

Helsingin Satamahallitus

HELSINGIN KAUPUNGIN
KUNNALLINEN
ASETUSKOKOELMA

SISÄLTÄÄ
1911
VUODEN LOPPUUN ASTI ANNETUT
KUNNALLISET ASETUKSET

HELSINKI 1914

HELSINGISSÄ
SANOMALEHTI- JA KIRJAPAINO-OSAKEYHTIÖN KIRJAPAINO
1914

SISÄLLYS.

I. Kunnallishallintoa koskevia yleisiä määräyksiä.

	Siv.
Asetus kunnallishallituksesta kaupungissa	1
Helsingin kaupungin vaalijärjestys	26
Asetus tavasta ja järjestyksestä pormestarin-, raatimiehen- ja maistraatinsihteerin vaaleissa kaupungissa	31
Helsingin kaupungin jako äänestysalueisiin valtiopäivävaaleja varten	32
Kaupunginvaltuuston päätös kotimaisten kielten käyttämisestä Helsingin kaupunkikunnan virastoissa	34
Maistraatin päätös siitä, mitä virallisia kaupungin korttelien, katujen, torien, tilain, saarien, merenlahtien y. m. suomenkielisiä nimityksiä on käytettävä	35
Kaupunginvaltuuston päätös kunnan virkamiesten virkalomasta	46
Kaupunginvaltuuston päätös, kaupungin virka- ja palvelusmiesten palkanmaksutapaa koskevien määräysten muuttamisesta toisiin kuuluviksi	46
Kaupunginvaltuuston päätös kunnallisasetuskokoelman julkaisemisesta	47
Helsingin kaupungin palveluksessa olevain virka- ja palvelusmiesten eläkeperusteet	48

II. Kaupungin virastot.

K. Suomen Senaatin päätös Helsingin kaupungin maistraatin ja raastuvanoikeuden kokoonpanosta ja toiminnasta	50
Helsingin kaupungin maistraatin työjärjestys	54
” ” raastuvanoikeuden työjärjestys	60
Kaupunginvaltuuston päätös määrärahan myöntämisestä maistraatin ja raastuvanoikeuden jäsenten ja virkamiesten viransijaisten palkkaamiseksi kesäloman aikana	68
Arm. asetus kaupunginvoudinviran hoitamisesta Helsingin kaupungissa	69
Maistraatin päätös toisen apulais-kaupunginvoudin määräämisestä	69

	Siv.
Maistraatin päätös kaupunginvoutien virka-ajasta sekä siitä ajasta, minkä kuluessa ulosottomiehen kantamat, kaupungille tulevat verot y. m. ovat rahatoimikonttoriin toimitettavat . . .	70

III. Kunnallishallinto.

1. Kaupunginvaltuusto.

Kaupunginvaltuuston työjärjestys	70
Kaupunginvaltuuston kanslian virkamiesten ohjesääntö	76

2. Tilintarkastuslaitos.

Helsingin kaupungin tilintarkastajain johtosääntö	77
Helsingin kaupungin revisionikonttorin ohjesääntö	78
Kaupungin irtaimen omaisuuden katsastusmiesten johtosääntö . .	707

3. Rahatoimikamari.

Helsingin rahatoimikamarin ohjesääntö	81
Kaupunginvaltuuston päätös säästöarviolaskelman laatimisesta kaupungin tulo- ja menoarvion yhteydessä	91
Rahatoimikamarin kanslian ohjesääntö	91

4. Rahatoimikonttori.

Helsingin kaupungin rahatoimikonttorin johtosääntö	93
Kaupunginvaltuuston päätös koiraveron määrästä	99

5. Liikennekonttori.

Helsingin kaupungin liikennekonttorin johtosääntö	99
Taksa, jonka mukaan transitomakasiinin vuokra on laskettava	102
Taksa, jonka mukaan liikenne-, satama-, silta-, vaakaus-, mittaus-, räkäys-, parmaus-, painolasti- ja keittuhuonemaksut Helsingin kaupungissa lasketaan ja kannetaan	103
Määräys mittarinpalkkion laskemisesta	133
Ohjesääntö ja taksa tavaroiden punnitsemista ja luettelemista varten, joka toimitetaan tullikäyttelystä riippumatta	133
Kaupunginvaltuuston päätös työkunnan järjestämisestä kaupungin pakkahuoneeseen sekä taksa mainitulle työkunnalle	135

6. *Satamakonttori.*

	Siv.
Helsingin kaupungin satamajärjestys	136
K. Senaatin kirje Uudenmaan läänin kuvernöörille siitä maksusta, joka kannetaan ulkomaalaisilta, jotka maston vieressä myyvät maahan tuotuja ruokatavaroita	148
Satamamaksujen alennus säännöllisesti kulkeville höyrylaivoille	149
Säännöt kalastuksen harjoitukselle Helsingin kaupunkiin kuuluvissa kalavesissä	150

7. *Kaupungin yleiset työt ja teknilliset laitokset.*

Helsingin kaupungin yleisten töiden hallituksen johtosääntö . .	154
” ” rakennuskonttorin johtosääntö	157
Taksa Helsingin kaupungin rakennuskonttorin suorittamille toimituksille sekä niiden johdosta annettaville toimituskirjoille	166
Kaupunginvaltuuston päätös hallituksen asettamisesta kaupungin teknillisiä laitoksia varten	169
Helsingin kaupungin kaasu- ja sähkötehtaan hallituksen ohjesääntö	169
Helsingin kaupungin sähkötehtaan johtojen liittämisesä noudatettavat säännöt	172
Taksa Helsingin kaupungin sähkötehtaan sähkövoiman kulukselle	173
Ohjesääntö noudatettavaksi Helsingin kaupungin kaasutehtaan antaman kaasun kulutuksessa	175
Helsingin kaupungin vesijohtokonttorin johtosääntö	179
” ” vesijohdon ohjesääntö ja taksa	184
Kaupunginvaltuuston päätös, joka sisältää muutettuja määräyksiä myöhästyneestä vedenkulutusmaksujen suorituksesta	192
Taksa Helsingin kaupungin vesijohtotyöpajassa suoritetuille töille	192
Vesijohtokonttorin kemistiin johtosääntö	193

8. *Tilastokonttori.*

Helsingin kaupungin tilastokonttorin johtosääntö	194
--	-----

9. *Taksoitusvalmistelukunta.*

Helsingin kaupungin taksoitusvalmistelukunnan johtosääntö . . .	196
---	-----

10. *Työväenasiat.*

Johtosääntö Helsingin kaupungin työväenasiain lautakunnalle . .	198
Ohjesääntö Helsingin kunnan työnvälitystoimistolle	200
Johtosääntö työväenasiain lautakunnan sihteerille	203

11. *Helsingin kaupungin museo.*

Helsingin kaupungin museon lautakunnan johtosääntö	204
--	-----

IV. Rakennustoiminta.

	Siv.
Sääntöjä Viaporin linnoitusplanaadin voimassapitämisestä ja siitä järjestyksestä, missä huoneuksia sen piiriin saa rakentaa	205
Helsingin kaupungin rakennusjärjestys	209
Rakennuspiirustuksissa noudatettavaa merkitsemistapaa koskevia määräyksiä	249
Ulrikkaporin kaivopuiston itäisen huvila-alueen rakennusjärjestys	250
Rakennusjärjestys Helsingin kaupungin tehdas-, makasiini- ja varastotonteille	252
Rakennusjärjestys Helsingin kaupungin kortteleille n:roille 373, 375 ynnä 377—389	256
Rakennusjärjestys Helsingin kaupungin kortteleille n:roille 180, 182, 183 ja 185	258
Helsingin kaupungin korttelin n:o 140 rakentamista koskevat määräykset	260
Helsingin kaupungin 13, 14 ja 15 kaupunginosan rakennusjärjestys	260
Rakennusjärjestys Laivurinkadun, Tehtaankadun, Perämiehenkadun, Hernesaarenkadun ja Speranskintien rajoittamalle osalle Helsingin kaupungin kuudetta kaupunginosaa . . .	264
Rakennusjärjestys erinäisille Helsingin kaupungin 13, 14 ja 15 kaupunginosan huvilatonteille	266
Määräyksiä, jotka on pantava 13, 14 ja 15 kaupunginosan tonteista annettaviin kauppakirjoihin	267
Kaupunginvaltuuston päätökset 13, 14 ja 15 kaupunginosaan teetettävään rakennusten julkisivupiirustusten tarkastamisesta	269
Vallilan huvila-alueen korttelien n:ojen 530—551 rakennusjärjestys	269
Vallilan huvila-alueen kortteleissa n:oissa 530—551 olevain tonttien vuokravälikirja	272
Böhlen esikaupungin korttelien n:ojen 560—575 rakennusjärjestys	275
Vuokravälikirja Böhlen esikaupungin asuntotonteille	278
Helsingin kaupungin alueella olevain n. s. asuntohuvilain rakentamisessa noudatettavia määräyksiä	280
Taksa Helsingin kaupungissa rakennusasioissa suoritetuille toimituksille sekä sellaisten toimitusten johdosta annettaville lausunnoille ja todistuksille	281
Rakennustarkastajan johtosääntö	282
” apulaisen ohjesääntö	283
Määräyksiä pieniä asuinhuoneistoja sisältävään rakennusyriytysten edistämisestä	284
Helsingin kaupungin kunnan työväenasuntojen hallintolautakunnan johtosääntö	286
Kaupunginvaltuuston päätös kunnan työväenasuntojen tarkastuksesta	289

Kaupunginvaltuuston päätös niistä perusteista, joita on noudatettava kortteliin n:o 412 rakennetuissa kunnan työväenasunnoissa olevain huoneistojen vuokraamiseen nähden	289
Helsingin kaupungin tonttiverotaksa	291

V. Palolaitos.

Helsingin kaupungin palojärjestys	291
K. M. armollinen kirje Helsingin palolennättimen rauhoittamisesta	308
Palotoimikunnan päätös kaupungin jakamisesta nuohousalueihin	308
Helsingin nuohojain taksa	309
Helsingin kaupungin Vapaaehtoisen palo- ja pelastuskunnan säännöt	310
Helsingin Vapaaehtoisen palo- ja pelastuskunnan järjestyssäännöt	315

VI. Yleinen järjestys, turvallisuus ja keskuusliike.

Asetus Helsingin kaupungin poliisilaitoksesta	322
Poliisikonstaapeliin leskien ja turvattomien lasten apurahaston säännöt	337
Uudenmaan läänin kuvernöörin kuulutus, joka koskee luvatonta valtionrautateiden alueelle menemistä y. m.	339
Helsingin kaupungin poliisijärjestys	339
Järjestyssäännöt kokoussalien käyttämiselle Helsingin kaupungissa	375
Kansankodin kokoussalin järjestyssäännöt	379
Hissien rakennuttamisessa ja käytössä Helsingin kaupungissa noudatettavat määräykset	380
Helsingin satamaradan liikennettä koskevia määräyksiä	385
Järjestyssäännöt Uudenmaan läänin kyytilaitoksille	386
Määräyksiä lannan kuljettamisesta meritse	387
Helsingin kaupungin sekä Helsingin Raitiotie- ja Omnibus-osakeyhtiön välinen toimilupakirja	388
Lisäys edellä mainittuun välikirjaan	393
Helsingin sähköraitiotieiden liikenteessä noudatettavat järjestyssäännöt	396
Helsingin sähköraitiotieiden käyttämisessä noudatettavia määräyksiä	403
Kaupunginvaltuuston päätös, jolla „Aktiebolaget Brändö Villa- stad“ nimiselle osakeyhtiölle on myönnetty oikeus rakentaa sähköraitiotie Itäiseltä viertotieltä Sörnäsän niemekkeelle y. m.	404
Edellä mainittua raitiotietä koskeva lupakirja	406
Järjestyssäännöt automobiili liikenteelle Helsingin kaupungissa . „ ammattimaisen automobiili liikenteen harjoittami- selle Helsingin kaupungissa	413
	417

VIII

	Siv.
Taksa taksametriautomobiililla ajosta Helsingin kaupungissa . .	423
„ automobiilien katsastuksesta ja automobiilinkuljettajain tutkimisesta	424
Ote automobiiliikennettä koskevasta kansainvälisestä sopimus-kirjasta	425
Pika-ajurien järjestyssäännöt	429
Pika-ajuritaksa	436
Kuorma-ajurien järjestysohjeet	443
Kuorma-ajuritaksa	446
Pyöräilyssä noudatettavia ohjeita	450
Palkkasoutajain taksa ja järjestyssäännöt	452
Kaupunginlähettilaitoksen järjestyssäännöt ja taksa	456
Helsingin kaupungin ja Helsingin Telefoonyhdistyksen välinen toimilupakirja	459

VII. Terveyden- ja sairaanhoito.

Asetus terveydenhoidosta Suomenmaassa	463
Helsingin terveydenhoitolaitekunnan johtosääntö	481
Terveyspoliisin tarkastusmiesten johtosääntö	486
Kaupungin terveydellisten tutkimusten laboratorioin työjärjestys S:n s:n taksa	488
S:n johtajan johtosääntö	490
S:n assistentin johtosääntö	491
S:n bakteriologin johtosääntö	491
Kaupunginvaltuuston päätös puhtaanapitolaitoksen järjestämisestä	493
Lihan ja ruokatarvaimien kaupassa Helsingin myymälöissä noudatettavat säännöt	494
Ruokatarvaimien kaupassa Helsingin kaupungin toreilla sekä satamiin kytketyissä aluksissa noudatettavat säännöt	496
Laki työstä leipomoissa	500
Senaatin päätös, sisältävä leipurinammatin järjestysohjeet	502
Leipurin-, kondiittorin- ja makkarantekijänammatin harjoittamisessa noudatettavat säännöt	504
Helsingin teurastamon järjestyssääntö	505
Maidonmyynnissä noudatettavat säännöt	508
Helsingin kaupungin kunnallisen sairaanhoidon ohjesääntö	511
Marian sairaalan säännöt	514
Kaupunginvaltuuston päätös Marian sairaalan sairasmaksuja koske- vasta asiasta	521
Helsingin kaupunginlääkärien johtosäännöt	521
Helsingin aluelääkärien johtosääntö	525
Veneristen tautien vastustamiseksi perustetun terveystoimiston johtosääntö	530
Veneristen tautien vastustamiseksi perustetun terveystoimiston lääkäriin ja assistentin johtosääntö	531

	Siv.
Veneristen tautien vastustamiseksi perustetun terveystoimiston johtajan johtosääntö	533
Helsingin kaupungin kansakouluissa palvelevien lääkärien johtosääntö	534
Kasvatilasten hoidossa noudatettava sääntö	536
Helsingin kaupunginkätilön johtosääntö	537

VIII. Vaivaishoito.

Helsingin kaupungin vaivaishoito-ohjesääntö	539
" " miesten työlaitoksen ohjesääntö	554
Työ- ja vaivaistalon houruinhoitolaitoksen ohjesääntö	558
Kaupunginvaltuuston päätös erityisten virkailijain ja apulaisten asettamisesta vaivaishoitohallitukseen	562
Kaupunginvaltuuston päätös kaupungin vaivaishoidon ylitarkastajan väliaikaisesta asettamisesta	563
Helsingin kaupungin vähävaraisten oikeusaputoimiston johtosääntö	564

IX. Opetustoimi.

Kansakoulujen ohjesääntö	568
Kansakoulujen apulaistarkastajan ohjesääntö	579
Kaupunginvaltuuston päätös kansakoulujohtokunnan oikeudesta myöntää kansakouluntarkastajalle virkavapaus	580
Kansakoulujen taloudenhoitajan johtosääntö	580
Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin johtosääntö	581
Helsingin tyttöjen ammattikoulun ohjesääntö	583
Helsingin kaupungin kirjaston säännöt	585

X. Kauppa ja elinkeinot.

K. A. elinkeinoista	588
Kauppiasyhdistyksen ohjesääntö	605
Meklari- ja laivansuorijajärjestys	610
Ohjesääntö pörssihuutokaupoille	619
Pörssihuutokauppain järjestyssäännöt	623
Kauppiasyhdistyksen eläke- ja apulaitoksen ohjesääntö	625
Käsityö- ja tehdasyhdistyksen järjestyssääntö	642
Käsityöläisseuran apu- ja eläkekassan ohjesääntö	647
Ote paloviinan ja muiden poltettujen tahi tislattujen väkiviinajuomain myymisestä annetusta asetuksesta	655
Ote eräistä viinien ja muitten miedompien väkijuomien kaupan rajoituksista annetusta asetuksesta	665

	Siv.
Ote mallasjuomain myymisestä ja anniskelemisestä annetusta asetuksesta	668
Kaupunginvaltuuston ja maistraatin päätökset mallasjuomain myymisestä $\frac{1}{6}$ 1913 ja $\frac{1}{6}$ 1915 välisenä aikana	673
Kaupunginvaltuuston ja maistraatin päätökset: a) väkiviinajuomain vähittäismyymisestä ja anniskelusta; b) mallasjuomain anniskelusta; ja c) viinien ynnä muiden miedompain juovutusjuomain vähittäiskaupasta; sekä valtuuston päätös, jonka kautta yksinoikeus väkijuomain vähittäismyyntiin ja anniskeluun Helsingissä on myönnetty Helsingin anniskeluosakeyhtiölle, kaikki $\frac{1}{6}$ 1912 ja $\frac{1}{6}$ 1914 välisenä aikana	675
Määräyksiä, jotka koskevat paikkojen vuokralle antamista kaupungin kaduilla, toreilla ja muilla yleisillä paikoilla kojuista, vaunuista ja pöydiltä tapahtuvaa kauppaa varten	679
Kojukauppiaiden järjestysohjeet	682
Kasarmintorin kauppahallin järjestysohjeet	682
Rantatorin, Länsirannan ja Hietalahdentorin kauppahallin järjestysohjeet	683
Hallikauppiaiden järjestysohjeet	684
Hallipalvelijaston järjestysohjeet	685
Kaupungin toreilla olevista vakinaisista myyntipaikoista suoritettavat maksut	685

XI. Majoitus.

Helsingin majoituslautakunnan johtosääntö	686
---	-----

XII. Henkikirjoitus.

Asetus henkikirjoituksesta	693
Kaupunginvaltuuston päätös henkikirjoittajan palkkaeduista y. m.	706

Lisäys.

Kaupungin irtaimen omaisuuden katsastusmiesten johtosääntö . .	707
--	-----

AAKKOSELLINEN ASIALUETTELO.

	Siv.
<i>Aluelääkärit, johtosääntö</i>	525
<i>Ammattikoulu, tyttöjen</i>	583
<i>Anniskelu, juovutusjuomain</i>	675
<i>Apurahasto, poliisikonstaapeliin leskien ja turvattomien lasten</i>	337
<i>Asuntohuvilat, niiden rakentamisessa noudatettavia määräyksiä</i>	280
<i>Autobiili liikenne, ammattimainen</i>	417
— järjestyssäännöt	413
— kansainvälinen sopimuskirja	425
— katsastus	424
— taksa	423
<i>Böhlen esikaupunki, erin. tonttien rak. järjestys</i>	275
— " asuntotonttien vuokravälikirja	278
<i>Eduskuntavaalit, ks. Valtiopäivävaalit</i>	588
<i>Elinkeinot, asetus niistä</i>	647
<i>Eläkekassa, käsityöläis-seuran</i>	625
<i>Eläkelaitos, kauppiasyhdistyksen</i>	48
<i>Eläkeperusteet, kaupungin palveluksessa olevain virka- ja palvelus-</i>	684
<i>miesten</i>	685
<i>Hallikauppiat, järjestysohjeet</i>	706
<i>Hallipalvelijasto, järjestysohjeet</i>	693
<i>Henkikirjoittaja, palkkaedut y. m.</i>	380
<i>Henkikirjoitus, asetus siitä</i>	269
<i>Hissit, niiden rakennuttaminen ja käyttö</i>	169
<i>Julkisivupiirustukset, 13, 14 ja 15 kaupunginosaan teetetävain</i>	175
<i>rakennusten</i>	150
<i>Kaasu- ja sähkötehdas, hallituksen ohjes.</i>	579
— kaasunkulutuksen ohjesääntö	580
<i>Kalastuksen harjoitus, Helsingin kaupungin kalavesissä</i>	534
<i>Kansakoulut, apulaistarkastaja, ohjesääntö</i>	568
— kansakoulutarkastajan virkavapauden myöntäminen	580
— niissä palvelevien lääkärin johtosääntö	580
— ohjesääntö	379
— taloudenhoitajan johtosääntö	536
<i>Kansan koti, järjestyssäännöt</i>	
<i>Kasvattilapset, ohjesääntö</i>	

	Siv.
<i>Katsastusmiehet, irtaimen omaisuuden, johtosääntö</i>	707
<i>Kauppahallit, järjestysohjeet, Kasarmintorinhallin</i>	682
<i>Kauppahallit, järjestysohjeet, Rantatorin, Länsirannan ja Hieta-</i> <i>lahdentorin hallien</i>	683
<i>Kauppiasyhdistys, eläke- ja apulaitoksen ohjesääntö</i>	625
— ohjesääntö	605
<i>Kaupungin kirjasto, säännöt</i>	585
<i>Kaupunginkätilä, johtosääntö</i>	537
<i>Kaupunginlähettilaitos</i>	456
<i>Kaupunginlääkärit, johtosäännöt</i>	521
<i>Kaupunginvaltuusto, kanslian virkamiehesten ohjesääntö</i>	76
— työjärjestys	70
<i>Kaupunginvouti, asetus viran hoitamisesta</i>	69
— toinen apulais-kaupunginvouti	69
— virka-aika y. m.	70
<i>Keittohuonemaksu, taksa</i>	102
<i>Kielet, kotimaisten kielten käyttäminen kaupungin virastoissa</i> . .	34
<i>Kirjasto, kaupungin</i>	585
<i>Koiravero</i>	99
<i>Kojukauppa, järjestysohjeet</i>	682
<i>Kokoussalien käyttäminen, järjestyssäännöt</i>	375
— Kansankodin	379
<i>Kondiittorinammatti, säännöt</i>	504
<i>Kunnallinen sairaanhoito, ohjesääntö</i>	511
<i>Kunnallisetuskokoelman julkaiseminen</i>	47
<i>Kunnallishallitus kaupungissa, asetus siitä</i>	1
<i>Kunnan työväenlitystoimisto, ohjesääntö</i>	200
— työväenasunnnot	286—289
<i>Kuorma-ajurit, järjestysohjeet</i>	443
— taksa	446
<i>Kyytilaitokset, Uudenmaan läänin</i>	386
<i>Käsityö- ja tehdasyhdistys, järjestyssääntö</i>	642
<i>Käsityöläisseura, apu- ja eläkekassa</i>	647
<i>Laboratoori, terveyshoidollinen, assistentin johtosääntö</i>	491
— bakteriologin johtosääntö	491
— johtajan johtosääntö	490
— taksa	488
— työjärjestys	487
<i>Lairvansuorijajärjestys</i>	610
<i>Lannan kuljetus meritse</i>	387
<i>Leipomot, laki työstä niissä</i>	500
— leipurinammatin järjestysohjeet	502
— leipurin-, kondiittorin- ja makkarantekijäämmatin harjoitta-	
misessa noudatettavat säännöt	504
<i>Lihan kauppaaminen myymälöissä</i>	494
<i>Liikennekonttori, johtosääntö</i>	99
<i>Liikennemaksut, taksa</i>	102

	Siv.
<i>Linnoitusesplanaati</i> , Viaporin, sen voimassapitämisestä y. m.	205
<i>Luetteleminen</i> , tavarain, taksa	133
<i>Lääkärit</i> , alue-	525
— kansakoulu-	534
— kaupungin-	521
— terveystoimiston	531
<i>Maidonmyynti</i> , siinä noudatettavat säännöt	508
<i>Maistraatinsihteeri</i> , miten valitaan	31
<i>Maistraatti</i> , sen kokoonpano ja toiminta	50
— työjärjestys	54
— viransijaisten palkkaus	68
<i>Majoituslautakunta</i> , johtosääntö	686
<i>Makkarantekijät</i> , järjestyssäännöt	504
<i>Makasiininvuokra</i> , transitotavarain	102
<i>Makasiinitontit</i> , niiden rak. järjestys	252
<i>Mallasjuomat</i> , niiden myynti ja anniskelu	668,
— niiden myynti $\frac{1}{6}$ 1913— $\frac{1}{6}$ 1915.	673
<i>Marian sairaala</i> , sairasmaksut	521
— säännöt	514
— <i>turvakoti</i> , johtosääntö	581
<i>Miedommat juovutusjuomat</i>	665, 668, 673
<i>Meklari- ja laivansuorijajärjestys</i>	610
<i>Miesten työlaitos</i> , ohjesääntö	554
<i>Mittarinpalkkio</i>	133
<i>Mittausmaksut</i> , taksa	102
<i>Museolautakunta</i> , kaupungin, johtosääntö	204
<i>Myyntipaikat</i> , kaduilla, toreilla y. m.	679
— taksa	685
<i>Nimistö</i> , kaupungin korttelien, katujen, torien y. m.	35
<i>Nuohojat</i> , taksa	309
<i>Nuohousalueet</i>	308
<i>Oikeusaputoimisto</i> , johtosääntö	564
<i>Paikannimet</i> , ks. Nimistö	
<i>Painolastimaksut</i> , taksa	102
<i>Pakkahuone</i> , työkunta	135
<i>Pakkahuonemaksu</i>	102
<i>Palkanmaksutapa</i> , kaupungin virka- ja palvelusmiesten	46
<i>Palkkasoutajat</i>	452
<i>Palojärjestys</i>	291
<i>Palokunta</i> , vapaaeht.	310, 315
<i>Palolennätin</i>	308
<i>Paloviina</i> , sen y. m. väkiviinajuomain myynti	655
<i>Parmausmaksut</i> , taksa	102
<i>Pienet asuinhuoneistot</i> , niiden saannin edistäminen	284
<i>Piirustukset</i> , merkitsemistapa	249
<i>Pika-ajurit</i> , järjestyssäännöt	429
— taksa	436

	Siv.
<i>Poliisijärjestys</i>	339
<i>Poliisikonstaapeliin lesket ja lapset, apurahasto</i>	337
<i>Poliisilaitos, asetus siitä</i>	322
<i>Pormestari, miten valitaan</i>	51
<i>Puhtaanapitolaitos</i>	493
<i>Punnitseminen, tavarain, taksa</i>	133
<i>Pyöräily, siinä noudatettavat ohjeet</i>	450
<i>Pörssihuutokaupat, järjestyssäännöt</i>	623
— ohjesääntö	619
<i>Raastuvanoikeus, sen kokoonpano ja toiminta</i>	50
— työjärjestys	60
— viransijaisten palkkaus	68
<i>Raatimiehet, miten valitaan</i>	31
<i>Rahatoimikamari, kanslian ohjesääntö</i>	91
— ohjesääntö	81
<i>Rahatoimikonttori, johtosääntö</i>	93
<i>Raitiotiet, „Aktiebolaget Brändö Villastad“ yhtiön rakennus-</i> <i>lupa</i>	404
— saman yhtiön toimilupa	406
— Helsingin Raitiotie- ja omnibus-osakeyhtiön toimilupa	388
— lisäys edellä mainittuun toimilupakirjaan	393
— niiden käyttämisessä noudatettavia määräyksiä	403
— niiden liikenteessä noudatettavat järjestyssäännöt	396
<i>Rakennusjärjestys, Böhlen kortt. 560—575</i>	275
— erinäisten 13, 14 ja 15 kaupunginosan huvilatonttien	266
— 13, 14 ja 15 kaupunginosan	260
— kaupungin yleinen	209
— korttelin n:o 140	260
— kortt. n:rojen 180, 182, 183 ja 185	258
— kortt. n:rojen 373, 375 ynnä 377—389	256
— Laivurin-, Tehtaan-, Perämiehen-, Hernesaarenkadun ja Spe- <i>ranskien rajoittaman 6 kaupunginosan</i>	264
— tehdas-, makasiini- ja varastotonttien	252
— Ulriikkaporin kaivopuiston itäisen huvila-alueen	250
— Vallilan huvila-alueen korttelien n:rojen 530—551	269
<i>Rakennuskonttori, johtosääntö</i>	157
— taksa	166
<i>Rakennuspiirustukset, merkitsemistapaa koskevia määräyksiä</i>	249
<i>Rakennustarkastaja, johtosääntö</i>	282
<i>Rakennustarkastajan apulainen, ohjesääntö</i>	283
<i>Rautatie, sen alueen rauhoitus</i>	339
<i>Revisionikonttori, ohjesääntö</i>	78
<i>Ruokatarvat, maahan tuodut</i>	148
— myynti myymälöissä	494
— myynti toreilla sekä satamiin kytketyistä aluksista	496
<i>Räkäysmaksut, taksa</i>	102
<i>Sairaanhoito, kunnallinen</i>	511

	Slv.
<i>Satamajärjestys</i>	136
<i>Satamamaksut, alennus eräissä tapauksissa</i>	149
— taksa	102
<i>Satamarata, sen liikennettä koskevia määräyksiä</i>	385
<i>Sedmigradskyn pientenlastenkoulu ja Marian turvakoti, johtosääntö</i>	581
<i>Siltamaksut, taksa</i>	102
<i>Sähkötehdas, hallituksen ohjesääntö.</i>	169
— johtojen liittämässä noudatettavat säännöt	172
— voimankulutustaksa	173
<i>Säästöarviolaskelma, sen laatiminen kaupungin tulo- ja menoarvion yhteydessä</i>	91
<i>Taksa, automobiilien katsastuksen y. m.</i>	424
— kaupunginlähettilaitoksen	456
— kaupungin työkunnan	135
— kuorma-ajurien	446
<i>Taksa, liikenne- y. m. maksujen</i>	103
— myyntipaikkain	685
— nuohojain	309
— palkkasoutajain	452
— pika-ajurien	436
— rakennusasioissa suoritettujen toimitusten	281
— rakennuskonttorin toimitusten	166
— sähkötehtaan sähkövoiman kulutuksen	173
— taksametriautomobiilien	423
— tavaroiden punnitsemista ja luettelemista varten	133
— transitomakasiininvuokran	102
— vesijohdon	184
— vesijohtotyöpajassa suoritettujen töiden	192
<i>Taksoitusvalmistelukunta, johtosääntö</i>	196
<i>Tehdastontit, niiden rak. järjestys</i>	252
<i>Teknilliset laitokset, hallitus</i>	169
<i>Telefooniyhdistys, toimilupakirja</i>	459
<i>Terveystenhoito, asetus siitä</i>	463
<i>Terveydelliset tutkimukset, ks Laboratoori.</i>	
<i>Terveystenhoitolautakunta, johtosääntö</i>	481
<i>Terveyspoliisi, tarkastusmiesten johtosääntö</i>	486
<i>Terveystoimisto, johtosääntö</i>	530
— johtajan johtosääntö	533
— lääkärin ja assistentin johtosääntö	531
<i>Teurastamo, järjestyssääntö</i>	505
<i>Tilastokonttori, johtosääntö</i>	194
<i>Tilintarkastajat, johtosääntö</i>	77
<i>Tontinmyynti, 13, 14 ja 15 kaupunginosan</i>	267
<i>Tonttiverotaksa.</i>	291
<i>Torikauppa, vakinaisista myyntipaikoista suoritettavat maksut.</i>	685
<i>Transitomakasiininvuokra, taksa</i>	102

	Siv.
<i>Työ- ja vaivaistalon houreinoitoloito, ohjesääntö</i>	558
<i>Työkunta, pakkahuoneen, taksa</i>	135
<i>Työloito, miesten</i>	554
<i>Työnvälitystoimisto, ohjesääntö</i>	200
<i>Työväenasiain lautakunta, johtosääntö</i>	198
— sihteerin johtosääntö	203
<i>Työväenasunnot, kunnan, niiden hallintolautakunnan johtosääntö</i>	286
— niiden rakentamisen edistäminen	284
— kunnan, niiden tarkastus	289
— kunnan, niiden vuokraaminen	289
<i>Ulkomaalaiset, maksu maston vieressä myydessä maahan tuotuja ruokatavaroita</i>	148
<i>Ulriikkaporin Kaivopuisto, rak. järjestys</i>	250
<i>Vaakausmaksut, taksa</i>	102
<i>Vaalijärjestys, kaupungin</i>	26
— pormestaria, raatimiehiä ja maistraatinsihteerii valitessa	31
<i>Vaivaishoidon ylitarkastaja</i>	563
<i>Vaivaishoitohallitus, erityiset virkailijat ja apulaiset</i>	562
<i>Vaivaishoito-ohjesääntö</i>	539
<i>Vaivaistalo, houreinoitoloito</i>	558
— miesten työloito	554
<i>Vallila, erin. tonttien rakennusjärjestys</i>	269
— ” ” ” vuokrakirja	272
<i>Valtioapäivävaalit, kaupungin jako äänestysalueisiin</i>	32
<i>Valtiorautateiden alue, sen rauhoitus</i>	339
<i>Vapaaehtoinen palo- ja pelastuskunta, järjestyssäännöt</i>	315
— säännöt	310
<i>Varastotontit, niiden rak. järjestys</i>	252
<i>Vedenkulutusmaksut, myöhästyneet</i>	192
<i>Vesijohto, ohjesääntö ja taksa</i>	184
<i>Vesijohtokonttori, johtosääntö</i>	179
— kemistin johtosääntö	193
<i>Viinit, niiden myyntii koskeva asetus</i>	665
<i>Viransijaisten palkkaus, maistraatin ja raastuvanoikeuden jäsenten ja virkamiesten kesäloman aikana</i>	68
<i>Virkaloma, kunnan virkamiesten</i>	46
<i>Vuokravälikirja, Böhlen esikaupungin asuntotonttien</i>	278
— Vallilan huvila-alueen kortt. 530—551 olevain tonttien	272
<i>Vähittäismyyntii, juovutusjuomain</i>	675
<i>Väkiviinajuomat, anniskelu, myyntii ja yksinoikeus</i>	655, 675
<i>Yleiset työt, hallituksen johtosääntö</i>	154

**Asetus kunnallishallituksesta kaupungissa, annettu
8 päivänä joulukuuta 1873.**

1 luku.

Kaupunkikunnasta.

1 §.

Jokainen kaupunki aluspiirinensä on itsekseen erinäinen kunta, jonka jäsenet saavat tämän lain mukaan hoitaa yhteisiä järjestys- ja talous-asioitansa, sitä myöten kuin nämät, voimassa olevain asetusten nojalla, eivät ole julkisen virkakunnan käsiteltäviä.

Kirkollisten asiain käyttelemisestä on erikseen säädetty.

2 §.

Kaupunki- ja maalaiskuntaa älköön yleensä yhteisen kunnallishallituksen alle yhdistettävä. Missä kuitenkin sellainen yhteys niissä tai näissä kohdin on taikka arvellaan pitävän olla olemassa, olkoon asianomaisilla kunnilla valta kuvernöörille lähettää tarpeellinen selvitys näistä asianhaaroista sekä ehdotus niiden järjestämiseen, ja tulee kuvernöörin jättää asia Senaatin Talous-Osaston päätettäväksi.

3 §.

Kaupunkikunnan jäsen on jokainen, joka harjoittaa elinkeinoa tahi ammattia kaupungissa tahi sen aluspiirissä; joka siellä on talon, tontin tahi maan omistaja; taikka jolla laillisesti on tahi tulee olla asuntonsa ja kotonsa siellä. *K. A. 15 p:ltä elok. 1883.*

4 §.

Kaupunkikunnan päätösvaltaa käyttävät kunnan siihen oikeutetut jäsenet joko raastuvankokouksessa, taikka valittuin kaupunginvaltuusmiesten kautta.

Toimeenpaneminen ja hallinto on, maistraatin valvonnan alla, rahatoimikamarin ja niiden erinäisten lautakuntain, hallitusten tai henkilöin huomassa, jotka raastuvankokous taikka kaupunginvaltuusmiehet sitä tarkoitusta varten valitsevat.

5 §.

Niissä kaupungeissa, joissa on enemmän kuin kaksituhatta asukasta henkikirjan mukaan, on kunnan päätösvalta annettava kaupunginvaltuusmiehille.

Jos jossakin kaupungissa on ainoastansa kaksituhatta asukasta, taikka vähempi lukumäärä, olkoon raastuvankokouksessa ääntövaltaisilla oikeus päättää, tahtovatko kaupunginvaltuusmiehille jättää päätösvaltansa. Päätöksen tekemiseen tässä tapauksessa vaaditaan, että vähintäänkin kaksi kolmattaosaa läsnäolevista, ääniluvun mukaan, ovat siihen yhdistyneet.

Kun semmoinen päätös on tehty, älköön raastuvankokous keskusteltavaksi ottako ehdotusta sen kumoomisesta ennenkuin viisi vuotta on kulunut; ja vaaditaan kumouksen myönnyttämiseen myöskin yhtä suuri äänten enemmistö kokouksessa, kuin mitä äsken sanottiin.

Edellämainituissa tapauksissa tehdyistä päätöksistä pitää läänin kuvernöörille ilmoitus annettaman.

6 §.

Mikä on kaupungin omaa joko kiinteässä omaisuudessa, tuloa tuottavassa oikeudessa taikka liikkuvassa pääomassa, niin myös ne rahat, joita valtio on kaupungille myöntänyt, ovat, jollei muulla tapaa ole säädetty, varoina pidettävät kaupungin yhteisten menojen suorittamiseksi ja sillä tapaa hoidettavat, kuin tässä alempana sanotaan.

Se omaisuus, joka erikseen on jonkun vussin luokan oma kaupungin jäsenistä, on hoidettava ja käytettävä niiden sääntöjen mukaan, jotka tästä voimassa ovat.

Niiden menojen suorittamiseksi, joita, tämän §:n 1 kohdassa mainittuin varain lisäksi, saatetaan kaupungin yhteiseksi hyödyksi taikka sen erinäisiksi tarpeiksi tarvita, ovat kunnan jäsenet, sillä tapaa ja niiden perustusten mukaan, jotka tässä asetuksessa säädetään, veroitettavat.

7 §.

Tämä asetus ei tee mitään muutosta niissä kunnallisissa oikeuksissa ja velvollisuuksissa, jotka perustuslaissa taikka etuoikeuksissa perustuslain pyhyydellä ovat erikseen visseille kaupunkikunnan jäsenille määrättyt, jota vastaan kaikki muut kunnalliset oikeudet ja velvollisuudet, jotka tähän saakka ovat olleet porvariston ja talonomistajain yhteisesti taikka kummankin erikseen omina, tästälähin tulevat kaikille kaupunkikunnan jäsenille yhteiseksi.

Muuttamalla 10:tä kohtaa Kunink. privilegiumeissa pappissäädylle 16 p:ltä lokakuuta 1723 sekä Keis. julistusta 29 p:ltä maaliskuuta 1858, joka koskee kreikkalais-venäläisen papiston vapautusta kaupungin ulosteista heidän kaupungeissa hallitsemiensa puustellien ja yksityisten talojen suhteen, on *K. A:lla 22 p:ltä jouluk. 1879* säädetty, niinkuin seuraa: 10:ssä kohdassa Kunink. privilegiumeissa 16 p:ltä lokakuuta 1723 papistolle sekä akatemian, kymnaasin ja koulun virkamiehille kaupungeissa, heidän kaupunkien valta-
piirissä olevista taloistansa, talonasemistansa, tiluksistansa ja muista tiloistansa vakuutettu vapaus kaikesta porvarillisesta rasituksesta ja verosta on 1 päivästä tammikuuta 1880 lakkaava. Kuitenkin pysytettäkööt ne papiston ja opettajasäädyn vastamainituista jäsenistä, joilla sanottuna aikana on taloja ja tiloja semmoista etua nauttimalla, niiden nautinnossa kuolemaansa saakka, tahi kunnes he sitä ennen ovat lakanneet hyväkseen nauttimasta pappissäädyn privilegiumeja, sekä heidän leskensä elinaikanansa tahi siksi että he ovat menneet toiseen naimiseen, ja heidän lapsensa kunnes he kaikki ovat tulleet täysi-ikäisiksi tahi sitä ennen holhotuiksi. Sama oikeus kuin näillä leskillä ja lapsilla olkoon myös niillä papiston tahi opettajasäädyn ennen sanottua aikaa kuolleiden jäsenien leskillä sekä alaikäisillä ja holhottomilla lapsilla, joilla silloin on hallinnossaan taloja tahi tiloja kaupungissa. Samasta ajasta ja yhtäläisesti lakkaavat nekin poikkeusedut, jotka armollisen kuulutuksen kautta 29 p:ltä maaliskuuta 1858 ovat suodut maan palveluksessa oleville kreikanuskoisille papeille ja koulunopettajille heille yksityisesti kuuluvien talojen suhteen, joissa he itse taikka heidän leskensä ja alaikäiset lapsensa asuvat. *Vrt. K. A., joka sisältää erimuisia määräyksiä papistosta ja kirkkoista kreikkalais-venäläisissä seurakunnissa Suomessa, 5 p. maalisk. 1883, 21 § ja K. A. 8 p. helmik. 1898.*

K. J:n kautta marrask. 15 p. 1875 on määrätty että kaikkien ennen ulostulleiden asetusten, joiden kautta vissejä erikoisetuja kunnallis-ulostekojen suhteen on yhdelle osalle kaupunkikunnan jäsenenä omistettu, pitää, jollei samat edut perustuu semmoisiin etuoikeuksiin, joilla on perustuslain pyhyys, kutakin kaupunkia varten voimastansa ja vaikutuksestansa lakkaaman siitä päivästä alkaen, jolloin kunnallishallitus yllämainitun arm. asetuksen mukaan on siellä tofmeenpantu, siten kuitenkin:

1:ksi että ne, jotka, heillä olevan viran, palveluksen tahi elinkeinon tähden, tätä ennen ovat päässeet nauttimaan erinäisiä vapauksia ja oikeuksia kunnallis-ulostekojen suorittamisessa, edellensä ja niin kauan kuin he samassa toimituksessa tahi elinkeinossa pysyvät, pidettäkööt siinä edussansa, jonka ohessa myös kivirakennusten omistajat kaupungissa saako, heille tätä ennen

annettujen vapaakirjain mukaan, hyväksensä nauttia niissä heille vakuutettua vapautta korkeammasta majoituksesta;

2:ksi että ne yhdelle osalle Tampereen kaupungin asukkaita, K. ilmoituksen kautta 20 p. jouluk. 1855, 50-vuoden ajaksi eli 1905 vuoden loppuun asti vakuutetut erinäiset vapaudet ja edut kunnallis-ulosteojen suhteen, sanottun ajan kuluessa ovat loukkaamattomina pidettävät;

3:ksi että K. julistus 29 p. maalisk. 1858, joka koskee kreikkalaisvenäläisen papiston vapautusta erinäisistä kunnallis-ulosteista heillä kaupungeissa olevain puustellien ja yksityistalojen osalta, tulee voimassansa pysymään vastaiseksi ja kunnes asiasta ehkä toisin määrätään (vrt. ed. muist.); sekä

4:ksi että kruunun ja julkisten virastojen huoneet ja rakennukset edellensä saakoot nauttia niitä huojuksia ja vapauksia, joita heillä tätä ennen on ollut.

2 luku.

Raastuvankokouksesta.

8 §.

Raastuvankokous pidetään raastuvassa maistraatin edessä, pormestarin tai hänen sijaisensa puheenjohtannolla, ja pitää keskusteluin siinä olla julkiset.

9 §.

Kaupungissa, jossa kunnan päätösvalta on kaupunginvaltuusmiehille annettu, tapahtukoon yleinen raastuvankokous ainoastaan niitä asioita varten, joiden käsittelemisestä sellaisessa kokouksessa on erittäin säädetty. *K. A. 15 p. elok. 1883.*

10 §.

Jokaisella kaupunkikunnan jäsenellä, sekä miehellä että naisella, joka nauttii Suomen kansalaisen oikeuksia ja itse saa hallita itseänsä ja omaisuuttansa sekä, sen mukaan kuin 53 §:ssä tarkemmin määrätään, on velvollinen kunnalle veroa maksamaan, ei ole velassa useamman kuin viimeksi kuluneen vuoden kaupunginveroista, ei ole toisen laillisesti pestattu palkollinen ja jonka ei laillisen tuomion mukaan ole katsottava olevan hyvää mainetta vailla, on oikeus, tämän asetuksen määräysten mukaan, ottaa osaa raastuvankokouksen keskusteluihin ja päätöksiin.

Sama oikeus on myöskin yhtiöllä, jonka hallitus on kunnassa. *K. A. 15 p. jouluk. 1897.*

11 §.

Alaikäisen puolesta äänestäköön holhoja taikka, jos holhojia on useampia, se jonka nämät keskuudestaan valitsevat.

Älköön yhteisen omaisuuden puolesta useampi kuin yksi henkilö puheenvaltaa raastuvankokouksessa käyttäkö. Yhtiön puolesta valitkoon sen hallitus ja jakamattoman pesän puolesta sen osakkaat asiamiehen.

Älköön sellaisen kiinteän omaisuuden, elinkeinon tai liikkeen puolesta, joka on velkojain hoidettavana, äänestettävä.

12 §.

Kunnan jäsenillä on äänestysvalta sen veroäyriluvun mukaan, jolla kukin 53 §:n jälkeen on velvollinen ottamaan osaa kunnan yhteisiin menoihin, siten, että kaksi veroäyriä tekee yhden äänen, kolme veroäyriä kaksi ääntä, mutta neljä veroäyriä neljä ääntä, viisi veroäyriä viisi ääntä ja niin edespäin aina viiteenkolmatta ääneen asti, jota suurempaa äänilukua kenelläkään ei saa olla. Älköön kukaan kuitenkaan yleisessä raastuvankokouksessa käyttäkö äänestysvaltaa useammalla äänellä kuin viidennelläkymmenennellä osalla kunnan koko ääniluvusta ääniluettelon mukaan. *K. A. 15 p. elok. 1883.*

13 §.

Ääntövaltainen olkoon oikeutettu valtuuskirjan kautta jättämään puheen ja ääntövaltansa raastuvankokouksessa toiselle, valtuuskirjassa nimitetylle ääntövaltaiselle. Älköön kuitenkaan kukaan valtuuskirjan nojalla käyttäkö puheen-, ääntö- taikka vaalinvaltaa useamman kuin yhden ääntövaltaisen puolesta.

Valtuuskirja, jonka pitää olla joko antajan kirjoittama ja allekirjoittama sekä hänen sinetillensä varustettu, taikka hänen allekirjoittamansa ja todistajain oikeaksi vakuuttama, kelvatkoon ainoastaan määrättyä, siinä nimitettyä kokousta varten.

14 §.

Niistä kaupungin jäsenistä, joilla raastuvankokouksessa on ääntövalta, tulee maistraatin vuosittain tehdä ääniluettelo, joka ilmoittaa ääntövaltaisten nimen ja asunnon sekä sen ääniluvun, joka itsekullakin on, hänelle laskettujen veroäyrien johdosta; ja pitää myöskin ääniluettelossa mainittaman, jos ääntövallan käyttämisen suhteen on mitään semmoista estettä, josta 10 §:ssä puhutaan.

15 §.

Ennenkuin tätä ääniluetteloa saa raastuvankokouksessa äänestyksessä käyttää, pitää sen joka kerta vähintäänkin kahdeksan päivää edeltäpäin olla kuulutetussa paikassa saatavilla julkista tarkastusta varten. Muistutukset ääniluetteloa vastaan tehtäköön ennenkuin mitään asiaa otetaan raastuvankokouksessa käsiteltäväksi. Semmoisista muistutuksista julistakoon maistraatti heti päätöksensä ja tehköön, jos ne hyväksytään, luettelossa sen ojennuksen, johon ne aihetta antavat. Joka ei maistraatin päätökseen tyydy, tehköön siitä valituksen siinä järjestyksessä, jonka 78 § määrää, mutta tällä tapaa saatu muutos ei kuitenkaan vaikuta siihen, mitä jo päätetty on, jollei kysymys ole vaalista.

16 §.

Kaupungissa, jossa ei ole kaupunginvaltuusmiehiä, pidetään kesäkuussa raastuvankokous, jossa tehdään päätöksiä sen kertomuksen johdosta, joka 69 §:n mukaan annetaan edellisen vuoden tilikirjoista ja hallinnosta; sekä joulukuussa toinen, jossa laaditaan arviolasku kaupungin menoista ja tuloista tulevaksi vuodeksi, valitaan virkamiehiä niihin kunnan virkoihin, jotka vuoden lopussa tulevat avonaisiksi, sekä jäsenet takseeraus- ja tarkastuslautakuntiin kuin myöskin tilintutkijat kuluvan vuoden tilikirjain tarkastamista varten sekä käsitellään 54 §:ssä lueteltuja asioita. Raastuvankokousta pidetään, paitsi ylempänä mainittuina aikoina, myöskin silloin, kuin maistraatti katsoo sen tarpeelliseksi tahi kuvernöri niin määrää.

Kaupungissa, jossa on kaupunginvaltuusmiehet, pidetään olukuussa raastuvankokous, jossa valitaan kaupunginvaltuusmiehet, takseeraus- ja tarkastuslautakuntain jäsenet, tilintutkijat kuluvan vuoden tilikirjain tarkastamista varten sekä käsitellään 54 §:ssä lueteltuja asioita; ja muinakin aikoina, kun joku sellainen asia tulee esiin, joka on yleisessä raastuvankokouksessa käsiteltävä. *K. A. 15 p. elok. 1883.*

17 §.

Kutsumus raastuvankokoukseen on maistraatin annettava ja julistettava vähintäänkin neljätoista päivää edeltäpäin julkisella tauluilmoituksella sekä muulla sopivalla, raastuvankokouksessa edeltäpäin määrättyllä tavalla. Jos kaupungissa sanomalehti ulosannetaan, pitää kuulutus siihenkin pantaman. Kutsumus sisältäköön myöskin lyhyen ilmoituksen niistä asioista, jotka kokouksessa tulevat esiteltäviksi.

Jos joku asia vaatii niin pikaista käyttölemistä, ettei kutsumusta ennätetä yllämäärätyssä ajassa antamaan, pidettäköön raastuvankokous lyhyemmän kutsumusajan perästä, ei kuitenkaan ennen kuin kaksi päivää on kulunut siitä päivästä, jona kokouksesta kuulutettiin, ja on kuulutus siinä tapauksessa tehtävä julkisella tauluilmoituksella sekä muulla sopivalla, raastuvankokouksessa edeltäpäin määrätyllä tavalla. Näin kuulutetussa kokouksessa älköön kuitenkaan päätöstä tehtäkö rahanmääräyksestä uuteen yritykseen kunnassa eikä jo määrätyn ulosmaksion koroittamisesta.

18 §.

Raastuvankokouksessa älköön mitään asiaa esiin otettako, ennenkuin maistraatti on sitä edeltäpäin valmistanut.

Jos raastuvankokouksessa esiteltyä asiaa ei saada määrätynä päivänä päättymään, tulee maistraatin, ennenkuin kokous erii, määrätä toinen päivä sen lopettamiseksi, josta ei eri kuulutusta tarvita.

19 §.

Jokaisesta kysymyksestä, joka käsiteltäväksi otetaan, pitää esimiehen, sittenkuin keskustelu on päättynyt, tehdä niin muodostettu äänestys-esitys, että siihen sopii vastata ainoastansa „jaa“ taikka „ei“. Sitten ilmoittakoon hän myöskin, mihin päätökseen hänen käsityksensä mukaan on tultu, ja vahvistakoon sen vasaranlyönnillä, jollei äänestystä pyydetä. Jos äänestystä vaaditaan, tapahtukoon se avonaisesti ja esinhuutoa myöten.

20 §.

Sitä ajatusta, joka on saanut enimmät äänet, pidettäköön raastuvankokouksen päätöksenä. Jos äänet jakautuvat tasan eri mielien välillä, jääköön päätökseksi se mielipide, johon enimmät äänestäjät miesluvun mukaan ovat suostuneet. Jos äänet näinkin laskettuina ovat tasan, tulee se mielipide päätökseksi, jota esimies puolustaa.

5 §:ssä mainitussa tapauksessa vaaditaan päätöstä varten semmoinen enemmistö, kuin siinä säädetään.

21 §.

Vaali on, jos niin vaaditaan, toimitettava suljetuilla lipuilla, joihin vaalinpitäjän tulee esiinjätettäessä kirjoittaa kunkin äänestäjän ääniluku.

Tasan jakautuneet äänet eroittaa arpa.

22 §.

Ennenkuin raastuvankokous päätetään, ilmoittakoon maistraatti, minä päivänä ja hetkenä kokouksessa pidetty pöytäkirja tulee maistraatin edessä julkisesti tarkastettavaksi. Tarkastukseen ei tarvita muuta kutsumusta.

23 §.

Joka on ottanut osaa raastuvankokouksessa käsitellyn asian päättämiseen, olkoon oikeutettu heti, tai viimeistäänkin pöytäkirjaa tarkastettaessa, tehtyä päätöstä vastaan antamaan vastalauseensa.

3 luku.

Kaupunginvaltuusmiehistä.

24 §.

Kaupunginvaltuusmiesten luku määrätään raastuvankokouksessa väkiluvun mukaan, sillä tavoin, että kaupunki, jossa on 2,000 asukasta tahi vähemmän, valitsee: vähintään 9, kork. 24.

enem. kuin 2,000 kork. 6,000	”	12,	”	30.
” ” 6,000 ” 10,000	”	18,	”	36.
” ” 10,000 ” 20,000	”	24,	”	48.
” ” 20,000	”	30,	”	60.

K. A. 15 p. elok. 1883.

25 §.

Kun käytellään kysymyksiä a) kiinteän omaisuuden ostamisesta kaupungille, taikka kaupungin kiinteän omaisuuden myynnistä tai vaihdosta, paitsi mitä rakennustontteihin tulee, b) uudesta yrityksestä, joka vaatii yleistä ulostakseerausta, tai c) lainan ottamisesta kaupungin yhteisiin tarpeisiin pidemmäksi kuin kahden vuoden ajaksi, on 24 §:ssä säädetty kaupunginvaltuusmiesten määrä lisättävä puolen verralla taikka, jos tämä ei ole parillinen luku, sitä lähinnä seuraavalla korkeammalla luvulla.

26 §.

Kaupunginvaltuusmiesten valitsemiseksi saadaan kaupunki jakaa vaalipiireihin, joita, maistraatin tekemästä ehdotuksesta, kaupunginvaltuusmiehet määräävät, missä tämmöisiä on, vaan muutoin kunnan ääntövaltaiset jäsenet raastuvankokouksessa.

Vaalit toimitetaan raastuvankokouksessa, jos ne ovat yhteisesti pidettävät, mutta jos kaupunki on jaettu vaalipiireihin, raastuvankokouksessa hyväksi katsotun ja kuvernöörin vahvistaman järjestyksen mukaan.

27 §.

Kaupunginvaltuusmiehet valitaan kunnan ääntövaltaisten miesten joukosta, sen ääniperustuksen mukaan, joka tässä ase- tuksessa on säädetty. Valittavaksi kelpaaminen älköön olko rajoitettu vaalipiiriin.

28 §.

Kaupunginvaltuusmieheksi älköön valittako sitä, joka ei vielä ole viidenkoltmatta vuoden ikäinen; ei sitä, joka on luovuttanut omaisuutensa velkojille eikä voi näyttää olevansa heidän velkomisestaan vapaa; ei sitä, joka on syytteenalaisena rikoksesta, josta voi seurata kansalaisluottamuksen menettäminen; eikä sitäkään, joka laillisen tuomion mukaan on kelpaamaton maan palvelukseen tahi toisen asiaa oikeudessa tahi muun julkisen viranomaisen edessä ajamaan. *K. A. 15 p. jouluk. 1897.*

29 §.

Kuvernööri, lääninsihteeri, lääninkamreeri, apulaisläänin sihteeri, apulaislääninkamreeri, maistraatin jäsenet, virka- ja palvelusmiehet maistraatissa ja poliisikamarissa, yleinen syyttäjä, kuin myös kaupungin rahatoimilaitoksessa tai muissa sen hoitovirastoissa olevat ja toimestansa tilintekoon velvolliset virka- ja palvelusmiehet, eivät ole kaupunginvaltuusmiehiksi valittavia.

30 §.

Joka on kaupunginvaltuusmieheksi valittu, saa kieltäytyä siitä toimesta, jos hän ei asu kaupungissa eikä sen aluspiirissä; jos hän, kolme viimeistä vuotta palveltuansa kaupunginvaltuusmiehenä, on vuorossaan siitä toimesta eriamään, taikka jos hän on ehtinyt kuudenkymmenen vuoden vanhaksi.

Jos kieltäytyminen tapahtuu kovemman sairauden, siviili-, sotilas- tai kirkollisviran tähden, taikka muusta syystä, olkoon muilla kaupunginvaltuusmiehillä valta tutkia ilmoitettua estettä.

Jos kieltäytymistä ei hyväksytä, ilmoittakoot kaupunginvaltuusmiehet syyn kieltoonsa ja olkoon tyytymättömällä oikeus kuvernöörinvirastossa hakea muutosta päätökseen.

Kun valtuusmies kieltäytymisen kautta eriaa, on täyttövaali pidettävä.

31 §.

Kaupunginvaltuusmiehet valitaan kolmeksi vuodeksi. Arvan mukaan erotkoon kuitenkin yhden vuoden kuluttua siitä, kuin ensiksi valitut toimeensa rupesivat, kolmas osa heistä, ja vieläkin yhden vuoden kuluttua puolet jällellä olevista, ja pidettäköön uusi valtuusmiesten vaali eroavain sijaan seuraaviksi kolmeksi vuodeksi.

Jos valtuusmies kuolee, taikka jos hän poismuuton kautta tai muusta laillisesta syystä erkanee, ennenkuin hänen virkatoimensa aika on loppunut, on täyttövaali pidettävä; ja olkoon näin valittu virassa sen ajan, jona eronneen vielä olisi tullut palvella.

32 §.

Kaupunginvaltuusmiehet valitkoot joka vuosi keskuudestansa yhden esimieheksi ja yhden varaesimieheksi. Älköön kelläkään olko oikeutta kieltäytyä semmoisesta toimituksesta, jollei hän edellisinä kahtena vuonna ole samaa tointa pitänyt.

Esimiehen ja varaesimiehen vaalista antakoot valtuusmiehet maistraatin kautta kuvernöörille kirjallisen ilmoituksen.

33 §.

Samoina aikoina, jolloin 16 § määrää raastuvankokouksia pidettäväksi niissä kaupungeissa, joissa ei ole valtuusmiehiä, tulee kaupunginvaltuusmiesten pitää vakinaisia kokouksia samassa §:ssä mainittuin asiain käsittelemistä varten, sitä myöten kuin ne kaupunginvaltuusmiesten toimitettavina ovat. Muinakin aikoina tulee valtuusmiesten kokoontua, jos vähintään neljäs osa heistä sitä esimieheltä pyytää, taikka hän sen tarpeelliseksi havaitsee, taikka myös kuvernööri tai maistraatti sitä vaatii.

34 §.

Vakinaiseen kokoukseen antakoon esimies kirjallisen kutsumuksen ja vaarinottakoon siinä, mitä 17 §:n 1 kohdassa säädetään kutsumuksesta raastuvankokoukseen. Välikokousta varten tulee hänen antaa tauluilmoitus ja toimittaa kirjallinen kutsumus, jossa, mahdollisuutta myöten, lueteltakoon ne asiat, jotka tulevat keskusteltaviksi, ja pitää kutsumus viimeistäänkin edellisenä päivänä valtuusmiehille annettaman; näiden kokousten ajasta on kirjallinen ilmoitus maistraatin esimiehelle annettava.

35 §.

Kaupunginvaltuusmiesten keskustelut ovat julkisesti pi-

dettävät, jollei valtuusmiehet erinäistä kysymystä varten toisia siitä päättä.

Kaikista valtuusmiesten käsiteltäviksi lykätystä ehdotuksista ja muista asioista olkoon heidän velvollisuus asian laatua myöten antaa lausunto tai tehdä päätös.

36 §.

Kaupunginvaltuusmiesten kokouksissa saakoon itsekukin heistä tehdä ehdotuksia kaupungin yhteisistä asioista; mutta mitä näin ehdotellaan, älköön kuitenkaan otettako kohdastansa ratkaistavaksi, vaan on asia jätettävä rahatoimikamarin tai muun kaupunkikunnan asettaman toimikunnan selvitettäväksi, johon asia laatunsa puolesta kuuluu, taikka myös niiden henkilöihin valmistettäväksi, jotka sitä varten erittäin valitaan.

37 §.

Älköön mitään asiaa keskusteltavaksi otettako, eikä mitään päätöstä tehtäkö kaupunginvaltuusmiesten kokouksissa, jollei vähintään kaksi kolmattaosaa heidän koko lukumäärästään ole läsnä.

Jos esimies, varaesimies tai jäsen jää määrättyyn kokoukseen tulematta, ilman ilmoitettua ja valtuusmiesten hyväksymää estettä, taikka jos hän ilman sellaista syytä lähtee pois kesken kokousta, maksakoon sakkoa kaupungin kassaan joka kerralta, esimies kuusi ja varaesimies tai jäsen kolme markkaa, mutta kaksi sen vertaa, jos kokous läsnäolevien vähälukuisuuden vuoksi on pitämättä jätettävä taikka keskeytettävä.

38 §.

Maistraatin esimies taikka, jos hänelle sattuu este, se jäsenistä, jonka maistraatti siksi on määrännyt, on velvollinen olemaan läsnä kaupunginvaltuusmiesten kokouksissa, ja on hänellä oikeus ottaa osaa keskusteluun, mutta ei päätöksen tekoon.

Jos maistraatin esimies taikka hänen sijaisensa jää tulematta, ei tämä estä keskustelua eikä päätöksen tekemistä.

39 §.

Jokaisesta asiasta, joka käsiteltäväksi on otettu, tulee esmiehen, sittenkun keskustelu on päättyneeksi julistettu, laatia niin muodostettu äänestysesitys, että siihen sopii vastata ainoastaan „jaa“ taikka „ei“ Sitten ilmoittakoon esimies, mihin päätökseen

hänen käsityksensä mukaan on tultu, ja vahvistakoon sen vasaranlyönnillä, jollei äänestystä pyydetä. Jos äänestystä vaaditaan, toimitetaan se avonaisesti, paitsi vaaleissa. Äänet annetaan esiinhuutoa myöten, ja jokaisella kaupunginvaltuusmiehellä on yksi ääni. Päätöksen määrää yksinkertainen äänten enemmistö. Jos avonaisessa äänestyksessä yhtä monta ääntä kumpaakin mieltä puoltavat, käyköön se mielipide noudatettavaksi, jota esimies puolustaa. Vaalissa määrätään arvalla etusija niiden kesken, jotka ovat saaneet yhtä monta ääntä.

40 §.

Kaupunginvaltuusmiesten kokouksissa kirjoittaa pöytäkirjaa, esimiehen valvonnan alla se, jonka valtuusmiehet siihen toimeen ovat määränneet. Pöytäkirja on joko kohta taikka seuraavassa valtuusmiesten kokouksessa tarkastettava. Kuitenkin saavat valtuusmiehet jättää tämän tarkastuksen esimiehen ja vähintään kahden jäsenen toimitettavaksi, jonakuna muuna päivänä, jonka valtuusmiehet sitä varten määräävät.

Tarkastettu pöytäkirja on sitten ennen julistettuna päivänä julkisesti luettava.

Ulosmenevistä kirjoituksista pitää pöytäkirjankirjoittaja huolta, ja esimies kirjoittaa niiden alle nimensä.

41 §.

Joka on ollut osallisena jonkin kaupunginvaltuusmiesten käyttelemän asian ratkaisemisessa, olkoon oikeutettu joko kohta, taikka viimeistäänkin pöytäkirjaa tarkastettaessa, antamaan vastalauseensa tehdystä päätöksestä.

42 §.

Kaupunginvaltuusmiesten päätös ratkaistussa asiassa on, niin pian kuin se on tarkastettu, maistraatille kirjallisesti ilmoitettava. Jokaisella, joka sitä tahtoo, on valta ottaa pöytäkirjasta kopia ja saada se oikeaksi todistetuksi.

43 §.

Kaupunginvaltuusmiehillä on oikeus maistraatilta saada sellaiset asiakirjat ja kaikki ne tiedot, joita he kohtaavissa tapauksissa tarpeelliseksi katsovat.

44 §.

Kaupunginvaltuusmiehet saakoot, kun sitä tarpeelliseksi

havaitsevat, keskuudestansa valita vissin määrän miehiä, jotka asettuvat erinäiseksi valiokunnaksi, vastaan ottamaan ja tarvetta myöten esiteltäväksi valmistamaan niitä asioita, joissa valtuusmiesten tulee lausuntoja antaa tai päätöksiä tehdä.

45 §.

Esimies valvoo järjestystä kaupunginvaltuusmiesten kokouksissa ja voipi, varoituksen ensinnä annettuansa, käskettää ulos kuuntelijan, joka sopimattomasti itsensä käyttää. Jos epäjärjestys syntyy, jota ei saada asettumaan, olkoon esimiehellä valta lopettaa kokous.

4 luku.

Maistraatista.

46 §.

Maistraatin tulee, kaupungin hallituksena, pitää päävaaria kaupungin yhteisestä omaisuudesta, tuloista, eduista ja oikeuksista, sekä valvoa että raastuvankokouksen taikka kaupunginvaltuusmiesten laillisesti tehdyt päätökset pannaan toimeen niiden erinäisiä tarkoituksia varten asetettuin lautakuntain, johtokuntain tai henkilöin kautta, joiden tulee siitä tointa pitää.

Jos maistraatti havaitsee että joku kaupunginvaltuusmiesten tai raastuvankokouksen tekemä päätös on lakia, voimassa olevia asetuksia tai asianomaisen virkakunnan antamia sääntöjä vastaan, taikka että tutkintoonlykkäys on laiminlyöty, milloin sen olisi pitänyt tapahtua, olkoon velvollinen kieltämään avun- tekoansa tämmöisen päätöksen toimeenpanemiseen. Sellaisessa tapauksessa tulee maistraatin kirjallisesti ilmoittaa kaupunginvaltuusmiehille, jos päätös on heidän tekemänsä, taikka kohta tai ensin pidettävässä kokouksessa, jos päätös on raastuvankokouksessa tehty, tiedoksi antaa, ettei päätöstä käy toimeenpaneminen, esiintuoden myöskin syyt siihen. Asianomaisilla on valta semmoisesta kiellosta valittaa siinä järjestöksessä, joka on sääty muutoksen hakemisesta maistraatin päätöksiin.

47 §.

Maistraatti saa raastuvankokoukselle tai kaupunginvaltuus-

miehille tehdä ehdotuksia semmoisissa asioissa, jotka kaupungin yhteisiä toimia koskevat.

48 §.

Esitelmät ja lausunnot, joita kaupunginvaltuusmiehet tai eri tarkoituksia varten asetetut toimikunnat korkeammalle virastolle antavat, ovat maistraatin kautta sisään lähetettävät.

49 §.

Maistraatin kokoonpanosta, velvollisuuksista ja tehtävistä, julkisena virastona sekä tuomioistuimena talous- ja järjestysasioissa, kuin myös muiden virka- ja palvelusmiesten asettamisesta kaupungin ja kunnallishallinnon tarpeita varten olkoon voimassa mitä siitä erittäin on säädetty.

50 §.

Niissä kaupungeissa, joissa ei ole maistraattia, olkoot kaikki ne tehtävät, jotka sanottu virkakunta tämän asetuksen kautta on saanut toimeksensa, semmoiseen kaupunkiin erikseen määrätyn hallituksen huomassa.

5 luku.

Kaupungin rahatoimesta.

51 §.

Jokaisessa kaupungissa pitää olla rahatoimikamari, joka hoitaa kaupungin kiinteää omaisuutta ja sen raha-asioita, ylös-kantaa sen tulot ja toimittaa oikeassa järjestyksessä päätetyt ulosmaksot sekä myöskin suorittaa ne yhteiset tehtävät kaupungin puolesta, jotka, rahatoimikamaria varten annetun ohjesäännön mukaan, tämän toimiin kuuluvat.

Ehdotuksen rahatoimikamarin ohjesäännöksi tehköön maistraatti ja antakoon sen kaupunginvaltuusmiesten tai, jos näitä ei ole, yhteisen raastuvankokouksen tutkittavaksi ja hyväksyttäväksi, jonka jälkeen se lähetettäköön kuvernöörin kautta Senaatin Talous-Osaston tarkastettavaksi ja vahvistettavaksi.

Niissä kaupungeissa, joissa jo on asianomaisesti vahvistettu

ohjesääntö kaupungin rahatoimikamaria varten, pysyköön se semmoisenansa toistaiseksi, jos se vaan sopii tässä asetuksessa sääättyjen perustusten kanssa yhteen. Jos se tarvitsee muutosta, tapahtukoon tämä samassa järjestyksessä, kuin tässä ylempänä uuden ohjesäännön tekemisestä on säädetty.

52 §.

Rahatoimikamarin jäsenet ovat kaupunginvaltuusmiesten taikka, missä näitä ei ole, raastuvankokouksen valittavat kaupungin ääntövaltaisten miesten joukosta.

Samat esteet, joitten vuoksi ei saa tulla kaupunginvaltuusmieheksi valituksi, olkoot myöskin esteinä rahatoimikamarin jäseneksi valittavan suhteen.

53 §.

Kaupunkikunnan jäsen on ylimalkaan velvollinen sen veroäyri-luvun mukaan, joka hänelle viimeksi tehdyssä takseerausluettelossa on pantu, ottamaan osaa niihin maksuihin, jotka kunnan tarpeita varten 6 §:n 3 kohdan mukaan ovat ulostakseerattavat; kumminkin niin, että se, jonka tulot ovat arvatut vastaavan ainoastaan yhtä veroäyriä, on kunnallisveroista vapaa, se, jolle on pantu kaksi veroäyriä, maksaa ainoastaan yhdestä, se, jolle on pantu kolme veroäyriä, maksaa kahdesta, mutta se, jolle on pantu neljä veroäyriä, maksaa neljästä, se, jolle on pantu viisi veroäyriä, maksaa viidestä ja niin edespäin.

Samanlainen velvollisuus, kuin yllä on sanottu, on myöskin yhtiöillä jokaisessa kunnassa siitä tulosta, jonka ne siellä saavat kiinteimistöstensä, elinkeinostansa, liikkeestensä tai muusta omaisuudestansa.

Jos henkilöllä, joka ei ole Suomen alamainen, on kaupungissa talo tahi tontti tahi jos hän siellä harjoittaa elinkeinoa tahi ammattia, maksakoon kiinteästä omaisuudestansa sekä liikkeestensä kunnalle veroa, vaikka hän on tahi ennen on ollut venäläisessä siviili- tahi sotapalveluksessa. Suomen kansalainen, joka on ollut tahi vieläkin on sellaisessa palveluksessa, olkoon sitä vastoin velvollinen maksamaan veroa sille kunnalle, jossa hän asuu, myöskin palkka- sekä eläke-eduistansa ynnä muista veronalaisista tuloistansa.

Jokaisen itsetoimitettavat palvelustyöt, joita kaupungissa on tehty ennen laillisesti hyväksytyjen perustusten mukaan, ovat vast'edeskin, kunnes toisin määrätään, samain perustusten mukaan suoritettavat. *K. A. 15 p. elok. 1883.*

Yksityinen rautatie nauttii vapautta yleisistä ja kunnallisista maksoista ja rasituksista. *K. A. yksityisistä rautateistä yleistä keskuusliikettä varten 15 p. huhtik. 1889, 30 §.*

54 §.

Yleinen raastuvankokous määrää, vähintään kolmeksi, korkeintaan viideksi vuodeksi kerrassaan, kuinka suuri määrä tuloista on pidettävä vastaavana yhtä veroäyriä, älköönkä määrä olko kahtasataa markkaa pienempi eikä neljäsataa markkaa suurempi.

Takseerauksen toimittaa tätä tarkoitusta varten raastuvankokouksessa asetettu takseerauslautakunta, johon joka vuosi valitaan jäseniä sekä niiden joukosta, jotka harjoittavat elinkeinoa tahi liikettä, että niiden joukosta, jotka nauttivat palkkaa, eläkerahaa tahi muita tuloja, ja niiden joukosta, joilla on kiinteää omaisuutta, yhtä monta kustakin ryhmästä; ja tulee raastuvankokouksen, joka kerta kuin veroäyriin suuruus määrääjäksi vahvistetaan, myöskin samaksi ajaksi, kaupungin väkiluvun mukaan, määrätä takseerausmiesten luku.

Samalla kertaa, kuin takseerauslautakunta asetetaan, valitkoon raastuvankokous myöskin kaksi vertaa niin monta miestä, kuin kaupungin maistratissa on jäseniä, jotka yhteydessä heidän sekä luvultaan maistratin jäsenten lukumäärää vastaavain, takseerauslautakunnan keskuudestaan valitsemain miesten kanssa tulevat toimimaan senlaisena tarkastuslautakuntana, jonka tehtävistä 56 §:ssä mainitaan. *K. A. 15 p. elok. 1883.*

55 §.

Takseerauslautakunta kokoontuu alussa sitä vuotta, joka lähinnä seuraa lautakunnan valitsemista, ja on velvollinen tunnollisesti arvostelemaan niitä tuloja, joita kullakin kunnan jäsenellä voidaan arvella viime kuluneena vuonna olleen kiinteistöstä kaupungissa tahi sen aluspiirissä, siellä harjoittamattansa liikkeestä ja, jos hänellä kunnassa on asuntonsa ja kotonsa, palkasta, eläkerahasta tai muista varoista. Tämän nojalla pannaan kullekin veroäyrejä. Kun eri mieliä ilmaantuu, äänestetään miesluvun mukaan, ja se arvio pysyköön, johon useimmat suostuvat; mutta jos äänet ovat tasan, noudatettakoon sitä mielipidettä, joka on takseeratulle edullisin. Äänestettäessä olkoon vähintäänkin kaksikolmannelta lautakunnan jäsenistä saapuvilla.

Kaupungissa, jossa asukasten luku nousee 20,000 henkeä suuremmaksi, saa takseerauslautakunta jakaantua kahteen osastoon; jätettäköön kuitenkin ne arviolaskut, joista äänestys on tapahtunut, koko lautakunnan tutkittavaksi ja päätettäväksi.

Esteettömästä poissa olosta takseerauslautakunnan kokouksista vetäköön puheenjohtaja ja lautakunnan jäsen sakkoa, niinkuin 37 §:ssä on sanottu kaupunginvaltuusmiehistä.

Veroitettavana tulona pidetään se säästö, joka syntyy, kun veronmaksajan kiinteästä tahi irtaimesta pääomasta, virasta, liikkeestä tai työstä saaduista, rahaksi lasketuista tuloista sekä hänen omaisuutensa muusta lisääntymisestä, lahjan, perinnön, testamentin, fideikommissin, löydön, eläkerahan, armovuosien ynnä muiden kautta, vähennetään sekä tarpeelliset vuotuiset kunnossapito- ja liikekustannukset ynnä työpalkat että myöskin kaikki valtiolle, kirkolle ja kunnalle suoritettavat ulosteot, olkoopta minkänimisiä ja laatuista tahansa. Sitä vastoin älköön tulosta vähennettäkö kiinnitetyistä veloista maksettavia korkoja eikä veronmaksajan ja hänen perheensä elantokustannuksia, joihin luettakoon asunto, oma tai vuokrattu, sekä heidän itseään varten pidetyn palvelusväkensä palkat ja elatus ynnä muut samanlaatuiset kustannukset. Älköön tulosta myöskään vähennettäkö niitä menoja, joita veronmaksajalla on ollut liikkeensä laajentamiseksi hankituista koneista, uutisrakennuksista, uutisviljelyksistä ynnä muusta semmoisesta, eikä myöskään sitä, mitä hän jakoperänä on saanut osake- tahi pankkiyhtiöstä, vaikka samalle yhtiölle olisikin 53 §:än 2 kohdan mukaan pantu kunnallisveroa. Tulosta vähennettäköön kuitenkin perintö, testamentti ja fideikommissi puolisolle tahi suoraan ylenevässä tai alenevassa polvessa oleville perillisille.

Jos elinkeinosta ja liikkeestä säästyneen tulon arvaus on päättynyt niin, että ainoastaan vähäinen tahi ei mikään säästö ole syntynyt, mutta semmoista arvausta, veronalaisen liikkeen laatuun ja laajuuteen katsoen, ei arvella voitavan hyväksyä kunnallisveron suorittamisen perustukseksi, tulee takseerauslautakunnan, huolellisesti tutkittuansa kaikki asianhaarat, joiden tulee olla johtona asian arvostelemisessa, tutkimuksen mukaan määrätä se summa, josta veroäyriä semmoiselle veronalaiselle on pantava.

Jos veroäyriä syntyy murtolukuja, on se määrä tulosta, joka vastaisi vähempää kuin kokonaista veroäyriä, laskusta pois jätettävä. *K. A. 15 p. elok. 1883.*

56 §.

Sittenkuin takseeraus on toimitettu, olkoon siitä tehty luettelo neljäntoista päivän kuluessa pidettävä saatavilla raastuvassa tahi muussa soveliaassa paikassa, jotta asianomaiset veronalaiset voisivat saada siitä tietoa; ja ilmoittakoon takseerauslautakunnan esimies sen julkisella tauluilmoituksella ja muulla soveliaalla tavalla, joka ennen raastuvankokouksessa on määrätty, sekä kuuluttakoon kaupungin sanomalehdessä, missä semmoinen on olemassa.

Joka ei takseeraukseen tyydy, saakoon yhden viikon kuluessa siitä, kuin mainitut neljätoista päivää ovat päättyneet, maistraattiin jättää kirjallisen muistutuksen sitä vastaan, uhalla että sittemmin on valitusoikeutensa menettänyt, ja lykätköön maistraatti asian tarkastuslautakuntaan, jonka tulee tarkkuudella ottaa tutkiaksensa ne seikat, joista muistutuksia on tehty, ja muut sille tiedoksi tulleet asianhaarat, sekä lopullisesti päättää, kuinka monta veroäyriä valittajalle on pantava.

Puheenjohtajana tarkastuslautakunnan kokouksissa on pormestari tahi se, joka hänen virkaansa toimittaa; ja erimielisyyden ilmaantuessa menetellään, niinkuin 55 §:ssä takseerauslautakunnasta säädetään. Esteettömästä poissaolosta tarkastuslautakunnan kokouksista olkoon sama laki kuin 37 §:ssä säädetään kaupunginvaltuusmiehistä. *K. A. 15 p. elok. 1883.*

57 §.

Veroäyrit määrätään seuraavalla kolmella nimityksellä:

- 1:ksi. Tuloja talosta, tontista ja maasta;
- 2:ksi. Tuloja elinkeinosta ja liikkeestä; sekä
- 3:ksi. Palkkaeduista, eläkerahasta tahi muista tuloista, joita ei jo ole nimitetty. *K. A. 15 p. elok. 1883.*

Valituksenteosta kunnallisulostekoja varten tapahtuneesta ulosmittauksesta sillä perusteella, että ne on laittomasti valittujen suoritttavaksi pantu ks. *K. A. 27 p. helmik. 1897, 9 §.*

58 §.

Maistraatin tulee, rahatoimikamarista vaadittuin tietojen johdolla, vuosittain tehdä meno- ja tuloarvio. Edelliseen otetaan:

- a) ne velat, jotka joko kokonansa taikka vaan joksikin osaksi ovat maksettavat lähinnä seuraavana vuonna;
- b) ne maksot, jotka jo tehtyjen päätösten mukaan ovat samana vuonna suoritettavat;

c) ne menot, joita luullaan lisäksi tarvittavan kunnan yhteisiin tarpeisiin seuraavana vuonna; ja

d) arviolta joku rahasumma, sattuviin, odottamattomiin tarpeisiin käytettäväksi.

Tulojen arvioon otetaan:

a) kuluvalta vuodelta odotetut säästövarat;

b) ne kunnallistarpeisiin jo myönnettyt rahanmääräykset, jotka seuraavana vuonna saadaan ylöskantaa;

c) ne tulot, joita kunnan muutoin luullaan vastamainittuna vuonna saavan; ja

d) se summa, jota lisäksi tarvitaan, sekä ehdotus tämän hankkimiseen.

Ylläsanottua tarkoitusta varten tulee myös niiden erinäisten toimikuntain, jotka kaupunki hallinnon eri osia varten ehkä on asettanut, maistraatin määräämänä aikana sille antaa erityisarvionsa seuraavan vuoden menoista ja tuloista.

59 §.

Näin tehdyt menojen ja tulojen arviot jättää maistraatti kaupunginvaltuusmiesten tai, missä näitä ei ole, raastuvankokouksen tarkastettaviksi siinä kokouksessa, joka joulukuulla pidetään, ja pidettäköön ne 17 §:ssä määrätyn ilmoitusajan kuluessa asianomaisten saatavilla osoitetussa paikassa; ja ovat sanotussa kokouksessa keskusteltaviksi ja päätettäväksi otettavat kaikki kysymykset niistä menoarvioon otetuista menoista, jotka silloin myönnettäväksi ehdotellaan, sekä ne tarpeet, joihin niitä vaaditaan. Sittenkun tämä on tapahtunut, annetaan arviot, sekä niiden johdosta tehdyt päätökset, maistraatille, jonka tulee niissä tehdä kaupungin valtuusmiesten tai raastuvankokouksen päättämät muutokset ja lisäykset, ja sitten rahatoimikamarilla teettää asianomainen maksonlasku- ja ylöskantokirja.

60 §.

Mitä kaupunginvaltuusmiehet tai raastuvankokous ovat myönnyttäneet ensintulevana vuonna ylöskannettavaksi, pidetään kuluvan vuoden kaupunginulostekoina, ja on niiden maksettavaksi jaettava, jotka viimeainittuna vuonna ovat kunnan veronalaisina jäseninä.

61 §.

Maksonlasku- ja ylöskantokirjassa pitää lueteltaman jokainen veronalainen nimeltänsä ja asunnoltansa, ne veroitusesineet, joiden puolesta kaupungin ulosteet ovat hänen suoritettavaksensa määrättyt, sekä niiltä laskettu vero, eriksensä jokaiselta esineeltä, ja tulee sen muutoin olla laadittuna niiden määräysten mukaan, jotka maistraatti antaa. Tarpeellista tarkastusta varten ylöskannon suhteen pitää kirjassa myöskin olla eri sarakkeet, joihin sisäänmaksot ja rästit kirjoitetaan:

62 §.

Jos joku maksonlasku- ja ylöskantokirjaan otettu, kaupunginulostekoihin velvollinen kunnan jäsen havaitaan kunnasta poismuuttaneen sen vuoden kuluessa, jolta maksonlasku on tehty, pitää hänen kuitenkin suorittaa mitä hänen maksettavaksensa on pantu, mutta olkoon samalta vuodelta vapautettu sellaisesta maksosta sille kunnalle, johon hän on muuttanut, jollei ulosteko viimemainitulle kunnalle ole semmoinen, että se on maksettava, joko hänellä on ollut kunnassa asuntonsa taikka ei.

63 §.

Sittenkuin maksonlasku- ja ylöskantokirja on tehty, pitää sen neljänätoista päivänä olla raastuvassa tai muussa soveliaassa paikassa saatavilla, että ne kunnan jäsenet, jotka niin tahtovat, voivat käydä sitä katsomassa; ja ilmoituttakoon maistraatti tästä julkisella tauluilmoituksella ja muulla soveliaalla, raastuvankokouksessa ennen suostutulla tavalla, kuin myös kuulutuksella kaupungin sanomalehdessä, missä semmoinen ilmestyy.

64 §.

Muistutus maksonlasku- ja ylöskantokirjaa vastaan pitää, sillä uhalla että oikeus siihen sittemmin on menetetty, yhden viikon kuluessa sen ajan perästä, joka 63 §:ssä määrätään ilmoitettaman maistraatille, jonka tulee siitä antaa päätös. Päätökseen tyytymätön tehkөөn siitä asianomaisessa järjestyksessä valituksen, mutta olkoon kuitenkin velvollinen ylöskantokokouksessa suorittamaan hänen maksettavakseen määrätyn verosumman, sillä oikeudella että hän, jos hänen valituksensa hyväksytään, saa liikamaksonsa takaisin.

Jos joku laillisen esteen vuoksi ei voi yllä määrättyinä aikana tehdä muistutusta maksonlasku- ja ylöskantokirjaa vastaan, olkoon hän oikeutettu määrättyssä järjestyksessä tyytyväisyyttänsä asian suhteen ilmoittamaan ja estettävänsä todeksi näyttämään neljäntoista päivän kuluessa siitä kun se on loppunut, vaikka ylöskanto jo olisikin tullut toimitetuksi.

65 §.

Sittenkun maksonlasku- ja ylöskantokirja yllä säädettyssä järjestyksessä on veronalaisten saatavilla pidetty, ulosantaa rahatoimikamari verokuitit ja toimittaa ylöskannon sinä aikana, jonka itsekukin kaupunki itsellensä soveliaaksi havaitsee.

66 §.

Ennen kolmen viikon kuluttua ylöskantokokouksen perästä antakoon rahatoimikamari maistraatille kertomuksen, kuinka ylöskanto on käynyt, ja liittäköön siihen rästitluettelon maksamattomista ulosteista, jotka maistraatin tulee laillisessa järjestyksessä ulosotattaa ja rahatoimikamarille suorittaa viimeistäänkin ennenkuin neljä kuukautta on kulunut siitä kuin maistraatti rästitluettelon sai, samalla jättäen sille luettelot sekä varattomista hengistä, asianomaisten ulosottotodistusten kanssa, että poismuuttaneista, erinäisellä ilmoituksella mihin toimeen maistraatti on ryhtynyt heidän maksettavaksensa määrättyjen ulosteiden sisäänsaamiseksi.

Vrt. *K. A. ulosteiden y. m. ulosmittauksesta 27 p. helmik. 1897.*

67 §.

Rahatoimikamarin tulee annettujen määräysten mukaan kirjoittaa kaupungin tilikirjat ja ne joka vuodelta joulukuun 31 päivänä päättää. Tilikirjat ovat sitten ennen maaliskuun 1 päivää seuraavana vuonna laitettavat maistraatille, jonka tulee pöytäkirjaa pidettäessä antaa ne ensi kokouksessa tilintutkijoille ja samalla määrätä heille vissi aika tarkastuskertomuksen antamiseksi.

68 §.

Kunnan erittäin asettamien toimikuntain tulee ennen helmikuun 1 päivää joka vuosi rahatoimikamarille antaa luvunlaskunsa niistä rahavaroista, jotka lähinnä edellisenä vuonna

ovat olleet heidän hallussansa, yleiseen tilintekoon kunnan varoista otettaviksi ja yhdessä sen kanssa tarkastettaviksi.

Että vaivahoitohallitukseen kaupungissa myöskin kunnan äänivaltainen naispuolinen jäsen on vaalikelpoinen, osottaa *K. A. 6 p. elok. 1889.*

69 §.

Tarkastuskertomus annetaan maistraatille, joka, jos muistutuksia tilikirjoja vastaan siinä on tehty, sisään vaatii asianomaisten selitykset näihin muistutuksiin niin aikaisin, että ne ynnä tarkastuskertomuksen kanssa voidaan antaa kaupunginvaltuusmiesten tai, missä näitä ei ole, raastuvankokouksen tutkittaviksi siinä kokouksessa, joka kesäkuun kuluessa pidetään.

70 §.

Kaupunginvaltuusmiesten tai, missä näitä ei ole, raastuvankokouksen päätöksestä riippukoon, saako tehty muistutus raueta, vai onko mihinkään toimeen sen johdosta ryhdyttävä kunnan oikeuden valvomiseksi.

71 §.

Joka kolmannen kuukauden lopulla katsastakoon yksi maistraatinjäsen ja kaksi kaupunginvaltuusmiesten siihen valitsemaa henkeä kaupungin rahavaraston. Kuitenkin olkoon maistraatilla sekä kaupunginvaltuusmiehillä valta sillä välinkin, jos tarpeelliseksi havaitaan, pitää kassakatsastusta.

72 §.

Kaupungin yhteisestä omaisuudesta pellossa, niityssä, karjanlaitumessa, metsässä, kalavedessä ja muussa semmoisessa, sekä myös taloista ja kartanoista niissä olevain huonekalujen, asiakirjain ja muiden kaikenlaatuisten varastojen kanssa pitää tarkat luettelot oleman tehtyinä.

Tammikuulla kunakin vuonna tai useammin, jos niin tarpeelliseksi katsotaan, antakoot kaupunginvaltuusmiehet tai, missä näitä ei ole, raastuvankokous sitä varten valitsemainsa henkilöin kautta toimittaa irtaimen tavaran katsastuksen, jossa pannaan kirjaan ne muutokset, joita edellisenä vuonna tai viime katsastuksen jälkeen on näissä kaupungin omaisuuksissa tapahtunut.

Kiinteästä omaisuudesta antakoot kaupunginvaltuusmiehet tai, missä näitä ei ole, raastuvankokous myöskin joka kolmas

vuosi, tai useammin, jos niin tarpeelliseksi havaitaan, soveliaina aikoina pitää katselmuksen, tiedon saamiseksi omaisuuden tilasta ja ovatko sen haltijat täyttäneet ne ehdot, jotka sen käyttämistä varten ovat olleet määrättyt.

Jos näissä toimituksissa jonkunlainen hoidon puute tai tuhlaus ilmisaadaan, ajakoot kaupunginvaltuusmiehet tai, missä näitä ei ole, raastuvankokous asianomaisia vastaan sitä kannetta, johon syytä on.

73 §.

Jos jollakulla kaupungilla on sellaista maata tai muuta tilusta, jonka kruunu tai yksityiset ovat kaupungille lahjoittaneet, noudatettakoon sen hoidossa mitä lahjoituskirjassa on säädetty.

6 luku.

Tutkintoon lykkäämisestä ja valituksista.

74 §.

Kaupunginvaltuusmiesten sekä raastuvankokouksen päätökset ovat, lailliseen voimaan tullaksensa, lykättävät Senaatin Talousosaston tutkittaviksi ja vahvistettaviksi, jos päätökset koskevat:

a) semmoisen kaupungille kuuluvan kiinteän omaisuuden myymistä, pantiksikirjoitusta tai vaihtoa, joka lahjan tai testamentin kautta on joutunut sen omaksi ja määrätty erinäiseen, kaupungin yhteistä hyötyä tarkoittavaan tarpeeseen, kuin myös suostumusta tai sovinnon tekoa, joka vaikuttaa sen oikeuden muuttamiseen tai vähentämiseen, joka kunnalla tämmöisen kiinteän omaisuuden suhteen on; b) semmoisen lainan ottamista, jonka takaisinmaksoaika on pidempi kuin kaksi vuotta; ja c) ehdotuksia uusiin tai lisättyihin maksoihin yleisestä liikkeestä, niinkuin tie-, silta-, satama- ja lauttarahoihin y. m.

75 §.

Senaatin Talousosaston tutkintoon lykättävä päätös tai ehdotus pitää, maistraatin lausunnon kanssa asiassa, lähetettävän kuvernöörille, jonka tulee mainittuun osastoon antaa asiakirjat, oman lausuntonsa kanssa.

76 §.

Kuvernöörin tutkittavaksi lykätään ne päätökset, jotka koskevat a) yleisiä määräyksiä siiveyden, terveysthoidon sekä järjestyksen ja turvallisuuden edistämiseksi kunnassa; ja b) useampana kuin viitenä vuonna erinäistä tarvetta varten suoritettavain maksujen määräämistä tai muuttamista.

77 §.

Päätös, joka on kuvernöörin tutkittavaksi lykättävä, lähetetään maistraatin kautta, maistraatin asiassa antaman lausunnon kanssa. Semmoinen päätös tulee kuvernöörin muuttamatta vahvistaa taikka kumota. Jos vahvistus kielletään, ilmoittakoon kuvernööri syyt kielloonsa; ja on kaupunginvaltuusmiehillä tai raastuvankokouksella valta, jos syytä siihen katsotaan olevan, kiellyttäessä vahvistuksesta valittaa Senaatin Talousosastossa.

78 §.

Kaupunginkunnan jäsenellä, joka ei tyydy yhteisen raastuvankokouksen taikka kaupunginvaltuusmiesten päätökseen kaupungin yhteisissä asioissa, on oikeus, jos hän luullaksensa voi todeksi näyttää, että päätös loukkaa hänen yksityistä oikeutensa, taikka ettei sitä ole tehty laillisessa järjestyksessä, taikka että se sotii yhteistä lakia tai asetuksia vastaan, taikka että päätöksen antajat ovat tässä muulla tapaa tehneet mitä heidän ei ollut valta tehdä, siinä hakea muutosta valituksen kautta, joka, valituksenalaisen päätöksen kanssa, on kuvernöörille lähetettävä kolmenkymmen päivän kuluessa, siitä päivästä lähtien, jona valittaja sai tiedon päätöksestä, tätä päivää kuitenkin lukuunottamatta; ja tulee valittajan samalla valitukseen liittää todistus päivästä, jona päätös hänelle tiedoksi annettiin, sekä myös ennenkuin neljätoista päivää on kulunut siitä kuin valitus-aika loppui, maistraatille jättää diariumitodistus valituksensa sisään antamisesta.

Jos valittaja laiminlyö jonkun näistä määräyksistä, saatettakoon päätös panna toimeen.

Valittajan katsotaan saaneen tiedon päätöksestä sinä päivänä, jona se 22 ja 40 §§:n mukaan julkaistiin.

79 §.

Jos siitä valitetaan, ettei päätös ole laillisessa järjestyksessä tehty, taikka että se sotii yhteistä lakia tai asetuksia

vastaan, taikka että päätöksen antajat ovat tässä muulla tapaa tehneet mitä heidän ei ollut valta tehdä, olkoon kuvernöörillä oikeus, jos hän havaitsee syytä olevan valitusten hyväksymiseen, kieltää päätöksen toimeenpaneminen.

Jos valitus on perustettu siihen, että valittajan yksityinen oikeus on päätöksen kautta tullut loukatuksi, ja semmoinen valitus hyväksytään, tulkoon ojennus sen eduksi, joka on valittanut; mutta muutoin pysyy päätös voimassa, ellei sen havaita olevan yhteistä lakia tai asetusta vastaan, jolloin kuvernööri myös määrätköön, että koko päätös on kumottava.

80 §.

Kuvernöörin päätökseen saadaan muutosta hakea Senaatin Talousosastossa viimeistäänkin ennen kello kahtatoista viidentenäviidettä päivänä tiedonsaannin jälkeen, sitä päivää lukematta, jona tämä tapahtui, ja noudatettakoon siinä, mitä sellaisesta muutoksen hakemisesta ylimalkain on sääty.

81 §.

Niitten toimi- ja johtokuntain, jotka osaksi yleisten asetusten perustuksella, osaksi erinäisten sääntöjen johdosta sille tahi tälle kaupungille, hoitavat yhteiseen kunnallishallintoon kuuluvia asioita, tulee jatkaa siten määrättyä toimitustaan, siksi kuin ne muutokset, joita saatetaan tarpeelliseksi havaita, asianomaisessa järjestyksessä aikaansaadaan. Kuitenkin tulee kaupunginvaltuusmiesten, missä semmoisia on, asettaa nämät toimi- ja johtokunnat, mutta muuten raastuvankokouksen, ja ovat ne hoitonsa suhteen maistraatin lähimmän katsannon alaisina.

Kanne kaupunginvaltuusmiehiä tahi niitä virastoja vastaan, jotka raastuvankokous tahi kaupunginvaltuusmiehet ovat asettaneet, tehdään yleisen oikeuden edessä. *K. A. 15 p. elok. 1883.*

82 §.

Tämän asetuksen käyttäminen alkaa 1 päivänä tammi-kuuta 1875. Mutta jos joku kaupunki luulee tarvitsevansa pitempää aikaa säätyjen muutosten toimeenpanemiseksi, saakoon kuvernööri, ilmoituksen johdosta, myönnyttää pidennystä korkeintaan kolmeksi vuodeksi.

Helsingin kaupungin vaalijärjestys.

Uudenmaan läänin kuvernöörin vahvistama marraskuun
18 päivänä 1892.

1 luku.

Kaupungin jakamisesta vaalipiireihin ja vaalilautakunnista.

1 §.

Helsingin kaupunki on kaupunginvaltuusmiesten sekä taksoitus- ja tarkastuslautakunnan jäsenten ynnä tilintarkastajain valitsemista varten jaettu viiteen vaalipiiriin.

Ensimmäinen vaalipiiri käsittää ensimmäisen ja toisen kaupunginosan;

toinen vaalipiiri neljännen ja kahdeksannen kaupunginosan;

kolmas vaalipiiri kolmannen ja viidennen kaupunginosan;

neljäs vaalipiiri kuudennen, seitsemännen ja yhdeksännen kaupunginosan;

viides vaalipiiri kymmenennen, yhdennentoista ja kahdenentoista kaupunginosan sekä kaupunkiin yhdistetyn maan mantereella ja sen alaisilla saarilla. *Uudenmaan läänin kuvernöörin päätös maalisk. 8 p:ltä 1905.*

2 §.

Maistraatin laatima^o kaupungin äänioikeutettujen jäsenten ääniluettelo pitää ninikään olla jaettu viiteen eri pääosastoon, yksi kutakin vaalipiiriä varten. Niihin kirjoitetaan ainoastaan ne kaupungin jäsenet, jotka viimeksi laaditun veroäyriluettelon mukaan ovat luettavat puheenalaiseen vaalipiiriin.

3 §.

Siinä kokouksessa, jossa maistraatti määrää vaalipäivän, asettaa maistraatti vaalilautakunnan kutakin vaalipiiriä varten. Tähän lautakuntaan, joka tässä alempana tarkemmin mainitussa järjestyksessä vastaanottaa, kirjoittaa muistoon ja laskee yhteen vaalipiirin valitsijain antamat äänet, kuuluu yksi maistraatin jäsen tahi maistraatin siihen määräämä maistraatinvirkamies,

puheenjohtajana, kaksi vaalipiiristä olevaa valitsijaa jäsenenä, ja notari, joka tekee lautakunnan pöytäkirjan.

Maistraatin jäseniksi määräämille valitsijoille ilmoitetaan tästä kirjallisella kutsumuksella, joka on hyvissä ajoin ennen vaalipäivää heille toimitettava. Ja tulee valitsijan, joka havaitsee olevansa estetty tehtävää vastaanottamasta, siitä maistraatille ensiksi pidettävässä istunnossa ilmoittaa, minkä jälkeen maistraatin asia on ilmoitetun esteen pätevyyttä tutkia ja, jos se hyväksytään, määrätä ja kutsua toinen jäsen lautakuntaan. Jos este ilmaantuu aivan ennen vaalia tahi sen kestäessä, saa maistraatti kutsua jäseneksi jonkun saapuville tulleista valitsijoista vaalipiiristä tahi sen ulkopuolelta.

Puheenjohtaja, joka ei ole maistraatinjäsen, sekä notarit, jotka maistraatti niinkään määrää, saavat kaupunginkassasta palkkion, jonka suuruuden maistraatti määrää.

2 luku.

Valitsijain kokoonkutsumisesta.

4 §.

Vaalikutsumuksen antaa maistraatti ja saatetaan se valitsijain tiedoksi vähintään 14 päivää ennen vaalipäivää niin tiedonannolla maistraatin julkipanotaululla kuin kuulutuksella, joka julkaistaan ainakin kahdessa ruotsin- ja kahdessa suomenkielisessä kaupungissa ilmestyvässä jokapäiväisessä sanomalehdessä.

5 §.

Vaalialueella sekä julkipanossa että kuulutuksessa pitää olla ilmoitus:

a) vaalin tarkoituksesta ja valittavien henkilöiden lukumäärästä;

b) päivästä ja tunneista, jolloin vaalilautakunnat ovat koolla vaalilippujen vastaanottamista varten;

c) eri vaalipiirejä varten määrättyistä vaalihuoneistoista; sekä

d) että vaalilippu, joka on varustettu valitsijan nimikirjoituksella tahi jossa on nimiä enemmän tai vähemmän kuin valittavien henkilöiden luku on, julistetaan mitättömäksi.

3 luku.

Vaalista.

6 §.

Vaalitoimitus alotetaan sillä että maistraatti ilmoitettuna päivänä ja tuntina, nimenhuudon tapahduttua, ottaa ratkaistaviksi muistutukset, joita ääniluetteloa vastaan siinä tilaisuudessa kenties tehdään. Myöhemmin tehtyä muistutusta ei oteta tutkittavaksi.

7 §.

Sittenkun viimeksi mainittu toimituksen osa on lopetettu ja maistraatin puheenjohtaja sen yhteydessä on läsnäolijoille ilmoittanut, missä eri vaalipiirien valitsijoilla on tilaisuus antaa äänensä, kokoontuvat vaalilautakunnat niitä varten osotettuihin huoneistoihin kohta, ellei vaalikuulutuksessa muuta aikaa ole määrätty.

8 §.

Valitsijat antavat sitten vaalilippunsa, asianmukaisesti suljettuina, puheenjohtajalle, joka ääniluettelosta huutaa lipunantajan nimen ja ääniluvun sekä antaa vaalilipun lähimmälle lautakunnan jäsenelle, joka kirjoittaa sanotun ääniluvun vaalilipun selkäpuolelle tahi päällykseen ja sitten ojentaa sen toiselle jäsenelle, joka, todettuaan merkinnän oikeaksi, panee vaalilipun vieressään olevaan ja kaikille näkyvään, lukittuun vaaliurnaan tahi laatikkoon. Tämä laatikko pitää olla niin laitettu, että vaalilippuja, jotka siihen pannaan laatikon kannessa olevasta kapeasta aukosta, ei voi sieltä ottaa muuten kuin kannen ylös nostamalla; ja on kansi, aivan ennen vaalilippujen annon alkamista, suljettava kolmella eri lukolla, joiden avaimet jaetaan lautakunnan puheenjohtajan ja jäsenten säilytettäväksi. Vaalilippu, joka ei ole asianmukaisesti suljettu, palautetaan kohta antajalle.

Jos vaalilipun antaa valtuutettu, kirjoitetaan siihen sen valitsijan ääniluku, jonka puolesta lippu annetaan.

9 §.

Vaalilippuja voivat vaalilautakunnalle antaa 5 §:n b) momentissa mainittuna aikana sekä kohta sen kuluttua ne valitsijat,

jotka sinä aikana ovat tulleet saapuville ja haluavat vaalioikeut-
tansa käyttää.

Jos valitsija haluaa antaa äänilipun valtakirjan nojalla, näyttäköön sitä ennen valtakirjan sen vaalipiirin vaalilautakunnan puheenjohtajalle, johon hän kuuluu, jotta puheenjohtaja merkinnän valtakirjaan tekemällä todistaisi että valitsija itse on vaalioikeutettu sekä ettei hänen antamaansa muuta valtakirjaa jo ole näytetty.

10 §.

Sittenkun kaikki vastaanotetut vaaliliput on säädetyssä järjestyksessä pantu edellä mainittuun laatikkoon sekä varmuutta saatu siitä, etteivät läsnäolijat niitä enää anna, ilmoittaa vaalilautakunnan puheenjohtaja, ettei vaalilippuja enää vastaanoteta, minkä jälkeen heti ryhdytään lukemaan annettuja ääniä. Sitä varten aukaistaan laatikko, jossa vastaanotettuja äänilippuja on säilytetty, ja puheenjohtaja ottaa sieltä yhden vaalilipun kerrallaan, aukaisee sen sekä lukee kuuluvalla äänellä julki niin vaalilipun sisällyksen kuin sen selkäpuolelle tai päällykseen kirjoitetun ääniluvunkin. Sitten lautakunta tarkastaa vaalilipun, ja ellei tarkastuksessa ole muistutusta vaalilipun pätevyyttä vastaan tehty, on se ääniluku, minkä vaalilippuun tehty merkintä osottaa, kohta kirjoitettava itsekunkin niiden hyväksi, joita valitsija on vaalilipullaan äänestänyt. Nämä merkinnät tehdään erityiseen, sitä varten kyllin lukuisiin sarakkeisiin jaettuun luetteloon, jota vaalilautakunnan jäsenet ja notari pitävät kolmin kappalein.

11 §.

Kohta kun niiden vaalilippujen sisällys, joiden pätevyyttä vastaan muistutusta ei ole tehty, on vastamainittuun luetteloon merkitty, on tämä luettelo laskettava yhteen, kukin sen kolmesta kappaleesta erikseen. Jos eroavaisuutta niiden kesken ilmaantuu, ovat ne tarkoin verrattavat toisiinsa sekä, ellei luotettavaa selvitystä oikeasta asianlaidasta siten saada tahi jos muuten aihetta siihen ilmaantuu, itse vaalilippuihin.

12 §.

Vaalilautakunnan pöytäkirjan, jonka lautakunnan notari tekee ja jossa pitää olla lyhyt kertomus toimituksen kulusta, tulee sisältää sekä niiden valitsijain nimiluettelo, jotka itse taikka valtuutetun kautta ovat ääniä antaneet, sekä jälkimäisessä tapa-

uksessa myös valtuutetun nimi, että myös merkintä annettuja vaalilippuja vastaan tehdyistä muistutuksista ynnä näiden muistutusten syyt. Pöytäkirja laaditaan ja tarkistetaan heti ja on ennen lautakunnan hajaantumista puheenjohtajan ja jäsenten allekirjoitettava sekä notarin varmennettava.

Sitä ennen ovat vastaanotetut vaaliliput pantavat säilyyn sinetöityihin päällyksiin, kaikki hyväksytyt vaaliliput toiseen ja kaikki ne, joita vastaan muistutuksia on tehty, toiseen. Vaalilippu, joka on annettu päällyksessä, on pantava päällykseensä ja sen kera säilytettävä.

13 §.

Vaalilautakunnan toimituksen tulee jatkaa vaalikuulutuksessa määrättyt tunnit sekä sitten mikäli mahdollista, keskeytymättä kunnes sen käy edellä mainitulla tavalla päättäminen. Jos vaalilautakunnan syystä tahi toisesta täytyy lykätä jokin osa toimitusta toiseen aikaan, tulee lautakunnan suullisesti ilmoittaa läsnäoleville valitsijoille niin tästä kuin myös ajasta, jolloin lautakunta toimitusta jatkaa, sekä maistraatin julkipanotaululle panna poissaolevien tiedoksi sama ilmoitus. Laatikko, johon vastaanotetut vaaliliput on pantu, on sillä välin säilytettävä varmassa paikassa.

14 §.

Sittenkun kaikki vaalilautakunnat ovat lopettaneet tehtävänsä, jatkaa maistraatti istuntoaan, ja mainittujen lautakuntain puheenjohtajat antavat maistraattiin kukin vaalipiirinsä ääniluettelon, kaikki kappaleet sitä luetteloä, joka on syntynyt vaalilippuja avattaessa ja julkiluettaessa, kaikki vastaanotetut vaaliliput, jaettuina ja säilytettyinä edellä säädetyllä tavalla, sekä lautakunnan toimituksesta tehdyn pöytäkirjan. Maistraatti ottaa sitten tutkittaviksi ja ratkaistaviksi vaalilautakuntain pöytäkirjoihin merkityt, annettuja vaalilippuja vastaan tehdyt muistutukset sekä toimittaa, tehtyään asianomaisten vaalilautakuntain toimenpiteisiin ne oikaisut, joita vastamainittu tutkiminen ehkä on aiheuttanut, kaikkien eri vaalipiireissä samoille henkilöille annettujen äänien lopullisen yhteenlaskun, minkä jälkeen maistraatti uudelleen kutsuu esiin kaupungin jäsenet sekä ilmoittaa heille niin ne toimenpiteet, joihin maistraatti nyt on ryhtynyt, kuin myös vaalin tuloksen.

15 §.

Jos arvonta havaitaan tarpeelliseksi, on saapuville tulleille ilmoitettava siitäkin, minkä jälkeen maistraatti heti avoimin ovin toimittaa arvonnin suljetuin nimilipuin; ja se tahi ne, joiden nimiliput silloin nostetaan, ovat niiden keralla, jotka kiistämättömästi ovat saaneet enimmäkseen äänet, pidettävät valittuina.

16 §.

Maistraatti, vaalitoimittajana, tekee vihdoin pöytäkirjaansa täydellisen merkinnän vaalin tuloksesta sekä siitä, kutka maistraatin siitä nyt tekemän päätöksen mukaan ovat valittuina pidettävät, minkä jälkeen maistraatti lopettaa toimituksen julistamalla tämän päätöksen saapuvilla oleville.

Kaikki vaalitoimituksen johdosta syntyneet asiakirjat ovat kaupungin arkistossa säilytettävät.

4 Luku.

Tämän vaalijärjestyksen käyttämisestä.

17 §.

Tämä vaalijärjestys, jota käytetään kaikissa edellä mainituissa vaaleissa, on noudatettavana toistaiseksi ja siihen asti kun säädetyssä järjestyksessä on tehty päätös muun vaalijärjestyksen hyväksymisestä.

Asetus tavasta ja järjestyksestä pormestarin-, raatimiehen- ja maistraatinsihteerin vaaleissa kaupungeissa, annettu 6 p:nä elokuuta 1889.

Kumoamalla Kunink. asetus 19 päivältä tammikuuta 1758 on edellä mainitulla asetuksella säädetty: että vaaleissa, joita pidetään pormestarin-, raatimiehen- ja maistraatinsihteerin virkoihin asetettaessa kaupungeissa, noudatettakoon niitä säännöksiä, jotka ovat voimassa, mitä vaalitapaan ja järjestykseen tulee, vaalioikeutta ja äänivaltaa käytettäessä yleisessä raastuvankokouksessa.

Helsingin kaupungin jako äänestysalueisiin valtiopäivävaaleja varten.

Maistraatin vahvistama helmikuun 7 p:nä 1910.

Edellä mainittuna päivänä on maistraatti määrännyt seuraavan äänestysalueiden jaon olemaan noudatettavana Helsingin kaupungissa toimitettaessa 20 p:nä heinäkuuta 1906 annettujen valtiopäiväjärjestyksen ja vaalilain mukaisia edustajanvaaleja, nimittäin:

ensimäinen äänestysalue, johon kuuluvat korttelit n:rot 1, 4, 5, 30, 31 ja 193 ensimmäisestä kaupunginosasta sekä n:rot 27 ja 32—38 toisesta kaupunginosasta;

toinen äänestysalue, johon kuuluvat korttelit n:rot 18—26, 45, 131, 132 a, 132 b ja 140 ensimmäisestä kaupunginosasta;

kolmas äänestysalue, johon kuuluvat korttelit n:rot 2, 3, 7—17, 29, 43 ja 44 ensimmäisestä kaupunginosasta sekä n:o 28 toisesta kaupunginosasta;

neljäs äänestysalue, johon kuuluvat korttelit n:rot 39 a, 39 b, 40, 41, 95—97, 99 ja 103 ynnä Ratapihan, Kaisaniemen ja Kasvitieteellinen puutarhan alueet toisesta kaupunginosasta, Hakasalmi kolmanneltatoista kaupunginosasta, korttelit n:rot 522—525 ynnä Hesperian, Töölön sokeritehtaan, Toivon, Sallin, Kaavin, Savilan ja Eläintarhan alueet neljänneltatoista kaupunginosasta, korttelit n:rot 520 ja 521 viidenneltatoista kaupunginosasta sekä Laaksolan alue;

viides äänestysalue, johon kuuluvat kaikki kolmannen kaupunginosan korttelit;

kuudes äänestysalue, johon kuuluvat korttelit n:rot 62, 63, 65, 66, 70—73, 76 ja 77 neljännestä kaupunginosasta;

seitsemäs äänestysalue, johon kuuluvat korttelit n:rot 64, 67—69, 69 a, 74 ja 75 neljännestä kaupunginosasta;

kahdeksas äänestysalue, johon kuuluvat korttelit n:rot 153—155 ja 162, paloasema, korttelit n:rot 179, 192, 198, 215—217 neljännestä kaupunginosasta sekä kaikki viertotien länsipuoliset kolmanneltatoista kaupunginosan korttelit ja alueet;

yhdeksäs äänestysalue, johon kuuluvat korttelit n:rot 156, 157 ja 166—172 neljännestä kaupunginosasta;

kymmenes äänestysalue, johon kuuluvat korttelit n:rot 78—82, 158, 173—175 neljänneistä kaupunginosasta sekä n:rot 83—85, 91 ja 113 viidennestä kaupunginosasta;

yhdestoista äänestysalue, johon kuuluvat korttelit n:rot 61, 86—90 ja 94 viidennestä kaupunginosasta;

kahdestoista äänestysalue, johon kuuluvat korttelit n:rot 92 ja 93 viidennestä kaupunginosasta, n:rot 111, 112 ja 125 kuudennesta kaupunginosasta sekä n:rot 60, 106, 107, 107 a ja 110 seitsemänneistä kaupunginosasta;

kolmastoista äänestysalue, johon kuuluvat korttelit n:rot 129, 180, 182, 183 ja 185 seitsemänneistä kaupunginosasta;

neljästoista äänestysalue, johon kuuluvat korttelit n:rot 126—128 seitsemänneistä kaupunginosasta;

viidestoista äänestysalue, johon kuuluvat korttelit n:rot 100 a, 100 b, 104, 105, 108, 109 ja 197 seitsemänneistä kaupunginosasta sekä tähtitieteellinen observatorio;

kuudestoista äänestysalue, johon kuuluvat korttelit n:rot 101, 102, 130, 133—136 seitsemänneistä kaupunginosasta sekä itäinen ja läntinen Kaivopuisto yhdeksänneistä kaupunginosasta;

seitsemästoista äänestysalue, johon kuuluvat korttelit n:rot 114—120 ja 176 kuudennesta kaupunginosasta;

kahdeksastoista äänestysalue, johon kuuluvat korttelit n:rot 121—124, 177—179 (vanha kaupunginalue) sekä 218—232 kuudennesta kaupunginosasta;

yhdeksästoista äänestysalue, johon kuuluvat kaikki kahdeksannen kaupunginosan korttelit ja kaikki saaret;

kahdeskymmenes äänestysalue, johon kuuluvat korttelit n:rot 288—292, 294—300 sekä Pieni Siltasaari kymmenennestä kaupunginosasta;

yhdeskolmatta äänestysalue, johon kuuluvat korttelit n:rot 252, 253, Söörnäsi, Bärgudd, Södervik, Pieni Verkkosaari, korttelit n:rot 271 (Suuri Verkkosaari), 272—286, 250, 251 ja 293 kymmenennestä kaupunginosasta, n:rot 343—346 yhdenneistöista kaupunginosasta sekä n:rot 347, 358—360 ja 366 kahdenneistöista kaupunginosasta;

kahdeskolmatta äänestysalue, johon kuuluvat korttelit n:rot 301 a, 301 b, 301, 305, 312, 318, 328—330 sekä Eläintarhan huvilat yhdenneistöista kaupunginosasta;

kolmaskolmatta äänestysalue, johon kuuluvat korttelit n:rot 306, 307, 313, 314, 319, 326, 327, 331—342 yhdeksänneistöista kaupunginosasta sekä Kaiun alue n:o 9 (vanha kaupunginal.);

neljäskolmatta äänestysalue, johon kuuluvat korttelit n:rot 302—304, 308—311, 316 ja 317 yhdennestätoista kaupunginosasta;

viideskolmatta äänestysalue, johon kuuluvat korttelit n:rot 315, 320—325 yhdennestätoista kaupunginosasta sekä samassa kaupunginosassa sijaitseva paloasema;

kuudeskolmatta äänestysalue, johon kuuluvat korttelit n:rot 348—357, 361—365, 367—393 sekä Vesisäiliö ja Alppila kahdennestätoista kaupunginosasta;

seitsemäskolmatta äänestysalue, johon kuuluvat korttelit n:rot 1—9 ja 11 Hermanninkaupungin I:stä;

kahdeksaskolmatta äänestysalue, johon kuuluvat Sörnäisten osakepanimo, hiilihappotehtaan, Sörnäisten kuritusvankilan ja Vallilan alueet sekä korttelit n:rot 15—17, 19 ja 22 Hermanninkaupungin II:sta, korttelit n:rot 1—5, 9, 12—14 Toukolasta sekä Rantakorttelien, Bakkasin, Kumtähden huvilan, Sofianlehdon, Kumtähden säterin, Arabian, Anneperin, Forsbyn (Vanha-kaupunki), Kottbyn, Malmin, Fredriksperin ja Träskin alueet; sekä

yhdeksäskolmatta äänestysalue, johon kuuluvat kaikki viertotien länsipuoliset neljännentoista kaupunginosan sekä kaikki viertotien länsipuoliset viidennentoista kaupunginosan korttelit ja alueet ynnä Meilansin ja Greijuksen alueet.

Kaupunginvaltuuston päätös kotimaisten kielten käyttämisestä Helsingin kaupunkikunnan virastoissa, annettu toukok. 27 p:nä 1902.

Kunnallishallinnon virallisesta kielestä on kaupunginvaltuusto edellä mainittuna päivänä päättänyt seuraavaa noudattavaksi 1903 vuoden alusta.

Itsekullakin on oikeus, niinkuin ennenkin, kaikissa kunnan viranomaisissa tahi niiden edessä suullisesti tahi kirjallisesti käyttää sitä kotimaista kieltä, ruotsia tai suomea, minkä parhaaksi katsoo.

Valtuuston käsittelyissä johdetaan puhetta ja tehdään äänestysesitykset sillä kielellä, ruotsiksi tai suomeksi, minkä

puheenjohtaja määrää. Nimiluettelon mukaan äänestettäessä ja samoin muunlaisessa äänestyksessä, milloin niin vaaditaan, on esitys kuitenkin lausuttava myös toisella kotimaisella kielellä. Valtuuston pöytäkirjat ja toimituskirjat ynnä esityslisat laaditaan maan molemmilla kielillä, ruotsiksi ja suomeksi, rinnatusten palstoille. Valtuuston diarioita pidetään niinikään ruotsiksi ja suomeksi. (*Muutettu kaupunginvaltuuston päätöksellä helmik. 23 p:nä 1904.*)

Rahatoimikamari ja muut kunnalliset lautakunnat samoin kuin myös valtuuston valiokunna ja muut kunnalliset virkailijat määräävät itse sen kielen, ruotsin tai suomen, jota on käytettävä diarioissa ja muissa oheellisissa asiakirjoissa, mietinnöissä sekä kirjelmäin vaihdossa valtuuston ja muiden laitosten ja virastojen kanssa. Yleisölle menevät asiakirjat, mikäli ne ovat kauppa- kirjoja, huoneen- ja maanvuokra- tai urakkavälikirjoja tahi muita asiakirjoja, joilla on tärkeämpää ja pysyväisempää merkitystä, tahi kun ne ovat laadittavissa lomakkeelle, kumpaisella- kin kielellä sillä tavoin kuin valtuuston toimituskirjoista edellä on sanottu; muihin yleisölle meneviin toimituskirjoihin nähden noudatetaan samallaista menettelyä, ellei asianomainen lautakunta tai viranomainen, asianhaarain mukaan huomioon ottamalla asiallisen tarvetta tahi toivomusta katso ainoastaan yhtä kieltä olevan käyttäminen.

Rahatoimikamarin kertomus kunnallishallinnosta julkais- taan molemmilla kielillä.

**Maistraatin päätös siitä, mitä virallisia kaupungin kort-
telien, katujen, torien, tilain, saarien, merenlahtien y. m.
suomenkielisiä nimityksiä on käytettävä, annettu
maaliskuun 6 päivänä 1909.**

Rahatoimikamarin maistraatille esitettyä, että niille kau-
pungin kaduille, toreille y. m., joilla ei ole esivallan määräämiä
suomenkielisiä nimiä, annettaisiin suomenkieliset nimitykset, on
maistraatti kaupunginvaltuustoa ynnä erityisiä asiantuntijoita
kuultuaan määrännyt, että sekä kaupungin viranomaisten laati-
missa tahi antamissa suomenkielisisä kartoissa, kauppakirjoissa,

vuokravälikirjoissa, katselmuskirjoissa ja muissa asiakirjoissa, tahi nulle annetuissa suomenkielisissä kirjelmässä, piirustuksissa y. m. kaupungin korttelit ovat, käännöstä käyttämättä, mainittavat sen nimisinä kuin ne ovat otetut vahvistettuihin asema-kaavoihin, niin myös että mainituissa asiakirjoissa sekä katukilvissä vastedes on käytettävä allaolevassa luettelossa esitettyjä osaksi vanhempia, osaksi uusia kaupungin katujen, torien, tilain, saarien, merenlahtien y. m. suomenkielisiä nimityksiä.

Abrahamsgatan.	Abrahaminkatu.
Adlercreutzgatan.	Adlercreutzkatu.
Adolfsgatan.	Adolfinkatu.
Agricolagatan.	Agrikolakatu.
Ahlqvistgatan.	Ahlqvistkatu.
Ainogatan.	Ainokatu.
Alavogatan.	Alavudenkatu.
Albertsgatan.	Albertinkatu.
Aleksis Kivi gatan.	Aleksis Kiven katu.
Alexandersgatan.	Aleksanterinkatu.
Alkärrsgatan.	Leppäsuonkatu.
Alpgatan.	Alppikatu.
Alphyddan.	Alppila.
Andréegatan.	Antreankatu.
Ankargatan.	Ankkurikatu.
Annebärg.	Anneperi.
Annegatan.	Annankatu.
Apollokatan.	Apollokatu.
Arabiagatan.	Arabiakatu.
Arbetaregatan.	Työmieskatu.
Arkadiagatan.	Arkadiakatu.
Armfeltgatan.	Armfeltkatu.
Aspnäsgatan.	Aspnäsinkatu.
Auroragatan.	Aurorakatu.
Backas.	Bakkas.
Badhusgatan.	Saunakatu.
Bangatan.	Ratakatu.
Barnhemsgatan.	Lastenkodeinkatu.
Barnhemsgränden.	Lastenkodeinkuja.
Bernhardsgatan.	Bernhardinkatu.
Björngatan.	Karhukatu.
Blekholmen (n., s.).	Blekholma (pohjoinen, eteläinen).

Blekholmsgrundet.	Blekholmankari.
Blåbärgslandet.	Sinivuorenmaa.
Bockholmen.	Pukkisaari.
Borgmästarehästen.	Pormestarin hepo.
Borgmästareklipporna.	Pormestarin luodot.
Borgågatan.	Porvoonkatu.
Boulevardsgatan.	Bulevardikatu.
Brahegatan (ö., v.).	Brahekatu (itäinen, läntinen).
Brobärgsgatan.	Siltavuorenkatu.
Brobärgshamnen.	Siltavuorensatama.
Brobärgskajen.	Siltavuorenrantakatu.
Broholmen.	Siltasaari.
Broholmsgatan.	Siltasaarenkatu.
Broholmstorget.	Siltasaarentori.
Bruden.	Morsian.
Brudgummen.	Sulhanen.
Brunnsgatan.	Kaivokatu.
Brunnsparken.	Kaivopuisto.
Brunnsparkshallén.	Kaivopuiston lehtokuja.
Bryggaregatan.	Panimokatu.
Brädgårdsgatan.	Lautapihankatu.
Brändögatan.	Brändönkatu.
Busholmen.	Busholma.
Byholmen.	Kyläsaari.
Båtsmansgatan.	Pursimieskatu.
Bärggatan.	Vuorikatu.
Bärghäll.	Kallio.
Bärgmansgatan.	Vuorimieskatu.
Bässen (stora, lilla).	Pässi (iso, pikku).
Bässkräfvan.	Pässinkari.
Böle.	Bölentila.
Castréngatan.	Castréninkatu.
Chausséeegränd.	Viertotienkuja.
Chausséen (ö., v.).	Viertotie (itäinen, läntinen).
Choræusgatan.	Choræuskatu.
Chydeniusvägen.	Chydeniustie.
Cirkelgatan.	Sirkkelikatu.
Cirkusgatan.	Sirkuskatu.
Creutzgatan.	Creutzkatu.
Cygnæusgatan.	Cygnæuskatu.
Dal.	Laakso.

Dalgatan.	Laaksokatu.
Dagmargatan.	Dagmarkatu.
Djurgården.	Eläintarha.
Djurgårdsgatan.	Eläintarhankatu.
Djurgårdsviken.	Eläintarhanlahti.
Djurgårdsvägen.	Eläintarhantie.
Docksgatan.	Tokankatu.
Dockstorget.	Tokantori.
Drumsöfjärden.	Drumsönselkä.
Dunckergatan.	Dunckerkatu.
Döbelngatan.	Döbelnkatu.
Edesgrunden.	Taivalluodot.
Edesholmen.	Taivalsaari.
Edesviken.	Taivallahti.
Edesvikstorget.	Taivallahdentori.
Ehrensvärdvägen.	Ehrensvärdtie.
Ekogatan.	Kaikukatu.
Elisabetsgatan.	Elisabetinkatu.
Elisabetstorg.	Elisabetintori.
Engelplatsen.	Engeltori.
Eriksgratan.	Eerikinkatu.
Esbogatan.	Espoonkatu.
Esplanaderna.	Esplanaadit.
Esplanadgatan (n., s.).	Esplanaadikatu (pohjois, etelä).
Estnäsgratan.	Estnäsinkatu.
Fabiansgatan.	Fabianinkatu.
Fabriksgatan.	Tehtaankatu.
Fjälldalsgatan.	Fjälldalinkatu.
Fleminggatan.	Flemingkatu.
Flisholmen.	Sirpalesaari.
Floravägen.	Floratie.
Folkskolegatan.	Kansakoulukatu.
Forsby.	Forsby.
Franzengatan.	Franzéninkatu.
Fredriksbärg.	Fredriksperi.
Fredriksbärgsgatan.	Fredriksperinkatu.
Fredriksgratan.	Fredrikinkatu.
Fredrikstorget.	Fredrikintori.
Fredsgatan.	Rauhakatu.
Fresegatan.	Fresekatu.
Främlingsgatan.	Muukalaiskatu.

Fågelsång.	Linnunlaulu.
Fågelviksgatan.	Lintulahdenkatu.
Fölisön.	Seurasaari.
Galitzinvägen.	Galitzintie.
Gammelstaden.	Vanhakaupunki.
Gammelstadsfjärden.	Vanhankaupunginselkä.
Gasverksgatan.	Kaasutehtaankatu.
Gengatan.	Oikokatu.
Georgsgatan.	Yrjönkatu.
Glogatan.	Kluuvikatu.
Granholmen.	Granholma.
Grejusgatan.	Greijuskatu.
Grisen.	Porsas.
Gräsviksgatan.	Ruoholahdenkatu.
Gräsvikskajen.	Ruoholahdenrantakatu.
Gumtäckt.	Gumtähti.
Gumtäcktgatan.	Guntähdenkatu.
Gustafsgatan.	Kustavinkatu.
Göksgränd.	Käenkuja.
Gördelgatan.	Vyökatu.
Hafsgatan.	Merikatu.
Hafshamnen.	Merisatama.
Hafstorget.	Meritori.
Hagasundsgatan.	Hakasalmenkatu.
Hagavägen.	Hakatie.
Hagnäsgatan.	Hakaniemenkatu.
Hagnästorg.	Hakaniementori.
Halfvägsholmen.	Puolimatkansaari.
Hamnen (n., s.).	Satama (pohjois, etelä).
Hamngatan (v., ö.).	Satamakatu (läntinen, itäinen).
Hanaholmen.	Hanaholma.
Heinolagatan.	Heinolankatu.
Helenegatan.	Helenankatu.
Helsingegatan.	Helsinginkatu.
Helsingenspårken.	Helsinginniemenpuisto.
Henriksallén.	Henrikinpuistikko.
Henriksgratan (v., ö.).	Henrikinkatu (länsi, itä).
Hermansgatan.	Hermanninkatu.
Hermanstad.	Hermanni.
Hesperiegatan.	Hesperiankatu.
Holmnäsgatan.	Saariniemenkatu.

Hoplaxgatan.	Huopalahdenkatu.
Humlebärgsgatan.	Humalvuorenkatu.
Hummelgatan.	Humalistokatu.
Hummelgrunden.	Hunalluodot.
Hummelvik.	Humallahti.
Högbärgsgatan.	Korkeavuorenkatu.
Högholmen.	Korkeasaari.
Högvaktstorget.	Päävahdintori.
Hönan.	Kana.
Hörnebärgsgatan.	Hörneperinkatu.
Ilmarinengatan.	Ilmarisenkatu.
Johannesvägen.	Johanneksentie.
Josafatsgatan.	Josafatinkatu.
Jungfrustigen.	Neitsytpolku.
Junogatan.	Junokatu.
Jupitergatan.	Jupiterkatu.
Jägaregatan.	Metsästäjäkatu.
Järnvägsgatan (n., s.).	Rautatiekatu (pohjoinen, eteläinen).
Järnvägstorget.	Rautatietori.
Kaavigatan.	Kaavinkatu.
Kajanagatan.	Kajaaninkatu.
Kajsaniemi.	Kaisaniemi.
Kakelgatan.	Kaakelikatu.
Kammioгatan.	Kammionkatu.
Kampgatan.	Kampinkatu.
Kamptorget.	Kampintori.
Kanalгatan.	Kanavakatu.
Kanalkajen.	Kanavaranta.
Kanaltorget.	Kanavatori.
Kapellesplanaden.	Kapelliesplanaadi.
Kaptensgatan.	Kapteeninkatu.
Karelskagatan.	Karjalankatu.
Karlsгatan.	Kaarlenkatu.
Kasärngatan.	Kasarminkatu.
Kasärntorget.	Kasarmintori.
Katrineгatan.	Katariinankatu.
Knekten.	Knihti.
Konstanstinsgatan.	Konstantininkatu.
Kotkagatan.	Kotkankatu.
Kottby.	Kottby.
Kristiansgatan.	Kristianinkatu.

Kristinagatan.	Kristiinankatu.
Kronbärgsfjärden.	Kruunperinselkä.
Kronbärgsgatan.	Kruunuvuorenkatu.
Kronohagsgatan.	Kruununhaankatu.
Kullervogatan.	Kullervokatu.
Kulneffgatan.	Kulneffkatu.
Kvarnvägen.	Myllytie.
Kyrkogatan.	Kirkkokatu.
Kyrkogårdsgatan.	Kirkkomaankatu.
Kyrkotorget.	Kirkkotori.
Köpmanngatan.	Kauppiaskatu.
Lappbrinken.	Lapinrinne.
Lappogatan.	Lapuankatu.
Lappudden.	Lapinniemi.
Lappuddsgrunden.	Lapinniemenluodot.
Lappviken.	Lapinlahti.
Lappviksgatan.	Lapinlahdenkatu.
Lappviksskvären.	Lapinlahdenpuistikko.
Lilla Robertsgatan.	Robertinkatu, Pikku.
Linjen I—IV.	Linja I—IV.
Ljusarö.	Liussaari.
Lonnan.	Lonna.
Lotsgatan.	Luotsikatu.
Lovisagatan.	Lovisankatu.
Ludvigsgatan.	Ludviginkatu.
Luthergatan.	Lutherkatu.
Långabron.	Pitkäsilta.
Långbrokajen.	Pitkäsillanrantakatu.
Länsman.	Lensmanni.
Lökholmsgatan.	Lyökkisaarenkatu.
Lönnotgatan.	Lönnotkatu.
Magasinsgatan (n., s.).	Makasiinikatu (pohjois, etelä).
Magasinskajen.	Makasiinirantakatu.
Majstad.	Toukola.
Malm.	Malmi.
Malmbrinken.	Malminrinne.
Malmgatan.	Malminkatu.
Manegegatan.	Maneesinkatu.
Mariegatan.	Mariankatu.
Maringatan.	Laivastokatu.
Marinkajen.	Laivastoranta.

Mauritzgatan.	Mauritsinkatu.
Mejlansgatan.	Meilanskatu.
Mellangatan.	Välikatu.
Mikaelsgatan.	Mikaelinkatu.
Minervagatan.	Minervakatu.
Munkholmen.	Munkkisaari.
Munkholmsgatan.	Munkkisaarenkatu.
Museigatan.	Museokatu.
Myntgatan.	Mynttikatu.
Myntkajen.	Mynttirantakatu.
Märholmen.	Merholma.
Narinken.	Narinkka.
Nikolajgatan.	Nikolainkatu.
Nimrodgatan.	Nimrodkatu.
Nordenskiöldgatan.	Nordenskiöldkatu.
Nordenskiöldplatsen.	Nordenskiöldaukio.
Norra Esplanadgatan	Pohjois Esplanaadikatu.
Norra Hamngatan.	Pohjoissatama.
Norra Kajen.	Pohjoinen rantakatu.
Norra Magasinsgatan.	Pohjoinen Makasiinikatu.
Norra Sandvikskajen.	Hietalahden pohjoinen rantakatu.
Norsör.	Norssi.
Nykyrkoibrinken.	Uudenkirkonrinne.
Nylandsgatan.	Uudenmaankatu.
Näckensgränd.	Näkinkuja.
Nätholmen.	Verkkosaari.
Nätholmsgatan.	Verkkosaarenkatu.
Observatoriegatan.	Tähtitorninkatu.
Oihonnagatan.	Oihonnakatu.
Oriongatan.	Orionkatu.
Packhustorget.	Pakkahuoneentori.
Paloholmen.	Paloholma.
Parkgatan.	Puistokatu.
Petersgatan.	Pietarinkatu.
Porthangatan.	Porthaninkatu.
Prästgatan.	Pappikatu.
Regeringsgatan.	Hallituskatu.
Rehbindergatan.	Rehbinderkatu.
Reimars.	Reimars.
Repslagaregatan.	Köydenpunojakatu.
Richardsgatan.	Rikhardinkatu.

Riddaregatan.	Ritarikatu.
Riddarhusskvären.	Ritarihuoneenpuistikko.
Rosagatan.	Ruusakatu.
Rosavillagatan.	Ruusavillakatu.
Runebergs Esplanaden.	Runebergin Esplanaadi.
Runeberggatan.	Runebergkatu.
Rådmansgatan.	Raatimiehenkatu.
Råholmen.	Rajasaari.
Råholmsgatan.	Rajasaarenkatu.
Rödbärgsgatan.	Punavuorenkatu.
Röddäldsgatan.	Punanotkonkatu.
Rönnskär.	Rönnskäri.
Saimagatan.	Saimaankatu.
Salligatan.	Sallinkatu.
Salomonsgatan.	Salomoninkatu.
Salutorget.	Kauppatori.
Sampogatan.	Sampokatu.
Sampogränd.	Sampokuja.
Sandelsgatan.	Sandelskatu.
Sandholmen.	Santaholma.
Sandnäs.	Hietakannas.
Sandudd.	Hietaniemi.
Sanduddsgatan.	Hietaniemenkatu.
Sanduddsvillaväg.	Hietaniemenhuvilatie.
Sandviken.	Hietalahti.
Sandviksgatan.	Hietalahdenkatu.
Sandvikskajen.	Hietalahdenrantakatu.
Sandvikstorget.	Hietalahdentori.
Savilagatan.	Savilankatu.
Savolaxgatan.	Savonkatu.
Senatstorget.	Senaatintori.
Sibbogatan.	Sipoonkatu.
Sibyllegatan.	Sibyllankatu.
Sidogatan.	Sivukatu.
Simonsgatan.	Simonkatu.
Sjömansgatan.	Merimieskatu.
Skarpskyttegatan.	Tarkka-ampujakatu.
Skatuddsgatan.	Katajanokankatu.
Skatuddskajen.	Katajanokanrantakatu.
Skatuddskobben.	Katajanokankari.
Skepparebrinken.	Laiivuririnne.

Skepparegatan.	Laivurikatu.
Skeppsredaregatan.	Laivanvarustajakatu.
Skiffergrunden.	Liuskaluodot.
Skifferholmen.	Liuskasaari.
Skillnaden.	Erottaja.
Skillnadsgatan.	Erottajakatu.
Skolgränd.	Koulukuja.
Skoltorget.	Koulutori.
Skällarn.	Sellari.
Slottsgatan.	Linnakatu.
Slottskajen.	Linnanlaituri.
Smedsgatan.	Sepänkatu.
Sofiegatan.	Sofiankatu.
Sofielund.	Sofianlehto.
Sommargatan.	Kesäkatu.
Sparbankskajen.	Säästöpankinrantakatu.
Speranskivägen.	Speranskitie.
Sportplanen.	Urheilukenttä.
Stengårdsgatan.	Kivelänkatu.
Stenhuggaregatan.	Kivenhakkaajakatu.
Stora Allén (ö., v.).	Iso Puistotie (itäinen, läntinen).
Stora Robertsgatan.	Iso Robertinkatu.
Stortorget.	Isotori.
Strandgatan.	Rantakatu.
Strandvägen.	Rantatie.
Sturegatan.	Sturekatu.
Styrmansgatan.	Perämieskatu.
Sumparn.	Sumppari.
Svalbogatan.	Pääskylänkatu.
Söderviksgatan.	Södervikinkatu.
Södra Esplanadgatan.	Etelä Esplanaadikatu.
Södra hamnen.	Eteläsatama.
Södra Magasinsgatan.	Etelä Makasiinikatu.
Södra Sandvikskajen.	Hietalahden etelärantakatu.
Sörnäs hamnen.	Söörnäsin satama.
Sörnäs strandväg.	Söörnäsin rantatie.
Sörnästorg.	Söörnäsin tori.
Tallbacka.	Mäntymäki.
Tallholmen.	Mäntysaari.
Tavastgatan.	Hämeenkatu.
Teater Esplanaden.	Teatteri Esplanaadi.

Tempelgatan.	Temppelikatu.
Terrassgatan.	Terassikatu.
Tilkka.	Tilkka.
Tjärholmen.	Tervasaari.
Toivogatan.	Toivonkatu.
Topeliusgatan.	Topeliuskatu.
Torggatan.	Torikatu.
Torkelgatan.	Torkkelikatu.
Trekanten.	Kolmikulma.
Trädgårdsgatan.	Puutarhakatu.
Träsk.	Träski.
Tunnbindaregatan.	Tynnyrintekijäkatu.
Tvärgatan.	Poikkikatu.
Tölögatan.	Töölönkatu.
Tölövikén.	Töölönlahti.
Ugnsholmen.	Uunisaari.
Ugnsmun.	Uuninsuu.
Ulrikagatan.	Ulriikankatu.
Ulrikasborgsbärgét.	Ulriikaporinvuori.
Ulrikasborgsgatan.	Ulriikaporinkatu.
Unionsgatan.	Unioninkatu.
Uttern.	Utteri.
Uttergrund.	Utterikari.
Valhallaplan.	Valhallankenttä.
Valhallavägen.	Valhallatie.
Vallgård.	Vallila.
Vallingatan.	Vallininkatu.
Vallinsgränd.	Vallininkuja.
Vanda å.	Vantaanjoki.
Vasagatan.	Vaasankatu.
Vattenborgsgatan.	Vesisäiliönkatu.
Wecksellvägen.	Weckselltie.
Vegagatan.	Vegakatu.
Vellamogatan.	Vellamokatu.
Viborgsgatan.	Viipurinkatu.
Vilhelmsbärgsgatan.	Vilhelmsperinkatu.
Vilhelmsgatan.	Vilhelminkatu.
Villagatan.	Huvilakatu.
Vinkelgatan.	Kulmakatu.
Violagatan.	Violakatu.
Vladimirsgatan.	Vladimirinkatu.

Vrakholmen.
Väfvaregatan.
Västra kajen.
Zachrisgatan.
Åggelby.
Åsgatan.
Ångsgatan.
Ärtholmen.
Ärtholmsgatan.
Örarna.

Vrakholma.
Kankurikatu.
Läntinen rantakatu.
Sakarinkatu.
Oulunkylä (Åggelby).
Harjukatu.
Niittykatu.
Hernesaari.
Hernesaarenkatu.
Ourat.

Kaupunginvaltuuston päätös kunnan virkamiesten virka- lomasta, annettu toukokuun 11 päivänä 1909.

Edellämainittuna päivänä on kaupunginvaltuusto päättänyt selittää, että kunnan virkamiehille, milloin se työn säännöllistä kulkua haittaamatta voi käydä päinsä sekä edellyttäen ettei kaupunginkassaa sen vuoksi rasiteta erityisellä menolla, on vuosittain varattava kuukauden virkaloma.

Kaupunginvaltuuston päätös, kaupungin virka- ja palvelus- miesten palkanmaksutapaa koskevien määräysten muuttamisesta toisin kuuluviksi, annettu huhtikuun 25 päivänä 1911.

Edellämainittuna päivänä on kaupunginvaltuusto päättänyt, että kaikki kaupungin palveluksessa olevat virka- ja palvelusmiehet saavat nostaa palkkansa jälestäpäin kunkin kuukauden viimeisenä päivänä, kuitenkin siten, että niille virkamiehille, jotka nykyään kantavat palkkansa etukäteen, edelleenkin, niin kauan kuin he ovat kaupungin palveluksessa, pysytetään mainittu etu.

Kaupunginvaltuuston päätös kunnallisasetuskokoelman julkaisemisesta.

Kirjelmässä marraskuun 18 päivältä 1907 on maistraatti kaupunginvaltuustolle tehnyt esityksen määrärahan myöntämisestä säännöllisesti ilmestyvän kunnallisen asetuskokoelman julkaisemiseksi, johon kokoelmaan otettaisiin:

1. Sellaiset Suomen Suuriruhtinaanmaan asetuskokoelmassa julaistut lait ja asetukset samoin kuin muut esivallan määräykset, jotka koskevat kunnallishallintoa yleensä.

2. Keisarillisen Senaatin kirjeet, määräykset ja päätökset, jotka koskevat Helsingin kaupungin kunnallishallintoa tai kaupungin virastoja ja muita viranomaisia sekä virkamiehiä.

3. Kaikenlaiset Helsingin kaupunkia koskevat yleiset järjestysmääräykset.

4. Kaupunginvaltuuston antamat, pitemmän aikaa voimassa oleviksi aiottu ohje- ja johtosäännöt.

5. Ne kaupunginviranomaisten tekemät kunnallishallintoon kohdistuvat päätökset, jotka on aiottu ohjeeksi vastaisille toimenpiteille..

Tässä yhteydessä on maistraatti ehdottanut:

että maistraatin ja kaupunginvaltuuston asiana olisi kussakin eri tapauksessa määrätä, mitkä yleiset määräykset olisivat asetuskokoelmaan otettavat; jota vastoin, jos muu viranomainen julkaisemista haluaa, esitys olisi siitä tehtävä maistraatille, jonka asiana kokoelman toimittaminen olisi; sekä

että asetuskokoelmaa painettaisiin 400 kappaleen suuruinen painos ja jaettaisiin ilmaiseksi kaupungin viranomaisille ja virkamiehille sekä kaupunginvaltuusmiehille.

Varsinaisessa kokouksessaan joulukuun 30 päivänä 1907 on kaupunginvaltuusto hyväksynyt maistraatin esityksen ja päättänyt kaupungin menoarvioon puheenalaista tarkoitusta varten panna 800 markan suuruisen määrärahan, josta 500 markkaa on laskettu painatuskustannuksiin ja 300 markkaa toimittamiseen.

Helsingin kaupungin palveluksessa olevain virka- ja palvelusmiesten eläkeperusteet.

Kaupunginvaltuuston vahvistama joulukuun 22 p:nä 1911.

1. Jokainen kaupungin palveluksessa oleva virka- ja palvelusmies on virkaeroa ottaessaan, jos on tullut 63 vuoden ikään ja kaupungin palveluksessa nuhteettomasti ollut 30 vuotta, oikeutettu jälellä olevaksi eliniäkseen saamaan kaupungilta eläkettä 60 % silloisista palkkaeduistaan. Jos hänen täytyy, ennenkuin on täydet ikä- tahi virkavuodet saavuttanut, näytetyn kivuloisuuden tähden erota toimestaan tahi omatta syyt- tänsä virasta poistua, olkoon niinkään oikeutettu saamaan eläkettä 15 vuoden palveluksesta 20 %, 20 vuoden palveluksesta, 30 % ja 25 vuoden palveluksesta 40 % niistä palkkaeduista, mitkä hänellä on virkaeron ottaessaan. Älköön vuotuinen eläke kuitenkaan missään tapauksessa olko 6,000 markkaa suurempi.

Virka- ja palvelusmiehellä tarkoitetaan kaupungin yleisessä menosäännössä tahi asianmukaisesti vahvistetuissa erikoismenosäännöissä mainittujen vuosi- tahi kuukausipalkkaisten toimien pitäjiä.

Palolaitoksen päällystö, alipäällystö ja miehistö saavat täyden eläkkeen 50 vuotta täytettyään ja 25 vuotta virassa oltuaan. Sama etu tulee sairaanhoidossa palveleville hoitajattarille sekä houruinhoitajille heidän saavutettuaan 50 ikä- ja 20 virkavuotta.

Kaupungin poliisilaitoksen virka- ja palvelusmiesten eläkeoikeudesta on voimassa mitä siitä on säädetty tahi vastedes erittäin säädetään.

2. Eläkettä laskiessa on palkkaetuna otettava lukuun määrävuosien palveluksesta myönnetty korotus, henkilökohtainen palkanlisäys, kalliinajanlisäys, vuokra- ja matkarahat, ja muut tuollaiset korvaukset sekä, kaupunginvaltuuston harkinnan mukaan, luontoisetuna annettu asunto. Palkkaeduksi luetaan myös tointa seuraavat sivutulot, jotka lasketaan kymmenenä viime vuonna ennen virasta eroamisat saatujen tuollaisten tulojen keskimäärän mukaan tahi, ellei hakijalla ole niin kauan ollut sivutuloja, vuotuisen keskimäärän mukaan sinä

aikana kun hänellä on niitä ollut; kuitenkin että, jos hakijalle on ollut vakuutettuna jokin vähin sivutulomäärä, eläkettä laskiessa ei saa sivutuloja lukea sitä määrää vähemmäksi.

3. Virka- ja palvelusmies, jolla on usempia toimia, on eläkkeeseen oikeutettu ainoastaan yhden toimen puolesta ja, jos tointen pitäjä on oikeutettu erisuuruiseen eläkkeeseen, sen toimen puolesta, jota seuraa suurin eläke.

4. Virka- ja palvelusmies, jolla on palkkaa valtionvaroista joko vakinaisella taikka lakkautuspalkkasäännöllä taikka eläkettä tai apurahaa, saa eläkettä kaupunginrahastosta ainoastaan sen määrän, minkä viimeksi mainittu eläke on valtionvaroista tulevaa palkkaa, eläkettä taikka apurahaa suurempi.

5. Virkavuotia laskiessa on palvelusajaksi katsottava se aika, minkä hakija vakinaisessa taikka ylimääräisessä toimessa, tuottipa se eläkeoikeuden taikka ei, taikka erityisen määräyksen nojalla on ollut kaupungin palveluksessa, ei kuitenkaan kuukautta lyhempää aikaa; eikä vähennystä saa tehdä virantoimituksen keskeytymisen tähden, kun sen on aiheuttanut virkaloma, ei myöskään sairauden tähden, jos virkavapaus ei ole yhteen jaksoon kestänyt vuotta kauemmin, eikä erityisen julkisen tehtävän taikka omaa kehitystä tarkoittavan matkan tähden, ellei tehtävä taikka matka ole yhteen jaksoon kestänyt kuutta kuukautta kauemmin, eikä muutoin myönnetyn virkavapauden tähden, ellei se kalenterivuoden kuluessa ole ollut kolmea kuukautta pitempi.

6. Eläke luetaan sen kuukauden alusta, joka lähinnä seuraa sitä, jolloin eläkkeensaaja on eronnut virasta, sen kuukauden loppuun, jona hän kuolee, sekä maksetaan kuukausittain.

7. Hakijan eläkeoikeuden tutkii ja ratkaisee edellä säädettyjen perusteiden mukaisesti kaupunginvaltuusto kuultuaan asiassa rahatoimikamaria sekä sitä virastoa, jonka alainen hakija on ollut. Eläkekirjan antaa maistratti.

Tämän yhteydessä on kaupunginvaltuusto selittänyt, etteivät käsityöläiskoulujen johtajat ja opettajat ole osalliset kunnan eläkejärjestelyyn.

Keisarillisen Suomen Senaatin päätös Helsingin kaupungin maistraatin ja raastuvanoikeuden kokoonpanosta ja toiminnasta.

Annettu Helsingissä, 18 p:nä toukokuuta 1906.

Sittenkuin Uudenmaan läänin kuvernööri oli, liittäen oheen oman lausuntonsa, Keisarilliselle Suomen Senaatille lähettänyt erään Helsingin kaupungin yhteis-raastuvanoikeuden, kaupunginvaltuusmiesten kehotuksesta, tekemän esityksen raastuvanoikeuden laajentamisesta neljännellä osastolla sekä pääasiallisesti sen vuoksi tarpeelliseksi käyneistä muutoksista 7 p:nä helmikuuta 1881 ja 1 p:nä lokakuuta 1887 sanotun kaupungin maistraatin ja raastuvanoikeuden kokoonpanosta ja vaikutustoimesta annettu armollisten kirjeiden säännöksiin, on Keisarillinen Senaatti, kuulustettuaan asiasta sekä Turun hovioikeuden että Keisarillisen Senaatin prokuraattorin mieltä, Keisarilliselle Senaatille armosta annetun vallan nojalla nähnyt hyväksi, kumoten mainitut kaksi armollista kirjettä, maistraatin ja raastuvanoikeuden kokoonpanosta ja toiminnasta säätää niinkuin seuraa:

1. Helsingin kaupungin maistraatissa on yksi kunnallispuormestari, yksi oikeusneuvosmies ja kaksi kunnallisneuvosmiestä.
2. Helsingin kaupungin raastuvanoikeudessa on yksi oikeuspuormestari sekä seitsemän vanhempaa ja neljä nuorempaa oikeusneuvosmiestä. Vanhemman neuvosmiehen erotessa astuu hänen sijaansa virassa vanhin nuoremmista neuvosmiehistä. Jos kaksi tahi kaikki nuoremmat neuvosmiehet ovat viroissaan samankäiset, niin olkoon sillä etusija, joka on aikaisimmin tullut julkiseen virkaan. Tässäkin suhteessa yhtä oikeutettujen välin ratkaisee arpa.
3. Maistraatin ja raastuvanoikeuden apuna on yksi maistraatinsihteeri, joka samalla on julkinen notarius, kaksi maistraatinnotariusta, yksi siviilinotarius, kuusi rikosasiain-notariusta, yksi aktuaari ja yksi kanslisti.
4. Maistratti, jossa johtaa puhetta läänin kuvernööri, milloin hyväksi näkee, mutta muuten kunnallispuormestari ja, jäävin tahi esteen sattuessa hänelle, oikeusneuvosmies, käsittelee ja huolehtii kaikkia niitä asioita ja tehtäviä, joita maistraatti kaupungin hallituksena, julkisena virastona sekä talous- ja järjes-

tysasiain tuomioistuimena on velvollinen käsittelemään ja huolehtimaan.

5. Raastuvanoikeus kokoontuu joko yhteis-raastuvanoikeudeksi, jossa oikeuspormestari on puheenjohtajana ja kaikki raastuvanoikeudessa palvelevat neuvosmiehet jäseninä, taikka osastoiksi. Näitä osastoja on luvultaan neljä ja niissä on:

ensimmäisessä oikeuspormestari, yksi vanhempi ja yksi nuorempi oikeusneuvosmies, sekä niissä toisissa itsekussakin kaksi vanhempaa ja yksi nuorempi oikeusneuvosmies.

Jäävin tai esteen sattuessa ovat neuvosmiehet velvolliset toistensa sijassa olemaan virantoimituksessa jossakin toisessa osastossa kuin siinä, mihin he sillä kertaa ovat virantoimitukseen jaettuina. Jos jonkun osaston sekä puheenjohtaja että varapuheenjohtaja sellaisen syyn tähden on estetty asiain käsittelyä johtamasta, johtaa puhetta vanhin virantoimituksessa oleva jäsen. Maistraatinsihteeri ja eri osastoissa palvelemaan jaetut notariukset, joiden tehtävät ja velvollisuudet tarkemmin määrätään erityisessä työjärjestyksessä, voidaan, jos osaston jäsenelle tulee jäävillisyyden tahi muu laillinen este, ottaa oikeuteen apujäseniksi.

6. Yhteis-raastuvanoikeus käsittelee ne jutut ja asiat, jotka koskevat:

a) oikeuspormestarinviran hoitamista sen avoimeksi jouduttua, niin myös varapuheenjohtajan määräämistä raastuvanoikeuden ensimmäiseen osastoon sekä puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan määräämistä raastuvanoikeuden muihin osastoihin;

b) neuvosmiesten jakamista virantoimitukseen raastuvanoikeuden eri osastoihin;

c) notariusten ja alempain palvelusmiesten ottamista ja erottamista sekä notariusten jakamista virantoimitukseen eri osastoihin;

d) virkavapauden antamista raastuvanoikeuden jäsenille, notariuksille ja alemmille palvelusmiehille sekä virkasijaisten määräämistä niille;

e) lausuntoa, jota ylempi viranomainen on vaatinut raastuvanoikeudelta, jollei lausuntoa aiheuta valitus tuomarinvirassa toimenpiteeseen ryhtymisestä tai sen laiminlyömisestä;

f) kysymyksiä siitä, minkä osaston oikeastaan tulee ottaa ilmoitettu juttu käsiteltäväkseen. Yhteis-raastuvanoikeuden semmoiseen asiaan antamasta päätöksestä ei ole lupa valittaa.

7. Raastuvanoikeuden ensimmäinen osasto tutkii ja päättää:

a) lainhuudatus-, kiinnitys-, holhous- ja avioehtoasiat sekä ne riidat, jotka niistä ehkä syntyvät, niin myös vajavaltai-
sten kiinteän omaisuuden myymistä ja panttausta koskevat asiat sekä
holhoojain tilintekoa koskevat riidat;

b) ne riidat, jotka koskevat osatalokkaan ja naapurin oi-
keutta lunastaa huoneita ja maata kaupungissa;

c) riidat niistä haitoista ja rasitteista, joita naapurin tulee
tahi ei tule toiselta kärsiä;

d) riidat taloon ja siitä pois muuttamisesta;

e) perunkirjoitus- tai perinnönjakohakemukset sekä ne
riidat, joita sellaisten toimitusten johdosta ehkä syntyy;

f) testamentinvalvomiset sekä perintöä ja testamenttia
koskevat riidat;

g) hakemukset vuosihaasteesta, omaisuuden luovuttami-
sista velkojille ja pesäerosta sekä riidat paremmasta oikeudesta
luovutettuun omaisuuteen, niin myös syytteet konkurssirikok-
sista;

h) vekselijutut ja merioikeusjutut;

i) semmoiset katselmuksia ja arvauksia koskevat asiat,
jotka voimassa olevain säännösten mukaan ovat raastuvan-
oikeuden käytettäviä;

j) täysivaraisuuden tai varattomuuden todistuksia koske-
vat asiat; sekä

k) kadonneen henkilön tahi asiakirjan kuolleeksi julista-
mista koskevat hakemukset.

8. Raastuvanoikeuden muut osastot käsittelevät keske-
nään toimitetun arpomisen jälkeen kaikki ne riita- ja rikos-
jutut, joita ei ole mainittu lähimmässä edellisessä kohdassa.
Ne jutut, jotka ovat erottamattomassa yhteydessä keskenänsä,
käsitellään kuitenkin samassa osastossa, ja syytteet käräjä-
rauhan rikkomisesta tahi muusta jossakin osastossa tehdystä
pienenlaisesta rikoksesta ovat sen osaston käsiteltäviä, jossa
rikos on tehty.

9. Niitä asioita, jotka voidaan käsitellä haastetta anta-
matta, niinkuin meriselityksiä, todistajain kuulustelua O. K:n
17 luvun 23 §:n johdosta tahi toisen tuomioistuimen määräyk-
sestä, velkojanvalan tekemistä ennen saapumispäivää, saamisen
ilmoittamista 9 p:nä marraskuuta 1868 muun muassa velka-
asiain vanhentumisesta annetun asetuksen 1 §:n mukaan, niin
myös muita samanlaisia käsittelee se osasto, jossa hakija ilmoit-
tautuu.

10. Raastuvanoikeuden ensimmäisen osaston varapuheenjohtaja sekä muiden osastojen puheenjohtajat ja varapuheenjohtajat ovat, yhteis-raastuvanoikeuden esityksestä, Turun hovioikeuden määrättävät vuodeksi kerrallaan. Jos joku heistä vuoden ajalla kuoleman tai muun syyn tähden eroaa, olkoon yhteis-raastuvanoikeuden tehtävä esitys uuden puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan määräämisestä eronneen sijaan; ja yhteis-raastuvanoikeus ryhtyköön sillä välin tarpeellisiin toimenpiteisiin tuomionvoivan jäsenmäärän saamiseksi raastuvanoikeuteen.

11. Vaikka maistraatin puheenjohtaja ja jäsenet nyt enään eivät ole raastuvanoikeuden jäseniä eivätkä tämän oikeuden jäsenet myöskään maistraatin jäseniä, ovat perunkirjoitukset ja perinnönjaot vastedeskin, arvannon ja raastuvanoikeuden määräyksen mukaan, molempain pormestarien ja kaikkien neuvosmiesten toimitettavat.

12. Erityisessä työjärjestyksessä, jonka, kuulustettuaan kaupunginvaltuusmiesten mieltä, raastuvanoikeudelle vahvistaa, yhteis-raastuvanoikeuden ehdotuksesta, Turun hovioikeus, mutta maistraatille antaa läänin kuvernööri ja maistraatti, esitetään sekä ne lisäsäädökset raastuvanoikeudessa ja maistraatissa palvelevain virkamiesten velvollisuuksista ja tehtävistä, jotka, sen johdosta mitä täten on säädetty ja määrätty, huomataan tarpeellisiksi, että myöskin tarkemmat määräykset viimeainittuin viranomaisten sekä raastuvanoikeuden eri osastojen istuntojen ajasta, niin myös tulleiden juttujen ja asiain jakotavasta, haasteiden antamis- ja pöytäkirjainpitotavasta ynnä kaikesta mitä siihen kuuluu.

Maistraatin puheenjohtaja ja jäsenet saavat nauttia yhden kuukauden sekä raastuvanoikeuden puheenjohtaja ja jäsenet kaksi kuukautta loma-aikaa kesällä, jos asettavat puolestaan ja palkkaavat semmoiset jäsenensijaiset, jotka maistraatti ja yhteis-raastuvanoikeus hyväksyvät, kuitenkin niin, että saman osaston puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja tahi maistraatin kunnallis-pormestari ja oikeusneuvosmies eivät saa yht'aikaa nauttia sellaista loma-aikaa.

Maistraatin ja raastuvanoikeuden puheenjohtaja ja jäsenet saavat nauttia kahden kuukauden loma-aikaa kesällä, jos he puolestaan asettavat ja palkkaavat maistraatin ja yhteisen raastuvanoikeuden hyväksymät jäsenensijaiset, kuitenkin niin että kunnallis-pormestari ja maistraatin oikeusneuvosmies tahi raastuvanoikeuden saman osaston puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja

älkөөt yht'aikaa nauttiko sellaista lomaa. (12 kohdan jälkimäinen kappale muutettu K. Senaatin päätöksellä kesäk. 20 p:nä 1908.)

Helsingin kaupungin maistraatin työjärjestys.

Uudenmaan läänin kuvernöörin ja maistraatin yksissä neuvoin vahvistama huhtikuun 22 p:nä 1911.

Lisäykseksi siihen, mitä armolliset kirjeet helmikuun 7 p:ltä 1881 ja lokakuun 1 p:ltä 1887 sisältävät Helsingin kaupungin maistraatin ja raastuvanoikeuden kokoonpanosta ja toiminnasta, ovat läänin kuvernööri ja maistraatti yksissä neuvoin, kaupunginvaltuuston mieltä kuultuaan, vahvistaneet maistraatille seuraavan työjärjestyksen.

1 §.

Maistraatti kokoontuu joka arkimaanantai, -keskiviikko ja -lauantai kello yksitoista aamupäivällä, älkөөnkä hajaantuko ennen kello yhtä päivällä.

Ylimääräisiä istuntoja pidetään, milloin tarpeelliseksi katsotaan.

2 §.

Jos jostakin asiasta on erittäin määrätty, että se on läänin kuvernöörin ja maistraatin yksissä neuvoin ratkaistava, käsitelkөөn, milloin soveliaasti käy laatuun eikä kuvernööri tahdo käyttää istunto- ja puhevaltaansa maistraatin puheenjohtajana, maistraatti asian sekä hankkikoon siitä sitten kirjallisesti kuvernöörin lausunnon, jota varten kaikki asiaan kuuluvat kirjat ovat kuvernöörille lähetettävät.

3 §.

Maistraatti on päätäntövaltainen kolmen jäsenen läsnäollessa.

4 §.

Kunnallispuormestarin tulee, paitsi mitä hänellä maistraatin jäsenenä ja puheenjohtajana on velvollisuutena: hoitaa maistraatin töiden ylintä valvontaa;

johtaa maistraatin kansliaa ja katsoa, että siellä palvelevat virka- ja palvelusmiehet täyttävät velvollisuutensa;

valmistaa ja maistraatille esittää ne asiat, jotka sinne saapuvat ja ovat maistraatin päätettävät, paitsi niitä asioita, joihin nähden tämä velvollisuus kuuluu oikeusraatimiehelle;

valvoa, että kaikkiin niihin virka-aputoimiin, joita maistraatilta pyydetään ja jotka voidaan maistraatille esittämättä sen puolesta suorittaa, ryhdytään, paitsi niitä toimenpiteitä, joiden suorittamisesta oikeusraatimiehen on pidettävä huolta; ja on pormestarin vähintään kerran viikossa ilmoitettava nämä toimenpiteet maistraatille, jolloin myöskin maistraatin kirjediari on tarkastettava;

allekirjoittaa äskenmainituista asioista aiheutuvat toimituskirjat; sekä

olla kaikkina arkipäivinä tavattavissa maistraatin kansliassa kello yhdestä kahteen päivällä.

5 §.

Oikeusraatimiehen tulee, paitsi hänelle maistraatin jäsenenä ja varapuheenjohtajana kuuluvia tehtäviä:

valmistella ja esittää ulosottoasiat, pitää pöytäkirjaa näissä asioissa sekä laatia ja allekirjoittaa niistä syntyneet toimituskirjat;

pitää lähinnä silmällä kaupunginvouteja ja ulosottolaitoksen palveluskuntaa;

pitää huolta, että maistraatin velvollisuutena oleva rangaitusten täytäntöönpano tulee toimitetuksi, sekä valvoa, että tätä tarkoitusta varten otetut apulaiset täyttävät asianmukaisesti velvollisuutensa;

laatia ja pormestarin kanssa allekirjoittaa ne toimituskirjat, jotka viimeksimainituissa asioissa havaitaan tarpeellisiksi;

pitää maistraatin sakkoluetteloä;

olla joka arkipäivä tavattavissa maistraatin kansliassa kello kahdestatoista kahteen päivällä; sekä

pormestarin tilapäisesti estettynä ollessa täyttää hänen tehtävänsä.

Jos täytäntöönpanoasiassa pormestari ja oikeusraatimies ovat eri mieltä, on asia esitettävä maistraatin ratkaistavaksi.

Oikeusraatimies huolehtii ja kustantaa niiden toimituskirjain puhtaaksikirjoittamisen, joista hän saa lunastuksen, jota vastoin muiden toimituskirjain puhtaaksikirjoittaminen suorite-

taan maistraatin kansliassa tai, maistraatin määräyksestä, kustannetaan sen tarverahoista.

6 §.

Kunnallisraatimiesten tulee sen lisäksi mitä heillä maistraatin jäsenenä on velvollisuutena:

toimittaa kaupunkien kunnallishallituksesta joulukuun 8 p:nä 1873 annetun asetuksen 71 §:ssä määrätty kaupungin rahavaraston katsastus;

olla kutsumuksen saatuaan läsnä niissä lähtö- ja tulokatselmuksissa ja taloudellisissa tarkastuksissa, joita rahatoimikamari pitää sen seikan selvittämiseksi, missä kunnossa kaupungin maa- ja vesitilukset ovat niin hyvin kaupunkiin yhdistetyllä alueella kuin myös siihen kuuluvilla tiloilla sekä näillä olevat rakennukset, viljelykset ja istutukset, maantiet, myllynpaikat, satamat ja kalavedet ja, jos näissä toimituksissa tai muuten on syytä muistutukseen, viipymättä ilmoittaa se maistraatille;

suorittaa kaikki ne katsastukset ja arvioimiset kruunun, kaupungin, yleisen laitoksen tai yksityisen henkilön puolesta, jotka ovat kahden maistraatinjäsenen toimitettavat;

yhdessä muiden katselmusmiesten kanssa suorittaa kaupungin rakennusjärjestyksessä ja muissa kunnallisasetuksissa tarkemmin mainitut katselmuksiset ja toimitukset;

valvoa pörssihuutokauppoja siitä erikseen säädetyllä tavalla;

toimittaa kaikki ne katselmuksiset, mittaukset ja arvioimiset kruunun, kaupungin, yleisen laitoksen tai yksityisen henkilön puolesta, jotka maistraatinjäsenen on suoritettava tai joita maistraatti erityisissä tapauksissa määrää toimitettaviksi;

toimittaa sellaista tarkastusta ja valvontaa myrkkysten kauppaan, huutokaupantoinittajan ammattiliikkeeseen ja muuhun sellaiseen nähden, joka on, sen mukaan kuin siitä on erikseen säädetty, maistraatinjäsenen suoritettava.

Nämä tehtävät ja toimitukset ovat, ellei tarve toisin vaadi, kunnallisraatimiesten suoritettavat vuoron mukaan joka toinen kuukausi.

Ensimmäisen eli virassa vanhemman kunnallisraatimiehen tulee erittäin:

pitää hallussaan maistraatin avainta niihin makasiineihin ja muihin talletushuoneisiin, joihin maistraatin hoidossa olevaa tavaraa on pantu varastoon, sekä pitää täydellistä luetteloa sellaisesta tavarasta; kuin myös

laatia maistraatin annettavat, kaupungin kauppaa, tehtaita ja käsityölaitoksia koskevat luettelot.

Toisen kunnallisraatimiehen tulee laatia ne hintailmoitukset, jotka maistraatti on velvollinen määrääjain viranomaisille antamaan tai joita satunnaisesti on maistraatilta vaadittu, kuin myöskin suorittaa Venäjän viranomaisten vaatimat arviointiset ja katselmustoimitukset.

Maistraatilla on kuitenkin valta, ottaen huomioon asianomaisten suuremman tai vähemmän soveliaisuuden kulloinkin puheena oleviin taikka muiden pätevän syiden nojalla, kuin myöskin asianomaisen ollessa jäävillinen tai muuten laillisesti estettynä, toisin määrätä yllämainittujen virkatoimitusten suorittamisesta.

7 §.

Maistraatilla on apuna maistraatinsihteeri, kaksi notaria, rikosasiain apulaisulosottomies, venäjän ja saksan kielenkääntäjät, reistraattori, aktuari, kanslisti, raastuvanarkiston apulainen sekä tarpeellinen määrä palvelusmiehiä.

Maistraatinsihteeri valitaan niinkuin erikseen on säädetty, jota vastoin maistraatti valitsee muut virka- ja palvelusmiehet, aktuarin kuitenkin kuultuaan raastuvanoikeuden mieltä.

8 §.

Maistraatinsihteerin on velvollisuus:

laatia ja varmentaa kaikki maistraatista annettavat toimituskirjat, jotka eivät ole oikeusraatimiehen eivätkä notarien huolehdittavia, sekä valvoa, että ne tulevat lähetetyiksi;

esittää hakemukset sellaisten todistusten saamisesta, jotka maistraatin puheenjohtaja voi maistraatin päätöksettä antaa, sekä antaa ne asianomaisille;

laatia ja asianomaisille antaa maistraatin annettavat valtakirjat, viranvahvistus- ja virkaerokirjat;

laatia ja toimittaa edelleen maistraatin kuulutukset;

pitää kiinnitys- ja laivanrekisteröimisasiain pöytäkirjaa ja hoitaa laivarekisteriä ynnä siihen kuuluvia asiakirjoja sekä huolehtia siinä tarvittavain toimituskirjain antamisesta.

Julkisena notarina tulee maistraatinsihteerin olla tavattavissa raatihuoneella joka arkipäivä kello yhdestätoista puoli kolmeen.

Maistraatinsihteeri kustantaa niiden toimituskirjain puhtaaksikirjoittamisen, joista hän saa lunastuksen, jota vastoin

muiden toimituskirjain puhtaaksikirjoittaminen toimitetaan maistraatin kansliassa.

9. §

Notarien tulee:

vuoroonsa maistraatin määräyksen mukaan pitää pöytäkirjaa maistraatin istunnoissa niitä asioita käsiteltäessä, joissa pöytäkirjanpito ei kuulu oikeusraatimiehelle eikä maistraatin-sihteerille;

laatia, ellei suurempi kiireellisyys ole tarpeen, viimeistään viikon kuluessa pöytäkirja ja jättää se tarkistettavaksi, josta merkintä on tehtävä sekä sen päivän pöytäkirjaan, jona tarkistus on tapahtunut, että tarkistettuun pöytäkirjaan;

toimittaa, ellei suurempi kiireellisyys ole tarpeen, viimeistään viikon kuluessa tarkistuksesta kaikki ne annettavat toimituskirjat lähetetyiksi, joista erityisiä lähettämiskirjoja on pidettävä;

pitää kaikista maistraatissa käsitellyistä asioista diaria ja siihen tehdä tarpeelliset merkinnät;

laatia diarien ja luetteloiden nojalla ne tiedot, jotka tilastollista tai muuta tarkoitusta varten ovat maistraatin annettavat; sekä

pitää erityisiä luetteloita:

a) lykätyistä asioista;

b) niistä, jotka ovat saaneet luvan harjoittaa taikka ilmoittaneet harjoittavansa sellaista elinkeinoa, josta on suoritettava määrätty maksu tai vero taksoituksen mukaan, tai lakanneet sitä harjoittamasta;

c) väkiviina- ja mallasjuomain vähittäismyyntiin tai anniskeluun sekä viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain kauppaamiseen annetuista oikeuksista;

d) päätöksistä, joilla maistraatti on määrännyt tai kieltänyt määräjän kuluessa ja määrätyllä uhalla jonkin toimittamisen.

Notarit kustantavat niiden toimituskirjain puhtaaksikirjoittamisen, joista he saavat lunastuksen, jota vastoin muiden toimituskirjain puhtaaksikirjoittamisesta on voimassa mitä 5 §:n viimeisessä momentissa on samanlaatuisista toimituskirjoista säädetty.

10 §.

Rikosasiain apulais-ulosottomiehen tulee maistraatin määräyksestä toimittaa kaikki rangaistusten täytäntöönpanoon kuu-

luvut tehtävät, jota tarkoitusta varten hänen tulee ainakin maanantaisin, keskiviikkoisin ja lauantaisin noudatuttaa maistraatin kansliasta annetut täytäntöönpanokäskyt, sekä valmistaa tilit sakkorahoista ja muusta rangaistusten täytäntöönpanosta niin hyvissä ajoin, että ne voidaan määräaikoinaan antaa asianomaisille.

Rikosasiain apulais-ulosottomiehen virkahuoneen tulee olla yleisölle avoinna kello kahdestatoista kahteen päivällä.

11 §.

Kielenkääntäjäin tulee, kun heidän virka-apuaan suullista kääntämistä varten tarvitaan, saapua kutsuttaessa heti maistraattiin.

Asiakirjat, joiden kääntämistä vaaditaan, ovat maistraatin toimesta annettavat asianomaisille kielenkääntäjille, joiden tulee pikimmiten toimittaa käännös ja todistaa se oikeaksi nimikirjoituksellaan.

12 §.

Reistraattorin tulee:

vastaanottaa ja tarpeellisella merkinnällä varustaa sekä merkitä diariin niin maistraattiin sapuvat virkakirjelmät kuin myös kaikki maistraatille osotetut, reistraattorinkonttoriin annetut kirjoitukset;

pitää kaupparekisteriä ja antaa siitä otteita;

pitää maistraatin päiväkirjaa rangaistusten täytäntöönpanoja tiedonantoasioista sekä toimittaa siitä tarpeelliset otteet;

pitää huolta julkipanoista ja laatia ulosottoasioita käsiteltäessä tarvittavat luettelot;

antaa asianomaisille oikeusraatimiehen ja maistraatinsihiteerin laatimat päätökset, välipäätökset, kirjelmät ja pöytäkirjat sekä kantaa niistä lunastus ja tehdä siitä tili.

Reistraattorin, joka saa lunastuksen viran puolesta antimistaan todistuksista, tulee olla tavattavissa raatihuoneella arkipäivin kello yhdestätoista kello puoli kolmeen, älköönkä hän muutenkaan poistuko sieltä maistraatin koolla ollessa tai niin kauan kuin hänen läsnäolonsa on välttämätön hänelle ulosottoasioissa kuuluvain tehtävain toimittamiseen.

13 §.

Aktuarin tulee hoitaa maistraatin arkistoa sekä antaa jäljennöksiä arkistoon säilytettäviksi jätetyistä pöytä- ja asiakirjoista.

Aktuari on velvollinen olemaan arkistossa joka päivä kello kymmenestä aamupäivällä kello kahteen päivällä, älköönkä hän muutenkaan poistuko sieltä maistraatin koolla ollessa.

14 §.

Kanslisti, jonka tulee olla kansliassa niinä aikoina kuin oikeusraatimies tai maistraatinsihteeri on siellä, kirjoittaa kaikki maistraatin kansliasta annettavat toimituskirjat, paitsi niitä, joista kannetaan lunastus.

15 §.

Arkistoapulaisen tulee olla avustamassa aktuaaria arkiston hoidossa sekä maistraatin määräyksestä avustaa maistraatin kanslian puhtaaksikirjoitustyössä, jota varten arkistoapulaisen on oltava arkistossa kello yhdestätoista aamupäivällä kello kahteen päivällä.

Aktuarin estettynä ollessa on arkistoapulaisen täytettävä aktuarin velvollisuudet.

16 §.

Työn helpottamiseksi tarvittavat lomakkeet ja muut painotuotteet, joiden hankkimiseen tai suorittamiseen maistraatti on suostunut, kustannetaan maistraatin tarverahoista.

Helsingin kaupungin raastuvanoikeuden työjärjestys.

Keisarillisen Turun Hovioikeuden vahvistama
tammikuun 20 p:nä 1888.

1 §.

Raastuvanoikeus kokoontuu joko yhteiseksi raastuvanoikeudeksi, jossa oikeuspormestari on puheenjohtajana ja kaikki raastuvanoikeudessa virkaatoimittavat raatimiehet jäsenenä, taikka osastoissa. Nämät osastot ovat lukumäärältään kolme ja niihin kuuluu:

ensimmäiseen oikeuspormestari, yksi vanhempi ja yksi nuorempi oikeusraatimies; sekä *toiseen* ja *kolmanteen* kumpaiseenkin kaksi vanhempaa ja yksi nuorempi oikeusraatimies.

Jäävin tahi esteen sattuessa, ovat raatimiehet velvolliset toinen toisensa sijassa toimittamaan virkaa toisella osastolla kuin sillä, jolle he sillä kertaa ovat virantoimittamiseen jaetut. Jos osaston sekä puheenjohtaja että varapuheenjohtaja semmoisesta syyistä ovat estetyt keskustelumuksia johtamasta, johtaa vanhin virkaatoimittava jäsen puhetta.

Maistraatinsihteeri ja eri osastoille jaetut notariukset voidaan, jäävin tahi muun laillisen esteen sattuessa jäsenelle osastossa, sijaisjäseniksi oikeuteen ottaa. (*Muutettu K. Senaatin päätöksellä toukok. 18 p:nä 1906; ks. siv. 50 ja seur.*)

2 §.

Yhteinen raastuvanoikeus ottaa esiin ja käyntelee seuraavia asioita ja kysymyksiä, nimittäin:

a) oikeuspormestarin viran hoitamisesta avonaisuuden sattuessa kuin myöskin varapuheenjohtajan määräämisestä raastuvanoikeuden ensimmäiseen osastoon sekä puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan määräämisestä raastuvanoikeuden muihin osastoihin;

b) raatimiesten jakamisesta virantoimitukseen raastuvanoikeuden eri osastoille;

c) notariusten ja alhaisempain palveliain ottamisesta ja luovuttamisesta sekä notariusten jakamisesta virantoimitukseen eri osastoille;

d) virkavapaudesta raastuvanoikeuden jäsenille, notariuksille ja alhaisemmille palvelioille sekä viransijaisten määräämisestä niille;

e) lausunnosta, jota korkeampi virasto on vaatinut raastuvanoikeudelta, jos ei lausuntoon ole syynä valitus alkuun panusta tahi laiminlyödyistä toimenpidosta tuomarivirassa;

f) sen perusteen määräämisestä, jonka mukaan raastuvanoikeuden käsiteltävät rikosjutut ovat eri osastojen kesken jaettavat.

g) kysymyksiä siitä, minkä osaston esiin otettavaksi ilmoitettu asia oikeastaan kuuluu; valitus yhteisen raastuvanoikeuden päätöksestä semmoisessa asiassa ei ole sallittu. (*Muutettu K. Senaatin päätöksellä toukok. 18 p:nä 1906; ks. siv. 50 ja seur.*)

3 §.

Raastuvanoikeuden ensimmäinen osasto ottaa esiin ja ratkaisee:

a) lakihuudatus-, kiinnitys-, holhoustoimi- ja avioehto-asiota sekä niitä riitoja, joita siitä saattaa syntyä, kuin myöskin

alaikäisen kiinteän tavaran myyntiä ja panttausta koskevia asioita ja riitoja holhojan tilinteosta;

b) riitoja osatalokkaan ja naapurin oikeudesta lunastaa huoneita ja maata kaupungissa;

c) riitoja haitasta ja rasituksesta, jota naapurin toiselta kärkeä tulee taikka ei;

d) riitoja muuttamisesta taloon ja talosta;

e) hakemuksia kalunkirjoituksesta ja perinnönjaosta sekä riidoista, jotka semmoisten toimitusten johdosta saattavat syntyä;

f) testamentin valvomisiasia sekä riitoja perinnöstä ja testamentista;

g) hakemuksia vuosihaastosta, omaisuuden luovuttamisesta velkojille ja pesäerosta sekä riitoja paremmasta oikeudesta luovutettuun tavaraan;

h) vekseliasioita ja merioikeusasioita;

i) asioita syyneistä ja arvauksista, jotka voimassa olevien säännösten mukaan ovat raastuvanoikeuden asiaana;

j) täysivaraisuuden tahi varattomuuden todistuksia koskevia asioita; sekä

k) ne rikosasiat, jotka siihen osastoon jaetaan. (*Muutettu K. Senaatin päätöksellä toukok. 18 p:nä 1906; ks. siv. 50 ja seur.*)

4 §.

Raastuvanoikeuden toinen ja kolmas osasto ottavat esiin ja käyttävät arpomisen jälkeen välillensä kaikkia riita-asioita, joita ei ole lähinnä edellisessä §:ssä mainittu, kuin myös kaikkia niitä rikosasioita, jotka yhteisen raastuvanoikeuden määräyksestä kuuluvat niihin osastoihin.

Ne jutut, jotka ovat eroamattomassa yhteydessä toistensa kanssa, käytellään samassa osastossa, ja kanne rikotusta oikeudenkäyntirauhasta tahi muusta jossakin osastossa tapahtuneesta vähemmästä rikoksesta kuuluu siihen osastoon, jossa rikos on tapahtunut. (*Muutettu K. Senaatin päätöksellä toukok. 18 p:nä 1906; ks. siv. 50 ja seur.*)

5 §.

Asiat, joita voidaan ilman edellä käynyttä haastoa käyttellä, niinkuin merivahingon selitykset, vierastenmiesten kuulustelut O. K. 17 luvun 23 §:n johdosta, taikka toisen tuomioistuimen määräyksestä, velkojavalan tekeminen ennen valvontapäivää, saatavan ilmoittaminen K. K. 9 luvun 12 §:n mukaan,

sekä muut semmoiset, käytellään siinä osastossa, jossa hakia itsensä ilmoittaa. (*Muutettu K. Senaatin päätöksellä toukok. 18 p:nä 1906; ks. siv. 50 ja seur.*)

6 §.

Protokollaa ensimmäisessä osastossa toimittaa nuorempi oikeusraatimies ja siviilinotarius siviilijutuissa ja -asioissa, maistraatinsihteri lainhuudatus-, kiinnitys-, holhous- ja avioehtoasioissa, sekä osaston rikosasiain notarius rikosasioissa. Yhteisessä raastuvanoikeudessa toimittaa protokollaa siviilinotarius, sekä toisessa ja kolmannessa osastossa siviiliasioissa nuoremmat oikeusraatimiehet ja rikosasioissa näiden osastojen rikosasiain notariukset.

7 §.

Protokollan tasaaminen ensimmäisen osaston nuoremman oikeusraatimiehen ja siviilinotariuksen välillä sekä rikosasiainnotariusten kesken toisessa ja kolmannessa osastossa, on asianomaisen puheenjohtajan tehtävä, mutta kaikki notariukset ovat velvolliset niinäkin oikeuspäivinä, jolloin ei protokolla ole heidän kirjoitettavansa, kutsuttua saapumaan siihen osastoon, johon he kuuluvat, jäävin tahi muun laillisen esteen sattuessa jäsenelle tahi notariukselle, heidän puolestaan virkaa toimittamaan.

8 §.

Protokolla sekä kaikki ne päätökset, lausunnot ja kirjoitukset, joista siinä on päätös tehty, pitää viikon kuluessa protokollan laittamisesta oleman valmiina tarkastettavaksi; jonka jälkeen ja kun tarkastus on tapahtunut sekä puheenjohtaja tämän merkinnyt protokollaan, protokollankirjoittajan tulee kiireimmiten toimittaa kaikki uloslähetettävät toimituskirjat, ja pitää protokolla ynnä päätökset eli tuomiot, jotka tulevat asianomaisille tahi yleisille asianvalvojille, siinäkin tapauksessa että toimituskirjaan tarvitaan puheenjohtajan allekirjoitus, oleman valmiina niihin kuuluvain asiakirjain kanssa asianomaisille annettaviksi ja siihen tarkoitukseen laillisessa toimitusajassa raastuvanoikeuden arkistoon jätettyinä, josta aktuariuksen tulee jättää asianomaisille nämät toimituskirjat kuittia vastaan tarkoitusta varten tehtyyn toimituskirjaluetteloon. Jos joku tahtoo saada- seen kopiaa vanhemmista protokollista, ilmoittakoon arkistossa pyyntönsä, jonka jälkeen aktuariuksen tulee hankkia anotun kopian, kirjoittaen sen itse, jos konseptiprotokolla jo on jä-

tetty arkistoon; jollei, kirjoittakoon sen protokollankirjoittaja, senjälkeen arkistosta hakian saatavaksi. Näin tavoin ylöskannetuista lunastuksista ja muista maksoista protokollankirjoittajain toimittamien toimituskirjain edestä tehköön aktuarius heille joka viikko tilin.

Muistoonpanot raastuvanoikeuden diarioihin ja kirjelistaan tulee protokollankirjoittajan tehdä viimeistään kokouksen jälkisenä päivänä.

Asianomainen protokollankirjoittaja on myöskin velvollinen varustamaan tavallisella tulopäivämerkillä asiakirjat, jotka jätetään eli näytetään asioissa, joissa hän kirjoittaa protokollan, sekä makuleerausmerkillä niihin kiinnitetyt karttamerkit.

9 §.

Raastuvanoikeus pitää seuraavat diarit, nimittäin:

yhteisessä raastuvanoikeudessa yhden yhteisen kaikista siellä esiintyvistä asioista ja kysymyksistä

ensimmäisessä osastossa: yhteisen lainhuudatus-, kiinnitys-, holhous- ja avioehto-asioille, yhden määräyksistä kalunkirjoituksiin ja perintöjakoihin, yhden konkurssiasioista, yhden kaikista siviiliasioista ja yhden rikosasioista; sekä

toisessa ja kolmannessa osastossa, kumpaisessakin erittäin, yhden siviiliasioista ja yhden rikosasioista.

Nämät diarit, jotka ynnä erinäisen istuntaluettelon yhteiselle raastuvanoikeudelle sekä kumpaisellekin osastolle, aktuarius ennen vuoden alkua valmistaa ja sitte yllä määrättyssä järjestyksessä protokollankirjoittajat pitävät, olkoot aina joka arkipäivänä kello kymmenestä kahteen nähtävinä oikeuden istuntahuoneessa, ja vietäkööt muina aikoina asianomaisen puheenjohtajan suostumuksella sieltä pois.

10 §.

Luettelon tuomituista sakkorahoista kirjoittakoon eri osastoissa varapuheenjohtaja, jonka myöskin tulee laittaa ja valmistaa kaikki ne muut luettelot ja tilinteot tuomioistuimen toimista ja vaikutuksesta, jotka raastuvanoikeuden voimassa olevain määräysten mukaan tulee antaa, paitsi mitä tulee holhouksiin, joitten suhteen nämät toimet ovat maistraatinsihterin tehtävät, yhteisessä raastuvanoikeudessa toimittaa nämät asiat ensimmäisen osaston varapuheenjohtaja.

11 §.

Niin pian kuin vuoden protokolla ja siihen kuuluvat sakko-rahain luettelot ynnä muut luettelot ovat kaikki puolin valmistetut ja tarkastetut sekä toimituskirjat kirjotetut, on koko protokolla ynnä sanottu lisäys jätettävä asianomaiselle puheenjohtajalle, joka aktuariuksen kautta sidottaa ne, minkä toimen pitää oleman tehtynä ennen ensimmäistä p. lokakuuta seuraavana vuonna. Näitä tuomiokirjoja ei saa muuta kuin kuittia vastaan antaa pois arkistosta.

12 §.

Hakemuksia haastosta, suullisesta tahi kirjallisesta, ottaa vastaan joka arkipäivänä kello yhteen aktuaris, joka kohta lyhyesti merkitsee sen sekä asian laadun sitä tarkoitusta varten valmistettuun luetteloon. Kello yhden ja kahden välillä saapuu yksi osastojen puheenjohtajista aktuariuksen virkahuoneeseen, jonka jälkeen aktuaris hänen läsnä ollessaan, arvalla osastojen kesken jakaa asiat 3 ja 4 §§ säädäntöjen johdosta. Tämä arpominen toimitetaan erittäin siviiliasioista, erittäin rikosasioista. Asianomainen puheenjohtaja määrää itse päivän, jolloin asia on otettava käyteltäväksi. Kun useita asioita on määrätty samana päivänä käyteltäviksi, ovat ne ilmaantuvain asiahaarain mukaan määrättävät kahdeksi taikka useammaksi eri kellonlyömäksi, joista asianomaiset saavat odottaa huudatusta asiassa, ja aktuaris merkitsee ennen mainittuun luetteloon sekä tämän että myöskin mihin osastoon asia kuuluu.

Jos kirjallista haastoa on haettu, tulee puheenjohtajan siinä osastossa, jolle asia on langennut, ilman viivytystä kirjoittaa ja aktuariukselle jättää haasto, niin että hakia sen jo seuraavana päivänä hakemuksen saapumisesta saa noutaa aktuariuksen virkahuoneesta. Jos ei ole kirjallista haastoa anottu, saa hakia aktuariukselta hankkia tiedon mille osastolle asia on langennut ja miksikä päiväksi se on määrätty, sekä senjälkeen toimittaa asianomaisen haastettavaksi siksi. Jos julkista haastoa on haettu, ilmoittakoon aktuaris asian ensimmäiseen osastoon ensi kokouksessa.

13 §.

Kaupunginviskaalien ja muitten virallisten kantajain kirjoitukset, jotka koskevat aivottua kannetta, tulee aktuariuksen myöskin vastaanottaa sekä muutenkin käytellä 12 §:ssä säädettyllä tavalla. Aktuaris olkoon myös velvollinen vastaanotta-

maan semmoisia ilmoituksia, joita 5 §:ssä mainitaan, jos vaaditaan ja ilmoitus on kirjallisesti tehty.

Ennen joka kokousta tulee aktuariuksen asianomaiselle osaston puheenjohtajalle antaa kirjoitettu ilmoitus niistä asioista ja kysymyksistä, jotka, hänen ennenmainitun luettelonsa mukaan, silloin tulevat osastossa käytettäviksi.

14 §.

Siviiliasioista, jotka ovat tulleet ensimmäiseen osastoon, pitää kaikki ne, jotka ovat havaitut niin tärkeiksi tahi niin laveiksi että kanne on kirjallisesti tehty, valmistettaviksi lopulliseen päätökseen arvalla jaettaman oikeuspormestarin ja vanhemman oikeusraatimiehen kesken. Arpominen toimitetaan kohta kirjevaihdon loputtua; ja sen, jonka osaksi asia on langennut, tulee sittenkuin asia on jätetty päätettäväksi, hyvissä ajoin tarkkan tiedon hankittua asiakirjoista siinä esiin tuoda ne ynnä oma kirjallinen lausuntonsa asiasta. Kun raastuvanoikeuden tuomio tahi päätös siinä on annettu, jätetään asiakirjat aktuariukselle, jonka tulee nidottaa ne ja pitää vuotista luetteloa semmoisista asiakirjoista.

Kaikki muut jutut ja asiat esittää ratkaistukseen sen osaston puheenjohtaja, jossa ne käytellään.

15 §.

Lunastuksen ulos lähetettävistä toimituskirjoista, jolloin semmoinen on suoritettava, saa se, joka toimittaa toimituskirjan. Vetomusrahat jaetaan sillä tavoin niitten kesken, jotka ovat ottaneet osaa asian ratkaisemiseen, että puheenjohtaja saa kahdenkertaisen osan jokaisen muun suhteen. Oikeuden osat sakkorahoista jaetaan sen osaston jäsenten kesken, jossa asia on ratkaistu, Oik. k. 32 luv. 3 §:n mukaan.

16 §.

Kalunkirjoitukset ja perintöjaot, joihin raastuvanoikeus antaa määräyksen, jaetaan, nyt tavallisella tavalla, raastuvanoikeuden ja maistraatin kaikkien jäsenten kesken. Lunastusrahan kirjasta saa se toimitusmiehistä, joka on sen toimittanut; hän on myös velvollinen raastuvanoikeuden diariin näistä kysymyksistä tekemään toimituksesta lähtevät muistoonpanot.

17 §.

Maistraatin sihteerin tulee, paitsi mitä protokollan ja diarin pitämisestä eri jutuissa ja asioissa 6 ja 9 §:ssä sanotaan, vastaanottaa kaikki raastuvanoikeudelle saapuvat kirjeet ja kirjoitukset ja jättää ne asianomaisen osaston puheenjohtajalle, sekä antaa todistuksia holhoudesta ja velkarasitustodistuksia kaikista kaupungin alalla olevista tonteista ja tiloista, sekä huolta pitää kuulutuksista ja julkisista haastoista, joita yhteinen raastuvanoikeus ja ensimmäinen osasto päättävät.

18 §.

Aktuarius, jonka velvollisuudet ja toimet mitä tulee haaston hakemuksiin, kirjallisiin ilmoituksiin rikosjutuissa sekä semmoisiin ilmoituksiin, joista 5 §:ssä mainitaan, ovat säädettyt 12 ja 13 §:ssä, on sen ohessa velvollinen raastuvanoikeuden kokousten välillä vastaanottamaan tarjottuja vetomisrahoja ja siitä ilmoittamaan asianomaiselle osastolle ensin seuraavassa kokouksessa, sekä vastaan ottamaan, tulopäivämerkillä varustamaan ja asianomaiselle puheenjohtajalle ennen seuraavaa kokousta antamaan kaikki ne raastuvanoikeudelle kirjoitetut avonaiset kirjoitukset, jotka ehkä sisäänannetaan kokousten välillä; näistä kirjoituksista sekä niitä ehkä seuraavista asiakirjoista pitää aktuariuksen pitämän eri luetteloa.

Vielä tulee aktuariuksen pormestarin tarkastuksen alla hoitaa raastuvanoikeuden arkistoa sekä toimittaa kopioita tehdyiksi arkistoon talteen jätetyistä tuomioista, protokollista ja asiakirjoista.

Joka arkipäivänä pitää aktuariuksen oleman työhuoneessaan arkistossa saapuvilla kello kymmenestä kahteen; eikä hän muutenkaan saa lähteä raatihuoneesta sillä aikaa kuin raastuvanoikeuden kokousta pidetään.

19 §.

Sen kappaleen kirjoittamisesta raastuvanoikeuden tuomio-kirjasta, joka on asianomaiseen hovioikeuteen lähetettävä, sekä niitten sakkorahaluetteloiden, ja muiden luetteloiden sekä tilin-tekojen, joista mainitaan 10 §:ssä, antakoot asianomaiset puheen-johtajat lähempiä määräyksiä. Kustannukset näistä töistä suoritetaan laskun saatua, johon sama puheenjohtaja on todistuksen kirjoittanut, raastuvanoikeuden ja maistraatin yhteisistä kulunki-varoista.

20 §.

Jokaisen raastuvanoikeuden eri osaston pitää oleman varustettuna täydellisellä kokoelmalla maassa voimassa olevista yleisistä säädännöistä ja asetuksista; eikä mitään siitä saa pitkäkiksi eikä lyhyeksi ajaksi viedä pois istuntohuoneesta.

21 §.

Raastuvanoikeuden eri osastot kokoontuvat, jos ei pyhäpäivää satu, tahi yhteinen raastuvanoikeus poikkeuksesta toisin määrää, ensimmäinen joka maanantaina, keskiviikkona ja tuorstaina, toinen joka tiistaina, perjantaina ja lauantaina, sekä kolmas joka maanantaina, keskiviikkona ja tuorstaina, mutta myöskin useammin asianomaisen puheenjohtajan kutsuessa. Yhteisen raastuvanoikeuden kokoukset määrää joka kerta oikeuspormestari, joka antaa kutsumuksen jäsenille ja muille asianomaisille.

22 §.

Tämä työjärjestys pitää julkaistaman ruotsin ja suomen kielellä sekä raastuvanoikeuden toimesta painettaman.

Kaupunginvaltuuston päätös määrärahan myöntämisestä maistraatin ja raastuvanoikeuden jäsenten ja virkamiesten viransijaisten palkkaamiseksi kesäloman aikana, annettu toukok. 30 p:nä 1911.

Maistraatin ja yhteisen raastuvanoikeuden esityksestä on kaupunginvaltuusto edellämainittuna päivänä myöntänyt seuraavan määrärahan jäsenten ja allamainittujen virkamiesten viransijaisten palkkaamiseksi kuukauden kesäloman aikana, nimittäin:

maistraatissa: oikeusraatimiehen sijaiselle sekä kunnallis-pormestarin että oikeusraatimiehen oman kesäloman aikana 350 markkaa kuukaudessa eli yhteensä 700 markkaa, kahden kunnallisraatimiehen sijaiselle, 250 markkaa kummallekin, 500 markkaa, kahden notarin sijaiselle, 200 markkaa kummallekin, 400 markkaa, maistraatinsihteerin sijaiselle 200 markkaa, reist-

raattorin sijaiselle 150 markkaa ja kanslistin sijaiselle 100 markkaa; sekä

raastuvanoikeudessa: puheenjohtajain, jäsenten ja notarien sijaisille siten, että puheenjohtajille on myönnetty viisi eri palkkiota, kukin 350 markkaa, jäsenille seitsemän eri palkkiota, kukin 250 markkaa, sekä notareille samoin seitsemän palkkiota, kukin 250 markkaa.

Arm. asetus kaupunginvoudinviran hoitamisesta Helsingin kaupungissa, annettu Helsingissä 28 p:nä jouluk. 1896.

Yllämainitun määräyksen mukaan säädetään, että Helsingin kaupunkiin on asetettava kaksi kaupunginvoutia, jotka nimitetään ensimmäiseksi ja toiseksi kaupunginvoudiksi ja joiden kesken ulosottotehtävät ovat niin jaettavat, että ensimmäisen kaupunginvoudin tulee pitää huolta siitä täytäntöönpanosta, jota tuomion tahi päätöksen nojalla vaaditaan, sekä että toinen kaupunginvouti on ulosottomiehenä niihin ulostekoihin, yleisiin maksuihin, toimituslunastuksiin ja muihin sellaisiin maksuihin nähden, joista ulosmittaus ilman tuomiota tahi päätöstä saapi tapahtua.

Maistraatin päätös toisen apulais-kaupunginvoudin määräämisestä, annettu toukok. 11 p:nä 1910.

Rahatoimikamarin tekemästä esityksestä on kaupunginvaltuusto huhtikuun 25 p:nä 1910 päättänyt maistraatilta pyytää toisen apulais-kaupunginvoudin määräämistä rästinä olevain kunnallisverojen perimistä varten, minkä ohessa valtuusto on määrännyt 2,400 markkaa vuodessa kolmen vuoden ajaksi mainitun virkailijan palkkaamiseksi, joka samalla saa kantaa 5 %:n palkkion tekemiensä ulosmittaustoimenpiteiden johdosta kertyneistä eristä.

Istunnossaan toukokuun 11 p:nä 1910 maistraatti on hyväksynyt kaupunginvaltuuston edellämainitun esityksen sekä

sittemmin myös, toimen oltua haettavaksi julistettuna, määrännyt asetettavaksi toisen apulais-kaupunginvoudin edellä mainittuin tehtävin ja palkkaeduin.

Maistraatin päätös kaupunginvoutien virka-ajasta sekä siitä ajasta, minkä kuluessa ulosottomiehen kantamat, kaupungille tulevat verot y. m. ovat rahatoimikonttoriin toimitettavat, annettu huhtik. 22 p:nä 1911.

Edellä mainittuna päivänä on maistraatti määrännyt seuraavasti:

Kaupunginvoutien virkahuoneen tulee olla yleisölle avoinna joka arkipäivä kello kahdestatoista kello puoli kolmeen. Anomuksen täytäntöönpanotoimesta, joka ei siedä viivytystä, ovat kaupunginvoudit kuitenkin velvolliset vastaanottamaan ollessansa virkahuoneessaan.

Ulosottomiehen, joka on toimittanut kaupungille tulevan veron y. m. perimisen, tulee kahdesti viikossa antaa rahatoimikonttoriin semmoiset kantamansa varat; jos kuitenkin on kerääntynyt suurempia määriä, ovat ne kohta konttoriin suoritettavat.

Helsingin kaupunginvaltuuston työjärjestys.

1 §.

Kaupunginvaltuuston varsinaisia kokouksia on kunnallishallituksesta kaupungissa joulukuun 8 päivänä 1873 annetun asetuksen 33 §:n mukaan pidettävä vuosittain kesä- ja joulukuussa mainitussa pykälässä määrättyjä tarkoituksia varten.

Valtuusto kokoontuu niinikään vuosittain tammikuun alkupuoliskolla valitsemaan puheenjohtajaa ja varapuheenjohtajaa sekä muinakin aikoina, kun vähintäänkin neljäsosa heistä siitä tekee puheenjohtajalle esityksen tai hän sen katsoo tarpeelliseksi taikka myös kuvernööri tahii maistraatti sitä vaatii.

2 §.

Kaikkiin kokouksiin antakoon puheenjohtaja julkipannun ja kirjallisen kutsumuksen jossa mainitaan varsinaisessa kokouksessa sekä, mikäli mahdollista, myös ylimääräisessä kokouksessa käsiteltäviksi tulevat asiat. Varsinaista kokousta koskeva julkipano on annettava ainakin neljätöistä päivää aikaisemmin sekä ylimääräistä kokousta koskeva viimeistään samalla kuin kutsumus saatetaan valtuusmiesten tiedoksi. Kutsumus sekä varsinaiseen että ylimääräiseen kokoukseen on viimeistään edellisenä päivänä saatettava valtuusmiesten tiedoksi kirjallisesti sekä, mikäli varsinaista kokousta koskee, aina ja, ylimääräiseen kokoukseen nähden, mikäli ehditään, julkaistava niissä kaupungin sanomalehdissä, joihin maistraatin kuulutukset tavallisesti pannaan; kokouksen ajasta on maistraatin puheenjohtajalle viimeistään edellisenä päivänä kirjallisesti ilmoitettava.

3 §.

Valtuusmiehet asettuvat kokouksissa paikoilleen siinä järjestysessä kuin heidät mainitaan maistraatin vaalipöytäkirjassa. Uudet ja uudesti valitut jäsenet asettuvat samaa keskinäistä järjestystä noudattaen paikoilleen vanhempien jäsenten jälkeen.

4 §.

Tammikuun alkupuoliskolla vuosittain valitsevat valtuusmiehet keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Kukaan älköön olko oikeutettu sellaisesta tehtävästä kieltäytymään, ellei hän kahtena lähinnä edellisenä vuonna ole samassa toimessa ollut.

Tätä vaalia varten pidettävän kokouksen kuuluttaa ja keskusteluja siinä johtaa lähinnä edellisen vuoden puheenjohtaja tahi varapuheenjohtaja taikka, jos nämä ovat valtuustosta eronneet taikka ovat estettyinä, järjestysnumeron mukaan ensimmäinen valtuusmies.

Puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan vaalista antakoon valtuusto kuvernöörille kirjallisen ilmoituksen maistraatin välityksellä.

5 §.

Jos sekä puheenjohtaja että varapuheenjohtaja ovat poissa taikka jäävillisiä kokouksessa keskusteluja johtamaan, valitaan puheenjohtaja siksi kerraksi.

6 §.

Kunkin kokouksen alussa toimitetaan nimenhuuto.

Älköön asiata otettako harkittavaksi, älköönkä päätöstä kaupunginvaltuusmiesten kokouksessa tehtäkö, ellei vähintään kaksi kolmasosaa heidän koko lukumäärästään ole saapuvilla.

Jos puheenjohtaja, varapuheenjohtaja tahi jäsen jää kokouksesta pois ilmoittamatta estettä, jonka valtuusto hyväksyy, tahi jos hän ilman sellaista syytä poistuu kesken kokouksen, maksakoon sakkoa kaupunginkassaan joka kerralta, puheenjohtaja kuusi ja varapuheenjohtaja tai jäsen kolme markkaa, mutta kaksi sen vertaa, jos kokous läsnäolevien vähälukuisuuden tähden täytyy keskeyttää tahi hajoittaa.

Näistä sakoista pitää sihteeri eri luetteloa, jonka mukaan hän ne perii, ja ovat sakkovarot neljännesvuosittain puheenjohtajan toimesta suoritettavat kaupunginkassaan.

7 §.

Kaupunginvaltuuston keskustelujen tulee olla julkiset, ellei valtuusto johonkin erityiseen asiaan nähden toisin päätä.

Puheenjohtaja valvoo järjestystä kaupunginvaltuuston kokouksissa ja voi, varoituksen annettuaan, käskettää pois kuulijan, joka esiintyy sopimattomasti. Jos syntyy epäjärjestystä, jota ei saada asettumaan, on puheenjohtajalla valta lopettaa kokous.

8 §.

Kutakin kokousta varten laaditaan ja pannaan kokoushuoneeseen esille esittelylista, jossa mainitaan kaikki käsiteltäviksi tulevat asiat siinä järjestyksessä kuin puheenjohtaja katsoo sopivaksi ne esitellä.

9 §.

Jokaisella valtuusmiehellä on oikeus kokouksessa seisolta ja paikaltaan vapaasti lausua mielensä kaikista käsiteltävistä asioista, kuitenkin ainoastaan siinä järjestyksessä kuin hän on puheenvuoroa pyytänyt ja puheenjohtaja on häntä nimeltä huutanut. Jos joku lausunnossaan poikkeaa asiasta, tulee puheenjohtajan häntä siitä huomauttaa, mutta älköön kukaan muuten keskeyttäkö puhujaa lausunnossaan.

Maistraatin puheenjohtajan tahi hänen sijaisensa pyytäessä puhetta huudetaan hänet esiin ennen muita puhujia.

10 §.

Jokaisessa käsiteltävänä olleessa asiassa tulee puheenjohtajan, sittenkun keskustelu on julistettu päättyneeksi, tehdä siten laadittu esitys, että siihen sopii vastata joko „jaa“ taikka „ei“. Puheenjohtaja ilmoittakoon sitten, mihin päätökseen hänen käsityksensä mukaan on tultu ja, ellei äänestystä pyydetä, vahvistakoon sen vasaranlyönnillä. Jos äänestystä vaaditaan, toimitetaan se avonaisesti paitsi vaaleissa. Äänet annetaan nimenhuudon mukaan, ja kullakin kaupunginvaltuusmiehellä on yksi ääni. Päätöksen määrää yksinkertainen äänten enemmistö. Jos avonaisessa äänestyksessä äänet kumpaisellakin puolella käyvät tasan, olkoon päätöksensä se mielipide, jota puheenjohtaja kannattaa. Vaaleissa määrätään arvalla etusija niiden kesken, jotka ovat saaneet yhtä monta ääntä.

Vaalilipun tulee, ollakseen pätevä, olla yksinkertainen, suljettu, merkillä varustamaton ja vapaa kaikesta kaksimielisyydestä henkilöiden nimiin sekä erehdyksistä heidän lukuunsa nähden.

Kaikissa äänestyksissä kehottakoon puheenjohtaja kahta valtuusmiestä sihteerin kera kirjoittamaan annetut äänet muistoon.

11 §.

Kaupunginvaltuusmiesten kokouksessa on itsekukin heistä oikeutettu tekemään ehdotuksen kaupungin yhteisistä asioista; kuitenkin älköön sellaista ehdotusta otettako välittömästi ratkaistavaksi, vaan on asia selvityksen saamiseksi lykättävä rahatoimikamariin tai muuhun kaupunkikunnan asettamaan toimikuntaan, johon asia laatunsa mukaan kuuluu, tai myös erittäin sellaista valmistelua varten valittujen henkilöiden käsiteltäväksi.

Sellainen ehdotus pitää aina olla kirjallisesti laadittu.

12 §.

Jäsenten valitseminen erityiseen valmistelukuntaan tai valiokuntaan, johon voi kuulua muitakin henkilöjä kuin valtuusmiehiä, toimitetaan kulloinkin kertanaan tehdyn päätöksen mukaisesti. Se valiokunnan jäsen, joka on etusijassa valittu, saa sihteeriltä otteen valiokunnan asettamista koskevasta valtuusmiesten pöytäkirjasta kaikkine siihen kuuluvine asiakirjoineen, minkä jälkeen hän viipymättä kutsuu koolle valiokunnan, joka keskuudestaan valitsee puheenjohtajan, jonka tulee ryhtyä toimiin valiokunnalle annetun tehtävän joutuisaksi täyttämiseksi.

Valiokunta voi kutsua valtuusmiesten sihteerin avukseen sekä keskusteluihinsa että mietintönsä laatimiseen. Erityisiä tietoja saadaksean voi valiokunta kutsua istuntoonsa asiantuntevia henkilöjä, jotka eivät kuitenkaan saa ottaa osaa valiokunnan päätösten tekoon.

Valtuusmiesten puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja ovat oikeutetut, olematta valiokunnan jäseniä, olemaan saapuvilla sen istunnoissa ja ottamaan osaa keskusteluihin, mutta ei päätösten tekoon. Jokaisella muulla valtuusmiehellä on oikeus valiokunnalle antaa kirjallinen lausunto valiokunnan käsiteltävästä asiasta, jonka lausunnon aina tulee liitteenä seurata mietintöä sen saapuessa valtuustolle.

Jokainen valiokunnan mietintö siihen kuuluvine vastalauseineen on painatettava ja kappale sitä toimitettava kullekin kaupunginvaltuusmiehelle viimeistään samalla kertaa kuin kutsumus siihen kokoukseen, jossa asia otetaan käsiteltäväksi, elleivät erittäin kiireelliset asianhaarat aiheuta puheenjohtajaa esittelemään asiaa ennenkuin mietinnön painatus on ehditty toimittaa.

Painettuja mietintöjä saavat myös maistraatin puheenjohtaja ja jäsenet kukin kappaleensa.

13 §.

Puheenjohtajaa ja varapuheenjohtajaa lukuunottamatta älköön kellään valtuusmiehellä olko oikeutta kieltäytyä valiokunnan jäsenyydestä, ellei hän samaan aikaan jo ota osaa valiokuntatyöhön taikka myös aikaisemmin samana vuonna ole kuulunut neljään valiokuntaan.

14 §.

Ensimäisellä kerralla kun rahatoimikamarin, muun toimikunnan tahi erityisesti asetetun valiokunnan antama mietintö tahi muu asia tulee käsiteltäväksi, älköön asian pöydällepanoa seuraavaan kokoukseen evättäkö, jos kuusi tahi useampia jäseniä sitä pyytää sekä asiasta annettu mietintö ei ole kolmea päivää aikaisemmin painettuna ollut valtuusmiehille jaettu. Kaikissa muissa tapauksissa, jolloin pöydällepanoa ensi kerran vaaditaan, niin myös jos pöydällepanoa toistamiseen pyydetään, on asia valtuusmiesten harkinnan varassa.

Pöydälle pantuja asioita koskevat asiakirjat sekä niiden

luettelo pidetään saatavina sihteerin toimitushuoneessa tai muussa valtuusmiesten sitä varten määräämässä huoneessa.

15 §.

Valtuuston pöytäkirjassa on mainittava kokouksesta pois jääneet jäsenet, lyhyt selostus kustakin esittelystä asiasta, sen käsittelyssä tehdyt ehdotukset ja niihin annetut vastaukset, sekä merkintä niistä enemmistä toimenpiteistä, joihin valtuusto tekemiensä päätösten johdosta on määrännyt ryhdyttäväksi.

Ellei valtuusto kerrakseen toisin määrää, ei eri puhujain lausuntoja panna pöytäkirjaan; kuitenkin saa jokainen viimeistään pöytäkirjan tarkistustilaisuudessa antaa keskustelussa lausumansa mielipiteen kirjallisesti laadittuna liitteeksi pöytäkirjaan.

Äänestysluettelot pannaan pöytäkirjan oheen.

16 §.

Se, joka on kaupunginvaltuuston käsittelemän asian ratkaisuun ottanut osaa, olkoon oikeutettu kohta tai viimeistään pöytäkirjan tarkistustilaisuudessa antamaan vastalauseen tehtyjä päätöksiä vastaan.

Vastalauseessa saa annetun lausunnon ainoastaan perustella, mutta ei muuttaa.

17 §.

Pöytäkirja on joko paikalla tai valtuuston ensi kokouksessa tarkistettava. Kuitenkin voi valtuusto antaa puheenjohtajan ja ainakin kahden jäsenen toimeksi tarkistaa pöytäkirjan muuna valtuuston sitä varten määräämänä päivänä.

Tarkistettu pöytäkirja on sitten edeltäpäin kuulutettuna päivänä julkisesti luettava.

18 §.

Lähetettävät toimituskirjat huoltaa pöytäkirjantekijä ja ne allekirjoittaa puheenjohtaja.

Toimituskirjain mukana ei seuraa pöytäkirjaa.

19 §.

Kaupunginvaltuuston tekemä päätös ratkaistussa asiassa on, kohta kun se on tarkistettu, kirjallisesti saatettava maist-

raatin tiedoksi. Jokaisella, joka sitä haluaa, on valta pöytäkirjasta ottaa jäljennös sekä saada se oikeaksi todistetuksi.

Pöytäkirjat niihin kuuluvine asiakirjoineen ovat säilytettävät sillä tavoin ja siinä paikassa kuin valtuusto määrää.

Kaupunginvaltuuston kanslian virkamiesten ohjesääntö.

Kaupunginvaltuuston hyväksymä helmikuun

2 päivänä 1909.

Sihteeri on velvollinen antamaan kutsun kaupunginvaltuuston kokouksiin ja laatimaan esityslistan, notarin avulla pitämään pöytäkirjaa kaupunginvaltuuston kokouksissa, vastaanottamaan ja esiteltäväksi valmistamaan valtuustolle saapuneita asioita, laatimaan ja varmentamaan valtuustosta lähtevät toimituskirjat, hoitamaan kaupunginvaltuuston arkistoa sekä laatimaan ne lausunnot, joita antavat osaksi valtuuston yleinen valmistusvaliokunta, osaksi erityinen valiokunta, jonka valtuusto saattaa asettaa jonkun kysymyksen selvittämistä varten, ellei asianomainen valiokunta katso erinäisissä tapauksissa asianhaaran vaativan erityisen sihteerin ottamista sekä tähän hanki kaupunginvaltuuston puheenjohtajan suostumusta.

Sihteerin tulee olla tavattavissa kaupunginvaltuuston kansliassa aikana, jonka kaupunginvaltuuston valmistusvaliokunta määrää.

Notari on velvollinen avustamaan sihteeriä pöytäkirjanpidossa kaupunginvaltuuston kokouksissa sekä kääntämään toiselle kotimaiselle kielelle asiakirjat, jotka ovat toimitettavat kummallakin kielellä.

Kanslisti on velvollinen suorittamaan kaikkien kaupunginvaltuustosta lähteväin toimituskirjan puhtaaksikirjoittamisen sekä pitämään diariota saapuneista ja lähtevistä asiakirjoista.

Kaikki kaupunginvaltuuston kanslian virkailijat otetaan palvelukseen molemminpuolisella kuuden kuukauden irtisanomisen ehdolla.

Helsingin kaupungin tilintarkastajain johtosääntö.

Hyväksytty yleisessä raastuvankokouksessa maaliskuun
3 päivänä 1902.

1 §.

Helsingin kaupungin tilintarkastajat, jotka raastuvankokous valitsee siinä järjestyksessä kuin 16 § 8 päivänä joulukuuta 1873 annetussa keisarillisessa asetuksessa kunnallishallituksesta kaupungissa määrää, kokoontuu maistraatin edessä sen ensimmäisessä maaliskuun istunnossa vastaanottaakseen tarkastettaviksi annetut tilit sekä valitakseen keskuudestaan puheenjohtajan.

2 §.

Tilien tarkastamista sekä erinäisten viranomaisten pöytäkirjain tutkimista varten saavat tilintarkastajat keskinäisen sopimuksen mukaan jakautua ryhmiin; kuitenkin on valuuttain katsastus, vuoden varrella lunastettujen obligatsioonien ja korkolippujen laskeminen sekä vakuusasiakirjain ja välikirjain tarkastaminen toimitettava yhteisistunnossa.

3 §.

Muistutusta, jonka joku ryhmä ehkä on tehnyt, tutkivat tilintarkastajat yhteisesti ja mainitaan se, jos he sen hyväksyvät, tarkastuskertomuksessa, joka kaikkien tilintarkastajien allekirjoittamana on maistraatin määräämän ajan kuluessa sille annettava.

4 §.

Tilintarkastajain kesken äänestettäessä luetaan jokaiselle tarkastajalle yksi ääni. Äänen käydessä tasan tulee päätökseksi se mielipide, jota puheenjohtaja kannattaa. Jos jonkun ryhmän tekemä muistutus on äänestyksessä evätty, saavat kuitenkin se tahi ne tilintarkastajat, jotka muistutuksen ovat tehneet tahi siihen yhtyneet, liittää muistutuksen, jos haluavat, vastalauseena tilintarkastuskertomukseen.

5 §.

Tilintarkastajat saavat palkkiota kaupunginvaltuuston päätöksen mukaan, ja rahatoimikamari määrää sen heille maksettavaksi tilintarkastuksen päätyttyä.

Helsingin kaupungin revisionikonttorin ohjesääntö.

Kaupunginvaltuuston vahvistama lokakuun 3 p:nä 1911.

1 §.

Avuksi niille tilintarkastajille, jotka raastuvankokous voimassa olevan 8 päivänä joulukuuta 1873 annetun kunnallisasetuksen määräysten mukaisesti vuosittain valitsee tarkastamaan kaupungin tilejä ja hallintoa, perustetaan kaupungin revisionikonttori, johon kuuluu kaupunginrevisori, joka on konttorin johtaja, revisori ja tarpeellinen määrä apulaisia.

2 §.

Revisionikonttorin velvollisuus on toimittaa sellainen kaupungin tilien valmisteleva tarkastus, että raastuvankokouksen valitsemat tilintarkastajat voivat vapautua yksityiskohtain ja numerojen tarkastuksesta; ja tulee revisionikonttorin pitää vuosittilintarkastajan saatavana selostus konttorin töistä kuluneena vuonna, ollen selostuksessa myös mainittava revisionikonttorin tekemät muistutukset, erittäin ne, jotka ovat aiheuttaneet oikaisun, ja ne, joita ei ole loppuun käsitelty, sekä ehdotukset niiksi toimenpiteiksi, joita revisionikonttori katsoo tarpeelliseksi vuosittilintarkastajille ehdottaa.

3 §.

Kaupungin revisionikonttorin velvollisuus on vuoden varrella tarkastaa rahatoimen, kaikkien lautakuntain, hallitusten ja omintakeisten konttorien tilit sekä silloin ei ainoastaan toimittaa tililaskujen tarkastus, vaan myös katsoa että asianomaiset kunnalliset viranomaiset ovat noudattaneet voimassa olevia määräyksiä ja kaupunginvaltuuston päätöksiä eivätkä ole menneet sen toimivallan ulkopuolelle, mikä voimassa olevain johto- ja ohjesääntöjen mukaan niille kuuluu, sekä ovat muutenkin valvooneet kaupungin parasta. Tätä tarkastusta varten tulee kaikkien kaupungin viranomaisten pitää tililaskunsa ja niihin kuuluvat todisteet, pöytäkirjat, kirjelmät y. m. revisionikonttorin saatavina.

4 §.

Revisionikonttorin velvollisuus on niinkään olla apuna niissä kaupungin irtaimiston, työkalujen ja varastojen inventauksissa, joita kunnallisasetuksen määräysten mukaisesti erittäin sitä tarkoitusta varten valitut henkilöt toimittavat. Älköönkä kaupungille kuuluvia huone- ja työkaluja taikka muuta irtaimistoa kuluneiksi katsottako, ennenkuin ne ovat tuollaisessa vuosi-inventtauksessa asian mukaisesti julistetut kelpaamattomiksi.

5 §.

Tämän lisäksi voi revisionikonttori, milloin tahansa tarpeelliseksi harkitaan, edeltäpäin ilmoittamatta tarkastaa rahoituskonttorin ja kaikkien kunnan laitosten ja viranomaisten kassat sekä yksityisille tilitystä vastaan annetut ennakkorahamäärät.

6 §.

Kaupunginrevisorin ja revisorin asettaa Kaupunginvaltuusto virkaan molemminpuolisella kuuden kuukauden irtisanomisen ehdolla, maistraatin esityksestä ja sittenkun virat ovat viimeksi mainitun viranomaisen toimesta olleet julistetut avonaisina haettaviksi 30 päivän kuluessa. Apulaiset ottaa tarpeen mukaan revisionikonttorin johtaja sikäli kuin konttorin vuosirahasääntöön merkityt määrärahat sallivat.

7 §.

Kaupungin revisionikonttorin johtajana ja niin ollen sen töistä vastuunalaisena tulee kaupunginrevisorin:

tilata kaikki tarkastustyötä varten tarpeelliset tililaskut ja asiakirjat sekä valvoa, että ne ajoissa saapuvat taikka ovat käytettävänä;

jakaa tarkastustyö konttorissa ja katsoa, että se kunnollisesti ja joutuisasti suoritetaan, sekä muutoin antaa virantoimitukseen nähden tarpeellisia määräyksiä;

tutkia konttorin tarkastamat tililaskut, sekä numerotietoihin nähden että muun tarkastuksen toimittamiseksi, erittäinkin menojen oikeutusta silmällä pitäen, ja varustaa ne todistuksella tarkastuksen toimittamisesta;

katsoa, että kaikki konttorin velvollisuutena olevat kirjeet, muistutusmemoriaalit y. m. asianmukaisesti laaditaan ja lähetetään; sekä

itse ottaa tarkastustyöhön osaa sikäli kuin aikaa riittää;

8 §.

Revisorin ja revisionikonttoriin asetettujen apulaisten tulee noudattaa mitä kaupunginrevisorin virassa heille määrää.

9 §.

Kaupunginrevisorin ollessa estettynä hoitaa revisori ilman eri määräystä hänen tehtävänsä.

10 §.

Revisionikonttorin virkamiehillä ja vakinaisilla apulaisilla on itsekullakin kuukauden virkaloma vuosittain täydellä palkalla, kuitenkin siten että kaupunginrevisorilla ja revisorilla ei ole lomaa yhtäaikaa.

11 §.

Tarkastettaviksi jätettyjä tilejä ja asiakirjoja älköön vietäkö pois revisionikonttorin työhuoneesta taikka sen laitoksen huoneistosta, missä tarkastus tapahtuu.

12 §.

Jos tarkastuksessa ilmenee aihetta muistutukseen, pitää kaupunginrevisorin koettaa saada asianomainen virkamies viipymättä korjaamaan huomautettu puutteellisuus. Jos oikaisu saadaan aikaan, pitää kaupunginrevisorin kuitenkin tehdä siitä ilmoitus sille lautakunnalle tai hallitukselle, jota asia koskee, ellei huomautettu virhe ole vähäpätöinen.

13 §.

Jos asianomainen kieltäytyy tarpeellista oikaisua tekemästä eikä huomautuksen tekemisestä sille lautakunnalle tai hallitukselle, jonka alainen virkamies on, ole apua, ilmoittakoon kaupunginrevisorin — jos muistutuksen alainen puutteellisuus ei ole sen laatuinen että siitä voi seurata korvausvelvollisuus taikka jos se muuten on sitä laatua että syyte pitää seurata — asian vuositilintarkastajille, jotka asianhaaroja tutkittuaan joko jättävät asian kaupunginvaltuustolle tai antavat muistutuksen raueta.

14 §.

Jos huomautettu puutteellisuus voi tuottaa korvausvelvollisuuden taikka jos muistutus koskee vajaan taikka muuten on sitä laatua, että syytteen pitää seurata, ilmoittakoon kau-

punginrevisori, kohta kun virhe on huomattu, asian maistraatille, joka ryhtyy asianhaarain vaatimiin toimenpiteisiin.

Helsingin rahatoimikamarin ohjesääntö.

Keisarillisen Senaatin vahvistama joulukuun 20 päivänä 1890.

1 §.

Rahatoimikamarin, jonka yleinen tarkoitus on määrättyinä 4 ja 51 §:ssä 8 p:nä joulukuuta 1873 annettua keisarillista asetusta kunnallishallituksesta kaupungissa, tulee harjoittaa toimintaansa tämän ohjesäännön sekä kaupunginvaltuusmiesten määräyksien mukaisesti.

Rahatoimikamarin välittömästä hallinnosta erotetaan kuitenkin ne tehtävät, jotka erinäisten määräysten mukaan ovat annetut toimeksi kaupungin kansakoulujen, terveys- ja vaivaihoidon sekä palotoimen ja majoitusasiain hallituksille, niin myös kaupungin satamakonttorille ja sen huutokauppakamarin kasöörille, kuitenkin niin, että kaupungin kiinteistöjen ja koko rahatoimen hallinto sekä yleinen vaarinpito kaikesta sen irtaimistosta kuuluu rahatoimikamarille.

Jos ilmaantuu syytä jonkin kaupunkia koskevan asian hoitoa varten asettaa erityinen hallitus, on sen suhtautuminen rahatoimikamariin samalla tavalla järjestettävä.

Rahatoimikamaria sekä edellä mainittuja hallituksia ja laitoksia pitää ylinä silmällä maistraatti.

2 §.

Rahatoimikamarissa on kuusi jäsentä, jotka kaupunginvaltuusmiehet valitsevat kolmeksi vuodeksi sillä tavoin, että vuotuisesti kaksi jäsentä eroaa ja kaksi valitaan sijaan. Kaupunginvaltuusmiehet valitsevat myös kolme varajäsentä vuodeksi kerrallaan. Vuoden varrella valitut ryhtyvät toimeensa lähinnä seuraavan vuoden alusta.

Jos jäsen tahi varajäsen eroaa hänelle määrätyn viran-toimitusajan kuluessa, valitaan viipymättä toinen siksi ajaksi, mikä eronneella olisi ollut jälellä.

Vaalikelpoisuudesta säädetään edellämainitun keisarillisen asetuksen 52 §:ssä.

Valitulla on oikeus kieltäytyä toimesta, jos hän on kaupunginvaltuusmies, jos hän ei asu kaupungissa tai siihen yhdistetyllä alueella, jos hänen, rahatoimikamarin jäsenenä tai kaupunginvaltuusmiehenä toimittuansa kolme viime vuotta, on vuoronsa erota semmoisesta toimesta, tai jos hän on täyttänyt kuusikymmentä vuotta tai ilmoittaa muun esteen, jonka kaupunginvaltuusmiehet hyväksyvät. Kieltäytyminen ilmoitetaan suullisesti tai kirjallisesti maistraatille, joka jättää asian kaupunginvaltuusmiehille.

3 §.

Sittenkun rahatoimikamarin jäsenet on valittu, valitsevat kaupunginvaltuusmiehet kamarin jäsenistä sille puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan lähinnä seuraavaksi vuodeksi tai, jos jompikumpi heistä on vuoden varrella eronnut, toisen puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan eronneen sijaan vuoden jällellä olevaksi osaksi.

Tilapäisen puheenjohtajan valitsee rahatoimikamari tarpeen vaatiessa.

4 §.

Rahatoimikamari kokoontuu määrättyinä viikonpäivänä taikka, jos silloin on pyhäpäivä, lähinnä sen jälkeisenä arkipäivänä, määrättyllä kellonlyömällä, josta kaikesta rahatoimikamarin pitää kunkin vuoden alussa tehdä päätös sekä antaa yleisölle tieto pysyväisillä julkipanoilla niin maistraatin kuin rahatoimikamarinkin ovella sekä sanomalehdissä kuuluttamalla. Niin usein kuin puheenjohtaja katsoo tarpeelliseksi, kokoontuu rahatoimikamari muulloinkin, josta seikasta kirjallinen ilmoitus on, mikäli mahdollista, jo päivää ennen annettava jäsenille, sekä kaupunginvaltuusmiesten ja maistraatin puheenjohtajalle.

Varapuheenjohtajalle tai jäsenelle tullut este on puheenjohtajalle ilmoitettava niin aikaisin, että ehditään kutsua varajäsen.

Jos puheenjohtaja, varapuheenjohtaja tai jäsen jää pois määrätystä kokouksesta tai varajäsen siitä, johon on saanut kutsumuksen, ilman ilmoitettua ja rahatoimikamarin hyväksymää estettä, taikka jos joku heistä ilman sellaista syytä poistuu ennen kokouksen päättymistä, maksakoon sakkoa kaupunginkassaan kultakin kerralta, puheenjohtaja kuusi sekä varapuheenjohtaja, jäsen ja varajäsen kolme markkaa, mutta kaksi sen vertaa, jos läsnäolevain vähälukuisuuden vuoksi on täytynt

kokous pitämättä jättää tahi hajoittaa. Semmoiset sakot kantaa rahatoimikamarin sihteeri ja tekee niistä tilin.

5 §.

Rahatoimikamarin keskusteluja johtaa puheenjohtaja, ja päätöksen tekoon pitää, paitsi häntä, vähintäänkin kahden jäsenen tahi varajäsenen ottaa osaa.

Erimielisyyden ilmaantuessa ratkaistaan asia avoimella äänestyksellä, niinkuin yleinen laki riita-asioista säättää. Asiaan, joka voi tuottaa erinomaista hyötyä tahi vahinkoa yksityisesti rahatoimikamarin jäsenelle taikka jollekulle, joka häneen on sellaisessa sukulaisuus- tahi lankoussuhteessa, joka on tuomarin jäävi, älköön sellainen jäsen käykö osaa ottamaan.

6 §.

Rahatoimikamarin kokoukset eivät ole julkisia, mutta niissä saa olla läsnä kaupunginvaltuusmiesten ja maistraatin puheenjohtaja tahi jäsen, jonka kumpikin viranomainen puolestansa on puheenjohtajan sijasta siihen määrännyt; ja saa sellainen henkilö ottaa osaa keskusteluihin, mutta ei päätöksen tekoon.

Keskusteluista kirjoitetaan pöytäkirja, niin laadittu kuin kaupunginvaltuusmiehet rahatoimikamarin esityksestä määräävät.

7 §.

Rahatoimikamarin lähimmän silmälläpidon ja määräysvallan alaisia ovat rahatoimikamarin kanslia ja konttori, liikennekonttori ja rakennuskonttori.

Satamakonttori niinkään on rahatoimikamarin alainen kaikessa, mikä rahatoimintaa koskee.

Kaupunginvaltuusmiesten vallassa on määrätä, käykö ja mitä näistä viroista yhdistäminen muuhun virkaan.

Jos virka jossakin edellämaituista virastoista on avoinna, määrää rahatoimikamari sen hoitajan sekä kuuluttaa ja julkipanolla ilmoittaa sen haettavaksi rahatoimikamarissa kolmenkymmenen päivän kuluessa, minkä jälkeen kaupunginvaltuusmiehet rahatoimikamarin ehdotuksesta täyttävät viran sekä maistraatti antaa valitulle virkavahvistuskirjan taikka, jos hänellä on toinenkin virkatoimi, määräyksen virkaa hoitamaan.

Tarkempia määräyksiä virkamiesten velvollisuuksista ja tehtävistä antavat kaupunginvaltuusmiehet johtosäännön vahvistamalla.

8 §.

Tarpeen vaatiessa ottavat kaupunginvaltuusmiehet, rahatoimikamarin ehdotuksesta tahi kamarin mieltä kuultuaan, lyhemmäksi tahi pitemmäksi ajaksi erityisiä virkamiehiä.

Rahatoimikamari saa tilapäistä tarvetta varten ottaa ylimääräisiä apulaisia, työnjohtajia ja palvelusmiehiä.

9 §.

Kaikki välipuheet, joilla kaupunkia johonkin velvoitetaan, ovat kaupungin puolesta rahatoimikamarin tehtävät ja päätettävät, ellei se voimassa olevan määräyksen tahi kaupunginvaltuusmiesten päätöksen mukaan ole jonkin erityisen hallituksen tahi henkilön asia; ja käy välipuheen, kun sen saa suullisesti tehdä, silläkin tavoin päättäminen, että välipuhe sen läsnäollessa, jonka kanssa se tehdään, kokonaan pannaan rahatoimikamarin pöytäkirjaan ja siitä hänelle luetaan, minkä jälkeen pöytäkirjalla, jos hän sen allekirjoittaa, on välipuhetta todistava voima.

10 §.

Rahatoimikamarin tulee kaikissa niissä tapauksissa, joihin nähden ei ole toisin määrätty, kaupungin puolesta hakea, vastata ja valvoa sen oikeutta; ja on rahatoimikamarilla tässä kohden valta kaupungin puolesta pöytäkirjanotteella valtuuttaa sihteerinsä tahi joku muu käyttämään kaupungin puhevaltaa.

11 §.

Rahatoimikamarin tulee viipymättä ja täydellisesti antaa lausunnot ja tiedot, joita kaupunginvaltuusmiehet siltä vaativat, sekä muutenkin, kun jokin ehdotus tahi asia rahatoimikamarista valtuusmiesten ratkaistavaksi lykätään taikka määräystä jossakin asiassa pyydetään, siitä myöskin täydellisesti lausua mielensä.

Jos mielipiteet rahatoimikamarissa ovat eriäviä, on äänestys-pöytäkirja oheen pantava.

Kaupunginvaltuusmiesten ja rahatoimikamarin kirjelmävaihto käy välittömästi kaikissa niissä tapauksissa, jolloin, kunnallishallituksesta kaupungissa annetun keisarillisen asetuksen 46 §:n mukaan, maistraatin virka-apua kaupunginvaltuusmiesten päätöksiin täytäntöönpanoon ei tarvita.

Tieto, jota maistraatti pyytää, on rahatoimikamarin niinkään viipymättä annettava.

12 §.

Rahatoimikamarilla, jonka toimenä, 1 §:n mukaan, on kaiken kaupungille kuuluvan omaisuuden yleinen hoito ja joka siis myös hoitaa kansakouluille, vaivais- ja terveystoimintaan, palo- ja majoitustointia varten sekä muihin kaupungin tarkoituksiin osotettuja rahavaroja ja kiinteistöjä sekä yleisesti pitää silmällä kaikkea semmoiseen tarkoitukseen käytettäväksi annettua irtaimistoa, on tähän nähden tehtävänä:

vuokralle antaa ne kaupungille kuuluvat kiinteistöt ja tiluspalstat sekä tuloatuottavat oikeudet, joita ei kaupungin välittömään tarpeeseen tarvita, sekä siinä kohden, hyvissä ajoin ennenkuin vuokra-aika menee umpeen tahi vuokra muusta syystä lakkaa, hankkia kaupunginvaltuusmiesten määräys asiassa ja sitä varten silloin myös antaa tieto, onko kaupungin tahi tuleeko sen luultavasti pian tarve itse käyttää kiinteistöä tahi oikeutta tahi vaativatko asianhaarat panemaan uusia vuokraehtoja; vastaanottaa ilmoituksia kaupungin omaisuuden vuokraoikeuden siirtämisestä sekä myöntää tahi evätä se niissä tapauksissa, jolloin sellaisen siirron tutkiminen on kaupungille varattu;

hoitaa ja kunnossa pitää kaupungin kiinteää ja irtainta omaisuutta, sikäli kuin se ei ole erinäisten hallitusten tahi henkilöiden tehtävänä, sekä siis toimituttaa kaikki ne työt, mitkä kaupungille kuuluvien rakennusten, istutusten, aitain, rantasiltain, laiturien, siltain, teiden y. m. kunnossapidon ja hyödyn vuoksi havaitaan tarpeellisiksi; ja on kaupunginvaltuusmiesten päätös hankittava, ennenkuin kalliinlaisiin korjauksiin tahi töihin ryhdytään;

hakemuksen johdosta myydä kaupungille kuuluvia rakennustontteja, elleivät kaupunginvaltuusmiehet ole toisin määränneet, sekä siihen nähden, sittenkun tontti on säädettyssä järjestyksessä mitattu ja kaupungininsinööri ynnä yksi rahatoimikamarin jäsen ovat sen arvioineet sekä huutokauppa ja siinä tehtyjen tarjousten tutkiminen alempana mainitussa järjestyksessä tapahtunut, tarjouksen tultua hyväksytyksi antaa tontin kauppakirja;

myydä kalut ja parselit, jotka eivät paraikaa tahi kohdakoin ole kaupungille tarpeellisia.

Kaupungille kuuluvan omaisuuden tahi oikeuden myynti ja vuokralle antaminen, niin myös tavaran ostelu ja töiden teettäminen, kyydinpito tahi muut kaupungin puolesta suori-

tettavat tehtävät tulee rahatoimikamarin toimittaa etupäässä huutokaupalla tai sinetöityjä tarjouksia vaatimalla, minkä jälkeen rahatoimikamari tutkii tarjoukset, mutta, jos sen jäsenet eivät ole yhtä mieltä, toimittavat kaupunginvaltuusmiehet tutkimisen. Irtaimen tavaran myyminen huutokaupalla on huuto-kauppakamarin toimitettava.

13 §.

Kaupungin tuloihin nähden pitää rahatoimikamarin, muun muassa, konttorinsa välityksellä panna maksettavaksi ja kaupunginkassaan kantaa kaupungille tulevat maan- ja huoneenvuokrat, verot ja maksut kiinteistöistä, merenkulusta, tavara-liikenteestä, elinkeinoista y. m., sekä sitä paitsi tulevat apu-maksut kaupungin menojen suorittamiseen, sekä siis, kaupungin-kamreeria kuultuansa, kaupunginvaltuusmiehille ehdottaa ja heidän määräyksensä mukaan kuuluttaa yleisiä kokouksia vuotuisten verojen ja maksujen kannantaa varten, niin myös päättää niiden verojen ja maksujen lyhennyksestä, joita syystä tai toisesta ei ole voitu ulosottaa.

Vuotuisten verojen ja maksujen kannannassa noudatetaan: että, sittenkun vuoden veroliput on jaettu, mikä pitää olla tehty vähintäänkin neljäätoista päivää ennen veronkantoa, maksun-suorituksen saa toimittaa kunakin arkipäivänä rahatoimikamarin konttorissa niinä aikoina, jolloin sitä pidetään yleisölle avoinna, kuitenkin niin, että verolipun mukaan määrättyssä veronkannossa maksettava määrä pitää viimeistäänkin silloin olla suoritettu, sen uhalla laiminlyöneelle, että verolipun koko maksamaton määrä, heti sen jälkeen erääntyneenä, rästituetteloon pannaan ja maksu-velvolliselta ulosotetaan; ollen ilmoitus tästä veronkantokuulu-tuksessa annettava ja verolippuihin painatettava.

14 §.

Ne kaupunginkassasta suoritettavat maksut, mitkä kau-pungin sitoumuksien täyttämiseksi tai rahatoimikamarin anta-main tehtävään toimeenpanemiseksi ovat tarpeen, taikka joita kaupunginvaltuusmiehet tai, toimivaltansa mukaan, kaupungissa erityisiä tarkoituksia varten asetetut hallitukset tai henkilöt ovat päättäneet, mutta joita eivät he, kaupunginvaltuusmiesten määräyksen mukaan, saa osottaa maksettaviksi, toimittaa raha-toimikamari kirjallisilla, rahatoimikamarin konttoriin osotetuilla maksumääräyksillä.

Enintään tuhanteen markkaan nousevan maksumääräyksen olkoon puheenjohtaja oikeutettu antamaan, sillä velvollisuudella kuitenkin että ensintulevassa kokouksessa sellaisen toimenpiteen ilmoittaa rahatoimikamarin hyväksyttäväksi.

15 §.

Kun varoja 14 §:ssä mainittujen menojen maksamiseksi ei ole käytettävissä, saa rahatoimikamari, kaupunkia velvoittavalla voimalla, sen puolesta ottaa lainaa, ei kuitenkaan suurempaa määrää eikä muuksi ajaksi kuin että laina voidaan maksaa kuluvan vuoden tuloista.

Rahainhoidon helpottamiseksi ja edistämiseksi on rahatoimikamari myös oikeutettu panemaan kaupunginkassan rahavarjo luotettavaan pankkiin tällä paikkakunnalla ja sen kanssa sopimaan kassakreditivistä.

16 §.

Rahatoimikamarin asia on myös järjestää ja pitää silmällä kaupungin katujen ja yleisten paikkain valaistusta sekä kaupungin velvollisuutena olevaa puhtaanapitoa.

17 §.

Rahatoimikamarin tulee, kaupunginvaltuusmiesten antamain määräysten mukaan, toimituttaa täydellinen kirjanpito hallinnostansa, niin myös tarkat ja täydelliset luettelot:

a) kaikista kaupungin omistamista kiinteistöistä, maatiloista, tiluspalstoista, tonteista ja rakennuksista;

b) kaupungin kiinteistöihin tahi erinäisiin laitoksiin kuuluvasta kalustosta;

c) kaupungille kuuluvista kapineista, tarveaineista ja muusta omaisuudesta; sekä

d) kaupungin välikirjoista, velkakirjoista niihin kuuluvine vakuuksineen, muista takaussitoumuksista ja tärkeistä asiakirjoista;

jota varten kaupungin asettamien erinäisten hallituksien pitää rahatoimikamarille antaa tarpeelliset tiedot.

18 §.

Rahatoimikamarin tulee kulloinkin kerrakseen valitulla jäsenellään ottaa osaa kunnallishallituksesta kaupungissa annetun keisarillisen asetuksen 71 ja 72 §:ssä mainittuihin katsas-

tuksiin. Sitäpaitsi on rahatoimikamari velvollinen, sillä tavoin kuin sen johtosäännössä likemmin määrätään, vuosittain eri ajoin toimittamaan eräitä katsastuksia, muun muuassa erittäinkin syksyisin kaupungin työkalujen ja tarveaineiden katsastuksen. Katsastuksessa pitää sekä asianomaisen hallituksen puheenjohtajan että sen virkamiehen tahi erittäin asetetun henkilön, jonka hoidettavana omaisuus on, kutsumuksen saatuansa olla saapuvilla.

Vähintäänkin kahdesti vuodessa ja muuten niin usein, kuin syytä ilmaantuu, pitää rahatoimikamarin tutkia ja tarkastaa kaikki kaupungin vakuusasiakirjat, ryhtyäkseen toimiin kaupungin oikeuden ja edun säilyttämiseksi.

19 §.

Rahatoimikamarin tulee lokakuun kuluessa vuosittain kirjallisesti antaa maistraatille ne tiedot, joista kunnallishallituksesta kaupungissa annetun keisarillisen asetuksen 58 §:ssä mainitaan, ja oheen panna ehdotus, millä keinoin on saatavissa varoja kaikkiin kaupungin ensivuotisiin menoihin; ja tulee sitä varten kaupungin asettamien erinäisten hallitusten ja henkilöiden vuosittain syyskuun kuluessa rahatoimikamariin antaa kirjalliset ehdotukset heidän toimialallansa sanottuna aikana olevista menoista.

Maistraatin taas pitää tammi- ja heinäkuun kuluessa kunkin vuonna toimittaa rahatoimikamarille luettelo niistä, jotka edellisen puolen vuoden kuluessa ovat saaneet oikeuden kaupungissa harjoittaa sellaista elinkeinoa, josta ilmoitus on maistraatille tehtävä, tahi sellaisesta oikeudesta luopuneet; ja tulee rahatoimikamarin pitää tämä luettelo ensiksi kokoontuvan taksoituslautakunnan saatavana.

20 §.

Rahatoimikamarin on myös velvollisuus ennen kunkin vuoden loppua antaa kaupunginvaltuusmiehille kirjallinen kertomus toiminnastansa lähinnä edellisenä vuonna, jota varten kaupungin asettamat erinäiset hallitukset ja henkilöt ovat velvolliset ennen kesäkuun loppua kunkin puolestansa rahatoimikamarille antamaan tarpeelliset tiedot toiminnastaan.

21 §.

Rahatoimikamari jakakoon jäsentensä kesken semmoiset työnsä, jotka käsittävät silmälläpitoa tai täytöntöönpanoa eivätkä

kuulu puheenjohtajan taikka kamarin alaisten virka- tai palvelusmiesten tehtäviin.

22 §.

Rahatoimikamarin pöytäkirjat allekirjoittaa puheenjohtaja ynnä pöytäkirjan tekijä.

Kamarin kirjalliset välipuheet, maksumääräykset ja muut toimituskirjat allekirjoittaa puheenjohtaja ja varmentaa sihteeri.

23 §.

Rahatoimikamarin päätöksestä ei saa valittaa, vaan tyytymätön haastattakoon, jos perustetta on, rahatoimikamarin kaupungin raastuvanoikeuteen ja ajakoon siellä kannettansa.

24 §.

Kaupungin rahatoimen tilintarkastus käsittää sekä rahatoimikamarin ja sen alaisten virkamiesten hallinnon ja toimenpiteet että myös kaupungin asettamain erinäisten hallitusten ja henkilöiden toiminnan, mikäli se koskee kaupungin rahatointa, ja sen toimittavat kunnan siksi vuodeksi valitut tilintarkastajat asianomaisessa virkahuoneessa. Tilit ovat tarkastettaviksi annettavat sillä tavalla ja ajalla, kuin kunnallishallituksesta kaupungissa annetun keisarillisen asetuksen 67 § säättää, sekä rahatoimikamarin pöytäkirjat ja muut asiakirjat samaa tarkoitusta varten pidettävät tarkastusaikana tilintarkastajain saatavilla. Yksin ajoin on myös tilinpäätöksen tulos eli tila kaupunginvaltuusmiehille ilmoitettava.

Tilintarkastajat valitsevat keskuudestansa puheenjohtajan ja jakakoot työt keskenänsä. Jos eri mieliä ilmaantuu, päätetään asia äänestyksellä niinkuin laissa riita-asioista on säädetty. Päätöksistä ja äänestyksistä on pöytäkirja kirjoitettava ja tilintarkastuskertomuksen kera maistraatille annettava.

25 §.

Jos rahatoimikamarin alainen tai rahatoimikamarille tilivelvollinen virkamies tavataan vähäisestä virkavirheestä, antakoon rahatoimikamari hänelle varoituksen. Jos virkamies ei taivu velvollisuutenaan olevaa tehtävää toimittamaan, voi maistraatti, ilmoituksen johdosta ja häntä kuultuansa, määrääjän ja korkeintaan kahdensadan markan sakon uhkan panemalla, pakkottaa hänet laiminlyödyn tehtävän täyttämään. Jos virkamies

kuitenkin yhä pysyy laiminlyömisesssänsä, taikka jos virkamies tavataan muusta virkavirheestä, olkoon rahatoimikamarin vallassa pidättää virheentehnyt toistaiseksi virantoimituksesta ja samalla heti sen jälkeen joko kaupunginviskaalilla ilmoituttaa asia syytteen pantavaksi tuomioistuimessa, taikka myös niiden vaatimusten kera, joihin syytä on, jättää se kaupunginvaltuusmiesten ratkaistavaksi. Sittenkun virheentehnyt tämän jälkeen on saanut tilaisuuden antaa selityksensä, on kaupunginvaltuusmiehillä valta, jos näkevät syytä olevan, hänet virasta erottaa joko ainiaaksi taikka lyhemmäksi tahi pitemmäksi ajaksi koko palkan tahi jonkin sen osan menettämisen ohella. Jos virkavirheestä on kaupungille tullut vahinkoa, olkoon niinikään kaupunginvaltuusmiesten vallassa määrätä, onko vahingonkorvauskannetta syyllistä vastaan ajettava vai ei.

26 §.

Kaikesta tappiosta ja vahingosta, jonka rahatoimikamari tahallisesti taikka törkeällä huolimattomuudella tahi ilmeisellä laiminlyönnillä tuottaa kaupungille, vastatkoot myös ne jäsenet, jotka sitä ovat olleet aikaansaamassa.

27 §.

Rahatoimikamarin puheenjohtaja valvoo asiain esittelyä ja täytöntöönpanoa.

28 §.

Rahatoimikamarin puheenjohtaja nauttii määrättyä vuotuista palkkiota, jonka suuruuden kaupunginvaltuusmiehet määräävät. Jos varapuheenjohtaja on hoitanut puheenjohtajan virkaa puoli kuukautta tahi kauemmin, tulee palkkio hänelle siltä ajalta.

Kaupunginvaltuusmiesten vallassa on määrätä, saavatko ja minkä verran rahatoimikamarin muut jäsenet palkkiota.

29 §.

Kaupungin tahi sen asujanten suoritettavain kruununverojen ja varain maksunpanoa, kannantaa ja tilitystä, kuin myös sekä oikeusvirastolle ja köyhille tulevain perunkirjoitusprosenttien että siviilivirkakunnan leski- ja orpoinkassaan menevän vakanssisäästön ja kaupungin virkamiesten palkoista suoritettavien muiden maksujen tilityksen sekä raastuvanoikeuden

jäsenille tulevain sakko-osuuksien ynnä perunkirjoituskirjain lunastuksen ja rekisterimaksujen suorituksen ja jakamisen huoltaa rahatoimikamarin valvonnan alaisena rahatoimikonttori tätä ennen säädettyssä järjestyksessä, johon nähden maistraatti, joka asetus-
mukaan on kruunulle lähinnä vastuunalainen tästä kannan-
nasta, voi antaa tarkempia määräyksiä siitä, mitä siinä kohden
voimassa olevien säännösten johdosta on noudatettava.

30 §.

Niin pian kun tiedonanto tämän ohjesäännön vahvistuk-
sesta on saapunut, on se maistraatin toimesta ja kaupungin
kustannuksella ruotsiksi ja suomeksi julkaistava painosta.

**Kaupunginvaltuuston päätös säästöarviolaskelman laatimi-
sesta kaupungin tulo- ja menoarvion yhteydessä, annettu
marraskuun 3 päivänä 1908.**

Edellämainittuna päivänä on kaupunginvaltuusto päättänyt,
että säästöarviolaskelmaa laadittaessa kaupungin tulo- ja meno-
arvion yhteydessä on otettava huomioon seuraavat vähennykset:

- a) kaupungin hallussa olevain obligationsien arvo;
- b) sellaisiin tarveaineisiin sidottu rahamäärä, jotka eivät
tule vuoden varrella käytäntöön ja josta seikasta rakennus- ja
vesijohtokonttorin on annettava ilmoitus;
- c) valaistuslaitosten vuoden varrella tarvitsema liikepääoma,
joka on mainittujen laitosten mahdollisimman tarkoin ilmoitettava;
- d) vuoden varrella kertyviksi laskettujen rästien määrä; sekä
- e) muut mahdolliset satunnaiset vähennykset, joiden voidaan
katsoa vaikuttavan käytettävänä olevaan säästöön.

Rahatoimikamarin kanslian ohjesääntö.

Kaupunginvaltuuston vahvistama helmikuun 26 päivänä 1907.

Sihteerin, joka ei saa pitää eikä hoitaa muuta virkaa, teh-
tävänä on:

- 1) johtaa ja valvoa tehtäviä rahatoimikamarin kansliassa

sekä valmistaa esiteltäväksi ja esitellä kamarin käsiteltävät asiat;

2) laatia kamarin päättämät lausunnot, kirjelmät, maksu- määräykset ja ilmoitukset;

3) katsoa että tarkistettut kirjelmät ja lausunnot viipymättä lähetetään, että muut päätökset asianmukaisesti pannaan täytäntöön ja saatetaan asianomaisten tiedoksi; että diarioja ja muita kamarin tarpeellisiksi katsomia luetteloja huolellisesti hoidetaan, että kaupungin kiinteistökirjaa asianmukaisesti täydennetään; sekä myös että arkisto huolellisesti järjestetään ja hoidetaan;

4) vastata kaupungin vakuuskirjojen hoidosta; sekä

5) muuten antaa sitä virka-avustusta, jota rahatoimikamari tai sen puheenjohtaja häneltä pyytävät.

Sihteerin apulaisen, joka ei saa pitää eikä hoitaa muuta virkaa, tehtävänä on:

1) vuosittain ennen joulukuun 1 päivää laatia, mikäli mahdollista täydellinen, ruotsin ja suomen kielellä kirjoitettu kertomus kaupungin kunnallishallinnosta viimeksikuluneena vuonna;

2) sihteerin ollessa muissa virkatoimissa samoinkuin myös muuten estettynä, suorittaa hänen tehtävänsä;

3) notarin ollessa satunnaisesti estettynä, pitää rahatoimikamarin pöytäkirjaa ja hoitaa notarin muut virkatehtävät;

4) avustaa sihteerää painettujen mietintöjen ja muiden lausuntojen laatimisessa toisella kotimaisella kielellä; sekä

5) muuten antaa sitä avustusta, jota kamarin puheenjohtaja tai sihteeri häneltä pyytävät.

Notarin tehtävänä on:

1) pitää pöytäkirjaa rahatoimikamarin kokouksissa ja toimittaa otteita siitä asianomaisille;

2) rahatoimikamarin määräyksen mukaan käyttää sen puhevaltaa tuomio- tai ulosottoistuimissa ja muissa virastoissa;

3) laatia välikirjain ehdotukset;

4) toimittaa kiinnitykset, jotka kamarin päätöksen mukaan ovat hankittavat tai uusittavat;

5) läpikäydä ja tarkastaa notariaattiluettelot sekä katsoa että ne viipymättä lähetetään;

6) rahatoimikamarin pöytäkirjan nojalla tehdä kaupungin kiinteistökirjaan tarkat ja täydelliset muistoonpanot;

7) sihteerinapulaisen ollessa tilapäisesti estettynä, hoitaa hänen tehtävänsä; sekä

8) muuten antaa sitä avustusta, jota kamarin puheenjohtaja tai sihteeri häneltä pyytävät.

Aktuarin tehtävänä on:

1) kerätä ensiaineisto ja laatia ne tilastolliset selonteot, jotka ovat otettavat kunnalliskertomukseen tai pantavat sen liitteiksi;

2) saatavissa olevan tilastoaineiston nojalla antaa asianomaisille viranomaisille näiden tarvitsemia tietoja;

3) järjestää ja johtaa niitä tilastollisia tiedusteluja, joita valtuusto tai rahatoimikamari määräävät toimeenpantaviksi;

4) muuten noudattaa niitä ohjeita, joita kamarin puheenjohtaja tai sihteeri hänelle virassa antaa.

Kanslistin tehtävänä on:

1) pitää diarioja ja muita rahatoimikamarin tarpeellisiksi katsomia luetteloja;

2) hoitaa ja järjestää arkisto;

3) huoltaa jäljennökset ja muu puhtaaksikirjoitus;

4) avustaa kirjoitusten vertoamisessa; sekä

5) muuten antaa sitä virka-avustusta, jota kamarin puheenjohtaja, sihteeri, sihteerinapulainen tai notari häneltä pyytävät.

Rahatoimikamarin kanslia on pidettävä avoinna arkipäivin kello 10:stä edelläpuolisen kello 2:een jälkepuolisen.

Vuosittain kesä—syyskuulla voivat kanslian virkamiehet kukin saada kuukauden virkavapautta, mikäli se käy päinsä töiden tasaista kulkua estämättä, jolloin virastavapaitten toimia ilman erityistä korvausta hoitaa virassa oleva henkilökunta. Ehdotuksen rahatoimikamarin virkamiesten virkaloman järjestämiseksi laatii sihteeri ja alistetaan se rahatoimikamarin tutkitavaksi.

Rahatoimikamarin virkamiehiin nähden on voimassa molemminpuolinen kuuden kuukauden irtisanomisaika.

Helsingin kaupungin rahatoimikonttorin johtosääntö.

Kaupunginvaltuuston vahvistama maaliskuun 19 päivänä 1895.

1 §.

Helsingin kaupungin rahatoimikonttorin tehtävänä on rahatoimikamarin silmälläpidon alaisena hoitaa kaupungin raha-

tointa, huoltaa sen menot ja kantaa sen tulot, sekä sen ohella, maistraatin silmälläpidon alaisena, toimittaa niiden kruunun tulojen maksunpano ja kannanta sekä tilitys, joiden kannanta on kaupungin asia; ja tulee konttorin muuten noudattaa maistraatin ja rahatoimikamarin antamia määräyksiä.

2 §.

Rahatoimikonttoria johtaa kaupunginkamreeri ja sen toimintaa hoitaa hän kaupunginkasööri, vanhempien ja nuorempien kirjanpitäjän sekä konttorikirjurin, tarpeellisten ylimääräisten apulaisten ja vahtimestarien avulla. (*Kaup. valt. päätös marrask. 4 p:ltä 1902.*)

3 §.

Kaupunginkamreeri, jonka kaupunginvaltuusto nimittää virkaan rahatoimikamarin ehdotuksesta, ei saa rahatoimikamarin luvatta pitää muuta virkaa.

Hänen velvollisuutenaan on:

a) johtaa rahatoimikonttorin töitä ja pitää silmällä että muut konttorin palveluksessa olevat henkilöt täyttävät velvollisuutensa;

b) ottaa tarpeelliset ylimääräiset apulaiset ja vahtimestarit, silmällä pitäen että vuodekseen vahvistettua menosääntöä ei tässä kohden ylitetä;

c) teettää maksunpano- ja veronkantoluettelot kaikista rahatoimikonttorin kannettavista sekä kunnan- että kruununveroista ja rahatoimikamarille antaa ehdotus niiden kannantapäiväin määräämisestä;

d) kirjoituttaa ja maksuvelvollisille toimittaa veroliput;

e) kunnes tässä kohden toisin määrätään, konkurssi- tahi vuosihaastejutuissa valvoa niitä kaupungin ja kruunun saamia, joiden kannanta on rahatoimikonttorin asia tahi joiden valvomisen rahatoimikamari on antanut hänen toimekseen;

f) siinä tapauksessa että kasööri käsikassa havaitaan suuremmaksi kuin tarve vaatii, ryhtyä toimiin ylijäämän sijoittamiseksi pankkiin tahi toimittamiseksi lääninrahastoon;

g) kahden rahatoimikamarin jäsenen kera vastaanottaa ja konttorin kassaholvissa säilyttää kaupungille kuuluvat tahi kaupungin hallittavina ja hoidettavina olevat arvoasiakirjat;

h) laadituttaa, tarkastaa ja allekirjoittaa suorittamattomien verojen rästitluettelot sekä hankkia maistraatin toimenpide rästien

perimiseksi ulosotto- tai ivirka-aputietä, niin myös vastaanottaa ja tarkastaa kaupunginvoutien antamat tilit rästien perimisestä;

j) laadituttaa kaikkien sellaisten verojen ja maksujen lyhennysluettelot, joita ei ole voitu periä, sekä säädettyssä järjestyksessä toimittaa ne lyhennettäviksi;

k) pitää erityistä luetteloa kaupungin palovakuutuksista ja huoltaa vakuutusmaksujen suorittaminen;

l) aikansa kirjoituttaa kaupungin virka- ja palvelusmiesten palkkausluettelot sekä kaupunginkassasta suoritettavien eläkkeiden, vuokrain y. m. luettelot ja lähettää ne rahatoimikamariin maksumääräyksen antamista varten;

m) taksoituslautakunnalle antaa tietoja kaupunginkassasta edellisenä vuonna suoritetuista palkoista;

n) maistraatin määräyksen mukaan laatia ja allekirjoittaa asetuksenmukaisesti annettavat tilit konttorin kantamista kruununvaroista (*Kaup. valt. päätös marrask. 4 p:ltä 1902*);

o) rahatoimikamarin silmälläpidon alaisena hoitaa ja tilittää rahatoimen hoidossa olevat lahjoitusrahastot;

p) olla saapuvilla kaupunginkassan neljännesvuotis- ja ylimääräisissä tarkastuksissa sekä silloin antaa tieto kirjainmukaisesti kassan tilasta ynnä erikoisluettelo holvikassan valuutoista;

q) kaupungin tilien nojalla antaa kaikki vuotuisen kulunkiarvion laatimista ja tarkastamista varten tarpeelliset tiedot, ottaa osaa kulunkiarvioehdotuksen käsittelyyn rahatoimikamarissa ja siihen laatia tarpeellinen säästöarviolaskelma;

r) maistraatille, kaupunginvaltuustolle ja rahatoimikamarille kultakin vuosineljännekseltä antaa kaupungin tuloja ja menoja osottava taulukko, sekä, sittenkun vuoden tilinpäätös on tehty, niin maistraatille kuin erinäisille kaupungin lautakunnillekin antaa selostus näiden viranomaisten silmälläpidon alaisten lahjoitusrahastojen hoidosta;

s) laatia tili siviilivirkakunnan leski- ja orpoinkassaan tulevasta kaupungin virkamiesten eläkemaksuista ja avonaisista viroista suoritettavasta vakanssisäästöstä sekä toimittaa nämä varat säädettyssä järjestyksessä perille;

t) toimittaa perunkirjoituskirjoista suoritettavain lunastusten ja rekisteröimismaksujen ositus;

u) valvoa kirjanpitoa sekä huoltaa tilien päättäminen kalenterivuositain, laatia ja painattaa kertomus tilinpäätöksestä sekä helmikuun kuluessa maistraattiin antaa tilikirjat niihin kuuluvine todisteineen; niin myös

v) antaa rahatoimikamarin tahi maistraatin vaatimat lausunnot, sekä rahatoimikamarille kirjallisesti tahi suullisesti tehdä esityksiä ja ehdotuksia toimialaansa kuuluvissa asioissa.

4 §.

Kaupunginkasöörin nimittää kaupunginvaltuusto virkaan rahatoimikamarin ehdotuksesta ja kaupunginkamreeria kuultuaan. Kaupunginkasöörin ei ole lupa pitää muuta virkaa.

Hänen velvollisuutenaan on:

a) kantaa kaupungin tulot sekä ne kruunun- ja muut varat, joiden kannanta on rahatoimikonttorin asia;

b) toimittaa maksunsuoritukset, mitkä rahatoimikamari kaupungin tahi maistraatti tahi kaupunginkamreeri kruunun ja muista varoista määrää suoritettaviksi;

c) lukea konttoriin lähetetyt kaupungin obligatsioonilainoihin kuuluvat lunastetut obligatsioonit ja korkoliput sekä todistaa niiden oheelliset luettelot oikeiksi (*Kaup. valt. päätös marrask. 4 p:ltä 1902*);

d) katsoa että konttoriin annetut perunkirjoitus- ja perinnönjakokirjat allekirjoituksiin nähden ja muutenkin ovat täydellisessä kunnossa;

e) laskea ja kantaa ne oikeusvirkakunnalle ja köyhille menevät sekä leimapaperimaksut, jotka aatelissukuisten ja pappien kuolinpesäin puolesta perunkirjoituskirjain keralla toimitetaan rahatoimikonttoriin;

f) tarkastaa kirjallisesti saapuneet, rästinä olevain verojen y. m. tilitykset sekä veronkantoluetteloihin kirjoittaa rästinperimisten tulos;

g) olla saapuvilla neljännesvuotis- ja ylimääräisissä tarkastuksissa sekä silloin antaa seikkaperäinen tieto kassasäästöstä;

h) pitää kassakirjaa, jossa on eri sarakkeet kaupungin, kruunun ja muita varoja varten, sekä luetteloja konttoriin annetuista perunkirjoitus- ja perinnönjakokirjoista;

i) vastata hoidossaan olevasta kassasta;

k) kaupunginkamreerin ollessa estettynä hoitaa hänen virkaansa rahatoimikamarin määräyksen mukaan.

5 §.

Vanhempi kaupunginkirjanpitäjä, jonka kaupunginvaltuusto nimittää virkaan rahatoimikamarin ehdotuksesta ja kaupunginkamreeria kuultuaan, ei saa pitää muuta senlaatuista

virkaa, että se on esteeksi hänen toiminnalleen kaupungin palveluksessa.

Hänen velvollisuutenaan on:

- a) pitää kaupungin pääkirjaa;
- b) kaupunginkamreerin silmälläpidon alaisena laatia neljännesvuosibilanssit ja tilinpäätös;
- c) avustaa kaupunginkamreeria asianaan olevissa tehtävissä sekä kaupunginkasöörin tahi jonkun nuoremista kirjanpitäjistä ollessa estettynä hoitaa hänen tehtäviään rahatoimikamarin määräyksen mukaan;
- d) toimia apulaiskasöörinä veronkannoissa ja muissa tilaisuuksissa, kun kaupunginkamreeri sen katsoo tarpeelliseksi. (*Kaup. valt. päät. marr. 4 p:ltä 1902.*)

6 §.

Nuoremmilla kaupunginkirjanpitäjillä, jotka kaupunginvaltuusto nimittää virkaan rahatoimikamarin ehdotuksesta ja kaupunginkamreeria kuultuaan, ei saa olla muuta senlaatuista virkaa, että se on esteeksi heidän toiminnalleen kaupungin palveluksessa.

Heidän tehtävänään on kaupunginkamreerin tarkemman määräyksen ja ohjauksen mukaan:

- a) pitää kassapäiväkirjaa, memoriaalia ja muita kaupungin tileissä tarpeellisia erikoiskirjoja;
- b) tarkastaa kirjanpidon perustuksena olevat todisteet;
- c) kaupunginkamreerin silmälläpidon alaisina toimittaa niiden kruunun ja ylimääräisten varain kirjanpito, joiden kannanta on konttorin asia tahi jotka sieltä maksetaan;
- d) pitää kaupungin kaluston tarkastusluetteloa;
- e) hoitaa rahatoimikonttorin arkistoa;
- f) sitä varten määrätystä palkkiosta toimittaa kaupungin työntekijäin palkanmaksut saapuneiden työlistain mukaan; sekä
- g) muuten suorittaa kaupunginkamreerin antamat tehtävät ja vanhemman kirjanpitäjän ollessa estettynä hoitaa hänen toimensa. (*Kaup. valt. päät. marr. 4 p:ltä 1902.*)

7 §.

Konttorikirjurin, jonka kaupunginvaltuusto nimittää virkaan rahatoimikamarin ehdotuksesta ja kaupunginkamreeria kuultuaan, on velvollisuus:

a) erityiseen tarkastuskirjaan merkitä kaikki kassaan tehdyt maksun suoritukset;

b) päivittäin konttoriajan alussa antaa kirjanpitäjille kirjalliset tiedot edellisen päivän rahatuloista; sekä

c) muuten suorittaa esiintyviä töitä kaupunginkamreerin toimenannon ja ohjeen mukaan.

Konttorikirjurin ollessa estettynä saa kaupunginkamreeri määrätä jonkun konttorin ylimääräisistä apulaisista hoitamaan virkaa.

8 §.

Rahatoimikonttorissa palvelevien ylimääräisten apulaisten sekä vahtimestarien työn määrää kaupunginkamreeri, joka muuten myös saa tarkemmin järjestää työnjaon muun henkilökunnan kesken.

9 §.

Rahatoimikonttorin vakinaisia virkamiehiä otettaessa varataan molemmin puolin kuuden kuukauden irtisanomisaika.

10 §.

Vuosittain kesä—syyskuulla voivat kaupunginkamreeri, kaupunginkasööri, kirjanpitäjät ja konttorikirjuri saada kuukauden virkaloman kukin, kun se töiden tasaista kulkua häittä-matta voi käydä päinsä, ollen virassa olevan henkilökunnan eri korvanksetta hoidettava virastavapaiden toimet. Ehdotuksen rahatoimikonttorin virkamiesten kesälomain järjestämiseksi laatii kaupunginkamreeri ja alistetaan se rahatoimikamarin hyväksyttäväksi.

Muuten voi rahatoimikamari hakemuksesta myöntää näille virkamiehille virkavapautta enintään neljäksitoista päiväksi. Hakemus, joka tarkoittaa pitempää virkavapautta muulloin kuin kesäloman aikana, lähetetään rahatoimikamarin välityksellä kaupunginvaltuustolle.

11 §.

Rahatoimikonttori pidetään yleisölle avoinna kaikkina arkipäivinä rahatoimikamarin määräämänä aikana.

Helsingin kaupunginvaltuuston päätös koiraveron määrästä, annettu tammikuun 15 päivänä 1895.

Edellämainittuna päivänä on kaupunginvaltuusto, koiraveron suorittamisesta joulukuun 14 päivänä 1894 annetun armollisen asetuksen 1 §:n säännöksen johdosta, säätänyt koiraveron määrän Helsingissä 15 markaksi.

Helsingin kaupungin liikennekonttorin johtosääntö.

Kaupunginvaltuuston vahvistama joulukuun 11 p:nä 1906.

1 §.

Helsingin kaupungin liikennekonttori, joka on rahatoimikamarin alainen, toimittaa kaupungille tulevain tuulaakin, liikenne- ja mittaussmaksujen sekä liikennekonttorin hoidossa olevain makasiinien vuokran maksunpanon ja kannannan.

Liikennekonttorin velvollisuutena on lähinnä pitää silmällä kaupungille kuuluvia tullihuonerakennuksia ja tavaravajoja sekä niiden kalustoa.

2 §.

Liikennekonttoria johtaa liikennekamreeri, ja sen toimintaa hoitaa hän apunaan kaksi kirjuria, yksi kasööri, yksi kirjanpitäjä, yksi ensimmäinen konttorikirjuri, yksi toinen konttorikirjuri, yksi vaakamestari, kaksi vaakamestarin apulaista sekä tarpeellinen määrä ylimääräisiä apulaisia ja vahtimestareita.

Liikennekamreerin asettavat virkaan kaupunginvaltuusmiehet, rahatoimikamarin tehtyä ehdotuksen, kirjurit, kasöörin, kirjanpitäjän, konttorikirjurit ja vaakamestarit niinikään kaupunginvaltuusmiehet rahatoimikamarin ehdotuksesta ja liikennekamreeria kuultuaan, sekä vahtimestarit rahatoimikamari liikennekamreerin esityksestä.

3 §.

Liikennekamreerilla älköön ilman rahatoimikamarin lupaa olko muuta virkaa.

Hänen velvollisuutenaan on:

a) johtaa liikennekonttorin töitä ja valvoa että muut konttorin palveluksessa olevat henkilöt täyttävät velvollisuutensa;

b) ottaa tarvittavat ylimääräiset apulaiset;

c) vastata siitä että konttorin asiana oleva maksunpano toimitetaan voimassa olevien määräysten mukaan;

d) tarkastaa ja oikeiksi todistaa konttorin maksunkantoliput;

e) katsoa että rahastonhoitaja joka päivä rahatoimikamarin osotuksen mukaan hallustaan luovuttaa konttoriin suoritettut varat, niistä vähennettyä tarpeellinen vaihtokassa;

f) tarkastaa ja allekirjoittaa suorittamattomien maksujen rästiluettelot sekä asianomaiselta viranomaiselta pyytää toimenpidettä rästien perimiseksi kuin myöskin rahatoimikamarille lyhennettäväksi ilmoittaa mitä rästiläisiltä ei ole voitu saada;

g) konkurssi- ja vuosihaasteasioissa valvoa ne saamiset, mitkä liikennekonttori on maksettavaksi pannut;

h) ennen kunkin kuukauden 10 päivää rahatoimikamarille antaa summittainen raportti maksunpanosta ja rahankannosta edellisen kuukauden aikana;

i) vuosittain syyskuun kuluessa rahatoimikamarille lähettää liikennekonttoria koskevat tiedot seuraavan vuoden meno- ja tuloarviota varten;

k) tammikuun kuluessa rahatoimikamarille lähettää liikennekonttorin kalustoluettelot ja tilit viimeksi kuluneelta vuodelta kuin myöskin summittainen yhteenveto sanotun vuoden rahankannosta ja seikkaperäinen luettelo vuoden lopussa suorittamatta olevista maksuista;

l) helmikuun kuluessa antaa rahatoimikamarille kertomus liikennekonttorin toiminnasta edellisena vuonna; kuin myös

m) lähinnä hoitaa ja pitää silmällä kaupungin tullihuone-rakennuksia ja tavaravajoja.

4 §.

Kirjurien velvollisuutena on:

a) laskea niiden maksujen määrät, joiden maksunpano on liikennekonttorin asiana;

b) numeroida ja maksuvelvollisille antaa maksuliput; sekä

c) milloin muut virkatoimet sallivat, kirjoittaa valmiiksi maksulippuja.

Työnjaon kirjurien kesken määrää liikennekamreeri.

5 §.

Kasöörin asiana on:

a) toimittaa kaikkien liikennekonttoriin tulevien varojen kannanta;

b) pitää kassakirjaa;

c) toimittaa konttorin rahalähettykset; sekä

d) kunkin kuukauden lopussa antaa liikennekamreerille erikoisselitelvät rahainkannosta.

6 §.

Kirjanpitäjän velvollisuutena on:

a) ennen kunkin kuukauden 10 päivää laatia tilinpäätös edelliseltä kuukaudelta;

b) kultakin kuukaudelta laatia suorittamatta olevien maksujen rästituettelo;

c) rästeistä, joita ei ole saatu perityiksi, laatia lyhennysluettelo; sekä

d) tammikuun kuluessa laatia yksityiskohtainen luettelo vuoden lopulla suorittamatta olevista maksuista.

7 §.

Ensimmäisen konttorikirjurin velvollisuutena on:

a) valmiiksi kirjoittaa maksuliput kuin myöskin avustaa maksunpanossa ja maksulippujen antamisessa.

Toisen konttorikirjurin asiana on:

kirjaan panna kaikki kassaan toimitetut maksut.

Sen lisäksi ovat konttorikirjurit velvolliset toimittamaan muita kulloinkin olevia töitä liikennekamreerin käskyn ja osoituksen mukaan.

8 §.

Vaakamestarin ja vaakamestarin apulaisten velvollisuutena on;

a) toimittaa tulevien tullinalaisten tavarain punnitus, mitaus ja luetteleminen; sekä

b) ottaa haltuunsa kaupungille tulevat tulli-ilmoituskirjain

kappaleet sekä niihin kopioida pakkahuoneeninspehtorien kirjoittama tavarain painon, vetoisuuden ja luvun erikoisluettelo.

Vaakamestarin tulee sen ohessa lähinnä valvoa kaupungin omistamaa tullihuonerakennuksissa olevaa kalustoa sekä pitää kalustoluetteloja.

Työnjaon vaakamestarien kesken määrää liikennekamreeri.

9 §.

Vahtimestarien velvollisuutena on:

- a) avustaa vaakamestareita tullikäytelyssä; sekä
- b) liikennekamreerin määräyksestä jaella maksuliput.

10 §.

Liikennekonttorin vakinaisia virkamiehiä virkaan otettaessa varataan molemmin puolin kuuden kuukauden irtisanomisaika.

11 §.

Liikennekonttori, jolle varataan tila tullihuoneessa, pidetään avoinna yleisölle samaan aikaan, jolloin tullimaksuja tullikamarissa kannetaan.

Taksa, jonka mukaan transitomakasiininvuokra on laskettava.

Kaupunginvaltuuston vahvistama kesäkuun 1 päivänä 1876.

Transitomakasiininvuokraa suoritetaan sitä varten oleviin makasiineihin varastoon pannun tavaran kuutiometriltä:

korkeintaan kolmen kuukauden säilytysajalta	<i>Smc</i>	4: —
pitemmältä aina kuuden kuukauden ”	”	6: —
” ” yhdeksän ” ”	”	8: —
” ” yhden vuoden ”	”	10: —

Taksa, jonka mukaan liikenne-, satama-, silta-, vaakaus-, mittaus-, räkäys-, parmaus-, painolasti- ja keittohuone-maksut Helsingin kaupungissa lasketaan ja kannetaan.

Keisarillisen Senaatin vahvistama huhtikuun 10 päivänä 1888.

I. Liikennemaksua

suoritetaan alempana olevan taksan mukaan tulevista ja menevistä tullinalaisista tahti tullista vapaista tavaroista:

a) *koko* taksassa mainittu määrä, tavarasta, joka joko suoraan taikka kauttakulkuteisin tuodaan Suomen ulkopuolella olevasta paikkakunnasta; ja

b) *puoli* määrästä, tavarasta, joka viedään maan ulkopuolella sijaitsevaan paikkakuntaan.

Tavara, joka tuodaan rautateisin ja jota ei tässä kaupungissa tullata, on liikennemaksusta vapaa.

Matkakapineista ei myöskään suoriteta tätä maksua.

Venäläisestä satamasta tulevasta tavarasta ei missään tapauksessa suoriteta 2 markkaa 50 penniä enempää 100 kilogrammalta, eikä myöskään sinne menevästä 60 penniä enempää samalta määrältä.

	Määrä.	Myk.
Ainepuut, kts. puu.		
Ajokalut, nelipyöräiset:		
resoorilla: täyskatetut	kapp.	10: —
puolikatetut	"	5: —
avonaiset	"	2: —
ilman resooreja	"	1: —
kaksipyöräiset ajokalut; reet	"	— 0
lastenvaunut, työntökärryt	"	--: 20
rautatievaunut:		
matkustaja- ja postivaunut	"	15: —
tavaravaunut	"	10: —
Alabasteri, valmistettu tai valmistamaton	100 kg.	—: 25
Albumiini (munanvalkuais-aine)	" "	1: —
Albumiinipaperi	" "	4: 70
Alfeniidi, valmistamaton	" "	4: 70
" valmistettu	" "	24: —
Alkoholi, sekä sillä sekotetut esanssit ja ekstraktit	" "	4: 70
Aluna, alunamuta	" "	—: 25

Alukset, kts. laivat.		
Ambra, harmaa	100 kg.	2: 40
„ musta, valmistamaton	„ ”	—: 25
Ammoniakki	„ ”	—: 25
Ampuma-aseet ja -tarpeet	„ ”	4: 70
Amykos	„ ”	—: 50
Anatoomiset kuvat	„ ”	4: 70
Aniliini	„ ”	2: 40
Anis	„ ”	—: 50
Anjovis	„ ”	2: 40
Ankkurit, rautaiset	„ ”	—: 25
Antimoniumi	„ ”	—: 25
Appelsiinit	„ ”	—: 50
Apteekkitavarat, joita ei erittäin mainita	„ ”	2: 40
Apparaatit, kts. koneet.		
Arakki, astioissa	„ ”	2: 40
„ pulloissa tai kivituopeissa	koko p. tai t.	—: 10
Arkeologiset kokoelmat	100 kg.	—: 50
Aromaattinen vesi	„ ”	2: 40
Arsenikki	„ ”	—: 25
Asfaltti, asfalttihuopa tai pahi	„ ”	—: 10
Balsami, peeru- tai tolu-	„ ”	2: 40
Bardit, (valaan luut) raa'at	„ ”	—: 50
„ puhdistetut	„ ”	2: 40
Barometrit	„ ”	4: 70
Baryytti, rikkihappoinen	„ ”	—: 25
Bentsiini	„ ”	2: 40
Bentsoë	„ ”	2: 40
Biskuit, kaikenlaiset astiat	„ ”	2: 40
„ muut valmisteet	„ ”	4: 70
Blankettipaperi, blanketit, käyntikortteja, etikettejä y. m. varten	„ ”	4: 70
Blondit, pumpuliset	„ ”	45: —
„ muunlaiset	1 ”	1: —
Blonninki l. sinerrys	100 ”	1: —
Boi, villanen	„ ”	10: —
Boraks	„ ”	—: 25
Brasilianpuu, raspattu ja raspaamaton	„ ”	—: 25
Britanniametalli, harkkoina tai kankina	„ ”	—: 25
„ levyt	„ ”	—: 50
„ teokset, kiillotetut tai värjätyt	„ ”	2: 80
„ muunlaiset	„ ”	1: 40
C. Useimmat c:llä alkavat ulkomaiset nimet löytyvät joko k:n tai s:n kohdalla.		
Carton pierre, (kivipahvi) ja siitä valmistetut maalaa-		
mattomat esineet	„ ”	—: 50
„ maalatut valmisteet	„ ”	4: 70

Cassia lignea, kts. ryydit.		
Catechu	100 kg.	—: 25
Chili-salpietari	" "	—: 25
Chinaclay	1,000 "	—: 25
Cochenille ja sen ekstraktit	100 "	2: 40
Colofonium	" "	—: 25
Daadelit	" "	—: 90
Dreneeraustorvet	1,000 "	—: 25
Dynamiitti	100 "	1: 40
Eau de cologne.	" "	10: —
Eebenpuu	" "	—: 25
Eetteri ja sillä sekotetut esanssit ja ekstraktit	" "	4: 70
Elfenluu, levyinä, valmistamaton	" "	2: 40
" teokset	" "	10: —
Elohopea	" "	1: 20
Eläimet, elävät: hevoset	kapp.	3: —
nautakarja	"	1: —
muut kotieläimet	"	—: 20
siipikarja	"	—: 04
täytetyt, väkiviinassa y. m.	100 kg.	—: 50
Emalji, kappaleina ja hienonnettu	" "	—: 50
" valmistettu	" "	10: —
Enduit metallique	" "	—: 25
Esanssit, paitsi erittäin mainitut	" "	10: —
Etiketit, paperiset	" "	4: 70
Etikka, astioissa	" "	1: —
" kivituopeissa tai pulloissa	koko t. tai p.	—: 04
etikka- ekstrakti, etterillä sekoitettu	100 kg.	4: 70
etikkahappo (kiteytynyt l. kristalliseerattu)	" "	—: 50
Fajanssit, valkoiset tai yksiväriset	" "	—: 50
" muunlaiset	" "	1: —
Faneeri, jalavasta, saarnista, pyökistä ja tammesta	" "	—: 10
" jalommista puulajeista	" "	—: 25
Felbkangas, pumpulinen	" "	10: —
puolisilkkinen	" "	45: —
täysisilkkinen	1 "	1: —
Fenkoli	100 "	—: 50
Fernissa, lakka	" "	2: 40
maalarin	" "	—: 70
Fiikunat, kts. viikunat.		
Filtti, kts. viltti.		
Filtrauskivi	1,000 "	—: 50
Flanelli	100 "	10: —
Florentiinilakka	" "	2: 40
Fosfori	" "	1: 40
Friisi, (pörhökangas) :	" "	10: —
Galipot	" "	—: 25

Gelatiini l. shelatiini	100 kg.	2: 40
Glasee ja säämiskä	" "	2: 40
teokset	" "	38: —
Glaubersuola	" "	—: 25
Glyseriini	" "	—: 50
Grafiitti	" "	—: 10
Graniitti	1,000 "	—: 10
Gravyirit	100 "	1: 40
Guano	" "	—: 10
Gummi, pihka, hartsi, palsami:		
bentsoë, harmaa ambra sekä tolu- l. peerupalsami	" "	2: 40
männyn ja kuusenpihka, kolofonium (hartsi),		
harpoës, galipot. musta valmistamaton ambra		
ja enduit metallique	" "	—: 25
muunlaiset, kuten gummiarabicum, guttaperka,		
shellakka, kautshukki, kamvertti ja virak .	" "	1: —
teokset:		
sinettihartsi	" "	1: 40
vaatteet ja jalkineet sekä pallot	" "	4: 70
muunlaiset: kammot ja nauhat	" "	10: —
kautshukki- ja resoorikankaat; gummipakkaus .	" "	2: 40
Hajuvesi, kts. kosmeettiset aineet.		
Hajuvesi (eau de cologne)	" "	10: —
Hakaset ja hakarenkaat	" "	4: 70
Hammaspulveri	" "	10: —
Hamppu, juutti, pellava, rohtimet, häkilöidyt tai häki-		
löimättömät	" "	—: 25
neule l. rihma	" "	2: 40
Hamppu, langat	" "	1: 40
nyöri, nuora, touvit ja kalanverkot	" "	—: 50
patjan- l. polstarinpäällykset, mattokangas, purje-		
raavenkangas y. m. karkeat hamppukankaat	" "	4: 70
säkkikudos	" "	—: 50
kamari-, batisti- ja linonkangas	" "	38: —
muunlaiset liina- y. m. kudokset; damastivaate,		
palttina, sentti l. rälli, nenä- ja pöytäliinat,		
trikotaashi y. m.	" "	14: —
kaneva, nauhat, ganssit, korko-ompeuvaate,		
marly, sniljat, nyöripunoukset	" "	10: —
pitsit ja blondit	1 "	1: —
vaatteet	100 "	24: —
Hansikkaat, nahkaiset	" "	38: —
kankaasta kts. kudotut teokset.		
Hapot, ei erittäin mainitut	" "	—: 50
Harjakset, valmistamattomat	" "	1: 20
Harjantekijän valmisteet, karkeimmat, kuten maalarin-		
pensselit y. m.	" "	1: 20

Harjantekijän valmisteet, muunlaiset, kuten petsatut harjat y. m.	100 kg.	10: —
Harkkorauta, kts. rauta.		
Harmaakivi l. graniitti	1,000 kg.	—: 10
Harmoonit ja harput	kapp.	1: —
Hartsi ja harpoës, kts. gummi.		
Hatut	"	—: 10
painon mukaan	100 kg.	45: —
hatunkehät	" "	24: —
Hedelmät, ryytimaankasvit ja muut vihannekset, marjat, sydämet tai siemenet, lehdet, kuoret, juuret, sienet, sipulit, tuoreet, suolatut tai kuivatut, paitsi erittäin mainitut.	" "	—: 50
" astioidut tai muuten säilytetyt, sokeroimattomat	" "	2: 40
" keitetyt, sokeroitdut, kuten hillot, hedelmä- ja marjasiirapit	" "	4: 70
" puserretut tai kuivatut, kuten rusinat, luumut, mantelit, väskynät, korintit, viikunat, daadelit, pomeranssinkuoret, laakeripuunlehdet tai marjat, galganttijuuret, kuivatut sopanjuuret ja omenat y. m.; humalat, kuiva sinappi	" "	—: 90
Heinät, kts. oljet.		
Helmet, jalot	1 kg.	1: —
Henkselit, kts. kantimet.		
Herneet	10 hehtol.	—: 50
Hiekka, kts. maanlajit.		
Hihnat, koneen-	100 kg.	—: 50
muunlaiset, paitsi gummiset	" "	4: 70
Hiilet, puu- ja turve	10 hehtol.	—: 05
kivihiilet	1,000 kg.	—: 20
Hiilihappoinen vesi	pullo	—: 01
Hiiva	100 kg.	—: 50
Hillot	" "	4: 70
Hirssi, jauhamaton	10 hehtol.	—: 50
" jauhot ja -ryynit	100 kg.	—: 25
Hiuokset, valmistetut tai valmistamattomat	" "	24: —
Hohkakivi, l. pimpsikivi	" "	—: 25
Hopea, valmistamaton	" "	45: —
" -teokset	" "	70: —
" levyinä	1 "	1: —
Hopeanlehti	100 kg.	—: 25
Humala, ja humalaekstrakti	" "	—: 90
Hummeri, ravut ja ostrat, elävät tai keitetyt.	" "	1: 20
säilykkeinä	" "	2: 40
Hunaja, puhdistettu tai puhdistamaton	" "	—: 50

Huonekalut, puusta tai raudasta, petsaamattomat ja täyttämättömät	100 kg.	—: 50
muunlaiset	” ”	1: 40
Hyönteispulveri	” ”	—: 50
Höyhenet, riivityt	” ”	2: 40
Höyrykoneet, -pannut ja -ruiskut	” ”	—: 50
Höyrylaivat, kts. laivat.		
Ihomaali	” ”	10: —
Ihra, sian	” ”	—: 50
” kalan, valaan, hylkeen t. s.	” ”	—: 50
Ilimadot	” ”	—: 50
Ilmapuntarit (barometrit)	” ”	4: 70
Ilotulitus-esineet	” ”	1: 40
Imupaperi, kts. paperi.		
Indigo ja sen ekstraktit	” ”	2: 40
Inkivääri	” ”	1: 40
Jalava	” ”	—: 10
Jalkineet, valmiit tai puolivalmiit	” ”	4: 70
silkillä päällystetyt	1 ”	1: —
Jauhot, rukiin, ohran, kauran ja tattarin	100 ”	—: 15
muunlaiset	” ”	—: 25
Johanneksen leipä	” ”	—: 50
Jouhet, joughiseulat ja harjat, yksinkertaiset	” ”	1: 20
muunlaiset teokset	” ”	10: —
Jouset ja kielet	” ”	4: 70
Juoksutin	” ”	—: 50
Juomatavarat: arakki, viina, konjakki, rommi, punssi, liköörit y. m.		
astioissa	” ”	2: 40
kivituopeissa tai pulloissa	koko t. tai p.	—: 10
viinit, ei kouhuvat:		
astioissa	100 kg.	1: 20
kivituopeissa tai pulloissa	koko t. tai p.	—: 06
kuohuvat, pulloissa	” ”	—: 12
sima, olut, portteri, mallasekstrakti ja muut käyneet juomat, astioissa	100 kg.	1: —
kivituopeissa tai pulloissa	koko t. tai p.	—: 04
vesi, kuohuva tai kivennäis-	” ”	—: 01
Juuret, kts. hedelmät.		
Juurikasvit	10 hehtol.	—: 25
Juusto	100 kg.	2: 40
Juutti, kts. hamppu.		
Jyvät, kts. vilja.		
Jästi, kts. hiiva.		
Jätteet, kts. rippeet.		
Jääkaapit	100 kg.	—: 50
Kaakao, papuina ja kuorimaton	”	—: 90

Kaakao, jauhettu ja suklaa	100 kg.	4: 70
Kaakelit ja savenalajanteokset, karkeammat	" "	—: 25
huonekoristukset	" "	2: 40
Kahvi ja kahvin sija-aineet, paitsi sikuri	" "	—: 90
Kaislat, kts. oljet.		
Kaiverruskivet	" "	—: 25
Kaiverrusteokset l. gravyyrit	" "	1: 40
Kala, säilykkeinä, -mäti	" "	2: 40
muunlainen	" "	—: 25
kalan ihra	" "	—: 50
kalaverkot	" "	—: 50
Kalantymä	" "	2: 40
Kali, borussicum ja kromhappoinen	" "	—: 50
Kalkkeeripaperi, kts. paperi.		
-vaate	" "	4: 70
Kalkki, huuhdottu tai huuhtomaton	10 hehtol.	—: 25
painon mukaan, kipsikalkki	100 kg.	—: 10
kalkkiliuvos, karbooli-, kloori- ja puuetikka-hap- poinen	" "	—: 25
kalkkikivi	1,000 "	—: 10
Kamari-urut	kapp.	1: —
Kamarivaate	100 kg.	38: —
Kamferti	" "	1: —
Kammat, paitsi korutavaroihin luettavat	" "	2: 40
Kanarisiemenet	" "	—: 50
Kaneli	" "	2: 40
Kaneva, silkki-	" "	45: —
muunlainen	" "	10: —
alotetut ompelukset	" "	24: —
Kangas, messingistä tai muusta sellaisesta epäjalosta metallista	" "	1: 40
Kangaskortteet, kts. oljet.		
Kankaat: täyssilkkiset, kuten gaasi, vapööri, krep-, felb- ja sametti	1 kg.	1: —
puolisilkkiset	100 "	45: —
villaiset, kuultavat suruharsot	" "	38: —
flanelli, boi, friisi, villamatot, lippukangas vilttimatot, kone-viltti, voilokki, säkki-, puserrus- ja smergelikangas, verkkaliuskat	" "	10: —
muunlaiset, kuten viktoriini, verka, trikoo, kor- deroi, plyysi, doffeli, satiini, lastinki	" "	2: 40
pumpuliset, kuultavat, kuten gaasi, musliini, lankaharsot	" "	19: —
muunlaiset: tylli, felb, kattuuni, klood, sametti, marly, serttinki	" "	24: —
pellava-, hamppu-, juutti y. m. s. batisti, kamari- vaate, linongi	" "	10: —
	" "	38: —

patjanpäällykset, mattokangas, matot, purje- ja raavenkangas, karkea hamppukangas	100 kg.	4: 70
säkkikangas	" "	—: 50
muunlaiset, kuten damasti, palttina, sentti (rälli), pöytä- ja nenäliinat y. m.	" "	14: —
Kantimet, (henkselit)	" "	10: —
Kapaturska	" "	—: 25
Kapris ja kastanjat, kts. hedelmät.		
Kardemumma	" "	2: 40
Karmiini ja kartamiini	" "	2: 40
Karneoli	" "	10: —
Kartat ja karttapaallot	" "	1: 40
Kartuusipaperi, kts. paperi.		
Karvat, eläinten, paitsi jouhet ja harjakset.	" "	—: 25
Kaskarillipuu	" "	—: 25
Kassakirstut ja kassalippaat	" "	—: 90
Kastikkeet (soosit)	" "	2: 40
Kasvit, elävät	" "	—: 50
Kattopäreet	1,000 "	—: 50
Kattuuni	100 "	10: —
Kaura, jauhamaton	10 hehtol.	—: 50
-jauhot ja ryynit	100 kg.	—: 15
-maltaat	" "	—: 25
-leseet	1,000 "	—: 50
Kautshukki, kts. gummi.		
Kehykset, peilin ja taulun	100 kg.	2: 40
" reunuksina	10 metriä	—: 40
Kellot, yksinkertaiset seinäkellot puusta	kapp.	—: 05
painon mukaan	100 kg.	1: 40
muunlaiset	kapp.	—: 10
kellontarpeet, kuten kellonvieterit, pyörät, yksinkertaiset kellonavaimet, viisarit, taulut y. m.	100 kg.	4: 70
Kemialliset tarpeet ja preparaatiit:		
aluna, alunamuta, antimon, arsenikki, lyijysokeri, lyijy- ja tinatuhka, sinikivi, boraks, glauber-suola, karbooli-, kloori- ja puuetikka-happoinen kalkki, kalkkiliuvos, magnesia, natron eli sooda, kaikenlaatuinen, potaska, salmiakki, salpietari, sievesi, rikki eli tulikivi, rikkihärme, rikki-, salpietari- ja suolahappo, rikkihappoinen savimulta, tinasuola, vesilasi, viinikivi, vitrioli, kaikenlainen	" "	—: 25
kali, viinikivihappo, happisuola, sitruuna- ja etikkahappo (kiteytynyt), oksaali- y. muut hapot, suolat ja hapottumat (oksiidit)	" "	—: 50
fosfori	" "	1: 40
Kengänmuste	" "	1: —

Kengät, kts. jalkineet.		
Kepit	100 kg.	10: —
Kiillemessinki	" "	2: 80
Kilpikonnankuori, valmistamaton	" "	2: 40
teokset	" "	10: —
Kimrööri	" "	—: 25
Kipsi, palasina	1,000 "	—: 50
" jauhettu, kipsikalkki	100 "	—: 10
" teokset	" "	—: 50
Kirjankannet	" "	4: 70
Kirjansitomishahka	" "	10: —
Kirjapainopaperi, kts. paperi.		
Kirjapainomuste	" "	1: —
Eirjasimet (kirjapainossa käytettävät)	" "	—: 70
Kirjat, painetut	" "	1: 40
" konttori	" "	4: 70
Kirjekuoret	" "	4: 70
Kirjoitusmuste	" "	1: 20
" paperi	" "	1: 40
" tarpeet	" "	10: —
" hiekka	" "	—: 25
Kirvesmiehen teokset	" "	—: 10
Kivi, kts. maanlajit.		
Kivihiili- ja murska	1,000 "	—: 20
Kivihiiliterva	10 hehtol.	—: 25
Kivikynät ja -taulut	100 kg.	—: 50
Kivilajit, kts. maanlajit ja savi.		
Kivipahvi, kts. papier maché.		
Kivipiirroksat	" "	1: 40
Kiväärit ja kiväärintarpeet	" "	4: 70
Kliseet	" "	1: 40
Kloorikalkki ja kloorivetyhappo	" "	—: 25
Klot-nahka, (kirjansitomista varten)	" "	10: —
Koksi	1,000 "	—: 20
Kompassit	100 "	4: 70
Koneet, (apparaatit) astronomiset, kemialliset, kirurgiset, matemaattiset, merenkulkua varten, optilliset, soitto- ja valokuvaus- y. m.	" "	4: 70
" telefoni- y. m. sähköteknilliset	" "	1: 40
Koneet, koneen-osat ja -tarpeet, konehihnat ja höyrypannut	" "	—: 50
kopioimis-, ompelu-, sukankutomis-, kirjoitus-, viivoittamis- y. m. sellaiset koneet	" "	2: 40
Koneviltti	" "	2: 40
Koneöljy ja -rasva	" "	—: 50
Konjakki, astioissa	" "	2: 40
" kivituopeissa tai pulloissa	koko t. tai p.	—: 10

Konseptipaperi, kts. paperi.		
Konttorikirjat	100 kg.	4: 70
Konvehdit ja makeiset	" "	4: 70
Kookosöljy	" "	—: 50
Kookos-säiematot	" "	2: 40
Kopioimispaperi, kts. paperi.		
Kopioimiskoneet	" "	2: 40
Korallit	" "	10: —
Korianderi	" "	—: 50
Korinpunojan teokset:		
hienommat, jotka kukin painavat 425 grammaa tai vähemmän	" "	10: —
hienommat, painavimmat kuin 425 grammaa kappale	" "	1: 40
yksinkertaiset	" "	—: 50
Korintit	" "	—: 90
Korkkipuu t. kaarna	" "	—: 50
leikattu tai muuten valmistettu korkki: linoo- leum y. m. s.	" "	1: 40
-vaatteet ja pelastusvyöt	" "	2: 40
Korsetit	" "	24: —
Kortteet, kts. oljet.		
Koru-ompeluvaate, täysi- tai puolisilkkinen	" "	45: —
" muunlainen	" "	10: —
Koru-ompelumallit, paperiset	" "	4: 70
Korutavarat, (galanteria-tav.)	" "	10: —
Koshenille	" "	2: 40
Kosmeettiset aineet: hajuvesi	" "	2: 40
esanssit, pumaadat, puuderi, ihomaali, hammas- pulveri y. m.	" "	10: —
saippua, hyvänhajuinen	" "	4: 70
Koukut, ongen-	" "	4: 70
" kts. muuten rauta.		
Kovasimet	1,000 "	—: 50
Krapinjuuri	100 "	—: 25
jauhettu	" "	1: —
ekstrakti (kartamiini)	" "	2: 40
Krinoliinivietetit	" "	—: 90
krinoliinit, kankaasta	" "	24: —
Kristalliteokset, kts. lasi.		
Kronometrit	" "	4: 70
Kudemat, kts. kankaat.		
Kudotut ja virkatut teokset, (trikotaashi), täysi- tai puolisilkkiset	" "	45: —
muunlaiset	" "	14: —
Kukat ja niiden osat: keinotekoiset; paperista tai nahasta	1 "	10: —

Kukat, muunlaiset	1 kg.	1: 20
” tuoreet	100 ”	—: 50
Kukkavihkopaperi	” ”	4: 70
Kulta, valmistamaton ja lehtinä	1 ”	1: —
teokset	” ”	1: 40
kullankehrunteokset, puhtaasta tai sekotetusta		
metallista, kaluunat	” ”	1: 40
Kumilast	100 ”	10: —
Kumina	” ”	—: 50
Kummi, kts. gummi.		
Kuona	1,000 ”	—: 10
Kuoret, kts. hedelmät.		
Kupari, kts. metallit, epäjalot.		
Kureliivit	100 ”	24: —
Kuusenpihka	” ”	—: 25
Kuvanveistokset (taideteokset)	” ”	—: 50
Kuutelokivi, kts. sälpä.		
Kvartsi	1,000 ”	—: 50
Kynttilänsydämet	100 ”	2: 40
Kynttilät, soihdut, tuohukset	” ”	1: —
Kynät, kaikenlaiset, kynänvarret	” ”	10: —
Kärryt, kts. ajokalut.		
Käsikarstat	” ”	—: 50
Käyneet juomat, kuten olut, sima, portteri y. m. astioissa		
pulloissa	” ”	1: —
Käyntikortit ja blanketit sellaisia varten	pullo	—: 04
Köydet, paitsi niiniset	100 kg.	4: 70
niiniköydet	” ”	—: 50
Laakakivi	” ”	—: 25
Laakerinpuunlehdet ja -marjat	1,000 ”	—: 50
Laivat ja alukset, kustakin 100 markasta ostohintaa	100 ”	—: 90
Lakit	” ”	—: 10
Lakinliput	kapp.	—: 04
Lakka, vernissa	100 kg.	2: 40
suulakka l. oblaatit	” ”	2: 40
sinettilakka	” ”	10: —
Lakmus	” ”	1: 40
Lakritsi	” ”	—: 25
Lampunsydämet	” ”	1: —
Langat: silkki-	” ”	2: 40
villa-	” ”	4: 70
muunlaiset: kierretyt	” ”	2: 40
kiertämättömät	” ”	2: 40
seililanka ja hampunnyöri	” ”	1: 40
Lannoitusaineet, keinotekoiset	” ”	—: 50
Lasi- ja kristalliteokset:	” ”	—: 10
yksinkertaisesta (viheriästä) pullonlasista	” ”	—: 25

muunlaiset: hiomattomat	100 kg.	1: —
» hiotut, paitsi alempana mainittuja	» »	2: 40
optilliset ja kellonlasit, ilman kehyksiä	» »	4: 70
peillilasit ja peilit kehyksissä, saman verran kuin menee tuulaakia; mutta jollei tuulaakia kan- neta	» »	2: 40
lasinsäleet	» »	—: 10
Lastenlelut	» »	4: 70
Lastenvaunut	kapp.	—: 20
Lehtikuluta ja hopea, puhdas	1 kg.	1: —
» jäljitelty	100 »	2: 80
Leikkikalut	» »	4: 70
Leivokset, hienommat	» »	2: 40
karkeammat	» »	—: 50
Leseet, kaikenlaatuiset	1,000 »	—: 50
Letkut, liina- tai hampukkankaasta	100 »	—: 50
kummit tai kummilla peitetty	» »	2: 40
Liha, suolattu, savustettu ja kuivattu	» »	—: 50
ekstrakti tai säilykkeet	» »	2: 40
Liima, kalantymä, shelatiini ja juokseva liima	» »	2: 40
muunlainen, valssimassa	» »	—: 25
Liina, kts. hamppu.		
Liinaöljy, raaka	» »	—: 50
keitetty eli maalarinvernissa	» »	—: 70
Liitu, kappaleina	1,000 »	—: 50
jauhettu	100 »	—: 10
liidut, kuten kirjoitus-, piirustus- ja peli-	» »	10: —
Liitupaperi, kts. paperi.		
Likööri	koko t. tai p.	—: 10
Linssiherneet	10 hehtol.	—: 50
Lintuhäkit, yksinkertaiset	100 kg.	—: 50
» maalatut, kiillotetut tai tinatut	» »	1: 40
Lippukangas	» »	10: —
Litograafikivet	» »	—: 25
Litografiiat	» »	1: 40
Liuskakivi, valmistamaton	1,000 »	—: 50
» tauluina (rihvelitaulut).	100 »	—: 50
Lonninki l. sinerrys	» »	1: —
Lumput	» »	—: 10
Luumut, kts. hedelmät.		
Luut, luuhiilet, -jauhot ja -muste	» »	—: 10
Lyijy, muokkaamaton, harkkoina, romuna, lastuina, levyinä, putkina tai käärinä, suomulyijy eli lyijyhappeuma, lyijysokeri, lyijytuhka	» »	—: 25
-teokset	» »	—: 70
Lyijyhartsit	» »	—: 10
Lyijykynät	» »	10: —

Lyijysulattimet, l. upokkaat	100 kg.	—: 25
Lyijyvalkea	" "	—: 50
Läkki, katso: muste.		
Lämpömittarit	" "	4: 70
Läski	" "	—: 50
Lääkkeet, valmiit	" "	2: 40
Maalarinvaate, spatlattu	" "	2: 40
Maalaukset	" "	1: 40
Maali, kts. värit.		
Maanlajit (mullat), savi, hiekka ja kivi:		
jalokivet	1 "	1: —
puolijalot s:n; korallit	100 "	10: —
lapis lazuli ja malakiitti	" "	2: 40
alabasteri, verikivi, ruunikivi, mosaiikkikivi, gal- meija, öljykivi, pimpsikivi, smergeli, talkki, trippeli, raskassälpä, kirjoitushiekka, kaiver- rus- l. litograafi- ja koetinkivi	" "	—: 25
rihvelitaulut ja rihvelit	" "	—: 50
lyijyhartsit, grafiitti, kipsi, kipsikalkki ja liitu, hienonnettu; sementti	" "	—: 10
marmori, porfyryri, serpentiini-, liuska-, filtraus-, kovasin-, myllyn-, tahko-, laaka- ja porras- kivet; kipsi ja liitu kappaleina, maasälpä, kai- niitti, tuomaskuona ja kvartsi	1,000 "	—: 50
muut maanlajit ja savet, paitsi värjäyksessä tar- vittavat, niink. porsliini- (chinaclay), tulen- kestävä savi y. m.	" "	—: 25
muut hiekka- ja kivilajit; malmi ja kuona, kalkki- kivi, piikivi y. m.	" "	—: 10
kalkki	10 hehtol.	—: 25
Maanviljelysaseet	100 kg.	—: 25
Maasälpä	1,000 "	—: 50
Magnesia	100 "	—: 25
Mahognipuu	" "	—: 25
Maissi, jauhamaton	1,000 "	—: 70
-jauhot	100 "	—: 25
Makarooni	" "	—: 50
Makulatuuripaperi, kts. paperi.		
Malakiitti, valmistamaton	" "	2: 40
Mallasekstrakti	pullo	—: 04
Mallit, neulomus-	100 kg.	4: 70
Malmi ja kuona	1,000 "	—: 10
Maltaat	100 "	—: 25
Mannaryynit	" "	—: 25
Manometrit	" "	—: 50
Mantelit	" "	—: 90
Manteliöljy	" "	—: 70

Marjamehu, sokeroimaton taikka väkiviinalla sekotta- maton	100 kg.	—: 90
Marjat, kts. hedelmät.		
Marly, silkki-	" "	45: —
muunlainen	" "	10: —
Marmori, valmistamaton	1,000 "	—: 50
-teokset, paitsi korutavarat	100 "	—: 50
Matkavillit	" "	10: —
Matkustaja- ja postivaunut	kapp.	15: —
Matot, pellavasta, hampusta, juutista tai s.	100 kg.	4: 70
" villaiset, kudotut	" "	10: —
" viltistä, ja kookossäikeistä	" "	2: 40
" niiniset, yksinkertaiset	" "	—: 25
Mausteet, kts. ryydit.		
Mehu, kts. marjamehu.		
Meijeri- ja maanviljelyskalat	" "	—: 25
Merenvaha, valmistamaton	" "	2: 40
Meripihka, valmistamaton	" "	2: 40
" -teokset	" "	10: —
Messinki ja messinkiteokset, kts. metallit.		
Metallit, epäjalot, niinkuin kupari, tina, sinkki y. m. (paitsi alfeniidi, lyijy, rauta ja teräs) hark- koina, kappaleina, tankoina, lastuina tai romuna	" "	—: 25
pellit eli levyt, putket ja naulat	" "	—: 50
lanka ja köydet	" "	—: 90
lakeeratut, väritetyt, kiiltäviksi hiotut teokset, kiiltomessinki, pronssipulveri, mukailtu lehti- kulta ja -hopea, metallilehdet, pullonkapselit	" "	2: 80
pronssiteokset, kullatut ja hopeoidut	" "	4: 70
neulat, naulaset ja nastat	" "	4: 70
yksinkertaiset messinki-, tina-, sinkki- y. m. teokset	" "	1: 40
Metallifolium ja stanioli	" "	2: 80
Mikroskoopit	" "	4: 70
Mineraalit, ei erittäin mainitut	" "	—: 50
Mineraalivesi	pullo	—: 01
Mineraaliöljyt	100 kg.	—: 50
Miniatyyrivärät	" "	2: 40
Mosaiikkikivi	" "	—: 25
Muinaistieteelliset kokoelmat	" "	—: 50
Multa, kts. maanlajit.		
Munat	20 kapp.	—: 2
Munanvalkuais-aine	100 kg.	1: —
Muskottikukka ja -pähkinät	" "	2: 40
Musta-liitu, palasina	" "	10: —
Muste, kirjoitus- ja -pulveri	" "	1: 20

Musteastiit	100 kg.	10: —
Myllynkivet	1,000 "	—: 50
Mönjä	100 "	—: 50
Nahat ja vuodat, raa'at, suolatut tai kuivat	" "	—: 50
tähteet	" "	: 10
Nahka, valmistettu, leikattu tai leikkaamaton, sää-	" "	2: 40
miskä, sahviaani y. m.	" "	
säämiskästä ja glaseesta valmistetut teokset sekä	" "	38: —
hansikkaat	" "	10: —
nahkakukat	" "	
muunlaiset teokset, niinkuin jalkineet, valmiit	" "	4: 70
tai puolivalmiit, hihnat	" "	10: —
turkikset	" "	24: —
valmiit turkkitarat	" "	
Nahka ja nahkateokset, kts. nahat.	" "	24: —
Nahkanutut	" "	4: 70
Nallit	" "	
Napit ja napinvormut, kaikenlaatuiset, paitsi jalosta	" "	10: —
metallista	" "	4: 70
Naskalit	" "	—: 25
Natron	" "	45: —
Nauhat, täys- ja puolisilkkiset	" "	10: —
muunlaiset	" "	4: 70
Naulaset ja nastat, messinkiset y. m. s.	" "	
Naulat, kts. rauta ja metallit.	" "	
Nautakarja, kts. eläimet.	" "	2: 40
Neilikat	" "	4: 70
Neulat, ompelu-, nuppi-, virkkaus- y. m.	" "	
Niini	1,000 "	—: 50
" -köydet, -matot ja -säkit, karkeat	100 "	—: 25
" -matot kookoksesta	" "	2: 40
Nikkarinteokset, kts. puusepänteokset.		
Nisu, kts. vehnä.		
Norsunluu, levyinä, valmistamaton	" "	2: 40
" valmistettu	" "	10: —
Nuotit ja nuottipaperi	" "	1: 40
Nuuska	" "	24: —
Nyöripunojanteokset:		
kehruteokset oikeasta tai valekullasta	1 "	1: 40
silkistä	100 "	45: —
muunlaiset	" "	10: —
Oblaatit, suulakka	" "	10: —
" leivokset (öylätit)	" "	2: 40
Ohra, jauhamaton	10 hehtol.	—: 50
jauhot ja ryynit	100 kg.	—: 15
maltaat	" "	—: 25
leseet	1,000 "	—: 50

Ojitusstorvet	1,000 kg.	—: 25
Okra, värimulta	100 ”	—: 25
Oksaalihappo	” ”	—: 50
Oliivit, kts. hedelmät.		
Oljet, heinät, kaislat, kortteet, y. m. heinäkasvit . .	1,000 ”	—: 50
nauhat ja palmikot sekä muut hienommat teokset, paitsi hatut	100 ”	10: —
yksinkertaiset teokset	” ”	—: 50
Olut, astioissa	” ”	1: —
pulloissa	pullo	—: 04
Omenat, kts. hedelmät.		
Ompelumallit	100 kg.	4: 70
Ompelusilkki	” ”	4: 70
Ongensiimat ja vavat	” ”	10: —
Ostrat	” ”	1: 20
” astioidut	” ”	2: 40
Paidat ja paidanrinnat	” ”	24: —
Pallot, kummiset	” ”	4: 70
Palmikot ja nauhat, oljesta ja lastuista	” ”	10: —
Palmuöljy	” ”	—: 50
Paloruiskut, y. m. sammutuskalut	” ”	—: 50
Paloviina, astioissa	” ”	2: 40
” pulloissa tai kivituopeissa	koko p. tai t.	—: 10
Paperi ja paperiteokset:		
paperimassa, märkä paperinjätteet	100 kg.	—: 10
pahvi sekä smergeelillä, lasilla tai hiekalla peitetty paperi; kuiva paperimassa; kirjapaino-, tapetti-, kartuusi-, makulatuuri-, puserus-, vuoraus- ja kattopaperi	” ”	—: 25
piirustus-, posti-, kirjoitus-, konsepti-, nuotti-, pergamentti-, imu-, marmoroitu- ja valkoinen kiiltopaperi, kiillottamaton liitu-paperi	” ”	1: 40
kalkkeeripaperi, tapetit ja reunukset	” ”	2: 40
albumiini-, blanketti-, kukkavihko-, kopioimis-, paperossi- ja silkkipaperi, prässätty paperi, johon on liimattu silkikangasta; rasiat, etiketit, kirjekuoret, kirjankannet, ompelumallit, pelikortit y. m. paperiteokset	” ”	4: 70
Paperikukat	” ”	10: —
Paperossit	” ”	24: —
Parafiini	” ”	—: 50
Papier maché- ja kivipahviteokset, malaamattomat . .	” ”	—: 50
lakeeratut, kullatut y. m.	” ”	4: 70
Paraplyyt, kts. sateenvarjot.		
Parkki, nahkurin	1,000 ”	—: 50
Pasteijit	100 ”	2: 40
Patakivi, (maasälpä)	1,000 ”	—: 50

Patruunankotelot	100 kg.	4: 70
Pavut	10 hehtol.	—: 50
Peilit ja peilliasi, kts. lasi: pienet peilit yksinkertaisissa kehyksissä	100 kg.	2: 40
Pelikortit	" "	4: 70
Pellava, kts. hamppu.		
Peltokalut	" "	—: 25
Pensselit, yksinkertaiset	" "	1: 20
muunlaiset	" "	10: —
Pergamentti	" "	—: 50
Perlemono, (simpsukankuori), valmistamaton	" "	2: 40
teokset	" "	10: —
Persiennit	" "	—: 50
Perunat	1,000 "	—: 20
Perunajauhot	100 "	—: 50
Pesusienet	" "	2: 40
Petroli	" "	—: 25
Piaanot	kapp.	5: —
Pihka, kts. gummi.		
Piikivi	1,000 "	—: 10
Piiput, tupakka-	100 "	2: 40
Piipunvarret	" "	10: —
Piirustukset	" "	1: 40
Piirustuspaperi, kts. paperi.		
Piirustustarpeet	" "	10: —
Piki	10 hehtol.	—: 25
Pimpsikivi	100 kg.	—: 25
Piparkakut, mesileivät	" "	2: 40
Pippuri	" "	2: 40
Pitsit, pumpuliset	" "	45: —
muunlaiset	1 "	1: —
Planschetit (lastat)	100 "	—: 90
Platina, valmistamaton	1 "	1: —
teokset, koristeet y. m.	" "	1: 40
Plokit, kts. väkipyörät.		
Plyysi, silkkinen	" "	1: —
puolisilkkinen	100 "	45: —
villainen	" "	19: —
muunlainen	" "	10: —
Pokkenholts	" "	—: 25
Polstarinpäällykset	" "	4: 70
Pomeranssit, kts. hedelmät.		
Porfyry	1,000 "	—: 50
Porraskivi	" "	—: 50
Portteri, astioissa	100 "	1: —
pulloissa	pullo	—: 04
Posetiivit	kapp.	1: —

Posliiniastiat ja -piiput	100 kg.	2: 40
muut teokset	" "	4: 70
Posliinisavi	1,000 "	—: 25
Postipaperi, kts. paperi.		
Postivaunut	kapp.	15: —
Potaatit, kts. perunat.		
Potaska	100 kg.	—: 25
Preparaatit, kemialliset, ei erittäin mainitut	" "	—: 50
Probeerauskiivi	" "	—: 25
Pronssi-esineet	" "	4: 70
Pronssi-pulveri	" "	2: 80
Prässipaperi, kts. puserusspaperi.		
Puitteet, kts. kehykset.		
Pullon- l. putelinlasi, viheriäinen ja valmisteet siitä	" "	—: 25
Pullonkapselit	" "	2: 80
Pullot, lasiset, kts. lasi- ja kristalliteokset.		
Pumaada	" "	10: —
Pumpuli, raaka, -jätteet l. karikkeet	1,000 "	1: —
" -vanu	100 "	—: 25
" -langat	" "	1: 40
" -neule eli kierretyt langat	" "	2: 40
" -kankaat, kuultavat, kuten gasit, musliini, linon, lankaharso	" "	24: —
" muunlaiset kankaat, tiheät, kuten kloth, kat- tuunit, felb, plyysi, sametti, shertinki y. m., tylli	" "	10: —
" pitsit ja blondit	" "	45: —
" nauhat, kirjausvaate, marly, ripsut l. sniljat, gansit, kaneva ja nyörit	" "	10: —
" virkatut tai kudotut teokset (trikotaashi)	" "	14: —
" vaatteet, kravatit, kureliivit, alotetut kaneva- työt, kirjaellut pumpulinauhat, kaulukset y. m.	" "	24: —
Punakivi	" "	—: 25
Punssi, astioissa	" "	2: 40
kivituopeissa tai pulloissa	koko t. tai p.	—: 10
Puolijalot kivet, niinkuin karneooli, jaspis, topaasi y. m., korallit	100 kg.	10: —
Puolisilkki, -kankaat, -huivit, -nauhat, -trikotaashi, -sniljat ja -nyöripunojanteokset	" "	45: —
-vaatteet ja -pitsit	1 "	1: —
Purjelaiva, kts. laivat.		
Purjevaate	100 "	4: 70
Puserusspaperi	" "	—: 25
Puserussvaate	" "	2: 40
Puu, ainepuut (paitsi faneeri): jalava l. kynnepuu, saarni, pyökki ja tammi	" "	—: 10
jalommat puunlajit	" "	—: 25

korkkipuu	100 kg.	—: 50
valmistettu	" "	1: 40
muu ainepuu	10 kuut. m.	1: —
Puuderi	100 kg.	10: —
Puuetikka, raaka	" "	—: 50
puuetikkahappoinen kalkki	" "	—: 25
Puukengät, nahkapäällyksellä	" "	2: 40
Puunaulat (tellikat)	" "	—: 50
Puunveistokset, kts. puusepänteokset.		
Puupaperimassa, kuiva	" "	—: 25
märkä	" "	—: 10
Puusepän-, sorvarin- ja puunleikkaajan-teokset:		
isommat, yksinkertaiset, petsaamattomat, kiillotta-		
mattomat, faneeraamattomat ja täyttämättömät	" "	—: 50
muunlaiset, paitsi kehykset	" "	1: 40
pienemmät, korutavaroiksi katsottavat, kuten		
kepit, rasiat, piipunvarret, ongenvat y. m.	" "	10: —
Puuterva	10 hehtol.	—: 25
Puutuhka	100 kg.	—: 10
Puuöljy	" "	—: 70
Pyökkipuu	" "	—: 10
Pähkinät, paitsi erittäin mainitut	" "	—: 50
Päärynät, kts. hedelmät.		
Raakut (simpsukat)	" "	—: 50
Raamit, kts. kehykset.		
Raavenkangas	" "	4: 70
Rahakokoelmat	" "	—: 50
Rasiat, paperista tai puusta, pulvereita tai pillereitä		
varten, etiketillä varustetut tai ilman niitä	" "	4: 70
Raskas-sälpä	" "	—: 25
Ratsaskalut	" "	4: 70
Rattaat, kts. ajokalut.		
Rauta ja teräs, raakaharkkoina, valumöhkäleinä, valu-		
harkkoina, millbars, romu- ja lastut	1,000 "	—: 50
rautatiekiskot, kanuunat, kuulat ja pommit,		
sekä valmistamaton karkea valutavara	100 "	—: 10
taottu tai valsattu kangiksi, nurkka- ja kulma-		
raudat y. m., naulat, ankkurit, ketjut, torvet		
ja putket (galvaniseeratut tai galvaniseeraa-		
mattomat)	" "	—: 25
pelti eli ploomu, tinaamaton tai galvaniseerattu	" "	—: 25
" valmisteita siitä	" "	—: 70
" tinattu	" "	—: 50
valmisteet tinatusta, kiillotetusta tai maalatusta		
pellistä	" "	1: 40
lanka ja valmisteet siitä, kuten kudokset, touvit		
ja ketjut	" "	—: 50

hienompi valutavara ja yksinkertaisin musta tae	100 kg.	—: 25
hienompi valutavara, emaljoitu, tinattu tai muulla epäjälöllä metallilla peitetty	" "	—: 90
tavallinen musta tae	" "	—: 50
viilattu ja tahottu tae	" "	—: 90
hiottu hieno tae	" "	2: 80
ampuma-aseet ja -tarpeet	" "	4: 70
ompelu-, nuppi-, virkkaus- ja muunlaiset neulat, parsinneulat ja naskalit, ha'at, renkaat ja ongenkoukut	" "	4: 70
Rautatievaunut, matkustaja- ja postivaunut	kapp.	15: —
" tavaravaunut	"	10: —
Ravut, hummerit ja ostrat, elävinä ja keitettyinä	100 kg.	1: 20
säilykkeinä	" "	2: 40
Reagentsiat, kemialliset	" "	—: 50
Reet	kapp.	—: 50
Reunukset, tapetin-	100 kg.	2: 40
Rihvelitaulut ja rihvelit	" "	—: 50
Biisryynit ja -jauhot	" "	—: 25
Rikki	1,000 "	—: 50
Rikkihärme ja -happo	100 "	—: 25
Rippeet, villan, shoddy	" "	—: 25
" nahan ja paperin	" "	—: 10
Rohtimet	" "	—: 25
Rommi	" "	2: 40
kivituopeissa tai pulloissa	koko p. tai t.	—: 10
Rottinki ja ruoko	100 kg.	—: 25
" hienommat teokset, korkeintaan 425 gramman painoiset kappale	" "	10: —
" yli 425 gramman painoiset kappale	" "	1: 40
yksinkertaiset	" "	—: 50
Rukiit, jauhamattomat	10 hehtol.	—: 50
Rukiinjauhot	100 "	—: 15
" maltaat	" "	—: 25
Rullagardiinit	" "	24: —
Ruo'ot, kts. oljet.		
Rusinat	" "	—: 90
Ruunikivi	" "	—: 25
Ruusuvesi	" "	2: 40
Ruuti ja muut räjähdysaineet, sytytinlangat (stubiinit) ja ilotulitusaineet	" "	1: 40
Ryydit, anis, venkooli, kumina, korianderi	" "	—: 50
vanilji ja sahrami	" "	10: —
kardemumma, kaneli, neilikat, pippuri, muskotti, muskottikukka, cassia lignea	" "	2: 40
inkivääri ja muut tässä ei erittäin mainitut ryydit	" "	1: 40
Ryytimaankasvit, kts. hedelmät.		

Ryynit: riisi-, saagu-, hirssi- ja vehnän- muunlaiset	100 kg.	—: 25
Räjähdysaineet	" "	—: 15
Rälli, -sentti l. kilpikangas	" "	1: 40
Rälli, -sentti l. kilpikangas	" "	14: —
Saagoryynit ja -jauhot	" "	—: 25
Saapasmuste	" "	1: —
Saarnipuu	" "	—: 10
Sahrami	" "	10: —
Sahviaani	" "	2: 40
Saippua, hyvänhajuinen	" "	4: 70
muunlainen	" "	—: 50
Salmiakki	" "	—: 25
Salpietari sekä salpietari- ja suolahappo	" "	—: 25
Sametti, täysisilkkinen	1 "	1: —
puolisilkkinen	100 "	45: —
pumpuli	" "	10: —
Sampiliima	" "	2: 40
Sandeli	" "	—: 25
Santa, kts. maanlajit.		
Sardiinit ja sardellit ilmanpitävissä astioissa	" "	2: 40
Sarvet	" "	—: 10
Sarvikammat	" "	2: 40
Sateenvarjot, silkki- tai puolisilkki-	kapp.	—: 20
muunlaiset sekä auringonvarjostimet ja kehät	" "	—: 10
Satulasepänteokset	100 kg.	4: 70
Savilajit, kts. maanlajit.		
Savenvalajanteokset, yksinkertaiset hienommat	" "	2: 40
Seeteri-, kaskarilli- ja sypressipuu	" "	—: 25
Seililanka	" "	—: 50
Seilivaate, kts. purjevaate.		
Seinäkellot, kts. kellot.		
Sementti ja sementtiteokset	" "	—: 10
Senttikangas l. rälli	" "	14: —
Serpentiini, kts. marmori.		
Serttinki	" "	10: —
Seulakangas, silkkinen	" "	2: 40
Shelatiini	" "	2: 40
Shellakka	" "	1: —
Shoddy	" "	—: 25
Sienet, pesu-	" "	2: 40
muunlaiset, kts. hedelmät.		
Signaalilyhdyt	" "	1: —
Sievesi (tuliöljy)	" "	—: 25
Siirappi, tavallinen	" "	—: 70
hedelmä- tai marjasirappi	" "	4: 70
Sikarit	" "	24: —

Sikuri, paahdettu	100 kg.	—: 50
-juuret	" "	—: 25
Silava	" "	—: 50
Silat	" "	4: 70
Silkki, raaka sekä silkkivanu	" "	1: —
-neule ja langat (ompelusilkki)	" "	4: 70
Silkkikangas, täysi	1 "	1: —
puolisilkki	100 "	45: —
ompelut, vaatteet, pitsit ja blondit, täysi- tai puolisilkkiset; silkkikengät	1 "	1: —
trikoot, nauhat, huivit, marly, sniljat ja nyörinpunoukset	100 "	45: —
Silkkineule	" "	4: 70
Silkkitafti	" "	28: —
Silli	" "	—: 25
Sima, astioissa	1 "	1: —
pulloissa	pullo	—: 04
Simpsukat	100 kg.	—: 50
Sinappi, valmis	" "	4: 70
kuiva	" "	—: 90
Sinerrys l. lonninki	" "	1: —
Sinettälakka	" "	1: 40
Sinikivi	" "	—: 25
Sinkki, kts. metallit.		
Sinkkivalkonen	" "	—: 50
Sipulit	" "	—: 50
Siteet, kirurgiset	" "	2: 40
Sitruunit, tuoreet	" "	—: 50
Sitruunihappo	" "	—: 50
Siveltimet, yksinkertaiset	" "	1: 20
muunlaiset	" "	10: —
Sniljat, silkkiset	" "	45: —
muunlaiset	" "	10: —
Soihdut ja sytyttimet, luntut	" "	1: —
Soija ja soosit	" "	2: 40
Soittokoneet, ei erittäin mainitut, ja tarpeet, kuten jouset ja kielet	" "	4: 70
Sokeri, raaka	" "	—: 70
muunlainen	" "	1: 20
Sokeriväri	" "	4: 70
Sooda	" "	—: 25
Soosit, kts. kastikkeet.		
Sorkat	" "	—: 10
Sormikkaat, kts. kudotut teokset.		
Sorvarinteokset, kts. puusepänteokset.		
Steariini	" "	—: 50
Sukankutojanteokset, kts. kudotut teokset.		

Sukkanauhut	100 "	10: —
Sulattimet (-teekelit)	" "	—: 25
Sulkatöyhdyt	1 "	1: 20
Suola, vuori-	1,000 "	—: 10
keittosuola	10 hehtol.	—: 10
ei erittäin mainittu, puhdistettu, paketeissa	100 kg.	—: 50
Suopa	" "	—: 50
Suulakka	" "	10: —
Suutteen (puunaulaset)	" "	—: 50
Sydet	10 hehtol.	—: 05
Sydämet, lampun- ja kynttilän-	100 kg.	2: 40
" pähkinän tai muun hedelmän, kts. hedelmä.		
Sylinterit, koneen-	" "	—: 50
Sytytysputket (stubiinit)	" "	1: 40
Sähkötekniilliset koneet	" "	1: 40
Säkkikangas ja säkit, joko liinasta tai hampusta	" "	—: 50
villasta	" "	2: 40
niinestä	" "	—: 25
Sälpä, maa-	1,000 "	—: 50
" raskas- l. kuutelokivi	100 "	—: 25
Sänkyvaatteet	" "	2: 40
Sänkyviltit	" "	10: —
Säämiskä	" "	2: 40
teokset	" "	38: —
Taatelit	" "	—: 90
Taateokset, kts. rauta ja teräs.		
Tahkot	1,000 "	—: 50
Taideteokset, kts. marmoriteokset.		
Tali	100 "	—: 50
Talkki	" "	—: 25
Tammipuu	" "	—: 10
Tapetit ja tapetinreunukset	" "	2: 40
Tapettipaperi, kts. paperi.		
Tapisserioteokset, alotetut	" "	24: —
Tattari, jauhamaton	10 hehtol.	—: 50
" jauhot ja ryynit	100 "	—: 15
" liidet eli -leseet	1,000 "	—: 50
Taula	100 "	—: 50
Taulut, kts. maalaukset.		
" pienet, yksinkertaisissa puitteissa	" "	2: 40
Taulunpuitteet	10 metriä	—: 40
Tauluvaate, spatlattu	100 kg.	2: 40
Tee	" "	7: —
Teekelit, kts. sulattimet.		
Telefoonit ja -tarpeet	" "	1: 40
Terrakottateokset	" "	2: 40
Terva, puu- ja kivihiili	10 hehtol.	—: 25

Teräs, kts. rauta.		
Tiilet, tulenkestävät	1,000 kapp.	1: —
tavalliset	" "	1: 50
Tiilitorvet	1,000 kg.	—: 25
Timantit	1 "	1: —
Tina ja tinateokset, kts. metallit.		
Tinatuhka ja tinasuola	100 "	—: 25
Touvit ja köydet	" "	—: 50
Trasseli	" "	—: 25
Trikotaashi, kts. kudotut teokset.		
Trippeli	" "	—: 25
Tuhka, puu-	" "	—: 10
Tukkeet l. täppeet, (tilkitsemistä varten)	" "	—: 25
Tulitikut, kemialliset	" "	1: 40
muunlaiset	" "	—: 50
Tuliöljy, kts. sievesi.		
Tumpit, kts. kudotut teokset.		
Tupakka, valmistamaton, venäläinen, lehdet tai varret	" "	—: 70
" muu, varsi-	" "	1: —
" " lehti-	" "	2: —
" valmistettu: nuuska, tupakkakastike	" "	24: —
Tupakkapiiput, silauksilla varustetut tai ilman niitä .	" "	2: 40
Turkikset	" "	10: —
turkkiteokset	" "	24: —
Turveysysi	10 hehtol.	—: 05
Tynnyrintekijän valmisteet	100 kg.	—: 25
Tynnyrinvanteet	" "	—: 10
Työntökärryt	kapp.	—: 20
Tähteet, nahan- ja paperin-	100 kg.	—: 10
Täppeet	" "	—: 25
Tärkkelys	" "	—: 50
Tärpätti	" "	—: 50
Töyhdyt, kts. sulkatöyhdyt.		
Untuvat	" "	2: 40
Upokkaat l. teekelit, kts. sulattimet.		
Urut	kapp.	5: —
Uushopea, valmistamaton	100 kg.	4: 70
-teokset	" "	24: —
Vaa'at ja vaakakupit	" "	—: 90
Vaatteet ja ommellut teokset:		
silkistä tai puolisilkistä	1 "	1: —
muunlaiset, paitsi kummit, vahavaatteesta ja		
korkista valmistetut sekä kudotut (trikotashi)	100 "	24: —
Vaha	" "	—: 50
Vahavaate ja siitä valmistetut teokset	" "	2: 40
-tahti, silkki-	" "	28: —
Valinrauta ja -teokset, kts. rauta.		

Valkaisuvesi	100 kg.	—: 25
Valokuvat	" "	1: 40
Valessimassa	" "	—: 25
Valutavara, kts. rauta.		
Vanilji	" "	10: —
Vanteet	" "	—: 10
Vanu, silkki	" "	1: —
muunlainen	" "	—: 25
Vaski, kts. metallit, epäjalot.		
Vaunut, kts. ajokalut.		
Vehnä, jauhamaton	10 hehtol.	—: 50
" -jauhot ja -ryynit	100 kg.	—: 25
" leseet	1,000 "	—: 50
Veistokuvat, marmorista tai kipsistä	100 "	—: 50
" biscuitista l. sentapaisesta	" "	4: 70
Venkoli, saksankumina	" "	—: 50
Veri	" "	—: 50
Verimadot l. -juotikkaat	" "	—: 50
Verikivi	" "	—: 25
Verka	" "	19: —
Verkareunukset	" "	2: 40
Verkot, kalan-	" "	—: 50
Vermisellit	" "	—: 50
Vernissa, lakka	" "	2: 40
maalarin-	" "	—: 70
Vesi, hiilihappoinen	pullo	—: 01
haju-	100 kg.	2: 40
Vesijohdonputket, savesta tai tiilestä	1,000 "	—: 25
Vesilasi (kem.)	100 "	—: 25
Viikunat	" "	—: 90
Viinit, kaikenlaatuiset, astioissa	" "	1: 20
ei kuohuvat, pulloissa	koko pullo	—: 06
kuohuvat, sn	" "	—: 12
Viinikivi	100 kg.	—: 25
Viinirypäleet	" "	—: 50
Viiniväri	" "	4: 70
Vikkeri	10 hehtol.	—: 50
Vilja, jauhamaton	1,000 kg.	—: 70
jauhot: ruis-, ohra-, kaura- ja tattari- muunlaiset	100 "	—: 15
leseet, kaikenlaiset	" "	—: 25
ryynit: riisi-, saago-, hirssi- ja vehnä- muunlaiset	1,000 kg.	—: 50
" "	100 "	—: 25
" "	" "	—: 15
Villat	" "	—: 25
villalangat ja -neule	" "	2: 40
-kankaat, kts. kankaat.		

Villanauhat, -kirjausvaate, -sniljat ja nyörinpunoelmat	100 kg.	10: —
-kankaat, kts. kankaat.		
-trikotaashi	" "	14: —
-pitsit ja blondit	1 "	1: —
Villaripheet	100 "	—: 25
Viltti: asfaltti- ja tervattu vuoraushuopa	" "	—: 10
koneviltti ja vilttimatot	" "	2: 40
sänky- ja matkaviltit	" "	10: —
-kengät	" "	4: 70
Virkatut teokset, kts. kudotut teokset.		
Vitriooli	" "	—: 25
Voi	" "	—: 25
Voidrittelit	" "	—: 25
Voilokki	" "	2: 40
Vuodat, kts. nahat.		
Vuolukivi	" "	—: 25
Vuorauspaperi	" "	—: 25
Vuorikristalli	1,000 "	—: 10
Vuorisuola	" "	—: 10
Väkiuomat, ei erittäin mainitut: astioissa	100 "	2: 40
kivituopeissa tai pulloissa	koko t. tai p.	—: 10
Väkipyörät, vetimiseen l. raksineen tai ilman niitä	100 kg.	—: 10
Väkiavinatavarat, ei erittäin mainitut:		
astioissa	" "	2: 40
kivituopeissa t. pulloissa	koko t. tai p.	—: 10
Värit: aniliini, koshenilli ja indigo ja niiden ekstraktit;		
karmiini, kartamiini, espanjan vihreä l. vaski-		
ruoste, garansiini, miniatyyrivärit sekä kai-		
kenlaiset lakkavernissat	100 kg.	2: 40
lyijy, ja sinkkivalkonen sekä mönjä	" "	—: 50
berliinin- ja pariisinsininen, ultramariini, lonninki		
l. sinerrys, krappi, sinooberi, sekä öljyssä		
jauhetut ynnä muut ei erittäin mainitut värit		
ja väriekstraktit	" "	1: —
kaikenlaiset väreiksi kelpaavat maa- ja savilajit,		
väripuut, raspatut tai raspaamattomat, sekä		
värjäyksessä käytetyt juuret, hienonnetut tai		
hienontamattomat, kuten brasilianpuu, sandeli,		
kurkkumeja (curcuma), punaväri, keltamulta		
eli okra, umbra, catechu, kimrööki, krapin-		
juuri, ruskeajuuri, galmeija, l. sinkkisälpä,		
orleana, hopealehti l. lyijyhappeuma, lyijy-		
ja tinatuhka y. m.	" "	—: 25
Väriomena	" "	—: 25
Väskynät	" "	—: 90
Ämpärit, liina- tai hampukankaasta	" "	—: 50
Öljykakut ja niistä valmistetut jauhot	" "	—: 10

Öljykivi	100 kg.	—: 25
Öljyt: hyvänhajuiset tai haihtuvat	" "	10: —
manteli, oliivi- tai puuöljy sekä keitetty öljy eli maalarinvernissa	" "	—: 70
muunlaiset, paitsi petrooli	" "	—: 50
petrooli (paloöljy)	" "	—: 25
Öylätit	" "	2: 40
Muista, tässä ei erittäin mainituista tavaroista, joita laatunsa tai nimityksensä puolesta ei voi katsoa kuuluvan mihinkään tässä taksassa lueteltuihin esineisiin, suoritetaan liikenne- maksua	" "	—: 50

II. Satamamaksua

suoritetaan

tulevista laivoista:

laivasta, joka tullikamarin passituksella tekee matkan yli Itämeren
 tai kauvempaa, täydeltä rekisteritonnilta —: 60

laivasta, joka passituksella tekee matkan ainoastaan Suomen- ja
 Pohjanlahden yli aina Tukholmaan, sekä matkustajahöyry-
 laivasta, joka ilman passitusta tekee sellaisen matkan, tonnilta —: 40

laivasta, joka ilman passitusta kulkee kotimaan paikkakuntain
 välillä, paitsi matkustajahöyrylaivoista, sekä veneistä ja muista
 aluksista, tonnilta —: 20

Laivasta, joka enemmän kuin yhden vuoden ajan on ollut
 kaupungin satamassa, suoritetaan laivan lähtiessä matkalle ylempänä
 määrätty satamamaksu kultakin lisävuodelta tai sen osalta.

Laivasta, joka tulee kaupungin satamaan korjattavaksi, mak-
 setaan lähtiessä, jos se vie ainoastaan sen lastin, minkä se tullessaan
 toi, puoli satamamaksua, mutta jos suurempi tai vähempi osa lastia
 tänne jätetään, tai muuta lastia otetaan, suoritetaan täysi maksu.

ajan mukaan:

höyrylaivasta tai höyrypurresta, joka on kotoisin tästä kaupungista
 ja jota ilman tullipassitusta käytetään rannkoliikettä varten
 maasatamaan, taikka hinausta tai venekulkua varten kau-
 pungissa tai sen ympäristössä, laivan purjehduskauden kulta-
 kin viikolta, tonnilta —: 15

veneestä tai muusta aluksesta, isommasta tai pienemmästä, joka on
 kotoisin tästä kaupungista ja pitemmän tai lyhyemmän ajan
 vuodesta on kiinnitetty kaupungin laituriin tai siltaan, vuode-
 delta (siihen luettuna myöskin maksu numerolaatasta). 1: —

1. *Muist.* Proomuista, joita kaupungin satamissa käytetään ruoka-
 tavarain, maalaistuotteiden y. m. myyntipaikkoina, kuin myös-
 kin kala-arkuista, joista eläviä kaloja myydään ja jotka erit-

täin osotetuissa paikoissa ovat kiinnitettyt kaupungin laituriin tai siltaan, maksetaan kaupunginvaltuusmiesten määrämä tilanvuokra.

2. *Muist.* Kun laiva ei ole mittakirjalla varustettu, luetaan:

- 1 syli tai 4 kuutiometriä halkoja,
- 250 muuraustiiltä,
- 10 triä tai 12 1/2 hehtolitraa suolatavaroita,
- 15 triä tai 25 hehtolitraa kalkkia,
- 36 kuutiojalkaa tai 1 kuutiometri kiviä tai hiekkaa, tai niitä vastaavat 1,000 kilogr. (120 leiviskää) muita tavaroita — *yhdeksi tonniksi.*

3. *Muist.* Satamamaksusta ovat vapaat:

- a) kaikki kruununlaivat;
- b) veneet ja alukset, jotka kuuluvat isompien laivojen varustukseen;
- c) veneet ja alukset alle yhden tonnin kantavuuden, paitsi ylempänä mainitut kaupungista kotoisin olevat alukset, jotka suorittavat vuosimaksun;
- d) laivat, jotka lastaamatta tai purkamatta laskevat kaupungin ulkosatamiin; sekä
- e) proomut siinä tapauksessa, ettei niitä kuljeteta kaupungin satama-alueita ulonmaksi; kuitenkin on 1. *Muist.* mainittuihin proomuihin nähden voimassa, mitä siinä sanotaan.

4. *Muist.* Laiva, joka tullikamarin passituksella tekee merimatkan yli Itämeren tai kauemmaksi ja palattuaan ulkomaan paikasta täällä on maksanut satamamaksun, mutta käy toisessa kotimaisessa satamassa ja senjälkeen taaskin saapuu tänne lastia ottamaan, on toisella kerralla käydessään vapaa satamamaksusta.

III. Siltamaksua ¹⁾

suoritetaan, kun kaupungin satama-alueella puretaan tullista vapaita sisääntuotuja, alempana mainittua laatua olevia tavaroita, riippumatta siitä käytetäänkö siinä kaupungin rantalaitureita ja siltoja vai ei, taikka kannetaanko vai kuljetetaanko ne. Tämä maksu on

1 sylestä (4 kuutiometristä) halkoja	—: 12
1 hehtolitrasta viljaa	—: 01
1 " suoloja tai kalkkia	—: 0,5
1 " suolatavaraa.	—: 02
1 kuutiometristä hiekkaa, multaa tai täyteaineita	—: 03
1 " katu- eli harmaata kiveä	—: 03
12 kapp. tasakiviä	—: 04

¹⁾ Keis. Suom. Senaatin vahvistama 1/4, 1892.

1,000 kapp. muuraustiiliä	—: 20
1 hirrestä, isommasta	—: 02
” pienemmästä (piirusta)	—: 01
1 tusinasta lautoja	—: 02
1 ” battensia tai lankkuja	—: 04

Siltamaksua ei suoriteta yhtä tonnia vähemmästä lastista.
 Alus vastaa että siltamaksu siinä tuodusta tavarasta tulee suoritetuksi.

IV. Vaakaus-, mittaus-, pakkaus- ja räkäysmaksuja

suoritetaan ainoastaan, kun vaakaus j. n. e. tapahtuu pyynnöstä, kaupungin toimesta. Maksut ovat:

a) Vaakausmaksu

(Satamakonttorin vaa'alla punnittaessa)

eläimenrehusta, 1—20 leiviskään, leiviskältä	} —: 01
” 10—200 kiloon, 10 kilolta	
huonekaluista, matkustaja- ja muuttotavarasta	} —: 04
1—20 leiviskään, leiviskältä	
s:n s:n ja s:n 10—200 kiloon, 10 kilolta	} —: 02
muista tavaroista 1—20 leiviskään, leiviskältä	
” ” 10—200 kiloon, 10 kilolta	

sekä kustakin 10 kilosta (1. leiviskästä) tai sen osasta, joka menee yli 200 kilon (20 leiviskän) — neljäs osa ylempänä mainitusta maksusta; kuin myöskin todistuksesta, jota vaaditaan vaakauksesta, erittäin 5 penniä.

b) Mittausmaksu ¹⁾

10 hehtolitrasta jyvää, herneitä, ryynejä, siemeniä tai juurikasveja .	—: 25
10 ” suoloja, kivihiiliä tai kalkkia	—: 35

c) Pakkausmaksu ¹⁾

1 hehtolitrasta suolatavaroita	—: 16
--	-------

d) Räkäysmaksu ¹⁾

$\frac{1}{4}$ astiasta tervaa	—: 15
---	-------

1. *Muist.* Vaa'asta ja punnuksista taikka mitta-astioista ei suoriteta mitään maksua.
2. *Muist.* Mittaajalla on oikeus saada vapaa matka laivaan ja sieltä takaisin, kun se ei ole kaupungin rantalaituriin kiinnitetty. Mittajan velvollisuus on täyttää ja pyyhkiä mitta-astiat.

¹⁾ Keis. Suom. Senaatin vahvistama $\frac{1}{4}$ 1892.

V. Parmausmaksu ¹⁾

on 40 penniä kultakin syleltä pitkiä halkoja ja 30 penniä syleltä enintään puolen metrin pituisia pilkkeitä, jotka kaupungin parmaaja mittaa mittaan pinoamalla. Koko maksu tulee mittauksen tehneen parmaajan hyväksi. — Erityistä maksua ei suoriteta käytetyistä mitoista, jotka kaupunki hankkii ja ylläpitää.

Satamakonttori ottaa määrätyn luvun valantehneitä parmaajia, jotka ovat konttorin katsannon ja valvonnan alaiset, sekä aina tilattaessa yleisön käytettävänä.

Parmaajalla on lupa käyttää apulaisia, kuitenkin niin, että mittaus tapahtuu hänen vastuullaan ja ettei apulaisille ole tuleva mitään eri korvausta.

VI. Painolastimaksua

suoritetaan kustakin tonnista lastattua tai purjettua painolastia . . . —: 20

VII. Keittuhuonemaksu

on maksu oikeudesta käyttää keittuhuoneita, joita kaupunki on perustanut merenkulkijoita varten. Sitä suorittaa jokainen, joka tätä oikeutta tahtoo hyväksen käyttää, kultakin päivältä —: 05

Yllämainituista maksuista kaupungin liikennekonttori kantaa liikenne- ja mittaussmaksun tavaroista, joita käsitellään tullissa, ja satamakonttori kaikki muut maksut. Kaikki maksut kannetaan paikassa, minkä kaupunginvaltuusmiehet määräävät. Paitsi asetuksissa määrättyä lukua tulli-ilmoituskirjoja on myöskin liikennekonttoriin yksi yhtäpitävä kappale jätettävä.

Joka tahtoo saada takaisin häneltä tämän taksan mukaan väärin kannettuja maksuja, on velvollinen puhevallan menettämisen uhalla rahatoimikamarilta hakemaan niiden peruuttamista yön ja vuoden kuluessa siitä kuin maksu tapahtui.

Kaupunginvaltuusmiehet voivat rahatoimikamariin tehdyn hakemuksen johdosta myöntää alennusta näistä maksuista.

¹⁾ Maistraatin vahvistama helmikuun 5 p:nä 1908.

Määräys mittarinpalkkion laskemisesta.

Kaupunginvaltuuston vahvistama syyskuun 18 päivänä 1888.

Mittarinpalkkio 1 hehtolitralta kivihiliä	3 penniä
” 1 ” suolaa	4 ”

Ohjesääntö ja taksa tavaroiden punnitsemista ja luetelemista varten, joka toimitetaan tullikäyttelystä riippumatta.

Kaupunginvaltuuston vahvistama toukokuun 11 päivänä 1909.

Yllämainitussa tarkoituksessa on kaupunginvaltuusto edellämainittuna päivänä, muuttamatta mitä aikaisemmin on säädetty satamakonttoriin sijoitetulla vaa'alla punnitsemisesta, määrännyt seuraavaa:

1 §.

Helsingin kaupungin liikennekonttoriin asetetaan valantehnyt vaakamestari, jonka tullikäyttelystä riippumatta vaadittaessa tulee taksassa määrätystä maksusta olla yleisön apuna tavaroita punnitessa ja luettellessa, ollen myös velvollinen antamaan sellaisen toimituksen suorittamisesta todistuksen.

2 §.

Vaakamestarin asettaa ja erottaa rahatoimikamari. Toimeen ottaessa varataan molemminpuolinen 6 kuukauden ylösanomisaika. Vaakamestari itse hyväksyy ja palkkaa tarvitsemansa työmiehistön.

3 §.

Tilaaajan on huollettava tavarain kuljettaminen vaakaan ja siitä pois.

4 §.

Vaa'at ja punnukset pitää kaupunki saatavina.

5 §.

Vaakamestarin tulee huolellisesti hoitaa punnitsemiskalustoa sekä katsoa, että ne vuosittain vaa'ataan ja kruunataan, minkä toimituksen kuitenkin käypunki kustantaa.

6 §.

Vaakamestarin on velvollisuus pitää kirjaa suorittamistaan toimituksista sekä tammikuun kuluessa antaa liikennekonttoriin tiedot kustakin edellisestä vuonna käyntelemästään tavaraladusta painomäärineen ja kappalelukuineen sekä selvitys suoritettujen toimitusten tuottamista tuloista ja menoista.

7 §.

Todistus suoritetusta toimituksesta on kirjoitettava painetuille lomakkeille, jotka vaakamestari hankkii ja jotka liikennekonttorissa ovat varustetut leimalla ja numerolla.

Taksa, jonka mukaan kaupungin vaakamestari on oikeutettu kantamaan maksua, kun hän vaadittaessa palvelee yleisää punnitsemalla ja luettelemalla tavaroita.

Tätä taksaä ei ole sovellettava satamakonttoriin sijoitetulla vaa'alla punnittaessa.

Voita lukuunottamatta on kaikellaisten tavarain punnitsemisesta suoritettava maksua:

punnittaessa	50	tonniin	35 p.	tonnilta.
„	50:stä— 200	„	30	„
„	200:sta— 500	„	25	„
„	500:sta—1,000	„	20	„
„	yli 1,000	tonnin	15	„

voita punnittaessa 8 penniä dritteliltä.

Vähin maksu jokaisesta punnitsemisesta on Smk 2: 50. Vaakatodistus annetaan maksutta.

Punnitsemisesta k:lo 6 i. p. ja k:lo 8 a. p. välisenä aikana sekä pyhäpäivinä suoritetaan maksu 50 0/0:n korotuksella.

Jos vaakamestaria viivytetään pyydetyn punnitsemisen alkamisesta tai sen kestäessä ilman omaa syytään, tulee hänen saada korvausta Smk 1: 50, ja jokaisen hänen apulaisensa Smk

1: —, kultakin kokonaiselta tunnilta, jonka viivytys on yhtämittaa kestänyt. Jos heidät lähetetään takaisin ennen tilatun työn alkamista, tulee vaakamestarin ajanhukasta saada Smk 1: 50 ja jokaisen hänen apulaisensa Smk 1: —.

Kustannuksen vaakojen ja punnusten kuljettamisesta korvaa tilaaja, ellei hän itse tarjoudu toimittamaan kuljetusta.

Tämä taksa tulee olla nähtäväksi pantuna sopiviin paikkoihin kaupungin satamissa.

Korvaus tavaroiden luettelemisesta kappaleittain on toistaiseksi suoritettava sopimuksen mukaan kustakin toimituksesta.

Kaupunginvaltuuston päätös työväenammattikunnan järjestämisestä kaupungin pakkahuoneeseen sekä taksa mainitulle ammattikunnalle, annettu huhtikuun 25 p:nä 1911.

Samalla kun kaupunginvaltuusto edellämainittuna päivänä on päättänyt, että tšekäläiseen pakkahuoneeseen liikennekonttorin valvonnan alaiseksi on kesäkuun 1 päivästä 1911 perustettava työväenammattikunta, jonka jäsenet olisivat yleisön käytettävänä tavarain pakkahuonekäyttelyssä, on valtuusto vahvistanut seuraavan

Taksan Helsingin kaupungin pakkahuoneen työväenammattikuntaa varten.

- I. Lastin vastaanottaminen ja varastoon paneminen:
 - a) yksityisistä kolleista 100 kg:ta 15 p:nä.
 - b) tukkutavaroista liikennekamreerin kanssa tehdyn sopimuksen mukaan.
- II. a) Maksut tavaroiden tuomisesta tullaushuoneeseen pakkahuoneen makasiinista, niiden vie-
misestä pakkahuoneeseen ja
sieltä antamisesta, kun muuten
tarpeellisen työn suorittaa tava-
ranomistajan oma väki . . . 100 „ 15 „

b) Maksut, kun työväenammattikunta suorittaa kaiken tullikäytelyyn kuuluvan työn:

- 1) kun tullikäyttely ei vaadi täydellistä purkamista ja uudestipakkaamista 100 kglta 25 p:niä.
- 2) kun tullikäyttely vaatii täydellisen purkamisen ja uudestipakkaamisen 100 „ 35 „

Vähin maksu I ja II kohdassa on 50 penniä.

III. Postipaketin purkamisesta ja uudestipakkaamisesta kappaleelta 10 penniä.

IV. Työväenammattikunnan miehistöä voidaan myöskin käyttää aikapalkalla, ja on maksu siinä tapauksessa 75 penniä tunnilta miestä kohti.

Helsingin kaupungin satamajärjestys.

Keisarillisen Senaatin vahvistama tammikuun 15 p:nä 1879, muutoksinen huhtik. 23 ja marrask. 1 p:ltä 1887.

1 §.

Helsingin kaupungin satamapiirin rajana on: etelässä Bäckholman pohjoisranta, Gustafsvärdin salmi, Vargskärin, Harakan, Skiffer-, Flis- ja Ärtholman sekä Utterin etelä-ranta; lännessä Märholma, Gris- ja Råholma; idässä Kungsholman salmi, Kalfholman länsiranta, Blåbärslandin itäranta, Silversalmi, Granholma ja mannermaa.

Satamapiiriin kuuluvat seuraavat sisäsatamat:

a) Sörnäsän ja Pohjoissatama, jotka käsittävät veden pohjoispuolella sitä linjaa, joka on vedetty Katajanokan kaakkoi-
sesta kärjestä Vrakholman eteläpuolitse Blåbärslandin itärantaan.

b) Eteläsatama, elikkä vesi sisäpuolella linjaa, joka käy Katajanokan kaakkoiskärjestä Ryssän- ja Puolitiensaaren itärantaa, Långörnin pohjoisrantaa ja Harakan saaren pohjoisinta kärkeä myöten Kaivopuiston eteläisimpään kärkeen.

c) Ulriikaporin satama, johon kuuluu vesi sisäpuolella linjaa, joka käy Kaivopuiston eteläisimmästä kärjestä Skiffer- ja

Flisholman pohjoisrantaa myöten mannermaahan Flisholman salmen kohdalla.

d) Sandvikin satama eli se vesi, joka on Munk-, Sand- ja Busholman etelärantain sisäpuolella, kuin myös Gräs-, Lapp-, Edes- ja Hummellahti.

Muu osa satamapiiriä on ulkosatama eli satamansuu (reddi).

2 §.

1. Järjestyä satamapiirissä hoitavat satamakapteeni sekä hänen alaisensa satamamestari ja satamapalvelijat.

2. Satamakapteeni on ylimalkaan velvollinen tarkasti pitämään silmällä sekä tämän satamajärjestyksen että myöskin sen noudattamista, mitä kaupungin voimassa olevassa rakenusjärjestyksessä on säädettyinä ranta- ja satamasilloista, sekä näissä ilmaantuneita vikoja rahatoimikamarille ilmoittamaan, niiden korjaamista varten; olemaan satamakonttorissa eteläsataman varrella saapuvilla kaikkina arkipäivinä tietyinä aikana, jonka rahatoimikamari satamakapteenin esityksestä määrää, ollen se aika ilmoitettava sekä tiedoksipanolla satamakonttorissa että merkkisalkoon konttorin viereen nostetulla lipulla; pitämään silmällä ja tarkastamaan määrättyin laiva-, lasti- ja muiden maksujen debiteerausta, kantoa ja tilitystä, sekä pitämään tarkkaa vaaria siitä, että satamapalvelijat joka aamu varhain, vuodenaajan laadun mukaan, ovat satamissa saapuvilla, että yökaitsijat niihin säällisesti sijoitetaan, että palvelijat rehellisesti, uutterasti ja ketään loukkaamatta tekevät palvelustehtävänsä sekä muuten siivosti ja sävyisästi kohtelevat merenkulkijoita ja muita, joiden kanssa silloin joutuvat yhteyteen.

3. Kaupungin satamakonttorissa kannettavat maksut debiteeraa omalla vastuullansa sitä varten otettu satamakonttorin-kirjanpitäjä. Näiden maksujen kantamisen toimittaa myöskin sama kirjanpitäjä, elleivät kaupunginvaltuusmiehet ole rahatoimikamarin ehdotuksesta sitä varten ottaneet toista henkilöä.

4. Satamamestarin, joka ynnä kaksi satamakonstaapelia sijoitetaan Sörnäsiin, tulee pitää silmällä järjestystä sekä siellä olevassa satamassa että sen ympäristössä olevissa lastauspiireissä, kuin myös omalla edesvastauksellaan käyttää tätä satamajärjestystä ja muuten noudattaa niitä määräyksiä, joita satamakapteeni voipi hänelle erittäin antaa.

5. Kaupungin satamakonttorit pidetään merenkulkuaikana ilmoitusten vastaanottamista varten avoinna joka arkipäivä kello

6:sta aamulla, valoisampana, ja päivän valkenemisestä asti pimeämpänä vuodenaikana kello 6:teen illalla, mutta debiteeraus ja maksujen kanto toimitetaan ainoastaan eteläsataman varrella olevassa satamakonttorissa aikoina, jotka ovat kaupunginvaltuutusmiesten määrättävät rahatoimikamarin esityksestä. Kun satamat ovat jäässä ja merenkulku lopetettu, pidetään eteläsataman konttori avoinna ainoastaan lyhyenlainen, niinkään kaupunginvaltuutusmiesten vastamainitussa järjestyksessä määräämä osa päivästä.

3 §.

1. Laivain eli alusten, paitsi maalaisjaalain ja venetten, pitää ulkosatamaan tultuansa nostaa aluksen lippu ja pysyttää se ylhäällä siksi kuin ilmoitus tulosta on tehty kaupungin satamakonttorissa.

2. Eivät saa sota- eikä kauppalaivat eivätkä myöskin vähemmät alukset olla alallaan kutakin satamaa varten erikseen määrätyissä ja merkityissä kulkuväylissä. Etelä-satamassa rajautuu kulkuväylä etelässä suoraan linjaan, joka on vedetty Pohjoisesta Makasiinikadusta Länsikajille asetetun punapallollisen merkkipatsaan kautta menevää suuntaa kolmekolmatta sylvä itäpuolitse Pohjois-Bleholmaa, sekä pohjoisessa suoraan linjaan, joka on vedetty Kauppatorin koilliskulmasta torin viereiselle kajille asetetun viheriäispallollisen merkkipatsaan kautta menevää suuntaa seitsemänkymmentäyhdeksän sylvä eteläpuolitse Katajanokan eteläisintä kärkeä; joista merkeistä luotsilla tulee olla tarkka tieto. Muissa satamissa merkitään kulkuväylät sitä varten sijoitetuilla reimareilla.

3. Ahtauden ja esteiden välttämiseksi vähemmät alukset ovat ankkuriin pantavat sataman matalampiin osiin, ja veneellä varustettujen laivain pitää ankkuriin käymään vähintäänkin kahdenkymmenen sylen päähän rannasta tahi sillasta, eivätkä saa sen jälkeen pitää venettä vedessä laivan perän takana.

4. Isommat alukset eivät saa mennä satamiin laitettuihin veneiden ja pursien säiliöihin eli valkamiin. Katajanokan kanavan viereinen venevalkama on määrätty kruunun ja purjehdus-seurain aluksille. Muut venevalkamat ovat aiotut etupäässä maalaisten aluksille, jotka kaupunkiin vievät ja myytävänä pitävät elatusaineita, kuin myös muille veneille ja pursille, satamakapteenin jaon ja osotuksen mukaan; kuitenkin vaarinottaen että, sittekuin uusi satama elävään kalain-myymistä varten on hankittu,

tämä tavara on siinä kaupittava. Siksi kuin erityinen satama kalakaupalle avataan, maalais-alukset, jotka kaupunkiin kaloja tuovat, sijoitettakoon viimeainittuihin valkamiin, sen mukaan kuin maistraatti siitä likemmin saattaa määrätä, ja pidettäköön sanottu tavara niissä kaupaksi.

5. Laivain päälliköt ovat kymmenen ja enintään viidenkymmenen markan sakon uhalla velvolliset katsomaan, että heidän laivansa kulkevat varovasti sisäsatamissa eivätkä suuremmalla nopeudella kuin yhden saksan peninkulman tunnissa; ja pitää kaikkein laivain mennä toistensa sivuitse vasemmalta eli paapuurin puolelta sekä myöskin muuten ja erittäinkin tulien pitämisen suhteen vaarinottaa niitä laivain yhteentörmäyksen estämiseksi olevia ohjeita, jotka jo keisarillisessa julistuksessa 6 p:ltä toukokuuta v. 1863 ovat säädetyt taikka vastedes määrättäneen.

6. Määräysten antamista varten satamissa noudatettavasta järjestyksestä on sekä satamapäälliköillä että satamapalvelijoilla oikeus ennen tullikatsastustakin nousta tulleihin laivoihin; ei kuitenkaan ennen kuin laiva on otettu tullipalvelijan vartioitavaksi.

4 §.

1. Suorastaan ja viimeistäänkin neljänkolmatta tunnin kuluessa tulon jälkeen on laivanpäällikkö velkapaä kaupungin satamakonttorissa ilmoittamaan tulemisensa ja silloin kirjoittamaan nimensä konttorissa olevaan tulleiden laivain luettelokirjaan sekä sanomaan laivan nimen, asun (riggin), kotopaikan, vetoisuuden ja kulkusyvyuden, mistä se tulee, missä se on käynyt ankkuriin, mitä sen päälästina on, onko ja kuinka paljo ruutia, vuoriöljyä tahi muita tuleen räjähtäviä tahi tulenarkoja aineita laivassa, niin myös, onko kukaan laivalla olija tarttuvassa taudissa; jossa tapauksessa päällikkö olkoon velvollinen huolta pitämään, että sairas älköön laivasta lähtekö muussa tarkoituksessa kuin sairaahuoneeseen otettavaksi tahi omassa kodissaan hoidettavaksi. Samanlainen velvollisuus on kaikissa soveltuvissa kohdissa myöskin veneenkuljettajilla.

2. Kaupungin satamakonttorissa tehdystä ilmoituksesta antakoon konttori todistuksen, johon myös kirjoitetaan se paikka, johon laivanpäällikkö tahi veneenkuljettaja on saanut oikeuden ankkuriin panna tahi kiinnittää laivan tahi veneen. Joka kerta kuin laivanpäällikkö tahi veneen kuljettaja haluaa muuttaa osoitettua paikkaa tahi satamapäälliköt sen määräävät, merkitään se uudestaan todistukseen. Tästä todistuksesta maksetaan,

silloin kuin se saadaan, niiden laivain puolesta, jotka tullikamarissa suorituvat, viisikolmatta penniä ja niiden laivain ja veneitten puolesta, jotka harjoittavat saaristoliikettä, kymmenen penniä. Niille veneille, jotka eivät maksa satamarahaa, ei ole semmoinen todistus tarpeen.

3. Semmoisen höyrylaivan päällikön, joka tekee säännöllisiä matkoja kaupunkiin, on määrätty ilmoitus tehtävä ainoastaan ensi kerralla, kun hän vuoden kuluessa höyrylaivalla kaupunkiin saapuu, taikka, jos laiva on ollut talvea kaupungin satamassa, ennenkuin ensimmäinen lähtö tapahtuu. Jos purjehdusaikana jokin muutos laivan vetoisuudessa sattuisi, pitää ilmoitus siitä viipymättä satamakonttoriin tehtämän.

4. Kun höyrylaivan pitää, voimassa olevan asetuksen mukaan, tehdä näytepurjehdus ja olla semmoisen katselmuksen alainen, kuin matkustajain kuljetusta varten on säädetty, tulee päällikön ennen matkalle lähtemistä satamakapteenille näyttää katselmusmiesten antama todistus.

5. Laivan tahi veneen oleskellessa kaupungin satamain alueella älköön laivanpäällikkö tahi veneenkuljettaja välttäytykö antamasta niitä tarpeellisia tietoja aluksen lastista ja väestä, joita satamapäälliköt itse tahi satamapalvelijain kautta häneltä vaativat.

6. Jos laivanpäällikkö tahi veneenkuljettaja jättää tässä pykälässä olevat määräykset täyttämättä tahi jos hän on antanut vääriä ilmoituksia, sakotettakoon viidestä kolmeenkymmeneen markkaan; jos tuleen räjähtäviä tahi tulenarkoja aineita salataan, olkoon sakko aina kahteensataan markkaan asti.

5 §.

1. Luvatta ei laiva saa laskea kaupungin kajin eli satamasillan viereen.

2. Laskemasijan neuvovat satamapäälliköt, ja tulee jokaisen laivan, joka kajin eli satamasillan viereen laskee, käyttää riihulttia tahi huilaria; älköön kuitenkaan pidättimiksi pantako semmoisia esineitä, joista kaji eli silta voipi turmeltua. Päällikkö, jonka laiva on kiinnitettynä kajiin tahi laituriin tahi johonkin paikkaan sisäsatamissa, on velvollinen, tarpeen vaatiessa tahi satamapäällikköin niin määrättyä, viemään ulos ankkurin sekä vetämään sisään liivaritangon, puteljonit, veneet, täävertit eli kattimet ja muut laivanrunгон ulkopuolelle pistävät irtonaiset osat.

3. Jos laivanpäällikkö tai veneenkuljettaja asettuu aluksiin väärään satamaan, taikka päällikkö kiinnittää laivan venevalkamain suulle, ilman satamapäällikköjen lupaa, tai siirtää laivansa neuvotusta paikasta luvattomalle sijalle, sakotettakoon kymmenen ja enintään sata markkaa sekä muuttakoon laivan tai veneen siihen paikkaan, jonka satamapäälliköt hänelle osottavat, sillä uhalla, että se muutoin hänen kustannuksellansa ja edesvastauksellansa toimitetaan; jos laivanpäällikkö tai veneenkuljettaja niskottelee täyttämästä, mitä hänelle semmoisen siirtämisen suhteen määrätään, olkoon satamakapteenilla tai satamamestarilla valta, itse läsnä ollessansa, irti heittää tai katkaisuttaa laivan tai veneen kiinnitystouvit tai rantapitimet. Vastatkoon myös laivanpäällikkö tai veneenkuljettaja kaiken siitä tulleen vahingon.

4. Höyrylaivoille, jotka kaupunkiin tekevät säännöllisiä matkoja, näytetään joka vuosi merenkulun alkaessa määrätyt laskemapaikat, sitä myöten kuin tila sallii, joihin paikkoihin niiden on purjehdusaikana käyminen, ellei erityinen syy vaikuta muutettua järjestelyä.

6 §.

1. Jos laivanpäällikkö tahtoo ottaa tai purkaa lastia kaupungin kajin eli satamasillan vieressä, ilmoittakoon sen kaupungin satamakonttorissa, jossa hänelle neuvotaan se paikka, missä se saa tapahtua, kuin myös tarpeelliset määräykset annetaan.

2. Siinä järjestyksessä, kuin semmoinen ilmoitus on tapahtunut, olkoon laivanpäällikkö oikeutettu, sitä myöten kuin tila sallii, käymään kajin eli satamasillan luo ja lastausta tai purkamista toimittamaan. Jos laivan lastin havaitaan olevan senlaatuista, että voidaan peljätä sen pitemmällä oloajalla pilautuvan, niin semmoiselle laivalle, katsomatta aikaisempiin satamakonttorissa tehtyihin ilmoituksiin, osotettakoon purkupaikka. Semmoisten aineitten purkamista tai lastausta, joista lähtee paha hajua tai vahingollista pölyä, niinkuin sonnasta, kalkista, kivihiilistä y. m., ei saa tehdä muissa kuin siihen erittäin määrättyissä paikoissa.

3. Lastia purkaessa tai ottaessa kaupungin kajin eli satamasillan vieressä pitää laivan asettautua niin, että viepi mitä vähemmän tilaa, ja on lastaus ja purkaminen toimitettava

niin joutuisasti kuin suinkin mahdollista on. Jos sitä toisen laivan vahingoksi viivytetään, olkoon satamapäälliköillä oikeus käskää huolenpitämätön pois, sillä tavoin kuin 5 §:ssä määrätään, ja antaa paikka toiselle. Niin pian kuin purkaminen on toimitettu, on laiva, jos ei sitä heti ruveta lastaamaan, ulonnettava kajista eli sillasta niin kauas, ettei ahtautta eikä haittaa synny; ja vaikka lastaus hetikin tapahtuisi, saakoot satamapäälliköt, kun ahtauden estäminen niin vaatii, neuvoa toisen, vaikkapa etäisemmänkin paikan, johon laiva sitte on viipymättä siirrettävä, sillä uhalla kuin 5 §:ssä on sanottu. Lastauksen-
loputtua on laiva heti vietävä pois sisäsatamista.

7 §.

1. Laivalla, jossa on enempi kuin kaksikymmentä naulaa ruutia tahi muuta räjähdysainetta, taikka enempi kuin satakaksikymmentä kannua petrolia, naftaa tahi muita helposti tuleen syttyviä öljyjä, pitää ulkosatamaan tullessa olla punainen lippu isoon mastoon nostettuna ja laiva siinä ankkuriin pantaman niin, että se aina on vähintäänkin yhden kaapelimitan päässä rannasta ja muista laivoista.

2. Yllämainittuja ja muita tulenarkoja aineita purettaessa ja lastattaessa, jota, kaupungin satamakonttorista luvan saatua ja poliisikamarissa ilmoitettua, saadaan toimittaa ainoastaan satamansuulla tahi sitä varten erittäin määrättyssä paikassa, on laivanpäällikön ja veneenkuljettajan velvollisuus tarkasti noudattaa niitä varanpiteitä ja käytösohjeita, joita 14 p:nä elokuuta v. 1866 annetun keisarillisen asetuksen ja muiden tähän asiaan nähden voimassa olevain asetusten mukaisesti, satamapäälliköt tahi kaupungin poliisi hänelle ilmoittaa.

Sörnäsän satamassa saadaan petrolia purkaa petrolin kuljettusta varten erittäin sovitetuista, niin kutsutuista tank- eli säiliöhöyrylaivoista sataman luokse sijoitettuun varastosäiliöön sillä ehdolla, että öljy juoksetetaan laivoista säiliöön hengenpitävästi suljettuja metallitorvia myöten.

Sen rikkomisesta, mitä tässä ylempänä on säädettyä, sakoetaan viidestäkymmenestä kahteensataan markkaan, aina virhetön laatua myöten.

8 §.

1. Tavarán vastaanottaja on velkapää pois korjaamaan puretut tavarat sitä myöten kuin purkaminen tapahtuu ja vii-

meistäankin kolmen päivän kuluessa sen päättymisestä. Muuten ei saa kajien ja satamasiltain ympärillä olevilla käytävillä lastaus- tai purkutavaroita säilyttää.

2. Jos mainittua aikaa kauemmaksi kajeille tai satamasilloille taikka sinne meneville ajoradoille jätetään tavarain, rakennusainetten tai muun kalun varastoja, on satamapäällikköjen asiana korjauttaa ne pois ja panettaa soveliaaseen paikkaan omistajan kustannuksella. Jos ei talteen otetun tavarain omistajaa voida löytää, saa maistraatti, yön ja vuoden kuluttua sen jälkeen kuin siitä on kuulutettu kaupungin kirkoissa ja ilmoituksella kolme kertaa maan virallisissa sanomalehdissä, myyttää tavarain julkisella huutokaupalla ja siitä keräytyviä rahoja, sittenkun on vedetty pois kaikki kustannukset, käyttäen sen mukaisesti kuin laki säättää löytämisestä ja löytökaluista. Jos talteen otettu tavara havaitaan senlaatuiseksi, että se kauemman aikaa säilytettynä pilautuisi, tapahtukoon myyminen kiireimmiten.

3. Kaikkalainen hevosella kulkeminen satamasilloilla muussa tarkoituksessa kuin tavarain ja höyrylaiva-matkustajain kuljetusta varten on, tapaturmain estämiseksi, kielletty.

4. Jos tämän pykälän määräyksiä rikotaan, sakotetaan viidestä kahteenkymmeneen markkaan.

5. Jos kaji tai silta turmellaan raskaiden tavarain pudottamisella tai painavalla säilytyksellä taikka muulla tavoin, palkitkoon syyllinen kaiken siitä tulleen vahingon.

9 §.

1. Jokainen olkoon kielletty painolastia viskaamasta satamiin tai niihin meneviin suuväyliin tai niitä ympäröiville rannoille taikka sitä purkamasta muualle kuin satamapäällikköjen ilmoittamaan paikkaan.

2. Vuorokauden pimeänä aikana ei painolastia saa purkaa eikä lastata muutoin, kuin luotettavan henkilön silmällä pitäessä, jonka satamapäälliköt siihen määräävät ja jolle laivanpäällikkö maksaa viisikymmentä penniä tunnilta.

3. Kun painolastia, hiiliä, tiiliä ja muita semmoisia aineita, joiden karikkeet saattavat mataloittaa tai soaista satamaa, puretaan tai lastataan taikka toisesta laivasta tai veneestä toiseen muutetaan, tulee laivanpäällikön tai veneenkuljettajan käyttää luukkuseiliä tai puukourua sekä muuten vaarinottaa tarkoituksenmukaisia varanpiteitä.

4. Rikkoja ja karikkeita lastista, kajutasta, keittiöstä taikka tilkityksestä, tukkimisesta, raaputuksesta tahi mistä muusta toimituksesta tahansa ei saa pois viskata eikä koolle panna satamapiiriin, vaan ovat ne kokoon kerättävät ja vietävät johonkin paikkaan, jonka rahatoimikamari, terveystoimikunnalta lausunnon vaadittuansa, sitä varten määrää ja käskkee satamapäällikköjen satamapalvelijain kautta asianomaisille näyttää.

Puutavarain sievistystä (justeerausta) tahi muuta sahausta saapi tehdä ainoastaan satamapäällikköjen siihen valitsemissa paikoissa, ja pitää siinä tulevat karikkeet pois vietämän sekä paikka työn loputtua siivottaman.

5. Kuolleita kaloja, lihan- tahi kalansuolavettä taikka muita aineita, joista voi tulla pahanhajuista lemua tahi likaisuutta, ei saa viskata sisäsatamiin.

6. Eläinten vuotain ja karvain puhdistamista, väritavarain ja lankain pesemistä sekä vaatteiden pesua ei saa toimittaa muualla kuin sitä varten määrättyissä paikoissa ja niihin laitetuilla pesulaitureilla.

7. Jos joku tätä vastaan rikkoo, sakotettakoon viidestä kahteensataan markkaan ja olkoon, jos painolastia on aluksesta viskattu tahi puutavarain sahauksesta tahi sievistyksestä tulleita karikkeita paikalle jätetty, velvollinen korjaamaan viskatut tahi jätetyt aineet pois, sen uhalla, että se muuten hänen kustannuksellansa tehdään.

8. Uiminen kaupungin sisäsatamissa muualla kuin sitä varten erittäin osotetuissa paikoissa, on viiden ja enintään viidenkolmatta markan sakon uhalla kielletty.

10 §.

Tulipalon estämiseksi on jokainen kielletty:

1) laivoissa tahi veneissä, jotka ovat kaupungin kajien tahi satamasiltain varsilla taikka vähemmän matkan kuin kolmenkymmenen sylen päässä niistä tahi toisesta aluksesta, tekemästä valkeata, ennenkuin satamakapteeni, ilmoituksen jälkeen, on katsastuttanut tulipesän; jos tämä nähdään olevan siinä kunnossa, että sitä ilman vaaraa sopii käyttää, ja jos ei lastina ole tulenarkoja aineita, niinkuin ruutia, öljyä, pikeä, tervaa, heiniä, olkia, pellavia, hamppuja tahi muuta sellaista, antakoon satamakapteeni luvan tulenpitoon katsastetussa pesässä kello viidestä aamusella kello kymmeneen iltasella, sillä ehdolla että

tuhan ottamista varten on ja käytetään soveliasta kannellista metallipönttöä sekä aluksen kannella pidetään vahtia auringon laskusta sen nousuun asti, josta luvasta kahden markan maksulla saadaan purjehdusvuoden loppuun voimassa oleva todistuskirja, joka vaadittaessa on näytettävä sataman ja kaupungin poliisille; näiden säännösten alaisia eivät kuitenkaan ole höyrylaivat;

2) palavaa suojatonta kynttilää pitämästä laivan kannella tai avonaisessa veneessä kaupungin satamissa;

3) aluksessa keittämästä öljyä, tervaa, pikeä, harpoissia ja muita helposti tuleen syttyviä aineita;

4) ilman satamapäällikköjen luvatta ampumasta laukauksia sisäsatamissa olevasta laivasta tai veneestä taikka kajilta.

Sen rikkominen, mitä tässä ylempänä on määrätty, rangaistaan sakolla kahdestakymmenestä kahteensataan markkaan ja velvollisuudella kaiken syntyneen vahingon palkitsemiseen.

11 §.

Kaupunginvaltuusmiehiltä lupaa saamatta älköön kukaan satamain alueelle rakentako laitureita ja paalustoja eli duc-d'albeja tai laittako kiviarkkuja ja muita upotuksia taikka lyökö paaluja ja vaajoja, kahdenkymmenen ja enintään sadan markan sakon uhalla ynnä velvoituksella purkaa ja poistaa tehty laitos.

12 §.

Jos havaitaan jonkun laivan, proomun tai veneen matalalle käyneen tai uponneen satamapiirissä, annattakoon satamakapteeni päällikölle tai omistajalle käskyn aluksen poiskorjaamiseen, niin pian kuin mahdollista on. Jos käskyä ei totella taikka päällikköä tai omistajaa ei voida tavata, pitäköön maistraatti, satamakapteenin siitä ilmoitettua, asianmukaista tointa aluksen poissaattamisesta omistajan tai päällikön kustannuksella; ja sakotettakoon niskottelijaa kymmenestä sataan markkaan ja olkoon myös alus aina panttina sanotusta kustannuksesta ja sakosta, joiden suoritukseksi se, kun omistajaa tai päällikköä ei tunneta, käytettäköön siinä järjestyksessä, kuin 8 §:ssä on tavarasta säädetty.

13 §.

1. Laivan saa vapaasti talvenpitoon panna ulkosataman alalle, kuitenkin vaarinottamalla, ett'ei tavallisia talviteitä

suljeta, mutta sisäsatamiin ainoastaan luvan hankittua satamakaapteenilta.

2. Veneet ovat talveksi maalle vedettävät ja pois vietävät tahi pantavat sitä varten osotetuille sijoille.

3. Venevalkamiin saa, satamakaapteenin määräyksen mukaan, talveksi jättää kalasumppuja elävain kalain säilyttämiseksi.

14 §.

1. Ne satama- ja muut maksut, jotka liikennetaksan mukaan kannetaan satamakonttorissa, ovat suoritettavat, ennenkuin mihinkään purkamiseen tahi lastaamiseen ruvetaan, josta kuitenkin ovat poikkeuksena yli yhden vuoden satamassa maanneet ja myös ainoastaan korjailua varten sinne tulleet laivat, jotka suorittavat maksunsa ennen poislähtöään.

2. Jos joku laiminlyö tahi kieltäytyy määrätyssä järjestyksessä satamakonttoriin suorittamasta säädettyjä veromaksuja, tulkoon kymmenen ja enintään sadan markan sakon alaiseksi.

3. Jos on syytä epäluuloon, että laivanpäällikkö tahi veneenkuljettaja on aluksessaan olevaa lastia ilmoittaessansa vilpillisesti menetellyt ja sanonut vähemmän olevan, kuin hän muassaan kuljettaa, olkoon päällikkö velvollinen niin hyvin sallimaan lastin tutkimisen ja sitä tehtäessä väkinensä apuna olemaan, kuin myös, jos vilppiä tahi kavallusta huomataan, pal-kitsemaan kantomiehen vaivat viidellä markalla sekä sitä paitsi suorittamaan kaksinkertaiset maksut koko lastista. Jos epäluulo havaitaan perättömäksi, olkoon se, joka tutkimuksen on toimittanut tahi toimituttanut, velkapää korvaamaan kaiken siitä tulleen vahingon ja ajanhukan.

4. Ulkomaisia ja venäläisiä laivoja älköön tullikamarissa ulossuorittako, ennenkuin päällikkö näyttää kuitin kaupungin satamakonttoriin täydellisesti suoritetuista maksuista.

15 §.

Satamakonstaapeli, joka on suorittanut hyväksytyyn näytteen asianomaisen luotsiasastopäällikön ja satamakaapteenin edessä, on oikeutettu, satamakaapteenin käskystä, luotsaamaan laivoja satamapiirin alalla, neljän markan palkkiosta itsekustakin luotsauksesta samassa satamassa, ja kuudesta markasta kun luotsaa satamasta toiseen.

16 §.

1. Vaikka tosin etupäässä kaupungin satamakonttorin päällikköjen ja palvelijain asiana on tarkasti silmällä pitää tämän satamajärjestyksen noudattamista ja sitä vastaan tehtyjä rikoksia lailisen kanteen alaisiksi ilmoittaa, älkööt kuitenkaan kaupungin viskaalit ja poliisi olko vapautetut velvollisuudesta katsoa, että kaikki vaarinotetaan, mitä satamajärjestyksessä on säädettyinä järjestyksen, turvallisuuden ja siisteyden edistämiseksi sekä satamain mataloitumisen estämiseksi; jota paitsi heidän tulee ilmoituksen saatuaan antaa satamapäälliköille kaikkea sitä virka-apua, jota nämät virkansa vuoksi saattavat tarvita.

2. Laivanpäälliköt ja veneenkuljettajat olkoot velvoitetut tottelemaan satamapäällikköjen ja satamapalvelijain viranteosansa antamia määräyksiä.

3. Tässä satamajärjestyksessä olevain määräysten rikkomiset tulevat niissä tapauksissa, joissa ei ole eri edesvastausta säädettyinä, viiden ja enintään sadan markan sakon alaisiksi, jota paitsi syyllisen pitää korvata kaikki vahinko; ja ovat sekä laiva ja vene että tavara aina panttina niin sakosta kuin vahingonpalkkiostakin, ellei muuta vakuudeksi panna.

4. Rikokset satamajärjestystä vastaan ovat, kunkin asian eri laadun mukaan, kaupungin maistraatissa tahi asianomaisessa tuomioistuimessa esille otettavat, tutkittavat ja tuomittavat. Sakot, joihin satamajärjestyksen mukaan tuomitaan, menevät tasajakoon ilmiantajan ja kaupungin kassan välillä sekä ovat maksuvarain puutteessa suoritettavat sillä tavoin kuin laissa ja asetuksissa on uhkasakoista säädettyinä.

17 §.

Rahatoimikamarin ehdotuksesta kaupunginvaltuusmiehet ottavat satamakapteeniksi ja satamamestariksi merimiehenamattiin perehtyneitä miehiä, jotka puhuvat, paitsi ruotsia ja suomea, myöskin jotakin vierasta kieltä.

Kaupunginvaltuusmiehet valitsevat niinkään muut tarvittavat virkamiehet rahatoimikamarin ehdotuksesta, jonka asiana on satamakapteenin ehdotuksesta ottaa vahtimestarit ja satamakonstaapelit.

Sekä satamakapteeni ja satamamestari että satamakäskyläiset, jotka viimeksimainitut ovat velvolliset satamakapteenille ja satamamestarille osottamaan kuuliaisuutta ja tottelevaisuutta, ovat kaiken sen puolesta, mikä koskee heidän järjestyksenpito-

tointaan satamissa, lähinnä maistraatin silmälläpidon alaiset, joka saa, asianhaarain mukaan, antaa heille heidän virassa tekemistään virheistä ja hairauksista varoituksia tai sakottaa heitä kymmenen ja enintään sata markkaa tahi pidättää heidät virantoituttamisesta enintään kuusi kuukautta joko niin, että he sen ohessa menettävät koko palkkansa tai osan sitä tahi etteivät mitään menetä, taikkapa heidät tykkänään virkatoimesta erottaa. Sitä vastoin olkoot asiat, jotka koskevat korvauksen saantia vahingosta, jonka satamakapteeni tai satamamestari tai satamapalvelijat jollekin tuottavat, yleisen oikeuden käyteltäviä. Satamamaksujen debiteerauksessa ja kannossa tehdystä virheestä ja huolimattomuudesta ovat asianomaiset virkamiehet niiden seuraamusten alaisia, jotka rahatoimikamarin ohjesääntö määrää rahatoimikamarin alaisille virkamiehille, heidän virkatoimissa tekemistään virheistä ja laiminlyömisistä.

Satamakapteeni, satamamestari ja satamapalvelijat pitävät virantoitutuksessaan tummansinisestä verasta tehtyä virkatakkia, jossa on kaupungin vaakunalla varustetut keltaiset metallinapit; sitä paitsi käyttävät satamakapteeni ja satamamestari tummansinisestä verasta olevaa lakkia, jossa on kultanauhus ja kultainen ankkuri lakinreunuksen yläpuolella sen ja yllisen lakinreunan keskivälillä sekä satamapalvelijat ankkurimerkkiä lakissa ja rinnan vasemmalla puolella.

18 §.

Tätä satamajärjestystä on rahatoimikamarin toimesta tarpeellinen kappalemäärä *ruotsin, suomen, venäjän, saksan ja englannin kielellä* painosta julkaistava ja halvasta hinnasta yleisön saatavana pidettävä, erittäinkin satamakonttorissa.

K. Senaatin kirje Uudenmaan läänin kuvernöörille siitä maksusta, joka kannetaan ulkomaalaisilta, jotka maston vieressä myyvät maahan tuotuja ruokatavaroita.

Annettu huhtikuun 15 päivänä 1881.

Alamaisessa kirjelmässä maaliskuun 23 päivältä 1881 olette Te tänne lähettänyt Helsingin kaupunginvaltuuston sikäläi-

selle maistraatille antaman alamaisen kirjelmän, jossa kaupunginvaltuusto on anonut vahvistusta laatimalleen, maistraatin puoltamalle ja herra kuvernöörin hyväksymälle ehdotukselle, että ulkomaalaisten, jotka tahtovat käyttää hyväkseen heille 31 päivänä maaliskuuta 1879 elinkeinoista annetun armollisen asetuksen 12 §:ssä myönnettyä oikeutta satamassa maston vieressä myyskellä maahan tuomiansa ruokatavaroita, suorittaisivat kultakin viikolta sinä aikana, minkä tavaroita pidetään kaupan, tahi, ellei sanottu aika käsitä koko viikkoa, viikon osalta kaupungin satamakonttoriin edeltäpäin, ennenkuin myynti saa alkaa, seuraavan, kultakin alukselta luetun maksun, nimittäin: kun kaupan pidettyjen ruokatavarain paino veneen tahi aluksen tullessa satamaan on *viisikolmatta leiviskää tahi vähemmän, markkan;* kun mainittu paino on *viittäkolmatta, mutta ei viittäkymmentä leiviskää suurempi, kaksi markkaa;* kun paino on *viittäkymmentä leiviskää suurempi sataan leiviskään asti, neljä markkaa;* ja painon ollessa *sataa leiviskää suurempi, jokaiselta ylimenevältä sadalta leiviskältä tahi sen osalta kuksi markkaa,* niin myös että juurikasveista maksettaisiin *markka,* määrän ollessa *viisikymmentä leiviskää tahi vähempi* ja muuten *puolet* siitä määrästä, mikä muista ruokatavaroista edellä mainitun laskuperusteen mukaan suoritetaan.

Tätä asiaa tänään esiteltäessä on Keisarillinen Senaatti hyväksi nähnyt hyväksyä ja noudatettavaksi vahvistaa mainitun laskuperusteen elinkeinomaksun kantamiseksi ulkomaalaisilta, jotka Helsingin kaupungin satamassa maston vieressä myyvät maahan tuomiansa ruokatavaroita; mikä Teidän tiedokseen ja asianomaisten tietoon saatettavaksi täten ilmoitetaan.

Satamamaksujen alennus säännöllisesti kulkeville höyrylaivoille.

Rahatoimikamarin esityksestä on kaupunginvaltuusto huhtikuun 9 päivänä 1889 myöntänyt satamamaksun alennusta neljäkymmentä prosenttia voimassa olevan taksan mukaisesta määrästä sekä Helsingfors Nya Ångfartygsaktiebolag yhtiölle, joka sitä on hakenut, että myös jokaiselle muulle laivanvarustusyrittäjälle, joka pitää voimassa säännöllistä höyrylaivayhteyttä

vähintään joka neljäs viikko Helsingin sekä Itämeren, Pohjanmeren tahi Englannin kanavan jonkun sataman välillä, sillä ehdolla kuitenkin että tuollaista höyrylaivayhteyttä varten kunkin purjehdusvuoden alussa laaditaan ja julkaistaan määrätty kulkuvuorolista sekä että sitä, mikäli luonnonolot sallivat, tarkoin noudatetaan; ja päätöksellä toukokuun 7 päivästä 1889 ulotettiin tämä myönnytys myöskin niihin höyrylaivayhteyksiin, jotka pitävät voimassa säännöllistä kulkuyhteyttä Helsingin ja loidompana sijaitsevien satamain välillä, vaikkakaan Helsingin satamaan ei poikettaisi joka neljäs viikko, sillä ehdolla että määrätty kulkuvuorolista tuollaista höyrylaivayhteyttä varten kunkin purjehdusvuoden alussa julkaistaan sekä että sitä tarkoin noudatetaan, mikäli luonnonolot sallivat.

Kaupunginvaltuuston päätöksillä toukokuun 31 ja heinäkuun 12 päivästä 1892 myönnettiin höyrylaivoille Borgå ja Runeberg sellainen huojennus, että niiltä kannetaan satamamaksut 60 %:n alennuksella eli 8 penniä kultakin tonnilta ja matkalta.

Säännöt kalastuksen harjoitukselle Helsingin kaupunkiin kuuluvissa kalavesissä.

Uudenmaan läänin kuvernöörin vahvistamat helmik. 1 p:nä 1890.

1 §.

Jokaisella kaupungin asukkaalla kuin myöskin niillä, jotka asuvat kaupunkiin yhdistetyllä maalla, mutta ei muilla, on lupa kaupungin kalavesissä, paitsi niillä alueilla, joihin kalastusoikeus 2 §:n mukaan on myönnetty, kalanpyyntiä harjoittaa suorittamalla kaupungin rahastoon vuotuiset maksut kalastuksessa käytetyistä kalanpyydyksistä, nimittäin nuotasta kaksikymmentä markkaa, isosta rysästä kymmenen markkaa, kustakin silakkaverkosta, verkosta, tavallisesta rysästä ja lankamerrasta kaksi markkaa, kaikenlaatuisista koukuista markan sadalta. Onkimisesta ei mitään maksua suoriteta.

2 §.

Huvilain tahi muiden kaupungin maalla olevien vuokra-alueitten omistajat oikeutetaan, jos he niin haluavat, lunastamaan

itselleen yksinomaisen kalastusoikeuden ranta-alueensa edustalla olevaan kalaveteen, aina sen mukaan kuin asianhaarat sallivat, korkeintaan viisikymmentä metriä rannasta. Tästä oikeudesta suoritetaan rahatoimikamarin harkinnan mukaan viidestätoista kahteenkymmeneen markkaan kultakin sadalta metriltä rantapituutta ja sata metriä lyhemmästä rantapituudesta maksetaan vähintään viisitoista markkaa. Vuokramies olkoon velvollinen rahatoimikamarin tarkemman määräyksen mukaan merkitsemään alueensa rajat.

3 §.

Edellämainituista maksuista suoritetaan 1 §:ssä luetellut kaupungin satamakonttoriin, jolloin kustakin eri kalanpyydyksestä annetaan lupalippu, joka sitten, mitä silakkaverkkoihin, verkkoihin, rysiin ja mertoihin tulee, pitää pyydystä käyttäessä aina olla siihen kiinnitetty ja joka muuta kalastusta harjoittaessa on näytettävä; muussa tapauksessa katsotaan kalastus luvattomaksi ja pyydys on takavarikon alainen. 2 §:ssä mainitut vuokramäärät maksetaan kaupungin rahatoimikonttoriin.

4 §.

Ongella, koukulla, selkäsiimalla, rysillä, lankamerroilla ja verkoilla kalastaminen olkoon, 7 ja 10 §§:ssä mainituin poikkeuksin, luvallista kaikkina vuodenaikoina; älköön kuitenkaan, 7 §:ssä mainituin poikkeuksin, käytettävä sellaisia rysiä, mertoja tahi verkkoja, jotka osaksikaan ovat tiheämmiksi kudotut, kuin että välimatka solmusta solmuun, pyydyksen märkänä ollessa on 25 millimeteriä (1 tuuma).

5 §.

Nuotanveto sekä silakkaverkoilla ja isoillarysillä kalastaminen on luvallista aavoilla selkävesillä ja ulompana merellä sekä on kokonaan kielletty pohjoispuolella sitä viivaa, joka ajatellaan vedetyksi Katajanokan itäisimmästä niemekkeestä Vrakholman poikki Länsman nimiseen kariin, Eteläsatamassa, Sandvikin satamassa sekä pohjoispuolella sitä viivaa, joka ajatellaan vedetyksi Busholman lounaisesta kärjestä Märholman poikki Grisen'iin. Rysät, joita vastamainituissa sisävesissä käytetään, eivät saa olla 5,7 metriä (19 jalkaa) pitemmät eikä 1,5 metriä (5 jalkaa) korkeammat eivätkä varustettuina 6 metriä (20 jalkaa) pitemmällä aidalla kutakin rysäparia kohti ja 9 metriä

(30 jalkaa) yksinäistä rysää kohti, ja aidan korkeus yhtä vähän kuin rysänkään ei saa nousta yli 1,5 metrin (5 jalan). Samoilla alueilla älköön myöskään käytettävä verkkoja, joiden korkeus nousee yli 1,5 metrin (5 jalan).

6 §.

Rantanuotta, olipa minkä nimellinen tahansa, jota käytetään maalta tahi matalikolla vetäessä ahvenen, särjen, lahnan, säynäjän, hauen tahi muiden suurempien kalalajien pyytämässä, ei miltään kohti saa olla tiheämpi kuin että välimatka solmusta solmuun on, pyydyksen märkänä ollessa, 25 mm (1 tuuma). Sama laki olkoon isostanuotasta, joka on aiottu vastamainitun (n. k. suomukalan) pyyntiä varten tahi jota käytetään syvillä vesillä pyydettyä sellaisissa kalavesissä, joissa ei silakkaa, kilohailia, muikkuja tahi kuoreita ole; mutta isossanuotassa, jota käytetään kalavedessä, missä yhtä tahi useampaa vastamainittua kalalajia on, olkoon nuotanperä tiheämmäksi kudottu, kuitenkin ei tiheämmäksi kuin että, seuraavassa 7 §:ssä mainituin poikkeuksin, korkeintaan yksitoista (11) silmäriiviä luetaan 15 senttimetrille (1 korttelille) nuotan korkeudesta, sekä että sellaisissa kalavesissä, missä kuoreita tahi kilohailia ynnä silakoita on, saavat nuotanperän kahdella viimeisellä metrillä silmät olla tiheämmäksi kudotut.

7 §.

Silakan pyyntiä saapi kaiken vuotta harjoittaa nuotalla, rysillä ja silakkaverkoilla. Silakan kalastukseen ei saa käyttää sellaista nuottaa tahi rysää, joka mistään kohti on kudottu tiheämmäksi kuin että kutomasolmujen väliä on 13 mm ($1\frac{1}{2}$ tuumaa) tahi korkeintaan yksitoista (11) silmäriiviä 15 senttimetrillä (1 korttelilla) eikä myöskään rysiä, jotka ovat tiheämmät kuin $9\frac{1}{8}$ silmäriiviä 15 senttimetrillä.

Kilohailia, tuikkisia, muikkuja, kuoreita, salakoita ja kiiskiä saapi pyytää nuotalla tahi langasta kudotulla pyydyksellä minä aikana tahansa ja kaikkialla, kuten vanhastansa on tapana ollut; kuitenkin älköön tässä käytettävä pienempisilmäisiä pyydyksiä kuin että kahden lähinnä toisiaan olevien kutomasolmun välimatka on, pyydyksen märkänä ollessa, vähintään 10 mm ($\frac{3}{8}$ tuumaa).

Pyydyksiä, jotka ovat vastamainittujen kalalajien pyyntiä varten aiottu, ei saa tahallisesti käyttää suurempien kalalajien tahi niitten alveitten pyytämiseen.

Vantaanjoen suussa ja sen edustalla olevissa Vanhankaupungin lahden sisävesissä on siika rauhoitettava syyskuun 30 päivästä joulukuun 1 päivään saakka, jona aikaan älköön minkäänlaisia kalanpyydyksiä siellä käytettävä.

8 §.

Kalastusta älköön harjoitettako laukaisemalla vedenpinnan alle laskettuja miinoja ja patruuneja, jotka ovat ruudilla, dynamiitilla tahi muilla räjähdysaineilla ladatut, eikä myöskään heittämällä kalaveteen sellaista kiinteätä tahi vetelää ainetta, minkä nimellistä lieneekin, joka tappaa tahi huumaa kalat ja kalanalveet.

9 §.

Kalankudun ja nuottakalastuksen aikana älköön läheisyydessä ammuttako älköönkään muuta kovaa jyskettä pidettävä, jos se ilman mainittavaa hankaluutta on vältettävissä. Älköön myöskään kukaan upottamalla murtoja tahi paaluja turmelko nuotta-apajina käytettyjä paikkoja.

10 §.

Lohensukuisten kalain alveita, jotka eivät ole 225 mm (9 tuumaa) pitempiä, älköön millään vuodenajalla ongittako tahi muuten tahallansa pyydyttävä, ostettako, vastaanotettako tahi paikasta toiseen kuletettako.

11 §.

Kutuaikana lasketun kalanmädin tahallinen tahi törkeän huolimattomuuden johdosta vedestä ottaminen ja hävittäminen olkoon kielletty. Pyydyksissä usein nouseva kalanmäti on heti vedessä pois huuhdottava, mieluummin veteen laskettujen tuoreiden oksien päälle, joiden muassa mäti saapi pohjaan laskeutua.

12 §.

Jokainen, joka rikkoo sitä vastaan, mitä näissä säännöissä on kielletty, tahi laimin lyöpi, mitä niissä käsketty on, vetäköön sakkoa, asian laadun mukaan, 10:stä aina 100 markkaan, ellei armollisessa kalastussäännössä ole edesvastausta sellaisesta laittomuudesta säädetty.

Kiellettyjen pyydysten käyttäminen kalastukseen kuin myöskin rauhoitusaikana kielletyn kalastuksen harjoittaminen

tuottakoon paitsi sakkoedesvastausta myöskin pyydysten ja saaliin menettämisen, kuten siitä armollisessa kalastussäännössä sanottu on.

Lohensukuisten kalain alveet, joita vastoin 10 §:n määräystä myytäväksi tarjotaan, ostetaan, vastaanotetaan tahi paikasta toiseen kuletetaan, olkoot myöskin, saman asetuksen mukaisesti, menetetyt.

13 §.

Voidakseen tehokkaammin valvoa näitten sääntöjen noudattamista, valitsee kaupunki kahdeksi vuodeksi kerrallaan kaksi luotettavaa kalastuksenkaitsijaa, jotka ovat viskaalien silmälläpidon alaiset.

14 §.

Rikokset näissä säännöissä yhteiseksi hyväksi annettuja määräyksiä vastaan ovat virallisen syyttäjän tahi kalastuksenkaitsijan toimesta syytteeseen pantavat, kuitenkin huomioon ottamalla 2 §:ssä mainittujen kalavedenvuokraajiin nähden, mitä kalastussäännön 46 § tästä säätää. Siinä tarkoituksessa olkoon virallinen syyttäjä tahi kalastuksenkaitsija, paitsi muuta, oikeutettu, kun jokin näissä säännöissä kielletty tahi muuten laitton kalanpyydys tavataan kalavedessä, veneissä, avonaisessa ranta-aitassa tahi muualla kalaveden läheisyydessä, ottamaan pyydysten takavarikkoon. Ja olkoon virallisella syyttäjällä tahi kalastuksenkaitsijalla oikeus tarkastaa kaikki kalastusluoella käytännössä olevat pyydykset.

15 §.

Kuvernööri antakoon, jos luvattomalla ajalla tahdotaan tie-teellistä tarkoitusta taikka kalanviljelyksen toimeenpanemista varten kalastaa, siihen luvan, kuitenkin siten, että samalla annetaan väärinkäytöksiä estämiseksi sopivia määräyksiä.

Helsingin kaupungin yleisten töiden hallituksen johtosääntö.

Kaupunginvaltuuston vahvistama toukokuun 30 p:nä 1911.

1 §.

Kaupungin yleisten töiden silmälläpitoa hoitaa hallitus, johon kuuluu puheenjohtaja, joka on kaupungininsinööri, sekä

neljä jäsentä, joista kaupunginvaltuusto valitsee kolme kolmeksi vuodeksi sekä rahatoimikamari yhden vuodeksi kerrallaan. Kaupunginvaltuuston valitsemista kolmesta jäsenestä eroaa arvalla kahtena ensimmäisenä vuonna yksi jäsen ja sijaan valitaan yksi. Varajäseniä valitsee niinkään valtuusto kaksi ja rahatoimikamari yhden, kulloinkin vuodeksi kerrallaan.

Kaupungininsinöörin ollessa estettynä tulee työpäällikkö jäseneksi hallitukseen, jonka on keskuudestaan valittava puheenjohtaja siksi ajaksi, minkä estettä kestää.

2 §.

Hallitus kokoontuu kerran viikossa taikka tarpeen mukaan useammin.

3 §.

Jos jäsen taikka varajäsen eroaa ennen vaalikauden umpeen menemistä, on siitä ilmoitettava sille viranomaiselle, joka vaalin on toimittanut, uuden vaalin toimittamista varten. Siten valittu pysyy toimessaan sen ajan, mikä eronneen toimikaudesta on jälellä.

Jos jäsenellä on este, pitää hänen siitä ilmoittaa puheenjohtajalle.

4 §.

Hallituksen alainen on rakennuskonttori kaikkine osastoineen.

5 §.

Hallituksen kokouksessa esittelevät osastonpäälliköt asiat, joista heidän on ennen kokousta annettava puheenjohtajalle luettelo; ja pitää luettelon mukana seurata lyhyt promemoria.

Hallitus on päätäntövaltainen, kun paitsi puheenjohtajaa kaksi jäsentä on saapuvilla ja he ovat päätöksestä yhtä mieltä. Erimielisyyden sattuessa ratkaisee äänten enemmistö. Äänten käydessä tasan ratkaisee puheenjohtajan ääni.

6 §.

Sihteerin tehtäviä hoitamaan valitsee hallitus, kuulutetun hakuajan umpeen mentyä, toimeen sopivan henkilön.

Hallituksen kokouksissa tehdyssä pöytäkirjassa on mainittava läsnäolevat jäsenet, käsitellyt asiat ja tehdyt päätökset sekä lyhyesti niiden perustelut. Pöytäkirjan tarkistus toimitetaan lähinnä seuraavassa kokouksessa.

Jos joku, joka on neuvotteluun ottanut osaa, haluaa antaa eri lausunnon, on se kirjallisesti annettava pöytäkirjaan liitettäväksi.

Lähtevät toimituskirjat allekirjoittaa puheenjohtaja ja esittelevä osastonpäällikkö sekä varmentaa sihteeri.

7 §.

Hallituksen velvollisuutena on erittäinkin:

a) katsoa, että kaikki yleisiä töitä varten osotetut määrärahat tulevat asiantuntevalla ja kaupungin edun mukaisella tavalla käytetyiksi tarkoituksiinsa;

b) vahvistaa, ellei kaupunginvaltuusto toisin määrää, kaupungin rakennusyritysten ohjelma ja valvoa niitä;

c) kaikinpuolisesti tutkia rakennusten, katujen, rantasiltain, istutusten y. m. uutis- taikka muutostöitä varten tehdyt piirustukset ja kustannusarviot;

d) tutkia ja hyväksyä tarveaineiden ja työkalujen y. m. hankintatarjoukset sekä rakennuskonttorin toimesta hankitut urakkatarjoukset;

e) vuosittain yksissä neuvoin teknillisten laitosten hallituksen kanssa laatia kaupungin katuverkkoa koskevain töiden ohjelma;

f) kaupungin teknillisten laitosten hallituksen ilmoituksen johdosta ja sen kustannuksella teettää kaikki ne katuverkossa suoritettavat työt, joita aiheutuu kaupungin yleisten vesi- ja sähköjohtojen laajentamisesta, uudistamisesta ja täydentämisestä;

g) ratkaista kysymykset, jotka koskevat sekä työajan pituutta rakennuskonttorin huollettavina olevissa töissä että työpalkkain määrää, niin myös tariffi- ja muita sopimuksia;

h) katsoa, että ehdotus tarpeelliseksi kaupunginasemakkaan laajennukseksi ajoissa tehdään, valmistella sellainen asia sekä rahatoimikamarille antaa sitä koskeva perusteltu esitys;

i) tehdä ehdotus sellaisesta kaupungin kulkulaitosten sekä katu- ja lokaviemäriverkon laajentamisesta ja täydentämisestä, jota asutus- ja muut olot saattavat vaatia;

k) katsoa, että merenkulun tarpeet asianmukaisesti otetaan huomioon ja siihen nähden tehdä ehdotuksia uusien satamalaitteiden rakentamisesta ja ennestään olevien laajentamisesta;

l) pitää silmällä kaupungin puhtaanapitotoimintaa.

8 §.

Hallituksen tulee toimeen ottaa:
apulaistyöpäällikkö, kaupunginarkkitehdin apulainen, kaupunginrakennusmestari, varastonhoitaja ja metsänvartijat.

9 §.

Virkavapautta voi hallitus myöntää rakennuskonttorin virkamiehille ja hallituksen sihteerille kuukaudeksi; pitempiaikaista lomaa tarkoittavan hakemuksen lähettää hallitus kaupunginvaltuustolle.

Helsingin kaupungin rakennuskonttorin johtosääntö.

Kaupunginvaltuuston vahvistama toukokuun 30 p:nä 1911.

1 §.

Helsingin kaupungin rakennuskonttorin toimena on valmistella ja suorittaa kaupungin yleiset työt, laatia ehdotukset kaupunginasemakaavan laajentamiseksi, täydentämiseksi ja muuttamiseksi, luetteloon panna kaupungin alueella sijaitsevat tontit ja tilukset, hoitaa kaupungin kiinteätä omaisuutta sekä yleisiä töitä varten tarpeellista tarveaine- ja työkaluvarastoa sekä muuten täytöntöönpanna kaikki, mitä kaupungin rakennusjärjestyksen mukaan on rakennuskonttorin asiana, niin myös noudattaa niitä määräyksiä, joita Helsingin kaupungin yleisten töiden hallitus katsoo tarpeelliseksi antaa.

2 §.

Rakennuskonttorin alaisia ovat:

- 1) katu-, lokaviemäri-, rautatie-, silta- ja laiturirakennusten osasto;
- 2) geodeettisten töiden osasto;
- 3) huonerakennusosasto;
- 4) kaupunginasemakaavaosasto;
- 5) kaupunginistutusten osasto;
- 6) puhtaanapitolaitos; ja
- 7) tiliosasto.

3 §.

Rakennuskonttorin esimiehenä on kaupungininsinööri, joka johtaa konttorin toimintaa 2 §:ssä mainittujen osastonpäällikköjen, osastonpäällikönapulaisien, kaupunginrakennusmestarin, varastonhoitajan ja tarpeellisten metsänvartijain avulla.

4 §.

Kaupungininsinöörin nimittää virkaan kaupunginvaltuusto Helsingin kaupungin yleisten töiden hallituksen ehdotuksesta.

Hänen ei ole lupa pitää muuta virkaa eikä käyttää kaupungin tehtäviin tarpeellista aikaansa muihin toimiin.

Erittäin on hänen velvollisuutenaan:

a) ylinnä johtaa kaupungin yleisiä töitä, lukuun ottamatta niitä, jotka laajuutensa vuoksi taikka muusta syystä, kaupunginvaltuuston taikka hallituksen päätöksen mukaan, on suoritettava jonkun toisen henkilön johdossa;

b) pitää silmällä, että rakennuskonttorin palveluksessa olevat henkilöt täyttävät velvollisuutensa;

c) asianomaisen osastonpäällikön ehdotuksesta toimeen ottaa tarpeelliset ylimääräiset apulaiset, piirustajat, rakennusmestarit ja työnjohtajat;

d) katsoa, että yleisiä töitä ja järjestelyjä y. m. varten laaditut piirustukset ja kartat pannaan luetteloon ja säilyvät sekä että tarpeellisia diarioita ja kalustoluetteloja pidetään;

e) tarkastaa ja hyväksyä päivätyö- ja urakallistat sekä saapuneet laskut;

f) katsoa, että kaupungin rakennuksissa, katuosissa, viemärikanavissa, rantasilloissa, kaivoissa, teissä ja viertoteissä y. m. huomattavat tilapäiset puutteellisuudet joutuisasti korjataan;

g) ilmoituksen johdosta neuvoa, miten yksityisten työt katujen parantamiseksi ja kiveämiseksi taikka viemärikanavan johtamiseksi kadun alle on suoritettava;

h) joka kuukaudelta rahatoimikamariin lähettää oikeaksi todistettu tarveaineraportti; sekä

i) vuosittain helmikuun kuluessa toimittaa konttorin tilit päätetyiksi.

Kaupungininsinöörin pitää niinkään suorittaa mitä kaupungin rakennusjärjestys säättää sekä maistraatti toimivaltansa piirissä hänelle määrää, niin myös rahatoimikamarin toimenannosta ottaa osaa arvioimis- ja katselmustoimituksiin, antaa kirjallisia lausuntoja ja kamarin kokouksissa tietoja kaikista

rakennuskonttorin toimintaan ja hoitoon kuuluvista asioista, joiden käsittelyssä rahatoimikamari katsoo hänen läsnäolonsa tarpeelliseksi.

Hänen tulee niinkään hallitukselle kirjallisesti taikka suullisesti tehdä esityksiä ja ehdotuksia kaikesta, mitä hänen toimialaansa kuuluu.

5 §.

Työpäällikön nimittää kaupunginvaltuusto virkaan Helsingin kaupungin yleisten töiden hallituksen ehdotuksesta. Hänen ei ole lupa pitää muuta virkaa.

Hänen velvollisuutenaan on:

a) katu-, lokaviemäri-, rautatie- ja satamarakennusosaston päällikkönä huoltaa työalaansa kuuluvien kaupungin töiden lähin johto ja silmälläpito;

b) osaston toimesta muun viranomaisen taikka yksityishenkilön tiliin teettää hallituksen määräämät kaupungin katu- taikka lokaviemäriverkkoa koskevat työt;

c) katsoa, että ehdotukset ja kustannusarviot tarpeellisia uutisrakennus-, korjaus- ja täydennystöitä varten ajoissa tehdään;

d) valmistella ja esitellä kaikki ne toimialaansa koskevat asiat, jotka ovat hallituksen ratkaistavia;

e) antaa muille osastopäälliköille avustusta sekä ne tiedot, joita hänellä virka-asemansa johdosta on käytettävänä;

f) tarkastaa, että hänen johdossaan suoritetuista töistä annetut päivätyö- ja urakkalistat sekä laskut ovat oikeat;

g) huoltaa osastolle tarpeellisten tarveaineiden ja työkalujen ostoa;

h) vuosittain ennen lokakuun 1 päivää antaa hallitukselle ehdotus seuraavana vuonna tarpeellisista töistä niihin kuuluvine piirustuksineen ja kustannusarvioineen;

i) vuosittain huhtikuun kuluessa hallitukselle antaa lyhyt selonteko osaston työstä lähinnä edellisenä vuonna; sekä

k) olla kaupungininsinöörin apuna ja hänen ollessa estettynä astua hänen sijaansa.

Hänen tulee niinkään hallitukselle tehdä esityksiä ja ehdotuksia kaikesta, mitä hänen toimialaansa kuuluu.

6 §.

Apulaistyöpäällikön nimittää Helsingin kaupungin yleisten töiden hallitus virkaan työpäällikköä kuultuaan. Hänen ei ole lupa pitää muuta virkaa.

Hänen tehtävänä on:

a) työpäällikön ohjeen mukaan valvoa johdettavikseen annettuja yleisiä töitä;

b) olla apuna piirustusten ja kustannusarvioiden laatimisessa sekä ottaa osaa osastoon saapuvien työlistain ja laskujen tarkastukseen; niin myös

c) muuten suorittaa ne tehtävät, joita hallitus, kaupungin-insinööri taikka työpäällikkö hänelle antaa.

7 §.

Geodeetin nimittää kaupunginvaltuusto virkaan Helsingin kaupungin yleisten töiden hallituksen ehdotuksesta.

Hänen ei ole lupa pitää muuta sen laatuista virkaa, joka voisi estää hänen toimintaansa kaupungin palveluksessa.

Geodeetilla, jonka on esiteltävä kaikki alaansa kuuluvat asiat, on velvollisuutena:

a) pitää kaupungin tonttikirjaa ja antaa siitä todistuksia;

b) toimittaa tontinmittaukset ja antaa mittauskirjat;

c) tontinomistajain ilmoituksen johdosta toimittaa rajalinjain viitoitus ja rakennuspaikkain paalutus rakennettavilla tonteilla sekä osottaa jalkakäytävän korkeus kivijalan ja portaitten laittamista varten, niin myös tonttiin käyvän yleisen viemärikanavan korkeus;

d) ottaa osaa kaupungin maata ja kiinteistöjä koskeviin katselmustoimituksiin sekä pitää pöytäkirjaa näissä toimituksissa;

e) toimittaa mittaukset ja laatia tarpeelliset kartat d) kohdassa mainittuja katselmustoimituksia varten;

f) täydentää, hoitaa ja luetteloon panna geodeettisiin töihin kuuluvat kartat ja asiakirjat;

g) suorittaa rakennuskonttorille tarpeelliset geodeettiset työt, niinkuin kaupunginasemakaavan järjestelyä ja laajentamista varten tarpeelliset mittaukset, vuokramaiden, huvila- ja asuntotonttien jaoitus y. m. mitä hänen alaansa käy lukeminen;

h) vuosittain huhtikuun kuluessa hallitukselle antaa kertomus toiminnastaan lähinnä edellisenä vuonna; sekä

i) muuten maistraatin, rahatoimikamarin taikka hallituksen määräyksestä suorittaa ne tehtävät, joita rakennusjärjestys, rahatoimikamarin ohjesääntö taikka muut annetut määräykset aiheuttavat.

8 §.

Kaupunginarkkitehdin nimittää kaupunginvaltuusto virkaan Helsingin kaupungin yleisten töiden hallituksen ehdotuksesta. Hänen ei ole lupa pitää muuta virkaa eikä käyttää kaupungin toimiin tarpeellista aikaansa muihin tehtäviin.

Kaupunginarkkitehdin velvollisuutena on:

a) huonerakennusosaston päällikkönä johtaa ja järjestää kaikki osaston asiana olevat työt;

b) teetettäväksi ehdottaa ja johtaa sekä kaupungin talojen kaikki korjaustyöt että kaikki ne uutisrakennustyöt, joita kaupunginvaltuuston tilapäisen määräyksen johdosta ei teetetä jonkun toisen arkkitehdin silmälläpidon alaisina;

c) tarkastaa kaupungin vuokralle antamille alueille teetetävään rakennusten piirustukset ja niistä antaa lausunto, kun rahatoimikamari sitä hallitukselta vaatii;

d) panna luetteloon ja hoitaa kaikki kaupungin rakennuksia koskevat piirustukset;

e) katsoa, että kaupungin rakennukset palovakuutetaan kohtuullisesta arvosta;

f) huoltaa rakennustöitä varten tarpeellisten työkalujen ja tarveaineiden ostoa;

g) tarkastaa, että hänen johdossaan suoritetuista töistä annetut päivätyö- ja urakkalistaset sekä laskut ovat oikeat;

h) olla maistraatin apuna katselmuksissa, tarkastuksissa ja muissa toimituksissa, joita kaupungin rakennusjärjestyksen määräykset voivat aiheuttaa;

i) kutsuttaessa olla saapuvilla maistraatin ja rahatoimikamarin kokouksissa sekä siellä antaa häneltä mahdollisesti pyydetty tiedot;

k) olla muiden osastonpäällikköjen apuna ja antaa heille ne tiedot, joita hänellä virka-asemansa johdosta on käytettävänä;

l) vuosittain huhtikuun kuluessa antaa hallitukselle kertomus osaston työstä lähinnä edellisenä vuonna;

m) vuosittain ennen syyskuun 15 päivää antaa hallitukselle ehdotus seuraavana vuonna teetettävistä tarpeellisista töistä niihin kuuluvine piirustuksineen ja kustannusarvioineen; sekä

n) muuten suorittaa kaikki toimialaansa kuuluvat työt ja tehtävät, joita hallitus hänen toimekseen antaa.

Hänen tulee myös hallitukselle tehdä esityksiä ja ehdo-

tuksia kaikesta mitä hänen toimialaansa kuuluu sekä esitellä tähän alaan kuuluvat asiat.

9 §.

Kaupunginarkkitehdin apulaisen nimittää Helsingin kaupungin yleisten töiden hallitus virkaan kaupunginarkkitehtiä kuultuaan. Hänen ei ole lupa pitää muuta virkaa.

Hänen velvollisuutenaan on:

a) kaupunginarkkitehdin ohjeen mukaan valvoa johdettavikseen annettuja yleisiä töitä;

b) olla apuna piirustusten ja kustannusarvioiden laatimisessa sekä ottaa osaa osastoon saapuneiden työlistojen ja laskujen tarkastukseen; niin myös

c) muuten suorittaa ne tehtävät, mitkä hallitus, kaupungin-insinööri tahi kaupunginarkkitehti hänelle antaa.

10 §.

Kaupunginasemakaava-arkkitehdin nimittää kaupunginvaltuusto virkaan Helsingin kaupungin yleisten töiden hallituksen ehdotuksesta. Hänen ei ole lupa pitää muuta virkaa.

Kaupunginasemakaava-arkkitehdillä, joka johtaa kaupunginasemakaava-asiain osastoa, on velvollisuutena:

a) sekä valmistella ja suorittaa kaupunginasemakaavan laajentamista, muuttamista ja täydentämistä tarkoittavat työt että myös hallituksessa tehdä tuollaisia asioita koskevia ehdotuksia ja kutsuttaessa olla saapuvilla hallituksen kokouksissa;

b) johtaa ja valvoa kaupunginasemakaava-osaston töitä;

c) hallitukselle esitellä virka-alaansa kuuluvat asiat;

d) kaupunginvaltuuston hyväksymäin ehdotusten mukaisesti laatia ja nimikirjoituksellaan vahvistaa kaikki lopulliset kaupunginasemakaavat;

e) vuosittain huhtikuun kuluessa antaa hallitukselle kertomus toiminnastaan;

f) hoitaa ja luetteloon panna kaupunginasemakaava-osaston piirustukset, kartat ja asiakirjat; sekä

g) olla muille osastonpäälliköille avullisena ja antaa heille niitä tietoja, joita hänellä virka-asemansa johdosta on käytettävänä.

11 §.

Kaupunginpuutarhurin, jonka asiana on toimialaansa kuuluvain asiain esittely, nimittää kaupunginvaltuusto virkaan Helsingin

kaupungin yleisten töiden hallituksen ehdotuksesta. Hänen ei ole lupa pitää muuta virkaa.

Hänen velvollisuutenaan on:

a) johtaa alaansa kuuluvia töitä sekä suojella ja hoitaa kaikkia kaupungin omassa hoidossa olevia istutuksia ja puutarhalaitteita ynnä niihin kuuluvia laitoksia ja työkaluja;

b) säilyttää istutuksista tehdyt piirustukset, asemapiirroksiset ja kartat niihin kuuluvine luetteloineen;

c) huoltaa niiden tarvikkeiden osto, joita ei voida hänelle toimittaa kaupungin varastosta taikka hallituksen välityksellä muulla tavoin hankkia;

d) yhdistellä ja tarkastaa hänen johdossaan suoritettavista töistä annetut päivätyö- ja urakkalistat sekä laskut;

e) valvoa, että kaupungin maanvuokraajat ja muut yksityishenkilöt täyttävät sitoumuksensa istutuksiin nähden;

f) vuosittain ennen lokakuun 1 päivää hallitukselle antaa seuraavana vuonna teetettävien töiden ehdotus kustannusarvioineen ja, jos on tarpeellista, piirustuksineen;

g) sittenkun vuosirahasääntö on vahvistettu, hallitukselle antaa ehdotus määrärahan jakamiseksi istutusten kunnossapitoa ja korjausta varten;

h) vuosittain huhtikuun kuluessa hallitukselle antaa lyhyt kertomus lähinnä edelliseltä vuodelta; sekä

i) töissä, joissa hänen ammattitietojaan ehkä tarvitaan, olla kaupungininsinööreille avullisena sekä muutoin täyttää, mitä hallitus hänen toimekseen virassa määrää.

Hänen tulee myös hallitukselle tehdä esityksiä ja ehdotuksia kaikesta mitä hänen toimeensa kuuluu.

12 §.

Puhtaanapito-osaston johtajan, jonka on esiteltävä alaansa kuuluvat asiat, nimittää kaupunginvaltuusto virkaan Helsingin kaupungin yleisten töiden hallituksen ehdotuksesta. Hänen ei ole lupa pitää muuta virkaa.

Johtajan velvollisuutena on:

a) likinnä valvoa sekä kaupungin katujen, yleisten paikkain, viertoteiden ja teiden puhtaanapitoa että myös yleistä makkien puhtaanapitoa;

b) katsoa, että kaupungille kuuluvat, puhtaanapidon toimittamista varten olevat laitokset, työkalut ja hevoset hyvin hoidetaan ja kunnossa pidetään;

c) hoitaa kaupungista koottujen karikkeitten käyttelyä ja myyntiä;

d) rakennuskonttorin kamreerin taikka kaupungininsinöörin ohjauksen mukaisesti pitää osaston toiminnan johdosta tarpeellisia tilikirjoja sekä kirjoittaa laskut saatavista, joita osastolle tulee suorittamistaan töistä ja tavaranhankinnoista;

e) hallitukselle esittää virkatoiminnastaan johtuvat ehdotukset;

f) vuosittain ennen lokakuun 1 päivää hallitukselle antaa ehdotus osaston ensivuotiseksi tulo- ja menoarvioksi; sekä

g) vuosittain huhtikuun kuluessa hallitukselle antaa kertomus osaston toiminnasta lähinnä edellisenä vuonna.

13 §.

Kamreerin nimittää kaupunginvaltuusto virkaan Helsingin kaupungin yleisten töiden hallituksen ehdotuksesta. Hänen ei ole lupa pitää muuta virkaa.

Hänen velvollisuutenaan on:

a) pitää rakennuskonttorin tilikirjoja ja luetteloja;

b) yhdistellä päivätyölistat ja toimittaa muut hallintoon kuuluvat laskelmat; sekä

c) kirjaan panna ja tarkastaa konttorin silmälläpidon alaisena oleva tarveaine- ja työkaluvarasto sekä laatia 4 §:n h) momentissa mainittu tarveaineraportti ja muutoin suorittaa ne tehtävät, joita kaupungininsinööri hänelle antaa.

14 §.

Kaupunginrakennusmestarin ottaa Helsingin kaupungin yleisten töiden hallitus toimeen. Hänen ei ole lupa pitää muuta virkaa.

Hänen velvollisuutenaan on työpäällikön määräyksen mukaan ja silmälläpidon alaisena valvoa kaupungin katuosain, lokaviemärien, kaivojen, laiturien, siltain, viertoteiden y. m. korjaustöitä, koota ja yhdistellä sekä oikeiksi todistaa työnholtajain noista töistä antamat päivätyölistat sekä muutoin täyttää, mitä kaupungininsinööri hänen tehtäväkseen antaa.

15 §.

Varastonhoitajan ottaa Helsingin kaupungin yleisten töiden hallitus toimeen. Hänen ei ole lupa pitää muuta tointa.

Hänen velvollisuutenaan on hoitaa rakennuskonttorin sil-

mälläpidon alaista kaupungin tarveaineiden ja työkalujen varastoa, vastaanottaa, mitä varastoon tuodaan ja sieltä antaa, mitä asianmukaisessa järjestyksessä tilataan, sekä pitää tarpeellisia varastoluetteloja, jotka on toimitettava kamreerille kirjaanpanoa varten.

16 §.

Metsänvartijat ottaa Helsingin kaupungin yleisten töiden hallitus.

Heidän asianaan on valppaasti pitää silmällä, että kaupungin metsät rauhoitetaan sekä että kaupungin alaisten tilusten vuokramiehet eivät mene oikeuksiensa ulkopuolelle eivätkä laiminlyö velvollisuuksiaan heidän haltuunsa annettuun metsämaahan nähden. Rikkomukset ilmoitetaan rakennuskonttorille, joka jättää asian hallitukselle siihen toimenpiteeseen ryhtymistä varten, johon aihetta saattaa olla. Kaupunkiin yhdistämättömällä maalla olevissa metsissä toimittavat metsänvartijat hakkuuta, harvennusta ja viljelystä metsävirkamiiehen ohjeen mukaan niin laajasti vuotenaan, kuin hallitus määrää. Metsänvartijain tulee niinkään kaupungininsinöörin määräyksen mukaan huolehtia kaupungin ulkopuolella olevien teiden kunnossapidosta, lukuunottamatta viertoteitä, sekä muutoin täyttää toimialaansa kuuluvat taikka hallituksen heille antamat tehtävät.

17 §.

Yhdenmukaisuuden saavuttamiseksi sellaisissa töissä, jotka myös koskevat kaupungin teknillisiä laitoksia ja yleisiä vesi-, kaasu- ja sähköjohtoverkkoja, tulee rakennuskonttorin:

a) sikäli kuin ehdotuksia uuden kaupunginosan, kadun taikka paikan rakentamiseksi laaditaan, siitä ilmoittaa teknillisten laitosten hallitukselle;

b) laatiessaan seuraavan vuoden menosääntöehdotusta saattaa teknillisten laitosten hallituksen tiedoksi teetettäviksi ehdotettavat kiveämistyöt, kaduntasoitukset ja lokaviemäri-laitteet;

c) kaupungin katuihin teknillisten laitosten puolesta teettää kaikki kaivaus-, täyte- ja kiveämistyöt, joita on tarpeen johtoverkkojen laajentamisen, korjaamisen ja täydentämisen toimittamiseksi; sekä

d) teknillisten laitosten virkamiesten kanssa neuvotella yhteisten töiden suorittamisesta.

18 §.

Virkavapautta voi Helsingin kaupungin yleisten töiden hallitus myöntää rakennuskonttorin virkamiehille enintään kuukaudeksi; pitempiaikaista lomaa tarkoittavan hakemuksen toimittaa hallitus kaupunginvaltuustolle.

19 §.

Paitsi vuosirahasääntöön merkittyjä palkkaetuja tulee rakennuskonttorin virkamiehille toimituskirjain lunastusta ja palkkiota eräistä toimituksista erityisen taksan mukaan.

Näitä virkamiehiä toimeen otettaessa on molemmin puolin varattava kuuden kuukauden irtisanomisaika.

20 §.

Rakennuskonttori pidetään yleisölle avoinna kaikkina arkipäivinä Helsingin kaupungin yleisten töiden hallituksen määräämänä aikana.

Taksa Helsingin kaupungin rakennuskonttorin suorittamille toimituksille sekä niiden johdosta annettaville toimituskirjoille.

K. Senaatin vahvistama marraskuun 21 päivänä 1892.

Mittauksesta mittauskirjoineen ja tonttikarttoineen (kaavassa $\frac{1}{500}$) niin kaupungin piirissä olevista tonteista kuin myös ulkopuolella kaupunkia olevista asunto-tonteista:

	Smk piä
<i>1:nen luokka:</i> kun pinta-ala ei nouse yli 1,000 neliömetrin	20: —
<i>2:nen luokka:</i> kun pinta-ala ei nouse yli 1,500 neliömetrin, ensimmäisten 1,000 neliömetrin kultakin täydeltä kymmenluvulta	0: 20
kultakin seuraavalta täydeltä kymmenluvulta	0: 10
<i>3:mas luokka:</i> kun pinta-ala ei nouse yli 4,000 neliömetrin, ensimmäisten 1,000 neliömetrin kultakin täydeltä kymmenluvulta	0: 20

	Smk	piä.
kultakin niitä seuraavalta täydeltä kymmenluvulta aina 1,500 neliömetriin asti	0:	10
kultakin sen yli menevältä täydeltä kymmenluvulta	0:	05
<i>4:jas luokka:</i> kun pinta-ala nousee yli 4,000 neliömetrin, ensimmäisten 1,000 neliömetrin kultakin täydeltä kymmenluvulta	0:	20
kultakin niitä seuraavalta täydeltä kymmenluvulta aina 1,500 neliömetriin asti	0:	10
kultakin sitten seuraavalta täydeltä kymmenluvulta aina 4,000 neliömetriin asti	0:	05
kultakin täydeltä kymmenluvulta neliömetriä sen yli	0:	02
Apumiesten palkkio ja tarveaineitten korvaus on tähän luettu, ja suorittaa toimitusmies joka mittauksesta kaupunginrahastoon Smk 3: —		
Tonttikartan kopiosta	6:	—
Mittauskirjan kopiosta	2:	—

Huvilapalstojen ja muitten tilusten kartallepanosta karttoineen (kaavassa $\frac{1}{2000}$):

1:nen luokka: kun pinta-ala ei nouse yli 0,5 ha:n (hehtaarin) 18: —

2:nen luokka: kun pinta-ala ei nouse yli 3:n ha:n, ensimmäisestä puolesta ha:sta 18: —
sen yli menevästä alasta, kultakin ha:lta 12: —

3:mas luokka: kun pinta-ala nousee yli 3 ha:n, ensimmäisestä puolesta ha:sta 18: —
sen yli menevästä alasta aina 3 ha:iin asti, kultakin ha:lta 12: —
sen yli menevästä alasta, kultakin ha:lta 6: —

Apumiesten palkkio ja käytettyjen tarveaineitten korvaus on tähän luettu, ja suorittaa toimitusmies kaupunginrahastoon, kun palkkio lasketaan 1:sen luokan mukaan, Smk 4, ja kun palkkio lasketaan muitten luokain mukaan, Smk 2 kultakin ha:lta.

Kartallepano-todistuksesta 2: —

Kartan kopiosta:

Paperille. Öljykankaalle.

1:nen luokka: kun pinta-ala ei nouse yli 0,5 ha:n Smk 8: — Smk 6: —

Paperille. Öljykankaalle.

<i>2:n luokka:</i> kun pinta-ala ei nouse yli 3 ha:n, ensimmäisestä puolesta ha:sta	Smk 8: —	Smk 6: —
sen yli menevästä pinta-alasta, kultakin ha:lta	” 2: —	” 1: —
<i>3:mas luokka:</i> kun pinta-ala nousee yli 3 ha:n, ensimmäisestä puolesta ha:sta	” 8: —	” 6: —
sen yli menevästä pinta-alasta aina 3 ha:iin asti, kultakin ha:lta	” 2: —	” 1: —
sen yli menevästä pinta-alasta, kultakin ha:lta	” 0: 60	” 0: 30

Toimituksista, jotka suoritetaan maistraatin määräyksestä:

Uutisrakennuksissa ja vanhojen rakennusten muutostöissä:

Smk piä.

Ensimmäisestä katselmuksesta sekä vanhan rakennuksen muutostyön katselmuksesta	4: —
Toisesta katselmuksesta	8: —
Muista katselmustoimituksista	4: —

Toimituksista, jotka suoritetaan rahatoimikamarin määräyksestä, niinkuin tulo- ja lähtökatselmuksista, tarkastuskatselmuksista sekä muutostyötoimituksista huvilapalstoilla ja muilla tiluksilla; arvioimisesta tontteja, huvilajiloja tai muita paikkoja myytäessä tai vuokralle annettaessa

Toimitustodistuksesta	2: —
Tonttirajan ja tilusrajan paaluttamisesta (mikäli se on tehtävissä kartallepanoa toimittamatta), samoin rakennus-, varastoonpano- tai muun paikan paaluttamisesta	6: —
Apumiehistä siinä (toimitusmies suorittaa kaupunginrahastoon)	3: —
Paalutustodistuksesta	2: —
Kalteuden mittaamisesta korkeuden määräämiseksi perustusta laskettaessa tai laskukanavaa tehtäessä	5: —
Apumiehistä siinä, ellei kalteuden mittaamista toimiteta paalutuksen yhteydessä (toimitusmies suorittaa kaupunginrahastoon)	3: —
Todistus kalteuden mittauksesta	2: —
Lunastus tonttikirjan ja asiakirjain otteesta	2: —
Jos toimitus hakijan syystä jää suorittamatta, maksetaan paikalle saapuneelle toimitusmiehelle	4: —

Smk piä.

Jos apumies siihen on kutsuttu ja saapuville tallut, maksetaan (suoritettava kaupunginrahastoon) 1:—
Toimituksen tapahtuessa ulkopuolella kaupunkia, saapi toimitusmies matkaravoja ajuritaksan mukaan.

Kaupunginvaltuuston päätös hallituksen asettamisesta kaupungin teknillisiä laitoksia varten, annettu lokakuun 11 p:nä 1910.

Edellä mainittuna päivänä on kaupunginvaltuusto päättänyt:

1911 vuoden alusta lukien asettaa hallituksen kaupungin teknillisiä laitoksia varten, johon hallitukseen tulee kuulua kaksi kaupunginvaltuuston kolmeksi vuodeksi valitsemaa jäsentä ja varajäsentä ynnä yksi rahatoimikamarin vuodeksi valitsemaa jäsenen ja varajäsenen sekä itseoikeutettuina jäseninä teknillisten laitosten johtajat, asianomaiset apulaisensa varamiehinään.

Helsingin kaupungin kaasu- ja sähkötehtaan hallituksen ohjesääntö. ¹⁾

Kaupunginvaltuuston vahvistama joulukuun 7 p:nä 1909.

1 §.

Helsingin kaupungin kaasu- ja sähkötehtaan hallituksen toimena on näiden kaupungin tehdasten ja niihin kuuluvien laitosten hoito.

Edelleen on hallituksen tehtävänä kaupungin katujen, yleisten paikkain ja rantasiltain valaistuksen silmälläpito.

Hallituksen asiana on niinkään valvoa muita kaupungin

¹⁾ Kunnes kaupungin teknillisten laitosten hallituksen johtosääntö on vahvistettu, saanee tässä julkaistun ohjesäännön katsoa olevan voimassa soveltuville kohdille.

alueelle asetettuja valaistus- ja voimajohtoja sekä katsoa, että niihin nähden annettuja määräyksiä tarkoin noudatetaan.

Niinikään pitää hallituksen, pyynnöstä, antaa kaupungin viranomaisille tietoja toimintansa yhteydessä olevista asioista.

2 §.

Hallitukseen kuuluu puheenjohtaja ja neljä jäsentä ja on se jaettuna kahteen osastoon, joista kumpainenkin käsittää puheenjohtajan ja kaksi jäsentä. Näistä osastoista hoitaa toinen likinnä kaasutehtaan ja toinen sähkötehtaan hallintoa.

Hallituksen sekä puheenjohtajan että jäsenet valitsee kaupunginvaltuusto vuodeksi kerrallaan.

Kaksi varajäsentä valitaan vuosittain kumpaankin osastoon.

3 §.

Seuraavat asiat on koko hallituksen käsiteltävä, nimittäin: kaikki kaupunginvaltuuston tutkittaviksi alistettavat asiat; yleistä ulkovalaistusta sekä kaupungin rakennusten ja virkahuoneistojen valaistusta koskevat asiat;

tehtaiden virkamiesten ottaminen ja erottaminen;

tehtaita varten toimitettavat tärkeämmät ostot; sekä

kaikki asiat, jotka ovat yhteisiä molemmille tehtaille taikka jotka jompikumpi osasto katsoo koko hallituksen olevan käsittelemisen.

Muutoin jakaa hallitus tehtävät molempien osastojen kesken niinkuin soveliaimmaksi näkee.

4 §.

Hallitus ja sen molemmat osastot kokoontuvat puheenjohtajan kutsumuksesta sekä ovat päätäntövaltaiset, hallitus kun puheenjohtaja ja kaikki jäsenet, sekä osastot kun puheenjohtaja ja molemmat jäsenet ovat saapuvilla. Puheenjohtajan tai jäsenen ollessa estettynä kutsutaan sijaan varajäsen, ja keskusteluja johtaa puheenjohtajan poissa ollessa se jäsen, jonka hallitus tai osasto siihen kerrakseen valitsee.

5 §.

Hallituksen ja osastojen kokouksissa on pidettävä pöytäkirjaa, jossa mainitaan päätökset ja toimitetut äänestykset.

6 §.

Kaupunginvaltuustolle menevät kirjelmät allekirjoittavat kaikki ne, jotka ovat ottaneet osaa asian käsittelyyn. Muut lähetettävät toimituskirjat allekirjoittaa puheenjohtaja ynnä sen laitoksen toimitusjohtaja, jota asia likinnä koskee.

7 §.

Kumpaisenkin laitoksen toimitusjohtajan valitsee kaupunginvaltuusto valaistushallituksen esityksestä, ja otetaan heidät kuuden kuukauden molemminpuolisen irtisanomisen ehdolla. Muut virkamiehet ottaa ja erottaa hallitus, joka myös antaa tarpeelliset ohjeet.

8 §.

Syyskuun kuluessa kunakin vuonna pitää hallituksen rahatoimikamarille antaa ehdotus ensintulevan vuoden meno- ja tulosaännöksi.

9 §.

Hallituksen päätökset, jotka koskevat:
kaasun valovoimaa;
kaasun ja sähkövirran kulutuksen tariffeja; sekä
johtojen liittämiseen ja käyttämiseen kohdistuvia sääntöjä,
on alistettava kaupunginvaltuuston tutkittaviksi.

10 §.

Kertyvät varat, joita ei tarvita päivittäiseen kulutukseen, toimitetaan rahatoimikonttoriin.

Menojen suoritukseen tarvittavat varat nostetaan rahatoimikonttorista rahatoimikamarin määräämällä tavalla.

11 §.

Ennenkuin katuja johdon uudistamista tai uuden johdon laskemista varten puretaan, on siitä mikäli mahdollista niin aikaisin ilmoitettava rahatoimikamarille, että työ voidaan suorittaa muiden sillä kadulla ehken tarpeellisten töiden yhteydessä.

12 §.

Kaasu- ja sähkötehtaiden hallinnosta ja liikkeestä on erikseen kumpaiseenkin laitokseen nähden pidettävä täydelliset tilit, jotka, päätettyinä kalenterivuosittain, on ennen seuraavan vuoden

maaliskuun 1 päivää annettava rahatoimikamarille toimitettaviksi kaupungin tilintarkastajille; ollen kuitenkin hallitus velvollinen jo aikaisemmin, ennen helmikuun 1 päivää, rahatoimikamarille antamaan kaikki kaupungin tilinpäätöstä varten tarpeelliset tiedot.

Hallituksen tulee sen lisäksi ennen kesäkuun 1 päivää kunakin vuonna kaupunginvaltuustolle antaa kertomus hallituksen ja sen alaisten laitosten toiminnasta edellisenä vuonna.

13 §.

Hallitukselle annetun tehtävän täyttämistä ja tilinteosta vastaavat hallituksen jäsenet yhteisesti, kuitenkin sillä rajoituksella, että päätöksistä tai toimenpiteistä, joihin osasto on ryhtynyt, ovat ainoastaan sen jäsenet vastuunalaiset.

Helsingin kaupungin sähkötehtaan johtojen liittämässä noudatettavat säännöt.

Kaupunginvaltuuston vahvistamat marraskuun 17 p:nä 1908.

1. Talojohdojen yhdistämisen katuverkosta kiinteistöön sijoitettuun johtokaappiin, tämä lukuun otettuna, mittarien hankkimisen ja paikalleen panemisen sekä mainittujen johtojen ja mittarien tarpeelliset muutos- ja korjaustyöt toimittaa yksinomaan sähkötehdas.

2. Muita töitä saavat suorittaa ne sähköliikkeet, jotka sähkötehdas on sitä varten hyväksynyt.

3. Talojohtoa laitettaessa on talonomistajan tahi virran kuluttajan kustannettava johto tonttirajasta kiinteistöön sijoitettuun johtokaappiin asti sekä muut kiinteistön piirissä olevat johdot.

4. Näiden kustannusten suorittamisvelvollisuuteen nähden tehdään poikkeus mitä tulee niihin talonomistajiin ja virran kuluttajiin, jotka jo nyt ovat hankkineet itselleen sähköjohdon ja jotka ennen maaliskuun 1 päivää 1909 sähkötehtaan kanssa sopivat sähkövirran ostamisesta samaan vuoden syksystä lähtien. Tässä tapauksessa sähkötehdas hankkii johdon maksutta taikka määrättyä korvausta vastaan, kulloinkin sen mukaan missä kunnossa vanhat johdot ovat.

Uutisrakennuksissa tai sellaisissa taloissa, joissa sähkövirtaa ei vielä ole otettu käytäntöön, mutta jotka ennen maaliskuun 1 päivää 1909 sähkötehtaan kanssa sopivat virranhankinnasta saman vuoden syksystä lähtien, laittaa tehdas makсутta talojohdon tonttirajasta johtokaappiin. Kuitenkin voidaan liittämisiä laittaa ainoastaan sellaisiin taloihin, jotka ovat rakennetun johtoverkon läheisyydessä.

Jollei viimeistään lokakuun 1 päivänä 1909 liittymistä sähkötehtaan johtoverkkoon ole tapahtunut eikä sopimusta liittymisestä muuna aikana ole tehty, on se, joka on tilannut talojohdon, velvollinen korvaamaan sähkötehtaalle koko johdon kustannuksen (tonttirajasta luettuna).

5. Neljännen momentin perustuksella sähkötehtaan kustantama uusi ulkojohto tarpeineen jää tehtaan omaisuudeksi.

6. Jollei se, joka on tilannut talojohdon, itse omista sitä kiinteistöä, johon johtoa pyydetään, on hakemukseen liitettävä kiinteistönomistajan lupa.

7. Kaikkien moottorien, jotka yhdistetään tasavirtaverkkoon, tulee olla 240 voltin jännitystä varten, ja muun järjestelmän mukaisiin moottoreihin nähden, joita nykyään käytetään, on noudatettava, että sähkötehdas harkinnan mukaan jokaisessa eri tapauksessa helpottaa niiden vaihtamista.

8. Virran hintaan nähden ilmoitetaan alustavasti, kunnes kaupungisvaltuusto on yksityiskohtaisesti vahvistanut tariffin, että valaistusvirran hinta ei nouse yli 60 pennin eikä moottorivirran hinta yli 25 pennin kilowattitunnilta.

Taksa Helsingin kaupungin sähkötehtaan sähkövoiman kulutukselle.

Kaupunginvaltuuston vahvistama helmikuun 8 p:nä 1910.

1 §.

Sähkövoimasta, jota käytetään valaistustarkoitukseen, maksetaan:

a) käyttäessä kilowattituntimittaria 60 penniä kilowattitunnilta;

b) käyttäessä virranrajoittajaa korkeintaan 5 metallilankalampulle à noin 1 watti normaalik:ltä:

16	normaalikynttilän lampusta	. . .	S:mkaa	15:—
25	s:n	s:n	. . . „	24:—
50	s:n	s:n	. . . „	45:—

kaikki vuodelta ja hallituksen lähempään yksityiskohtaisten määräysten mukaan.

2 §.

Porras- ja pihavalaistukseen käytettävästä sähkövoimasta maksetaan 50 penniä kilowattitunnilta.

3 §.

Sähkövoimasta, jota tarvitaan moottorinkäyttöön tai muihin teollisuustarkoituksiin, niihin luettuina myöskin valokuvaukseen, kopioimiseen y. m. aiottuen lamppujen virta sekä lämmitykseen ja siirreltäväin patterien lataukseen tarvittava virta, maksetaan 25 penniä kilowattitunnilta.

4 §.

Hallitus saa harkintansa mukaan erityisissä tapauksissa myöntää hinnanalennusta varsinkin sellaisille suurenpuoleisille käyttäjille, joiden virrankulutus osottaa erikoisen suotuisata suhdetta maksimalitehon ja kulutettujen kilowattituntien kokonaislukumäärän välillä.

Samain asianhaarain vallitessa on hallituksella oikeus laskea ja määrätä erityiset hinnat sellaisille suurenpuoleisille virrankäyttäjille, jotka saavat korkean jännityksen kiertovirtaa.

5 §.

Omain sähkölaitosten omistajille, jotka kaupungin laitoksesta ottavat vain osan sähkövoimatarpeestaan, määrää hinnan harkintansa mukaan jokaisessa eri tapauksessa hallitus, joka myöskin lähemmin määrää tällaisten tilaajain liittymisen teknilliset ehdot.

6 §.

Kuluttaja saa saman kartanon alueella käyttämästään sähkövoimasta alennusta:

kulutettaessa vähintään 3,000:— Smkan arvosta 1 vuodessa 3 0/0; sekä

kulutettaessa tätä enemmän, jokaiselta täydeltä tuhannelta markalta lisäksi 1 0/0, korkeintaan 20 0/0:iin saakka.

Vuosikulutuksen noustessa 20,000:— Sm:kaan annetaan alennusta erityisen sopimuksen mukaan.

7 §.

Jokaisella tilaajalla on oikeus saada maksutta virrankulutuksensa mittaamista varten sähkömittari. Jokaisesta tilaajan lisäksi tarvitsemasta samaan asettamispiiriin sijoitetusta mittarista maksetaan vuokraa erityisen taksan mukaan.

Tässä yhteydessä on kaupunginvaltuusto oikeuttanut kaasuja sähkötehtaan hallituksen laskemaan portaiden ja pihain valaistukseen käytettävästä kaasusta 25 penniä m³:ltä sekä myöntämään kaasutehtaalle oikeuden 5:— S:mkan lisämaksusta vuodelta ja liekiltä yhdistää lämpökaasumittariin asuntovalaistusta varten enintään kolme valokaasuliekkiä, joista kullakin on korkeintaan viidenkymmenen normaalikynttilän valovoima.

Ohjesääntö noudatettavaksi Helsingin kaupungin kaasutehtaan antaman kaasun kulutuksessa.

Kaupunginvaltuuston vahvistama syyskuun 18 p:nä 1900.

1 §.

Helsingin kaupungin kaasutehdasta hoitaa Helsingin kaupungin valaistuslaitoksen hallitus.

2 §.

Se, joka haluaa tontilleen johtaa kaasua kaupungin kaasujohdosta tahi muuttaa tahi jatkaa ennestään olevaa kaasujohtoa, antakoon siitä kirjallisen ilmoituksen kaasutehtaan konttoriin.

Kaasutehdas suorittaa toistaiseksi yleensä kaikki kaupungissa tehtävät, kaupungin putkiverkon yhteydessä olevat kaasu-

johtotyöt. Erityisissä tapauksissa voi hallitus kuitenkin antaa yksityiselle henkilölle tahi toiminimelle luvan tehdä kaasujohtotöitä kaasutehtaan insinööriostas-
ton ohjauksen ja silmälläpidon alaisena.

Hallituksella on oikeus kieltäytyä antamasta kaasua sille, joka hallitukselta erityistä lupaa saamatta on muita kuin kaasutehdasta käyttämällä teettänyt kaasujohto- tahi niiden yhteydessä olevia töitä: niinkuin kaasumittarin muuton, valaistuslaitteiden paikallepanon tai poistamisen y. m.

3 §.

Kadun pääputkesta kiinteistön tonttirajaan sijoitettavat johtoputket kustantaa kaasutehdas enintään 25 metrin pituudelta. Jos talojohto tehdään 25 metriä pitempi, on hallituksen harkinnan varassa, pitääkö ja kuinka suurelta osalta tilaajan puolestaan suorittaa sen kustannuksia.

Kaasutehdas ei kuitenkaan ole velvollinen maksutta sijoittamaan talojohtoja siihen aikaan, jolloin maassa oleva routa lisää työkustannuksia.

Kaasutehtaan tekemä kaasujohto pysyy tehtaan omaisuutena, kunnes se on täysiksi maksettu.

4 §.

Sittenkun kaasujohto on asianmukaisesti tarkastettu, toimittaa kaasutehdas tarpeelliset kaasumittarit talonomistajalle tahi kaasunkuluttajalle, joka niistä antaa kuitin ja on niistä vastuunalainen. Vuokraa kaasumittareista ei kanneta, jos mittarin osottama kaasunkulutus kalenterivuoden kuluessa on noussut mittarin ostoarvoa vastaavaan määrään. Muussa tapauksessa maksetaan vuosivuokraa $7\frac{1}{2}\%$ tästä arvosta, ja tämä vuokra pannaan kuluttajan maksettavaksi vuoden viimeisen kuukausilaskun yhteydessä.

Kaasumittarit pitää olla hallituksen toimesta tarkistettu, ja on tarkistaessa katsottava, ettei harhanäyttö ole 2% :a suurempi.

Kaasumittari pannaan kaasunkuluttajan kustannuksella paikalle, jonka kaasutehdas hyväksyy. Mittaria hoitaa kaasutehdas, mutta tulee kaasunkuluttajan huolellisesti sitä suojella ja, jos kaasutehdas vaatii, peittää suojusverholla. Sitä eivät saa missään tapauksessa muut kuin kaasutehtaan miehistö siirtää alkuperäiseltä paikaltaan eikä irroittaa johtoputkista. Kaasunkuluttaja

vastaa kaikesta vahingosta, minkä ulkonainen loukkaus, kylmyys, tuli tahi ilmeisesti huono hoito voi tuottaa kaasumittarille, jota vastoin sen muu hoito on kaasutehtaan asia.

5 §.

Kaasutehtaan virka- ja palvelusmiehillä on oikeus kaikissa tilaisuuksissa, jolloin kaasutehdas sen katsoo tarpeelliseksi, tutkia mittareja tahi johtoa kokonaisuudessaan kaasunkulutuksen tarkastamiseksi. Jos kaasunkuluttaja huomaa kaasujohdossaan ynnä siihen kuuluvissa kojeissa olevan vian, tahi kaasua tulevan riittämättömästi, on siitä viipymättä ilmoitettava kaasutehtäseen, jonka tulee mahdollisimman pian korjata vika. Jos vika on kaasutehtaan putkijohdossa tahi kaasumittarissa, korjataan se kuluttajalta korvausta vaatimatta, ellei hän ole vikaa tuottanut. Sisäjohtojen, valaistuslaitteiden y. m. korjaamisesta kannetaan kuluttajalta korvaus.

6 §.

Kaasutehtaan tulee antaa niin valovoimaista kaasua, että tavallisen, 5 engl. kuutiojalkaa tunnissa kuluttavan kaasuliekin valovoima ja kirkkaus vastaa 13,5 saksalaista Hefner-kynttilää.

7 §.

Kaasun hinta on toistaiseksi ja kunnes siitä toisin määrätään: a) kolmekymmentä (30) penniä kuutiometriltä yksityisvalaistukseen käytettyä kaasua. Tilaaja, joka kalenterivuoden aikana on kuluttanut enemmän kuin 20,000 kuutiometriä kaasua, saa 10 %:n alennuksen, jolla häntä hyvitetään vuoden viimeisessä kaasulaskussa. Vuosittain kulutettaessa enemmän kuin 18,000, mutta ei yli 20,000 kuutiometrin, kannetaan maksu ainoastaan 18,000 kuutiometriltä; b) viisitoista (15) penniä kuutiometriltä kaasusta, jota mitattuna mittarilla (lämpökaasumittarilla) käytetään synnyttämään lämpöä tahi voimaa, ja on sellaisen mittarin haltija oikeutettu saamaan yhden valoliekin samasta hinnasta. Tämä liekki saa kuitenkin kuluttaa kaasua enintään 150 litraa tunnissa.

8 §.

Laskut kaasunkulutuksesta sekä suoritetuista kaasujohtotöistä, korjauksista, kaasumittarien sijoittamisesta y. m. jaellaan tavallisesti kunkin kuukauden umpeen mentyä kuluttajille. Jos

kuluttaja laiminlyö vaadittaessa maksaa sellaisen laskun, on hallituksella valta lakata antamasta hänelle kaasua, kunnes velka on kaasutehtaalte maksettu. Hallituksella on sitäpaitsi valta vaatia tilaajalta talletus tahi muu vakuus kaasunkulutuksesta tahi muusta mitä kaasutehdas hänelle toimittaa.

9 §.

Jos lämpökaasumittarista tulevaa kaasua on käytetty useamman kuin 7 §:ssä mainitun yhden liekin valaisemiseen, on hallituksella vasta kuluttajalta vaatia maksua valokaasunhinnan mukaan kaikesta kaasusta, minkä kuluttaja on lämpökaasumittarista ottanut sen kuukauden alusta lukien, jolloin väärinkäyttö toteensaatavasti alkoi, tahi, ellei tämä ole todettavissa, enintään yhden vuoden ajalta.

10 §.

Jos kaasumittarin säännöllinen toiminta on syystä tahi toisesta häiriintynyt, tulee hallituksen, aikaisemman kulutuksen pohjalla tahi muulla sopivalla tavalla, laskea ja kantaa maksu todennäköisesti kulutetusta kaasumäärästä.

11 §.

Jos kaasunkuluttaja epäilee kaasumittarin näyttävän kaasua käytetyn enemmän kuin mittarista todellisuudessa on tullut, ilmoitetaan tästä kaasutehtaaseen, joka ensi tilassa toimittaa mittarin koettelu. Jos silloin huomataan mittarin osottavan väärin enemmän kuin luvalliset 2 %, on kaasuntilaajalla oikeus saada suorittamansa liikamaksu takaisin lähinnä edellisen kuukauden alussa toimitetusta kulutusmäärän merkinnästä lukien. Jos koetus antaa tulokseksi että mittari näyttää väärin ainoastaan luvallisten rajain sisällä, korvaa tilaaja pyytämänsä koettelu kustannukset.

12 §.

Kaasunkuluttaja, joka poismuuton tähden tahi muusta syystä haluaa lopettaa kaasunkulutuksensa, ilmoittakoon siitä viimeistään 8 päivää edeltäpäin kirjallisesti kaasutehtaan konttoriin. Ellei sellaista ilmoitusta tehdä, vastaa tilaaja kaasunkulutuksesta, kunnes kaasutehtaan konttorissa on tullut tunnetuksi, että tilaaja on lakannut kaasua kuluttamasta.

13 §.

Kaasutehdas ei sitoudu korvaamaan haittoja, joita mahdollisesti johtuu satunnaisista kaasuntulon keskeytymisistä, eikä myöskään vastaa niistä vahingoista ja kaasunhäviöistä, joita voi syntyä putkijohdoissa olevain vuotojen y. m. tähden, mutta jotka eivät johdu virheellisestä työstä eikä huonoista tarveaineista.

14 §.

Kukin kaasunkuluttaja saa kuittia vastaan kappaleen tätä ohjesääntöä ja on velvollinen siinä olevia määräyksiä tarkoin noudattamaan.

Helsingin kaupungin vesijohtokonttorin johtosääntö.¹⁾

Kaupunginvaltuuston vahvistama helmikuun 13 p:nä 1906.

1 §.

Helsingin kaupungin vesijohtokonttorin velvollisuutena on rahatoimikamarin silmälläpidon alaisena hoitaa ja pitää kunnossa kaupungin vesijohtoa, toimittaa siinä tarpeelliset laajennukset, suorittaa sivujohtojen yhdistäminen pääputkiin, hoitaa näihin tarkoituksiin tarpeellista tarveaine- ja konevarastoa sekä toimittaa jaellun veden ynnä kaupungin vesijohtotyöpajan suorittamien töiden maksunpano, kaikki vesijohdolle voimassa olevan ohjesäännön ja taksan sekä annettujen määräysten mukaisesti.

2 §.

Vesijohtokonttoria johtaa vesijohtoinsinööri ja sen toimintaa hoitaa hän assistentin, kirjanpitäjän, työnjohtajan ja ylikoneenkäyttäjän sekä vesilaitoksen palveluksessa olevan muun henkilökunnan avulla.

3 §.

Vesijohtoinsinöörin nimittää kaupunginvaltuusto virkaan rahatoimikamarin ehdotuksesta sekä varaamalla molemmin puolin

¹⁾ Siksi kunnes kaupungin teknillisten laitosten hallitukselle on johtosääntö vahvistettu, lienee tässä julkaistu johtosääntö katsottava olevan soveltuvalta kohdin voimassa.

kuusikuukautisen irtisanomisajan. Hänen ei ole lupa pitää muuta virkaa.

Erittäin on hänen tehtävänään:

a) ottaa vesilaitoksessa tarpeelliset alikoneenkäyttäjät, puhdistajat, säiliönvartijat sekä ylimääräiset apulaiset ja työjohtajat;

b) pitää silmällä että vesilaitoksen palveluksessa olevat henkilöt täyttävät velvollisuutensa;

c) laatia piirustukset ja ehdotukset vesijohdon laajentamiseksi sekä järjestää ja ylinnä johtaa vesijohtokonttorin töitä;

d) valvoa että vesijohtoa varten annettuja ohjesääntöjä, taksoja ja muita määräyksiä asianmukaisesti noudatetaan;

e) katsoa että vesijohtoa koskevat piirustukset ja kartat pannaan luetteloon ja säilyvät sekä että tarpeellisia diarioja ja kalustoluetteloja pidetään;

f) huoltaa tarpeellisten työkalujen ja työtarvikkeiden osto sekä rahatoimikamarille ehdottaa, mitkä näistä on hankittava vaatimalla hankintatarjouksia;

g) tarkastaa ja hyväksyä päivätyö- ja urakkalistaset sekä saapuneet laskut;

h) katsoa että kaupungin vesijohdossa havaitut tilapäiset viat joutuisasti korjataan;

j) kultakin kuukaudelta rahatoimikonttoriin lähettää oikeaksi todistettu tarveaineraportti;

k) vuosittain ennen helmikuun 15, toukokuun 15, elokuun 15 ja marraskuun 15 päivää rahatoimikonttoriin lähettää maksuliput ja laskut lähinnä edellisen kalenterivuosi- ja neljänneksen kuluessa jaellusta vedestä ja suoritetuista työpajatoista;

l) helmikuun kuluessa vuosittain laatia ja rahatoimikamariin lähettää tili vesijohtokonttorin sellaisten työ- ja tarveaineiden varaston hoidosta, jotka on tuotettu maahan tullivapausetua nauttimalla;

m) vuosittain marraskuun kuluessa rahatoimikamariin lähettää ilmoitus, onko syytä ensintulevaksi vuodeksi muuttaa kaupungin vesijohtotyöpajan suorittamiin töihin nähden noudatettavaa taksaa; ja on, jos muutosta pidetään tarpeellisenä, sen ehdotus pantava oheen tutkittavaksi ja vahvistettavaksi;

n) vuosittain syyskuun kuluessa rahatoimikamariin antaa ehdotus seuraavana vuonna tarpeellisista töistä kustannusarvioineen ja, jos tarpeelliseksi katsotaan, piirustuksineen;

o) vuosittain tammikuun kuluessa rahatoimikonttoriin antaa.

kaikki kaupungin tilinpäätöstä varten tarpeelliset tiedot; toimittaa helmikuun kuluessa vuotenaan konttorin tilit päätetyiksi sekä kesäkuun kuluessa rahatoimikamariin antaa kirjallinen kertomus vesijohdon hoidosta, käytöstä ja kunnossapidosta lähinnä edellisenä vuonna;

p) rahatoimikamarin toimenannosta ottaa osaa arvioimis- ja katselmustoimituksiin, antaa kirjallisia lausuntoja ja kutsutaessa kamarin istunnoissa antaa tietoja kaikista vesijohtokonttorin toimintaan ja hoitoon kuuluvista asioista; sekä

r) kamarille kirjallisesti tai suullisesti tehdä esityksiä ja ehdotuksia kaikesta mitä hänen toimialaansa kuuluu.

4 §.

Assistentin nimittää kaupunginvaltuusto virkaan rahatoimikamarin ehdotuksesta ja vesijohtoinsinööriä kuultuaan sekä varaamalla molemminpuolisen kuusikuukautisen irtisanomisajan. Hänen ei ole lupa pitää muuta virkaa.

Hänen tehtävänä on:

a) lähinnä johtaa ja pitää silmällä niitä vesijohtotöitä, joiden valvontaa ei tämän johtosäännön tahi vesijohtoinsinöörin määräyksen mukaan ole annettu toisen henkilön toimeksi;

b) tarkastaa johtamistaan töistä annetut päivätyö- ja urakkalistat sekä laskut; niin myös

c) olla vesijohtoinsinöörin apuna sekä tämän ollessa estettynä astua hänen sijaansa.

5 §.

Kirjanpitäjän asettaa kaupunginvaltuusto virkaan rahatoimikamarin ehdotuksesta ja vesijohtoinsinööriä kuultuaan sekä varaamalla molemmin puolin kuusikuukautisen irtisanomisajan.

Hänen tehtävänä on:

a) pitää vesijohtokonttorin kirjoja niihin kuuluvine diarioineen ja luetteloineen;

b) yhdistellä päivätyölistat ja toimittaa muut hallintoon kuuluvat laskelmat;

c) toimittaa jaellun veden samoinkuin kaupungin vesijohtotyöpajassa suoritettujen töiden maksunpano; sekä

d) panna kirjaan ja tarkastaa konttorin silmälläpidon alaisena oleva tarveaine- ja konevarasto, niin myös laatia 3 §:n i) momentissa mainittu tarveaineraportti ja muuten suorittaa vesijohtoinsinöörin hänelle antamat tehtävät.

6 §.

Työnjohtajan ottaa rahatoimikamari vesijohtoinsinöörin ehdotuksesta varaamalla molemminpuolin kaksikuukautisen irtisanomisajan.

Hänen tehtävänä on vesijohtoinsinöörin antamain määräysten mukaisesti:

- a) huoltaa että saapuneet tilaukset mikäli mahdollista tulevat kukin vuorossaan ja järjestyksessään suoritetuiksi;
- b) valvoa että työpajan henkilökunta täyttää velvollisuutensa;
- c) lähinnä hoitaa ja pitää silmällä työpajan tarveainevarastoa sekä panna kirjaan kuhunkin työhön käytetyt tarveaineet ja päivätyöt;
- d) laatia työpajan henkilökunnan päivätyölistat; sekä
- e) muuten suorittaa vesijohtoinsinöörin hänelle antamat tehtävät.

7 §.

Ylikoneenkäyttäjän ottaa rahatoimikamari vesijohtoinsinöörin ehdotuksesta varaamalla molemmin puolin kaksikuukautisen irtisanomisajan.

Hänen tehtävänä on vesijohtoinsinöörin antamain määräysten mukaisesti:

- a) valvoa veden suodatusta ja nostoa Vanhassakaupungissa sekä hoitaa siihen kuuluvia koneita ja laitoksia;
- b) huoltaa vesijohdon Vanhassakaupungissa olevain koneiden, aparaattien ja laitosten vähäisemmät juoksevat korjaustyöt sekä paikalla ilmoittaa tarpeellisista suuremmista korjaustoista;
- c) katsoa että työhenkilökunta täyttää velvollisuutensa;
- d) lähinnä hoitaa ja pitää silmällä Vanhassakaupungissa olevaa vesijohdon tarveaine- ja konevarastoa;
- e) laatia Vanhankaupungin työhenkilökunnan päivätyölistat; sekä
- f) muuten suorittaa vesijohtoinsinöörin hänelle antamat tehtävät.

8 §.

Ensimmäisen ja toisen koneenkäyttäjän, puhdistajan ja säiliönvartijan sekä muiden apulaisten tehtävät määrää vesijohtoinsinööri, joka myös saa myöntää mainituille virkailijoille virkavapautta enintään 14 päivää.

9 §.

Yhtenäisyyden saavuttamiseksi sellaisissa töissä, ehdotuksissa ja virkatoimenpiteissä, jotka koskevat sekä rakennus- että vesijohtokonttorin toimialoja, on noudatettava:

a) että, mikäli ehdotus sellaisen uuden kaupunginosan, kaupun tai paikan kuntoonpanemiseksi, missä vesijohtoa tarvitaan, rakennuskonttorissa laaditaan, vesijohtokonttorin tulee siitä saada tieto voidakseen tehdä suunnitelman mainittuja johtoja varten;

b) että rakennuskonttori, seuraavan vuoden menosääntöä laadittaessa, viimeistään syyskuun 15 päivänä vuotenaan vesijohtokonttorille ilmoittaa, missä kiveämistöitä, kaduntasoituksia tai viemärikanavia aiotaan ehdottaa teetettäväksi, siltä varalta että siellä samalla on teetettävä vesijohtotöitä;

c) että vesijohtokonttorin tulee saman ajan kuluessa ilmoittaa rakennuskonttorille, missä vesijohtoverkon laajennusta tai uudistusta on aiottu toimittaa, jotta rakennuskonttori voisi samaan aikaan siellä teettää muita mahdollisesti tarpeellisia töitä;

d) että, jos vesijohto on rakennettava paikkoihin, missä rakennuskonttorin on teetettävä tasoitustöitä tai viemärikanavia, myöskin vesijohtolle tarpeellinen hauta kaivetaan ja täytetään rakennuskonttorin toimesta, mutta että missä vesijohto yksin tai ainoastaan kiveämisen yhteydessä tehdään, vesijohtokonttori suorittaa sen työn. Jos erityiset asianhaarat vaativat noudattamaan muuta työtappaa, antaa rahatoimikamari kaupungininsinööriä ja vesijohtoinsinööriä kuultuaan tarkempia määräyksiä;

e) ettei vesijohto- eikä rakennuskonttori ryhdy töihin, joiden johdosta kaupungin viemäri- tai vesijohtoputket niihin kuuluvine laitoksineen joutuvat alttiiksi jääntymisen, putken särkymisen ja vuodon syntymisen vaaralle, sen konttorin, jonka toimialaan näiden putkijohtojen y. m. kunnossapito kuuluu, saamatta siitä tietoa;

f) että ilmoitus katselmustoimituksista, joita rakennuskonttorin virkamiehet rahatoimikamarin määräyksestä suorittavat, saatetaan vesijohtokonttorin tiedoksi, ollen konttori, siinä tapauksessa että katselmus koskee sen toimialaa, velvollinen ottamaan toimitukseen osaa;

g) että rakennus- ja vesijohtokonttorin tulee tarvittaessa antaa hallussaan olevat tarveaineet, työkalut ja koneet, joita se ei sillä haavaa tarvitse, toisen konttorin käytettäväksi; sekä

h) että rakennus- ja vesijohtokonttorin virkamiehet yhteisesti neuvottelevat yhteisten töiden suorittamisesta.

10 §.

Virkavapautta voi rahatoimikamari myöntää vesijohtoinsinööreille, assistentille, kirjanpitäjälle, työnjohtajalle ja ylikoneenkäyttäjälle enintään 14 päivää; pitempiaikaista virkavapautta tarkoittavan hakemuksen toimittaa rahatoimikamari kaupunginvaltuustolle.

11 §.

Vesijohtokonttori pidetään yleisölle avoinna joka arkipäivä rahatoimikamarin määräämänä aikana.

Helsingin kaupungin vesijohdon ohjesääntö ja taksa.

Kaupunginvaltuuston vahvistamat maalisk. 11 p:nä 1890.

1 §.

Helsingin kaupungin vesijohdolla, jota kaupungin vesijohtokonttori rahatoimikamarin silmälläpidon alaisena hoitaa, on tarkoituksena hankkia kaupungille vettä sekä yleisiin tarpeisiin että yksityiskulutusta varten.

2 §.

Kaiken sen vesimäärän, josta maksua suoritetaan, antaa vesijohto ainoastaan kaupungin omistamien vesimittarien mittauksen mukaan.

3 §.

Jokaisella kiinteistöllä, johon vettä johdetaan, pitää olla oma erityinen, kaupungin pääputken välittömässä yhteydessä oleva johtonsa, ellei rahatoimikamari poikkeustapauksissa ole sallinut toisenlaista järjestelyä.

4 §.

Kaiken metallityön johdossa, josta vesi tulee pääputkesta vesimittariin, samoinkuin mittarin paikallepanon ynnä sen ja talojohdon välisen yhdistysputken toimittaa yksinomaan kau-

pungin vesijohtokonttori kuluttajan kustannuksella rahatoimikamarin vuosittain vahvistaman taksan mukaan.

Kaikkien muiden töiden sekä myös talojohdon toimittaminen tämän ohjesäännön määräyksien mukaan on kuluttajan asia.

5 §.

Kiinteistön omistajan tahi haltijan, joka kiinteistöön haluaa saada vettä johdetuksi, tulee asiasta antaa kaupungin vesijohtokonttoriin kirjallinen anomus, tontin tahi talon asemapiirros sekä, jos vaaditaan, siinä olevain rakennusten pohjapiirroksiset.

Vesijohtokonttori tekee tämän jälkeen kustannusarvion niistä sen asiana olevista töistä, joita aiottu johto aiheuttaa, ja tämä kustannusarvio annetaan hakijan tiedoksi.

Jos tämä haluaa hakemustaan jatkaa, tulee hänen ilmoitautua konttorissa saadakseen vedenhankintakontrahdin, jota sitä varten olevan kaavan mukaan tehdään kaksi kappaletta, jotka varustetaan hakijan ja vesijohtokonttorin allekirjoituksilla, minkä jälkeen johto valmistetaan niin pian kuin se kaupungin omia töitä silmällä pitäen käy päinsä, vaarinottaen, että kuluttajain johdot, mikäli mahdollista, valmistetaan siinä järjestyksessä kuin he siitä ovat ilmoituksen tehneet.

Korvaus vesijohtokonttorin toimittamasta työstä tulee kuluttajan, voimassa olevan taksan mukaan, kaupungin kassaan suorittaa niin pian kuin johto on valmistunut ja tarkastettu.

6 §.

Kukin vedenhankintakontrahti tehdään toistaiseksi kolmen kuukauden irtisanomisajan ehdolla, kuitenkin siten, että hankinta aina päättyy kalenterivuoden neljänneksen lopussa. Sellaisen kontrahdin irtisanomisen tulee kuluttajan puolelta tapahtua kirjallisesti; vesijohtokonttorin puolelta tehdään se joko kirjallisesti tahi kuuluttamalla niissä sanomalehdissä, joihin rahatoimikamari painattaa julkiset tiedonantonsa.

7 §.

Kukin eri johto on pääputkeen liittyvästä kohdasta varustettava sulkuhanalla, jonka tulee olla niin sanottu venttiilihana. Tätä hanaa saa avata ja sulkea ainoastaan vesijohtokonttorin toimesta paitsi vuotoreiän syntyessä ja siitä seurauksena olevan vesitulvan uhatessa, jolloin kuluttajakin on oikeutettu sen sul-

kemaan. Kuitenkin tulee hänen, niin pian kuin mahdollista, antaa siitä tieto vesijohtokonttorille, joka yksin on oikeutettu jälleen avaamaan hanan.

Tulojohdossa pääputken ja mittarin välillä pitää niinkään olla eri vedenpoistohana, mistä johdon ja mittarin käy tyhjentäminen. Niinsanottuja itse-tyhjentyviä tappihanoja ei tähän tarkoitukseen saa käyttää.

Sitä paitsi tulee jokaisen talojohdon olla varustettuna tontin piiriin sijoitetulla päähanalla, mikäli mahdollista korkeintaan kahden metrin päässä tontin rajasta, laskettuna siitä paikasta, mistä putki on tontille johdettu. Päähanan, jonka kuluttaja on oikeutettu avaamaan ja sulkemaan, tulee aina olla helposti käytettävissä ja pohjaveden pintaa ylempänä.

8 §.

Vesimittari on asetettava niin lähelle kuin mahdollista päähanan taakse sekä sellaiselle paikalle:

a) missä ei pohjavesi eikä jätevesi voi tunkeutua viisari-
tauluun eikä vaikeuttaa lukemista;

b) missä mittari ei ole kylmän tai muiden vanhingollisten vaikutusten alainen; sekä

c) mistä pääsy mittariin on niin helppo, että sen paikallepaneminen, lukeminen ja poistaminen voi esteettömästi tapahtua.

Viimemainitusta säännöstä saa poiketa ainoastaan silloin, kun erittäin suuret vaikeudet antavat siihen aihetta.

9 §.

Yhtä metriä lähemmäksi vesimittaria ei yksityiseen johtoon saa sijoittaa hanoja eikä haaraputkia.

10 §.

Maassa olevat johdot ovat tehtävät valurautaputkista. Niiden tulee olla vähintään kaksi metriä alempana maanpintaa, putken yläreunasta lukien eikä putkihaudan peittämiseen saa käyttää aineita, jotka eivät sovellu estämään putkien jäätymistä tai jotka myöskin vaikuttavat vahingollisesti niihin, tai voivat aikaansaada maan laskeutumisen, niinkuin kivet, sora, karkea hiekka, syövyttävät tai lahoavat aineet y. m.

Huoneuksissa oleviin yksityisiin johtoihin saa käyttää ainoastaan valu- tai takorautaputkia tai myöskin sisältä tinattuja lyijy-

putkia. Kuitenkin saa teollisuuslaitoksissa käyttää muusta aineesta tehtyjä johtoja, jos rahatoimikamari katsoo syytä siihen olevan.

11 §.

Kaikkien hanain tulee olla sen laatuiset, ettei niiden sulkeminen aikaansaa hydraulisia töyttäyksiä.

Hanat ja vedensaanipaikat, joista putkiin pääsee muuta kuin vesijohtovettä, ovat kielletyt.

12 §.

Kaikkien vesijohdon putkijärjestelmästä säiliöihin johdetujen johtojen tulee päättyä suurinta vedenkorkeutta ylemmäksi, niin ettei kerran säiliöön juossut vesi voi päästä putkiin takaisin.

13 §.

Höyrykattilat eivät missään tapauksissa saa olla välittömästi tuloputkien yhteydessä, hydrauliset koneet ja nostolaitokset ainoastaan vesijohtokonttorin erityisellä luvalla.

14 §.

Nykyiset vedenkuluttajat, joiden tulojohdot eivät täytä edellämainittuja määräyksiä, ovat velvolliset, kun kaupungin vesijohtokonttori sen katsoo tarpeelliseksi, omalla kustannuksellaan vaihtamaan ne toisiin.

15 §.

Korjauksia ja muutoksia yksityisiin putkijohtoihin lisäosineen, luettuna pääputkesta aina mittarin ja talojohdon väliin yhdistysputkeen, ynnä siinä, saa tästälähin tehdä ainoastaan kaupungin vesijohtokonttori, myöskin sellaisiin johtoihin, joita konttori ei ole valmistanut.

Yksityiset johdot, jotka vesijohtokonttori on tehnyt, korjaa se kustannuksetta, jos ne kuluttajan syyttä ovat vikautuneet kahden vuoden kuluessa sen jälkeen, kun johto annettiin käytettäväksi.

16 §.

Kuluttaja on velvollinen viipymättä vesijohtokonttoriin ilmottamaan tulojohdossa pääputken ja vesimittarin välillä ha-

vaitut vahingot sekä on vastuunalainen kaikesta siitä vahingosta, jota viivytys tässä kohden on tuottanut.

Jos yksityiseen talojohtoon syntynyt vuoto on aikaansaanut veden häviötä syystä, jota kuluttaja tavallisella hoidolla ei ole voinut estää tahi kohta havaita, on hän siten poisjuosseeesta vedestä oikeutettu saamaan 50 % alennuksen muuten suoritettavasta kulutusmaksusta.

Saadakseen lukea hyväkseen sellaista alennusta, tulee kuluttajan, niin pian kuin veden häviö on havaittu, paikalla siitä tehdä ilmoitus kaupungin vesijohtokonttoriin, jonka tulee kuluttajan edellisen tunnetun vedenkulutuksen perusteella ja muiden asianhaarain mukaan todeta vedenhäviön määrä ynnä syy.

Tällaisesta alennuksesta ei kuitenkaan se kuluttaja tule osalliseksi, joka ei 14 §:n säännöksen mukaisesti ole muuttanut tahi kuntoon pannut johtoaan vesijohtokonttorin antaman ohjeen mukaan.

17 §.

Maksu yksityistarpeeseen käytetystä vedestä lasketaan siten, että kultakin kalenterivuoden neljännekseltä suoritetaan:

a) kulutuksesta, joka ei nouse yli 125:n kuutiometrin, joka kuutiometriltä	30	penniä
b) jokaiselta kuutiometriltä 126:sta aina 375:een kuutiometriin	28,5	„
c) jokaiselta kuutiometriltä 376:sta aina 750:een kuutiometriin	27	„
d) jokaiselta yli 750 kuutiometrin menevältä kuutiometriltä	25,5	„

Ellei jonakuna vuosineljänneksenä ole ensinkään vettä kulutettu, tahi jos kulutus on 10:tä kuutiometriä pienempi, suorittaa kuluttaja kuitenkin apumaksuna hoitokustannuksiin 3 markkaa, joka maksu luetaan koko vuosineljännekseltä, vaikkapa kulutus olisikin alkanut tahi lakannut sen kuluessa.

18 §.

Tulipalon sammuttamiseen käytetystä vedestä ei suoriteta mitään maksua. Jos tähän tarkoitukseen käytetty vesi on kulkenut mittarista, on siitä heti ilmoitettava vesijohtokonto-

riin, jonka tulee laskea siten kulutettu vesimäärä sekä ottaa se huomioon maksunpanossa.

Poikkeustiloissa saavat kuluttajat laittaa palohanoja tahi vedensaantipaikkoja, joihin vesi juoksee kulkematta mittarista. Lupa sellaisten hanain laittamiseen on hankittava rahatoimikamarilta, joka kussakin eri tapauksessa määrää palohanain laittamisen ja käyttämisen ehdot.

19 §.

Paitsi 17 §:ssä mainittua kulutusmaksua tulee jokaisen kuluttajan kalenterivuoden neljänneksen lopussa maksaa käyttämästään vesimittarista vuokraa, ollen tämän vuokran suuruus vesimittarista, jonka tuloläpimitta on

13 millimetriä,	Smk 2: —	vuosineljännekseltä.
20 " "	2: 50	"
25 " "	3: —	"
30 " "	4: —	"
40 " "	5: —	"
50 " "	6: —	"
75 " "	8: —	"
100 " "	11: —	"
150 " "	17: 50	"

20 §.

Vesijohtokonttorin toimesta luetaan vesimittarin osotus kulutusmaksun laskemiseksi kunkin vuosineljänneksen lopussa sekä tarpeellisen tarkastuksen vuoksi myöskin kerran vuosineljänneksen muina kahtena kuukautena.

Vedenkulutuksesta annetun maksulipun tulee näyttää sekä maksun määrää ja vesimittarin osotus vuosineljänneslukemisen tapahtuessa ynnä tämän lukemisen päivämäärä, että myös aika, jolloin edellinen vuosineljänneslukeminen toimitettiin ja silloin kirjaan pantu mittarinosotus.

Jos kuluttaja haluaa saada tietää mitä mittari on osottanut muissa lukemistilaisuuksissa, tulee hänen siitä saada tieto vesijohtokonttorista, joka myöskin, jos vedenkulutus on havaittu niin suureksi, että todennäköisesti on vuoto olemassa, on velvollinen heti pitämään huolen siitä, että kuluttajalle asiasta ilmoitetaan.

21 §.

Kuluttaja on velvollinen päivällä, mihin aikaan tahansa, suomaan vesijohtokonttorin virkamiehille vapaan pääsyn niihin

paikoihin, joihin putkijohto, hanoja tai vesimittari lisäosineen on asetettu, samoin kuin sallimaan vesimittarin vaihtamisen ja puhdistamisen.

Jos kuluttaja estää vapaasti pääsemästä johtoon tai vesimittariin, on hän velvollinen vesijohtokonttorin vaatimuksesta suorittamaan kaupungin kassaan markan sakon. Jos tämä uusiintuu useasti, saa johdon heti sulkea, siksi kunnes pääsy siihen sallitaan.

22 §.

Jokainen vesimittari koetellaan ja tarkistetaan ennen paikallepanoa vesijohtokonttorin toimesta sekä vaihdetaan ja puhdistetaan tarpeen vaatiessa, mutta viimeistäänkin oltuaan neljä vuotta käytännössä.

Jos syntyy epäilystä siitä, ettei mittari näytä oikein, tai jos asianomainen kuluttaja sitä vaatii, otetaan mittari pois ja tarkastetaan kuluttajan tai hänen asiamiehensä läsnäollessa tähän tarkoitukseen määrättyllä tarkastuskoneella. Tämän tarkastuksen tuloksiin pitää sekä kaupungin että kuluttajan tyytyä.

Jos kuluttaja haluaa, on hän oikeutettu saamaan tarkastusta valvomaan jonkun, maistraatin valitseman asiantuntevan henkilön, joka kustakin tarkastuksesta, jossa hän on ollut saapuvilla, saa kantaa kahdeksan markan palkkion.

Jos mittarin havaitaan näyttävän niin paljon väärin, että erotus on enemmän kuin 5 %, sekä että mittari on näyttänyt vedenkulutuksen liian suureksi, luetaan vastaava prosenttiluku pois edellisen vuosineljänneksen ynnä sen ja tarkastustoimituksen välisen ajan vedenkulutusmäärästä; jos taas mittari on näyttänyt vedenkulutuksen liian vähäiseksi, on kuluttaja velvollinen samalta ajalta suorittamaan vastaavan lisämaksun. Molemmissa näissä tapauksissa maksaa kaupunki tarkastuskustannukset. Jos mittarin sitävastoin havaitaan näyttävän oikein, tai jos harhanäyttö on 5 % tai sitä pienempi, ei maksunpanossa tehdä mitään muutosta ja tarkastuskustannukset korvaa kuluttaja, jos hän on tarkastusta vaatinut.

Palkkioksi mittarin tarkastuksesta, siihen luettuna sen poistaminen, kuljetus ynnä uuden mittarin paikallepano, on suoritettava, tarkastaessa mittaria, jolla on

13— 25 millimetrin tuloläpimitta	8 markkaa
30— 50 " "	12 "
75—150 " "	16 "

23 §.

Jos kiinteistön omistaja vaihtuu, on se, joka on tehnyt vedenkulutuskontrahdin, kuitenkin velvollinen suorittamaan maksun kiinteistöön toimitetusta vedestä, siksi kunnes on irtisanoanut vedenkulutuksen tahi kaupungin vesijohtokonttori on vapauttanut hänet sitoumuksestaan. Vesijohtokonttorilla on kuitenkin valta, kiinteistönomistajan vaihtuessa, vaatia heti maksua hankitusta vedestä siltä, joka on kontrahdin tehnyt, sekä sulkea johto, ellei maksua suoriteta.

24 §.

Kaupungin vesijohtokonttori on oikeutettu heti sulkemaan vedentulon kuluttajalta seuraavissa tapauksissa :

- a) kun kuluttaja ei noudata tämän ohjesäännön määräyksiä;
- b) kun vedenkulutusmaksua ei suoriteta;
- c) kun kustannuksia ei suoriteta töistä ja korjauksista, joita kuluttajan johdossa lisäosineen on tehty, eikä vesimittarin tarkastuksesta;
- d) vuotoreiän syntyessä johtoverkossa tahi yksityisessä tulojohdossa, tahi kun vesijohdon voimassapito- ja laajennustyöt sitä vaativat; sekä
- e) kaupungin palomestarin pyynnöstä tulipalon sattuessa, niin kauan kuin paloa kestää, jos muuten on syytä varoa vettä puuttuvan tulen sammuttamiseen.

Kaikissa näissä tapauksissa, samoinkuin myöskin, jos vedensaanti tahi kulutus jostakin harvinaisesta syystä, johon vesijohdon hoito ei ole ollut syynä, käy mahdottomaksi, ei kuluttaja ole oikeutettu saamaan mitään korvausta siten syntyneestä vedenhankinnan keskeytymisestä.

25 §.

Ryhdyttäessä töihin, joiden arvataan vaativan keskeyttämään vedenhankinnan joltakin kuluttajalta, on hänelle tahi hänen paikkakunnalla asuvalle asiamiehelleen vesijohtokonttorin toimesta annettava kirjallinen tieto aiotusta sulkemisesta 24 tuntia edeltäpäin.

Koko putkiverkon tahi sen osien sulkemisesta voidaan myöskin asianomaisille kuluttajille antaa tieto kuuluttamalla niissä sanomalehdissä, joissa rahatoimikamarin kuulutukset tavallisesti julkaistaan.

Kaupunginvaltuuston päätös, joka sisältää muutettuja määräyksiä myöhästyneestä vedenkulutusmaksujen suorituksesta, annettu maaliskuun 21 päivänä 1911.

Edellä mainittuna päivänä on kaupunginvaltuusto päättänyt: ettei valtuuston helmikuun 12 päivänä 1884 määräämä 5 % korotus vedenkulutusmaksujen myöhästyneestä suorituksesta ole enää noudatettavana; sekä

että kuluttaja, jonka vesijohto vedenkulutusmaksun suorittamatta jäämisen tähden on sulettu, on velvollinen korvaamaan kaupungille siitä tulevan maksun ynnä johdon uudestaan avaamisen viidellä markalla kuin myöskin mittarin poistamisesta ja paikallepanosta sekä vesijohdon mahdollisesta korjauksesta laskun mukaan.

Taksa Helsingin kaupungin vesijohtotyöpajassa suoritetuille töille.

Rahatoimikamarin vahvistama maaliskuun 19 päivänä 1891.

Myyntihinta on:

Takkirauta-, takorauta- ja lyijyputkien, tilke- ja tiivisteaineitten, raudan, teräksen ja muiden raakametallien — ostohinta ynnä 40 %.

Muiden työaineitten ja tarvikkeitten — ostohinta ynnä 20 %.

Päivätöistä luetaan:

1 päivätyöstä porakoneessa tahi sorvissa (paitsi apuria)	7	markkaa
1 sepänpäivätyöstä (apuri lukuun otettuna).	12	„
1 putkenlaskijan tahi viilajaan päivätyöstä	7	„
1 apuripäivätyöstä	4	„

Vesijohtokonttorin kemistin johtosääntö.

Kaupunginvaltuuston vahvistama joulukuun 1 p:nä 1908.

Samalla kun kaupunginvaltuusto, rahatoimikamarin esityksestä, yllämainittuna päivänä on päättänyt 1909 vuoden alusta perustaa kemistintoinen vesijohtokonttoriin sekä määrännyt viran kelpoisuusehdoiksi suoritettun kandidaattitutkinnon, jossa on kemiassa korkein arvolause, tai suoritettun kurssin Suomen teknillisen korkeakoulun kemiallisella osastolla tai myös asianomaisesti vahvistetut vastaavat tiedot sekä todistetun tuntemuksen siitä, mitä kemialliseen ja bakteriologiseen vedentutkimukseen kuuluu, on valtuusto mainitulle virkamiehelle hyväksynyt näin kuuluvan johtosäännön:

Kemistin asettaa kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin ehdotuksesta terveydenhoitolautakuntaa ja vesijohtoinsinööriä kuultuaan, varaten molemmin puolin kuuden kuukauden irtisanomisajan. Kemistin ei ole sallittu pitää muuta virkaa.

Hänen tehtävänä on:

a) toimittaa Vanhassakaupungissa vedenpuhdistuksen likeisintä johtoa ja silmälläpitoa, mikäli sitä vesijohtokonttorin johtosäännön taikka vesijohtoinsinöörin määräyksen mukaan ei ole annettu toisen henkilön toimeksi, sekä johtaa ja hoitaa vesijohtolaitoksen laboratoriota;

b) päivittäin määrätä, minkä verran kemiatuotteita Vantaan veteen on pantava;

c) niinikään päivittäin tutkia veden bakteripitoisuus;

d) vähintään kerran kuukaudessa ja sitä paitsi tarpeen vaatiessa toimittaa Vantaan-, seisotetun ja suodatetun veden kemiallinen tutkimus;

e) toimittaa sellaiset Vantaanjoen lisäjokien bakteriologiset ja kemialliset tutkimukset, jotka syystä tahi toisesta havaitaan suotaviksi ja joita terveydenhoitolautakunnan päätöksellä ei ole annettu kaupungin bakteriologin toimitettaviksi, sekä ne kemiallis-bakteriologiset työt, jotka vesijohdon käyttöä taikka laajentamista varten käyvät tarpeellisiksi, ja muutoin suorittaa ne tehtävät, joita terveydenhoidolliselta kannalta saattaa olla tarpeen; sekä

f) maanantaisin terveydenhoitolautakunnalle ja vesijohtokonttoriin antaa raportti edellisen viikon tutkimuksista sekä

tammikuun alussa kirjallinen kertomus vedenpuhdistamisesta ja laboratoriossa lähinnä edellisenä vuonna toimitetuista tutkimuksista.

Helsingin kaupungin tilastokonttorin johtosääntö.

Kaupunginvaltuuston vahvistama huhtikuun 25 päivänä 1911.

1 §.

Helsingin kaupungin tilastokonttorilla, joka on kaupungin rahatoimikamarin alainen, on tarkoituksena koota, järjestää ja julkaista tilastollisia ja muita tietoja Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta sekä sen väestö-, taloudellisista, yhteiskunnallisista, sivistys- ja muista oloista.

2 §.

Konttorin tehtävänä on:

- 1) vuosittain laatia ja julkaista Helsingin kaupungin tilastollinen vuosikirja;
- 2) vuosittain laatia ja julkaista kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta;
- 3) vuosittain laatia ja julkaista Helsingin kaupungin terveyden- ja sairaanhoitotilasto;
- 4) vähintäänkin joka kolmas vuosi laatia ja julkaista Helsingin kaupungin kunnalliskalenteri;
- 5) kaupunginvaltuuston, maistraatin tai rahatoimikamarin määräyksestä toimittaa Helsingin kaupunkia koskevia tilastollisia erikoistutkimuksia;
- 6) antaa kaupungin viranomaisille ilmoituksia käytettävissä olevien tilastotietojen pohjalla;
- 7) vaihtamalla konttorin julkaisuja muiden koti- ja ulkomaisten laitosten julkaisuihin sekä ostamalla hankkia konttorille tarpeellinen kirjallisuus; sekä
- 8) huolehtia kunnallistilaston jatkuvasta kehittämisestä yhä suurempaan täydellisyyteen, selväpiirteisyyteen ja tarkkuuteen sekä sitä varten rahatoimikamarille tehdä ne esitykset ja ehdotukset, jotka tarpeelliseksi katsotaan.

3 §.

Konttorin vakinaisena henkilökuntana on johtaja, aktuaari sekä tarpeellinen määrä laskuapulaisia.

Tarvittaessa voidaan konttoriin myös ottaa ylimääräistä palveluskuntaa.

4 §.

Johtajan, joka ei ole oikeutettu pitämään muuta virkaa, joka on esteeksi hänen virkatoiminnalleen, valitsee kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin julistettua viran avonaisena haettavaksi kolmenkymmenen päivän kuluessa ja sittenkun rahatoimikamari oman lausuntonsa ohella on hakemuskirjat lähettänyt valtuustolle.

Aktuarin nimittää virkaan rahatoimikamari, sittenkun virka sen toimesta on ollut julistettu kolmenkymmenen päivän kuluessa avonaisena haettavaksi ja johtaja on hakijoista antanut lausuntonsa.

Sekä johtaja että aktuari otetaan epämääräiseksi ajaksi ja kuuden kuukauden irtisanomisen ehdolla.

Laskuapulaiset sekä mahdollisesti tarpeellisen ylimääräisen palveluskunnan ynnä vahtimestarin ottaa ja erottaa johtaja.

5 §.

Johtajan velvollisuutena on:

- 1) johtaa ja valvoo konttorin työtä sekä itse ottaa siihen osaa, niin myös jakaa eri tehtävät henkilökunnan kesken;
- 2) rahatoimikamarille tilivelvollisena hoitaa konttorin tarverahoja;
- 3) hoitaa konttorin ulkomainen kirjeenvaihto;
- 4) kutsuttaessa olla asiantuntijana saapuvilla kunnallisten hallitusten ja lautakuntain kokouksissa, joissa tilastoluontoisia asioita käsitellään; sekä
- 5) muutoin valvoo kunnallistilaston etuja.

6 §.

Aktuarin velvollisuutena on:

- 1) johtajan ohjeen mukaan olla hänelle apuna konttorissa suoritettavissa töissä;
- 2) hoitaa konttorin reistraattorin tehtävät;
- 3) hoitaa konttorin kirjastoa ja arkistoa;
- 4) huolehtia konttorin julkaisujen vaihdosta muiden koti- ja ulkomaisten laitosten kanssa; sekä
- 5) johtajan ollessa laillisesti estettynä hoitaa hänenkin tehtäviään.

7 §.

Johtaja, aktuari ja vakinaiset laskuapulaiset saavat vuosittain palkkaetujensa vähenemättä, eivät kuitenkaan molemmat ensinmainitut yhtäaikaan, kuukauden kesälomaa.

8 §.

Konttorin toiminnalle tarpeellisten tietojen hankkimiseksi on konttorilla oikeus olla välittömässä kirjeenvaihdossa koti- ja ulkomaisten laitosten kanssa, ja kaupungin hallitukset, lautakunnat ja muut kunnallisviranomaiset ovat velvolliset konttorille antamaan tietoja hoidettavinaan olevista kunnallishallinnon haaroista.

9 §.

Kaupungin hallitukset, lautakunnat ja muut kunnallisviranomaiset ovat oikeutetut konttorin kirjastosta saamaan lainoja.

10 §.

Konttori pidetään yleisölle avoinna kaikkina arkipäivinä rahatoimikamarin määräämänä aikana.

Helsingin kaupungin taksoitusvalmistelukunnan johtosääntö.

Kaupunginvaltuuston vähvistama toukokuun 30 p:nä 1911.

1 §.

Helsingin kaupungin taksoitusvalmistelukunnan tehtävänä on kaupungin kunnallistaksoituksen yksityiskohtainen valmistelu, ollen valmistelukunta siinä kohden velvollinen läpikäymään ja tarkastamaan vuodekseen laaditun henkilöuutelon sekä ehdottamaan itsekunkin verovelvollisen maksettaviksi pantavat veroäyrit.

Taksoitusvalmistelukunnan velvollisuus on sen ohella asianomaisten viranomaisten pyynnöstä antaa lausuntoja taksoitusasioista sekä joka vuodeksi laatia ehdotus Helsingin kaupungin kunnalliseksi ääniluetteloksi.

2 §.

Taksoitusvalmistelukuntaan kuuluu puheenjohtaja, kaksi jäsentä ja sihteeri. Puheenjohtajan valitsee maistraatti epämääräiseksi ajaksi molemminpuolisella kuuden kuukauden irtisanomisen ehdolla, jota vastoin kaupunginvaltuusto valitsee jäsenet kolmeksi vuodeksi kerrallaan huhtikuun 1 päivästä lukien. Sihteerin valitsee taksoitusvalmistelukunta niinkään epämääräiseksi ajaksi molemminpuolisella kuuden kuukauden irtisanomisen ehdolla.

3 §.

Taksoitusvalmistelukunta kokoontuu puheenjohtajan kutsuksesta sekä on päätäntövaltainen, kun puheenjohtaja ja molemmat jäsenet ovat saapuvilla. Kuitenkin voidaan asiat, joilla ei ole periaatteellista merkitystä, ratkaista vaikkakin ainoastaan kaksi on saapuvilla, jos he ovat päätöksestä yhtä mieltä.

4 §.

Puheenjohtajan velvollisuutena on:
valmistella ja taksoitusvalmistelukunnan kokouksissa esitellä esiintyvät asiat;
johtaa valmistelukunnan toimintaa;
laatia tarpeellinen yksityiskohtainen suunnitelma valmistelukunnan työtä varten sekä koota sitä varten tarpeellinen aineisto;
toimia sihteerinä sekä taksoituslautakunnan ensimmäisessä osastossa että tarkastuslautakunnassa;
allekirjoittaa valmistelukunnan kirjelmät; sekä
toimeen asettaa ja siitä erottaa tarpeellinen konttorihenkilökunta, tarpeelliset ylimääräiset apulaiset ja vahtimestari.

5 §.

Sihteerin velvollisuutena on:
pitää tulleiden asiain ja lähteväin toimituskirjain diaria;
taksoitusvalmistelukunnan kokouksissa pitää pöytäkirjaa ja varmentaa valmistelukunnasta annettavat toimituskirjat;
puheenjohtajan ohjeen mukaan olla apuna asiain valmistelussa;
toimia sihteerinä taksoituslautakunnan toisessa osastossa sekä tarpeen mukaan myös tarkastuslautakunnan kokouksissa.

6 §.

Vuosittain syyskuun kuluessa tulee taksoitusvalmistelu-

kunnan antaa rahatoimikamariin ehdotus ensintulevan vuoden menosäännöksi.

Sen ohella on vuosittain toukokuun kuluessa laadittava ja kaupunginvaltuustolle lähetettävä kertomus taksoitusvalmistelukunnan toiminnasta kuluneena vuonna.

7 §.

Puheenjohtaja ja sihteeri nauttivat joka kesä virkalomaa kuukauden kumpikin, kun se töiden tasaista kulkua estämättä voi käydä päinsä.

Johtosääntö Helsingin kaupungin työväenasiain lautakunnalle.

Kaupunginvaltuuston vahvistama tammikuun 17 p:nä 1899.

1 §.

Työväenasiain lautakunnan tehtävänä on: antaa kaupunginvaltuustolle lausuntoja asioista, jotka koskevat tässä kaupungissa olevia ruumiillisen työn tekijöitä; tehdä kaupunginvaltuustolle ehdotuksia sellaisista asioista; panna täytäntöön toimenpiteitä, joita kaupunginvaltuusto päättää kaupungin ruumiillisen työn tekijän hyväksi; sekä pitää silmällä laitoksia, joita siinä tarkoituksessa on saatu aikaan.

2 §.

Työväenasiain lautakuntaan kuuluu seitsemän jäsentä ja yhtä monta varajäsentä. Ne valitaan siten, että kaupunginvaltuusto valitsee kolme jäsentä ja yhtä monta varajäsentä sekä kaupungin kansakoulunjohtokunta ja vaivahoitohallitus kumpikin kaksi jäsentä ja kaksi varajäsentä. Vaali toimitetaan joulukuussa aina kahdeksi vuodeksi.

Lautakunnasta eroaa, ensi kerran arvalla ja sitten vuoroonsa, vuosittain yksi kansakoulunjohtokunnan ja yksi vaivahoitohallituksen valitsema jäsen ja varajäsen, sekä joka toinen vuosi yksi ja toinen vuosi kaksi niistä jäsenistä ja varajäsenistä, jotka kaupunginvaltuusto on valinnut lautakuntaan.

Lautakunnan tulee vaaliin osaaottaville viranomaisille il-

moittaa, milloin niiden kunkin valitseman jäsenen ja varajäsenen toimiaika päättyy.

3 §.

Jos jäsen tahi varajäsen eroaa ennen vaalikauden loppua, on tästä sille 2 §:ssä mainitulle viranomaiselle, joka eronneen on valinnut, tehtävä ilmoitus uuden vaalin toimittamista varten. Siten valittu toimii sen ajan, joka eronneella oli jälellä.

4 §.

Lautakunnan jäsenen tahi varajäsenen vaalikelpoisuudesta, kieltäytymisoikeudesta sekä jäävistä olkoon voimassa mitä kaupunginvaltuusmiehistä näissä kohdin on säädetty.

5 §.

Lautakunta valitsee vuosittain jäsenistään suljetuin lipuin puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Tästä vaalista on annettava tieto kaupunginvaltuustolle ja maistraatille.

6 §.

Lautakunta on päätäntövaltainen, kun vähintään neljä jäsentä, puheenjohtaja niihin luettuna, on saapuvilla.

Jos avoimessa äänestyksessä äänet eri mielipiteiden puolesta käyvät tasan, olkoon voimassa se mielipide, jota puheenjohtaja kannattaa. Suljetuin lipun toimitetussa vaalissa päätetään arvalla, taikka muulla tavalla, josta läsnäolevat yhtyvät, etusija niiden kesken, jotka ovat saaneet yhtä paljon ääniä.

7 §.

Sihteerin tehtävät lautakunnassa hoitaa sihteeri, jonka kaupunginvaltuusto lautakunnan esityksestä valitsee. Hänelle annetaan erityinen johtosääntö. (*Kaup. valt. päätös toukok. 26 p:ltä 1903.*)

8 §.

Lautakunnan kutsuu kokoon puheenjohtaja niin usein kuin näkee asiain sitä vaativan taikka kun kaksi jäsentä sitä puheenjohtajalta pyytää.

9 §.

Lautakunnan kokouksissa on pidettävä pöytäkirjaa, jossa

mainitaan läsnä olevat jäsenet, käsitellyt asiat, tehdyt päätökset: ja niiden pääasiallinen perustelu.

Jos jäsen haluaa saada lautakunnan enemmistöstä poikkeavan mielipiteensä pöytäkirjaan, antakoon sen kirjallisesti.

Lautakunnasta lähtevät toimituskirjat allekirjoittaa puheenjohtaja ja varmentaa sihteeri.

10 §.

Jos sekä puheenjohtaja että varapuheenjohtaja on estetty lautakunnan kokoukseen saapumasta, mikä on sihteerille tai jollekulle jäsenelle ilmoitettava, valittakoon tilapäinen puheenjohtaja.

Jos jäsenelle tulee este, on hänen se puheenjohtajalle ilmoitettava niin ajoissa, että kokoukseen ehditään kutsua varajäsen.

11 §.

Kaupungin kunnallispuormestarilla taikka sillä, joka hänen virkaansa toimittaa, sekä kaupunginvaltuuston puheenjohtajalla on oikeus olla läsnä lautakunnan kokouksissa ja ottaa osaa keskusteluihin, ollen heille sitä varten kirjallisesti annettava tieto jokaisen kokouksen ajasta.

12 §.

Kun lautakunta näkee siihen syytä olevan, kutsuu lautakunta kokouksiinsa asiantuntijoita sekä kaupungin työväenyhdistysten edustajia; siten saapuville kutsutuilla on oikeus ottaa osaa lautakunnan keskusteluihin, vaan ei päätöksiin.

13 §.

Lautakunnan velvollisuus on joka vuosi ennen maaliskuun loppua antaa kaupunginvaltuustolle kertomus toiminnastaan edellisenä vuonna.

Ohjesääntö Helsingin kunnan työvälistoimistolle.

Kaupunginvaltuuston vahvistama joulukuun 1 p:nä 1903.

1 §.

Helsingin kunnan työvälistoimiston tarkoituksena on hankkia työnhakijoille soveliaista tointa ja työnantajille mahdollisen parasta, riittävää työvoimaa. Toimisto välittää työvoimaa

kaikille työaloille, hankkien mahdollisuuden mukaan paikkoja kaikkiin ammatteihin kuuluville sekä mies- että naispuolisille työntekijöille, palvelijoille, kauppa-apulaisille, oppilaille j. n. e.

Välitys on kaupungin henkikirjoissa oleville työnantajille ja työntekijöille maksuton. Ulkopuolelta kaupunkia olevain on toimistolle suoritettava 50 p:n sisäänkirjoitusmaksu. Toiselta paikkakunnalta oleva työnantaja suorittaa, siinä tapauksessa ettei hän lähetettyä työntekijää hyväksy, tämän matkakustannukset edestakaisin, ellei toimiston välityksellä työnantajan ja paikanhakijan välillä ole muuta sopimusta matkakustannuksista tehty.

2 §.

Toimistoa johtaa kaupunginvaltuuston valitsema johtokunta, johon kuuluu puheenjohtaja, neljä jäsentä ja neljä varajäsentä, joista kaksi jäsentä ja kaksi varajäsentä on työnantajaa ja samoin kaksi kumpiakin työntekijää. Johtokunnan tehtävänä on: hoitaa toimiston hallintoa kaupunginvaltuuston päätösten mukaisesti, ottaa ja erottaa toimiston johtaja ja, johtajaa kuultuaan, sen apulaiset, vahvistaa toimistolle järjestysohjeet, määrätä toimiston aukiolo-aika ja työjärjestys, sekä yleensä valvoa, että se toimii säännöllisesti ja ohjesääntönsä sekä johtokunnan määräysten mukaisesti, sekä vuoden loputtua laatia kaupunginvaltuustolle kertomus sen toiminnasta.

Puheenjohtajan ja puheenjohtajan varamiehen, joka jälkimmäinen kuuluu johtokuntaan ainoastaan puheenjohtajana toimissaan, valitsee kaupunginvaltuusto vuosittain. Johtokunnan jäsenet valitaan kahdeksi vuodeksi kerrallaan ja eroaa heistä puolet, yksi työnantaja ja yksi työntekijä sekä vakinaisista että varamiehistä, vuoden kuluttua arvan ja sitten vuoron mukaan. Vuosittain ennen marrask. 1 p:ää kehottaa johtokunta Helsingin työväenyhdistyksiä yhtäältä ja työnantajain yhdistyksiä toisaalta esittämään kaupunginvaltuustolle ehdokkaita johtokunnan jäseniksi.

3 §.

Johtokunta kokoontuu puheenjohtajan kutsumuksesta niin usein kuin tarve vaatii. Kokouksissa pidetään pyötkirjaa, johon käsiteltävinä ovat asiat ja tehdyt päätökset kirjoitetaan ja jonka toimiston johtaja tai johtokunnan puheenjohtaja laatii. Päätöksen tekoon pitää yhtä monen työnantaja- kuin työmie-

jäsenen aina ottaa osaa. Tarvittaessa määrätään arvalla, kenen asianomaisesta ryhmästä on pysyttävä äänestyksistä poissa.

Johtokunta on päätäntövaltainen, kun puheenjohtaja ja kaksi jäsentä on saapuvilla.

4 §.

Toimistoa hoitaa johtaja ja tarpeellinen määrä apulaisia, joista yhden, joka johtajan silmälläpidon alaisena hoitaa toimiston naisosastoa, tulee olla nainen.

Toimiston johtajan, joka otetaan kuuden kuukauden mollemminpuolisen irtisanomisen ehdolla, tulee kaikessa noudattaa kaupunginvaltuuston vahvistamia sääntöjä sekä johtokunnan antamia järjestysohjeita ja määräyksiä. Hän myös hoitaa laitoksen kirjanpidon sekä tekee tilin johtokunnalle.

Johtajan tulee niinkään pitää laitoksen välitystoimesta syntyneet tilastoaineokset asianmukaisessa järjestyksessä ja antaa johtokunnalle kuukausittain kertomus toimiston toiminnasta, sekä vuosikertomus.

Toimiston apulaisten tulee noudattaa johtokunnan antamia määräyksiä sekä toimiston johtajan ohjeita.

Jos joku kunnan viranomainen pyytää toimistolta sen alaan kuuluvia tietoja, on toimiston niitä annettava.

5 §.

Toimiston johtaja allekirjoittaa kaikki toimiston välitystointia koskevat asiakirjat. Muutoin edustaa toimistoa ulospäin johtokunnan puheenjohtaja.

6 §.

Toimisto osottaa paikanhakijoille työpaikkoja siinä järjestyksessä kuin ilmoittautuminen on tapahtunut, kuitenkin ensi kädessä kaupungin henkikirjoissa oleville työttömille ja niistä sellaisille, joilla on perhe elätettävänä. Työpaikkaa osotettaessa on myöskin, mikäli mahdollista, otettava huomioon ne toivomukset, joita työpaikan tarjooja ja työnhakija ovat esittäneet.

Toimistoon ilmoittautuessa kysellään työpaikanhakijalta ne tiedot, mitkä johtokunnan vahvistamiin lomakkeisiin tarvitaan. Hakijan yhteiskunnallisia mielipiteitä tai yksityiselämää koskevia taikka kunniantuntoa loukkaavia kysymyksiä ei toimistossa saa hakijalle tehdä. Työvoiman hakijalta niinkään pyydetään tilastolomakkeisiin tarvittavat tiedot.

7 §.

Ellei työpaikanhakija ole toimiston välityksellä saanut työtä, voidaan hänelle siitä antaa toimistosta todistus, joka osotetaan sille viran- tai asianomaiselle, jonka puoleen paikanhakija aikoo kääntyä työtä saadakseen.

8 §.

Myöskin työnseisausten (työlakkojen ja työnsulkujen) aikana tai muitten riitaisuuksien sattuessa työnantajain ja työntekijäin kesken työskentelee toimisto keskeyttämättä toimintaansa.

Kumminkin toimisto, lakon tai työnsulun vallitessa jossakin ammatissa tai työpaikassa, ilmoittaa asian hakijan tiedoksi, jättäen hänen päätettäväkseen, haluaako hän toimiston välitystä vai ei.

9 §.

Valitukset toimiston toimintaa vastaan ovat kirjallisesti tehtävät johtokunnan puheenjohtajalle, joka ne esittää johtokunnan ratkaistaviksi.

Johtosääntö työväenasiain lautakunnan sihteerille.

Kaupunginvaltuuston vahvistama toukokuun 26 p:nä 1903.

Sihteerin, jonka tulee olla perehtynyt työväestöä erityisesti koskeviin asioihin sekä hyvin osata molempia kotimaisia kieliä, on velvollisuus, paitsi mitä lautakunnan johtosäännössä jo on sanottu:

antaa lautakunnalle lausuntoja ja selvityksiä työväenkysymyksistä;

koota ja valmistaa kunnallinen tilasto työväenkysymyksistä, saaden tarpeellista apua varten korvausta kaupunginvaltuuston määräyksen mukaan;

valvoa niitä kunnallisia tahi kunnan avustamia laitoksia, jotka tarkoittavat erityisesti työväenluokkaa;

antaa lautakunnan ohjeitten mukaan ja aikana, jonka lautakunta määrää, Helsingin kaupungin vähävaraisten oikeusaputoimistossa maksuttomasti työväenluokkaan kuuluville hen-

kilöille tietoja ja neuvoja kysymyksissä, jotka koskevat toiselta puolen työntekijäin sekä toiselta puolen työnantajain ja julkisten viranomaisten ja laitosten välisiä suhteita; sekä

vuosittain ennen helmikuun loppua antaa lautakunnalle kertomus toiminnastaan.

Helsingin kaupungin museon lautakunnan johtosääntö.

Kaupunginvaltuuston vahvistama joulukuun 12 päivänä 1911.

1 §.

Helsingin kaupungin museon lautakunnan, jolle Helsingin kaupungin museon hoito on uskottu, tehtävänä on ottaa talteen ja koota sellaisia esineitä, jotka ovat omansa puolelta tai toiselta valaisemaan kaupungin historiaa, sen ulkoasua ja sen yhteiskuntaelämää. Sitä varten tulee lautakunnan:

koota kuvia kaupungista, osaksi hankkimalla vanhempia näköalakuvia, osaksi järjestelmällisesti kuvauttamalla sellaisia kaupunginosia, katuosia sekä huomattavampia rakennuksia, jotka joutuvat muutoksen alaisiksi tai hävitettäviksi;

pitää, milloin käy päinsä, huolta siitä, että myöskin merkillisemmät tapaukset tulevat kuvien avulla säilytetyiksi;

koota kaupungin historialle arvokkaita esineitä, kuten muistoja kaupungissa toimineista laitoksista, muotokuvia yhteiskunnan merkkimiehistä, sivistyshistoriallisia esineitä yksityiskodeista kuin myöskin kaupungin historiaan kohdistuvia käsikirjoituksia ja painotuotteita, sekä kaupungissa ilmestyneet sanomalehdet; niin myös

huoltaa, että museoon hankitut kokoelmat asianmukaisesti pannaan luettelon, järjestetään ja hoidetaan.

2 §.

Lautakuntaan kuuluu kolme kaupunginvaltuuston kolmeksi vuodeksi valitsemaa jäsentä, ja valitsee lautakunta yhden näistä puheenjohtajaksi.

3 §.

Lautakunta kokoontuu säännöllisesti kerran kuukaudessa, ei kuitenkaan kesäisin, ja muuten ylimääräisiin kokouksiin niin

usein kuin asianhaarat vaativat, ja on jokaisessa kokouksessa pidettävä pöytäkirjaa. Vuosikertomus lautakunnan toiminnasta annetaan kaupunginvaltuustolle tammikuussa.

4 §.

Museon hoitoa valvoo lähinnä museonhoitaja, jonka kaupunginvaltuusto lautakunnan lausunnon hankittuaan valitsee. Hänen asianaan on museossa esiintyvän töiden tekeminen ja valvominen ja ylipäänsä museon etujen katsominen sekä edelleen pöytäkirjan pitäminen lautakunnan kokouksissa. Hänen tulee vähintään kahdesti viikossa, lautakunnan määrääminä aikoina, olla tavattavana museossa.

5 §.

Lautakunnan rahavaroja hoitaa museonhoitaja; kuitenkin ovat rahanmaksumääräykset lautakunnan puheenjohtajan tehtävät. Varain käytöstä on tammikuussa annettava tili rahatoimikamariin.

6 §.

Museon palvelusväkeen, jonka lautakunta ottaa ja erottaa, kuuluu vakinaisesti palkattu, museon vieressä asuva vahtimestari sekä tarvittava tilapäinen vartijahenkilökunta.

7 §.

Museo pidetään yleisölle avoinna lautakunnan määrääminä aikoina alhaisesta, lautakunnan vahvistamasta pääsymaksusta, joka tulee museon hyväksi.

Sääntöjä Wiaporin linnoitusplanaadin voimassapitämisestä ja siitä järjestyksestä, missä huoneuksia sen piiriin saa rakentaa.

K. M:n vahvistamat elokuun 25 p:nä 1898 ja noudatettaviksi määrätyt toukokuun 24 p:nä 1899 annetulla julistuksella.

1 §.

Wiaporin linnoitusplanaadiin kuuluu linnoituksen koko lähin ympäristö niin laajalta kuin lokakuun 16 p:nä 1893 armollisimmasti vahvistettu esplanaadin asemakartta osottaa.

2 §.

Esplanaadin rajalinjat ovat, niistä laaditun tarkan selityksen mukaan, käytävät ja tarpeellisilla paikoilla rajakivillä merkittävät; ja on paikkakunnan poliisiviranomaisten velvollisuus alati pitää silmällä että mainitut rajakivet pysyvät liikkuttamatta.

3 §.

Linnoitusplanaadin piiriin joutuvat alueet, paitsi linnoitukseen kuuluvat erityiset saaret ja luodot, jotka tuolle vahvistetulle asemakartalle ovat vaaleanpunaisella värillä merkityt, jaetaan kahteen alaan. Ensimmäiseen luetaan koko vesialue, jota vahvistetulla kartalla rajoittaa vaaleanpunainen linja, ja toiseen ne saaret ja luodot, jotka kartalle ovat keltaisella värillä merkityt ja luetellaan näitä sääntöjä seuraavassa muistutuksessa.

4 §.

Rakentamis- ja ulkomuodon muulla tavoin muuttamisoi-keuteen nähden ovat ensimmäiseen alaan kuuluvat alueet supistusten alaisia sillä tavoin kuin näitten sääntöjen 5 §:ssä sanotaan; toiseen alaan kuuluvat alueet ovat niitten supistusten alaisia kuin 6 ja 7 §:ssä sanotaan; jota vastoin ne saaret ja luodot sekä näiden osat, jotka sijaitsevat esplanaadin rajalinjain sisällä, mutta eivät ole eri värillä merkityt, eivät ole supistusten alaisia niitten rakentamiseen tai ulkomuodon muuttamiseen nähden.

5 §.

Ensimmäisen alan eli esplanaadin vesialueen piirissä ovat kaikellaiset rakennusyritykset niin myös merenpohjan muodon muuttaminen kielletyt, ellei insinööriylihallitus ole antanut siihen lupaa.

6 §.

Toisen alan piiriin ei saa, ilman insinööriylihallituksen lupaa, rakentaa asuinhuoneita eikä muita rakennuksia kivistä, eikä sellaisten rakennusten osia.

Linnoituksenkomentajan luvalla, joka on hankittava linnoitus-insinöörihallituksen kautta, saadaan

1:ksi) muuttaa maan- tai vuorenpinnan korkeutta kuin myöskin sitä varten osotetuille paikoille tehdä hietakuoppia ja savenkaivoksia sekä kivilouhoksia ja asettaa pysyväisiä kiven ja muitten tilanottavain aineitten varastoja;

2:ksi) laittaa maan kastelemista tai kuivattamista tarkoittavia sulkuja, tokeita, kanavia, pasenkeja ja vesilaitoksia, rakentaa tavallisia tai kivitettyjä teitä, viertoteitä ja rautateitä sekä ryhtyä muuttamaan olemassa olevia mainitun laatuista laitoksia;

3:ksi) rakentaa puistoja ja taimitarhoja sekä toimittaa metsänistutuksia;

4:ksi) perustaa hautausmaita ja rakentaa kaikellaisia muistomerkkejä; sekä

5:ksi) rakentaa huoneuksia puusta.

7 §.

Toisen alan piiriissä jo olevia kivihuoneuksia, jotka eivät täytä edellämainittuja ehtoja, saadaan tarvittaessa korjata sillä ehdolla että huoneuksien ulkomuotoa silti ei muuteta. Mutta jos sanotut huoneukset ovat uudestaan rakennettavat tai uudet rakennukset niiden sijaan tehtävät, niin tämä ei saa tapahtua ennenkuin siihen linnoituksenkomentajan kautta on hankittu lupa insinöörihallitukselta.

8 §.

Wiaporin linnoituksen komentaja on velvollinen linnoitus-insinöörihallituksen kautta, johon kaikkien linnoitus-esplanaadia koskevain asiain käsitteleminen keskitetään, tarkasti valvomaan edelläolevien sääntöjen noudattamista.

Muistutus. Niistä saarista ja luodoista, jotka sijaitsevat esplanaadin rajalinjain sisällä, ovat seuraavat, jotka kartalle ovat keltaisella värillä merkityt, esplanaadisäännöissä määrättyjen supistusten alaisia, nimittäin: Stora Willingen (Vester Willingen) eteläosa sekä kaksi sen vieressä olevaa luotoa, Matalakari, Mjälköpennar (Mjölöpennor), Stora Mjölö, Öön (Mjölöören), Griselhällan, Mjölöknekt, Torr-Mjölö ynnä 2 luotoa siitä koilliseen päin, Sajatschij (Lågharan, Lågharu), Gråharun (Gråhara), Tschistij (Nyräntan, Räntan), Franzuskij (Abrahamsholm), Dlinnyj (Långören), Sojusnij, (Taffelgrund, Tafvelgrundet), Pritselnij (Tirgrundet), Sobatschij (Hundskär), Södra Söderholmskubben, Juschnyj (Söderholmskubben, nimetön), Bränvinskubb, Djupgrundet, Sosnovyj (Skogholm), Jelovyj (Skogskär, Skogskär, Märraskär), Hamngrunden, Moschevelovyj (Stora Enskär), Hund (Sobatschij, Hundskär), Ungsholmarne, Kikholm (Skifferholmarne), Flingholm (Flisholmen), Berkholm (Ärtholmen), Lik-

grund (Lillgrundet), Lilla Rönnskär (Öster-Rönnskär), Rjabinovyj (Rönnskär, Vester-Rönnskär), Skjutkubben, Lillgrund, Långhällan, Rönbusken, Ryskär (Rysskär), Notgrund, Gråskär, Långgrundskobb, Segelkubb, Långgrund, Stora Ormholm (Ormholm), Lilla Ormholm (Stora Ormkobbarne), Mössenholmarne, Högholm, Stora Änneholm (Stora Angsholmen), Tallholm, Finholmar (Tirholm), Limholm (Linholm), Hanaholm, Björkö (Björkholm) sekä luotojen välillä ja lähellä olevat karit.

Wiaporin linnoitusplanaadin rajain selitys.

Wiaporin linnoitusplanaadia, joka esplanaadin asemakartalle on merkitty vaaleanpunaisella linjalla, rajoittavat seuraavat rajalinjat:

1:ksi) Etelässä: linja, joka lähtee Stora Mjölön lounaisesta niemestä ja viepi länteen päin Moschevelovyi'n (Stora Enskärin) eteläniemen sivutse Ryskärin (Rysskärin) eteläniemeen.

2:ksi) Lännessä: Ryskärin (Rysskärin) eteläniemestä pohjalänteen (nord till vest) päin Mössenholmarna ja Limholmen (Linholmen) nimisten luotojen läntisimmän luodon länsipuolitse ja aivan sen sivutse, keskelle Björnviken nimisen lahden suuta.

3:ksi) Pohjassessa: Björnvikenin suun keskeltä, 15 saschenin ¹⁾ matkan päässä rannasta, Björnholmslandetia myöten mannermaan ja Löfön väliseen salmeen, sekä viimemainitun luodon rantaa pitkin sen itäpuolella noin 125 saschenia ²⁾ Svedjan (Svedjeholmin) luodosta pohjaseen päin olevaan niemeen; siitä itäänpäin Seurasaarta (Fölisön) kohden ja tämän saaren etelärantaa pitkin 15 saschenin ³⁾ matkan päässä rantalinjasta, edelleen Hietaniemeen ja täältä, 100 saschenin ⁴⁾ matkan päässä rannasta, Helsingin kaupungin aluetta ynnä Katajanokkaa myöten, Flisholmssundet nimisen salmen kautta sekä keskeltä mannermaan ja Ungsholmarne nimisten luotojen välistä salmea Katajanokan itäisimmän osan kukkulalle, sieltä koilliseen päin Wrakholmenin eteläpuolitse, Brändöholmenin ja Degerön väliseen salmeen, jatkuen 15 saschenin ³⁾ matkan päässä rannoista, Brändö-

¹⁾ eli 32 metrin.

²⁾ eli 266,7 metriä.

³⁾ eli 32 metrin.

⁴⁾ eli 213,4 metrin.

holmenia ja Hertonäsiä myöten, edelleen Degerön rantoja pitkin, Hundholm, Katthäll, Långören ja Hästholmen nimisten luotojen ulkopuolitse Hästnäsän kanavalle, sekä täältä tämän kanavan pohjoispuolitse ja kanavan loppupäästä Degerön eteläpuolitse, 15 saschenin matkan päässä rannasta, rannalla olevan karipohjan eteläpäähän ja täältä noin 150 saschenia kaakkoon päin Stora Willingen (Vester-Willingen) saaren alueelle sekä edelleen noin 750 saschenia itään päin eräasen Öster-Willingen länsipuolella olevaan kohtaan.

4:ksi) Idässä: viimemainitusta kohdasta Stora Willingen (Vester-Willingen) saaren itäisimmän niemen sivutse etelään päin, Matalakarin itäistä rantaa myöten, edelleen lounaasen päin Stora-Mjölön koilliseen niemeen ja sen kaakkoista rantaa myöten saman saaren lounaisella niemellä olevaan lähtökohtaan.

Helsingin kaupungin rakennusjärjestys.

K. Senaatin vahvistama toukokuun 3 päivänä 1895.

1 luku.

Kaupungin asemasta, tonttikirjasta ja tontinmittauksesta, niin myös siitä miten tontteja saa yhteenrakentaa ja osittaa.

1 §.

Helsingin kaupunkia rakennetaan kaupungille armollisesti vahvistetun asemakaavan mukaan.

Kysymyksiä muutosten ja lisäysten tekemisestä kaupungin asemakaavaan käsittelevät, sittenkun terveydenhoitolautakunnan lausunto on hankittu, kaupunginvaltuusmiehet, ja ovat valtuusmiesten päätökset määrättyssä järjestyksessä alistettavat Keisarillisen Majesteetin tutkittaviksi.

2 §.

Kaupungin asema on tarkalleen merkittävä karttaan mitta-kaavassa, joka vastaa kahdettatuhannettasosaa todellisesta suuruudesta. Tässä tai erityisessä kartassa on niinkään sopivalla

tavalla osotettava maan korkeus- ja kaltevuussuhteet. Karttaa tulee seurata tarpeellinen selitys.

Kaupungin asemakaava siihen kuuluvine asiakirjoineen on säilytettävä maistraatin arkistossa.

3 §.

Kaikista kaupungin asemakaavaan merkityistä tonteista tulee kaupungininsinöörin tehdä tonttikirja kaksin yhtäpitävin kappalein. Tonttikirjassa pitää, jokaiseen tonttiin nähden erikseen, olla mainittuna kaupunginosan ja korttelin kohdalla tonttinumero ynnä se katu, jota numero tarkoittaa, tontin mitat eri ilmansuunnissa, sen pinta-ala, aika, jolloin tontin mittausta viimeksi toimitettiin, sekä onko ja milloin kaupunki on tontin myynyt. Tonttikirjalla on todistusvoima tontin paikkaa ja suuruutta koskeissa kysymyksissä.

Toinen kappale tonttikirjaa on säilytettävä maistraatin arkistossa, toinen kaupungin rakennuskonttorissa.

4 §.

Jos kaupungille kuuluva tontti on toiselle luovutettava, on tontti mitattava sillä tavoin kuin 5 ja 6 §:ssä sanotaan.

Samoin on tontti omistajansa toimesta mitattava, kun uutisrakennus, olkoonpa asuin- tai ulkokuoneus, on tontille rakennettava. Jos kuitenkin mittausta on toimitettu viimeisten kymmenen vuoden kuluessa, älköön uusi mittausta olko tarpeellinen, ollen omistajalla kumminkin valta sitä vaatia.

5 §.

Tontinmittauksen toimittaa kaupungininsinööri.

Kun mittausta pyydetään, tulee kaupungininsinöörin viipymättä määrätä toimituksen aika, ja olkoon hakija velvollinen vähintään neljä päivää ennen mittausta siihen kaupunginpalvelijoilla kutsuttamaan korttelin rajatonttien omistajat todistusta vastaan, joka pitää olla toimituksessa nähtävänä ja on rakennuskonttorin asiakirjain joukossa säilytettävä. Jollei jotakuta naapureista tai hänen laillista asiamiestänsä kutsulla tavata, pankoon kaupungininsinööri, asiasta ilmoitettua, uuden määräajan toimitukselle, ja ovat naapurit siihen kutsuttavat kuulutuksella, joka hakijan toimesta on kolmasti, ensi kerran vähintään neljätoista päivää ennen toimituspäivää, julkaistava niissä kaupungin lehdissä, joissa kaupunkia koskevat määräykset tavallisesti kuulutetaan.

Sittenkun naapurit näin ovat kutsutut, ei heidän eikä hakijan poissaolo saa estää eikä viivyttää mittausta.

6 §.

Tontinmittauksessa on tontin ala maan pinnalla mitattava vaakasuorassa tasossa, minkä ohella saadut mitat ovat verrattavat tonttikirjassa tontin asemasta ja suuruudesta oleviin tietoihin rajakkaistontteihin verraten. Jos mitat käyvät yhteen tonttikirjan kanssa, ovat tontin rajat heti maahan paalutettavat, mutta jos poikkeavaisuutta huomataan, on koko kortteli mitattava, jotta saataisiin selville, onko muilla tonteilla kullakin tonttikirjan mukainen ala, ja on tähän toimitukseen kutsuttava 5 §:ssä mainitulla tavalla kaikki, joilla on tontteja siinä korttelissa. Sittenkun kortteli on mitattu, tulee kaupungininsinöörin viipymättä ilmoittaa asia maistraatille ja samalla antaa ehdotus tonttirajojen tasaamisesta, minkä jälkeen asiassa menetellään niinkuin 8 §:ssä sanotaan.

7 §.

Kaikissa tontinmittauksissa on tehtävä tonttikartta ja mittauskirja.

Tonttikartta on tehtävä mittakaavassa, joka vastaa viidettäsadattaosaa todellisesta suuruudesta, sekä varustettava täydellisellä nimikkeellä, josta myös näkyy milloin mittaus toimitettiin. Karttaan on merkittävä mitattu tontti rakennuksineen sekä korttelin rajatontit niine rakennuksineen, jotka sijaitsevat kuuden metrin (6 m) matkalla mitatun tontin rajasta, ja on myös mainittava kustakin rakennuksesta, onko se asuin- vai ulkohuoneus sekä mistä aineesta se on tehty. Sen lisäksi pitää tonttikartassa olla tieto niistä kaduista, yhdestä tai useammasta, joittenka varrella tontti on, tontin ja kadun kaltevuuden sekä, ellei katua vielä ole tehty, kadun vastaisen korkeuden profiili rakennuksen rajalla, kuin myöskin missä ja kuinka syvässä kadun alla yleinen viemäri kulkee, tai, jollei semmoista ole, kuinka syvään semmoinen viemäri on sopivimmin laitettavissa pohjaveden poistamiseksi tontilta.

Mittauskirjassa pitää olla mainittuna toimituspäivä, tontin omistajan ja toimituksessa saapuvilla olleiden nimet, tontin numero ynnä kortteli, jossa, ja katu jonka varrella tontti sijaitsee, sekä tontinrajain mitat, pinta-ala ja kulmat.

Tonttikartta ja mittauskirja on tehtävä kaksin kappalein, ja ovat ne kaupungininsinöörin allekirjoitettavat. Toinen kappale on annettava tontinomistajalle kahdeksan päivän kuluessa siitä, kun mittaus on päätetty maan paaluttamisella, ja toinen säilytettävä rakennuskonttorissa.

8 §.

Toimitettuun tontinmittaukseen tyytymätön tehköön neljäntoista päivän kuluessa toimituksen päättymisestä kirjallisesti valituksen maistraattiin.

Kun sellaisia valituksia tai 6 §:ssä mainittuja kaupungininsinöörin tasausehdotuksia tulee maistraattiin, pitää maistraatin viipymättä ottaa asia esille sekä, asiallista kuultuaan, joko vahvistaa tontin rajat tai, jos riittäisyyttä syntyy, osottaa asia asianomaiseen tuomioistuimeen.

Sittenkun tontin rajat on lopullisesti määrätty, tulee, siinä tapauksessa ettei rajoja vielä ole paalutettu tai jos jo määrätty tonttiraja on muutettu, kaupungininsinöörin, ilmoituksen saatuaan, kiireimmiten paaluttaa tonttirajat sekä tämän mukaisesti valmistaa tonttikartta ynnä mittauskirja.

9 §.

Tonttia ei saa toisen tontin kanssa yhteenrakentaa, jos kiinnitys on vahvistettu olemaan voimassa jompaankumpaan tai molempiin tontteihin nähden erikseen.

Ei myöskään saa tonttia osittaa, ellei jokaiselle osalle tule viittäisataa kolmeakymmentä neliometriä (530 m²) tai enemmän sekä tontti rajoitu katuun vähintään kahdeksantoista metrin (18 m) pituisessa taittumattomassa viivassa; kuitenkin voidaan poikkeuksia tästä myöntää, kun erityiset asianhaarat niin vaativat.

Jos joku tahtoo yhteenrakentaa ja yhdeksi taloksi yhdistää tontteja tai tontin osittaa, anokoon sitä kirjallisesti maistraatilta sekä pankoon anomuksen oheen tonttikartan, mittauskirjan ja, jos tonttien yhteenrakentamista pyydetään, myöskin niiden rasi-tustodistukset. Jos hakemus havaitaan perusteettomaksi, evättäköön se kohta, mutta jos syytä anomukseen havaitaan olevan, lähettäköön maistraatti sen oman, kaupunginvaltuuston ja terveydenhoitolautakunnan lausuntojen kera kuvernöörille, joka oman alamaisen lausuntonsa ohessa jättää asian Keisarillisen Majesteetin tutkittavaksi.

2 luku.

Katujen, yleisten paikkojen ja viemärikanavien laittamisesta ja kunnossapidosta.

10 §.

Kadut sekä torit ja muut yleiset paikat laittaa kaupunki omalla kustannuksellaan.

Jos jo laitetulla kadulla tai yleisellä paikalla on tarpeen poraus- tai isonlaista täyttämistä tai kaivuutyötä, tulee kaupungin se niinkään omalla kustannuksellaan teettää.

11 §.

Jos katu tai yleinen paikka on laitettava tai uusittava niinkuin 10 §:ssä on sanottu, tulee rahatoimikamarin teettää ja maistraattiin antaa työn leikkauspiirrokset (profiilit) ja kustannusarvio, jotka asianmukaisessa järjestyksessä vahvistettuina ovat noudatettavina työtä suorittaessa.

Toreja ja katuja tasoitettaessa alkoon käytettävä täyteenä tunkiota eikä muuta likaista täyteainetta.

12 §.

Tontinomistajan velvollisuutena on tehdä katu maistraatin määräämällä tavalla pitkin tontin viertä puoliväliin kadun leveyttä tai yleisen paikan vierellä, missä ei leveyttä toisin määrää paikkaan päättyvä katu, seitsemän ja viiden kymmenesosan metrin (7,5 m) päähän tonttirajasta. Muun kadunkiveämisen kustantaa kaupunki.

Kadunkiveämiseen on käytettävä kiveä tai muuta yhtä hyvää ainetta sekä täytteeksi ainoastaan puhdasta hiekkaa; ja on päällyssora poistettava viimeistään kesäkuun kuluessa vuosi sen jälkeen kun kiveäminen on suoritettu.

13 §.

Kadulle tai yleiseen paikkaan on pitkin tontin rajoja laitettava jalkakäytävä, jonka leveys on viidesosa kadun leveydestä, tai yleisen paikan vierellä, missä ei leveyttä toisin määrää paikkaan päättyvä katu, kolmesta neljään metriin (3—4 m). Pitkin jalkakäytävän ulkoreunaa on laitettava katuja pintaveden poisjohtamiseksi.

Jalkakäytävä on tehtävä kivistä tai muusta laadultaan yhtä hyvästä aineesta käyttämällä puhdasta hiekkatäytettä. Kadulla, missä liikenne on suurenlainen, on jalkakäytävä, maistraatin harkinnan mukaan, varustettava polulla, joka saa olla tehty hakatusta graniitista, hyvälaatuisista tellikkakivistä, tarkoitusta varten valmistetuista rautatiilistä, asfaltista tai muusta yhtä hyvästä aineesta, sekä graniitista hakatuilla reunuskivillä.

Polku on laitettava samankorkuiseksi jalkakäytävän pinnan kanssa, eikä ajoportti saa sitä katkaista; reunuskivi lukuunotettuna pitää polun täyttää vähintään kaksi kolmasosaa jalkakäytävän leveydestä. Jos portaat tai muu ulkoneva rakennus ulottuu jalkakäytävän yli kokonaan tai osittain eikä sitä käy poistaminen tai muuttaminen, on polku johdettava pitkin ulkonevan rakennuksen ulkorajaa. Kadulle, jossa on puustutuksia, on polku laitettava puiden ja tontin väliin, sopivan matkan päähän ensinmainituista.

14 §.

Katujen ja yleisten paikkain poikki on, missä liikenne sitä vaatii, tarpeen mukaan laitettava sen laatuista polkuja kuin 13 §:ssä sanotaan. Semmoinen polku laitetaan kadun tasalle ja vähintään kahden metrin (2 m) levyinen.

Kadun tai yleisen paikan poikki käyvä katuojja on, kun maistraatti tarpeelliseksi katsoo, tehtävä hakatusta graniitista.

15 §.

Kaupungininsinöörin tulee tehdä ja maistraatin tutkittavaksi antaa ehdotus erilevyisten katujen poikittaisprofiileiksi, ja on maistraatin näitten ehdotusten johdolla vahvistettava normaaliprofiilit katujen ja jalkakäytävien laittamisessa noudatettaviksi.

16 §.

Kadun ja jalkakäytävän sekä muun siihen kuuluvan kunnossapidosta vastaa se, jonka velvollisuutena kadun teettäminen on, ja luetaan kunnossapitovelvollisuuteen myöskin liikenteen tai kadun laskeutumisen johdosta syntyneiden pienempain kuoppien täyttäminen.

Jos katu tai sen osa on tehtävä uudestaan tai kiveys muutoin purettava, on siitä ennen työn alkamista maistraatille ilmoitettava, ja on maistraatin asia tutkia, käykö työtä suorittaminen,

samoinkuin myös saako uudestikiveämisen suorittaa osittaisesti vai onko katu kokonaisuudessaan uudestaan tehtävä. Pienempiä, kadun kiveämistä ja kunnossapitoa varten tarpeellisia töitä olkoon kuitenkin talonomistajalla lupa toimittaa semmoista ilmoitusta tekemättä.

17 §.

Jotta pohja- ja pintavesi, käytetty vesi ja virtsa saataisiin asianmukaisesti johdetuksi pois kaduilta, yleisiltä paikoilta ja tonteilta, on yleisiä viemärikanavia, niin suuria kuin juoksumäärä vaatii, tarpeen ja kaupungin varain mukaan, kaupungin kustannuksella laitettava niiden katujen ja yleisten paikkain alle, mistä semmoisia kanavia vielä puuttuu, huomioon ottamalla, mikäli mahdollista, että jokaiselta tontilta voi sanottavitta vaikeuksitta johtaa yleiseen viemärikanavaan semmoisen sivukanavan kuin 18 §:ssä sanotaan. Yleisten viemärikanavain kunnossapidon kustantaa kaupunki.

Kun yleinen viemärikanava on rakennettava, tulee rahatoimikamarin teettää sekä maistraattiin antaa työn suunnitelma ja kustannusarvio, jotka asianmukaisesti vahvistettuina ovat noudatettavina työtä suorittaessa. Tämmöisestä asiasta on hankittava terveydenhoitolautakunnan lausunto.

18 §.

Tontinomistajan tulee, kun yleinen viemärikanava on tontin vierelle laitettu tahi on parhaillaan tekeillä veden ja nestemäisen loan poisjohtamiseksi tontilta, niinkuin 17 §:ssä sanotaan, teettää ja kunnossapitää tontilta yleiseen kanavaan käyvä sivukanava. Semmoisen sivukanavan saa, kun maistraatti maan laatuun nähdän ja terveydenhoitolautakuntaa kuultuaan sen katsoo kohtuulliseksi, tehdä useammalle tontille yhteisen, jossa tapauksessa yhteinen kanavan osa on niiden laitettava ja kunnossa pidettävä, jotka sitä käyttävät. Tontinomistajan sallittakoon, ellei tilaisuutta välittömän viemärijohdon teettämiseen hänen tontitaan yleiseen kanavaan ole, käyttää viereiselle tontille laitettua valmista kanavaa, jos hän sopimuksen nojalla tai maistraatin arvioimisen mukaan suorittaa omistajalle vastaavan osan perustamiskustannuksista ja ottaa osaa kunnossapitoon. Tontinomistaja ei myöskään saa vastustaa yksityisen kanavan johtamista hänen tontinsa alatse, kun maan kaltevuus sitä vaatii, mutta hänelle on kuukautta ennen työn alkamista aikeesta ilmoitettava ja

hänen tulee saada korvaus hänelle siitä koituvasta tappiosta ja vahingosta.

Liittyminen yleiseen kanavaan tai yksityiseen kanavaan, josta on viemäri yleiseen kanavaan, saa tapahtua ainoastaan kaupungininsinöörin luvalla sekä huomioon ottamalla hänen antamiaan määräyksiä.

19 §.

Niin yleiset kuin yksityisetkin viemärikanavat ovat muurattavat tiilistä tai harmaasta kivistä sementillä tai myös valmistettavat betonista, laserretuista saviputkista tai asfalttiputkista tahi muusta yhtä hyvästä aineesta sekä muutoin laitettavat niin, että veden ja kaasujen purkautuminen kanavista mikäli mahdollista estetään.

Viemärikanavan sivujohto on jokaisen kaatopaikan kohdalta varustettava kanavakaasuja pidättävällä laitoksella eli niin sanotulla hajulukolla.

Kanavakaasujen poisjohtamiseksi on vetoputkia asetettava niin korkealle maanpinnan yläpuolelle ja semmoisiin paikkoihin, että kaasut ilmavedon johdosta poistuvat; eikä tontinomistaja saa vastustaa semmoisen putken sijoittamista rakennukseensa tai aitaukseensa, kuitenkin ettei putkia sijoiteta niin, että ne paikkaa häiritsevät tai rumentavat.

20 §.

Jos tonttia rasittaa pohjavesi, pitää omistajan kuivattaa se, ollen joko vesi johdettava pois tai, missä se ei ilman suurta vaikeutta käy päinsä, tontti tarpeellisen laajalta ja korkealta täytettävä tai asfaltilla tai muulla ilmaa, vettä ja kosteutta läpäisemättömällä aineella peitettävä.

Tunkiota tai muita likaisia täyteaineita ei saa käyttää tonttia täytettäessä ja tasoittaessa.

21 §.

Pintaveden poisjohtamiseksi on tarpeen mukaan laitettava syöksykaivoja, joista menee viemäri yleisiin kanaviin. Semmoisen kaivon, kun se tehdään kadulle tai yleiselle paikalle, kustantaa ja kunnossapitää kaupunki, tontilla olevan sitävastoin tontinomistaja.

Syöksykaivo on muurattava sementillä, asfaltilla tai muulla vedenpitävällä aineella sekä varustettava viemäriputken suun

alle pantavalla säiliöllä ja hajulukolla. Jos semmoinen kaivo on tehtävä kadulle tai yleiselle paikalle, on se sijoitettava niin, että katuojan johtaminen kadun tai yleisen paikan poikki mikäli mahdollista vältetään.

22 §.

Likaveden johtamiseksi keittiöistä, pesutuvista, tehtaista ja muista semmoisista paikoista pitää, missä tilaisuutta poisjohtamiseen on, laittaa joko välitön johto jokaisesta sellaisesta paikasta viemärikanavaan tai myös semmoiseen kanavaan viävällä johdolla varustettu likakaivo; kuitenkin olkoon pienenlaiseen pihaan sallittu likakaivon asemesta laittaa rautainen kaatokulppo, joka on asetettava talon seinää tai aitausta vasten ja varustettava semmoisella välittömällä johdolla kuin vastikään sanottiin.

Likakaivo on tehtävä sementistä, asfaltista tai muusta vedenpitävästä aineesta, varustettava hajulukolla sekä, kiinteiden ainesten keräämistä varten, yläosastaan metallisella laatikolla ja siivilällä, jonka reiät eli silmät ovat enintään kuusi millimetriä (6 mm) läpimitaten. Samallaiset siivilät, joiden kuitenkin pitää olla kiintonaaisia, sekä hajulukot on niinkään laitettava niihin johtoihin ja kaatokulppoihin, joista edellisessä kohdassa mainittiin.

Jos tontti on vailla viemärikanavaa, on likavesi tontilta kerättävä sitä varten laitettuun säiliöön tai kuoppaan, senlaatuiseen kuin 113 §:ssä sanotaan.

23 §.

Jos yksityinen viemärikanava tai rumpu, joka on laitettu asianmukaista lupaa hankkimatta, on vailla tarpeellista viemäriä tai siitä muutoin on maan saastumisen vaaraa, olkoon laki niinkuin voimassa olevassa terveydenhoitosäännössä sanotaan.

Muut katujen ja yleisten paikkain alle laitetut yksityiset viemärikanavat pysytettäköön toistaiseksi, kunhan ne vaan vastaavat tarkoitustaan eivätkä estä yleisen kanavan sijoittamista, kun semmoinen työ on teetettävä. Missä kuitenkin jo yleinen kanava on tarpeellisen syvälle laitettuna ja kunnossa pidetään, sinne ei yksityistä kanavaa kaupungin kanaviin liittämättä enää saa teettää eikä kadunkiveystä purkaa semmoisen kanavan kunnossapidämiseksi.

24 §.

Uutta kaupunginosaa ei saa rakentaa, ennenkuin yhtenäisen suunnitelma yleisten viemärikanavain rakentamiseksi sinne on vahvistettu siinä järjestyksessä kuin 17 §:ssä on sanottu; ja on tämä suunnitelma sittemmin toimeen pantava sikäli kuin rakennustyö edistyy.

3 luku.

Tonttia ympäröivästä aitauksesta sekä ajoportista.

25 §.

Tontti, johon rakennusta ei ole tontin rajalle tehty, on varustettava laillisella aitauksella sekä kadun ja yleisen paikan että rajakkaistontin puolelta. Rakennettavaksi luovutetun tontin ympärille on semmoinen aitaus tehtävä kuuden kuukauden kuluessa haltuunottamisesta.

Laillinen aitaus on kivimuuri tai tiheä lauta-aita, vähintään kaksi ja viisi kymmenesosaa (2,5 m) sekä enintään kolme ja viisi kymmenesosaa metriä (3,5 m) korkea; kuitenkin saa katua tai yleistä paikkaa päin olevan puutarhan sulkea myöskin metallisella tai puisella säleaidalla.

Katua tai yleistä paikkaa päin olevan rajan saa kuitenkin pitää avoinna tai varustaa matalalla aidalla tai muunlaatusella aitauksella, jos rakennus on tehty likelle rajaa tai muita erityisiä syitä siihen on sekä maistraatti sen sallii.

Naapurien olkoon kuitenkin lupa sopimuksen mukaan pitää tonttiansa välinen raja avoinna tai laittaa siihen matalampi tai muunlainen aitaus kuin ylempänä sanottiin.

Yhteisen pihamaan aitaukseen nähden on noudatettava mitä 42 §:ssä siitä säädetään.

26 §.

Katua ja yleistä paikkaa päin oleva aitaus on tontinomistajan teetettävä ja kunnossa pidettävä.

Tonttien välinen aitaus on tontinomistajain tehtävä ja kunnossa pidettävä, yhtä suurelta osalta kumpaisenkin. Jolleivät he sovi keskenään jakamisesta, olkoon maistraatti välittäjänä. Tontin rajalla sijaitseva rakennus käyköön aitauksesta ja luettakoon, ellei rakennuksia ole kummallakin puolella tonttirajaa,

omistajansa hyväksi. Muutoin on pantava huomiota sen maan laatuun, johon aitaus on teetettävä, niin että aitauksen pituus lasketaan kohtuuden mukaan vähemmäksi, jos sen teettäminen ja kunnossapito tuottaa suurempaa kustannusta ja vaikeutta.

27 §.

Jos uutisrakennustyön tai muun laillisen syyn tähden on tarpeellista tonttien välinen aitaus uudestirakentaa tai purkaa, pitää naapurille siitä vähintään neljätoista päivää edeltäpäin ilmoitettaman, jotta hän, jos tahtoo, voi ryhtyä toimeen laittaakseen sillä välin toisen aitauksen. Kustannukset tästä samoin kuin myös entisen aitauksen purkamisesta ja uudelleen laittamisesta ovat sen suoritettavat, joka on purkamista vaatinut, ellei naapuria aitauksen rappioisuuteen tai uuden aitauksen laatuun nähden pidetä velvollisena ottamaan aitausosansa kustannuksia kokonaan tai osittain suorittaakseen.

28 §.

Tontilla pitää olla ajoportti, sen laatuinen, että siitä on esteetön pääsy takana oleviin pihoihin.

Ajoportti pitää olla vähintään kaksi ja neljä kymmenesosaa metriä (2,4 m) leveä, eikä sen päälle saa rakentaa muusta kuin tulenkestävästä aineesta.

Paitsi ajoporttia pitää tontilla olla toinen läpikäytävä vieruskadulle, yleiselle paikalle tai naapuritontille.

4 luku.

Rakennusvelvollisuudesta ja rakennusaineista sekä tulenvaaraa tuottavista laitoksista.

29 §.

Jos tontti on rakennettavaksi lunastettu, on se määrättyssä järjestyksessä rakennettava katua tai yleistä paikkaa päin viiden vuoden kuluessa haltuunottamisesta. Jos omistaja tarvitsee pitemmän ajan rakennusvelvollisuuden täyttämiseksi, anokoon sitä kaupunginvaltuusmiehiltä, joilla on valta hakemukseen myöntyä tai olla myöntymättä.

Jos määräaika kuluu umpeen ilman että tontti on asianmukaisesti rakennettu, on se julkisella huudolla myytävä omis-

tajan kustannuksella ja ostaja velvoitettava jonkin, niinkään määrätyn ajan kuluessa täyttämään, mitä edellinen omistaja on laiminlyönyt. Jos tontin uusi omistajakin laiminlyö velvollisuutensa mainitussa kohden, myytäköön tontti samalla tavalla hänen kustannuksellaan uudelleen, ja olkoon hän huolimattomuudellaan menettänyt neljännesosan silloisesta hinnasta kaupunginkassaan. Jollei tontille sitten kolmaskaan ostaja rakenna, palautukoon se kaupungille lunastuksetta, ja olkoon edellinen omistaja velvollinen heti poistamaan siinä olevat huoneukset. Kun tontti rakennusvelvollisuuden laiminlyönnin tähden myydään, älköön silloin otettako huomioon tarjousta, jonka joko itse tai muiden kautta on tehnyt se, jonka puolesta tontti myydään.

Jos tontilla olevat rakennukset turmeltuvat tulipalon johdosta tai muutoin, tai jos ne muutetaan tontilta pois, olkoon omistajan velvollisuus uudelleen rakentaa tontti saman ajan kuluessa ja samalla uhalla kuin edellä sanottiin.

30 §.

Keskikaupungilla olevalle tontille saa rakentaa taloja ainoastaan tulenkestävästä aineesta; 31 §:ssä mainitut rakennukset ovat kuitenkin poikkeuksena.

Keskikaupunkiin luetaan kaikki ensimmäisen, toisen, kolmannen ja kahdeksannen kaupunginosan tontit, sekä kaikki neljännessä ja viidennessä kaupunginosassa nykyään voimassa olevan kaupungin asemakaavan mukaan olevat, Ison Robertinkadun pohjoispuolella sekä Albertinkadun ja Malminrinteen itäpuolella sijaitsevat tontit.

Samat määräykset ovat voimassa seitsemännessä kaupunginosassa oleviin makasiinitontteihin nähden.

Niille Bulevardikadun tonteille, jotka eivät kuulu edellä lueteltuihin, sekä yleisen paikan varrella sijaitseville tai siihen kulmittain rajoittuville tonteille saa tehdä rakennuksia niinkään ainoastaan tulenkestävästä aineesta.

Muutoin saa rakennuksia myös tehdä puusta tai pysty-puista tiilitäytteineen tai niin, että alakerta on tulenkestävästä aineesta ja yläkerta puusta, jossa viimeksi mainitussa tapauksessa alakerta pitää välttämättömästi olla holvattu.

31 §.

Allamainitun laatuksia rakennuksia saa kaikkialle tehdä muustakin kuin tulenkestävästä aineesta:

a) Isonpuoleista pihamaata tai puutarhaa päin olevan verannan korkeintaan neljän metrin (4 m) korkuisen kivijalasta tai, ellei kivijalkaa ole, rakennuksen pohjakerroksen lattiasta lukien. Semmoisen verannan saa myös varustaa ovilla ja ikkunoilla.

b) Avonaisen tai enintään kolmelta sivulta seinillä ympäröidyn vajan, ei kolmea metriä (3 m) korkeampaa; vajaa ei kumminkaan saa sulkea porteilla eikä ovilla.

Ei myöskään saa semmoista vajaa käyttää helposti syttyvien aineitten säilytyshuoneena.

c) Enintään viiden neliömetrin (5 m²) laajuisen ja kolmen metrin (3 m) korkuisen aitan, palokaluston, tunkiotynnyrien ja semmoisten säilytyspaikaksi.

d) Pienenpuoleisen makin, ei kolmea metriä (3 m) korkeampaa.

e) Puutarhan huvimajan, enintään viiden metrin (5 m) laajuisen neliössä ja neljän metrin (4 m) korkuisen.

f) Kaivon päällysrakennuksen.

Mainittujen rakennusten korkeus lasketaan, ellei muuta ole sanottu, maanpinnan korkeimmasta kohdasta katonrajaan.

a, b, c, d ja e kohdassa mainitut rakennukset ovat varustettavat vesikatolla.

32 §.

Laitosta, joka vaatii erikoisen kovaa lämmitystä tai muutoin tuottaa mainittavaa tulenvaaraa, ei saa keskikaupungilla olla.

Semmoisia laitoksia ovat, muun muassa, valimot, polttouunit, terva-, öljy-, tali-, rasva- ja vernissakeittimöt sekä sokeritehtaat.

33 §.

Laitos, joka edellisessä §:ssä on mainittu, niin myös leipomo, polttimo, mallashuone, panimo myymätavaran valmistusta varten, sepänpaja, puristus- ja kuivaushuone, yleinen sauna ja pesutupa, apteekin laboratorio ja muu samanlaatuinen laitos sijoitettakoon ainoastaan tulenkestävästä aineesta tehtyyn rakennukseen, jossa lattiakin on laadultaan tulenkestävä sekä joko tulenkestävästä aineesta tehty välikatto tai ainoastaan ulkokatto, ilman välikattoa, rautakannattimien varassa. Jos höyry on käyttövoimana, on kattilahuone sisustettava samalla tavalla sekä muutoin huomioon otettava mitä höyrykattiloista on säädetty.

Sepänpajassa pitää sen lisäksi olla hormista käypä savu-johto sekä tarkoituksenmukaisella kipinäpöydystäjällä varustettu savutorvi; älköönkä sepänpajaa sijoitettako katurakennukseen.

34 §.

Puusepän sekä vaunusepän ja vannehtijan työpajat sijoitettakoon, jos semmoisia laitoksia keskikaupungilla pidetään, ainoastaan sen laatuisiin rakennuksiin kuin edellisessä §:ssä on sanottu.

Kaupungin etäisemmissä osissa on tuollaiseen laitokseen kuuluvien huoneitten seinät, katto ja lattiat, jos laitos on sijoitettuna muunlaiseen kuin tulenkestävään rakennukseen, sisältä verhottava tulenkestävällä aineella, huoneista vievät ovet tehtävä itsestään sulkeutuviksi ja verhottava rautalevyillä sekä ikkunat varustettava samasta metallista tehdyillä luukuilla.

35 §.

Maistraatin asiana olkoon tarpeellisten määräysten antaminen tulenvaaran estämiseksi sellaisen ammatin harjoituksessa, jota edellä ei ole lähemmin mainittu.

Ilkeätä hajua levittävään tahi muutoin terveydelle vaaralliseen laitokseen nähden olkoon noudatettavana mitä terevdenhoitosääntö sisältää.

5 luku.

Rakennusten asemasta, alasta ja korkeudesta, niin myös pihamaasta.

36 §.

Asuinrakennus on etusijassa tehtävä päin katua tai yleistä paikkaa, ulkokuoneukset etupäässä tontin sisäosaan.

37 §.

Tulenkestävästä aineesta tehdyn rakennuksen, jonka katonlape ei ole naapurintontille päin, saa rakentaa välittömästi tontin rajalle.

Muunlaatuista rakennusta älköön sitä vastoin rakennettako lähemmäksi kuin kolmen metrin (3 m) päähän rajakkaistontista.

38 §.

Naapuritontille päin olevia ikkunoita älköön laitettako lähemmäksi kuin kolmen metrin (3 m) päähän tonttirajasta, jollei naapurin suostumusta siihen ole hankittu ja maistraatin pöytäkirjaan kirjoitettu. Semmoinen suostumus on tonttikirjaankin kirjoitettava.

Mitä ikkunoista on sanottu, olkoon voimassa muihinkin rajatontille päin oleviin aukkoihin nähden.

39 §.

Tulenkestävästä aineesta saa rakennuksia teettää tontin joka sivulle.

Jos sitävastoin tontille on rakennettu muunlaatuisia rakennuksia, on vähintään kahdentoista metrin (12 m) pituinen ja viidentoista metrin (15 m) levyinen ala pitkin jonkin rajakkaitontin rajaa joko jätettävä avonaiseksi tai rakennettava tulenkestävästä aineesta.

40 §.

Tontin pinta-alasta saa enintään kaksi kolmasosaa vapaasti rakentaa; tästä ovat poikkeuksena:

a) kaikki kolmelle kadulle päin antavat kulmatontit, joiden pinta-alasta saa viisi kuudesosaa vapaasti rakentaa;

b) kaikki kahdelle kadulle päin antavat kulmatontit, joiden pinta-alasta saa neljä viidesosaa vapaasti rakentaa;

c) kaikki tontit, paitsi kulmatontteja niissä kaupunginosissa, joita rajoittavat Wilhon-, Mikon-, Hallitus-, Unionin-, Kirkko- ja Mariankatu, Eteläsatama, Bernhardin-, Unionin-, Etelä-Makasiini-, Fabianin-, Pohjois-Makasiini-, Kasarmin-, Rikhardin-, Korkeavuoren-, Ludvigin-, Erottaja-, Länsi-Henrikin- ja Kaivokatu sekä Rautatien torin länsilaita, niin myös ne tontit, jotka sivuittain rajoittuvat edellä mainittuun alaan, joiden kaikkien tonttien pinta-alasta saa kolme neljäsosaa vapaasti rakentaa;

d) viimeainittu määräys koskeeseen myös Kolmikulman ja Bulevardikadun varrella olevia sekä Kaivo- ja Kaasutehtaan kadun välisiä Itä-Henrikinkadun tontteja.

Tontin järele jäävästä osasta saa vieläkin kolmanneksen tai, ylempänä luetelluilla poikkeuksellisilla tonteilla, neljänneksen täyttää ennintään neljän metrin (4 m) tai, jos rakennus on tehty tontin rajalle, kuuden metrin (6 m) korkuisella ulkohuo-

neella, joka mitta jälkimäisessä tapauksessa on laskettu katonharjaan.

Edellä lueteltuihin määräyksiin katsomatta on kuitenkin jokaisella tontilla jätettävä pääpihamaaksi avonaista, yhtäjaksoista alaa vähintään kaksisataa neliometriä (200 m²) tai, jos tontille on teetetty rakennuksia yksinomaan tulenkestävästä aineesta, sataviisikymmentä neliometriä (150 m²).

41 §.

Sellainen pääpihamaa on sijoitettava katurakennuksen vierele ja pitää sen olla vähintään yhdeksän metriä (9 m) leveä; poikkeuksena tästä ovat yhdenkolmatta metrin (21 m) korkeusten tai korkeampain katurakennusten viereiset pihamaat, joiden pitää olla vähintään kaksitoista metriä (12 m) leveät. Pihamaan ulkoumuksen eli niin sanotun solan, naapuritonttia päin olevan pienemmän pihan eli takapihan ja muun pienemmän piha-alan pitää olla vähintään kolme metriä (3 m) neliössä sekä niin sijoitettu, että siihen alhaalta pääsee pääpihamaalta tai kadulta. Jos sellainen piha on ympärinsä rakennettu ja katettu, pitää sen yläpuolella olla aukko, niin että sinne riittävästi ja alituisesti pääsee raitista ilmaa. Valopihaan olkoon kuitenkin lupa laittaa käytävä muualtakin kuin kadulta tai pääpihamaalta, jos sen alaosaan lisäksi on laitettu aukko alituiselle ilmanvaihdolle.

42 §.

Pääpihamaata älköön laitettako useammalle tontille yhteistä.

Jos naapurit tahtovat yhteisesti laittaa muun pihan, älköön se heiltä olko kielletty, kun suostumus on kirjoitettu maistraatin pöytäkirjaan; niinikään on siitä merkintä tehtävä tonttikirjaan. Semmoisen yhteisen pihamaan tulee olla vähintään kuusi metriä (6 m) leveä, älköönkä siihen tehtäkö kahta metriä (2 m) korkeampaa aitausta, ja on semmoiseen pihamaahan nähden muutoin voimassa mitä yksityisestä pihamaasta on sanottu 4 §:ssä.

43 §.

Kadun viereinen rakennus saakoon enintään sen korkeuden, mikä vastaa kadun leveyttä, siihen lisättynä kaksi ja viisi kymmenesosaa metriä (2,5 m). Rakennusta, jossa alakerta on tulenkestävästä ja muu osa muusta aineesta, ei kuitenkaan

saa missään tapauksessa rakentaa yhdeksää metriä (9 m) korkeammaksi eikä muusta kuin tulenkestävästä aineesta tehtyä rakennusta seitsemää ja kahta kymmenesosaa metriä (7,2 m) korkeammaksi.

Mitä tässä on sanottu ei koske kirkkoa eikä muuta yleistä rakennusta, jonka korkeuden kussakin erityisessä tapauksessa määrää asianomainen virasto, eikä myöskään Esplanaadien, Rantasiltain, Bulevardikadun ja yleisten paikkain varrella olevia rakennuksia, joiden korkeus saa olla enintään kolmekolmatta (23 m) metriä.

Rakennuksessa, jolla on avoin tai puutarhaksi laitettu tahi puilla istutettu etupiha, saa 1 kohdassa määrätyn suurimman korkeusmitan lisätä etupihan leveydellä, kuitenkin ettei rakennusta missään tapauksessa tehdä kolmeakolmatta metriä (23 m) korkeammaksi.

Leveämmän ja kapeamman kadun kulmauksessa sijaitseva rakennus saakoon jälkimäisen varrella saman korkeuden kuin leveämmänkin kadun varrella.

Kortteleissa Angerias ja Vimpa olevien Vuorimiehenkadun tonttien pohjoispuoliskoon älköön rakennettako taloja, joiden katonharjat ulottuisivat tasoon, joka on kahta metriä (2 m) ylempanä tähtitieteellisen observatorion puolipäiväympyrän akselia.

44 §.

Tontin sisäosaan teetettävän rakennuksen korkeus olkoon enintään sama kuin julkisivun viereisen pihamaan leveys tai, jos rakennus rajoittuu useampiin pihamaihin, leveimmän niistä. Sellainen rakennus älköön kuitenkaan saako suurempaa korkeutta kuin kolmetoista metriä (13 m), luettuna, jos rakennus on tontinrajalla, katonharjaan.

Katurakennukseen kuuluvan kylkirakennuksen saa kumminkin rakentaa katurakennuksen korkuiseksi, ei kuitenkaan kymmentä metriä (10 m) pitemmälle katurakennuksen julkisivusta pääpihaan päin lukien.

45 §.

Ulkohuoneusta muusta kuin tulenkestävästä aineesta älköön rakennettako korkeampaa kuin kuusi ja viisi kymmenesosaa metriä (6,5 m).

Tulenkestävästä aineesta tehtyyn ulkhuoneukseen nähden

olkoon voimassa mitä 43 ja 44 §:ssä rakennuksista yleisesti on sanottu.

46 §.

Asuinrakennukset saakoot:

a) tulenkestävästä aineesta Esplanaadien, Rantasiltain, Bulevardikadun, yleisten paikkain sekä kahdeksantoista metrin (18 m) levyisten katujen varsille teetetyt korkeintaan viisi kerrosta;

b) tulenkestävästä aineesta muiden katujen varsille teetetyt enintään neljä kerrosta;

c) rakennukset, joissa alakerta on tulenkestävästä ja muu osa muusta aineesta, enintään kaksi kerrosta; sekä

d) puusta tai tulenkestämättömästä aineesta tehdyt rakennukset yhden kerroksen.

Kerrokseksi luetaan ullakko, jos siinä on tulisijalla varustettuja tai varustamattomia asuinhuoneita, mutta ei sitävastoin kellarikerrosta, joka on laitettu hyvin kaltevalla maalla olevan rakennuksen alle.

47 §.

Pihamaata mitatessa luetaan välimatkat seinästä seinään, huomioon ottamatta vähäisiä rakennusulkoumuksia, niinkuin pienenpuoleisia avonaisia, katoksella varustettuja tai varustamattomia portaita, kellarin eteisiä, parvekkeita y. m. s.

Kun pihamaata mitataan siihen rajoittuvan rakennuksen suurimman luvallisen korkeuden määräämiseksi, katsottakoon se pinta-ala rakentamattomaksi, minkä ulkokuoneus, joka ei ole 40 §:ssä on määrättyä korkeampi, täyttää. Jos pihamaa on eri levyinen eri paikoista, otettakoon harkinnan mukaan keskileveys; kuitenkin ei saa pienenpuoleista solaa ottaa lukuun.

Yhteisen ja yksityisen pihamaan välillä älköön tässä kohden erotusta tehtäkö.

Rakennuksen korkeus mitataan, ellei toisin ole sanottu, pihamaasta, kadun viereisen rakennuksen taas jalkakäytävän pinnasta kattoliistan yläreunaan tai, jos rakennus on muusta kuin tulenkestävästä aineesta, katonrajaan. Kaltevalla maalla otetaan keskikorkeus.

48 §.

Kun tontin koko tai muoto tai muut erikoiset maan murto- ja muutosmitat välttämättä sitä vaativat, voi maistraatti, raken-

nuskatselmusmiehiä kuultuaan, ehdottaa poikkeusta siitä, mitä 40—47 §:ssä on sanottu sekä jättää asian kuvernöörin ratkaistavaksi.

6 luku.

Rakennuspiirustuksista ja niiden vahvistamisesta sekä mitä rakennusasioissa yleensä on huomioon otettava.

49 §.

Utisrakennuksiin, isompiin tai pienempiin, ei saa ryhtyä ilman että niiden piirustukset on vahvistettu siinä järjestyksessä kuin alempana sanotaan; kuitenkin saa perustuksen kaivaminen ja perusmuurin laskeminen maanpintaan saakka alkaa aikaisemmin maistraatin suostumuksella.

Sama laki olkoon lisärakennuksista, katua tai yleistä paikkaa päin olevan julkisivun tai aitauksen muutostöistä, sulkevan tai kantavan rakenteen (konstruksionin) vaihtamisesta toiseen tahi tulisijan muuttamisesta tahi teettämisestä paikkaan, jossa se ei ole ollut ennestään luvallinen.

Muita rakennusmuutoksia saa toimeenpanna tuollaista menettelyä noudattamatta.

50 §.

Utisrakennuksen piirustusten tulee näyttää aiotun rakennuksen koko, ulkonäkö, sisustus ja muu laatu, ja ovat ne tehtävät seuraavissa eri osissa:

a) Asemapiirros, josta näkyy: sen korttelin nimi ja numero, missä tontti sijaitsee; tontti ja sen numero, tontilla ennestään olevat rakennukset sekä uusi rakennus; rajakkaiset kadut ja yleiset paikat niihin laitettuine yleisine viemärikanavineen; kuuden metrin (6 m) matkalla puheenalaisen tontin rajalta oleva naapuritontin osa kokonaan ynnä naapuritontin numero ja semmoisella alalla oleva rakennus tai sen osa; sekä pihamaita ympäröivien rakennusten korkeus.

b) Uuden rakennuksen pohja- ja tarpeelliset leikkauspiirustukset, perustuksesta ullakkoon ja sekin lukuun otettuna, jotka piirustukset näyttävät: rakennuksen jaoituksen ja huoneiden tarkoituksen; sulkevien ja kantavien rakenneseosien paikan, muodon ja mitat; sekä tulisijat ja savuhormien sijoituksen.

Jos rakennus tehdään kadulle tai yleiselle paikalle päin, vaaditaan sitäpaitsi rakennuksen niitä kohti antavien julkisivujen ja, jos rakennus on erillinen, kaikkien sen kadulle tai yleiselle paikalle näkyvien julkisivujen sekä porttien ja aitauksen piirustukset.

Vaadittaessa on tehtävä tavallisuudesta poikkeavain rakenteiden erikoispiirustukset sekä, jos keskuslämmitys on laitettava, semmoiset piirustukset, jotka ovat tarpeelliset laitoksen arvoitelemiseksi tulenvaaraa silmällä pitäen.

51 §.

Lisärakennuksen piirustuksiin nähden olkoon noudatettavana mitä uutisrakennuksista on sanottu.

Julkisivun, aitauksen tai rakenteen (konstruksionin) muuttamista varten vaaditaan aikaisemmasta piirustuksesta tehdyn poikkeamisen osottava piirustus.

Tulisijan muutostyötä varten on tehtävä yksinkertainen asemapiirros, joka näyttää rakennuksen paikan tontilla, huoneen, mihin uusi tulisija on aiottu sijoittaa, ja tulisijan.

52 §.

Rakennuspiirustukset ovat tehtävät siinä mittakaavassa, että asemapiirroksessa viisi millimetriä (5 mm), pohjapiirroksessa kymmenen millimetriä (10 mm) sekä läpileikkaus- ja julkisivunpiirustuksissa viisitoista millimetriä (15 mm) vastaa yhden metrin (1 m) todellista kokoa. Erilaiset rakennusaineet, niin myös vanhempi ja uusi rakennus sekä sen osa, ovat erittäin osotettavat. Piirustukset on tehtävä kaksin kappalein ja ovat ne tekijänsä allekirjoitettavat.

Maistraatin asiana on antaa ne lähemmät määräykset, joita pidetään tarpeellisina yhtenäisyyden saavuttamiseksi merkitsemistapaan sekä piirustusten kokoon nähden.

53 §.

Ennenkuin uutisrakennuksen piirustuksille haetaan hyväksymistä, ovat julkisivunpiirustukset, kun niitä 50 §:n mukaan on tarpeen, annettavat yleisten rakennusten ylihallituksen tarkastettaviksi.

Jollei ylihallitus ole julkisivunpiirustuksia vastaan mitään muistuttanut, toimituttakoon hakija katselmuksen paikalla.

Sanottu katselmus on kaupungin katselmusmiesten toimi-

tettava; ja ovat katselmusmiehinä joku maistraatin jäsen, kaupunginvaltuutusmiesten määräämä arkkitehti ja terveydenhoitolautakunnan valtuutettu. Katselmusta on anottava mainitulta maistraatin jäseneltä.

Katselmusta varten määrätystä ajasta on hakijan toimitettava tieto korttelissa oleville naapureille.

54 §.

Katselmuksessa, josta edellisessä §:ssä on puhuttu, pitää kaikki 50 §:n mukaan tarpeelliset piirustukset olla käsillä, ja on siinä tutkittava, käykö rakennusyrityksen salliminen rakennusjärjestyksen mukaan sekä onko jotain muuta, erinomat-
taintakin tulenvaaran ja terveydenhoidon kannalta, yritystä vastaan muistuttamista, jotapaitsi katselmukseen osaa ottavan arkkitehdin tulee erityisesti tarkastaa piirustuksissa osotettujen rakenteiden (konstruksionien) lujutta.

Katselmuksesta on laadittava katselmuskirja, jossa mainitaan toimituksen aika ja paikka, saapuvilla olleet asialliset, katselmuksessa tehdyt huomiot, arkkitehdin lausunto rakenteista ja katselmusmiesten lausunto yrityksestä yleensä, ja on, siinä tapauksessa ettei yritystä katsota voitavan sallia tai jos muutoin tehdään muistutuksia sitä vastaan, samalla nimenomaan sanottava, minkä säännösten kanssa yritys on ristiriidassa.

Katselmuskirja on katselmusmiesten allekirjoitettava ja kahdeksan päivän kuluessa katselmuksen päättymisestä hakijalle toimitettava.

55 §.

Sittenkun 54 §:ssä mainittu katselmus on toimitettu, antakoon hakija kaikki yritykselle tarpeelliset piirustukset kaksin kappalein, niin myös katselmuskirjan maistraattiin; ja saa hän, jos hänellä on katselmusmiesten lausuntoa vastaan jotain muistuttamista, sen samalla esittää sekä myös panna oheen asiantuntijain antamia lausuntoja ja muita todistuksia; muistutukset pitää kumminkin olla kirjallisesti laaditut.

Maistraatin velvollisuutena on, sittenkun ehkä tarpeellinen lisäselvitys ja, jos asianhaarat vaativat, yleisten rakennusten ylihallituksen lausunto on hankittu, ottaa asia lopullisesti käsiteltäväksi sekä, edesvastauksen uhalla, kuukauden kuluessa hakemuskirjain vastaanottamisesta, jättää asia kuvernöö-

rin lähemmin tutkittavaksi ja sitä varten lähettää hänelle sekä annetut asiakirjat että maistraatin lausunnon sisältävä pöytäkirja asiasta.

Kuvernööri ratkaisee asian lopullisesti ja antaa, siinä tapauksessa että piirustukset hyväksytään, päätöksen niiden vahvistamisesta kirjoitettuna molempiin kappaleisiin, jotka sitten palautetaan maistraattiin, toinen kappale maistraatin arkistossa säilytettäväksi ja toinen hakijalle takaisin annettavaksi sekä hänen noudatettavakseen uutisrakennusyrityksen suorittamisessa.

56 §.

Vahvistus lisärakennuksen piirustuksille hankitaan niinkuin uutisrakennuksen piirustuksista on sanottu.

Rakennuksen julkisivua muutettaessa tulee hakijan, sittenkun yleisten rakennusten ylihallitus on piirustukset hyväksynyt, nämä piirustukset kaksin kappalein oheen pannen, ilmoittaa asia maistraatille; sitten menetellään niinkuin 55 §:n 2:ssa ja 3:ssa kohdassa on säädetty.

Rakenteen tai tulisijan muutosta varten antakoon hakija tarpeellisen piirustuksen 53 §:ssä mainitulle arkkitehdille, jonka velvollisuutena on viipymättä pitää katselmus paikalla ja antaa hankkeesta kirjallinen lausunto. Tämä lausunto ynnä piirustus, viimeainittu kaksin kappalein, pitää hakijan antaa maistraattiin, jonka vallassa on, hankittuaan mahdollisesti tarpeellisen lisäselvityksen, joko hyväksyä piirustukset tai evätä niiden hyväksyminen.

Jos piirustukset hyväksytään, on todistus siitä niihin kirjoitettava sekä toinen kappale piirustuksia toimitettava kahden päivän kuluessa hakijalle jotta hän voi niitä käyttää työssään noudatettavina ja toinen kappale annettava maistraatin arkistoon säilyyn pantavaksi.

57 §.

Joka ei viiden vuoden kuluessa siitä, kun lupa rakennushankkeen toteuttamiseen on annettu, ala työtä eikä sitä sen jälkeen saata tarpeelliseen loppuun, älköön hänellä enää olko siihen oikeutta, ellei uutta lupaa ole hankittu siinä järjestyksessä kuin ylempänä on sanottu.

58 §.

Uutis- tahi lisärakennuksen ollessa tekeillä pitää, sitten-

kun hanketta varten on lupa hankittu, kaupungininsinöörin merkitä maahan uutis- tai lisärakennuksen vastainen paikka; ja tulee kaupungininsinöörin myöskin, rakennuttajan kutsumuksesta, sittenkun kivijalka on pantu, tutkia paikalla kivijalan oikea asema sekä antaa siitä todistus kirjoitettuna rakennuksen asemapiirroksen kumpaiseenkin kappaleeseen.

59 §.

Kivitaloja rakennettaessa on kaupunginvaltuusmiesten 53 §:n mukaan valitseman arkkitehdin velvollisuutena valvoa, että työ suoritetaan vahvistettujen piirustusten ja tämän rakennusjärjestyksen määräyksien mukaisesti sekä sitä varten toimittaa tarkastuksia niin perustuksen kaivu- ja laskemistöitä suoritettaessa kuin rakennuksen seiniä muurattaessa, sekä myöskin, kun syytä muistutukseen ilmaantuu, siitä maistraattiin ilmoittaa sellaisen toimenpiteen varalle, kuin asianhaarat vaativat. Jollei syytä muistutukseen ole, on arkkitehdin siitä tehtävä merkintä piirustusten kumpaankin kappaleeseen sekä ennen perustustöitten päättymistä että kerran muurauksen kestäessä, älköönkä rakentaja ryhtykö rakennuksen muuraustyöhön, ennenkuin edellä mainittu todistus on saatu, älköönkä pankko paikoilleen ylintä vuoliaskertaa, ennenkuin todistus jälkimmäisestä tarkastuksesta on kirjoitettu piirustuksiin.

60 §.

Kun uutis- tai lisärakennus on niin pitkälle joutunut, että kattaminen on toimitettu ja, jos rakennukseen tehdään tulusijoja, savutorvet muurattu, ilmoittakoon rakennuttaja siitä, ennen lattian ja välikaton paikallepanoa, 53 §:ssä mainitulle maistraatin jäsenelle, jonka tulee hetimiten kutsua muut samassa §:ssä mainitut rakennuskatselmusmiehet katsastamaan työtä.

Sanotussa katselmuksessa on tarkoin tutkittava, onko rakennus kestävästi tehty, kuin myös, onko työ vahvistettujen piirustusten ja rakennusjärjestyksen määräysten mukainen.

Jollei syytä muistutukseen ole, saa rakennustyön suorittaa loppuun, ja antakoon maistraatin jäsen siitä todistuksen rakennuttajalle ja kirjoittakoon sen rakennuspiirustusten arkistokappaleeseen. Jos sitävastoin käy ilmi, että rakennus on tehty puutteellisesti tahi että siinä on semmoinen poikkeus piirustuksista, jota 49 §:n mukaan ei saa luvatta tehdä, tahi että voimassa olevia määräyksiä ei ole muutoin asianmukaisesti huo-

mioon otettu, ilmoittakoon maistraatin jäsen asiasta viipymättä maistraattiin. Maistraatin tehtävänä olkoon sitten, asiata tutkittuaan ja sittenkun uusi katselmus, jos tarve vaatii, on paikalla pidetty, joko pakottaa rakennuttaja viivyttlemättä korjaamaan puutteellisuuden tai oikaisemaan huomautetun poikkeavaisuuden, jota tarkoitusta varten maistraatti, jos niin tarvitaan, ryhtyköön toimenpiteeseen rakennuksen purkamiseksi tai jättäköön, jos on syytä poikkeavaisuuden pysyttämiseen, asian kuvernöörin ratkaistavaksi tai, jos asia 56 §:n 3:nen kohdan mukaan on maistraatin lopullisen toimenpiteen varassa, antakoon luvan poikkeavaisuuden pysyttämiseen.

Jos annetaan lupa poiketa vahvistetusta piirustuksesta, pitää rakennuttajan omalla kustannuksellaan toimittaa muutoksen merkitseminen niin omaansa kuin arkistossa säilytettyyn rakennuspiirustusten kappaleeseen.

61 §.

Rakenne- ja tulisijanmuutosta tehdessä on, milloin maistraatti katsoo tarpeelliseksi ja aikana, jonka maistraatti kussakin erikoistapauksessa määrää, tontinomistajan huollettava, että rakennuskatselmusmiehet toimittavat katselmuksen saadakseen selville, onko työ asianmukaisesti tehty; ja menetellään siinä niinkuin 60 §:ssä on sanottu.

62 §.

Isommissa rakennusyrityksissä, kun tavallisuudesta poikkeavat rakenteet siihen antavat aihetta, olkoon kuvernöörillä valta rakennuspiirustuksia vahvistaessaan panna ehdoksi, että työ on tehtävä semmoisen asiantuntijan valvonnan alaisena, jonka maistraatti hyväksyy.

Jos rakennuttaja muutoin ottaa vastuunalaisen työnjohtajan, ilmoittakoon siitä maistraattiin ja näyttäköön samalla myös, että tämä on ottanut velvollisuudekseen työnjohdon ja siitä johtuvan vastuunalaisuuden, ja olkoon maistraatin harkittavana, käykö siten toimeen otetun työnjohtajan hyväksyminen.

Jollei maistraatin hyväksymää työnjohtajaa ole asetettu, olkoon vastuunalaisuus rakennuttajalla itsellään.

63 §.

Isommissa rakennustoissa olkoon maistraatilla valta myöntää tontinomistajalle oikeus panna tontille rakennuspuita ja muita

rakennustarpeita varastoon sekä ottaa tontin viereltä käytettäväkseen katua tai yleistä paikkaa enintään puolet kadun leveydestä tai, yleisen paikan puolelta, enintään kahdeksan metrin (8 m) leveydeltä.

Käytettäväksi otettu kadun tai yleisen paikan osa on tontinomistajan toimesta erotettava lauta-aidalla ja pitkin sen ulkoviertä laitettava puinen jalkakäytävä, jonka leveyden maistraatti määrää.

Maistraatin asiana olkoon, kaupungin rakennuskatselmusmiehiä kuultuaan, määrätä kuinka kauaksi aikaa tehtävänä olevan uutisrakennuksen telineitten ja aitauksen sallitaan jäädä paikoilleen, sittenkun rakennus on saatu vesikaton alle.

Älköön myöskään muutoin ilman erityisten lupaa tonttia käytettäväksi varastopaikkana.

64 §.

Jos rakennustyössä käytetään telineitä, tai jos siinä alasputoavat esineet, niinkuin väriaineet ja muut, tuottavat estettä tai muuta haittaa rakennuspaikan viereiselle liikenteelle, olkoon tontinomistaja velvollinen rakentamaan katoksen jalkakäytävän suojaksi sekä myös ryhtymään muihinkin toimenpiteisiin, joita maistraatti pitää liikenteen turvaamiseksi tarpeellisina.

65 §.

Mitä ylempänä on sanottu, olkoon noudatettavana yhtä hyvin yksityisten kuin kaupungin rakennushankkeisiin nähden.

Kruunun tai yleisen laitoksen rakennustöissä olkoon noudatettavana mitä niistä erittäin säädetään; kuitenkin ovat 63 ja 64 §:n säännökset huomioon otettavat.

7 luku.

Erityisiä säännöksiä rakennustöistä, niin myös talojen kunnossapidosta.

66 §.

Rakennustyössä on kaikki rakenteet tehtävä riittävän lujat ja tarpeelliseen yhtenäisyyteen sekä ainoastaan tarkoitukseen täysin soveliaita rakennusaineita käytettävä.

67 §.

Perusmuuri on, ellei kallio kohtaa tai muurin asemesta tehdä muuta täysin tarkoituksenmukaista rakennetta, pantava

ulkoseinien ja palomuurien alle sekä sitäpaitsi, tulenkestävästä aineesta tehtävissä taloissa, holvia tai pelkkakerrosta kannattavan väliseinän ja, muunlaatuissa taloissa, sisäpuolisten nurkkien sekä savutorvien ja muiden muurirakenteiden alle.

68 §.

Perusmuuri, niin myös perusmuurin asemesta tehtävä holvi ja rautarakenne, on pantava kovalle luonnolliselle tai keino-tekoiselle perustalle ja niin syvään, ettei roudan vaikutus siihen ulotu.

69 §.

Kaikki perustantekoon tarvittavat puurakenteet ovat asetettavat niin, että ne ovat vähintään kolmesataa millimetriä (300 mm) alimman pohjavesipinnan alla.

70 §.

Joka rakennustansa varten tahtoo panna syvemmän perustuksen kuin viereisellä rakennuksella on, olkoon velvollinen työssä noudattamaan niitä varokeinoja, jotka ovat tarpeellisia viimeksi mainitun rakennuksen estämiseksi vahingoittumasta. Sama laki olkoon, jos muutoinkin perustan teossa, niinkuin kovasta paaluttamisesta tai muulla tavoin, naapurin rakennukselle voi tulla vahinkoa.

Tarpeellisten toimenpiteiden laadun määrää maistraatti kussakin eri tapauksessa.

Kuluista ja vahingosta johtuvaan korvaukseen nähden noudatettakoon mitä yleisessä laissa säädetään.

71 §.

Huoneusten alle, mitä laatua lienevätkin, on pantava kivi- ja lukuun ottamatta kumminkaan 31 §:ssä lueteltuja rakennuksia.

Kivijalka on tehtävä graniitista tai muusta kestävästä kivilajista, ja pitää sen korkeus maanpinnan yläpuolella, elleivät erityiset asianhaarat toisin vaadi, olla joka kohdasta vähintään kuusisataa millimetriä (600 mm).

72 §.

Ulkomuurin pitää olla vähintään yksi ja kolme neljännesmuurikiveä läpimitaten; kuitenkin saa muuriin jättää enintään

neljänneskiven suuruisen onton tilan. Jos huoneuksessa on useampia kerroksia, on ulkomuuri vahvennettava kolmannessa ja neljännessä kerroksessa ylhäältä lukien vähintään kahdeksi sekä niiden alla olevassa kerroksessa vähintään puoleksikolmatta muurikiveksi.

Jos kerrosten korkeus permannon ja katon välillä on neljää ja kahta kymmesosaa metriä (4,2 m) tai huoneiden syvyys seitsemää ja viittätoista sadasosaa metriä (7,15 m) tai huoneiden vapaa otsikkopituus (frontlängd) kymmentä metriä (10 m) suurempi, pitää ulkomuurin, ellei sitä vahvisteta pilaste-reilla, kontrefooreilla tai muulla keinoin, ylimmässä kerroksessa olla vähintään kaksi muurikiveä läpimitaten, ja on sen vahvuutta lisättävä jokaisessa kerroksessa siitä alaspäin ainakin puolella kivellä.

Jos muutoin poiketaan tavallisesta rakennustavasta, sovi-tettakoon ulkomuurin vahvuus sen mukaan.

73 §.

Välimuurin tulee olla vähintään puolen tai, jos se kantaa vuoliaskerrosta, vähintään yhden kiven vahvuinen läpimitaten. Asuinhuoneuksessa, jossa alempi kerros on tulenkestävästä aineesta ja ylempi puusta, on alakerran välimuuri, jos se kannattaa vuolias-kerrosta tai holvia, tehtävä tulenkestävästä aineesta. Välimuurin, joka ei kannata vuoliaskerrosta, saa tehdä muustakin kuin tulen-kestävästä aineesta.

Porrashuonetta ympäröivistä väliseinistä säädetään 95 §:ssä.

74 §.

Naapuritontin puoleisella rajalla oleva rakennus on raja-kohdasta varustettava palomuurilla; naapureja ei kuitenkaan kielletä laittamasta yhteistä palomuuria.

Rakennus, joka kokonaan tahi osaksi rakennetaan muusta kuin tulenkestävästä aineesta, ei saa pinta-alaltaan olla suurempi kuin: asuinrakennus 440 neliometriä ja ulkokuonerakennus 180 neliometriä. Sellaiset rakennukset saa kuitenkin, kun ne sijait-sevat samalla tontilla vähintään 3 metrin päässä toisistaan, yh-distää kivirakennuksella, jonka toinen sivuseinä yhtäjaksoisena palomuurina johdetaan rakennuksen katon yläpuolelle. *K. Senaatin päät. jouluk. 18 p:ltä 1906.*

Erikoistapauksessa tehtävästä palomuurista säädetään 98 §:ssä.

75 §.

Palomuuria on muurattava tiilistä vähintään neljäsataa viisikymmentä millimetriä (450 mm) rakennuksen vesikaton tai, jos palomuri on kahdelle rakennukselle yhteinen, korkeamman rakennuksen vesikaton yläpuolelle; älköönkä aukkoa palomuriin sovitettako muulla tavoin kuin 76 §:ssä sanotaan.

Palomuurin vähin vahvuus on vesikaton yläpuolella ja ullakolla oleva yksi sekä rakennuksen sisässä puolitoista muurikiveä, ollen neljännessä ja viidennessä kerroksessa ylhäältä lukien sekä kaksi- ja kolmikerroksisen rakennuksen kellarissa lisättävä puoli muurikiveä ja korkeamman huoneuksen kellarissa koko kivi. Sitä paitsi on ullakon palomuurin lujittamiseksi sijoitettava vähintään puolen kiven vahvuisia sekä puolentoista kiven levyisiä pylviäit enintään kahden ja seitsemän kymmenesosan metrin (2,7 m) päähän toisistaan. Ullakkomuurina olevan palomuurin vahvuuteen nähden noudatettakoon mitä ulkomuurista on sanottu.

Jos vuoliaisia tai muita puuosia muurataan eri puolilta palomuriin, ovat ne erotettavat toisistaan vähintään puolen kiven vahvuisella seinällä. Savujohtoja älköön yhteiseen palomuriin asetettako.

Palomuri on päältäpäin katettava metallilevyllä.

76 §.

Joka tahtoo laittaa aukon palomuriin, hankkikoon siihen luvan maistraatilta, ja, jos muuri on tontin rajalla, myöskin naapuriltaan. Naapurin suostumus älköön velvoittako naapuritontin vastaista omistajaa.

Palomuurin aukko on, kun maistraatti harkitsee tarpeelliseksi, varustettava itsestään sulkeutuvalla rautaluukulla tai muutoin tehtävä tulenkestävä.

77 §.

Jos tontin rajalla oleva yhteinen seinä tai muuri on uudesti rakennettava tai purettava, on naapurille vähintään kuukautta ennen siitä ilmoitettava, jotta hän voi ryhtyä työn johdosta tarpeellisiin toimenpiteisiin.

Muurin purkamis- ja kuntoonpanokustannuksiin nähden olkoon noudatettavana mitä 27 §:ssä on sanottu aitauksesta.

78 §.

Uuni, liesi ja muu kiinteä tulisija pitää olla tulenkestävälle alustalle tehdyllä kivi-, holvi- tai rautakannatinperustalla.

Jos isonpuoleinen tulisija, niinkuin keittiön tai leivintuvan liesi, leivinuuni tai muuripadalla varustettu tulisija laitetaan puuseinän vierelle, on seinä, jos se on väliseinä, vastaavalta kohdalta aukaistava ja sijaan pantava vähintään yhden kiven vahvuinen muuri, mutta ulkoseinä varustettava vähintään puolen kiven vahvuisella suojusmuurilla ja jätettävä ainakin seitsemänkymmenenviiden millimetrin (75 mm) levyinen tyhjä tila tämän muurin ja tulisijan väliin. Puuseinä, jota vasten kaakeliuuni tai muu pienenpuoleinen tulisija tehdään, on tulisijan takaa varustettava samanlaatuisella suojusmuurilla kuin vastikään sanottiin, tehtynä kiinteälle, vähintään viidenkymmenen millimetrin (50 mm) päässä tulisijasta olevalle perustalle.

79 §.

Siirreltävän tulisijan pitää seistä laattakivi-, tiili- tai muunlaatusesta tulenkestävästä aineesta tehdyllä ja niin paksulla alustalla, että tulisijan tuhkalaatikon pohjan ja permannon väliä on vähintään yksi ja neljännes muurikiveä.

Semmoista tulisijaa älköön pantako lähemmäksi seinää, paneelia tai muuta seinään kiinitettyä puista sisustusta kuin kuudensadan millimetrin (600 mm) päähän tai, jos puosia suojaa syrjälleen asetetuista tiilistä tehty muuri tai myös seitsemänkymmenenviiden millimetrin (75 mm) päähän puuosista asetettu metalliverho, kahdensadan viidenkymmenen millimetrin (250 mm) päähän, tulisijasta sanottuun muuriin tai verhoon lukien.

80 §.

Tulisijan edustalla oleva puulattia on keittiössä ja kaakeliuunilla varustetussa huoneessa peitettävä metallilevyllä tai laattakivillä, huoneissa vähintään viidensadan millimetrin (500 mm) pituudelta ja kahdensadan viidenkymmenen millimetrin (250 mm) leveydeltä sekä keittiössä kuudensadan millimetrin (600 mm) pituudelta ja leveydeltä, jotapaitsi pesu- ja leivintuvan lattia pitää tulisijan suun edustalta olla tehty ainakin yhden ja kahden kymmenesosan metrin (1,2 m) pituudelta sekä yhden metrin (1 m) leveydeltä laattakivistä tai tiilistä.

Tulisijan ja katon puuainesten välinen vähin välimatka olkoon kaksisataa viisikymmentä millimetriä (250 mm).

Tulisijan pohja on muurattava vähintään yhden ja neljännes muurikiven vahvuinen alla olevaa puuainetta vasten.

81 §.

Rakennukseen, joka ei ole tulenkestävästä aineesta tehty, ei saa tulisijalla varustettuja huoneita laittaa ullakolle.

Tulisijan saa ulkokuoneuksessa tehdä ainoastaan pesu- ja leivintupaan sekä, jos ulkokuoneus on tulenkestävästä aineesta, myöskin erilliseen makkihuoneeseen, jonka lattia on tulenkestävää laatua.

Maistraatilla olkoon myös valta sallia tulisijan teettäminen varastohuoneeseen, kuitenkin huomioon ottamalla ne varokeinot, jotka maistraatti sitä varten harkitsee tarpeellisiksi.

82 §.

Tilapäisen tulisijan laittamisesta on voimassa mitä maistraatti siihen lupaa haettaessa määrää.

83 §.

Kukin tulisija on savun johtamista varten varustettava sen laatusella joko muuratulla putkella, hormilla tai fajanssi- tai kaksinkertaisella metalliputkella, että sen nuohoaminen ja puhdistus on vaikeuksitta toimitettavissa; ja pitää semmoisen putken päätyä savutorveen. Jokaista keittiön liettä varten on sitäpaitsi laitettava erityinen höyryhormi.

Savuhormia ei saa maistraatin luvatta johtaa ennestään olevan savuhormiin.

84 §.

Savutiehyettä ympäröivän muurin pitää olla vähintään puoli kiveä, tai siinä tapauksessa että savutiehye kulkee täytelattian tai ulkokaton läpi tai rajoittuu muihin puosiin kuin lattialankkuihin, jalkaliistoihin tai kattopaneeliin, vähintään kolme neljänneskiveä vahva sekä on sitäpaitsi viimeksi mainitussa tapauksessa varustettava levyverholla. Savutiehyeitten väliset kielekkeet saavat olla ainoastaan neljänneksen muurikiveä läpimitaten.

Yhteiseen palomuriin sijoitettu savuhormi on varustettava omilla seinämillään joka puolelta.

85 §.

Fajanssista savutorvea älköön sijoitettako lähemmäksi seinään kiinnitettyä puista sisustusta kuin kolmensadan millimetrin (300 mm) eikä metallista savutorvea lähemmäksi semmoista

sisustusta kuin kuudensadan millimetrin (600 mm) päähän; kuitenkin saa tämän välimatkan, milloin puuainesta suojaa syrjälleen asetetuista tiilistä tehty muuri tai vähintään seitsemänkymmenenviiden millimetrin (75 mm) päässä puuaineesta oleva levyverho, vähentää kahteensataan kahteenkymmeneenviiteen millimetriin (225 mm), luettuna metallitorvesta sanottuun muuriin tai verhoon, mutta fajanssitorvesta puuaineeseen.

Jos semmoinen savutorvi käy puuseinän läpi, on vähintään kahdensadan kahdenkymmenenviiden millimetrin (225 mm) vahvuinen suojustuuri laitettava torven ympärille.

86 §.

Savutorvi on joko täydellisesti alta muurattava tai pantava holville tai rautaisille kannatuspelkoille, ja pitää savutorven suun olla vähintään seitsemänsataa viisikymmentä millimetriä (750 mm) ylempänä katonharjaa tai, jos savutorvi johdetaan katon lappeen läpi, metri ja kaksi kymmenesosaa (1,2 m) koholla katon pinnasta.

Huoneuksen sisällä oleva savutorven osa on laastattava.

87 §.

Jos savutorven rakentamiseksi riittävään korkeuteen on tarpeellista kiinnittää se naapurin rakennuksen päättyyn tai palomuriin, olkoon se sallittu, älköönkä naapuri vaatiko siitä erityistä korvausta, jollei hänelle siitä synny toteensaatavaa vahinkoa.

88 §.

Asuinhuoneuksen alle laitettavan kellarin ja säilytyshuoneen katto on holvattava tai muutoin tehtävä tulenkestävästä aineesta tai laastattava.

89 §.

Asuinhuone on niin sijoitettava, että siihen tulee riittävästi ilmaa ja valoa.

Asuinhuoneeksi laitetussa huoneessa pitää senvuoksi olla ikkuna joko kadulle, yleiselle paikalle tai vähintään yhdeksän metrin (9 m) pituiselle ja levyiselle pihamaalle päin, tai myöskin pääpihasta ulkonevaan solaan päin, joka on ainakin neljä ja viisi kymmenesosaa metriä (4,5 m) leveä eikä puoltatoista kertaa leveyttään syvempi; kuitenkin saa sellaistakin huonetta,

jossa on ikkuna ainoastaan muulle kuin vastamainitulle pihamaalle päin, käyttää asuinhuoneena, kunhan vain pihamaa on alaltaan vähintään neljä ja viisi kymmenesosaa metriä (4,5 m) neliössä eikä ikkunan vastassa oleva rakennus ole pihamaan leveyttä korkeampi.

Asuinhuoneella tarkoitetaan myöskin työpajaa, myymälää ja muuta huonetta, jossa ihmisiä oleskelee pitemmän ajan vuorokaudesta.

90 §.

Asuinhuoneen korkeus olkoon vähintään kaksi ja seitsemän kymmenesosaa metriä (2,7 m).

Asuinhuoneen lattia- ja kattotäytteiden pitää olla puhtaita ja kuivia, ja saa ennen käytettyä samallaista täytettä, vanhasta rakennuksesta otettua soraa tai muuta semmoista ainetta siihen käyttää ainoastaan, kun se kuumentamalla tai muulla tavoin on soveliaasti puhdistettu.

91 §.

Asuinhuonetta älköön kellarikerrokseen laitettako, jollei huone siltä puolelta, missä sen ikkunat ovat, ole vähintään kolmea neljäsosaa korkeudestaan maanpinnan yläpuolella siltä kohden, missä lattian ja maanpinnan välimatka on suurin. Jollei rakennus ole tulenkestävästä aineesta, pitää kellarikerros, jotta sinne saisi asuinhuoneita laittaa, välttämättä olla holvattu.

Kellarikerrokseen laitettavain asuinhuoneitten alainen perustus on kuivattava ja huone alla olevasta maasta eristettävä asfaltti-, betoni- tai muulla yhtä hyvällä ainekerroksella, niin että kosteuden ja pohjailman nousu huoneisiin estyy, jotapaitsi huoneisiin on laitettava tarpeellinen ilmanvaihto. Sellaisen huoneen lattiaa älköön pantako alemmaksi kuin että sen alle voi laittaa vähintään yhden sadalla laskeutuvan kanavan päättyväksi lähimmän yleisen viemärikanavan lakeen, jos viimeksi mainitun laatuinen kanava on tontin vierelle laitettu; kuitenkin voi maistraatti myöntää poikkeuksen viimeksi mainitusta ohjeesta, siinä tapauksessa että rakennus sijaitsee kalliolla tai kuivalla hiekkamaalla ja rakennuspohjalla on luonnollinen viemärensä.

Luonnollisesta kivistä laitettu asuinhuoneen ulkomuuri on kellarikerroksessa varustettava vähintään yhden kiven vahvuisella tiilipeitteellä, ja on ilmakerroksella tai muulla keinoin estettävä maakosteuden tunkeutuminen huoneeseen.

92 §.

Jos asuinhuoneita sisustetaan ullakolle, on tarpeelliset laitteet hankittava asukasten pelastamiseksi tulipalon sattuessa.

93 §.

Kussakin rakennuksessa pitää olla tarpeellinen määrä portaita ja niin sijoitettuina, että ne saavat tarpeellista valoa ja että niitä käy hyvin tuulluttaminen sekä että joka asuinhuoneistosta on esteetön pääsy ainakin yksiin portaisiin; ja pitää sitäpaitsi ainakin yksien portaiden johtaa ullakolle.

94 §.

Tulenkestävästä aineesta tehdyssä asuinrakennuksessa pitää portaiden olla niinkään tulenkestävää laatua ja pääportaiden, jos rakennus on yhtä kerrosta korkeampi, olla vähintään metrin ja viisi kymmenesosaa (1,5 m) leveät; kuitenkin saavat pienempoleiset, kahden toisiansa lähinnä palopohjan alla olevan kerroksen asuinhuoneita yhdistävät portaat olla puustakin. Rakennuksessa, jossa alempi kerros on tulenkestävästä aineesta ja ylempi puusta, olkoon ensinmainitun kerroksen portaisiin nähden voimassa mitä ylempänä on sanottu. Muuhun kerrokseen saa portaat tehdä puusta, pääportaat metrin ja kaksi kymmenesosaa (1,2 m) leveät. Jos ullakon portaiden tulee olla tulenkestävää laatua, on ne ullakosta eristettävä rautaovella.

95 §.

Porrashuoneen lattiat, seinät ja katto portaisiin, joiden 94 §:n mukaan pitää olla tulenkestävää laatua, ovat niinkään tulenkestävästä aineesta tehtävät.

Jos portaat rakennetaan holville, tai jos maistraatti muutoin rakennuslaatuun nähden harkitsee olevan syytä sen sallia, saa kuitenkin lattian astuimien päällyspinnat ja porrasedestit eli lepoppinnat peittää puulla.

96 §.

Kirkoissa, kouluhuoneuksissa, sairashuoneissa, teattereissa ja muissa suurenlaisten ihmisjoukkojen kokouspaikoiksi aiotuissa rakennuksissa pitää porraskäytävään, eteisten ja ovien lukumäärä, suuruus ja laatu muuten olla sovitettu sen ihmisjoukon suuruuden mukaan, joka on edellytetty rakennukseen mahtuvan.

97 §.

Ullakko on varustettava lasi-ikkunoilla tarpeellisen valaistuksen saamiseksi.

98 §.

Tulenkestävästä aineesta tehdyssä rakennuksessa, johon tulisijoja on laitettu, pitää, ellei ylimmän kerroksen katto ole holvattu rautapelkoille, ylin pelkkakerros kauttaaltaan peittää tiilistä laastiin muuratulla tai muutoin tulenkestävää laatua olevalla ja lauta-alustalle lasketulla palopohjalla. Semmoisen palopohjan tulee olla vähintään neljäkymmenen millimetrin (40 mm) vahvuinen ja muutoin niin laitettu, että pelkkakerros siten täydellisesti eristyy kattotuoleista ja kaikesta muusta ullakolla olevasta puuaineesta.

Tehdastyöpajoissa, joissa ei sanottavan tulenvaarallista ammattia harjoiteta, niin myös kokoussaleissa ja teatterin osissa saa edellä sanotusta poiketa, jos maistraatti havaitsee palopohjan laittamisen niihin vaikeuksia kohtaavan; kuitenkin on, mikäli mahdollista, palopohjaa vailla oleva ullakon osa palomuurilla erotettava ullakon muusta osasta. Jos palopohja tehdään muusta aineesta kuin tiilistä, voi maistraatti myöskin sallia tehtäväksi neljäkymmentä millimetriä (40 mm) ohuemman palopohjan.

99 §.

Tulisijalla varustetussa huoneuksessa on vesikattoon laitettava paloluukku ja ullakkoon kiinteät tikapuut tai portaat ullakosta luukulle.

100 §.

Rakennus, mitä laatua lieneekin, on katettava ainoastaan kupari- tai rautalevyllä, liuskakivellä tai muulla tulenkestävällä aineella, eikä saa sinkkiä eikä lyijyä kattamiseen käyttää. Yksikerroksisen rakennuksen saa kuitenkin kattaa asfalttihuovallakin, huomioon ottamalla mitä armollisessa julistuksessa tammi-kuun 16 päivästä 1877 sanotaan.¹⁾

¹⁾ Kattaukseen käytettävä asfalttihuopa pitää olla valmistettu villarysyistä sekä kyllästetty kivihiilitervaan sekoitetulla asfaltilla, grafitilla ja kalkilla. Nämä katot on kohta valmistuttuaan sekä sen jälkeisenä vuonna ja sittemmin aina joka kolmas vuosi siveltävä lämmitetyllä kivihiilitervalla, johon on sekoitettu asfalttia ja sammuttamatonta kalkkia, jota paitsi katolle on sirotettava hienoa hiekkaa; ja on maistraatin tarkoin valvottava tämän määräyksen noudattamista.

Ulkoista kattoliistaa älköön tulenkestävästä aineesta tehtyyn rakennukseen laitettako puusta, lukuun ottamatta kuitenkaan ulkokuoneuksia ja tavarasuojia.

101 §.

Kattorakenne ei saa olla puolta tai, ainoastaan yhtäänpäin kaltevissa katoissa, viittä seitsemäsosaa korkeampi huoneuksen leveyttä. Jos rakennuksen arkkitehtuuri tai muut seikat niin vaativat, eikä rakennuksella ole 43 §:ssä myönnettyä suurinta korkeutta, olkoon korkeampikin kattorakenne sallittu.

Taitekaton saa panna ainoastaan tulenkestävästä aineesta tehtyyn rakennukseen.

Jos katto viettää katua tai yleistä paikkaa päin, on se varustettava jalkatorvilla ja syöksyputkilla, joiden suut ovat enintään kolmesataa millimetriä (300 mm) koholla maanpinnasta. Suiden alle on asetettava kourukiviä ja kouruja veden poistamiseksi.

102 §.

Portaat saavat ulota enintään kuusisataa millimetriä (600 mm) tonttirajasta. Jos katukäytävän leveys on kaksi ja neljä kymmenesosaa metriä (2,4 m) tai enemmän, saa jalkakäytävään sovittaa kellarikäytävän; kuitenkin saa semmoinen käytävä olla enintään seitsemäsataa viisikymmentä millimetriä (750 mm) leveä ja on varustettava rautakaiteella.

103 §.

Katettuja, tonttirajan ulkopuolelle käyppiä ulkorakennuksia eli ulkoumuksia ja parvekkeita älköön rakennettako neljäätoista ja kahdeksaa kymmenesosaa metriä (14,8 m) kapeammille kaduille, eikä myöskään kolmea metriä (3 m) lähemmäksi katukäytävän pintaa, älköön myöskään niiden leveys olko metriä ja kahta kymmenesosaa (1,2 m) suurempi.

Tulenkestävästä aineesta tehtyjen rakennusten ulkoumukset ja parvekkeet ovat altakin rakennettavat tulenkestävästä aineesta.

104 §.

Nimikilpi saa pistää rakennuksen kivijalkaviivan ulkopuolelle enintään kolmesataa millimetriä (300 mm).

Markiiseja ei saa asettaa kahta ja kymmenesosaa metriä (2,1 m) lähemmäksi jalkakäytävän pintaa.

105 §.

Tulenkestävästä aineesta tehty rakennus on rapattava viiden vuoden kuluessa ja puutalo vuorattava kolmen vuoden kuluessa siitä, kun 60 §:ssä mainittu katselmus on rakennuksella pidetty.

Rakennusten ulkopuoliseen maalaukseen, niin myös porttien, lauta- ja säleaitojen sivelemiseen ei saa käyttää sekottamontota valkoista eikä muuta silmiä haittaavaa tai rasittavaa väriä.

106 §.

Rakennus on pidettävä siisteyden ja hyvän järjestyksen vaatimuksia vastaavassa kunnossa.

Rappeutunut rakennus, joka ei ole kuntoon pantavissa, on purettava.

8 luku.

Puhtaanapidosta.

107 §.

Jokainen rakennettu tontti on varustettava tarpeellisella määrällä makkeja.

Yleisiin makkeihin nähden on noudatettavana mitä niistä erittäin määrätään.

108 §.

Makkia ei saa sijoittaa kuutta metriä (6 m) lähemmäksi katua tai yleistä paikkaa; kuitenkin saa asuinhuoneuksiin laittaa makkeja ja vesiklosetteja tuollaiseen rajoitukseen katsomatta.

109 §.

Makki on niin laitettava, ettei likaa siitä tunkeudu maahan eikä valu valtoimiltaan ulos sekä ettei makista leviävä haju haittaa yleisöä eikä lähellä asuvia.

Varsinkaan ei makkia saa asuinhuoneuksen ulkopuolelle rakentaa muutoin kuin tiiviille, betonista, asfaltista, sementtiin muuratuista kivistä tai muusta vettä läpäisemättömästä aineesta tehdylle alustalle, jonka pitää olla ylempänä siihen rajoittuvan

maan pintaa; asuinhuoneeseen laitettu makki on varustettava samallaiseta aineesta tehdyllä lattialla sekä tiiviillä ja helposti siirreltävillä astioilla lika-aineiden keräämistä varten, jotapaitsi tarpeellinen ilmanvaihto on makkiin laitettava.

Virtsan saa kuitenkin makista johtaa tiiviistä putkista viemärikanavaan.

110 §.

Vesiklosetteja, jotka ovat niin laitetut, että kaikki kiinteä lika niistä keräytyy erityiseen säiliöön, saa kaikkialla kaupungissa asuinhuoneisiinkin sijoittaa.

Muunlaatuista vesiklosettia älköön laitettako.

111 §.

Vesiklosettihuone on varustettava sen laatusella lattialla kuin 109 §:ssä on mainittu, ja pitää siinä olla tarpeellinen ilmanvaihto. Lian kokoomissäiliö on pantava semmoiselle alustalle, josta samassa §:ssä puhuttiin.

Vesiklosetti on varustettava hajulukolla ja hajulukon laesta rakennuksen vesikaton yläpuolelle ulottuvalla vetoputkella.

Vesiklosettia ei saa huuhdella välittömästi vesijohdosta tulevalla vedellä eikä sen paineella.

112 §.

Läävää ja tallia älköön rakennettako kuutta metriä (6 m) lähemmäksi katua tai yleistä paikkaa.

Elukkain säilytys huone on niin laitettava, että elukat saavat tarpeellista suojaa sään vaihteluilta ja tarpeeksi valoa sekä että on tarpeellinen ilmanvaihto, niin myös ettei yleisöä eikä lähellä asuvia vaivaa sieltä leviävä haju. Semmoisen huoneen lattia pitää panna maanpinnasta koholle ja olla sen laatuinen, ettei lika siitä tunkeudu maahan eikä valu valtoimitaan pois.

Jos läävä tai talli laitetaan asuinhuoneiden alle, on ryhdyttävä tarpeellisiin varokeinoihin hajun estämiseksi tunkeutumasta asuinhuoneisiin.

113 §.

Kiinteä eläimenlanta, tunkio, perkkeet ja muut karikkeet ovat kerättävät erilliseen, maanpinnalle sijoitettuun arkkuun tai lantakammioon.

Läävästä ja tallista tuleva nestemäinen lika on, ellei sitä turvemultaa käyttämällä täydellisesti kuivata, johdettava joko erityiseen, tiiviiseen ja helposti siirreltävään säiliöön tai viemärikanavaan tai, missä ei viemärikanavaa ole, lantakuoppaan.

Lantakammion niin myös lantakuopan seinät ja lattia pitää olla asfaltista, sementtiin muuratuista kivistä tai muusta samoin vettä läpäisemättömästä aineesta.

9 luku.

Yleisiä säännöksiä.

114 §.

Rakennusjärjestyksen mukaan ratkaistavat jutut ja asiat käsittelee, jollei toisin ole säädetty, maistraatti.

Maistraatin asiana on myöskin valvoa, että rakennusjärjestyksen rikkomiset estetään tai, kun niitä on tapahtunut, saatetaan syytteeseen.

115 §.

Vuosittain, ennen toukokuun umpeen menemistä, on maistraatin määräyksestä jonkun sen jäsenistä ynnä kaupungininsinöörin niinä päivinä, jotka 5 §:ssä säädetyllä tavalla julkaistulla kuulutuksella ovat saatettavat yleiseksi tiedoksi, toimitettava kaupungin katujen ja yleisten paikkain sekä näiden varsilla olevien talojen, porttien ja lauta-aitojen ulko-osain katselmus niitten puutteellisuuksien selville saamiseksi, joiden poistaminen rakennusjärjestyksen mukaan on tarpeellinen. Katselmuksessa on tehtävä pöytäkirja, jossa täydellisesti mainitaan kaikki silloin huomautetut puutteellisuudet ynnä katselmusmiesten ehdotukset puutteellisuuksien poistamiseksi, ja on pöytäkirja toimitusmiesten allekirjoittamana maistraattiin annettava ennen seuraavan heinäkuun 1 päivää.

Katselmuspöytäkirjan saavuttua maistraattiin pitää maistraatin viipymättä kutsua eteensä asianomaiset tontinomistajat tai heidän asiamiehensä sekä, harkinnan mukaan, velvoittaa heidät määrääjän kuluessa korjaamaan puutteellisuudet. Jos puutteellisuus on semmoinen, että kaupungin, yksinään tai muiden kera, pitää kustantaa sen poistaminen, tulee maistraatin myös katsoa, että asianomaiset ryhtyvät tarkoituksen vaatimiin toimiin.

116 §.

Muutosta maistraatin päätöksen haetaan kuvernööriltä kirjallisella valituksella, joka maistraatin päätöksen kera asianomaisen itsensä tai hänen asiamiehensä on kuvernööriin antaminen ennen kello kahtatoista viidentenätoista päivänä siitä, kun päätös julistettiin, sitä päivää, jolloin tämä tapahtui, kuitenkin lukematta.

Valituksen kuvernöörin päätöksestä saa tehdä kirjallisella, Keisarilliselle Majesteetille alamaisuudessa osotetulla muutoksenhaulla, joka ynnä päätös on ennen kello kahtatoista kolmantenakymmenentenä päivänä sen jälkeen kun valittaja on saanut päätöksen tiedokseen, samaa päivää kuitenkin lukematta, valittajan itsensä tai hänen asiamiehensä annettava Keisarillisen Senaatin Talous-Osastoon.

117 §.

Kun hengenvaara on tarjolla tai asianhaarat muutoin niin vaativat, määrättäköön päätös, tehdyn valituksen sitä estämättä, heti täytäntöön pantavaksi.

118 §.

Rakennusjärjestyksen rikkominen rangaistaan sakolla aina kahteensataan markkaan asti; ja pakotettakoon niskoitteleva niinikään sopivalla sakolla täyttämään, mitä rakennusjärjestyksen mukaan on hänen velvollisuutensa, sekä, ellei oikaisua siten saavuteta, korjattakoon puutteellisuus hänen kustannuksellaan.

Niskoittelevan puolesta suoritettujen töiden kustannukset otettakoon häneltä muitta mutkitta.

119 §.

Rakennusjärjestyksen mukaan kaupungininsinöörille kuuluvat tehtävät saa suorittaa muukin virkamies, jonka toimeksi ne asianmukaisella johtosäännöllä määrätään.

120 §.

Tontinomistajan on velvollisuus, ollessaan poissa kaupungista kuukautta pitemmän ajan, panna sijaansa asiamies, jolla tonttia koskevissa asioissa on valta kantaa ja vastata, ja siitä maistraattiin ilmoittaa. Jos tämä laiminlyödään, alköön tontin-

omistajan poissaolo estäkö semmoisen asian käsittelyä ja ratkaisua; kuitenkin on asian käsiteltäväksi ottamisesta annettava tieto talonmiehelle tai muulle henkilölle, jolla talon hoito on toimitaan.

121 §.

Kokonaisella muurikivellä ymmärretään kahdensadan kahdeksankymmenen millimetrin (280 mm) pituista muurikiveä, puolella muurikivellä sadan kolmenkymmenenviiden millimetrin (135 mm) levyistä muurikiveä, poikittain asetettuna, ja neljännesmuurikivellä kuudenkymmenen viiden millimetrin (65 mm) vahvuista muurikiveä, syrjälleen asetettuna.

122 §.

Rakennusjärjestys on voimassa kaupungin asemakaavaan otetulla alueella sekä myös sanotun alueen ulkopuolella, mutta sen rajaviivain vierellä sijaitsevien tilain rakentamisessa.

Ulriikkaporin kaivopuiston itäisellä huvila-alueella käytetään kuitenkin rakennusjärjestystä ainoastaan, mikäli poikkeavia säännöksiä ei ole tätä aluetta varten tammikuun 19 päivänä 1886 vahvistetussa erityisessä rakennusjärjestyksessä.

Tehdastonttien rakentamisesta on voimassa mitä siitä erittäin säädetään.

Jos kaupungille kuuluvaan alueeseen nähden on erityisesti määrätty, missä määrin sitä saa rakentaa, tai jos semmoisen alueen omistaja on sen rakentamiseen nähden tehnyt jonkun sitoumuksen, olkoon se edelleenkin noudatettavana.

Huvilapalstoille ja muille kaupungin ulkopuolella sijaitseville, tontteihin jakamattomille tiloille sekä vuokralle annetuille esikaupunkitonteille rakennetaan niiden määräysten mukaan, jotka niistä erittäin annetaan.

123 §.

Poikkeuksen rakennusjärjestyksen määräyksistä, mikäli muun säännöksen estämättä käy päinsä eikä vaaraa siitä koidu, saa kuvernööri maistraatin ehdotuksesta sallia, kun kysymyksessä on huoneuksen rakentaminen lyhyeksi aikaa tilapäisesti käytettäväksi.

124 §.

Rakennusjärjestyksen muuttamisesta on voimassa mitä muutoksen tekemisestä kaupungin asemakaavaan on sanottu.

125 §.

Rakennusjärjestyksen saattamiseksi yleiseksi tiedoksi on sitä maistraatin toimesta painatettava tarpeellinen määrä suomen- ja ruotsinkielisiä kappaleita.

126 §.

Tämä rakennusjärjestys astuu voimaan 1 päivästä syyskuuta 1895.

Makit, läävät, tallit tai perkkeiden, tunkioitten ja semmoisten säilytysuojat pitää viimeistään viidessä vuodessa ylläsanotusta päivästä olla laitettut rakennusjärjestyksen määräämään kuntoon. Jos tämän täyttäminen kohtaisi suurta vaikeutta, pitennettäköön mainittua aikaa, terveydenhoitolautakuntaa kuultua, enintään kuitenkin viidellä vuodella.

Muu rakennus, jonka teettämiseen lupa on annettu ennen sanottua päivää ja edelleen on voimassa, rakennettakoon säädetyssä järjestyksessä, niin myös rakennus, joka jo ennen on lainmukaisesti tehty, samassa kunnossa edelleenkin sinällänsä pidettäköön. Jos semmoinen rakennus uudestirakennetaan, tai jos siihen muutoin tehdään mainittavia muutoksia, noudatettakoon kuitenkin rakennusjärjestystä soveltuvilta kohdin.

Katto, joka on tehty muusta kuin 100 §:ssä mainitusta aineesta, pysytettäköön viisi vuotta sen jälkeen kun rakennusjärjestys on astunut lailliseen voimaan. Jos katto tehdään uudestaan, noudatettakoon viimeksi mainittua lainpaikkaa.

Jos portaat ulkonevat kadulle tai yleiselle paikalle pitämälle kuin 102 §:ssä sanottiin, on tontinomistaja suurenpuoleista uudestirakennustyötä tai rakennuksen korjausta toimittaessaan velvoitettava, kun se sanottavitta vaikeuksitta voi käydä päinsä, poistamaan rakennuksen liiksi ulkonevan portaitten osan.

Rakennuspiirustuksissa noudatettavaa merkitsemistapaa koskevia määräyksiä.

Maistraatin vahvistamat elok. 10 p:nä 1895.

Helsingin kaupungille toukokuun 3 päivänä 1895 annetun rakennusjärjestyksen 52 §:ssä olevan säännöksen johdosta on maistraatti rakennuspiirustusten tekemisessä noudatettavasta merkitsemistavasta antanut seuraavat määräykset:

Pohja- ja läpileikkaus- sekä asemapiirroksissa on käytettävä allamainittuja värinmerkintöjä:

Kivi: tiili, uusi	merkitään	intianpunasella;
tiili, vanha	”	mustalla;
uusi tulisija	”	vaalealla karmiinilla;
vanha tulisija	”	vaaleanharmaalla;
luonnonkivi	”	tummanharmaalla;
Puu: uusi	”	poltetulla terra siennalla;
vanha	”	seepialla;
Rauta: takorauta ja teräs	”	preussinsinisellä;
harkkorauta	”	neutraalitintellä.

Purettava rakennuksen osa on viivoitettava vihreällä.

Osittaisissa julkisivun muutoksissa merkitään uusi punaisella.

Sen ohessa on maistraatti määrännyt, että rakennusten ja rakennusmuutosten piirustukset tässä kaupungissa ovat tehtävät joko 100 sm. \times 65 sm. taikka 50 sm. \times 65 sm. kokoa.

Ulriikaporin kaivopuiston itäisen huvila-alueen rakennusjärjestys.

K. Senaatin vahvistama huhtikuun 10 p:nä 1907.

Ulriikaporin kaivopuiston itäinen huvila-alue on toukokuun 3 p:nä 1895 kaupunkia varten vahvistetun rakennusjärjestyksen alainen seuraavassa mainituin poikkeuksin:

1 §.

Huvila-alueen halki kulkevat yleiset tiet ovat maistraatin määräämällä tavalla pidettävät asianmukaisessa kunnossa.

Näiden teiden kunnossapidon kustantavat huvilanomistajat yhteisesti, ja jaetaan kustannukset heidän kesken suhteellisesti heidän tonttiansa pinta-alan suuruuteen.

Ennenkuin sanottavampiin muutos- tai uudistustöihin näillä teillä päätetään ryhtyä, on huvilanomistajille annettava tilaisuus lausua siitä mielensä.

2 §.

Tonttia älköön yleisen tien puolelta tai vähemmän kuin seitsemän metrin (7 m) päässä sellaisesta tiestä, ei myöskään meren tai puiston puolelta, aidattako muulla kuin säleaidalla.

3 §.

Teollisuuslaitoksia ei saa huvila-alueella olla.

4 §.

Asuinrakennuksia ei saa rakentaa kahdeksaa metriä (8 m) lähemmäksi tontin rajaa eikä yhdeksää metriä (9 m) lähemmäksi tonttia rajoittavan tien keskiviivaa; kuitenkin saa kivistä tehtyjä ulkokuonerakennuksia, joiden korkeus ei ole kuutta metriä (6 m) suurempi katonharjaan ja joissa ei ole naapuritontille päin viettävää kattoa, rakentaa mainittuun rajaan asti.

Tontille ei myöskään saa rakentaa niiden rajaviivojen ulkopuolelle, jotka huvila-alueen asemakarttaan ovat merkityt sinisellä, ei myöskään, ellei sellaista rajaviivaa ole, seitsemää ja neljää kymmenesosaa metriä (7,4 m) lähemmäksi itäistä lehtokujaa.

Ulkohuoneita ei saa rakentaa yleistä tietä, puistoa eikä merta päin.

5 §.

Tontin pinta-alasta saa rakentaa enintään neljänneksen, kuitenkin niin että, jos tonttiin kuuluu 4 §:ssä mainittujen rajaviivojen ulkopuolella sijaitseva alue, johon siis ei saa rakentaa, älköön tästä alueesta rakennettavaksi luvallisen pinta-alan määräämisessä otettako lukuun enempää kuin kolmasosa.

6 §.

Kahden rakennuksen vähin välimatka pitää olla yhdeksän metriä (9 m).

7 §.

Rakennusta ei saa tehdä kahta kerrosta korkeampaa.

Kerrokseksi ei lueta erittäin kaltevalla maalla olevien rakennusten kellarikerrosta, ei myöskään tulenkestävistä aineista tehtyjen rakennusten ullakkopäätty- eikä tornihuoneita.

Rakennuksissa, jotka joko kokonaan tai osittain rakennetaan muista kuin tulenkestävistä aineista, ei ullakkopäätty- eikä tornihuoneita saa sisustaa asuinhuoneiksi.

8 §.

Uutis- ja lisärakennusta varten vaaditaan, paitsi muita säädettyjä piirustuksia, myöskin rakennuksen kaikkien julkisivujen piirustukset.

Samoin ei julkisivunmuutostakaan saa toimittaa, ellei muutosta osottavaa piirustusta ole säädettyssä järjestyksessä hyväksytty.

Muita kuin kaunistavia ja huvilakaupunginosaan soveltuvia rakennuksia älköön sallittako rakentaa.

9 §.

Yleistä tietä ei saa käyttää rakennustarpeitten säilytyspaikaksi; kuitenkin voi tontinomistaja yleisen rakennusjärjestyksen 63 §:ssä säädetyllä tavalla hankkia luvan rakennusaineitten ja muiden tarvikkeitten säilyttämiseen tontilla maistraatin määräämänä aikana.

10 §.

Tontti on kaunistettava siroilla ja hyvin hoidetuilla istutuksilla.

Nämät istutukset ovat, jos tontinomistaja vitkastelee eikä muistutuksista ja sakoista ota ojentuakseen, maistraatin toimesta, mutta omistajan kustannuksella, hankittavat ja kunnossapidettävät.

11 §.

Tämä rakennusjärjestys astuu voimaan kesäkuun 1 p:nä 1907.

Rakennusjärjestys Helsingin kaupungin tehdas-, makasiini- ja varastotonteille.

K. Senaatin vahvistama marraskuun 18 päivänä 1901.

Kaupungin asemakaavaan tehdas-, makasiini- ja varastotonteiksi merkittyihin tontteihin nähden on noudatettavana kaupungille toukokuun 3 päivänä 1895 annettu yleinen rakennusjärjestys alempana mainituin poikkeuksin:

1 § (3 ja 122 §¹).

Jos tontti on kaupungin asemakaavaan merkitty tehdas-, makasiini- tai varastotontiksi, tehtäköön siitä merkintä kaupungin tonttikirjaan.

2 § (7 §).

Tehdastontin tonttikartasta ja mittauskirjasta pitää näkyä ne rajatontilla olevat rakennukset, jotka sijaitsevat kymmenen metrin (10 m) päässä mitatun tontin rajasta.

3 § (9 §).

Tehdastonttia ei saa osittaa, ellei sen jokainen osa ole alataan tuhatviisisataa neliometriä (1,500 m²) tai enemmän.

4 §.

Tehdastontille rakennettakoon ainoastaan tehdastalo ja makasiinit sekä konttorihuone, niin myös asuin- ja ulkokuoneet tehtaanjohtajalle sekä niille tehtaan palveluksessa oleville apulaisille ja työmiehille, joiden alituinen läsnäolo on tehdasliikkeelle tarpeellinen.

Tehdastontille saa myöskin rakentaa ainoastaan makasiineja tahi käyttää sitä varastopaikkana.

5 § (37 §).

Muunlaisesta kuin tulenkestävästä aineesta ei saa huoneusta rakentaa viittä metriä (5 m) lähemmäksi rajatonttia; semmoisen huoneuksen ja tontinrajan välistä alaa ei saa käyttää varastopaikaksi.

6 § (39—42 §).

Tehdastontin alasta saa esteettömästi rakentaa enintään kolme neljänestä.

7 §.

4 §:ssä mainittujen asuin- ja ulkokuoneiden rakentamisessa noudatettakoon yleistä rakennusjärjestystä.

Jos asuinhuoneisto teetetään tehdasrakennuksen tahi makasiinin yhteyteen, pitää maistraatin tutkia, missä määrin siinä on yleistä rakennusjärjestystä noudatettava.

¹) Sulkujen välissä olevat numerot osottavat vastaavia yleisen rakennusjärjestyksen pykälää.

8 § (43—46 §).

Kadun varrelle saa tulenkestävästä aineesta teetettävän tehdastalon ja makasiinin rakentaa kolmekolmatta metriä (23 m) korkean.

Tehdastalon ja makasiinin suurin luvallinen korkeus tontin sisäosassa on, pihan leveyteen katsomatta, kahdeksantoista metriä (18 m).

Tehdastalon ja makasiinin kerrosluku ei ole rajoitettu; kumminkin on huomioonotettava yleisen rakennusjärjestyksen sääntöjä, mikäli työhuoneita koskee.

Kun tehdasliikkeen laatu tahi muut erinäiset asianhaarat niin vaativat, saa maistraatti, asiantuntijoita kuultuansa, sallia poikkeuksen siitä mitä tässä on sanottu.

9 §.

Vajan, liiterin ja muun pienenlaisen, neljää metriä (4 m) matalamman tulisijattoman säilytyshuoneen, jota aiotaan käyttää tilapäiseen tarpeeseen ja enintään vuosi, saa rakentaa erityistä lupaa hankkimatta.

10 § (50 ja 53 §).

Asemapiirroksesta pitää näkyä, paitsi mitä yleisessä rakennusjärjestyksessä määrätään, jokainen kymmenen metrin (10 m) päässä tontista olevana apuritontin osa ja sillä alalla sijaitseva rakennus tahi sen osa.

11 § (72, 73, 75 §).

Tehdastalon, makasiinin ja ulkokuoneen ulko-, raja- ja palomuurin vahvuuteen nähden noudatettakoon mitä maistraatti rakennuksen kestävyyttä ja kylmän torjumista silmällä pitäen katsoo tarpeelliseksi määrätä.

12 § (74 §).

Tehdastalo tai makasiini, joka on kokonaan tai osittain rakennettu muista kuin tulenkestävistä aineista, on, jos sen pinta-ala on kuuttasataa neliometriä (600 m²) suurempi, jaettava palomuuureilla siten, että yksikään palomuurilla erotettu rakennuksen osa ei ole mainittua mittaa suurempi.

13 § (78—86 §).

Tulipesän suuta ei saa tehdä huoneeseen, jossa tulenarkoja

aineita mainittavammassa määrässä valmistetaan, muokataan tai säilytetään.

14 § (93—96 §).

Jos versta- tai työhuone laitetaan tehdastalon tahi makasiinin muuhun kuin pohjakerrokseen, pitää huoneisto varustaa niin lukuisilla ja siten sijaitsevilla portailla, ettei mikään huoneiston osa ole kolmeakymmentä metriä (30 m) kauempana semmoisista portaista.

Nämä portaat pitää olla tulenkestävät, helposti saavutettavat ja tarpeellisen, vähintään metrin ja viisi kymmenesosaa (1,5 m) leveät.

Portaitten sijaan saa myöskin asettaa muita, huoneiston pikaiseen tyhjentämiseen yhtä sopivia laitteita.

15 § (33 ja 112 §).

Tehdastontille on lupa rakentaa sepänpaja ja talli kadun varrellekin.

16 §.

Tehdastontilta ei saa viemäriin johdattaa terveydelle vaarallista tahi viemäriä vahingoittavaa ainetta.

17 §.

Jos havaitaan että jo rakennettu tehdas on terveydelle vaarallinen tahi aikaansaa tulenvaaraa tahi muuten on ympäristöllensä erittäin haitallinen, pitää maistraatin, harkintansa mukaan, säätää tarpeellisia toimenpiteitä semmoisen epäkohdan poistamiseksi.

18 §.

Mitä näin on säädetty noudatettakoon myöskin makasiini- ja varastopaikkoihin nähden, kumminkin seuraavin poikkeuksin:

a) Niin makasiini- kuin varastotontillekin rakennettakoon konttorihuoneita sekä vartijalle tarpeellinen asunto, mutta muuten ei varastotontille saa sijoittaa muita kuin varastoa varten tarpeelliset rakennukset.

b) Makasiini- ja varastotonteilla ei ole tarpeellista pitää avointa pihamaata.

c) Makasiinitontille saa rakentaa taloja ainoastaan tulenkestävistä aineista.

d) Sepänpajaa tahi tallia ei saa makasiini- eikä varastotontille sijoittaa.

Rakennusjärjestys Helsingin kaupungin kortteleille n:roille 373, 375 ynnä 377—389.

K. Senaatin vahvistama heinäkuun 24 päivänä 1902.

Yllämainittujen korttelien rakentamisessa on noudatettava kaupungille toukokuun 3 päivänä 1895 vahvistettua rakennusjärjestystä alempana mainituin poikkeuksin:

1 §.

Korttelien n:rojen 373 ja 380 tontteja ei saa puiston puolelta eikä lähempää kuin seitsemän metrin (7 m) päässä siitä aidata muulla kuin säleaitauksella.

2 §.

Kahdelle tontille saa laittaa yhteisen ajoportin; kumminkin on sopimus siitä tehtävä kirjallisesti sekä maistraatin pöytäkirjaan pantava ja kaupungin tonttikirjaan merkittävä.

Semmoinen ajoportti pitää sijoittaa tonttien välirajalle.

Muunlainen ajoportti tahi läpikäytävä, josta yleisen rakennusjärjestyksen 28 § mainitaan, ei ole tarpeellinen.

3 §.

Vähintään puolet tontin luvallisesta rakennusalasta pitää olla rakennettu kahden vuoden kuluessa haltuunottamisesta.

Jos sanottu aika menee umpeen ilman että tontille on rakennettu asianmukaisia rakennuksia, palautuu se kaupungille, minkä ohella omistaja on menettänyt puolet tontin ostohinnasta kaupunginkassan hyväksi.

Poikkeuksen tästä saavat kuitenkin erinäisen aiheen johdosta kaupunginvaltuusmiehet myöntää.

4 §.

Yleisen rakennusjärjestyksen 30 §:n säännöstä että taloissa, joissa alempi kerros on tulenkestävästä aineesta ja ylempi puusta, ensinmainittu kerros pitää olla holvattu, ei sovelleta tässä puheena olevalla alueella.

5 §.

Teollisuuslaitosta tahi työpajaa ei saa tällä alueella olla.

6 §.

Asuinhuone on rakennettava tontin kadunrajaan, ulkokuone sitävastoin sisäpuoliseen tontinrajaan.

7 §.

Ulkokuoneen, joka tehdään puusta ja jonka katto ei vietä naapuritonttiin päin, saa rakentaa aivan tontinrajaan.

8 §.

Tontille saa rakentaa asuinhuoneita: kulmatontilla enintään kahdelle kolmasosalle ja muulla tontilla enintään kahdelle viidesosalle pinta-alasta.

Tontin järellä olevasta osasta saa käyttää kymmeneksen ulkokuoneiden paikaksi.

9 §.

Asuinrakennuksen suurin luvallinen korkeus on viisitoista metriä (15 m) ja ulkokuoneuksen neljä metriä (4 m).

10 §.

Asuinrakennukseen saa laittaa enintään kolme kerrosta.

11 §.

Kortteleihin n:roihin 373 ja 380 tehtävää rakennusta varten vaaditaan, paitsi muita yleisessä rakennusjärjestyksessä säädettyjä piirustuksia, myöskin puistosta käsin näkyvään julkisivujen piirustukset.

12 §.

Ulkokuoneiden muurit saa rakentaa ohuemmat kuin yleisessä rakennusjärjestyksessä säädetään, jos muurin lujuus ei siitä joudu vaaranalaiseksi.

13 §.

Sisäportaat saa teettää muustakin kuin tulenkestävästä aineesta, mutta kahta kerrosta korkeammassa kivitaloissa ne on ullakosta erotettava palo-ovella.

Pääportaitten vähin luvallinen leveys on metri ja kaksi kymmenesosaa (1,2 m).

14 §.

Kivitalon ulkopuolisen räystäsluistan saa tehdä puusta, mutta pitää se, siinä tapauksessa että se johdetaan tontinrajaan, metrin ja viiden kymmenesosan (1,5 m) päässä siitä olla tehty tulenkestävästä aineesta.

Rakennusjärjestys Helsingin kaupungin kortteleille n:roille 180, 182, 183 ja 185.

K. Senaatin vahvistama heinäkuun 24 päivänä 1902.

Kapteeninkadun tonteilla n:roilla 18 ja 20 sekä Huvilakadun tonteilla n:roilla 17 ja 19 korttelissa n:o 180, kuin myöskin ensin sanotun kadun tonteilla n:roilla 4, 6, 8 ja 10 korttelissa n:o 182 on voimassa kaupungille toukokuun 3 päivänä 1895 vahvistettu rakennusjärjestys, kumminkin siten, että taloja muusta kuin tulenkestävästä aineesta ei saa näille tonteille rakentaa.

Muilla yllämainittujen korttelien sekä korttelien n:ojen 183 ja 185 tonteilla sovelletaan niinkään kaupungin yleistä rakennusjärjestystä, kumminkin alempana mainituin poikkeuksin:

1 §.

Korttelien halki kulkevat kujat, joiden tarkoituksena on varata pääsy tonttien takaosiin, tehdään ja pidetään kunnossa kaupungin viranomaisten toimesta, mutta tontinomistajain kustannuksella, ollen näiden suoritettava tästä kaupungille korvaus kunkin suhteellisesti korttelissa olevan tonttinsa pinta-alaan.

Nämä kujat on koko leveydeltään asfaltoitava, jotavastoin niihin ei tarvitse laittaa erityistä jalkakäytävää.

2 §.

Tontin ajoportin saapi laittaa semmoisellekin kujalle kuin 1 §:ssä sanotaan.

Muu ajoportti tahi läpikäytävä, josta yleisen rakennusjärjestyksen 28 §:ssä mainitaan, ei ole tarpeellinen.

3 §.

Vähintäänkin puolet tontin luvallisesta rakennus-alueesta on rakennettava kahden vuoden kuluessa haltuunottamisesta.

Jos sanottu aika menee umpeen eikä tontille ole asianmukaisesti rakennettu, palautuu tontti kaupungille, jota paitsi omistaja on menettänyt puolet ostohinnasta kaupunginkassan hyväksi.

Poikkeuksen tästä voi kuitenkin, erityisistä syistä, kaupunginvaltuusto sallia.

4 §.

Tontille saa rakentaa ainoastaan kivitaloja.

Teollisuuslaitosta, työpajaa, tallia tahi läävää ei saa tällä alueella olla eikä myöskään yleisten rakennusjärjestyksen 31 §:n b ja d kohdan säännöksiä täällä soveltaa.

5 §.

Asuinrakennus on sijoitettava tontin kadunrajaan, ulkokuoneet sitävastoin sisäpuoliseen tontinrajaan.

6 §.

Asuinrakennuksen paikaksi saa tontista käyttää: kulmatontista enintään kaksi kolmasosaa ja muusta tontista enintään kaksi viidesosaa pinta-alasta.

Tontin jälellä olevasta osasta saa viidenneksen käyttää ulkokuoneiden paikaksi.

7 §.

Asuinrakennuksen suurin luvallinen korkeus on yksitoista ja viisi kymmenesosaa metriä (11,5 m) sekä ulkokuoneiden kuusi metriä (6 m), ulkokuoneiden korkeus laskettuna palomuurin yläreunaan.

8 §.

Asuinrakennuksen saa rakentaa korkeintaan kolmikerroksisen.

Tätä ennen teetetyssä asuinrakennuksessa saa kellari- tai ullakkokerroksen sisustaa asuinhuoneiksi suorittamalla asianomaisesta tontista sellaisen lisämaksun kuin rahatoimikamari tehdystä pyynnöstä katsoo kohtuulliseksi määrätä. *K. Senaatin päätös elok. 6 p:ltä 1910.*

9 §.

Ulkokuoneiden muurit saa tehdä ohuemmat kuin yleisessä rakennusjärjestyksessä säädetään, ellei niiden kestävyys sen johdosta joudu vaaranalaiseksi.

10 §.

Sisäportaat saa tehdä muustakin kuin tulenkestävästä aineesta. Ullakkoa vasten pitää portaat varustaa palo-ovella.

Pääportaiden vähin luvallinen leveys on metri ja kaksi kymmenesosaa (1,2 m).

11 §.

Ulkopuolisen räystääsliistan saa tehdä puusta, mutta pitää, siinä tapauksessa että se johdetaan tontinrajaan asti, metrin ja viiden kymmenesosan (1,5 m) päässä siitä olla tehty tulenkestävästä aineesta.

Helsingin kaupungin korttelin n:o 140 rakentamista koskevat määräykset.

K. Senaatin vahvistamat heinäkuun 24 päivänä 1902.

Korttelin n:o 140 tonttien rakentamisessa noudatetaan kortteleille n:roille 180, 182, 183 ja 185 vahvistettua erityistä rakennusjärjestystä, kumminkin sillä poikkeuksella että puheenalaisessa korttelissa saa rakentaa ainoastaan kaksi kolmasosaa tontin pinta-alasta.

Niihin puheenalaisten tonttien osiin, jotka sitä varten on korttelin asemakarttaan erityisesti merkitty, ei saa rakennuksia teettää.

Siltavuorenpenkereen tontti n:o 20 korttelissa n:o 140 rakennetaan kaupungille toukokuun 3 päivänä 1895 vahvistetun yleisen rakennusjärjestyksen mukaisesti.

Helsingin kaupungin kolmannen-, neljännen- ja viidennen-toista kaupunginosan rakennusjärjestys.

K. Senaatin vahvistama maaliskuun 9 p:nä 1908.

Helsingin kaupungin kolmas-, neljäs- ja viidestoista kaupunginosa rakennetaan sanotuille kaupunginosille vahvistetun

asemakaavan sekä kaupungille toukokuun 3 päivänä 1895 annetun yleisen rakennusjärjestyksen määräysten mukaan noudattamalla alempana säädettyjä poikkeuksia sanotusta rakennusjärjestyksestä:

1 §.

Ajoportti olkoon, maistraatin asiaa harkittua, lupa laittaa yhteinen kahdelle tai useammalle tontille, kun maistraatti on harkinnut sen voitavan sallia erittäinkin silmällä pitäen turvallisuutta tulenvaaran uhatessa; kuitenkin on sopimus siitä tehtävä kirjallisesti ja kirjoitettava maistraatin pöytäkirjaan sekä merkittävä kaupungin tonttikirjaan.

Muu ajoportti tai läpikäytävä, josta yleisen rakennusjärjestyksen 28 §:ssä mainitaan, ei ole tarpeellinen.

2 §.

Jos tontti on rakennettavaksi lunastettu, on sitä, yleisen rakennusjärjestyksen 29 §:ssä säädetyn seuraamuksen uhalla, kahden vuoden kuluessa haltuunottamisesta rakennettava kadun tai yleisen paikan viereltä vähintään puolet tontin luvallisesta rakennusalasta.

Sama laki olkoon, jos tontilla olevat rakennukset on tulipalo tuhonnut tai jos ne muuten on poismuutettu.

3 §.

Seuraaville tonteille saa rakentaa taloja ainoastaan tulenkestävästä aineesta:

- a) kaikille kolmannentoista kaupunginosan tonteille;
- b) Adlercreutz- ja Runebergkadun eteläpuolisille sekä näiden katujen ja Läntisen viertotien varsilla sijaitseville neljäntentoista kaupunginosan tonteille; niin myös
- c) Läntisen viertotien varrella oleville viidennentoista kaupunginosan tonteille.

4 §.

Mainittavampaa tulenvaaraa tuottavaa laitosta kuin myöskin sepänpajaa, työpajaa tai muuta laitosta, joka savun tai aikaansaamansa kolinan takia taikka muusta syystä on lähellä asuville haitallinen, ei saa puheenalaisiin kaupunginosaan rakentaa.

5 §.

Rakennusta, jota ei tehdä tulenkestävästä aineesta, älköön rakennettako neljää (4) metriä lähemmäksi rajakkaistonttia,

älkөөnkä sellaista rakennusta myöskään sijoitettako kahdeksaa (8) metriä lähemmäksi toista samanlaatuisesta aineesta tehtyä rakennusta.

6 §.

Jos jostakin tontista on sitä lunastettaessa tai muutoin erityisesti määrätty, että suurempi osa tonttia on jätettävä rakentamatta tai että siihen on rakennettava matalampia rakennuksia kuin yleensä on sallittu, tai jos tontin omistaja on tontin rakentamiseen nähden erityisesti sitoutunut johonkin muuhun, olkoon se myöskin tontin uuden omistajan noudatettavana; kuitenkin on sellainen määräys merkittävä tonttikirjaan.

7 §.

Kadun tai avoimen paikan äärellä oleva rakennus saa olla enintään kahdeksantoista (18) metriä korkea, luettuna jalkakäytävän pinnasta ylimmän kerroksen tai, missä ullakkokerros on, sen vuoliaiskerroksen yläreunaan. Kaltevalla maalla määrää keskikorkeus.

Katonaluskehän räystäsraja ei saa nousta sanottua keski korkeutta ylemmäksi, eikä mikään katon osa, lukuunottamatta savupiippuja ja palomuureja, kohota yli sen tason, joka sanotun korkeusrajan kautta kulkee neljäkymmenenviiden (45) asteen kulmassa vaakasuoraa tasoa vasten.

Mitä tässä on sanottu, ei koske kirkkoa eikä muuta yleistä rakennusta, jonka korkeuden kussakin eri tapauksessa asianomainen viranomainen määrää.

8 §.

Maistraatti voi, olojen sitä vaatiessa, kuultuaan rakennuskatselmusmiehiä, terveydenhoitolautakuntaa sekä asianomaisia, joiden etua asia voi koskea, ehdottaa poikettavaksi siitä, mitä yleisen rakennusjärjestyksen 40—47 §:ssä sekä edellä olevan 7 §:n toisessa momentissa säädetään, sekä jättää asian kuvernöörin ratkaistavaksi.

9 §.

Utisrakennuksen piirustusten pitää näyttää rakennuksen kaikki kadulta tai avoimelta paikalta näkyvät julkisivut sekä palomuurit, jotka tarvittaessa on rakennustaiteellisesti käsiteltävä.

10 §.

Asuinhuoneen tulee saada valaistus seinässä olevasta, niin

sijoitetusta ikkunasta, että valo, neljänkymmenenviiden (45) asteen kulmassa, vapaasti kohtaa seinän ulkosivua siinä kohdassa ikkunan alla, missä lattian pinta jatkettuna leikkaa mainitun seinäsivun.

Asuinhuoneen tulee olla vähintään kolme (3) metriä korkea.

Asuinhuoneen lattian tulee olla vähintään kolme kymmenesosaa (0,3) metriä ylempänä ympäröivää maanpintaa, laskettuna kaltevalla maalla keskikorkeutena.

11 §.

Pienessä rakennuksessa saavat portaat, harkinnan mukaan, olla ainoastaan metrin ja kaksi kymmenesosaa (1,2) leveät.

12 §.

Katettuja, rakennuksesta ulkonevia osia ja parvekkeita älköön rakennettako kolmea (3) metriä lähemmäksi tontin rajaa, älköönkä niiden leveys olko yhtä (1) metriä suurempi eikä pituus enempää kuin neljäsosa julkisivun pituudesta.

13 §.

Kortteleihin n:roiin 414, 415, 421, 434, 488, 495, 501, 507, 508, 509, 515 ja 516 nähden ovat voimassa kortteille 180, 182, 183 ja 185 vahvistetun erityisen rakennusjärjestyksen määräykset; kuitenkin niin

että näihinkin kortteleihin nähden on noudatettavana 10 §:n viimeisen momentin säännös;

että asuinrakennusta ei saa rakentaa kolmea kerrosta korkeammaksi, ullakko- ja kellarikerros lukuun otettuina; sekä

että pääportaat ja ullakonportaat on rakennuksessa, jossa se rakennuksen suuruuteen nähden harkitaan tarpeelliseksi, tehtävä tulenkestävästä aineesta.

Mitä edellä on sanottu, ei ole sovellettava huvilakortteleihin n:roiin 454—461, 472, 482, 483, 489, 490, 491, 496, 497, 502, 503, 504, 510, 511, 517 ja 518, Nordenskiöldkadun huvilatontteihin n:roiin 36, 38 ja 40 korttelissa n:o 467 eikä Eläintarhan alueeseen rajottuviin korttelien 520—525 huvilatontteihin, joihin nähden vastedes annetaan erityisiä määräyksiä.

Tämä rakennusjärjestys astuu voimaan huhtikuun 1 päivänä 1908.

**Rakennusjärjestys Laivurinkadun, Tehtaankadun,
Perämiehenkadun, Hernesaarenkadun ja Speranskitie
rajoittamalle osalle Helsingin kaupungin kuudetta
kaupunginosaa.**

K. Senaatin vahvistama heinäkuun 15 p:nä 1908.

Se kuudennen kaupunginosan alue, jota rajoittavat Laivurinkatu, Tehtaankatu, Perämiehenkatu, Hernesaarenkatu ja Speranskitie, rakennetaan mainittua aluetta varten vahvistetun asemakaavan ja toukokuun 3 p:nä 1895 kaupungille annetun yleisen rakennusjärjestyksen määräysten mukaan, alempana mainituin poikkeuksin sanotusta rakennusjärjestyksestä.

1 §.

Asuinrakennus sijoitettakoon ainoastaan siihen osaan tonttia, joka kaupunginasemakaavaan on tummemmalla värillä merkitty. Jos kuitenkin maanpinnan murtoutuminen vaatii rakennuksen sijoitettavaksi toisin, olkoon tämä sallittu kaupungin viranomaisten siihen pyynnöstä annettua luvan ja ottamalla huomioon naapuritonteilla mahdollisesti olevain rakennusten asema.

2 §.

Tontin pinta-alasta rakennettakoon enintään kaksi viidesosaa, ei kuitenkaan suurempaa pinta-alaa kuin yhteensä 240 neliometriä.

3 §.

Asuinrakennuksen saa tontille sijoittaa joko erilliseksi vähintään 4 metrin päähän viereisten tonttien rajoista taikka myös jonkun viereisen tontin rajalle, kuitenkin niin, että vähintään 4 metrin levyinen tyhjä tila on jätettävä rakennuksen ja muiden viereisten tonttien välille. *K. Senaatin päätös lokak. 27 p:ltä 1910.*

4 §.

Erillisen rakennuksen kaikki ulkoseinät ovat julkisivuina käsiteltävät; sellaisenkin rakennuksen palomuri, jonka toinen seinä on tontinrajalle päin, on taiteellisesti käsiteltävä

5 §.

Asuinrakennuksen suurin luvallinen korkeus on 9,5 metriä luettuna siitä maasta, jolla rakennus on, ulkomuurin yläreunaan. Katonharjan saa sijoittaa enintään 6 metriä ylemmäksi sanottua korkeutta.

Kaltevalla maalla otetaan keskikorkeus.

Asuinrakennuksessa ei saa olla enempää kuin 3 kerrosta. Kellari ja ullakko, johon tulisijalla varustettuja tai varustamattomia asuinhuoneita on laitettu, luetaan kerrokseksi. *K. Senaatin päätös lokak. 27 p:ltä 1911.*

6 §.

Ullakolle saa sisustaa asuinhuoneita, jos tarpeellisiin varokeinoihin tulenvaaran varalta on ryhdytty; ja antakoon maistraatti, palomestaria kuultuaan, kussakin eri tapauksessa siinä kohden tarpeellisia määryksiä.

7 §.

Luvallinen aitaus on metalliaita tahi taiteellisesti käsitelty kivimuuri, jonka korkeus saa vaihdella 1,0 ja 2,0 metrin välillä.

8 §.

Tontinomistaja olkoon velvollinen tontin rakentamattomalle alalle laittamaan istutuksen ja pitämään sen siistissä kunnossa. Istutuksen asianmukaiseen kunnossapitoon nähden olkoon tontinomistaja kaupunginpuutarhurin valvonnan alaisen ja velvollinen noudattamaan hänen antamia ohjeita.

9 §.

Huvila-alueella sijaitseva yleinen tie on pidettävä asianmukaisessa kunnossa maistraatin määräämällä tavalla.

Näiden teiden kunnossapidon kustantavat huvilanomistajat yhteisesti, ja jaetaan kustannukset heidän kesken suhteellisesti heidän tonttiansa pinta-alaan.

Ennenkuin suurempia kiveystöitä mainituilla teillä päätetään toimeenpanna, annetakoon huvilanomistajille tilaisuus lausua siitä mielensä.

Rakennusjärjestys erinäisille Helsingin kaupungin kolmannen-, neljännen- ja viidennentoista kaupunginosan huvilatonteille.

K. Senaatin vahvistama heinäkuun 13 p:nä 1909.

Huvilakorttelit n:rot 454—461, 472, 482, 483, 489, 490, 491, 496, 497, 502, 503, 504, 510, 511, 517 ja 518, Nordenskiöldkadun huvilatontit n:rot 36, 38 ja 40 korttelissa n:o 467 sekä Eläintarhan alueeseen rajoittuvat korttelien n:rojen 520—525 huvilatontit kolmannessa-, neljännessä- ja viidennessätoista kaupunginosassa rakennetaan sanottuja kaupunginosia varten vahvistetun asemakaavan ja puheena oleville kaupunginosille maaliskuun 9 päivänä 1908 annetun rakennusjärjestyksen määräysten mukaisesti alempana säädetyin poikkeuksin.

1 §.

Asuinrakennuksen saa sijoittaa ainoastaan siihen osaan tonttia, joka sitä tarkoitusta varten merkitään.

2 §.

Ulkohuonetta ei saa sijoittaa päin katua eikä yleistä paikkaa, ei myöskään rantatontille niin, että se välittömästi antaa merelle päin.

3 §.

Tontin pinta-alasta saa enintään kaksi viidesosaa rakentaa.

4 §.

Muita kuin siroja ja huvilakaupunkiin soveltuvia rakennuksia älköön puheena oleville tonteille rakennettako. Kadulle taikka yleiselle paikalle näkyvää palomuuria varten on julkisivupiirustus tarpeellinen.

5 §.

Florantien tonteille kortteleihin n:roihin 520—525 saa teettää rakennuksia ainoastaan tulenkestävästä aineesta.

6 §.

Tulenkestävästä aineesta teetettyä rakennusta ei saa rakentaa kolmikerroksista korkeammaksi. Kellarikerrokseen saa sitä paitsi laittaa pesu- ja leivintuvan. Kerrokseksi luetaan ullakko, siinä tapauksessa että sinne on laitettu lämmitettävä huone. Muusta kuin tulenkestävästä aineesta teetettyjen rakennusten korkeudesta ovat voimassa kaupungin yleisen rakennusjärjestyksen määräykset.

7 §.

Asuinrakennuksen saa teettää enintään neljätoista (14 m) metriä korkean, luettuna katonaluskehän räystäsrajasta; missä maa on tontin viereistä katua taikka paikkaa korkeampi, siellä ei räystäsrajaa kuitenkaan saa panna kahdeksatoista (18 m) metriä korkeammalle jalkakäytävästä lukien.

8 §.

Lallinen aitaus on metalliaitaus tai kivimuuri, jonka korkeus ei saa olla yhtä (1 m) metriä vähempi eikä kahta (2 m) metriä suurempi.

9 §.

Tontti on oleva varustettu siroilla ja hyvin hoidetuilla istutuksilla. Nämä istutukset on, jos tontinhaltija niskoittelee eikä ota muistutuksesta eikä uhkasakosta ojentuakseen, maistraatin toimesta, mutta tontinhaltijan kustannuksella laitettava ja kunnossapidettävä.

Määräyksiä, jotka on pantava 13, 14 ja 15 kaupunginosan tonteista annettaviin kauppakirjoihin.

Kaupunginvaltuuston vahvistamat lokak. 20 p:nä 1908 ja helmik. 16 p:nä 1909.

Kaupunginasemakaavatoimikunnan ehdotuksesta on kaupunginvaltuusto lokak. 20 p:nä 1908 päättänyt, että 13, 14 ja 15 kaupunginosan rakennusjärjestyksen selventämiseksi on mainittujen kaupunginosain tonteista annettaviin kauppakir-

joihin pantava nimenomainen määräys siitä että, elleivät talon-
omistajat voi sopia sisäpuolisten rakennusrajain määräämisen
johdosta syntyneiden yhteisten pihamaittensa pitämisestä eril-
leen aitaamattomina, tuollainen aitaus ei saa kohota 1,2 metriä
ylemmäksi maan pintaa sekä että sen pitää olla säleaitaus, niin
myös että puheenalaisia yhteisiä pihamaita ei saa käyttää taka-
pihaksi, varastopaikaksi eikä muuten sillä tavoin, että n. s.
sisempäin rakennusrajain tarkoitus tulee tuntuvassa määrässä
ehkäistyksi, vaan on niihin, mikäli mahdollista, laitettava istu-
tuksia, leikkikenttiä, sorastettuja käytäviä y. m. kaupungin-
puutarhurin siinä kohden antamain ohjeitten mukaisesti.

Sittenkun kaupunginaseமாகাavatoimikunta oli kaupungin-
valtuustolle tehnyt esityksen määräyksen antamisesta, että 13,
14 ja 15 kaupunginosan mahdollisimman kauniin, yhtenäisen ja
vaikuttavan rakentamisen aikaansaamiseksi rakennuttajan on
erinäisten kaupunginvaltuuston lähemmin määräämään katujen
ja avonaisten paikkain varsilla mainitussa kaupunginosissa
rakennettavain tai muutoksen alaisiksi tulevain rakennusten
julkisivupiirustuksille hankittava kahdella asiantuntevalla henki-
löllä täydennetyin kaupunginkaavatoimikunnan hyväksyminen, on
kaupunginvaltuusto, asiaa helmikuun 16 päivänä 1909 esiteltäessä,
maistraatin annettua lausunnon asiasta, pitänyt kaupunginasema-
kaavatoimikunnan ehdottamaa järjestystä taiteelliselta ja raken-
nustaiteelliselta kannalta kylläkin varsin suotavana; mutta kun
voimassa olevain lainmääräysten mukaan hallinnollisilla viran-
omaisilla on valta tarkastaa ja vahvistaa rakennuspiirustukset,
eikä siinä voi panna ehdoksi, että niiden sitä ennen pitää olla
kunnan viranomaisen hyväksymät, ei valtuusto ole katsonut
edellä ehdotetulle tarkastukselle käyvän antaminen velvoittavaa
merkitystä, jota vastoin valtuusto on päättänyt, että rahatoimi-
kamarin tulee puheenalaisten kaupunginosain tonteista vastedes
annettaviin kauppakirjoihin panna määräys, että asianomaiset
tontinomistajat ovat velvolliset ehdotetussa suhteessa alistamaan
tehtävät rakennuspiirustukset kaupunginaseமாகাavatoimikunnan
tai jonkun muun kaupunginvaltuuston siihen valtuuttaman
viranomaisen tarkastettavaksi ja että piirustuksille vahvistusta
haettaessa on oheenpantava mainitun toimikunnan tai virano-
maisen lausunto.

Kaupunginvaltuuston päätökset 13, 14 ja 15 kaupunginosaan teetettävään rakennusten julkisivupiirustusten tarkastamisesta, annetut tammikuun 31 ja maaliskuun 7 päivänä 1911.

Sittenkun kaupunginasemakaavatoimikunta 1910 vuoden päättyessä oli lakannut toimimasta, on kaupunginvaltuusto tammik. 31 p:nä 1911 antanut yleisten töitten hallituksen toimeksi suorittaa sen julkisivupiirustusten tarkastamisen, joka valtuuston helmikuun 16 p:nä 1909 tekemän päätöksen mukaisesti on toimitettava tämän kaupungin 13:nnessä, 14:nnessä ja 15:nnessä kaupunginosassa olevain tonttien rakentamiseen nähden, sekä maaliskuun 7 p:nä 1911 päättänyt, että mainitun julkisivutarkastuksen suorittaminen kuuluu ensi sijassa kaupungin-arkkitehdin, kaupunginasemakaava-arkkitehdin ja rakennustarkastajan muodostamalle toimikunnalle, niin myös että tämän toimikunnan kussakin eri tapauksessa antama lausunto sitten on alistettava hallituksen lopullisesti tarkastettavaksi.

Vallilan huvila-alueen korttelien n:ojen 530—551 rakennusjärjestys.

Kaupunginvaltuuston vahvistama lokakuun 6 p:nä 1908.

1 §.

Asuinrakennuksen saa sijoittaa ainoastaan tontin siihen osaan, joka tonttikartalla on tummemmalla värillä osotettu.
Kaup. valt. päätös maalisk. 19 p:ltä 1911.

2 §.

Tontin pinta-alasta saatakoon rakentaa enintään puolet. Rakennettavaksi luvallisesta pinta-alasta eivät ulkokuoneet saa täyttää neljättäosaa enempää.

3 §.

Rakentamatonta tonttialaa ei saa käyttää varastopaikaksi.

4 §.

Sola ei saa olla neljää metriä kapeampi.

5 §.

Puusta tehty asuinrakennus ei saa olla korkeampi kuin viisi metriä luettuna maasta katonrajaan ja yhdeksän metriä katonharjaan. Tulenkestävästä aineesta tehty asuinrakennus ei saa olla korkeampi kuin seitsemän metriä katonrajaan ja yhdeksän metriä katonharjaan. Ulkohuonetta ei saa tehdä viittä metriä korkeampaa katonharjaan lukien. Kaltevalla maalla on määräävänä kadulle tahi pääpihalle päin olevan rakennuksen julkisivun keskikorkeus.

6 §.

Tulenkestämättömästä aineesta tehdyssä asuinrakennuksessa saa katonrajan yläpuolella olevasta ullakosta ainoastaan puolet sisustaa asuinhuoneiksi; ja on toinen puoli jätettävä yhtenäiseksi avonaiseksi ullakoksi. *Kaup. valt. päätös maalisk. 7 p:ltä 1911.*

7 §.

Ikkunoita saa asuinhuoneisiin sijoittaa ainoastaan kadulle tai vähintään kuusi metriä leveälle pihalle päin. Keittiö luetaan asuinhuoneeksi.

8 §.

Asuinhuone pitää olla vähintään 2,7 metriä korkea.

9 §.

Rakennuksen laitosten pitää olla kyllin luotettavia ja tukevia.

10 §.

Tulisijoihin ja savujohtoihin nähden olkoon noudatettavana mitä kaupungin yleisessä rakennusjärjestyksessä niistä säädetään. Puiseen ulkohuoneeseen ei saa laittaa tulisijaa.

11 §.

Kivijalan pitää kohota vähintään 0,5 metriä maanpinnasta.

12 §.

Katonlapetta ei saa tehdä naapuritonttia päin kallistuvaksi.

13 §.

Asuinhuoneita laitettaessa ullakolle on pantava sellaiset laitokset tulenvaaran varalta, jotka maistraatti hyväksyy, ja pitää mainitussa tapauksessa ullakon portaitten olla vähintään 1,2 metriä leveät sekä koko ullakko varustaa tiiviillä lattialla.

14 §.

Kellariin saa laittaa pesutuvan tulenkestävästä aineesta, jollei pesutupa ole enempää kuin puolet korkeuttaan, syvimmästä kohdasta mitattuna, maan pinnan alapuolella. Pesutupaa ei saa luovuttaa asunnoksi.

15 §.

Tallia, navettaa ja lantatunkiota ei saa sijoittaa kuutta metriä likemmäksi asuinrakennusta. Asuinrakennuksen ja muun ulkokuoneen vähin välimatka on oleva neljä metriä.

16 §.

Teollisuuslaitosta taikka sepänpajaa ei saa puheena olevalle alueelle laittaa, ei myöskään saa sikotarhaa siellä pitää.

17 §.

Kahden tontin yhteenrakentaminen on, rahatoimikamarilta siihen luvan saatua ja siinä kohden annettuja määräyksiä noudattamalla, sallittu.

Tontti saatakoon myös rahatoimikamarin suostumuksella osittaa, jos jokainen osa käsittää sataviisikymmentä neliometriä sekä julkisivu on vähintään yhdeksän metriä pitkä.

18 §.

Makkiin nähden olkoon noudatettavana mitä kaupungin yleisessä rakennusjärjestyksessä siitä säädetään.

19 §.

Kun rakennetaan yhtäjaksoisia taloja pienine erillisine asuinhuoneistoineen, jotka kukin kuuluvat eri omistajalle, voi rahatoimikamari yksityisissä tapauksissa sallia tästä johtuvia poikkeuksia tämän rakennusjärjestyksen 1, 13 ja 16 §:n määräyksistä. Itsekukin sellainen yhtäjaksoinen rakennusryhmä ei kuitenkaan saa täyttää enempää kuin 440 neliömetrin alan.

20 §.

Uutisrakennuksen sekä muutosrakennuksen piirustukset on laadittava kaupungin yleisessä rakennusjärjestyksessä sanotulla tavalla, ja on piirustusten hyväksymistä haettava rahatoimikamarilta ja maistraatilta.

21 §.

Tätä rakennusjärjestystä ei ole sovellettava niihin kortteleissa n:oissa 530, 531, 539, 540, 541, 543, 546, 547 ja 548 sijaitseviin tontteihin, joita ei ole väritetty alueesta tehdyssä asemapiirroksessa, vaan annetaan näitä tontteja varten vastedes eri määräykset.

Tässä yhteydessä on kaupunginvaltuusto vahvistanut Vallilan vuokratonttien asemakartan rakennusrajoineen noudatettavaksi tontteja sanotulta alueelta vastedes vuokralle annettaessa.

Vallilan huvila-alueen kortteleissa n:oissa 530—551 olevain tonttien vuokravälikirja.

Kaupunginvaltuuston vahvistama lokakuun 6 päivänä 1908.

Helsingin kaupunki vuokraa täten N. N:lle tontin n:o — — — kadun varrelta Vallilan korttelista n:o — — — 30 vuoden ajaksi, — — vuoden loppuun luettuna seuraavilla ehdoilla:

1:ksi. Vuokratilalle saa rakentaa ainoastaan kaupunginvaltuuston — — päivänä — — — kuuta — — tälle alueelle vahvistaman rakennusjärjestyksen mukaisia asuinhuoneuksia ulkohuoneineen.

2:ksi. Vuokratila pitää olla täydellisesti rakennettu maistraatin hyväksymäin piirustusten mukaisesti vuoden kuluessa tämän jälkeen, eikä tehtyä rakennusta saa kaupungin myönnytyksettä kokonaan eikä osittain purkaa. Jos joku osa rakennusta palaa, on se viipymättä jälleen rakennettava.

Jos ilmaantuu syytä edellä määrätyn rakennusajan pitentämiseen, saa rahatoimikamari asianhaaroja tutkittuaan sen myöntää.

3:ksi. Vuokranottajan tulee pitää puhtaana puolet tonttiin rajoittuvan katuosuuden leveyttä sekä talvisaikaan poistaa siitä lumi.

4:ksi. Vuokratilalla ei saa harjoittaa mallas- eikä väkijuomain anniskelua eikä myyntiä.

5:ksi. Verona suoritetaan ennakolta — — — markkaa vuodessa, joka on vuosittain lokakuun 1 päivänä maksettava rahatoimikonttoriin.

6:ksi. Kaupunki varaa itselleen oikeuden teettää tarpeelliset johdot vuokramaahan tahi sen yli. Vahingon, mikä tästä voi koitua vuokranottajalle, korvaa kaupunki valitsemainsa kahden arviomiehen arvioimisen mukaan.

7:ksi. Kaupunki varaa itselleen oikeuden alueen uuden jaoituksen toimeenpanoa tahi kadun teettämistä varten ennen vuokrakauden loppua lunastaa vuokratila sen teknillisen arvon mukaan, mikä asuinhuoneuksella on silloisessa kunnossaan arvioituna. Sanotun arvioimisen on toimittava kolmijäseninen sovintolautakunta, johon kaupunki ja tilanhaltija kumpikin valitsevat yhden ja nämä yhteisesti kolmannen jäsenen. Jos kolmannen jäsenen vaalista ei voida sopia, tahi jos tilanhaltija laiminlyö valita jäsenen 14 päivän kuluessa kehotuksen saamisesta, on maistraatin asia toimittaa sellainen vaali. Sovintolautakunnan päätökseen ei saa hakea muutosta.

8:ksi. Vuokranottajalla on valta kaupunkia kuulematta luovuttaa vuokraoikeus toiselle; kuitenkin on se, jolle vuokraoikeus on luovutettu, velvollinen kuukauden kuluessa ilmoittamaan siitä kirjallisesti rahatoimikamarille näyttämällä luovutuskirjan. Sellaisessa luovutuksessa älköön vaadittako muuta maksua kuin kohtuullinen korvaus tilasta; ollen kaupungilla oikeus vastakkaisessa tapauksessa, sillä tavoin toimitetun arvioimisen nojalla kuin edellä 7 momentissa on sanottu, lunastaa rakennukset, jossa tapauksessa vuokraoikeuskin lakkaa.

9:ksi. Vuokranottaja on velvollinen ympäröimään tontin aitauksella.

10:ksi. Vuokranottaja on velvollinen pitämään tilalla olevat rakennukset ja aitaukset siistissä kunnossa sekä täyttämään mitä kaupunki toimitetussa katselmuksessa on siinä kohden määrännyt.

11:ksi. Vuokranottaja on velvollinen tilalla olevan huoneiston vuokralle antamiseen nähden noudattamaan mitä siitä erittäin määrätään.

12:ksi. Vuokranottaja on velvollinen hankkimaan pääsyn tilan huoneistoihin asunnontarkastuksen toimittamista varten.

13:ksi. Siinä tapauksessa ettei kaupunki vuokrakauden päättyessä tarvitse tonttia kaduntasoituksen tahi alueen uuden jaoituksen toimenpanemiseksi, on vuokranottajalla oikeus saada vuokra pitennetyksi kymmeneksi vuodeksi ja sitten vieläkin kymmeneksi vuodeksi, jos hän tyytyy kaupungin kumpaisellakin kerralla viimeistään kolme vuotta ennen vuokrakauden päättymistä määräämään veroon. Jos vero nousee enemmän kuin 50 %:lla yli viime määränsä eikä vuokranottaja siihen tyydy, on kaupunki velvollinen lunastamaan rakennukset sovintolautakunnan edellä mainitussa järjestyksessä toimittaman arvioimisen mukaan niiden silloisesta teknillisestä arvosta, arvonnousun määrästä kuitenkin vähennettyä 25 % ensimmäisen vuokrapitennyksen päättyessä. Sanottuun arvioon ei saa hakea muutosta.

14:ksi. Vuokratontin saa vuokranottaja kohta haltuunsa.

15:ksi. Joka kolmantena vuokrakauden vuotena taikka useammin, jos tarpeelliseksi havaitaan, toimittaa kaupunki kesä—syyskuussa vuokramiehen kustannuksella tilan katselmuksen jotta saadaan selville sen kunto sekä onko vuokraehdot täytetty; ja on vuokramies velvollinen, kutsumuksen saatuaan, itse tahi asiamiehen kautta olemaan katselmuksessa saapuvilla.

16:ksi. Jos asukkien ottamisesta säädettyä kieltoa rikotaan, tulee rahatoimikamarin antaa vuokramiehelle varotus sekä, jollei oikaisua määrätyn ajan kuluessa tapahdu, korottaa veroa, ei kuitenkaan enempää kuin 100 % kerrallaan. Jos vuokranottaja laiminlyö rakentaa tontin siinä ajassa, kuin 2 mom:ssa sanotaan, olkoon vuokraoikeus menetetty, ellei rakennusajan pitennystä ole myönnetty.

Kun tontti annetaan vuokralle siihen tehtyjen rakennusten myymisen yhteydessä, on edellä olevaan välikirjaan tarpeen seuraavat lisämääräykset:

17:ksi. N. N:lle myy Helsingin kaupunki edellä mainitulle tontille rakennetut huoneukset — — — — markan kauppahinnasta, joka maksetaan siten, että tilanhaltija vuosittain tammikuun 2 päivänä suorittaa siitä vuotuismaksua — — — — markkaa, josta määrästä pääoman korko luetaan 5 %:n mukaan ja 3 % on kuoletusta.

18:ksi. Tilanhaltija on velvollinen pitämään rakennukset vakuutettuina kotimaisessa palovakuutuslaitoksessa sekä vuotuismaksua suorittaessaan näyttämään selvityksen, että vakuutusmaksu on suoritettu alkaneelta kalenterivuodelta.

19:ksi. Tilanhaltija on velvollinen tilalla olevan huoneiston vuokralle antamiseen nähden noudattamaan, mitä siitä erittäin määrätään.

20:ksi. Jos vuotuismaksun suoritus tahi todistuksen näyttäminen palovakuutusmaksun suorittamisesta viipyy enemmän kuin 14 päivää yli määräajan;

taikka jos tilanhaltija asetetaan konkurssitilaan;

taikka jos tilanhaltija laiminlyö pitää tontin rakentamattoman osan huolellisessa kunnossa, eikä korjausta tapahdu määrätyn ajan kuluessa;

taikka jos rakennukseen otetaan asukkeja sellaisissa oloissa, ettei rahatoimikamari terveyden tahi siveellisyyden kannalta katso sitä olevan sallittava, eikä oikaisua tapahdu määrätyn ajan kuluessa;

on kaupungilla valta irtisanoa lainan jälellä oleva määrä maksettavaksi kuuden kuukauden kuluessa irtisanomisesta.

21:ksi. Edellä mainittujen vuotuismaksujen suorituksen vakuudeksi varaa kaupunki itselleen oikeuden tilanhaltijaa kuulematta hankkia itselleen ensimmäinen kiinnitys tontin vuokraoikeuden ynnä tontille teetettyjen rakennusten käsittämään laitokseen.

Böhlen esikaupungin korttelien n:ojen 560—575 rakennusjärjestys.

Kaupunginvaltuuston vahvistama kesäkuun 14 p:nä 1910.

Samalla kun kaupunginvaltuusto on hyväksynyt ehdotuksen Böhlen tilan jakamiseksi edellämäinnittuihin kortteleihin, on valtuusto ylläsanottuna päivänä näille kortteleille vahvistanut seuraavan rakennusjärjestyksen:

1 §.

Asuinrakennus pitää tontille sijoitettaman erilliseksi vähintään 4 metrin päähän viereisistä tontinrajoista sekä vähintään 8 metrin päähän toisesta samalla tontilla olevasta asuinrakennuksesta.

Pihamaan sekä rakennusten keskinäisen ja naapuritontin välisen matkan mittauksessa noudatettakoon mitä toukokuun 3

päivänä 1895 annetun yleisen rakennusjärjestyksen 47 §:ssä säädetään.

Kadunviereisellä tontinosalla olevat etupihat ovat tyydyttävällä tavalla hoidettavat ja kunnossa pidettävät.

2 §.

Tontin pinta-alasta saatakoon rakentaa enintään puolet. Rakennettavaksi luvallisesta pinta-alasta eivät ulkokuoneet saa täyttää neljättäosaa enempää.

3 §.

Rakentamatonta tonttialaa ei saa käyttää varastopaikaksi.

4 §.

Sola ei saa olla 4 metriä kapeampi eikä leveyttään syvempi.

5 §.

Tulenkestämättömästä aineesta saa tontille rakentaa asuinrakennuksen ainoastaan yhtä kerrosta korkean ja asuinrakennuksen, jonka alakerros on tulenkestävästä aineesta, korkeintaan kaksikerroksisen.

6 §.

Tulenkestämättömästä aineesta tehty asuinrakennus ei saa olla korkeampi kuin viisi metriä luettuna maasta katonrajaan ja yhdeksän metriä katonharjaan. Kaksikerroksinen asuinrakennus ei saa olla korkeampi kuin kahdeksan metriä ulkomuurin tai seinän ylärajaan ja kaksitoista metriä katonharjaan. Ulkokuonetta ei saa tontinrajalle tehdä neljää metriä korkeampaa eikä, jos se sijoitetaan vähintään 3 metrin päähän tontinrajalta, kuutta metriä korkeampaa, mitat katonharjaan lukien. Kaltevalla maalla on määräävänä rakennuksen pääjulkisivun keski-
korkeus.

7 §.

Kerrokseksi luetaan ullakkokin, jos siellä on tulisijalla varustettuja tai varustamattomia asuinhuoneita.

§ 8.

Asuinhuone pitää olla vähintään 2,8 metriä korkea. Keittiö luetaan asuinhuoneeksi.

9 §.

Rakennelaitosten pitää olla kyllin luotettavia ja tukevia.

10 §.

Tulisijoihin ja savujohtoihin nähden olkoon noudatettavana mitä kaupungin yleisessä rakennusjärjestyksessä niistä säädetään. Puiseen ulkokuoneeseen ei saa laittaa tulisijaa.

11 §.

Kivijalan pitää kohota vähintään 0,5 metriä maanpinnasta.

12 §.

Naapuritonttia päin kalteva katonlape ei ole sallittu tontinrajalla olevassa rakennuksessa.

13 §.

Portaat saatakoon tehdä muusta kuin tulenkestävästä aineesta. Portaiden vähin luvallinen leveys on 1,1 metriä.

14 §.

Kellariin saa laittaa pesutuvan, jonka seinät ja katto ovat tulenkestävästä aineesta ja jonka korkeus on ainakin 2,4 metriä. Kuitenkaan ei se saa olla enempää kuin puolet korkeuttaan, syvimmästä kohdasta mitattuna, maanpintaa alempana ikkunaseinän puolelta. Pesutupaa ei saa käyttää asunnoksi.

15 §.

Tallia, navettaa ja lantatunkiota ei saa sijoittaa kuutta metriä likemmäksi asuinrakennusta; asuinrakennuksen ja muun ulkokuoneen vähin välimatka on oleva neljä metriä.

Ulkokuone on sijoitettava tontin sisäosaan.

16 §.

Kahden tai useamman tontin yhteenrakentaminen sekä tontin osittaminen on, rahatoimikamarilta siihen luvan saatua ja siinä kohden annettujen määräyksiä noudattamalla, sallittu.

17 §.

Makkiin nähden olkoon noudatettavana mitä kaupungin yleisessä rakennusjärjestyksessä siitä säädetään.

18 §.

Uutisrakennuksen sekä muutosrakennuksen piirustukset ovat laadittavat kaupungin yleisessä rakennusjärjestyksessä säädetyllä tavalla, ja on piirustusten hyväksymistä haettava rahatoimikamarilta ja maistraatilta.

19 §.

Rakennus, mitä laatua lieneekin, katettakoon ainoastaan kupari- tai rautalevyllä, liuskakivellä tai muulla tulenkestävällä aineella, eikä sinkkiä eikä lyijyä saa kattaukseen käyttää. Yksikerroksisen rakennuksen katon saa kuitenkin tehdä asfaltti-huovastakin, vaarinottamalla mitä tammikuun 16 päivänä 1877 annetussa armollisessa julistuksessa sanotaan.

20 §.

Tämä rakennusjärjestys on voimassa uutisrakennuksille ja sellaisille muutosrakennuksille, jotka toimeenpannaan nykyään olevain rakennusten ulkopuolisten rajapintain ulkopuolella.

Vuokravälikirja Böhlen esikaupungin asuntotonteille.

Kaupunginvaltuuston vahvistama kesäkuun 17 p:nä 1910.

Helsingin kaupunkiin kuuluva asuntotontti n:o — — — korttelissa n:o — — — kadun varrella Böhlen esikaupungissa, joka tontti asianomaisen kaupungingeodeetin vuonna — — — siitä tekemän kartan mukaan käsittää — — — neliömetrin maa-alan, luovutetaan täten — — —lle vuokralle 30 vuoden ajaksi, luettuna — — —stä — — — vuoden loppuun vuotuisesta — — — markan vuokramaksusta, joka on rahatoimikonttoriin vuosittain lokakuun 1 päivänä edeltäpäin maksettava.

Vuokrasopimukseen nähden ovat muutoin voimassa seuraavat ehdot:

- 1) Tontille on, ellei se ole aikaisemmin rakennettu, teettävä asuinrakennus vuoden kuluessa tämän jälkeen. Jos jokin osa rakennusta palaa, on se viipymättä jälleen rakennettava.
- 2) Tontille saa uutisrakennuksen taikka mainittavamman muutosrakennuksen tehdä ainoastaan kaupunginvaltuuston kesäkuun 14 päivänä 1910 korttelille vahvistaman rakennusjärjes-

tyksen mukaisen piirustuksen mukaan. Ja on piirustukselle niin rakennuksen ulkoasuun kuin tontille sijoittamiseenkin nähden hankittava kaupungin hyväksyminen, sen uhalla että rakennus puretaan taikka muutetaan vuokranottajan kustannuksella.

3) Vuokranottajan pitää varustaa tontti enintään 1,2 metriä korkealla aitauksella, ollen kuitenkin oikeutettu, jos haluaa, naapuritontin rajalle teettämään tiheän lankkuaitauksen.

4) Vuokranottajan tulee pitää puhtaana puolet tonttiin rajoittuvan katuosuuden leveyttä sekä talvisaikaan poistaa siitä lumi.

5) Vuokranottaja on velvollinen hankkimaan pääsyn tilan huoneistoihin asuntotarkastuksen toimittamista varten.

6) Tontilla kasvavia puita saa poistaa ainoastaan uutisrakennuksen vaatiessa. Harvennuksen saa toimittaa kaupungin metsänvartijan antaman ohjeen mukaan.

Multaa, savea, hiekkaa tai muita maalajeja ei tilalta saa viedä pois eikä siellä teollisuustarkoituksiin käyttää, mutta sitä vastoin saa vuokranottaja, siitä rakennuskonttorille ilmoitettuaan ja konttorin antaman ohjeen mukaisesti, louhia kiviä ja kalliota poisvietäväksi taikka luovuttaa niitä louhittavaksi.

7) Joka kolmantena vuokrakauden vuotena taikka useammin, jos tarpeelliseksi havaitaan, toimittaa kaupunki kesä—syyskuussa vuokranottajan kustannuksella tilan katselmuksen jotta saadaan selville sen kunto sekä onko vuokraehdot täytetty; ja on vuokramies velvollinen, kutsumuksen saatuaan, itse tahi asiamiehen kautta olemaan katselmuksessa saapuvilla.

8) Vuokranottaja olkoon oikeutettu kaupunkia kuulematta luovuttamaan vuokraoikeuden toiselle; kuitenkin on se, jolle luovutus on tehty, velvollinen siitä kuukauden kuluessa kirjallisesti ilmoittamaan rahatoimikamarille luovutuskirjan näytämällä.

9) Jos kaupunki vuokrakauden päättyessä ei tarvitse tonttia kaduntasoituksen taikka alueen uuden jaoituksen toimittamista varten, on vuokranottajalla oikeus saada vuokra samoilla ehdoilla pitennetyksi kymmeneksi vuodeksi.

Siinä tapauksessa että tontti ennen vuokrakauden päättymistä otetaan kaupunginasemakaavaan ja alueen tontteja luovutetaan myytäväksi, on vuokranottaja oikeutettu silloin toimitettavan arvion mukaan omakseen lunastamaan tontin, mutta velvollinen vuokraehtojen estämättä alistumaan tarpeelliseksi havaittuun tontinjärjestelyyn.

Vuokranottaja on kielletty toiselle henkilölle rahatoimikamarin luvatta luovuttamasta mitään osaa tontista rakennettavaksi taikka muulla tavoin käytettäväksi.

10) Jos tontti on tilaa haltuunotettaessa rakentamatta, on voimassa mitä edellä on sanottu, kuitenkin sillä lisäyksellä, että vuokramaksu kohooa 10 vuoden kuluttua 20 %:lla ja 20 vuoden kuluttua vieläkin 20 %:lla.

11) Jos vuokranottaja jossakin kohden rikkoo vuokraehtoja, voi kaupunki velvoittaa hänet vuokrasta luopumisen uhalla määrääjän kuluessa täyttämään velvollisuutensa ja korvaamaan vahingon.

Helsingin kaupungin alueella olevain n. s. asuntohuvilain rakentamisessa noudatettavia määräyksiä.

Rahatoimikamarin vahvistamat maaliskuun 9 p:nä 1888.

Ehtoina jotta rahatoimikamari voisi hyväksyä kaupungin alueella olevilla asuntohuvilatiloilta toimitettavan rakennusyrityksen on tuollaisissa rakennusyrityksissä noudatettava:

että niin siihen suurimpaan pinta-alaan nähden, minkä puurakennus saa täyttää, kuin myös rakennusten välille rakentamatta jätettävään alaan ynnä kattaukseen käytettäviin aineisiin nähden on noudatettava kaupungin rakennusjärjestyksen säännöksiä;

että vapaa ja yhtäjaksoinen, vähintään 2,160 neliöjalan laajuinen pihamaa on jätettävä rakentamatta sekä että pihan ja muiden vapaitten alojen yhteenlaskettu pinta-ala pitää olla vähintään neljäsosa tontin pinta-alasta;

että Kallioon, Harjuun ja muille pienemmiksi asuintontteiksi jaoitetuille huvila-alueille saa puutaloja rakentaa ainoastaan yksikerroksisia ja sen korkuisia kuin kaupungin rakennusjärjestyksessä säädetään, sekä kaksikerroksisia rakennuksia, joissa alempi kerros on kivistä ja ylempi puusta, enintään 32 jalan korkuisia maanpinnan korkeimmasta kohdasta katonrajaan lukien, kuitenkin että, jos maan viettävyys sen sallii, kivijalkaan saa kumpaisessakin tapauksessa laittaa holvatus leivintuvan.

että muille huvilatiloilta on lupa rakentaa kaksikerroksisia

puutaloja, kuitenkin ainoastaan rahatoimikamarin harkinnan mukaan kussakin eri tapauksessa, sekä että rakennuskonttorin on maahan paalutettava kunkin rakennuksen paikka.

Kalliossa lähinnä viertotietä sijaitsevilla tonteilla on 30 jalan levyinen ala jätettävä rakentamatta sekä aidattava ja, mikäli mahdollista, istutuksilla varustettava.

Taksa Helsingin kaupungissa rakennusasioissa suorite- tuille toimituksille sekä sellaisten toimitusten johdosta annettaville lausunnoille ja todistuksille.

K. Senaatin vahvistama marraskuun 25 päivänä 1895.

	Smk
Ensimmäisestä uutis- tahi lisärakennuksen katselmuksesta, kullekin rakennuskatselmusmiehelle	5: —
Sellaisen katselmuksen johdosta annettavasta toimituskirjasta	4: —
Sen merkitsemisestä piirustusten kumpaankin kappaleeseen	4: —
Uutis- tahi lisärakennuksen loppukatselmuksesta, kullekin katselmusmiehelle	5: —
Katselmustodistuksesta sekä merkinnän tekemisestä rakennuspiirustuksiin	4: —
Rakenne- tahi tulisijanmuutosta koskevasta katselmuksesta	4: —
Viimeksi mainitun katselmuksen johdosta annettavasta kirjallisesta lausunnosta	2: —
Rakenne- ja tulisijanmuutoksen loppukatselmuksesta, kullekin katselmusmiehelle	4: —
Uutis- tahi lisärakennuksen paikan osottamisesta tontilla	6: —
Kivijalan katselmuksesta	6: —
Toimitetun kivijalankatselmuksen merkitsemisestä molempiin pohjapiirroksen kappaleihin	2: —
Arkkitehdin toimittaman katsastuksen merkitsemisestä rakennuspiirustusten molempiin kappaleihin, kumpaiseltakin kerralta	4: —
Muusta kaupunginvaltuuston valitseman arkkitehdin antamasta todistuksesta	2: —

Helsingin kaupungin rakennustarkastajan johtosääntö.

Kaupunginvaltuuston hyväksymä tammik. 14 p:nä 1908 ja
maistraatin antama helmik. 1 p:nä 1908.

1 §.

Rakennustarkastajan on velvollisuus maistraatin ylivalvonnan alaisena pitää silmällä rakennustoimintaa kaupungissa sekä sitä varten erittäin:

a) täyttää kaupunginvaltuuston voimassa olevan rakennusjärjestyksen 53 §:n mukaan valitsemalle arkkitehdille kuuluvat tehtävät sekä valvoa kaikkia uutis- ja lisärakennustöitä kaupungissa ja siihen yhdistetyllä alueella, lukuunottamatta kuitenkaan sellaisia töitä, joita teetetään kruunun tai yleisen laitoksen tarpeiksi;

b) rakennusjärjestystä rikottaessa tai muuten tarpeen vaatiessa sekä erityisesti, kun vaaraa voi katsoa olevan olemassa, siitä viipymättä ilmoittaa maistraatille;

c) maistraatin määräyksestä olla osallisena toimittamassa tai toimittaa muita toimialaansa kuuluvia katsastuksia ja tarkastuksia;

d) kutsuttaessa olla läsnä maistraatin istunnoissa rakennusasioita käsiteltäessä sekä niistä antaa tarvittavia lausuntoja;

e) pitää kaikista uutis- ja lisärakennuksilla toimittamistaan katsastuksista päiväkirjaa, jossa mainitaan hänen tekemänsä muistutukset ja antamansa määräykset, ja on sanotusta päiväkirjasta kuukausittain, ennen seuraavan kuukauden loppua, annettava ote maistraattiin; sekä

f) maaliskuun kuluessa kunakin vuonna antaa toiminnastaan edellisenä vuonna maistraatille kertomus tilastotietoineen rakennustoiminnasta kaupungissa, jotka tiedot ovat aiotut otettaviksi kaupungin kunnallishallinnosta annettavaan kertomukseen.

Sitä paitsi tulee rakennustarkastajan panna huomiota rakennustoiminnan kehitykseen yleensä sekä maistraatille tehdä ehdotuksia niiksi yleisiksi määräyksiksi ja muiksi toimenpiteiksi, jotka siinä kohden ehkä havaitaan tarpeellisiksi.

2 §.

Rakennustarkastajan asettaa kaupunginvaltuusto maistraatin ehdotuksesta, varaamalla molemminpuolisen kuuden kuu-

kauden irtisanomisajan. Hänen ei ole lupa laatia piirustuksia paikkakunnalla toimeenpantavia rakennusyhtymiksi varten eikä sellaisia yrityksiä johtaa, ei myöskään pitää muuta virkaa, joka on esteeksi hänen toiminnalleen kaupungin palveluksessa.

3 §.

Maistraatti voi myöntää rakennustarkastajalle virkavapautta enintään kuukaudeksi. Pitempää virkavapautta tarkoittava anomus on maistraatin välityksellä annettava kaupunginvaltuustolle.

4 §.

Paitsi määrättyjä palkkaetujaan on rakennustarkastajalla oikeus kantaa vahvistetun taksan mukainen maksu toimituskirjain lunastuksesta ja palkkio määrättyistä toimituksista.

5 §.

Rakennustarkastajan tulee olla virka-asioissa joka päivä tavattavana virkahuoneessaan maistraatin määräämänä aikana.

Helsingin kaupungin rakennustarkastajan apulaisen ohjesääntö.

Maistraatin vahvistama helmikuun 9 p:nä 1910.

1 §.

Rakennustarkastajan apulaisen on velvollisuus rakennustarkastajan silmälläpidon alaisena ja hänen kerallaan valvoa kaupungin rakennustoimintaa sekä siinä kohden erittäin:

a) rakennusjärjestystä tai vahvistettuja piirustuksia ja konstruktioita rikottaessa viipymättä niistä rakennustarkastajalle ilmoittaa;

b) olla osallisena toimittamassa ja itse toimittaa ne katselukset, tarkastukset ja katsastukset, jotka rakennustarkastaja pitää tarpeellisina; sekä

c) kaikista toimittamistaan tehtävistä pitää päiväkirjaa, jossa mainitaan hänen tekemänsä muistutukset ja antamansa määräykset, ja on sanottu päiväkirja joka päivä näytettävä rakennustarkastajalle.

2 §.

Rakennustarkastajan virasta vapaana tai estettynä ollessa astuu rakennustarkastajan apulainen hänen sijansa.

3 §.

Rakennustarkastajan apulaisen asettaa kaupunginvaltuusto maistraatin ehdotuksesta, varaamalla molemmin puolin kuuden kuukauden irtisanomisajan. Hänen ei ole lupa laatia paikkakunnalla toimitettavain rakennusyriyten piirustuksia eikä sellaisia rakennusyriyksiä johtaa, mutta hän ei ole estetty hoitamasta muuta virkaa, joka ei ole esteeksi hänen toiminnalleen kaupungin palveluksessa.

4 §.

Maistraatti voi myöntää rakennustarkastajan apulaiselle virkavapautta enintään kuukaudeksi. Pitempää virkavapautta koskeva hakemus on maistraatin toimesta annettava kaupunginvaltuustolle.

5 §.

Rakennustarkastajan apulaisen pitää joka päivä olla tavattavana virkahuoneessaan maistraatin määräämänä aikana.

Määräyksiä pieniä asuinhuoneistoja sisältävain rakennusyriyten edistämisestä.

Kaupunginvaltuuston vahvistamat marraskuun 21 päivänä 1905.

A. Yksityisen ja yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistäminen.

1 §.

Rakennusyriyksille, jotka tarkoittavat sellaisten talojen rakentamista, joissa on huoneen, huoneen ja keittiön tai kaksi huonetta käsittäviä terveellisiä ja tarkoituksenmukaisia pieniä asuntoja, myönnetään, mihinkään eri kaupunginosaan rajoittumatta, se etu, että tontin hinta saa olla kiinteistöön kiinnitettynä lainana, josta on suoritettava vuotuismaksua: a) vuokrahuoneistoja rakennuttavien yksityisten talonmistajain tai yhtiöitten

6 %, josta määrästä 5 % on korkoa maksamattomalle pääomamäärälle ja jälellä oleva osa kuoletusta; b) omiksi tai omaain osakastensa tarpeiksi asuntoja rakennuttavain yksityshenkilöjen tai yhtiöitten (osuuskuntain) sekä vuokrahuoneistoja rakennuttavain yleishyödyllisten rakennusyritysten 6 %, josta määrästä 4 ½ % on korkoa ja muu osa kuoletusta.

Viimeksi mainitut maksuehdot voidaan poikkeustapauksessa myöntää myöskin kahden huoneen ja keittiön huoneistoista henkilöille tai yhtiöille (osuuskunnille), jotka rakennuttavat asuntoja omiksi tai osakastensa tarpeiksi.

Jos pieniä vuokrahuoneistoja rakennuttavan yleishyödyllisen rakennusyrityksen havaitaan ansaitsevan lisäetuja, niinkuin enempiä huojennusta tontinmyynnissä, osakkeiden tilaamista tai rakennusluoton myöntämistä, on asia kussakin tapauksessa kaupunginvaltuuston erittäin ratkaistava. Kuitenkin myönnettävään tuollainen etu ainoastaan yhtiölle (osuuskunnalle), jonka säännöissä on määräys, että vuotuisista tuloista enintään 6 % maksetulle pääomalle voidaan jakaa osakkaille, mutta että ylijäämä on käytettävä vuokrain huojistamiseen, sekä sillä ehdolla että tili yrityksen toiminnasta ja tuloksista vuosittain annetaan kaupunginviranomaisille.

2 §.

Nykyisten korttelien 376—389 muodostama Fredriksbergin aseman viereinen alue on mahdollisimman halvan suunnitelman mukaan tasoitettava ja kanavoitava sitä tarkoitusta varten ensintulevan vuoden menosääntöön merkittävillä varoilla ja tontteja sieltä luovutettava etusijassa edellämmainitun laatuista pieniä asuntoja sisältävään talojen rakennuspaikaksi, sen mukaan kuin niitä halutaan, joko vuokralle tai täysin omistusoikeuksin, ollen arvion perustukseksi pantava pääasiallisesti ainoastaan kaupungilla tästä alueesta olleet suoranaiset kustannukset.

Puheenalaista aluetta varten on laadittava erityinen rakennusjärjestys, jossa sekä määrätään alueen käyttämisestä edellä mainitulla tavalla että myös mitä huojennuksia kaupungin yleisen rakennusjärjestyksen säännösten noudattamisesta voidaan sallia.

B. Kunnan työväenasunnot.

Ne miljoonan markan lainavarat, jotka on varattu pieniä, etusijassa työväelle aiottuja asuinhuoneistoja sisältävään raken-

nusyritysten edistämiseksi, on käytettävä osin siten, että tar-koitukseen sopiville, käytettävissä oleville tonteille kunnan tar-peiksi teetetään huoneen, huoneen ja keittiön tahi kaksi hu-
netta käsittäviä pieniä vuokrahuoneistoja sisältäviä rakennuksia,
jotka huoneistot kohtuullisesta vuokrasta luovutetaan etusijassa
työntekijöille, jotka kauemman aikaa ovat olleet kaupungin pal-
veluksessa, sekä lapsirikkaille työmiesperheille siten, että teete-
tään osin työväenhotelleja (majaloja), joissa on pieniä yksityis-
huoneita naimattomille mies- tahi naispuolisille työntekijöille
ynnä yhteinen oleskeluhuone y. m. semmoisia tarpeellisia hu-
oneistoja. Enintään 3,000 markkaa mainitusta rahamäärästä saa
käyttää työväen asuintalojen mallipiirustusten hankkimiseen.

Helsingin kaupungin kunnan työväenasuntojen hallinto- lautakunnan johtosääntö.

Kaupunginvaltuuston vahvistama helmikuun 16 p:nä 1909.

Sittenkun kaupunginvaltuusto huhtikuun 28 p:nä 1908 oli
päättänyt asettaa erityisen hallintolautakunnan kaupungin kun-
nan työväenasuntoja varten, on valtuusto yllämainittuna päi-
vänä sanotulle lautakunnalle vahvistanut seuraavan johto-
säännön:

1 §.

1) Helsingin kaupungin kunnan työväenasuntojen hal-
lintolautakuntaan kuuluu kolme kaupunginvaltuuston kolmeksi
vuodeksi valitsemaa jäsentä, joista yksi kuuluu valtuustoon,
yksi rahatoimikamariin ja yksi työväenasiain lautakuntaan.

2) Valtuusto asettaa myöskin jokaista edustajaa kohti
varajäsenen.

3) Hallintolautakunta valitsee keskuudestaan puheenjoh-
tajan ja sihteerin.

4) Tarvittaessa saa hallintolautakunta kutsua kokouksiinsa
asianomaiset kaupungin teknillisten laitosten päälliköt.

2 §.

Hallintolautakunnan velvollisuutena on:

1) määrätä, missä järjestyksessä vuokranhakijat saavat
huoneistoja;

- 2) määrätä huoneistojen vuokrat;
- 3) tarkastaa kuukausitilit ja vastata niistä sekä lähettää ne rahatoimikamariin;
- 4) välimiehenä ratkaista vuokraajien kesken vuokraoloista mahdollisesti syntyneet riitaisuudet;
- 5) laatia ja allekirjoittaa vuokravälikirjat; sekä
- 6) laatia järjestysohjeet, joita kaikkien vuokralaisten tulee noudattaa.

3 §.

Asuntojen tarkempi silmälläpito ja vuokrain kannanta kuuluu isännöitsijälle, joka on hallintolautakunnan alainen ja jonka hallintolautakunta sekä asettaa toimeen että siitä erottaa.

4 §.

Vuokraeriä määrätessä on mikäli mahdollista katsottava, että kaupunki saa täyden koron hankkeeseen panemastansa pääomasta sekä että kaikki korjaus- ja hallintokustannukset tulevat korvatuiksi.

5 §.

1. Vuokratessa on otettava huomioon, että huoneistoja varataan etupäässä sellaisille henkilöille, jotka ovat kaasutehtaan, vesijohdon, ainespihan y. m. kunnallisten laitosten töissä ja joitten asuminen eri työpaikkojen läheisyydessä on erittäin suotava jotta asianomainen päällystö aina varmasti voisi saada taitavaa työväkeä sellaisiin töihin, joitten suorittaminen ei siedä lykkäystä.

2. Yllämainittuun kategoriaan (kategoria I) kuuluvia huoneistoja vuokratessa tulee asianomaisen päällystön ehdotuksen olla ratkaiseva. Näitä ehdotuksia tehdessä on etupäässä kiinnitettävä huomiota vuokrallepyrkijän soveliaisuuteen yllämainitussa suhteessa ja myöskin siihen, kuinka kauan ne työläiset, jotka voivat tulla kysymykseen, ovat yhteen jaksoon olleet kaupungin töissä, sekä työmiesten perheiden suuruuteen, jolloin, jos heidän ansionsa muutoin ovat yhtäläiset, etusija on annettava sille työmiehelle, jolla on suurempi perhe.

1. Se huoneistojen osa, jota ei tarvita asunnoiksi sellaisille henkilöille kuin momentissa 1 mainitaan, on sitten vuokrattava muille kaupungin töissä vakinaisesti oleville henkilöille. Näitä huoneistoja (kategoria II) vuokratessa on huomioon otettava:

a) että henkilö, joka on ollut kauimmin vakinaisesti kaupungin työssä ja käyttäytynyt moitteettomasti, tulee etupäässä kysymykseen; sekä

b) että useammista yhtä ansiokkaista vuokrallepyrkijöistä on etuoikeus annettava niille, joilla on suurimmat perheet.

4. Siinä tapauksessa ettei kaikkia huoneustoja tarvita kaupungin palveluksessa olevia työläisiä varten, ovat jällelle jääneet huoneistot (kategoria III) vuokrattavat muille tunnetuille henkilöille. Määrätessä sitä järjestystä, missä nämä vuokrallepyrkijät tulevat kysymykseen, on huomioon otettava:

a) kuinka kauan henkilö on ollut saman työnantajan työssä ja millaiseksi hän on tunnettu; sekä

b) pyrkijän ikä.

5. Vastaisuudessa joutilaksi tulevia huoneistoja vuokrataan samojen periaatteiden mukaan, kuin eri kategorioihin nähden on määrätty.

6 §.

Huoneistot vuokrataan vuosivälikirjalla, kuitenkin siten että vuokralainen, joka eroaa kaupungin työstä, on velvollinen muuttamaan pois jo seuraavan kuukauden umpeen mennessä.

7 §.

Huoneiston tai sen osan vuokraaminen jollekulle tai joillekulle muille henkilöille muodossa tai toisessa maksettavasta korvauksesta on kielletty. Ei myöskään saa pitää satunnaisia yövieraita huoneistoissa, sukulaisia kumminkaan lukuunottamatta. Jos tätä rikotaan, katsottakoon välikirja, harkinnan mukaan, mitättömäksi ja vuokralainen irtisanotuksi muuttamaan seuraavan vuosineljänneksen alusta.

8 §.

Hallintolautakunnan on vuosittain annettava Kaupunginvaltuustolle kertomus toiminnastaan erityisesti ilmoittamalla, minkälaiseksi yritys on taloudellisesti muodostunut.

Kaupunginvaltuuston päätös kunnan työväenasuntojen tarkastuksesta, annettu toukokuun 12 päivänä 1910.

Vallilassa sekä pieniä asuntoja sisältävain rakennusten edistämisestä marraskuun 21 päivänä 1905 annetuissa määräyksissä mainituilla tonteilla sijaitsevien työväenasuntojen tarkastuksesta on kaupunginvaltuusto päättänyt:

1) että kaupungin rakennuskonttorin tulee vuosittain antaa rahatoimikamarille tietoja Vallilasta vuokratuista tonteista, joita ei ole määräjän kuluessa rakennettu; sekä

2) että puheenalaista laatua olevista tonteista tehtyyn kauppakirjaan pannaan seuraavat määräykset, joiden myös tulee sisältyä kaupungin vakuudeksi annettuun ja kiinnitettyyn velkakirjaan:

a) rakennusta, jonka rakentamista kunta mainitulla tavalla helpottaa, älköön käytettävä muuhun kuin aiottuun ja kaupparijassa lähemmin mainittuun tarkoitukseen; ja

b) sellaisten rakennusten piirustukset ovat annettavat rahatoimikamarin hyväksyttäväksi ja terveydenhoitolautakunnankin on ne tarkastettava, ennenkuin ne annetaan maistraatin vahvistettaviksi; niin myös

3) että työväenasuntojen tarkastajan on vähintään kerran vuodessa tarkastettava että asianomaiset rakennukset ovat sisustetut ja käytetyt vahvistettujen piirustusten ja muiden ehtojen mukaisesti, sekä toimitettujen tarkastuskatselmusten tuloksesta ilmoitettava rahatoimikamarille ja terveydenhoitolautakunnalle, jota varten rahatoimikamarin on pidettävä hänen saatavanaan niiden tonttien luettelo, jotka rahatoimikamari on mainituilla ehdoilla myynyt.

Kaupunginvaltuuston päätös niistä perusteista, joita on noudatettava kortteliin n:o 412 rakennetuissa kunnan työväenasunnoissa olevain huoneistojen vuokraamiseen nähden, annettu huhtikuun 28 päivänä 1908.

Kortteliin n:o 412 rakennetuissa kunnan työväenasunnoissa olevain huoneistojen vuokraamiseen nähden on kau-

punginvaltuusto edellämainittuna päivänä päättänyt, että ne ensi sijassa ovat varattavat kaasutehtaan, vesijohdon, ainespihan y. m. laitosten palveluksessa oleville työläisille, joiden asettuminen asumaan asianomaisten työpaikkojen läheisyyteen, kunnollisen työväen saannin helpottamiseksi, on toivottava, sekä että, mikäli huoneistoja riittää, niitä muille kunnan palveluksessa toimiville työläisille vuokratessa on otettava varteen: a) että henkilö, joka on kauemmin ollut vakinaisesti kaupungin työssä ja siinä osottanut moitteetonta käytöstä, on ensi sijassa otettava huomioon, sekä b) että useammista yhtä ansiokkaista tulee niillä, joilla on suurempi perhe, olla etusija.

Vuokra-aikaan nähden on kaupunginvaltuusto päättänyt, että välikirjat ovat tehtävät vuokravuodeksi kerrallaan, sillä rajoituksella kuitenkin että, jos vuokralainen muuttaa pois tai muuten lopettaa toimintansa kunnan palveluksessa, vuokrasopimuksen pitää lakata voimassa olemasta seuraavan vuokraneljänneksen alusta. Huoneistossa ei saa pitää asukkeja eivätkä vuokralaiset myöskään saa vuokrata huoneistoja toiselle henkilölle, sen uhalla että välikirja pidetään rikottuna ja vuokralainen käsketään muuttamaan pois seuraavan vuokraneljänneksen alusta.

Tämän ohessa on kaupunginvaltuusto antanut mainittujen asuntojen hoidon toukokuun 1908 alusta kolmijäseniselle lautakunnalle, jonka toimenä on, tarpeen vaatiessa kaupungin teknillisen laitosten asianomaisten johtajain kanssa neuvoteltuaan:

a) määrätä, missä järjestyksessä huoneistonhakijat saavat asunnon;

b) vahvistaa kunkin huoneiston vuokramaksu;

c) tarkastaa ja vastata kuukausittain annettavista, rahatoimikamariin lähetettävistä tilityksistä;

d) ratkaista vuokralaisten kesken mahdollisesti syntyneet riidat, joita he eivät saa sovinnossa selvitettyiksi;

e) laatia ja allekirjoittaa vuokravälikirjat; sekä

f) laatia järjestyssäännöt noudatettaviksi huoneistoja käytettäessä.

Helsingin kaupungin tonttiverotaksa.

Vahvistettu toukokuun 20 päivänä 1826.

Edellä mainittuna päivänä on maistraatti yksissä neuvoin valittujen taksoitusmiesten ja kaupungin asukasten valtuutettujen kanssa päättänyt, että tonttiveroa on Helsingin kaupungissa suoritettava 50 kopekkaa pankkiosotuksia 1,000 neliökyyvärän alalta kaikista tonteista, siihen katsomatta ovatko ne rakennettuja vai rakentamattomia. Tämä maksu vastasi sittemmin $16 \frac{2}{3}$ kopekkaa hopearahaa samalta pinta-alalta ja on nykyään $16 \frac{2}{3}$ penniä 1,000 neliöjalalta.

Helsingin kaupungin palojärjestys.

K. Senaatin vahvistama marrask. 17 p:nä 1882 sekä osittain muutettu kesäk. 9 p:nä 1886, kesäk. 11 p:nä 1890 ja maalisk. 3 p:nä 1896.

1 §.

Helsingin kaupungin paloalueeseen luetaan sekä varsinainen kaupunki ja esikaupungit että myös Kaivopuisto, Kaisaniemen puisto, Kasvitieteellinen puutarha ja Siltasaaret, Kallion, Hakaniemen ja Näkin huvilatilat ynnä Lapinlahdesta Leppäsuon ja Hietakankaan huvilain välitse sekä sitten Fjellidalin ja Haka-salmen huvilain etelärajaa pitkin Kluuvilahteen asti kulkevan viivan eteläpuolinen mannermaa.

2 §.

1:n kohta. Palolaitoksen saattaminen ajanmukaiseen kuntoon ja sen semmoisena pitäminen kuuluu, maistraatin valvonnan alaisena, palotoimikunnalle, jossa on viisi jäsentä, joista yhden valitsee läänin kuvernööri, niin kauan kuin kruunu ottaa osaa palolaitoksen voimassapitoon, ja muut valitsee kaupunginvaltuusto kahdeksi vuodeksi sillä tavoin, että vuosittain kaksi jäsentä eroaa ja kaksi valitaan sijaan. Kaupunginvaltuusto

valitsee myös kaksi varajäsentä, vuodeksi kerrallaan. Vuoden varrella valitut ryhtyvät toimeensa lähinnä seuraavan vuoden alusta.

Ensi kerran toimitetaan vaali kuukauden kuluessa siitä, kun kaupunginvaltuusto on saanut ilmoituksen tämän palojärjestyksen vahvistamisesta; ja silloin valituista jäsenistä eroaa, arvalla, kaksi vaalivuoden jälkeen lähinnä seuraavan vuoden päättyessä, mutta muut kaksi jäävät vielä vuodeksi toimeensa.

2:n kohta. Vaalikelpoisuudesta palotoimikunnan jäseneksi ja siitä toimesta kieltäytymisestä on noudatettavana, mitä siinä kohden on säädetty kaupungin rahatoimikamariin jäsenistä.

3:s kohta. Jos valittu jäsen tahi varajäsen toimikautensa kuluessa eroaa, on kaupunginvaltuuston asia, siitä tiedon saatunsa, viipymättä valita toinen jäsen siksi ajaksi, mikä eronneella olisi ollut järeillä.

3 §.

1:n kohta. Palotoimikunta valitsee vuosittain jäsenistänsä puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Vaalin tuloksesta pitää palotoimikunnan kirjallisesti antaa tieto läänin kuvernöörille, niin myös maistraatille ja kaupunginvaltuustolle.

Sekä puheenjohtajan että varapuheenjohtajan estettynä ollessa valitsee palotoimikunta keskuudestaan puheenjohtajan siksi kerraksi.

2:n kohta. Niin usein kuin puheenjohtaja katsoo asian laadun vaativan tahi vähintäänkin kaksi jäsentä vaatii, kokoon-tuu palotoimikunta jäsenille kirjallisesti ilmoitettavana aikana. Asiat esittelee puheenjohtaja ja päätöksen tekoon tulee, paitsi häntä, vähintäänkin kahden jäsenen tahi varajäsenen ottaa osaa. Erimielisyyden sattuessa ratkaistaan asia avonaisella äänestyksellä, niinkuin yleinen laki riita-asioista säättää.

Asiassa, josta voipi olla erinomaista hyötyä tahi vahinkoa yksityisesti palotoimikunnan jäsenelle taikka jollekulle, joka hänen kanssansa on sellaisessa sukulaisuudessa tahi lankoudessa, joka on tuomarin jäävi, älköön semmoinen jäsen osallisena olko.

3:s kohta. Palotoimikunta saa avuksensa ottaa sihteerin, joka laatii toimikunnan diarit ja pöytäkirjat, tekee ja varmentaa lähtevät toimituskirjat sekä hoitaa arkistoa. Sihteerin voi palotoimikunta mieltänsä myöten erottaa toimestaan.

Vahtimestarin tehtäviä toimikunnassa hoitavat palokons-taapelit, palomestarin tarkemman määräyksen mukaan.

4 §.

1:n kohta. Paitsi sitä yleistä tehtävää, mikä palotoimikunnalle 2 §:n 1 kohdan mukaan kuuluu, ja niitä erinäisiä velvollisuuksia, jotka toisessa kohden tätä palojärjestystä on sille annettu, tulee palotoimikunnan:

1) katsoa, että palomestari ja alipalomestari täyttävät velvollisuutensa;

2) vuosittain joulukuussa kahdella jäsenellään, palomestarin läsnä ollessa, toimituttaa palolaitoksen omaisuuden katsastus;

3) täydellisesti ja viipymättä antaa kaupunginvaltuuston tai maistraatin vaatimat lausunnot ja tiedot palolaitosta koskevista seikoista, sekä muutoinkin antaessaan jonkin ehdotuksen tahi asian kaupunginvaltuuston ratkaistavaksi taikka määräystä jossakin asiassa pyytäessään, antaa siitä samalla täydellinen selvitys; ja on, kun mielipiteet palotoimikunnassa ovat eriäviä, äänestyspöytäkirja oheen pantava;

4) rahatoimikamarilta edeltäpäin tarpeen mukaan tilata palolaitokselle osotettuja varoja, tarkastaa ja hyväksyä saapuneet palkkalistat ja palolaitoksen menoista annetut laskut sekä, tarkastettuaan, rahatoimikamariin lähettää palomestarin antamat tilit hänen haltuunsa uskottujen rahavarain hoidosta. *K. Senaatin muuttama toukok. 15 p:nä 1905;*

5) palomestarin ehdotuksesta määrätä ne merkit, joilla palolaitoksen pitää puhjenneet tulipalot ilmoittaa, ja vuosittain sanomalehdissä kuuluttamalla sekä muullakin soveliaalla tavalla antaa niistä tieto yleisölle;

6) vuosittain ennen maaliskuun umpeen menemistä antaa kaupunginvaltuustolle kertomus palolaitoksen tilasta ja hoidosta viimeksi kuluneena vuonna;

7) ennen syyskuun umpeen menemistä Rahatoimikamariin lähettää ehdotus palolaitoksen ensivuotiseksi kulunkiarvioksi; sekä

8) vuosittain marraskuun alkupuoliskolla maistraatille ilmoittaa, kenen jäsenten on vuoden lopulla vuoro erota, niin myöskin viipymättä antaa maistraatille tieto, kun joku toimikunnan jäsenistä tahi varajäsenistä muuten on eronnut.

2:n kohta. Kun joku palolaitokseen kuuluva tahi kuulumaton henkilö on tulipalossa osottanut erinomaista toimekkuutta, neuvokkuutta ja uhrautuvaisuutta hengen tai tavaran pelastamisessa, tulen sammutuksessa tahi veden tuonnissa, taikka kun joku palolaitokseen kuuluva henkilö sellaisissa tiloissa saa tur-

mion terveydellensä tahi menettää henkensä, niin palotoimikunta ensinmainitussa tapauksessa antakoon kulunkiarvioon sitä varten pannuista rahoista palkinnoksi enintään sata markkaa ja jälkimäisessä tapauksessa tehköön kaupunginvaltuustolle ehdotuksen apurahan myöntämisestä suoritettavaksi kerrassaan tahi vuosittain vahingoittuneelle tahi vainajan leskelle ja lapsille.

5 §.

1:n kohta. Palolaitokseen asetetaan pysyväisesti palvelemaan palomestari, alipalomestari ja palokomennuskunta, johon kuuluu tarpeellinen määrä ylikonstaapeleita ja konstaapeleita.

Jos, vakinaisen henkilökunnan lisäksi, teknillisiä tahi muita apulaisia katsotaan palolaitokseen tarvittavan, tehköön palotoimikunta kussakin eri tapauksessa kaupunginvaltuustolle esityksen niiden ottamisesta tarpeen vaatimaksi ajaksi.

2:n kohta. Palomestarin ja alipalomestarin ottaa ja erottaa kaupunginvaltuusto palotoimikunnan ehdotuksesta sekä alipäälliköt palotoimikunta palomestarin ehdotuksesta. Miehistön ottaa kirjallisilla kontrahdeilla palomestari, jonka siinä pitää katsoa, ettei koko palokomennuskunnan palvelusaika mene umpeen yhtä haavaa. Mainitut kontrahdit tehdään palotoimikunnan säätämän kaavakkeen mukaan ja pitää niiden nimenomaan sisältää, että palokonstaapelin tulee noudattaa palojärjestyksen sääntöjä ja että palotoimikunta voi hänet edeltäpäin irtisanomatta milloin tahansa palveluksesta erottaa.

3:s kohta. Alipäällystö ja miehistö sijoitetaan, palotoimikunnan määräyksen mukaan, joko palotorneihin taikka niiden lähistöön taikkapa sinne, missä palolaitoksen kalut ja juhdat pidetään.

4:s kohta. Virantoimituksessa ollessaan pitävät palomestari ja alipalomestari punaverkaista, keltaisella nauhuksella varustettua lakkia, jossa on siviilivirkamiehille määrätty kokardi, sekä alipäällystö ja miehistö pukua, jonka kaupunginvaltuusto palotoimikunnan esityksestä määrää.

6 §.

1:n kohta. Palomestarin on velvollisuus:

1) likinnä pitää silmällä palolaitoksen rakennuksia, laitelmiä, kaluja ja muuta omaisuutta sekä niiden tarpeenmukaista kunnossapitoa ja hoitoa, niin myös palotoimikunnalle ilmoittaa palolaitoksessa tarpeellisista parannuksista;

2) pitää tarkkaa luetteloa palolaitoksen omaisuudesta;

3) katsoa että palokömennuskunta pysyy täysilukuisena ja asianmukaisesti pidetään työssä;

4) opettaa alipäälystölle ja miehistölle heidän palvelustehtäviänsä ja palokalujuen oikeata käyttämistä sekä sitä varten tuontuostakin pitää harjoituksia;

5) valvoo, että palolaitoksessa vallitsee hyvä, sotilaallinen järjestys ja että jokainen tarkalleen täyttää tehtävänsä, sekä sentähden usein pitää äkkiarvaamattomia tarkastuksia, niin myös, epäkuntoa silloin havaittuansa asian laadun mukaan joko heti oikaista se taikka jättää asia palotoimikunnalle toimenpidettä varten;

6) olla läsnä palotoimikunnan kokouksissa, joista hänelle on kirjallisesti ilmoitettava ja joissa hän antakoon kulloinkin tarpeellisia tietoja sekä ottakoon osaa keskusteluihin, mutta ei päätösten tekoon;

7) rahatoimikonttorista nostaa palotoimikunnan tilaamat rahaetuannit, toimittaa palolaitoksen puolesta suoritettavat maksut ja tästä kuukausittain antaa palotoimikunnalle tili;

8) vuosittain ennen helmikuun loppua antaa palotoimikunnalle kirjallinen selonteko palokömennuskunnan toiminnasta viimeksi kuluneena vuonna; sekä

9) muuten noudattaa tässä palojärjestyksessä olevia määräyksiä. 7, 8 ja 9 kohta K. Senaatin muuttamat toukok. 15 p:nä 1905.

2:n kohta. Tulipalon sattuessa kaupungin paloalueella on palomestarin asiana järjestää ja johtaa sammutustyö ja omaisuuden pelastaminen; ja on hän siis vastuunalainen siitä:

että tarpeellisia ja varalla olevia sammutus-, pelastus- ja korjauskaluja asianmukaisesti käytetään;

että tulen leviämistä viereisiin rakennuksiin mahdollisimassa määrässä ehkäistään palopurjeita käyttämällä ja vettä valelemalla sekä, tarpeen vaatiessa, lauta-aitoja, portteja, katoksia tahi rakennuksia purkamalla;

että tuulen alla olevien talojen syttymistä heittovalkeasta mahdollisuuden mukaan estetään kattoja vartioimalla sekä ulla-konreiät ja ikkunat sulkemalla y. m.; ja

että tarpeellinen miehistö palokaluiheen jää palopaikalle, siksi kunnes tulen edelleen puhkeamisen vaaraa voi pitää välttettynä.

Älköön kuitenkaan ruvettako syttymättömästä rakennuk-

sesta vastoin omistajan kieltoa korjaamaan irtaimistoa, älköönkä palomestari myöskään käskekö rakennusta purkamaan, kun alipalomestari ja kaupungin vapaaehtoisen palokunnan päällikkö, jos he ovat saapuvilla, sitä vastustavat.

3:s kohta. Tulipalon puhjettua Kallion, Hakaniemen ja Näkin tiloilla on kaupungin palokomennuskunnasta ainoastaan niin suuri osa velvollinen palopaikalle lähtemään, kuin palomestari harkitsee kaupungin turvaamiseksi tulenvaaralta olevan välttämätöntä;

4:s kohta. Jos tulipalo syntyy paloalueen ulkopuolella, mutta kaupungin porttien sisäpuolella, lähetettäköön sitä sammuttamaan jokin osa kaupungin palokaluja ja palokomennuskuntaa palomestarin harkinnan mukaan; ja on muutoin palomestarin velvollisuuksista sellaisissa tiloissa soveltuvilta kohdin voimassa mitä 2 kohdassa on sanottu.

7 §.

Alipalomestari on velvollinen:

1) perehtymään kaikkiin palolaitoksen laitelmiin ja kaluihin sekä niiden oikeaan käyttöön;

2) palokomennuskunnan harjoituksissa ja tulipalotilaisuuksissa johtamaan kaikkia töitä, joita palomestari hänelle määrää;

3) ottamaan osaa järjestyksen valvontaan palokomennuskunnassa sekä palotorneissa ja palokaluarikoissa;

4) palomestarin ollessa sairauden tahi muun syyn tähden estyneenä virkaansa toimittamasta, hoitamaan hänen tehtäviänsä; sekä

5) muuten noudattamaan tämän palojärjestyksen määräyksiä.

8 §.

1:n kohta. Ylikonstaapelit ovat lähinnä velvolliset voimassa pitämään järjestystä palokomennuskunnassa ja valvomaan, että konstaapelit tarkalleen täyttävät velvollisuutensa. Alipalomestarin ollessa tilapäisesti estettynä tulee ylikonstaapelin, palomestarin määräyksestä, hoitaa hänen tehtäviänsä.

Kun merkki annetaan tulipalon puhkeamisesta paloalueella eikä palomestari eikä alipalomestari ole saapuvilla, pitää ylikonstaapelin viivyttämättä lähteä miehistön ja palokalujen kera palopaikalle ja siellä hoitaa päällikkyttä, kunnes palomestari tahi alipalomestari saapuu paikalle.

2:n kohta. Konstaapelien tehtäviin kuuluu:

1) palolaitoksen juhtain, ajoneuvojen ja kalujen hoito, niin myös palolaitoksen talojen ja niihin kuuluvain katuosain y. m. puhtaanapito;

2) satamissa olevain paloavantojen avoinna ja tarpeenmukaisesti aidattuina pitäminen talvisaikaan, niin myös tarpeellisten töitten tekeminen yleisten palovesiasemain ja kaivojen sekä satamiin rakennettujen vedennostolaitosten kunnossa pitämiseksi; sekä

3) vartioiminen ja päivystys siinä järjestyksessä ja sillä tavalla, kuin päällystö määrää.

3:s kohta. Sekä ylikonstaapelit että konstaapelit ovat velvolliset tarkasti noudattamaan sitä johtosääntöä ja työnjakoa, jonka palotoimikunta, palomestarin ehdotuksesta, heille antaa, sekä muutoin auliisti täyttämään kaikki, mitä esimiehensä heidän käskvät palvelustoimessaan tehdä.

4:s kohta. Milloin palokonstaapeleja ei tarvita palolaitoksen toimissa, ovat he velvolliset kaupungin piirissä tekemään muuta työtä kaupunkikunnan hyödyksi, niinkuin lumen luontia ja ajoa, katujen ja yleisten paikkain valelemista kesäiseen aikaan y. m.; älköön kuitenkaan neljäsosaa enempää miehistöstä eikä neljäsosaa enempää palolaitoksen koko hevosluvusta yhtä haavaa semmoisiin toimiin käytettävä.

9 §.

1:n kohta. Jos palomestari tahi alipalomestari tahtoo kaupungista poistua tahi virkavapautta nauttia, hankkikoon siihen luvan palotoimikunnalta tahi, jollei hän halua kolmea päivää pitempää lomaa, sen puheenjohtajalta. Viikkoa pitemmän virkavapauden ajaksi olkoot palomestari ja alipalomestari velvolliset puolestaan panemaan palotoimikunnan hyväksymän viransijaisen. Palokomennuskuntaan kuuluvat henkilöt anokoot virkalomaa palomestarilta tahi hänen viransijaiseltansa. Älköön kuitenkaan palomestarille ja alipalomestarille yksin ajoin virkavapautta myönnettävä, älköönkään kenenkään palokomennuskuntaan kuuluvan henkilön sallittako muutoin kuin poikkeustiloissa poistua kaupungista, älköönkään missäkään tapauksessa kuudesosaa enempää miehistöstä yht'aikaa kaupunkiin lomalle laskettako.

2:n kohta. Tulipalon puhjetessa olkoon kuitenkin lomalle laskettu alipäällystö ja miehistö, jos ovat kaupungissa, velvolliset saapumaan virantoimitukseen, ja siihen jäämään niin kauaksi kuin palopäällystö tarpeelliseksi katsoo.

10 §.

1:n kohta. Jos pääallystöön, alipääallystöön tai miehistöön kuuluva henkilö luvatta kaupungista poistuu tahi pysyy erillään viranteosta, vetäköön sakkoo, palomestari ja alipalomestari 25 markasta 100 markkaan sekä alipääallystön ja miehistön jäsen 5 markasta 25 markkaan kultakin päivältä, jona hän sellaisen virheen on tehnyt, ja pantakoon sen ohessa, sen viranomaisen harkinnan mukaan, jonka asia on hänen erottamisestaan päättää, viralta. Jos palomestari tahi alipalomestari muutoin on leväperäinen tai huolimaton virassaan, olkoon palotoimikunnalla valta, asianhaarain mukaan, antaa hänelle varotus tahi kaupunginvaltuustolle esittää hänet pantavaksi viralta. Alipääallystöön tai miehistöön kuuluva henkilö, joka laiminlyö tehtäviensä, taikka virantoimituksessa osottaa huolimattomuutta tahi tottelemattomuutta esimiestänsä kohtaan taikka muutoin käyttäytyy kunnottomasti, vetäköön palomestarin tutkinnan mukaan sakkoo ennintään viiden päivän palkkamäärän. Jos hairaus uusiintuu, taikka jos se on vaikeampaa laatua, erotettakoon virheentekijä palveluksesta, alipääallystöön kuuluva henkilö palotoimikunnan, mutta miehistöön kuuluva palomestarin toimesta. Tässä mainittuihin sakkoihin tuomitsee palotoimikunta palopääalliköt sekä palomestari alipääalliköt ja miehistön, ja sakot pidätetään virheentekijän palkasta sekä menevät kaupunginkassaan. Kuitenkin pitää palomestarin jokaisesta siten täytäntöön panemastaan rangaistuksesta tehdä merkintä sitä varten laitettuun rangaistuspäiväkirjaan, jossa on mainittava rangaistun nimi, hänen hairahduksensa laatu, aika milloin se tehtiin sekä tuomittu rangaistus; ja annettakoon joka toinen kuukausi ote sanotusta päiväkirjasta kahdelta viimeksi kuluneelta kuukaudelta palotoimikunnalle.

2:n kohta. Jos hairahduksen tahi laiminlyönnin johdosta on vahinkoa tahi tapaturmaa tullut, olkoon syyllinen sen ohessa edesvastauksen alainen lain mukaan, ja on asia siinä tapauksessa lykättävä asianomaisen tuomioistuimen käytettäväksi.

11 §.

1:n kohta. Palolaitoksen käytettäväksi on voimassa pidettävä riittävä varasto tarkoituksenmukaisia kaluja tulensammutusta, ihmishengen pelastusta ja irtaimen omaisuuden korjaamista varten, jotka kalut säilytetään etupäässä siellä, mihin palokomennuskunta on sijoitettu, mutta myös voidaan joskikin osaksi

varastoon panna muihin paikkoihin kaupungissa, palotoimikunnan tarkemman määräyksen mukaan.

2:n kohta. Kussakin kartanossa tahi talossa on kelvollisessa kunnossa pidettävä ja helposti saavutettavassa paikassa säilytettävä seuraavat, mikäli mahdollista, talon numerolla varustetut palokalut, nimittäin:

yhdet tikapuut jokaisen taloon kuuluvan, paloluukulla varustetun rakennuksen ullakolla;

yhdet isommat palotikapuut, jotka ulottuvat maasta talon kunkin eri rakennuksen katolle;

kaksi palosankoa niihin kiinnitettyine riittävän pituisine köysineen;

rautaketjulla varustettu palokoukku;

kaksi palolyhtyä;

kirves;

rautakanki tahi sorkkarauta; sekä

tarpeen mukaan sovitettu rauta- tahi kiviastia tuhkan ja hiilien kokoomista varten tulipesistä;

niin myös taloissa, joiden tulot on arvattu 2,500 markkaa suuremmiksi, edellä lueteltujen lisäksi:

siirreltävä (assuranssi- tahi isompi) paloruisku.

Semmoisen puutalon omistaja, jossa on kaksi tahi useampia huonekertoja ja ainoastaan yksi käytävä ylemmässä kerrassa olevaan huoneistoon, on velvollinen sitä paitsi kussakin semmoisessa huoneistossa helposti saavutettavalla paikalla kunnossa pitämään tarpeellisen pitkää pelastusköyttä tahi köysitikapuita.

Jos talo on useilta puolin umpeen rakennettu taikka sisältää erinomaisen korkeita tahi vaikeapääsöisiä rakennuksia, ja siitä tahi muusta syystä katsotaan siellä olevan tarpeen useampia tahi toisenkaltaisia tulensammutus-, tavarankorjaus- tahi hengenpelastuskaluja, kuin tässä on mainittu, voi maistraatti, talossa palokatselmusta toimittavan henkilön ehdotuksesta, velvoittaa omistajan hankkimaan ja voimassa pitämään sellaiset kalut.

3:s kohta. Kaupungin rantasiltain ääreen on tarpeellinen määrä kiinteitä vedennostolaitoksia tehtävä ja kunnossa pidettävä, samoin kuin myös kaivoja niissä satamista etäisemmissä osissa kaupunkia, joissa ei ole vesijohtoa ja palovesiasemia eikä luonnollisia vesivarjoja. Nämät laitokset, joihin tarpeellisen työn palolaitoksen konstaapelit tekevät määräyksen mukaan, ovat toimeenpantavat, voimassa pidettävät ja tarkastettavat sillä tavoin, kuin kaupungin muista rakennuksista ja yleisistä töistä on säädetty.

Missä palolaitos katsoo avannot tarpeellisiksi, on ne sen toimesta avoimna pidettävä ja asianmukaisesti aidattava.

4:s kohta. Ellei luonnollista vedensaantia taikka kaivoa tahi vesijohtoa palovesiasemineen ole talossa tahi tilalla tahi sen läheisyydessä, tulee omistajan tahi isännöitsijän siellä soveliaassa paikassa aina varalla pitää vedellä täytettyä ammetta tahi isonlaista saavia, ollen vesi tarpeen mukaan uusittava.

5:s kohta. Kaupungin kuorma-ajurien on velvollisuus niin lukuisina ja siinä järjestyksessä kuin maistraatti, poliisikamaria ja palomestaria kuultuaan, vuosittain määrää, palomerkkejä annettaessa viipymättä lähteä viemään vettä palopaikalle sekä vedenkuljetusta jatkaa niin kauan kuin paloa kestää ja palomestari määrää.

Sitä varten tulee jokaisen kuorma-ajurin sinä aikana, jona hänen pitää jaoituksen mukaan olla valmis edellämainittua velvollisuutta täyttämään, olla varustettuna vähintään 230 litraa vetävällä, hyväksytyllä vedenkuljetusastialla siihen kuuluvine täyttölaitteineen, joka on ainakin neljä senttimetriä läpimitaten.

Kuorma-ajuri, joka laiminlyö edellä olevain määräysten noudattamisen, vetäköön sakkoa enintään 20 markkaa.

6:s kohta. Kaupungin majataloon asetuttakoon palotoimikunta kesällä neljä vesitynnyriä rattaille ja talvella yhtä monta vesiammetta reille; ja se henkilö, jolle kyydinpito kaupungissa toimeksi annetaan, velvoitettakoon asiasta tehdyssä välikirjassa vuodenajan mukaan pitämään tynnyrit aina vettä täynnä ja ammeet valmiina veden tuomiseen tulipalon puhjetessa sekä ne viipymättä palopaikalle toimittamaan 20 markan sakon uhalla kultakin tuollaiselta vesiastialta, joka jää tulipaloon tuomatta.

7:s kohta. Paloalueella olevan talon tahi tilan omistaja tahi isännöitsijä, joka omiksi tarpeikseen pitää hevosta sekä vesitynnyriä rattaineen kesällä ja ammetta rekineen talvella, olkoon myös velvollinen tulipalon sattua joutuisasti vedättämään vettä palopaikalle.

8:s kohta. Jotta vedentuonti tulipaloon olisi pimeämpänä vuodenaikana paremmalla järjestyksellä ja joutuisuudella toimitettavissa, ovat kaikki kaupungin yleisiin kaivoihin ja vedennostolaitoksiin asetetut lyhdyt pidettävät valaisevina pimeän tulosta alkaen illalla päivänkoittoon asti, niin myös ovat kaupungin kaduilla ja yleisillä paikoilla olevat lyhdyt, jos valkeanvaara syntyy sen jälkeen kun ne yöksi jo ovat sammutetut, uudelleen sytytettävät ja palamassa pidettävät, siksi kunnes päivän-

valo alkaa tahi kaikki vaara on vältetty. Tämän noudattamista tulee poliisilaitoksen tarkasti pitää silmällä.

12 §.

1:n kohta. Jos joku tietää talossaan tahi tilallansa tulenvaarallista vikaa ilmaantuneen tulisijaan, hormiin, savupiippuun tahi vesikattoon, niin hän, 25 ja enintään 100 markan sakon uhalla, paitsi velvollisuutta sen vahingon korvaamiseen, mikä sen johdosta ehkä syntyvästä tulipalosta saattaa tulla, pitääköön tointa vikanaisuuden korjaamisesta ja kieltäköön tulisijan käyttämisen, siksi kunnes vika on korjattu.

2:n kohta. Tulisijain tekemisestä, tulenarkain aineitten tahi rakennustarvikkeiden varastoista sekä varomattomasta tulen pitelemisestä säädetään tämän kaupungin poliisi- ja rakennusjärjestyksessä.

13 §.

1:n kohta. Polttimeissa, panimoissa, imellyshuoneissa, leipomoissa, ravintoloissa, yleisissä pesutuvissa ja saunoissa ynnä muissa semmoisissa laitoksissa, joissa kovaa ja alituista lämmittämistä tarvitaan, on, ellei palotoimikunta palomestaria kuultuansa savupiipun tahi tulisijan rakenteen vuoksi salli poikkeusta, vähintäänkin kahdesti kuukaudessa nokea nuohottava kaavinraudalla sekä huiskulla ja touvilangalla verhotulla luodilla taikka muilla palotoimikunnan hyväksymillä kaluilla. Keittiönhiedet ja kakluunit, joissa joka päivä keitetään, sekä leipomojen ynnä muiden sellaisten laitosten tulisijat, niin myös näihin liesiin ja tulisijoihin kuuluvat savupiiput ovat samalla tavoin puhdistettavat ainakin kerran kuukaudessa.

2:n kohta. Palotoimikunta jakakoon, palomestarin ehdotuksesta, kaupungin sopivan lukuisiin nuohouspiireihin sekä ottakoon taitavia ja luotettavia nuohojia, joiden tulee taksan mukaan, jonka maistraatti palotoimikunnan ehdotuksesta vahvistaa, kunkin piirissänsä pitää huoli määrätystä savupiippujen ja tulisijain puhdistamisesta sekä pyynnöstä nuohota kakluunin-hormeja ja muita pienempiä savujohtoja.

3:s kohta. Palomestarin pitää vuosittain antaa jokaiselle nuohojalle kirja kaikista nuohojan piiriin kuuluvista taloista ja tiloista, johon kirjaan talojen omistajain ja isännöitsijäin on velvollisuus vuosittain kirjoittaa päivä, jona nuohominen on toimitettu. Jos nuohoja laiminlyö työnsä tahi tekee sen huo-

limattomasti, pitää omistajan tahi isännöitsijän siitä palomestarille ilmoittaa tarpeellisen oikaisun aikaansaamiseksi.

4:s kohta. Nuohoja on velvollinen kunkin kuukauden alussa näyttämään kirjansa palomestarin tarkastettavaksi ja samalla ilmoittamaan, onko jossakin nuohomasta kielletty taikka savupiippu, hormi tahi tulisija nuohotessa huomattu vikanaiseksi ja talonomistajalle siitä tieto annettu. Palomestarin tulee sitten katsoa, että laiminlyöty tahi kielletty nuohominen kiireimmiten toimitetaan ja huomautettu vika korjataan, niin myös ilmoittaa asia palotoimikunnalle, joka tutkii, onko se sikseen jätettävä vai maistraatissa syytteeseen saatettava.

5:s kohta. Jos talonomistaja haluaa käyttää toista ammattitaitoista nuohojaa, kuin sitä, joka piiriin on määrätty, ilmoittakoon siitä palomestarille, joka otetun nuohojan tarkastuskirjaan kirjoittakoon puheena olevan talon tahi tilan numeron sekä piirinuohojan kirjaan merkittköön tämän seikan. Yksityisesti otettu nuohojakin olkoon velvollinen kunkin kuukauden alussa palomestarille näyttämään tarkastuskirjansa ja ilmoittamaan, mitä nuohotessa ehkä on huomionsa saanut.

6:s kohta. Talonomistaja, isännöitsijä tahi vuokralainen joka estää nuohojaa määrättyllä ajalla ja tavalla puhdistamasta käytännössä olevia liesiä niihin kuuluvine savupiippuineen, vetäköön sakkoo 20 markkaa. Jos semmoisen kiellon johdosta nokivalkea syntyy, olkoon hän kaksinkertaisen sakon alainen.

7:s kohta. Jos nuohoja jättää velvollisuutensa täyttämättä taikka käyttää kelvottomia kaluja taikka toimittaa nuohomisen niin huolimattomasti, että nokivalkea syntyy, sakotettakoon, ensi kerralla 10 ja enintään 40 markkaa sekä toisella kerralla 20 ja enintään 80 markkaa. Kolmannella kerralla vetäköön syyllinen sakkoo 100 markkaa, ja olkoon maistraatin harkinnan varassa, onko hän toimestaan erotettava. Vahinko, joka nuohojan tuottamuksesta syntyy tulisijaan tahi savujohtoon, on hänen korvattava.

8:s kohta. Tulipalon aikana pitää sen nuohojan, jonka piirissä palo on sattunut, apumiehineen olla läsnä palopaikalla.

14 §.

1:n kohta. Kerran vuodessa, toukokuulla, tahi useammin, jos katsotaan asianhaarain niin vaativan, pitää palomestarin ja alipalomestarin, kumpaisenkin heistä palotoimikunnan määräämässä piirissä, apunansa palokonstaapeleita sekä tarpeel-

linen määrä palomestarin siihen toimeen palkkaamia ammattitaitoisia muurareja, nuohojia ja kirvesmiehiä toimittaa katselmus kaikissa paloalueella olevissa taloissa ja huoneuksissa selvän saamiseksi siitä, onko asianmukaisesti noudatettu kaikkea, mitä tässä palojärjestyksessä ja voimassa olevassa rakennusjärjestyksessä säädetään palokaluista, kaivoista, palovesiasemista tai vesisäiliöistä, tulisijoista, hormeista ja savupiipuista ynnä muusta.

2:n kohta. Maistraatti määrää palomestarin ilmoituksen johdosta palokatselmuksen ajan ja annattaa siitä hyvissä ajoin kaupungin kirkoissa kuuluttamalla ja sanomalehdissä ilmoittamalla yleisölle tiedon, huomauttaen että katselmusmiesten pitää estämättä päästä kaikkiin huoneisiin ja ullakkoihin, sekä kehoittaen talojen omistajia ja isännöitsijöitä olemaan itse tahi edusmiehen kautta toimituksessa saapuvilla. Jos kuitenkin katselmusmiehiä kiellettäisiin pääsemästä huoneisiin ja ullakoille, niin he niiden ovet avatkoot talon omistajan tahi isännöitsijän läsnä ollessa. Jos omistaja tahi isännöitsijä ei ole katselmuksessa saapuvilla eikä katselmusmiehille ole varattu tilaisuutta talon tutkimiseen, olkoon hän 12 markan sakon alainen ja suorittakoon sen uuden katselmuksen kustannukset, joka toimitusmiehen on viipymättä pidettäväksi määrättävä ja jonka määräajasta tieto on laiminlyöneelle kaupunginpalvelijan kautta edeltäpäin annettava.

3:s kohta. Jos katselmusta pidettäessä havaitaan jokin tulisija tahi savujohto olevan niin rappiolla tahi virheellisesti rakennettu, ettei sitä tulenvaaraa syntymättä voi käyttää, taikka puuhuoneukseen tehty kakluuni, liesi, leivinuuni tahi muu tulisija olevan senlaatuista eri palomuuria tahi varaloukkoa vailla, joka rakennusjärjestyksessä on määrätty, on katselmusmiesten semmoinen tulisija ja savujohto heti tehtävä käyttämättömäksi ja huoneuksen omistaja tahi isännöitsijä velvoitettava se purkamaan viipymättä ja viimeistäänkin ennen määrättävän mahdollisimman lyhyen ajan umpeen menemistä. Jos vika on vähemmän vaarallista laatua, on huoneuksen omistaja tahi isännöitsijä saatettava asianhaarain mukaan pannun määräajan kuluessa korjaamaan se ja, jos tarpeelliseksi nähdään, sen ohessa kiellettävä semmoiseen vikanaiseen tulisijaan sitä ennen valkeata tekemästä. Samoin säädetään talon omistajalle tahi isännöitsijälle määräaika, jonka kuluessa katselmusmiesten huomauttamat, palokaluissa, kaivoissa, vesiasemissa, katoissa, tuhka-astioissa y. m. tavatut viat ja puutteet ovat toimitettavat korjatuiksi.

Kaikki katselmuksessa tehdyt muistutukset ja tarpeelliseksi nähdyt määräykset on suoraan ja selvästi asianomaisille talojen omistajille ja isännöitsijöille ilmoitettava sekä järjestänsä kirjoitettava siihen toimituskirjaan, jonka palomestari ja alipalomestari katselmustoimituksesta tekevät.

4:s kohta. Aina sitä myöten kuin tämän edellisen kohdan mukaan pannut vikanaisuuksien korjaamisen määrääjat menevät umpeen, tulee palomestarin tahi alipalomestarin tarpeellisten apumiesten kera viipymättä uudestaan käydä kaikissa niissä paikoissa, joissa vioista on muistutus tehty. Jos silloin havaitaan, että varsinaisessa katselmustoimituksessa annettuja määräyksiä on oikein ja kaikin puolin noudatettu, poistetaan muistutus katselmuskirjasta, mutta muussa tapauksessa lisätään kirjaan muistoonpano asianlaidasta.

5:s kohta. Viimeistään ennen heinäkuun umpeen menemistä pitää palomestarin ja alipalomestarin antaa tekemänsä katselmuskirjat maistraatille, joka vahvistaa toimitusmiesten toimenpiteet tahi, heitä kuultuansa, niihin tekee ne muutokset ja oikaisut, joihin syytä on, minkä ohessa maistraatti eteensä kutsuttaa kaikki ne, jotka ovat olleet noudattamatta toimitusmiesten perusteellisia määräyksiä, sekä velvoittaa heidät määrättyssä, kulloinkin asianhaaran mukaan sovitetussa lyhyessä ajassa puutteet korjaamaan. Kohta sanottujen määräaikain umpeen mentyä on, laiminlyöneen kustannuksella, kaupunginviskaalin sekä palomestarin tahi alipalomestarin pidettävä tarkastuskatselmus tarpeellisten apumiesten keralla. Jos havaitaan, etteivät asianomaiset vielä nytkään ole ottaneet noudattaaksensa varsinaisessa palokatselmuksessa annettuja ja maistraatin vahvistamia määräyksiä, vetäköön laiminlyöjä sakkoa 25 ja enintään 100 markkaa sekä pitäköön maistraatti tointa siitä, että vika viipymättä tulee korjatuksi tahi puuttuva hankituksi, minkä jälkeen kustannus on niskoittelevalta ulosotettava.

6:s kohta. Palokatselmuksissa ja jälkikatsastuksissa olkoon kaupunkien yleisen paloapuyhtiön asiamies tahi hänen varamiestensä saapuvilla ja tehköön ne muistutukset, joihin syytä on; ja on erityinen ilmoitus annettava asiamiehelle näiden toimitusten määräajoista, mutta voidaan ne kuitenkin pitää hänen poissaolonsa sitä estämättä.

15 §.

1:n kohta. Yövärtioimisesta kaupungin kaduilla pitää poliisilaitos huolen. Kulkuvahtia käyvän poliisikonstaapelin pitää

viipymättä ilmoittaa alkanut vahinkovalkea ei ainoastaan siinä kartanossa tahi talossa, missä tuli on irti päässyt, vaan myös viereisissä kartanoissa ja taloissa sekä lähimmässä palovarikossa.

2:n kohta. Jos joku muu vahinkovalkean huomaa, ennenkuin yöllinen kulkuvahti sen on havainnut, pitää hänenkin antaa siitä tieto sekä siihen taloon tahi kartanoon, missä tuli on irti päässyt, että läheisiinkin taloihin ja kartanoihin, jos näitä uhkaa mainittava vaara, niin myös onnettomuudesta huomauttaa naapuristossa kulkuvahtia käyvälle poliisikonstaapelille taikka, jos semmoista ei ole tavattavissa eikä palomerkkejä vielä ole annettu, palolennättimellä tahi muulla tavoin toimittaa sana likimpään palotorniin. Joka sen laiminlyö, vetäköön sakkoa 10 ja enintään 50 markkaa. Jos sen kartanon tahi huoneuksen omistaja tahi isännöitsijä, jossa valkea on irti päässyt, saattaa itsensä syyppääksi tuollaiseen laiminlyöntiin, sakotettakoon kaksi vertaa. Jos hän tahi joku muu samassa kartanossa tahi huoneuksessa asuva yrittää porttien sulkemisella tahi muulla tavalla sulkea pois niitä, jotka tulta sammuttamaan saapuvat, taikka muutoin estellä heitä sammutustyötä alkamasta, vaikka vaara on silminnähtävä, murtakoon palokomennuskunta kartanon ja huoneuksen sisäänkäytävän auki sekä sakotettakoon syyllinen 25 ja enintään 100 markkaa. Jos naapuri estää niitä toimenpiteitä, joihin hänen kartanossaan tahi tilallaan välttämättömästi pitää ryhtyä tulen sammuttamiseksi siinä talossa, jossa valkea on valloilleen päässyt, olkoon hän samallaisen edesvastauksen alainen.

Jos palopäälliköt sen tarpeelliseksi näkevät, olkoot saapuville tulleet työhön kykenevät henkilöt 5 jopa 25 markan sakon uhalla velvolliset avustamaan tulensammutustyössä.

3:s kohta. Jokainen olkoon kielletty hädän pakottamatta tahi palopäällystön luvatta särkemästä tahi avaamasta ikkunoita siinä rakennuksessa, jossa tuli on irti päässyt, taikka läheisissä rakennuksissa. Joka sen tekee, vetäköön sakkoa 10 ja enintään 50 markkaa. Yhtäläiseen sakkoon vikapää olkoon se, joka tuli-palossa korjaa pois omaisuutta omistajan luvatta tahi palopäällystön käskemättä.

16 §.

Niin kauan kuin vapaaehtoinen palokunta vähintäänkin kaksisatamiehisenä pysytetään tarkoituksenmukaisessa kunnossa, ovat kaupungin asujamet vapautetut palvelemasta yleisessä palo-

kunnassa. Palotoimikunnan, jonka tulee tarkasti seurata vapaaehtoisen palokunnan kehitystä, pitää, jos kunnan miesluku käy mainittua lukumäärää vähemmäksi, siitä ilmoittaa kaupunginvaltuustolle, jonka on siinä tapauksessa ryhtyminen toimiin yleisen palokunnan asettamiseksi taikka muihin palolaitoksen vahvistamiseksi tarpeellisiin hankkeisiin.

17 §.

1:n kohta. Kaupungin viskaalien ja poliisin pitää tarkoin valvoa, että palojärjestyksen säännöksiä järjestyksen ja turvallisuuden edistämiseksi sekä tulenvaaran estämiseksi asianmukaisesti noudatetaan, ja, saatuansa tietää palojärjestyksen rikkomisista, ne heti syytteeseen saattaa, jota paitsi viskaalien ja poliisin on velvollisuus antaa palopäälliköille sitä virka-apua, jota he virkatoimessaan ehkä tarvitsevat.

2:n kohta. Tulipalotilaisuudessa tulee kaupungin poliisivallan ryhtyä tarpeellisiin toimiin järjestyksen ja turvallisuuden voimassapitämiseksi, ja on siinä erittäin poliisipäällystön, neuvoteltuansa palopäällystön kanssa, katsottava, että palopaikalle vievät kadut sopivilta kohdin suljetaan jotta tulensanmutustyölle ei tule haittaa sivullisten henkilöiden tungoksesta, sekä pidettävä huolta, että pelastettua omaisuutta vartioidaan, kunnes omistaja on ennättänyt sen haltuunsa ottaa.

3:s kohta. Heti tulipalon lakattua ja viimeistäänkin ennen seuraavan päivän loppua tulee sen piirin poliisikomisarituksen, jossa tulipalo on ollut, pitää palopaikalla katsastus asianomaisten asiallisten sekä saapuville kutsuttujen nuohojain ja muiden tarvittavain apumiesten läsnä ollessa ja siinä hankkia tieto kaikista niistä henkilöistä, jotka voivat tulen irtipääsystä jotakin ilmoittaa, ynnä muusta, mikä voipi asiaa selvittää, niinkuin, muun muassa, onko määrättyjä palokaluja talossa tahi tilalla tulen syttymisen aikaan ollut ja olivatko ne kunnossa.

4:s kohta. Kaupungin poliisikamarin tulee neljän päivän kuluessa mainitusta katsastuksesta panna toimeen tutkimus tulen irtipääsemisen syystä ja kaikista sen yhteyteen kuuluvista seikoista, jolloin ei ainoastaan poliisikomisarituksen ja asiallisten sekä kaupunkien yleisen paloapuyhtiön asiamiehen, jos jotakin yhtiössä vakuutettua omaisuutta on vahingoittunut, ole kutsuttua tultava saapuville ja asiassa kuultaviksi, vaan myös kaikkea muuta saatavaa selvitystä vierailta ihmisiltä tiedustelemalla hankittava; ja on poliisikamarin edellä mainitussa tapauksessa toimi-

tettava paloapuyhtiön asiamiehelle ote tuossa tutkimuksessa laaditusta poliisikamarin pöytäkirjasta. Jos tutkimuksessa ilmaantuu aiheellista syytä käsitykseen, että tulipalo on saanut alkunsa erinomaisesta huolimattomuudesta tahi tahallisesta tuottamuksesta, on asia lykättävä asianomaiseen tuomioistuimeen syytteen tekemistä varten.

18 §.

Syytettä palojärjestyksen määräysten rikkomisesta ajaa asianomainen kaupunginviskaali maistraatissa, mutta jos asia lykätään yleisen tuomioistuimen käsiteltäväksi tahi syyllistä yksin ajoin siellä syytetään, tuomitkoon tuomioistuin kaikkesta, mitä hänen syyksensä väitetään. Sakot, jotka palojärjestyksen mukaan syyttäjän kanteen johdosta tuomitaan maksettaviksi, ovat jaettavat tasan syyttäjän ja kaupunginkassan välillä, minkä ohessa kaikki sakot maksuvarain puuttuessa sovitetaan sillä tavoin kuin laissa ja asetuksissa on uhkasakoista säädetty.

19 §.

Talonomistaja, joka asuu toisessa paikkakunnassa tahi poistuu kaupungista pois neljätoista päivää pitemmäksi ajaksi, asettakoon toisen henkilön puolestansa kantamaan ja vastaamaan tässä palojärjestyksessä mainituissa asioissa sekä huoltamaan omistajalle tämän mukaan kuuluvia toimia, sen uhalla, että se, mitä hänen, asianmukaisen tiedon saatuaan tahi muuten, olisi pitänyt noudattaa, tulee viranomaisten toimesta viivytyksettä täytettäväksi ja siitä oleva kustannus muutta mutkitta häneltä ulosotettavaksi.

20 §.

1:n kohta. Muutosta tästä palojärjestyksestä aiheutuviin maistraatin toimenpiteisiin haetaan läänin kuvernööriltä sen ajan kuluessa ja siinä järjestyksessä, joka on määrätty valituksen tekemiselle maistraatin päätöksistä. Tehty valitus ei kuitenkaan estä semmoisten maistraatin toimenpiteiden täytäntöönpanoa, jotka tarkoittavat tulenvaaran torjumista.

2:n kohta. Kuvernöörin päätöksestä saa valittaa Keisarillisen Suomen Senaatin Talousosastossa, joka valitus, asetettuna Keisarilliselle Majesteetille, on valituksenalaisen päätöksen kera kolmenkymmenen päivän kuluessa tiedon saamisesta, sitä päivää kuitenkin lukematta, annettava mainitun osaston valitus- ja

anomusasiain reistraattorinkonttoriin; ja oheen pankoon valittaja, jos hänet on tuomittu sakkoon tahi korvausta maksamaan, joko todistuksen siitä, että rahat on lääninrahastoon talletettu, taikka täysivaraiseksi vakuutetun takauksen maksettavaksi tuomitusta, taikka todisteen siitä, ettei hän voi takausta hankkia, kaikki siinä järjestystyksessä kuin laki säättää; ja tulee lääninhallituksen sentähden aina antaa tämän mukainen valitusosotus.

21 §.

Tämä palojärjestys on maistraatin toimesta painettuna julkaistava rinnakkaisin ruotsin- ja suomenkielisin tekstein, ja on sitä jaettava kappale kullekin talonmistajalle, jonka tulee, sen sisällyksestä tiedon otettuansa, ilmoittaa talonväellensä ja vuokralaisillensa, mitä palojärjestyksessä on heidän noudatettavanansa. Tarpeellinen kappalemäärä on myös annettava jaeltavaksi palolaitoksen ja kaupungin poliisilaitoksen päällikköjen ja alipäällystön kesken, jota paitsi kappaleita on pidettävä kirja-kaupassa kohtuullisesta hinnasta saatavissa.

K. M:n armollinen kirje Helsingin palolennättimen rauhoittamisesta.

Annettu Helsingissä elokuun 4 päivänä 1886.

Edellä mainitulla armollisella kirjeellä on määrätty, että marraskuun 24 päivänä 1864 annettua asetusta, joka sisältää rauhennussäännön tämän maan rautateitä, kanavia ja sanalennätinlaitoksia varten, on myös sovellettava Helsingin kaupungin palolennättimeen, niin kaun kuin Helsingin kaupunki sitä pitää asianmukaisessa kunnossa.

Palotoimikunnan päätös kaupungin jakamisesta nuohousalueihin.

Ensimmäinen alue käsittää I kaupunginosan, paitsi kortteleja Vyötiäinen, Saukko ja Puhveli.

Toinen alue käsittää II kaupunginosan ynnä Siltasaaren.
Kolmas alue käsittää III ja VI kaupunginosan.

Neljäs alue käsittää IV kaupunginosan, paitsi kortteleja Riikinkukko ja Pyy.

Viides alue käsittää V kaupunginosan sekä korttelit Riikinkukon ja Pyyn IV kaupunginosasta.

Kuudes alue käsittää VII, VIII ja IX kaupunginosan sekä korttelit Vyötiäisen, Saukon ja Puhvelin I kaupunginosasta.

Seitsemäs alue käsittää Kallion esikaupungin sekä Hakaniemen ja Näkin huvila-alueet.

Helsingin nuohojain taksa.

Maistraatin vahvistama toukokuun 28 päivänä 1884.

Avonaisen keittiölieden tahi leivintuvan savutorven nuohomisesta kaapimella ja huiskulla sekä luodilla maksetaan:

1 kerroksesta	20 penniä
2 " 	28 "
3 " 	36 "
4 " 	44 "
5 " 	52 "

Samallaisesta kaakeliuunin putkien tahi pataputkien tahi keittiönlieteen sijoitettujen hellinputkien puhdistamisesta maksetaan:

1 kerroksesta	24 penniä
2 " 	32 "
3 " 	40 "
4 " 	48 "
5 " 	56 "

Helsingin kaupungin Vapaaehtoisen palo- ja pelastuskunnan säännöt.

K. Senaatin vahvistamat lokakuun 13 päivänä 1863.

I art.

Kunnan tarkoitus ja kokoonpano.

1 §.

Helsingin kaupungin Vapaaehtoinen palo- ja pelastuskunta on Helsingin kunnan jäsenten vapaaehtoisesti muodostama yhdistys, jonka tarkoituksena on tulipalojen sattuesssa asettaa harjaantunutta ja kaupungin menestystä harrastavaa miehistöä avustamaan sammutustyössä sekä pelastamaan henkeä ja omaisuutta.

2 §.

Kunta perustaa vapaaehtoisella keräyksellä rahaston, josta suoritetaan palokalujen hankintakustannukset, annetaan palkintoja ja suoritetaan muut tarpeelliset menot.

3 §.

Kunnan jäsenet ovat:

- a) kunniajäseniä;
- b) toimivia jäseniä; sekä
- c) maksavia jäseniä.

4 §.

Kunniajäseniksi kutsuu kunta yleisessä kokouksessaan joko Helsingistä tai sen ulkopuolelta olevia henkilöjä, jotka joko yksityishenkilöinä tai jossakin luottamustoimessa olevina ovat seurattavalla esimerkillä, raha-avustuksella tai muuta tehokasta apua antamalla ansainneet kunnan tunnustuksen.

5 §.

Kunnan toimivia jäseniä ovat ne, jotka avustavat:

- 1) henkilökohtaisella työllään sammutuksessa ja pelastuksessa;
- 2) tarpeellisilla juhdilla vedenajossa; sekä
- 3) antamalla kunnan miehistöksi jonkun osan palveluksessaan olevasta työväestä.

6 §.

Maksavia jäseniä ovat ne, jotka ovat sitoutuneet oman harkintansa mukaisella vuotuisella rahamäärällä edistämään kunnan tarkoitusta.

II art.

Jäsenten velvollisuudet.

7 §.

Toimivat jäsenet ovat velvolliset herkeämättömällä innolla olemaan apuna sekä kunnan harjoituksissa että tulipalotilaisuuksissa. Maksavilta ja kunniajäseniltä ei vaadita henkilökohtaista palvelusta.

8 §.

Toimivain jäsenten pitää harjoitus- ja tulipalotilaisuuksissa ehdottomasti saapua kunnan itsensä valitseman päällystön alaiselle paikalleen sekä totella päällystön heille antamia määräyksiä.

9 §.

Maksavia jäseniä ei tavallisesti vaadita itse saapumaan tulipalotilaisuuksiin; mutta heidän edellytetään vuotuisina maksuaikoina vapaaehtoisesti suorittavan lupaamansa maksut kunnan kassaan niin kauan kuin kunta täyttää tarkoituksensa.

10 §.

Tarkemmat määräykset siitä, mitä kunnan kunkin jäsenen on noudatettava, on pantava yleisessä kokouksessa hyväksytyihin sekä kunnan päällystön että eri osastojen johtosääntöihin.

III art.

Kunnan päällystö ja sen suhtautuminen kaupungin palolaitokseen.

11 §.

Kunnan toimivat jäsenet saavat itsekukin päättää, mihinkä sammutus- tahi pelastusmiehistön osastoon he haluavat kirjoittautua.

12 §.

Kunnan toimivat jäsenet valitsevat keskuudestaan kunnan päällystön, johon kuuluvat kunnanpäällikkö, osastonpäälliköt ja varapäälliköt.

13 §.

Kunta ei ole missään kohden kaupungin palotoimikunnan eikä palomestarin määräysvallan alainen. Kuitenkin tulee kunnan päällikön tulensammutustyön jatkuessa noudattaa päällikönä toimivan palomestarin antamia määräyksiä.

14 §.

Kunnan jäsen, jolla on aihetta olla tyytymätön päällystöön, saa kirjallisesti antaa muistutuksensa tahi valituksensa kunnan toimikunnalle. Kunnan johtosääntöjä koskevat muutosehdotukset esitellään ja ratkaistaan kunnan yleisissä kokouksissa. Riita-asiat ratkaisee, kun jompikumpi asianosainen sitä vaatii, sovinto-oikeus, johon kumpikin riitapuoli valitsee kaksi jäsentä ja nämä neljä sitten yhteisesti valitsevat puheenjohtajan.

15 §.

Kunnanpäällikön ja kunkin osastonpäällikön asiana on, kun tarpeelliseksi katsovat, kutsua miehistönsä harjoituskokouksiin.

IV art.

Kunnan hallinto.

16 §.

Kunnan yleisten asiain käsittelyä varten pidetään vuosittain kaksi varsinaista kokousta, toinen huhti- ja toinen lokakuulla. Väliaikoina hoitaa hallintoa toimikunta, johon kuuluu puheenjohtaja ja kuusi jäsentä.

17 §.

Äänioikeus yleisissä kokouksissa on jokaisella läsnäolevalla jäsenellä. Äänestyksissä ratkaisee äänten enemmistö. Vaaleissa on aina, kun erimielisyyttä ilmaantuu, äänestys toimitettava suljetuin lipuin.

18 §.

Jokaiseen kokoukseen on kutsumus annettava ilmoituksella, joka kolmasti julkaistaan itsekussakin kaupungin ruotsinkielisessä päivälehdessä sekä vähintään kahdesti yleisimmin levinneessä tahi levinneissä kaupungin suomenkielisisissä sanomalehdissä.

19 §.

Kevätkokouksessa on käsiteltävä seuraavat asiat:

- 1) eroavan toimikunnan vuosikertomus;
- 2) tilintarkastajain kertomus sekä vastuunvapauden myöntäminen edellisen vuoden hallinnosta;
- 3) uuden puheenjohtajan sekä uusien jäsenten valitseminen toimikuntaan; niin myös
- 4) muut toimikunnan tahi jonkun kunnanjäsenen ehdotamat tai tilintarkastajain kertomuksen aiheuttamat asiat.

20 §.

Kohta kevätkokouksen jälkeen tulee toimivain jäsenten kokoontua valitsemaan kunnanpäällikköä sekä osastonjäsenten valitsemaan osastonpäälliköjä; ja on toimikunnan velvollisuus katsoa, ettei tätä laiminlyödä.

21 §.

Syyskokouksessa:

- 1) toimitetaan tilintarkastajain vaali; sekä
- 2) käsitellään muut toimikunnan tahi jonkin kunnanjäsenen esittämät kysymykset.

22 §.

Ylimääräiseen kokoukseen saa toimikunta kutsua kunnan, kun katsoo sellaisen toimenpiteen tarpeelliseksi.

23 §.

Kunnan yleisen kokouksen avaa toimikunnan puheenjohtaja kehittämällä valitsemaan kokoukselle puheenjohtajan ja sihteerin, joiksi ei missään tapauksessa saa valita toimikunnan jäseniä.

24 §.

Sekä kunnan päällystön että toimikunnan niin myös tilintarkastajat saa uudestaan valita toimiinsa. Kunnanpäällikön saa myös valita toimikunnan jäseneksi.

25 §.

Toimikunta valitsee keskuudestaan kamreerin ja rahainhoitajan. Kaikki maksumääräykset päättää toimikunta sekä allekirjoittaa puheenjohtaja ja kamreeri, ennenkuin rahainhoitaja ne suorittaa.

26 §.

Toimikunta saa asettaa palkatun sihteerin, joka tekee pöytäkirjan kaikissa kunnan, sen viranomaisten ja alaosastojen kokouksissa.

27 §.

Toimikunta hoitaa kunnan asiain yleistä hallintoa kunnan sääntöjen, päätösten ja erityisten johtosääntöjen mukaisesti sekä valmistele kunnan yleisissä kokouksissa esiteltävät asiat.

28 §.

Toimikunnan puheenjohtaja voi, kun tarpeelliseksi katsoo, kutsua koolle sekä toimikunnan jäsenet että myös kunnanpäällikön ja osastonpäälliköt.

29 §.

Asioissa, joissa toimikunta tiedustelee kunnanpäällikön ja osastonpäällikköjen mieltä, on näillä myös äänioikeus.

30 §.

Toimikunnan asiana on, yksissä neuvoin kunnanpäällikön kanssa, määrätä kunnan sopivasta jakamisesta osastoihin sekä antaa asianmukaisia ohjeita kullekin osastonpäällikölle ja hankkia tarpeelliset palo- ja pelastuskalut, mutta viimeksi mainittujen jakaminen ja hoito on kunnanpäällikön määrättävä ja huollettava.

31 §.

Toimikunta saa määrätä ja jakaa palkintoja kassan varojen mukaan niille sekä kuntaan kuuluville että siihen kuulumattomille henkilöille, jotka sammutus- tai pelastustöissä ovat antaneet kunnalle huomattavaa avustusta, esimerkiksi tuomalla ensimmäisen vesitynnyrin taikka muuten osottamalla erityistä valppautta, reippautta ja neuvokkuutta. Kunniakirjan antamisesta päättää kunta yleisessä kokouksessa.

32 §.

Kunakin kalenterivuoden umpeen mennessä päätetään kunnan tilit, jotka ovat tilintarkastajille annettavat helmikuun kuluessa sekä tilintarkastajain tutkimina palautettavat ennen huhtikuun 1 päivää esiteltäviksi tilintarkastajain kertomuksen kera kevätkokoukselle vastuunvapauden myöntämistä varten.

V art.

Näiden sääntöjen muuttaminen.

33 §.

Muutosta Vapaaehtoisen palo- ja pelastuskunnan sääntöihin ei käy tekeminen, ellei enemmän kuin kaksi kolmasosaa sitä tarkoitusta varten koolle kutsutussa kokouksessa läsnäolevista jäsenistä ole muutoksesta yhtä mieltä.

34 §.

Kunnan voi hajottaa ainoastaan siinä tapauksessa, että sen jäsenluku on supistunut niin vähiin, ettei sen katsota voivan vastata tarkoitustaan.

**Helsingin Vapaaehtoisen palo- ja pelastuskunnan
järjestyssäännöt.**

I art.

Kunnan jaoitus ja päällystö.

1 §.

Vapaaehtoisen palo- ja pelastuskunnan ylipäällikkyyks kuuluu kunnan toimivain jäsenten valitsemalle kunnanpäällikölle tai hänen varamiehelleen, jonka jälkimäisen tulee kunnanpäällikön poissa ollessa hoitaa päällikkyyttä.

2 §.

Kunta jaetaan sammutus- ja pelastusosastoon, kumpikin päällikköineen ja varapäällikköineen, joka jälkimäinen osastonpäällikön poissa ollessa hoitaa päällikkyyttä.

3 §.

Kunnanpäällikön tulee jäsenistä valita itselleen kaksi adjutanttia ja lipunkantaja; samoin osastonpäällikköjen.

Sekä adjutanttien että lipunkantajain pitää tulipalo- ja harjoitustilaisuuksissa aina seurata asianomaista päällikköään, ensinmainittujen toimittaakseen tarpeelliset määräykset perille, jälkimäisten osottaakseen, missä päällikkö on.

4 §.

Kunnanpäällikkö johtaa kunnan töitä tulipaloissa tahi yleisissä harjoituksissa; hänen velvollisuutenaan on sitä paitsi valvoa, että kukin osastonpäällikkö pitää kunnan palokatut hyvässä järjestyksessä ja kunnossa sekä että kunnassa yleensä noudatetaan asianmukaista järjestystä.

5 §.

Sammutusosaston päällikkö johtaa tätä osastoa ja vastaa siitä, että osaston haltuun annetut sekä ruiskut että muut kalut alinomaa pidetään täysin hyvässä kunnossa. Kutakin ruiskua varten asettaa osastonpäällikkö ruiskumestarin varamiehineen, joiden tulee tulipaloissa ja harjoituksissa katsoa, että ruiskua kunnollisesti hoidetaan, sekä muuta osaston hallussa olevaa samanlaatuista kalustoa varten tarpeelliset varusmestarit. — Itsekuhunkin komppaniaan asettaa osastonpäällikkö niinikään kaksi suihkunohjaajaa.

6 §.

Pelastusosaston päällikkö hoitaa tämän osaston päällikkyyttä sekä pitää silmällä osaston haltuun annettua kalustoa ja vastaa sen kunnossapidämisestä ja asianmukaisesta hoidosta, jota jälkimäistä tarkoitusta varten hänen tulee avukseen tulipaloissa ja harjoituksissa valita tarpeelliset varusmestarit.

7 §.

Molemmat osastot jaetaan asianhaaran mukaan komppanioihin, joilla itsekullakin on asianomaisten osastonpäällikön määräämä komppanianpäällikkö ja kaksi järjestysmiestä. Komppanianpäälliköt hoitavat kukin komppaniansa lähintä päällikkyyttä sekä laativat ja säilyttävät näiden jäsenluettelon. Komppanianpäällikön poissa ollessa hoitaa ensimmäinen järjestysmies päällikkyyttä.

Komppanianpäällikköjen keralla on sammutusosaston järjestysmiesten pääasiallisesti katsottava, että vedennoudanta toimitetaan rivakasti ja järjestyksessä joko tynnyreillä ajamalla tai tarkoitusta varten muodostettua ketjua pitkin kuljettamalla; että ruiskuja pumputaan tasaisesti ja tahdissa; että letkujen yhdistäminen ja irrottaminen toimitetaan huolellisesti; sekä että yleensä kuntoa ja järjestystä noudatetaan.

Pelastusosaston komppanianpäällikköjen ja järjestysmiesten tulee katsoa, että tikapuut ja palopurjeet huolellisesti ja joutuisasti asetetaan paikalleen, varjellaan, otetaan alas ja sitten hoidetaan; että käsketty lankkuaitauksen tai rakennuksen purkaminen toimitetaan rivakasti, mutta tarpeellista varovaisuutta noudattaen; että pelastusosaston jäseniä asetetaan vartioksi sen talon porteille, missä pelastustyötä toimitetaan; että pelastettavaa omaisuutta pidellään varovasti ja kunnollisesti ja pannaan pelastettuja esineitä varten määrätyle paikalle; sekä että tarkoin vartioidaan omaisuutta, joka palon päätyttyä annetaan asianomaiselle omistajalleen. Sellainen omaisuus on kuitenkin omistajan itsensä tahi hänen kustannuksellaan noudettava.

Kun pelastustyö ei ole tarpeellinen, muodostetaan vesiketju tarpeen mukaan ulottuvaksi joko sammutusosaston ruiskuihin tahi pelastusosaston hoitamiin, katoille tahi ullakoille sijoitettuihin pienempiin ruiskuihin, kun niitä voi käyttää tulen leviämisen ehkäisemiseksi, tai myös käyttää päällikkö osastoa jollakin muulla sopivalla tavalla. Ellei järjestysmies saa miehistöä tottelemaan, ilmoittakoon siitä saapuvilla olevalle päällikölle.

8 §.

Ollakseen apuna palokalujen toimittamisessa tulipalopaikalle kokoontuu, merkin saatuaan, vuoron ja tarpeen mukaan yksi tahi useampia komppanioja kalustovarikkoon, ja on silloin järjestysmiesten velvollisuus katsoa, että kaikki palokalut joutuisasti tuodaan perille, jota vastoin komppanianpäälliköt samoin kuin kunnanpäällikkö ja osastonpäällikötkin kohta lähtevät tulipalopaikalle.

9 §.

Jos päällikön täytyy, tulipalon tahi harjoituksen aikana taikka yleensä ennenkuin koolle kutsuttu kunnan miehistö on päästetty kotiin, syystä tahi toisesta poistua, ilmoittakoon siitä

lähinnä ylemmälle päällikölle sekä sille, jonka on hänen poissa ollessaan päällikkyyttä hoidettava.

10 §.

Harjoituksiin kokoontuu kunta tai sen alaosasto asianomaisen päällikön kutsumuksesta, kuitenkin niin että ylempi päällikkö saa kutsua koolle nekin alaisensa osastot, jotka eivät ole hänen lähimmän päällikkyytensä alaisia.

11 §.

Kaikki komennus toimitetaan ruotsiksi.

II art.

Kunnan jäsenistä.

12 §.

Maksava jäsen on nimikirjoituksellaan sitoutunut vuosittain, niin kauan kuin hän paikkakunnalla oleskelee ja niin kauan kuin kunta tarkoitustaan vastaa, suorittamaan sitoumuksensa mukaisen vuosimaksun. Jos sitoumus tarkoittaa lyhempää aikaa, on se erittäin mainittava.

13 §.

Ne, jotka jäseniksi kirjoittautumalla ovat sitoutuneet pitämään hevosen ja miehen käytettävänä tulipaloissa tai harjoituksissa, ovat velvolliset kutsun saatuansa tai tulipalon sattuessa toimituttamaan perille ruiskuja ja muuta kalustoa sekä velvoittamaan väkeänsä rivakasti ajamaan perille ja noudattamaan kunnan päällikköjen antamia määräyksiä.

Kaluston ajomiehistä saavat ne kaksi, jotka ensiksi saapuvat palopaikalle, siitä toimikunnan harkinnan mukaisen palkinnon.

14 §.

Toimiviksi jäseniksi kirjoittautuneet henkilöt ovat velvolliset kutsuttaessa saapumaan määräaikana ottamaan osaa tarpeellisiksi katsottuihin harjoituksiin ja tulipalon sattuessa kiireimmiten saapumaan paikalleen sekä, paitsi hätätilassa, olemaan ryhtymättä muuhun kuin mitä heidän oma päällystönsä määrää. Jäsen, joka laillista estettä ilmoittamatta on kolmasti yhteen jaksoon laiminlyönyt saapua tulipaloon tai harjoituksiin, erotetaan kunnasta.

15 §.

Kunnan toimivaksi jäseneksi voi päästä vasta sittenkun on suorittanut valmisteleavan harjoituksen kunnan yhteydessä olevassa ja sen päällystön alaisessa, tätä tarkoitusta varten perustetussa harjoituskomppaniassa. Jokaisen on jäseneksi tullessaan kirjoitettava nimensä kunnan nimikirjaan. Samaan nimikirjaan merkitköön komppanianpäällikkö jäsenen eroamisen ja syyyn siihen.

Komppaniasta toiseen saa siirtyä ainoastaan molempain asianomaisten komppanianpäällikköjen suostumuksella.

16 §.

Kunnan jäsen kantakoon samaansa tunnusmerkkiä aina näkyvissä tulipalo- tahi muissa tilaisuuksissa kunnan jäsenenä esiintyessään.

17 §.

Tarpeen vaatiessa käyttää kunnanpäällikkö kaikkia kunnan toimivia jäseniä, ja on hänen tai yleensä ylemmän päällikön määräystä ennen alemman päällikön antamaa noudatettava.

18 §.

Kunkin osaston jäsenet tukekoot toisiansa, niin että kuuliaisuutta, kuntoa ja järjestystä noudatetaan. Jos on jotakin muistuttamista, ilmoitetaan siitä päällystölle.

Jos jäsen rikkoo järjestystä ja kuntoa, niin että kunnan arvo siitä kärsii, olkoon jokaisella päällystön jäsenellä komppanianpäällikköihin asti oikeus siksi kertaa häneltä ottaa pois tunnusmerkki, jonka hän on kunnan jäsenenä saanut, minkä jälkeen, jos hairahdus puheenalaisen päällikön mielestä on vaikeampaa laatua, toimikunnan harkinnan varassa on, voiko hairahdus saada merkin takaisin ja siten pysyä kunnan jäsenenä vai ei, ellei sovinto-oikeutta vaadita sääntöjen 14 §:n mukaan.

19 §.

Pelastusta ei saa toimittaa vasten omistajan tahi, jos omaisuus on vakuutettu, vakuutusyhtiön asiamiehen tahtoa. Mutta jos on kysymyksessä helpommin syttyviä aineita, on nämä joka tapauksessa kohta toimitettava pois.

20 §.

Kunnan jäsenten pitää tulipaloissa koettaa estää ikkunain tahi ovien tarpeetonta aukaisemista tahi särkemistä.

21 §.

Harjoituksen alussa tahi tulensammutuksen päätyttyä toimittavat komppanianpäälliköt tahi järjestysmiehet nimenhuudon; jos jäsen syystä tahi toisesta on estetty nimenhuudossa läsnäolemasta, pitää hänen ennen poistumistaan siitä ilmoittaa saadakseen nimensä muistoon pannuksi.

Ennenkuin kaikki palokalut on palautettu paikalleen, ei kukaan saa päällikkönsä luvatta poistua, jota paitsi niiden, joiden toimeksi on annettu pelastetun omaisuuden valvonta, pitää jäädä paikalleen, kunnes omistaja on omaisuuden vastaanottanut tahi muita vartijoita hankkinut.

III art.

Kunnan palokalustosta ja tunnusmerkistä.

22 §.

Kunnan pitää pyrkiä varustautumaan mahdollisimman ajanmukaisella kalustolla, ja on sammutusosaston kalusto maalattava punaiseksi ja pelastusosaston vihreäksi sekä merkittävä mustilla kirjaimilla F. B. K. Sitä paitsi pitää ruiskut ja sammutusosaston vaunut aina olla varustettuina päiväsaikaan ruskeankeltaisella lipulla, jossa on punaiset kirjaimet F. B. K. ja numero, sekä öiseen aikaan lyhdyllä, jossa on ruskeankeltaiset lasit sekä niinkään punaiset kirjaimet ynnä numero, sekä pelastusosaston varusvaunut päiväsaikaan varustettuina vihreällä lipulla, jossa on punaiset kirjaimet F. B. K. ja numero, öiseen aikaan taas lyhty, jossa on vihreät lasit ynnä punaiseksi maalatut kirjaimet ja numero.

23 §.

Kunnan yhteisenä tunnusmerkkinä on pienenpuoleinen, pitkulainen, kirjaimilla F. B. K. ja Helsingin kaupungin vaakunalla varustettu messinkilaatta. Tätä laattaa kannetaan päähineen etuosassa, kiinnitettynä päähineen ympäri käyvään erilevyiseen ja -väriseen nauhaan. Kunnanpäällikön ja osastonpäällikköjen sekä heidän varamiestensä nauha on kaksi tuumaa, kaikkien muiden jäsenten tuuman leveä. Kunnanpäällikön nauha on punainen, sammutusosaston päällikön ruskeankeltainen ja pelastusosaston päällikön vihreä. Päällikköjen varamiehillä on samanväriset nauhat, joissa pitkinpäin käy viisi valkeata raitaa.

Adjutanteilla on samat värit kuin päälliköillään sekä kaksi valkeata raitaa. Lipunkantajat kantavat isoa, päällikköjensä värin mukaista lippua, jossa on kirjaimet F. B. K., mustat tahi punaiset, kulloinkin lipun värin mukaan.

Komppanianpäälliköillä ja järjestysmiehillä on punaiseksi maalatut laatat komppaniansa värien mukaisessa nauhassa sekä laatan yläpuolelle sovitettu komppaniannumero ja sitä paitsi vasemman käsivarren ympäri käärittynä samanvärisen ja punaisilla kirjaimilla F. B. K. varustettu nauha, ensinmainituilla kahden ja jälkimäisillä yhden tuuman levyinen. Muilla komppanian jäsenillä on maalaamaton laatta ja komppaniannumero komppaniansa nauhassa, joka sammutusosastossa on ruskeankeltainen, pelastusosaston ensimmäisessä eli purjekomppaniassa punaisenruskea, muissa komppanioissa vihreä ja vartioimis-komppaniassa harmaa.

Ruiskumestareilla, suihkunohjaajilla ja varusmestareilla on sitä paitsi rinnallaan iso, puolikuun muotoinen messinkilaatta, jossa lävistetyin kirjaimin mainitaan heidän toimintansa kunnassa.

Kaikki ajomiehet kantavat rinnallaan punaiseksi maalattua, mustalla numerolla varustettua laattaa.

IV art.

Näiden järjestyssääntöjen muuttaminen.

24 §.

Muutosta näihin järjestyssääntöihin ei saa tehdä samassa kokouksessa, jossa kysymys siitä on nostettu, vaan on asia lykättävä ensiksi pidettävään varsinaiseen tahi ylimääräiseen kokoukseen.

Asetus Helsingin kaupungin poliisilaitoksesta, annettu 15 p:nä joulukuuta 1897.

1 luku.

Poliisilaitoksen tarkoituksesta sekä sen virkamiehistä ja palvelijoista.

1 §.

Helsingin poliisilaitoksen tarkoituksena on kaupungissa ja siihen yhdistetyn alueen piirissä valvoa ja voimassa pitää järjestystä sekä henkilön ja omaisuuden turvallisuutta.

2 §.

Poliisilaitoksen toimintaa hoitavat läänin kuvernöörin valvonnan alaisina yksi poliisimestari, yksi vanhempi ja yksi nuorempi poliisimestarinapulainen, yksi sihteeri, yksi rikoskommissarius, kaksi notariusta, neljä kanslistia sekä tarpeellinen määrä kommissariuksia, ylikonstaapeleita ja konstaapeleita.

Sitä paitsi asetettakoon erityisten laitosten tahi yhtiöitten anomuksesta ylimääräisiä poliisikonstaapeleita, jos nämät laitokset tahi yhtiöt sitoutuvat suorittamaan siihen tarvittavan palkkauksen. *K. A. 26 p:ltä maalisk. 1903.*

3 §.

Poliisimestarin, jonka tulee olla hyvin perehtynyt maan hallinnollisiin oloihin sekä ruotsin, suomen ja venäjän kielen taitava, nimittää virkaan ja siitä erottaa kenraalikuvernööri.

Sitä varten tulee läänin kuvernöörin asianmukaisesti kuultun kolmenkymmenen päivän hakemusajan jälkeen kenraalikuvernöörille lähettää saapuneet hakemuskirjat sekä viran saamiseen hakijoista ehdottaa se, joka siihen on sopivin.

Jos poliisimestari hakee eroa virastaan, jättää kuvernööri, jolle hakemuskirjat ovat annettavat, ne kenraalikuvernöörille.

4 §.

Helsingin kaupungin poliisimestari nimitetään virkaan ja erotetaan siitä kenraalikuvernöörin esityksestä armollisella päiväkäskyllä. Poliisimestarinapulaiset nimittää virkaan ja siitä erot-

taa kenraalikuvernööri sellaisten henkilöiden joukosta, jotka täyttävät poliisimestarinvirkaa varten määrätyt hakukelpoisuusehdot. *K. A. 26 p:ltä maalisk. 1903.*

5 §.

Sihteerin, jonka tulee osata ruotsin, suomen ja venäjän kieliä, asettaa virkaan ja erottaa siitä läänin kuvernööri. Jos sellainen virka tulee avoimeksi, pitää poliisimestarin asianmukaisesti kuulutetun kolmenkymmenen päivän hakemusajan jälkeen kuvernöörille jättää ne hakemukset, mitkä sen johdosta ovat saapuneet, sekä viran saamiseen ehdottaa hakijoista se, joka katsotaan siihen sopivimmaksi, ja on lainopillisen tutkinnon suorittaneella hakijalla etuus virkaan asetettaissa.

Rikoskomissarius, jonka tulee olla ylemmän hallintotutkinnon tahi sellaisen tutkinnon suorittanut, joka tuottaa kelpaavuuden virkoihin oikeudenkäyntilaitoksissa, asetetaan virkaan ja erotetaan siitä yhtäläisessä järjestyksessä.

Muut komissariukset sekä notariukset ja kanslistit määrää virkoihin ja niistä erottaa kuvernööri, poliisimestarin kirjallisesta esityksestä. Näitä komissariuksia otettaessa on, muuten yhtäläisissä oloissa, venäjän kieltä taitavalle anettava etuus.

6 §.

Ylikonstaapelit ja konstaapelit ottakoon toimiinsa ja erottakoon niistä poliisimestari; ja on tässä noudatettava, että tarpeellinen määrä venäjän kielen taitavia konstaapeleita löytyy laitoksen palveluksessa.

Poliisimestari on myös oikeutettu tarvittaessa ja kuvernöörin myönnytyksellä asettamaan ylimääräisiä konstaapeleita.

Ylikonstaapeleita ja konstaapeleita otettaessa on, muuten yhtäläisissä oloissa, venäjän kieltä osaavalle annettava etuus.

7 §.

Poliisimestarilla on virka-arvo Suomen Suuriruhtinaanmaassa voimassa olevan arvojärjestyksen kuudennessa, vanhemmalla poliisimestarinapulaisella seitsemännessä, nuoremmalla poliisimestarinapulaisella kahdeksannessa, sihteerillä ja rikoskomisariuksella kahdennessatoista sekä muilla komisariuksilla neljännessatoista luokassa; nämä henkilöt ovat oikeutetut olemaan osallisia siviiliviraston leski- ja orpokassaan siinä pensioni-

luokassa, mihin he säädettyssä järjestyksessä luetaan. *K. A. 26 p:ltä maalisk. 1903.*

8 §.

Kuvernöörillä on valta, ilmoitettuaan asian kenraalikuvernöörille, myöntää poliisimestarille ja tämän apulaisille virkavapautta, ei kuitenkaan pitemmäksi kuin kuuden viikon ajaksi, ja määrätä toinen sovelias henkilö virkaa sill'aikaa hoitamaan.

Jos poliisimestari tahi poliisimestarinapulainen hakee virkavapautta pitemmäksi aikaa, lähettäköön kuvernööri hakemuksen oman lausuntonsa kanssa kenraalikuvernöörille, joka siitä antaa määräyksen.

Virkavapautta muille poliisilaitoksen virkamiehille myöntäköön poliisimestari enintään neljäntoista päivän ajaksi. Pitemmän vapauden hakemuksen ratkaisee kuvernööri.

Virkavapautta poliisipalvelijoille myöntää poliisimestari. *K. A. 26 p:ltä maalisk. 1903.*

9 §.

Poliisimestari, poliisimestarinapulaiset ja sihteeri saavat, vanhuuden tahi sairauden tähden virasta erotessaan tahi siitä erotettaessa, loppuiäksensä pensionia yleisistä varoista niiden asetusten mukaan, jotka ovat voimassa pensionin antamisesta siviilivirkamiehille, mutta rikoskomissarius, komissariukset, ylikonstaapelit ja konstaapelit saavat pensionia niiden perusteiden mukaan, jotka ovat säädettyt 31 p:nä tammikuuta 1816 ja 17 p:nä heinäkuuta 1849 annetuissa armollisissa julistuksissa, joka pensioni niinkään suoritetaan valtiovaroista. *K. A. 26 p:ltä maalisk. 1903.*

10 §.

Poliisimestarin tahi poliisimestarinapulaisen tekemää virkarikosta koskevat asiat ovat otettavat käsiteltäviksi ja tuomittaviksi Turun hovioikeudessa. Muut poliisilaitokseen kuuluvat virkamiehet ja palvelijat ovat tekemistään virkarikoksista syytettävät ja tuomittavat alioikeudessa.

Virheestä tahi laiminlyönnistä, joka ei ole sitä laatua, että siitä myöskin tulee seurata edesvastausta lain mukaan, antakoon

kuvernööri poliisimestarille ja poliisimestarinapulaisille muistutuksen tahi nuhteet, joko suullisesti taikka kirjallisesti, taikkapa ilmoittakoon hairauksen kenraalikuvernöörille.

Jos joku muu poliisilaitoksen palveluksessa oleva virkamies tekee itsensä vikapääksi semmoiseen hairaukseen, antakoon poliisimestari hänelle nuhteet tahi varoituksen, suullisesti tai kirjallisesti, taikka tehköön asiasta ilmoituksen kuvernöörille; ja kuvernöörillä on oikeus tuomita syyllinen enintään 500 markan sakkoon taikkapa erottaa hänet virastaan.

Ylikonstaapelin tahi konstaapelin virheen tahi laiminlyönnin rankaiskoon poliisimestari nuhteilla tahi varoituksella, palkka- tahi virka-asteen alennuksella taikka sitte virasta erottamalla.
K. A. 26 p:ltä maalisk. 1903.

11 §.

Mitä laissa ja asetuksissa säädetään vahtimiesten ja oikeudenpalvelijain todistuksesta, on sovellettava myöskin komisariuksiin ja konstaapeleihin.

2 luku.

Poliisin velvollisuuksista yleensä.

12 §.

Poliisilaitoksen tulee yleensä edistää järjestystä ja turvallisuutta sekä itse kaupungissa että siihen yhdistetyn alueen piirissä kuin myös siellä antaa tarpeellista virka-apua maan muissa paikkakunnissa olevalle poliisille; estää ja ehkäistä rikoksia, epäjärjestystä ja kaikenlaisia turmiollisia tapauksia; sekä, jos rikos on tehty, asianhaarain mukaan ryhtyä toimenpiteihin, jotka rikollisen tahi rikollisten saattamiseksi lailliseen edesvastaukseen nähdään tarpeelliseksi; ja tulee poliisin, kun rikos on tapahtunut kaupungissa tahi siihen yhdistetyllä alueella eikä sitä tahi niitä henkilöitä, jotka rikoksen ovat tehneet, ole tavattu, vaan arvellaan heidän oleskelevan kaupungin lähitienoilla, siellä etsiskellä ja, noudattaen mitä laki vangitsemisesta säättää, ottaa kiinni sellaisia henkilöitä, joissa toimissaan poliisimies on oikeutettu saamaan tarpeellista virka-apua maapoliisilta.

Poliisin tulee siis:

1:ksi) valvoa pyhäpäivän pyhittämistä ja katsoa ettei mi-

tään sitä vastaan sotivata saa tapahtua taikka jäädä lailliseen syytteeseen panematta;

2:ksi) irtolaisten ja kerjäläisten kanssa menetellä sillä tavoin kuin laki ja asetukset niistä säättävät;

3:ksi) pitää silmällä niitä, jotka työnansiolla tulevat kaupunkiin, ja niistä pitää erityistä luetteloa;

4:ksi) valvoa että kaupunkiin saapuneet matkustavaiset asianmukaisesti ilmoitetaan poliisille sekä niistä pitää päiväkirjaa;

5:ksi) ryhtyä poliisiviranomaisille kuuluviin toimiin henkikirjoituksen suhteen;

6:ksi) valvoa järjestyksen voimassa pitämistä yleensä ja erittäinkin markkinoilla ja julkisissa huvituksissa sekä semmoisissa tilaisuuksissa, jolloin väkeä kokoontuu enemmältä taikka ajoneuvojen ahdinko syntyy, ryhtyä tarpeellisiin toimiin onnettomuuksien, epäjärjestyksen ja rikosten estämiseksi;

7:ksi) teatterikappaleita julkisesti näyteltäessä ja kirjallisuuden tuotteita esiteltäessä kuvernöörin määräyksen mukaan valvoa, ettei voimassa olevia asetuksia rikota;

8:ksi) katsoa että väkevän juomain väärinkäyttämistä sekä sellaisten juomain valmistamista ja myyntiä koskevia asetuksia noudatetaan, jota varten sekä semmoiset henkilöt, jotka ovat tunnetut tahi epäluulonalaiset tuommoisen elinkeinon luvattomasta harjoittamisesta, että kaupunkiin laitetut ravintolat, konditoriat, ruokamajat ja muut ravintopaikat ovat erittäin silmällä pidettävät;

9:ksi) pitää silmällä kuorma- ja pika-ajureita, vuokrasoutajia sekä heidän käyttämiänsä apulaisia kuin myöskin kantajia, kaupunginlähettejä ja raitiotie-, omnibus- ja höyryveneliikkeesen otettua palvelusväkeä, niin että he, säädyllyisesti käyttäytyen, kernaasti ja rehellisesti palvelevat niitä, jotka heidän apuaan käyttävät, sekä ovat siististi puettut ja pitävät ajokalunsa ja purtensa kelvollisessa kunnossa, ollen kuitenkin vuokrasoutajien pursien ja näiden varustusten katsastaminen kaupungin satamakonttorin velvollisuutena; ollen poliisilaitoksen asiana sen ohessa vahvistaa kaupungin pika-ajurien ulkovaatetuksen kuosi sekä heidän ajoneuvojensa laatu;

10:ksi) niinikään pitää silmällä kaupungin kestikievaria ynnä siihen kuuluvia kyytimiehiä, kyytihevosiä sekä ajokaluja ja muita kapineita kuin myöskin riitaisuuksien syntyessä matkustajain ja kestikievarin tahi kyytimesten kesken, antaa vääryyttä kärsineelle tarpeellista ja laillista virka-apua;

11:ksi) estää heikolle jälle menemistä, kelkalla laskemista kielletyillä paikoilla kuin myöskin hurjaa ajamista kaupungin kaduilla ja avoimilla paikoilla sekä eläinten rääkkäämistä;

12:ksi) valvoa että katujen valaiseminen määräaikoina ylläpidetään; että kaupungin katujen, torien ja avoimien paikkain kivitys asianomaisesti kunnossa pidetään ja siihen ilmestyneet viat joutuisasti korjataan; että semmoisten paikkain kuin myös pihamaitten sekä palokujain, makkien ja likakaivojen puhtaana pitämistä ei laiminlyödä; että kaupungin kadut ja tieosat talvis-aikaan pidetään hyvässä ja kuljettavassa kunnossa; että katu-käytävät pidetään puhtaina kaikesta yleisliikkeelle haitallisesta lumesta ja tarvittaessa hiekoitetaan; että kaduille ja avoimille paikoille päin olevissa rakennuksissa, porteissa ja aitauksissa löytyvät rumentavat puutteellisuudet viipymättä poistetaan; että kaupungin esplanaadit, yleiset istutukset ja muut julkiset kaunistukset sekä yleiset ja yksityiset rakennukset asianmukaisesti suojellaan raiskaukselta; kuin myös että katulyhdyt, telegraafi-, telefooni- ja muut sähköjohdot, postilaatit, vesijohto ja vedenostolaitokset sekä muut yleistä tarvetta varten aiotut laitokset suojellaan väkivallalta;

13:ksi) yhdessä kaupungin satamakapteenin ja satamapalvelijain kanssa valvoa, että satamajärjestystä noudatetaan ja etteivät matkustajaliikettä välittävät höyryalukset ota kuljettaaksensa enemmän matkustajia kuin minkä asetukset myöntävät, sekä antaa niille semmoista virka-apua kuin siihen ja järjestyksen voimassa pitämiseen muutoin saattaa olla tarpeen;

14:ksi) huolellisesti valvoa että lain ja asetusten säännöksiä tulen varomattomasta pitelemisestä sekä tulenarkain aineiden kuljettamisesta ja varastoon panemisesta noudatetaan ja siis katsoa ettei luvatonta ampumista kaupungissa eikä tupakanpolttoa tulenaroilla paikoilla eikä myöskään alaikäisten tupakoinnista tahi muuta sellaista, mikä tuottaa tulen irtipääsemisen vaaraa, saa tapahtua sekä tulipalon sattua tarkasti noudattaa kaikkea, mikä voimassa olevan palojärjestyksen mukaan kuuluu poliisin tehtäviin;

15:ksi) koettaa estää puoskaroimista ja pitää silmällä myrkyllisten aineiden kauppaa;

16:ksi) niitä määräyksiä noudattaen, joita yleisissä asetuksissa sekä kaupungin terveys- ja vaivaishoitokuntain johtosäännöissä on annettu taikka saatetaan antaa, pitää vaaria ja huolta siitä, mikä tarkoittaa terveyden voimassa pitämistä ja edistämistä kaupungissa, kuin myös sikäläisestä vaivaishoidosta;

17:ksi) pitää vaaria siitä ettei vahinkoeläinten eikä koirien tahi muiden kotieläimien anneta, vastoin säädettyjä kieltoja, kuljeksia irroillaan kaupungin kaduilla ja yleisillä paikoilla sekä että, jos näitä eläimiä siten tavataan, niiden omistajat saatetaan edesvastaukseen;

18:ksi) katsoa että annettuja yleisiä taksoja asianmukaisesti noudatetaan; että pituus-, astia- ja painomittoja koskevaa asetusta seurataan; että jokapäiväisessä torikaupassa järjestystä ja kuntoa voimassa pidetään; ettei sitä harjoiteta muualla kuin sitä varten määrättyillä paikoilla eikä luvattomalla ajalla; ettei hyödyllisiä otuksia pidetä kaupaksi kiellettynä aikana; ettei krapuja eikä kaloja, jotka eivät ole luvallisesti pyydettyjä, myydä; sekä ettei elinkeinoja luvattomasti harjoiteta;

19:ksi) kun ihmisiä tavataan ulkona kodostaan ja asunnostaan joko kuolleina taikka kovasti sairastuneina tahi juopuneina ja siten kykenemättöminä itseään hoitamaan, heti ryhtyä niihin laillisiin toimenpiteihin, joita asianhaarat vaativat;

20:ksi) sillä tavoin kuin palkkaussäännössä määrätään antaa virka-apua sille isännälle ja palkkolliselle, jonka oikeus siihen on selvä; niin myös käsityöläisen, tehtaanhoitajan, kaupungin merimieshuoneen asiamiehen tahi laivanpäällikön ilmoituksesta ja heidän edesvastauksellaan etsiskellä ja ottaa kiinni palveluksestaan karanteita työmiehiä, oppipoikia ja merimiehiä sekä myöskin tuoda ne takasin heidän palvelukseensa, jos ei siihen laillista estettä ole;

21:ksi) katsoa että voimassa olevissa asetuksissa säädettyjä vaariniteitä lasten käyttämisestä kaupassa, käsitöissä ja tehtaissa kuin myöskin säännöksiä työntekijäin suojelemisesta teollisuusammateissa tarkoin noudatetaan;

22:ksi) valvoa ettei höyrypannujen käyttämisestä annettua kieltoa eikä sitä varten säädettyjä ehtoja laiminlyödä;

23:ksi) pitää tärkeänä huolenaan parittamisen estämistä sekä sitä varten valvoa myöskin anniskelu- ja muita sellaisia paikkoja kuin myöskin henkilöitä, jotka luvallisen elinkeinon harjoittamisen varjolla tekevät itsensä vikapääksi paritukseen taikka siihen että korvausta vastaan edistävät ja auttavat haureutta tahi viettelevät siihen;

24:ksi) pitää tarkan vaarin- ja silmälläpidon alaisina niitä, jotka yleisesti antautuvat haureuden välikappaleiksi sekä koettaa mikäli mahdollista estää niitä vaaroja, joita mainitut henkilöt yhteiskunnalle tuottavat yleiseen siveellisyys- ja järjestyksen ja turvallisuuteen kuin myöskin terveystoimeen nähden;

25:ksi) hankkia tarkka tieto väestöstä sekä alituisen huomion alaisena pitää sellaisten henkilöiden toimia, jotka ovat tunnetut säännöttömästä elämästään ja taipuvaisuudestaan rikoksiin, varastetun tavaran ammatintapaisesta kätkemisestä, pahantekijäin suojelemisesta taikka muunlaisesta rikosten suosimisesta; ja

26:ksi) kaikessa muussakin, mikä edistää hyvän järjestyksen ja siveellisyyden ylläpitämistä kaupungissa ja sen ympäristössä, öin ja päivin pitää alituista ja tarkkaa huolta, jotta se, mikä sotii sitä vastaan, tulee poistetuksi tahi laillisesti syytteesen pannuksi; sekä tarvittaessa antaa kaupungin viranomaisille kuin myös yksityisille henkilöille tarpeellista virka-apua.

13 §.

Kuvernöörin tulee suorastansa tahi, milloin tarpeelliseksi nähdään, yksissä neuvoin kaupungin maistraatin kanssa tahi kaupunginvaltuusmiehiä kuulustettuaan antaa käskyjä, jotka poliisin toimintaan nähden järjestyksen ja hyvän tavan voimassa pitämiseksi saattavat olla tarpeen vaatimia, ja niiden rikkomisesta sellaisissa tapauksissa, mistä säännöstä ei ole yleisessä laissa, säätää sopivia, määrältään ei kuitenkaan 400 markkaa suurempia uhkasakkoja. Nämät käskyt ovat aika ajoin julistettavat, josta poliisimestarin tulee pitää huolta, sekä, poliisijärjestykseksi koottuina, painettavat ruotsin-, suomen- ja venäjänkielisinä ja pidettävät huokeasta hinnasta yleisön saatavina; ja on yksi kappale sitä lähetettävä Senaatin siviilitoimituskuntaan ja kenraalikuvernöörinkansliaan.

3 luku.

Poliisimestarin, poliisitarkastajan sekä muiden poliisilaitoksen virkamiesten ja palvelijain erityisistä velvollisuuksista.

14 §.

Poliisimestarin, poliisilaitoksen päällikkönä, tulee vaatia kuuliaisuutta ja tottelevaisuutta kaikilta siihen kuuluvilta virkamiehiltä ja palvelijoilta, ja on hän sen vuoksi vastuunalainen niistä toimista, joihin he hänen käskystään ryhtyvät, kuin myöskin järjestyksen ja kunnan ylläpitämisestä kaikessa, mikä tämän asetuksen mukaan on poliisin asiana.

15 §.

Muutoin tulee poliisimestarin:

1:ksi) valvoa että kaikki hänen käskynsä alaiset täyttävät velvollisuutensa ja että he oikein käsittävät ja varteen ottavat annetut määräykset;

2:ksi) katsoa että komisariukset, ylikonstaapelit, konstaapelit ja ylimääräiset konstaapelit saavat niitä tietoja ja sen taidon, jotka heille virassaan ovat tarpeelliset;

3:ksi) rikosten ja hairausten estämiseksi saattaa alaisiansa poliisipalvelijoita, jos on syytä varoa lainrikkomisia syntyvän tietämättömyydestä voimassa olevista määräyksistä, koettamaan selityksillä ehkäistä sellaisia rikkomuksia;

4:ksi) valppaudella pitää silmällä henkilöitä, jotka ovat saattaneet itsensä epäluulon alaisiksi rikoksista;

5:ksi) valvoa että rikokset, jotka ovat yleisen syytteen alaisia, saatetaan ilmi ja pannaan syytteeseen;

6:ksi) kun joku huomataan kuolleeksi ilman tiettyä sairautta, ryhtyä laissa sitä varten säädettyihin toimenpiteihin;

7:ksi) saatuaan tietoonsa ne poliisivirkamiesten ilmoitukset, jotka kunakin päivänä annetaan, asiain laatua myöten joko lykätä ne asianomaisen tuomioistuimen käsiteltäviksi taikka, jos tarkempi tutkimus on tarpeen, ryhtyä toimeen sitä varten taikkapa lopuksi, jos käypi selville että ilmianto on johtunut väärinymmärryksestä tahi hairaus on vähäpätöinen eikä yksityistä henkilöä sillä ole loukattu, antaa ilmiannon raueta tahi päättävä sopivaan varoitukseen;

8:ksi) laillista syytä siihen ollessa, määrätä epäluulonalainen tahi epäluulonalaiset otettaviksi kiinni taikka pantaviksi vankeuteen;

9:ksi) valvoa että kuppa- ja muiden tarttuvain tautien leviämisen estämiseksi ryhdytään säädettyihin toimenpiteihin;

10:ksi) jos väkeä kokoontuu yhteen ja väkijoukko osottaa tahtovansa häiritä yleistä turvallisuutta tahi järjestystä eikä hajaannu saapuville tulleen poliisivirkamiehen kehotuksesta, viipymättä, siitä ilmoituksen saatuaan, saapua paikalle ja ryhtyä niihin laillisiin toimiin, jotka järjestyksen voimassa pitämiseksi saattavat olla tarpeelliset, sekä, ellei järjestys näiden toimenpiteiden kautta heti palaudu, joutuisasti ilmoittaa asia kuvernöörille, ollen kuitenkin poliisimestari, kuvernöörin käskyä tahi määräystä odottaessaan, estymätön asianhaaroja myöten lain mukaan menettelemään; sekä

11:ksi) kuvernöörille tehdä esitys sellaisten käskyjen antamisesta kuin 13 §:ssä mainitaan.

Kun törkeämpiä rikoksia tahi muita erinomaisia tapah-
tumuksia sattuu, tulee poliisimestarin viipymättä ilmoittaa ne
kuvernöörille kuin myös mihin toimiin niiden johdosta on
ryhdytty.

16 §.

Poliisimestari älköön puuttuko tuomarinvirkaan; vaan jos
joku tekee itsensä vikapääksi laiminlyömiseen taikka saamastaan
kehotuksesta huolimatta jättää täyttämättä mitä yleisessä laissa
tahi asetuksessa taikka myös erityisessä kaupungin noudatetta-
vana olevassa järjestyksessä tahi säännössä määrätään ja sen
kautta estettä yleisliikkeelle tahi vaaraa turvallisuudelle ja ter-
veydelle saattaa syntyä, tulee poliisimestarin syyllisen kustan-
nuksella antaa täyttää mitä tämä on jättänyt tekemättä; ja
saadaan kustannukset siitä laskun mukaan ulosottomiehen kautta
heti ulosottaa. Se, joka katsoo tullessa loukatuksi oikeudes-
saan, saapi valittaa siitä läänin kuvernöörille viidentoista päi-
vän kuluessa siitä kuin hän asianmukaisella tavalla on saanut
valituksenalaisen toimenpiteen tiedokseen, sen kumminkaan
viivyttämättä toimenpiteen täytäntöön panemista tahi kustan-
nusten ulosottamista.

17 §.

Lähinnä poliisimestaria pitävät poliisimestarinapulaiset
(vanhempi ja nuorempi) poliisikuntaa silmällä. Heidän on ol-
tava poliisimestarilla apuna poliisimiehistön virantoimituksen
ohjaamisessa, ja ovat he ensi kädessä vastuunalaiset siitä että
mainittu miehistö täyttää velvollisuutensa.

Vanhemman ja nuoremman poliisimestarinapulaisen vel-
vollisuudet määrätään eri johtosäännössä, jonka kuvernööri antaa
poliisimestarin esityksestä. *K. A. 26 p:ltä maalisk. 1903.*

18 §.

Sihteeri, joka on kanslian johtajana, on velvollinen pitä-
mään diaareja, laatimaan ja varmentamaan lähetettävät kirjeet
ja tilaukset sekä hoitamaan poliisilaitoksen rahavarjoja ja teke-
mään niistä tiliä.

Toisen notariuksen, jonka on autettava sihteeriä hänen
tehtävissään, tulee erittäin poliisimestarin edessä tapahtuvissa

esittelyissä, tarvittaessa, kirjoittaa pöytäkirjaa; ottaa vastaan ja panna diaariin kaikkien poliisiosastojen ilmoitukset rikoksista; järjestää ja asettaa yhteen ne tilastolliset tiedot, joita poliisilaitoksen tulee antaa; sekä suorittaa poliisilaitoksessa syntyneet asiakirjat.

Toisen notariuksen tulee kirjoittaa pöytäkirjaa niissä rikosasiain tutkimuksissa, joita etsivässä osastossa toimitetaan.

Kanslistit auttavat sihteeriä ja notariuksia näitten tehtävissä.

19 §.

Poliisikunnassa on virantoimitukseen nähden seuraavat osastot, nimittäin: järjestys- eli piiripoliisi ulkonaisen järjestyksen voimassapitämistä varten; tiedusteleva eli etsivä poliisi törkeämpäin rikosten ilmisaamista ja selvittämistä varten; keskus- eli opetuspoliisi ylimääräisten konstaapelein harjoittamista sekä yleisen liikkeen valvomista ja vartioimisen tarkastamista varten; sekä siveyspoliisi yleisen siveellisyyden valvomista ja kuppatautien leviämisen vastustamista varten.

Siihen katsomatta, mihin osastoon he lähinnä kuuluvat, tulee poliisilaitoksen virkamiesten ja palvelijain alttiisti auttaa toisiaan virkavelvollisuuksien täyttämässä sekä noudattaa kuuliaisuutta ja kunnioittavaa käytöstä ylhäisempiä kohtaan yleensä ja lähimpiä esimiehiään kohtaan erittäin.

20 §.

Ulkonaisen vartioimisen hoitamista varten jaetaan kaupunki ja siihen yhdistetty tilusalue piireihin, joissa kussakin on poliisiasemansa. Kukin piiri jaetaan erinäisiin poliisikortteleiksi nimettyihin pienempiin alueihin. Piiri- ja korttelijaon vahvistaa kuvernööri poliisimestarin ehdotuksesta, sittenkuin kaupunginvaltuusmiehiä on siitä kuulustettu.

21 §.

Kussakin poliisipiirissä hoitaa vartioimista yksi komisarius ja lähintä vaaria kustakin poliisikorttelista pitää yksi ylikonstaapeli, jolla apunaan on tarpeellinen määrä konstaapeleita poliisimestarin määräämän jaon mukaan.

22 §.

Piiripoliisin komissariusten tulee valvoa järjestyksen voimassa pitämistä piirissään; alati pitää silmällä konstaapelien

käytöstä virassa ja sen ulkopuolella sekä antaa heille tarpeellisia neuvoja ja määräyksiä; mikäli mahdollista saapua piirin poliisiasemalle sekä käydä läpi alaistensa palvelusmiesten ilmoitukset sattuneista tapahtumista ja toimittaa heidän asianaan olevat tiedustelemiset ja selvitykset sekä kaikesta, mikä saattaa antaa aihetta enempiin toimenpiteihin, laatia kirjallinen ilmoitus, joka seuraavana aamuna poliisimestarin määräämällä tunnilla on jätettävä kansliaan esiteltäväksi poliisimestarille; viivyttelemättä ilmoittaa kaikki sellaiset rikokset, jotka kuuluvat etsivään poliisiosastoon, sille osastolle sekä tärkeämissä tapauksissa myöskin jommallekummalle poliisimestarinapulaiselle tahi poliisimestarille; sekä heidän alaistensa palvelusmiesten avulla pitää niitä päiväkirjoja ja luetteloja, joita poliisimestarin määräysten mukaan tulee olla joka poliisiasemalla. *K. A. 26 p:ltä maalisk. 1903*

23 §.

Lähinnä komissariusta on ylikonstaapeli vastuunalainen rauhan, järjestyksen ja turvallisuuden voimassa pitämisestä hänen katsontansa alaiseksi asetetussa poliisikorttelissa. Hän on komissariuksen alaisena konstaapelien päällikkö.

24 §

Konstaapeli vastaa, palveluksessa ollessaan, ensi sijassa järjestyksestä ja turvallisuudesta hänelle määrättyssä vartiopiirissä, ollen hän samalla velvollinen antamaan suojelusta sille, joka on sen tarpeessa.

25 §.

Komissariuksilta, ylikonstaapeleilta ja konstaapeleilta vaaditaan myöskin että he, kukin vartiopiirissään, tarkoin tuntevat väestön sekä että he alituisella tarkkuudella seuraavat sellaisten henkilöiden toimia, jotka ovat tunnetut säännöttömästä elämästään ja taipumuksestaan rikoksiin.

26 §.

Etsivän poliisiosaston tulee etupäässä koettaa saada ilmi törkeämpiä rikoksia ja, kun sellainen rikos on tehty, heti panna toimeen tarpeellinen tutkimus sekä ryhtyä siitä johtuviin toimenpiteihin.

Rikoskomissariuksen, joka on etsivän osaston päällikkönä, tulee siis: asettaa yhteen ja selvittää kaikki rikokseen kuuluvat

seikat; antaa vainuta ja tuoda ilmi kaikki, mikä on todistuksena tahi aiheena vissiä, rikoksentehtäjäksi katsottua henkilöä vastaan; tärkeämissä tapauksissa itse toimittaa rikospaikalla tiedusteluja ja pitää kuulustusta tarpeellisten tietojen hankkimista varten kuin myöskin pitää huolta sellaisen selvityksen säilyttämisestä, joka on sitä laatua, että se pian häviää; sekä, sittenkuin tapahtuneen rikoksen tutkimus on loppuun saatettu, viivyttelämättä, toimittaa poliisimestarille tarkka ja täydellinen kertomus siitä mitä valmistavassa tutkimuksessa on tullut ilmi sellaista, mikä asian valaistukseen kuuluu.

Komissarius auttaa rikoskomissariusta tämän tehtävissä.

Etsivän poliisin tulee myöskin ottaa kiinni irtolaisia ja niiden kanssa lainmukaisesti menetellä sekä valppaasti pitää silmällä sellaisia henkilöitä, jotka ovat saattaneet itsensä yleisesti epäluulon alaisiksi ammattimaisesta varastetun tavaran kätkemisestä, pahantekijäin suojelemisesta taikka muunlaisesta rikoksen suosimisesta.

27 §.

Keskus- eli opetuspoliisin, joka on yhden johtajana olevan komissariuksen lähimmän päällikkyyden alaisena, tulee etupäässä:

1:ksi) toimittaa ylimääräisille konstaapeleille ne tiedot ja se käytännöllinen harjoitus, joiden kautta he voivat valmistua taitaviksi poliisimiehiksi;

2:ksi) pitää silmällä yleisliikettä varten kaupungissa olevia laitoksia ja sentähden katsoa että kuorma- ja pika-ajurit, vuokra-soutajat sekä heidän käyttämänsä apulaiset kuin myös kaupungin-lähetit, kantajat sekä raitiotie-, omnibus- ja höyryveneliikkeessä palvelevat henkilöt tarkoin noudattavat voimassa olevia määräyksiä;

3:ksi) valvoa että vartiokäynti kaupungissa erittäinkin öisin asianmukaisella tavalla suoritetaan;

4:ksi) ylläpitää järjestystä yleisissä huveissa ja huvituk-sissa; sekä

5:ksi) hankkia tietoja henkilöistä, joita etsitään.

28 §.

Siveyspoliisin, jonka johtajana on yksi komissarius, tulee valvoa, että rikoksia siveellisyyttä ja kuria vastaan, mikäli se on poliisin asiana, ei saa tapahtua sekä ryhtyä sopiviin toimenpiteihin kuppatautien levenemisen estämiseksi, kaikki sen mukaan kuin siitä on erittäin säädetty taikka vastedes säädetään.

29 §.

Ne tarkemmat määräykset eri poliisiosastojen toiminnasta ja tehtävistä, mitkä nähdään olevan tarpeen, tulee kuvernöörin antaa poliisimestarin ehdotuksesta.

30 §.

Virantoimituksessa ollessaan pitää piiri- ja opetuspoliisin ylikonstaapelien ja konstaapelien käyttää heille määrättyä virkapukua, taikka, milloin sitä jostakin satunnaisesta syystä ei katsota sopivaksi, olla varustettuina muulla säädetyllä virkamerkillä, jonka näyttäminen oikeuttaa heitä, toimivaltansa alalla, vaatimaan kuuliaisuutta.

Etsivään ja siveyspoliisi-osastoihin kuuluvat ylikonstaapelit ja konstaapelit käyvät siviilivaatteissa, mutta tulee heilläkin alati mukanaan olla edellä säädetty virkamerkki.

31 §.

Poliisilaitoksen virkamiesten ja palvelijain pitää kohteli-aasti ja kernaasti kohdella jokaista, joka käyttää heidän virka-apuaan, sekä kaikissa toimissaan noudattaa säveyyttä ja sopui-suutta, tarpeettomasti sekaantumatta kenenkään luvallisiin toi-miin, vaan vakaisesti ja pontevasti käyttää niitä keinoja, joita laki tarjoo vallattomuuksien ja kaikenlaisten semmoisten yri-tysten estämiseksi, mitkä saattavat häiritä yleistä järjestystä ja yksityisten turvallisuutta.

4 luku.

Asiain käsitlemisestä.

32 §.

Joka päivä, kuvernöörin määrättävällä ajalla, pitää poliisi-mestarin ja poliisimestarinapulaisten, ellei tauti taikka muu laillinen syy heitä estä, saapua poliisikamariin ottamaan tietoa piirikomissariuksilta sekä etsivästä-, opetus- ja siveyspoliisiosas-toista saapuneista kirjallisista ilmoituksista kuin myös vastaan-ottamaan komissariusten ja osastonjohtajain suullisia tiedon-antoja kaikesta, mikä edellisen vuorokauden kuluessa on vartio-miehistön huomiota puoleensa vetänyt, sekä tämän kuin myös senkin johdosta, mitä muut henkilöt ovat ilmoittaneet, ryhtyä

niihin toimenpiteihin, joita kunkin asian laatu vaatii. *K. A. 26 p:ltä maalisk. 1903.*

33 §.

Heti kuin rikoksen tutkimus etsivässä osastossa on edistynyt niin pitkälle, että syytös vissiä henkilöä vastaan saattaa kysymykseen tulla, on se osaston toimesta viipymättä ilmoitettava asianomaiselle kaupunginviskaalille; ja tulee tämän, jos hän asian laatuun nähden katsoo tarpeelliseksi, ottaa tieto tutkimuksesta ja sen tapahtuessa olla saapuvilla, ollen osaston muutoin annettava viskaaleille tarpeellista virka-apua.

34 §.

Jos joku on rikoksen takia pantu vankeuteen, on asia viimeistäänkin neljäntoista tunnin kuluessa siitä kuin vangitsemisen tapahtui, ilmoitettava asianomaiselle tuomioistuimelle; kuitenkin on asian tutkimista poliisin toimesta keskeytymättä jatkettava ja se loppuun saatettava kuin myöskin asiassa laadittu toimituskirja kiireimmiten ja viimeistäänkin kahdeksan päivän kuluessa tutkimuksen päätyttyä viiden markan sakon uhalla kultakin sen yli menevältä päivältä toimitettava tuomioistuimelle.

Kaikki asiat, jotka poliisi on jättänyt tuomioistuimessa syytteen pantaviksi, ovat kirjoitettavat erityiseen päiväkirjaan, johon myös merkitään mitä asiassa on tehty.

35 §.

Jokainen on velvollinen komissariuksen tahi muun poliisimiehen kautta toteensaastavasti annetusta kutsumuksesta silloin määrättävänä aikana saapumaan poliisikamariin tahi muuhun poliisin toimitukselle määrättyyn paikkaan, tullaksensa, rikoksen, lainrikkomisen tahi hairauksen ilmiannon tapahduttua, poliisin asiana olevissa tutkimuksissa ja asioissa kuulustetuksi tahi antaaksensa tarpeellisia tietoja. Jos joku jättää sellaista kutsunusta tottelematta, tuotakoon hän sinne sopivalla tavalla omalla kustannuksellaan, poliisimestarin kirjallisesti antaman käskyn jälkeen; ollen asianomaisten edesvastauksen uhalla katsottava ettei ketään tarpeettomasti vaivata tällaisella kutsumuksella tahi noudolla. Irtain tahi tuntematon henkilö olkoon käskettäessä velvollinen poliisikamariin heti seuraamaan sitä, joka kutsun on toimittanut, ja tuotakoon, jos hän siitä kieltäytyy, ilman muutta mutkitta sinne asianmukaisella tavalla.

36 §.

Vakinaisessa palveluksessa oleva sotilashenkilö kutsutaan poliisikamarissa kuulustettavaksi asianomaisen sotilaspäällystön kautta. Niissä tapauksissa, jolloin sotilashenkilö on tuotava rikoksesta ilmiannettuna, määrää sama päällystö upseerinarvossa olevan sotilasvaltuutetun, jonka tulee olla kuulustuksessa läsnä ja joka on oikeutettu tutkimusta johtavan poliisivirkamiehen kautta asettamaan kysymyksiä kaikille kuulustuksen alaisille henkilöille. Asiakirjat poliisiin toimittamassa sellaisten rikosten tutkimuksessa, joista sotilashenkilö on syytteenalainen, lähetetään läänin kuvernöörin kautta sotilaspäällystölle sen toimenpidettä varten.

37 §.

Muutoin ovat poliisilaitoksen virkamiehet, heidän toimi-alaansa kuuluvia asioita ja määräyksiä käsitellessään, velvolliset tarkoin noudattamaan lakia ja asetuksia sekä muita laillisia säännöksiä.

Poliisikonstaapelien leskien ja turvattomien lasten apurahaston säännöt.

Uudenmaan läänin kuvernöörin ja maistraatin yksissä neuvoin vahvistamat tammikuun 23 p:nä 1909.

Läänin kuvernööri on yksissä neuvoin maistraatin kanssa yllämainittuna päivänä vahvistanut seuraavat säännöt noudattaviksi sen rahaston hoidossa, joka Helsingin kaupungin poliisilaitoksesta 6 päivänä toukokuuta 1861 annetun asetuksen 38 §:n nojalla on perustettu kruunulle tulevasta osasta sikäläisen poliisikamarin tuomitsemia sakkoja sekä vuonna 1891 annettu maistraatin huostaan kaupungin hallituksen hoidettavaksi ja mainitun pykälän määräyksen mukaisesti käytettäväksi Helsingin poliisilaitoksessa palvelleiden poliisikonstaapelien leskien ja turvattomien lasten avustamiseksi, kuin myöskin apurahojen myöntämisessä sanotusta rahastosta, nimittäin:

1 §.

Rahastoa hoitaa, maistraatin valvonnan alaisena, kaupun-

gin rahatoimilaitos sillä tavoin kuin kaupungin lahjoitusrahastoista on säädetty.

2 §.

Rahaston korkovaroista on vuosittain kymmenesosa lisättävä pääomaan, jota vastoin ylijäämä käytettäköön eläkkeiksi ja apurahoiksi.

3 §.

Eläke- tai apurahananomus annetaan maistraattiin, joka ratkaisee asian yksissä neuvoin kuvernöörin kanssa, joka tällöin toimii maistraatin puheenjohtajana.

4 §.

Eläkkeitä, enintään neljänsadan markan määräisiä, tahi tilapäisiä pienempiä apurahoja voidaan, harkinnan mukaan ja sikäli kuin rahaston varoja riittää, myöntää niiden henkilöiden leskille ja turvattomille lapsille, jotka pitemmän aikaa ovat palvelleet Helsingin poliisilaitoksessa ylikonstaapeleina, konstaapeleina tai muussa samanvertaisessa toimessa, taikka myös saaneet surmansa virantoimituksessa ollessaan tai virassa saamansa ruumiinvamman tai taudin johdosta.

5 §.

Eläkettä saava leski menettää oikeutensa siihen, jos hän menee uusiin naimisiin.

Lapsi nauttii eläkettä, kunnes on täyttänyt seitsemäntoista vuotta, mutta sen jälkeenkin, jos hän sairauden tai ruumiinvian vuoksi on kykenemätön elättämään itseänsä; kuitenkin on tästä maistraattiin tehtävä eri anomus oheenanemalla tarpeellinen selvitys asiasta.

Eläke lakkautetaan niinikään, jos eläkkeensaajan elämäntilanteissa on tapahtunut sellainen parannus, ettei eläkkeensaaja enää ole eläkkeen tarpeessa välttämätöntä toimeentuloansa varten.

6 §.

Myönnetystä eläkkeestä annetaan eläkekirja.

Monihenkiselle perheelle annetussa eläkekirjassa on mainittava, minkä verran eläkettä tulee kunkin perheenjäsenen osalle, tahi myös kuinka suuri osa eläkkeestä lakkautetaan joka kerta kun oikeus sen nauttimiseen lakkaa.

7 §.

Eläkkeet maksetaan maalisk., kesä-, syys- ja joulukuun alkupuoliskolla kulumassa olevalta vuosineljännekseltä, ja on eläkekirjaan merkittävä, milloin ja minkä verran eläkettä maksettiin.

8 §.

Jos rahaston tulot vähenevät siinä määrin, ettei kaikkia myönnettyjä eläkkeitä enää voida täydelleen maksaa, vähennetään kaikki eläkkeet samalla prosenttiluvulla, ja uusien eläkkeiden myöntäminen lykkääntyy siksi, kuin vanhemmat eläkkeensaajat taas voivat saada eläkkeensä täyden määrän.

Uudenmaan läänin kuvernöörin kuulutus, joka koskee luvatonta valtiorautateiden alueelle menemistä y. m., annettu elok. 8 p:nä 1909.

Rautatiehallituksen anomuksen johdosta ja kumoamalla aikaisemmin julkaistuissa kuulutuksissa olevat uhkakiellot valtiorautateiden alueelle menemisestä tässä läänissä, kielletään täten jokaista, muun laillisen seuraamuksen ohella, sakon uhalla kahdestakymmenestä markasta sataan markkaan asti luvattomasti menemästä valtiorautateiden alueelle tässä läänissä, sinne päästämästä elukoita, jättämästä sinne vieviä portteja ja veräjiä auki sekä asianmukaisesti luvatta liikuttamasta taikka paikaltaan siirtämästä rautatievaunuja.

Helsingin kaupungin poliisijärjestys.

Uudenmaan läänin kuvernöörin yksissä neuvoin maistraatin kanssa vahvistama lokak. 30 p:nä 1908.

1 luku.

Kaupungin asukkaita ja matkustajia koskevista ilmoituksista.

1 §.

Talonomistaja on velvollinen vuosittain ennen tammi-kuun 15 päivää antamaan poliisille tietoja henkilöistä, joilla

saman kuukauden 1 päivänä on ollut koti tahi tilapäinen asunto talossa.

Samantlaisia tietoja on myöskin vuoden varrella, poliisin erityisestä vaatimuksesta, sille annettava.

2 §.

Jos joku muuttaa kaupunkiin, taikka jos se, jolla on kotinsa täällä, muuttaa toiseen asuntoon kaupungissa tahi sen ulkopuolella olevalle paikkakunnalle, on siitä ilmoitettava poliisille viimeistäänkin kolmantena päivänä muuton tapahtumisesta.

Tämä ilmoitus on talonomistajan tehtävä, jos hän itse tahi joku, joka on häneltä vuokrannut huoneen talosta, muuttaa pois tahi muuttaa sinne asumaan, mutta muussa tapauksessa sen, joka on pitänyt tahi pitää muuttavaa henkilöä luonansa, sekä isännän tehtävä mikäli palvelijoita ja muuta talonväkeä koskee.

3 §.

Sen, joka ottaa luoksensa matkustajia, on kunkin matkustajan saapumisesta ja lähtemisestä ilmoitettava poliisille ennen kello kahtatoista seuraavana arkipäivänä.

Jos jollakin on ammattinaan matkustajain majoittaminen, tulee hänen sitäpaitsi pitää kirjaa niistä henkilöistä, joita hän majoitettaviksi vastaanottaa.

Sellaista ilmoitusta ei kuitenkaan vaadita:

a) maalaisista, jotka ovat tulleet kaupunkiin myymään tavaroitaan, kun oleskelu täällä ei kestä kolmea vuorokautta kauempaa;

b) koululapsista; eikä

c) läheisistä sukulaisista, joita joku ottaa luoksensa, jos oleskelu ei kestä neljäätoista vuorokautta kauempaa.

4 §.

Kussakin hotellissa tahi muussa matkustajien majapaikassa pitää eteishuoneessa riippua taulu, joka osottaa matkustajien nimet ja heidän huoneidensa numerot.

5 §.

Toiselta paikkakunnalta työtä tahi palvelusta hakemaan tahi vastaanottamaan saapuneen työ- ja palvelusväen pitää vuorokauden kuluessa tänne saapumisestaan poliisille näyttää kotipaikkakunnalta saamansa työkirjat ja ottaa ololippu kaupungissa oles-

kelemista varten; älköönkä sellaisia henkilöitä sitä ennen otetako työhön eikä palvelukseen.

Jos kaupungissa ololipun nojalla oleskeleva haluaa siellä viipyä ololipussa määrättyä aikaa kauemmin, on hänen ennen tuon ajan umpeen menemistä otettava poliisilta uusi ololippu.

Passi, joka on annettu muulle kuin Suomen kansalaiselle, on poliisille näytettävä niinkuin siitä on erityisesti säädetty.

6 §.

Ilmoitus, josta 1, 2 ja 3 §:ssä mainitaan, on tehtävä maistraatin vahvistaman kaavakkeen mukaan, ja on poliisin annettava pyynnöstä ilmaiseksi sellaisten ilmoitusten kaavakkeita.

Maistraatin asiana on niinkään 3 §:ssä mainittujen matkustajakirjojen kaavakkeen vahvistaminen.

2 luku.

Keskuusliikkeestä ja yleisestä järjestyksestä.

7 §.

Poliisin tulee katsoa, ettei keskuusliikettä ja yleistä järjestystä kaupungin alueella häiritä, ja on poliisin tässä tarkoituksessa laillisesti antamia ohjeita ehdottomasti toteltava.

a) *Käymisestä.*

8 §.

Kansanjoukon, joka häiritsee keskuusliikettä tai yleistä järjestystä, on poliisimiehen kehotuksesta heti hajaannuttava.

Yksityisten henkilöiden, jotka seisovat tai muutoin vii-
pyvät kauemman aikaa samalla paikalla kadulla, pitää, jos heidän läsnäolonsa voi haitata keskuusliikettä tai järjestyksen ylläpitämistä, poliisimiehen kehotuksesta poistua paikalta.

9 §.

Vaalitoimituksessa, kokouksessa, julkisessa näytännössä, rautatienasemalla, höyrylaivan lähtö- tai tulopaikalla taikka muulla sellaisella paikalla tai muussa sellaisessa tilaisuudessa, missä tungosta voi syntyä, asettakoon poliisimies väkijoukon järjestettyyn riviin ja muutoinkin ryhtyköön tarpeellisiin toimenpiteisiin järjestyksen ylläpitämiseksi.

10 §.

Jos tulipalossa tahi muussa sellaisessa tilaisuudessa havaitaan tarpeelliseksi sulkea tahi muutoin estää yleisöltä pääsy palopaikalle tahi johonkin osaan kaupunkia, olkoon jokaisen kielletty ilman palokunnan päällystön tahi poliisin lupaa menemästä suljetulle alueelle tahi vastoin heidän kieltoansa oleskelmasta siellä.

11 §.

Jalkakäytävällä pitää vastaantulijoiden väistyä oikealle; se, jolla on ajotie oikealla puolellaan, ei kuitenkaan ole velvollinen astumaan ajotielle.

12 §.

Niihin katuihin nähden, joilla liikenne on vilkkaanlainen, antakoon maistraatti käskyn, että yleisön niillä liikkueksaan tulee käyttää etupäässä sitä jalkakäytävää, jolla kulkevien vasemmalla puolella ajotie on.

Jos erikoistapauksessa havaitaan tarpeelliseksi sillä tavoin järjestää keskuusliikettä, saakoon poliisimies antaa siitä ohjeen.

Pitkälläsillalla liikkueksaan pitää yleisön, poliisijärjestyksessä säädetyn edesvastauksen uhalla, käyttää kulkusuunnan oikeanpuolista jalkakäytävää. *Maist:n päät. huhtik. 14 p:ltä 1909.*

13 §.

Juhlasaatot ja kulkueet saavat kokoontua ja kulkea ainoastaan ajotiellä, ja on osanottajien noudatettava niitä määräyksiä, joita poliisi häiriintymättömän keskuusliikkeen ja järjestyksen ylläpitämiseksi antaa.

14 §.

Henkilöt, joiden vaatteet koskettaessa voivat ryvettää toista, eivät saa kulkea eikä oleskella jalkakäytävällä.

15 §.

Jalkakäytävällä ei saa kuljettaa käsirattaita, kelkkaa eikä muuta sellaista, ei myöskään kantaa taakkaa, joka voi vahingoittaa, estää tahi haitata muita; kuitenkin saa siellä kuljettaa lapsia lastenvaunuissa, niin myös yleisesti käytettyä kokoa olevia lapsenkelkkoja.

Viikatteita, käsisavoja, suksia, kävelykeppejä, sateenvarjoja, päivänvarjoja ja muita sellaisia esineitä ei saa kantaa eikä pitää niin, että ne voivat haitata tahi vahingoittaa muita.

Ampuma-aseita ei saa ilman poliisin erityistä lupaa kuljettaa eikä kantaa ladattuina.

16 §.

Niin kauan kuin taulut, joissa varotetaan heikosta jäästä, ovat julkipantuina, ei kaupungin satamassa saa jätse kulkea eikä jälle mennä.

b) *Ajamisesta.*

17 §.

Ajoneuvoilla liikuttakoon ainoastaan sitä varten olevilla ajoteilla.

Maistraatin määräyksestä suljettakoon katu tahi sen osa joko täydellisesti tahi määräajaksi vuorokaudesta kaikelta tahi määrätyn laatuselta ajoneuvoliikenteeltä; jos sellainen sulkeminen on ainoastaan tilapäisesti tarpeellinen, saakoon poliisi sen toimeenpanna.

18 §.

Ajajan pitää mikäli mahdollista kulkea ainoastaan ajotien sitä puolta, joka on kulkusuunnasta oikealle. Ajoneuvojen kohdatessa toisiaan on ajajain väistyttävä oikealle.

Jos ajaja kääntyy toiselta kadulta toiselle, on käänнос oikealle tehtävä lyhyessä, mutta vasemmalle pitkässä kaarella.

Sen, joka ajaen sivuuttaa toisen samaan suuntaan ajavan, on väistettävä vasemmalle viimeksimainitusta, jonka taas on suunnattava kulkunsa oikealle.

Ahdingossa on työajoneuvojen väistyttävä tahi pysähdyttävä henkilöitä kuljettavien ajoneuvojen tieltä, ja kuormitetujen työajoneuvojen kuormittamattomien tieltä.

19 §.

Toimeensa rientävän palo- ja poliisimiehistön sekä suljetuin joukoin marssivan sotaväen tieltä on muun liikenteen väistyttävä tahi pysähdyttävä. Ajajan on sitäpaitsi väistyttävä tahi pysähdyttävä ruumissaattojen ja muiden juhlakulkueiden, raitiotievaunujen, sairausvaunujen sekä kadun kastelemiseen tahi puhdistamiseen käytettävien vaunujen tieltä.

20 §.

Hurjasta ajosta säädetään rikoslain 44 luvun 16 §:ssä.

Ajaja ei myöskään saa kulkea huolimattomasti.

Ajonepeutta on vähennettävä:

- a) kadunkulmauksissa;
- b) vilkasliikenteisillä paikoilla;
- c) teatterille tahi rautatienasemalle taikka muuhun sellaiseen paikkaan tullessa ja sieltä lähtiessä; sekä
- d) ajaessa erittäin kaltevalla kadulla.

Käyden on ajettava:

- a) pihaan tullessa ja sieltä poistuessa; sekä
- b) paikoissa, joihin nähden maistraatti on niin määrännyt ja joista julkipanoilla on ilmoitettu.

Tavarain kuljetukseen aiotut ajoneuvot ja maalaisajoneuvot saavat niinkään liikkua vain hitaasti.

21 §.

Ajoneuvoja ei saa ilman pätevää syytä seisottaa kadulla.

Keskelle ajotietä, taikka kadun päätekohtaan, tahi kadunristeykseen, tahi missä on jalkakäytävä tahi missä jalkapolkua talvella pidetään auki kadun poikki, eivät ajoneuvot saa seisahdtaa. Ajoneuvoja ei saa myöskään jättää seisomaan niin loitolle kadunkulmaksesta; että siitä koituu haittaa keskuusliikkeelle. Poliisimies voi kieltää ajoneuvoja pysäyttämästä muullakin paikalla, jos muutoin syntyisi haittaa keskuusliikkeelle.

22 §.

Hevosta ei saa syöttää eikä jättää valjaista riisuttuna kadulle muualle kuin mihin poliisi sallii.

23 §.

Jos kuljettaja poistuu ajoneuvojen luota jättämättä hevosta toisen asianomaisen henkilön huostaan, on hevosen etujalat sidottava tahi muutoin tyydyttävään toimenpiteeseen ryhdyttävä sen poistumisen estämiseksi.

Vauhkoa hevosta ei saa missään tapauksessa jättää tarpeenmukaisesti vartioimatta.

Lyhty-, lennätin-, puhelinjohtopatsaisiin tahi muuhun sellaiseen ei saa sitoa hevosta.

24 §.

Ajajan tiellä olevia henkilöjä on varotettava huutamalla, mutta jos he eivät huutoa kuule, on ajajan väistyttävä tahi pysähdyttävä.

25 §.

Jos syntyy tungosta, tahi jos keskuusliike muutoin voi häiriintyä paikalla, missä ajoneuvoja on enemmältä koossa tahi liikkeessä, tulee poliisin ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteisiin järjestyksen ylläpitämiseksi.

26 §.

Missä rautatie katkaisee ajotien, on paikalle asetettuja merkkejä ja rautatiepalvelijakunnan antamia ohjeita tarkasti noudatettava.

27 §.

Ajoneuvoja ei saa kuormittaa niin raskaasti eikä sillä tavoin, että juhta liiaksi rasittuu.

Hevosia, jotka sairastavat tarttuvaa tautia tahi näkyväistä ulkonaista vammaa, kuin myös uuvuksissa olevia eläimiä, ei saa käyttää työhön.

Hevonen, joka on tunnettu purevaksi, on pidettävä varustettuna lujalla kuonokopalla.

28 §.

Kuorma ei saa olla enempää kuin kaksi ja viisi kymmenesosaa (2,5) metriä leveä eikä, maasta luettuna, enempää kuin neljä (4) metriä korkea, eikä ajoneuvojen ja kuorman yhteenlaskettu paino saa nousta yli kahdeksantuhannen (8,000) kilogramman; kuitenkin saa poliisi, pyynnöstä, sallia tilapäisen poikkeuksen siitä, mitä näin on säädetty.

Jos harkitaan, että mainitun painoinen kuorma sillalla tahi muulla paikalla saattaa vaaranalaiseksi sillan tahi ajotien kestävyuden, taikka muuten voi aikaansaada vahinkoa, on maistraatin annettava erityinen määräys kuljetuksesta sellaisella paikalla, joka määräys on julkipanolla itse paikalla ilmoitettava.

29 §.

Kuljetettavat esineet pitää olla ajoneuvoihin niin kiinnitettyinä, etteivät ne matkalla voi irtaantua eikä tippua, ei peljästyttää hevosta eikä aikaansaada kuorman kaatumista, ei

vahingoittaa ajajia tahi jalkamiehiä, eivätkä ne myöskään saa kokonaan tahi osittain laahata maassa ajoneuvojen jälessä.

30 §.

Levyt, ketjut, kiskot, koneenosat ja muut sellaiset esineet on niin pantava kuormaan, ettei kuljetettaessa synny häiritsevää räminää.

Kalkin, jauhetun liidun, hiilien, punamullan ja muiden sellaisten aineiden, joista voi levitä pölyä tahi ilkeää hajua, tulee kuljetettaessa olla niin verhottuina, että tuollaiset haitat vältetään.

31 §.

Kakkulavaljaat ovat kielletyt, paitsi erittäin raskaita kuormia kuljetettaessa.

Reellä ajaessa on käytettävä heliseviä kelloja tahi kulkusia.

32 §.

Ajoneuvojen kuljettajalla pitää olla tarpeellinen taito ja tottumus, ja on hänen kulkiessaan noudatettava tarpeellista tarkkaavaisuutta, eikä hän saa nukkua eikä olla juovuksissa.

Kuuttatoista vuotta nuorempaa henkilöä ei saa ilman poliisin erityistä lupaa käyttää ajossa.

Joka ajoon lähettää kelpaamattoman tahi muutoin sopimattoman henkilön, on niinkään edesvastauksen alainen.

33 §.

Ajoneuvojen liikkeessä ollessa pitää kuljettajalla olla sellainen paikka ajoneuvoissa, että hän esteettömästi voi nähdä tien ajoneuvojen edestä ja molemmilta puolilta, taikka on hänen käytävä ajoneuvojen sivulla, valmiina tarvittaessa heti pysäyttämään ne.

Rattaiden tahi reen työntäminen on sallittu ainoastaan, jos kuljettaja selvästi voi nähdä tien ajoneuvojen edestä ja molemmilta puolilta.

34 §.

Kuljettaja ei saa ajaessaan käydä jalkakäytävällä.

Varomaton tahi tarpeeton ruoskan käyttäminen taikka ruoskalla sipaiseminen on kielletty.

35 §.

Alköön kukaan oikeudettomasti nousko ajoneuvoihin taikka

riippuko niissä kiinni, älköönkä ajoneuvoihin kiinnittäkö käsirattaita tahi rekeä.

36 §.

Tavarain kuljetukseen aiotut ajoneuvot ovat, jos niiden omistaja asuu kaupungissa, varustettavat kilvellä, joka osottaa omistajan nimen tahi toiminimen sekä hänen asuntonsa selvillä, vähintään yhdeksän (9) sm korkeilla kirjaimilla.

Jos sama henkilö omistaa useita tuollaisia ajoneuvoja, on jokainen niistä sitä paitsi merkittävä erityisellä numerolla, joka on kilvessä osotettu vähintään yhdeksän (9) sm korkeilla lukumerkeillä.

Ajoneuvoja ajoon käytettäessä pitää sellainen kilpi olla kiinnitettynä ajoneuvoihin niin, että kirjoitus on täysin näkyvissä.

c) *Henkilöiden tahi tavarain ammattimaisesta kuljetuksesta.*

37 §.

Paitsi niitä, jotka säädettyssä järjestyksessä ovat hankkineet itselleen luvan vuokra-ajureina, kuorma-ajureina, palkkasoutajina, kaupunginlähetteinä tai kantajina taikka automobiililla, höyrypurrella tahi moottoriveneellä palvella yleistä keskuusliikettä, älköön kukaan muu tarjoutuko julkisesti sillä tavoin kuljetta-
maan ihmisiä tahi tavaroita.

d) *Ratsastamisesta.*

38 §.

Ratsastamiseen nähden noudatettakoon soveltuvilta kohdin 17—27 §:n, 32 §:n 1 ja 3 kohdan sekä 34 §:n määräyksiä.

e) *Eläimistä.*

39 §.

Isompia eläimiä kuljettaessa on näitä joko talutettava ajotietä pitkin niin lieattuina, ettei eläimillä ole tilaisuutta päästä valloillensa tai aikaansaada häiriötä, taikka kuljetettava erityisesti sitä varten laitetuissa tahi muutoin sopivissa ajoneu-

voissa, ja on vältettävä sellaista kohtelua, jolla eläimille tarpeettomasti tuotetaan tuskaa.

Linnut ovat eläviltään kuljetettaessa pantavat ilmavaan ja tilavaan säiliöön, ei säkkiin, eivätkä linnut saa olla kytkettyinä säiliöön eikä toisiinsa kiinni.

40 §.

Eläinten kuljettaja ei saa käydä jalkakäytävällä, ei myöskään tarpeettomasti viivyttaa kuljetusta.

41 §.

Hevosten, nautojen, sikojen, lampaiden, vuohien, kanojen ja muiden kotieläinten ei saa sallia kuljeksia kaupungilla. Koiraa on talutettava nauhasta, taikka on se varustettava kaulahihnalla, josta näkyy omistajan nimi ja asunto.

Jos tavataan vartioimaton kotieläin taikka irtonainen koira, jolla ei ole sellaista kaulahihnaa kuin ylempänä on sanottu, otta koon poliisi eläimen haltuunsa. Jos omistaja on tunnettu, on hänelle heti tästä ilmoitettava. Jos hän ei vaadi eläintä takaisin, myytäköön se julkisella huutokaupalla. Koira tahi kissa, jota ei kahden päivän kuluessa pyydetä takaisin, tapettakoon.

Ennenkuin eläin annetaan takaisin omistajalleen, on hänen maksettava kustannukset eläimen talteenottamisesta ja hoidosta.

42 §.

Koira ei saa pitää niin, että sen haukunta tahi ulvonta käy vaivaksi.

Kiihmainen narttu, niin myös pahanilkiseksi tunnettu koira on pidettävä suljetussa paikassa.

43 §.

Jos tarttuva tauti ilmestyy eläimiin, on niitä määräyksiä noudatettava, joita viranomaiset antavat onnettomuuksien välttämiseksi.

f) *Yleisestä järjestyksestä.*

44 §.

Kaikenlainen yleisen tahi yksityisen omaisuuden raiskaaminen kaupungissa tahi sen alueella on kielletty.

Yleisö ei saa puistoissa ja istutuspaikoissa käydessään jättää sinne paperia, ruuantähteitä eikä muita jätteitä.

45 §.

Lintuja tahi muita otuksia ei saa ampumalla eikä muulla-
kaan tavoin pyytää kaupungissa tahi sen alueella.

46 §.

Kaupungissa tahi sen alueella ei saa oikeudettomasti
ampua laukauksia, polttaa ruutia, ilotulitusaineita eikä muun-
laatuisia räjähtäviä aineita.

Kadulla tahi toisen alueella ei saa ilkivaltaisesti särkeä
lasia eikä sinne heittää siruja, nauvoja eikä muita sellaisia esi-
neitä, jotka voivat estää tahi vahingoittaa yleisöä.

Niinikään ei saa muualla kuin pihamaalla tahi muulla yksi-
tyisellä alueella heitellä kiviä taikka ampua jousella, kumilingolla
tahi senkaltaisella aseella. Paitsi yksityisellä alueella tahi sitä
tarkoitusta varten osotetuilla paikoilla ei myöskään saa lyödä
eikä potkia palloa, heittää kiekkoa, ei olla lumisilla, laskea mäkeä
eikä toimeenpanna muita leikkejä tahi kisoja, jotka voivat häi-
ritä keskuusliikettä ja yleistä järjestystä.

47 §.

Väkijuomien nauttiminen kadulla, yleisessä mukavuus-
laitoksessa, portti- tahi porraskäytävässä taikka toisen pihamaalla
on kielletty.

Väki- tahi mallasjuomien anniskeluoikeuden haltija ei kui-
tenkaan ole estetty, maistraatin antamalla luvalla, käytettävänä
olevalla alueella anniskelemasta sellaisia juomia nautittavaksi
paikalla.

48 §.

Alköön kukaan julkisesti puvullaan tahi puheellaan tahi
käytöksellään loukatko säädyllisyyttä taikka häiritkö yleistä
järjestystä.

Niinikään on kielletty esiintymästä naamioituna muualla
kuin yksityisessä seurassa, jollei siihen, erityisessä tapauksessa,
poliisi ole antanut lupaa.

Siitä, joka levittää tahi yleisön päästävään paikkaan julki
paneerit tahi näkyville asettaa painotuotteen, kirjoituksen taikka
kuvallisen esityksen, joka loukkaa säädyllisyyttä ja siveyttä,
säädetään rikoslain 20 luvun 14 §:n toisessa momentissa.

49 §.

Kukka-astioita ja muita sellaisia esineitä ei saa panna avonaiselle ikkunalle eikä katolle, ulkoparvekkeelle, parvelle eikä muulle sellaiselle paikalle, mistä ne voivat pudota alas ja saada vahinkoa aikaan, ellei niitä ole sopivalla tavalla kiinnitetty taikka ryhdytty muihin toimiin niiden putoamisen estämiseksi.

50 §.

Nimikilpiä ja markiiseja ei saa kiinnittää eikä muulla tavoin asettaa, eikä myytäväksi aiottuja tavaroita taikka sellaista sijoittaa tonttirajan ulkopuolelle, ellei maistraatti ole antanut siihen lupaa; sellaista lupaa ei kuitenkaan vaadita:

a) talon seinään, porttiin tahi lauta-aitaan kiinnitetyille nimikilville ja senkaltaisille esineille, jotka ovat asetetut vähintään kahden ja kymmenesosan (2,1) metrin korkeudelle ajotiestä eivätkä pistä tonttirajan ulkopuolelle enempää kuin kolmesataa (300) millimetriä, taikka, jos ovat kiinnitetyt alemmaksi, eivät ulkone enempää kuin sataviisikymmentä (150) millimetriä tonttirajasta; ja

b) markiiseille, jotka asetettu vähintään kaksi ja kymmenesosan (2,1) metriä korkealle ajotiestä.

51 §.

Ohjelmalehtisiä, ilmoituksia ja muita yksityisiä tiedonantoja, mitä laatua lienevätkin, ei saa ilman asianomaisen viranomaisen lupaa panna yleisiin rakennuksiin eikä muuhun yleiseen omaisuuteen, niinkuin aitauksiin, lyhtypatsaisiin ja sel-laisiin.

Semmoisia tiedonantoja ei myöskään saa kiinnittää yksityisten rakennuksiin eikä muuhun yksityiselle kuuluvaan omaisuuteen, jollei omistaja ole siihen antanut lupaa.

Julkipanosta, joka loukkaa säädyllisyyttä ja siveyttä, säädetään rikoslain 20 luvun 14 §:n toisessa momentissa.

52 §.

Ilmoitukset ja muut julkipanot sekä myymälöiden ikkunoihin asetetut näyttelyesineet ovat poliisin kehotuksesta heti poistettavat, jos ne saavat aikaan väenkokousta tahi muutoin häiritsevät järjestystä tahi ovat loukkaavia.

53 §.

Talonomistaja älköön vastustako että hänen taloonsa, porttiinsa tahi aitaansa asianomaisen viranomaisen toimesta kiinnitetään julkipanoja tahi pannaan nimikilpiä tahi muita merkkejä yleisön tahi yleisten laitosten tarpeiksi; jos julkipano, nimikilpi tai merkki on aiottu kauemmin pysytettäväksi, on talonomistajalla kuitenkin oikeus sille osottaa sopiva paikka.

Sellaisia julkipanoja, nimikilpiä ja merkkejä ei saa luukuja sijoittamalla, markiiseja panemalla eikä muulla tavoin peittää eikä muutoin estää näkymästä.

54 §.

Talonomistaja on velvollinen, maistraatin lähemmän määräyksen mukaan, yleisesti näkyvälle paikalle taloonsa panemaan sen osotenumeron sekä, kulmataloon, kulmauksen molemmin puolin sitäpaitsi laatat, jotka osottavat kadun nimen.

55 §.

Jokaisessa talossa pitää näkyvällä paikalla olla omistajan tahi talonmiehen asunnon osottava julkipano.

56 §.

Kaupungissa ja sen alueella ei saa uida muualla kuin sitä varten osotetuilla paikoilla.

Poliisi määrätköön, jos tarpeelliseksi katsotaan, että julkinen uimahuone on varustettava suojuksilla tahi markiiseilla, jotka estävät kylpijöitä näkymästä yleisölle.

57 §.

Höyrypillin ja merkkitorven käyttäminen on kielletty, ellei sitä ole määrätty käytettäväksi tahi tarvita kutsuttaessa apua tulipalon tahi muun onnettomuuden sattuessa.

58 §.

Kerjuukiellosta on erittäin säädetty.

59 §.

Vuokra-ajureille, automobiilinkuljettajille, kuorma-ajureille, palkkasoutajille ja kaupunginläheteille sekä muille sellaisille ammattimiehille kuin myös raitioteille ja muille semmoisille

laitoksille vahvistetut maksut ovat näitä ammattimiehiä ja laitoksia käyttävien vaadittaessa laillisesti maksettavat. Joka ilman pätevää syytä kieltäytyy tahi muuten koettaa päästä maksamasta sellaista maksua, on rangaistuksen alainen, ja saa edesvastauksetta kieltäytyä hänelle enempää työtä tahi ajoa toimittamasta, siksi kunnes hän on mainitun velvollisuutensa täyttänyt.

3 luku.

Julkisista näytännöistä.

60 §.

Julkista näytäntöä ei saa panna toimeen, ellei siihen ole saatu poliisin lupaa ja suoritettu tarkoitusta varten säädettyjä, lupaa annettaessa suoritettaviksi määrättyjä maksuja; ja on tarkasti noudatettava niitä määräyksiä, joita poliisi myöntäessään luvan sellaisen näytännön pitämiseen antaa järjestyksen ja hyvän tavan ylläpitämiseksi sekä tulenvaaran tai tapaturman välttämiseksi.

Julkiseksi näytännöksi katsotaan teatteri-, sirkus-, varietee- ja akrobaattinäytäntö, konsertti, tanssi, naamiaiset, vahakuva- näyttely, kosmorama, panorama, kinematografi tahi muu koneellinen tahi optillinen näyttely, eläinkokoelman tahi opettettujen eläinten näytteleminen, karusellin toimeenpaneminen, posetiivin soittaminen ja semmoinen, josta sanomalehdissä tahi muulla tavalla julkisesti kuulutetaan tahi jota pidetään kadulla tahi ravintolassa tahi muussa yleisessä huvihuoneessa, jonne päästetään yleisöä, tahi muutoin julkisesti, joko pääsymaksua kantamalla tahi kantamatta.

61 §.

Poliisimestarilla ja ylemmällä poliisipäällikkökunnalla, samoin poliisimiehellä, jonka päällystö on siihen valtuuttanut, on vapaa pääsy julkiseen näytäntöön.

Jos poliisilta evätään pääsy, taikka jos näytännön havaitaan tarkoittavan tahi sisältävän jotakin, joka on lakia tahi hyvää tapaa vastaan, taikka jos siinä tapahtuu epäjärjestyksiä, jotka eivät ole välittömästi ehkäistävissä poistamalla syyllinen tahi syylliset, taikka jos rikotaan näytäntöluvan myöntämiseen

liitettyjä määräyksiä, on läsnäolevalla poliisimiehellä valta keskeyttää näytäntö ja kieltää sen jatkaminen.

62 §.

Lupaa julkisen näytännön toimeenpanemiseen älköön evättäkö, ellei näytännön katsota olevan lakia ja hyvää tapaa vastaan, taikka myös ole pelättävissä, että näytäntö matkaan saattaa epäjärjestyksiä taikka häiritsee lähistön asukkaita tahi yleisöä.

63 §.

Näytännöt sekä keilanheitto ja muut sellaiset huvit älkööt olko sallitut kello yhdentoista jälkeen illalla, jos ne voivat häiritä lähistön asukkaita.

64 §.

Kuuttatoista vuotta nuorempien tyttöjen ja viittätoista vuotta nuorempien poikien älköön sallittako ilman poliisin erityistä lupaa esiintyä julkisissa näytännöissä; tämä kieltö ei kuitenkaan koske konsertteja eikä kaupungin teattereissa annettavia näytäntöjä.

4 luku.

Töistä, joita toimitetaan julkisesti tahi jotka muutoin voivat häiritä keskuusliikettä tahi yleisöä.

65 §.

Töitä, jotka voivat häiritä keskuusliikettä, älköön, alempana mainituin poikkeuksin, toimitettako kadulla, ellei ole saatu erityistä lupaa maistraatilta.

Ilman sellaista lupaa toimitettakoon, kuitenkin huomioonottamalla mitä tässä luvussa ja 2 p:nä toukokuuta 1895 Helsingin kaupungille vahvistetun rakennusjärjestyksen 16 §:ssä säädetään:

a) aluksien, rautatievaunujen ja ajoneuvojen lastaamista ja purkamista;

b) nimikilpien, markiisien ja sellaisten paikallepanoa tahi poistamista sekä talojen, porttien ja lauta-aitojen maalaus- ja muita töitä, joita varten ei tarvita muita telineitä kuin siirreltävät tikapuut;

c) puhelin-, valo-, voima- ja muiden sellaisten johtojen

paikallepanoa, kunnossapitoa ja poistamista, joiden asettamiseen on aikaisemmin saatu lupa; sekä

d) kadun kunnossapitoa ja puhdistamista tarkoittavia töitä.

66 §.

Kadulla ei saa toimittaa tervankeittoa eikä muitakaan sentapaisia tulenvaarallisia töitä.

Asfaltin keittämistä ja metallien sulattamista kadulla toimitettakoon ainoastaan maistraatin erityisellä luvalla.

67 §.

65 §:ssä ja 66 §:n toisessa momentissa mainitut työt ovat keskeyttämättä loppuun saatettavat.

Kadulla toimitettavassa työssä tarvittavat aineet ja työkalut ovat, mikäli mahdollista, sijoitettavat niin, etteivät ne häiritse keskuusliikettä, ja, sittenkun on lakattu niitä tarvitsemasta, heti poistettavat.

Muuten ei saa keskuusliikettä haittaavia esineitä ilman maistraatin lupaa kadulle panna varastoon eikä jättää sinne.

68 §.

Maistraatin asiana on luvan antaminen rakennusainevarastoa tahi muuta semmoista tarkoitusta varten tarvittavan katuosan erilleen aitaamiseen sekä niiden ehtojen määrääminen, joilla erilleen aitaaminen saa tapahtua.

69 §.

Ennenkuin työ, jota varten 65 ja 66 §:n mukaan tarvitaan maistraatin erityinen lupa, alotetaan, tahi kadun osa aidataan erilleen, on maistraatin antama lupatodistus näytettävä poliisille tiedoksi.

70 §.

Jos rakennustyötä varten tahi muusta sellaisesta syystä katu tahi sen osa suljetaan tahi jos kadulle pannaan varastoon tahi jätetään esineitä, jotka ovat esteeksi keskuusliikkeelle, on paikka aitauksella tahi muulla tavoin selvästi merkittävä ja hämärän tultua pidettävä tarpeenmukaisesti valaistuna yleisön varottamiseksi.

71 §.

Työ, joka on omansa räminällä tahi muulla melulla häiritsemään yleisöä, on suoritettava sillä tavoin, että sellaisen häiriön syntyminen mikäli mahdollista vältetään.

Huhtikuun 1 ja marraskuun 1 päivän välisenä aikana ei saa ylempänä mainitun laatuista työtä ilman poliisin erityistä lupaa toimittaa kello yhdeksästä illalla kello seitsemään aamulla eikä vuoden muuna aikana kello kahdeksasta illalla kello seitsemään aamulla.

Mitä toisessa momentissa on säädetty, ei koske satamissa toimitettavia lastaus- ja purkaustöitä, ei myöskään rautateitä eikä työtä teollisuuslaitoksessa, joka on perustettu sellaisia laitoksia varten erityisesti luovutetulle alueelle.

Rautatiekiskojen ja rautaparrujen talttaaminen on kielletty rakennetun asuintontin läheisyydessä.

72 §.

Luvan halkojen sahaamiseen ja hakkaamiseen kadulla antakoon maistraatti, ellei ole tahi käy laittaminen muuta sopivaa paikkaa mainittua tarkoitusta varten; kuitenkin on työ niin toimitettava, ettei siitä ole haittaa keskuusliikkeelle, ja keskeyttämättä saatettava loppuun sekä paikka heti puhdistettava.

73 §.

Vaatteita ei saa pestä, huuhtoa, kartuta eikä kuivumaan ripustaa eikä muutakaan sellaista työtä tehdä muualla kuin siihen tarkoitukseen osotetuilla paikoilla ja siitä annettuja ohjeita noudattamalla.

74 §.

Mattoja, huonekaluja ja vaatteita älköön piestäkö eikä pölyytetäkö kadulla, ulkoparvekkeella tahi kadulle päin olevassa ikkunassa, älköönkä sinne myöskään ripustettako vaatteita tuulettamaan tahi kuivumaan.

75 §.

Halkoja, puutavaroita ja muuta sellaista ei saa purkaa jalkakäytävälle, vaan ainoastaan jalkakäytävän viereiselle ajotielle, ja ovat ne hetimiten sieltä poistettavat.

Myöskään ei saa rautateitse tuotuja halkoja, puutavaroita ja muita rakennusaineita panna varastoon kadulle, vaan ovat ne vaunusta suoraan lastattavat ajoneuvoihin.

76 §.

Maalta, jota ei ole luovutettu yksityisen käytettäväksi, saa ottaa kiviä, hiekkaa, soraa, multaa ja savea ainoastaan asianomaisen kaupunginviranomaisen luvalla.

Kaupungin alueen piirissä älköön jäitä otettako älköönkä avantoa hakattako muualla kuin sitä varten osotetuilla paikoilla.

Tehty avanto on aidattava tahi muulla tarkoitusta vastaavalla tavalla merkittävä.

77 §.

Jos kivenlouhintaa on toimitettava asutun paikan läheisyydessä, tahi kadulla, tahi tontilla, on siitä ainakin vuorokautta ennemmin ilmoitettava poliisille. Sellaista työtä ei saa ilman maistraatin erityistä lupaa suorittaa ennen kello kahdeksaa aamulla eikä kello kahdeksan jälkeen illalla.

Jokainen ampumapanos on huolellisesti peitettävä sekä, ennen laukaisemista, vartijoita asetettava ja varotushuutoja annettava. Lataessa ei saa käyttää rautaista sankkineulaa eikä sellaisesta metallista tehtyä latauspuikkoa, ellei latauspuikon pää ole kuparoitu tahi messingöity.

78 §.

Tässä luvussa annettujen määräysten noudattamisesta ja muuten tarpeellisista varokeinoista on vastuunalainen se, joka työtä toimittaa tahi johtaa, mutta myöskin, jos erityistä työnjohtajaa ei ole otettu ja hyväksytty, se, jonka tarpeiksi työ tehdään.

5 luku.

Puhtaanapidosta.

79 §.

Likaa, mitä laatua lieneekin, niinkuin lantaa, roskea, perkeitä, likavettä ja sellaista, ei saa kaataa, viskata eikä tyhjentää muuanne kuin sitä varten osotetuille paikoille.

Älköön myöskään kukaan tyydyttäkö tarvettaan muualla kuin sitä varten olevilla paikoilla.

80 §.

Kauppatori ja muut yleiset paikat, missä käydään kauppaa

määrättyinä aikana päivästä, ovat heti kaupankäynnin päätyttyä puhdistettavat.

Vuokra- tahi kuorma-ajurien vartouspaikoiksi osotetut paikat ovat, jos ne ovat päällystetyt vettäläpäisemättömällä aineella, sellaisena aikana vuodesta, jolloin sää sallii, joka päivä huuhdeltavat vedellä.

81 §.

Talonomistajan on velvollisuus pitää katuosansa ajokunnossa ja puhtaana liasta.

82 §.

Sinä aikana vuodesta, jolloin maa on paljaana, on talonomistajan vähintään kerta päivässä, ennen kello yhdeksää aamulla, mutta useamminkin, jos tarve vaatii, puhdistutettava taloonsa kuuluvaa katuosa ja toimitettava lika poisvedyksi. Ennenkuin poutasäällä ruvetaan lakaisemaan, on maa pölyämisen estämiseksi tarkoituksenmukaisesti kastettava.

Kadulla kasvava nurmi on kitkettävä ja poistettava.

83 §.

Talvella on talonomistajan joka aamu ennen kello yhdeksää tasoitettava jalkakäytävä ja poistettava siitä keskuusliikettä haittaava lumi, ja, jos nilpun estämiseksi on välttämätöntä, sekä tarpeen vaatiessa päivälläkin, jalkakäytävälle sirotettava kivetöntä ja puhdasta hiekkaa.

Jos lunta sataa päivällä, on lumisateen aikana jalkakäytävä pidettävä auki ainakin niin laajalti, että keskuusliike voi ilman sanottavia vaikeuksia jatkua, sekä, lumisateen tauotua, niin pian kuin mahdollista luotava liiasta lumesta puhtaaksi ja tarpeenmukaisesti hiekotettava.

Jos jalkakäytävä on leveämpi, tahi jos puita on istutettu jalkakäytävän reunaan, koottakoon lumi jalkakäytävältä puiden väliin tahi muutoin jalkakäytävän ulkoreunaan, jos keskuusliike ei siitä häiriinny ja välttämättömät läpikulkupaikat pidetään auki.

Kulmatolan omistajan velvollisuutena on sitäpaitsi jalkapolun aukipitäminen ajotien poikki lähimpiin kadunkulmauksiin päin, kumpaiseenkin suuntaan ajotien puoliväliin asti.

84 §.

Jotta ajotie talvellakin aina olisi tasainen ja ajokunnossa,

ovat kohokohdat tasoitettavat, kuopat täytettävät ja rekikelin aikana syntyvät paljaat paikat peitettävät lumella. Keskuusliikettä haittaavat lumiläjät ovat poistettavat ja kuljetettavat sitä tarkoitusta varten määrätyille kaatopaikoille. On kielletty muuanne kokoomasta kadulta poistettua lunta.

Jos runsaanlaisen lumisateen jälkeen on tarpeellista ajaa lumiauralla, tehdään se kaupungin kustannuksella asianomaisen viranomaisen toimesta.

85 §.

Jos lunta kerääntyy katolle niin paljon, että on syytä varoa lumen syöksyvän alas, on lumi luotava katolta ja samaten keskuusliikkeelle vaaralliseksi käypä jää syydettävä pois katolta ja julkisivulta; kuitenkin ei sitä saa toimittaa ilman poliisin erityistä lupaa kello yhdeksän aamulla ja kello neljän illalla välisenä aikana.

Ylempänä mainittua työtä tehdessä on katu asianomaiselta kohdalta suljettava, ja on, tarpeen vaatiessa, vartijakin pantava.

86 §.

Lumen sulaessa keväällä on kertyvä lika talonomistajan toimesta päivälläkin tarpeen vaatiessa lakaistava kadulta pois sekä katuojat ja viemärikaivot pidettävä auki veden juoksulle.

Sikäli kuin keskuusliikkeelle on keväiseen aikaan tarpeellista, ovat lumi ja jää poistettavat kadulta, niin että katu on paljaana viimeistään toukokuun 1 päivänä. Erittäin varhaisena tahi myöhäisenä keväänä lyhentäköön tahi pitentäköön maistraatti tätä työtä varten määrätyn ajan.

87 §.

Suolaa tahi muuta syövyttävää ainetta älköön jalkakäytävälle sirotettako älköönkä muuten käytettäkö lumen sulamisen edistämiseksi siinä.

88 §.

Jos pihamaalle kerääntyy niin paljon lunta, että siitä tulipalon sattuessa voi olla haittaa palokalujen esteettömälle käyttämiselle, on lumi talonomistajan toimesta tarpeen mukaan poistettava.

89 §.

Talonomistajan on pidettävä pihansa siihen kuuluvine

palokatuineen, valopihat ja porttikäytävä, samoin porraskäytävät, kellarit käytävineen ja ullakot puhtaina roskista sekä muista jätteistä ja liasta, niin myös käymälät, talli ja navetta siisteinä ja hajuttomina.

Kun desinfisioiminen on tarpeellinen, on se terveystoimien kaskystä toimitettava.

90 §.

Lika makeista on koottava tiiviisiin ja siirrettäviin, sitä varten makin alle pantuihin säiliöihin. Virtsa johdettakoon kuitenkin makista tiiviitä putkia myöten viemärikanavaan. Vesiklosettiin nähden noudatettakoon mitä siitä on erityisesti säädetty.

Kiinteä eläimenlanta sekä roskat ja sentapaiset kuivat, hajuttomat jätteet on koottava erilliseen, maanpinnan yläpuolella olevaan arkkuun tahi lantäsäiliöön.

Nestemäinen lika läävästä ja tallista on, ellei se ole täydellisesti kuivattavissa turvepehkuä käyttämällä, johdettava joko erityiseen, tiiviiseen ja helposti siirrettävään säiliöön tahi viemärikanavaan, tahi, ellei viemärikanavaa ole, lantakuoppaan.

Tulisijasta otetut kuumat hiilet ja tuhka on tyhjennettävä tulenkestäviin metallisäiliöihin.

91 §.

Likakaivo on perinpohjin puhdistettava vähintään kahdesti kuukaudessa. Siivilään kerääntyneet kiinteät jätteet ovat poistettavat niin usein kuin siisteys vaatii ja vähintään kerran päivässä.

92 §.

Kaikki lika makeista, likakaivoista, talleista, läävistä ja roskien ja muiden jätteiden säilytyspaikoista on viikottain tahi useamminkin, kun tarve vaatii, vietävä joko sitä varten määrätuille kaatopaikoille tahi kaupungin alueen ulkopuolelle.

Kuitenkin saakoon puutarhaa tahi muuta sellaista tarkoitusta varten panna pihamaalle varastoon eläimenlantaa, lehtiä ja muita jätteitä asianomaisen terveydenhoitoviranomaisen luvalla ja asiasta annettuja määräyksiä noudattamalla.

93 §.

Jos uhkaavan tahi jo ilmestyneen kulkutaudin johdosta tahi muusta syystä erityisessä tapauksessa havaitaan tarpeelli-

seksi muita toimenpiteitä sen lisäksi, mitä on säädetty 91 ja 92 §:ssä, on maistraatin ja asianomaisten terveydenhoitoviranomaisten siinä kohden antamia määräyksiä ja ohjeita noudatettava.

94 §.

Lian kuljettamiseen kaupungin piirissä saa käyttää ainoastaan tiivispohjaisia ja tiivislaitaisia ajoneuvoja.

Makkilantaa ja muuta sellaista likaa saa kuljettaa ainoastaan tiiviskantisilla ajoneuvoilla.

Alus, jota käytetään lika-aineiden kuljettamiseen, on oleva kansitettu tahi tiiviisti sulkeutuvalla kannella peitetty.

95 §.

Haisevaa makkilantaa ja muuta sellaista likaa saa kuljettaa kaupungin piirissä:

a) ilman rajoitusta aikaan nähden, jos jätteet on pantu tiiviisiin, ilmanpitävällä kannella varustettuihin, ulkoapäin puhtaisiin tynnyreihin tahi säiliöihin; sekä

b) muussa tapauksessa ainoastaan kello yhdentoista illalla ja kello kuuden aamulla välisenä aikana.

96 §.

Makkilantaa ei saa kaataa makkiin, ellei lantaan ole tarpeenmukaisesti sekotettu turvepehkuu tahi turvemultaa.

97 §.

Roskia ja muita sellaisia jätteitä saa kaupungin piirissä kuljettaa:

a) ilman rajoitusta aikaan nähden, jos kuljetusta toimitetaan tarkasti sulkeutuvalla kannella varustetuissa ajoneuvoissa; mutta

b) muutoin ainoastaan kello yhdentoista illalla ja kello kuuden aamulla välisenä aikana.

98 §.

Jos talonomistaja on taloaan varten ottanut hoitajan tahi talonmiehen, joka on sitoutunut huoltamaan puhtaanapidon, tahi jos joku muu sopimuksen nojalla on ottanut puhtaanapidon velvollisuudekseen, olkoon tämä lähinnä vastuunalainen siitä, että tehtävä hänen osaltaan tulee asianmukaisesti täytetyksi.

99 §.

Puhtauden noudattamisesta satamissa säädetään satamajärjestyksessä.

6 luku.

Määräyksiä tulenvaaran varalta sekä savun aikaansaaman haitan torjumiseksi.

100 §.

Erityisesti tulenvaarallisissa paikoissa ja helposti syttyvien aineiden läheisyydessä on tupakoiminen kielletty.

Erityisesti kielletään tupakoiminen;

a) teattereissa, sirkusrakennuksissa ja muissa sellaisissa näytäntösaleissa, paitsi sitä tarkoitusta varten olevissa huoneissa ja yksityisissä asunnoissa sekä näyttämöllä, jos kappaleen laatu sitä vaatii;

b) yleisissä tavaravajoissa, tavaramakasiineissa ja kauppahalleissa:

c) pihossa, joihin on kerääntynyt maalaisajoneuvoja;

d) ulkokuoneissa, halkovajoissa, rehuladoissa ja muissa sellaisissa paikoissa; sekä

e) paikoissa, joihin nähden maistraatti on niin määrännyt ja julkipanolla sen ilmoittanut.

Viittätoista vuotta nuoremmilta henkilöiltä on tupakoiminen kadulla kielletty.

101 §.

Tulenvaarallista laatua olevat tehtävät ovat toimitettavat noudattamalla säädettyä tahi muuten tarpeellista varovaisuutta.

Kadulla tehtävistä tulenvaarallisista töistä säädetään 66 §:ssä sekä kuuman tuhkan ja hiilien tyhjentämisestä 90 §:ssä.

102 §.

Suurenlaista halko-, hiili- ja muuta polttoainevarastoa, niin myös rakennusaineita ja sellaista älköön ilman maistraatin erityistä lupaa pantako asuintontille muuanne kuin sitä varten laitettuihin kellareihin tahi ulkokuoneisiin.

Sellaisen varaston pitäminen palopohjaa vailla olevalla ullakolla on ehdottomasti kielletty.

103 §.

Tulen pitelemisestä satamissa säädetään satamajärjestyksessä.

104 §.

Tulisijaa on tarkoituksenmukaista polttoainetta käyttämällä tahi muulla keinoin lämmitettävä niin, ettei haitallista savua synny.

7 luku.

Asuinhuoneista, työpajoista ja muista työhuoneista sekä talon valaisemisesta.

105 §.

Huone, joka annetaan asuttavaksi, on oleva tarpeellisen tilava, valoisa, kuiva ja puhdas sekä muutoinkin terveydelle vaaraton, eikä saa sallia useampien henkilöjen, kuin huoneen kokoa ja laatua silmällä pitäen muuten harkitaan kohtuulliseksi; asua eikä pitää yömajaa huoneessa.

Työpajat ja työhuoneet, joissa useampia henkilöitä yhtäaikaan työskentelee, ovat sitäpaitsi tarpeellisesti lämmitettävät ja sen lisäksi niin laitettavat, että riittävä ilmanvaihto on olemassa.

106 §.

Väkirikkaan tahi huonossa huudossa olevan talon omistajan on, poliisin määräyksen mukaan, varustettava sekä piha että sisäänkäytävät, porraskäytävät, koridoorit tahi muut useammille asunnoille yhteiset eteishuoneet tarpeellisella valaistuksella pimeänä aikana vuorokaudesta.

8 luku.

Toreilla ja kaduilla harjoitettavasta kaupasta ja muusta elinkeinosta.

107 §.

Kaupungin toreilla ja kaduilla, niin myös satamissa, ei, 113 §:ssä mainituin poikkeuksin, saa harjoittaa kauppaa muualla kuin sitä tarkoitusta varten olevilla paikoilla, ei myöskään muulla tavalla kuin mitä alempana mainitaan.

Tuollaisessa kaupankäynnissä on sekä myyjien että muun yleisön noudatettava niitä ohjeita, joita poliisimies järjestyksen ylläpitämiseksi antaa; ja saatakoon paikalta poistaa se, joka ei heti noudata sellaista ohjetta.

108 §.

Joka tahtoo harjoittaa kauppaa kioskista tai muusta kiintonaisestä myyntipaikasta, niin myös vaunusta, tiskiltä tahi pöydältä, hankkikoon siihen luvan, niinkuin siitä on erittäin säädetty.

Yhteisellä kansalla ja tilanomistajilla maalla on kuitenkin valta, ilman sellaista lupaa, sitä varten määrättyillä paikoilla, itse tahi muiden kautta kuormasta tahi aluksesta kaupaksi pitää kaikkea, mitä heidän tiloistansa saadaan tahi he ja heidän perheväkensä kotiteollisuudella toimeensaavat.

Jos myyjä, joka on maalaisen asiamiehenä, samalla harjoittaa kauppaa omasta puolestaan, on siitä voimassa mitä ensimmäisessä momentissa on sanottu.

109 §.

Jos joku tahtoo julkiseen paikkaan asettaa automaattikoneen, on hänen siihen hankittava erityinen lupa.

110 §.

Maistraatin asiana on antaa ohjeita siitä, mitä tavaroita saa pitää kaupan toreilla, niin myös lähemmin määrätä, miten kauppaa on harjoitettava, kuitenkin vaarinottamalla mitä siitä 108 §:n toisessa momentissa säädetään.

Maistraatti määrätköön myöskin ajan, jolloin kauppaa saa toreilla harjoittaa. Toriajan päättyessä pitää kaikki tavarat sekä vaunut, tiskit, pöydät ja muut, mitä kaupanteossa on käytetty, olla paikalta poistetut.

Ajasta, jolloin kauppaa kioskista ja muista kiintonaisista myyntikojuista saa harjoittaa, on noudatettava mitä maistraatti siitä on määrännyt.

111 §.

Aluksesta myytävä tavara on aluksessa säilytettävä, kunnes se on myyty, ja, sittenkun kauppa on päätetty ja myyjä pannut tavarain laiturille, heti toimitettava pois.

112 §.

Myyjän on liikkeensä harjoituksessa vältettävä kaikkea, mikä voi olla esteeksi tahi haitaksi toisille myyjille ja torilla käyvälle yleisölle.

113 §.

Tuoretta voita, munia, metsänriistaa, vihanneksia, hedelmiä, marjoja sekä kasveja ja kukkia saa kaupustella vapaasti kaupungilla, ja yhteinen kansa ja tilanhaltijat maalla saavat myydä maitoa kaikkialla kuormastakin.

Muuten eivät muut kuin ne, jotka ovat hankkineet siihen maistraatin luvan, ja luvassa asetetuin ehdoin, saa ammattimaisesti kaupitella tavaroita kaupungilla.

114 §.

Kymmentä vuotta nuorempia lapsia ei saa pitää kadulla kaupittelemassa eikä muutakaan ammattia, niinkuin kengänkiilloitusta ja sellaista harjoittamassa, ei myöskään sanomalehtiä eikä muita painotuotteita jakelemassa. Jos lapsi on kahtatoista vuotta nuorempi, tarvitaan sitä varten erityinen poliisin lupa.

Kello kahdeksan illalla ja kello kuuden aamulla välisenä aikana vuorokaudesta ei saa viittäkääntöistä vuotta nuorempia lapsia lähettää mainittuihin tehtäviin.

115 §.

Jos joku; tahtoo kantajana, kengänkiilloittajana tahi sanomalehden myyjänä palvella yleisöä julkisesti, on hänen siihen hankittava poliisin lupa.

Sellainen lupa myönnettäköön ainoastaan hyvämaineiselle henkilölle, joka ei muutenkaan ole huonossa huudossa.

Valtionrautateillä palvelevista kantajista on voimassa mitä siitä on erittäin säädetty.

116 §.

Sen, joka on saanut 115 §:ssä mainitun luvan, on poliisilta saatava numerolla varustettu laatta, jota on kannettava rinnassa näkyvissä.

Laattaa ei saa luovuttaa toiselle, vaan on se, haltijan lakautettua ammattinsa, palautettava poliisille.

117 §.

Yleisön palvelemiseen 115 §:ssä mainitulla tavalla oikeutettujen henkilöjen on sekä itseensä ja pukuunsa että myös mukanaan kuljettamiinsa käsirattaihin, vasuihin ja muihin kaluihin nähden noudatettava siisteyttä.

Heidän pitää osottaa yleisölle kohteliaisuutta eikä vaatia kohtuutonta maksua.

Kapineet, joita kantaja ei ole voinut antaa asianomaiselle henkilölle, ovat palautettavat lähettäjälle, tahi, jos tämä on tuntematon, jätettävät poliisille.

Kouluikäinen nuoriso ei saa ammatin tähden laiminlyödä koulunkäyntiään.

9 luku.

Ruokatavarakaupasta.

a) Yleisiä määräyksiä.

118 §.

Kaupaksi olevien ruokatavaroiden pitää olla puhtaita, vieraila aineilla sekottamattomia, ei pilaantuneita eikä muuten terveydelle vahingollisia.

Jos tätä rikotaan, voidaan tavarakin julistaa menetetyksi.

119 §.

Ruokatavaroita myydessä, varastoon pannessa ja kuljettaessa on puhtautta tarkasti noudatettava.

Sitä varten pitää ei ainoastaan huoneiden, joissa kauppa käydään, ynnä mitä niihin kuuluu, niinkuin eteishuoneiden, portaiden ja porraskäytävien, vaan myös varastohuoneiden, makasiinien ja kellarien sekä, tiskiltä tahi muuten taivasalla, kojusta tahi aluksesta kauppa harjoitettaessa, myyntipaikan ja sen lähimmän ympäristön tahi aluksen, niin myös ajoneuvojen ja muiden kuljetuksessa käytettävien kapineiden olla siistit sekä liasta puhtaat. Samoin ovat hyllyt, laatikot, tiskit ja astiat, mitat sekä punnitus- ja muut kaupassa, varastoonpanossa tahi kuljetuksessa käytettävät kalut pidettävät huolellisesti puhdistettuina.

Jätteitä ei saa viskata ulos, vaan ovat ne kerättävät erityiseen säiliöön, joka on tarpeen vaatiessa ja vähintään kerran päivässä tyhjennettävä.

120 §.

Myytäviksi aiottuja ruokatavaroita ei saa säilyttää pal-

jaalla maalla eikä lattialla, vaan astioissa tahi niin laitetuilla alustoilla, etteivät tavarat, ei myöskään maa eikä lattia ryvety.

Tuoretta lihaa on kuljetettava soveliaissa ajoneuvoissa, peitettyinä puhtaassa säiliössä tahi käärittynä valkoisesta, puhtaasta, pestävästä kankaasta tahi senlaatuudesta aineesta tehtyyn päällykseen.

Lihan ripustamista varten olevat koukut pitää olla galvanoidut tahi tinatut.

Eläviä kaloja ei saa punnita koukussa.

Astiat, lusikat, kauhat ja muut kalut, joilla ostajien sallitaan tutkia tavaroita, niinkuin maitoa, kalanmätä ja sellaista, ovat joka kerta jälleen huolellisesti puhdistettavat, eikä niitä saa käyttää tavaroita varastosta ottaessa eikä sinne pannessa, ei myöskään saa kaataa varastoon takaisin mitä kaluihin tutkimisen jäljeltä on jäänyt.

121 §.

Ruokatavarain kuljettajain ja myyjäin ynnä heidän apulaistensa pitää noudattaa tarpeellista itsekohtaista siisteyttä.

Erityinen määräys myyjän vaatteuksesta on 128 §:ssä.

b) *Ruokatavarakaupan harjoittamisesta myymälässä.*

122 §.

Jokaisen, joka avonaisessa myymälässä tahtoo harjoittaa ruokatavarakauppaa, on, ennenkuin alkaa liikkeen, siitä ilmoitettava terveydenhoitolautakunnalle alempana mainitussa tarkoituksessa.

Lautakunnan asiana on 123—125 §:ssä mainittujen perusteiden mukaisesti ratkaista, saako myyntipaikkaa käyttää aiottuun tarkoitukseen.

123 §.

Ruokatavaramyymälästä on voimassa mitä yleisessä rakennusjärjestyksessä säädetään asuinhuoneista.

Sellainen myymälä pitää sitä paitsi olla varustettu laitoksella tarpeellista ilmanvaihtoa varten.

124 §.

Ruokatavaramyymäläksi ei saa käyttää huonetta, joka on asuinhuoneen ainoana uloskäytävänä.

Kellarin, makasiinin ja muun varastohuoneen, joissa myytäviksi aiottuja ruokatavaroita säilytetään, pitää olla kuiva ja muutenkin tarkoituksenmukaisesti sisustettu sekä varustettu laitoksella tarpeellista ilmanvaihtoa varten.

125 §.

Ruokatavaramyymäläksi aiotun huoneen seinät ja katto pitää olla maalatut vaalealla öljyvärillä tahi verhotut samanvärisellä pestävällä aineella; ja pitää sellaisen huoneen lattia olla niin laitettu, että sitä helposti käy pitäminen puhtaana.

Myöskin tiski ja myymälän muu sisustus pitää olla vaaleanväriäinen ja muuten sellainen, että sitä helposti käy puhdistaminen.

Kussakin myymälässä pitää olla sylkyastia sekä pesuteline pesuvesineen ja pyyheliinoineen.

126 §.

Ruokatavaramyymäläksi aiottua huonetta, niin myös kaupan tarpeisiin käytettyjä säilytyshuoneita ei saa käyttää asuinhuoneena eikä keittiönä, ei myöskään sellaisten tavaroiden kauppa- tahi varastopaikkana, joiden läheisyyden vuoksi ruokatavarat voivat ryvettyä tahi pilaantua.

127 §.

Kauppapuodissa, jossa myydään tuoretta lihaa, ei saa säilyttää kynimättömiä lintuja, nylkemättömiä jäniksiä, eikä myöskään juurikasveja.

128 §.

Myyjän pitää olla puettuna puhtaaseen, vaaleaan ja pestävään, hihalliseen esiliinaan.

129 §.

Jos tartuva tauti ilmestyy ruokatavarakauppiaseen tahi hänen apulaisiinsa tahi perheeseensä tahi johonkin myymälän yhteydessä olevassa huoneessa asuvaan, on myymälä heti suljettava ja kaikki tavarakauppa tahi tavaroiden antaminen sieltä lakkautettava sekä asiasta ilmoitettava terveydenhoitolautakunnalle ja sen määräystä odotettava.

Samaa on noudatettava, jos tarttuva tauti ilmestyy tilalla, josta lähetetään maitoa myymälään kaupattavaksi tahi säilytettäväksi.

10 luku.

Teurastamisesta.

130 §.

Nautoja, sikoja, lampaita ja muita isompia eläimiä saa teurastaa ainoastaan yleisessä teurastuslaitoksessa ja noudattamalla sellaiselle laitokselle vahvistettuja määräyksiä.

Lintuja ja pienempiä eläimiä ei saa teurastaa julkisesti eikä toreilla.

11 luku.

Ravintoloista ja matkustajakodeista.

131 §.

Hotellin- ja ravintolanomistajain, majatalonisäntien ja muiden, jotka matkustajia pitävät, on katsottava, että matkustajat niin asunnon ja ruuan puolesta kuin muutenkin saavat asianmukaista palvelusta sekä ettei vaadita kohtuutonta maksua.

Alköön semmoisen ravintolaliikkeen harjoittaja, jota varten tarvitaan erityinen lupa, myöskään pätevättä syyttä kieltäytykö yleisölle tarjoamasta ruokaa ja juomia, joita hänen liikkeessään pidetään saatavana, sekä antamasta huonetta matkustajalle, jos hänellä myöskin on ammattina matkustajain pitäminen.

132 §.

Jokaisen, jolla on ammattina matkustajain pitäminen, on, ennenkuin sitä varten antaa huoneita käytettäväksi, ilmoitettava siitä terveydenhoitolautakunnalle.

Lautakunnan asiana on 133 ja 135 §:ssä mainittujen perusteiden mukaisesti ratkaista, saako huoneita käyttää tähän tarkoitukseen.

133 §.

Matkustajain asunnoksi aiottu huone pitää olla sellainen, kuin asuinhuoneista rakennusjärjestyksessä säädetään.

Semmoinen huone pitää sitä paitsi olla varustettu varmasti lukittavilla ovilla ja aukaistavilla ikkunoilla, joista ilmaa ja

valoa saa huoneeseen suoraan kadulta tahi pihalta, jota paitsi kussakin huoneessa pitää olla muu laitos tarpeellista ilmanvaihtoa varten.

Makuuhuone ei saa olla yhteisen käymälän välittömässä yhteydessä.

134 §.

Matkustajien majapaikassa ovat vieras- ja makuuhuoneet sekä huoneiden yhteydessä olevat säiliöt ja käytävät, niin myös vuoteet ja muu huoneisiin kuuluva sisustus aina pidettävät puhtaassa kunnossa, ja ovat erittäinkin makuuhuoneet jokaisen pois muuttaneen vieraan jälkeen tarkasti puhdistettavat.

Vuodeliinaset ja pyyheliinat on pantava puhtaat jokaiselle uudelle vieraalle; tämä määräys ei kuitenkaan ehdottomasti koske 135 §:ssä mainittuja majapaikkoja.

135 §.

Merimiesten ja muun työväen sekä yhteisen kansan majapaikoissa, niin myös missä enemmän kuin kahdeksan henkeä majoitetaan samaan huoneeseen, pitää seinät joko olla maalatut öljyvärillä tahi verhotut muulla helposti puhdistettavalla aineella sekä lattia olla sellaisesta aineesta, jota vaikeudetta käy puhdistaminen.

136 §.

Sellaisissa majapaikoissa, kuin 135 §:ssä mainitaan, ei saa eri sukupuolta olevia henkilöitä, elleivät he kuulu samaan perheeseen, majoittaa samaan huoneeseen, ei myöskään toistensa välittömässä yhteydessä oleviin huoneisiin.

Terveydenhoitolautakunnan asiana on muiden määräysten antaminen puhtaudesta ja järjestyksestä sellaisessa majapaikassa noudatettaviksi.

137 §.

Terveydenhoitolautakunnan asiana on määrätä, montako henkeä enintään on lupa ottaa yöksi kuhunkin huoneeseen, niin myös huoneisiin asetetuilla julkipanoilla saattaa tämä ja muut majapaikkaan nähden antamansa määräykset tiedoksi.

138 §.

Ravintolat ja muut ruokailupaikat eivät saa olla tar-

joilua eikä uusien vieraiden vastaanottoa varten avoinna kello kahdestatoista yöllä kello kuuteen aamulla.

Kello yksi yöllä pitää kaiken tarjoilun lakata ja vieraiden käskettäessä poistua.

Jos yleistä tahi yksityistä juhlaa varten halutaan tarjoiluajan pitennystä, on lupa siihen hankittava poliisilta siten ja siinä järjestyksessä, kuin 147 §:n jälkimmäisessä momentissa säädetään.

Ravintolain ja anniskeluliikkeiden sulkemisajasta säädetään 145 §:ssä.

139 §.

Kussakin ravintolassa on vieraille pyynnöstä näytettävä painettu tahi kirjoitettu ruuan ja juomien hintaluettelo.

140 §.

Kuuttatoista vuotta nuorempia tyttöjä ja viittätoista vuotta nuorempia poikia älköön ilman poliisin erityistä lupaa käytetäkö palvelijoina ravintoloissa.

141 §.

Ravintolanisäntää kiellättäköön, jos hyvä järjestys vaatii, käyttämästä naispalvelijoita tarjoilijattarina.

142 §.

Jos matkustajien majapaikkaan ilmestyy tautia, jonka voi epäillä olevan tarttuvaa tahi muutoin tuottavan vieraille vaaraa tahi haittaa, on isännän siitä heti ilmoitettava terveydenhoitolautakunnalle ja noudatettava terveydenhoitolautakunnan sen johdosta antamia määräyksiä.

Samoin meneteltäköön, jos ravintolan isäntä tahi joku hänen perheestään tahi ravintolan palvelijakunnasta siten sairastuu.

143 §.

Kussakin ravintolassa pitää olla siellä kävijöitä varten avonainen makki ynnä terveystoimikunnan lähemmän ohjeen mukaisesti laitettu käymälä.

Makin puhtaanapidosta on ravintolan isäntä vastuunalainen.

144 §.

Mitä 131 ja 138—143 §:ssä on ravintoloista säädetty, koskee soveltuvilta kohdin myöskin hotelleja, majataloja, konditorioita, kahvilaliikkeitä ja ruokaloita, olipa näillä anniskelu-oikeus tahi ei.

12 luku.

Erityisiä määräyksiä väki- ja mallasjuomien anniskelusta.

145 §.

Paloviinan, viinien ja muiden väkijuomien sekä mallasjuomien anniskelu ei saa alkaa ennen kello yhdeksää aamulla.

Anniskelu on lakkautettava ja anniskelupaikka suljettava:

a) ensi luokan anniskelupaikka: kello yksi yöllä;

b) toisen luokan anniskelupaikka; kello yksitoista illalla; ja

c) kolmannen luokan anniskelupaikka: kello yhdeksän illalla.

Anniskelupaikkojen jakamisen eri luokkiin toimittaa maistraatti poliisia kuultuaan.

146 §.

Ensi luokan anniskelupaikoissa ei saa anniskella sunnuntai- ja juhlapäivinä ennen kello kahta jälkeen puolenpäivän, paitsi aterialla varten.

Toisen ja kolmannen luokan anniskelupaikoissa on anniskelu kielletty kello kahdestatoista päivällä sunnuntai- ja juhlapäivän edellisenä päivänä kello yhdeksään aamulla seuraavana arkipäivänä, samoin markkina-aikana ja markkinoiden edellisenä ja jälkeisenä päivänä.

147 §.

Maistraatti saa myöntää, harkinnan mukaan, joka kerta enintään kahdeksi vuodeksi, yksityisille yhdistyksille ja klubeille poikkeuksen siitä mitä 145 ja 146 §:ssä on sanottu.

Samoin poliisi saa erityisestä, toimeenpanijoiden kulloinkin tekemästä anomuksesta, myöntää sellaisen poikkeuksen yleistä tahi yksityistä juhlaa varten; kuitenkin on sitä haettava poliisimestarilta ennen kello kahta sinä päivänä, jona juhla on aikomus pitää.

13 luku.

Sannoista.

148 §.

Yleisön käytettäväksi aiottu sauna pitää olla vedoton ja siisti, ja on siellä pidettävä puhdasta vettä runsain määrin yleisön saatavana; lakanat, pyyheliinat ja muut saunassa kävijöiden käytettäväksi annetut esineet pitää olla puhtaat.

149 §.

Jos yleinen sauna annetaan samaan aikaan sekä miesten että naisten käytettäväksi, pitää molempia sukupuolia varten olla laitettu asianmukaisesti toisistaan erotetut osastot. Eri sukupuolta olevien henkilöiden, jotka eivät kuulu samaan perheeseen, ei saa sallia yhtäikää kylpeä samassa saunan osastossa.

150 §.

Kussakin yleisessä saunassa pitää olla henkilö, joka valvoo järjestystä ja pyynnöstä ottaa vastaan kylpijöiden kapineet ja tekee niistä selvän.

Jos saunan omistaja itse ei hoida sanottua tointa, pitää hänen puolestaan panna toinen, jonka luotettavuudesta omistaja vastaa.

14 luku.

Yleisiä säännöksiä.

151 §.

Tämä poliisijärjestys on noudatettavana kaupungissa ja siihen yhdistetyllä alueella.

152 §.

Tällä poliisijärjestyksellä kumotaan 29 p:nä maaliskuuta 1878 kaupungille vahvistettu poliisijärjestys sekä siihen jälestäpäin tehdyt muutokset ja lisäykset.

Sitä vastoin ovat edelleenkin voimassa, mikäli tämä poliisijärjestys ei ole niitä muuttanut, ne määräykset, ohjesäännöt ja taksat, jotka koskevat:

- a) vuokra-ajureita, kuorma-ajureita ja palkkasoutajia;
- b) raitioiteitä;
- c) automobiililla, polkupyörällä ja moottoripyörällä ajamista;
- d) kaupunginlähettejä;
- e) kaupungin torikauppaa;
- f) maidonmyyntiä;
- g) liha- ja ruokatarvaimyyntiä myymälästä; ja
- h) leipurin-, kondiittorin- ja makkarantekijänammattia.

153 §.

Lupa, joka tämän poliisijärjestyksen mukaan annetaan, myönnettäköön ehdolla tai ehdotta sekä määrääjäksi tai sillä välipuheella, että lupa on milloin tahansa peruutettavissa.

154 §.

Mitä kaduista on säädetty koskee soveltuvilta kohdin myös yleisiä teitä, toreja, rantasiltoja, siltoja, puistoja ja istutuksia sekä muita yleisiä tai yleiselle liikkeelle luovutettuja paikkoja, niin myös kaupungissa tai sen maalla olevia rakentamattomia alueita.

155 §.

Joka rikkoo mitä tässä poliisijärjestyksessä tai 152 §:ssä mainituissa määräyksissä tai ohjesäännöissä on säädetty, rangaistaan, ellei siitä jo ole määrätty edesvastausta laissa tai yleisessä asetuksessa, enintään neljänsadan markan sakolla; kuitenkin saatettakoon asiasta päästä varoituksellakin.

Jos rikotaan tämän poliisijärjestyksen mukaan annettu lupa tai luvassa mainitut ehdot ja määräykset, saatettakoon lupa, vaikka se olisi annettu määrääjäksi, peruuttaakin.

Menetetystä tavarasta säädetään 118 §:ssä.

156 §.

Jos viittätoista vuotta nuorempi lapsi tavataan rikkomuksesta, kehotettakoon vanhempia tai edusmiestä pidättämään lasta semmoisesta pahankurisuudesta. Jos lapsi siitä huolimatta uudelleen tavataan semmoisesta, olkoot nämä, jos ovat lyöneet laimin lapsen hoidon, edesvastauksen alaiset.

157 §.

Jos joku jättää täyttämättä, mitä tämän poliisijärjestyksen tahi siinä mainitun määräyksen mukaan on hänen velvollisuutenaan, eikä muistutettunakaan ota ojentuakseen, toimituttakoon asianomainen viranomaisen sen, mitä on laiminlyöty, ja perittäköön tästä aiheutuneet kustannukset muitta mutkitta ulosottomiehen kautta laiminlyöjältä. Missä vaara uhkaa tahi asiahaarat muuten vaativat, ryhtyköön viranomaisen heti tarpeellisiin toimiin.

Jos talonomistaja on uskonut puhtaanapitovelvollisuuden toiselle, niinkuin 98 §:ssä on sanottu, ja tältä puuttuu varoja mainitunlaisen kustannuksen suorittamiseen, on talonomistajan itsensä vastattava kustannuksesta.

158 §.

Kunkin vuoden lopulla on poliisin toimesta ilmoitettava kaupungin enimmin levinneissä sanomalehdissä yleisön tiedoksi jätteiden ja muun lian sekä lumen ja jään kaatopaikat, ja ovat näitä paikkoja koskevat, vuoden varrella ehkä muutetut määräykset hyvissä ajoin edeltäpäin samalla tavalla julkaistavat.

159 §.

Poliisijärjestystä on suomeksi, ruotsiksi ja venäjäksi painettuna maistraatin toimesta pidettävä kohtuullisesta hinnasta yleisön saatavana.

160 §.

Kaupunginviskaalien, kaupungin yleisen poliisin sekä asianomaisten terveydenhoitoviranomaisten, niin myös satamapäällystön alaisine miehistöineen pitää, kunkin alueellaan, tarkasti valvoa tämän poliisijärjestyksen noudattamista.

Tämä poliisijärjestys on voimassa 1 p:stä tammikuuta 1909.

Järjestyssäännöt kokoussalien käyttämislle Helsingin kaupungissa.

Uudenmaan läänin kuvernöörin yksissä neuvoin maistraatin kanssa vahvistamat maalisk. 21 p:nä 1908.

1 §.

Kokoussalilla ymmärretään näiden järjestyssääntöjen mukaan huonetta, jonka lattian pinta-ala on vähintään 100 m² ja jota käytetään yleisiä kokouksia tai yleisiä huveja ja näytäntöjä varten. Kokoussaliin luetaan myöskin siihen kuuluvat parvekkeet.

Kokoussaliksi katsotaan myöskin huone, jonka lattian pinta-ala on edellä sanottua pienempi ja jossa annetaan teatteri-, panorama-, kinematografi- tai muita senkaltaisia näytäntöjä.

Yleiset teatterit, joiden käyttämisestä kaupungin viranomaiset kussakin eri tapauksessa antavat lähempiä määräyksiä, ovat myöskin näiden järjestyssääntöjen määräysten alaiset, jos niitä käytetään muuhun tarkoitukseen, kuin mihin ne ovat aiotut, ja niiden laitoksiin sitä varten tehdään muutoksia.

2 §.

Kokoussali ei saa sijaita ylempänä kuin 12 metriä maanpinnasta.

Puusta tai muusta tulenkestämättömästä aineesta tehdyssä rakennuksessa olkoon kokoussali luvallinen ainoastaan pohjakerroksessa.

3 §.

Henkilömäärä, minkä kokoussaliin enintään saa laskea, määrätään siten, että 1 m² lattiapintaa katsotaan vastaavan kahden henkilön tilaa.

Tätä henkilömäärää laskiessa on kuitenkin otettava huomioon myöskin ulosvievien ovien ja portaiden leveys seuraavien laskuperusteiden mukaan:

oviin nähden: että 600 henkilön määrään asti luetaan 1 metrin ovileveys kutakin täyttä 120 henkilön lukumäärää kohti; että 900 henkilön määrään asti luetaan 1 metrin ovileveys kutakin

täyttä 135 henkilön lukumäärää hohti; ja että yli 900 henkilön nousevaa lukumäärää varten lasketaan 1 metrin ovileveys kutakin täyttä 150 henkilön lukumäärää kohti; sekä

portaisiin nähden: että 900 henkilön määrään asti luetaan 1 metrin porrasleveys kutakin täyttä 150 henkilön lukumäärää kohti ja, määrän noustessa yli 900 henkilön, 1 metrin porrasleveys kutakin täyttä 200 henkilön lukumäärää kohti.

Jos kokoussaliin on järjestetty istumasijoja, luetaan kutakin sijaa kohti 0,50 metriä huomioon ottamalla, että kunkin istumasijarivin väliä pitää olla vähintään 0,80 metriä; että yhtämittäisessä rivissä saa sijoja olla enintään 14; ja että näiden rivien väliset käytävät pitää olla vähintään metrin levyiset.

4 §.

Salissa, johon on lupa laskea enemmän kuin 600 henkilöä, pitää ulosvieviä ovia olla ainakin kahdella puolella.

Saliin, johon on lupa laskea enemmän kuin 300 henkilöä, pitää olla pääsy ainakin kaksista portaista.

5 §.

Ulosvievä ovi pitää olla niin laitettu, että sen käy avaaminen ainoastaan ulospäin.

Kokousshuonetta käytettäessä alköön ovensalpoja pidettävä telkeämään työnnettyinä jotta oven voi avata sisältäpäin heikostikin painaessa.

Ulosvievään oveen ei saa sälyttää kiinteitä eikä irtaimia esineitä, jotka voivat estää tai vaikeuttaa kokoussalin nopeata tyhjentämistä.

6 §.

Kokoussalin sisäänkäytävään julkipantavassa kummankin kielisessä ilmoituksessa on mainittava suurin henkilömäärä, joka saliin on lupa laskea.

Ulosvievä ovi pitää olla varustettu selvästi näkyvällä taululla, jossa on sanat: „*Uloskäytävä, Utgång.*“

7 §.

Kokoussaliin vieväin portaiden kummallakin puolella pitää olla tukevat kaiteet. Jos portaat ovat 2,5 metriä leveämmät, ovat ne kaiteilla jaettavat käytäviin, joista ei yksikään saa olla mainittua mittaa leveämpi.

8 §.

Kokoussaliin kuuluvan pukuhuoneen pitää sijaita niin sekä siihen kuuluvien laitojen olla sellaiset, että riisuutumisen ja pukeutumisen voi toimittaa mahdollisimman vähän häiritsemällä salin tyhjentämistä.

9 §.

Jos kokoussalissa olevien istumasijojen lukumäärä on suurempi kuin neljäsosa siitä, mitä salissa enintään saa olla, ovat ne niin kiinnitettävät, ettei niitä voi siirtää paikaltaan, jota paitsi muuten on turvallisuuden vuoksi ryhdyttävä sellaisiin toimenpiteisiin, kuin kussakin eri tapauksessa ehkä määrätään.

10 §.

Kokoussalin sekä siihen johtavien portaiden ja käytävien lattioita älköön peitettävä irtonaisilla matoilla.

11 §.

Kokoussalissa olkoon ainoastaan kaasu-, sähkö- tai muu täysin tarkoituksenmukainen hyväksytty valaistus luvallinen.

Sähkö-, asetylenei- ja muuta siihen verrattavaa valaistusta älköön käytettävä, ennenkuin asiantunteva henkilö on johdot hyväksynyt.

Kokoussaliin sekä siihen kuuluviin käytäviin ja portaisiin on järjestettävä varavalaistus asettamalla seiniin kiinnitettyjä lyhtyjä niin monta ja sellaisiin paikkoihin, kuin voidaan määrätä. Varalyhdyt ovat pidettävät sytytettyinä sinä aikana kuin kokoussalia käytetään.

12 §.

Kokoussalin omistaja olkoon velvollinen siihen hankkimaan ja käyttökelpoisessa kunnossa pitämään palokaluja niin paljon ja sen laatuksia, kuin kussakin eri tapauksessa voidaan määrätä.

13 §.

Luvan kokoussalin käyttämiseen antaa maistraatti, jonka samalla tulee määrätä ehdot, joilla salia saa käyttää. Lupapäätöksestä on hakijan annettava oikeaksi todistettu jäljennös poliisiviranomaiselle.

Ennenkuin lupaa maistraatilta haetaan, on katselmuslautakunnan, johon kuuluu yksi maistraatin jäsen, poliisimestari tai

kenen hän sijaansa määrää, ja palomestari, toimitettava kokoussalin katselmus.

Katselmuslautakunnan, jonka hakijan ilmoituksesta yllämainittu maistraatin jäsen kutsuu kokoon, on toimituksesta laadittava katselmuskirja, jossa selvitetään mitä toimituksessa on huomattu, sekä siinä erityisesti annettava lausuntonsa:

a) suurimmasta henkilömäärästä, minkä kokoussaliin ynnä siihen kuuluville parvekkeille, kuhunkin erikseen, saa laskea istumasijoja käyttämällä tai käyttämättä;

b) onko ja minkälaisia erityisiä varokeinoja tarpeen istumasijoja järjestäessä;

c) miten varavalaistus on järjestettävä;

d) palokalujen lukumäärästä ja laadusta; sekä

e) onko vastaisen varalle ehkä ja minkälaisia varokeinoja tarpeen sen lisäksi mitä näissä järjestyssäännöissä on määrätty.

Jos lautakunta pitää selvitystä jostakin teknillisestä seikasta tarpeellisena, ennenkuin sen lausunto annetaan, saa lautakunta, hakijan kustannuksella, sitä varten käyttää asiantuntijaa.

14 §.

Katselmustoimituksessa on katselmuslautakunnan saatavana pidettävä sekä valojohtojen katselmuskirja että myös kokoussalin ynnä kaikkien sieltä johtavien uloskäytävien, välikäytävien ja portaiden asema- ja läpileikkauspiirustukset kaksin kappalein ja yleisen rakennusjärjestyksen säätämässä mittakaavassa laadittuina; ja pitää näistä piirustuksista myöskin näkyä, miten mahdollisesti aiotut istuinpaikat tulevat järjestettäviksi, samoin kuin paikat, mihin varavalaistus on asetettu ja missä palokaluja säilytetään.

Edellä mainittu katselmuskirja ja piirustukset ovat annettavat maistraattiin, kun anomus kokoussalin hyväksymisestä tehdään. Katselmuskirja otetaan maistraatin pöytäkirjaan, ja piirustuksista on toinen kappale, asianmukaisella merkinnällä varustettuna, annettava poliisiviranomaiselle ja toinen, samoin merkinnällä varustettuna, hakijalle palautettava.

15 §.

Maistraatilla on valta, katselmuslautakunnan ehdotuksesta, sallia vähäisiä poikkeuksia siitä mitä 3 ja 4 §:ssä sekä 11 §:n 1 momentissa on säädetty.

16 §.

Jos, sen jälkeen kun kokoussali on hyväksytty, oleellisia muutoksia on tehty sen sisustukseen tai jos siinä muuten on toimeenpantu pysyvä muutos, on salin hyväksyminen hankittava siinä järjestyksessä kuin edellä on sanottu, ennenkuin sitä siitä lähtien saa käyttää.

Jos kokoussaliin asetetaan koristuksia tai jos toimeenpantu muutos on ainoastaan tilapäinen, saatakoon salia käyttää, jos palomestarin kirjallinen myöntymys siihen on hankittu ja hänen määräämänsä varokeinot otetaan huomioon.

17 §.

Katselmustoimituksesta tulee katselmuslautakunnalle sama korvaus kuin uutisrakennuksen katselmuksesta on määrätty.

18 §.

Jos kokoussalia käytetään, ennenkuin lupa siihen on hankittu, tai jos näitä järjestyssääntöjä muuten rikotaan, vetäköön syyllinen sakkoa enintään kaksisataa markkaa.

Kansankodin kokoussalin järjestyssäännöt.

Kaupunginvaltuuston vahvistamat syyskuun 26 päivänä 1899.

1 §.

Paitsi kirjastoa ja lukusalia pitää Helsingin kaupunki Sörnäsissä olevassa n. s. Kansankodissa voimassa isonlaista työväen kokoussalia, joka niinkään on kansankirjaston ja lukusalin hallituksen valvonnan sekä Kansankodin kirjaston hoitajan välittömän silmälläpidon alainen.

2 §.

Kokoussali luovutetaan käytettäväksi uskonnollisessa, sivistyksellisessä tai yleishyödyllisessä tarkoituksessa perustettujen yhdistysten toimeenpanemiin kokouksiin ja iltamiin, ja on etusija sellaisilla yhdistyksillä, joiden tarkoituksena on raittiuden edistäminen ja jotka rakentavat toimintansa uskonnolliselle pohjalle. — Yksityisiin tarkoituksiin tai yksityistä voittoa

tarkoittaviin huvitilaisuuksiin käytettäväksi älköön salia luovutettako, älköönkä siellä myöskään millään ehdolla juovutusjuomia anniskeltako.

3 §.

Hallituksen asiana on:

a) ratkaista yhdistysten tekemät anomukset kokoussalin käyttämisestä säännöllisesti uusiutuvia kokouksia varten;

b) tarpeen vaatiessa yhdistyksille, joille on annettu lupa kokoussalissa pitää kokouksia tahi toimeenpanna iltamia, antaa erityisiä määräyksiä huoneiston käyttämisestä;

c) ratkaista huoneiston käyttämisoikeudesta ehkä aiheutuvat riidat; sekä

d) muuten antaa kokoussalin hoitajalle tarpeellisia määräyksiä.

4 §.

Hoitajan on velvollisuus:

a) yksissä neuvoin jonkin hallituksenjäsenen ja niiden yhdistysten edustajain kanssa, joille on annettu lupa kokoussalissa pitää säännöllisiä kokouksia, laatia salin käyttämisessä noudatettava ohjelma;

b) saman hallituksenjäsenen kera tarkastaa kokoussalissa toimeenpantavien iltamien ja juhlien ohjelmat; sekä

c) hallitukselle ilmoittaa sattuneista, sen toimenpidettä vaativista epäjärjestyksistä.

Hissien rakennuttamisessa ja käytössä Helsingin kaupungissa noudatettavat määräykset.

Uudenmaan läänin kuvernöörin yksissä neuvoin maistraatin kanssa vahvistamat joulukuun 17 p:nä 1906.

1 §.

Allamainitut määräykset tarkoittavat:

a) hissejä, jotka ovat aiotut yksinomaan henkilöiden kuljetukseen;

b) hissejä, jotka ovat aiotut sekä henkilöiden että tavarain kuljetukseen; sekä

c) hissejä, jotka ovat aiotut ainoastaan tavarain kuljetukseen.

2 §.

Hissin saa rakentaa sekä talon sisäpuolelle että rakennuksen ulkoseinälle.

Talon sisäpuolella olevat hissit, jotka yhdistävät useamman kuin kaksi kerrosta, ovat ympäröivät tulenkestävillä seinillä. Näin syntynyt kuilu on varustettava tulenkestävällä katolla ja pitää sillä, jos tarpeelliseksi nähdään, olla niin suuri läpileikkauspinta, että, paitsi hissiä, astinrauta, kiinteät tikaput tai pienet korjaus- ja tarkastustarkoituksia varten aiotut portaat mahtuvat siihen.

Porrarakennukseen tehtyä taikka kahta välittömästi päällekkäin olevaa kerrosta tai parveketta toisiinsa yhdistävää hissiä varten ei tarvitse olla sileäpintaista kuilua, jos kulkurataa tarpeellisen matkan päässä suojaa 1,8 metrin korkuinen, enintään 10 mm silmuilla varustettu metalliverkko, joka on niin asetettu, että ulkopuolella olevat henkilöt eivät voi päästä koskettamaan hissiä.

Ulkoseinälle rakennetun hissien kulkurata pitää olla umpinainen, jos hissi käytettäessä kohtaa ulkoparvekkeen, pihan y. m. sellaista, ja on kulkurata siinä tapauksessa tarpeellisen matkan päästä suojattava 1,8 metrin korkuisella metalliverkolla. Aivan kulkuradan lähellä olevien ikkunoiden eteen on samanlainen suojuus asetettava.

Hissiin (hissikuiluun) vievä ovi on niin asetettava, ettei sitä voi avata hissirataan päin, ja aina varustettava ulkopuolelle pantavalla selvällä julkipanolla, josta näkyy sekä hissien tarkoitus ja kantokyky että myös saako sillä henkilöitä kuljettaa ohjaajan johtamattakin. Sellainen julkipano on niinkään asetettava sopivaan paikkaan itse hissikoriin.

Sitäpaitsi ovat ovet asetettavat sellaiseen yhteyteen hissikoneiston kanssa, että hissikoria ei voi panna liikkeelle, elleivät kaikki ovet ole suljetut. Tämä järjestys ei kuitenkaan ole tarpeellinen, jos ovet ovat itsestään sulkeutuvia ja sulkulaitos muutoin on sellainen, että ovet voi avata ainoastaan ulkoapäin ja hissipalvelijasto toimittaa avaamisen.

Ikkunan saa hissikuiluun sijoittaa ainoastaan ulkoseinälle, ja on se varustettava sellaisilla laitoksilla, että muiden kuin hissipalvelijaston käy mahdolltomaksi sitä avata.

Tulenkestävillä seinillä varustetun hissikuilun ovikin pitää olla tulenkestävä, paitsi kun hissikuilu on porrashuoneessa.

3 §.

Jos eri kuilu rakennetaan vastapainoja, köysiä, ohjauslaitoksia y. m. varten, on se tehtävä sillä tavoin kuin hissikuilusta on määrätty.

4 §.

Hissin pohja on yleensä varustettava sopivasta aineesta tehdyillä seinillä ja katolla, jotka muodostavat niin kutsutun hissikorin.

Käytävä hissikoriin on varustettava ovella, ellei käytävän suun edessä oleva hissikuilun seinä ole aivan sileä ja ilman pienintäkään uloketta sekä jos tänän seinän ja hissikorin välimatka on enintään 4 sm. Sileäksi seinäksi luetaan myös metalliverkko, jonka silmut ovat enintään 10 mm läpimitaten.

Hissikorin ovi on asetettava niin, ettei sitä voi avata ulospäin ja että hissikoria ei voi liikkeelle panna ovea sulkematta, ellei hissikuilun viereinen seinä täytä edellisessä kohdassa mainittuja määräyksiä ja hissikuiluun vievät ovet ole sellaisessa yhteydessä hissikoneiston kanssa, ettei hissikoria voi panna liikkeelle, elleivät kaikki ovet ole suljetut.

Tavarahisseissä, joiden kulkurata on yltäneen seinillä tai verkolla ympäröity, ei hissikorin tarvitse olla umpinainen.

5 §.

Tavarahissi pitää, kun turvallisuuden tähden katsotaan tarpeelliseksi, olla varustettu osotuslaitteella, joka aina ilmaisee hissikorin aseman.

Sekä henkilö- että tavarahissien hissikoneisto pitää joka tapauksessa olla niin varustettu, että hissikori itsestään seisahtuu määrättyihin päätepaikkoihin.

6 §.

Henkilöhissit ja myös henkilöiden kuljetukseen käytettävät tavarahissit saavat liikkua enintään 1,5 m:n nopeudella sekunnissa ja ovat varustettavat nopeudensäätäjällä.

7 §.

Hissi, jota ei panna liikkeeseen hissikoria välittömästi kannattavalla männällä, on varustettava varmalla haka- tai jarrulaitoksella. Tämä on hissien katselmuksessa koetettava siten, että hissikori kuormitettuna suurimmalla luvallisella pai-

nolla, irroitetaan kannattavasta köydestä (vitjoista, hihnoista), jolloin hakalaitoksen pitää toimia ja seisauttaa hissikori sen pudottua 0,25 metriä.

8 §.

Hississä, joka pannaan liikkeeseen koria välittömästi kannattavalla männällä, pitää mäntä ja hissikori olla toisiinsa niin lujasti kiinnitetyt, etteivät hissilaitokseen mahdollisesti asetetut vastapainot missään tapauksessa voi nostaa hissikoria pois männän päältä.

Vedenjuoksuputkeen on sen ohessa männän sylinterin viereen kytkettävä laitos, joka vesijohdon rikkoutuessa estää hissikorin laskeutumista luvallista suuremmalla vauhdilla. Tämän laitoksen luotettavuus on katselmuksessa koetettava hissillä ollessa korkeimmassa asennossaan ja täyteen määräänsä kuormitettuna.

9 §.

Henkilöhississä ja henkilöidenkin kuljetukseen aiotussa tavarahississä pitää koria kannattaa ainakin kaksi köyttä (vitjaa tai semmoista), joista kumpikin erikseen voi kannattaa suurimman kuorman kymmenkertaiseksi lasketulla varmuudella. Katsastuksessa on esitettävä todistus aineen kestävydestä.

Tavarahississä pitää köyden voida kannattaa suurin luullinen kuorma viidenkertaiseksi lasketulla varmuudella.

10 §.

Kaikki vastapainot ovat ohjattavat siten, etteivät ne voi viskautua sivulle eivätkä mahdollisesti alas pudotessaan vahingoittaa ihmisiä eikä hissikoria.

11 §.

Hissikori sekä hissikuilun sisäänkäytävä ovat käyttäessä pidettävät riittävästi valaistaina.

12 §.

Hissin, paitsi kaupungin vesijohdosta saadulla vedellä käytettävän (katso kaupungin vesijohdon ohjesäännön 13 §:ä), saa rakennettaa ilman erityistä lupaa. Kuitenkin on jokainen hissi, ennenkuin se luovutetaan käytettäväksi, huolellisesti tarkastettava sen seikan selville saamiseksi, onko tämän ohjesäännön voimassa olevia määräyksiä noudatettu.

Tässä katselmuksessa, jonka hissien omistaja kustantaa, on nähtäväksi tuotava hissien rakentamisessa noudatetut piirustukset ja työselitys.

Toimituksen tuloksesta on hissien omistajalle annettava todistus ja tämä edellämainittujen piirustusten ja muiden asiakirjojen kera nidottava tarkastuskirjaan, joka on aina pidettävä saatavissa.

13 §.

Hissinomistajan on valvottava, ettei hissiä kuormiteta enempää kuin on luvallista ja ettei epäkunnossa olevaa hissiä pidetä käytännössä.

Hissää hoitamaan asetetut henkilöt ovat velvolliset hissien liikkeessä ollessa käyttämään varolaitteita niistä annettujen määräysten mukaan ja hissinomistajalle viipymättä ilmoittamaan laitokseen mahdollisesti ilmenneistä vikanaisuuksista.

14 §.

Henkilöhissää ja henkilöiden kuljetukseen aiottua tavara-hissääkin käyttäessä pitää erityinen kuljettaja olla mukana.

Hänen pitää olla ainakin 18 vuoden ikäinen, säännöllinen ja luotettava sekä hissien koneistoon ja käyttämiseen täysin perehtynyt, mikä on kirjallisesti näytettävä tarkastuskirjaan pantavalla, asiantuntevan henkilön antamalla todistuksella. Kuljettajan on sen ohessa tarkastuskirjaan kirjoitettava tunnustus, että hän sitoutuu vastaamaan hissien hoidosta.

Poikkeuksia näistä määräyksistä voidaan sallia seuraavissa tapauksissa: jos hissiä yksinomaan käyttävät määrätyt henkilöt eikä se ole aiottu yleistä liikennettä varten; jos hissi yhdistää ainoastaan kaksi lähinnä toisiaan olevaa kerrosta: jos kussakin kerroksessa on kaitsija; taikka jos hissi on varustettu sellaisella itsetoimivalla laitoksella, että kuljettaja on tarpeeton.

15 §.

Henkilöiden kuljetukseen aiottujen hissien tarkastuskatselmus on toimitettava puolivuositain ja tavarahissien joka toinen vuosi; ja on katselmustoimituksen tuloksesta tehtävä merkintä tarkastuskirjaan. Sellaisen tarkastuskatselmuksen kustantaa hissinomistaja.

Jos hissi on siinä kunnossa, että sen käyttämisestä voi olla vaaraa, on hissien käyttäminen kiellettävä ja, ellei sellaista kieltoa noudateta, ilmoitus siitä tehtävä maistraatille.

16 §.

Talojen ulkopuoliset tavarahissit, joiden tasapinta on alaltaan enintään 0,7 neliometriä ja jotka ovat aiotut enintään 100 kg:n kuormaa varten, eivät ole näiden määräysten alaiset.

Sitä vastoin ovat väliaikaiset hissit asianmukaisesti tarkastettavat, mutta saa ne rakennuttaa yksinkertaisemmat ja poikkeuksia yllämainituista määräyksistä myöntää, jos asianmukainen lupa siihen hankitaan.

Helsingin satamaradan liikennettä koskevia määräyksiä.

Rautatiehallituksen esityksestä ja maistraatin lausunnon hankittuaan on Uudenmaan läänin kuvernööri heinäkuun 4 päivänä 1907 määrännyt, että on enintään 50 markan sakon uhalla jokaisen kielletty rikkomasta alempana mainittuja Helsingin satamaradan liikenteestä annettuja määräyksiä:

1) vaihteiden suojaksi asetettuihin kaiteisiin ja patsaisiin ei saa sitoa hevosia;

2) kaikenlainen kulkeminen hevosella ja ajoneuvoilla raihteella sen pituussuunnassa paikoilla, missä raide ei ole upotettuna katuun sekä missä vaihteita ja ristoksia sijaitsee, on kielletty;

3) ajomiehet, jotka lastaavat tavaravajain ja makasiinien ääressä ja joiden ajoneuvot tahi hevoset ovat siellä niin asetettuina, että ne estävät junain kulkua, ovat velvolliset kohta, kun veturin höyrysoittokellolla varotusmerkki annetaan tahi rautatiehenkilökunnan kehotuksesta, paikalla poistamaan esteen. Ellei sellaista varotusmerkkiä tahi käskyä noudateta, on ajoneuvojen omistaja itse vastuunalainen mahdollisesta vahingosta, samaten myös, jos hän on jättänyt hevosensa silmälläpidotta;

4) liikenteenharjoittaja sekä satamaradan alueella liikkuva yleisö on velvollinen noudattamaan rautatiehenkilökunnan antamia määräyksiä ja ohjeita.

Järjestyssäännöt Uudenmaan läänin kyytilaitoksille.

Läänin kuvernöörin vahvistamat marraskuun 11 päivänä 1909.

1 §.

Matkustavan yleisön käytettäväksi aiotut huoneet, joita ei saa käyttää tansseihin ja huveihin eikä muihin yksityisiin tarkoituksiin, pitää olla siististi sisustetut, tapetoidut ja vedottomat sekä ovat joka päivä huolellisesti puhdistettavat ja tuulluutettavat. Sen ohessa ovat huoneet varustettavat tarpeellisella ilmanvaihtolaitteella.

Kussakin matkustajahuoneessa pitää olla kynttilä sekä tultikkuja, ja pitää huoneitten sekä ulko- että väliovissa olla sellaiset lukot, että matkustaja voi teljetä oven kummaltakin puolen.

Huoneen lämpö määrä ei saa olla + 16 astetta Celsiusta vähempi. Lämpömittari ja seinäpeili pitää olla kussakin matkustajahuoneessa.

Talveksi ovat sisäikkunat vedon välttämiseksi huolellisesti tilkittävät.

Ulko-ovi pitää olla varustettu soittokellolla.

2 §.

Kussakin matkustajahuoneessa pitää olla siisti pesuteline pesuvatineen, vesikannuineen ja yöastioineen, jotka ovat kunkin matkustajan jäleltä huolellisesti puhdistettavat. Raittiilla vedellä täytetty sylkyastia pitää niinkään olla kussakin matkustajahuoneessa.

Seiniin on kiinnitettävä tarpeelliset vaatenaulakot ja joka ikkuna varustettava sekä pitkillä uutimilla että käärekaihtimilla, ja pitää viimeksimainittujen mieluummin olla tummanväriset.

3 §.

Paitsi muita tarpeellisia huonekaluja pitää kussakin matkustajahuoneessa olla yksi tai useampia syöpäläisistä puhtaita, tilavia ja riittävän pitkiä vuoteita (mieluummin rautaisia), varustettuina siisteillä ja puhtailla makuuvaatteilla, jotka ainakin joka toinen viikko ovat tuulluutettavat. Vuodeliinaset ja makuuvaatteet eivät saa olla kylmiä eikä kosteita, ja ovat sekä lakanat että tyyrynypäälliset ja pyyheliinat kunkin matkustajan jäleltä muutettavat ja pestävät.

Lakanat pitää olla niin pitkät, että ne ulottuvat nukkuvan jalkaterien ylitse.

4 §.

Ajokalut pitää olla sekä siistit että mukavat ja ovat pidettävät hyvässä kunnossa. Niinpä ovat reet varustettavat kylliksi korkealla selkänojalla, kapsäkkilaudalla ja ajajanpenkillä sekä rattaat linjaaleilla ja nahkaisella jalkapeitteellä.

Kyytilaitoksessa pitää olla tarpeellinen määrä vällyjä matkustavan yleisön maksuttomasti käytettäväksi.

5 §.

Matkustavaa yleisöä varten pitää olla erityinen lukollinen makki, joka on aina pidettävä siistissä kunnossa. Makkihuoneen avainta säilytetään matkustajahuoneiden eteisessä.

6 §.

Näiden järjestyssääntöjen noudattamisen laiminlyömisestä rangaistaan syyllistä, ellei yleisessä laissa tai voimassa olevissa asetuksissa ole erityistä rangaistusta määrätty, sakolla kymmenestä (10) viiteenkymmeneen (50) markkaan; ja on kruununpalvelijain valvottava, että näitä järjestyssääntöjä noudatetaan.

Määräyksiä lannan kuljettamisesta meritse.

Maistraatin antamat heinäkuun 30 päivänä 1904.

Makkilannan tahi muiden pahahajuisten, ilmanpitävästi sulkeutuvalla kannella varustetuissa astioissa säilytettyjen karikkeiden lastaaminen alukseen on luvallinen kaikkina vuorokaudenaikoina Katajanokan kaatolaiturilla tahi muussa sitä varten ehkä osotettavassa paikassa, jota vastoin lantaa ja sanotun laatuista karikkeita, joita ei säilytetä edellä mainitulla tavalla, ei saa alukseen lastata muualla kuin Taivallahden kaatolaiturilla, ja saa lastausta huhtikuun 15 ja syyskuun 15 välisenä aikana siellä toimittaa ainoastaan kello 12:sta yöllä kello 6:en aamulla, kaikki sen edesvastauksen uhalla kuin poliisijärjestyksessä on sanottu.

Helsingin kaupungin sekä Helsingin Raitiotie- ja omnibus- osakeyhtiön välinen toimilupakirja.

Kaupunginvaltuuston hyväksymä joulukuun 10 päivänä 1889.

1 §.

Yhtiö oikeutetaan rakentamaan seuraavat linjat: a) Linjan n:o 1, joka alkaa siitä, missä Vaivaistalon tie poikkeaa Läntisestä viertotiestä, sekä kulkee pitkin tätä viertotietä ja edelleen, yhtiön valinnan mukaan, joko Rautatientorille poikkeamalla tai myös pitkin Itä Henrikinkatua ja Aleksanterinkatua tahi Pohjois Esplanaadikatua Kauppatorilla olevalle pääasemalle; — b) Linjan n:o 2, joka alkaa sen mäen alta, missä katolilainen kirkko sijaitsee, ja kulkee pitkin Saunakatua Ranta- ja Kauppatorin poikki viimeksi mainitulla torilla olevalle keskusasemalle; — c) Linjan n:o 3, joka alkaa luterilaisen hautausmaan edustalta ja kulkee joko pitkin Albertinkatua tahi, Hietalahdentorille ja Bulevardikadulle poikkeamalla, yhtiön valitsemia muita katuja pitkin Kauppatorille olevalle pääasemalle; — d) Linjan n:o 4, joka alkaa Itäiseltä viertotieltä Näkin huvilan edustalla olevan mäen alta ja kulkee mainittua viertotietä, Pitkääsiltaa ja erästä Unioninkadun osaa sekä edelleen yhtiön valinnan mukaisia katuja pitkin Senaatintorille, poikkeamalla Kauppatorilla olevalle pääasemalle; — e) Linjan n:o 5, joka yhdistää linjat n:ot 2 ja 3 sekä kulkee yhtiön valinnan mukaisia katuja pitkin, kuitenkin koskettamalla kuu-
detta kaupunginosaa. — Jos yhtiö haluaa raitiotieverkon edelleen laajentamiseksi rakentaa ja liikennöidä muitakin kuin edellä lueteltuja raitiotielinjoja niillä kaupungin alueella olevilla kaduilla ja teillä, joiden pintamuodostus sen sallii, on tähän hankittava kaupunginvaltuuston lupa.

2 §.

Yhtiö oikeutetaan kahdenkymmenen vuoden aikana, lukien siitä päivästä, jona välikirja tästä kaupungin ja yhtiön kesken on tehty, käyttämään edellä mainittuja raitiotielinjoja niillä tarkoitettua liikennettä varten; ja pitennetään tämä aika kymmenellä vuodella, jos kaikki edellämainitut tahi muut kaupunginvaltuuston niitä vastaaviksi hyväksymät linjat on rakennettu ja liikenteelle luovutettu kahdenkymmenen vuoden kuluessa mainitusta päivästä.

3 §.

Raitioteiden tarkoitukseen, rakenteeseen ja rakentamiseen nähden ovat voimassa seuraavat ehdot: a) Esillä oleva lupa raitioteiden rakentamiseen ja liikennöitsemiseen tarkoittaa etusijassa henkilöliikennettä; yhtiön ei kuitenkaan ole kielletty rakentamallaan raitioteillä kuljettamasta tavaraakin, mikäli siitä ei ole henkilöliikenteelle haittaa. — b) Yhtiön on raitioteiden ynnä niihin kuuluvien vaunujen rakenteeseen nähden vaarintotettava: 1:ksi että raitiotiet rakennetaan sitä periaatetta noudattaen, että raitiovaunut muita katuajoneuvoja kohdatessaan pitävät raiteensa. Muuten raitiotiet eivät saa estää muita tavalisia katuajoneuvoja kulkemasta raiteiden poikki ja niitä pitkin, lukuunottamatta semmoisia ajoneuvoja, jotka on nimenomaan rakennettu raitiotieliikennettä varten. Raitiotiekiskojen yläreuna pitääkin sentähden olla kadun pinnan tasalla; 2:ksi että raitiotiet rakennetaan „kapea- ja yksiraiteiset“ sekä varustetaan tarpeellisella määrällä sivuutusraiteita; 3:ksi että raiteet, joita joku muu ehkä asettaa, saavat käydä yhtiön raiteiden kanssa ristiin samassa tasossa; 4:ksi että vaunujen käyttövoimaksi käytetään hevosia tahi konevoimaa, jossa jälkimäisessä tapauksessa kaupunginvaltuusto varaa itselleen oikeuden vahvistaa tarpeelliseksi katsotut tarkemmat määräykset. — c) Yhtiö on velvollinen kaupunginvaltuuston tarkastettavaksi esittämään sekä täydellisen pohjapiirroksen, josta näkyy raiteiden asema itsekullakin kadulla, sivuutusraiteiden lukumäärä, pituus ja välimatka, että myös täydelliset piirustukset ja tarkan selitelmän kaikista itse raiteeseen kuuluvista rakenteellisista osista ja laitoksista; ja saa yhtiö vasta sittenkun kaupunginvaltuusto nämä on hyväksynyt ryhtyä rakentamaan raitioteitä. Edellä mainittuun tarkasteluun saa kaupunginvaltuusto käyttää enintään kaksi kuukautta. — d) Työ on suoritettava kaupunginvaltuuston siihen määräämän henkilön tahi viranomaisen silmälläpidon ja tarkastuksen alaisena, ja on yhtiö sen johdosta velvollinen vähintään kuukautta ennen työn alkamista siitä ilmoittamaan kaupungin rahatoimikamarille. — e) Työ on suoritettava tavalla, joka vähimmin häiritsee yleistä liikennettä, ja mahdollisimman suurella joutuisuudella, minkätähden sekä ensimmäiseen perustustyöhön että raitioteiden vastaiseen kunnossapitoon tarpeelliset työaineet pitää, mikäli mahdollista, olla niin valmiit, että ne ovat paikalle tuotavissa ja käytettävissä sitä mukaa kuin työ edistyy, jotta niille kaduille ja paikoille, mistä raitiotiet kulkevat, kasautuu

mahdollisimman vähän tarveaineita. — f) Tämän pykälän c ja d momentissa mainitut ehdot ovat myös noudatettavina vastedes ehkä tarpeellisia oleellisia muutoksia raitiotielaitokseen tehdessä.

4 §.

Raitiotieliikenteen harjoittamisesta ovat voimassa seuraavat ehdot: a) Raitioteitä älköön yleiselle liikenteelle avattako, ennenkuin kaupunginvaltuuston siihen määräämä henkilö tahi viranomainen on ne asianmukaisesti katsastanut ja hyväksynyt. — b) Liikennettä pitää yhtiö sitten keskeyttämättä voimassa ehdottamainsa ja kaupungin maistraatin vähintään jokaisen puolen vuoden kuluttua vahvistamain kulkuvuorojen mukaisesti, käsittäen ensimmäinen vuosipuolisko ajan huhtikuun alusta syyskuun loppuun ja toinen vuosipuolisko vuoden muut kuukaudet. Kulkuvuorojen vahvistamisessa on huomioon otettava toiselta puolen raitioteitä käyttävän yleisön tarve ja toiselta puolen liikkeen kannattavaisuus, eikä yhtiötä saa velvoittaa aloittamaan liikennettä ennen k:lo 7 aamulla eikä sitä jatkamaan k:lo 10 jälkeen illalla eikä myöskään välittämään kulkuvuoroja linjoilla taajempaan kuin joka kahdeskymmenes minuutti kumpaankin suuntaan. Ylimääräisten kulkuvuorojen ajan määrääminen on yksinomaan yhtiön ja raitioteiden käyttäjain välisen sopimuksen varassa. — c) Yhtiö on velvollinen pitämään raitiotiet kaikkine kalustoineen hyvässä ja ajanmukaisessa kunnossa. Muuten on yhtiö kaikkien nykyään voimassa olevan tahi vastedes annettavan poliisijärjestyksen näihin liikkeisiin soveltuvain määräysten alainen. — d) Maksua raitiotievaunun käyttämisestä suoritetaan taksan mukaan, jonka yhtiö on oikeutettu vahvistamaan, kuitenkin vaarinottamalla että matkasta kaupungin piirissä paikasta toiseen saman tahi muun linjan varrella saa kantaa enintään kaksikymmentä penniä kymmenenä ensi vuonna ja enintään viisitoista penniä jällellä olevana sopimusaikana sekä matkasta joko kaupungin ulkopuolella, Lapinlahdenkadun länsipäästä, kaasutehtaalta ja Pitkästäsillasta lukien, tahi matkasta kaupungista viimeksi mainittujen kohtain ohi tahi päin vastoin enintään viisikolmatta penniä. — e) Yhtiön ilmoituksesta on maistraatin, kaupunginvaltuustoa kuultuaan, laadittava raitiotieohjesäännön ehdotus, jossa on määräyksiä sekä liikennehenkilökunnasta, hevosista ja kalustosta, että myös siitä mitä yleisön puolestaan on vaarinotettava; ja on mainitun ehdotuksen tutkiminen ja vahvistaminen läänin kuvernöörin asia. — Lumiesteen tehdessä rai-

tioteliikenteen mahdottomaksi on yhtiö velvollinen vaihtamaan vaunut muihin sopiviin jalaksilla kulkeviin ajoneuvoihin, joita niin säännöllisesti kuin olot sallivat, vaikkapa pitemminkin väliajoin, pidetään liikkeessä raitioiteitä varten määrätyillä linjoilla.

5 §.

Katujen, viertoteiden, teiden, viemärikanavain ja muiden putkijohdojen muutoksiin, korjauksiin ja puhtaanapitoon nähden on yhtiön noudatettava seuraavia määräyksiä: a) Yhtiö suorittaa kaikki raiteiden ja niiden alustan laskemisesta tahi sen johdosta koituvat kustannukset, olivatpa menot aiheutuneet tarpeellisista maan pintamuodostuksen järjestelyistä, kadun, jalkakäytävän, viemärikanavan, vesi- ja kaasujohdon muuttamisesta tahi käyttämisestä taikka muista töistä. — b) Yhtiö kustantaa ja pitää kunnossa katukiveyksen, viertämisen ja sorastuksen raiteiden välissä sekä jalan leveydeltä niiden kumpaisellakin puolella yhtäläisellä aineella, jolla katu, viertotie tahi tie muualta on päällystetty tahi tulee päällystettäväksi; ollen yhtiö sen ohessa velvollinen omalla kustannuksellaan korvaamaan vahingon, minkä raitiotie ehkä tuottaa kadulle, viertotielle tahi tielle. Jos katu on päällystettävä uudella kalliimmalla aineella, kustantaa raiteiden välisen ja viereisen päällystyksen se, jonka velvollisuutena kadun kunnossapito yleensä on. — c) Raitiotiet eivät saa olla esteenä yleisen paikan, kadun, viertotien, tien, kaasu-, lokaviemäri- tahi vesijohdon muutokselle, uusimiselle tahi korjaamiselle eivätkä sellaisista syistä johtuvat raitiotieliikenteen keskeytykset tahi esteet saa aiheuttaa korvausvaatimuksia. Yhtiö on niinikään velvollinen, jos kaupunginvaltuusto vaatii, korvauksetta muuttamaan pysyväisen raitiotien toiselle kadulle tahi toiseen paikkaan, kun se kadunjärjestelyyn tehtävän muutoksen tahi muun kunnallisen laitoksen vuoksi katsotaan tarpeelliseksi. — d) Yhtiö on velvollinen pitämään katuun lasketut raiteet puhtaina. — e) Poistettaessa lunta raitioiteiltä on se kadulla, viertotiellä tahi tiellä tehtävä niin leveältä ja sillä tavoin, ettei muulle liikenteelle synny vaaraa eikä estettä. Jos raitiotiet kuitenkin lumen kasaantumisen johdosta käyvät esteeksi muulle liikenteelle, on vaunuliikenne poliisin käskystä keskeytettävä, kunnes este on lakannut.

6 §.

a) Jokaiselta vuorokaudelta, minkä liikenne koko raitiotieverkolla tahi jollakin sen osalla on seisauksissa eikä yhtiö voi

näyttää sen aiheutuneen luonnonesteestä tahi muusta tapaturmasta, jota ei käy lukeminen yhtiön viaksi, on yhtiö velvollinen maksamaan kaupunginkassaan sakkoa 100—500 Suomen markkaa, rahatoimikamarin harkinnan mukaan. Jos tuollaista keskeytystä kestää joko kolmekymmentä päivää yhteen jaksoon tahi neljäkymmentä päivää puolen vuoden kuluessa, maistraatin suostumusta siihen hankkimatta, on raitiotielaitoksen toimilupa menetetty. — b) Raitiotielaitoksen toimilupa on niinkään menetetty, ellei yhtiö puolenkolmatta vuoden kuluessa siitä, kun raitiotielaitosta koskeva välikirja kaupungin kanssa on tehty, ole säännölliselle liikeenteelle luovuttanut vähintään kahta 1 §:ssä mainituista linjoista sekä viiden vuoden kuluessa näiden linjain luovuttamisesta liikenteelle lisäksi kahta samassa pykälässä mainituista linjoista. — c) Ellei yhtiö tyydy rahatoimikamarin a) momentin nojalla tekemään päätökseen, on yhtiö oikeutettu lykkäämään asian tutkittavaksi ja ratkaistavaksi viiden uskotun miehen muodostamaan sovintolautakuntaan. Näistä uskotuista miehistä valitsee yhtiö kaksi ja kaupunginvaltuusto kaksi, minkä jälkeen nämä neljä valitsevat viidennen, ja on, jos jompikumpi asianosainen jättää uskotut miehet valitsematta taikka jos nuo neljä valittua eivät voi viidennen vaalista sopia, jäsenluvun täyttäminen annettava Helsingin kaupungin raastuvanoikeuden ensimmäisen osaston tehtäväksi. — d) Kaupunginkassaan mahdollisesti erääntyneiden sakkojen ja niiden kustannusten vakuudeksi, joita joko johtuu siitä, että yhtiö ei noudata esillä olevan välikirjan määräyksiä, tahi myös, jos raitiotielaitoksen toimilupa menetetään tahi yritys lakkautetaan eikä toinen sitä ota kaupungin myönnytyksellä haltuunsa, ehkä tarvitaan katujen ja muiden paikkain kuntoonpanemiseen, pitää yhtiön, ennenkuin työhön saa ryhtyä ja viimeistään yhdeksänkymmenen päivän kuluessa siitä kun raitiotielaitoksia koskeva välikirja on yhtiön kanssa tehty, sen uhalla että laitoksen toimilupa muussa tapauksessa menetetään, rahatoimikamariin tallettaa kamarin hyväksyminä arvopapereina viittätuhatta Suomen markkaa vastaava summa. Tämä talletus on pysytettävä arvoltaan vähentämättömänä, ja on yhtiön sentähden, jos kaupungin on täytynyt siitä jotakin käyttää sakkojen suoritukseen tahi töiden teettämiseen tahi myös, jos talletuksen arvo on alentunut, vajuus heti täytettävä rahatoimikamarin käskystä; ja on kaupunki oikeutettu, ellei yhtiö tätä täytä, käyttämään yhtiön muuta omaisuutta summan täyttämiseen. Vasta sitten kun kaupungilla ei enää voi olla mitään

korvausta yhtiöltä vaadittavana, saa yhtiö tallettamansa vakuuden takaisin. Sitä vastoin saa yhtiö käyttää hyväkseen vakuuspapereille kertyneet korot. — e) Jos yhtiö jättää toimeenpanematta raitiotien tai sen kaluston muutoksia tai parannuksia taikka katujen kiveämiseen tai puhtaanapitoon nähden muuten suorittamatta töitä, jotka edellä olevan mukaan ovat yhtiön velvollisuutena, saa kaupunki ne teettää yhtiön kustannuksella.

7 §.

Yhtiölle edellä sanotulla tavalla myönnetyn oikeuden rakentaa raitioiteitä ja niillä harjoittaa liikennettä saa yhtiö siirtää laillisesti perustetulle yhtiölle tai yksityishenkilölle, jonka kaupunginvaltuusto hyväksyy.

Lisäys Helsingin kaupungin sekä Helsingin Raitiotie- ja omnibusosakeyhtiön kesken kesäkuun 10 päivänä 1890 tehtyyn välikirjaan.

Kaupunginvaltuuston vahvistama kesäkuun 14 päivänä 1898.

Helsingin kaupungin rahatoimikamari, kaupungin puolesta, sekä Helsingin Raitiotie- ja omnibusosakeyhtiö ovat, mikäli koskee yhtiölle kesäkuun 10 päivänä 1890 tehdyllä välikirjalla myönnettyä oikeutta rakentaa ja liikennöidä raitioiteitä Helsingin kaupungissa ja siihen yhdistetyllä alueella, keskenään tehneet seuraavan sopimuksen:

1 §.

Yhtiö oikeutetaan raitiovaunujensa käyttämiseksi sähkövoimalla asettamaan ja käyttämään maanpäällisiä patsaita ja sähköjohtoja, kuitenkin vaarinottamalla:

1) että patsaiden ja johtojen paikat luovutetaan kaupungin maalta korvauksetta, mutta että, kun näiden sijoittamiseksi tarvitsee käyttää toisen omaisuutta, yhtiön on siihen hankittava asianomaisen suostumus;

2) että laitokselle tarpeelliset kontaktijohdot saavat olla verhoomatonta lankaa, mutta että sähkövirran johtamiseen käytetyt langat pitää olla verhottu eristävällä aineella;

3) että yhtiö on velvollinen, ennenkuin sähköä ryhdytään käyttövoimana käyttämään, kaupunginvaltuuston tarkastettavaksi ja hyväksyttäväksi antamaan siihen tarkoitukseen tarpeellisten laitteiden täydelliset yksityiskohtaiset ehdotukset, joissa muun muassa on ilmoitettava, miten virtaa johdetaan ja virta tehdään tehottomaksi johdon katketessa, montako ja minkälaatuista moottoria, jarrulaitosta ja ukkosjohtoa hankitaan raitiovaunuja varten, kuin myös miten niin sanottujen harhailevain virtain vaikutukselta turvataan sekä raitiotien läheisyydessä sijaitsevat fyysikalliset ja meteorologiset laitokset että lennätin- ja puhelinjohdot ynnä kaasu- ja vesijohtoputket; ja saa kaupunginvaltuusto näiden yksityiskohtaisten ehdotusten tarkastelemaan käyttää kahden kuukauden ajan; niin myös

4) että yhtiö muuten sekä patsaiden laatuun ja asettamiseen että johtojen sijoitukseen ja käyttöön nähden on niiden määräysten alainen, joita rahatoimikamari asianomaisia ammattiviranomaisia kuultuaan ehkä harkitsee tarpeelliseksi antaa.

Sen ohella on yhtiö velvollinen noudattamaan niitä määräyksiä, joita julkinen viranomainen turvallisuuden kannalta ehkä katsoo olevan tarpeellista antaa.

2 §.

Siinä tapauksessa ettei kahden vuoden kuluessa siitä, kun molemmat sopimuskumppanit ovat tämän välikirjanlisäyksen allekirjoittaneet, ole ryhdytty rakentamaan raitiotielaitosta, joka n. s. kehälinjalla toisiinsa yhdistää kaupungin eri osat, on yhtiö velvollinen vuoden kuluessa sen jälkeen rakentamaan ja liikenteelle luovuttamaan raitiotielinjan, joka täyttää voimassa olevan välikirjan 1 §:n e) momentissa linjaan n:o 5 nähden vahvistetut määräykset, kuitenkin niin että tämä uusi linja koskettaa Hietalahden satamaa.

3 §.

Jos muu raitiotielaitos kuin yhtiön voimassapitämä kaupunkiin syntyy, on yhtiö, jos kaupunginvaltuusto sen harkitsee ehdottomasti tarpeelliseksi, velvollinen kohtuullisesta korvauksesta lyhyillä väleillä, enintään yhden rakennuskorttelin pituudelta, luovuttamaan laskemansa raiteet toisen raitiotieyrityksen käytettäväksi, ollen viimeksi mainittu velvollinen kustantamaan tulo- ja lähtövaihteet sekä niiden hoidon.

Raitioteiden risteyksissä kustantaa uutislaitteet ja niiden voimassapidon se yhtiö, joka niitä tarvitsee.

4 §.

Niillä raitiotielinjoilla, joilla sähkö on käyttövoimana, on yhtiö velvollinen niinä aikoina päivästä, jolloin liikennettä harjoitetaan, pitämään voimassa kulkuvuoroja linjain kumpaankin suuntaan ainakin joka viides minuutti.

5 §.

Jos muu raitiotielaitos kuin yhtiön voimassapitämä kaupunkiin syntyy, on yhtiö velvollinen alistumaan sellaiseen järjestykseen, että raitiotiematkustajat voivat toisen laitoksen linjoilta siirtyä toisen linjoille tarvitsematta suorittaa suurempaa kokonaisuusmaksua kuin voimassa olevan välikirjan 4 §:n d) momentissa sallitaan.

6 §.

Kaupungin palvelukseen asetettu, virantoimituksessa oleva poliisimies on oikeutettu aina maksutta käyttämään joutilasta sijaa yhtiön raitiovaunuissa, etusijassa etumaisella vaunusillalla, minkä ohella yhtiö on velvollinen rahatoimikamarin käytettäväksi kaupungin palveluksessa oleville henkilöille jaettavaksi asettamaan kymmenen lippua, jotka oikeuttavat maksutta matkustamaan yhtiön raitiotielinjoilla.

7 §.

Siinä tapauksessa että yhtiö kolmen vuoden kuluessa siitä päivästä, jona tämä välikirjanlisäys allekirjoitettiin, on pannut sähkövoimalla käyvän raitiotieliikenteen toimeen kaikilla linjoillaan, eikä kaupunki käytä sille tässä varattua oikeuttaan nyt määrätyn sopimuskauden umpeen mennessä lunastaa raitiotielaitosta uskottujen miesten sille panemasta arvosta, oikeutetaan yhtiö tammikuun 1 päivään 1930 käyttämään laitosta tarkoitukseensa, jonka ajan umpeen mennessä kaupunki jälleen on oikeutettu lunastamaan raitiotielaitoksen, kuitenkin hinnasta, joka on 20 % vähempi uskottujen miesten siihen aikaan laskemaa arvoa.

Helsingin sähköraitioteiden liikenteessä noudatettavat järjestyssäännöt.

Elinkeinoista 31 päivänä maaliskuuta 1879 annetun asetuksen 19 §:n nojalla on maistraatti marraskuun 26 päivänä 1900 vahvistanut raitioteiden omistajan ja palveluskunnan noudatettaviksi seuraavat sähköraitioteiden liikenteen harjoittamisessa seurattavat järjestyssäännöt.

1 luku.

Liikennepalvelijastosta.

1 §.

Raitiovaunun konduktööriksi, kuljettajaksi tahi jarrumieheksi otettakoon ainoastaan hyvämaineinen, luotettava, raitis ja muuten tarkoitukseen sopiva, 18 vuotta täyttänyt henkilö.

Vaunukuljettajain ja jarrumiesten pitää myös olla täysin perehtyneet ja harjaantuneet sekä raitiovaunun käyntiinpanoja ohjauskoneiston että myös vaunuun kuuluvain jarru- ja merkinantolaitteitten käyttämiseen, älköönkä kenenkään sallitako toimia vaunukuljettajana eikä jarruttajana, ennenkuin pätevän henkilön tästä seikasta hänelle antama todistus on poliisiviranomaiselle näytetty.

2 §.

Konduktöorien, vaunukuljettajain ja jarrumiesten virantoimituksesta on pidettävä sellaista kirjaa, että siitä saa varman tiedon, kutka heistä kulloinkin ovat olleet itsekussakin raitiovaunussa virantoimituksessa. Tämä virantoimituslista on vaa-dittaessa pidettävä poliisiviranomaisen saatavana.

3 §.

Raitiotiepalvelijaston on virantoimituksessa käytettävä maistraatin hyväksymää, siroa ja siistiä virkapukua, ja pitää konduktööreillä, kuljettajilla ja jarrumiehillä päähineessä, kauluksessa tahi muussa näkyvässä paikassa olla heille annettu numero.

4 §.

Vaunupalvelijaston pitää virantoimituksessa noudattaa hyvää käytöstä sekä kohdella yleisöä kohteliaasti ja sävyisästi. Tupakoiminen virantoimituksessa on heiltä kielletty.

5 §.

Vaununkuljettajat ja jarrumiehet ovat velvolliset kohdistamaan kaiken huomionsa yksinomaan vaunun ohjaukseen, ja on heitä tähän nähden ankarasti kielletty antautumasta tarpeetomaan keskusteluun kenenkään kanssa.

6 §.

Vaununkuljettaja ei ole vastuunalainen ainoastaan siitä, että alempana mainittua kulkunopeutta ei ylitetä, vaan myös siitä että vaunun ohjaus, johon nähden hänen pitää noudattaa asianmukaista varovaisuutta, toimitetaan tarkasti tässä alempana annettujen määräysten mukaisesti; ja on kuljettajan sentähden kielletty tällöin sallimasta sivullisten koskettaa tahi hoitaa vaunun ohjauslaitteita; minkään syyn varjolla virantoimitusaikana poistumasta paikaltaan tahi vaunun seistessä konduktööriin luvatta poistumasta vaunusta, jossa tapauksessa konduktööri on velvollinen itse jäämään vaunuun katsoakseen ettei kukaan sivullinen saa tilaisuutta kosketella vaunun ohjauslaitteita.

Jarrumiehestä, joka saa palvella ainoastaan kytketyssä vaunussa, on soveltuvilta kohdin voimassa mitä edellä on sanottu.

7 §.

Hälytytskellolla on kuljettajan aina annettava merkki:

- 1) vaunua käyntiin pannahessa;
- 2) ennenkuin vaunu sivuuttaa kadunkulmauksen tahi poikkikadun, jolloin merkinannon pitää alkaa vähintään kymmenen metrin päässä kulmauksesta tahi kadunristeyksestä; niin myös
- 3) kun henkilöjä, eläimiä tahi esineitä on vaunun tiellä sekä muissa tiloissa, kun sitä on tarpeen tapaturman, yhteen törmäyksen tahi muun haitan ehkäisemiseksi.

Huonosti valaistuilla paikoilla kulkiessa sekä sakean sumun tahi lumituiskun vallitessa pitää merkkikellon soida alinomaa.

8 §.

Pysäytettyä vaunua ei saa uudelleen panna liikkeeseen, ennenkuin konduktööri on antanut säädetyin lähtömerkin.

9 §.

Kulkunopeus ei saa missään tapauksessa olla kahtasataa viittäkymmentä (250) metriä suurempi minuutissa, ja on vähennettävä siihen määrään, että vaunu on käsijarrulla pysähdettävissä yhden vaununmitan matkalla seuraavissa tapauksissa:

- 1) rataosilla, joilla vallitsee vilkas liikenne;
- 2) kadunkulmauksista kääntyessä;
- 3) kadunristeyksistä kulkiessa;
- 4) raiteelta toiselle siirtyessä; sekä
- 5) kun raiteella on ihmisiä, eläimiä tahi jokin muu liikenne-este.

10 §.

Raitiovaunu on ehdottomasti seisautettava:

- 1) kun avuton henkilö tahi lapsi, joka ei kykene itseään hoitamaan, on sen tiellä;
- 2) kun yhteentörmäys tahi muu onnettomuus olisi välttämätön;
- 3) liikkeellä olevan palomiehistön lähestyessä; sekä
- 4) kun pysähdysmerkki on annettu.

11 §.

Konduktöörin asiana on järjestyksen pito ja päällikyyden hoitaminen vaunussa, johon nähden hänen on tarpeellista tarkkaavaisuutta noudattaen sovellettava tämän ohjesäännön määräyksiä liikenteeseen. Konduktöörin on sen ohssea velvollisuus erittäin katsoa:

- 1) että vaunun palveluskunta asianmukaisesti täyttää velvollisuutensa;
- 2) ettei matkustajia saa asettua vaunuun vahvistettua lukumäärää enempää;
- 3) etteivät yksityiset matkustajat tavalla tai toisella saa estämättä loukata matkatoveriensä oikeutta;
- 4) että niin taulu, joka osottaa että vaunun kaikki paikat ovat täynnä, kuin vaunun kulkusuuntaa osottava nimikilpikin kunnollisesti ja ajoissa pannaan paikalleen ja poistetaan; sekä

5) että matkustajat eivät nouse vaunuun ja poistu vaunusta muulla tavoin kuin mitä tästä on säädetty, ja pitää konduktöörin, kun se haitatta voi käydä päinsä, siinä olla erittäinkin naisille, lapsille ja vanhoille tahi voimattomille henkilöille avullisena.

Konduktöörin on annettava kuljettajalle merkki, milloin vaunun saa panna liikkeeseen, mikä matkustajain vaunuun noustessa ja siitä poistuessa pääteasemalla, vaihteessa ja pysäkillä ei saa tapahtua, ennenkuin tuleva matkustaja on vaunuun astunut tahi poistuva molemmin jaloin koskettanut maahan.

Kohta pääteasemalle tultua pitää konduktöörin tarkastaa, ovatko matkustajat unohtaneet vaunuun joitakin kapineita, ja on tavatut kapineet kohta palautettava omistajalle tahi, ellei se siinä tilaisuudessa voi käydä päinsä, jätettävä lähimmälle poliisiasemalle tahi raitiotieyhtiön konttoriin, mistä ne on viimeistään seuraavana päivänä toimitettava poliisille.

Jos matkustaja rikkoo tämän ohjesäännön määräystä eikä ota konduktöörin siitä antamasta huomautuksesta ojentuaksensa, tai jos hän muuten käyttäytyy sopimattomasti, pitää konduktöörin käskää sellaisen matkustajan poistua vaunusta; ellei käskyä totella, tulee konduktöörin virka-apua saadakseen ilmoittaa asiasta ensiksi tavattavalle poliisimiehelle.

2 luku.

Liikkuvasta kalustosta.

12 §.

Raitiovaunu pitää, ennenkuin sitä saa liikenteeseen käyttää, lujuteen ja rakenteeseen sekä ohjauskoneistoon nähden olla kaupungin sähkötekniikon katsastama; sama koskee vaunua, johon on tehty muutoksia tai joka on perinpohjin korjattu.

Maistraatin antama todistus että vaunu on liikennettä varten hyväksytty, pitää olla näkyvällä paikalla julkipantuna kussakin vaunussa.

13 §.

Raitiovaunu on aina pidettävä siistinä ja puhtaana sekä muuten kunnossa. Paitsi vaunun käyttöä ja ohjausta varten tarpeellisia laitteita pitää kussakin vaunussa olla:

- 1) hälyytyskello kuljettajaa varten;
 - 2) merkinantokello, jolla konduktööri sekä paikaltaan että vaunun sisästä voi antaa tarpeellisia merkkejä vaunukuljettajalle tahi jarrumiehelle;
 - 3) vaunun etupäässä valkea lyhty, jonka valo on niin voimakas, että se pimeässä kirkkaasti valaisee raiteen vähintään 10 metrin pituudelta vaunun edestä;
 - 4) vaunun takapäässä, päivällä punaiseksi maalattu laatta, vähintään 25 sm läpimitaten, sekä pimeään tultua punaisella valolla palava lyhty osottamassa vaunun kulkusuuntaa tahi, kun useampia vaunuja on yhteen kytkettyinä, junan loppupäätä;
 - 5) taulu, jossa selvin, vähintään 10 sm korkuisin kirjaimin luetaan „Täynnä“ ja joka taulu kohta, kun vaunun kaikki sijat ovat täynnä, on pantava helposti näkyvään paikkaan;
 - 6) vaunun ulkokylkiin asetetut, helposti ja selvästi nähtävät nimikilvet, joissa vähintään 15 sm korkuisin kirjaimin mainitaan vaunun liikennelinja ja numero;
 - 7) näkyvillä paikoilla vaunun sisässä tiedonannot sekä vaunun kulkulinjasta että sen varrella olevista pysäkeistä, niin myös ilmoitus vahvistetusta matkustajamaksusta ja sen suoritus tavasta sekä montako matkustajaa vaunu saa kuljettaa ja miten näiden pitää jakautua vaunun eri osien kesken; sekä
 - 8) julkipano, joka sisältää otteita tästä ohjesäännöstä niiltä kohdin, mitkä maistraatti on sitä varten määrännyt.
- Kaikki edellä mainitut julkipanot ovat laadittavat sekä ruotsin että suomen kielellä.

3 luku.

Liikenteestä.

14 §.

Pimeään tultua on raitiovaunun sisus ja sillat pidettävä riittävästi valaistuinä. Niinikään on tällöin kaikki säädetyt lyhdyt pidettävä sytytettyinä. Ovien ja ikkunain pitää sulkeutua hyvin eikä niihin saa käyttää himmeäksi tahkottua eikä värjättyä lasia.

15 §.

Sitä vuorokaudenaikaa, jona raitiotieliikenne pitää maistraatin vahvistaman vuorolistan mukaan olla käynnissä, ei saa

supistaa eikä myöskään samassa vuorolistassa määrättyjä lähtöaikoja muuttaa, ellei luonnoneste tahi muut pakottavat asiahaarat sitä aiheuta. Kustakin tuntia pitemmästä liikenteen keskeytyksestä annetaan tieto poliisiviranomaiselle. Liikenteessä noudatettavaksi vahvistettua taksaa ei myöskään saa ylittää.

16 §.

Poliisiviranomaisen raitiovaunua tahi jotakin sen osaa varten vahvistamaa matkustajalukua ei saa ylittää. Virka-asioilla liikkuva poliisimiestä ja postiljoonia älköön kuitenkaan kiellettäkö vaunuun nousemasta, siinäkään tapauksessa että matkustajaluku ennestään on täysi.

17 §.

Kussakin moottorivaunussa pitää olla virantoimituksessa vaununkuljettaja ja konduktööri, kytkyvaunussa jarrumies ja konduktööri. Jos kytkyvaunuun on asetettu sen laatuinen jarrulaitos, että käy jarruttaminen kumpaiselta vaununsillalta tahansa, tarvitaan vaunua liikenteessä käyttäessä ainoastaan konduktööri. Sama on myös laita yhtäjaksoisesti tehoavalla, itsetoimivalla jarrulla varustetun kytkyvaunun.

18 §.

Vaunua älköön pantako liikkeelle peräytyvään suuntaan (peräytettävä), niin että vaununkuljettaja tulee olemaan takimaisella vaununsillalla, ellei etumaisella vaununsillalla ole konduktööriä johtamassa vaunun ohjausta, joka silloin on toimitettava erittäin hiljaisella vauhdilla.

Vaununoven ja toisen vaununsillanoven välinen paikka on varattu konduktöörille. Vaununsillan toinen ovi on pidettävä suljettuna, niin että matkustajat nousevat vaunuun ja poistuvat siitä ainoastaan ensinmainitusta ovesta. Etumaiselle vaununsillalle nouseaan ainoastaan suoraan kadulta.

19 §.

Matkustajain päästämiseksi vaunuun ja siitä pois on raitiovaunu pysähdytettävä pääteasemalla, vaihteessa ja pysäkillä.

20 §.

Kahden peräkkäin kulkevan vaunun tahi vaunujunan välille on aina jätettävä niin pitkä välimatka, että viimeisen vaunun

tahi junan kuljettaja joka tapauksessa aivan varmasti voi pysähtyä vaununsa törmäämättä edellä kulkevaan vaunuun tahi junaan.

21 §.

Kuhunkin vaunuun on aivan pöyräin eteen sijoitettava suojusverho, jonka ja kiskojen välimatka ei saa olla 10 sm suurempi, ellei se ole välttämätöntä lumen tahi jään tähden, jossa tapauksessa verho ei saa olla 5 sm enempää ajo-tiestä koholla.

Suojusverhon ja vaunun päitten välillä ei vaunun kuormittamattomana ollessa saa mitään esinettä riippua alempana kuin 36 sm:n päässä kiskoista.

22 §.

Näiden määräysten noudattamisen valvomiseksi voi poliisiviranomainen niin usein kuin tarpeelliseksi näkee katsastuttaa yhtiön sekä liikkuvan että muun kaluston; teknillisessä suhteessa valvoo raitiovaunuliikennettä etusijassa kaupungin sähkötekniikko, jonka myös tulee tarpeen vaatiessa antaa poliisille apuaan viimeksi mainitussa kohden.

4 luku.

Edesvastanksesta näiden järjestyssääntöjen rikkomisesta.

23 §.

Jos jotakin näiden järjestyssääntöjen määräyksiä rikotaan tahi jätetään täyttämättä, tuomitkoon maistraatti hairahuneen enintään viidenkymmenen markan sakkoon, ellei hairahduksesta ole säädetty rangaistusta yleisessä laissa.

Valituksen raitiovaunun omistajaa tahi sen palvelijastoa vastaan saa tehdä joko poliisiasemalla tahi virantoimituksessa olevalle poliisimiehelle; ja ryhtyy poliisiviranomainen sen johdosta asianmukaiseen toimenpiteeseen ilman että valittajaa sittemmin vaivataan tulemaan saapuville, paitsi kun se havaitaan välttämättömän tarpeelliseksi.

Helsingin sähköraitioiteiden käyttämisessä noudatettavia määräyksiä.

Kaupunginviranomaisten esityksestä Uudenmaan läänin kuvernöörin vahvistamat maaliskuun 11 päivänä 1901.

1 §.

Raitiovaunuun ei päästetä henkilöjä, jotka ovat nähtävästi päihtyneitä tai jotka epäsiistillä puvullaan, ilkeällä löyhkällä taikka muusta semmoisesta syystä voivat tuottaa ikävyyksiä tai haittaa matkustajille.

Raitiovaunuun ei saa ottaa mukaan koiria, ei myöskään tavaraa, josta tilavuutensa tai laatunsa vuoksi voi olla hankaluutta.

Tupakoiminen tai sylkeminen umpinaisessa vaunussa ei ole sallittu.

2 §.

Vastoin konduktöörin kieltoa älköön kukaan astuko raitiovaunuun älköönkä siihen asettuko; ja pitää matkustajan hänen käskystään heti poistua vaunusta tai jostakin sen osasta, ollen kuitenkin se, joka arvelee konduktöörin menneen toimivaltansa ulkopuolelle, oikeutettu ilmoittamaan asianlaidan raitiotien omistajalle tai poliisiviranomaiselle tutkimuksen toimittamista tai syytteen tekemistä varten.

3 §.

Matkustaja on velvollinen suorittamaan matkasta määrätyn maksun sillä tavoin kuin vaunussa olevassa julkipanossa on siitä ilmoitettu.

4 §.

Matkustaja ei saa puhutella virantoimituksessa olevaa vaununkuljettajaa.

Matkustajan on niinkään kielletty antamasta lähtö- tai pysähdysmerkkiä tai koskemasta vaunun ohjauslaitteisiin.

5 §.

Raitiovaunun lähestyessä, annettiinpa siitä merkki tai ei, pitää yleisön heti poistua raiteelta, ja on erittäinkin ajaen ja

ratsain kulkevien väistyttävä niin paljon, että raitiovaunu voi esteettömästi päästä kulkemaan.

Tavaraa tahi muita estäviä esineitä ei saa sijoittaa raitteelle eikä lähemmäksi kuin metrin päähän siitä.

6 §.

Jos jotakin mitä tässä edellä on säädetty rikotaan tahi laiminlyödään, tuomitkoon maistraatti hairahtuneen enintään viidenkymmenen markan sakkoon, ellei hairahduksesta yleisen lain mukaan seuraa rangaistusta.

Valitus raitiotienomistajaa tahi sen palveluskuntaa vastaan tehtäköön joko poliisiasemalla tahi virantoimituksessa olevalle poliisimiehelle; ja ryhtyy poliisiviranomainen tämän johdosta asianmukaiseen toimenpiteeseen ilman että valittajaa sittemmin vaivataan saapuville tulemaan, paitsi kun se katsotaan välttämättömän tarpeelliseksi.

Kaupunginvaltuuston päätös, jolla „Aktiebolaget Brändö Villastad“ nimiselle osakeyhtiölle on myönnetty oikeus rakentaa sähköraitiotie Itäiseltä viertotieltä Sörnäsiniemekkeelle y. m., annettu maaliskuun 16 p:nä 1910.

Sittenkun „Aktiebolaget Brändö Villastad“ niminen osakeyhtiö oli kaupunginvaltuustolta anonut lupaa saada:

Sörnäsiniemekkeen koillisrantaan rakentaa mairinnousulaiturin ynnä vahtituvan;

käyttää anomuksen oheen pantuun kartaan punaisella merkittyä aluetta ajotien paikaksi; sekä

tälle aiotulle tielle ja niinkään Hörneperin-, Sibyllan- ja Pääskylänkadulle rakentaa sähköraitiotien, joka yhdistäisi nykyisen Itäisellä viertotiellä olevan raitiotien päätekohdan edellä mainittuun mairinnousulaituriin;

on kaupunginvaltuusto hyväksynyt edellä mainitun anomuksen sekä samalla näin myönnettyjen oikeuksien nauttimiseen nähden vahvistanut seuraavat ehdot ja määräykset, nimittäin:

että mairinnousulaituri yhtiön kustannuksella poistetaan kohta, kun yhtiö on lakannut laituria tarvitsemasta;

että laituri poistetaan myöskin siinä tapauksessa, että kaupunki ryhtyy sinne rakennuttamaan rantasiltoja;

että laiturin läheisyyteen suunniteltu vahtitupa rakennetaan vähintään 90 metrin päähän siitä alueesta, minkä toiminiimi A. Parviainen & C:o on vuoteen 1917 saakka vuokrannut öljyvarastopaikaksi;

että yhtiö suorittaa kaikki kustannukset, joita puheenalaisen tien sekä sillä olevan raiteen uudestaan suunnittelusta ehkä aiheutuu kaupungin vastaisuudessa järjestäessä katu-, tie- ja raide- y. m. rakennuksiaan;

että yhtiön on ennen tientekoon ryhtymistään annettava rahatoimikamariin selvitys siitä, että Sörnäsän haararadan pohjoispuolisten alueiden, joita pitkin ehdotettu tie osittain tulisi kulkemaan, vuokraajat ovat myöntyneet tien rakentamiseen vaatimatta siitä kaupungilta korvausta;

että yhtiö pitää tien, jonka tulee olla yleisen liikenteen käytettävänä, tyydyttävässä kunnossa sekä myös hoitaa sen puhtaanapidon, kunnes se on yhdistetty kaupungin rakentamaan katuun, jossa tapauksessa yhtiö ei ole oikeutettu saamaan korvausta tientekokustannuksistaan;

että raitiotien ja sen valtaaman katu- tahi tiealueen kunnossapitoon nähden ovat vahvistettavat samat ehdot kuin Raitiotie- ja Omnibus-osakeyhtiön on noudatettava; sekä vihdoin

että, jos kaupunginviranomaiset pitävät tarpeellisena raitiotien muuttamista jollekin toiselle kadulle tahi tielle, muutto on toimitettava yhtiön kustannuksella.

Samalla on kaupunginvaltuusto kaupungin ja Raitiotie- ja Omnibus-osakeyhtiön välillä tehdyn toimilupakirjan 4 §:n määräyksen johdosta päättänyt, että sanotulle yhtiölle olisi ensi sijassa tarjottava oikeus liikenteen ylläpitämiseen edellä mainitulla raitiotielinjalla ja että toimilupakausi samoin kuin muutkin raitiotien rakentamista koskevat ehdot olisivat asetettavat yhtäpitäviksi nyt voimassa olevan toimilupakirjan kanssa, jotta kaupungin lunastusoikeus kaikkiin olemassa oleviin raitiotielinjoihin olisi yhtäaikaa voimaan saatettavissa.

Vihdoin on kaupunginvaltuusto nähnyt hyväksi myöntää hakijalle viisi vuotta valmistusaikaa, 1910 vuoden alusta lukien, jonka ajan kuluessa raitiotie olisi avattava liikenteelle, minkä ohessa toimilupakirja olisi katsottava rikotuksi, jollei liikennettä sitten pidettäisi yhteen vuoteen voimassa.

Helsingin kaupungin ja Aktiebolaget Brändö Villastad nimisen osakeyhtiön välinen toimilupakirja kaupungin ja Helsingin pitäjässä olevan Brändön huvila- kaupungin välisen raitiotielinjan rakennutta- misesta ja liikennöitsemisestä.

Kaupunginvaltuuston vahvistama tammikuun 17 p:nä 1911 ja
sopimuskumppanien allekirjoittama helmikuun 10 p:nä
samaa vuotta.

Toimilupakirja.

Helsingin kaupunginvaltuusto myöntää Aktiebolaget Brändö Villastad osakeyhtiölle luvan, raitiotieyhteyden aikaansaamiseksi Helsingin kaupungin ja Helsingin pitäjässä olevan Brändön huvilakaupungin välillä, rakentaa ja liikennöidä raitiotielinjaa, joka alkaa Helsingin Raitiotie- ja Omnibus-osakeyhtiön raitiotielinjan päätekohtasta Itäisellä viertotielillä ja kulkee pitkin Pääskylänkatua itään Sörnäs in haararadan alimenokohtaan sekä sieltä kohta mainitun radan pohjoispuolelle ja sen suuntaisesti Aktiebolaget Brändö Villastad osakeyhtiön, kaupunginvaltuuston maaliskuun 16 päivänä 1909 myöntämällä luvalla, teettämää tietä pitkin Vanhankaupunginlahden rantaan. Raitiotiehen ja sen liikennöitsemiseen nähden ovat muutoin voimassa seuraavat ehdot:

1 §.

Osakeyhtiölle myönnetään lupa edellä mainittuun raitiotielinjaan sillä harjoitettavaa liikennöitsemistä varten 1945 vuoden loppuun.

Toimilupakauden päättyessä pitää, ellei osakeyhtiölle myönnetä luvan pitennystä, raiteet ja niihin kuuluvat patsaat, johdot y. m. poistettaman sekä niitä varten käytetyt katu- ja tiealat pantaman kuntoon, sen uhalla että tuo muutoin teetetään kaupungin toimesta osakeyhtiön kustannuksella.

2 §.

Kaupungilla on oikeus, 1932 vuoden umpeen mentyä, lunastaa osakeyhtiölle kuuluva, edellä mainittu raitiotielaitos

siitä arvosta, minkä uskotut miehet silloin, laitoksen liikearvoon katsomatta, sille ynnä siihen kuuluville tonteille, rakennuksille, liikkuvalla kalustolle, työpajoille ja koneille panevat. Näistä uskotuista miehistä valitsevat kaupunginvaltuusto ja osakeyhtiö kumpainenkin kaksi sekä nämä yhteisesti viidennen. Jos osakeyhtiö laiminlyö uskottujen miesten valitsemisen taikka jolleivät siten valitut voi viidennen vaalista sopia, määrää ne Helsingin raastuvanoikeuden ensimmäinen osasto.

3 §.

Raitiotielaitoksen tarkoituksena on etusijassa henkilöjen kuljetus, ollen osakeyhtiöllä kuitenkin valta raitiotiellä kuljettaa tavaraakin, ellei siitä ole haittaa henkilöliikenteelle.

4 §.

Raitiotien rakentamiseen nähden on vaarinotettava:

1) että raitiotiekiskojen yläpinta pitää olla kadun taikka tien tasossa;

2) että raideleveys on 1,000 mm;

3) että osakeyhtiö saa sijoittaa tarpeelliset sivuutus- ja pistoraiteet rahatoimikamarin sitä varten hyväksymille paikoille;

4) että raitiovaunujen käyttövoimana käytetään sähkövoimaa;

5) että sähköjohtojen kannatuspatsaita saa asettaa ainoastaan sitä varten hyväksytyille paikoille;

6) että kontaktijohtdot saa tehdä paljaasta langasta, mutta syöttöjohtdot pitää olla tehokkaasti eristetyt;

7) että osakeyhtiö sekä patsaiden tekoaineeseen, rakenteeseen ja sijoitukseen että johtojen laatuun, laittamiseen ja käyttöön nähden on niiden määräysten alainen, mitkä rahatoimikamari harkitsee tarpeellisiksi antaa, jota paitsi osakeyhtiö on velvollinen noudattamaan niitä ohjeita, joita julkinen viranomaisinen saattaa turvallisuuden kannalta katsoa kohtuulliseksi määrätä.

5 §.

Kaupunki on oikeutettu yhdistämään mahdollisesti rakentamansa raitiotielinjat puheenalaiseen raitiotiehen sekä liikennöitsemään sitä suorittamatta korvausta muusta kuin sähkövoimasta kaupungissa siihen aikaan käyvän hinnan mukaan.

Jos kaupunginvaltuusto harkitsee tarpeelliseksi, on osakeyhtiö velvollinen kohtuullista korvausta vastaan luovuttamaan osakeyhtiön rakentamat raiteet toisen raitiotieyrityksen käytettäväksi, ollen tuo yritys velvollinen kustantamaan tulo- ja lähtövaihteiden sijoituksen sekä niiden hoidon.

Raideristeyksissä, joita osakeyhtiö ei saa estää tekemästä, kustantaa uutislaitteen teon ja kunnossapidon se, joka sellaista laitetta tarvitsee.

Jos kaupungin liikenneolot vaativat puheenalaisen raitiotien rakennuttamista kaksiraiteiseksi, on kaupunki oikeutettu, siinä tapauksessa että osakeyhtiö ei tahdo tuollaiseen muutosrakennukseen ryhtyä, sen teettämään taikka vaihtoehtoisesti lunastamaan raitiotien myöskin ennen vuotta 1932 sillä tavoin, kuin 2 §:ssä tarkemmin määrätään.

Jos kaupunki lunastaa puheena olevat raiteet ennen 1932 vuoden umpeen kulumista, on osakeyhtiö kuitenkin oikeutettu mainittuun ajankohtaan asti liikennöitämään linjaa uskottujen miesten määräämän korvauksen suorittamalla.

6 §.

Osakeyhtiö on velvollinen kuukauden kuluessa siitä, kun tämä sopimuskirja on kaupungin puolesta allekirjoitettu, rahatoimikamarin tarkastettavaksi esittämään ei ainoastaan täydellisen asemapiirroksen, josta näkyy raiteen asema kadulla ja tiellä sekä mahdollisten sivuutusraiteiden luku ja pituus, vaan myös täydelliset piirustukset ja tarkan selitelmän kaikista raitiotielaitokseen ja johtoverkkoon kuuluvista rakenteellisista osista ja laitoksista, ollen muun muassa ilmoitettava, miten virta laitokseen johdetaan ja johdon katketessa vaarattomaksi tehdään, raitiotiellä käytettävien moottori- ja muiden vaunujen luku ja laatu, jarrutuslaitteet ja ukkosjohdot sekä miten raitiotien läheisyydessä olevat lennätin-, puhelin-, voima- ja valaistusjohdot sekä kaasu- ja vesijohtoputket suojellaan n. s. harhailevain virtain vaikutukselta. Edellä mainitun tarkastuksen toimittamiseen saa rahatoimikamari käyttää korkeintaan kahden kuukauden ajan.

Raitiotietyöt on, rahatoimikamarin siihen määräämän henkilön tahi viranomaisen tarkastuksen alaisina, suoritettava mahdollisimman joutuisesti ja yleistä liikennettä vähimmin häiritsevällä tavalla.

Muutoin varaa kaupunginvaltuusto itselleen oikeuden vahvistaa ne tarkemmat määräykset, mitkä osakeyhtiö saattaa

katsoa tarpeen vaatimiksi raitiotielaitoksen taikka raitiotien käytön laajaan muutokseen nähden.

7 §.

Raitiotien liikennöitsemiseen nähden ovat voimassa seuraavat ehdot:

a) Raitiotietä älköön avattako yleiselle liikenteelle, ennenkuin rahatoimikamarin siihen määräämä henkilö tahi viranomaisen on tien asianmukaisesti katsastanut ja hyväksynyt.

b) Liikennettä pitää osakeyhtiö sitten herkeämättä voimassa yhtiön ehdottamain ja kaupungin maistraatin puolivuositain vahvistamain kulkuvuoroluetteloiden mukaisesti, käsittäen edellinen vuosipuolisko ajan huhtikuun alusta syyskuun loppuun ja toinen vuosipuolisko vuoden muut kuukaudet, älköönkä noihin luetteloihin muutosta tehtävä maistraatin lupaa siihen hankkimatta. Osakeyhtiötä ei saa velvoittaa alottamaan liikennettä aamusin ennen klo 7 eikä jatkamaan sitä iltasin klo 10 jälkeen eikä myöskään ylläpitämään taajempia kulkuvuoroja kumpaiseenkin suuntaan kuin kahdesti tunnissa kesällä ja kerran tunnissa talvella; ollen kuitenkin kaupunki oikeutettu, jos tarpeelliseksi katsoo, järjestämään taajempia kulkuvuoroja raitiotiellä.

c) Osakeyhtiö on velvollinen pitämään raitiotien kaikkine siihen kuuluvine kalustoineen hyvässä, siistissä ja ajanmukaisessa kunnossa. Vaunujen pitää kulkea tasaisesti ja työyttäilemättä sekä kylmänä vuodenaikana olla lämmitetyt. Muutoin on osakeyhtiö kaikkien niiden sen liikenteeseen soveltuvain määräysten alainen, joita on nykyään voimassa olevassa taikka vastedes annettavassa poliisijärjestyksessä.

d) Maksu raitiovaunun käyttämisestä Vanhankaupunginlahden rannalla olevaan päätekohtaan asti taikka sieltä takaisin suoritetaan osakeyhtiön laatiman taksan mukaan, kuitenkin vaarinottaen että keskeytymättömästä matkasta kannetaan enintään 15 penniä siinäkin tapauksessa, että matkan lähtö- tai tulopaikkana on jokin kohta jollakin toisella Helsingin kaupunkiin yhdistetylle alueelle sijoitetulla raitiotielinjalla.

e) Osakeyhtiön ilmoituksen johdosta tulee maistraatin, kaupunginvaltuustoa kuultuaan, laatia ehdotus raitiotieohjesäännöksi, jossa on määräyksiä sekä liikennehenkilökunnasta, vaunuista ja kalustosta että myös siitä, mitä yleisön puolestaan tulee raitiotieliikenteessä vaarinottaa; ja on läänin kuvernöörin asia vahvistaa tuollainen ehdotus noudatettavaksi.

f) Siinä tapauksessa että maistraatti katsoo tarpeelliseksi, että tapaturmain estämiseksi raitiotieliikenteessä on vartijoita asetettava, on osakeyhtiö velvollinen vartijat asettamaan ja kustantamaan.

8 §.

Osakeyhtiö suorittaa kustannukset kaikista ajoteiden ja jalkakäytäväin, viemärikanavain, vesi-, kaasu- ja sähköjohtojen y. m. muutos- tai uudistustöistä, joita aiheutuu raitiotien rakentamisen taikka raitiotieliikenteen voimassapidon johdosta suoritetuista töistä. Niinikään suorittaa osakeyhtiö kustannukset sellaisista raitiotien muutostöistä, joita kaupungin vastaiset katu-, raide- y. m. laitokset voivat aiheuttaa.

Raitiotie ei saa olla esteenä yleisen paikan, kadun, viertotien, tien, sähkö-, kaasu-, lokaviemäri- tai vesijohdon muutos-, uudistus- tai korjaustyön teettämislle eivätkä sen johdosta yhtiölle koituvat kustannukset sekä niistä johtuva raitiotieliikenteen keskeytyminen taikka estyminen oikeuta vaatimaan korvausta. Jos tuollaisen työn johdosta käy tarpeelliseksi joksikin ajaksi poistaa raitiotie taikka liikenteen keskeyttömän jatkumisen vuoksi tehdä muutos raitiotiehen taikka muuttaa se toiselle kadulle taikka paikalle, on osakeyhtiö velvollinen, rahatoimikamarilta käskyn saatuaan, omalla kustannuksellaan viipymättä suorittamaan siten tarpeelliseksi käyneen työn. Osakeyhtiö on niinikään velvollinen, jos kaupunginvaltuusto sitä vaatii, korvauksetta lopullisesti muuttamaan raitiotien toiselle kadulle taikka paikalle, kun se muutetun kadunjärjestelyn taikka muun kunnallisen toimenpiteen johdosta havaitaan tarpeelliseksi.

Osakeyhtiö on velvollinen kunnossapitamaan kadun tahti tien päällystyksen kiskojen välissä ja 30 senttimetriä leveältä niiden kumpaisellakin puolella, ollen osakeyhtiö sen ohessa velvollinen omalla kustannuksellaan korjaamaan vian, joka raitiotien johdosta saattaa syntyä kadun taikka tien muuhun osaan. Jos katu taikka tie on päällystettävä uudella, kalliimmalla aineella, kustantaa raiteitten väliin ja vierelle tarvittavan aineen se, jonka velvollisuutena kadun kunnossapito on.

Osakeyhtiö on velvollinen pitämään raiteeseen sijoitetut kiskot puhtaina, eikä koottua likaa saa panna varastoon kadulle eikä tielle, vaan on se osakeyhtiön toimesta paikalla poistettava.

Poistettaessa lunta kadulta, viertotieltä taikka tieltä raitiotieliikenteen voimassa pitämiseksi on poistaminen toimitettava niin leveältä ja suoritettava siten, ettei muulle keskuusliikenteelle synny vaaraa eikä estettä. Jos kuitenkin raitiotiet lumen kasaantumisen johdosta ovat esteenä muulle keskuusliikenteelle, on raitiotieliikenne poliisin käskystä keskeytettävä siksi, kunnes este on lakannut.

Osakeyhtiön Sörnäsän haararadan pohjoispuolelle teettämän tien kunnossa ja puhtaana pitoon nähden ovat voimassa kaupunginvaltuuston maaliskuun 16 päivänä 1909 vahvistamat määräykset.

9 §.

Jokaiselta vuorokaudelta, minkä liikenne raitiotiellä taikka jollakin sen osalla on keskeytyneenä eikä yhtiö voi näyttää sen johtuneen luonnonesteestä, lakosta taikka tapaturmasta, jota kohtuudella ei käy lukeminen yhtiön viaksi, maksaa osakeyhtiö kaupunginkassaan sakkoa korkeintaan 100 markkaa, rahatoimikamarin harkinnan mukaan kussakin eri tapauksessa.

Jollei liikennettä pidetä voimassa yhteen vuoteen, on toimilupa menetetty.

Vakuudeksi kaupunginkassaan mahdollisesti erääntyneistä sakoista ja niistä kustannuksista, jotka, siinä tapauksessa että osakeyhtiö ei noudata tässä välikirjassa olevia määräyksiä taikka että raitiotien rakennuslupa menetetään taikka yritys lakkautetaan eikä toinen ota sitä haltuunsa kaupungin myönnytyksellä, voivat olla tarpeellisia katujen ja muiden paikkain kuntoonpanemiseksi, pitää osakeyhtiön viimeistään kolmenkymmenen päivän kuluessa sopimuskirjan allekirjoittamisesta, sen uhalla että toimilupa muussa tapauksessa menetetään, rahatoimikamarin hyväksyminä, korkoa kasvavina arvopapereina kamariin pantiksi tallettaa tuhatta Suomen markkaa vastaava rahamäärä. Tämä pantti, jonka kaupunki saa laissa säädettyä arvioimista ja myytäväksi tarjoomista toimittamatta muuttaa rahaksi, pitää pysyttämän arvoltaan muuttumattomana, ja tulee, siinä tapauksessa että kaupungin on täytynyt siitä käyttää jokin määrä sakkojen suoritukseen taikka töitten teettämiseen taikka että sen arvo on vähentynyt, osakeyhtiön kohta rahatoimikamarin käskystä täyttää vajeus; ja saa kaupunki, siinä tapauksessa että osakeyhtiö ei sitä täytä, pitäytyä osakeyhtiön muuhun omaisuuteen summan saattamiseksi täyteen määräänsä.

Sittenkun kaikki korvausvaatimukset osakeyhtiötä vastaan ovat lakanneet, on pantti osakeyhtiölle palautettava, mutta osakeyhtiö saa sillä välin nauttia hyväkseen pantille kertyvän koron.

10 §.

Jos osakeyhtiö laiminlyö raitiotielaitokseen tahi sen kalustoon nähden toimeenpanna muutoksia tahi parannuksia taikka raiteiden sijoituksessa taikka katujen puhtaanapidossa taikka muutoin suorittaa töitä, jotka tämän sopimuskirjan mukaan ovat osakeyhtiön velvollisuutena, saa kaupunki teettää ne osakeyhtiön kustannuksella sekä ottaa kustannusten korvauksen kaupungin haltuun jätetystä pantista.

11 §.

Yhdysliikenteestä johtuvat riitaisuudet on lopullista ratkaisua varten lykättävä kolmijäseniseen sovintolautakuntaan, johon kumpikin asianomainen valitsee yhden jäsenen ja nämä yhteisesti kolmannen. Jos asianosainen kieltäytyy sovintomiestä valitsemasta taikka jollei kolmannen sovintomiehen vaalissa päästä yksimielisyyteen, menetellään 2 §:ssä säädettyllä tavalla.

12 §.

Kaupungin palveluksessa oleva poliisimies on virkatoimessa ollessaan oikeutettu maksutta käyttämään joutilasta siltapaikkaa linjalla kulkevilla raitiovaunuissa, etusijassa etumaisella vaunusillalla; ja on osakeyhtiö velvollinen rahatoimikamarille antamaan enintään 40 maksuttomaan matkaan osakeyhtiön raitiotielinjalla oikeuttavaa lippua kaupungin taikka poliisin palveluksessa olevien henkilöiden käytettäväksi.

13 §.

Osakeyhtiölle edellämainitussa laajuudessa myönnetyn oikeuden raitioteitten rakentamiseen ja liikennöitsemiseen saa luovuttaa toiselle, kaupunginvaltuuston hyväksymälle omistajalle.

14 §.

Tämän toimiluvan tulkitsemista taikka käyttämisestä koskevaa riitaa ei saa vetää oikeuteen, vaan ratkaisevat sen sovintomiehet, jotka valitaan 2 §:ssä mainitulla tavalla.

Järjestyssäännöt automobiili liikenteelle Helsingin kaupungissa.

Uudenmaan läänin lääninhallituksen yksissä neuvoin maistraatin kanssa vahvistamat elokuun 26 päivänä 1911.

1 §.

Automobiilillä ymmärretään näissä järjestyssäännöissä jokaista henkilöjen taikka tavarain kuljetusta varten aiottua ajoneuvoa, jota kuljettaa voimakone (moottori) ja joka ei ole tarkoitettu kiskoilla kulkeväksi.

Näitä järjestyssääntöjä ei kuitenkaan sovelleta moottoripolkupyöriin, joista on erittäin säädetty.

2 §.

1 mom. Automobiilissä pitää olla:

a) ohjauslaite, jonka avulla automobiili nopeasti ja varmasti voi väistää ja helposti kääntyä;

b) kaksi helposti käsiin saatavaa, toisistaan riippumatta toimivaa jarrua, joista ainakin toinen teho välittömästi käyttöpyöriin taikka niihin kiinteästi yhdistettyyn pyörään; ja pitää näiden jarrujen kumpaisenkin erikseen joko voida pidättää saman akselin molemmat pyörät, niin että ne eivät voi pyöriä, taikka muutoin olla niin laitetut, että ne voivat samallaisella teholla pysähdyttää automobiilin, minkä ohessa toisen näistä jarrujärjestelmistä taikka erityisen laitteen pitää kyetä estämään automobiiliä kulkemasta taaksepäin vastoin kuljettajan tahtoa;

c) laite, jolla moottorin paikalla voi pysähdyttää taikka käyttöpyöräin yhteydestä erottaa;

d) laite, joka estää automobiiliä lähtemästä itsestään käyntiin;

e) automobiilissä, jonka oma paino on 250 kilogrammaa suurempi, perätytyslaite;

f) sovelias koneellinen merkinantolaite (hälytystorvi); sekä

g) käytettäväksi sinä aikana, jolloin katuvalaistus on käytännössä:

kaksi automobiilin etupuolelle kumpaisellekin sivulle sijoitettua, valkealla valolla varustettua lyhtyä, jotka kirrkaasti valaisevat tien ainakin 10 metrin pituudelta automobiilin edessä; ja

yksi automobiiliin taakse sijoitettu, valkealla valolla varustettu lyhty, joka selvästi valaisee järjestysnumeron.

2 mom. Kaikki kädensijat ja muut automobiiliin käyntiinpanoa, ohjausta ja jarrutusta varten olevat laitteet pitää olla niin sijoitetut, ettei niiden suhteen erehdystä voi tapahtua ja että automobiilinkuljettaja helposti voi ulottua niihin siirtymättä paikaltaan taikka kääntämättä huomiotaan pois tiestä.

Automobiilissä ei saa olla mitään, joka kuljettajan paikalta estää näkemästä ajotielle.

3 mom. Moottori sekä neste- taikka kaasumaista polttoainetta sisältävät säiliöt ja putket pitää olla sen laatuiset, etteivät ne voi aikaansaada tulta taikka tapaturmaa räjähtämällä.

Moottori ei saa laskea savua, höyryä eikä pahahajuista kaasua siinä määrin taikka sillä tavoin, että siitä syntyy hankaluutta. Putket ja säiliöt pitää mahdollisimman hyvin olla suojellut ulkonaiselta vahingonteolta.

4 mom. Pyöränrenkaat pitää olla pehmeästä ja juostavasta aineesta sekä talvisaikoina varustettuina jäänauiloilla taikka muilla sentapaisilla laitteilla.

Pyöränrenkaat pitää olla vähintään 8 senttimetriä leveät, joka leveys, pyörään kohdistuvan arvioidun kuormituksen noustessa yli 400 kilogramman, lisääntyy yhdellä senttimetrillä jokaiselta pyörän kuormituksen täydeltä taikka alotetulta sadalta kilogrammalta, kuitenkin niin ettei 25 senttimetriä suurempaa leveyttä missään tapauksessa vaadita.

Pyöränrenkaan leveydellä ymmärretään renkaan suurinta leveyttä pyörän ollessa koholla maasta.

Mitä pyöränrenkaan vähimmästä leveydestä on säädetty ei koske automobiiliä, jonka arvioitu pyöränkuormitus ei nouse 400 kilogrammaa enemmäksi.

3 §.

Automobiiliä ei saa ottaa käytäntöön, ellei se ole varustettu järjestysnumerolla sillä tavoin kuin alempana säädetään. Uutta automobiiliä saa kuitenkin koetteeksi ajaa, jos se on varustettu katsastusmiehen koevaununumerolla. Järjestysnumeroa ei saa muuttaa automobiilistä toiseen.

4 §.

Ennenkuin järjestysnumero automobiilille annetaan, on automobiili maistraatin määräämän katsastusmiehen katsastettava.

Katsastuksessa on tutkittava, onko automobiili laadultaan 2 §:ssä annettujen määräysten mukainen sekä muutenkin kaupungin yleistä liikennettä silmällä pitäen sopiva, ja pitää katsastusmiehen siitä antaa todistus.

Tuollaisella todistuksella varustetulle automobiilille antaa poliisilaitos 3 §:ssä mainitun järjestysnumeron, joka ammattimaiseen liikenteeseen käytettävässä automobiilissä on maalattava mustalla värillä valkealle pohjalle ja yksityiseen tarpeeseen käytettävässä automobiilissä punaisella värillä valkealle pohjalle sekä jota kaksi kappaletta on kiinnitettävä automobiiliin, toinen sen etu- ja toinen takapuolelle.

Numerojen korkeuden pitää olla 15 sm.

5 §.

Automobiilin kuljetuksessa pitää panna tarpeellista huomiota muihin kulkijoihin sekä jalkamiehiin, jotapaitsi soveltuvilta kohdin on noudatettava mitä poliisijärjestyksessä on ajoneuvoilla liikkumisesta säädetty.

Henkilöliikennettä varten aiottua automobiiliä sekä tavara-automobiiliä, jonka kantovoima ei ole 500 kilogrammaa suurempi, ei saa kuljettaa suuremmalla nopeudella kuin päivänvalon aikana 20 kilometriä sekä pimeän aikana taikka sumun vallitessa 10 kilometriä tunnissa.

Niillä liikenneväylillä, missä voimassa olevain määräysten mukaan on kielletty hevosella ajamasta kovempaa kuin käyden, ei automobiiliä saa kuljettaa suuremmalla nopeudella kuin 8 kilometriä tunnissa.

Automobiiliä, jota käytetään tavaraliikenteessä ja joka on tarkoitettu kantamaan 500 kilogrammaa raskaamman, mutta 1,500 kilogrammaa kevyemmän kuorman, ei saa kuljettaa nopeammin kuin 15 kilometriä tunnissa, eikä kuorma-automobiiliä, jonka kantovoima on 1,500 kilogrammaa suurempi, nopeammin kuin 10 kilometriä tunnissa, ja pitää tuollaisiin automobiileihin nähden työajoneuvoista annettujen määräysten olla soveltuvilta kohdin noudatettavina.

Silloilla ja kadun- tai tienristeyksissä liikkussa sekä vilkasliikenteisillä taikka semmoisilla paikoilla kulkiessa, missä ajotie ei ole näkyvissä ainakin 15 metrin pituudelta, pitää äänekkäitä varotusmerkkejä annettaman ja automobiiliä kuljettaman niin hiljalleen, että sen heti voi pysähdyttää.

Merkinanto ei vapauta kuljettajaa velvollisuudestaan nou-

dattaa tarpeellista varovaisuutta muiden ajajain sekä jalkamiesten suhteen.

Mitä tässä on säädetty kulkunopeudesta ei koske automobiiliä, jota käytetään sairausvaununa taikka poliisiviranomaisen virantoimituksessa taikka palolaitoksen tarkoituksia varten tulenvaaran uhatessa.

6 §.

Automobiiliä älköön jätettävä vaarinpidoita kadulle taikka tielle, ellei käyntiinpanolaite ole koneistosta irroitettu, niin että sivulliset eivät voi panna automobiiliä käyntiin.

7 §.

Poliisilaitoksen erityisettä luvatta ei automobiiliin saa kytkeä toista ajoneuvoa.

8 §.

Automobiilinkuljettajan, jolla ymmärretään jokaista, joka tilapäisestäikin automobiiliä kuljettaa, pitää olla siihen toimeen poliisiviranomaisen hyväksymä, ja saatakoon kuljettajaksi hyväksyä ainoastaan se, joka on täyttänyt 18 vuotta, on tunnettu raittiiksi, kunnolliseksi ja luotettavaksi, jolla on tyydyttävä näkökyky, sekä on maistraatin hyväksymän asiantuntevan henkilön antamalla todistuksella näyttänyt olevansa täysin perehtynyt automobiilin rakenteeseen, hoitoon ja ohjaukseen.

9 §.

Poliisilaitoksessa on pidettävä sekä ilmoitettujen automobiilien luettelo, johon merkitään jokaisen automobiilin numero, omistajan nimi, ammatti ja osote ynnä aika, milloin kone on katsastettu, että myös kuljettajiksi hyväksytyjen henkilöiden luettelo, jossa mainitaan heidän nimensä ja osotteensa.

10 §.

Automobiilin katsastus on toimitettava vuosittain, ja on poliisiviranomainen oikeutettu, kun aihetta ilmaantuu, toimittamaan automobiilien katsastuksia sekä, kun katsastuksesta käy selville, ettei automobiili enää täytä ylempänä säädettyjä ehtoja, kieltämään sitä edelleen käyttämästä.

11 §.

Toimituksesta, joka näiden järjestyssääntöjen mukaan on

katsastusmiehen asiana, on hän oikeutettu saamaan korvauksen maistraatin vahvistaman taksan mukaan.

12 §.

Automobiilin omistajan ja kuljettajan pitää noudattaa niitä tarkempia määräyksiä ja ohjeita, joita poliisiviranomainen toimivaltansa piirissä katsoo tarpeelliseksi katuliikenteen vuoksi antaa.

13 §.

Muilta Suomen paikkakunnilta olevia automobiileja, jotka eivät ole täällä rekisteröityjä, saa täällä tilapäisesti käyttää seuraavia ehtoja noudattamalla:

että automobiilin on katsastanut ja hyväksynyt viranomaisen jollakin paikkakunnalla, missä on automobiililiikenteelle asianomaisesti vahvistetut järjestyssäännöt;

että sellainen viranomaisen on hyväksynyt kuljettajan; sekä

että automobiili on varustettu selvällä tuntomerkillä sekä 2 §:ssä mainituilla merkinantolaitteilla ja lyhdyillä.

Muista maista oleviin automobiileihin nähden on voimassa mitä kansainvälisestä automobiililiikenteestä 11 päivänä loka-kuuta 1909 anetussa liittokirjassa on säädetty.

14 §.

Näiden järjestyssääntöjen rikkomisesta rangaistaan syyllinen, ellei rikoksesta ole yleisessä laissa taikka voimassa olevissa asetuksissa erityistä rangaistusta määrätty, enintään kahden sadan markan sakolla, ellei hairahduksesta katsota varoituksen voivan riittää.

Järjestyssäännöt ammattimaisen automobiililiikenteen harjoittamiselle Helsingin kaupungissa.

Maistraatin vahvistamat elokuun 26 päivänä 1911.

1 §.

Se, joka haluaa saada oikeuden pitää automobiiliä yleisön käytettävänä korvausta vastaan (ammattimainen automobiili-

liikenne), olkoon velvollinen, oheen panemalla papintodistuksen sekä poliisiviranomaisen lausunnon asiasta, tekemään siitä hakemuksen maistraatille, joka tutkittuaan tekee päätöksen asiassa ja, siinä tapauksessa että hakemukseen myönnyttään, pöytäkirjanotteella antaa hakijalle lupatodistuksen.

Ennenkuin hakija saa hänelle myönnettyä oikeutta käyttää, pitää hänen lupatodistuksen näyttämällä tästä ilmoittaa poliisiviranomaiselle, jonka sen jälkeen tulee antaa hakijalle numero ja maksua vastaan numerolaatta sekä kappale näitä ja yleistä automobiililiikennettä koskevia järjestyssääntöjä ynnä automobiileille vahvistettua taksaa.

Edellä mainitun ilmoituksen tehdessään pitää hakijan myös ilmoittaa asuntonsa; asunnonmuutos on niinkään heti ilmoitettava poliisille.

Paitsi toisessa kappaleessa mainittua ilmoitusta pitää ammattimaisen automobiililiikenteen harjoittajan, oikeutensa menettämisen uhalla, vuosittain joulukuussa sinä päivänä, joka poliisiviranomaisen pitää sitä ennen hyvissä ajoin kuulututtaa kaupungin enimmin levinneissä sanomalehdissä, keskuspoliisille ilmoittaa, haluaako hän seuraavana vuonna oikeuttaan käyttää.

Se, joka tahtoo lakata ammattia harjoittamasta, olkoon velvollinen lupatodistuksen palauttamalla siitä ilmoittamaan maistraatille; ilmoittakoon siitä poliisillekin.

2 §.

Se, joka on saanut oikeuden ammattimaisen automobiililiikenteen harjoittamiseen, älköön yleisöä palvelko, ennenkuin poliisiviranomainen, hänen paikallistuntemustaan ja kykyään automobiiliin hoitamiseen tutkittuaan, on hänelle antanut luvan siihen.

Jos automobiilinomistaja tahtoo harjoittaa ammattia siihen toimeen ottamallaan kuljettajalla, on kuljettajalle hankittava poliisiviranomaisen hyväksyminen.

Automobiilinkuljettajaksi hyväksyttäköön ainoastaan se:

- a) joka on täyttänyt 18 vuotta;
- b) jolla on kansalaisluottamus;
- c) joka on tunnettu raittiaksi, rehelliseksi ja kunnolliseksi;
- d) jolla on tyydyttävä näkökyky; sekä
- e) joka kykenee hoitamaan automobiiliä, omaa tarpeellisen paikallistuntemuksen, johon myös kuuluu katujen ja yleisten paikkain nimien tunteminen, sekä on tarpeenmukaisesti pereh-

tynyt automobiilitaksaan ynnä näihin ja muusta automobiili-liikenteestä voimassa oleviin järjestyssääntöihin.

Myönnetystä luvasta, josta ensimmäisessä kappaleessa puhutaan, niin myös kuljettajan hyväksymisestä antaa poliisiviranomainen hyväksymänsä kaavakkeen mukaan laaditun todistuksen.

3 §.

Ammattimaisessa liikenteessä käytettävän automobiilin pitää olla:

a) varustettu taksametrillä; sekä

b) siisti ja mukava sekä muutoin sen laatuinen, kuin poliisiviranomainen tarkemmin määrää.

Automobiiliä älköön käytettävä, ennenkuin katsastusmies ja poliisiviranomainen sen ovat hyväksyneet sekä järjestysnumero sille on annettu.

4 §.

Automobiilinkuljettajan pitää yleisöä palvellessaan olla puettuna siistiin ja eheään pukuun, jonka kuosin maistraatti määrää, jos tarpeelliseksi katsoo.

5 §.

Kyyditsemässä ollessaan pitää automobiilinkuljettajalla erityisessä vedenpitävässä laukussa aina olla mukanaan kappale näitä ja yleistä automobiililiikennettä koskevia järjestyssääntöjä sekä automobiilitakkaa, jotka pyynnöstä on näytettävä kyyditävälle. Niinikään pitää kuljettajalla aina olla mukanaan automobiilin numerolaatta.

6 §.

Niihin katsastuksiin, joita poliisiviranomainen toimeenpanee näiden järjestyssääntöjen noudattamiseksi, pitää automobiilinomistajan sekä itse saapua että myös toimittaa automobiili tarpeineen aikana ja paikalle, josta hyvissä ajoin ennen katsastusta on ilmoitettu, ollen automobiilinomistaja ja -kuljettaja sitä paitsi velvolliset sallimaan poliisin milloin tahansa katsastusta varten vapaasti päästä talliin ja säilytyshuoneeseen, missä automobiiliä tarpeineen pidetään.

Jos tuollaisessa katsastuksessa taikka muutoin havaitaan, että automobiili tahi sen tarpeet sekä kuljettajan puku eivät ole säädetyssä kunnossa, olkoon poliisiviranomaisella oikeus kieltää niitä käyttämästä ennenkuin ne on hyväksytyt.

Automobiilinomistajaa älköön kiellettäkö tässä mainittuun katsastukseen kutsumasta asiantuntijaa taikka ammatinharjoittajain edustajaa.

7 §.

Poliisiviranomainen osottaa ne yleiset paikat, joita saa käyttää automobiiliasemina.

Poliisiin luvalla saatakoon kuitenkin automobiilejä asettaa muuhunkin paikkaan, missä niitä säännöllisesti taikka erityisissä tilaisuuksissa tarvitaan.

Älköön automobiilinkuljettaja, kun hän ei ole ajotoimessa, ajelko ympäriinsä älköönkä pysähtykö muuanne kuin edellä mainittuihin paikkoihin.

8 §.

Kun automobiili tilaamatta saapuu rautatienasemalle matkustajia palvellakseen, pitää kuljettajan paikalla päivystävälle poliisimiehelle kohta jättää numerolaattansa ja asettua osotetulle paikalle, mistä älköön ajako esiin, ennenkuin hänen numeronsa huudetaan taikka laatta annetaan takaisin.

Automobiilien, jotka höyrylaivan saapuessa, julkisissa taikka yksityisissä huvitilaisuuksissa taikka muutoin lukuisamin kokoontuvat ajoa toimittamaan, pitää asettua sille paikalle ja ajaa esiin siinä järjestyksessä, minkä poliisi edeltäpäin on määrännyt taikka tilaisuudessa läsnä oleva poliisimies määrää.

9 §.

Kun automobiiliä käytetään, pitää kuljettajan ennen automobiilin käyntiin panoa hankkia varmuutta siitä, että taksumetri on oikein asetettu, ja jättäköön, jos vaaditaan, numerolaattansa sille, joka häntä käyttää.

Ajon päätyttyä olkoon automobiilinkuljettajalla oikeus saada maksu ja myös numerolaattansa takaisin; kuitenkin saatokoon, jos automobiili tilataan paluumatkaa varten, menomatkalta tuleva maksu pidättää, kunnes paluu on tapahtunut, jos kuljettajalle annetaan kirjallinen tilaus, jossa on mainittuna sekä sen henkilön nimi, jonka tarpeiksi tilaus tehdään, että myös aika milloin ja paikka mistä kyyditseminen on tapahtuva. Jos paluumatkaa varten tilattu automobiili jää saapumatta, olkoon kuljettaja, paitsi sitä edesvastasta, johon hän on saattanut itsensä vikapääksi, menettänyt kyytirahan menomatkalta.

10 §.

Vastoin kuljettajan kieltoa älköön automobiiliin yhdellä kertaa asettuko useampia henkilöjä kuin että jokainen saa eri istuinpaikkansa; kuitenkin älköön henkilöluukuun laskettako yhtä alle kymmenen vuoden ikäistä lasta, ja kaksi alle kymmenen vuoden ikäistä lasta luettakoon yhdeksi henkilöksi.

Automobiilinkuljettaja on velvollinen kuljettamaan matkustajan tavaroita, jos niiden tilavuus taikka laatu ei voi tuottaa vahinkoa automobiilille ja ne sopivasti käy siihen sijoittaminen.

11 §.

Kuljettaja älköön kieltäytykö kaupungin alueella palvelemasta sitä, joka haluaa häntä käyttää, paitsi:

kun toinen on hänet tilannut samaksi ajaksi taikka hän voi näyttää muun todellisen esteen;

kun hän on matkalla kotiinsa; sekä

kun se, joka haluaa häntä käyttää, on epäsiistissä pukimissa, päihdyksissä taikka nähtävästi tarttuvaa tautia sairastava, ellei kyyditsemistä vaadi poliisi tuollaisten henkilöjen kuljettamista varten, jossa tapauksessa kuljettaja on oikeutettu poliisilaitokselta saamaan, paitsi kyytirahaa, korvauksen kustannuksista ja vahingosta.

Automobiilinkuljettaja ei ole velvollinen toimittamaan kyyditsemistä kaupungin alueen ulkopuolella.

12 §.

Automobiilinkuljettaja on velvollinen:

tarkoin vaarinottaen, mitä ajoneuvoilla ajamisesta on poliisijärjestyksessä säädetty, ajaessaan noudattamaan kyydittävän määräystä;

kohteliaasti esiintymään jokaista kohtaan, joka häntä käyttää, sekä virantoimituksessa olemaan raittiina ja muutoinkin noudattamaan siivoa käytöstä;

olemaan apuna tavarain kuormauksessa ja purkauksessa, milloin hänen velvollisuuteensa oleva automobiiliin silmälläpito sen sallii;

mikäli mahdollista katsomaan, ettei tavaroita vahingoitu eikä häviä;

kohta kyydittävän poistuttua automobiilistä tarkastamaan, onko siihen unohtunut tavaroita, sekä, jos niin on laita, heti palauttamaan ne omistajalleen; ellei se voi käydä päinsä, pitää

kuljettajan heti taikka viimeistään seuraavana aamuna jättää talteen ottamansa tavara johonkin poliisivartiokonttoriin;

automobiili-asemalla oleskelemaan automobiilissä tahi sen vierellä; sekä

ehdottomasti noudattamaan poliisiviranomaisen taikka virantointuksessa olevan poliisimiehen toimivaltansa rajoissa antamia määräyksiä ja ohjeita.

13 §.

Kuljettajan on ankarasti kielletty:

puhuttelemalla taikka viittoilemalla tarjoutumasta ajoa toimittamaan;

tarpeettomasti viivyttämästä sitä, joka häntä käyttää;

vaatimasta enempää kyytirahaa taikka odotusmaksua, kuin taksan mukaan hänelle on tuleva;

pyytämästä juomarahoja;

kyydittävän luvatta sallimasta kenenkään muun seurata automobiilissä mukana;

matkalla luovuttamasta automobiilin ohjausta toiselle;

tupakoimasta ajaessaan; sekä

asemilla taikka kaduilla taikka muilla yleisillä paikoilla kokoontumasta joukkoihin, tarpeettomasti käyttämästä merkinantolaitetta taikka muulla tavoin herättämästä huomiota taikka aikaansaamasta pahennusta.

14 §.

Mitä voimassa olevissa yleisissä järjestyssäännöissä Helsingin automobiililiikenteestä on säädetty, olkoon soveltuvilta kohdin myös noudatettavana ammattimaisessa automobiililiikenteessä.

15 §.

Näiden järjestyssääntöjen rikkominen rangaistaan enintään kahdensadan markan sakolla, ellei rikkomuksesta katsota varoituksen voivan riittää.

16 §.

Ammattimaisen automobiililiikenteen harjoittaja, joka on tuomittu törkeästä rikoksesta, olkoon menettänyt oikeutensa edelleen harjoittaa tätä ammattia.

Jos kuljettaja on useampia kertoja saattanut itsensä vika-

pääksi edesvastaukseen voimassa olevain järjestyssääntöjen rikkomisesta, taikka jos hän saattaa itsensä tunnetuksi epäsäännöllisestä elämäntavasta, taikka jos hän on käyttäytynyt sopimattomasti taikka osottanut ilmeistä niskoittelua, taikka jos hän muutoin osottautuu sopimattomaksi, voi maistraatti hänet erottaa ammatinharjoituksesta määrääjäksi taikka ainiaaksi.

17 §.

Poliisiviranomainen pitää lähinnä silmällä automobiililiikennettä sekä antaa automobiilinomistajille ja -kuljettajille ne ohjeet, joita tarve saattaa vaatia.

Poliisiviranomaisen on pidettävä tarkkoja muistoonpanoja ilmoitetuista ammattimaisen automobiililiikenteen harjoittajista ja hyväksytyistä automobiilinkuljettajista sekä heidän tekemistään rikkomuksista, niin myös niitä muita luetteloja, joita tämän liikenteen silmälläpito vaatii.

Näiden järjestyssääntöjen rikkomisesta syytteeseen saatettaessa pitää poliisiviranomaisen antaa tuomioistuimelle tarpeellinen ote tehtyjen rikkomusten luettelosta.

Taksa taksametriautomobiilillä ajosta Helsingin kaupungissa.

Maistraatin vahvistama elokuun 26 päivänä 1911.

Ajosta taksametriautomobiilillä Helsingin kaupungin alueella suoritetaan maksu alla olevan taksan mukaan:

Taksa I.	1—3 henkilöltä ensimmäisessä vyöhykkeessä päiväsaikaan.	70 penniä enintään 600 metrin tiepituudelta sekä sen lisäksi 10 penniä jokaiselta alotetulta 200 metrin tiepituudelta.
Taksa II.	a) toisessa vyöhykkeessä. b) 4 tahi useammalta henkilöltä. c) yöllä. d) rautatienasemalta, kun numerolaatta on jätetty.	70 penniä enintään 375 metrin tiepituudelta sekä sen lisäksi 10 penniä jokaiselta alotetulta 125 metrin tiepituudelta.

1 muist. Ensimmäiseen vyöhykkeeseen kuuluvat 1—9 kaupunginosa sekä 13 kaupunginosa ja Hesperiankadun viereiset 14 kaupunginosan paikat. Toiseen vyöhykkeeseen kuuluu kaupungin muu alue.

2 muist. Lausetavalla „päiväsaikaan“ ymmärretään k:lo 7 aamulla ja k:lo 12 yöllä välistä aikaa sekä lausetavalla „yöllä“ k:lo 12 yöllä ja k:lo 7 aamulla välistä aikaa. Ajosta, joka on alkanut ennen k:lo 12 yöllä ja päättynyt viimeistään k:lo 12,10, suoritetaan maksu niinkuin päiväsaikaisesta ajosta.

Odotus.

Enintään 4 minuutin odotuksesta ei suoriteta eri maksua, mutta jos tämä aika ylitetään, suoritetaan 10 pennin maksu kultakin 2 minuutilta koko odotusajalta.

Erityisiä määräyksiä.

1. Jos taksan käyttämisessä syntyy epäilystä sen oikeasta sisällyksestä taikka muutoin riittäisuuksia kyydittävän ja kuljettajan kesken, käyttäkööt nämä poliisin välitystä, ja olkoon ensinmainitussa tapauksessa noudatettavana se mielipide, joka on kyydittävän eduksi.

2. Rangaistuksesta sille, joka kieltäytyy suorittamasta vahvistettua maksua taikka odotusmaksua, taikka automobiilikuljettajalle, joka vaatii suurempaa kyytirahaa kuin hänelle on tuleva, on erittäin säädetty.

Taksa automobiilien katsastuksesta ja automobiilikuljettajain tutkimisesta.

Maistraatin vahvistama elokuun 26 päivänä 1911.

I. Katsastettaessa automobiili,

- a) joka ei ole Helsingissä ennen saanut järjestyksnumeroa Smk 10:—
b) jolla on tuollainen numero „ 5:—

Jos yhtäikää katsastetaan kaksi taikka useampia samalle henkilölle kuuluvia automobiilejä, maksetaan 5 markkaa kunkin automobiilin katsastuksesta.

II. Tutkittaessa automobiilinkuljettajia,

- a) kun hakijalla ei ole toisella paikkakunnalla olevan oikeutetun henkilön tai viranomaisen antamaa lupatodistusta Smk 8:—
- b) kun hakijalla on tuollainen todistus „ 3:—

Mainittuihin toimituspalkkioihin on luettu korvaus katsastuskirjan taikka kokeensuoritusta osottavan todistuksen antamisesta.

Ote lokakuun 11 p:nä 1909 hyväksytystä automobiili- liikennettä koskevasta kansainvälisestä sopimuskirjasta.

I art.

Mitkä ehdot automobiilien tulee täyttää saadakseen liikkua yleisellä tiellä.

Jokainen automobiili pitää, ennenkuin sen sallitaan liikkua yleisillä teillä eri maissa, olla asianomaisen viranomaisen taikka sen valtuuttaman seuran, katsastuksen jälkeen, liikekuntoiseksi tunnustama tahi myös sellaista mallia, jolle samalla tapaa on tuollainen lupa myönnetty.

Katsastuksen tulee nimittäin käsittää seuraavaa:

1) Konelaitteiden tulee toimia varmasti ja olla niin sijoitetut, että kaikki tulen tai räjähdysvaara mikäli mahdollista estyy; ne eivät saa jyskeellä säikyttää ratsas- tai vetoeläimiä, eivät muullakaan tavoin aiheuttaakaan vaaraa liikenteelle eikä mainittavasti häiritä ohikulkijoita savulla eikä höyryllä.

2) Automobiilissä tulee olla seuraavat konelaitteet:

A. Luotettava ohjauslaite, jonka avulla käänteiden tekeminen käy helpoksi ja varmaksi.

B. Kaksi toisistaan erillisinä tehoavaa riittävän voimakasta jarrua; ainakin toisen näistä jarruista tulee tehoa nopeasti suorastaan pyöriin tai niiden välittömässä yhteydessä oleviin renkaisiin.

C. Konerakenne, joka jyrkissäkin mäissä voipi kokonaan estää takaisinpäin vierimisen, jos toinen jarruista ei täytä tätä tehtävää.

Jokainen automobiili, joka tyhjiltään painaa yli 350 kilogramman, on varustettava semmoisella konerakenteella, että automobiili ohjaajan paikalta saadaan peräytymään moottorin avulla.

3) Ohjauslaitteet pitää olla niin sijoitetut, että ohjaaja varmasti saa ne toimimaan taukoamatta silmällä pitämästä tietä.

4) Jokainen automobiili on oleva varustettu merkillä, joka ilmaisee sen toiminimen, joka on rakentanut alustan, tämän viimeksimainitun tehtaannumeron, moottorin hevosvoimamäärän tai sylinterien luvun ja läpimitan sekä automobiilin painon sen tyhjänä ollessa.

II art.

Mitkä ehdot automobiilinohjaajan tulee täyttää.

Automobiilinohjaajalla tulee olla sellaiset ominaisuudet, jotka tarjoavat riittäviä takeita yleisen turvallisuuden kannalta.

Mitä kansainväliseen liikenteeseen tulee, älköön kukaan olko oikeutettu ohjaamaan automobiiliä, ellei ole saanut siihen lupaa oikealta viranomaiselta tahi tämän valtuuttamalta seuralta pätevyyskokeen suoritetuansa.

Lupaa älköön annettako 18 vuotta nuoremmille henkilöille.

III art.

Kansainvälisten matkasertifikaattien antaminen ja tunnustaminen.

Todistukseksi, mitä kansainväliseen liikenteeseen tulee, että 1 ja 2 artiklassa mainitut ehdot on otettu huomioon, tulee annettavaksi kansainvälisiä matkasertifikaatteja tämän oheisten mallien ja ohjeiden mukaan.

Nämä sertifikaatit ovat voimassa yhden vuoden antopäivästä lukien. Ne käsin kirjoitetut ohjeet, joita niissä tulee olemaan, ovat aina kirjoitettavat latinalaisilla kirjaimilla tai englantilaisella kursiivilla.

Kansainväliset matkasertifikaatit, jotka on antanut jonkin sopimuskentehneen valtion viranomainen tahi sellaisen viranomaisen valtuuttama seura ja jotka ovat tämän viranomaisen varmentamat, oikeuttavat esteettömästi liikkumaan kaikissa muissa sopimuskentehneissä valtioissa ja tunnustetaan niissä päteviksi uutta katsastusta toimittamatta.

Kansainvälistä matkasertifikaattia voidaan kieltäytyä tunnustamasta:

1) Jos on ilmeistä, että niitä ehtoja, joilla semmoinen sertifikaatti 1 ja 2 art:n määräysten mukaan on annettu, ei enää noudateta.

2) Jos automobiilin omistaja tai ohjaaja ei ole minkään sopimuskentehneen valtion alamainen.

IV art.

Numeromerkkien sijoittaminen automobieleihin.

Älköön annettako minkään automobiilin kulkea maasta toiseen, ellei automobiilissä ole näkyvällä paikalla takapuolella, paitsi kansallista numeromerkkiä, myöskin tuntomerkkilaatta vaunun kansalaisuutta ilmaisevine kirjaimineen. Tämän laatan koko, kirjaimet ja niiden koko ovat määrättyt tämän sopimuskirjan oheisessa taulukossa.

V art.

Varotuslaitteet.

Jokaisessa automobiilissä tulee olla karkeaääninen torvi varotusmerkin antoa varten. Asumattomilla paikoilla olkoon sitä paitsi lupa käyttää muitakin maassa voimassa olevain säännösten ja tapain mukaisia varotusmerkkejä.

Jokainen automobiili pitää pimeän tultua olla varustettu kahdella etupuolella olevalla lyhdyllä ja yhdellä takana olevalla tulella, joka saattaa laatoissa olevat numero- ja kirjainmerkit luettaviksi. Tie pitää olla valaistu riittävän pitkälle eteenpäin, mutta häikäisevään tulien käyttäminen olkoon aina kielletty asutuilla kaupungialueilla.

VI art.

Erityisiä säännöksiä moottosykleistä ja moottosykleiteistä.

Tämän liittokirjan määräykset ovat sovellettavia kolmi-pyöräisiin moottosykleihin sekä moottosykletteihin seuraavalla tavoin muodosteltuina:

1) Takaperin vierimistä estävää konerakennetta, joka on mainittu 1 art:n 2 momentin C litteran kohdalla, ei vaadita; ei myöskään peräytyslaitetta.

2) Valaistusvälineeksi riittää yksikin lyhty, joka sijoitetaan moottosyklin tai moottosykletin etupäähän.

3) Moottosyklien ja moottosyklettien kansallisuuden ilmaisulaatta pitää olla 18 senttimetriä pystysuoraan suuntaan ja 12 senttimetriä vaakasuoraan suuntaan mitaten; kirjaimet olkoot 8 senttimetriä korkeat ja 10 millimetrin levyisillä viivoilla piirretyt.

4) Moottosyklien ja moottosyklettien hälytystorvien tulee olla kimeä-ääniset.

VII art.

Vastaantulevat ja sivuuttavat ajoneuvot.

Ajoneuvojen tullessa vastakkain tai sivuuttaessa toisensa on automobiiliohjaajain sääntillisesti noudatettava sen paikkakunnan tapoja, missä he kulloinkin ovat.

VIII art.

Osoitustaulujen asettaminen yleisten teiden varsille.

Jokainen sopimuksentehnyt valtio sitoutuu oman valta-piirinsä alueella pitämään silmällä, että teiden varsilla on vaarallisten paikkain osottimena ainoastaan niitä merkkejä, joista on kuvat tämän liittokirjan lisäkkeessä.

Sopimuksentehneiden valtioiden hallitukset voivat kuitenkin keskinäisen sopimuksen mukaan tehdä muutoksia tähän järjestelmään.

Tähän merkkijärjestelmään on luettava myöskin tullikamarin seisautusmerkki, samoin kuin toinenkin, tullivartiopaikkaa osottava merkki.

Hallitukset tulevat myös pitämään silmällä, että seuraavia määräyksiä noudatetaan:

1) Ylipäänsä ei tarvitse osotustauluilla merkitä asutuilla alueilla olevia esteitä.

2) Taulut ovat asetettavat noin 250 metrin päähän niistä paikoista, joita ne tarkoittavat, mikäli paikan laatu sen sallii. Jos merkin ja esteen välimatka melkoisesti poikkeaa 250 metristä, on ryhdyttävä erityisiin toimenpiteihin.

3) Osotustaulut ovat asetettavat pystysuoraan asentoon tien varrelle.

IX art.

Yleisiä säännöksiä.

Autobiilinohjaaja on, liikkeessaan jossakin maassa, velvollinen noudattamaan niitä lakeja ja säännöksiä, mitkä siinä maassa ovat yleisillä teillä kulkemisesta voimassa.

Otteet näistä laeista ja säännöksistä voi antaa automobiilillä kulkevalle hänen johonkin maahan tullessaan se laitos, missä tullimuodollisuudet täytetään.

Helsingin kaupungin pika-ajurien järjestyssäännöt.

Maistraatin vahvistamat heinäkuun 27 p:nä 1908.

1 §.

Se, joka haluaa saada oikeuden harjoittaa pika-ajurin ammattia, olkoon velvollinen, oheenpanemalla papinkirjan sekä poliisiviranomaisen asiassa antaman lausunnon, sitä anomaan maistraatilta, joka asiaa harkittuaan antaa siitä päätöksen ja, jos hakemukseen suostutaan, pöytäkirjan otteella hakijalle lupatodistuksen.

Ennen kuin pika-ajuri saa käyttää hänelle myönnettyä oikeutta, on hänen näyttämällä lupatodistuksensa siitä ilmoitettava poliisiviranomaiselle, jonka sitten tulee antaa hakijalle

numero sekä, maksua vastaan, pitää hänen saatavanaan numero-laatta ynnä kappale näitä järjestyssääntöjä ja vuokra-ajureille vahvistettua taksaa.

Edellä mainittua ilmoitusta tehdessään tulee pika-ajurin myöskin ilmoittaa asuntonsa; asunnonmuutos niinkään on heti poliisille ilmoitettava.

Paitsi toisessa kappaleessa mainittua ilmoitusta on pika-ajurin, oikeutensa menettämisen uhalla, kunakin vuonna joulukuussa päivänä, joka poliisiviranomaisen on hyvissä ajoin sitä ennen kuulutettava kaupungin enimmin levinneissä sanomalehdissä, keskuspoliisille ilmoitettava, haluaako hän seuraavana vuonna käyttää oikeuttaan.

Pika-ajuri, joka tahtoo lakata ammittaan harjoittamasta, olkoon velvollinen, antamalla takaisin lupakirjan, siitä ilmoittamaan maistraatille; ilmoittakoon asiasta myöskin poliisille.

2 §.

Pika-ajuri, joka on saanut oikeuden harjoittaa ammattia, älköön palvelko yleisöä ajolla, ennenkuin poliisiviranomainen, tutkittuaan hänen paikantuntemustaan ja ajokykyään, on antanut siihen luvan.

Jos pika-ajuri tahtoo harjoittaa ammattia palveluksessaan olevan rengin avulla, on tämä renki poliisiviranomaisen hyväksyttävä.

Ajurinrengiksi hyväksyttäköön ainoastaan sellainen, joka:

- a) on täyttänyt 17 vuotta;
- b) nauttii kansalaisluottamusta;
- c) tunnetaan raittiiksi, rehelliseksi ja säännölliseksi; sekä
- d) kykenee ajamaan ja omaa tarpeellisen paikantuntemuksen, johon sisältyy myöskin katujen ja yleisten paikkain nimitysten tunteminen, sekä riittävästi tuntee ajuritaksaa ja näitä järjestyssääntöjä.

Pika-ajurille myönnetystä luvasta, josta puhutaan ensimmäisessä kappaleessa, samoin kuin ajurinrengin hyväksymisestäkin antaa poliisiviranomainen hyväksymänsä kaavan mukaan laaditun todistuksen.

3 §.

Pika-ajurin käyttämäin ajoneuvojen tulee olla:

- a) lujaa rakennetta, siistit ja mukavat sekä muutoin laadultaan sellaiset, kuin poliisinviranomainen lähemmin määrää;

b) varustetut metallilaatalla, jonka poliisiviranomainen ajoneuvoja hyväksyessään maksua vastaan pitää saatavana ja josta näkyy vuosi, milloin ajoneuvot ovat hyväksytyt, ja niiden järjestysnumero; sekä

c) varustetut 15 senttimetriä korkealla, selvin numeroin valkealla värillä erityiselle, ajoneuvojen taakse kiinnitetylle mustalle laatalle maalatulla järjestysnumerolla, jota ei saa ajaessa pitää piilossa.

Ajoneuvoissa pitää sitäpaitsi olla kaksi lyhtyä, yksi kummallakin puolella ajurinjuntta; ja ovat nämä lyhdyt pidettävät sytytettyinä ajaessa sinä aikana, jolloin kadut ovat valaistut.

Ajoneuvoja älköön käytettävä ennenkuin poliisi on ne hyväksynyt.

4 §.

Pika-ajurin käyttämän hevosen pitää olla täysin ajokelpoinen, vahva, ilman mainittavia vikoja, varmasti harjoitettu, hyvässä kengässä ja iljanteen aikana vahvasti hokitettu.

Pika-ajurilla älköön olko oikeutta käyttää hevosta, ennenkuin poliisiviranomainen on sen hyväksynyt, ja pitää pikaajurin, jos vaaditaan, tällöin näyttää eläinlääkärin todistus hevosen laadusta.

5 §.

Silojen tulee olla vahvasta ja hyvästä aineesta valmistetut, eheät, puhtaat ja sirot.

Ajaessa saa käyttää ainoastan n. s. englantilaismallista piiskaa. *Maist. päätös helmik. 13 p:ltä 1911.*

6 §.

Pika-ajurin tulee, yleisöä palvellessaan, olla puettuna siistiin ja eheään ajurinpukuun, jonka kuosin maistraatti määrää.

7 §.

Ajaessaan tulee pika-ajurilla erityisessä vedenpitävässä laukussa aina olla mukanaan kappale näitä järjestyssääntöjä ja ajuritaksaa, jotka pyydettyinä ovat kyydittävälle näytettävät. Samoin tulee pika-ajurilla aina olla mukanaan numero-laattansa.

8 §.

Niihin katselmuksiin, joita poliisiviranomainen määrää pidettäväksi näiden järjestyssääntöjen noudattamista valvoakseen,

tulee pika-ajurin sekä itse saapua että myöskin tuoda hevonen ja ajoneuvot tarpeineen sinä aikana ja siihen paikkaan, kuin hyvissä ajoin ennen katselmusta on ilmoitettu; ollen pika-ajuri sitäpaitsi velvollinen milloin tahansa sallimaan poliisille katselmusta varten esteettömän pääsyn talliin sekä ajoneuvojen ja -kalujen säilytyshuoneisiin.

Jos tällaisessa katselmuksessa tai muutoin havaitaan, ett-eivät hevonen, ajoneuvot, silat tai muut kalut taikka ajurin-puku ole säädetyssä kunnossa, olkoon poliisiviranomaisella valta kieltää niitä käyttämästä, kunnes ne ovat hyväksytyt.

Pika-ajuria älköön kiellettäkö edellä mainittuun katsel-mukseen kutsumasta asiantuntijaa tai ajurinammatin harjoitta-jain edustajaa.

9 §.

Poliisiviranomainen osottaa ne yleiset paikat, joita saa pika-ajurien asemapaikoiksi käyttää.

Poliisin luvalla saakoon kuitenkin ajoneuvoja asettaa muil-lekin paikoille, missä niitä säännöllisesti tai määrättyissä tiloissa tarvitaan.

Älköön pika-ajuri, kun hän ei ole ajotoimessa, ajelko kaupungilla älköönkä pysähtykö muille kuin yllämainituille paikoille. Kylmällä ilmalla saakoon pika-ajuri kuitenkin käy-den ajella kaupungilla.

10 §.

Poliisin määräyksen mukaan tulee tarpeellisen määrän pika-ajureita joka päivä kello seitsemältä aamulla saapua ajuri-asetuille yleisöä palvelemaan.

Tilapäisen tarpeen sattuessa on pika-ajuri velvollinen poliisin erityisestä määräyksestä saapumaan osotetulle paikalle.

11 §.

Kun pika-ajuri tilaamatta saapuu rautatienasemalle mat-kustajia palvellakseen, tulee hänen paikalla päivystävälle poliisi-miehelle heti antaa numerolaattansa ja asettua osotetulle paikalle, josta hän ei saa ajaa esille, ennenkuin hänen numeronsa huu-detaan tai laatta annetaan takaisin.

Pika-ajurien, jotka höyrylaivojen saapuessa, yleisissä tai yksityisissä huvitiloissa tai muuten lukuisasti saapuvat toimitta-maan ajoa, tulee asettua sille paikalle ja ajaa esille siinä jär-jestyksessä, kuin poliisi on ennen määrännyt tai tilaisuudessa läsnäoleva poliisimies määrää.

12 §.

Kun joku asemalta kutsuu pika-ajuria kyyditsemään, selvästi osottamatta mitä ajoneuvoja hän tahtoo käyttää, tulee sen ajurin, joka kauimmin on ollut asemalla, ensi sijassa ajaa esille.

Jos pika-ajuri kutsuttaessa on ajanut asemalta, mutta häntä ei ole jostakin erityisestä syystä käytetty, saakoon takaisin entisen paikkansa, jos hän heti sen jälkeen sitä vaatii.

13 §.

Kun pika-ajuria käytetään, ottakoon hän selon siitä, tuleeko ajon tapahtua etäisyys- vai aikalaskun mukaan, ja antakoon, milloin sitä vaaditaan, numerolaattansa sille, joka häntä käyttää.

Ajon päätyttyä olkoon pika-ajurilla oikeus saada kyytirahaynnä numerolaattansa takaisin; kuitenkin saakoon, jos ajuri tilataan paluumatkaa varten, menomatkan maksun pidättää, kunnes paluu on tapahtunut, jos ajurille annetaan kirjallinen tilaus, johon on merkitty ei ainoastaan sen henkilön nimi, jonka tarpeiksi tilaus tehdään, vaan myöskin aika milloin ja paikka mistä kyyditsemisen tulee tapahtua. Jos pika-ajuri, joka on tilattu paluumatkaa varten, jää saapumatta paikalle, olkoon, paitsi sitä edesvastausta, johon hän on saattanut itsensä vikapääksi, menomatkalta tulevan kyytirahan menettänyt.

14 §.

Vasten pika-ajurin kieltoa älköön kaksi-istumisiin ajoneuvoihin yhdellä kertaa otettako useampia kuin kaksi henkilöä sekä sitäpaitsi kaksi alle kymmenen vuoden olevaa lasta tai yksi yli kymmenen vuoden oleva. Jos ajoneuvoissa on sijoja useammalle kuin kahdelle henkilölle, otettakoon niihin kolme henkilöä sekä yksi alle kymmenen vuoden oleva lapsi.

Pika-ajuri on velvollinen kuljettamaan matkustajain tavaroita, jos näiden tilavuus tai laatu ei voi vahingoittaa ajoneuvoja ja ne sopivasti käy sijoittaminen ajoneuvoihin tai ajurinnostuimelle.

15 §.

Pika-ajuri älköön kieltäytykö sillä alalla ja niihin paikkoihin, jotka ovat ajuritaksassa mainittuina, kyyditsemästä sitä, joka tahtoo häntä käyttää, paitsi:

kun hän voi näyttää kirjallisen tilauksen toiselta sa-
maksii ajaksi tai muun todellisen esteen;

kun hän on kotimatalla, jossa tapauksessa hän on
velvollinen istumaan ajoneuvojensa takaistuimella; sekä

kun se, joka tahtoo häntä käyttää, on epäsiistissä puki-
missa, päihdyksissä tai nähtävästi tarttuvaa tautia sairastava, ellei
kyyditsemistä vaadi poliisi tällaisten henkilöiden kuljettamista
varten, jossa tapauksessa pika-ajuri on oikeutettu poliisilaitok-
selta saamaan, paitsi ajopalkkiota, korvauksen ajoneuvoille sen
johdosta ehkä tulleesta vahingosta.

16 §.

Pika-ajuri on velvollinen:

tarkoin noudattaen, mitä ajoneuvoilla ajamisesta on
poliisijärjestyksessä säädetty, kyyditessään ajamaan tasaista
ravia;

kohteliaasti käyttäytymään jokaista kohtaan, joka häntä
käyttää, sekä palvelustoimituksessaan olemaan raitis ja muutoin-
kin noudattamaan siivoa käytöstä;

auttamaan tavaroita ajoneuvoihin ja niistä pois nostet-
taessa, mikäli se voi käydä päinsä, samalla kun hän velvollisuus-
tensa mukaisesti pitää silmällä hevostaan ja ajoneuvojaan;

ajaessaan mikäli mahdollista valvomaan, etteivät tavarat
vahingoitu tai häviä;

heti ajettavan poistuttua ajoneuvoista tarkastamaan, onko
niihin unohtunut tavaroita, sekä, jos niin on käynyt, heti palaut-
tamaan ne omistajalleen; ellei tämä käy päinsä, tulee aju-
rin heti tai viimeistään seuraavana aamuna jättää haltuunsa
ottamat tavarat johonkin poliisivartiokonttoriin;

ajuriasemalla oleskelemaan ajuriniistuinimella tai ajoneuvojen
vieressä; sekä

ehdottomasti noudattamaan poliisiviranomaisen tai viran-
toimituksessa olevan poliisimiehen virkatoimivaltansa piirissä
antamia määräyksiä ja ohjeita.

17 §.

Ankarasti kielletty on pika-ajurin:
puhuttelemalla tai viittoilemalla tarjoutumasta kyydit-
semään;

tarpeettomasti viivyttämästä sitä, joka häntä käyttää;
vaatimasta enempää maksua tai odotusrahaa kuin hänelle
taksan mukaan tulee;

pyytämästä juomarahoja;
kyydittävän suostumuksetta sallimasta toisen seurata mukana ajoneuvoissa;
matkalla luovuttamasta toiselle ohjaksia tai piiskaa;
tupakoimasta niin kauan kuin kyydittävä on ajoneuvoissa; sekä

asemilla tai kaduilla tai muilla yleisillä paikoilla kerääntymästä joukkoihin, tarpeettomasti läjähyttelemästä piiskalla tai muulla tavalla herättämästä huomiota tai aikaansaamasta pahenusta.

18 §.

Mitä näissä järjestyssäännöissä on sanottu pika-ajurista koskeeseen soveltuvilta kohdin myöskin ajurinrenkiä.

19 §.

Näiden järjestyssääntöjen rikkomisesta rangaistaan enintään viidenkymmenen markan sakolla, ellei rikkomuksesta katsota varoituksen voivan riittää.

20 §.

Pika-ajuri, joka on tuomittu törkeästä rikoksesta, menettäköön oikeutensa edelleen harjoittaa ammattiaan.

Jos pika-ajuri on useita kertoja saattanut itsensä vika-pääksi edesvastaukseen näiden järjestyssääntöjen rikkomisesta, tai saattaa itsensä tunnetuksi epäsäännöllisistä elintavoista, tai on käyttäytynyt sopimattomasti tai osottanut ilmeistä niskoittelua, tai jos hän muutoin osottautuu sopimattomaksi, voi maistraatti hänen kieltää ammattia edelleen harjoittamasta joko määrääjäksi tai ainiaaksi.

Ajurinrengin, joka on rikkonut yllämainitulla tavalla tai osottautunut sopimattomaksi, voi myöskin poliisimestari erottaa toimestaan.

21 §.

Poliisiviranomainen pitää lähinnä silmällä pika-ajureita sekä antaa heille tarpeen vaatimia toimiohjeita.

Poliisiviranomaisen on pidettävä tarkkoja muistiinpanoja ilmoitetuista ja hyväksytyistä pika-ajureista ja ajurinrengista sekä heidän tekemistään rikkomuksista, sekä yleensä sellaisia luetteloja, kuin pika-ajurilaitoksen silmälläpito vaatii.

Syytettä tehtäessä ajuririkoksesta tulee poliisiviranomaisen antaa tuomioistuimelle tarpeellinen ote tehtyjen rikosten luettelosta.

Helsingin kaupungin pika-ajuritaksa.

Maistraatin vahvistama heinäkuun 27 päivänä 1908.

Maksu pika-ajurilla ajamisesta suoritetaan alempana olevia tauluja ynnä niihin kuuluvia muistutuksia noudattamalla ja luetaan joko matkan tai ajan mukaan.

Lausetapa „päivällä“ tässä taksassa tarkoittaa aikaa klo 7:stä aamulla klo 12:een yöllä ja lausetapa „yöllä“ aikaa klo 12:sta yöllä klo 7:ään aamulla.

Maksu matkan mukaan.

	Kuomittomat ajo- neuvot		Kuomi- ajoneuvot	
	M.	p.	M.	p.
Ajo kaupunginasemakaavaan kuuluvalla alueella.				
Ajosta paikasta toiseen 1—9 kaupunginosassa, taikka 10—12 kaupunginosassa, taikka 13—15 kaupunginosassa, matkan pituuteen katsomatta	—	75	1	—
Ajosta 1—9 kaupunginosassa sijaitsevasta paikasta: niihin 10 kaupunginosan paikkoihin, jotka sijaitsevat Säästöpankinrannasta Hakaniemen torin poikki pitkin Sörnäisten rantatietä Ahdinkujaan vedetyn viivan eteläpuolella, tahi päinvastoin	—	75	1	—
niihin 13 kaupunginosan paikkoihin, jotka sijaitsevat Museokadun varrella tahi eteläpuolella sekä Caloniuksen- ja Nordenskiöldinkadun varrella tahi itäpuolella Lapinlahdenkadun jatkoon (Arkadia, Fjälldal, Leppäsuu, hautausmaa), tahi päinvastoin . . .	—	75	1	—
Kansallismuseon talolle	—	75	1	—
niihin 10 ja 11 kaupunginosan paikkoihin, jotka sijaitsevat Helsinginkadun varrella tahi eteläpuolella sekä Vilhonvuorikadun varrella tahi länsipuolella, tahi päinvastoin	1	—	1	50
12 kaupunginosan sekä Vilhonvuori- ja Pääskylänkadun välillä sijaitseviin 10 kaupunginosan paikkoihin, tahi päinvastoin	1	25	2	—
niihin 10 kaupunginosan paikkoihin, jotka ovat Pääskylänkadun pohjois- ja itäpuolella, tai päinvastoin	1	50	2	25
niihin 13 ja 14 kaupunginosan paikkoihin, jotka ovat Runebergin- ja Adlercreutzinkadun varrella tahi eteläpuolella (Vuorela, Taipale, Tykistöpiha, Nygård, Valo, Kivelä, Strömstenin puutarha, Taivallahti, Teurastuslaitos, Taivalsaari, Hietaniemi, uuden hautausmaan alue, Lapinlahden sairaala), tai päinvastoin	1	—	1	50

	Kuomittomat ajo- neuvot		Kuomi- ajoneuvot	
	M.	p.	M.	p.
muihin 14 ja 15 kaupunginosan paikkoihin (Kammio, Ruusula, Mäntymäki, Humalisto, Vaivaistalo, Humallahti, Miramar, Kinnekulle, Brävalla, Gunnarstorp, Lepola, Haga, Ulfåsa, Valhalla ja Väinölä), tahi päinvastoin	1	25	2	—
Ajo kaupunginasemakaavan ulkopuolella sijaitsevaan paikkaan.				
Ajosta 1—9 kaupunginosassa olevasta paikasta:				
Hakasalmen huvilaan	—	75	1	—
Hesperiaan ja Töölöön	1	—	1	50
Bjälbon huvilaan	1	50	2	25
Toivolan, Bärgevikin, Havannan, Granvikin, Nybackan, Tallbon, Setran ja Laaksolan huviloihin	1	75	2	50
muihin Seurasaarelle vievän suuren tien varrella oleviin huviloihin	2	—	3	—
muihin Meilahden läntisellä niemekkeellä oleviin huvi- loihin	2	25	3	50
Toivon, Sallin, Kaavin ja Savilan huviloihin	1	25	2	—
Läntisen Viertotien varrella kaupunginrajan ja Mei- lahden tiehaaran välillä oleviin huviloihin	1	50	2	25
mainittuu tiehaaran ja Robsahmin panimon välillä ole- viin huviloihin sekä sanottuun panimoon	2	—	3	—
muihin huviloihin Greijuksen taloon asti	2	50	3	25
kaikkiin Eläintarhan alueella oleviin paikkoihin	1	25	2	—
Fredriksbärgin asemalle	1	50	2	25
Eläintarhan huviloihin	1	—	1	50
Sörnästen lastauspaikalle, panimoon ja vankilaan, Val- lilan huvila-alueelle sekä Hermanniin, kiviportille asti	1	50	2	25
Toukolaan, Gumtähteen ja Pohjoispanimoon	1	75	2	75
muihin Itäisen Viertotien varrella oleviin huviloihin, Arabiaan asti	2	—	3	—
Annebärgiin ja Vantaan sillalle	2	25	3	50
Bleholmaan ja Korkeasaareen	1	—	1	50
Hanaholmaan, Nihtiin, Sumpariin, Tervasaareen, Ha- rakkaan, Liuskasaareen, Sirpalesaareen ja Bus- holmaan	1	25	2	—
Viaporin linnoitukseen	1	75	2	75
Skanssinmaalle ja Majakkasaareen (Aleksanterinsaareen)	2	50	3	75
Kuninkaansaareen (Mikaelinsaareen)	3	—	4	50
Santahaminaan (Leirisaareen)	3	50	4	75

Muist. Pika-ajuri on velvollinen kyydittämään edellä mainittuihin saariin ja Viaporin linnoitusalueelle ainoastaan siinä tapauksessa, että sinne on täysin ajokelpoinen ja viitoitettu tie.

Ajo rautatienasemalta.

Ajosta rautatienasemalta, lukuunottamatta enintään kahdenkymmenen minuutin odotusaikaa junan tulosta lukien, tulee pika-ajurille, joka on antanut numerolaatan päivystävälle poliisimiehelle, lisää ajopalkkaa 25 penniä.

Erityisiä määräyksiä.

1. Ajosta 10—12 kaupunginosassa olevasta paikasta 13—15 kaupunginosassa olevaan paikkaan, taikka rautatielinjan itäpuolella sijaitsevista kaupunginasemakaavan ulkopuolella olevista paikoista rautatielinjan länsipuolella oleviin paikkoihin, tahti päinvastoin, maksetaan sama ajopalkka kuin on määrätty ajosta 1—9 kaupunginosassa sijaitsevasta paikasta. Jos pika-ajurin on matkalla täytynyt kulkea sellaisen paikan kautta, jonne ajopalkka on korkeampi kuin määräpaikkaan, on korkeampi ajopalkka maksettava.
2. Ajosta 10—12 kaupunginosan paikoista kaupunginasemakaavan ulkopuolella olevaan paikkaan tahti päinvastoin, taikka ajosta 13—15 kaupunginosassa olevasta paikasta kaupunginasemakaavan ulkopuolella rautatielinjan länsipuolella olevaan paikkaan tai päinvastoin, taikka ajosta paikasta toiseen kaupunginasemakaavan ulkopuolella rautatielinjan itäpuolella tahti paikasta toiseen kaupunginasemakaavan ulkopuolella rautatielinjan länsipuolella on ajopalkka 50 penniä vähempi kuin ajosta samoihin paikkoihin 1—9 kaupunginosassa sijaitsevista paikoista.
3. Paluumatkalla paikasta, jonne yksinkertainen ajopalkka on yli 1 markan 25 pennin, maksetaan puoli ajopalkkaa.
4. Kun pika-ajuria käytetään hautausmaatossa tahti kyydittävä muutoin pyytää häntä ajamaan käyden, maksetaan ajopalkkaa kuten ajosta ajan mukaan *keskeytyksin*.

5. Jos pika-ajuria käytetään yöllä, maksetaan kaksinkertainen ajopalkka, ei kuitenkaan siinä tapauksessa että matkataksan mukainen ajo, josta ajopalkka on 75 penniä, alkaa ennen klo 12 yöllä.

6. Jos ilmoitettuun paikkaan ajaessa kyydittävä on *kerran* noussut pois ajoneuvoista tahi *kerran* seisottanut niitä enintään 5 minuutin ajan, maksetaan ajopalkka kuten *yhdestä* ajosta.

Maksu ajan

Päivällä		½ tuntia		1 tunti		1 ½ tuntia	
		M.	p.	M.	p.	M.	p.
Kuomittomat ajoneuvot	Keskeytyksin	1	25	2	—	3	—
	Keskeytymättä	1	50	2	50	3	75
Kuomi-ajoneuvot	Keskeytyksin	2	—	3	—	4	50
	Keskeytymättä	2	25	3	75	5	75
Yöllä		½ tuntia		1 tunti		1 ½ tuntia	
		M.	p.	M.	p.	M.	p.
Kuomittomat ajoneuvot	Keskeytyksin	2	50	4	—	6	—
	Keskeytymättä	3	—	5	—	7	50
Kuomi-ajoneuvot	Keskeytyksin	3	75	6	—	9	—
	Keskeytymättä	4	50	7	50	11	52

1 muist. Taulussa määrätty ajopalkka tarkoittaa ajoa sekä kaupunginasemakaavan piirissä että sen ulkopuolella, kuitenkin siten, että ajosta paikkaan, jonne yksinkertainen ajopalkka matkatakseen mukaan on yli 1 markan, suoritetaan ajopalkka kuten *keskeytymättömästä* ajosta.

2 muist. Ajopalkka luetaan täydeltä puolelta tunnilta, vaikka ajo olisi kestänyt lyhemmän aikaa.

mukaan.

2 tuntia		2 1/2 tuntia		3 tuntia		3 1/2 tuntia		4 tuntia		4 1/2 tuntia		5 tuntia	
M.	p.	M.	p.	M.	p.	M.	p.	M.	p.	M.	p.	M.	p.
4	—	5	—	6	—	7	—	8	—	9	—	10	—
5	—	6	25	7	50	8	75	10	—	11	25	12	50
6	—	7	50	9	—	10	50	12	—	13	50	15	—
7	50	9	50	11	25	13	—	15	—	17	—	18	75

2 tuntia		2 1/2 tuntia		3 tuntia		3 1/2 tuntia		4 tuntia		4 1/2 tuntia		5 tuntia	
M.	p.	M.	p.	M.	p.	M.	p.	M.	p.	M.	p.	M.	p.
8	—	10	—	12	—	14	—	16	—	18	—	20	—
10	—	12	50	15	—	17	50	20	—	22	50	25	—
12	—	15	—	18	—	21	—	24	—	27	—	30	—
15	—	18	75	22	50	26	25	30	—	33	75	37	50

3 *muist.* Puolen tunnin ajosta, joka on alkanut ennen k:lo 12 yöllä ja päättynyt viimeistään k:lo 12.10, maksetaan ajopalkka niinkuin ajosta päivällä.

4 *muist.* Pika-ajuri ei ole velvollinen toimittamaan kyyditystä yli taulussa mainitun pisimmän ajan 5 tunnin.

Odotus.

	Päivällä		Yöllä	
	M.	p.	M.	p.
11 jopa 15 minuutilta	—	50	1	—
$\frac{1}{2}$ tunnilta	—	75	1	25
$\frac{3}{4}$ »	1	25	2	50
1 »	1	50	3	—
$1\frac{1}{4}$ »	2	—	4	—
$1\frac{1}{2}$ »	2	25	4	50
$1\frac{3}{4}$ »	2	75	5	50
2 »	3	—	6	—
$2\frac{1}{4}$ »	3	50	7	—
$2\frac{1}{2}$ »	3	75	7	50
$2\frac{3}{4}$ »	4	25	8	50
3 »	4	50	9	—
$3\frac{1}{4}$ »	5	—	10	—
$3\frac{1}{2}$ »	5	25	10	50
$3\frac{3}{4}$ »	5	75	11	50
4 »	6	—	12	—
$4\frac{1}{4}$ »	6	50	13	—
$4\frac{1}{2}$ »	6	75	13	50
$4\frac{3}{4}$ »	7	25	14	50
5 »	7	50	15	—

1 *muist.* Odotusmaksu luetaan täydeltä neljännestunnilta, vaikkakin odotus olisi kestänyt lyhemmän aikaa.

2 *muist.* Enintään 10 minuutin odotuksesta ei suoriteta eri maksua, mutta jos odotus menee tämän ajan yli, suoritetaan maksu koko ajalta.

3 *muist.* Pika-ajuri ei ole velvollinen odottamaan yli taulussa osotetun pisimmän ajan 5 tunnin.

Erityisiä määräyksiä.

1. Kun pika-ajuri noudetaan lähimmältä pika-ajuriasemalta, suoritetaan 25 pennin lisämaksu. Noudettaessa tahi tilattaessa etäämpänä sijaitsevalta pika-ajuriasemalta suoritetaan puoli ajopalkkaa ja kaupunginasemakaavan ulkopuolella sijaitsevaan paikkaan täysi ajopalkka.

2. Jos pika-ajuri on tilauksesta saapunut ilmoitettuun paikkaan, mutta jäänyt saamatta kyytiä, on hänelle tuleva täysi kyytiraha ajosta siihen paikkaan, jonne hänet oli kutsuttu.
3. Tulipalon aikana yöllä on pika-ajuri velvollinen yksinkertaisesta ajopalkasta *palopaikalle* kuljettamaan poliisimiehistöä ja palokunnan jäseniä.
4. Jos pika-ajuritaksan soveltamisessa syntyy epäilystä sen oikeasta sisällyksestä, käyttäköön sekä kyydittävä että pika-ajuri poliisin välitystä, ja olkoon siinä noudatettavana se mielipide, joka on kyydittävän eduksi.
5. Pika-ajureille vahvistettujen järjestyssääntöjen mukaan on pika-ajuri velvollinen, kun häntä käytetään, ottamaan selvän, onko ajo tapahtuva matka-vaiko aikataksan mukaan.
6. Rangaistuksesta sille, joka on pika-ajurille maksamatta hänelle tulevan ajopalkan tai odotusmaksun, taikka pika-ajurille, joka vaatii suurempaa ajopalkkaa kuin hänelle on tuleva, on erittäin säädetty.

Helsingin kaupungin kuorma-ajurien järjestysohjeet.

Maistraatin vahvistamat syyskuun 10 päivänä 1892 ja osittain muutetut huhtikuun 22 päivänä 1895.

1 §.

Joka haluaa saada oikeutta kuorma-ajurin ammatin harjoittamiseen Helsingissä, hakekoon sitä, oheen pannen mainetodistuksen ja ilmoituksen ajoneuvojen luvusta, jota hän aikoo käyttää, maistraatilta, joka, saatuaan poliisikamarilta lausunnon hakijan soveliaisuudesta, harkinnan jälkeen antaa päätöksen asiassa ynnä tiedon siitä numerosta, millä hakija kuorma-ajurina pannaan kirjaan. Ennenkuin kuorma-ajuri saapi käyttää hänelle tässä kohden myönnettyä oikeutta, pitää hänen poliisikamarissa näyttää ote maistraatin asiassa tekemästä pöytäkirjasta.

Oikeutensa menettämisen uhalla on kuorma-ajuri velvollinen kunakin vuonna joulukuussa, sitä varten kuulutettuna päivänä, ilmoittamaan poliisikamarille, haluaako hän seuraavana vuonna käyttää sanottua oikeutta.

Kuorma-ajurin tulee antaa poliisikamarille tieto asunnostaan sekä sen muutoksesta.

Liikkeen lakkauttaessaan on kuorma-ajuri velvollinen, palauttamalla maistraatin pöytäkirjan, jonka nojalla hän on liikettensä harjoittanut, viipymättä ilmoittamaan siitä maistraatille, jota paitsi siitä myös on ilmoitettava poliisikamarissa.

2 §.

Älköön kukaan yleisöä palvelko kuorma-ajurin ajomiehenä, olematta siihen toimeen poliisikamarin hyväksymä; ja ajomieheksi hyväksyttäköön ainoastaan se, joka on puhdasmaineinen, täyttänyt 18 vuotta sekä tunnettu raittiiksi ja kunnolliseksi.

3 §.

Kuorma-ajurin tulee ajossa pitää hyvää, hyvin hoidettua ja hyvässä kengässä olevaa hevosta sekä kelpollista ajoneuvoa vahvoin ja soveliain valjain; ja pitää ajomiehen aina olla eheissä ja siisteissä vaatteissa.

4 §.

Ajosta joutilaina ollessaan älkööt kuorma-ajurit pysähtykö tahi kokoontuko muille kuin poliisin siihen tarkoitukseen osottamille paikoille; ja on kuorma-ajuri kylmällä ilmalla velvollinen pitämään lämmintä peitettä hevosensa selässä, kun hevonen ei ole liikkeessä.

5 §.

Kuorma-ajuri noudattakoon raitista ja siivoa käytöstä älköönkä, ollessaan ajoneuvoineen sitä varten osotetulla yleisellä asemalla, kieltäytykö toimittamasta ajoa sille, joka häntä siihen pyytää, älköönkä myöskään siinä eikä muualla häiritkö järjestystä tahi turvallisuutta melulla, rajulla ja varomattomalla ajamisella, tarpeettomasti hevostaan ruoskimalla tahi muulla tavalla.

6 §.

Numeron, jolla ajoneuvo on kuorma-ajuriluetteloon kirjotettu, tulee ajoa toimittaessa olla sijoitettuna kahteen hevosen länkiin kiinnitettyyn, tinatusta rautalevystä tehtyyn laattaan sekä rattaita käyttäessä sitäpaitsi vähintään 20 senttimetrin korkuisin

numeroin aisain ulkolaitaan tahi, ellei numeroa täten voi sopivasti sijoittaa, muuhun poliisin määräämään näkyvään paikkaan.

Sen lisäksi pitää ajomiehellä olla mukanaan kuorma-ajurin numeroa osottava irtonainen numerolaatta sekä kappale voimassa olevaa taksaa ja näitä järjestysohjeita.

7 §.

Ajon päätyttyä on kuorma-ajuri oikeutettu saamaan ajo-palkkansa määrätyn taksan tahi sopimuksen mukaan; älköönkä vaatiko suurempaa palkkaa, ei myöskään juomarahaa.

Kuorma-ajurin tulee, kun häntä käytetään ajoa toimittamaan, antaa sille, joka sitä pyytää, numerolaattansa, joka palautetaan ajurille, sittenkun hän kunnollisesti on toimittanut hänelle uskottun ajon.

8 §.

Kaupungin voimassa olevan palojärjestyksen mukaan ja siinä säädetyn rangaistuksen uhalla pitää kuorma-ajurin olla varustettu rattaille sijoitetulla rautavanteisella vesitynnyrillä ja vesiammeella rekineen sekä niillä ottaa osaa vedentuontiin palopaikalle mainitun palojärjestyksen määräysten mukaan.

9 §.

Poliisikamarilla on lähin vaarinpito kuorma-ajureista ja oikeus antaa heille tarpeelliset lisäohjeet; ja kuorma-ajuri on velvollinen poliisikamarin määräämänä aikana osotetulla paikalla tarkastuttamaan hevosen, ajoneuvonsa ja valjaansa sekä, jos katselmuksessa jossakin suhteessa tehdään muistutus, heti korjaamaan huomautetut puutteellisuudet; kunnes se on tapahtunut, saakoon katsastuksen toimittava poliisimies ottaa kuorma-ajurilta numerolaatan pois ja kieltää häntä sillä aikaa ammattiansa harjoittamasta.

10 §.

Näiden järjestysohjeitten määräysten rikkominen rangaistetaan kaupungissa noudatettavan poliisijärjestyksen mukaan sakolla kymmenestä viiteenkymmeneen markkaan tahi kuorma-ajuri-oikeuksien menettämisellä.

Jos kuorma-ajuri tuomitaan rangaistukseen rikoksesta, joka

tuottaa huonon maineen, on hän menettänyt oikeuden edelleen harjoittaa ammattiansa.

Kuorma-ajurin tahi ajomiehen, joka saattaa itsensä tunnetuksi säädyttömästä elämästä, sopimattomasta käytöksestä tahi myös muutoin osottautuu sopimattomaksi toimeensa, voi poliisikamari siitä erottaa.

Helsingin kaupungin kuorma-ajuritaksa.

Maistraatin vahvistama toukokuun 26 päivänä 1906.

Vetopalkka luetaan, ellei erityistä sopimusta vähemmästä hinnasta kuorma-ajurin ja vedättäjän välillä ole tehty, seuraavien määräysten mukaan:

Hinta ajan mukaan.

	Smk.
Hevospäivätyöstä (kymmenen tuntia kestävästä) maksetaan mieheltä, hevoselta ja ajokaluilta	8: —
Puolesta sam. (viisi tuntia) sam. sam.	4: 50
Yhden tunnin ajoista	1: —
sekä lisä-ajalta, kultakin neljänneštunnilta	—: 25

Hinta matkan mukaan.

Kuljetuspalkka maksetaan kuormalta:

1. Rautatientorilta ja rautatien halkopihalta:

1, 2, 3, 4 ja 5 kaupunginosan taloihin, Siltasaareen 10 kaupunginosassa, Leppäsuon huvilaan sekä Läntisen viertotien varrella oleviin huviloihin Hesperiaan ja Taipaleeseen asti	1: —
6, 7, 8 ja 9 kaupunginosan taloihin, muihin 10 kaupunginosan taloihin Lintulahdenkatuun asti, Sakariaan- ja Aadolfinkadun länsipuolelle 11 kaupunginosaan, hautausmaille, Lapinlahden sairaalaan, Läntisen viertotien varrella oleviin huviloihin Hesperiaasta ja Taipaleesta alkaen Eläintarhantiehen saakka	1: 25

- 10 ja 11 kaupunginosan muihin osiin, niin myös
12 kaupunginosaan Viipurinkadun ja Fredriksberginkadun itäosan eteläpuolelle, muihin Läntisen viertotien ja Seurasaaren tien varrella oleviin huviloihin aina kaupunginrajaan saakka 1: 50
- 12 kaupunginosan muihin osiin sekä Sörnäisten haararadan pohjoispuolella oleviin paikkoihin aina kaupunginrajaan saakka 1: 75
2. *Siltavuorenrannasta:*
- 1, 2, 3 ja 8 kaupunginosan taloihin, Fredrikinkadun itäpuolella oleviin 4 ja 5 kaupunginosan taloihin sekä Lintulahden-, Sakariaan- ja Aadolfinkadun länsipuolella sijaitseviin 10 ja 11 kaupunginosan taloihin 1: —
- 6, 7 ja 9 kaupunginosan taloihin, 4, 5, 10 ja 11 kaupunginosan muihin taloihin sekä 12 kaupunginosaan Viipurinkadun ja Fredriksberginkadun itäosan eteläpuolelle, samoinkuin Läntisen viertotien varrella oleviin huviloihin Hesperiaan ja Taipaleeseen saakka 1: 25
- 12 kaupunginosan muihin taloihin, Sörnäisten haararadan pohjoispuolella oleviin paikkoihin, hautausmaalle, Lapinlahden sairaalaan sekä Läntisen viertotien varrella oleviin huviloihin Hesperiaasta ja Taipaleesta alkaen aina Eläintarhantiehen saakka 1: 50
- muihin Läntisen viertotien ja Seurasaaren tien varrella oleviin huviloihin aina kaupunginrajaan saakka 1: 75
3. *Pohjoissataman rannasta, Katajanokan kanavalta ja Linnanrannasta:*
- 1, 2, 3 ja 8 kaupunginosan taloihin, Fredrikinkadun itäpuolella oleviin 4 ja 5 kaupunginosan taloihin, Vuorimiehenkadun pohjoispuolella olevaan 7 kaupunginosaan sekä Siltasaarelle 10 kaupunginosassa 1: —
- 6 ja 9 kaupunginosan taloihin, muihin 4, 5 ja 7 kaupunginosan taloihin sekä 10 kaupunginosaan Lintulahdenkatuun asti, 11 kaupunginosaan Sakariaan- ja Aadolfinkadun länsipuolelle, Lepäsuon huvilaan samoinkuin Läntisen viertotien

- varrella oleviin huviloihin Hesperiaan ja Taipaleeseen saakka 1: 25
- 10 ja 11 kaupunginosan muihin taloihin, 12 kaupunginosassa Viipurinkadun ja Fredriksberginkadun itäosan eteläpuolisiin taloihin, hautausmaille, Lapinlahden sairaalaan sekä Läntisen viertotien varrella oleviin huviloihin Hesperiaasta ja Taipaleesta alkaen aina Eläintarhantiehen saakka 1: 50
- 12 kaupunginosan muihin osiin, Sörnäisten haararadan pohjoispuolella oleviin paikkoihin kaupunginrajaan saakka sekä muihin Läntisen viertotien ja Seurasaaren tien varrella oleviin huviloihin kaupunginrajaan saakka 1: 75
4. *Länsirannasta ja Makasiinirannasta:*
- 1, 2, 3, 7, 8 ja 9 kaupunginosan taloihin sekä Fredrikinkadun itäpuolella oleviin 4 ja 5 kaupunginosan taloihin 1: —
- 6 kaupunginosan taloihin, 4 ja 5 kaupunginosan muihin taloihin, Siltasaarelle 10 kaupunginosassa, Leppäsuon huvilaan sekä Läntisen Viertotien varrella oleviin huviloihin Hesperiaan ja Taipaleeseen saakka 1: 25
- 10 kaupunginosan muihin taloihin aina Lintulahdenkatuun saakka, 11 kaupunginosan taloihin Sakariaan- ja Adolfinkadun länsipuolelle, hautausmaille, Lapinlahden sairaalaan sekä Läntisen viertotien varrella oleviin huviloihin Hesperiaasta ja Taipaleesta alkaen Eläintarhantiehen saakka 1: 50
- 10 ja 11 kaupunginosan muihin osiin, 12 kaupunginosaan, Sörnäisten haararadan pohjoispuolella oleviin paikkoihin aina kaupunginrajaan saakka sekä muihin Läntisen viertotien ja Seurasaaren tien varrella oleviin huviloihin kaupunginrajaan saakka 1: 75
5. *Hietalahden ja Ruoholahden rannasta:*
- 4, 5 ja 6 kaupunginosan taloihin, hautausmaille, Lapinlahden sairaalaan ja Leppäsuon huvilaan 1: —
- 1, 2, 3, 7, 8 ja 9 kaupunginosan taloihin sekä Läntisen viertotien varrella oleviin huviloihin Hesperiaan ja Taipaleeseen saakka 1: 25

- 10 ja 11 kaupunginosassa Lintulahden-, Sakariaan- ja Aadolfinkadun länsipuolisiin taloihin, Läntisen viertotien varrella oleviin huviloihin Hesperiasta ja Taipaleesta alkaen Eläintarhantiehen saakka 1: 50
- 10 ja 11 kaupunginosan muihin taloihin, 12 kaupunginosaan, Sörnäisten haararadan pohjoispuolella oleviin paikkoihin kaupunginrajaan saakka sekä muihin Läntisen viertotien ja Seurasaaren tien varrella oleviin huviloihin kaupunginrajaan saakka 1: 75
6. *8 kaupunginosasta (Katajanokalta):*
- saman sekä 1 ja 3 kaupunginosan kuin myös niihin .2 kaupunginosan taloihin, jotka ovat Mikonkadun itäpuolella 1: —
- 2 kaupunginosan muihin taloihin, 4, 5, 6, 7 ja 9 kaupunginosan taloihin, Siltasaarelle 10 kaupunginosassa, Leppäsuon huvilaan sekä Läntisen viertotien varrella oleviin huviloihin Hesperiaan ja Taipaleeseen saakka 1: 25
- 10 kaupunginosan muihin taloihin Lintulahdenkatuun saakka, Sakariaan- ja Aadolfinkadun länsipuolisiin 11 kaupunginosan taloihin sekä Läntisen viertotien varrella oleviin huviloihin Hesperiasta ja Taipaleesta alkaen Eläintarhantiehen saakka 1: 50
- 10 ja 11 kaupunginosan muihin osiin, 12 kaupunginosaan, Sörnäisten haararadan pohjoispuolella oleviin paikkoihin kaupunginrajaan saakka sekä muihin Läntisen viertotien ja Seurasaaren tien varrella oleviin huviloihin kaupunginrajaan saakka 1: 75
7. *Merisatamasta:*
- 3, 5, 6, 7 ja 9 kaupunginosan taloihin 1: —
- 1, 2, 4 ja 8 kaupunginosan taloihin, Siltasaarelle 10 kaupunginosassa, Leppäsuon huvilaan sekä Läntisen viertotien varrella oleviin huviloihin Hesperiaan ja Taipaleeseen saakka 1: 25
- 10 kaupunginosan muihin taloihin Lintulahdenkatuun saakka, Sakariaan- ja Aadolfinkadun länsipuolisiin 11 kaupunginosan taloihin sekä

- Läntisen viertotien varrella oleviin huviloihin Hesperiasta ja Taipaleesta alkaen Eläintarhantien saakka 1: 50
- 10 ja 11 kaupunginosan muihin osiin, 12 kaupunginosaan, Sörnäisten haararadan pohjoispuolella oleviin paikkoihin kaupunginrajaan saakka sekä Läntisen viertotien ja Seurasaaren tien varrella oleviin huviloihin kaupunginrajaan saakka 1: 75
8. *Kaupungin muista paikoista luetaan sama vetopalkka kuin lähimmästä yllämainituista lähtöpaikoista.*
- Muist. 1.* Vetopalkka lasketaan kuormalta, ellei kuorma-ajurin ja vedättäjän välillä toisin sovita.
- Muist. 2.* Kuormaksi luetaan:
halvoja: 2 kuutiometriä eli $\frac{1}{2}$ metristä syltä;
viljaa: 8 hehtolitraa;
suolaa: 7 ”
kivihiiliä: 8 ”
kalkkia: 8 ”
tiiliä: 150 kpl. ruskeaksi poltettua;
hiekkaa, katukiviä ja savea: 0,3 kuutiometriä;
vettä: tavallinen tynnyri tai amme;
muuta tavaraa: enintään 650 kilogrammaa.
- Muist. 3.* Vetopalkka on samalla korvaus tavarann kuormittamisesta ja kuorman purkamisesta, mutta ei tavarann aluksesta kantamisesta eikä säilytysluoneeseen sijoittamisesta.
- Muist. 4.* Jos kuorma-ajuria viivytetään enemmän aikaa kuin tarvitaan kuorman tekemiseen, kuljettamiseen ja purkamiseen, saa hän kultakin neljänneštunnilta 20 penniä odotuspalkkaa.

Pyöräilyssä noudatettavia ohjeita.

Uudenmaan läänin kuvernöörin vahvistamat huhtik. 8 p:nä 1895.

1 §.

Polkupyörällä ei saa poliisikamarin luvatta ajaa muualla kuin sellaisella paikalla, joka on luovutettu ajoon tahi ratsastukseen käytettäväksi, paitsi kaupungin esplanaadeissa ja puisti-

koissa, missä se on sallittu klo 4:stä klo 9:än aamulla, ja kaupungin puistoissa klo 4:stä aamulla klo 10:en a. p.; kuitenkin sallittakoon kymmentä vuotta nuorempain lasten siellä käyttäjä polkupyörää muinakin aikoina, kun se voi haitatta käydä päinsä, mutta on ajo poliisin käskystä paikalla lopetettava.

Osittain muutettu poliisijärjestyksen 17 §:n kautta.

2 §.

Katuja ja toreja ei saa käyttää ajoharjoituksiin eikä edestakaisin ajoon; ja on niinkään kielletty rinnakkain kuljettamista useampaa kuin kahta polkupyörää.

3 §.

Jokaisella, joka pyöräilee kaupungin kaduilla, toreilla tahi yleisillä paikoilla, niin myös kaupunkiin yhdistetyillä alueilla olevilla viertoteillä ja teillä, pitää polkupyörän takana olla satulaan tahi satulalaukkuun kiinnitetty numerolaatta, jonka numeron, maalattuina valkealla värillä mustalle pohjalle, pitää olla vähintään kahdeksan senttimetriä korkeat.

Sinä aikana, jolloin katulyhdyt ovat sytytettyinä, on polkupyörässä pidettävä sytytettynä lyhtyä, jonka molemmissa sivulaseissa, jotka pitää olla himmeiksi tahkotut, on oleva sama numero vähintään neljän senttimetrin korkuisin numeromerkein.

Numero ei saa pyöräillessä olla peitettynä.

4 §.

Tiedustelun johdosta ilmoittaa poliisikamari mitä numeroa polkupyörässä on käytettävä sekä antaa siitä todistuksen, jossa mainitaan polkupyörän omistajan nimi, ammatti ja osote.

Siten annetun numeron saa ainoastaan poliisikamariin tehdyn ilmoituksen jälkeen toiselle luovuttaa.

5 §.

Pyöräilijä on velvollinen hevosella ajavia ja ratsain kulkevia kohdatessaan pitäytymään oikealle;

talutettavan hevosen sivuuttaessaan pitäytymään sille puolelle, missä taluttaja kulkee;

ajamaan hiljaista vauhtia tungospaikoissa, kadunkulmauksissa sekä muutoin, milloin yhteenajon vaaraa voi syntyä, ja on viimeksi mainitussa tapauksessa soittokellolla annettava merkki; hiljaisella vauhdilla ymmärretään nopeutta, joka ei ole

sen suurempi kuin että aikuinen mies rivakasti astuen voi pysyä polkupyörän rinnalla;

varovasti sivuuttamaan hevosia ja astumaan pyörältä alas kohdatessaan hevosen, joka näyttää levottomuuden merkkejä, sekä muutoinkin, kun se on tarpeellista tapaturman välttämiseksi; niin myös

poliisin käskystä sekä ajettuaan yhteen jalkamiehen, ratsastajan tahi hevosajoneuvon kanssa paikalla pysäyttämään polkupyörän..

6 §.

Näiden määräysten rikkominen rangaistaan enintään kahdenkymmenen markan sakolla.

Lisäys.

Uudenmaan läänin kuvernöörin yksissä neuvoin maistraatin kanssa antama heinäk. 22 p:nä 1907.

Moottosykli pitää olla varustettu automobiililiikenteen järjestyssääntöjen 3 §:n 2 momentissa (nytemmin 2 §:n 1 momentin f kohdassa) mainitulla merkinantolaitteella.

Moottosyklin varusteista ja käyttämisestä olkoon muutoin voimassa mitä tavallisista polkupyöristä on säädetty; kuitenkin että moottosykliin sovelletaan mitä automobiililiikenteen järjestyssääntöjen 8 §:ssä (nytemmin 5 §:ssä) on henkilöliikenteestä sanottu.

Helsingin kaupungin palkkasoutajain taksa ja järjestyssäännöt.

Maistraatin vahvistamat heinäkuun 16 päivänä 1881.

1:ksi. Kuljetuspalkkaa kahdella aikuisella henkilöllä miehitetyistä veneestä maksetaan:

A. Kauppatorin viereisestä venesatamasta.

Katajanokalle, Blekholman saarille, Ulriikkaporin veistämöön ja Saunakadun laiturille sekä Pohjoissataman rantasiltaan, 1—4 henkilöltä 1:—
sekä jokaiselta lisäksi olevalta henkilöltä —: 25

Viaporiin, Siltasaarille, Kaisaniemeen, Töölönlahden viereisiin huviloihin, Sörnäsiin ja välillä oleviin huviloihin, Verkkoihin, Plättiin, Knihtiin, Sumppariin, Sini-vuoremaalle, Korkeasaareen, Hylkysaareen, Palosaa-reen, Harakkaan ja Uunisaarille sekä Pohjois- ja ulko-satamassa sijaitseviin aluksiin, 1—4 henkilöltä 1: 60
 sekä jokaiselta lisäksi olevalta henkilöltä —: 40

Turholmaan, Holmvikiin, Stansvikiin, Busholmaan, Saukkoon, Munkkisaareen, Hernesaareen, Santaholmaan Punavuorelle ja Hietalahteen, 1—4 henkilöltä 2: —
 sekä jokaiselta lisäksi olevalta henkilöltä —: 50

Gumtähteen, Vanhaankaupunkiin ynnä Hertonäsin tällä puolen oleviin huviloihin, Tammelundiin, Degeröhön (sisäväylää), Kulosaarelle, Majakkasaarelle, Santahami-naan, Ruoholahden hautausmaille, Merholmaan, Pässä-saarille ja Lapinlahteen, 1—4 henkilöltä 2: 40
 sekä jokaiselta lisäksi olevalta henkilöltä —: 60

Rönnskäriin ja Drumsön itärantaan, Hietaniemeen, Lapinlahden hautausmaalle, Taivallahteen, Rajasaareen, Humallahteen ja Seurasaareen, 1—4 henkilöltä 3: 20
 sekä jokaiselta lisäksi olevalta henkilöltä —: 80

Jollakseen, Villingeen, Drumsöhön, paitsi itärantaan, Löföhön, Granöhön, Hagalundiin, Otnäsiin, Huopalah-teen, Munkkiniemeen, Meilahteen ja Melköhön, 1—4 henkilöltä 4: —
 sekä jokaiselta lisäksi olevalta henkilöltä 1: —

B. Hietalahden satamasta.

Busholmaan, Saukkoon, Santaholmaan, Hernesaa-reen, Merholmaan ja Pässisaarille, 1—4 henkilöltä 1: —
 sekä jokaiselta lisäksi olevalta henkilöltä —: 25

Drumsön itärantaan sekä Lapinlahteen, Taivallah-teen, Humallahteen, Rajasaareen ja Seurasaareen, 1—4 henkilöltä 1: 60
 sekä jokaiselta lisäksi olevalta henkilöltä —: 40

Drumsöhön, paitsi saaren itärantaan, sekä Rönnskäriin, Melköhön, Hagalundiin, Otnäsiin, Munkkini-meen, Huopalahteen, Meilahteen, Löföhön, Granöhön ja Svartöhön, 1—4 henkilöltä 2: —
 sekä jokaiselta lisäksi olevalta henkilöltä —: 50

C. Kaisaniemestä

Töölönlahden viereisiin huviloihin ja Siltasaarelle,
1—4 henkilöltä — : 80
sekä jokaiselta lisäksi olevalta henkilöltä — : 20

2:ksi. Paluumatkalta, jolle lähdetään puolen tunnin kuluttua perille saapumisesta, maksetaan puoli kuljetuspalkkaa, mutta ei odotusrahaa.

3:ksi. Aikuisen henkilön seurassa olevain kymmentä vuotta nuorempain lasten puolesta maksetaan puolet taksassa mainitusta määrästä.

4:ksi. Tilatessa vene määräajaksi, vähintään kolmeksi ja enintään kahdeksitoista tunniksi, suoritetaan vuokraa marka tunnilta niin kauan kuin soutua tahi purjehdusta kestää, sekä odotuksesta tilausaikana 75 penniä tunnilta, ja maksetaan täydeltä tunnilta, vaikka venettä olisi lyhempi aika käytetty. Jos veneenkuljettaja tilataan noutamaan joku kaupungin satamain ulkopuolella sijaitsevasta paikasta, saakoon, paitsi täyttä maksua paluumatkalta, myös saman maksun matkalta mainittuun paikkaan, ellei paluumatkaa kaupunkiin aloteta puolen tunnin kuluessa siitä kellonlyömästä, joksi vene on tilattu, jossa tapauksessa noutopaikalle menosta maksetaan ainoastaan puoli kuljetuspalkkaa.

Jos venettä halutaan pitemmäksi ajaksi kuin tässä on mainittu, tehtäköön siitä eri sopimus.

5:ksi. Odotuksesta, kun venettä ei ole tilattu määräajaksi, maksetaan 75 penniä tunnilta, jos odotusaika on puolta tuntia pitempi, mutta 2:ksi kohdan mukaan ei ensimmäiseltä puolelta tunnilta makseta odotusrahaa; ja olkoon veneenkuljettaja ehdottomasti velvollinen odottamaan ainakin kuusi tuntia.

6:ksi. Kukin vene pitää olla miehitetty kahdella aikuisella henkilöllä, joista ainakin toisen tulee olla mies; mutta jos useampia soutajia halutaan, tehtäköön siitä samoin kuin korvauksestakin eri sopimus veneenkuljettajan kanssa.

7:ksi. Veneenkuljettaja älköön vasten jonkin matkustajan tahtoa käyttääkö purjeita.

8:ksi. Kun henkilö tahi seura haluaa suorittaa täyden maksun taksan mukaan, on veneenkuljettaja velvollinen kohta, olematta oikeutettu useampia matkustajia odottamaan, irroitamaan veneen ja lähtemään matkaan.

9:ksi. Veneenkuljettajat ottaa maistraatti vuoden purjeduskaudeksi kerrallaan, ja ovat he lähinnä satamakapteenin alaiset, joka 2 markan 50 pennin maksusta antaa heille kappaleen tätä taksaa ja läkkilevystä tehdyn laatan, jossa mainitaan veneen numero sekä henkilömäärä, minkä vene satamakapteenin harkinnan mukaan enintään voi kantaa; ja pitää veneenkuljettajan aina olla varustettuna taksalla sekä vaadittaessa näyttää se, niin myös pitää laatta kiinnitettynä määrättyyn näkyvään paikkaan veneessä; ja on veneenkuljettajan kielletty vastaanottamasta useampia henkilöjä kuin vene laatan mukaan voi kantaa.

10:ksi. Kovassa myrskyssä ei soutaja ole velvollinen lähtemään matkaan, mutta ei muutoin saa kieltäytyä pyydetessä palvelemasta yleisöä soudulla, purjehduksella tahi odotuksella. Jos tässä kohden erimielisyyttä syntyy soutajan ja häntä tarvitsevan välillä, ratkaisee satamakapteeni riidan.

11:ksi. Veneenkuljettaja älköön vaatiko enempää vuokraa eikä odotusrahoja kuin tässä taksassa mainitaan.

12:ksi. Jos soutaja rikkoo tässä taksassa olevia järjestyssääntöjä tahi muutoin käyttäytyy yleisöä kohtaan sopimattomasti, vetäköön sakkoa viidestä viiteenkymmeneen markkaan, joka sakko jaetaan ja maksuvarain puutteessa sovitetaan niinkuin uhkasakosta laissa ja yleisissä asetuksissa on säädetty.

13:ksi. Näiden järjestyssääntöjen rikkomista koskevat asiat käsittelee kaupungin poliisikamari¹⁾, joka, jos syytä siihen on, kieltäköön soutajaa purjehduskauden kuluessa enää harjoittamasta amnattiaan.

Lisäys.

Sattuneesta syytä on maistraatti heinäkuun 9 päivänä 1892 harkinnut kohtuulliseksi vahvistaa sellaisen lisäyksen Helsingin palkkasoutajille nykyään voimassa oleviin heinäkuun 16 päivänä 1881 vahvistettuihin järjestyssääntöihin, *että soutajain pitää odottaa tilausta siinä järjestyksessä kuin he saapuvat maihinnousupaikalle, ollen yleisöllä kuitenkin valta käyttää sitä palkkasoutajaa, jota haluaa.*

¹⁾ Nyttemmin maistraatti.

Helsingin kaupungin kaupunginlähettilaitoksen järjestys- säännöt ja taksa.

Maistraatin vahvistamat huhtik. 23 p:nä 1887.

1 §.

Joka tahtoo, käyttämällä tätä laitosta varten määrättyä merkkiä, kadulla, torilla tahi muulla yleisellä paikalla kaupungin piirissä tarjoutua kaupunginlähettinä yleisölle toimittamaan sellaiseen toimeen kuuluvia tehtäviä, ilmoittautukoon maistraatissa ja antakoon sekä todistuksen siitä, että hakija on hyvämaineinen ja täysi-ikäinen ja omaa tarkoitukseen vaadittavan lukuja kirjoitustaidon, että myös kelvollisen takauksen vähintään viidenkymmenen markan summalle siitä vahingosta, minkä hakija kaupunginlähettinä ehkä tuottaa jollekin, joka häntä käyttää; ja on maistraatilla valta, katsoen hakijan ominaisuuksiin ja siihen, miten sovelias hän on tähän toimeen, niin myös muihin asiaan vaikuttaviin seikkoihin, päättää, hyväksytäänkö hakemus vai ei.

2 §.

Kaupunginlähetit ovat kaupungin poliisikamarin valvonnan alaiset, ja sentähden jokaisen, joka kaupunginlähetiksi otetaan, pitää, ennenkuin hänen toimintansa alkaa, näyttää maistraatilta saamansa hyväksymispöytäkirja poliisikamarissa, joka siitä teettää tarpeellisen muistoonpanon ja kohtuullisesta maksusta antaa sekä Helsingin kaupungin vaakunalla, sanalla „Kaupunginlähetti“ ja numerolla varustetun merkin, että myös palveluslupakirjan, joka etupäässä sisältää kaupunginlähetin nimen, numeron ja tunto-merkit sekä muutoin nämät säännöt niihin kuuluvine taksoineen.

3 §.

Kuiteiksi sekä tehtävän vastaanotosta että suorituksesta pitää kaupunginlähetillä aina olla mukanaan poliisikamarin antaman mallin mukaisia painettuja kaavakkeita, joihin kirjoitetaan vastaanotetun tahi perille jätetyn tavaran laatu ja arvo ynnä päivä ja tunti, jolloin tehtävä annettiin tahi suoritettiin, kuin myöskin nimikirjoitus, edellisessä tapauksessa kaupunginlähetin, jonka heti, maksun saatuaan, muistuttamatta tulee kirjoittaa ja tarjota kuitti vastaanottamastaan tehtävästä sekä, jos kuittia ei haluta, hävittää se, jälkimäisessä tapauksessa sen, jonka luona tehtävä suoritettiin.

4 §.

Kaupunginlähetti on velvollinen poliisimiehelle ja jokaiselle, joka häntä käyttää, tahi häneltä vastaanottaa mitä hänelle on uskottu, vaadittaessa näyttämään palveluslupakirjansa, ehken tarpeellisen tuntomerkkien tarkastuksen toimittamiseksi tahi tarvittavan selvän saamiseksi siitä, mitä säännöt tahi taksa esillä olevan tapauksen varalta säätävät.

5 §.

Poliisikamari määrätköön, kun sitä on tarpeen, onko ja missä järjestyksessä yhden tahi useamman kaupunginlähetin oltava sopivassa paikassa, asemahuoneella tahi höyrylaivain kytkypaikoissa odottamassa joidenkin junien tahi höyrylaivain saapumista, tahi muutoin jossakin yleisessä paikassa määrättyinä aikana vuorokaudesta aina oleskeltava.

6 §.

Kaupunginlähetin tulee tehtäviensä toimittaessaan aina olla siististi puettu, pitää kaupunginlähetin merkkiä kiinnitettyinä päähineeseen, täsmällisesti ja joutuisasti suorittaa saamansa tehtävät, sekä muutoin käyttäytyä säädyllisesti ja kunnollisesti, niin myös seurata niitä ohjeita, joita poliisi kulloinkin järjestyksen ylläpitämiseksi antaa; ja on kaupunginlähetin kielletty satamassa tahi rautatienasemalla tahi muussa yleisessä paikassa puhuttelemalla tahi viittoilemalla tarjoamasta yleisölle apuansa, tahi asiattomasti sulkemasta jalkakäytävää jalkamiehiltä tahi siinä kantamasta taakkoja, jotka kokonsa tahi laatunsa johdosta ovat jalkamiehille esteeksi tahi muuksi haitaksi.

7 §.

Paitsi oikeuden tutkittavaa korvauskannetta kaupunginlähettien epärehellisyyden, huolimattomuuden tahi välinpitämättömyyden tuottamasta vahingosta tehtäviensä täyttämässä, ilmoittakoon jokainen, jota vastaan kaupunginlähetti jättää velvollisuutensa täyttämättä, joutuisasti asianlaidan poliisivartio-konttorissa sitä oikaisua ja edesvastausseuraamusta varten, jonka poliisikamari asianhaarojen mukaan katsoo oikeaksi.

8 §.

Jokainen, joka luvatta, käyttämällä kaupunginlähetin merkkiä, yrittää itselleen hankkia tuloja kaupunginlähettinä,

tahi, siksi hyväksyttynä, kieltäytyy toimittamasta tehtäviä, joita kaupunginlähettile käy antaminen, näyttämättä sitä ennen asianmukaisesti vastaanottaneensa muuta tehtävää, jonka toimittaminen puheenalaisen uuden tehtävän vastaanottamisen johdosta estyisi tahi viivästyisi, tahi ilmoittamatta muuta pätevää estettä, vetäköön sakkoo viidestä kahteenkymmeneen markkaan.

Jos kaupunginlähetti saattaa itsensä syyppääksi mainittavaan tahi uusittuun huolimattomuuteen, tahi sääntöjen tai tak-san rikkomiseen, tahi ei osota omaavansa kaupunginlähettile vaadittavia ominaisuuksia, tahi ei ansaitsevansa sitä luottamusta, jota vaaditaan sellaisen toimen täyttämässä, erottakoon poliisikamari kaupunginlähettin toimestaan, jossa tapauksessa kaupunginlähettin merkki ja palveluslupakirja heti ovat takaisin annettavat tahi kelpaamattomiksi tehtävät.

Laki olkoon sama, kun kaupunginlähetti tuomitaan edesvastaukseen rikoksesta, joka tuottaa huonon maineen tahi muutoin vähentää sitä luottamusta, jota kaupunginlähettin tulee nauttia.

9 §.

Jos kaupunginlähettin takaus otetaan käytettäväksi vahingonkorvauksen takia, asettakoon kaupunginlähetti viipymättä, toimestaan erottamisen uhalla, toisen takauksen, jonka maistraatti voi hyväksyä.

Taksa.

	Lyhempi matka pennia.	Pitempi matka pennia.
1:ksi. Tehtävistä ilman taakkaa	25	30
” korkeintaan 10 naulan painoisen taakan kera	30	50
Tehtävistä korkeintaan 60 naulan painoisen taakan kera	50	75

Muist. Lyhempi matka on: paikasta toiseen varsinaisen kaupungin piirissä. Pitempi matka on: paikasta kaupungin piirissä paikkaan kaupungin ulkopuolisella alueella, tahi päinvastoin.

2:ksi. Paluumatkatehtävistä maksetaan erittäin.

3:ksi. Matkustajien matkakapineiden kantamisesta höyry-laiivasta tahi rautatien asemasillalta ajoneuvoihin tahi päinvas-

toin, maksetaan jokaisesta miehen kantamuksesta tahi sitä pienemmästä taakasta 10 penniä.

4:ksi. Jos se, joka on tilannut kaupunginlähetin tahi häntä käyttää, viivyttää häntä enemmän kuin 15 minuuttia yli sen ajan, joka on tehtävän suorittamiseen kohtuuden mukaan tarpeellinen, maksetaan jokaiselta alkaneelta neljännestunnilta 10 penniä.

5:ksi. Tehtävän vaatiessa menemään Viaporiin tahi kaupungin saarille tai päinvastoin maksetaan myös höyrypursi- tahi venemaksu meno- ja tulomatkalta. Jos tehtävien suorittamiseksi kaupungin ympäristössä mannermaalla on tarpeen suurempaa joutuisuutta kuin jalkamatka tarjoo, tahi jos taakka on niin raskas tahi sitä laatua, että kaupunginlähettä kohtuuden mukaisesti ei käy sillä vaivaaminen, pitää sen, joka häntä sellaisessa tapauksessa tahtoo käyttää, maksaa säädetty pika- tai kuorma-ajurin ajopalkka, kulloinkin asianhaarojen mukaan, joko meno- ja tulomatkasta tahi ainoastaan jommastakummasta, sen mukaan, viedäänkö taakka ainoastaan paikasta toiseen tahi edes ja takaisin.

6:ksi. Kun tämä taksa ei täysin sovellu tahi kun siinä ei ole tarpeellista määräystä, suoritettakoon maksu asianosaisten sopimuksen mukaan, tahi, ellei maksusta voida sopia, sen mukaan kuin poliisimestarit virkahuoneessaan tai poliisikomisariatukset asianomaisissa vartiokonttoreissa määräävät.

Helsingin kaupungin ja Helsingin telefoonyhdistyksen välinen toimilupakirja mainitun yhdistyksen oikeuttamisesta viidenneljättä vuoden aikana kaupungin katujen, yleisten paikkain, istutusten ja teiden alle maksutta sijoittamaan puhelinkaapeliin rumpuja.

Kaupunginvaltuuston vahvistama toukokuun 13 päivänä 1902.

1 §.

Yhdistyksen on kaupunginvaltuustolle annettava yleissuunnitelma, josta käy selville maanalaisen johtoverkon yleislaajuus. Tämä suunnitelma on oleva työtä suorittaessa noudatettava sellaisiin muutoksiin ja lisäyksiin, jotka valtuusto joko

kohta suunnitelmaa tarkastaessaan tahi erityisestä esityksestä jälkeenkäin päättää.

Edelleen on yhdistyksen vuosittain, ennen kaapelirumpujen sijoitustyön aloittamista, rahatoimikamariin annettava mittakaavassa 1 : 1,000 tehty, vuoden varrella rakennettaviksi aiottujen rumpujen seikkaperäinen suunnitelma, jossa myös on mainittava rumpujen koko ja niiden etäisyys viereisistä tonteista; ja on yhdistys velvollinen noudattamaan niitä muutoksia ja lisäyksiä, mitkä rahatoimikamari, vertaillaessaan tätä suunnitelmaa edellä mainittuun yleissuunnitelmaan sekä rakennus-, vesijohto- ja satamakonttoria ynnä valaistuslaitoksen hallitusta kuultuaan, mainittuun seikkaperäiseen suunnitelmaan vahvistaa.

2 §.

Kaapelirumpu on sijoitettava kadun toisen jalkakäytävän alle ja saa käydä ajotien poikki ainoastaan, kun johtoverkon yleissuunta sitä vaatii. Istutuksilla varustetulla kadulla tahi esplanaadilla saa rummun myös sijoittaa nurmen tahi tien alle. Rummun ja lähimmän tonttirajan vähin luvallinen välimatka on yksi (1) metri, eikä rumpua myöskään saa sijoittaa syvemmälle maahan kuin yhden ja kaksi kymmenesosaa (1,2) metriä, rummun alapinnasta maanpintaan lukien, ollen ainakin kaksi kymmenesosaa (0,2) metriä tilaa jätettävä rummun ja läheisen vesijohtoputken välille sekä rummun yläpuolelle tarpeellinen tila jalkakäytävän päällystykselle.

Kaapelin johtaminen kadulta viereiseen rakennukseen on toimitettava sillä tavoin, ettei kaapelin ja seinän välimatka ole kymmenesosaa (0,1) metriä pitempi.

Poikkeuksen tämän pykälän määräyksistä voi rahatoimikamari erityisestä hakemuksesta myöntää.

3 §.

Jos kaupungin tarpeiksi teetetään työtä paikalla, mihin kaapelirumpu on aiottu samana vuonna sijoittaa, on sijoitus, jos vaaditaan, tehtävä kaupungin työn yhteydessä.

Vedenalainen kaapeli on sijoitettava satamakonttorin antaman ohjeen mukaan ja kaapelin asema osotettava rantasilloille asetetuilla selvillä merkeillä.

Jos kaapelirumpua laskiessa tielle sattuu kaupungille tahi yksityiselle kuuluva, asianmukaisessa järjestyksessä syntynyt johto, on työ suoritettava asianomaisen viranomaisen antaman ohjeen mukaan tahi yksissä neuvoin yksityisen omistajan kanssa.

4 §.

Kaapelirumpua laskettaessa vuoripohjalla olevan tontin vierelle pitää yhdistyksen, jos tontti on vailla vesi-, viemäri- ja kaasujohtohautaa, tontin omistajan kanssa sovittuaan haudan sopivimmasta paikasta, omalla kustannuksellaan louhia tuollaista rummun poikki käyvää hautaa yhden (1) metrin pituudelta rummun keskiviivasta kumpaisellekin puolelle lukien sekä kahden metrin ja kolmenkymmenen senttimetrin (2,30) syvyydeltä. Jos se laiminlyödään, tahi jos sittemmin muusta syystä käy tarpeelliseksi toimittaa louhintaa kaapelirummun alla, pitää yhdistyksen, ilmoituksen saatuaan, valvoa louhimistyötä.

Vahingosta, joka on kohdannut yhdistyksen laitosta, vaikka louhimistyössä on noudatettu tarpeellista varovaisuutta, ei yhdistys ole oikeutettu saamaan korvausta.

5 §.

Yhdistyksen on velvollisuus, rakennuskonttorin määräyksen mukaan, huolellisesti jälleen täyttää ja muutoin kuntoon panettaa purettu katu, yleinen paikka, istutus tahi tie sekä korjata kaikki työstä johtuneet syvennykset.

Kaikki kaapelirumpuja varten tarpeelliset muutokset kaupungin tahi yksityisten asianmukaisesti syntyneihin johtoihin niihin kuuluvine laitoksineen kustantaa yhdistys.

6 §.

Jos kaupunki havaitsee tarpeelliseksi että yleistä työtä, niinkuin kadun tahi yleisen paikan järjestelyä tahi kiveyksen uusimista tahi kaasuväli-, vesi- tahi viemärijohtojen muutos- tahi kuntoonpanotöitä taikka sataman ruoppausta varten tahi muusta syystä, kaapelirumpu tahi johto joksikin ajaksi muutetaan toiseen paikkaan taikka kokonaan poistetaan, pitää yhdistyksen se rahatoimikamarin käskystä kohta toimittaa, olematta oikeutettu tästä tahi johdon käytön keskeytymisestä saamaan kaupungilta korvausta.

Niinkään on yhdistys velvollinen satamakonttorin määräyksestä toimittamaan ja kustantamaan vedenalaisen kaapelirummun noston, kun laivanankkuri on siihen tarttunut, ja muutoinkin itse kärsiä johtoa kohdannut vahinko, minkä keskuusliikenne saa aikaan siinä paikassa, mihin johto on laskettu.

7 §.

Kaapelirumpujen ja kaapelien sijoitustyö on suoritettava keskeyttämättä, suurimmalla joutuisuudella ja muutoinkin järjestettävä niin, että keskuusliikenteen häiriytymistä mikäli mahdollista vältetään, vaikka siitä koituisikin yhdistykselle lisäkustannuksia.

Jos yhdistys ilmoituksen saatuaan laiminlyö itse teettää työn, joka tämän välikirjan mukaan on yhdistyksen velvollisuutena, saa asianomainen viranomainen sen teettää yhdistyksen kustannuksella.

Jos syntyy haittaa siitä, että 5 §:n 1 momentissa mainitut täyte- ja kadunkiveystyöt on annettu yhdistyksen teetettäväksi, on kaupungilla valta määrätä, että nämä työt on vastedes teetettävä kaupungin viranomaisten toimesta, mutta yhdistyksen kustannuksella.

8 §.

Yhdistys on velvollinen rakentamiseen ja käyttöön nähden alistumaan kaupunginvaltuuston järjestämään tarkastukseen, niin myös niihin määräyksiin, joita maistraatti yleisen järjestyksen ja turvallisuuden vuoksi antaa.

9 §.

Linjalle, missä kaapelijohto on otettu käytäntöön, älköön ilmajohtoa laitettako semmoista tarkoitusta varten, joka on kaapelijohdolla täytettävissä.

Yhdistys on sen ohessa velvollinen vähitellen ja sikäli kuin kaupunginvaltuusto tarvetta ja yhdistyksen varoja tutkittuaan määrää, paikoilla, missä se sopivasti voi käydä päinsä, panemaan yhdistyksen ilmajohtojen sijaan maan alitse kulkevat kaapelijohdot.

10 §.

Kun yhdistyksen kaapelirummut järjestelmän muutoksen johdosta tahi muusta syystä käyvät tarpeettomiksi, on yhdistys velvollinen vaadittaessa poistamaan ne sekä jälleen panettamaan kadut, yleiset paikat, istutukset ja tiet asianmukaiseen kuntoon.

11 §.

Puheena oleva toimilupa, jota ei saa toiselle siirtää, on voimassa sillä ehdolla, että yhdistys edelleen on keskinäinen

ja siihen esteettömästi pääsee uusia jäseniä samoilla ehdoilla kuin nykyäänkin.

Jos yhdistys laiminlyö asianmukaisesti täyttää tämän valikirjan mukaiset sitoumuksensa, on toimilupa menetetty.

Asetus terveydenhoidosta Suomenmaassa, annettu 22 p:nä joulukuuta 1879.

Terveydenhoitosääntö Suomenmaalle.

1 luku.

Terveyshoitokunnasta kaupungissa.

1 §.

Jokaiseen kaupunkiin pitää yleisen terveydenhoidon ylläpitämiseksi, sillä tavoin ja siinä järjestyksessä kuin tässä alla mainitaan, asetettaman terveyshoitokunta.

2 §.

1. Itsemääräytyitä jäseniä terveyshoitokunnassa ovat: poliisimestari taikka se maistraatin tahi järjestysoikeuden jäsen, joka hoitaa kaupungin poliisia, kaupunginarkkitehti ja kaupungininsinööri, missä semmoisia virkamiehiä on, sekä kaupunginlääkäri taikka, jos useampia tällöisiä on, se niistä, jonka maistraati siihen määrää, mutta, missä kaupunginlääkäriä ei ole, muu kaupungissa asuva lääkäri, jonka kanssa siitä saatetaan sopimusta tehdä. Jos ei ole ensinkään lääkäriä, valitsee maistraati tahi järjestysoikeus sen sijaan toisen soveliaan henkilön.

Muut hoitokunnan jäsenet, lukumäärältään vähintään kolme tahi korkeintaan kuusi, asetetaan joko kaupunginvaltuusmiehiltä taikka, missä semmoisia ei ole, vaalin kautta yleisessä raastuvankokouksessa.

2. Valitut jäsenet määrätään kahdeksi vuodeksi erältänsä. Heille valitaan kaupunginvaltuusmiehiltä taikka yleisessä raastuvankokouksessa yhtä monta varajäsentä; ja astuvat he virantoimitukseen siinä järjestyksessä, joka heillä ääniluvun mukaan on. Eroova jäsen voidaan uudestaan valita.

Näitten vaalien ja tästä toimesta vapauttamisen suhteen on voimassa mitä kunnallishallituksesta kaupungissa määrätty on.

Satunnaisesta tarpeesta kutsukoon hoitokunta avukseen myöskin muita asianymmärtäviä henkilöitä ja on näillä oikeus ottaa osaa hoitokunnan keskusteluihin, mutta ei sen päätöksiin. Kuitenkin pitää, jos niin vaaditaan, heidän mielipiteensä pöytäkirjaan kirjoitettaman.

3 §.

Jokainen terveyshoitokunta laatii työjärjestyksen kokouksiansa varten; ja pitää tämä järjestys sekä muutokset siinä asetettaman kaupunginvaltuusmiesten tahia raastuvankokouksen tutkinnon ja kuvernöörin vahvistuksen alaiseksi.

4 §.

Terveyshoitokunnan tulee:

tarkassa huomiossa pitää yleistä terveydentilaa kaupungissa ja sen piirissä sekä niitä asianhaaroja, jotka siihen vaikuttavat;

huolellisesti valvoa voimassa olevien, yleistä terveydenhoitoa koskevien sääntöjen noudattamista ja niitä rikottaissa yleisen päällekkantajan kautta saattaa syyllistä oikeudessa kanteenalaiseksi;

asianomaiselle viranomaiselle ehdoittaa niitä toimenpitoja, joita katsotaan hyödyllisiksi yleisen terveydentilan parantamiseen, taikka käsillä olevien terveyttä koskevien epäkohtain estämiseen ja poistamiseen;

maistraatin tahia kaupunginvaltuusmiesten vaatimuksesta antaa lausunto semmoisista teollis- ja muista laitoksista, jotka ovat yleiselle terveydentilalle haitallisia tahia saattavat tämmöisiksi tulla, sekä muuten kaikissa niissä kysymyksissä, joilla on yhteyttä yleisen terveydenhoidon kanssa;

kun viranomaiset taikka yksityiset henkilöt antavat hoitokunnalle tietoa terveyttä koskevista haitoista paikkakunnalla, joutuisasti siitä toimittaa tutkimus ja koettaa asianlaitaa, sikäli kuin se on hoitokunnan vallasa, auttaa, taikka, tarvittaissa, asianomaisille siitä ilmoittaa sitä toimenpitoa varten, jota asian laatu vaatii;

koettaa tehdä vuotuinen sairauden- ja kuolemantilasto kaupungille sekä kerätä kaikkia niitä tietoja, jotka saattavat olla tärkeät sen terveysolojen arvostelemiselle; sekä

vuosittain ennen määrätyn ajan kuluttua maistraatille antaa kertomus yleisestä terveydentilasta kaupungissa viimeiseksi kuluneena vuonna ja mitä sen suhteen sekä yleistä terveyden- ja sairaanhoitoa varten on tehty. Jos kaupungissa on yksityisiä sairaanhoitolaitoksia, jotka eivät ole hoitokunnan peränskatsonnan alaisina, on se viranomainen, jolle niitten hoito on uskottu, velvollinen hyvään aikaan ennen hoitokunnalle jättämään tarpeellisia tietoja niistä. Kertomusta tulee seurata hoitokunnassa, lääkintöhallituksen antaman kaavan mukaan, tehty summittainen silmäys kirkkoherranvirastolle vuoden kuluessa ilmoitettuihin kuolemantapauksiin, ja tulee hoitokunnan paikkakunnan pispaltolta hankkia tämän suhteen tarpeellisia tietoja, joita hoitokunta myöskin on oikeutettu pyynnöstä saamaan muilta viranomaisilta ja henkilöiltä. Sittenkuin ennen mainittu kertomus on saatu, on maistraati velvollinen viipymättä toimittamaan Kuvernöörille ja lääkintöhallitukselle kummallekin kappaleensa siitä. Sen ohessa pitää hoitokunnan lääkintöhallituksen määräyksen mukaan, niin usein kuin tarve sitä vaatii, lähettää summittainen luettelo 48 §:ssä (oikeastaan 44 §:ssä) mainituista kuolemantodistuksista.

Ks. K. A. rokotuksesta 17 p. Jouluk. 1883; K. Ohjes. rokotukselle 15 p. tammik. 1884; K. A., joka sisältää eräitä säännöksiä Suomenmaan kreikkalais-katolisista seurakunnista, 17 p. jouluk. 1905, 13 § sekä Lakia mietojen mallasjuomain kaupasta 28 p. jouluk. 1907, 4 §.

5 §.

Yleisen terveydenhoidon valvomiseksi asetettujen ja siihen oikeutettujen henkilöin tulee, terveydenhoitosäännön määräysten ja muiden annettujen käskyjen noudattamisen peränskatsonnista ja tutkimista varten, esteettömästi päästä talonpihaan, ulkokuoneisiin, työhuoneukseen, tehtaaseen, ravintolaan, työväenasuntoihin ynnä muihin laitoksiin. Jos tieto siitä, että tarttuma-aineita tahi muuten terveydelle erittäin haitallisia kohtia on yksityisten asuntohuoneissa, vaatisi tarkastusta siellä, voipi semmoinen tapahtua, kuitenkin vaan kahdelta tahi useammalta jäseneltä terveyshoitokunnassa, jonka siihen tulee näille henkilöille antaa kirjallinen valtuus ennen tarkastuksen pitämistä huoneuksen haltialle näytettäväksi.

6 §.

Ennenkuin hoitokunta tekee yksityisen henkilön oikeutta koskevan päätöksen, pitää sitä, jota asia koskee, siitä kuulustet-

taman, jota varten kirjallinen kutsumus hoitokunnan kokoukseen, sisältävä lyhyen tiedon asiasta, on hänelle tiettävästi toimitettava viimeistään päivää ennen. Jos kutsuttu ei tule saapuville, otettakoon asia kuitenkin esille ja ratkaistakoon; päätös on toki semmoisessa tapauksessa viipymättä kirjallisesti ilman lunastusta hänen tiedoksensa saatettava.

7 §.

Hoitokunnan päätökset terveyspoliisia koskevissa kysymyksissä pitää, jos ne eivät ole ainoastaan neuvoja ja kehoituksia, vaan käsittävät määrättyitä käskyjä, toimeen pantaman sillä tavoin kuin hoitokunnalle voimassa olevassa johtosäännössä määrätään.

2 luku.

Yleisiä määräyksiä terveydenhoidosta kaupungissa.

8 §.

Semmoisen tilan käyttämistä tai vuokralle antamista, jossa asumista tarpeellisen valon, ilman ja lämpimän puutteesta taikka kosteuden, siivottomuuden tai rakennuksen laadun tähden terveyshoitokunta tutkii vahingolliseksi asujainten terveydelle, voipi, asianomaisen viranomaisen siitä ilmoitettua, terveyshoitokunta kieltää, siksi kuin vajanaisuudet ovat korjatut.

9 §.

Kaupungin poliisiviranomaisten tulee, terveyshoitokuntaa kuulusteltuansa, antaa määräyksiä julkisten paikkain, katujen, kujien, talonpihain, viemäriojien, hyyskäin sekä sontakammioin ja -kistujen puhtaana pitämisestä.

10 §.

Uutta kaupunginsuunnitelmaa tehtäissä taikka vanhaa semmoista järjesteltäissä, pitää rakenettavaksi määrätyn maan korkeus täydellisesti mitattaman. Kaupungissa, jossa tämmöistä mittausta ei vielä ole toimitettu, pitää semmoinen suoritettaman ennen kymmenen vuoden kuluttua siitä, kuin tämä terveydenhoitosääntö on astunut lailliseen voimaan. Tämän perustuksella pitää sittemmin tarpeen sattuessa tehtämän kaupungin varojen

mukaan sovitettu suunnitelma kanavain rakentamiseen veden pois johdattamiseksi sekä julkisista paikoista että yksityisistä tonteista.

11 §.

Yleiset paikat ja kadut pitää, siinä määrässä kuin kaupungin varat sen sallivat, varustettaman tarpeeksi suurilla ja tarkoituksen mukaisilla, maanalaisilla viemäreillä semmoisessa laajuudessa, että yleensä kustakin tontista maanpäällistä ja -alaista vettä voidaan niihin ilman erinäistä vaikeutta johdattaa.

12 §.

Sittenkuin katuun tahi yleiseen paikkaan viemäri on rakennettu, on semmoisen kadun varrella olevan tontin omistaja velvollinen, maistraatin määräämän ajan kuluessa, laittamaan yhden tahi useampia peitettyjä, maanalaisia, viemäriin meneviä laskuojia sen veden pois viemiseksi, joka tontille kokoontua saattaa. Semmoisen laskuojan, jota ei saada tehdä ilman asianomaista lupaa, tulee olla varustettuna hyväksytyllä laitoksella kiinteäin aineitten pidättämiseksi, sekä myöskin, jos sitä tarpeelliseksi katsotaan, perkauskaivolla.

13 §.

Jokainen yksityinen viemäri tahi laskuoja, joka on tehty ilman asianomaista lupaa, on asianmukaisen juoksun puutteessa tahi muuten tuottaa vaaraa maan likautumiselle, pitää omistajan kustannuksella kelpaamattomaksi tehtämän.

14 §.

Jos yksityinen talonomistaja laiminlyö laskuojainsa pitämistä asianmukaisessa kunnossa ja liasta vapaana, tulee maistraatin tahi poliisikamarin antaa käsky talonomistajalle, että hän määrätyn ajan kuluessa korjaa, mitä on laiminlyöty, sekä, jos tällöistä käskyä ei totella, sen jälkeen toimituttaa työn tekemisen talonomistajan kustannuksella.

15 §.

Jokaisessa kaupungissa pitää, mahdollisuuden mukaan, hankittaman tilaisuutta siihen, että hyvää vettä runsaasti ja helposti saadaan.

.16 §.

Kaivot ja lähteet pitää olla tarkoituksenmukaisilla päällysrakennuksilla varustetut sekä muuten niin laitetut, ettei maanpäällistä vettä ja likaa niihin tunge.

Julkiset kaivot ja lähteet pitää aina pidettämän hyvässä kunnossa sekä, niin usein kuin tarve vaatii, perattaman.

17 §.

Maistraatilla tahi poliisikamarilla on valta sulkea taikka asianhaarain mukaan täyttää sekä julkista että yksityistä kaivoa, jos se havaitaan sisältävän terveydelle vahingollisia aineksia taikka se on antanut aihetta taudin syntymiseen asujamistossa.

18 §.

Hyyskiä, talleja ja navettoja rakennettaissa ja sisustettaissa noudatetaan niitä säännöksiä, jotka löytyvät voimassa olevassa rakennusjärjestyksessä ja kullekin kaupungille erikseen annettussa terveydenhoitojärjestyksessä.

19 §.

1. Liimankeittiöitä, parkkiota tahi muuta nahanvalmistuslaitosta, sokeri- tahi kynttilätehdasta, luumyllyä, talin- tahi saippuankeittämöä, tehdasta kemiallisten aineitten, väriaineitten, vernissan, vaksivaatteen, tulitikkujen, tärkkelyksen, eläimellisten lannoitusaineitten ja valokaasun valmistamista varten, valkaistuslaitoksia, värjäys- ja teurastuslaitosta sekä makkaravapriikia älköön vastedes perustettako ja käytettäkö muualla, kuin tilavalla ja avonaisella paikalla, joka on etäällä enemmän rakennetuista kaupungin osista ja jonka maistraati sitä varten hyväksyy.

2. Muutkin tässä mainitsematta jääneet tehtaat ja elinkeinot, jotka kuitenkin se tapa, jolla niitä käytetään taikka niitten aineitten ominaisuudet, joita niitten kautta laitetaan, käytellään tahi valmistetaan, taikka niitten käyttämisessä syntyvän tähteitten tahi siinä ulosvirtailevan savun ja kaasujen laatu, taikka pahan hajun leviäminen taikka veden likautumisen vaara, taikka myöskin joku muu syy saattaa tehdä yleiselle terveydentilalle vaaralliseksi, asetettakoon ainoastaan semmoiselle tontille tahi semmoiseen kaupunginosaan, jonka maistraati sitä tarkoitusta varten määrättyillä ehdoilla kussakin tapauksessa myöntää.

3. Märkinä suolatuita vuotia, lumppuja, luita ja muita

aineita, jotka ovat mätänemisen alaisia taikka levittävät haisua, älköön pantako varastoon muulle, kuin maistraatin sitä varten hyväksymälle paikalle.

20 §.

Jos edellä mainittua laatua oleva tehdas- tahi valmistuslaitos on toiseen paikkaan kaupungissa muutettava, uudestaan rakennettava taikka suuremmassa määrässä laajennettava, katsotaan sitä uudeksi perustamiseksi.

21 §.

Ennenkuin kukaan saapi luvan perustaa tehtaan taikka harjoittaa senlaatuista elinkeinoa, kuin 19 ja 20 §:ssä mainitaan, pitää terveyshoitokunnan lausunto siitä vaadittaman. Jos siihen aikaan, jona tämä asetus astuu voimaansa, semmoinen valmistuslaitos, jota vastamainituissa §§:ssä tarkoitetaan, havaitaan perustetuksi paikkaan, johon sitä tämän säännön mukaan ei olisi pitänyt saada asettaa, pitää terveyshoitokunnan pitämän huolta siitä, että niiden terveydelle vahingollisten haittain estämiseksi, joihin laitoksen asema on syynä, ryhdytään semmoisiin toimenpiteihin, jotka ilman vaikeudetta saattavat tapahtua.

22 §.

Jos elinkeinoa havaitaan harjoitettavaksi siten, että siitä syntyy haittaa työväen tahi muiden terveydelle, pitää terveyshoitokunnan saattaa asianomaisia ryhtymään soveliaisiin toimenpiteihin tämän pahan poistamiseksi. Jos ei tätä määrättyssä ajassa toimiteta, tulee hoitokunnan siitä ilmoittaa maistraatille.

23 §.

Hevosia, sarvikarjaa ja sikoja ei saa kaupungissa teurastaa muualla, kuin joko sitä varten osoitetulla soveliaalla paikalla taikka yleisessä teurastushuoneessa, jos semmoista on.

Kuolleita kotieläimiä tahi tähteitä semmoisista pitää kaittaman alas sitä varten osoitettuun paikkaan ulkopuolella kaupunkia.

24 §.

Terveyshoitokunnan tulee valvoa, että asetuksissa annetut määräykset lasten ja nuorten henkilöin käyttämisestä tehtaissa ja käsitoissa tarkasti noudatetaan, kuin myöskin pitää silmällä

että työnantajan näiden käytettäväksi ehkä jättämät asunnot ovat tarpeeksi tilavia eikä terveydelle vahingollisia.

Ks. K. A. *elinkeinoista* 31 p. *maalisk.* 1879, 33 §.

25 §.

1. Järjestetyn terveydenhoidon aikaan saamiseksi maan kaupungeissa pitää kutakin kaupunkia varten tehtämän erinäinen terveydenhoitojärjestys, sovitettu paikallisten olojen ja tarpeitten mukaan ja sisältävä sekä johtosäännön terveyshoitokunnalle että määräyksiä asuntojen peräänkatsonnasta, puhtaanapidosta, terveydelle vahingollisista elinkeinoista ja muista yleisen terveydenhoidon piiriin kuuluvista aineista. Tässä suhteessa tulee kaupunginvaltuusmiesten taikka, missä semmoisia ei ole, yleisen raastuvankokouksen, ennen kahden vuoden kuluttua siitä kuin tämä terveydenhoitosääntö on astunut lailliseen voimaan, läänin Kuvernöörille antaa ehdoitus semmoiseen terveydenhoitojärjestykseen, tutkimuksen perästä ja lääkintöhallitusta kuultua vahvistettavaksi; ja pitää, jos muutosta mainittuun järjestykseen ehdotetaan, uusi ehdoitus asiasta sisäänjätettämän.

2. Jos Kuvernööri maistraatin tahoi terveyshoitokunnan ilmoituksesta taikka muuten havaitsee uuden tahoi muutetun terveydenhoitomääräyksen jotakuta paikkakuntaa varten tarpeelliseksi, vaatikoon siitä kunnallisviranomaisen ehdoituksen ja kuulustelkoon lääkintöhallitusta. Jos Kuvernööri hyväksyy tämän ehdoituksen, ulosannettakoon se noudatettavaksi.

3. Semmoiset kaupungin terveydenhoitoa varten annetut säännökset ja määräykset pitää, niin pian kuin ne ovat vahvistetut, maistraatin huolenpidosta julkaistaman, sekä, jos sanomalehteä ulosannetaan kaupungissa, siihen pantaman ja, missä useampia lehtiä ilmestyy, siihen niistä, jossa yleisiä käskyjä kaupungille tavallisesti ilmoitetaan, jota paitsi maistraati on velvollinen täydellisesti kirjoituttamaan mainitut säännökset sitä tarkoitusta varten tehtyyn kokoelmaan, kuin myöskin pitämään huolta siitä, että painetuista kappaleista niistä on kaupaksi ruotsin ja suomen kielillä; ja pitää kappaleita kaikista niistä säännöksistä ja käskyistä, jotka tarkoittavat yleistä terveydenhoitoa ja painosta julkaistaan, läänin Kuvernöörille ja lääkintöhallitukselle lähetettämän.

26 §.

Semmoisen kaupunkiin kuuluvan alueen suhteen, joka on

ulkopuolella varsinaista kaupunkia, pitää kaupungin viranomais-
ten käyttää maalle voimassa olevia terveydenhoitosäännöksiä,
jos ei asianmukaisessa järjestyksessä ole päätetty, että mainittu
alue taikka joku osa siitä on terveydenhoitoon katsoen pidettävä
yhtäläisenä kaupungin kanssa.

3 luku.

Terveydenhoidosta maalla.

27 §.

Lähin valvonta ja toimi yleisen terveydenhoidon suhteen
maalla on kunnallislautakunnan asiana. Tähän kuuluvia kysy-
myksiä käyteltäissä, olkoot asianomainen piiri- tai kunnan
ottama lääkäri sekä se, joka kirkkoherran virkaa hoitaa, vaikk-
eivät ne olisikaan lautakunnan jäseniä, läsnä sekä ottakoot osaa
lautakunnan keskusteluihin, mutta ei sen päätöksiin.

Johdatukseksi niitten kertomusten tekemisessä, joita piiri-
lääkärien vuosittain tulee lääkintöhallitukselle antaa, on kun-
nallislautakunta velvollinen ennen helmikuun kuluttua kunakin
vuonna piirilääkärille lähettämään kaavan mukaan tehdyn ilmoi-
tuksen yleisestä terveydentilasta kunnassa viimeiseksi kuluneena
vuonna ja mitä sen suhteen sekä yleistä terveyden- ja sairaan-
hoitoa varten samana aikana on tehty.

28 §.

Kunnallislautakunnan tulee huomioonsa ottaa kaikki, joka
saattaa vaikuttaa terveellisyyteen ja yleiseen terveydentilaan
kunnassa sekä koettaa tässä saada aikaan parannusta ja tyydyt-
tävää tilaa, jossa suhteessa lautakunnan tarkasti tulee noudattaa
tämän terveydenhoitosäännön määräyksiä, sikäli kuin ne kos-
kevat maaseutuja, sekä mitä muuta saatetaan erittäin määrätä.
Vastamainitussa tarkoituksessa tulee lautakunnan myöskin olla
terveydenpoliisina eli valvoa järjestystä kunnassa terveyden-
hoidon suhteen, jolloin lautakunta, tarpeen mukaan, saapi vaatia
kruununpalvelijain lainmukaista apua, joka viipymättä on an-
nettava.

Kruununpalvelijain tulee myöskin itsestänsä ryhtyä niihin
toimenpiteihin tämän säännön määräysten johdosta, joita saate-
taan tarpeelliseksi katsoa ja jotka ovat sen vallassa. Sen täyttä-

miseksi, mitä edellä määrätty on, tulee kunnallislautakunnalle semmoinen oikeus kuin 5 §:ssä mainitaan.

29 §.

Kunnallislautakunnan tulee valvoa:

että ne vaarat yleiselle terveydentalle ja yksityisten terveydelle, jotka saattavat tulla seuraukseksi likaisuudesta asunnoissa tahi näitten läheisyydessä taikka muunlaisesta siivotusmuudesta, mahdollisimmassa määrässä poistetaan;

ettei lähteitä, kaivoja tahi muita paikkoja, joista vettä juomaa ja ruoankeittoa varten tuodaan, liata märkyydenjuoksulla hyyskistä, sikolääteistä, karjatalleista, sontatunkioista tahi tähdekokoelmilla tehtaista ja muista valmistuslaitoksista taikka muulla tavalla;

ettei kuntaan perusteta ja järjestetä tehdasta eikä muuta elinkeinoa harjoiteta sillä tavalla, että se tulee haitalliseksi työväen tahi lähelläasuvien terveydelle, sekä

että kunnan omistamat kouluhuoneet, vaivaishuoneet, hoitolaitokset ja muut näihin verrattavat rakennukset, jotka eivät ole minkään muun viranomisen peräänkatsonnan alaisina, rakennetaan ja sisustetaan yhtäpitäväisesti yleisen terveydenhoidon vaatimusten kanssa.

Missä niin tarpelliseksi katsotaan taikka Kuvernööri sitä vaatii, tulee lautakunnan paikallisten olosuhteitten mukaan valmistaa ehdoitus erinäiseen terveydenhoitojärjestykseen ja se, lääkintöhallituksen sen tarkastettua, yhtäpitäväisesti Keisarillisen asetuksen kanssa 6 p:ltä helmikuuta 1865 vahvistettavaksi ilmoittaa.

Paitsi sitä on kunnallislautakunnan asiana koettaa saada ilmi ja poistaa syyt pienten lasten suureen kuolevaisuuteen, niinkuin myöskin niitten osoitusten ja määräysten mukaan, joita lääkintöhallitus tahi läänin Kuvernööri antaa, ja lääkärin neuvon sekä oman kokemuksen johdolla huolellisesti valvoa että kaikki ne asianhaarat, jotka saattavat haitallisesti vaikuttaa terveysoloihin ja kuolevaisuuteen kunnassa ihmisissä ja eläimissä, mahdollisuuden mukaan poistetaan.

30 §.

1. Jos kunnallislautakunta havaitsee jotakin muistutettavaa sen suhteen, joka tämän asetuksen mukaan kuuluu sen

huolenpitoon, tulee sen selitysten, neuvojen ja varoitusten kautta koettaa saada ojennusta siihen.

2. Lautakunta pyytäköön myöskin, jos tarpeellisia ja käytettäviä edesvastauksenmääräyksiä ei löydy yleisessä asetuksessa tahi kunnalle hyväksytyssä ja vahvistetussa terveydenhoitojärjestyksessä, että Kuvernööri uhkasakon määräämisellä hankkimaan lautakunnan käskyille tarpeellista noudatusta. Jos tarkoitettu parannus on semmoinen, että se on aikaan saatava kunnan huolenpidon kautta, pitää lautakunnan siitä tehdä esitys kunnalliskokouksessa. Jos ojennusta ei saada nyt mainitulla tavalla, taikka jos siihen muuten on syytä, ilmoittakoon lautakunta asian kuvernöörille.

4 luku.

Ravintoaineitten kaupasta kaupungissa ja maalla.

31 §.

Ravintoaineita, joita pidetään kaupaksi, älköön säilytettäväksi tahi kaupaksi tarjottako semmoisissa huoneuksissa, joissa ei ole tarpeellista puhtautta ja ilmanmuutosta.

32 §.

Jokainen, joka myytäväksi tarjoo taikka valmistaa ruoka- tahi juomatavaroita, on velvollinen antamaan niitä semmoisen tutkinnon alaiseksi, jonka asianomainen viranomainen saattaa tarpeelliseksi katsoa, jotta saataisiin selville, ovatko ne terveydelle vahingollisia tahi muuten ravintoaineiksi sopimattomia.

33 §.

Semmoisten eläinten lihaa, jotka ovat kuolleet tautiin tahi kuolijaksi sortuneet, älköön kaupaksi tarjottako, älköönkään myöskään sairasten eläinten maitoa myytäväksi.

Vrt. R. L. 44: 5.

34 §.

Hiilihappoinen vesi ja muut virvoittavat juomat, joita kaupaksi pidetään, ovat niinkään laatunsa ja sekoituksensa suhteen peräankatsonnan alaisina. Semmoiset juomat, jotka ovat vääristettyt taikka sisältävät terveydelle vahingollisia aineksia, ovat

takavarikkoon otettavat ja valmistaja vedettäköön laillisen edesvastauksen alaiseksi sekä korvatkoon kaikki kustannukset tutkimuksesta. Teko- ja luonnollisista kivennäisvesistä, joita kaupaksi pidetään, on sama säännös voimassa. Kivennäisveden valmistaja olkoon sentähden velvollinen, vaadittaissa, terveyshoitokunnalle ja lääkintöhallitukselle antamaan kirjallisen tiedon niistä analyyseista, joiden mukaan hän valmistaa semmoisia vesiä.

Vrt. R. L. 44: 5 sekä K. A. keinitokoisten kivennäisvesien valmistuksesta ja myymisestä 17 p. marrask. 1885.

35 §.

Kankaita, tapetteja ja leikkikaluja, joita kotimaassa on tehty taikka ulkomaan paikasta maahan tuotu, tutkikoon niinkään, kun on syytä pelätä, että ne sisältävät terveydelle vahingollisia aineita, terveyshoito- tahi kunnallislautakunnan toimenpidosta asianymmärtävä henkilö; eikä omistaja saa estää sen toimeen panemista.

36 §.

Jos toimitetun asianmukaisen tutkinnon perästä havaitaan, että kaupaksi tarjotut ravintoaineet, juomat tahi muut tavarat ovat vääristetyt, pilaantuneet taikka muussa suhteessa terveydelle haitalliset tahi elatusaineiksi sopimattomat, ovat ne poliisiviranomaisen toimesta joko hävitettävät taikka muulla tavoin vahingoittamattomiksi tehtävät, heti, jos tavarat ovat senlaatuisia, ettei niitä voida säilyttää ilman mätänemisen vaaraa tahi muuta yleiselle terveydelle haitallista vaikutusta, mutta muussa tapauksessa asianomaisen oikeuden määräyksen jälkeen.

5 luku.

Tarttuvista taudeista.¹⁾

37 §.

1. Kun tarttuvaa tautia ilmestyy useammissa henkilöissä jossakin perheessä tahi samassa talossa, pitää isännän tahi hänen sijaisensa viipymättä antaa siitä ilmoitus terveyshoitokunnalle

¹⁾ Ks. K. A. kuppatautiin vastustamisesta 28 p. toukok. 1894 ja K. J., joka sisältää tarkempia määräyksiä toimenpiteistä kuppatauteja vastaan, samalta päivältä. — Ks. myös K. Senaatin kirjettä 17 p. helmik. 1908.

tahi kunnallislautakunnalle tahi, missä semmoista ei ole, asianomaiselle kruununpalvelijalle.

2. Maaseudulla on esimies kunnallislautakunnassa tahi, jos ei tämmöistä ole asetettu, asianomainen kruununpalvelija velvollinen heti, tarttuvan taudin ilmestymisestä tiedon saatuansa, antamaan asianomaiselle lääkärielle kirjallisen ilmoituksen taudin laadusta ynnä siihen kuuluvista asianhaaroista, jonka johdosta tämän sittemmin tulee, jos se tarpeelliselta näyttää, saapua paikalle, tutkiaksensa taudin laatua ja antaaksensa määräyksiä sairasten tarkoituksenmukaisesta hoidosta ja osoitusta niistä toimenpidoista, joihin taudin enemmän leviämisen estämiseksi on ryhdyttävä. Jokaisessa tapauksessa pitää mainitun esimiehen tahi kruunnimismiehen tehdä semmoinen ilmoitus, kuin edellä on sanottu, myöskin Kuvernöörille, jonka, asianhaaran sitä vaatiessa, tulee määrätä lääkäriä, jos ei se jo ole tapahtunut, sanottua tarkoitusta varten paikkakunnalla käymään. Jos ei semmoista käyntiä tehdä, tulee lääkärin kirjallisesti antaa niitä määräyksiä, joita hän tarpeellisiksi katsoo.

Kun ilmoitus tarttuvasta taudista tehdään paikkakunnan papistolle eikä asia näy sietävän toistaiseksi lykkäystä, tulee papiston viipymättä antaa siitä tieto sekä kunnallislautakunnan esimiehelle että paikkakunnan kruununpalvelijoille. Taudin ilmestyminen on, jos lääkäri sitä vaatii, ilmoittamalla paikkaa, ynnä lyhyen osoituksen kanssa tarpeellisista varokeinoista, ensin tulevana pyhäpäivänä saarnastuolista kuulutettava, jonka ohessa lääkärin tulee antaa asianomaiselle kirkkoherranvirastolle kirjallinen ilmoitus taudin laadusta ja nimityksestä johdatukseksi tapahtuneitten kuolemankohhtausten muistiinkirjoituksille.

3. Kaupungissa tahi semmoisessa maalaiskunnassa, jossa on erinäinen terveyshoitokunta, tulee tämän viranomaisen, niin pian kuin lääkäri ilmoittaa, että tarttuvan taudin ilmestymistä on pelkääminen, pitää huolta siitä, että ryhdytään niihin toimenpitoihin, joita asianhaarat vaativat, kuin myöskin taudin ilmestymisestä antaa tieto läänin Kuvernöörille.

38 §.

Saatuansa tiedon siitä, että liikkuvaa tahi tarttuvaa tautia on ilmestynyt kunnassa tahi uhkaa sitä, tulee terveyshoito- ja kunnallislautakunnan, niitten määräysten ja osoitusten johdolla kulkutautien estämiseksi yleensä tahi jonkun vissin semmoisen erittäin, joita lääkintöhallitus on antanut tahi katsoo tarpeelli-

seksi erittäin antaa, kiiruusti ryhtyä niihin toimenpiteihin, joita taudin laatu vaatii, jossa suhteessa älköön kuitenkaan vapaalle keskuusliikkeelle, olkoonpa maalla tahi merellä, pantako muita kuin siitä voimassa olevissa asetuksissa nimenomaan sallituita esteitä.

Puheenalaista tarkoitusta varten tulee hoito- ja lautakunnan:

a) hankkia tarkkoja tietoja kaikesta, joka saattaa selittää taudin syntyä ja leviämistä;

b) julkisten ilmoitusten kautta, jos niin tarpeelliseksi katsotaan, tiettäväksi tehdä varokeinoja tarttuman leviämistä vastaan ja antaa neuvoja sairasten hoitamisesta siksi kuin niitä saatetaan asettaa lääkärinhoidon alaisiksi, sekä, kun kuntaa on kohdannut pahempi tahi enemmän levinnyt kulkutauti, kultakin koko viikolta, sunnuntaista alkaen sunnuntaihin asti luettuna, lääkintöhallitukselle piiri- tahi kaupunginlääkärin kautta sisäänlähettää mainitun hallituksen sitä tarkoitusta varten antamille painetuille lanketeille kirjoitettu summittainen ilmoitus sairastuneitten, parantuneitten ja kuolleitten henkilöiden lukumäärästä, jossa suhteessa kukin kunnassa ammattiansa harjoitteleva lääkäri on velvollinen heti joka viikon kuluttua hoito- ja lautakunnalle antamaan summittaisen luettelon sillä aikaa käyttelemistensä taudinkohtauksista, joka niinkään on tehty lääkintöhallituksen antaman painetun kaavan mukaan;

c) jos asianhaarat sitä vaativat, jakaa se alue, jossa kulkutautia on ilmestynyt, vähempiin piireihin ja kullekin näistä omin jäsentensä joukosta tahi niitten ulkopuolelta valita yksi tahi useampia peräänkatsojiamiehiä, jotka hankkivat tarkkoja tietoja kaikesta, joka saattaa olla selitykseksi ja vaatia hoito- ja lautakunnan toimenpitoa, sekä muuten toimeen panevat hoito- ja lautakunnan heille antamat käskyt. Peräänkatsojiamiehen toimitus olkoon rajotettu määrättyyn, vähempään piiriin;

d) jos niin tarpeelliseksi katsotaan, läänin kuvernöörille ilmoittaa ylimääräisen lääkärin hankkimisen tarve;

e) niin järjestää ja valvoo sairaanhoitoa, että se mahdollisimmassa määrässä vastaa sekä kunnan yleistä, että sairastuneitten erinäistä tarvetta. Tätä tarkoitusta varten tulee hoito- ja lautakunnan, jos lääkäri tarttuman leviämisen estämiseksi sen tarpeelliseksi katsoo ja se soveliaasti tapahtua saattaa, viipymättä ryhtyä semmoisiin toimiin, että erinäisiä sairashuoneita tahi sairassuojia laitetaan, niitten sairasten eroittamiseksi, jotka eivät muulla tavalla voi saada tarpeellista hoitoa tahi joitten

jääminen kotiin lääkärin mielestä tuottaa vaaraa taudin leviämislle;

f) kulkutaudin loputtua kuvernöörille ja lääkintöhallitukselle antaa kertomus sen synnystä, kehityksestä ja suhteista sekä niistä toimenpidoista, joihin yhteydessä sen kanssa on siinä taikka tässä kohdin ryhdytty. Ja pitää nämät kertomukset kirjoitetun lääkintöhallituksen sitä tarkoitusta varten antamille painetuille lanketeille;

g) kulkutaudin syntyessä kotieläimissä, ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteisiin ja muuten, sikäli kuin se saattaa olla hoito- ja lautakunnan vallassa, valvoa sen noudattamista, mitä tarttuvan taudin estämiseksi eläimissä on säädetty.

Vrt. *R. L. 34:16; 44: 6; K. A. tarttuvien kotieläintautien ehkäisemisestä Suomessa 28 p. tammik. 1904; K. A. samalta päivältä, sisältävä lisäsäännöksiä ensiksi mainittuun K. A:seen; K. Senaatin päätöstä 26 p. heinäk. 1906 sekä K. J. toimenpiteistä nystyrätautia vastaan Suomen nauaeläimissä 22 p. Jouluk. 1898.*

39 §.

Tarttuvan kulkutaudin liikkeessa pitää kansankokouksia, joiden kautta taudin leviämistä saatetaan pelätä, mahdollisuuden mukaan vältettämän; ja tulee kuvernöörin, missä niin tarpeelliseksi katsotaan ja soveliaasti tapahtua saattaa, pitää vaaria taikka, kun sen ratkaiseminen riippuu toisesta viranomaisesta, toimittaa niin, että toinen paikka tahi aika määrätään käräjiä, ylöskantokokouksia, markkinoita, huutokauppoja, sotaväenläheyyksiä, majoitusta ja muita suurempia senlaatuksia kansankokouksia varten.

Sen estämiseksi, että tarttuvaa tautia tulee maahan ulkomaan paikasta tahi leviää paikasta toiseen, on voimassa mitä siitä on tahi saattaa tulla säädettyksi.

6 luku.

Hautausmaista ja ruumisten hautamisesta.

40 §.

1. Hautausmaata älköön tästä lähtien tehtäkö rakennettuun osaan kaupungissa tahi kylässä, vaan soveliaan välimatkan päähän siitä. Jos semmoinen tätä nykyä on rakennetussa paikka-

kunnassa tahi suorastaan sen vieressä, pitää sitä lakattaman käyttämästä viimeistään kymmenen vuotta sen jälkeen, kuin tämä terveydenhoitosääntö on astunut lailliseen voimaan.

2. Hautausmaan tekemiseksi on mieluisimmin valittava semmoinen paikka, jossa maa on hietainen. Semmoista paikkaa valittaissa ja sitä järjestettäissä, on myöskin tarkasti huomioon otettava, ettei siitä juokse vettä lähteisin, kaivoihin tahi rakennettuihin paikkakuntiin.

3. Syväänojittamalla tahi muulla sovelialla tavalla pitää, missä niin tarvitaan, maa kuivaksi saatettaman; ja tulee hautausmaan olla hyvin aidattuna ja, missä asianhaarat sen sallivat, tarkoituksenmukaisella istutuksella varustettuna.

41 §.

1. Ruumis pitää, ennenkuin se on ruvennut niin mätänemään, että siitä on vaara yleiselle terveydelle, haudattaman vähintänsä kuuden jalan syvyiseen hautaan, hautakumpu lukuun ottamatta, jonka jälkeen hauta viipymättä on täytettävä. Jos erinäiset asianhaarat vaativat ruumiin säilyttämistä maan päällä kauemman aikaa, on se pidettävä ruumiinhuoneessa taikka muussa semmoisessa paikassa, ettei siitä haittaa synny. Sattuvissa tapauksissa ja tarttuvan kulkutaudin aikana voipi terveystoimi- tahi kunnallislautakunta antaa erinäisen määräyksen hautain kaivamisesta ja ruumisten hautaamisesta.

2. Ruumista älköön pantako muurattuun tahi porattuun hautaan hautausmaalla, jos ei sitä peitetä mullalla vähintään kuuden jalan korkealle. Muussa tapauksessa on asianomaiselle kirkkoneuvostolle tahi kirkkoherralle esiin tuotava todistus lääkäriltä siitä, että on ryhdytty semmoiseen toimenpitoon mätänemisen ehkäisemiseksi tahi vahingoittamattomaksi tekemiseksi, joka estää siitä syntyvää terveydelle haitallista vaikutusta.

3. Hautaa yleisessä hautausmaassa älköön uudestaan käytettävä, ennenkuin niin pitkä aika ruumiin hautaamisesta siihen on kulunut, että mätänemystä voidaan katsoa täydellisesti tapahtuneeksi, älköönkä missään tapauksessa aikaisemmin kuin kahdenkymmenen vuoden kuluttua. Semmoisiin hautoihin, jotka ovat annetut yksityisille omistus- tahi hallinto-oikeudella, pantakoon ruumiita lyhyempien väliaikain perästä, noudattamalla kuitenkin siinä tarpeellisia varokeinoja.

42 §.

Ruumista älköön vietäkö yhdestä paikkakunnasta toiseen muulla tavoin kuin hengenpitoisesti (hermetillisesti) suljetussa metalliarkussa taikka myöskin tavallisessa ruumiinarkussa, joka on pantu vedenpitävään, tervalla voideltuun puulaatikkoon.

7 luku.

Yleisiä säännöksiä.

43 §.

Kuvernöörien tulee kunkin läänissänsä tarkasti valvoa, että kunnat ja näitten erinäiset toimikunnat täyttävät velvollisuuksiansa yleisen terveydenhoidon suhteen, jota tarkoitusta varten kuvernööreillä myöskin on oikeus sattuvissa tapauksissa määrätä soveliasta uhkasakkoa.

44 §.

Luotettavan sairauden- ja kuolemantilaston aikaansaamiseksi maassa tulee lääkintöhallituksen tehdä kaavoja, ja pitää jokaisen kaupungeissa ammattiansa harjoittelevan lääkärin lääkintöhallituksen tarkemmin määräämällä tavalla antaa siihen tarvittavat tilastolliset tiedot painetuilla lanketeilla, joita lääkintöhallitus sitä tarkoitusta varten heille saatavilla pitää.

Kaupungissa, jossa lääkärin apua taudinkohtauksissa on käytetty, pitää kuolemanilmoitusta papiston luona seurata lääkärin maksuttomasti antama ja vahvistetun kaavan mukaan tekemä kirjallinen tieto kuolemansyystä, ja ovat nämät todistukset yhteydessä 4 §:ssä mainittuin ilmoitusten kanssa terveyshoitokunnalle saattavana pidettävät, sen käytettäväksi ja tallettavaksi.

Vrt. R. L. 44: 3.

45 §.

Sitä, joka ei ota noudattaaksensa terveyshoitokunnan määräksi taikka joka niskoittelevaisuudesta tahi häijyydestä laiminlyö sen täyttämisen, jota hoitokunta hänelle on määrännyt, pitää yleisen päällekkantajan koettaa oikeudessa siihen velvoittaa.

46 §.

Jos joku katsoo oikeutensa loukatuksi tahi laittomasti rajoitetuksi terveyshoito- tahi kunnallislautakunnan päätöksen kautta, tehtäköön siitä valitus sen ajan kuluessa ja siinä järjestyksessä, kuin raastuvankokouksen tahi kunnallislautakunnan toimista valittamiselle yleensä määrätty on; kuitenkin pitää päätös, valituksen sitä estämättä, siksi kuin toisin asianomaisesti saattaa tulla määrättyksi, olla noudatettavana, jos erinomaiset asianhaarat sitä vaativat. Jos jollekin sen toimeenpanemisen kautta, mitä tässä säännössä on käsketty, on tapahtunut vahinkoa, ahdinkia elinkeinossaan tahi omistusoikeudessaan, taikka hän muuten on tullut kärsimään, on hänellä oikeus asianomaista vastaan tuomioistuimen luona vaatia sitä edesvastausta ja korvausta, johon syytä löytyy.

47 §.

Kaikki yleistä terveydenhoitoa koskevain, voimassa olevain säännösten rikkomiset pitää yleisessä oikeudessa kanteeseen saatettaman; oikeuden päätöksen valittamisesta näissä asioissa olkoon voimassa, mitä yleensä valituksesta rikosasioissa on säädetty.

48 §.

Ne sakot ja uhkasakot, jotka rikoksista yleistä terveydenhoitoa koskevia, voimassa olevia säännöksiä vastaan ulostuomitaan, ovat tasan jaettavat kunnan kassan ja sen päällekkantajan välillä, joka on rikoksen kanteeseen saattanut, sekä varain puuttuessa vankeudella suoritettavat, ei kuitenkaan vedellä ja leivällä, niitten perustusten mukaan, jotka löytyvät Ulosottokaaren 10 luvun 1 §:ssä sekä Kunink. selityksessä 23 piltä maaliskuuta 1807.

49 §.

Tämä asetus on noudatettava 1 päivästä heinäkuuta 1880.

Helsingin terveydenhoitolautakunnan johtosääntö.

Uudenmaan läänin kuvernöörin vahvistama maaliskuun
10 päivänä 1882.

1 §.

Terveydenhoitolautakuntaan kuuluvat kaupungin siviilipoliisimestari, kaupungininsinööri ja kaupunginlääkäri, tahi heidän viransijaisensa, virkainsa johdosta itseoikeutettuina ja pysyväisinä jäseninä, sekä viisi kaupunginvaltuutusmiesten valitsemaa jäsentä, jotka ynnä viisi varajäsentä joka toinen vuosi joulukuussa valitaan lähinnä tuleviksi kahdeksi vuodeksi.

2 §.

Vaalikelpoisuudesta lautakunnan varsinaiseksi tahi varajäseneksi on voimassa mitä kunnallishallituksesta kaupungissa 8 p:nä joulukuuta v. 1873 annetussa armollisessa asetuksessa on säädetty vaalikelpoisuudesta kaupunginvaltuusmieheksi. Erovuoroisen varsinaisen tahi varajäsenen voi uudelleen valita.

Se, joka on lautakuntaan valittu, saapi kieltäytyä siitä toimesta, jos hän on kuudenkymmenen vuoden ikäinen, tai ei asu kaupungin piirissä, tai jos hän, kaksi viime vuotta lautakunnassa toimittuansa, on eroamisvuorossa, taikka jos hänellä on muu este, jonka kaupunginvaltuusmiehet päteväksi katsovat.

3 §.

Jos varsinainen tahi varajäsen eroaa ennen vaalikauden loppua, on siitä kaupunginvaltuusmiehille ilmoitettava uuden vaalin toimittamista varten. Näin valittu on toimessa sen aikaa mitä eronneella on jäljellä.

4 §.

Lautakunta valitsee jäsenistänsä suljetuin lipuin puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan joka vuodeksi, ja pitää tästä vaalista tieto annettaman maistraatille sekä sen toimesta läänin kuvernöörille. Myöskin yleisön tiedoksi se ilmoitetaan julkaisemalla kaupungissa ilmestyvässä niin ruotsin- kuin suomenkielisessäkin sanomalehdessä.

5 §.

Puheenjohtaja kutsuu lautakunnan kokoon kerran kuu-kaudessa, tahi useamminkin, jos tarvetta on. Lautakunnan pitää myös kokoontua, jos vähintäänkin kaksi jäsentä sitä puheenjohtajalta pyytää.

6 §.

Jos sekä puheenjohtaja että varapuheenjohtaja on estyneenä lautakunnan kokoukseen saapuville tulemasta, josta seikasta tieto on annettava jollekin jäsenistä, valittakoon puheenjohtaja siksi kertaa.

Jos jäsenellä on este, on hänen siitä puheenjohtajalle ilmoitettava niin aikaisin, että ennätetään kutsua varajäsen kokoukseen.

7 §.

Lautakunta on päätäntövaltainen, kun paitsi puheenjohtajaa neljä jäsentä on saapuvilla ja päätöksessä osallisena. Jos eri mieliä ilmaantuu, ratkaistaan kysymys avonaisella äänestyksellä, niinkuin yleinen laki säätää riita-asioista. Äänen käydessä tasan tulee puheenjohtajan mielipide päätökseksi.

Asiaan, josta voipi olla erinomaista hyötyä tahi vahinkoa lautakunnan jäsenelle tahi jollekin, joka hänen kanssaan on sellaisessa sukulaisuudessa tahi lankoudessa, joka tuottaa polkeen tuomarille, älköön se jäsen ottako osaa.

8 §.

Kuvernöörillä ja kunnallisormestarilla tahi niillä, jotka heidän virkojansa hoitavat, niin myös kaupunginvaltuutusmiesten puheenjohtajalla on oikeus olla läsnä lautakunnan kokouksissa ja ottaa osaa keskusteluihin, jota varten heille on kirjallinen tieto annettava kunkin kokouksen ajasta. Lautakunnan voi kuvernööri myös jotakin ilmoitettua tärkeää asiata varten puheenjohtajalla kutsuttaa kokoon.

9 §.

Tarpeellisia tietoja saadakse kutsukoon lautakunta kokouksiinsa asianymmärtäviä henkilöitä, erinomattainkin kaupungin palveluksessa olevia lääkärejä, jotka ottavat osaa keskusteluihin, vaan eivät päätöksen tekoon; kuitenkin on heidän mielipiteensä pöytäkirjaan pantava, jos he niin haluavat.

10 §.

Kaupunginlääkäriin tahi hänen sijaisensa taikkapa, hänellä esteen ollessa, kaupungin palveluksessa olevan muun lääkäriin, jonka lautakunta kerrakseen siihen valitsee, pitää esiteltäväksi valmistella terveyden- ja sairaanhoitoa koskevat asiat; ja on kaikki niihin kuuluvat lautakuntaan tulleet ilmoitukset, kertomukset y. m. annettava sanotulle lääkäriin, hänen käyteltäväkseen lautakunnan määräyksen mukaan.

11 §.

Sihteerintehtäviä toimittamaan ottaa lautakunta siihen sopivan henkilön palkkiosta, jonka kaupunginvaltuusmiehet lautakunnan ehdotuksesta määräävät.

Lautakunnan kokousten pöytäkirjassa on mainittava läsnä olleet jäsenet, käsitellyt asiat ja tehdyt päätökset sekä näiden perustelmat. Tarkistus toimitetaan joko heti taikka ensi kokouksessa. Jos joku keskusteluihin osaa ottanut haluaa antaa eri lausunnon, on se kirjallisesti annettava pöytäkirjaan liitettäväksi.

Lähtevät toimituskirjat allekirjoittaa puheenjohtaja ja varmentaa sihteeri.

12 §.

Lautakunnan tulee tehtäviinsä nähden ylipäätään noudattaa mitä 22 päivänä joulukuuta 1879 terveydenhoidosta Suomessa annettu armollinen asetus säättää.

Jos jotkin paikalliset tahi muutoin omituista laatua olevat seikat vaativat erinäisiä määräyksiä, tulee lautakunnan yllämainitun asetuksen 25 §:ssä säädetyllä tavalla laatia niiden ehdotukset asianomaisten tutkittaviksi ja vahvistettaviksi.

13 §.

Toimintaansa harjoittaa lautakunta ylipäätään siten, että se, katsastuksen pidettyänsä tahi asiasta muutoin tiedon hankittuansa, laatii lausunnon ilmaantuneista, terveydelle vaarallisista epäkohdista sekä saattaa asian poliisikamarin tahi niiden kaupungin muiden viranomaisten toimenpiteen esineeksi, joilta lautakunnan tulee saada kaikkea 22 päivänä joulukuuta 1879 annetun armollisen asetuksen säännösten ja muiden siinä kohden noudatettavain määräysten mukaista virka-apua.

14 §.

Katsastuksia pitämään valitsee lautakunta joka kuukau-
deksi kaksi jäsenistänsä tahi varajäsenistänsä.

Tarpeen vaatiessa asetetaan sanottua tarkoitusta varten
lisäksi erinäisiä tarkastusmiehiä, joita lautakunta ottaa toimeen
niin monta ja sillä palkalla, kuin kaupunginvaltuusmiehet
lautakunnan ehdotuksesta määräävät, ja joiden tulee toimittaa
lautakunnan tahi sen puheenjohtajan heille antamat tehtävät.

15 §.

Kaikki ehdotukset, ohjesäännöt ja asetukset, joita kau-
pungin viranomaiset valmistavat tahi käsittelevät, ovat, sikäli
kuin niillä on yhteyttä yleisen terveyden- ja sairaanhoidon
kanssa, ilmoitettavat lautakunnalle, jonka pitää niistä antaa
perusteltu lausunto.

Lautakunnan pitää myös täyttää, mitä muuta asianomainen
viranomainen erinäisissä tapauksissa ehkä sille toimeksi antaa.

16 §.

Lautakunnan tulee antaa kaupungin poliisivirastolle sen
pyytämiä tietoja puhtaanapidosta ja desinfioimisista, niin
myös muutoin, kun kaupungissa noudatettava poliisijärjestys
semmoista säättää.

Lautakunnan tulee muissakin tarpeellisissa tiloissa antaa
poliisiviranomaisille lautakunnan toimialaan kuuluvia tietoja.

Yleisemmän kulkutaudin uhatessa tahi semmoisen ilmaan-
nuttua pitää lautakunnan, poliisiviranomaisen kehottamattakin,
antaa puhtaanapitoa koskevia määräyksiä sekä muutoin ryhtyä
kaikkiin niihin toimenpiteisiin, joita taudin vastustamiseksi tahi
ehkäisemiseksi katsotaan tarpeellisiksi.

17 §.

Lautakunnan on huollettava, että kaikki kunnallista ter-
veyden- ja sairaanhoitoa varten asetetut henkilöt täyttävät
velvollisuutensa; sen tulee toimittaa vaarinpitoa ja järjestyksen
valvontaa kaikissa kunnalle kuuluvissa sairaanholaitoksissa,
niin myös valvoa kaupungin sairaanhoidosta annettujen sään-
nösten noudattamista.

Lautakunta ottaa, kaupunginlääkäriin ehdotuksesta, ne
lääkärit, jotka sairaanhoitoa varten kunnassa satunnaisesti ehkä
ovat tarpeellisia; se myös ottaa ja erottaa, sairaalalääkäriin lau-

sunnon hankittuansa, kunnan sairaanhoitolaitosten palvelijat ja muun henkilökunnan sekä ehdottaa kaupunginvaltuusmiesten myönnettäväksi soveliaat palkkiot näille henkilöille.

Lautakunnan asiana on niinkään, jonkin kunnan lääke-reistä ollessa estettyinä virkaansa hoitamasta tahi kun hänelle on virkavapautta myönnetty, hankkia pätevä viransijainen, ellei vakinainen lääkäri ole sellaista hankkinut ja lautakunta häntä hyväksynyt, niin myös ratkaista muiden kunnalliseen terveyden- ja sairaanhoitoon asetettujen henkilöjen tekemät virkavapauden anomukset.

Virkavapautta myönnettyänsä tulee lautakunnan myös, ellei yksityistä sopimusta ole tehty, määrätä, kuinka suuri osa vakinaisen viranpitäjän palkasta tahi palkkiosta virantoimittajalle maksetaan.

18 §.

Lautakunta noudattakoon myös mitä useinmainitun, terveydenhoidosta Suomessa annetun arm. asetuksen 4 §:n 6 ja 7 momentissa säädetään kaupungin tautisuus- ja kuolleisuustilastosta, sikäläistä yleistä terveydentilaa käsittelevästä vuosikertomuksesta sekä muista tauteja ja kuolleisuutta koskevista tiedonannoista ja ilmoituksista, joita voidaan asianomaisilta vaatia.

Mainitut tilastoyhdistelmät, kertomukset y. m. laatii kaupunginlääkäri, jonka on annettava vuosikertomus viimeistään huhtikuun kuluessa seuraavana vuonna. Tämä kertomus on, paitsi mitä siitä on edellä mainitussa asetuksessa säädetty, painettava ja kaupunginvaltuusmiehille jaettava sekä pidettävä kirjakaupassa saatavana.

Tässä puheena olevia tarkoituksia varten koottu tilastoaineisto säilytetään lautakunnan arkistossa.

19 §.

Edellä mainittuihin tarkoituksiin tarpeellisia tilastotietoja, todistuksia y. m. saadakseen voi lautakunta kääntyä papiston, lääkärien, sairaanhoitolaitosten johtajain ja muiden puoleen, joiden on voimassa olevain säännösten mukaan annettava tuollaisia tietoja. Jos lautakunta tässä kohtaa epäystä tahi muuta estettä, on asiasta ilmoitettava lääkintöhallitukselle tahi maistraatille.

20 §.

Lautakunnan rahavarain ja irtaimiston hoidosta, sen asiana olevasta tilinteosta ja kaluston katsastuksesta sekä vuotuisen meno- ja tuloarvion laatimisesta on voimassa mitä kaupungin rahatoimikamarin ohjesäännössä sanotaan.

Jos ilmaantuu seikkoja, jotka vaativat menoja vuodekseen vahvistettujen määrärahain lisäksi, tahi kun myöhemmin esitetyt ehdotukset aiheuttavat menoja, on lautakunnan siitä tehtävä eri esitys asianmukaisessa järjestyksessä.

Terveyspoliisin tarkastusmiesten johtosääntö.

Kaupunginvaltuuston vahvistama joulukuun 1 p:nä 1908.

1:ksi. Terveyspoliisin vakinaisen tarkastusmiehen, jolla paitsi tämän maan molempien kielten taitoa pitää olla virkatoimintansa vaatimat tiedot yleisessä terveydenhoito-opissa ja yleistä terveydenhoitoa koskevissa laeissa ja määräyksissä, ottaa terveydenhoitolautakunta toimeen hakemuksen perusteella määräämättömäksi ajaksi.

2:ksi. Tarkastusmiehen on velvollisuus:

säännöllisesti ja täsmällisesti täyttää kaikki ensimmäisen kaupunginlääkärin hänelle antamat tehtävät sekä omasta ehdostaan pitää huomiotaan kiinnitettynä hänen toimialallaan ehkä ilmeneviin terveydellisiin epäkohtiin:

ensimmäisen kaupunginlääkärin ohjeen mukaan valvoa asianomaisen viranomaisen antamien, yleistä terveydenhoitoa ja puhautta y. m. koskevien määräysten noudattamista sekä, jos näitä havaitaan rikutun, siitä huomauttaa syyllistä sekä katsoa, että laiminlyönti korjataan;

tarkoitusta varten mukanaan olevaan kirjaan paikalla panna terveydellisiä epäkohtia koskevat huomiot ja muutoin laatia ne toimintaansa koskevat muistoonpanot ja päiväkirjat, mitkä voidaan panna hänen velvollisuudekseen, sekä olla ensimmäisen kaupunginlääkärin apuna terveyspoliisin toiminnasta aiheutuvassa kirjanpidossa ja kirjoitustyössä;

kunakin arkipäivänä, terveydenhoitolautakunnan määräämänä aikana, saapua terveydenhoitolautakunnan toimistoon antamaan raportti, edellisen työpäivän toiminnasta ja vastaanottamaan tehtäviänsä koskevia määräyksiä;

terveydenhoitolautakunnan määrämänä aikana päivystää terveydenhoitolautakunnan toimistossa; sekä

virka-toiminnassaan esiintyä tyynesti ja koettaa saavuttaa yleisön luottamus sekä muutoin noudattaa kaikkia terveydenhoitolautakunnan taikka ensimmäisen kaupunginlääkäriin hänelle antamia määräyksiä.

3:ksi. Virkavapautta tarkastusmiehelle myöntää terveydenhoitolautakunta.

4:ksi. Tarkastusmiehellä saa ainoastaan terveydenhoitolautakunnan luvalla olla muu virkatoimi.

Kaupungin terveydellisten tutkimusten laboratorin työjärjestys.

Kaupunginvaltuuston vahvistama toukokuun 26 päivänä 1903.

1. Laboratorin tehtävänä on yleistä terveydenhoitoa sekä ravintoaineiden, kauppatavarain y. m. terveydellistä laatua selvittävään kemiallisten, fysikallisten ja bakteriologisten tutkimusten toimittaminen. Etusijassa toimitetaan laboratoriossa semmoisia tutkimuksia, mitkä terveydenhoitolautakunta tahi ensimmäinen kaupunginlääkäri antaa sen tehtäväksi. Laboratorin toimialaan kuuluvia tutkimuksia toimitetaan siellä myös yksityishenkilöjen toimenannosta, sikäli kuin aika ja käytettävänä olevat työvoimat sallivat.

2. Yksityishenkilöjen tarpeiksi tehdyistä tutkimuksista suoritetaan terveydenhoitolautakunnan ehdottaman ja kaupunginvaltuuston vahvistaman taksan mukainen maksu, ja toimitetaan kertyneet maksut neljännesvuosittain rahatoimikonttoriin.

3. Toisen kunnan ja toisella paikkakunnalla asuvain henkilöiden tarpeeksi voidaan poikkeustapauksissa ja johtajan harkinnan mukaan, kun laboratorin muita töitä haittaamatta voi käydä päinsä, samallaisia tutkimuksia toimittaa johtajan määrättävästä, tutkimuskustannuksia vastaavasta maksusta.

4. Laboratori on terveydenhoitolautakunnan alainen, jolle johtajan on vuosittain helmikuun kuluessa annettava kertomus laboratorin toiminnasta.

5. Laboratori pidetään yleisölle avoinna kolme tuntia päivässä terveydenhoitolautakunnan määrämänä aikana.

Kaupungin terveydellisten tutkimusten laboratorin noudatettava taksa.

Kaupunginvaltuuston vahvistama toukok. 26 p:nä 1903.

Liha ja kala.

	Smk
Yksinkertainen katsastus	—: 50 à 1: —
Sianlihan trikiinitutkimus	—: 50 à 1: 50

Ravinto- ja nautintoaineet.

Yksinkertainen katsastus	—: 50 à 1: —
Kosteus, tuhka, rasva, typpipitoiset ravintoaineet (proteini), tyydestä vapaat uutosaaineet sekä selluloosa, yhteensä	12: —
Kosteus	1: 50
Tuhka	1: 50
Rasva	3: —
Proteini	3: —
Selluloosa	5: —
Jauhojen tärkkelyspitoisuus	8: —
Perunain s:n ja kuiva-aine (omin. paino)	2: —
Muut ainekset	3: — à 5: —

Karjatalous- ja meijerituotteet.

Maidon kuiva-aine ja vesipitoisuus	2: —
Voin vesipitoisuus	2: —
Rasva	—: 50 à 3: —
Sokeri	4: —
Kaseini ja albumini, kumpikin	4: —
Maidon ominaispaino, rasva- ja vesipitoisuus	5: —
Voin margarinipitoisuus	5: —

Vesi.

Kiinteän jäännöksen sekä hehikutushukan mää- räminen	3: —
---	------

	Smk
Hapenkulutus	3: —
Erinäiset aineosat, niinkuin klori, rikkihappo, rauta, kalkki, magnesia, kukin	2: — à 5: —
Juomavesianalyysi, jossa paljoudelleen määrätään haihdutus- ja hehkutusjäännökset, hapenkulutus sekä kloripitoisuus, ynnä laadulleen määrätään ammoniakki, salpietarihapokkeiset ja salpietarihapoiset suolat	8: —

Olut, viini, paloviina ja etikka.

Viinin, paloviinan tahi oluen alkoholipitoisuus	3: —
Viinin tahi oluen uutospaino	3: —
Viinin tahi oluen tuhkapitoisuus	2: —
Sokeri	5: —
Viinissä tahi etikassa oleva vapaa happo	2: —
Ominaispaino	2: —
Muut ainekset	3: — à 5: —
Etikassa olevain vapaiden kivennäishappojen määrääminen laadulleen	3: —
Paloviinan sikunapitoisuus Trauben mukaan	5: —
” ” Rösen ”	15: —

Kauppatavarat, joiden laadulla on merkitystä terveydelliseltä kannalta.

Tapettien, kankaiden y. m. arsenikkipitoisuuden tutkiminen:

	Smk
Marshin menettelyn mukaan	2: —
Frisenius-Bobon ” ”	3: —
Lyijyn tutkiminen tinauksissa ja emaljoiduissa keittoastioissa	2: —

Tutkimuksen tulosta koskevasta todistuksesta ei suoriteta eri maksua.

Tutkimuksista, joita ei mainita tässä taksassa, suoritetaan maksua se määrä, minkä johtaja kulloinkin katsoo kohtuulliseksi.

Varattomat voivat, laboratorioin johtajan harkinnan mukaan, päästä suorittamasta maksua tutkimuksesta, joka on ollut terveydelliseltä kannalta tarpeellinen.

Kaupungin terveydellisten tutkimusten laboratorin johtajan johtosääntö.

Kaupunginvaltuuston vahvistama toukokuun 26 päivänä 1903.

1 §.

Kaupungin terveydellisten tutkimusten laboratorin johtajan pitää olla perehtynyt erittäinkin ravinto- ja nautintoaineiden sekä muiden terveydelliseltä kannalta tärkeiden tavarain ja aineiden kemiallisiin tutkimuksiin, niin myös sen ohessa erikoisesti tuntea terveydenhoitoon kohdistuvat bakteriologian alat. Hänet asettaa kaupunginvaltuusto terveydenhoitolautakunnan ehdotuksesta virkaan määräämättömäksi ajaksi kuusi-kuukautisen irtisanomisen ehdolla, eikä hän saa pitää eikä hoitaa muuta virkatointia.

2 §.

Johtajalla, joka vastaa hänen haltuunsa uskotusta laboratorista ja sen toiminnasta, on velvollisuutena:

1) johtaa ja suorittaa laboratorin asiana sen työjärjestyksen mukaan olevat tutkimukset;

2) omastakin alotteestaan huoltaa ja toimittaa sellaisten kaupungissa kaupaksi pidettyjen ravintoaineiden, juomatarvarain ja ravintoaineiden sekä muiden kauppatavarain tutkimuksia, joiden laadulla on merkitystä terveydelliseltä kannalta katsoen;

3) kunakin arkipäivänä, yleisölle ilmoitettuna aikana, vähintään kaksi tuntia olla yleisön tavattavana laboratorissa;

4) kutsuttaessa saapua terveydenhoitolautakunnan kokouksiin ja antaa lautakunnan vaatimat lausunnot;

5) katsoa että laboratorissa pidetään kaikkien siellä toimitettujen tutkimusten ja niiden tulosten täydellistä luetteloa;

6) kantaa ja kirjaan panna toimitetuista tutkimuksista keretyneet maksut sekä neljännesvuosittain toimittaa ne rahatoimikonttoriin; niin myös

7) antaa työjärjestyksessä mainittu selostus laboratorin toiminnasta viimeksi kuluneena vuonna.

3 §.

Johtaja saa vuosittain, olematta velvollinen palkkaamaan viransijaista, kuukauden kesälomaa terveydenhoitolautakunnan hyväksymänä aikana.

Kaupungin terveydellisten tutkimusten laboratorin assistentin johtosääntö.

Kaupunginvaltuuston hyväksymä toukokuun 26 päivänä 1903.

1 §.

Kaupungin laboratorin assistentin, jonka pitää olla täysin perehtynyt kemiallisiin analyyseihin sekä sen ohessa tuntea erikoisesti terveydenhoitoon kohdistuvat bakteriologian alat, ottaa terveydenhoitolautakunta laboratorin johtajan ehdotuksesta toimeen määräämättömäksi ajaksi, mutta kolmikuukautisen irtisanomisen ehdolla.

2 §.

Assistentin on suoritettava kaikki toimialaansa kuuluvat työt ja tutkimukset, mitkä laboratorin johtaja hänen tehtäväkseen antaa, sekä toimittava johtajan sijaisena, kun virkaan kuuluvat työt tahi lyhyenlainen tauti estää viimeksi mainittua olemasta laboratorissa saapuvilla.

3 §.

Assistentin pitää, jos terveydenhoitolautakunta hänet siihen määrää, toimia laboratorin johtajan viransijaisena tämän ollessa kesälomalla.

Helsingin kaupungin terveydellisten tutkimusten laboratorin bakteriologin johtosääntö.

Kaupunginvaltuuston vahvistama marraskuun 17 p:nä 1908.

Samalla kun kaupunginvaltuusto on edellä mainittuna päivänä päättänyt, että se bakteriologinvirka, joka valtuuston joulukuun 11 päivänä 1906 tekemän päätöksen mukaan ainoastaan toistaiseksi perustettiin kaupungin terveydellisten tutkimusten laboratoriiin, tammikuun 1 päivästä 1909 pidetään pysyväsena virkana, varaamalla oikeus kuusikuukautiseen irtisanomiseen sekä kaupungin että viranpitäjän puolelta, sekä että kaupungin-

valtuusto täyttää viran terveydenhoitolautakunnan annettua lausuntonsa, on valtuusto noudatettavaksi hyväksynyt seuraavan johtosäännön mainitulle virkamiehelle:

1. Bakteriologin pitää olla kaupungin terveydellisten tutkimusten laboratorioissa tavattavana vähintään tunti päivässä terveydenhoitolautakunnan määräämänä aikana sekä muinakin aikoina, kun erityiset tehtävät taikka työt hänen läsnäolooan vaativat.

2. Bakteriologilla on kerta kaikkiaan määrättyinä velvollisuutena mahdollisimman pian toimittaa tutkimus, onko suolikuumebasilleja, kurkkumätäbasilleja, tuberkelibasilleja ja gonokokkeja näytteissä, joita lääkärit taikka yksityiset henkilöt sitä varten laboratorioin lähettävät taikka tuovat, ja on hänen heti tutkimuksen päätyttyä annettava tulos asianomaisen tiedoksi.

3. Bakteriologin pitää sitä paitsi terveydenhoitolautakunnan tai ensimmäisen kaupunginlääkärin toimenannosta yksinään tahi, jos on tarpeen, hänen käytettäväkseen sitä varten asetettujen henkilöjen avulla, toimittaa kaikki sellaiset bakteriologiset tutkimukset, joiden tarkoituksena on saada selville kulikutautien tai muiden kaupungissa esiintyvän bakteritautien tartuntalähteet ja leviämistiet.

4. Bakteriologin pitää, kun kaupungin terveydellisten tutkimusten laboratorioin johtaja hänen apuaan vaatii, olla tämän apuna sellaisten bakteriologisten tutkimusten toimittamisessa, joita terveydenhoitolautakunta tahi ensimmäinen kaupunginlääkäri on antanut laboratorioin tehtäväksi.

5. Bakteriologin on pidettävä tarkkaa päiväkirjaa kaikista toimittamistaan tutkimuksista sekä vuosineljänneksittäin terveydenhoitolautakunnalle antaa kertomus toiminnastaan. Sen lisäksi tulee hänen tammikuun kuluessa laboratorioin johtajalle antaa vuosiselostus kaikista edellisestä vuosina suorittamistaan töistä, jonka selostuksen laboratorioin johtaja liittää laboratorioin toiminnasta annettavaan vuosikertomukseen.

6. Bakteriologi on oikeutettu vuosittain saamaan kuukauden virkalomaa terveydenhoitolautakunnan hyväksymänä aikana sekä olematta velvollinen palkkaamaan sijaista.

Kaupunginvaltuuston päätös puhtaanapitolaitoksen järjestämisestä, marraskuun 8 p:ltä 1910.

Rahatoimikamarin asiassa tekemästä esityksestä on kaupunginvaltuusto puhtaanapitolaitoksen järjestämisestä tässä kaupungissa päättänyt:

1) että Helsingin kaupunki edelleen pitää voimassa puhtaanapitolaitosta, joka ottaa huolekseen talonmistajain velvollisuudet lian poistamiseen nähden;

2) että kaupungin puhtaanapito järjestetään n. s. kaksijakojärjestelmän mukaan;

3) että siis kaupungin puhtaanapitolaitokseen liittyneissä taloissa makkilanta kootaan ja käytellään samoin kuin tähänkin asti, mutta että sitä vastoin lantajätteet erotetaan rikkajätteistä sekä kootaan vartavasten hankittuihin astioihin ja poistetaan kaupungin puhtaanapitolaitoksen toimesta;

4) että sen lisäksi jokaiseen taloon on laitettava rikka-laatikko „roskain“ kokoomista varten, sekä, kun tarpeelliseksi havaitaan, laatikko hevoslannan talteen ottamista varten;

5) hyväksyä rahatoimikamarin ehdottamat ja edellämaintuun esitykseen liitetyt määräykset jätteiden erottelusta ja talteenottamisesta niissä taloissa, joista kaupungin puhtaanapitolaitos välikirjan mukaisesti poistaa makkilannan ja rikat;

6) että rahatoimikamari saa toimekseen määrätä, mistä ajankohdasta lähtien mainittuja määräyksiä on sovellettava, sekä vahvistaa talonmistajain kanssa tehtävän välikirjan kaavakkeen;

7) että talonmistajan on edellä mainitusta tehtävästä kaupungin puhtaanapitolaitokselle vuosittain suoritettava maksu, joka lasketaan 2 markaksi 40 penniksi jokaiselta talossa asuvalta henkilöltä;

8) että niihin taloihin nähden, missä useita liikkeitä, hotelleja, tehtaia, kouluja, virastoja, y. m. sijaitsee, ei kuitenkaan edellä mainittuja ykköshintoja panna puhtaanapitomaksun laskemisen perustukseksi, vaan on tämä maksu sellaisissa tapauksissa suoritettava erityisen arvion pohjalla tehdyn sopimuksen mukaan;

9) että tehdessä sopimusta jätteiden poistamisesta puhtaanapitolaitoksen toimesta niistä taloista, jotka tähän asti ovat

liittyneet puhtaanapitolaitokseen, pannaan m. m. ehdoksi, että talonomistaja sitoutuu sekä ryhtymään tässä edellä määrättyihin toimenpiteisiin jätteiden erottelemiseksi ja talteen ottamiseksi, että myös lupautuu kustantamaan ja puhtaanapitolaitoksen välityksellä hankkimaan tarpeellisen määrän lantajätteiden säilytysastioita, mutta että, jollei puhtaanapito aikaisemmin ole ollut puhtaanapitolaitoksen toimena, talonomistajan tämän lisäksi myös pitää kustantaa tarpeellinen määrä vahvistetun mallin mukaisia makkiaastioita;

10) että makkilannan ja muitten jätteiden kuljetusta saa sitä varten hankituilla ajoneuvoilla toimittaa pitkin päivää;

11) että vuosirahasääntöön pannaan tarpeellinen rahamäärä kaupungin omissa taloissa ja laitoksissa koottujen jätteiden poistamisen kustantamiseksi;

12) että rahatoimikamari saa tehtäväkseen vastedes ryhtyä toimiin kaupungille tarpeellisen alueen hankkimiseksi uusien kaatopaikkain laittamista varten; sekä lopuksi

13) että varastopaikoille koottuja jätteitä toistaiseksi ei käytellä tehdasmaisesti ennen niiden myyntiä.

Tämän lisäksi on kaupunginvaltuusto katsonut tarpeelliseksi kehottaa rahatoimikamaria asianomaisten talonomistajain kanssa tehtävään, puhtaanapidon huoltamista koskeviin sopimuksiin panemaan määräyksen, että nämä välikirjat ovat voimassa jonkin tarkemmin mainitun irtisanomisajan ehdolla, jonka kamari saa määrätä.

Lihan ja ruokatavarain kaupassa Helsingin myymälöissä noudatettavat säännöt ¹⁾.

Uudenmaan läänin kuvernöörin vahvistamat, kaupunginviranomaisia ja lääkintöhallitusta kuultua, marraskuun 27 päivänä 1899.

1 §.

Sen, joka tahtoo harjoittaa lihan ja ruokatavarain kauppaa myymälässä, pitää sen lisäksi mitä yleisissä asetuksissa ehkä on säädettyinä, ennen myynnin alkamista tehdä kirjallinen il-

¹⁾ Osittain muutettu lokak. 30 p:nä 1908 annetun poliisijärjestyksen kautta.

moitus kaupungin terveydenhoitolautakunnalle, jota paitsi myymäläksi aiotut huoneistot pitää olla terveydenhoitolautakunnan hyväksymät tarkoitukseensa.

2 §.

Huoneisto, jossa lihaa ja ruokatavaroita pidetään kaupan, sekä kellarit, makasiinit ja varastohuoneet, joissa niitä säilytetään myytäviksi, pitää olla hyvästi tuulluutetut ja tarkoituksenmukaisesti sisustetut sekä puhtaassa ja siistissä kunnossa; myyntihuoneistojen pitää sen ohessa olla kuivat ja hyvin valaistut.

Huoneistoa, joka on ainoana käytävänä takana sijaitseviin asuinhuoneisiin, älköön myymäläksi hyväksyttävä.

Edellä olevissa momenteissa mainittuja huoneistoja ei saa käyttää asunnoksi, makuuhuoneeksi, keittiöksi, eikä sellaisten tavarain säilytyspaikaksi, jotka voivat edistää lihan tahi ruokatarvarain pilaantumista.

Jos terveydenhoitolautakunta havaitsee, että liha- ja ruokatarvarain myymälä tahi tässä §:ssä mainitut säilytyshuoneet eivät ole säädettyjen vaatimusten mukaiset, voi lautakunta kieltää niitä käyttämästä sellaiseen tarkoitukseen.

3 §.

Liha- ja ruokatarvarain myymälän ulkopuolella pitää olla nimikilpi, joka selvästi osoittaa liikkeen laadun ja myyjän nimen. Myyntihuoneessa on kappale näitä sääntöjä aina pidettävä helposti huomattavalla paikalla julkipantuna.

4 §.

Jos tarttuvaa tautia ilmestyy liha- tai ruokatarvarain myymälän yhteydessä olevassa asuinhuoneessa taikka sellaisessa kaupassa palvelemaan myyjään, on myymälänomistajan tahi häntä edustavan henkilön viipymättä ilmoitettava asia terveydenhoitolautakunnalle sekä alistuttava noudattamaan terveydenhoitoviranomaisten antamia ohjeita tartunnan leviämisen estämiseksi.

5 §.

Terveyspoliisia älköön estettävä pääsemästä liha- ja ruokatarvarain myymälään eikä kellareihin, makasiineihin ja varastohuoneisiin, joissa myytäviksi aiottuja ruokatavaroita säilytetään, eikä myöskään ottamasta ruokatarvarain näytteitä, niistä suoritettuaan käypähinnan mukaisen maksun.

6 §.

Jos joku rikkoo näissä säännöissä olevia määräyksiä, vetäköön sakkoa, ellei hairahduksesta ole rangaistusta yleisessä laissa määrätty, enintään kaksisataa markkaa; ja on sen ohessa, jos terveydenhoitolautakunta katsoo syytä olevan, asia sekä syyllisen nimi saatettava yleisön tietoon.

Ruokatavarain kaupassa Helsingin kaupungin toreilla sekä satamiin kytketyissä aluksissa noudatettavat säännöt ¹⁾.

Uudenmaan läänin kuvernöörin vahvistamat tammik.

23 p:nä 1895.

1. Lihan, voin ja juuston myynti.

a) Lihan, voin ja juuston myynti pitää, kun sitä ei harjoiteta kuormista, toimittaa tarkoituksenmukaisilta, puhtailta ja siisteiltä pöydiltä tai tiskeiltä taikka myöskin sammioista, saaveista tai pytyistä; eikä näitä tavaroita millään ehdolla saa säilyttää vasuissa eikä laatikoissa, jotka alustatta seisovat maassa.

b) Kaikki pöydät ja astiat sekä yllämainitussa kaupassa käytetyt kalut ovat aina pidettävät hyvin puhtaina ja siisteinä. Pölkkyjä tai penkkejä, joiden päällä liha paloitellaan, ei sen vuoksi millään verukkeella saa käyttää istumapaikoiksi.

c) Lihan, voin ja juuston kuljetusta kaupattorille tai sieltä pois saa toimittaa ainoastaan siten, etteivät nämä tavarat likaannu, ja pitää erittäinkin liha olla puhtaissa vasuissa taikka käärittynä valkoisiin, puhtaisiin, pellavasta, hampusta, puuvillasta tai sen tapaisesta aineesta tehtyihin pestäviin käärekankeisiin.

d) Voin hyvyyden koettamiseksi pitää ostajain käytettävänä olla erityinen veitsi tai lusikka.

2. Kasvisten ja muitten puutarhatuotteiden myynti.

a) Kasvisten ja muitten puutarhatuotteiden (paitsi perunain) myynti pitää, missä sitä ei harjoiteta veneestä tai kuormasta,

¹⁾ Osittain muutettu lokak. 30 p:nä 1908 annetun poliisijärjestyksen kautta.

toimittaa tarkoitukseen sopivilta pöydiltä tai tiskeiltä. Nämä pöydät ja tiskit sekä muut tavarain säilyttämiseen käytetyt esineet ovat aina pidettävät puhtaina ja hyvässä kunnossa. Tyydyttävää järjestystä ja siisteyttä on noudatettava myyntipaikallakin, niin ettei sipulinkuoria ja muita tähteitä viskellä ympärinsä, vaan mikäli mahdollista kootaan erityisiin astioihin.

b) Kasvisten ja puutarhatuotteiden kuljetus toimitettakoon puhtaissa ja siisteissä ajoneuvoissa, huomioon ottamalla etteivät tavarat likaannu.

c) Kasviksia ja muita puutarhatuotteita myydessä veneestä ovat yllämainitut määräykset voimassa soveltuvilta kohdin.

3. Sienien ja hedelmäin myynti.

a) Kun sienien, marjain ja hedelmäin myyntiä ei toimiteta kuormasta tai veneestä, taikka kun kaupustelijat eivät sitä harjoita, saa sitä toimittaa ainoastaan tarkoitukseen soveltuvilta pöydiltä ja tiskeiltä. Nämä pöydät ja tiskit ynnä tarpeelliset mitta-astiat pidettäköön aina puhtaina ja hyvässä kunnossa. Vasuja, laatikoita ja muita marjain ja hedelmäin säilytysastioita ei saa koskaan pitää maassa ilman soveliasta alustaa.

b) Myyntiä toimittaessa veneestä taikka kierteleväin kaupustelijain sitä harjoittaessa ovat edellä mainitut määräykset voimassa soveltuvilta kohdin.

4. Munien myynti.

a) Kun maalaiset eivät kauppaa muniä kuormistaan, vaan välikauppiat harjoittavat tätä kauppaa, on myynti toimitettava tarkoituksenmukaisilta pöydiltä, jotka alati ovat pidettävät puhtaina ja siisteinä.

b) Likaisten munien pesemistä ja puhdistamista ei saa toimittaa myyntipaikalla torilla.

5. Tuoreen, suolatun ja astioidun kalan sekä kalanmädin myynti.

a) Kun saaristolainen ei kauppaa tuoretta kalaa veneestään, vaan välikauppias harjoittaa tätä kauppaa veneestä tai toripai-

kallaan, pitää veneen, jos semmoista käytetään, olla puhdas, siisti ja kuiva, taikka, jos myynti tapahtuu torilla, on se toimitettava tarkoituksenmukaisilta pöydiltä tai tiskeiltä. Vasujen tai muitten kalansäilytysastiat tulee aina olla puhtaat, eikä niitä saa pitää maassa ilman tarpeellisen korkeaa alustaa.

Eläviä kaloja älköön punnittako koukussa.

b) Suolavedessä olevain kalojen myyjän pitää myydessään varoa, ettei suolavesi likaa myyntipaikkaa. Sentähden pitää kalatynnyrien olla vedenpitävillä, matalajalkaisilla alustoilla.

c) Lusikkaa ja kauhaa, jota kalanmädin myynnissä käytetään, älkööt ostajat käyttäkö tavaran hyvyttä koettaessaan, älköönkä myöskään tavaraa koettaessa lusikkaan jäänyttä mätää kaadettako takaisin säilytysastiaan.

6. Krapujen myynti.

Krapuja myydessä, kun sitä ei toimiteta kuormasta, noudattakoon järjestystä ja siisteyttä, älköönkä kuolleita krapuja eikä pakkausaineita viskattako myyntipaikalle, vaan ovat ne säilytettävät soveliaissa astioissa, kunnes ne toria puhdistaa poistetaan.

7. Lintujen ja metsänriistaa myynti.

a) Kun maalainen ei kauppaa lintuja tai metsänriistaa kuormastaan tai veneestään, vaan välikauppiat harjoittavat tätä kauppaa, pitää myyntiä toimittaa tarkoituksenmukaisilta pöydiltä tai tiskeiltä. Nämä pöydät ja tiskit ynnä ne vasut tai laatikot, joissa lintuja tai riistaa säilytetään, ovat aina pidettävät puhtaina ja siisteinä; eikä vasuja ja laatikkoja saa pitää maassa alustatta, paitsi jos niissä säilytetään eläviä lintuja tai metsänriistaa. Elävien lintujen ja metsänotusten teurastamista ei millään syyllä saa toimittaa torilla. Sama on laita lintujen kynimisen.

Myyntiä toimittaessa veneestä ovat edellämäin mainitut määräykset voimassa soveltuvilta kohdin.

8. Leivän, jauhojen, suurimain ja muiden samantapaisten tavarain myynti.

Kun leipää, jauhoja, suurimoja ja muita samantapaisia tavaroita ei kaupata kuormasta eikä veneestä, pitää myyntiä

toimittaa tarkoituksenmukaisilta pöydiltä tai telineiltä, jotka aina ovat pidettävät puhtaina ja siisteinä. Vasut, säkit y. m., joissa näitä tavaroita säilytetään, ovat aina pidettävät puhtaina eivätkä saa seistä maassa soveliaatta alustatta.

9. Maidon ja kerman myynti.

Kaikki maito ja kerma, joka kauppatorilla tai satamassa on myytävänä, kaupattiinpa niitä kuormasta tai veneestä taikka toripaikalla, säilytettäköön puhtaissa, siisteissä astioissa. Jos maito- ja kermaa ei kaupata kuormasta vaan toripaikalla, pitää maitoa ja kerma-astiaain seistä jaloilla varustetulla soveliaalla alustalla.

Maidon ja kerman myynnissä käytetyt mitta-astiat ovat aina pidettävät puhtaina, eivätkä ostajat saa niitä millään syyllä käyttää koettaakseen tavarahan hyvyyttä, vaan pitää sitä varten olla erityiset, sen muotoiset astiat, ettei niitä voi sekottaa edelliisiin. Viimemainituilla astioilla ei maitoa eikä kermaa saa ottaa säilytysastiasta, eikä niihin jäänyttä maitoa eikä kermaa saa, ostajan koetettua tavarahan hyvyyttä, kaataa takaisin säilytysastiaan.

10. Ruokatavarain myynti kuormista.

Kuormissa, joista maalainen myy ruokatavaroita, mitä laatua lienevätkin, on noudatettava järjestystä ja siisteyttä, sekä säkit, vaatteet, pytyt ja vasut y. m., joissa ruokatavaroita säilytetään, alati pidettävä puhtaina ja siisteinä.

Välikauppiainhin nähden ovat edelläolevat määräykset(1—9) voimassa soveltuvilta kohdin.

11. Ruokatavarain myynti kaupungin satamarannassa olevista aluksista.

Kaikissa aluksissa, joissa ruokatavaroita on kaupan, on tyydyttävää järjestystä ja siisteyttä noudatettava sekä ruokatavarat niin säilytettävä, etteivät ne likaannu. Jos puutteellinen järjestys ja siisteys vallitsee aluksessa, älköön ruokatavarain myyntiä siinä toimitettako, ennenkuin alus on puhdistettu.

Alukseen kertynyt törky on koottava sitä varten hankittuun astiaan ja joka päivä vietävä niihin ajoneuvoihin, jotka sen poistamista varten kerran vuorokaudessa käyvät satamassa.

12. Yleisiä sääntöjä.

Alköön kukaan tavaroitaan aukoessaan tai pidellessään menetelkö siten, että hän (tomulla y. m.) tuottaa haittaa naapureilleen.

Ruokatavarakauppiasten pitää, muissakin kuin tässä erityisesti luetelluissa tapauksissa, noudattaa suurinta puhtautta ja siisteyttä sekä kaikkien välikauppiaitten olla puettuina puhtaisiin, valkoisiin, tarpeeksi pitkiin ja leveihin pestäviin esiliinoihin, ja lihakauppiaitten sitä paitsi niinkään pestävään hihalliseen puseroon.

Laki työstä leipomoissa.

Annettu 4 p:nä kesäkuuta 1908.

1 §.

Leipomoissa, joissa tavaraa valmistetaan myytäväksi, saa jäljempänä mainituilla poikkeuksilla tehdä työtä ainoastaan arkipäivinä, eikä muuna vuorokauden aikana kuin kello kuuden aamulla ja kello yhdeksän illalla välisellä ajalla, kuitenkin niin, että työ sunnuntai- tai pyhäpäivän edellisenä päivänä on lakkaava kello kuusi iltapäivällä.

2 §.

Kun erityiset asianhaarat tekevät sen tarpeelliseksi, olkoon maistraatilla tai kunnallislautakunnalla oikeus hakemuksesta sallia työtä enintään kymmenenä arkipäivän edellisenä yönä vuodessa, ja on siitä joka kerta annettava lupatodistus, jossa mainitaan, minä yönä sellaista työtä saa tehdä.

3 §.

Leipomossa saa työntekijää käyttää työhön enintään neljäkymmentäkahdeksan tuntia viikossa, ei kuitenkaan kymmentä tuntia enempää vuorokaudessa.

Tämän työajan lisäksi saa työntekijää pitää ylityössä enintään sata tuntia vuodessa, ei kuitenkaan kymmentä tuntia enempää viikossa; ja on siitä pidettävä kirjaa, joka on vaadittaessa näytettävä ammattientarkastajalle.

Ylityöstä on maksettava vähintään viidelläkymmenellä prosentilla korotettu palkka.

Lasten, nuorten henkilöiden ja naisten työajasta on tämän lain määräysten lisäksi voimassa, mitä siitä on erittäin säädetty tai säädetään.

4 §.

Työntekijä alköön olko velvollinen ilman erityistä sopimusta olemaan 2 ja 3 §:ssä mainitussa yö- tai ylityössä.

5 §.

Työntekijän palkka on maksettava rahassa eikä asunnon tai muiden etujen muodossa.

6 §.

Jos leipurinammatin harjoittaja tahi hänen sijaisensa rikkoo tämän lain säännöksiä, rangaistakoon sakolla kymmenestä seitsemäänsataan markkaan.

7 §.

Tämä laki koskee myöskin leipurin- ja sokurileipurintointa, jota harjoitetaan hotellissa, ravintolassa tai konditoriassa, mutta ei sellaista liikettä, joka ei ole elinkeinolaissa säädetyn ilmoittamisvelvollisuuden alainen.

8 §.

Terveydellisessä suhteessa tarvittavia järjestysohjeita leipurinammattia varten annetaan hallinnollista tietä.

9 §.

Tämän lain noudattamista valvovat ammattientarkastajat sillä tavoin, kuin siitä on erittäin säädetty.

10 §.

Jokaisessa työhuoneessa pitää olla työnantajan toimesta sopivaan paikkaan naulattuna painettu kappale tätä lakia.

11 §.

Tämä laki astuu voimaan heinäkuun 1 päivänä 1909.

Keisarillisen Suomen Senaatin päätös, sisältävä leipurin- ammatin järjestysohjeet.

Annettu 16 p:nä heinäkuuta 1908.

Keisarilliselle Suomen Senaatille annetun armollisen valtuutuksen nojassa ja työstä leipomoissa 4 p:nä kesäkuuta 1908 annetun lain 8 §:n säännöksen johdosta on Keisarillinen Senaatti nähnyt hyväksi säätää niinkuin seuraa:

1 §.

Sellaista leipurin- tai sokerileipurinliikettä, johon lakia työstä leipomoissa käy sovelluttaminen, älköön harjoitettako muualla kuin paikkakunnan terveydenhoito- tai kunnallislautakunnan siihen tarkoitukseen hyväksymässä huoneistossa.

2 §.

Työhuoneissa tulee olla riittävästi valoa ja ilmaa.

Akkunat pitää olla niin sijaitsevia, että huone täyden päivänvalon aikana on riittävästi valaistu keinotekoista valoa käyttämättä.

Työhuoneessa tulee jokaista siellä toimessa olevaa työntekijää kohti olla ainakin kymmenen kuutiometriä ilmaa, ja on sinne järjestettävä tehokas ilmanvaihto.

3 §.

Työhuoneistoa siihen kuuluvine varastohuoneineen, käytävineen ja konttoreineen älköön käytettävä makuu- tai ruokahuoneena.

4 §.

Työhuoneen välittömässä lähistössä tulee olla sovelias huone peseytymistä sekä työntekijäin vaatteiden säilyttämistä ja muuttamista varten. Työnantaja on velvollinen omalla kustannuksellaan pitämään saatavilla saippuaa ja pyyheliinoja, joita on kyliksi usein vaihdettava.

5 §.

Työntekijäin makuuhuone ei saa olla suoranaيسessa yhteydessä työhuoneiston kanssa.

6 §.

Leipomahuoneisto pitää olla niin etäällä makista, lokakai-
vosta ja kaatokuopasta, että epäterveellisiä kaasuja, likavettä
tai muuta saastaa ei voi niistä sinne päästä.

7 §.

Leipomahuoneiston seinät ja katto pitää olla öljyvärillä
siveltynyt taikka päällystetty muulla aineella, jota helposti käy
peseminen. Tapetteja älköön sallittako leipomahuoneistossa.

Lattia tai sen peite pitää olla tasainen ja vedenpitävä.

8 §.

Mitä suurin puhtaus tulee vallita leipomahuoneistossa, ja
on se huoneisto ainakin kahdesti viikossa kunnollisesti puhdis-
tettava sekä lattia joka päivä kostutettuna lakaistava. Kaikki
leivottaessa käytetyt kalut ovat joka päivä puhdistettavat sen
perästä kuin niiden käyttäminen on päättynyt.

9 §.

Työhuoneistoa tai varastohuonetta ei saa käyttää vaatteiden
säilytyshuoneina, ei myöskään ripustaa sinne vaatteita kuivamaan.

10 §.

Höyrykeitäntää leivän nousemaan saamiseksi älköön toimi-
tettako avoimessa työhuoneistossa.

11 §.

Jokaisessa työhuoneessa tulee olla sylkykuppeja, jotka
ovat joka päivä puhdistettavat. Lattialle sylkeminen olkoon
kielletty.

12 §.

Kaikki tupakan käyttäminen työ- ja varastohuoneissa
olkoon jokaiselta kielletty.

13 §.

Leipurintyötekijäin pitää, ennenkuin tulevat työhönsä,
perinpohjin peseytyä sitä varten olevassa huoneessa sekä puke-
utua puhtaaseen, valkeaan, pesunkestävään työpukuun, jota on
pidettävä yksinomaan työssä ja vaihdettava ainakin kerran
viikossa.

14 §.

Työntekijän, jossa on ihottuma tai ihotauti taikka vene-rinen vamma, keuhkotuberkuloosi tahi muu tarttuva tauti, älköön annettako työskennellä leipomossa tai konditoriassa, ellei hän pysty lääkärintodistuksella näyttämään, että siitä ei ole tarttumisen vaaraa eikä muuta haittaa.

15 §.

Jokaisessa työhuoneessa tulee, työnantajan toimesta, olla sopivaan paikkaan kiinnitettynä painettu kappale näitä järjestysohjeita.

16 §.

Näiden järjestysohjeiden rikkominen rangaistaan enintään kahdensadan markkan sakolla.

17 §.

Nämä järjestysohjeet astuvat voimaan 1 p:nä heinäkuuta 1909.

Leipurin-, kondiittorin- ja makkarantekijänammatin harjoittamisessa noudatettavat säännöt ¹⁾.

Uudenmaan läänin kuvernöörin vahvistamat elok. 26 päivänä 1889.

1:ksi. Työhuoneisto siihen kuuluvine varastohuoneineen, konttorineen, käytävineen ja eteisineen on aina pidettävä puhtaana ja siistinä. Seinät ja katot ovat sentähden maalattavat öljymaalilla tahi myös vuosittain valkaistavat. Lattia-in tulee olla sellaista ainetta, jota käy helposti puhdistaminen.

2:ksi. Tarpeellisesta ilmanvaihdosta mainituissa huoneis-toissa on tarkka huoli pidettävä.

3:ksi. Työntekijän pitää työssänsä aina olla puhtaita ja leipurin- ynnä kondiittorinammatissa puettuina valkeaan, pestävään pukuun sekä makkarantekijän ammatissa käyttää saman-laisia esiliinoja.

¹⁾ Leipomoihin nähden on nämä säännöt kumottu heinä-k. 16 p:nä 1908 annettujen leipurinammatin järjestysohjeiden kautta, siv. 502.

4:ksi. Työhuoneistoa siihen kuuluvine varastohuoneineen, käytävineen ja konttorineen ei saa käyttää makuuhuoneina eikä käytävänä työntekijäin asuinhuoneisiin, eikä se myöskään saa olla sellaisten huoneitten välittömässä yhteydessä.

5:ksi. Työhuoneisto sekä varastohuoneet ja varastokellarit pitää olla eristetyt kaikelta lokaviemäri- ja öyhkältä ja makkikaa-suilta sekä muilta makkikuoppain ja likavesikaivojen tuottamilta haitoilta.

6:ksi. Kaikki leipoessa käytetyt esineet ja ainekset ynnä tarpeelliset leivinpöydät, leivinlaudat, työpuvut, taikinakaukalot, jauholaarit ja hyllyt y. m. leipomo- ja kondiittoriliikkeessä tarvittavat esineet ovat aina pidettävät huolellisesti puhdistettuina.

7:ksi. Kun likavesitorvi on leipomo- tahi konditoriahuoneistossa, on erityistä huolta pidettävä sen hoidosta sekä sitä ympäröiväin lattiain ja seinäin puhtaanapidosta.

8:ksi. Makkarain valmistukseen käytettävä liha ynnä muut ainekset pitää olla tuoreita ja puhtaita, työpöydät, makkaranvalamiskoneet ja lihanhakkuunuijat sekä muut työssä käytetyt esineet on aina pidettävä huolellisesti puhdistettuina, ja on yleensä erityisesti huolehdittava, ettei käytettäväksi tuleva liha tahraannu.

9:ksi. Luita ja muita tähteitä ei saa millään ehdolla säilyttää työhuoneistossa eikä sen viereisissä huoneissa, vaan on ne kohta poistettava ja, kunnes ehditään muualle kuljettaa, kasattava vartavasten laitettuun sopivaan, työhuoneistosta erillään olevaan paikkaan.

Leipomo-, konditoria- tahi makkaraliikkeen omistaja, joka rikkoo näitä määräyksiä, sakotettakoon kymmenestä viiteenkymmeneen markkaan.

Helsingin teurastamon järjestyssääntö.

Uudenmaan läänin kuvernöörin vahvistama huhtik. 30 p:nä 1880.

1 §.

Kaupungin rajain sisällä älköön sonneja, härkiä, lehmiä, mulleja, vasikoita, lampaita, vuohia ja sikoja myytäväksi teurastettako, nyljettäkö eikä avattako, vaan on se tehtävä julki-

sessä teurastamossa, missä myös teurastuotteiden puhdistus on toimitettava.

2 §.

Teurastamoaa saa käyttää jokainen, joka suorittaa siitä määrättyt maksut.

3 §.

Teurastamo on avoinna joka päivä, paitsi sunnuntaisin ja pyhäpäivin, maaliskuun 1 päivästä lokakuun 1 päivään kello 4 a. p. ja 10 i. p. välillä sekä lokakuun 1 päivästä maaliskuun 1 päivään kello 5 a. p. ja 8 i. p. välillä ynnä huhti—lokakuulla sitä paitsi sunnuntaisin ja pyhäpäivin kello 6:sta 10:en i. p. Muina aikoina saa teurastusta toimittaa ainoastaan pakottavissa tapauksissa ja poliisiviranomaisen antaman lupakirjan nojalla.

4 §.

Teuraseläimet, jotka on viety teurastamoon, mutta joita ei paikalla teurasteta, on säilytettävä kytkettyinä teurastallissa.

5 §.

Teurastus toimitetaan siinä järjestyksessä kuin elukat on päälylysmiehelle ilmoitettu; elukoita ei saa ajaa teurastushuoneeseen, ennenkuin kaikki valmistukset teurastusta varten on tehty.

6 §.

Teurastamisen saavat toimittaa ainoastaan eläimenomistajain tahi laitoksen taitavat apulaiset taikka muut taitavat henkilöt.

7 §.

Teurastus on toimitettava nopeasti ja mahdollisimman vähän räökkäämällä eläintä, eikä eläintä saa ennen teurastamista panna riippumaan. Veren juostua kuiviin on eläin viipymättä nyljettävä ja avattava. Vuota, tali ja talteen otettu veri on heti vietävä määrättyihin säilytyspaikkoihinsa. Sisälmyksiä ei saa avata teurastamossa, vaan on ne vietävä sitä varten oleviin erityisiin huoneisiin. Talteen otettu veri on touko—syyskuun aikana neljänkolmatta tunnin kuluessa noudettava, sen uhalla että se muutoin viskataan teurasjätteiden joukkoon. Synty-

mättömistä sikiöistä saa ottaa ainoastaan vuoden, jota vastoin muut osat heitetään jätteiden joukkoon.

8 §.

Teurastuksessa on noudatettava suurinta puhtautta, ja on erittäinkin lattia, pöydät ja seinät joka teurastuksen jälleltä puhdistettava verestä, karvoista, ulostuksista ja muista jätteistä. Tarpeeton epäsiisteys, samoin kuin tupakoiminenkin teurastushuoneessa on kielletty.

9 §.

Teurastamosta pois vietävä liha pitää kuljettaessa olla käärittynä puhtaaseen kankaaseen, ja jätteet on kuljetettava umpinaisissa ajoneuvoissa.

10 §.

Teurastamossa palvelevain teurastajain sekä jokaisen teurastamon käyttäjän pitää noudattaa päällysmiehen antamia ohjeita; päällysmiehen tulee myös vastaanottaa mainittuja henkilöjä vastaan tehdyt muistutukset.

11 §.

Pääsy teurastamoon on sallittu laitoksessa palveleville henkilöille, eläimenomistajalle tai hänen asiamiehelleen ja apulaisilleen, maistraatin, rahatoimikamarin ja terveydenhoitolautakunnan jäsenille, kaupungin poliisille ja viskaaleille sekä kaikille virka- ja palvelusmiehille, joiden on jossakin kohden valvottava voimassa olevain rakennus-, poliisi- ja palojärjestyksen noudattamista; muiden henkilöjen on hankittava erityinen pääsylupa päällysmieheltä. Koiria ei saa teurastamoon tuoda.

12 §.

Teurastuksessa suoritetaan maksut itse laitoksen käyttämisestä ja punnituksesta sekä korvaus laitoksen teurastajille, jos näitä käytetään, kaikki taksain mukaan, jotka maistraatti hyväksyy ja jotka ainakin joka kolmas vuosi, mutta useamminkin, jos tarpeelliseksi katsotaan, tarkastetaan. Erityiseen kirjaan on päällysmiehen lyhyesti kirjoitettava kukin teurastus ynnä siitä suoritettu maksu.

13 §.

Jos jollakin on laitosta vastaan muistuttamista, tehtäköön muistutus päällysmiehelle tahi laitoksen johtokunnalle, jota vastoin, jos päällysmies saattaa itsensä johonkin vikapääksi, siitä ilmoitetaan mainitulle johtokunnalle, ollen kuitenkin asianomaisilla virkamiehillä ja viranomaisilla, joille se lain mukaan kuuluu, valta välittömästi panna tahi panettaa syytteeseen epäjärjestys ja rikkomukset, ja jos järjestyksen tahi terveydenhoidon kannalta lisämääräyksiä havaitaan tarpeellisiksi, voivat asianomaiset viranomaiset, joille sitä tarkoittavia esityksiä käy tekeminen, kukin toimivaltansa rajoissa antaa määräyksiä ja ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteisiin.

14 §.

Se, joka tavalla tahi toisella tuottaa vahinkoa laitokselle tai siellä olevalle kalustolle, olkoon vikapää tämän järjestys-säännön 15 §:ssä säädettyyn uhkasakkoon sekä sitä paitsi velvollinen korvaamaan kaiken aikaansaamansa vahingon.

15 §.

Tämän säännön rikkominen on kaikissa niissä tapauksissa, jolloin rangaistukseen ei käy lain mukaan tuomitseminen ja kun muuta ei ole säädetty, pantava syytteeseen kaupungin maistraatissa ja rangaistava viiden jopa viidenkymmenen markan sakolla, joka maksuvarain puutteessa muunnetaan vastavaksi vankeusrangaistukseksi. Tätä sääntöä pitää kappale maamme molemmilla kielillä laadittuna olla julkipantuna näkyvälle paikalle teurastamossa.

Maidonmyynnissä Helsingin kaupungissa noudatettavat säännöt.

Kaupunginviranomaisia kuultuaan Uudenmaan läänin kuvernööri vahvistanut toukok. 7 p:nä 1898.

1 §.

Maidonmyyntiä saa Helsingissä tahi siihen yhdistetyllä alueella harjoittaa ainoastaan:

1:ksi. erityisissä maitokauppaa varten olevissa myymälöissä;
2:ksi. yleisissä myyntipaikoissa sekä maidonmyyjäin ajoneuvoissa kaduilla, mikäli voimassa olevat järjestyssäännöt sallivat;

3:ksi. karjatossa, erityisessä sitä varten laitetussa huoneessa;

4:ksi. lähettämällä tilattua maitoa kuluttajain kotiin.

Maidonmyynnin harjoittamiseen myymälöissä tai karjapihassa vaaditaan, paitsi mitä yleisessä asetuksessa ehkä määrätään, että siitä ennen liikkeen aloittamista tehdään kirjallinen ilmoitus kaupungin terveydenhoitolautakunnalle.

2 §.

Huoneisto, jossa maitoa kaupan pidetään tahi myytäväksi säilytetään, pitää olla terveellinen, valoisa ja tarkoituksenmukaisesti sisustettu sekä on puhtaana ja siistinä pidettävä. Sitä ei saa tarkoitukseensa käyttää, ellei terveydenhoitolautakunta ole sitä hyväksynyt ja edelleen hyväksy.

Edellisessä kohdassa mainittua huoneistoa ei saa käyttää asuinhuoneena, makuuhuoneena eikä keittiönä, ei myöskään semmoisen tavaran myynti- tahi säilytyspaikkana, joka voipi tehdä maidon oudon makuiseksi tahi jouduttaa sen pilaantumista.

Karjatto, josta maitoa pidetään kaupan, pitää olla valoisa, tilava ja hyvin tuulluutettu, ja on se aina pidettävä puhtaana ja siistinä. Elukkain niinikään pitää olla hyvin ruokottuja.

Tietyvästi sairaiden lehmien maitoa älköön myytäkö.

3 §.

Maidon säilyttämiseen tahi kuljettamiseen saa käyttää ainoastaan puhtaita, siistejä ja muutoin tarkoituksenmukaisia astioita.

4 §.

Maidonmyyntihuoneiston ulkopuolella pitää olla nimikilpi, joka selvästi ilmaisee liikkeen laadun ja maidonmyyjän nimen. Myyntihuoneessa pitää kappale näitä sääntöjä aina olla julkipantuna.

5 §.

Jos sattuu taudintapaus karjaton viereisessä tahi siellä palvelevain henkilöjen hallussa olevassa asuinhuoneessa tahi myyntihuoneiston välittömässä yhteydessä olevassa asuinhuoneistossa, tahi maidonmyyjän, maidontuottajan tahi maidon käyt-

telemisessä toimivan henkilön kotona, ja jos on syytä olettaa taudin olevan tarttuvaa laatua, on asianlaita viipymättä ilmoitettava terveydenhoitolautakunnalle, jonka pitää joutuisasti antaa tarpeellisia määräyksiä taudin levenemisen estämiseksi maidon kautta. Siksi kunnes lautakunta on tästä antanut päätöksen ja sen tekemät määräykset varteen otettu, on kielletty ensinkään antamasta maitoa semmoisista paikoista; ja koskee tämä kieltö myöskin myyntipaikkoja ja säilytyshuoneita, joihin maitoa on siten epäilyksen alaiseksi julistetusta karjatosta lähetetty.

6 §.

Maitoa tai kermaa ei saa kaupan pitää eikä myyntipaikassa säilyttää, ellei se ole vedestä ja muista vieraista aineista puhdasta.

Maito, jota pidetään myymälöissä kaupan, on säilytettävä eri astioissa, joiden päällystässä olevasta kirjoituksesta selvästi näkyy, että maito on joko:

- 1:ksi. täysimaitoa (kuorimatonta);
- 2:ksi. käsinkuorittua, tahi
- 3:ksi. separoitua.

Täysimaitoa on maito, jonka rasvapitoisuus ei ole 2,90 % vähempi, ja käsinkuorittua maito, jonka rasvapitoisuus ei ole 0,5 % vähempi.

7 §.

Terveyspoliisia ei saa kieltää pääsemästä karjattoon, maidon myynti- tai säilytyspaikkaan, eikä myöskään siellä ottamasta tavaroista näytteitä, kun hän ne maksaa käypähinnan mukaan.

8 §.

Joka rikkoo näitä sääntöjä tahi jättää niiden mukaan annetut määräykset noudattamatta, vetäköön, ellei rikkomuksesta ole säädetty rangaistusta yleisessä laissa, sakkoa enintään kaksisataa markkaa; ja on 5 §:ssä mainituissa tapauksissa heti ryhdyttävä sopivaan toimenpiteeseen tavaran vaarattomaksi tekemiseksi sekä, jos terveydenhoitolautakunta näkee syytä olevan, asia ja rikollisen nimi saatettava yleisön tietoon.

Helsingin kaupungin kunnallisen sairaanhoidon ohjesääntö ¹⁾.

Uudenmaan läänin kuvernöörin vahvistama marrask. 12 p:nä 1879.

1 §.

Kunnallisen sairaanhoidon tarkoituksena on hankkia mak-
sutonta lääkärinapua semmoisille kaupungissa ja siihen yh-
distetyllä alueella asuville tahi siellä oleskeleville henkilöille,
jotka eivät itse kykene kustantamaan itsellensä tuollaista apua
ja joita ei sitä varten myöskään käy neuvominen kääntymään
julkisen laitoksen, isäntäin, työnteettäjain eikä sukulaisten puo-
leen; niin myös sairaiden sijoittamisella kunnan tahi yleiseen
sairaalaan estää tarttuvain tautien leviämistä ja hankkia tarpeel-
lista hoitoa niille varattomille sairaille, jotka eivät sitä voi saada
asunnoissansa.

2 §.

Lääkkeitä kaupungin kustannuksella määrätessänsä ei lää-
käri saa mennä yli sen, mikä tarpeeseen on välttämätöntä, ja
pitää hänen määräyksissänsä muutoinkin noudattaa tarpeellista
säästäväisyyttä. Sairaiden hoitamisesta kunnan sairaalassa ol-
koon sama sääntö voimassa; vapaata sairassijaa älköön annet-
tako, paitsi kun on todellinen tarve, älköönkä sairaita sairaa-
lassa pidettäkö kauempaa, kuin heidän terveytymisekseen on
tarpeellista.

3 §.

Jos lääkärin mielestä täytyy kaupungin kustannuksella
määrätä lääkkeitä tahi muuta, mitä sairaanhoitoon tarvitaan, on
hänen lääkemääräykseen kirjoitettava se seikka sekä sairaan
(sen vanhempain, holhoojan) nimi, ammatti ja asunto; ellei hä-
nellä itsellään ole tarpeellisia tietoja sairaan ulkonaisista olo-
suhteista, pitää hänen neuvoa hankkimaan määräyksen hyväk-
syminen vaivaishoidolta. Ainoastaan kun lääkäri katsoo tar-
peen vaativan erinomaista joutuisuutta, saa hän sellaista tietoa
omaamatta antaa lääkemääräyksen kaupungin kustannuksella.

¹⁾ Tämä ohjesääntö on osittain muuttunut Marian sairaalan sääntöjen,
aluelääkärien johtosäännön y. m. johdosta.

Tuollaisista lääkemääräyksistä syntyneet laskut on asianomaisen lääkärin tarkastettava, ennenkuin ne annetaan vaivahoidon suoritettaviksi.

Maksuttomia lääkkeitä saavat myös kaupungin vakinaisen palokunnan alipäälliköt ja miehistö sekä heidän perheensä, mutta kulut niistä suoritetaan palolaitoksen käyttettäväksi sitä varten osotetuista varoista.

Kaupunginvankilassa oleville vangituille henkilöille annettaviin lääkkeisiin nähden menetellään asiasta voimassa olevain yleisten asetusten mukaan.

4 §.

Jos lääkäri katsoo olevan tarpeellista muuttaa sairas henkilö sairaalaan, antakoon siitä todistuksen ynnä osotuksen johonkin sairaanhoitolaitokseen sekä tarpeelliset tiedot henkilöstä ja taudin laadusta; pitäköön myös huolen muuttamisen toimeenpanosta, kun sitä yhteisen hyvän vuoksi on vaadittu.

5 §.

Kaupungin kuumesairaala (kunnan julkinen sairaala) on tarkoitettu äkillisten, etenkin kulkutautien ja tarttuvain taudintapausten hoitoa varten. Vaivaistalon sairaalaan sitä vastoin otettakoon kovempaa pitkittävää tautia sairastavia, sairaalahoidon tarpeessa olevia henkilöitä. Suuremman yleisen kulkutaudin liikkuaessa saa kaupunginvaltuusmiesten suostumuksella tästä järjestyksestä poiketa.

6 §.

Sairaanhoidosta kuumesairaalassa suoritetaan kaupunginvaltuusmiesten terveydenhoitolaitekunnan ehdotuksesta määräämä maksu, kuitenkin että potilas sopivan määräjän kuluttua on oikeutettu saamaan vapaasijan. Sairaalaan pääsemiseksi vaaditaan, että sairaalla on joko isännän, työnteittäjän tahi muun tunnetun henkilön antama sitoumus maksun suorittamisesta taikka papinkirja ja kaupungin vaivahoidon antama varattomuudentodistus; älköön kuitenkaan äkillisessä kovassa taudintapauksessa tahi kulkutaudin liikkuaessa, niin myös kun sairas ilmeisesti on hädänalaisessa tilassa, näitä määräyksiä pidettävä ehdottomina.

Toiseen kuntaan kuuluvia henkilöitä otettakoon johonkin kaupungin sairaalaan ainoastaan hätätilassa, kun taudin tarttu-

vaisuus sitä vaatii tahi kun muulla tavoin ei ole heille sopivaa hoitoa hankittavissa; kuitenkin on korvaus semmoisesta sairaanhoidosta, niinkuin yleisestä sairaanhoidosta voimassa oleva asetus määrää, aikanaan velottava asianomaisesta paikasta. Samoin menetellään niihin henkilöihin nähden, jotka ovat oikeutetut saamaan sairaanhoitoa kruunun, yleisen laitoksen tahi yksityishenkilön kustannuksella.

7 §.

Kun taudintapauksen laatu niin vaatii, niinkuin mielenvian kohdatessa, vaikeammissa leikkaus- tahi muissa erikoishoitoa vaativissa tapauksissa, hankittakoon asianomaisen lääkärin antaman todistuksen nojalla kaupungin kustannuksella sairaalle sija jossakin muussa, kunnalle kuulumattomassa sairaanhoitolaitoksessa; ja pitää siinä tapauksessa vaivaishoidon, sairaan varallisuusoloja tutkittuansa, kirjallisesti sitoutua maksamaan sairaanhoitokulut.

8 §.

Taloudenhoidon ja kirjanpidon toimittamista, niin myös ruuanpitoa ja sairaiden vaalimista varten kuumesairaalassa on terveydenhoitolautakunnan asia, johtosääntönsä mukaan, ottaa mies- tahi naispuolinen taloudenhoitaja, ruuanpitäjä ja tarpeellinen määrä sairaanhoitajattaria sekä tarkemmin määrätä näiden henkilöiden palvelustehtävät.

9 §.

Asianomaisten lääkärin tulee toiminnastansa pitää täydellistä, terveydenhoitolautakunnan hyväksymän kaavakkeen mukaista luetteloa eli päiväkirjaa ja kultakin kuukaudelta näyttää se tahi ote siitä, siinä tarkoituksessa kuin terveydenhoitolautakunnan johtosäännön 8 §:ssä mainitaan, sekä useamminkin, kun terveydenhoitolautakunta niin vaatii, antaa ilmoitus hoidetuista sairaista samoin kuin havaitsemastansa yleisestä terveydentilastakin. Heidän tulee myös helmikuun kuluessa vuosittain antaa terveydenhoitolautakunnalle kertomus ynnä summittaisote edellisen vuoden päiväkirjasta.

10 §.

1 §:ssä mainituille, niin myös kaupunginvankilassa ja kaupungin sairaaloissa oleville henkilöille, antavat maksutonta lap-

senpäästöapua kaupungin palvelukseen asetetut pätevät kätilöt, joita terveydenhoitolautakunta niin monta ja sillä palkalla, kuin kaupunginvaltuusmiehet terveydenhoitolautakunnan ehdotuksesta määräävät, ottaa kolmeksi vuodeksi kerrallaan, toimen oltua neljätoista päivää julistettuna haettavaksi; ja on näiden toimensa täyttämässä noudatettava terveydenhoitolautakunnan antamia määräyksiä.

11 §.

Terveydenhoitolautakunnan asiana on tämän ohjesäännön ja voimassa olevain johtosääntöjen mukaisesti ryhtyä tarpeellisiin, kunnallista sairaanhoitoa koskeviin toimenpiteisiin.

Helsingin kaupungin Marian sairaalan säännöt.

Kaupunginvaltuuston hyväksymät joulukuun 17 p:nä 1908 ja Uudenmaan läänin kuvernöörin vahvistamat maaliskuun 13 p:nä 1909.

1. Sairaalan osastoista ja sairaitten vastaanottamisesta.

1 §.

Marian sairaala käsittää:

- a) kulkutautiosaston;
- b) sisätautien osaston; ja
- c) kirurgisen osaston.

Sairaalaan on yhdistettyinä poliklinikoita Helsingin kaupungista kotoisin olevain varattomain henkilöiden maksutonta hoitoa varten.

Kulkutautiosastolle, jonka tarkoituksena on potilaita sairaalaan ottamalla ehkäistä tarttuvien tautien levenemistä kaupungissa, otetaan, varallisuusoloihin katsomatta, tulirokkoa, tuhkarokkoa, kurkkumätää, pilkkukuumetta ja isoarokkoa potevia henkilöitä.

Sisätautien ja kirurgiselle osastolle, joiden tarkoituksena on tarjota sairaanhoitoa etusijassa köyhälle ja vähävaraiselle kaupungin väestön osalle, otetaan sairaalahoittoa vaativaa äkillistä tai pitkällistä tautia sairastavia henkilöitä, etusijassa köyhiä, jotka voimassa olevan vaivahoito-ohjesäännön mukaan ovat

oikeutetut saamaan sairaanhoitoa kaupungin kustannuksella ja joita ei ole otettava kaupungin vaivaistalon sairaalaan, sekä sitten, tilan ja taudin laadun mukaan, muitakin vähävaraisia kaupungin asukkaita.

Sairaalaan ottaminen on sairaalan ylilääkärien asiana, itsekkunkin osastollaan, ja tulee ylilääkärien tässä ottaa huomioon sekä sairaan todistettu köyhyys että taudin laatu ja siitä johutuva suurempi taikka vähempi sairaalahoidon tarve ynnä mahdollisuus tarpeellisen hoidon hankkimiseen sairaalle muulla tavoin.

Koleraa, venerisiä tauteja tahi mielenvikaa potevia henkilöjä ei oteta Marian sairaalaan.

2 §.

Sairaanhoidosta Marian sairaalassa suoritetaan kaupunginvaltuuston, terveydenhoitolautakunnan ja sairaalan johtokunnan ehdotuksesta, vahvistama päivämaksu, ellei vapaasijaa taikka alennusta puoleen maksuun ole vaivaishoidon suosituksen perusteella myönnetty. Sairaana, joka on sairaalaan otettu maksavana, voi ylilääkäri, vaivaishoidon mielipidettä kuultuaan, siirtää vapaasijalle taikka myöntää hänelle alennusta puoleen maksuun.

3 §.

Ilmoitus sairaalaan pyrkimisestä on potilaan itsensä tahi asiamiehen kautta tehtävä sairaalassa sitä varten määrättyä vastaanottoaikana, jolloin on annettava potilaan papinkirja sekä, jos asiamiestä käytetään, lääkärintodistus taudin laadusta.

Jollei vaivaishoito ole puoltanut sairasta saamaan vapaasijaa, on edeltäpäin suoritettava kuukauden sairaanhoitokustannus tahi annettava isännän, työnantajan tahi muun tunnetun henkilön sitoumus, jossa vastataan maksun suorittamisesta.

Näitä määräyksiä ei kuitenkaan ole pidettävä ehdottomina mitä tulee äkilliseen, vaikeaan taudintapauksen tahi tapaturmaan, ei myöskään kulkutaudin aikana.

4 §.

Toiseen kuntaan kuuluvia henkilöitä otettakoon Marian sairaalaan ainoastaan hätätilassa, kun taudin tarttuva laatu sen aiheuttaa taikka soveliasta hoitoa ei ole muutoin hankittavissa.

5 §.

Potilaitten sairas- ja haudauskustannukset, niidenkin, jotka eivät ole kaupungissa asuvia taikka jotka ovat oikeutetut saamaan sairaanhoitoa kruunun, yleisen laitoksen taikka yksityisen henkilön kustannuksella, kantaa ja perii sairaalan toimitsija asianmukaisessa järjestyksessä.

2. Sairaalan johtokunnasta.

6 §.

Sairaalan johtokuntana on neljä kaupunginvaltuuston kahdeksi vuodeksi kerrallaan valitsemaa henkilöä, jota paitsi johtokuntaan itseoikeutettuina jäseninä kuuluvat ensimmäinen kaupunginlääkäri ja sairaalan kolmen osaston kaikki ylilääkärit.

Johtokunnan, jolla on ylin valta sairaalassa, pitää hoitaa sairaalan asioita voimassa olevain lääkintöasetusten, näiden sääntöjen ja niiden erityisten määräysten mukaisesti, joita terveydenhoitolautakunta, jonka asiana on kunnan sairaanhoitolaitosten valvonta, ehkä antaa.

7 §.

Johtokunta valitsee keskuudestaan vuosittain puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

Johtokunta kokoontuu puheenjohtajan kutsumuksesta niin usein kuin olot vaativat tahi kun vähintään kolme jäsentä sitä kirjallisesti pyytää puheenjohtajalta, kuitenkin joka tapauksessa ainakin kerran kuukaudessa. Vähintään viisi jäsentä pitää olla saapuvilla, jotta johtokunta voisi tehdä pätevän päätöksen. Äänen käydessä tasan ratkaisee puheenjohtajan mielipide. Johtokunnan kokouksissa pidetään pöytäkirjaa, johon on kirjoitettava johtokunnan päätökset sekä, lyhyesti, niiden perustelmat.

8 §.

Johtokunnan tehtävänä on:

vuosittain laatia ja ennen syyskuun 15 päivää terveydenhoitolautakunnalle lähettää ehdotus sairaalan meno- ja tulo säännöksi ensintulevaa vuotta varten;

hoitaa sairaalaa varten osotettuja tahi sinne kertyviä varoja sekä, sairaalalle vahvistetun vuosirahasäännön mukaisesti, harkita ja päättää maksun suorituksista;

huoltaa täydelliset tilit sairaalan menoista ja tuloista sekä päättää ne kalenterivuositain;

ennen helmikuun 1 päivää vuosittain rahatoimikamariin antaa täydellinen tilinpäätös lähinnä edelliseltä vuodelta asianmukaisine todisteineen, sekä ennen maaliskuun 1 päivää terveydenhoitolautakunnalle antaa kertomus sairaalan hallinnosta ynnä sairaanhoidon toimittamisesta viimeksi mainittuna vuonna, joka kertomus on hyvissä ajoin sitä ennen sairaalan ylilääkärien, kunkin osastoltaan, annettava sairaalan johtokunnalle;

hoitaa ja pitää silmällä sairaalan rakennuksia ja istutuksia, oikeutettuna teettämään vähäisiä tarpeellisia muutoksia rakennusten sisustukseen, mikäli sitä varten myönnettyjä määrärahoja ei ylitetä;

pitää silmällä sairaalan kaluston hoitoa, teettää tarkka kalustoluettelo, tarkastaa kuluneen kaluston hylkääminen ja poiskirjoitus sekä päättää uuden kaluston hankkimisesta vahvistetun vuosirahasäännön mukaan; ja on vuosittain kaluston luettelu toimitettava johtokunnan valvonnan alaisena;

ottaa ja erottaa sairaalan vuosirahasäännössä, paitsi lääkärejä, joista säädetään alempana, luetellut virkamiehet, jossa kohden on vaarinotettava, että toimitsijan pitää panna joko ylöskantotakaus, jossa vähintään kaksi henkilöä, joiden vakavaraisuus on asianmukaisesti todistettu, sitoutuu, kumpikin omasta ja toistensa puolesta vastaamaan kaikkiaan neljäntuhannen markan rahamäärästä virassa toimitettavan rahainkannon sekä sen kaluston ja niiden parselien arvon vakuudeksi, joiden hoito uskotaan toimitsijalle, tahi myös muu johtokunnan hyväksymä saman määräinen vakuus sanottua tarkoitusta varten; kuitenkin ottaa ja erottaa sairaalan palvelusväen, niinkuin rengit, palvelijattaret, pesijättäret y. m., toimitsija sekä hoitajattaret ja heidän apulaisensa asianomaiset ylilääkärit, kukin osastollaan;

myöntää virkaloma vastamainituille johtokunnan ottamille virkamiehille ja sairaalan palvelusväelle, kuitenkin edellyttäen ettei kuntaa sen takia rasiteta vuosirahasääntöä ylittävillä kustannuksilla;

näiden sääntöjen mukaisesti antaa ohjeet johtokunnan ottamille virkamiehille ja palvelijoille sekä vahvistaa sairaalan ruokameno sääntö ja järjestyssäännöt; sekä

muutoin ryhtyä niihin toimenpiteisiin, joita sairaalan taroituksiin pidetään sopivina, tahi, kun ne ovat terveydenhoitolautakunnan asiana, tehdä esitys asiasta lautakunnalle.

3. Sairaalan lääkäreistä.

9 §.

Kaikki ylilääkärit valitsee kaupunginvaltuusto, terveydenhoitolautekunnan ehdotuksesta, määräämättömäksi ajaksi, mutta kuusikuukautisen molemminpuolisen irtisanomisen ehdolla.

Alilääkärit ja apulaislääkärit, joiden pitää olla suorittanut lääketieteellisensiaattitutkinto, valitsee terveydenhoitolautekunta sairaalan johtokunnan ehdotuksesta vähintään vuodeksi kerrallaan, ja käy heidät uudestaan valitseminen toimiinsa.

Amanuenssin ottaa vähintään puoleksi vuodeksi sairaalan johtokunta, asianomaisen ylilääkäriin tehtyä ehdotuksen. Amanuenssiksi päästäkseen pitää asianomaisen henkilön olla suorittanut lääketieteen kandidaattitutkinto sekä vähintään puolet säädetystä palveluksesta sisätautien ja kirurgisella osastolla.

10 §.

Terveydenhoitolautekunnalla on oikeus sairaalan ylilääkäreille sekä alilääkäreille ja apulaislääkäreille myöntää virkavapaus ja virkaloma sekä määrätä heille sijaiset.

Sairaalan johtokunta myöntää virkaloman amanuensseille ja määrää asianomaisen ylilääkäriin ehdotuksesta heille sijaiset.

11 §.

Ylilääkärien, jotka itsenäisesti huoltavat sairaanhoidon kukin osastollaan sekä ovat vastuunalaiset sen asianmukaisesta ja tarkoituksenmukaisesta toimittamisesta, velvollisuutena on:

päivittäin, johtokunnan sitä varten määräämänä aikana, vastaanottaa sellaisia potilaita, kuin itsekunkin osastolle kuuluu;

päivittäin tarkastaa osastonsa sekä sillä välinkin, jos tarpeelliseksi havaitaan, käydä sairasten luona;

valvoa osastonsa järjestystä ja siisteyttä;

pitää silmällä työtä asianomaisilla poliklinikoilla ja vastata siitä;

valvoa ruuanpitoa sekä katsoa, että sairaat saavat ne edut, jotka heille johtokunnan päätöksen mukaan kuuluvat;

pitää silmällä, että palvelijasto hyvin hoitaa ja ystävällisesti kohtelee potilaita;

pitää kunnollisia sairaspäiväkirjoja ja niistä antaa todistus, kun sitä laillisesti vaaditaan;

antaa päivä-, viikko-, kuukausi- ja vuosiraportteja johtokunnan määräyksen mukaan;

tarpeellista säästäväisyyttä noudattaen huolehtia ruuan ja lääkkeitten tilaamisesta sekä toimitsijan kera tarkastaa ja oikeiksi vahvistaa tähän kuuluvat laskut;

toimittaa ruumiinavaus, kun se havaitaan suotavaksi ja lain mukaan on toimitettavissa;

johtokunnalle antaa ehdotus ja lausunto amanuenssin-tointa täytettäessä;

ottaa ja erottaa sairaanhoitajattaret ja heidän apulaisensa sekä myöntää heille palvelusloma;

vastata konekaluvarastosta ja arkistosta;

määrätä potilaitten ottamisesta ja sijoittamisesta osastolleen sekä heidän terveeksi kirjoittamisestaan terveytymisen edistyttyä riittävässä määrässä taikka sittenkun on havaittu ettei potilas enempää parane; ja muutoin noudattaa sekä näitä sääntöjä ja voimassa olevia asetuksia että johtokunnan antamia määräyksiä.

12 §.

Sisätautien osaston ylilääkäri on samalla koko sairaalan johtaja; ja on hänen asiansa pitää silmällä sairaalan yhteistä talousosastoa sekä johtokunnalle antaa ehdotus ja lausunto sairaalan taloutta ja hallintoa koskevista asioista sekä alilääkärejä, apulaislääkärejä ja amanuensseja asettaessa.

13 §.

Kulkutautiosaston ylilääkäri on velvollinen asumaan sairaalassa hänelle osotetussa huoneistossa.

14 §.

Kaikki ylilääkärit ovat oikeutetut vuosittain saamaan kuukauden virkaloman. Ylilääkärien virkaloman aikana ovat sisätautien osaston alilääkäri ja kirurgisen osaston vanhempi apulaislääkäri velvolliset oman virkansa ohessa hoitamaan asianomaisten ylilääkärien toimia.

15 §.

Alilääkärin, apulaislääkärien ja amanuenssien, joiden kaikkien pitää asua sairaalassa, pääasiallisena velvollisuutena on:

avustaa asianomaista ylilääkäreä päiväkirjanpidossa, ruokaja lääketilauksien, raporttien y. m. kirjoittamisessa;

olla apuna sairaanhoidossa sekä, asianomaisten ylilääkärien harkinnan mukaan ja heidän valvontansa alaisena, hoitaa erinäisiä potilaita taikka pienempiä sairaalan tahi poliklinikkain osastoja, kun nämä tehtävät heille annetaan;

soveltuvilta kohdin noudattaa ylilääkäreille voimassa olevaa johtosääntöä; niin myös

muutoin tarkoin vaarinottaa sekä näitä sääntöjä ja voimassa olevia asetuksia että johtokunnan ja ylilääkäriin antamia määräyksiä.

4. Sairaalan ylihoitajattaresta.

16 §.

Ylihoitajattaren ottaa sairaalan johtokunta ja hänen on virkatoiminnassaan noudatettava sairaalan johtokunnan antamia määräyksiä.

5. Sairaalan toimitsijasta.

17 §.

Toimitsijan tehtävänä on:

hoitaa sairaalan taloutta ja kassahallintoa sekä toimittaa kaikki siinä tarpeellinen kirjanpito ja kirjeenvaihto;

kantaa ja kuitata mitä sairaalalle kertyy tuloina sekä toimittaa kaikki maksunsuoritukset ja tehdä hallinnostaan tili sairaalalle;

pitää luetteloa sairaalan kalustosta sekä tarkoin valvoa, että hänen hoitoonsa annettu kalusto ja sairaalan rakennukset eivät vahingoitu eivätkä turmellu;

päivittäin käydä sairaalan taloudellista hallintoa varten määrättyissä huoneistoissa ja, niin usein kuin ylilääkäri vaatii taikka siihen muutoin on syytä, myöskin sairashuoneissa sekä silloin katsoa, että ylilääkäriin määräyksiä järjestykseen ja puhtauteen nähden tarkoin noudatetaan, niin myös että lämmittämisessä menetellään varovaisesti ja säästävaisesti;

likinnä pitää silmällä sairaalan palvelijastoa, katsoa että se uskollisesti, ahkerasti ja kunnollisesti täyttää tehtävänsä sekä antaa sille, joka tässä kohden rikkoo, sovelias nuhde;

ottaa ja erottaa sairaalan palvelusväki, niinkuin rengit, palvelijattaret, pesijättaret y. m.; sekä

muutoin noudattaa kaikkea mitä sairaalan johtokunta ja johtaja näiden sääntöjen nojalla määräävät sekä johtokunnan antamassa johtosäännössä toimitsijan virkatehtävistä sanotaan.

Erityinen säännös.

18 §.

Se, joka katsoo olevan syytä valitukseen sairaalan virkamiehiä taikka palvelijoita vastaan, tehköönsi siitä kirjallisen ilmoituksen sairaalan johtokunnalle, joka asian laadun mukaan joko itse päättää asiassa taikka jättää sen terveydenhoitolautakunnan ratkaistavaksi.

Kaupunginvaltuuston päätös Marian sairaalan sairausmaksuja koskevassa asiassa.

Uudenmaan läänin kuvernöörin vahvistama huhtik. 16 p:nä 1909.

Kaupunginvaltuuston maaliskuun 2 päivänä 1909 tekemän, Uudenmaan läänin kuvernöörin edellä mainittuna päivänä vahvistaman päätöksen mukaan on Marian sairaalan yleisessä sairausosalissa suoritettava alin sairausmaksu kesäkuun 1 päivästä 1909 korotettava 1 markkaan 30 penniin vuorokaudessa aikuisilta henkilöiltä ja 65 penniin 15 vuotta nuoremmilta lapsilta sekä maksua henkilöiltä, jotka eivät ole tämän kaupungin kirkonkirjoissa, kannettava 2 markkaa aikuisilta ja 1 markka lapsilta.

Helsingin kaupunginlääkärien johtosäännöt.

Uudenmaan läänin kuvernöörin vahvistamat ensimmäiseen kaupunginlääkəriin nähden joulukuun 21 päivänä 1893 ja toiseen kaupunginlääkəriin nähden elokuun 14 päivänä 1909.

a) Ensimmäisen kaupunginlääkäriin johtosääntö.

1 §.

Ensimmäisen kaupunginlääkäriin, jonka on näytettävä omaansa perinpohjaiset tiedot yleisessä terveydenhoidossa, on

pantava huolellista huomiota kaupungin yleiseen terveyden- ja sairaanhoitoon sekä kaikkiin kaupungin terveysoloihin vaikuttaviin seikkoihin, niinkuin asuntoihin, tehtaisiin, käsityöpajoihin, puhtaanapitoon, vedensaantiin, elintarpeiden kauppaan y. m., niin myös herkeämättä valvottava kaikkien mainituista seikoista annettujen säännösten noudattamista.

2 §.

Ensimmäisen kaupunginlääkäriin, joka on terveydenhoitolautakunnan itseoikeutettu jäsen, on velvollisuus valmistella ja lautakunnalle esitellä kaikki kaupungin yleistä terveyden- ja sairaanhoitoa koskevat asiat, lautakunnan määräyksestä antaa lausunto mainitun laatusissa asioissa, sille ilmoittaa kaupungissa ja sen alueella vallitsevista terveydellisistä epäkohdista sekä ehdottaa niiden vaatimia toimenpiteitä, niin myös valvoa lautakunnan päätösten täytäntöönpanoa, ellei lautakunta toisin määrää.

3 §.

Tarttuvan taudin uhatessa tahi kaupungissa puhjettua ensimmäinen kaupunginlääkäri velvollinen siitä viipymättä ilmoittamaan terveydenhoitolautakunnalle sekä sille ehdottamaan sen johdosta tarpeellisia toimenpiteitä, niin myös järjestämään ja valvomaan niiden täytäntöönpanoa.

4 §.

Ensimmäisen kaupunginlääkäriin pitää valvoa terveydenhoitolautakunnalle saapuvain sairasraporttien ja kuolintodistusten keräämistä, säilyttämistä ja järjestämistä, laatia ja asianomaisille viranomaisille lähettää säädetyt sairastuneiden, terveytyneiden ja kuolleiden lukua osottavat yhdistelmät sekä lautakunnan tarkemman määräyksen mukaan julkaistavaksi laatia ajoittaisia yhdistelmiä niin ilmoitettujen taudin- ja kuolemantapausten luvusta kuin niiden syistäkin.

5 §.

Ensimmäisen kaupunginlääkäriin on velvollisuus laatia ja maaliskuun kuluessa terveydenhoitolautakunnan tarkastettavaksi antaa sellainen kertomus yleisestä terveydentilasta kaupungissa edellisenä vuonna ja mitä siihen nähden sekä yleisen terveyden- ja sairaanhoidon hyväksi on tehty, kuin terveydenhoitolautakunnan on vuosittain annettava.

6 §.

Ensimmäinen kaupunginlääkäri on terveystoimiston päällikkö, hänen on laadittava sen työsuunnitelma, johdettava ja valvottava sen töitä, itse toimitettava suurempaa tietomäärää vaativat tai arkaluontoiset tutkimukset ja katselmukset sekä laadittava ja kuukausittain terveydenhoitolautakunnalle annettava lyhyt selostus terveystoimiston toiminnasta.

7 §.

Ensimmäisen kaupunginlääkärin on terveydelliseltä kannalta pidettävä silmällä kaupungissa olevia kunnan ja yksityisiä terveyden- ja sairaanhoitolaitoksia sekä terveydenhoitolautakunnalle ehdotettava olevien epäkohtain poistamiseksi tahi muusta syystä tarpeellisia toimenpiteitä. Ensimmäisen kaupunginlääkärin velvollisuudesta kunnan sairaalaan nähden säädetään erittäin.

8 §.

Ensimmäinen kaupunginlääkäri ottaa, ellei lautakunta toisella määrää, terveydenhoitolautakunnan valtuutettuna osaa niihin rakennuskatselmuksiin, joita kaupungissa voimassa olevan rakennusjärjestyksen mukaan toimitetaan ja joissa lautakunnan pitää olla saapuvilla.

9 §.

Ensimmäisen kaupunginlääkärin, joka on toisen kaupunginlääkärin ja aluelääkärien esimies sekä pitää yleisesti silmällä heidän toimintaansa, on velvollisuus terveydenhoitolautakunnan toimenpidettä varten ilmoittaa sellaiset muistutukset, jotka hän katsoo olevan tekeminen mainittuun toimintaan nähden.

10 §.

Ensimmäisen kaupunginlääkärin on pidettävä silmällä kaupungissa ammattiaan harjoittavia kättilöitä, välskäreitä ja hieroja.

11 §.

Terveydenhoitolautakunnan alaisen lääkärin tahi muun virkailijan saadessa äkillisen esteen on ensimmäisen kaupunginlääkärin hankittava toinen sopiva henkilö virkaa hoitamaan, kunnes lautakunta, jolle asianlaita on viipymättä ilmoitettava, ehtii asiassa päättää.

12 §.

Ensimmäisen kaupunginlääkärin pitää vähintään tunti kunkin arkipäivänä terveydenhoitolautakunnan määräämänä aikana olla yleisön tavattavana lautakunnan toimistossa.

13 §.

Muutoin on ensimmäisen kaupunginlääkärin noudatettava niitä erityisiä määräyksiä, joita terveydenhoitolautakunta hänen virkatoimintaansa nähden hänelle antaa.

14 §.

Ensimmäinen kaupunginlääkäri ei saa harjoittaa niin sanottua kotilääkärintointia eikä myöskään pitää eikä hoitaa muuta virkaa.

15 §.

Ensimmäisellä kaupunginlääkärillä on oikeus vuosittain saada kuuden viikon kesäloma terveydenhoitolautakunnan hyväksymänä aikana.

Jos kuitenkin pahalaatuinen kulkutauti puhkeaa hänelle myönnetyn virkaloman aikana, on hänen niin pian kuin mahdollista ryhdyttävä virantoimitukseen.

b) Toisen kaupunginlääkärin johtosääntö.

1 §.

Toisen kaupunginlääkärin tehtävänä on asianomaisen määräyksen nojalla suorittaa sellaiset elävien henkilöiden tarkastukset ja muut oikeuslääketieteelliset toimitukset, jotka voimassa olevien yleisten asetusten mukaisesti kuuluvat kaupunginlääkärin tehtäviin.

2 §.

Toisen kaupunginlääkärin tehtävänä on tarvittaessa antaa kaupungin viranomaisten ja tuomioistuinten vaatimat todistukset yksityisten henkilöiden terveydentilasta sekä poliisilaitokselle niin tietoja vastamainitusta seikasta kuin myös tilapäistä lääkäri-apua, kun sitä on tarpeen.

3 §.

Toisen kaupunginlääkärin tulee yksityishenkilön pyynnöstä antaa lausunto ja todistus ruumiinvammasta ja taudista,

ja on hän oikeutettu siitä saamaan vahvistetun taksan mukaisen korvauksen.

4 §.

Toisen kaupunginlääkäriin pitää kaksi tuntia joka arkipäivä olla tavattavana terveydenhoitolautakunnan toimistossa.

5 §.

Toisen kaupunginlääkäriin tulee helmikuun kuluessa terveydenhoitolautakunnalle antaa kertomus toiminnastaan edellisenä vuonna.

6 §.

Ensimmäisen kaupunginlääkäriin nauttiessa virkalomaa taikka virkavapautta tulee toisen kaupunginlääkäriin hoitaa hänen virkaansa. Sen ohessa pitää toisen kaupunginlääkäriin äkillisen esteen tullessa ensimmäiselle kaupunginlääkärille hoitaa hänen tointa.

7 §.

Toisen kaupunginlääkäriin tulee terveydenhoitolautakunnan tarkemman määräyksen mukaan olla ensimmäisen kaupunginlääkäriin apuna keräämässä ja järjestämässä tietoja taudin- ja kuolemantapauksista sekä muutoinkin noudattaa niitä eri määräyksiä, joita terveydenhoitolautakunta hänen virkatoimintaansa nähden hänelle antaa.

8 §.

Toinen kaupunginlääkäri on oikeutettu vuosittain saamaan neljän viikon virkaloman terveydenhoitolautakunnan hyväksymänä aikana, ollen velvollinen siksi ajaksi panemaan lautakunnan hyväksymän sijaisen puolestaan.

Helsingin aluelääkärien johtosääntö.

Uudenmaan läänin kuvernöörin vahvistama maaliskuun
23 päivänä 1892.

1 §.

Aluelääkärit, lukuaan viisi, asettaa kaupunginvaltuusto terveydenhoitolautakunnan ehdotuksesta kuudeksi vuodeksi,

mutta heidät voi uudestaan valita. *Uudenmaan läänin kuvernöörin päätös heinäk. 9 p:ltä 1898.*

2 §.

Hyvissä ajoin ennen kuuden vuoden umpeen menemistä julistaa maistraatti virat kolmenkymmenen päivän kuluessa avonaisina tässä maassa oikeutettujen lääkärien haettaviksi maistraatilta. Sittenkun terveydenhoitolautakunnan lausunto hakijain sopivaisuudesta on hankittu, jätetään asiakirjat kaupunginvaltuustolle vaalin toimittamista varten.

Jos aluelääkäri ennen toimikautensa umpeen menemistä eroaa, taikka jos sellainen virka muusta syystä sitä ennen tulee avonaiseksi, täytetään se ainoastaan siksi ajaksi, mikä eronneella lääkäriellä olisi ollut jälellä.

3 §.

Aluelääkärin on velvollisuus:

1) eri korvauksetta antaa lääkäriänpä kaikille alueella asuville köyhille henkilöille, jotka kunnan sairaanhoidosta voimassa olevan ohjesäännön 1 §:n mukaan ovat oikeutetut sairaanhoitoa saamaan, ja siihen nähden antaa tätä hoitoa sekä määrättyinä, terveydenhoitolautakunnan hyväksymänä vastaanottotunteina niille, jotka silloin ilmoittautuvat, että myös luokse kutsuttuna taikka muun ohjeen nojalla niille potilaille, jotka taudin laadun johdosta eivät voi itse tulla lääkärin luo ja joiden asunnossa hänen sentähden on käytävä; ja pitää hänen myös katsoa ja arvostella, käykö sairaita sopivasti hoitaminen kotonaan, vai onko heidät otettava sairaalaan, jossa viimeksi mainitussa tapauksessa heidät on osotettava johonkin ilmoitettuun sairaanhoidolaitokseen ja varustettava todistuksella, jossa mainitaan kaikki ne tiedot, mitkä kussakin eri tapauksessa katsotaan tarpeelliseksi;

2) kaikista hoitamisestaan potilaista pitää terveydenhoitolautakunnan hyväksymän kaavakkeen mukaista päiväkirjaa, johon kirjoitetaan muistoon sellaiset seikat, joitten tunteminen saattaa olla tärkeä;

3) tarkoin pitää silmällä sellaisia alueen oloja, jotka voivat haitallisesti vaikuttaa yleisön terveydentilaan, ja asianhaaran vaatiessa siitä ilmoittaa kaupunginlääkärille;

4) kaupunginlääkärille niinikään ilmoittaa sekä huomattavat taudintapaukset, erittäinkin semmoiset, jotka kenties ovat

kulkutaudin tapaisia taikka johtuvat vahingollisten aineitten vaikutuksesta tai muista epätavallisista syistä, että myös tiedokseen tulleesta lasten ja muiden avuttomain potilaiden huonosta hoidosta, suuremmista tapaturmista ja huomiota herättävistä kuolemantapauksista, erittäinkin kun kuolema on tai epäillään olevan toisen henkilön taikka myös henkilön itsensä tahallisesti tuottama, sekä jokaisesta muusta tapauksesta, joka voi antaa aihetta johonkin asianomaisen viranomaisen asiana olevaan toimenpiteeseen;

5) terveydenhoitolautakunnan määräysten mukaisesti antaa kaupungin vaivahoidolle tarpeellisia tietoja sekä todistuksia niiden henkilöjen terveydentilasta ja työkyvystä, jotka vaivahoidolta hakevat tahi jo saavat avustusta taikka pyrkivät kaupungin työ- ja vaivaistaloon, sekä saapua vaivahoitohallituksen kokouksiin, kun sanottu hallitus sen katsoo tarpeelliseksi;

6) noudattaa tarpeellista säästäväisyyttä niin lääkeaineiden määräämisessä yleensä kuin erittäinkin määrätessään niitä köyhille kaupungin kustannuksella sekä, kun herää epäilystä tuollaisen maksuttoman lääkemääräyksen tarpeellisuudesta, neuvoa hakija vaivahoitohallitukseen;

7) vuosittain tarkastaa viimeksi mainittujen määräysten johdosta syntyneet apteekkilaskut ennen niiden antamista terveydenhoitolautakunnan hyväksyttäväksi maksunsuoritusta varten;

8) kunkin kuukauden alussa kaupunginlääkärille antaa terveydenhoitolautakunnan vahvistaman kaavakkeen mukainen ilmoitus edellisen kuukauden kuluessa hoitamistaan taudintapauksista;

9) vuosittain tammikuun kuluessa terveydenhoitolautakunnan vuosikertomukseen pantavaksi ensimmäiselle kaupunginlääkärille antaa täydellinen selostus alueensa terveyden- ja sairaanhoidosta edellisenä vuonna sekä selostuksen ohessa sairaspäiväkirjan perustuksella ja terveydenhoitolautakunnan määräämän kaavakkeen mukaisesti laaditut taulukot.

4 §.

Aluelääkärien velvollisuutena olevaa virantoimitusta varten on kaupunki jaettu seuraaviin viiteen alueeseen, nimittäin:

eteläiseen alueeseen, johon kuuluvat 3, 5, 6, 7 ja 9 kaupunginosa;

pohjoiseen alueeseen, johon kuuluvat 1, 2, 4 ja 8 kaupunginosa;

Kallion alueeseen, johon kuuluvat entinen Kallion huvilaitila, Eläintarhan huvilat, Hakaniemen, Näkin, Haapaniemen ja Kaiun tilat ynnä Siltasaari;

Sörnäsän alueeseen, johon kuuluu Haapaniemen ja Kaiun tilain itäpuolinen kaupunkiin yhdistetty alue; sekä

Töölön alueeseen, johon kuuluu Espoon tullin pohjois- ja rautatielinjan länsipuolinen tienoo.

5 §.

Taudintapaukset, jotka ovat kohdanneet enintään viiden- toista vuoden ikäisiä 1, 2, 3 ja 8 kaupunginosassa sekä Siltasaarella asuvia lapsia, niin myös yleiset taudintapaukset, jotka ovat kohdanneet samoissa kaupunginosissa asuvia aikuisia naisia, on kaupungin palvelukseen naisten tauteja varten asetetun naispuolisen lääkärin velvollisuus hoitaa, johon nähden tämä johtosääntö myös on sovellettava häneen.

6 §.

Eteläisen alueen lääkärin on annettava lääkärinhoitoa kaupungin vakinaisen palokunnan alipäällystölle ja miehistölle sekä heidän perheilleen.

7 §.

Sairaanhoitoa kaupungin työ- ja vaivaistalossa sekä siihen kuuluvassa sairaalassa toimittaa Töölön alueen lääkäri, jonka sitä varten tulee käydä laitoksessa joka arkipäivä sekä sen lisäksi, tarpeen mukaan, laitoksen johtajan kutsumuksesta.

8 §.

Mitä 3 §:n 8 ja 9 momentissa on säädetty aluelääkärin velvollisuudesta antaa kaupunginlääkärille tietoja hoitamistaan taudintapauksista, koskee myös työ- ja vaivaistalossa sekä siihen kuuluvassa sairaalassa annettua sairaanhoitoa; ja pitää lääkärin terveydenhoitolautakunnalle myös ilmoittaa, mitä terveyshoidolliselta kannalta saattaa mainitussa laitoksessa olla muistuttamista.

9 §.

Edellä säädettyyn aluelääkärien väliseen työnjakoon saa terveydenhoitolautakunta tehdä satunnaisten asianhaaran johdosta tarpeellisia pienempiä oikaisuja.

10 §.

Aluelääkärin tulee noudattaa sekä kaupungin kunnallisesta sairaanhoidosta voimassa olevia asetuksia että myös mitä terveydenhoitolautakunta ja kaupunginlääkäri kussakin eri tapauksessa niiden mukaisesti ehkä määräävät.

11 §.

Aluelääkärin ei ainoastaan tule asua aluellaan ja asunnon, mikäli mahdollista, niin sijaita, että useimmilla avuntarvitsijoilla on sinne helppo pääsy, vaan myös määrättyinä vastaanottoaikoina, vähintään tunti sekä aamu- että iltapäivin, kunakin arkipäivänä olla kotonaan puhuteltavana sekä muinakin aikoina pakottavan taudintapauksen sattuessa olla tavattavissa. Vastaanottotunneista ilmoittakoon aluelääkäri terveydenhoitolautakunnalle, jonka tulee, niiden soveliaisuutta tutkittuaan, niistä samoin kuin aluelääkärien asunto-osotteistakin puolivuositain tai useamminkin, jos muutoksia tapahtuu, julkaista tieto kaupungin enimmin levinneissä sekä ruotsin- että suomenkielisissä sanomalehdissä.

12 §.

Aluelääkäreillä ja naispuolisella lääkäriellä on oikeus saada vuosittain kuukauden virkaloma terveydenhoitolautakunnan määrättävänä aikana; ja tulee näiden lääkärien, sekä virkalomansa ajaksi että terveydenhoitolautakunnan muuten myöntäessä heille virkavapautta, panna puolestaan terveydenhoitolautakunnan hyväksymä sijainen. Lyhyenlaisen virkaloman aikana ei kuitenkaan saa muuttaa vastaanottojen aikaa eikä paikkaa, mutta lääkärin vaihtuessa on siitä joka kerta sanomalehdissä ilmoitettava sillä tavoin kuin 11 §:ssä säädetään.

Sijaisen palkkaamiseksi virkaloman aikana on erityinen määräraha osotettu. (*Uudenmaan läänin kuvernöörin päätös heinäk. 9 p:ltä 1898.*)

Veneristen tautien vastustamiseksi perustetun terveystoimiston johtosääntö.

K. Suomen Senaatin vahvistama toukok. 16 p:nä 1907.

1 §.

Veneristen tautien vastustamiseksi perustetun terveystoimiston tehtävänä on panna tarkkaa huomiota veneristen tautien ilmenemiseen ja levenemiseen ynnä niihin seikkoihin, joista ne ovat riippuvia, ryhtyä kaikkiin semmoisiin toimenpiteisiin, jotka ovat omiaan ehkäisemään näiden tautien levenemistä, niin myös koettaa sekä tehdä mahdolliseksi siveelliseen elämään palaaminen kaikille niille, jotka jo ovat vajonneet ammattimaiseen epä-siveellisyyteen, että myös estää niiden vajoamista siihen, jotka ilmeisesti antautuvat epä-siveelliseen elämään.

2 §.

Terveystoimistoon, joka on välittömästi terveydenhoitolautakunnan määräysvallan ja ensimmäisen kaupunginlääkärin ylivalonnan alainen, kuuluu oikeutettu lääkäri päällikkönä, toimistonjohtaja, lääketieteenoppinut apulainen ja tarpeellinen määrä tarkastusmiehiä (taikka -naisia), jotka viimeksi mainitut terveydenhoitolautakunta ottaa toimeen.

3 §.

Terveystoimiston tulee toiminnassaan soveltuvilta kohdin noudattaa niitä ohjeita, jotka sisältyvät toukokuun 28 päivänä 1894 kuppatautien vastustamisesta annettuun armolliseen asetukseen ja samana päivänä annettuun armolliseen julistukseen, joka sisältää tarkempia määräyksiä toimenpiteistä sanottuja tauteja vastaan, mutta toimiston toiminta erikoiskohdissaan on lääkärin järjestettävä.

4 §.

Terveystoimiston välittömässä yhteydessä on venerispoliklininen asema sellaisten, veneristen tautien levittämisestä epäiltyjen henkilöiden sairaskäsittelyä ja terveydellistä tutkimista varten, jotka 4 §:n 4 momentin mukaan toukokuun 28 päivänä 1894 annettua armollista julistusta, joka sisältää tarkempia määräyksiä toimenpiteistä kuppatauteja vastaan, ovat saatettavat lääkärin tutkittaviksi.

5 §.

Sekä terveystoimisto että venerispolikliininen asema pidetään avoinna yleisölle kunakin arkipäivänä terveydenhoitolautakunnan, lääkärin ehdotuksesta, määrättävinä aikoina.

6 §.

Terveystoimisto on oikeutettu saamaan poliisilta sellaista virka-apua kuin voimassa olevissa asetuksissa mainitaan.

7 §.

Terveydenhoitolautakunta myöntää terveystoimiston henkilökunnalle virkavapautta ja määrää sijaisen; kuitenkin on johtaja oikeutettu myöntämään tarkastusmiehille enintään kahden viikon virkaloman.

Veneristen tautien vastustamiseksi perustetun terveystoimiston lääkärin ja assistentin johtosääntö.

K. Suomen Senaatin vahvistama toukok. 16 p:nä 1907.

1 §.

Lääkärin, joka on veneristen tautien vastustamiseksi perustetun terveystoimiston päällikkö ja jonka tulee olla oikeutettu suomalainen lääkäri sekä omata erikoistietoja venerologiassa, valitsevat, terveydenhoitolautakunnan ehdotuksesta, kaupunginvaltuusmiehet kuuden vuoden ajaksi.

2 §.

Lääkärin tulee tarkoin pitää silmällä kaikkia niitä olosuhteita kaupungissa ja sen ympäristössä, jotka voivat edistää veneristen tautien leviämistä, mikäli mahdollista koettaa estää ja rajoittaa niiden levenemistä sekä aina pitää terveydenhoitolautakunta selvillä näiden tautien luonteesta, leviämisestä ja vaihteluista sekä tehdä terveydenhoitolautakunnalle asianhaaran vaatimat esitykset.

3 §.

Lääkärin toimena on terveystoimiston ja polikliinisen aseman ylivalvonta, ja tulee hänen katsoa, että asema aina on varus-

tettuna ajanmukaisilla ja kelvollisilla tarvekaluilla, koneilla, kojeilla, lääkeaineilla, sidetarpeilla ja desinfisioimisaineilla y. m., sekä valvoa, että hänen alaisensa henkilökunta kunnollisesti täyttää velvollisuutensa.

4 §.

Annettujen raporttien ja ilmoitusten nojalla sellaisista henkilöistä, joiden epäillään välittävän veneristen tautien leviämistä, tulee lääkärin tarkan harkintansa mukaan ryhtyä olosuhteiden kussakin tapauksessa vaatimiin toimenpiteisiin.

5 §.

Lääkärin tulee ystävällisesti ja kärsivällisesti soveliaalla tavalla koettaa saada epäsiiveellisyteen vajonneet henkilöt ajattelemaan, mitä vaaroja he sen kautta tuottavat sekä itsellensä että yhteiskunnalle, sekä tehdä kaikki, mitä hänen asianaan on, helpottaaksensa näiden henkilöiden palaamista siiveelliseen elämään.

6 §.

Lääkärin asiana on myöskin tieteen kannan vaatimalla tarkkuudella kunakin arkipäivänä määrättyyn aikaan venerispolikliinisella asemalla toimittaa tarpeellisia lääkärintutkimuksia ja hoitokäsittelyä.

7 §.

Lääkärin toimitettavat tutkimukset ovat siten järjestettävät, ettei häveliäisyyttä, hyvää tapaa ja säädyllisyyttä loukata, älköönkä siinä siis miehiä ja naisia vietäkö yhteen, älköön myöskään siiveellisesti langenneita henkilöitä tutkittako samoina aikoina kuin nuoria ja vähemmän turmeltuneita, ja on niinkään suurempia väenkokouksia tutkimustilaisuuksissa aina vältettävä.

8 §.

Jos lääkärintutkimuksessa havaitaan jossakin henkilössä olevan venerinen tauti tahi epäilyttäviä, sairaalahoitoa vaativia oireita, tulee lääkärin, kun tartunnan levittämisen vaaraan nähden katsotaan tarpeelliseksi, lähettää hänet joko yleiseen sairaalaan taikka myös kaupungin veneristen sairaiden eristys-sairaalaan.

9 §.

Sellaisen tutkitun henkilön terveydentilaa, jolla on kuppautauti tarttuvassa muodossa, mutta joka ei ehdottomasti tarvitse sairaalahoitoa, tulee lääkärin useasti uusimalla tutkimuksia erittäin tarkasti valvoa. Samoin on muiden tutkittujen henkilöiden terveydentilaa, jotka elämänselöjensä johdosta ovat ilmeisenä vaarana venerisen tartunnan levittämiseen nähden, tutkimuksia uusimalla valvottava.

10 §.

Lääkäri on velvollinen toiminnastansa pitämään päiväkirjaa sekä lähettämään kaupungin terveydenhoitolautakunnalle raportteja ja muita tiedonantoja niinä aikoina ja sellaisten kaavain mukaan laadittuja, kuin tämä viranomaisen määrää. Niinikäen on lääkärin asiana lähettää lääkintöhallitukselle ja kaupungin poliisilaitokselle tarpeelliset tilastolliset ilmoitukset sekä muutoin toimialallaan olla avullinen viranomaisille, kun nämä sitä vaativat.

11 §.

Lääkäri on, olematta velvollinen itse palkkaamaan sijaintansa, vuosittain oikeutettu saamaan neljän viikon virkaloman terveydenhoitolautakunnan hyväksymänä aikana.

12 §.

Assistentti, jonka terveydenhoitolautakunta, lääkärin ehdotuksesta, ottaa vähintään vuodeksi kerrallaan, on velvollinen avustamaan lääkäreitä ja täyttämään ne tehtävät, jotka lääkäri hänelle uskoo, sekä lääkärin ollessa satunnaisesti estettynä tahi hänen nauttiessansa virkalomaa suorittamaan hänen tehtävänsä.

Veneristen tautien vastustamiseksi perustetun terveys- toimiston johtajan johtosääntö.

K. Suomen Senaatin vahvistama toukok. 16 p:nä 1907.

1 §.

Veneristen tautien vastustamiseksi perustetun terveystoimiston johtajan, jonka tulee olla kaikin puolin hyvin tunnettu

sekä luonteeltaan nuhteeton henkilö, ottaa terveydenhoitolautakunta, lääkäriä kuultuaan, toimeen määräämättömäksi ajaksi, mutta kuusikuukautisen irtisanomisen ehdolla.

2 §.

Toimistonjohtajan, joka on lähinnä lääkärin käskynalainen ja terveystoimiston muun henkilökunnan esimies, tulee yleisesti toimintaansa nähden täyttää lääkärin hänelle antamat määräykset sekä niin itse kuin alaistensa tarkastusmiesten kautta koettaa saada selville ne henkilöt, jotka elämänolojensa ja tapojensa johdosta näyttävät olevan ilmeisenä vaarana veneristen tautien levittämiseen nähden, ynnä näistä huomioistansa päivittäin tehdä selko lääkärille.

3 §.

Toimitusjohtajalla on sen lisäksi yhtenä päätehtävänänsä koettaa sekä vakaalla ja väsymättömällä utteruudella saada epäsiiveellisyteen vajonneet henkilöt käsittämään mitä siiveellisiä ja terveydellisiä vaaroja he sen kautta saattavat itsellensä ja muille, että myös alati ja uupumatta neuvoilla, ohjeilla ja avunteolla nostaa ja avustaa kaikkia niitä, jotka kenties voivat ja tahtovat palata kunnialliseen ja vakavaan elintapaan, ja käyttäköön hän hyväksensä kaikkea sitä apua, jota viranomaisilta, armeliaisuusyhdistyksiltä ja yksityishenkilöiltä on siihen tarkoitukseen saatavissa.

Helsingin kaupungin kansakouluissa palvelevien lääkärien johtosääntö.

Kaupunginvaltuuston vahvistama helmikuun 21 p:nä 1911.

1 §.

Kansakoulujen terveysolojen valvomiseksi perustetaan kaksi lääkärinvirkkaa, toinen suomenkielisiä ja toinen ruotsinkielisiä kouluja varten.

2 §.

Koululääkärinvirat täyttää, sittenkun maistraatti on julis-

tanut ne haettaviksi, kaupunginvaltuusto, kuultuaan kansakoulujohtokuntaa ja terveydenhoitolautakuntaa, määräämättömäksi ajaksi, mutta kuusikuukautisen irtisanomisen ehdolla; ja tulee näihin virkoihin pyrkivien näyttää omaavansa tarpeelliset tiedot kouluhygieniassa.

3 §.

Kumpaisenkin koululääkärin velvollisuutena on hänen hoitoonsa annettuihin kouluihin nähden:

- 1) olla läsnä kansakoulujohtokunnan kokouksissa;
- 2) avustaa tarkastajia, johtajia ja opettajia kaikilla terveydellisillä neuvoilla ja ohjauksilla, joihin koulujen olot voivat antaa aihetta;
- 3) kunkin lukuvuoden alussa sitä varten vahvistetun kaavakkeen mukaisesti tutkia kaikki uudet oppilaat ja näistä tutkimuksista tehdä muistoonpanoja, jotka kirjoitetaan lomakkeille, kustakin oppilaasta erikseen, sekä huomioittensa perusteella antaa luokkaopettajille tarpeenmukaisia ohjeita kivulloisiin lapsiin nähden;
- 4) kunkin kouluvuoden alussa, terveydenhoitolautakunnan yksissä neuvoin kansakouluntarkastajan ja koululääkärin vahvistaman kaavakkeen mukaisesti, tutkia kaikki uudet oppilaat ja tutkimuksista tehdä muistoonpanoja, jotka kirjoitetaan kutakin oppilasta varten olevalle eri lomakkeelle;
- 5) toimitetun tutkimuksen perusteella antaa asianomaisille opettajille ja opettajattarille tarpeellisia ohjeita kivulloisiin lapsiin nähden sekä tarkastaa voimistelunopetusta;
- 6) kansakoulun alimman luokan oppilaiden joukossa panna erikoista huomiota niihin, joiden ilmoitetaan olevan henkisesti kehittymättömiä tahi tylsämielisiä;
- 7) lukukausien varrella vähintään kerran kuukaudessa määräämisenä käydä kullakin luokalla ja tutkia ne lapset, joihin nähden sitä pidetään tarpeellisena, ja samassa myös tarkastaa kouluhuoneiston terveysolot, erittäinkin tuulluutus ja puhtaana-pito, sekä kulkutautien liikkussa kaupungissa panna erityistä huomiota kouluissa vallitsevaan terveydentilaan;
- 8) tutkia oppilaan kotioloja, kun koulun tahi oppilaan terveysolot sitä vaativat;
- 9) kunakin lukupäivänä olla määräämisenä tavattavana kansakoulujen kansliassa; sekä
- 10) vuosittain antaa selostus toiminnastaan pantavaksi kansakoulujen vuosikertomukseen.

Koululääkärinviran pitäjä on velvollinen alistumaan niihin tämän johtosäännön muutoksiin, jotka hänen tehtäviinsä nähdessä ehkä havaitaan tarpeellisiksi.

4 §.

Virkavapautta koululääkärille myöntää kansakoulujohtokunta, joka ottaa terveydenhoitolautakunnan hyväksymän viransijaisen.

Kasvatilasten hoidossa Helsingissä noudatettava sääntö.

Uudenmaan läänin kuvernöörin vahvistama helmik. 18 p:nä 1895.

1 §.

Terveydenhoitolautakunnan on katsottava, että kahdeksaa vuotta nuorempia lapsia, jotka maksusta annetaan vieraiden kasvatettaviksi ja hoidettaviksi, asianmukaisesti vaalitaan ja hoidetaan.

Mainittua silmälläpitoa toimittaa etupäässä, terveydenhoitolautakunnan valvonnan alaisena, ensimmäinen kaupunginlääkäri, apunaan ne henkilöt, jotka sitä varten annetaan hänen käytettäväkseen.

2 §.

Jokaisen, joka on vastaanottanut lapsia, niinkuin 1 §:ssä on sanottu, pitää kolmen vuorokauden kuluessa ilmoittaa siitä terveydenhoitolautakunnan toimistoon.

Ilmoitettaessa on annettava tiedoksi hoitajattaren ja vanhemman nimi, sääty ja kotipaikka, lapsen nimi, ikä ja syntymäpaikka sekä korvauksen määrä ja maksuajat.

Ilmoituksesta on maksutta annettava todistus ynnä lyhyet ohjeet miten lapsia on vaalittava ja hoidettava.

3 §.

Jos hoitajatar muuttaa asuntoa tai kasvattilapsi kuolee tahi jos sen hoito muutoin lakkaa, pitää hoitajattaren kolmen vuorokauden kuluessa ilmoittaa sekin lautakunnalle.

4 §.

Ilmoitukset, jotka 2 ja 3 §:n mukaan ovat terveydenhoitolautakunnalle tulleet, ovat kirjoitettavat eri diariin, jossa on mainittava päivä, milloin mikin ilmoitus on tehty, sekä ilmoituksen sisällys; ja on diariin kirjoitettava, mihin toimenpiteeseen ilmoituksen johdosta on ryhdytty.

5 §.

Ensimmäisen kaupunginlääkärin on joka päivä, käydessänsä terveydenhoitolautakunnan toimistossa, otettava selko sinne tulleista ilmoituksista.

Muutoin pitää terveydenhoitolautakunnan ryhtyä niihin sen vallassa oleviin toimenpiteihin, jotka ovat omansa suojelemaan kasvattilapsia huonolta hoidolta, tarttumalta tahi muilta vahingollisilta vaikutuksilta.

6 §.

Ilmoittamisen laiminlyömisestä on vähintään viiden ja enintään viidenkoltmatta markan sakon uhka.

Helsingin kaupunginkätilön johtosääntö.

Kaupunginvaltuuston vahvistama lokakuun 29 päivänä 1895.

1 §.

Kaupunginkätilön asettaa kolmeksi vuodeksi kerrallaan terveydenhoitolautakunta ensimmäisen kaupunginlääkärin ehdotuksesta.

2 §.

Kaupunginkätilön on velvollisuus:

1) synnytystilaisuuksissa avustaa varattomia synnyttäjiä heidän kotonaan sekä antaa äidille ja vastasyntyneelle lapselle ensimmäinen hoito. Hän ei kuitenkaan ole velvollinen jäämään synnyttäjän luokse 10 tuntia kauemmaksi synnytyksen päättymisestä, ellei paikalle kutsuttu lääkäri toisin määrää;

2) kaupungin aluelääkärien määräyksestä suorittaa varattomien potilaitten luonna kätilönammattiin kuuluvat tehtävät;

3) kaupungin poliisin kutsuessa antaa sellaista virka-apua, jota häneltä ammattinsa perusteella pyydetään;

4) kutsuttaessa saapua kunnan sairaalaan ja siellä suorittaa ammattiinsa kuuluvia tehtäviä.

3 §.

Näistä tehtävistään saa hän vuosipalkan Helsingin kaupungilta.

4 §.

Vähävaraisilta henkilöiltä ei hän toimituksistaan saa vaatia mutta kyllä vastaanottaa korvausta, jos sitä vapaaehtoisesti tarjotaan.

5 §.

Kaupungin jonkin aluelääkärin välityksellä saa kaupunginkätilö maksutta apteekista ammattinsa harjoittamiseen varattomien henkilöjen luona tarvittavat desinfioimis- ja lääkeaineet.

6 §.

Kaupunginkätilö on oikeutettu ammattiinsa kuuluvissa tehtävissä avustamaan varakkaitakin henkilöjä. Älköön hän kuitenkaan sellaisen toiminnan johdosta laiminlyökö 2 §:ssä lueteltuja tehtäviään.

7 §.

Työstään pitää kaupunginkätilö muistoonpanoja, joista puolivuositain annetaan jäljennös ensimmäiselle kaupunginlääkärille, joka sen pohjalla vuosittain antaa terveydenhoitolautakunnalle selostuksen kaupunginkätilön toiminnasta.

8 §.

Asuntonsa pitää kaupunginkätilöllä olla siinä osassa kaupunkia kuin terveydenhoitolautakunta määrää, ja ilmoitetaan tästä sekä siitä hänen toimintansa puolesta, joka koskee yleisöä, samalla tavalla kuin kaupungin aluelääkäreihin nähden on säädetty.

9 §.

Virkavirheestä voi kaupunginkätilölle antaa varoituksen ensimmäinen kaupunginlääkäri ja, ellei hän siitä ota ojentuak-

sensa tahi jos hänet muutoin havaitaan toimeensa sopimattomaksi, voi terveydenhoitolautakunta hänet erottaa virasta jo ennen sen ajan umpeen menemistä, joksi hänet on valittu.

Helsingin kaupungin vaivaishoito-ohjesääntö.

Uudenmaan läänin kuvernöörin vahvistama lokak. 23 p:nä 1896.

1 luku.

Vaivaishoidon yleisistä perusteista.

1 §.

Jokainen työhön kykenevä mies tai nainen olkoon velvollinen elättämään itsensä ja alaikäiset lapsensa, niin myös mies vaimonsa.

Niiden, jotka keskenään ovat sukua suoraan takenevassa taikka etenevässä polvessa, on, toisen tarvetta ja toisen kykyä myöten, pidettävä huolta toisistaan.

Isäntä ja työnantaja on velvollinen palkollisestaan taikka muista maaliskuun 17 päivänä 1879 yleisestä vaivaishoidosta annetun armollisen asetuksen 5 ja 6 §:ssä mainituista työmiehistään sekä näiden vaimoista ja lapsista pitämään sellaista huolta, kuin mainituissa §§:ssä sanotaan.

(Maaliskuun 17 päivänä 1879 annettu arm. asetus yleisestä vaivaishoidosta, 1, 4, 5 ja 6 §.)

2 §.

Hoidon ja tarpeenmukaisen elatuksen saamiseen on kunta velvollinen ehdottomasti auttamaan kaikkia Helsingin vaivaishoitoyhdyskuntaan kuuluvia ja muita täällä asuvia alaikäisiä, heikkomielisiä, raajarikkoisia ja pitkällisempää tautia sairastavia taikka vanhuuttaan heikkoja henkilöjä, jotka eivät saa hoitoa toiselta.

Jos sellaisen apua tarvitsevan elättäminen on toisen vaivaishoitoyhdyskunnan tahi yksityisen asia, on viipymättä ryhdyttävä toimiin asianomaisen velvoittamiseksi täyttämään velvollisuutensa tässä kohden.

(Maaliskuun 17 päivänä 1879 annettu asetus, 2 ja 14 §.)

3 §.

Hädänalaisille Helsingin vaivaihoiditoyhdyskuntaan kuululle henkilöille, jotka 2 §:n mukaan eivät ehdottomasti ole oikeutetut saamaan vaivaihoitoa, toimitettakoon, kun he ovat vailla toisen hoitoa, poikkeustilassa ja hellittävässä tapauksissa, harkinnan mukaan, satunnaista vaivaihoitoa; ja on sitä varten erityinen määräraha vuosittain pantava kaupungin kulunkiarvioon.

(Maalisk. 17 p:nä 1879 annettu asetus, 3 §.)

4 §.

Helsingin vaivaihoitoyhdyskunnan köyhäinhoitoa varten asetetulla hallituksella on oleva edusmiehen ja isännän oikeus sen yli, joka vaivaihoitoyhdyskunnalta nauttii täydellistä ja alituista elatusta, sekä isännän oikeus ei ainoastaan jokaisen yli, joka nauttii vaivaihoitoapua, vaan myöskin sen yli, jonka vaimo taikka alaikäinen lapsi nauttii täydellistä ja alituista elatusta; ja on tämä edusmiehen ja isännän oikeus voimassa niin kauan kuin vaivaihoitoa jatkuu.

Jos joku juoppouden, laiskuuden taikka välinpitämättömyyden johdosta saattaa vaimonsa taikka alaikäisen lapsensa sellaiseen hätään, että heille täytyy antaa vaivaihoitoa, on hän, vaikkakin hoito on vaan tilapäinen, oleva vaivaihoitohallituksen isäntävallan alainen, kunnes yhdyskunnalle täten aikaansaatua kustannus on korvattu.

Samallaisen seuraamuksen alainen olkoon se, jonka alaikäinen lapsi tavataan kerjäämästä ja vaivaihoitoyhdyskunnan kustannuksella lähetetään kotiin.

Ne, jotka siten ovat joutuneet vaivaihoitohallituksen isäntävallan alaisiksi, ovat velvolliset, jos niin vaaditaan, rupeamaan hoitolaisiksi kunnan vaivais- ja työtaloon tai sen yhteydessä olevaan työlaitokseen taikka myöskin suorittamaan töitä kaupungin rahatoimikamarille tahi jollekin muulle, jolle vaivaihoitohallitus tahtoo siirtää isäntävaltansa.

(Maaliskuun 17 p:nä 1879 annettu asetus, 31 §.)

5 §.

Kun joku otetaan täydellisesti ja alituisesti elätettäväksi, pitää kaiken, mitä hänellä silloin on omaa, joutua vaivaihoitoyhdyskunnalle. Vaivaihoitolainen pitääkään kuitenkin omaan raamattunsa, virsikirjansa ja muita hengellisiä kirjoja kuin myöskin vähemmänarvoisia muistoesineitä.

(Maalisk. 17 p:nä 1879 annettu asetus, 32 §.)

2 luku.

Vaivaishoidon eri lajeista.

6 §.

Vaivaishoitoa annetaan:

a) ottamalla tarvitseva täysihoitoon kunnan työ- ja vaivaistaloon taikka sen yhteydessä olevaan sairaalaan tai houreinhoitolaitokseen;

b) ylläpitämällä häntä muussa sairaalassa, mielisairaita, aistiviallisia, pahatapaisia, sokeita, kuuromykkiä tahi raajarikkooisia varten olevassa laitoksessa, turvakodissa taikka muussa sellaisessa yleisessä laitoksessa;

c) sijoittamalla tarvitseva elätteelle;

d) kustantamalla hänelle sairaanhoito;

e) toimittamalla hänelle satunnaista avustusta elatustarpeina tai rahana; sekä

f) ottamalla hänet kunnan työlaitokseen.

7 §.

Vaivaishoidon rasitukseksi joutuneet alaikäiset ovat annettavat yksityisten hoitoon, etupäässä sellaisille henkilöille, joilla on tilaisuus menestyksellä kasvattaa heitä aina heidän viidennen-toista ikävuotensa loppuun. Ainoastaan toistaiseksi ja kunnes muu sopivampi hoitotapa voidaan saada aikaan, otettakoon alaikäinen työ- ja vaivaistaloon.

Sokeiden, kuuromykkien, raajarikkoisten, aistiviallisten, pahatapaiden taikka muun sellaisen virheen tahi vian vaivaamain alaikäisten tulee saada opetusta ja ohjausta sitä varten olevissa laitoksissa.

8 §.

Muut henkilöt, joille ylempänä säädettyjen perusteiden mukaan annetaan vaivaishoitoa, ovat, mikäli tila sallii, otettavat työ- ja vaivaistaloon.

Jos työ- ja vaivaistalossa puuttuu tilaa, jätettäkään vaivaiset hoidettaviksi sopiviin laitoksiin tahi sopiville henkilöille kaupungissa tai maalla taikka annettakoon heille poikkeustilassa apua elatustarpeina tai rahana. Heikkomielinen annettakoon yksityisen henkilön elätettäväksi, kuitenkin ainoastaan siinä tapauksessa että työ- ja vaivaistalon houreinhoitolaitoksessa palveleva lääkäri sitä puoltaa.

9 §.

Vaivashoitolaista, vanhempaa taikka alaikäistä, älköön annettako elätteelle henkilölle, joka ei ole hyväksi tunnettu taikka hyvämaineinen taikka ei kykene vaivaista asianmukaisesti elättämään ja hoitamaan, taikka, kun on kysymys elätteelle sijoitettavasta alaikäisestä, antamaan hänelle tarpeellista kasvatusta. Jos hoitolainen uskotaan maaseudulla asuvalle henkilölle, on tämän soveliaisuus ja maine näytettävä asianomaisen papin, kunnallislautakunnan esimiehen tai muun tunnetun henkilön todistuksella; älköön alaikäistä kuitenkaan, mikäli mahdollista, annettako muun henkilön hoidettavaksi ja kasvatettavaksi tai palvelukseen, kuin sellaisen, joka tunnustaa samaa uskonoppia kuin lapsikin.

10 §.

Alaikäinen annetaan elätteelle korkeintaan vuodeksi kerrallaan, mutta jos hoitaja voi näyttää, että lapsi hänen luonaan on saanut hyvän kasvatuksen ja hoidon, älköön vaivashoitohallitus vastoin hoitajan tahtoa ottako lasta hänen luotaan seuraavaksi vuodeksi, elleivät korvausvaatimukset ole kohtuuttomat.

11 §.

Vaivashoidon ylläpitämälle alaikäiselle on toimitettava tilaisuutta sellaiseen opetukseen, jota ylemmässä kansakoulussa annetaan.

12 §.

Jos elätteelle annettu vaivashoitolainen sairastuu kovanlaiseen tautiin, olkoon hänen hoitajansa velvollinen hankkimaan hänelle lääkärinhoitoa ja lääkkeitä; ja on hoitaja tästä saapa eri korvauksen vaivashoitohallituksen harkinnan mukaan.

3 luku.

Vaivashoidon hallinto, hoito ja tarkastus.

13 §.

Vaivashoitohallitukseen, jonka kaupunginvaltuusmiehet asettavat, kuuluu puheenjohtaja ja vähintään yhdeksän jäsentä

ynnä kolme varajäsentä. Kirkkoherra ja poliisimestari ovat oikeutetut ottamaan osaa hallituksen keskusteluihin ja päätösten tekoon.

14 §.

Vaivahoitohallituksen puheenjohtaja valitaan vuosittain, sen jäsenet kukin kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Varajäsenet valitaan vuosittain.

Jäsenistä eroaa vuosittain vähintään kolmasosa siinä järjestyksessä kuin heidät on valittu.

Jos jäsen eroaa sinä aikana, joksi hän on valittu, valitaan viipymättä toinen jäljellä olevaksi ajaksi.

Varapuheenjohtajan samoin kuin satunnaisen puheenjohtajankin vaivahoitohallitus valitsee keskuudestaan.

15 §.

Vaivahoitohallituksen puheenjohtajan, jäsenen ja varajäsenen vaalikelpoisuudesta olkoon voimassa mitä kunnallishallituksesta kaupungissa annetun asetuksen 27 ja 28 §:ssä säädetään kaupunginvaltuusmiehestä. Vaalikelpoinen jäseneksi vaivahoitohallitukseen on myöskin kunnan äänivaltainen naispuolinen jäsen.

(Arm. asetus naisen valitsemisesta jäseneksi vaivahoitohallitukseen, annettu elokuun 6 p:nä 1889.)

16 §.

Vaivahoitohallitukseen valittu voi kieltäytyä toimesta, jollei hän asu kaupungin piirissä, jos hän kolmena edellisenä vuotena on ollut hallituksen jäsen, tai jos hän on täyttänyt 60 vuotta taikka esittää muita päteviä syitä, jotka valtuusmiehet hyväksyvät. Vapautuksen epäämisen johdosta saa valittaa kuvernööriin.

17 §.

Vaivahoitohallitus kokoontuu varsinaiseen kokoukseen, puheenjohtajan kutsumuksesta, kunkin kuukauden ensimmäisenä ja kolmantena maanantaina syyskuun ensimmäisen ja toukokuun viimeisen päivän välisellä ajalla, sekä muuhun aikaan vuodesta kunkin kuukauden ensimmäisenä maanantaina. Jos sellainen päivä sattuu olemaan pyhäpäivä, pidetään kokous sen jälkeisenä arkipäivänä.

Ylimääräiseen kokoukseen kutsuu puheenjohtaja vaivais-
hoitohallituksen niin usein kuin tarve vaatii.

Kokousten ajasta antakoon puheenjohtaja kirkkoherralle
ja poliisimestarille tiedon.

18 §.

Vaivaishoitohallitus on päätöksensvoipa, kun vähintään puo-
let sen jäsenistä on saapuvilla. Äänestettäessä ratkaisee enem-
mistö. Äänten jakautuessa tasan voittaa se mielipide, jota
puheenjohtaja kannattaa.

19 §.

Jäsen, joka on estetty saapumasta kuulutettuun kokouk-
seen, ilmoittakoon siitä niin aikaisin, että varajäsen ennätetään
hänen sijaansa kutsua.

Jos joku esteettömästi jää pois taikka esteettä poistuu
kokouksesta, vetäköön sakkoa kultakin kerralta kaupungin-
kassaan, puheenjohtaja kuusi sekä jäsen ja varajäsen kolme
markkaa. Jos kokous jää pitämättä, sakotettakoon kaksinker-
taisesti. Keräytyneistä sakoista on vuosittain tili tehtävä raha-
toimikamarille.

20 §.

Vaivaishoitohallituksen velvollisuutena on:

a) yleisestä vaivaihoidosta annetun asetuksen ja tämän
ohjesäännön määräysten mukaisesti pitää huolta kaupungin
vaivaihoidosta ja siinä tarkoituksessa myöskin panna kaupun-
ginvaltuusmiesten asiassa tekemät päätökset täytäntöön;

b) kun vaivaishoitoa on anottu, ottaa selko, onko toinen
vaivaishoitoyhdyskunta tai yksityishenkilö, joka kykenee tätä
velvollisuuttaan täyttämään, velvollinen vaivaista elättämään;

c) tutkia ja määrätä, onko ja millä tavalla vaivaishoitoa
toimitettava sille, jonka puolesta sellainen pyyntö on tehty;

d) kun raha-apua on myönnetty, pitää silmällä, ettei sitä,
mikäli mahdollista, anneta suorastaan vaivaiselle;

e) kun vaivaisen elättäminen on muun yhteiskunnan tai
yksityishenkilön velvollisuutena, viipymättä ryhtyä toimeen,
asianomainen velvoittamiseksi täyttämään velvollisuutensa tässä
kohden;

f) vaivaista elätteelle annettaessa tehdä hoitajan kansa
kirjallinen kontrahti, jossa pitää olla sekä sitoumus että hoito-

laiselle annetaan mainitussa armollisessa asetuksessa säädetty kasvatusta ja hoito, että myös sellaisia tarkempia määräyksiä hoito-laisen vaarinpidosta, kuin hänen terveydentilaansa, ikäänsä, tie-toihinsa tai muuhun nähden katsotaan tarpeelliseksi;

g) vaivashoitolaista elätteelle annettaessa huolellisesti val-voa, että kaikkea, mikä loukkaa vaivaista tahi hänen ihmis-arvoaan, niinkuin julkisten huutokauppojen toimeenpanemista hänen sijoittamiseksi, kartetaan;

h) kun vaivashoitolaisten osottaa melisairausten oireita, viipymättä tarkastuttaa sairaat lääkäriillä sekä kiireesti ryhtyä tarpeellisiin toimiin, jotta hänelle hankitaan tarkoituksenmukai-nen hoito ja hänet tehdään vaarattomaksi sekä itselleen että muille;

i) pitää silmällä, että vaivashoidon elättämää melisai-rasta huolellisesti ja lempeästi kohdellaan ja hoidetaan ja ettei siinä pakkokeinoja käytetä muulloin kuin lääkärin määräyksen mukaan, kuin myös muutenkin noudattaa mitä toukokuun 28 päivänä 1889 annetussa asetuksessa sairasmelisten hoidosta säädetään;

k) kun hädänalaista ja tarvitsevaista henkilöä, joka ei saa kunnalta vaivashoitoa, kohtaa sellainen sairaus, joka vaatii kiireellistä lääkäriänpua tai sairaan hoitamista sairaalassa, pitää huolta siitä;

l) pitää huoli siitä, että vaivashoitoyhdyskunnalle tuleva isännänoikeus käytetään kunnan hyväksi siten, että työhön kykenevät avun nauttijat otetaan kaupungin työlaitokseen, taikka myöskin siten, että isännänoikeus siirretään joko kaupungin rahatoimikamarille, joka voi käyttää heitä kaupungin yleisiin töihin, taikka yksityisille työnantajille;

m) valvoa etteivät muista kunnista tänne muuttaneet varat-tomat henkilöt, joilta puuttuu tahtoa tai kykyä omalla työllään itseään elättämään, oikeudettomasti oleskele kaupungissa ja siihen yhdistetyllä alueella, minkä johdosta he vastaisuudessa voivat joutua vaivashoidon rasitukseksi;

n) kunakin vuonna tehdä tulo- ja menoarvioehdotus seu-raavaa vuotta varten kuin myöskin antaa kertomus ja tili vaivashoidosta;

o) saadakseen tarkempaa selkoa avustuksista, joita köyhät ja apua tarvitsevat saavat muista rahastoista tai kerätyistä varoista, vuosittain hankkia tästä tarkat tiedot niiltä viranomaisilta ja

yhdistyksiltä, jotka sellaisia avustuksia antavat, kuin myöskin, kun niin vaaditaan, puolestaan antaa mainituille viranomaisille ja yhdistyksille tarpeellisia tietoja, jotta yhteyttä ja järjestyttä vaivaisten elättämisessä, mikäli mahdollista, voidaan ylläpitää; sekä

p) muutoin katsoa että kunnan vaivashoidosta pidetään asianomainen huoli voimassa olevien säännösten ja kaupunginvaltuusmiesten erityisesti antamien määräysten mukaan.

21 §.

Köyhien silmälläpidon helpottamiseksi samoin kuin senkin valvomista varten, että myönnetyt avustukset oikein käytetään ja että ne, jotka vaivashoitohallitukselta ovat ottaneet lapsia tai muita elätteelle, täyttävät velvollisuutensa, jaetaan kaupunki tarkastuspiireihin, joista kukin on jonkin vaivashoitohallituksen jäsenen lähimmän valvonnan alainen.

Tarkastuspiirien rajat määrää vaivashoitohallitus vuosittain ensimmäisessä varsinaisessa kokouksessaan, minkä jälkeen piirijako kuin myöskin kuka on valittu kunkin piirin esimieheksi on saatettava yleisön tiedoksi ilmoituksella, joka pannaan hallituksen ovelle ja julkaistaan kahdessa kaupungin sanomalehdessä, ruotsalaisessa ja suomalaisessa.

22 §.

Kaupungin ulkopuolella olevaan paikkakuntaan, missä vaivashoidon ylläpitämiä köyhiä on, tulee vaivashoitohallituksen asettaa vakinainen asiamies köyhien valvomista varten.

Näiden asiamiesten tulee ainakin kerran joka kolmas kuukausi, mutta useamminkin, kun asianhaarat niin vaativat, käydä kaikkien heidän piiriinsä elätteelle sijoitettujen vaivashoitolaisten luona ottamassa selkoa heidän hoidostaan sekä näistä tarkastuksistaan tehdä lyhyitä muistoonpanoja vaivashoitohallituksen sitä varten laatimain kaavakkeiden mukaan, ja sitten lähettää muistoonpanot vaivashoitohallitukselle.

Asiamies on oikeutettu, milloin niin tarpeelliseksi havaitsee, huolimattoman hoitajan luota heti ottamaan huonosti hoidetun vaivaisen, sekä antamaan hänet toistaiseksi toisen hoidettavaksi. Sellaisesta toimenpiteestä, kuin myöskin hoitolaisen kuolemasta, taikka häntä kohdanneesta vaikeanlaatuaisesta sairaudesta tai onnettomuudesta ynnä muusta semmoisesta tulee asiamiehen viipymättä antaa tieto vaivashoitohallitukselle.

Vaivaishoitohallitus lähettäköön myös tuon tuostakin toimitusjohtajansa tai muun soveliaan henkilön niihin paikkakuntiin, joihin vaivaisia on elätteelle sijoitettu, sekä valvomaan näiden asianmukaista hoitoa että antamaan asiamiehille tarpeellisia neuvoja ja ohjauksia. Lähettilään tulee, palattuaan, vaivaishoitohallituksen ensi kokouksessa tehdä selvä toimistaan.

Sellaisista matkoista vaivaishoito suorittaa matkakustannukset.

23 §.

Vaivaishoitohallituksen puheenjohtajan on velvollisuus:

a) hallituksen istunnoissa johtaa keskusteluja ja esittää asiat sekä allekirjoittaa lähtevät toimituskirjat ja maksumääräykset;

b) milloin niin pakottava avuntarve on käsillä, ettei asiata käy lykkääminen hallituksen kokoukseen, antaa hädänalaiselle tarpeellista hoitoa sekä ilmoittaa asia seuraavassa kokouksessa hallituksen ratkaistavaksi;

c) kuukausittain tutkia ja tarkastaa vaivaishoidon menot; ja

d) muutoin katsoa, että hallituksen päätökset pannaan täytäntöön, että vaivaishoidon palveluksessa olevat henkilöt täyttävät velvollisuutensa, niin myös että järjestystä ja säästäväisyyttä vaivaishoidossa noudatetaan.

24 §.

Vaivaishoitohallituksen jäsenten tulee, kunkin tarkastuspiirissään, hankkia tietoja puutteenalaisista ja erittäinkin alaikäisistä, jotka eivät kotonaan saa tarpeenmukaista hoitoa, ja sen johdosta tehdä hallitukselle ilmoitus niitä toimenpiteitä varten, joihin asianhaarat antavat aihetta.

25 §.

Vaivaishoitohallituksen avuksi kaupunginvaltuusmiehet valitsevat, vaivaishoitohallituksen esityksestä, 30 päivän hakemusaajan kuluttua, toimitusjohtajan.

Tämän virkailijan on velvollisuus:

a) joka arkipäivä vaivaishoitohallituksen huoneistossa, vaivaishoitohallituksen määräämänä aikana, ottaa vastaan avunpyytäjiä sekä neuvoilla olla yleisölle avullisena vaivaishoitoa koskevilla asioilla;

b) mikäli mahdollista hankkia tietoja kunnassa olevista puutteenalaisista, erittäinkin alaikäisistä, jotka eivät kotonaan saa asianmukaista hoitoa, sekä sen johdosta tehdä hallitukselle ilmoitus sellaisia toimenpiteitä varten, joihin asianhaarat antavat aihetta;

c) kun vaivahoitoa jollekin pyydetään, viipymättä joko itse käydä taikka käyttää joku 27 §:ssä mainituista kaitsijamiehistä tai köyhäinkatsojista hädänalaisen kodissa sekä laatia tämän olosta ja tarpeista vaivahoitohallituksen vahvistaman kaavakkeen mukainen pöytäkirja;

d) valvoa että järjestys ja siveellisyys vallitsevat kaupungin vaivaistalossa, minkätähden hänen tulee ainakin kerran viikossa käydä laitoksessa;

e) pitää erittäin silmällä vaivaistalon ulkopuolella hoidettuja, vaivahoidon elättämiä köyhiä, heidän hoitoaan, ylläpitoaan ja elämänehtojaan, jota varten hänen usein tulee käydä kaupungissa ja sen läheisyydessä elätteelle sijoitettujen vaivaisten luona;

f) pitää silmällä, että myönnetyt vaivaisavut oikein käytetään;

g) valvoa pahatapaisia lapsia varten perustetun koulun toimintaa;

h) kaitsijamiehiä ja köyhäinkatsojia valitessa antaa heille tarpeellista ohjausta heidän tehtävissään ja valvoa heidän toimiaan;

i) vaivahoitohallituksen tarkempien määräyksien mukaan sen puolesta sitoutua vastaamaan vaivaisten hoitokustannuksista sairaalassa, houruinhoitolaitoksessa, pahatapaisten lasten kasvatustaloksessa taikka muussa sellaisessa yleisessä laitoksessa sekä antaa varattomuuden todistuksia, muun muassa, maksutonta koulunkäyntiä varten, vastaanottoa varten kunnan taikka muuhun yleiseen sairaalaan, lääkkeiden ja lääkärin hoidon saamista sekä veronmaksusta vapauttamista varten;

k) antaa vaivahoitohallitukselle tarpeellista apua vaivaisia elätteelle sijoitettaessa;

l) valmistaa hallituksen kokouksissa esiteltäviksi vaivahoidon antamista koskevat asiat;

m) olla saapuvilla vaivahoitohallituksen kokouksissa, joissa hän on oikeutettu ottamaan osaa keskusteluihin, vaan ei päätösten tekoon;

n) panna täytäntöön vaivahoitohallituksen päätökset;

o) tuon tuostakin ja vähintään kahdesti kuukaudessa laskea kassa ja kuukausittain tarkastaa tilit. (*Uudenmaan läänin kuv. päätös kesäk. 16 p:ltä 1909*);

p) tutkia ja tarkastaa muut saapuneet tilit; sekä

q) vuosittain, huhtikuun kuluessa, laatia ja vaivaihoitohallitukselle antaa kertomus vaivaihoiton hallinnosta edellisenä vuotena.

26 §.

Toimitusjohtaja, jolla on kaupunginvaltuusmiesten määräämä palkka, älköön valtuusmiesten luvatta hoitako muuta virkaa tai tointa, joka voi estää häntä vaivaihoitolle omistamasta tarpeellista huolenpitoa ja huomiota.

Toimitusjohtaja on oikeutettu saamaan kuukauden virkavapauden vuosittain vaivaihoitohallituksen määräämänä aikana; kuitenkin tulee hänen virkaloman ajaksi palkata vaivaihoitohallituksen hyväksymä sijainen.

27 §.

Vaivaihoitohallituksen ja toimitusjohtajan avuksi niiden henkilöiden valvomisessa, joille vaivaihoitoa on anottu, niin myöskin sellaisten henkilöjen silmällä pitämisessä, jotka vaivastalon ulkopuolella nauttivat vaivaihoitoa, sekä tietojen hankkimisessa kunnassa oleskelevista hädänalaisista ja erittäinkin lapsista, jotka eivät kotonaan saa asianmukaista hoitoa, saa vaivaihoitohallitus, toimitusjohtajan ehdotuksesta, valita tarpeellisen määrän tarkastusmiehiä ja köyhäinkatsojia, miehiä tai naisia; ollen kaupunginvaltuusmiesten asia tarkastusmiehille ehkä annettavan korvauksen määrääminen; ja tulee vaivaihoitohallituksen myöskin antaa tarkempia ohjeita tarkastusmiesten ja köyhäinkatsojain toiminnasta. (*Uudenmaan läänin kuv. päätös kesäk. 16 p:ltä 1909.*)

28 §.

Vaivaihoitohallituksen tulee palkata sihteeri ja kassanhoitaja, joka samalla on kirjanpitäjä, joiden velvollisuutena on:

1) sihteerin:

a) tehdä esityslistat hallituksen kokouksia varten ja niissä pitää pöytäkirjaa;

b) pitää huoli lähteivistä toimituskirjoista ja muista kansliatehtävistä sekä nimellään varmentaa toimituskirjat;

c) tehdä kaikkien niiden luettelo, jotka vaivashoidolta saavat hoitoa tai apua;

d) oikeudenkäynneissä ja asianvalvomisissa ilman muuta määräystä olla vaivashoitohallituksen asiamiehenä, hallituksen kuitenkaan olematta estetty käyttämästä toista henkilöä;

e) laatia vuosikertomusta varten tarvittavat tilastotaulukot; sekä

f) antaa säädetyt tilastoluettelot.

2) kassanhoitajan:

a) hoitaa vaivashoitohallituksen osotuksen mukaan vaivashoidon kirjanpitoa niin selväpiirteisesti, että kassan tilan käy milloin hyvänsä tarkastaminen; sekä

b) nostaa rahatoimikonttorista vaivashoitohallituksen edeltäpäin tilaamat rahavarat, suorittaa maksettavaksi määrätyt varat ja kuukausittain toimitusjohtajalle ja vaivashoitohallitukselle tehdä tili viimeistään seuraavan kuukauden 8 päivänä. (*Uud. läänin kuv. päätös kesäk. 16 p:ltä 1909.*)

4. luku.

Työ- ja vaivaistalosta.

29 §.

Kaupunginvaltuusmiehet ottavat, vaivashoitohallituksen esityksestä, työ- ja vaivaistalon johtajan. Viran tultua avoimeksi, julistetaan se haettavaksi 30 päivän kuluessa.

30 §.

Vaivaistalon johtajan, jolla on isäntävalta kaikkien laitoksen otettujen hoitolaisten ja sen palveluksessa olevien palkolisten yli, tulee toimitusjohtajan lähimmän valvonnan alaisena:

a) hoitaa laitoksen taloutta sekä vastaanottaa sitä varten määrätyt rahavarat ja niistä tehdä tili;

b) vaivashoitohallituksen määräyksen mukaan ottaa vastaan laitokseen pyrkivät hoitolaiset sekä toimittaa heille sijaa ja hoitoa laitoksessa;

c) huolellisesti valvoa ja hoitaa kaikkia vaivaistaloon otettuja hoitolaisia sekä heistä pitää täydellistä luetteloa;

d) pitää silmällä että puhtaus, järjestys ja siveellisyys vallitsevat laitoksessa ja että ruuanpito säännöllisesti hoidetaan, jotta hoitolaiset saavat terveellisen ja muuten soveliaan ravinnon;

e) koettaa valmistaa hoitolaisille tilaisuutta sopivaan työskentelyyn sekä järjestää ja johtaa heidän töitään;

f) pitää tarkat luettelot laitoksen kalustosta ja työaineista ja vastata siitä, etteivät ne huonon hoidon takia pilaannu;

g) kunkin vuoden loputtua tammikuun kuluessa tehdä täydellinen tavaraluettelo ynnä ehdotus, paljonko tileistä on poistettava kulunutta kalustoa y. m., joka luettelo on annettava rahatoimikamariin kaupungin inventeeraajille toimitettavaksi;

h) kutakin vuotta varten laatia ja helmikuun kuluessa vaivashoitohallitukselle antaa hallituksen antamien osotusten mukaan laadittu kertomus vaivaistalosta; sekä

i) saatuaan kutsumuksen olla saapuvilla vaivashoitohallituksen kokouksissa, joissa hän työ- ja vaivaistaloa koskevista kysymyksissä on oikeutettu ottamaan osaa keskusteluihin, vaan ei päätösten tekoon;

ja tulee johtajan, jonka toiminta on toimitusjohtajan lähimmän silmälläpidon alainen, muuten noudattaa vaivashoitohallituksen hänelle antamia määräyksiä.

31 §.

Työ- ja vaivaistaloon otetaan emännöitsijä, jolla tulee olla jonkinlaiset tiedot lastenkasvatuksessa, sairaanhoidossa ja talousaskareissa. Hänen velvollisuutenaan on vaivaistalonjohtajan valvonnan alaisena:

a) huolellisesti hoitaa ja valvoo vaivaistaloon otettuja naisia ja alaikäisiä sekä totuttaa heitä järjestykseen, puhtauteen, ahkeruuteen ja tottelevaisuuteen;

b) alotella laitoksessa tehtäviä käsitöitä ja valvoo, että ne huolellisesti suoritetaan, niin myöskin opettaa ompelua, kehrunta, kutomista, paikkaamista y. m.;

c) valvoo ruuanlaittoa, leipomista, juomanpanoa, pesua y. m. talousaskareita; ja

muutoin tarkoin noudattaa hallituksen ja johtajan hänelle antamia määräyksiä.

32 §.

Vaivashoitohallitus ottaa palvelukseen ja siitä erottaa työ- ja vaivaistalon emännöitsijän sekä alemman palvelijakunnan.

33 §.

Työ- ja vaivaistaloon otettujen, luterilaista uskontoa tunnustavien hoitolaisten sielunhoitoa varten on vaivaishoitohallituksen palkattava jokin kaupungissa asuva pappi, jonka tulee joka sunnuntai ja pyhäpäivä pitää laitoksessa jumalanpalvelus ja sitä paitsi tarpeen sattuessa käydä sinne otettujen vaivaisten luona, niin myös haudata kuolleet vaivaishoitolaiset.

Jos työ- ja vaivaistalossa on hoitolaisia, jotka eivät kuulu evankelis-luterilaiseen uskoon, on vaivaishoitohallituksen pidettävä heidänkin sielunhoidostaan sopivaa huolta.

34 §.

Työ- ja vaivaistalon lääkäristä sekä laitoksessa annettavasta sairaanhoidosta on erittäin säädetty.

35 §.

Jos hoitolainen haluaa päästä pois työ- ja vaivaistalosta, ilmoittakoon siitä vaivaishoitohallitukselle, joka älköön kieltäkö suostumustaan, jos on selvitystä siitä, ettei hoitolainen enää pitempään aikaan joudu vaivaishoidon rasitukseksi ja että kunta joko hoitolaisen työstä tai muutoin on saanut täyden korvauksen antamastaan vaivaishoidosta.

36 §.

Kaikki tulo työ- ja vaivaistalosta kuin myöskin hoitolaisten työstä tulee vaivaishoidon hyväksi. Vaivaishoitohallitus saa kumminkin kehotukseksi ahkerille, säännöllisille ja tottelevaisille työhoitolaisille antaa uutteruusrahoja.

37 §.

Ruuanpidon järjestää vaivaishoitohallitus, joka sitä varten, neuvoteltuaan asianomaisen lääkärin kansa, vahvistaa määrätyn ruokajärjestyksen, jota laatiessa, tarpeellisen säästäväisyyden ohessa, on otettava varteen, että ravinto on terveellinen ja riittävä. Sairaiden ravinto on järjestettävä lääkärin antamain ohjeiden mukaiseksi.

38 §.

Jos hoitolaista mielestään kohdellaan epäoikeudenmukaisesti, tehköön siitä valitukseu vaivaishoitohallituksen puheenjohtajalle tai toimitusjohtajalle, joiden tulee ryhtyä asianhaarain aiheuttamiin toimenpiteisiin.

39 §.

Vaivaishoitohallituksen asiana on laatia vaivaistalolle seikkaperäiset järjestyssäännöt, jotka ovat sopiviin paikkoihin laitoksessa julkipantavat.

5 luku.

Yleisiä määräyksiä.

40 §.

Kaikista vaivaishoidon hyväksi tehdyistä lahjoituksista on pidettävä täydellinen luettelo, jossa mainitaan lahjoittajan nimi, aika, jolloin lahjoitus tehtiin, sen laatu ja tarkoitus sekä määrä.

Vaivaishoitohallituksen tulee kaupungin rahatoimikamarilta vuosittain saada tili niistä rahastoista, joita rahatoimikamari hoitaa vaivaishoidon hyväksi. Niiden pääomien korot, jotka on lahjoitettu määrättyjä vaivaishoitoon kuuluvia tarkoituksia varten, tulee vaivaishoitohallituksen jakaa lahjoittajan määräysten mukaisesti.

Vaivaishoitohallituksen omassa hoidossa olevista rahastoista tulee hallituksen vuosittain tammikuun kuluessa tehdä tili kaupungin tilintarkastajille, jotka ne tarkastavat samalla kuin kaupungin tilitkin.

41 §.

Taksoitus vaivaishoitoa varten tapahtuu siinä järjestyksessä, kuin säädetään elokuun 6 päivänä 1889 annetussa, maaliskuun 17 päivänä 1879 yleisestä vaivaishoidosta annetun asetuksen 29 §:n muuttamista koskevassa asetuksessa. Siinä mainitun henkilömaksun määrä on toistaiseksi ja kunnes kaupunginvaltuusmiehet siitä toisin säättävät 2 markkaa 50 penniä mieheltä ja 2 markkaa naiselta.

42 §.

Toimitusjohtajaa sekä työ- ja vaivaistalon johtajaa virkaan ottaessa varataan molemmiin puolin kuuden kuukauden irtisanomisaika.

Jos toimitusjohtaja tai työ- ja vaivaistalon johtaja on leväperäinen eikä ota varotuksesta ojentuakseen, taikka jos hän muutoin on toimeensa sopimaton, on vaivaishoitohallituk-

sella valta pidättää hänet virantoimituksesta ja siitä ilmoittaa kaupunginvaltuusmiehille, jotka päättävät, onko hän toimessaan pysyttävä vai siitä erotettava.

43 §.

Valituksista vaivaishoitoasioissa säädetään yleisestä vaivahoidosta annettun armollisen asetuksen VII artiklassa.

Helsingin kaupungin miesten työlaitoksen ohjesääntö.

Kaupunginvaltuuston vahvistama huhtikuun 29 päivänä 1891.

1 §.

Työlaitokseen, joka on työ- ja vaivaistalon osasto, otetaan:

1:ksi. Hädänalaisia, Helsingin vaivaishoitoyhdyskuntaan kuuluvia työkykyisiä miehiä, jotka työn ja vakinaisen olinpaikan puutteessa haluavat päästä laitokseen hoidokkaiksi; kuitenkin on vaivaishoitohallituksen tai sen puheenjohtajan harkinnan varassa, otetaanko laitoksessa ennen ollut, mutta väkivaltaisen mielenlaadun tahi uppiniskaisuuden tähden työlaitoksesta erotettu henkilö sinne uudestaan.

2:ksi. Henkilöitä, jotka, yleisestä vaivahoidosta Suomessa maaliskuun 17 päivänä 1879 annetun armollisen asetuksen 31 §:n mukaan ovat Helsingin vaivaishoitohallituksen isännyyden alaisia ja joiden työvoimaa hallitus tahtoo laitoksessa käyttää.

2 §.

Hädänalaiset Helsingin kaupunkikunnan jäsenet, joilla on asuntonsa kaupungissa, mutta jotka tilapäisesti ovat vailla työansiota, voivat harkinnan mukaan saada luvan jonkin lyhyen ajan kuluessa määrätunteina vuorokaudesta määrätystä maksusta suorittaa työtä laitoksessa, mikäli sitä on tarjona ja käy heille uskominen.

3 §.

Kun työlaitokseen on otettava henkilöjä, jotka yleisestä vaivahoidosta maaliskuun 17 päivänä 1879 annetun armollisen asetuksen 31:n mukaan ovat vaivaishoitohallituksen isännyyden alaisia, pyydetäköön virka-apua kaupungin poliisiviranomaiselta.

4 §.

Jos hoidokki kieltäytyy tekemästä hänelle laitoksessa annettua työtä, tahi noudattamasta määräyksiä, joita hallitus tahi johtaja järjestyksen, siisteyden ja siveellisyyden voimassa pitämiseksi laitoksessa antaa, tahi jos hoidokki muutoin osottaa niskoittelua, vallattomuutta, huolimattomuutta tahi uppiniskaisuutta, menetelköön johtaja niinkuin voimassa olevat määräykset tuollaisen tapauksen varalta säätävät.

5 §.

Se, joka haluaa saada työansiota 1 §:n 1 momentissa ja 2 §:ssä mainitulla tavalla, ilmoittakoon siitä vaivashoitohallitukselle tai sen puheenjohtajalle, joka kirjallisesti osottaa hakijan työ- ja vaivaistalon tarkastajan luo. Tuollaisen hoidokin kanssa tehdään kirjallinen välipuhe hänen oleskelustaan laitoksessa ja muista siihen kuuluvista ehdoista.

6 §.

Työlaitos on Helsingin vaivashoitohallituksen alainen, minkä johdosta hallituksen on katsottava, että laitoksen tarkoitusta asianmukaisesti huomioonotetaan ja toteutetaan, minkätähden hallituksen puheenjohtajan samoin kuin sen jäsentenkin on velvollisuutensa mukaisesti vaivaistalossa käydessään myös valvominen, että hallituksen määräyksiä noudatetaan ja laitoksen tarkoitusta edistetään.

7 §.

Työ- ja vaivaistalon tarkastaja valvoo lähinnä työlaitosta ja sen palveluskuntaa, vastaa laitoksen asianmukaisesta toiminnasta, laitoksen kaluston, vaatekappalten ja tarvikkeiden hoidosta sekä tekee tilin niin tästä kuin töiden valmistamisesta ja siitä tulevasta työansiosta vaivashoitohallituksen siinä kohden tarpeelliseksi katsomain määräysten mukaan.

8 §.

Tarkastajan on niinkään velvollisuus:

a) käyttää isäntävaltaa työlaitokseen otettuihin hoidokkeihin nähden;

b) huolellisesti valvoa, että hänen alaisensa palveluskunta täyttää velvollisuutensa, että annetut käskyt täsmällisesti täytetään sekä että ankaraa uutteruutta, järjestystä, siisteyttä ja siveellisyyttä tarkoin noudatetaan;

c) pitää täydellistä luetteloa kaikista laitokseen otetuista hoidokeista, huolellisesti muistoonpannen kunkin henkilön koti-paikan, iän sekä ajan, milloin hänet laitokseen kirjoitettiin ja mil-loin hän sieltä poistui sekä miten hän on laitoksessa käyttäytynyt;

d) tehdä palvelusvälipuhe ja sopimus 1 §:n 1 momentin ja 2 §:n säännösten alaisten hoidokkien kanssa; sekä

e) kun hoidokki kieltäytyy työtä tekemästä tai muutoin rikkoo laitoksen järjestystä, saattaa tuollainen hoidokki lailli-seen rangaistukseen, mistä joka kerta on tehtävä merkintä nimi-luetteloon.

9 §.

Tarkastajan avuksi asetetaan kaitsija, joka samalla on lai-toksen työnjohtaja, sekä kaksi vahtimestaria.

10 §.

Kaitsijan velvollisuutena on:

a) pitää täydellistä päivätyöluetteloa, jossa mainitaan kukin laitokseen otettu hoidokki:

b) vastaanottaa, numeroida ja kirjaanpanna laitokseen otet-tujen hoidokkien omat vaatteet sekä toimittaa ne pestyiksi ja kuntoon pannuiksi;

c) pitää luetteloa valmistetuista töistä ja niille pannuista hinnoista, mitkä seikat päivittäin ilmoitetaan tarkastajalle pää-kirjaan kirjoitettaviksi ja merkinnän tekemiseksi mainittuun memoriaaliluetteloon;

d) vastata kaikista tarkastajan hänelle antamista kaluista, tarveaineista ja vaatekappaleista;

e) johtaa ja valvoa tarkastajan määräyksen mukaan kaikkia laitoksessa suoritettavia töitä sekä työn päätyttyä itse sulkea työsali ja säilyttää avaimet luonansa; sekä

f) lähinnä vastata sekä järjestyksestä laitoksessa että sii-täkin että laitoksen vahtimestarit täyttävät tehtävänsä, epä-järjestysten, taudintapausten tahi tapaturmain sattuessa heti ilmoittaa siitä tarkastajalle sekä muutoinkin noudattaa niitä tarkempia lisämääräyksiä, joita tarkastaja hänen lähimpänä esi-miehenään hänelle virkaan nähden antaa.

11 §.

Vahtimestarit ovat lähinnä kaitsijan alaiset ja velvolliset noudattamaan hänen antamiaan käskyjä, minkä lisäksi heidän on velvollisuus:

a) määrätyillä kellonlyömillä avata ja sulkea asuinsuojat; hoitaa aamu- ja iltakellon sekä työ- ja ruokakellon soitto; katsoa että asuinhuoneet on lakaistu ja tuullutettu sekä vuoteet laitettu;

b) vuoroonsa päivystää työsaleissa tai työpaikoilla ja silloin johtaa hoidokkeja näiden töissä; valvoa ruuanjakelua ja aterioimista; olla saapuvilla aamu- ja iltarukouksissa; sekä sunnuntaisin ja pyhäpäivin saattaa hoidokit vaivaistalossa pidettävään jumalanpalvelukseen;

c) tarkoin katsoa että portit ovat suljetut sekä tarkastaa hoidokit mennessä ja tullessa, jotteivät he luvatta veisi mukanaan laitokselle kuuluvia vaatekappaleita ja kapineita eivätkä toisi paloviinaa ja muita juovutusjuomia tai muuta, jota on kielletty laitokseen tuomasta; sekä

d) katsoa että hoidokeilla laitoksesta mennessään on lomalippu sekä että lomalle menevä hoidokki on puhdas ja siisti.

12 §.

Kaikki laitokseen otetut hoidokit saavat sieltä ruuan ja vaatteet.

13 §.

Kaikki laitokseen otetut työläiset ovat velvolliset tekemään työtä, jota hallitus tai tarkastaja heille antaa laitoksessa tai sen ulkopuolella.

Tarkastajan luvatta eivät laitokseen otetut hoidokit saa sieltä poistua, eivätkä nekään henkilöt, jotka siellä päivin työskentelevät, poistua ennen työajan päättymistä, sen uhalla että viimeksi mainitut menettävät kaiken työstä sovitun korvauksensa. Hoidokin työskennellessä laitoksen ulkopuolella, samoin kuin jos hoidokki muutoin saa luvan poistua laitoksesta, annetaan hänelle lippu, jossa mainitaan kuinka kauan hoidokki saa oleskella laitoksen ulkopuolella.

14 §.

Hoidokkien suoritettavan työn laatuun nähden määrätään, mitä he ylenmääräisesti ponnistuksetta voivat ja heidän pitää päivittäin suorittaa, ja voi vaivaishoitohallitus hoidokeille, jotka ovat osottaneet erinomaista ahkeruutta ja luotettavaa käytöstä, harkinnan mukaan ja tarkastajan ehdotuksesta, antaa uutternusrahoja tahi muuta sopivaa kehoitusta.

15 §.

Tämän ohjesäännön 1 §:n 2 momentissa mainitulle hoidokille hyvitetään suorittamastaan työstä kunnalle oleva velkansa vuodekseen vahvistetun verohinnan mukaan, ellei tarkastaja työn laatuun nähden katso olevan syytä ehdottaa suurempaa korvausta.

16 §.

Jos hoidokki karkaa laitoksesta, on siitä viipymättä ilmoitettava poliisikamariin hoidokin toimittamiseksi laitokseen. Jos hoidokki hävittää laitoksen vaatekappaleita tai muuta omaisuutta, menetellään yleisen lain mukaan.

17 §.

Kun hoidokki poiskirjoitetaan laitoksesta, annetaan hänelle kirjallinen todistus siitä, kuinka kauan hän on laitoksessa ollut sekä miten hän on siellä sinä aikana käyttäytynyt.

Työ- ja vaivaistalon houreinhoitolaitoksen ohjesääntö.

Lääkintöhallituksen vahvistama tammik. 21 p:nä 1896.

1 §.

Työ- ja vaivaistalon houreinhoitolaitos kuuluu osastona ensinmainittuun laitokseen ja on vaivaihoitohallituksen valvonnan alainen; kuitenkin on terveydenhoitolautakunnan asia tarpeenmukaisesti pitää laitoksen sairaanhoitoa silmällä.

2 §.

Laitokseen otetaan etupäässä mielisairaita, joista kunnan vaivaishoidon on huolehdittava.

Sen ohessa on satunnaisesti hoidettaviksi laitokseen otettava mielisairaita, jotka poliisi on ottanut huostaansa.

Lopuksi on, mikäli tilaa riittää, laitoksessa valmistettava sijaa muillekin, etupäässä vähävaraisille, kaupungista kotoisin oleville mielisairaille, kunnes heille on ennätetty muualta hankkia hoitoa.

3 §.

Kaupunginvaltuusto määrää, montako sijaa on laitoksessa varattava 2 §:n 2 ja 3 kohdassa mainituille mielisairaille.

Niinikään valtuusto vahvistaa niiden maksujen määrän, jotka, milloin niitä tulee kysymykseen, laitoksen sijoista on kannettava.

4 §.

Sairaita vastaanotettaessa ja poiskirjoitettaessa olkoon toukokuun 28 p:nä 1889 annettu armollinen asetus sairasmiehisten hoidosta sekä samana päivänä annettu julistus, sisältävä lähempiä määräyksiä asiasta, soveltuville kohdin noudatettavana, ottamalla muutoin huomioon mitä tässä ohjesäännössä sanotaan.

5 §.

Mielisairaasta, josta vaivaishoito pitää huolta, tulee vaivaishoitohallituksen hankkia todistukset, jotka ovat tarpeen hänen vastaanottamiseksien houruinhoitolaitokseen.

Jos sellainen mielisairas aikaisemmin parantumattomana on poiskirjoitettu toisesta houruinhoitolaitoksesta, riittääköön mainitun laitoksen lääkärin siitä antama todistus.

Jos vaivaistaloon otettu hoitolainen tulee mielenvikaan, saa lääkäri ilman muuta ottaa hänet houruinhoito-osastolle.

6 §.

Mielisairasta varten, jonka poliisi on ottanut huostaansa, tulee poliisiin hankkia laitokseen ottamiseen tarvittavat todistukset.

7 §.

Jos muulle mielisairaalle halutaan sijaa laitoksessa, on siitä kirjallinen hakemus, jota pitää seurata tarpeelliset todistukset sekä maksusitoumus, annettava vaivaishoitohallitukseen, joka yksissä neuvoin laitoksen lääkärin kanssa tutkii, onko sija laitoksesta myönnettävä vai ei.

8 §.

Mielisairas, joka todistetaan olevan pakottavassa hoidon tarpeessa, otettakoon viipymättä laitokseen; mutta on säädetyt todistukset viimeistään neljäntoista päivän kuluessa sairaan vastaanottamisesta hankittava.

9 §.

Laitoksen sairaanhoitoa varten on kaupunginvaltuuston, terveydenhoitolautakunnan esityksestä, asetettava lääkäri; kuitenkin on lääkintöhallituksen suostumus hänen nimitykseensä hankittava.

Lääkäri pitää omintakeisesti huolta sairaanhoidosta ja on vastuunalainen sen oikeasta ja tarkoituksenmukaisesta toimittamisesta.

10 §.

Lääkärin on velvollisuus:

joka arkipäivä käydä katsastamassa kaikkia sairaita sekä muutenkin tarpeen vaatiessa käydä heidän luonaan;

valvoa laitoksen järjestystä ja puhtautta;

pitää silmällä että sairaita hyvin hoidetaan ja ystävällisesti kohdellaan;

yllämainitussa asetuksessa ja julistuksessa säädettyjen perusteiden sekä tämän ohjesäännön mukaisesti määrätä sairasten laitokseen otosta ja poiskirjoittamisesta;

toimittaa ruumiinavauksia, kun katsoo ne tarpeellisiksi;

noudattaa tarpeellista säästäväisyyttä ruuan ja lääkkeiden tilauksissa sekä tarkastaa ja todistaa niihin kuuluvat laskut;

vastata laitoksen lääkintäkalujen varastosta ja arkistosta;

kirjoittaa sairaspäiväkirjat vahvistetun kaavakkeen mukaan ja antaa niistä todistuksia, kun niitä laillisesti vaaditaan;

vähintään kahdesti vuodessa, kerran kylmänä ja toisen lämpimänä vuodenaikana, käydä vaivashoitohallituksen kaupungin ulkopuolelle järjestämissä mielisairaiden siirtoloissa antamassa tarpeellista lääkärinhoitoa ja tarkastamassa mielisairaille annettua hoitoa. (*Lääkintöhallituksen vahvistama tammik. 11 p:nä 1907*);

antaa asianomaisille virastoille säädettyjä ilmoituksia ja ennen helmikuun loppua vaivashoitohallitukselle ja terveydenhoitolautakunnalle kertomus laitoksen toiminnasta edellisenä vuonna;

antaa vaivashoitohallitukselle ja terveydenhoitolautakunnalle ehdotuksia ja lausuntoja laitosta koskevista asioista sekä kutsuttaessa saapua näiden kokouksiin, kun hänen läsnäolonsa katsotaan tarpeelliseksi; kuin myöskin

muutoin noudattaa voimassa olevia asetuksia ja tätä ohjesääntöä sekä hänelle laillisesti annettuja määräyksiä.

11 §.

Lääkäri on oikeutettu saamaan kuuden viikon virkavapauden vuosittain aikana, jolloin terveyshoitolaetakunta katsoo sen käyvän päinsä, mutta on velvollinen loma-ajaksi itse palkkaamaan lääkintöhallituksen hyväksymän sijaisen. Äkillisen esteen sattuessa tulee hänen siitä antaa tieto ensimmäiselle kaupunginlääkärille.

12 §.

Vaivaishoitohallitus asettaa virkoihin ja niistä erottaa laitoksen ylihoitajattaren ynnä muun sairaanhoito- ja palveluskunnan; älköön kuitenkaan sellaiseen toimeen otettako älköönkä siinä pidettäkö ketään, jonka lääkäri on julistanut toimeen sopimattomaksi.

13 §.

Ylihoitajattaren tulee lähinnä pitää silmällä laitoksen järjestystä ja puhtautta sekä annettujen määräysten noudattamista; siinä kohden tarkoin valvoa hoitajattaria ja hoitajia; vastata lääkkeistä ja niiden jakelemisesta; pitää silmällä että sairaita kaikin tavoin ystävällisesti ja huolellisesti hoidetaan; lääkärin käydessä laitoksessa antaa ilmoitus sen oloista sekä, kun lääkärin läsnäolo laitoksessa muutoin on tarpeen, ilmoittaa siitä hänelle; lääkärin luvatta ja vaivaistalon johtajalle ilmoittamatta olla poistumatta laitoksesta; tehdä tili hänen haltuunsa uskotusta laitoksen kalustosta, työaineista ja vaatevarastosta; sekä muutoin noudattaa niitä määräyksiä, joita hänelle virassa annetaan.

14 §.

Hoitajattaret ja hoitajat ovat velvolliset kaikessa tarkoin noudattamaan lääkärin ja ylihoitajattaren määräyksiä.

Varsinkaan ei heidän ole sallittu ylihoitajattaren luvatta poistua laitoksesta.

15 §.

Laitokseen otetun sairaan luona ei kukaan saa käydä eikä sairas saa poistua laitoksen alueen ulkopuolelle ilman lääkärin tietoa ja lupaa; ei myöskään saa sairaan luokse toimittaa kirjeitä tai muita asiakirjoja taikka hänen luotaan sellaisia kuljettajia, ennenkuin lääkärillä on ollut tilaisuus saada tieto niiden sisällyksestä ja hän on antanut luvan niiden perille toimittamiseen.

16 §.

Sairaille on annettava kykynsä mukaista työtä kuin myöskin valmistettava tilaisuutta oleskelemaan ja työskentelemään ulkosalla.

Näiden seikkain järjestämiseen lääkäri saa vaatia vaivaistalon johtajan apua.

17 §.

Laitoksen taloutta hoidetaan vaivaistalon talouden yhteydessä ja sen johtajan lähimmän silmälläpidon alaisena.

18 §.

Mitä tässä ohjesäännössä sanotaan mielisairaasta, koskee myös sellaisia langettavaatautia sairastavia henkilöitä, jotka sairauden laadun vuoksi katsotaan olevan sijoittaminen hoitolaitokseen.

**Kaupunginvaltuuston päätös erityisten virkailijain ja
apulaisten asettamisesta vaivaishoitohallitukseen, annettu
huhtikuun 20 p:nä 1909.**

Vaivaishoitohallituksen asiassa tekemästä esityksestä on kaupunginvaltuusto yllämainittuna päivänä muun muassa päättänyt:

että vaivaishoitohallituksen kanslian osasto on perustettava Sörnäsiin;

että vaivaishoitohallitukseen asetetaan 3,000 markan vuosipalkalla erityinen kirjanpitäjä ja kassanhoitaja, jonka vaivais-

hoitohallitus saa valita ja jonka velvollisuudet vaivaishoitohallitus saa, toimitusjohtajan mieltä kuultuaan, lähemmin määritellä;

että lisäksi otetaan kaksi kansliatehtävään hoitamiseen soveliaista, joko mies- tai naispuolista tarkastajaa, jotka vaivaishoitohallitus saa valita ja joiden velvollisuudet vaivaishoitohallitus, toimitusjohtajan esityksestä, saa määrätä, sekä että he kumpikin saavat 2,400 markkaa palkkaa vuodessa 500 markan korotuksin 5 ja 10 vuoden palveluksesta;

että osotetaan 600 markkaa vuodessa Sörnäsän kansliahuoneiston siivoomiseen ja lämmitykseen, puhelimen vuokraan y. m.; sekä

että kaupungissa sijaitsevaan kansliaan saa ottaa kirjoitusapulaisen 75 markan kuukausipalkalla.

Kaupunginvaltuuston päätös kaupungin vaivaishoidon ylitarkastajan väliaikaisesta asettamisesta, annettu helmikuun 26 p:nä 1911.

Vaivaishoitohallituksen esityksestä on kaupunginvaltuusto edellämainittuna päivänä päättänyt, että väliaikaisesti asetetaan kaupungin vaivaishoidon ylitarkastaja, jolle virkamiehelle on siirrettävä seuraavat kaupungin voimassa olevan vaivaishoitohjesäännön 25 §:ssä vaivaishoitohallituksen toimitusjohtajalle säädetyt tehtävät, nimittäin:

mikäli mahdollista hankkia tietoa kunnan puutteenalaisista ja erikoisesti alaikäisistä jäsenistä, jotka eivät kotonaan saa tarpeellista hoitoa, sekä tehdä hallitukselle tästä johtuvat ilmoitukset niitä toimenpiteitä varten, joita asianhaarat aiheuttavat;

valvoa, että kaupungin vaivaistalossa järjestys ja siveellisyys vallitsevat, ja sitä varten vähintään kerran viikossa käydä mainitussa laitoksessa;

panna erityistä huomiota vaivaistalon ulkopuolella hoidettuihin vaivaishoidon avustamiin köyhiin, näiden hoitoon, ylläpitoon ja elanto-oloihin, jota varten hänen tulee tuon tuostakin käydä kaupunkiin ja sen lähistölle elätteelle annettuja köyhiä katsomassa;

valvoa, että myönnettyjä avustuksia asianmukaisesti käytetään;

antaa tarkastusmiehille ja köyhäinkatsojille, jos sellaisia on asetettu, tarpeellista ohjausta heidän tehtäviinsä nähden ja valvoa heidän toimintaansa;

antaa vaivashoitohallitukselle tarpeellista apua köyhiä elänteelle sijoitettaessa.

Tämän ohessa on valtuusto määrännyt, että ylitarkastajalla on 6,000 markan palkka vuodessa sekä oikeus maaseutumattoista saada lukea hyväkseen todellisten matkakustannusten korvaus ynnä 8 markan päiväraha.

Helsingin kaupungin vähävaraisten oikeusaputoimiston johtosääntö.

Kaupunginvaltuuston vahvistama maalisk. 7 p:nä 1911.

1 §.

Helsingin kaupungin vähävaraisten oikeusaputoimiston tehtävänä on maksutta antaa apua oikeudellisissa asioissa niille mainitun kaupungin henki- tai kirkonkirjoissa oleville vähävaraisille henkilöille, jotka itse sitä suullisesti pyytävät.

2 §.

Oikeusaputoimiston toimintaa hoitaa oikeusavustaja niminen johtaja sekä oikeusavustajan apulainen.

Antaakseen tietoja ja neuvoja asioista, jotka koskevat toiselta puolen työntekijäin ja toiselta työnantajain tahi julkisten viranomaisten ja laitosten väliä, tulee kaupungin työväenasiainlautakunnan sihteerin sen mukaisesti, mitä siitä on erittäin säädetty, olla toimistossa saapuvilla mainitun lautakunnan määrätävänä aikoina.

3 §.

Oikeusaputoimisto on pidettävä avoimna jokaisena arkipäivänä tarpeellisen osan aamupäivää sekä sen lisäksi vähintään kahdesti viikossa iltapäivällä sellaisina aikoina, jolloin työntekijät voivat siellä käydä työnsä estämättä.

Toimiston toiminnasta ja sen aukioloajoista pitää olla ilmoitus niiden kaupungissa ilmestyväin päivälehtien päivälustassa, joita avunetsijät enimmin lukevat, minkä ohella se muutoinkin on soveliaalla tavalla saatettava tiedoksi.

4 §.

Oikeusavustaja ja oikeusavustajan apulainen ovat velvolliset oleskelemaan oikeusaputoimistossa sen aukioloaikoina sekä silloin vastaanottamaan avunetsijöitä, oikeusavustaja ensi sijassa ja oikeusavustajan apulainen mikäli sitä on tarpeen.

Jos työvänasiain lautakunnan sihteeri ei ehdi avustamaan niitä neuvontarvitsijoita, jotka haluavat kääntyä hänen puoleensa, tulee oikeusavustajain hänelle antaa tarpeellista apua.

5 §.

Oikeusaputoimiston tulee sillä kielellä, ruotsin taikka suomen, jota avunetsijä käyttää, ei ainoastaan vastata tehtyihin kysymyksiin, vaan myös puheenalaisesta asiasta ja siihen kuuluvista oikeusoloista antaa kaikki tiedöt, mitkä avunetsijän taikka yhteiskunnan etu saattaa vaatia.

6 §.

Tarpeen vaatiessa tulee oikeusaputoimiston avunetsijän puolesta alottaa ja hoitaa kirjeenvaihto yksityisten henkilöjen kanssa sekä, edellyttäen että varattomuustodistus näytetään, avunetsijäin puolesta ajaa kannetta kaupungin raastuvanoikeudessa sekä laatia muille viranomaisille annettavat kirjoitukset, ollen niissä käytettävä avunetsijän kieltä, ruotsia taikka suomea.

Tärkeämissä jutuissa pitää oikeusavustajan saapua oikeuteen; pienemmät jutut voi oikeusavustajan apulainen ajaa.

7 §.

Jollei avunetsijä voi esittää minkäänlaista todistetta vaatimuksensa tueksi taikka jos muusta syystä vaatimuksen hyväksymistä ei ole odotettavissa, voi oikeusaputoimisto kieltäytyä ryhtymästä pyydettyyn oikeudenkäyntiin asiassa.

Siihen katsomatta mitä 1 momentissa säädetään on toimisto niinikään oikeutettu epäämään pyynnön, joka tarkoittaa kanteen ajamista pienissä rikosjutuissa sekä vastaajan puhevallan käyttämistä virallisen syyttäjän vireille panemissa jutuissa.

Rikosjutut, jotka virallinen syyttäjä on velvollinen ajamaan, on avunetsijä neuvottava ilmoittamaan syyttäjälle.

8 §.

Kaikki oikeusaputoimiston käsittelemät asiat merkitään diariioon siten, että asia kirjoitetaan lomakkeelle, jossa mainitaan, minä päivänä asia on ilmoitettu, sekä avunetsijän täydellinen nimi ynnä ammatti tai arvonimi ja asunto-osote, ollen lomakkeeseen sitten tarkoin merkittävä ne toimenpiteet, joihin toimisto on ryhtynyt, päivä, milloin niihin on ryhdytty, tulos, johon toimenpiteet ovat vieneet, sekä päivä, jolloin tulos on saavutettu taikka jolloin toimisto on siitä saanut tiedon, kuin myös asian lopullinen päätös.

Nämä lomakkeet numeroidaan järjestysjaksossa sekä pannaan kansiin.

Kaikista diariioon merkityistä asioista on pidettävä luetteloa. Lähetettävät kirjeet kopioidaan.

9 §.

Avunetsijäin käyntien ja asiain luvusta, viimeksimainittujen laadusta sekä avunetsijäin ammateista tulee oikeusaputoimiston laatia yhdenmukainen tilasto toimistolle sitä tarkoitusta varten laadittavan kaavakkeen mukaan.

10 §.

Oikeusaputoimiston toimintaa valvoo oikeusapulautakunta, johon kuuluu kolme kaupunginvaltuuston valitsemaa jäsentä sekä kaksi varajäsentä, jotka valitaan, jäsenet kolmeksi ja varajäsenet vuodeksi kerrallaan.

11 §.

Oikeusapulautakunnan asiana on erittäin määrätä oikeusaputoimiston aukioloajat sekä miten ne saatetaan tiedoksi, yksissä neuvoin työväenasiainlautakunnan kanssa laatia tarpeelliset kaavakkeet 9 §:ssä mainittua tilastoa varten, antaa oikeusaputoimistolle ne tarkemmat määräykset, joita tämän johtosäännön määräysten lisäksi saattaa olla tarpeen, sekä asianhaarain vaatiessa antaa toimistolle tarpeellisia neuvoja ja tarpeenmukaista apua.

12 §.

Jos avunetsijä arvelee, ettei oikeusaputoimisto täytä velvollisuuttaan, taikka jos avunetsijä on saamaansa apuun tyyty-

mätön, valittakoon siitä oikeusapulautakunnalle, jonka tulee viipymättä, toimistoa kuultuaan ja asian selvitettyään, antaa siitä päätöksensä.

I momentissa mainituissa tapauksissa pitää oikeusaputoimiston antaa avunetsijälle selvä ilmoitus siitä, mitä hänen tulee vaarinottaa tuossa momentissa mainitun valituksen perille ajamiseen nähden.

13 §.

Oikeusavustajan ja oikeusavustajan apulaisen ottaa kaupunginvaltuusto kuuden kuukauden molemminpuolisen irtisanomisajan varaten oikeusapulautakunnan ehdotuksesta, jonka pitää sitä ennen olla julistanut virat avoimina haettaviksi lautakunnalta kolmenkymmenen päivän kuluessa julistamisesta.

Kumpaisenkin oikeusavustajan pitää olla suorittanut sellainen lainopillinen tutkinto, joka vaaditaan tuomarinviran toimittamiseen, sekä sen jälkeen hankkinut riittävää käytännöllistä kokemusta lainopillisella alalla.

14 §.

Oikeusavustaja ja oikeusavustajan apulainen ovat oikeutetut vuosittain nauttimaan hyväkseen kuukauden virkalomaa oikeusapulautakunnan määrättävänä aikana, ei kuitenkaan molemmat yhtähaavaa, ollen velvolliset puolestaan panemaan lautakunnan hyväksymät viransijaiset, joiden palkkaamiseksi kaupunki maksaa kohtuullisen määrän.

Jos oikeusavustaja on virkalomalla taikka jos hän on muusta syystä estetty virkaansa hoitamasta, tulee oikeusavustajan apulaisen johtaa oikeusaputoimistoa.

15 §.

Oikeusavustaja ja oikeusavustajan apulainen eivät saa yksityisinä asianajajina käsiteltäväksi ottaa juttuja tai asioita, jotka on esitetty oikeusaputoimistolle, eivätkä myöskään neuvoessaan avunetsijää toisen asianajajan luo nimeltä mainita taikka muutoin osottaa ketään erityistä asianajajaa.

16 §.

Oikeusaputoimiston tulee vuosittain helmikuun kuluessa oikeusapulautakunnalle antaa lyhyt kertomus toiminnastaan lähinnä edellisenä vuotena, joka kertomus sitten lähetetään

kaupunginvaltuustolle niiden huomautusten kera, joihin lautakunta saattaa katsoa olevan syytä.

17 §.

Mitä avunetsijä oikeusaputoimistossa esittää, alköön tarpeettomasti kellekään ilmaistako.

18 §.

Tätä johtosääntöä pitää tarpeellinen määrä ruotsin- ja suomenkielisiä kappaleita olla saatavana oikeusaputoimiston odotushuoneessa.

Helsingin kansakoulujen ohjesääntö.

Koulutoimen ylihallituksen hyväksymä lokakuun 4 päivänä 1892.

I. Kansakoulujen perustamisesta ja niiden toiminta-ajasta.

1 §.

Hankkiaksensa kaikille Helsingin kaupungin kuntaan kuuluville lapsille, joiden opetuksesta ei muulla tavoin ole pidetty huolta, tilaisuutta saavuttamaan yleiseen kansansivistykseen kuuluvia tietoja ja taitoja, perustaa ja kunnossa pitää kunta tarvittavan määrän ruotsin- ja suomenkielisiä kansakouluja.

2 §.

Kansakoulut ovat joko alempia tai ylempiä, edelliset kättään kaksi, jälkimäiset neljä vuosiluokkaa.

3 §.

Ylempiin kansakouluihin voidaan perustaa jatkoloukkia, etupäässä ennen saavutettujen tietojen varmistamista varten, niin suuri lukumäärä ja siten järjestettyjä, kuin kaupunginvaltuusmiehet kansakoulujohtokunnan ehdotuksesta määräävät.

4 §.

Samalla luokalla opetettavien oppilaiden lukumäärä ei saa nousta yli neljäkymmenen.

Niinkauan kuin luokalla ei käy neljääkymmentä oppilasta enempää, pysyy se siis jakamatta yhden opettajan tai opettajattaren johdettavana; mutta jos oppilasmäärä lisääntyy, on luokka jaettava.

5 §.

Kansakoulujen tulee olla toiminnassa kolmekymmentäkuusi viikkoa vuodessa, alemmat nelituntisella, ylempät viisi- tai kuusituntisella päivittäisellä opetusajalla.

II. Oppilaiden vastaanottamisesta ja eroamisesta sekä koulumaksuista ja avunannosta oppilaille.

6 §.

Sekä alempaan että ylempään kansakouluun otetaan uusia oppilaita lukuvuoden alussa. Kuitenkin myönnettäköön pääsy kouluun sen kuluessakin, jos kansakouluntarkastaja katsoo sen voivan tapahtua opetusta haittaamatta.

7 §.

Ilmoituksen kouluun ottamisesta tekevät vanhemmat tai hoitaja opettajalle tai opettajattarelle, jolle sen ohella, ellei oppilasta ole asianmukaisella todistuksella laskettu alemmasta ylempään kansakouluun, on jätettävä papinkirja, joka osoittaa lapsen iän sekä vanhempain nimet ja säädyn. Jollei lapsi ole minkään Helsingin kaupungin seurakunnan kirjoissa, jätetään kansakouluntarkastajan ratkaistavaksi asianhaarain mukaan, myönnettäänkö pääsy kouluun vai ei.

8 §.

Alempaan kansakouluun päästäkseen tulee lapsen olla täytänyt seitsemän, mutta ei kymmentä vuotta; kansakouluntarkastajalla on kuitenkin valta poikkeustiloissa myöntää kouluunpääsy sellaisellekin lapselle, joka on seitsemännellä ikävuodellaan.

9 §.

Pääsyehtona ylempään kansakouluun on, että lapsi on suorittanut alemman kansakoulun oppimäärän. Kuitenkin pääsköön ylempään kansakouluun sellainenkin lapsi, joka on oppinut selvästi lukemaan sisältä ja saavuttanut jonkinlaisen tiedon kristinopissa sekä ehtinyt yhdeksän vuoden ikään.

10 §.

Laininlyötyjä lapsia, jotka ovat joutuneet kymmenennen ikävuotensa ohitse saavuttamatta tarpeellista lukutaitoa, on sen opettajan tai opettajattaren erityisesti opetettava, jonka kansakoulujohtokunta kansakouluntarkastajan ehdotuksesta siihen toimeen valitsee.

11 §.

Oppilas kirjoitetaan koulun nimikirjaan, jota pidetään kansakoulujohtokunnan määräyksen mukaisesti.

12 §.

Sisäänkirjoituksen kautta sitoutuu hoitaja antamaan lapsen säännöllisesti ja keskeytyksettä käydä koulua.

13 §.

Koulumaksuna suoritetaan alemman kansakoulun oppilaasta kymmenen ja ylempään kansakoulun oppilaasta viisitoista penniä viikolta opettajalle tai opettajattarelle, jonka tulee kantamistaan rahoista tehdä tili. Tästä maksusta vapautetaan kuitenkin ne lapset, joiden vanhemmilta asianomainen kouluneuvosto katsoo puuttuvan tarvittavia varoja.

Lisäys edellä olevaan pykälään, koulutoimen ylihallituksen vahvistama maaliskuun 22 päivänä 1895.

a) Mitä 13 §:ssä on säädetty koulumaksuista, ei enää sovelleta lapsiin, joiden vanhemmilla on kotipaikkaoikeus Helsingin kaupunkikunnassa tai jotka asuvat jollakin kaupunkiin kuuluvalla maatilalla; sekä

b) tämän johdosta ovat kouluneuvostot vapautetut täyttämästä 47 §:n 3 momentin määräystä.

14 §.

Köyhille lapsille voidaan sitäpaitsi asianomaisen kouluneuvoston tutkimuksen mukaan antaa jalkineita ja vaatteita, jotka kustannetaan kansakoulujen vaatetusrahastojen koroilla tai, milloin nämät osottautuvat riittämättömiksi, lisävaroilla, joita kunta siksi vuodeksi myöntää.

15 §.

Jokaisen lukukauden lopulla on oppilaille annettava todistukset, joissa on heille arvolauseet käytöksestä, järjestyksestä ja tarkkaavaisuudesta sekä edistyksestä.

Alemman kansakoulun oppimäärän suorittanut oppilas lasketaan ylempään kansakouluun samansisältöisellä todistuksella, kuin ylempänä sanotaan.

Jos oppilas on asianmukaisesti käynyt ylempään kansakoulun, saakoon erotodistuksen, jossa on arvolauseet käytöksestä, järjestyksestä ja taidosta eri oppiaineissa.

Näistä todistuksista ei suoriteta mitään maksua.

16 §.

Jos oppilas eroaa oppimäärää suorittamatta ja haluaa koulun todistusta käytöksestä, järjestyksestä ja tarkkaavaisuudesta sekä edistymisestä, antakoon opettaja tai opettajatar semmoisen todistuksen yhden markan lunastuksesta.

Jos todistus on hukunut, on siitä pyynnöstä jäljennös kirjoitettava, ja suoritetaan sellaisen jäljennöksen antajalle lunastuksena yksi markka.

17 §.

Paitsi erotodistusta saa lukuvuoden lopulla neljä niistä tytöistä, jotka ovat käyneet ylempään kansakoulun sekä kunnostautuneet hyvällä käytöksellä, vakuutuksen heille vastedes annettavista myötäjaisista sekä oikeuden sillävälän vuotuisesti nostaa niitä varten määrätyn pääoman korot; ja on siitä heille kullekin erityinen kirje annettava ja marraskuun 21 p:nä juhlallisesti jaettava, sillä tavoin kuin valtioneuvoksetar Aurore Demidoff'in lahjoituskirja marraskuun 21 päivältä 1836 ja asiassa tehdyt myöhemmät päätökset lähemmin säättävät.

III. Opetuksesta.

18 §.

Opettajan ja opettajattaren pyrintönä tulee olla lasten johdattaminen totiseen jumalanpelkoon, isänmaanrakkauteen, esivallan ja lain kunnioittamiseen, ahkeruuteen, järjestykseen, siisteyteen ja hyviin tapoihin.

19 §.

Kansakouluopetus käsittää uskontoa, äidinkieltä (ruotsia tai suomea), maantietoa, historiaa, laskuoppia, mittausoppia, luonnontiedettä ja sen yhteydessä terveysopin alkeet, kaunokirjoitusta, piirustusta, laulua, voimistelua, veistoa ja käsitöitä.

20 §.

Missä järjestyksessä 19 §:ssä luetellut opetusaineet tulevat opetettaviksi sekä kuinka monta tuntia viikossa on eri luokilla kuhunkin käytettävä samoin kuin kunkin opetusaineen oppimäärän laajuus eri luokilla määrätään voimassa olevien säädösten mukaisilla opetussuunnitelmillä.

21 §.

Opettaja tai opettajatar, joka pitää jotakin muutosta siten vahvistetuissa opetussuunnitelmissa tarpeen vaatimana, tekköön kansakouluntarkastajalle lukuvuoden lopulla kirjallisen esityksen siitä toimenpiteestä, johon asia edellisen §:n mukaan saattaa antaa aihetta.

22 §.

Oppilaat, jotka tunnustavat muuta kuin evankelis-luterilaista oppia, eivät ole velvolliset ottamaan osaa säädettyyn uskonnonopetukseen. Jos on muuta kristillistä oppia tunnustavia oppilaita, tulee kansakoulujohtokunnan pitää huolta siitä, että sellaiset oppilaat eri tunneilla saavat oman uskonoppinsa mukaista uskonnonopetusta.

23 §.

Jokaisen lukuvuoden lopulla pidetään kaikissa kansakouluissa julkiset tutkinnot, kansakouluntarkastajan läsnäollessa. Näiden tutkintojen ajan, josta yleisölle ilmoitetaan kaupungissa ilmestyvissä jokapäiväisissä sanomalehdissä, määrää kansakoulujohtokunta.

IV. Kurinpidosta.

24 §.

Kansakoulussa tulee vallita ankara ja tarkka järjestys. Sen vuoksi on opettajain ja opettajatarten huolellisesti pidettävä oppilaita silmällä sekä lomahetkillä että oppitunneilla, siten ei ainoastaan koettaakseen estää hairahduksia, vaan myöskin opilla ja esimerkillä kehittääkseen lapsissa hyviä tapoja sekä säädyllisyyden ja soveliaisuuden tuntoa.

25 §.

Vaikka, kuten edellisessä §:ssä on sanottu, kurinpidon voima on enemmän etsittävä erehdyksen ehkäisemisessä kuin

niiden rankaisemisessa, ei niitä kuitenkaan, milloin sellaisia tapahtuu, saa jättää sikseen. Jos oppilas ei ota ojentuakseen ystävällisestä muistutuksesta ja yksityisestä varotuksesta, käytettäköön jotakin seuraavista rangaistuksista:

- 1:ksi nuhtelua luokan edessä;
- 2:ksi seisottamista omalla paikallaan tai luokan sivulla;
- 3:ksi luokasta erilleen asettamista;
- 4:ksi jällellä-istuntoa;
- 5:ksi ruumiinrangaistusta;
- 6:ksi karkottamista koulusta lyhemmäksi tai pitemmäksi ajaksi.

26 §.

Näistä rangaistuksista saa neljää ensimmäistä käyttää opetusta hoitava opettaja tai opettajatar huomioon ottamalla, ettei jäljellä-istuntoa uloteta kahta tuntia pitemmälle eikä oppilasta silloin jätetä vaarinpidotta. Ruumiinrangaistusta käytettäköön ainoastaan kansakouluntarkastajan luvalla. Karkottamiseen tuomitsee kansakoulujohtokunta.

27 §.

Jos oppilas on kärsinyt jonkun 25 §:n 4:ssä, 5:ssä ja 6:ssa kohdassa mainitun rangaistuksen, tulee ne ynnä rikoksen laatu merkitä päiväkirjaan, jommainen pitää olla joka koulussa.

V. Opettajain ja opettajarten virkaan asettamisesta ja erottamisesta sekä velvollisuuksista ja palkkaeduista.

28 §.

Kouluihin asettaa kansakoulujohtokunta tarpeen mukaan osin vakinaisia, osin apulaisopettajia ja opettajattaria.

29 §.

Avoin opettajan tai opettajattaren virka ilmoitetaan maan virallisissa ja muutamissa Helsingin kaupungin enimmin levineissä sanomalehdissä haettavaksi sopivan ajan kuluessa. Hakijan on hakemukseen liitettävä, paitsi papinkirjaa, tarpeelliset todistukset siitä, että hänellä on ne tiedot ja se kokemus, mitkä viran asianmukaiseen hoitamiseen tarvitaan.

30 §.

Vakinainen opettaja tai opettajatar saakoon virkaansa vahvistuskirjan, jonka kansakouluntarkastaja ja kansakoulujohtokunnan muut jäsenet allekirjoittavat.

31 §.

Opettajaa tai opettajatarta älköön ilman todellista syytä viralta pantako. Mutta jos opettaja tai opettajatar osottautuu aivan sopimattomaksi tai niin velvollisuutensa unohtaneeksi, että oppilaiden opetus ja sivistäminen siitä ilmeisesti kärsivät, on kansakoulujohtokunta velvollinen panemaan hänet viralta. Päätös siitä ei kuitenkaan ole pätevä, jollei vähintään kolme neljänestä kansakoulujohtokunnan jäsenistä ole ottanut asian ratkaisuun osaa. Missään tapauksessa älköön opettajaa tai opettajatarta tehdystä virheestä tuomittako häntä kuulematta.

Jolleivät kansakouluntarkastaja ja kansakoulujohtokunnan muut jäsenet voi sopia siitä toimenpiteestä, johon on ryhdyttävä, lykätään asia koulutoimen yllähallitukseen, joka sen tutkii ja ratkaisee.

32 §.

Ylempiin poikakansakouluihin otetaan etusijassa opettajia, ylempiin tyttökansakouluihin etusijassa opettajattaria. Alempia kansakouluja hoitavat opettajattaret.

33 §.

Kukin kansakoulun opettaja tai opettajatar on velvollinen ehdottomasti noudattamaan kansakouluntarkastajan määräyksiä; mutta jos joku luulee kärsineensä vääryyttä tai ei pidä säädettyä toimenpidettä varsin sopivana, on hänellä oikeus kirjallisesti kääntyä kansakoulujohtokunnan puoleen, jonka vallassa on tehdä päätös asiassa.

34 §.

Jos opettaja tai opettajatar tarvitsee virkavapautta, ilmoitakoon siitä kansakouluntarkastajalle, joka, jollei kysymyksessä ole pitempää aikaa kuin neljätoista päivää, asian tutkii ja ratkaisee, mutta pitempiaikaista vapautta pyydettyessä esittää asian kansakoulujohtokunnan ratkaistavaksi. Sijaisen määrää kansakouluntarkastaja.

Jos opettaja tai opettajatar sairauden tähden on estetty virkaansa hoitamasta, määrätköön kansakoulujohtokunta, onko sijaisen palkkio kokonaan tai joksikin osaksi suoritettava kouluvaroista.

35 §.

Ylemmän kansakoulun vakinainen opettaja saa kaksituhatta neljäsataa markkaa, samallaisen koulun vakinainen opettajatar kaksituhatta ja alemman kansakoulun vakinainen opettajatar tuhat seitsemäsataa markkaa vuotuista palkkaa. *(Tämän pykälän muutetun sanamuodon on koulutoimen ylihallitus vahvistanut tammikuun 12 päivänä 1900.)*

36 §.

Apulaisopettajat ja opettajattaret saavat vuotuisena palkkiona saman määrän, kuin samanlaatuisten koulujen vakinaiset opettajat ja opettajattaret saavat vuotuista palkkaa.

37 §.

Yllä 35:ssä ja 36:ssä §:ssä mainituista palkoista ja palkkioista on ylempien kansakoulujen opettajilla ja opettajattarilla kahdenkymmenen kahdeksan tunnin sekä alempain kansakoulujen opettajattarilla kahdenkymmenenneljän tunnin opetusvelvollisuus viikossa.

38 §.

Laulun ja veiston opettamista varten otetaan ylempiin kansakouluihin erityiset vakinaiset tai apulaisopettajat ja opettajattaret. Heidän palkkiansa tai palkkionsa, luettuna tuntimäärän mukaan, määräävät kaupunginvaltuusmiehet kansakoulujohtokunnan esityksestä.

39 §.

Opettajat tai opettajattaret, jotka hoitavat laiminlyötyjen lästen opetusta, saavat palkkiota tuntiluvun mukaan. Heidän palkkionsa määrää kansakoulujohtokunta.

40 §.

Vakinaisten tai apuopettajain palkat tai palkkiot korotetaan, jos viranpitäjä on tointansa moitteettomasti hoitanut, viiden vuoden kuluttua kahdellakymmenellä prosentilla, kymmenen

vuoden kuluttua jälleen kahdellakymmenellä prosentilla ja viidentoista vuoden kuluttua kymmenellä prosentilla alkuperäisestä määrästä.

Vakinaisten ja apuopettajatarten palkat ja palkkiot korotetaan, jos viranpitäjä on tointansa moitteettomasti hoitanut, joka viides vuosi kymmenellä prosentilla alkuperäisestä määrästä, kunnes korotus on noussut viiteenkymmeneen prosenttiin siitä.

Palvelusaika luetaan näissä tapauksissa tammikuun 1 päivästä sen jälkeistä vuotta, jona opettaja tai opettajatar on virkaan otettu.

VI. Kansakoulujen valvonnasta.

41 §.

Kansakoulujen lähin valvonta kuuluu kansakouluntarkastajalle, jonka kaupunginvaltuusmiehet kansakoulujohtokunnan ehdotuksesta valitsevat.

42 §.

Kansakouluntarkastajan velvollisuutena on:

1) useasti käymällä kansakouluissa pitää silmällä opetusta, järjestystä ja kurinpitoa niissä;

2) antaa opettajille ja opettajattarille selityksiä ja neuvoja sekä niissä tapauksissa, joiden suhteen ei löydy määräyksiä ohjesäännössä, antaa tarvittavia ohjeita;

3) menetellä opetussuunnitelmiin nähden, niinkuin 20:ssä ja 21:ssä §:ssä säädetään;

4) olla, mikäli mahdollista joka päivä, jolloin kouluissa opetusta annetaan, määrätunnilla tavattavana kansakoulujen kansliassa;

5) järjestää ja olla läsnä niissä vuositutkinnoissa, joita kansakouluissa pidetään;

6) hoitaa kansakoulujen arkistoa, merkitä opettajain ja opettajatarten nimikirjaan heidän nimensä ja päivä, jona he ovat virkaan asetetut, sekä tapahtuneet muutokset, samoin kuin pitää silmällä, että koulujen nimi- ja päiväkirjoja säännöllisesti pidetään;

7) antaa kansakoulujohtokunnan kokouksissa lausuntonsa esiintulevista asioista sekä ilmoittaa kouluissa esiintyvistä mainittavista olosuhteista;

8) pitää asianomaisten kouluneuvostojen saatavissa luette-
loja näiden piireissä asuvista oppilaista;

9) lukuvuoden päätyttyä laatia se tilastollinen yleiskatsaus
ja kertomus kansakoulujen toimintaan, joka on annettava kou-
lutoimen ylihallitukseen, sekä lähettää sitä kappale kaupungin-
valtuusmiehille;

10) muussa kohden noudattaa voimassa olevia kansakoulu-
laitosta koskevia säädöksiä sekä tätä ohjesääntöä.

43 §.

Kansakouluntarkastaja saa vuotuista palkkaa seitsemän-
tuhatta Suomen markkaa, johon lisäksi tulee viidensadan markan
korotus viiden vuoden palveluksesta ja vielä viidensadan markan
korotus kymmenen vuoden palvelusajan kuluttua.

44 §.

Koulunkäynnin edistämiseksi sekä jotta kunnan jäsenet
saisivat tilaisuutta ottaa välittömämmin osaa kansakoulun asioi-
hin, jaetaan kaupunki kansakoulupiireihin, joiden lukumäärän
ja laajuuden kaupunginvaltuusmiehet kansakoulujohtokunnan eh-
dotuksesta määräävät; ja muodostetaan kutakin piiriä varten
kouluneuvosto, johon kuuluu viisi koulupiirissä tai sen lähei-
syydessä asuvaa henkilöä, jotka kaupunginvaltuusmiehet kesä-
kuussa valitsevat seuraavaksi lukuvuodeksi. Kunkin koulu-
neuvoston jäsenet valitsevat keskuudestaan puheenjohtajan.

45 §.

Älköön kukaan, joka on valittu kouluneuvoston jäseneksi,
tämästä toimesta kieltäytykö tai vetäytykö pois, jollei häntä
(mies- tai naishenkilöä) sairaus estä sitä vastaanottamasta tai
ellei hänellä ole edellisenä vuonna sellaista tointa ollut tai
myöskään ole muuta laillista estettä.

46 §.

Kouluneuvostot kokoontuvat puheenjohtajain kutsumuk-
sesta lukukauden alussa ja sen kestäessä niin usein kuin syytä
siihen ilmaantuu.

47 §.

Kunkin kouluneuvoston tulee:

1) jaettuaan piirin korttelit jäsentensä kesken, hankkia
tieto kaikista niistä kouluijässä olevista lapsista, jotka ovat sen

alueella, sekä koettaa saada vanhempia ja hoitajia antamaan lasten käydä koulua;

2) oppilaan usein jäädessä pois koulusta, käydä opettajan, opettajattaren tai kansakouluntarkastajan pyynnöstä lapsen kodissa ottamassa selville syy poissaoloon sekä koettaa aikaansaada siinä kohden muutosta;

3) tarkastaa piirissä asuvien koululasten luettelo ja ilmoittaa ne, jotka voidaan koulumaksusta vapauttaa;

4) ilmoittaa köyhät oppilaat saamaan vaatetusapua.

48 §.

Kansakoulun asioita johtaa kansakoulujohtokunta, johon kuuluu kansakouluntarkastaja, kaupungin köyhäinhoitojohtokunnan puheenjohtaja sekä kuusi kaupunginvaltuusmiesten valitsemaa jäsentä ja se tai ne kaupungin kansakoulujen opettajiston edustajat, jotka voimassa olevien säädösten mukaan siihen valitaan. Niistä kuudesta jäsenestä, jotka kaupunginvaltuusmiehet valitsevat, eroaa vuotuisesti kaksi, mutta voi heidät valita uudestaan, ollen heillä kuitenkin oikeus kieltäytyä. Sellaista oikeutta ei sitä vastoin ole sillä, joka valitaan ensi kerran, vaan on hän velvollinen ottamaan toimen vastaan, jollei hän voi esittää laillista syytä kieltäymiseensä.

49 §.

Tultuaan uudistettujen vaalien kautta täysilukuiseksi, valitsee kansakoulujohtokunta vuosittain jäsenistään puheenjohtajan ja pöytäkirjanpitoa ja kirjeenvaihtoa varten sihteerin. Taloudellisten asiain hoitoa varten tulee johtokunnan ottaa taloudenhoitaja.

50 §.

Puheenjohtajan kutsumuksesta kokoontuu kansakoulujohtokunta niin usein, kuin koulujen asiat sitä vaativat, ja on johtokunta päätösvaltainen, kun neljä sen jäsentä on saapuvilla.

51 §.

Kansakoulujohtokunnan tulee:

1) hoitaa kansakoulujen asioita sekä kaikin puolin koettaa edistää niiden vaikutusta;

2) päättää milloin ja mihin kansakoulu on perustettava;

3) määrätä lukukaudet ja päivittäiset opetustunnit;

4) katsoa että koulujen opetushuoneet ja muu kalusto vastaavat tarkoitustaan sekä pidetään tarpeellisessa kunnossa;

5) huoltaa koulujen omaisuutta sekä hoitaa niiden lahjoitusrahastot ja näiden kirjanpito;

6) säädetyn ajan kuluessa laatia ja kunnalle antaa kansakoulujen kulunkiarvio seuraavaksi kalenterivuodeksi;

7) nimittää ja virkaan vahvistaa opettajat ja opettajattaret, kuin myöskin, syytä siihen ilmestyessä, heidät viralta panna;

8) opetussuunnitelmiin nähden menetellä niin, kuin 20 ja 21 §:ssä sanotaan;

9) pitää huolta iäkkäämpäin lasten opetuksesta, kun se on laiminlyöty;

10) kaikessa tässä ja muussa, mitä johtokunnalle kuuluu, noudattaa voimassa olevia määräyksiä ja tätä ohjesääntöä.

Kansakoulujen apulaistarkastajan johtosääntö.

Kaupunginvaltuuston vahvistama joulukuun 1 p:nä 1908.

Kansakoulujen apulaistarkastaja, jonka kaupunginvaltuusto valitsee kansakoulujohtokunnan ehdotuksesta ja joka nauttii 6,000 markan vuosipalkkaa 750 markan korotuksin viiden ja kymmenen vuoden palvelusajasta, on velvollinen:

1) kansakoulujohtokunnan hyväksymän työnjaon mukaan yksissä neuvoin tarkastajan kanssa hoitamaan opetuksen, järjestyksen ja kurinpidon valvontaa kouluissa;

2) avustamaan tarkastajaa opetuksen järjestämisessä sekä ehdotuksen tekemisessä opettaja- ja opettajatarvirkojen täyttämiseksi;

3) olemaan saapuvilla kansakoulujohtokunnan kokouksissa, joissa hänellä on oikeus lausua mielipiteensä esilläolevista asioista; sekä

4) olla koulujen lukupäivinä kahdesti viikossa määrätunnilla tavattavana kansakoulujen kansliassa.

Kaupunginvaltuuston päätös kansakoulujohtokunnan oikeudesta myöntää kansakouluntarkastajalle virkavapaus, annettu huhtikuun 6 päivänä 1909.

Kaupungin kansakoulujen johtokunnan asiasta tekemän esityksen johdosta on kaupunginvaltuusto edellä mainittuna päivänä päättänyt julistaa johtokunnan oikeutetuksi sekä myöntämään kaupungin palveluksessa olevalle kansakouluntarkastajalle virkavapautta, ei kuitenkaan kuukautta pitemmäksi ajaksi, että myös ratkaisemaan, miten tarkastajanvirka on voimassa pidettävä virkavapauden aikana.

Helsingin kaupungin kansakoulujen taloudenhoitajan johtosääntö.

Kaupunginvaltuuston vahvistama toukok. 17 p:nä 1904.

Kaupungin kansakoulujen taloudenhoitaja huoltaa koulujen omaisuuden taloudellisen hallinnon ja hoidon.

Siinä kohden on taloudenhoitajan velvollisuutena:

a) kansakoulujohtokunnan puheenjohtajan tilauksesta nostaa tarpeelliset rahavarat ja toimittaa kaikki maksunsuoritukset, lukuunottamatta kuukausittaisia palkkoja ja palkkioita, sekä kultakin kuukaudelta viimeistään lähinnä seuraavan kuukauden kuluessa tästä antaa tili rahatoimikamarille;

b) kuukausittain kirjoittaa luettelot palkkain ja palkkioitten maksamiseksi kaikille koulujen palveluksessa oleville henkilöille;

c) tarkastajan kera olla johtokunnalle apuna rahasääntöehdotuksen laatimisessa;

d) välittää vaatteiden hankkimista varattomille kansakouluoppilaille;

e) hoitaa koulurakennuksia, ehdottaa ja valvoa tarpeelliseksi havaittuja kouluhuoneistojen ja kaluston korjauksia sekä pitää kalustoluetteloa;

f) järjestää ja hoitaa sellainen kirjanpito, että siitä aina tulee näkyviin kaikkien määrärahan käyttö;

g) toimeen ottaa kouluissa tarpeelliset vahtimestarit, talonmiehet ja siivoojattaret sekä, asianomaisilta johtajilta ja johtajattarilta lausunnon hankittuaan, erottaa mainitut palvelushenkilöt;

h) yksissä neuvoin kouluneuvostojen kanssa koettaa hankkia tietoja niistä kunnassa olevista kouluikäisistä lapsista, jotka eivät käy koulua; sekä

i) lukukausien aikana mikäli mahdollista kunakin arkipäivänä ja loma-aikoina ainakin yhtenä päivänä viikossa määräaikaana, ainakin tunti päivässä, olla tavattavana kansakoulujen kansliassa.

Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin johtosääntö.

K. Senaatin vahvistama marrask. 30 p:nä 1883.

1 §.

Sedmigradskyn pientenlastenkoulua ja Marian turvakotia, joihin laitoksiin 5—7-vuotiaita lapsia vastaanotetaan opetettaviksi ja siveellisesti kasvatettaviksi, hoidetaan nimineuvos Frans Fredrik Sedmigradskyn vuonna 1855 tekemässä testamentissa sekä tässä johtosäännössä olevain määräysten mukaisesti.

2 §.

Koulujen hallintoa hoitaa seitsenjäseninen johtokunta, johon Helsingin kaupunginvaltuusto valitsee kuusi jäsentä ja seitsemännen jäsenen, joka samalla on koulujen taloudenhoitaja, nimittää johtokunta. Edellä mainituista kuudesta jäsenestä eroaa vuosittain vuoroonsa kaksi; kuitenkin voi eroavan jäsenen valita uudestaan.

3 §.

Johtokunta valitsee, sittenkun se uudella vaalilla on saattettu täysilukuiseksi, keskuudestaan vuodekseen puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

Johtokunta kokoontuu puheenjohtajan kutsumuksesta niin usein kuin hän tarpeelliseksi katsoo, ja pöytäkirjan sen kokouksissa tekee johtokunnan määräyksen mukaan joko taloudenhoitaja tahi joku muu jäsen.

Jotta johtokunnan päätös olisi pätevä vaaditaan, että ainakin neljä jäsentä on ollut päätöksestä yhtä mieltä.

4 §.

Johtokunnan on velvollisuus:

- a) hoitaa koulujen toiminnan yleisjohtoa;
- b) pitää silmällä koulujen taloudellista hallintoa ja ainakin kahdesti vuodessa tarkastaa koulujen kassa ja arvopaperit;
- c) ottaa ja erottaa taloudenhoitaja, opettajisto ja palvelijasto sekä määrätä heidän itsekunkin tehtävänsä ja palkkatunsa; niin myös
- d) koulujen toiminnasta vuosittain antaa kertomus kaupunginvaltuustolle.

5 §.

Jos koulujen taloissa toimeenpantavain suurenlaisten korjaus- tahi uutisrakennustöiden johdosta kävisi tarpeelliseksi ottaa rahalaina, on johtokunnalla valta sellaisen lainan vakuudeksi kiinnityttää mainitut talot, ei kuitenkaan enemmästä kuin neljännesosasta niillä Kaupunkien yleisessä paloapuyhtiössä olevaa vakuutusarvoa, jota vastoin, jos suurempaa lainaa tarvitaan, johtokunnan on hankittava kaupunginvaltuuston suostumus lainan ottamiseen.

6 §.

Koulujen taloudenhoitaja valitaan edellä mainitun testamentin 5 ja 6 momentin mukaisesti ja pysyy toimeksaan niin kauan kuin hän sitä nuhteettomasti hoitaa.

Taloudenhoitajan tehtävänä on koulujen kiinteän ja irtaimen omaisuuden hoito edellä mainitun testamentin ja niiden erikoisten määräysten mukaisesti, joita johtokunta siinä kohden hänelle ehkä antaa.

7 §.

Taloudenhoitajan laatimat tilit, jotka kultakin vuodelta pitää olla päätetyt seuraavan tammikuun kuluessa, tarkastaa

kaksi kaupunginvaltuuston valitsemaa tilintarkastajaa, joiden pitää suorittaa tarkastus ennen huhtikuun umpeen menemistä.

Tilintarkastuskertomus lähetetään koulujen toimintakertomuksen keralla toukokuun kuluessa kaupunginvaltuustolle, jonka asiana on tilinpäästön myöntäminen johtokunnalle ja taloudenhoitajalle.

8 §.

Sinä vuonna, jona tämä johtosääntö saa armollisen vahvistuksen, eroaa johtokunnasta arvalla kaksi silloista jäsentä, seuraavana vuonna kaksi muuta jäsentä samalla tavalla, minkä jälkeen seuraavan vuoden lopussa molemmat jälellä olevat jäsenet ovat eroamisvuorossa.

Helsingin tyttöjen ammattikoulun ohjesääntö.

Kaupunginvaltuuston vahvistama jouluk. 1 p:nä 1903.

1 §.

Helsingin tyttöjen ammattikoulun tarkoitus on tästä kaupungista kotoisin oleville ylemmän kansakoulun käyneille ja etusijassa sellaisille tytöille, jotka sen ohessa ovat saaneet opetusta ylemmän kansakoulun jatkoluokalla, antaa tietopuolista ja käytännöllistä opetusta ompelussa, kudonnassa ja taloudenhoidossa.

2 §.

Koulussa, jossa on ruotsinkielinen ja suomenkielinen osasto, kumpaisellakin kaksi luokkaa ja kullakin luokalla enintään 30 oppilasta, opetetaan seuraavia aineita: äidinkieltä, laskentoa, piirustusta, kirjanpitoa, pukuompelua, liinaompelua, taloudenhoitoa ja kudontaa.

3 §.

Koulu on toiminnassa elokuun 1 päivästä toukokuun 31 päivään, joulukuun 22 päivästä tammikuun 7 päivään kestävin joululomin. Toukokuun 31 päivänä jaetaan oppilaille todistukset, joissa on arvosana käytöksestä, järjestyksestä ja tarkkaa-

vaisuudesta sekä vuoden varrella eri aineissa saavutetusta edistyksestä.

4 §.

Koulumaksuna suorittaa kunkin oppilas viisi markkaa lukukaudelta, ollen kuitenkin johtokunnalla valta, kun erinomaisia syitä siihen on, vapauttaa oppilas koulumaksusta. Nämä maksut saa johtokunnan harkinnan mukaan käyttää stipendeiksi varattomille, toiselle luokalle siirrettäville oppilaille.

5 §.

Koulua pitää lähinnä silmällä johtokunta, johon kuuluu kaksi mies- ja kolme naispuolista jäsentä, kaikki kaupunginvaltuuston valitsema. Johtokunnan jäsenistä eroaa joka toinen vuosi kaksi, joka toinen kolme, ensimmäisellä kerralla arvan nojalla. Eroavan jäsenen voi uudestaan valita.

Kaupunginvaltuusto valitsee vuosittain yhden mies- ja kaksi naispuolista varajäsentä.

6 §.

Johtokunnan on velvollisuus:

a) hoitaa koulun asioita sekä kaikin puolin koettaa edistää sen toimiutaa;

b) hankkia koulu- ja työhuoneistot;

c) säädetyin ajan kuluessa laatia ja asianomaiselle kunnallisviranomaiselle antaa ehdotus koulun rahasaännöksi ensintulevaa kalenterivuotta varten;

d) ottaa johtajatar ja opettajisto, niin myös, kun syytä siihen on, heidät erottaa;

e) määrätä lukukaava ja vuosikurssit sekä vahvistaa koulun järjestyssäännöt;

f) puheenjohtajallaan suoritettaviksi hyväksyä palkkausluettelot ja laskut sekä tarkastuttaa johtajattaren antamat kuukausitilit hänen hallussaan olevista varoista; sekä

g) vuosittain kaupunginvaltuustolle antaa kertomus koulun toiminnasta.

Helsingin kaupungin kirjaston säännöt.

Kaupunginvaltuuston vahvistamat kesäkuun 14 p:nä 1910.

1 §.

Valmistaakseen kaupungin asukkaille tilaisuutta hyödylliseen ja sivistävään lukemiseen pitää Helsingin kaupunki voimassa yleistä kirjastoa (pääkirjastoa ynnä haarakirjastoja ja lukusaleja).

2 §.

Kirjastolle valitsee kaupunginvaltuusto hallituksen, johon kuuluu kolme varsinaista ja kolme varajäsentä, valittuina kolmeksi vuodeksi siten, että vuosittain yksi varsinainen ja yksi varajäsen vuoroonsa eroaa. Valitut ryhtyvät toimeensa seuraavan vuoden alusta. Hallituksen ensimmäisessä kokouksessa vuosittain valitsevat jäsenet keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Kirjastonhoitajalla on hallituksen kokouksissa äänivalta kaikissa asioissa, jotka eivät koske häntä itseään. Puheenjohtajalla on ratkaiseva ääni. Varajäsenet kutsutaan kokouksiin, joissa tärkeämpiä asioita käsitellään, ja ovat silloin oikeutetut ottamaan osaa keskusteluun, mutta äänioikeutettuja ainoastaan edustaessaan varsinaisia jäseniä, jossa tapauksessa heidät kutsutaan siinä järjestyksessä, missä he ovat hallitukseen tulleet. Hallituksen kokouksissa pidetään pöytäkirjaa.

3 §.

Kirjastonhoitajan asettaa kaupunginvaltuusto. Viran avoimeksi tullessa pitää hallituksen julistaa kirjastonhoitajan virka avoimeksi kolmenkymmenen päivän kuluessa kirjallisesti haettavaksi hallituksen puheenjohtajan luona, minkä jälkeen hallituksen tulee oman lausuntonsa ohella lähettää asiakirjat kaupunginvaltuustolle. Virkaan ottaessa varataan molemmin puolin kuuden kuukauden irtisanomisaika. Jos kirjastonhoitaja äkkiarvaamatta eroaa, määrätköön hallitus viran hoitamisesta, kunnes se ehditään vakinaisesti täyttää.

Marraskuun 14 päivänä 1911 on kaupunginvaltuusto päättänyt 1912 vuoden alusta perustettavaksi kirjastonhoitajan apulaisviran.

4 §.

Hallituksen asiana on sitä paitsi:

a) pitää laitosta silmällä sekä siihen nähden antaa kirjastonhoitajalle tarkempia määräyksiä;

b) rahatoimikamarin annettavaa maksumääräystä varten hyväksyä kirjastolle asetetut laskut sekä vuosittain tammikuun kuluessa rahatoimikamarin lähettää tili laitokseen viimeksi kuluneena vuonna kertyneistä rahavaroista;

c) vuosittain ennen lokakuun 1 päivää rahatoimikamariin lähettää kirjaston tulo- ja menoarvion ehdotus seuraavaksi vuodeksi;

d) huhtikuun kuluessa kaupunginvaltuustolle antaa tilastollisesti laadittu kertomus kirjaston tilasta ja käyttämisestä lähinnä edellisenä vuonna;

e) katsoa että kirjaston inventeeraus toimitetaan 9 §:ssä sanotulla tavalla;

f) ottaa ja erottaa haarakirjastojen hoitajat, tarpeelliset apulaiset ja laitoksen palvelijasto sekä määrätä näiden viran-toimitusajasta ja virkalomasta;

g) antaa laitoksessa noudatettavat määräykset ja järjestys-säännöt yleisölle sekä säännöt kirjain lainausta varten ynnä määrätä sakoista, hukkuneiden kirjain korvaamisesta, kirjaluetteloiden myynnistä ja muista kirjastoliikkeen yhteydessä olevista asioista; sekä

h) kuukauden kesäloman lisäksi myöntää kirjastonhoitajalle tarpeen tulleen virkalomaa enintään neljäksitoista päiväksi sekä, jos hän haluaa pitempää virkalomaa, lähettää hänen sitä koskeva hakemuksensa ynnä oma ehdotuksensa kirjastonhoitajan viran hoitamiseksi puheena olevan virkaloman aikana kaupunginvaltuuston ratkaistavaksi.

5 §.

Kirjalainoista suoritettavista maksuista määrää Kaupunginvaltuusto hallituksen ehdotuksen nojalla.

6 §.

Kirjastonhoitajalla, joka vastaa kirjaston kirjavaraston ja muun omaisuuden hoidosta, on velvollisuutena:

a) hallituksen ohjeitten mukaan hoitaa laitoksen johtoa sekä valvoa työtä ja järjestystä siinä;

b) huolehtia kirjain asianmukaisesta sidottamisesta;

- c) laatia kirjavarastosta tarpeelliset luettelot, käyttämällä apunaan laitoksen vuosirahasääntöön otettuja apulaisia;
- d) hallituksen valvonnan alaisena hoitaa kirjaston taloutta sekä pitää silmällä kirjaston rakennuksia;
- e) hallituksen ylivalvonnan allaisena tilata kirjat, sanoma- ja aikakauslehdet;
- f) toimia hallituksen sihteerinä;
- g) antaa inventeeraajille tarpeellisia tietoja; sekä
- h) muutoin noudattaa hallituksen antamia määräyksiä.

7 §.

Pääkirjaston lainausosastot pidetään yleisön käytettävänä vähintään viisi, sen lukusalit vähintään neljä sekä haarakirjastot ja niiden lukusalit vähintään kaksi tuntia kunakin päivänä. Hallituksen harkinnan mukaan voidaan lainausta johonkin määrin rajoittaa sunnuntai- ja juhlapäivinä sekä kesäkuun 1 ja syyskuun 1 päivän välisenä aikana. Inventeerausajaksi lainaus keskeytetään.

8 §.

Sanoma- ja aikakauslehdet, jotka ovat tarpeellisen ajan olleet lukusaleissa käytettävänä, kootaan vähitellen, ja tulee hallituksen määrätä, mitkä niistä on sidottava ja liitettävä kirjastoon sekä mitkä myytävä hylkypaperina.

9 §.

Joka viides vuosi kesäkuussa sekä kirjastonhoitajan vaihtuessa toimitetaan kirjaston kirjavaraston inventeeraus. Sitäpaitsi voidaan haaraosaston johtajan vaihtuessa toimittaa asianomaisen haarakirjaston inventeeraus, jos hallitus sen katsoo tarpeelliseksi. Inventeeraajain, jotka kaupunginvaltuusto valitsee, tulee kirjaluetteloista poistaa hukkuneet kirjat sekä työnsä päätettyään kaupunginvaltuustolle antaa kertomus inventeerauksesta ja tehdä ne kirjaston hoitoa ja toimintaa koskevat muistutukset ja ehdotukset, joita inventeeraus ehkä on aiheuttanut.

K. A. elinkeinoista, annettu maalisk. 31 p:nä 1879 ¹⁾.

1 luku.

Oikeudesta harjoittaa kauppaa ja muuta elinkeinoa.

1 §.

Jokainen Suomen kansalainen, mies tai nainen, on oikeutettu, niillä ehdoilla kuin tässä alempana säädetään, harjoittamaan sitä tai niitä elinkeinoja, jotka hän hyväksi näkee.

Tämä oikeus koskee niin hyvin kauppaa, tehdas- ja käsityöliikettä, kuin myös muuta ansionsaantia tahi elatusta tarkoittavaa ja hyviin tapoihin soveltuvaa liikettä tahi elinkeinoa kaupungissa ja maalla, niillä poikkeuksilla, jotka 14 §:ssä mainitaan.

Laillisesti tehdyllä yhtiöllä on oikeus samanlaiseen elinkeinovapauteen kuin yksityisellä henkilöllä.

2 §.

Oikeutta varten harjoittaa kauppaa tahi muuta samantapaista liikettä avonaisessa puodissa, konttorissa tahi muussa erinäisessä myyntipaikassa, taikka, muissa elinkeinoissa, työapulaisena käyttää toista kuin vaimoa tahi omia holhonalaisia lapsia, vaaditaan ehdoksi, että on hyvä maine ja itse hallitsee itseänsä ja tavaraansa. Ja on se, joka tahtoo näin harjoittaa elinkeinoa, velkapää siitä siinä paikkakunnassa, jossa elinkeino on harjoitettava, kirjallisesti, ilmoittamaan kaupungissa maistraatille tahi järjestysoikeudelle ja maalla kihlakunnan kruununvoudille.

Kun semmoinen ilmoitus tehdään, on myös tieto annettava siitä tahi niistä elinkeinoista, joita aiottu liike käsittää, siitä toiminimestä (firmasta), jolla se tulee käytettäväksi ja, jos liike tarkoittaa kauppaa maalla, paikasta, jossa sitä tullaan harjoittamaan, ja pitää ilmoitus myöskin tehtämän, jos semmoinen kauppa toiseen paikkaan muutetaan.

¹⁾ Lomalla olevain Venäjän sotaväkeen kuuluvain aliupseerien ja sotamiesten oikeudesta elinkeinon harjoittamiseen Suomessa, kts. K. A. kesäk. 30 p. 1869.

Jos yhtiö elinkeinoa harjoittaa tahtoo, liittäköön myös todistuksen, että sen toiminimi on laillisessa järjestyksessä ilmoitettu.

Viranomaisten velvollisuus on ennen kahdeksan päivän kuluttua sen jälkeen, kuin ilmoitus on tehty, siitä antaa todistus.

Vert. *K. A. kaupparekisteristä toukok. 2 p. 1895.*

3 §.

Elinkeinon harjoittamiseen sillä tavalla kuin 2 §:ssä on sanottu, olkoon myös laillisesti naitu vaimo sekä holhunalainen oikeutettu, kun vaan ilmoitusta tehtäessä selvitetään, että vaimon mies tahi holhunalainen hoitomies siihen luvan antaa ja että hän vastaa niistä sitoumuksista, joita liikettä varten tehtäneen.

Jos mies on heikkomielinen, tahi asetettu vaimon holhouksen alaiseksi, taikka jos hän on karannut tahi muulla tavoin luopunut vaimostaan; taikka jos mies kärsii pitemmäksi kuin yhden vuoden ajaksi tuomittua vapausrangaistusta taikka jos puoliset ovat saaneet laillisen vuode- ja asumuseron ja vaimo hoitaa pesää, taikka jos vaimo on saanut pesäeron, olkoon hänellä oikeus, ilman miehen suostumusta ja erityistä sitoumusta, harjoittaa elinkeinoa siinä laajuudessa, kuin 2 § sisältää.

Jos leskivaimo tahi kuolinpesänosakas tahtoo jatkaa kuolleen elinkeinonharjoittajan liikettä, tehköön siitä ilmoituksen, niinkuin 2 §:ssä on sanottu, ja ilmoittakoon samalla, kuka liikettä hoitamaan tulee. Sama olkoon laki, jos omaisuuden luovutettua velallisen harjoittamaa liikettä jatketaan saamamiesten puolesta tahi jos elinkeinonharjoittaja on pantu holhojan alaiseksi ja tämä tahtoo elinkeinon harjoittamista holhottavan puolesta jatkettavaksi; ollen viimeksi mainitussa tapauksessa myös selvítettävä, että holhoja vastaa tapahtuvista sitoumuksista.

Jos joku pitemmäksi tahi lyhyemmäksi ajaksi arennille ottaa toisen liikkeen, olkoon myös velvollinen tekemään ilmoituksen siitä.

Vert. *holhouslakia elok. 19 p. 1898, 39, 41 ja 44 §.*

4 §.

Sitä oikeutta, josta 2 §:ssä mainitaan, ei saa: ylöskantomies tahi kruunun rahavarain hoitaja, viskaali tahi muu yleinen kantaja, tullitoimen tahi poliisilaitoksen virkamies ja palvelija, eikä myös näiden henkilöiden vaimot ja holhonalaiset lapset.

5 §.

Luvallisen elinkeinon harjoittamista varten ilman muita työapulaisia kuin vaimoa ja hollunalaisia lapsia ja siinä kauppapuo-
tuotia, konttoria tahi erinäistä myyntipaikkaa pitämättä, ei tarvita 2 §:ssä määrättyä ilmoitusta. Tämä itsensä elättämisen oikeus on jokaisella, myös silläkin, joka ei ole hyvämaineinen tahi ei itse hallitse itseänsä ja omaisuuttansa.

Käsityötä itsensä elättämistä varten harjoitettakoon ilman ilmoitusta myöskin ympärikulkeissa.

6 §.

Jos pahamaineinen ihminen, joka saa hallita itseänsä ja omaisuuttansa, tahtoo saada oikeuden elinkeinossansa käyttää palkattuja apulaisia, työntekijöitä tahi oppilaisia sekä harjoittaa kauppaa tahi muuta samantapaista liikettä avonaisessa puodissa, konttorissa tahi muussa erinäisessä myyntipaikassa, anokoon sitä kirjallisesti kaupungissa maistraatilta tahi järjestysoikeudelta ja maalla läänin kuvernööriltä. Nämä viranomaiset saavat, sittenkun asianomainen elinkeinoyhdistys kaupungissa tahi kunnallislautakunta maalla on vaaditun lausunnon semmoisesta hakemuksesta antanut, asianhaarain mukaan siihen suostua tahi sen hyljätä.

Jos anomus hyväksytään, pitää sen ohessa määrättämän, onko hakija oikeutettava apulaisiksensa tahi työntekijöiksensä ottamaan holhonalaisiakin henkilöitä sekä sisään- ja uloskirjoittamaan oppilaisia.

Jos elinkeinonharjoittaja, joka on harjoittanut liikettä semmoisen ilmoituksen jälkeen, kuin 2 §:ssä säädetään, on tuomittu syylliseksi rikokseen, jota paha maine seuraa, olkoon hän, jos tahtoo liikettänsä jatkaa, velvollinen siihen oikeutta hakemaan nyt määrättyssä järjestyksessä.

7 §.

Tätä ennen ehdoksi oikeuteen päästä käyttämään elinkeinoa kaupungissa määrätty vastaanotto- ja erityiset stemplausmaksut sekä kaikki muut kulungit, jotka semmoisen oikeuden saamista varten ovat olleet kaupungille tahi elinkeinoyhdistykselle suoritettavat, tulevat tästedes lakkaamaan.

8 §.

Yhteisellä kansalla ja tilanhaltijoilla maalla olkoon valta ilman erinäistä ilmoitusta itse tahi muiden kautta niin hyvin

kaupungissa kuin maalla kaupaksi pitää kaikkea, mitä heidän tiloistansa saadaan tahi he ja heidän perheväkensä kotiteollisuudella toimeen saavat.

Tämmöisiä tuotteita ja teoksia, niinkuin myös muita oman maan koti- ja tehdasteollisuuden tuotteita, saakoon myös kaikkialla maassa jokainen ostaa ja myydä, kuitenkin niin, että ennen niitten myymistä avonaisessa puodissa, konttorissa tahi muussa erinäisessä myyntihuoneessa pitää tapahtua ilmoitus tahi luvan hakemus, niinkuin 2 ja 6 §§:ssä on sanottu.

Älköön niille, jotka kaupungissa torilla, satamassa tahi muussa yhteisessä myyntipaikassa myyvät maalaistuotteita, määrättäkö erityistä maksoa semmoisesta kaupasta. Mutta jos he semmoisessa kaupassa käyttävät lautakojuja tahi tiskejä, ovat määrätty maksot niistä kaupungille suoritettavat.

9 §.

Kaikenlaatuiset opetuslaitokset kuin myös semmoiset laitokset, jotka tarkoittavat vaivais- tahi vankeushoitoa kaupungissa ja maalla, saavat, yllä määrättyä ilmoitusta tekemättä, myydä niissä valmistettuja tehdas- tahi käsityötavaroita.

10 §.

Kauppatarain kaupaksi kuljettaminen talosta taloon maalla on vastedes, niinkuin tähänkin asti, Kauppakaaren 6 luvun 1 §:n mukaan kielletty, siinä säädetyn edesvastauksen uhalla, josta kiellosta kuitenkin erotetaan lasi- ja saviastiat, fajansiteokset ynnä kotimaan tehtaiden ja kotiteollisuuden tuotteet.

Tällaisten tavarain ympärikuljetukseen ja myymiseen saakoon hyvämaineinen ja muuten nuhteeton Suomen kansalainen asianomaiselta kuvernööriltä luvan, avonaisen passin kautta, joka on vuotuisesti uudistettava. Oikeus semmoista elinkeinonharjoittajaa veroittaa on sillä kunnalla, jossa hän on hengille kirjoitettuna.

Lumppujen, jousien, harjaksien, karvain, eläinten luiden, sarvien ja muiden sellaisten tähteitten kokoileminen ja osteleminen on jokaiselle ilman ilmoitusta tahi erityistä lupaa myönnetty.

11 §.

Jokaisella Suomen kansalaisella on oikeus ulkomaan paikkaan viedä, sieltä tuoda ja tullissa klareerata sekä oman maan

paikkain välillä kuljettaa tavaroita, kuin myös olla laivain osavarustajana niin hyvin kotimaista kuin ulkomaista kulkua varten. Laivan päävarustajaksi otettakoon kuitenkin ainoastaan hyvämaineinen henkilö.

12 §.

Jos ulkomaalainen, joka laillisella luvalla oleskelee maassa, haluaa harjoittaa kauppaa tai tehdasliikettä taikka muuta elinkeinoa kaupungissa tai maalla, tehköön siitä anomuksen läänin kuvernöörin tykönä, liittämällä todistuksen, että hakija on täysivaltainen ja hyvämaineinen, sekä täysivaraisten takauksen tai muun vakuuden ulosteoista valtiolle ja kunnalle kolmena vuotena.

Jos ulkomaan asioimahuone haluaa maahan laittaa osastoa eli niin sanottua filialia ulkomaalla pitämästään liikkeestä, anokoon sitä samoin läänin kuvernööriltä ja liittäköön mainitun vakuuden ulosteoista.

Kuvernööri tutkikoon erittäin kussakin tapauksessa, asianomaisia kuulustettuansa, onko hakemus myönnettävä vai kiellettävä.

Jos anottu oikeus myönnetään, pitää ennen liikkeen alkamista ilmoitus siitä annettaman 2 §:ssä mainitulle viranomaiselle, kuin myöskin tieto jätettämän siitä henkilöstä, joka elinkeinonharjoittajan poissa ollessa on liikettä johtava; jolloin myöskin on selväksi tehtävä, että tämä on sekä oikeutettu että velvollinen Suomen tuomioistuimen edessä vastaamaan oikeudenasioissa, jotka liikkeen johdosta saattavat syntyä.

Ilman erityistä hakemusta saakoon ulkomaalainen kaikkialla maassa ostella maamiehen tavaroita, kuin myöskin, noudattamalla tullilakien ja satamajärjestysten ohjeita, kaupunkien satamissa maston vieressä myyskellä maahan tuomiensa ruokatarvareita, jonka liikkeen harjoittamisesta hänen suoritettavaksensa määrättäköön sovelias elinkeinomaksu kaupunkikunnalle, joka tässä suhteessa saa ryhtyä tarpeellisiin toimiin.

13 §.

Ulkomaalainen, joka 12:nessä §:ssä mainitussa järjestyksessä on saanut luvan maassa harjoittaa elinkeinoa, on myös oikeutettu kuljettamaan tavaroita tämän maan eri paikkain välillä, niin myös ulkomaalle viemään ja sieltä tuomaan tavaroita sekä niitä sitä varten tullissa suorimaan (klareeramaan).

Merikulkuu tavarain tahi ihmisten kuljetusta varten taikka muun ansionsaannin tähden saadaan kotimaisten paikkain välillä harjoittaa ainoastaan suomalaisilla laivoilla sekä semmoisilla, jotka ovat kotoisin keisarikunnasta. *K. A. marrask. 11 p. 1889.*

14 §.

Mitä ylempänä on säädetty oikeudesta kaupan ja muun elinkeinon harjoittamiseen ei koske:

1:ksi vuorilaitoksia, sahoja ja myllyjä;

2:ksi kirjakauppaa, kirja- tahi kivipainoa, luku- tahi laina-kirjastoa;

3:ksi apteekkiliikettä sekä lääkkeiden, myrkkyyin ja muiden vaarallisten aineiden kauppaa;

4:ksi paloviinan ja muiden väkiviinajuomain valmistusta ja myyntiä;

5:ksi mallasjuomain myymistä;

6:ksi tulitikkujen sekä ruudin ja muiden tuleenräjähtävään tahi tulenarkain aineitten valmistusta ja myyntiä;

7:ksi ravintola-, konditori-, krouvi- tahi muuta anniskelu-liikettä;

8:ksi pankki- tahi vakuutusyhtiötä;

9:ksi meklaritointa;

josta kaikesta erittäin jo on määrätty tahi vastedes määrätään.

Miten tätä pykälää on muutettu, ks. *K. A. laajennetusta vapaudesta ruukinliikkeen harjoittamiseen, K. A. sahalaitosten perustamisen ja käyttämisen ehdoista ja K. A. vapaudesta perustaa myllyjä, kaikki jouluk. 21 p. 1885, sekä vesioikeustaki heinäk. 23 p. 1902.* — Ks. myös *K. A. keinotekoisten kivennäisvesien valmistuksesta ja myymisestä marrask. 17 p. 1885; K. A. rohdoskaupasta tammik. 24 p. 1888; K. A. vapaaehtoisista huutokaupoista maalisk. 22 p. 1898; K. A. ammattimaisen panttilainausliikkeen harjoittamisesta huhtik. 19 p. 1898; K. A. joka koskee oikeutetun eläinlääkärin oikeuttamista eräissä tapauksissa valmistamaan ja myymään lääkkeitä eläinlääkintötarpeihin elok. 10 p. 1898; K. A., keinotekoisten lannoitusaineitten ja valmistettujen rehuvarain sekä siementavarain kaupasta elok. 8 p. 1901; sekä lakia mietojen mallasjuomain kaupasta jouluk. 28 p. 1907.* — *K. J.lla heinäk. 14 p. 1892 on margarinin valmistaminen Suomessa kielletty toistaiseksi ja siksi kuin siitä erittäin säädetään.*

2 luku.

Mitä erinäisissä tapauksissa elinkeinoa harjoittaissa on vaariinotettava.

15 §.

Jos teollisuuslaitos on käytettävä veden tahi höyryn voimalla, olkoon niin hyvin laitosta asetettaissa, kuin käyntivoimaa viljeltäessä noudatettavana, mitä siinä suhteessa on määrätty tahi vastedes määrättäneen.

16 §.

Tehtaita tahi verstaita, joissa virheellisestä valmistuksen toimittamisesta voipi syntyä tulipaloa tahi vaaraa hengelle tahi terveydelle, älköön hoitako muu kuin se, jolla on luotettavasti todistettu taito johtaa työtä semmoisessa laitoksessa.

Tehtaita ja verstaita kaupungissa laitettaessa ja käytettäessä ovat ne määräykset noudatettavat, joita rakennus- ja palojärjestykset sekä muut erittäin kaupungeille tehdyt järjestykset sisältävät.

17 §.

Vissien metalliteoksien kontrolli- ja valmistusstemppeleistä sekä mittain, painojen ja pelikorttien stemplauksesta on voimassa mitä siitä erittäin on säädetty.

Muutoin olkoon elinkeinonharjoittajalle sallittu merkitä tuotteitansa eri valmistusstempelillä; älköön hän kuitenkaan siinä tahallansa ottako omaksensa älköönkä käyttäkö semmoista, jota helposti voi luulla toiseksi koti- tai ulkomaiseksi samantatuisiksi stempeliksi, uhalla, mikä 42 §:ssä säädetään.

Ks. *K. K. 1 : 4*. — Vert. myös *R. L. 36 : 13* sekä *K. A. tavaraleimain suojelemisesta helmik. 11 p. 1889, 1, 10, 11, 18 y. m. §§* ja *K. A. patenttioikeudesta tammik. 20 p. 1898, 6 §*.

18 §.

Maakauppiasten pitää, paitsi sitä yleistä tulosuostuntaveroa, jota heidän, niinkuin muittenkin maan asukasten, tulonsa mukaan tulee maksaa, kruunulle suorittaa 100 markan vuotui-

nen makso jokaisesta avonaisesta myyntipaikasta; ja on sen tähden heidän velvollisuutensa, kutakin uutta semmoista avatessaan, jospa se tapahtuukin samassa kylässä, jossa he ennen harjoittavat kauppaa, siitä tehdä erinäinen ilmoitus. Ja pitää sanottu makso suoritettaman sen vuoden alusta, jona ilmoitus on tapahtunut.

19 §.

Kaupungissa on maistraatin tahi järjestysoikeuden asia sekä maaseudun suhteen lääninhallituksen asia, asianomaista kunnallisviranomaisista kuulusteltua, ajomiehen, hyyrykuskin, palkkasoutajan ja muiden sellaisten kulkuliikettä auttavain ammattien toimittajille, kuin myös nokinuohojille, mittareille, pak-kareille ja muille semmoisille, yleisen turvallisuuden hyväksi säätää tarkastusmääräyksiä sekä vahvistaa taksoja ja järjestys-sääntöjä ynnä myös uhkasakkoja niiden rikkomisesta.

Sitä vastoin lakkaa maistraatien ja järjestysoikeuksien velvollisuus ja valta vahvistaa taksoja leipureille, juomanpani-joille ja teurastajille.

20 §.

Oikeus tämän asetuksen mukaan pitää kauppaa maalla ei sisällä lupaa viinin myymiseen. Semmoista myymistä älköön myöskään harjoitettako kaupungissa kaupassa, jota ainoastaan itsensä elättämistä varten pidetään. *K. A. toukok. 12 p. 1884.*

Miten tämä § vielä on muutettu, ks. *K. A. viinien y. m. kaupan rajoituksesta toukok. 2 p. 1895.*

21 §.

Joka lakkaa elinkeinoa harjoittamasta, tehköön, jos tahtoo välttää, että kunta häntä semmoisesta liikkeestä veroittaa, siitä ilmoituksen sille viranomaiselle, jonka käyteltävänä asia 2 §:n mukaan on.

22 §.

Maistraatien, järjestysoikeuksien, kruununvoutien ja lääninhallitusten tulee tehdä erinäisiä luetteloja ilmoituksista ja annetuista luvista elinkeinon harjoittamiseen, kuin myös ilmoituksista sen lakkaamisesta, sekä säilyttää heille semmoisissa asioissa annetut todistukset.

Edellä mainituista luetteloista pitää tarpeellisia kopioita tahi otteita vuosittain ilman maksutta lähetettämän kuntien takseerausmiehille.

3 luku.

Yhdistyksistä elinkeinonharjoittajain kesken.

23 §.

Elinkeinojen harjoittajat kaupungeissa pankoot, joko kaikki yhteisesti, taikka jakaantuen enintänsä kolmeen parveen, kaupan, tehdasteollisuuden ja käsityön mukaan, toimeen yhdistyksiä niitten asiain hoitamista varten, jotka koskevat niitä elinkeinoja, joita yhdistyksen jäsenet harjoittavat.

Likintä huolta yhdistyksien vaikutustoimesta pitävät valtuusmiehet, joiden tulee hoitaa niiden kassoja ja muuta omaisuutta, antaa niitä mietintöjä ja selityksiä, joita asianomaiset virkakunnat yhdistyksiltä vaativat, ulosantaa kisällitodistuksia ja mestarikirjoja niille elinkeinojen työläisille, jotka sellaista todistuskirjaa saadusta taitavuudesta haluavat, koettaa sovittaa eripuraisuutta ja riitoja, joita elinkeinonharjoittajain ja heidän työntekijäinsä välillä syntyy, kuin myös erinomattain silmällä pitää oppilaisien ja muiden elinkeinoissa työskenteleväin työläisten opetusta, hoitoa ja sävyisää kohtelemista.

Entisten ammattikuntain, niinkuin myös kisälliyhdistysten kokoon keräämät kassat, joiden hallintoa käsityöläisyhdistyksien valtuusmiesten myös tulee valvoa ja, milloin niin tarpeelliseksi katsottaneen, haltuunsa ottaa, pitää tarkoituksensa mukaan käytettämän avun antamiseen puutteessa oleville tahi epäkykyisille jäsenille siinä elinkeinossa, jonka harjoittajat ovat kassaan koonneet, taikka enemmän taidon edistämiseksi samaan elinkeinon kuuluvissa toivokkaissa nuoremmissa työntekijöissä, älköönkä niitä mainittua tarkoitusta vastoin hävitettäväksi tahi vielä eläviltä ammatinjäseniltä heidän yksityiseksi hyödyksensä käytettäväksi.

Vert. K. A. työntekijäin apukassoista syysk. 2 p. 1897.

24 §.

Elinkeinoyhdistyksen jäsen on jokainen, joka kaupungissa harjoittaa elinkeinoa semmoisen ilmoituksen jälkeen, kuin 2 ja 3 §:ssä sanotaan.

Jäsenen tulee suorittaa ne vuosimaksot, jotka yhdistyksen tarkoituksen ylläpitämiseksi asianmukaisessa järjestyksessä ulostakseerataan.

Ne, jotka 6 §:n mukaan ovat saaneet luvan elinkeinon harjoittamiseen, ovat myöskin velvoitetut suorittamaan mainitut maksot, mutta yhdistyksen jäsenten vallassa on, semmoisten henkilöin käytöksen laadun mukaan, heille sallia tahi heiltä kieltää pääsyä yhdistyksen kokouksiin tahi äänestysvallan käyttämistä niissä.

25 §.

Jokainen yhdistys tekköön itsellensä järjestyssäännön ja ilmoittakoon sen maistraatin tahi järjestysoikeuden kautta läänin kuvernöörille vahvistuksen saamista varten. Järjestyssäännön pitää sisältämän määräyksiä valtuusmiesten lukumäärästä ja niiden valinnasta, jäsenten yhdistykselle suoritettavain vuosimaksujen määrämisen tavasta sekä kisällitodistusten ja mestarikirjain maksoista, niin myös oppi- ja työsopimusten sisäänkirjoittamisesta, yhdistyksen ja valtuusmiesten kokoontulojen ajasta, ynnä muuta, mitä yhdistys toimensa järjestämiseksi saattaa pitää tarpeellisena noudatettavaksi säätää.

26 §.

Niiden asiain käyttelemistä varten, jotka koskevat eripuraisuutta ja riitoja elinkeinonharjoittajain ja heidän työntekijäinsä välillä, lisätään valtuusmiesten lukumäärä puolella tahi sitä lähimmällä ylemmällä luvulla, johon valitaan hyvämaineisia ja täysivaltaisia työntekijöitä kaupungista.

Jos elinkeinoinhin kuuluvat työntekijät kaupungissa ovat laillisessa järjestyksessä välillensä tehneet yhdistyksen keskenäistä avun antamista varten, toimittavat semmoisen yhdistyksen jäsenet sanotun vaalin; muussa tapauksessa valtuusmiehet itse valitkoot yllämainitun työntekijämäärän.

Näin lisättyjen valtuusmiesten tulee esille ottaa sekä koettaa suorittaa taikka, jos tämä ei onnistu, kohtuullisuuden perustusten mukaan tutkia ja ratkaista sanottuja riitaisuuksia.

Se riitaveli, joka ei tyydy valtuusmiesten päätökseen, saapi neljäntoista päivän kuluessa sen julistamisesta haastattaa vastuspuolensa laillisen tuomioistuimen eteen; muutoin on päätös laillisen voiman saanut ja ulosotonalainen.

27 §.

Yhdistysten pitää antaman elinkeinonharjoittajille sekä työntekijöille ja oppilaisille tilaisuutta saada heidän välillensä

tehdyt sopimukset oppi- ja työajasta, palkasta ja muista ehdoista kirjoitetuiksi valtuusmiesten kokouspöytäkirjaan, helpoa sisäänkirjoitusmaksua vastaan, joka on elinkeinonharjoittajan suoritettava. Samoin ovat yhdistykset velkapäät koh- tuulliseen hintaan elinkeinotyöläisten saatavilla pitämään todistuskirjoja, joihin arvolauseet työntekijäin käytöksestä, taidosta ja palvelusajasta voidaan kirjoittaa.

4 luku.

Elinkeinoapulaisista, työntekijöistä ja oppilaisista.

28 §.

Jos elinkeinonharjoittaja tahtoo siinä sopimuksessa eli kontrahdissa, jonka kautta hän ottaa apulaisia tahi työntekijöitä, heidän kanssansa suostua vissistä ajasta sopimuksen kestämiselle, ei tämä aika saa olla pitempi kuin kolme vuotta.

Oppisopimus, joka tekee elinkeinonharjoittajan velvolliseksi, oppilaisen työtä siten palkitaksensa, opettamaan ja harjoittamaan häntä elinkeinon, käsittäköön korkeintansa viiden vuoden ajan, siihen luettuna puolen vuoden koetusaika, jonka loppua ennen sopimus voidaan purkaa, jos jompikumpi asiallinen katsoo itsellensä olevan syytä siihen.

Sopimusta, jonka kautta holhonalainen otetaan työhön tahi oppiin, ja jonka, jos ei hän itseänsä elätä omalla työllänsä, hoitomie hänen puolestansa tekee, ei kuitenkaan saa ulontaa sitä aikaa edemmäksi, jolloin holhonalainen astuu täysivaltaisuuden ikään, muussa tapauksessa, kuin että nuorukainen, joka on täyttänyt kahdeksantoista vuotta, elinkeinoyhdistyksen valtuusmiesten edessä siihen suostuu ja hänen hoitomiehensä sen myöntää.

29 §.

Jos sopimusta tehtäessä ei ole mitään määrätty sopimuksen lakkaamisen ajasta, olkoon siinä suhteessa molemmin puolin ylössanomisaikaa neljätoista päivää.

30 §.

Jos ei työ- tahi oppisopimus ole kirjallisesti tehty, on kummallakin sopijalla valta kirjoituttaa sopimus asianomaisen elinkeinoyhdistyksen pöytäkirjaan, niinkuin 27 §:ssä on sanottu.

31 §.

Elinkeinonharjoittajalla on oikeus työntekijäinsä noudattaviksi määrätä ohjeet työtunneista, vaarinoitoista työssä ollessa, uhkasakoista epäjärjestyksiä tahi laiminlyömissä varten, ylössanomisesta ennen lähtöä y. m. Semmoisilla järjestysohjeilla on, jos eivät sodi yleistä lakia vastaan, laillisen työsopimuksen voima, ehdolla, että ne ovat tehdyt sillä kielellä, jota työntekijä osaa, ja että yksi kappale niitä on annettu asianomaiselle elinkeinoyhdistykselle kaupungissa tahi kruununvuodille maalla, ja toisia kappaleita, joihin todistus tästä on kirjoitettu, löytyy tehtaassa tahi verstaassa tahi työpaikalla julkinaulattuina. Kun ohjeita näin ruvetaan käyttämään ja ne julkinaulataan, pitää sen tapahtua esteettömäin todistajain läsnä ollessa niiden työntekijäin tietäen, joilla siihen aikaan on työpaikka puheena olevan elinkeinonharjoittajan luona. Näitä työntekijöitä vastaan ei järjestysohjeilla ole sitovaa voimaa, ennenkuin se ylössanomisaika ohjeiden julkaisemisen jälkeen on kulunut, jonka perästä heidän on ollut oikeus muuttaa pois; ollen toki uusien järjestysohjeiden julkaiseminen kussakin tapauksessa ylössanomisen voimainen työnteettäjän puolelta.

32 §.

Elinkeinonharjoittajan tulee isällisesti valvoa, että hänen talossaan ja ruoassaan olevat apulaiset, työntekijät ja oppilaiset, etenkin alaikäiset, pysyvät jumalanpelvossa, säädyllisyydessä ja hyvissä tavoissa sekä saavat terveellisen asunnon, niin myös sopivan ja riittävän ravinnon.

Elinkeinonharjoittaja on velvollinen valvomaan sitä, että oppilaisensa ja holhonalaiset työntekijänsä ahkerasti käyvät sunnuntai-koulussa tahi muussa elinkeinoja varten perustetussa oppilaitoksessa. Jos hänellä on luonansa opissa tahi työssä nuorempia kuin viidentoistavuotiaita lapsia, jotka eivät ole kansakoulua läpikäyneet tahi muulla tavoin oppineet alemmille kansakouluille määrättyjä aineita, pitää hänen voida näyttää toteen, että hän on hankkinut heille tilaisuutta semmoiseen, sanotun koulun oppijaksoa vastaavaan opetukseen, jota kunnassa voipi saada.

Elinkeinonharjoittajan tulee myös työntekijäinsä ja oppilaistensa työssä pitämisen suhteen tarpeenmukaisesti katsoa heidän terveyteensä ja työvoimiinsa sekä ryhtyä tarpeellisiin

toimiin varjellaksensa heitä ruumiin vahingoista määrättyjen töiden toimittamisessa.

Tätä pykälää on eräiltä kohdin muuttanut *K. A. teollisuusammateissa olevain työntekijöiden suojelemisesta huhtik. 15 p. 1889.*

33 §.

Nuorempaa kuin kaksitoistavuotiasta lasta ei saa ottaa tehdas- tai käsityöhön, ellei sen hoitomies paikkakunnan lääkärin antamalla todistuksella todeksi vahvista, että sitä voidaan lasta vahingoittamatta sallia.

Nuorempaa kuin viisitoistavuotiasta lasta ei saa elinkeinotyössä pitää kauvemmin kuin kahdeksan tuntia päivässä, soveliailla väliajoilla.

Sitä, joka ei ole täyttänyt kahdeksatoista vuotta, ei saa käyttää työhön sinä aikana, joka on kello 9:stä illalla kello 5:teen aamulla, ilman hänen hoitomiehensä luvatta ja paikkakunnan lääkärin todistuksetta, että se vahingotta työläisen terveydelle tapahtua voi, jota varten semmoinen alaikäinen yötyöläinen vähintään kerran vuodessa on lääkärin tarkastettava.

Tätä pykälää on eräiltä kohdin muuttanut *K. A. teollisuusammateissa olevain työntekijöiden suojelemisesta huhtik. 15 p. 1889.*

34 §.

Apulaiset, työntekijät ja oppilaiset ovat velvolliset osoittamaan elinkeinonharjoittajalle tai sille, jonka hän sijaansa panee, kunnioitusta, uskollisuutta ja kuuliaisuutta, tarkalleen noudattamaan suostuttua tai paikkakunnassa tavallista työaikaa, ahkerasti ja huolellisesti täyttämään tehtävänsä, niin ettei heidän laiminlyömisensä tai huolimattomuutensa kautta elinkeinonharjoittajan tavara pahennu, olemaan julkaisematta elinkeinoliikettä ja sen harjoittajan asioimatilaa koskevia olosuhteita, sävyisästi kohtelemaan muita työntekijöitä ja palvelijoita sekä olemman pahoin pitelemättä alaikäisiä työntekijöitä tai oppilaisia.

Oppilaiset ja muut työntekijät, sekä mies- että naispuoliset, ovat, kunnes täyttävät, edelliset kahdeksantoista ja jälkimäiset neljätoista ikävuotta, kohtuullisen kurituksen alaisia, jonka antakoon elinkeinonharjoittaja taikka hänen sijaisensa; kuitenkin on semmoinen kuritus annettava ainoastaan alaikäisen hoitomiehen taikka kutsutun vieraanmiehen läsnä ollessa.

Jos elinkeinonharjoittaja on oppiin tai palvelukseen luoksensa ottanut köyhän lapsen, jolla ei ole hoitomiestä, olkoon

hänellä vanhemman oikeus semmoisen lapsen suhteen, kunnes se on tullut täysivaltaiseen ikään.

Vrt. *palkkaussäänt. tammik. 30 p. 1865, 3 ja 12 §.*

35 §.

Elinkeinonharjoittaja on velkapää apulaisillensa, työntekijöillensä ja oppilaisillensa maksamaan sovitun rahapalkan maan käyvässä rahassa, ja älköön rahanosoituksia tahi tavaroita sen asemesta käytettävä. Hän on myös velvollinen sille niistä, joka semmoista haluaa, antamaan todistuslauseen osoitetusta työtäidosta ja käytöksestä sekä, kun he hänen työstänsä eroavat, heille antamaan erotodistuksen, joka sisältää niin hyvin nämä todistuslauseet kuin myös ajan, jonka he ovat hänen tykönsä työtä tehneet.

36 §.

Elinkeinonharjoittaja on oikeutettu ilman edellä käynnyttä ylössanomista heti luotansa erottamaan apulaisen, työntekijän tahi oppilaisen, kun tämä:

1:ksi tekee itsensä syylliseksi varkauteen, petokseen tahi muuhun epärehellisyyteen, on juovuksissa työpaikassa tahi sinne myötänsä vie väkeviä juomia;

2:ksi osoittaa uudistettua epäkuuliaisuutta elinkeinonharjoittajaa tahi hänen sijaistansa kohtaan tahi käyttää ruumiillista väkivaltaa tahi törkeätä solvausta heitä taikka heidän perheitensä jäseniä vastaan;

3:ksi viettelee työkumppaneitansa tekoihin, jotka sotivat lakia, oppi- tahi työsopimusta taikka hyvää tapaa vastaan;

4:ksi on kelvoton täyttämään sitä työtä, jota hänen työ- tahi oppisopimuksensa tarkoittaa, potee paranematonta tahi inhoittavaa tautia taikka omasta syystänsä on tullut kykenemättömäksi työnsä jatkamiseen;

5:ksi tuomitaan syylliseksi suurempaan rikokseen;

6:ksi tahallansa turmelee työkaluja tahi työaineita;

7:ksi varomattomasti pitelee tulta.

37 §.

Apulainen, työntekijä ja oppilainen on oikeutettu ilman edellä käynnyttä ylössanomista saamaan lähtötodistuksen elinkeinonharjoittajalta seuraavissa tapauksissa:

1:ksi jos sovitun työn pitkittäminen tuottaa haittaa työtä tekevän terveydelle;

2:ksi jos elinkeinonharjoittaja tahi tämän sijassa olija tekee väkivaltaa hänelle;

3:ksi jos elinkeinonharjoittaja tahi tämän sijainen koettaa häntä houkutella laittomiin tahi siveyttömiin tekoihin taikka ei suojele häntä niistä;

4:ksi jos palkkaa ei makseta sovitulla tavalla, sekä jos ei elinkeinonharjoittaja anna kappaletyötä varten otetulle työntekijälle riittävätä työtä.

38 §.

Paitsi tämän edellisessä §:ssä mainituista syistä lakkaa oppisopimus myöskin olemasta oppilaiselle sitovainen:

1:ksi jos oppilaista velvoitetaan muuhun työhön kuin mitä oppisopimus koskee;

2:ksi jos ei elinkeinonharjoittaja suojele oppilaista sortamista vastaan hänen luonansa olevilta kisälleiltä tahi muilta työntekijöiltä;

3:ksi jos elinkeinonharjoittaja muuttaa toiseen kuntaan.

Ja on elinkeinonharjoittaja näissä tapauksissa velvollinen, vaatimuksesta, antamaan oppilaiselle erotodistuksen.

39 §.

Jos tehdas- tahi käsityöelinkeinossa oleva oppilainen tahi työntekijä tahtoo taitavuuden ja hyvän käytöksen todistukseksa saada kisällikirjan, ilmoittakoon itsensä sitä varten asianomaiselle yhdistykselle. Jos hän hyvällä edistymisellä on läpikäynyt sunnuntaikoulun tahi muun elinkeinoja varten perustetun oppilaitoksen taikka muutoin on hankkinut tyydyttävän taidon niissä oppiaineissa, joita sellaisissa kouluissa esitellään, ja todistaa eläneensä siveästi ja kunnollisesti sekä tehdyllä näytteellä osottaa saavuttamansa taidon elinkeinossa, annettakoon hänelle semmoinen kirja.

Kisälli, joka vähintäänkin kaksi vuotta on tehnyt työtä elinkeinossaan ja siinä saavuttanut erinomaisempaa taitavuutta, mahtakoon, jos hän on täysivaltaisessa iässä ja asianomaisen yhdistyksen silmälläpitäessä tekee mestarinäytteen, saada mesi tarin nimen ja kirjan,

5 luku.

Edesvastauksesta tämän asetuksen sääntöjen rikkomisesta.

40 §.

Joka ilman edellä käynnyttä asianmukaista ilmoitusta tahi saatua lupaa, missä sitä tarvitaan, harjoittaa elinkeinoa, taikka joka menee yli sen elinkeino-oikeuden, joka tämän asetuksen ja annettujen määräysten mukaan hänellä on, vetäköön sakkoo kymmenestä aina viiteen sataan markkaan asti.

41 §.

Elinkeinonharjoittaja, joka rikkoo 33 §:n sääntöjä vastaan, maksakoon sakkoo kymmenestä aina sataan markkaan asti niistä jokaisesta, joita hän sillä tavoin vastoin näitä sääntöjä on työssänsä käyttänyt tahi käyttää antanut, vaikei mitään vahinkoakaan ole tapahtunut.

Minkä verran tätä §:ä on muutettu, kts. *K. A. teollisuusammateissa olevain työntekijöin suojelemisesta huhtik. 15 p. 1889.*

42 §.

Jos elinkeinonharjoittaja on rikkonut sitä vastaan, mitä 17, 28, 32 tahi 35 §:ssä on säädetty, taikka jos hän laiminlyö 37 tahi 38 §:ssä mainituissa tapauksissa antaa todistusta, vetäköön sakkoo kymmenestä aina viiteen sataan markkaan asti, ja olkoon, jos yleinen laki samalla on tullut rikotuksi, siitä eriksensä edesvastauksessa; palkitkoon myös kaiken hänen syystänsä tulleen vahingon ja kulungin.

Vert. *R. L. 36: 13* sekä *K. A. tavaraleimain suojelemisesta helmik. 11 p. 1889* ja *K. A. teollisuusammateissa olevain työntekijöin suojelemisesta huhtik. 15 p. 1889.* — Ks. myös *K. A. patenttioikeudesta tammik. 21 p. 1898.*

43 §.

Apulaisen, työntekijän tahi oppilaisen, joka rikkoo sitä vastaan, mitä 34 tahi 36 §:ssä on säädettyinä, pitää palkitseman tuottamansa vahinko ja vetämän sakkoo kymmenestä aina kolmeen sataan markkaan asti, ellei rikostyöstä ole yleisen lain mukaan edesvastausta.

44 §.

Jos elinkeinonharjoittaja luotansa eroittaa apulaisen, työntekijän tahi oppilaisen taikka nämät lakkaavat työstänsä elin-

keinonharjoittajan tykönä muussa järjestyksessä kuin mitä heidän välillensä tehty oppi- tahi työsopimus tahi 29 § sekä 36, 37 ja 38 § tässä asetuksessa määräävät, taikka jos elinkeinonharjoittaja ottaa tykönsä toisen miehen apulaisen, työntekijän tahi oppilaisen, joka ei ole oikealla tavalla tullut tämän luota erotetuksi, vetäköön sakkoo kymmenestä aina viiteen sataan markkaan asti ja palkitkoon kaiken vahingon.

Elinkeinonharjoittajalla on oikeus poliisiviranomaisen tahi Keisarin käskynhaltijan kautta saada se, joka on sopimuksen rikkonut, viipymättä työhön tuoduksi tämän omalla kustannuksella.

45 §.

Sakot, joihin joku tämän asetuksen mukaan on tuomittu, menkööt kolmijakoon ja ovat, maksuvarain puutteessa, muutettavat vesi- ja leipävankeudeksi, joka vastaa kolmatta osaa sakkomäärästä.

Ks. R. Vp. A. 4 §:n 8 k. ja 6 §:n 1 k.

6 luku.

Erinäisiä säännöksiä.

46 §.

Valitukset kelvottomasta työstä tahi pilalle menneestä teoksesta ja sen kautta tulleesta vahingosta ja tappiosta, sekä muut riidat ostajain ja elinkeinonharjoittajain välillä, kuin myös kaikki kanteet rikostöistä tätä asetusta vastaan ajetaan yleisen tuomioistuimen tykönä, ellei asia erinäisten asetuksien mukaan kuulu poliisikamarin käytettäviin.

47 §.

Tällä asetuksella pitää olla laillinen voima 1 päivästä tammikuuta 1880 alkaen.

Sen kautta kumotaan Kauppakaaren 2 ja 3 luku, 4:nen luvun 1, 2, 3 ja 5 §, 5 luku ja 6 luvun 1 §, viimemainittu lainpaikka edellä 10 §:ssä määrättyllä poikkeuksella, Kuninkaallinen asetus 28 p:ltä huhtikuuta v. 1681, ammattijärjestys 27 p:ltä kesäkuuta v. 1720, kauppajärjestys 19 p:ltä joulukuuta v. 1734, Kuninkaallinen kirje 23 p:ltä tammikuuta v. 1770, Keisarilliset

asetukset 19 p:ltä joulukuuta v. 1859 kauppapapudeista maalla, 24 p:ltä helmikuuta v. 1868 kaupasta ja elinkeinoista, sekä 20 p:ltä elokuuta v. 1873 muutoksista ja lisäyksistä siihen, jota paitsi 29 p:nä toukokuuta v. 1739 annetut käsiteollisuuden- ja hantvärkkiprivilegiumit, hallijärjestys 2 p:ltä huhtikuuta v. 1770 sekä 9 p:nä kesäkuuta v. 1873 annetun merilain 6, 9 ja 16 §§, niin myös muut elinkeinoista annetut asetukset lakkaavat voimassa olemasta niiltä osilta kuin ne tämän kautta ovat muuttuneet.

Mitä 2 §:n viimeisessä momentissa Kuninkaallisen Majesteetin 23 p:nä helmikuuta 1789 annetussa vakuutuksessa valtakunnan porvaristolle ja kaupungeille yleensä säädetään porvari-oikeudesta, kuin myös saman vakuutuksen 5 §, lakkaavat myöskin voimassa olemasta.

Helsingin kaupungin kauppiasyhdistyksen ohjesääntö.

Uudenmaan läänin kuvernöörin vahvistama toukok. 25 p:nä 1869.

1 §.

Kauppiasyhdistyksen, jonka tehtävänä ja tarkoituksena on huoltaa ne asiat, mitkä kauppaelinkeinoon kehityksen ja vaurastumisen edistämiseksi voivat olla yhdistyksen käsiteltäviä, muodostavat kaikki kaupungissa ja sen alueella asuvat henkilöt, jotka, voimassa olevain asetusten mukaisesti, ovat ilmoittautuneet harjoittamaan kauppaliikettä tai joilla siihen on oikeus.

Yleisistä kokouksista.

2 §.

Kauppiasyhdistyksen yleisiä kokouksia, joihin valtuutetut kutsuvat sen jäsenet kaupungissa ilmestyvässä virallisessa sanomalehdessä julkaistulla kuulutuksella, pidetään vähintään kahdesti vuoteen, nimittäin maalisk. ja joulukuulla. Joulukuun kokouksessa valitaan kauppiaista kaksi tilintarkastajaa ja kaksi varamiestä tarkastamaan kauppiassäädyllä kuuluvia, valtuutettujen hoidossa olevia kassoja. Tilit, jotka päätetään kalenterivuositain, pitää olla tarkastettaviksi valmiit ennen lähinnä

seuraavan helmikuun 1 päivää ja ovat, tilintarkastuskertomuksen keralla, tilintarkastajain annettavat valtuutetuille ennen maaliskuun 1 päivää. Maaliskuun kokouksessa vastaanottaa kauppiasyhdistys valtuutettujen tilin kassain hoidosta lähinnä edellisenä vuonna ynnä tilintarkastajain siitä antaman lausunnon sekä päättää tilien hyväksymisestä tahi tutkii niitä vastaan tehdyt muistutukset ja määrää, mihin toimenpiteisiin muistutusten johdosta on ryhdyttävä. Ensinmainituissa kokouksissa käsitellään sitä paitsi 4 ja 16 §:ssä mainitut asiat.

Kauppiasyhdistyksen jäsenet kokoontuvat sitä paitsi muinakin aikoina, kun valtuutetut katsovat tarpeelliseksi ja niin päättävät tahi vähintään kaksitoista yhdistyksen jäsentä kirjallisessa ilmoituksessa, jossa on mainittava se tahi ne asiat, joita varten yhdistyksen kokoonkutsumista halutaan, sitä valtuutetuilta pyytävät.

Muutoin voivat kauppiasyhdistyksen jäsenetkin erittäin päättää kokousten pitämisestä, joihin muut kaupungissa olevat liikemiehet saavat ottaa osaa, tilaisuuden hankkimiseksi Helsingin kaupungin liikemiehille ja teollisuudenharjoittajille jonakin määrätuntina sitä varten määrättyssä huoneistossa useammin kokoontua yhteisesti neuvottelemaan maamme kaupan ja erittäinkin tämän kaupungin kauppa- ja teollisuusetuja koskevista asioista sekä siten aikaansaadakseen helpompaa ja ajanmukaisempaa liikejärjestelmää. Viimeksimainituissa tilaisuuksissa voidaan myös päättää kaikenlaisia pörssi- ja kauppa-asioita.

3 §.

Kun jostakin ilmaantuu erimielisyyttä, toimitetaan äänestys joko avonaisesti tahi, jos niin päätetään, suljetuin lipuin; ja luetaan äänet miesluvun mukaan. Jos äänet käyvät molemmin puolin tasan, tulkoon avonaisessa äänestyksessä päätökseksi se mielipide, jota puheenjohtaja kannattaa, mutta suljetuin lipuin äänestäessä ratkaistaan asia ääniluvun tasan käydessä arvalla.

4 §.

Sittenkun kokouksen aiheuttaneet asiat on käsitelty, saa jäsen ilmoittaa ne kysymykset, mitkä hän haluaa alistaa kauppiasyhdistyksen tutkittavaksi; kuitenkin ei ennen kuin ensiksi pidettävässä kokouksessa käy ratkaisevaa päätöstä tekeminen asioista, joita ei ole ollut kokouskuulutuksessa mainittu.

Valtuutetuista.

Kauppiaasyhdistyksen toimintaa harjoittaa yhdeksän valtuutettua, jotka kauppiaat keskuudestaan valitsevat maistraatin edessä, ollen kullakin valitsijalla yksi ääni.

6 §.

Valtuutetut valitaan joulukuussa kolmeksi vuodeksi, ja eroaa aluksi ensi kerralla valituista $\frac{1}{3}$ ensimmäisen, $\frac{1}{3}$ seuraavan ja $\frac{1}{3}$ kolmannen vuoden lopulla valtuutettujen keskuudessa toimitetun arpomisen nojalla, ja on valtuutettujen ennen marraskuun puoliväliä vuosittain maistraatille ilmoitettava, kutka valtuutetut ovat seuraavana vuonna erovuoroiset. Jos valtuutettu kuolee tahi laillisesti estyy tointaan edelleen hoitamasta, on siitäkin maistraatille ilmoitettava, jotta maistraatti voi toimittaa toiset valtuutetut valituiksi niiden sijaan, jotka ovat erovuoroiset tahi kuolleet tahi ehkä oikeutetut saamaan vapautuksen toimestaan, näissä molemmissa jälkimäisissä tapauksissa siksi ajaksi, mikä vainajan tahi estyneen jäsenen valtuutuskaudesta on jällellä.

7 §.

Sitä, joka on omaisuutensa luovuttanut velkojilleen eikä ole näyttänyt niitä tyydyttäneensä, samoin kuin sitäkin, joka on kauppa-oikeudestaan luopunut tahi sen menettänyt, älköön valtuutetuksi valittako älköönkä hän sen vaaliin osaa ottako.

Joka on valtuutetuksi valittu, saakoon toimesta kieltäytyä, jos hän, toimittuaan kuusi lähinnä edellistä vuotta valtuutettuna, on eroamisvuorossa, on saavuttanut kuudenkymmenen vuoden iän tahi muutoin ilmoittaa esteen, jonka muiden valtuutettujen enemmistö hyväksyy.

8 §.

Valtuutetut valitsevat kunkin vuoden alussa yhden jäsenistään sen vuoden kokouksissa johtamaan puhetta sekä kauppiaasyhdistyksessä että valtuutettujen kokouksissa ja sitä paitai varapuheenjohtajan. Jos molemmat ovat estetyt jossakin kokouksessa saapuvilla olemasta, valitaan puheenjohtaja siksi kerraksi.

9 §.

Valtuutetut kokoontuvat puheenjohtajan kutsumuksesta niin usein kuin pidetään tarpeellisena niiden asiain käsittelyä varten, jotka helmikuun 24 päivänä 1868 annetun armollisen asetuksen mukaan ovat kauppiasyhdistyksen valtuutettujen käsiteltäviä, niin myös muutoin yhdistyksen asiain hoitoa ja tämän ohjesäännön noudattamisen silmälläpitoa varten, sekä yhdistyksen oikeuden ja edun valvomiseksi kulloinkin sattuvissa tapauksissa.

10 §.

Kun kolme valtuutettua puheenjohtajalta kirjallisesti pyytää kokousta ja silloin samalla ilmoittaa, mitä tarkoitusta varten he sitä haluavat, on puheenjohtaja velvollinen heti kutsuttamaan valtuutetut koolle.

11 §.

Kutsumus kokoukseen on puheenjohtajan kirjallisesti annettava ja jokaisen valtuutetun tiedoksi saatettava, mikäli mahdollista, viimeistään päivää ennen. Kutsumuksessa on mainittava keskusteltaviksi tulevat asiat.

12 §.

Valtuutetuilla tai heidän asianmukaisesti valitsemallaan asiamiehellä on oikeus valittaa sellaisista viranomaisten antamista päätöksistä, joihin valtuutetut eivät tyydy, sekä muutoin ryhtyä niihin asetustenmukaisiin toimenpiteisiin, joita kauppiasyhdistyksen edun kannalta katsotaan tarpeellisiksi, niin myös tuomioistuimessa yhdistyksen puolesta kantaa ja vastata.

13 §.

Päätöksen aikaansaamiseksi valtuutettujen kokouksessa pitää vähintään viisi jäsentä olla saapuvilla; ja asiat ratkaistaan avonaisella äänestyksellä; äänen käydessä tasan tulee päätökseksi puheenjohtajan mielipide. Valtuutettu, joka ilman laillista estettä on saapumatta kokoukseen, johon hänet on kutsuttu, on läsnäolevain jäsenten kera yhteisesti vastuunalainen tehdyistä päätöksistä.

Yleisiä säännöksiä.

14 §.

Sekä kauppiasyhdistyksen että sen valtuutettujen kokouksissa on siitä mitä siellä tapahtuu valtuutettujen sihteeriksi ottaman, siihen toimeen sopivan henkilön tehtävä pöytäkirja, ja sihteeri samoin kuin vahtimestarikin, jonka valtuutetut voivat palvelukseensa ottaa, saavat yhdistyksen kassasta valtuutettujen määräämän palkkion.

Kauppiasyhdistyksen ja valtuutettujen kokouksissa tehdyt pöytäkirjat on seuraavassa kokouksessa tarkistettava. Pöytäkirjanote pitää jokaisen, joka sitä pyytää, saada samasta lunastuksesta, mikä on määrätty maksettavaksi maistraatin pöytäkirjanotteista; ja tulee tämä lunastus sille henkilölle, joka hoitaa sihteerintehtävät.

15 §.

Kauppiasyhdistyksen lausunnot allekirjoittaa puheenjohtaja, mutta valtuutettujen antamat allekirjoittavat kaikki valtuutetut, ja molemmat varmentaa sihteeri, joka yksin vastaa siitä että pöytäkirjanotteet, jotka hän yksin allekirjoittaa, ovat oikeat.

16 §.

Kauppiasyhdistyksen kassoja hoitavat valtuutetut yhteisvastuullisina seuraavain säännösten mukaisesti:

Kauppiasyhdistyksen yhteisenä kassana ovat varat, joita kertyy yhdistyksen jäsenten suorittamista maksuista ja jotka kaupungin rahatoimikonttorin on muiden kaupunginverojen kerralla kannettava, kunnes varainkannosta toisin päätetään. Tämän kassan varoista suoritetaan toistaiseksi kaikki yhdistyksen asiain hoidosta koituvat kustannukset. Joulukuulla pidettävässä vuosikokouksessa on valtuutettujen, kassan tilaa ja ilmaantuneita tarpeita silmälläpitäen, ehdotettava, onko ja minkä määräisiä maksuja ensintulevana vuonna tarpeen, minkä jälkeen yhdistys sopii ja päättää sekä apumaksujen määrästä että niiden suoritustavasta.

Kassat, jotka päätöksen nojalla nyt tahi vastedes asetetaan valtuutettujen hoidettaviksi, ovat hoidettavat niiden johto-

sääntöjen mukaan, joita asianomaiset osakkaat kassain kera valtuutetuille antavat.

17 §.

Ehdotuksen tämän ohjesäännön muutokseksi tai lisäykseksi saa tehdä ainoastaan yleisessä varsinaisessa kokouksessa, eikä muutosta eikä lisäystä voi tehdä, ellei vähintään kaksi kolmasosaa läsnäolevista jäsenistä siihen myönnä.

Helsingin kaupungin meklari- ja laivansuorijajärjestys.

K. Senaatin vahvistama elokuun 26 päivänä 1863.

1 §.

Meklari otetaan avustamaan tavarain, kiinteistöjen, laivain tai laivanosain sekä vekselien ostossa tai myynnissä ynnä erinäisten rahasuorituksia koskevain asiakirjain, vuokra- tai muiden välikirjain laadinnassa, laivanrahtauksessa ja suorimisessa y. m. y. m.

2 §.

Älköön meklariksi otettako muuta kuin se, joka on Suomen kansalainen, hallitsee itseään ja omaisuuttaan, on tunnettu rehelliseksi ja, paitsi että omaa tietoa ja kokemusta kaupassa ja kaupankäynnissä, on tarkoin perehtynyt meklarinammatin tehtäviin.

Sille, joka on omaisuutensa velkojilleen luovuttanut, älköön meklarintointa annettako, ennenkuin hän näyttää ne tyydyttäneensä.

3 §.

Meklarinammatin harjoittamiseen ei vaadita porvarioikeutta.

4 §.

Kauppiasyhdistys tai sen valtuutetut tutkivat, onko tarpeellista asettaa meklari, sekä määräävät, milloin kysymys siitä otetaan käsiteltäväksi. Jos silloin syntyy erimielisyyttä, noudatettakoon sitä mielipidettä, jota useimmat kokouksessa läsnäolevat kannattavat. Äänten käydessä tasan raukeaa asia.

5 §.

Kun kauppiasyhdistys tahi sen sijaan valitut valtuutetut päättävät meklarin asetettavaksi, ilmoittakoot siitä kaupungin maistraatille, jonka silloin tulee julkipanemalla tiedonannot pörssissä tahi, ellei pörssiä ole, raatihuoneella sekä ilmoittamalla kaupungin sanomalehdissä kuuluttaa, että hakemukset meklarintoimen saamisesta on maistraattiin annettava viimeistään kello kaksitoista kolmantenakymmenentenä päivänä siitä, jolloin julkipano naulattiin; ja antakoon maistraatti sitten tämän ajan kuluessa saapuneet hakemukset kauppiasyhdistykselle tai sen valtuutetuille, jotka, sittenkun asianmukainen kutsumus, siinä mainitsemalla kokouksen tarkoitus, on annettu, saavat meklariksi ottaa yhden tai useamman hakijoista, jos enemmän kuin puolet kaikista kokouksessa läsnäolevista jäsenistä yhtyy valitsemaan saman henkilön. Kauppiasyhdistyksen tahi sen valtuutettujen ilmoituksen saatuaan antakoon maistraatti siten valitulle meklarille määräyksen virkaan. Ellei kukaan hakijoista saa tuollaista äänimäärää, uudistettakoon äänestys joko heti tahi seuraavassa kokouksessa, mutta ellei silloinkaan saavuteta edellä mainittu äänenemmistöä, pidetään kysymys meklarin ottamisesta sillä kertaa rauenneena.

6 §.

Jos meklari taudin tai muun laillisen esteen tähden tulee kykenemättömäksi tahi estyy virkaansa hoitamasta, pitää hänen siitä ilmoittaa kauppiasyhdistykselle sekä ehdottaa toinen henkilö hänen vastuullaan tointa hoitamaan.

Jos kauppiasyhdistyksellä ei ole ehdotettua henkilöä vastaan mitään muistuttamista, ilmoittakoon siitä maistraatille, joka hänelle antaa määräyksen hoitaa varsinaisen meklarin tehtäviä hänen esteensä jatkuessa.

7 §.

Meklari, joka luovuttaa omaisuutensa velkojilleen, lakatsoon toimestaan, kunnes on näyttänyt ne tyydyttäneensä; ja määrätköön maistraatti siksi ajaksi jonkin toisen kauppiasyhdistyksen tahi sen valtuutettujen hyväksymän henkilön hänen sijaansa, jos sitä pidetään tarpeellisena; ja pitää kauppiasyhdistyksen tahi sen valtuutettujen myös, viran avonaiseksi tultua tahi kun muutoin katsotaan tarpeelliseksi, maistraatille ehdottaa jokin 2 §:ssä mainituilla ominaisuuksilla varustettu henkilö

määrättäväksi meklarinvirkkaa hoitamaan, kunnes kysymys uuden meklarin ottamisesta ehditään asianmukaisessa järjestyksessä lopullisesti ratkaista. Jos yhdistyksen jäsenten kesken tästä syntyy eri mieliä, noudatettakoon mitä 4 ja 5 §:ssä siitä sanotaan.

8 §.

Ennenkuin meklari vakinaisesti tahi toistaiseksi toimeensa otetaan ja ryhtyy virkaansa hoitamaan, vannokoon maistraatin edessä uskollisuus- ja kuuliaisuusvalan sekä tämän meklarivalan:

„Kun minut on otettu meklariksi (määrätty hoitamaan meklarintointa) N. N:n kaupungissa, niin tahdon ja lupaan rehellisesti, uutterasti ja puoltamattomasti täyttää kaikki minulle tässä toimessa kuuluvat velvollisuudet sekä olla ilmaisematta mitä minulle samassa virassa salaisuutena uskotaan; tämän lupaan kunniani ja omantuntoni kautta pitää, niin totta kuin Jumala minua auttakoon ruumiin ja sielun puolesta.“

Vala on myös kirjallisesti maistraattiin annettava.

9 §.

Meklarin ei ole lupa itse harjoittaa vekselien eikä tavarain kauppaa eikä ottaa sellaiseen kauppaan osaa välittömästi eikä myöskään käyttämällä toisen henkilön nimeä; ei myöskään kenenkään toisella paikkakunnalla asuvan asiamiehenä hänen vekseli-, tavara- tahi muihin kauppa-asioihinsa ryhtyä, ellei toimen antaja joko itse tahi valtuutetun kautta ole päättämipaikalla saapuvilla; kuitenkin saakoon, muussakin tapauksessa, meklari, joka samalla on laivansuorija, myydä vekselin, kun laivuri häntä siihen toimeen käyttää laivansuorijana.

10 §.

Älköön meklari päättämänään vastaanottako älköönkä, niinkuin 11 ja 12 §:ssä mainitaan, kirjaan pankko muuta sopimusta, kuin minkä hän itse omakohtaisesti on sopimuskumppanien kesken laatinut. Jos toisin tehdään ja riitaa syntyy siitä, mitä siten on päätetty, olkoon siitä kaupasta annettu todistus mitätön.

11 §.

Kaikista päättämistään sopimuksista on meklari velvollinen laatimaan ja nimellään allekirjoittamaan todistuksen, jossa mainitaan sopimuskumppanien nimet, sopimuksen laatu esineitä, määrää ja hintaa silmälläpitäen sekä kaikki siinä sovitut ehdot.

Sellaista kauppatoimistusta toimittakoon meklari kappaleen kullekin sopimuskumppanille, vekselistä ja vakuutus sopimuksesta neljän tunnin kuluessa päättämisestä ja kaikista muista sopimuksista ennen kello kymmentä seuraavan arkipäivän edelläpuolisen.

12 §.

Erityiseen kirjaan, jonka jokainen lehti alusta loppuun on varustettu järjestysnumerolla ja joka kaupungin maistraatin edessä on läpivedetty ja sen sinetillä suljettu sekä jonka ensimmäisellä ja viimeisellä sivulla on maistraatin todistus lehtien luvusta, pitää meklarin päivittäin kirjoittaa ja yhtä tarkasti, kuin kauppatoimistuksen sisällyksestä on lähinnä edellisessä pykälässä säädetty, muistoon panna kaikki päättämänsä sopimukset, lukuunottamatta kuitenkaan niitä, joista 20 §:n c momentissa säädetään.

Tämä kirja älköön sisältäkö mitään mikä koskee muita asioita. Sen raaputtaminen olkoon aivan kielletty samoin kuin sellainen ylipyyhintäkin, että ennen kirjoitettu sen johdosta käy mahdottomaksi lukea.

Meklari olkoon muutoin velvollinen, markan lunastuksesta kultakin vekseliltä, pyynnöstä erityiseen edellä säädetyn laatuiseen kirjaan rekisteröimään sekä nimileimallaan ja järjestysnumerolla varustamaan vekselit, jotka hänelle niiden nimikirjoituksen oikeaperäisyyden todistamiseksi näytetään.

13 §.

Mainitut kirjat on meklarin niin säilytettävä, että niiden sisällys ei tule tiedoksi muille kuin sopimuskumppaneille ja heidän oikeudenomistajilleen, ellei riidan syntyessä tuomari vaadi kirjasta riidanalaista asiaa koskevaa otetta; älköönkä meklari muutoinkaan ilmaisko, mitä hänelle virassaan on salaisuutena tiedoksi uskottu.

Jos meklari kuolee tahi luovuttaa omaisuutensa velkojainsa tyydyttämiseksi, on edellisessä tapauksessa hänen kuolinpesänsä osakasten ja jälkimäisessä velanalaisen pesän uskottujen miesten velvollisuus viipymättä maistraattiin antaa meklarin kirjat siellä sinetin alla säilytettäväksi; kuitenkin olkoon meklarilla, joka on omaisuutensa konkurssiin luovuttanut, oikeus saada kirjansa takaisin saatuaan asianmukaisen luvan uudelleen harjoittaa meklarin ammattia. Jos meklari tuomitaan virkansa menettäneeksi,

määrätköön tuomari kirjat sinetöitäväksi ja annettavaksi maistraatin säilyyn. Jos meklari vapaaehtoisesti luopuu toimestaan, on kirjat niinkään sinetöityinä annettava maistraattiin.

14 §.

Kaupungeissa, joissa on pörssi, pitää, kun kauppiasyhditys tai sen valtuutetut tarpeelliseksi tutkivat, pörssihuoneistosta huone maksutta luovuttaa meklarin noterauskonttoriksi. Jos kaupungissa on useampia meklareja, on heidän itsekunkin tätä konttoria johdettava määräaika ja siinä järjestyksessä, kuin he keskenään maistraatin edessä sopivat tahi, ellei sellaista sopimusta saada aikaan, maistraatti määrää.

15 §.

Johtajan hoidossa on meklarin noterauskonttorissa säilytettävä erinäisiä noterauskirjoja, yksi vekseli- ja yksi tavarakauppoja sekä yksi julkisten paperien hinnan noterausta varten, folioituina, läpivedettyinä, sinetöityinä ja maistraatin todistuksella varustettuina, niinkuin meklarikirjoista on 12 §:ssä säädetty. Konttorinjohtajalle pitää kunkin meklarin puolen tunnin kuluessa pörssiliikkeen päättymisestä antaa ilmoitus hänen kussakin paikassa kauppaamaisa vekselien kurssista ja usosta, jotka tiedonannot johtajan tulee kohta noterauskirjaan kirjoittaa. Samassa tilaisuudessa pitää myös vekselikauppoja tehneiden meklarien määrätä päivän pääkurssi kullekin rahalajille eri paikoilla tavallisimman uson mukaan, mikä konttorinjohtajan on heti kirjoitettava noterauskirjaan pääkurssin ohessa; kuitenkin älköön merkittäkö niiden rahalajien pääkurssia, joissa tehdyt vekselikaupat ovat olleet niin vähäpätöisiä, ettei siitä ole käynyt johtaminen pääkurssia.

Jos pääkurssista syntyy eri mieliä meklarien kesken, ratkaistaan asia äänestämällä miesluvun mukaan. Jos äänet silloin käyvät tasan, on pääkurssi sen meklarin määrättävä, joka sinä päivänä on päättänyt kauppoja suurimman yhteenlasketun summan sitä rahalajia, josta on kysymys.

Noterauskonttorissa tavarakauppoja varten olevaan kirjaan on meklarin kirjoitettava hinta ja maksuaika, jos sopimuskumppanit sen sallivat, sekä sellaisten julkisten paperien arvossa tapahtuneet muutokset, joiden kauppoja meklarit ovat päättäneet.

16 §.

Konttorinjohtajan toimesta on 15 §:ssä mainittu ilmoitus

pääkurssista viipymättä pörssissä julkipantava ja niin pian kuin mahdollista jossakin paikkakunnan sanomalehdessä julkaistava.

17 §.

Ennen kello kahtatoista lähinnä seuraavana arkipäivänä pitää kunkin meklarin noterauskonttorin johtajalle antaa täydellinen ilmoitus sekä niistä kunkin rahalajin summista, joihin hänen myymänsä vekselit ovat nousseet, että sovitusta kurssista ja usosta samain rahalajien eri määriin nähden; ja on johtaja velvollinen nämä tiedot laskemaan yhteen, erikseen kutakin rahalajia, usoa ja kurssia silmälläpitäen sekä Suomen rahassa laskemaan, minkä verran kukin meklari erikseen kunakin päivänä on kaupannut vekseleitä ja tämän kaiken ennen seuraavaa pörssipäivää noterauskirjaan kirjoittamaan.

18 §.

15 §:ssä mainittu tavarakauppain noterauskirja on johtajan pidettävä noterauskonttorissa pörssi aikana jokaisen nähtävänä, joka siitä tahtoo saada tietoja. Johtaja on velvollinen lunastuksetta antamaan sekä otteita noterauskonttorissa olevista muistoonpanoista että muitakin sieltä saatavana olevia tietoja, joita asianomaiset viranomaiset vaativat.

19 §.

Meklari on oikeutettu avustuksestaan saamaan palkkiota seuraavat määrät, nimittäin:

Jalokivien, kullan, hopean ja kuparin myynnissä . . .	$\frac{2}{10}$ %
Kiinteistön, laivan tai laivanosain, julkisten laitosten ja kassain obligatsioonien, erinäisten yhtiöitten osakkeiden ja niiden obligatsioonien sekä tavarain myynnissä	$\frac{5}{10}$ „
Rahallain hankkimisesta kolmeksi kuukaudeksi tai sitä lyhemmäksi ajaksi	$\frac{3}{10}$ „
Samoin pitemmäksi ajaksi	$\frac{5}{10}$ „
Vekselikaupasta ja eri rahalajien vaihtamisesta	$\frac{2}{10}$ „
Vakuutuksen toimittamisesta	$\frac{1}{8}$ „
Huoneen tai maan vuokrasopimuksen tai muun samanlaatuisen sopimuksen laatimisesta	1 „

Tämä sovitun summan mukaan laskettu palkkio on sopimuskumppanien suoritettava puolekkain, ellei sopimuksessa ole

toisin sovittu taikka erityisten tapausten varalta ole muuta säädetty. Jos joku kieltäytyy maksamasta mitä meklarille siten on tuleva, saakoon meklari asianomiselta ulosottomieheltä joutuisaa virka-apua.

20 §.

Laivanrahtausten, suorimisten ja laivanostojen tahi myyntien varalta säädetään seuraavaa:

a) Meklari olkoon velvollinen, kun hänen apuaan näissä tapauksissa käytetään, ilmoittamaan laivurille mitä alukseen, miehistöön ja lastiin nähden on voimassa olevain asetusten mukaan noudatettava; huolehtimaan laivan tarkastukseen ja sisäänsuorimiseen tarpeellisten asiakirjain antamisesta tullikamariin, säädettyjen maksujen suorittamisesta ja aluksen mittamisesta, kun se on toimitettava; koettamaan hankkia lasteja ja päättää rahtisopimuksia; laivan ollessa lähtemässä huolehtimaan osin että se varustetaan kaikilla lastin ottamiseen ja aluksen suorimiseen tarpeellisilla asiakirjoilla sekä sellaisilla asiakirjoilla, jotka matkaa varten ja aluksen sisäänsuorimiseksi määräpaikalla on lähtöpaikalta otettava mukaan, osin myös että säädetyt maksut suoritetaan ja lasti, kun sitä tarvitaan, tulee hankituksi, sekä muutoin tarkasti ja rehellisesti antamaan laivanisännille, tavaranomistajille ja laivureille niitä neuvoja ja sitä apua, mikä voi edistää heidän oikeutensa ja etunsa säilymistä.

b) Kun meklari on päättänyt rahtausta, laivanostoa tahi myyntiä koskevan sopimuksen, pitää hänen edellisessä tapauksessa laatia serteparttia ja jälkimäisessä tapauksessa osto- tai myyntikirja kaksin kappalein niin täydellisiksi kuin kauppatodistukseen nähden on 11 §:ssä säädetty, sekä varustettuina sopimus-kumppanien ja meklarin omakätisillä nimikirjoituksilla. Jäljempänä seuraavassa c kohdassa olevan määräyksen täytettyään antakoon meklari sopimus-kumppaneille kumpaisellekin kappaleensa serteparttia tahi kauppakirjaa.

Jos aluksen rahtaajia, ostajia tahi myyjiä on useampia, toimittakoon meklari kullekin sopimus-kumppanille, joka sitä haluaa, meklarin oikeaksi todistaman jäljennöksen serteparttiasta tahi kauppakirjasta. Meklarin päättämistä aluksen rahtausta, ostoa tai myyntiä koskevista sopimuksista ei ole tarpeen kauppatodistusta, ellei joku sopimus-kumppaneista sitä halua.

c) Erityiseen sen laatuiseen kirjan, kuin 12 §:ssä säädetään, pitää meklarin tarkoin päivittäin kirjoittaa jäljennökset niistä

serteparttioista ja välikirjoista, jotka tämän pykälän mukaan on hänen välityksellään tehty.

d) Meklari on oikeutettu avustuksestaan rahjauksessa ja suorimisessa y. m. saamaan palkkiota seuraavat määrät, nimittäin:

1) *Laivain suorimisesta*: provisionia, *erittäin sisään- ja erittäin ulossuorimisesta*:

Ulkomaan paikasta tahi ulkomaan paikkaan:	
enintään 30 lästin aluksesta	8 markkaa
30—100 lästin aluksesta . . .	10 „
100—250 „ „ „	20 „
250 lästin ja sitä suurem-	
masta aluksesta	30 „

Kotimaan paikasta tulevasta tai sinne menevästä aluksesta luetaan kaksi kolmasosaa edellä mainituista määristä.

Tämä provisioni lasketaan laivan kantavuuden mukaan suomalaisissa raskaissa lästeissä mittauskirjan tai sitä vastaavan todistuksen mukaan.

2) *Laivain rahtauksesta*: toimituspalkkiota, jota Europan ja atlannintakaisten satamain väliseltä matkalta suori-

tetaan	1 1/2 %
kaikista muista rahtauksista	2 „

rahtimäärästä; kuitenkin alköön toimituspalkkiota laskettako siitä osasta rahtia, mikä kaplaken nimisenä tulee laivurille.

3) *Rahtilaskujen laatimisesta ja rahtien perimisestä*: laivan saapuessa atlannintakaisista satamista 1/2 %
sekä muista satamista tulevista aluksista 1 „
rahtimäärästä.

Edellä olevissa 1 ja 3 momentissa mainitut palkkiot on suoritettava yksinomaan aluksesta.

4) Muista toimituksista, joilla ei ole yhteyttä aluksen sisään- ja ulossuorimisen kanssa ja jotka kuitenkin voidaan antaa meklarin tehtäviksi, niinkuin meriselitysten ja protestien huoltaminen sekä haveriasiakirjain y. m. täydentäminen, on palkkio maksettava eri sopimuksen mukaan.

21 §.

Jos meklari vaatii suurempaa palkkiota kuin 19 ja 20 §:ssä on mainittu, vetäköön sakkoo ensi kerralla kaksin ja toisella kertaa kolmin kerroin sen määrän, minkä hän on oikeudettomasti vaa-
tinut. Jos hän tekee saman rikkomuksen kolmannen kerran,

menettäköön virkansa ja olkoon joka tapauksessa menettänyt sen palkkion, mikä hänelle muutoin olisi pitänyt tulla.

22 §.

Jos meklarin havaitaan jättäneen tekemättä jotakin, mitä hänellä muutoin tämän meklarijärjestyksen mukaan on velvollisuutena, tahi päättämässään sopimuksissa tahi antamassaan avustuksessa menetelleen virheellisesti, ja sen havaitaan tapahtuneen ymmärtämättömyydestä, huolimattomuudesta tahi laiminlyönnistä, sakotettakoon ensi kerralla viidestäkymmenestä kahteensataan markkaan ja toisella kerralla sadasta neljäänsataan markkaan; jos se tapahtuu kolmannen kerran tahi useammin, sakotettakoon neljästäsadasta kahdeksaansataan markkaan tahi menettäköön meklarintoimensa, kaikki sen mukaan kuin tuomari asianhaaroja tutkittuaan kohtuulliseksi harkitsee.

Jos virhe havaitaan syntyneeksi puolenpidosta tahi omanvoitonpyynnistä, menettäköön heti ainiaaksi meklarintoimensa; ja korvatkoon kaikissa näissä tapauksissa tuottamansa vahingon. Vilpistä tahi petoksesta, johon meklari ehkä huomataan vikapääksi, rangaistaan häntä erittäin yleisen lain mukaan.

23 §.

Kaikki vastoin tätä meklarijärjestystä tehdyt virheet ja rikokset pitää kaupungin viskaalin, ellei yksityistä ilmiantajaa tahi asianomistajaa ole tahi elleivät nämä tahdo itse kannettaan ajaa, laillisessa järjestyksessä ajettava siinä raastuvanoikeudessa, joka on asianmukainen tuomioistuim sellaisia asioita käsittelemään ja ratkaisemaan rikosasioita varten laissa säädetyn oikeudenkäyntijärjestyksen mukaisesti.

24 §.

Kaikki tämän meklarijärjestyksen mukaan tuomitut sakot menkööt asianomistajalle yksin. Jos asianomistaja tahi ilmiantaja käyttää virallisen syyttäjän apua tahi jos sellainen hänen avukseen määrätään, nauttikoot kumpikin puolet sakoista.

25 §.

Jos tuomitulta puuttuu varoja sakkojen maksamiseen, joihin hänet tämän meklarijärjestyksen mukaan on tuomittu, sovittakoon vankeudella, ei kuitenkaan vedellä ja leivällä, yleisen lain mukaan.

26 §.

Kauppiasyhdistyksen päätöksestä asioissa, jotka 4, 5, 6 ja 7 §:n mukaan ovat sen ratkaistavia, älköön valitusta tehtäkö muissa tapauksissa, kuin jos päätös koskee hakijain oikeutuksen arvostelemista, äänten laskemista tahi semmoista; ja on valitus sellaisessa tapauksessa neljäntoista päivän kuluessa päätöksestä tiedon saatua tehtävä maistraatille, jonka, jos virhe on tapahnut, pitää se oikaista.

Ohjesääntö pörssihuutokaupoille Helsingin kaupungissa.

K. Senaatin vahvistama toukokuun 16 päivänä 1883.

1 §.

Arvopaperien pörssihuutokauppa eli semmoinen pörssi-huutokauppa, jossa tapahtuu vapaaehtoinen obligatsioonien, osakkeiden ja senkaltaisten arvopaperien myyminen, pidetään Helsingissä kunakin arkitorstaina. *Uudenmaan läänin kuv. päätös elok. 7 p:ltä 1908.*

Tavarain pörssihuutokauppa, jossa vapaaehtoisesti huutokauppaan ilmoitettuja kauppatavaroita myydään paljottain näytteidien tahi muun laatumääräyksen mukaan, pidetään Helsingissä ensimmäisenä arkiperjantaina joka kuukaudessa.

Edellä mainitut pörssihuutokaupat alkavat sanottuina päivinä kello yksi jälkeen puolipäivän ja jatkuvat, jos myytäväksi ilmoitetun paljous niin vaatii, sekä samoina päivinä kello kolmeen jälkeen puolisen että myös lähinnä seuraavana arkipäivänä kello yhdestä kello kolmeen jäljestä puolen päivän.

Jos vasta näkyisi tarpeelliseksi useamminkin pitää tämmöisiä huutokauppoja, saa Uudenmaan läänin kuvernööri, kauppayhdistyksen valtuusmiesten esityksestä, siihen luvan antaa.

2 §.

Pörssihuutokaupat toimitetaan sen tahi niiden kautta kaupungin valantehneistä meklareista eli kaupanvälittäjistä, jotka ovat myymisen toimeksensa ottaneet, sekä kauppayhdistyksen valtuusmiesten tätä varten hankkimassa huoneistossa,

josta pitää maan virallisissa sanomalehdissä valtuusmiesten huolenpidon kautta kuulutettaman; ollen näiden asiana myöskin, jos tarpeelliseksi katsovat, ulosantaa pörssihuutokauppain järjestysohjeet, jotka muun muassa sisältävät määräyksiä ei ainoastaan siitä, millä tavoin arvopaperit ja tavarat ovat myytäviksi ilmoitettavat sekä miten tieto on annettava myytäväksi ilmoitetusta, vaan myös missä järjestyksessä erinäiset myymänumerot kaupaksi tarjotaan.

3 §.

Pörssihuutokauppain laillista menoa valvoo joku, kauppahdistyksen valtuusmiesten pyynnöstä, Helsingin maistraatin määräämä virkamies, joka pöytäkirjaan kirjoittaa, miten huutokauppa on käynyt.

4 §.

Myyjän pitää ennen huutokauppahetken alkamista tahi siinä ajassa ennen tätä sanottua ajankohtaa, jonka kauppahdistyksen valtuusmiehet ehkä säätänevät, itse tahi valtuutetun asiamiehen kautta jättämän huutokaupanpitäjälle kirjallinen osotus niistä arvopapereista tahi tavarajoukoista, jotka hän myydä haluaa, ja määrätköön silloin, jos sen hyväksi näkee, sen tahi ne hinnat, joita halvempaan ei myydä saa. Kun on kysymys tavarajoukkojen myymisestä tulee myyjän vieläkin, samoin yllä sanotussa ajassa, huutokaupanpitäjälle antaa näytteet myytäväksi ilmoitetuista tavaroista tahi muu niitä koskeva laatumääräys.

Muuten myyjä, itse tahi asiamiehen kautta, valvokoon oikeuttansa.

5 §.

Jos, arvopaperien pörssihuutokaupassa, myyjän nimi on huudettaessa ilmoitettu, on hän itse vastuunalainen myydyn saannista ja laadusta sekä velvollinen huutokauppatoimituksessa määrätyn tulleesta hinnasta antamaan ostajan saada sen, mikä on myyty; mutta jos ei myyjän nimeä ilmoiteta, kuuluu sama vastuunalaisuus huutokaupanpitäjälle, joka silloin myös, saatavaa maksua vastaan, antaa ulos, mitä myyty on.

Tavarain pörssihuutokaupassa pitää aina, huudatuksen edellä, kauppakuulustelijoille ilmoitettaman myyjän nimi, se paikka, joko jollakin Suomen satamalla taikka eräällä maan

rautatieseisakilla, missä, sekä se aika, joko heti taikka määröpäivänä viimeistään ennen kolmen kuukauden kulumista, jona tavara on paikalle tuotava. Ja on myyjä velkapää heti ostajalle tahi tämän oikeudenomistajalle, saatavaa maksua vastaan, ilmoitetulla paikalla ja ajalla antamaan ulos, mitä myyty on, hyvyyden puolesta semmoisena, kuin näytteet osottavat tahi muu laatumääräys tietää antaa; korvatkoon muutoin vahingon.

6 §.

Jos myyjä on määrännyt hinnan, jota halvempaan älköön myytäkö, pitää huutokauppaa toimittavan meklarin heti tavaraa huudattaessaan sanoa se alin hinta. Jos ei mitään tarjousta tehdä siihen tahi korkeampaan hintaan, purkautuu myynti.

7 §.

Jos myynti päinsä käy, mutta ostaja on tuntematon taikka myyjä tahi huutokaupan pitäjä muutoin katsoo vakuutensa tähden tarpeelliseksi, että käsiraha maksetaan, älköön sitä kiellättäkö, sen uhalla että myyty heti uudelleen huudatetaan. Jos silloin sama tavara menee vähemmästä summasta kuin ensimmäisessä huudatuksessa, on erotus ensimmäisen huutajan korvattava. Käsirahaksi älköön vaadittako enempää kuin korkeintaan kymmenen prosenttia myymähinnasta. Käsirahan ottaa huutokaupanpitäjä haltuunsa ja hänen tulee antaa siitä kuitti ostajalle.

8 §.

Kustakin myynnistä on heti tahi suorastaan huutokaupan loputtua tehtävä ja sekä myyjälle että ostajalle annettava lyhyesti laadittu kaupanpäätöskirja, sisältävä myyjän nimen, kun se on huutokauppatilaisuudessa ilmoitettu, ostajan nimen, myydyn nimityksen, paljouden ja hinnan, sen paikan, missä, ja sen ajan, jona myyty on annettava ja vastaanotettava, sekä muut huutokaupassa määrättyt ehdot, niin myös toimituspäivän ja huutokaupanpitäjän nimen allekirjoituksen.

9 §.

Maksun siitä, mikä arvopaperien pörssihuutokaupassa on myyty, suorittaa ostaja, sen mukaan kuin huutokaupassa ennen huudatusta on tietää annettu, myydyn saadessansa myyjältä,

tahi huutokaupanpitäjältä, joko heti taikka ilmoitettuna määräpäivänä ennen nousevan viikon loppua.

Maksun siitä, mikä tavarain pörssihuutokaupassa on myyty suorittaa ostaja myyjälle, myydyn saadessansa, sinä päivänä, joka tavarain antamiseen on huutokaupassa määrätty. Jos ostaja laiminlyö tavarain vastaanottamisen tänä sanottuna päivänä, vastatkoön kaiken vahingon, joka siitä tulla voipi.

Välinsuorituksessa myyjän ja ostajan kesken on viimeksi mainitulla oikeus suoritusvälikkappaleena käyttää huutokaupanpitäjän kuittia saadusta käsirahasta, mutta hänen pitää siinä tapauksessa samaan kuittiin kirjoittaa myyjälle valtuus tallettujen rahain nostamiseen huutokaupanpitäjältä.

10 §.

Ne tavarain näytteet, jotka tavarain pörssihuutokaupan toimittajalle ovat annetut ennen huutokauppaa, tulee hänen pitää luotettavassa tallessa vähintäänkin kuukausi aikaa tavarain antamisen määräpäivän jälkeen sekä vielä kauemminkin, jos ostaja tahi myyjä taikka jommankumman oikeudenomistaja, itse tahi asiamiehen kautta, sanotun ajan kuluessa huutokaupanpitäjälle ilmoittaa ja toteen näyttää riitaa syntyneen tavarain antamisesta tahi hyvydestä.

11 §.

Siitä, mitä pörssihuutokaupassa myyty on, suorittaa myyjä huutokaupanpitäjälle toimipalkkion, jota maksetaan kolme markkaa tuhannelta myyntisummasta arvopaperien pörssihuutokaupassa myydystä ja seitsemän markkaa viisikymmentä penniä tuhannelta myyntisummasta tavarain pörssihuutokaupassa myydystä; ja on huutokaupanpitäjä kaikissa niissä tapauksissa, milloin kauppahinta on ostajan maksettava suorastaan myyjälle eikä huutokaupanpitäjälle, oikeutettu ennen huutokauppaa vaatimaan myyjältä vakuus edellämainitun toimipalkkion suorittamisesta.

Jokaisesta tavarajoukosta, joka tavarain pörssihuutokaupassa on yhtenä huutona tarjottu, suorittaa myyjä vieläkin lyöntimaksun, joka on viisikolmatta penniä.

Tämän §:n ensimmäisessä kappaleessa mainittu toimipalkkio jaetaan Helsingin kaupungin, huutokauppaa valvoneen virkamiehen ja huutokaupanpitäjän välillä sillä muotoa, että kolmas osa siitä tulee kaupunginkassalle, kuudes osa edelläsanotulle

virkamiehelle ja loput huutokaupanpitäjälle, joka on velvollinen ei ainoastaan pitämään huolta siitä, että kaupungin osuus asianmukaisesti kaupunginkassaan toimitetaan, vaan myös huutokauppaa valvoneelle antamaan, mitä hänelle tulevaa on.

Lyöntimaksot kerää huutokaupanpitäjä sisään ja antaa kauppayhdistyksen valtuusmiehille, jotka käyttäkööt näin karttuneet rahat pörssihuoneistosta olevan kustannuksen suorittamiseen.

12 §.

Pörssihuutokaupan ilmoitteista ja tavaränäytteiden hoidosta, milloin se toimeksi tulee, saa huutokaupanpitäjä myyjältä kantaa korvauksen, joka lasketaan niiden perusteiden mukaan, jotka kauppayhdistyksen valtuusmiehet määräävät.

13 §.

Kun myynti purkautuu, josta 6:nnessä §:ssä on puhuttu, ei mitään toimipalkkiota makseta, mutta on myyjä velkapää suorittamaan sen lyöntimakson tavarain pörssihuutokaupassa huudatetuista tavarajoukoista, kuin myös sen korvauksen pörssihuutokaupan ilmoitteista ja tavaränäytteen hoidosta, jotka 11:nnessä ja 12:nnessä §:ssä ovat mainitut.

Helsingin kaupungin pörssihuutokauppain järjestyssäännöt.

Kauppiasyhdistyksen valtuutettujen antamat marraskuun
27 päivänä 1883.

1. Kun kysymys on tavaramäärän myymisestä, pitää myyjän viimeistään klo 2 huutokauppapäivän edellisenä päivänä pörssivälittäjälle antaa kirjallinen ilmoitus niistä tavaramääristä, mitkä hän haluaa myydä, sekä samalla myös näytteet tahi muu laatumääräys myytäviksi ilmoitetuista tavaroista; ja pitää erittäinkin pilaantumisen tahi muuttumisen alaisista tavaroista antaa muu laatumääräys kuin näytteitä, ellei tavaroita ole aikomus heti toimittaa.

Arvopaperien myyntiin nähden saa mainitun kirjallisen ilmoituksen antaminen jäädä huutokauppattunnin alkuun asti.

2. Pörssihuutokaupoista on ilmoitus, jossa, siinä tapauk-

nessa että myyjä on ajoissa ilmoittanut mitä hän haluaa myydä, annetaan lyhyet tiedot myytäväksi ilmoitetun laadusta, pörssivälittäjän toimesta julkaistava ainakin kahdessa Helsingin sanomalehdessä, yhdessä ruotsin- ja yhdessä suomenkielisessä. Näiden ilmoitusten kustannukset jaetaan kaikkien huutokauppaan ilmoittautuneiden myyjäin kesken siten, että kukin myyjä ottaa niihin osaa suhteellisesti siihen tavarain tai arvopaperien lukuun, minkä hän on ilmoittanut.

Jos myyjä sitä paitsi haluaa omissa nimissään tahi pörssivälittäjän toimesta ilmoittaa jossakin muussa lehdessä, olkoon hänellä siihen lupa, mutta huolehtikoon ilmoituksen julkaisemisesta ja vastatkoon kustannuksista. *Kauppavaltuutettujen päätös toukok. 4 p:ltä 1898.*

3. Pörssihuutokaupain toimitusajasta on pörssivälittäjän ajoissa ilmoitettava pörssikomitealle.

4. Tavarapörssihuutokaupassa tulee pörssikomitean ja välittäjän annetuista tavaränäytteistä erottaa sopiva osa ja sinetöidä se; ja on pörssikomitean asia määrätä, miten sinetöity näyte on säilytettävä.

5. Kun on kysymys pienemmästä näytteestä, jonka haittata käy säilyttäminen pörssivälittäjän luona, saa välittäjä myyjältä kantaa korvausta 10 penniä kultakin näytteeltä, mutta jos näyte on tilaa ottava tahi sen säilyttäminen muutoin aiheuttaa erikoisia menoja, on myyjän siitä maksettava pörssikomitean hyväksymän laskun mukaan.

6. Arvopaperipörssihuutokaupassa älköön tarjottako:

a) tavallisia velkakirjoja ja muita tuollaisia laina-asiakirjoja eikä henkivakuutuskirjoja;

b) osakkeita yhtiössä, jonka osakkeita ei ole kirjoitettu säädettyä vähintä määrää;

c) sellaisen yhtiön osakkeita tahi obligatsioneja, joka tietävästi on asetettu konkurssiin tahi joka muutoin on suoritustilassa; ei myöskään

d) yhtiöitten väliaikaisia kuitteja eikä osakkeiden kirjoitus-oikeutta.

7. Ennen huutokaupan alkamista pitää pörssivälittäjän saattaa tiedoksi, mitkä tavaramäärät ja montako arvopaperia kutakin laatua huutokaupassa tulee myytäväksi. *Kauppavaltuutettujen päätös toukok. 4 p:ltä 1898.*

8. Pörssihuutokaupassa tarjotaan arvopaperit tai tavarat siinä järjestyksessä kuin ne on ilmoitettu, kuitenkin niin että

samanlaatuiset arvopaperit tai tavarat on myytävä toistensa yhteydessä.

9. Kun määrätyllä korolla juoksevia arvopapereita pörssi-huutokaupassa tarjotaan, on, ellei muuta ole ennen tarjoamista tiedoksi annettu, kunkin tarjouksen katsottava koskevan paperia ilman juoksevaa korkoa, joka ostajan on maksupäivään asti nimellismäärällä erittäin korvattava ja, jos korko on määrätty ainoastaan ulkomaan rahassa, maksettava Suomen markoin ulkomaisen rahalajin kulloinkin käyvän à vista myyntikurssin mukaan.

Mydessä osakkeita, joiden korko ei ole tällä tavoin määrätty, on, ellei ennen huutoa ole muuta määrätty, tarjouksen katsottava koskevan osaketta ynnä kuluvan vuoden osinko-oikeutta.

10. Jos myytäväksi ilmoitettu tavaramäärä on tarjottava useammassa erissä, on myyjä oikeutettu jo ensimmäisen tarjonnan jälkeen keskeyttämään jällellä olevan osan myynnin, eikä siinä tapauksessa ole velvollinen myytäväksi tarjoomattomasta tavaramäärän osasta suorittamaan muuta maksua kuin kustannukset ilmoituksesta sekä tavaranäytteen hoidosta.

11. Sellainen käsiraha, joka ohjesäännön 7 §:n mukaan ehkä suoritetaan, on pörssivälittäjän talletettava pankkiin erityiselle pörssikomitean tarkastuksen alaiselle tilille.

12. Pörssivälittäjän pitää kunkin vuosineljänneksen päättyessä kauppiasyhdistyksen varainhoitajalle toimittaa vuosineljänneksen kuluessa kertyneet vasararahat.

13. Älköön pörssihuutokaupan toimittaja omaan tiliinsä älköönkä asiamiehenä ostako mitään, mitä huutokaupalla myydään. *Kauppalvautettujen päätös toukok. 4 p:ltä 1898.*

Helsingin kaupungin kauppiasyhdistyksen eläke- ja apulaitoksen ohjesääntö.

K. Senaatin vahvistama marraskuun 4 päivänä 1887 ynnä siihen kesäkuun 18 päivänä 1891 ja helmikuun 3 päivänä 1897 vahvistetut muutokset.

I Art.

1 §.

Helsingin kauppiasyhdistyksen eläke- ja apukassa jakautuu

toistaiseksi kahteen toisistaan aivan erilliseen rahastoon, joista toisen nimenä on „*Vanhempi rahasto*“ ja toisen „*Nuorempi rahasto*“.

II Art.

Vanhemmasta rahastosta.

2 §.

Vanhempi rahasto, joka vastaa Helsingin kaupungin kauppiasyhdistyksen eläke- ja apukassaa, semmoisena kuin se oli ennen tämän ohjesäännön antamista, ja joka kassa on syntynyt siten, että koti- ja ulkomaankauppiasyhdistyksen sekä ruokatavarakauppiasyhdistyksen kahden eri eläke- ja apulaitoksen kassat on yhdistetty yhdeksi ainoaksi kassaksi, on, niin kauan kuin rahaston osakkaita tai näiden leskiä ja lapsia on elossa, käytettävä tämän artiklan määräysten mukaisesti:

1) osakasvainajain jälkeensä jättämien, tarvitsevain leskien ja omain lasten eläkkeiksi; sekä

2) apurahoiksi sellaisille osakkaille, jotka ovat saavuttaneet kuudenkymmenen vuoden iän tahi jotka parantumattoman taudin tai muun tapaturman johdosta ovat tulleet kykenemättömiksi työllään itseään elättämään ja joilta puuttuu varoja tarpeelliseen toimeentuloon, niille eläkettä nauttiville leskille ja lapsille, joista puhutaan 10 §:n 4 momentissa, sekä osakasten eläkkeettömille leskille ja lapsille, joiden katsotaan puutteenalaisten olojensa johdosta tarvitsevan tätä apua.

3 §.

Vanhemman rahaston osakkaita ovat:

1) Kaikki ne, jotka ennen tammikuun 1 päivää 1880, jolloin nykyään voimassa oleva, maaliskuun 31 päivänä 1879 annettu elinkeinolaki astui voimaan, olivat Helsingin kaupungissa saaneet kauppoikeuden.

2) Ne kaupungin maistraatin jäsenet sekä muut kaupungin virkamiehet, jotka ennen tämän ohjesäännön vahvistamista ovat pääsy- ja vuosimaksuja suorittamalla saavuttaneet osallisuuden kauppiasyhdistyksen eläke- ja avustuslaitokseen.

3) Osakasten lesket, jotka edelleen rahastoon suorittavat säädettyt maksut.

4 §.

Vanhemman rahaston osakkaat ovat velvolliset rahastoon

suorittamaan vuotuista maksua kahdeksankymmentä penniä tuhannen Suomen markan tulomäärältä, semmoisena kuin se on arvattu kunnalle suoritettavia veroäyriä pannahessa. Tässä artiklassa mainitut veroäyrit luetaan vastamainitulla tuhannen Suomen markan perusteella veroäyriä kohti.

Osakkaan leski, joka eläkkeiden ja avustusten antamisesta voimassa olevain perusteiden mukaan ei ollut miehensä kuollessa eläkeoikeutettu, mutta tahtoo varata miehensä kanssa siitetyille lapsilleen tuollaisen oikeuden siltä varalta, että pesän tila lesken kuollessa on huonontunut, on velvollinen suorittamaan samallaisen vuosimaksun.

Jos osakas muuttaa pois kaupungista ja tahtoo laitoksessa edelleen pysyä, on hän velvollinen edelleen suorittamaan vuosimaksua sen tulomäärän mukaan, josta häntä viimeksi on kaupungille verotettu.

Vanhemman rahaston osakas voi samalla olla nuoremman rahaston osakas, jos täyttää viimeksi mainitun rahaston osakkeille säädetyt ehdot. Jos hän haluaa siirtyä yksinomaan nuorempaan rahastoon luopumalla oikeudestaan vanhemman rahaston osallisuuteen, on se sallittu, mutta hänen pitää siinä tapauksessa tästä kirjallisesti ilmoittaa laitoksen johtokunnalle.

5 §.

Vanhemman rahaston osakkaan pitää, jotta hänen jälke-elävillään olisi oikeus saada rahastosta eläke, olla suorittanut vuosimaksu vähintään viideltä vuodelta, ja luetaan tästä ehkä suorittamatta oleva osa pois maksettavasta eläkkeestä, jolloin vuotuinen maksu, siinä tapauksessa että osakas on kuollut taikka hänelle ei ole samalta vuodelta pantu määrättyjä veroäyriä kaupungille maksettavaksi, luetaan samaksi kuin se vuosimaksu, minkä maksuvelvollinen viimeksi on verotuksen mukaan suorittanut taahi hänen olisi pitänyt suorittaa.

Niinkään luetaan eläkkeestä pois kaikki laiminlyödyt maksut, joita rahasto ei ole voinut muuta tietä saada perityiksi.

6 §.

Eläkkeitä ja apurahoja maksetaan rahastosta ainoastaan rahastoon kertyneistä koroista ja osakasten suorittamista maksuista; mutta sen nykyistä tai sitä pääomaa, johon se lahjoituksilla taahi kertyneitä korkoja kasvuuttamalla voi nousta, ei saa missään tapauksessa käyttää.

7 §.

Eläkkeeseen oikeutettuja vanhemmassa rahastossa ovat: osakasvainajain jälkeensä jättämät lesket sekä alaikäiset ja turvattomat omat lapset, joiden yhteenlaskettu säästynyt omaisuus miehen tahi isän kuollessa perunkirjoituskirjan tai muun luotettavan selvityksen mukaan, lukien kolme sadalta, ynnä heille ehkä tulevat muut korot tahi eläkkeet — niihin kuitenkin lukematta eläkettä, mikä vanhemman rahaston osakkaan jälkeen, joka samalla on ollut nuoremman rahaston osakas, viimeksi mainitusta rahastosta ehkä on hänen jälkeenjättämälleen perheelle myönnetty — ei anna varmaa vuotuista tuloa sen eläkkeen määrää, mikä 10 §:n määräysten mukaan voitaisiin heille myöntää. Jos siten laskettu jäämistön antama puhdas tulo on $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$ tahi $\frac{3}{4}$ mainitusta määrästä, maksaa rahasto, suhteellisesti puuttuvaan määrään, tasan $\frac{3}{4}$, $\frac{1}{2}$ tahi $\frac{1}{4}$ eläkettä.

Jos jälkeenalävä perhe miehen kuollessa ei ole eläkkeeseen oikeutettu, mutta leski jatkaa säädettyjen maksujen suorittamista kassaan, tutkitaan lasten eläkeoikeus äidin kuollessa pesän silloisen tilan mukaan, niinkuin edellä on säädetty.

Äiti saa, niin kauan kuin lapset ovat hänen hoidossaan, nostaa koko eläkkeen ja käyttää sen mielensä mukaan.

Jos lapset muuttavat pois äidin luota, saa hän eläkkeestä puolet ja lapset toisen. Lapsilla, niin pojilla kuin tyttöilläkin, on kullakin oikeus yhtä suureen osaan heille tulevaa eläkettä.

8 §.

Eläke voidaan evätä ja myönnetty eläke lakkauttaa, jos eläkkeensaaja lain tuomitsemalla rikollisuudella tahi ilmeisesti siveettömällä elämällään on saattanut itsensä siihen ansiottomaksi. Niinikään pidetään laillisesti eron saanut vaimo, jos hän on avioeron tuottanut, oikeudettomana saamaan eläkettä rahastosta. Kuitenkin on johtokunnan tässä edellä mainituissa tapauksissa tekemä päätös alistettava osakasten tutkittavaksi ensiksi pidettävässä kokouksessa.

9 §.

Leski menettää omasta puolestaan eläkeoikeutensa mennessään uusiin naimisiin, sekä lastensa puolesta, jos hän uuden naimisensa johdosta tulee sellaisiin varallisuusoloihin, että hänen kohtuudella käy katsominen kykenevän kustantamaan lastensa elatuksen ja opetuksen. Pojat saavat eläkettä kahdeksantoista

ja naimattomat tyttäret viidenkolmatta vuoden ikään, mutta kauemmin, jos he taudin tai ruumiinvamman johdosta ovat niin viallisia, etteivät kykene työllään itseään elättämään. Tyttäret niinkään menettävät eläkkeen naimisiin mennessään.

Eläke lakkaa yleensä, jos eläkettä saavan perheen leski tahi lapsi miehen tahi isän kuoltua perinnön kautta taikka muutoin saa sellaisen omaisuuden, että puhdas vuotuinen tulo nousee eläkkeen määrään, samoin myös lapset, joiden äiti leskenä ollessaan on ollut rahaston osakas, menettävät eläkeoikeutensa, jos heidän varallisuutensa on tuolla tavoin lisääntynyt. Ja tulee johtokunnan, saatuaan luotettavan selvityksen näistä seikoista, esittää asia osakasten ratkaistavaksi. Kaikissa näissä tapauksissa sekä eläkkeensaajan kuoltua maksetaan kuitenkin täysi eläke siltä vuosineljännekseltä, jonka kuluessa eläkeoikeus on lakannut.

10 §.

Kunkin eläkkeen määrä luetaan niiden veroäyrien keskiluvun mukaan, joista osakas on suorittanut vuosimaksun kassaan, ja määrätään tämä keskiluku siten, että niiden veroäyrien summa, joiden puolesta osakas on maksunsa kassaan suorittanut, jaetaan niiden vuosien luvulla, joilta maksu on suoritettu. Jos leski miehensä kuoltua jatkaa vuosimaksujen suoritusta kassaan, määrätään keskiäyrieluku niiden veroäyrien perusteella, joiden puolesta hän ja hänen miesvainajansa ovat maksun suorittaneet.

Eläkettä maksetaan neljäkymmentä markkaa kultakin keski-veroäyryltä, enintään viideltä, sekä neljäkolmatta markkaa kultakin sen lisäksi olevalta keskiveroäyryltä, ja korotetaan siten saatua summaa 2 $\frac{2}{100}$:lla kultakin vuodelta, minkä vuosimaksua on kassaan suoritettu yli viiden vuoden, kuitenkin vaarinottamalla, että eläke ei saa nousta kahdeksaasataa markkaa suuremmaksi. (Esim.: 7 keskiveroäyryltä, joista vuosimaksua on suoritettu 20 vuotta, on eläke $5 \times 40 + 2 \times 24 + \frac{2}{100} (5 \times 40 + 2 \times 24) \times 15$ = Smk 322: 40).

Siten määrättyä eläkettä maksetaan, niin kauan kuin leski tahi ainakin kaksi eläkettä nauttivan perheen eläkeoikeutettua lasta on elossa, koko määrä, mutta ainoastaan puolet, jos vain yksi eläkeoikeutettu lapsi on elossa, ja voidaan eläkettä muutoinkin vähentää sellaisessa tapauksessa, josta 15 §:ssä puhutaan.

Jos kuolinpesän koko vuotuinen eläkemäärä on viittä-sataa markkaa vähempi, voivat osakkaat, kun hellittäviä asiahaaroja on olemassa ja rahaston varat sen sallivat, tuollaiselle kuolinpesälle myöntää jonkin määräisen avustuksen, mutta tämä avustus ei yhteensä eläkkeen kera saa vuotenaan olla viittä-sataa markkaa suurempi.

Jos osakkaan jälkeen elää useampia kuin kaksi eläkeoikeuttettua lasta, korotetaan keskiveroäyryiltä tulevaa eläkemäärää 10 prosenttia kunkin tuollaisen lapsen osalta, mutta vähennetään taas 10 prosenttia alkuperäisestä määrästä kunkin kahta useamman lapsen osalta, joiden eläkeoikeus lakkaa.

11 §.

Henkilöille, joille ennen tammikuun 1 päivää 1876 on myönnetty avustusta ruokatavarakauppiaasyhdistyksen eläke- ja apulaitoksen kassasta, maksetaan avustusta entinen määrä, jota vastoin osakkaat, joille myöhemmin on myönnetty tahi vastedes myönnetään eläke, saavat sitä samojen perusteiden mukaan kuin muut vanhemman rahaston osakkaat.

12 §.

Niiden, jotka vaativat eläkettä vanhemmasta rahastosta, pitää siitä tehdä kirjallinen ilmoitus laitoksen johtokunnalle sekä oheenpanna asianmukaiset todistukset perheenjäsenten luvusta, iästä ja maineesta ynnä miehen tahi isän tahi äidin kuoleman jälkeen laadittu perunkirjoituskirja oikeaksi todistettuna jäljennöksenä tahi, ellei sitä voida hankkia, muu selvitys perheen varallisuusoloista.

Tuollainen eläkkeenhakijan ilmoitus on johtokunnalle annettava ennen kesä- tahi joulukuun 1 päivää, jotta heille luettaisiin eläkettä ensintulevan vuosineljänneksen alusta.

13 §.

Oikeus eläkkeen nostamiseen on eläkkeensaajalla ehdottomasti tammikuun 1 päivästä sen jälkeisenä vuonna, jolloin ilmoitus eläkkeen saamisesta on säädettyssä järjestyksessä tehty, ja eläke maksetaan, kun eläkekirja näytetään merkinnällä varustettavaksi, neljännesvuosittain ennakolta tammi-, huhti-, heinä- ja lokakuun ensimmäisenä arkipäivänä. Kunakin vuonna viimeistä eläkeneljänneestä nostaessaan pitää eläkkeensaajan johtokunnalle antaa papintodistus perheessä vuoden varrella tapahtuneista muutoksista.

Suoritettut eläkemäärät kirjoitetaan eläkekirjoihin, ja niiden vastaanottamisesta samoinkuin saamistaan avustusvaroista on eläkkeen- tahi avustuksensaajan sitä paitsi annettava omakätinen tahi laillisen asiamiehen allekirjoittama kuitti. Jos eläkekirja on toiselle siirretty tai pantiksi pantu tai velasta pantu ulosottoon, ei sen perusteella makseta eläkettä.

Eläkkeensaaja, joka kahta vuotta kauemmin on laiminlyönyt nostaa myönnetyn eläkkeensä, on menettänyt kaiken oikeutensa siten erääntyneeseen eläkesummaan, ja pitää hänen, voidakseen päästä eläkettä nauttimaan, säädetyssä järjestyksessä uudestaan ilmoittautua sitä saamaan.

14 §.

Vuosittain joulukuulla on johtokunnan, rahaston vastaista tilaa silmälläpitäen, laskettava minkä verran vanhemman rahaston arvatut korkotulot ja vuosimaksut ensintulevana vuonna ylittävät samalta vuodelta myönnettyjen eläkkeitten määrän; ja voivat osakkaat kokouksessa, joka johtokunnan on julistettava pidettäväksi ennen tuon kuukauden umpeen menemistä, mainitusta ylijäämästä osottaa maksettavaksi sekä semmoisia apurahoja, joista 10 §:n neljännessä momentissa mainitaan, että myös sopivia avustuksia, ei kuitenkaan viittäisataa markkaa suurempia vuodessa niille osakkaille ja eläkkeeseen oikeudettomille osakasten leskille ja lapsille, jotka 2 §:n mukaan voivat saada avustusta rahastosta.

Jos sitten vuoden päättyessä on säästöä vuoden tuloista, on se varattava. Nämä varatut ylijäämävarat, joista on pidettävä eri tili, saa käyttää eläkkeiksi ja avustuksiksi, sillä edellytyksellä että rahaston korkotulot ja vuosimaksut jonakin seuraavana vuonna eivät riitä ennen myönnettyihin eläkkeisiin ja avustuksiin. Mutta jos vuoden varrella siten varattujen ja vastamainittuun tarkoitukseen käyttämättömäin ylijäämävarain summa nousee viittätuhatta markkaa enemmän, on tuo ylittävä osa vuoden tilinpäätöksessä siirrettävä pohjarahastoon.

15 §.

Jos vastaisuudessa rahaston ensi vuoden varat, lukuunotettuina 14 §:n viimeisen momentin nojalla varatut ylijäämävarat, osottautuvat riittämättömiksi samana vuonna erääntyviin eläkkeisiin, luetaan puuttuva osa suhteellisesti pois kustakin eläkemäärästä, paitsi 11 §:ssä luetelluista, ja vuotuinen eläke maksetaan näin vähennetyin määrin.

III Art.

Nuoremasta rahastosta.

16 §.

Nuoremman rahaston tarkoitus on:

1) vuotuisilla eläkkeillä rahaston varojen mukaan avustaa rahaston osakasvainajain jälkeenaläviä leskiä ja alaikäisiä lapsia; sekä

2) taata avustus sellaisille osakkaille, jotka ovat saavuttaneet korkean iän ja ovat vailla varoja toimeentullakseen taikka taudintapauksen johdosta kykenemättömiä työllään itseään elättämään.

17 §.

Nuoremman rahaston osallisuuteen ovat, alempana mainituin poikkeuksin, oikeutetut:

1) Helsingin kauppiasyhdistyksen jäsenet sekä heidän kauppaliikkeittensä palveluksessa olevat apulaiset;

2) muiden Helsingissä olevain liikeyritysten päälliköt ja konttoriapulaiset; sekä

3) kaupungin virkamiehet.

Henkilöitä, jotka ovat saavuttaneet kuudenkymmenen vuoden iän, ja henkilöitä, jotka eivät ole hyvämaineisia, ei voida ottaa rahaston osakkaiksi.

18 §.

Osakas, joka siirtyy toiseen toimeen tai muuttaa toiselle paikkakunnalle, ei sen johdosta menetä osallisuuttaan kassaan.

19 §.

Rahaston osakkaat suorittavat seuraavat maksut, nimittäin:

1) *Pääsymaksun*, jonka suuruus on sen varassa, minkä ikäinen osakas on laitokseen tullessaan, ja suoritetaan sitä

jos osakas ei vielä ole täyttänyt 25 vuotta . . .	25	markkaa
” ” on 25 ja enintään 30 vuotias . . .	50	”
” ” ” 30 ” ” 40 ” . . .	100	”
” ” ” 40 ” ” 45 ” . . .	200	”
” ” ” 45 ” ” 50 ” . . .	300	”
” ” ” 50 ” ” 55 ” . . .	400	”
” ” ” 55 ” ” 60 ” . . .	600	”

Muist. Vanhemman rahaston osakkaat, jotka luopumalla osallisuudestaan mainittuun rahastoon toisen vuoden umpeen mennessä sen jälkeen, kun nämä säännöt on noudatettaviksi vahvistettu, ovat siirtyneet nuorempaan rahastoon, eivät suorita ensinkään pääsymaksua. Vanhemman rahaston osakkaat, jotka haluavat pysyä saman rahaston osakkaina tai jotka myöhemmin kuin vastikään sanottiin siirtyvät nuorempaan rahastoon, suorittavat puolen pääsymaksua.

Puolen pääsymaksua suorittavat niinikään kaikki ne, jotka tulevat edellä mainittuihin kolmanteen tahi neljänteen eläkeluokkaan, kuitenkin niin että he vastedes, jos haluavat siirtyä ylempään luokkaan, ovat velvolliset suorittamaan rahastoon pääsymaksun toisen puolen.

2) *Vuosimaksun*, jonka suuruus riippuu siitä luokasta, mihin osakas haluaa tulla, ja joka on, 1 luokassa, joka oikeuttaa täyteen eläkkeeseen 120 markkaa

2 luokassa, joka oikeuttaa $\frac{3}{4}$ eläkkeeseen	90	”
3 ” ” ” $\frac{1}{2}$ ”	50	”
4 ” ” ” $\frac{1}{4}$ ”	25	”

Muist. Jos osakas kassaan tullessaan on 40-vuotias tahi vanhempi, 50-vuoteen asti, kohoaa vuosimaksu 50 %:lla; jos hän on 50 vuotias tai vanhempi, kohoaa tämä maksu 100 %:lla.

Vuosimaksu kohoaa vieläkin 50 %:lla, jos osakas kassaan tullessaan on 50-vuotias tai vanhempi ja hänen vaimonsa sen ohessa viisitoista tahi useamman vuoden häntä nuorempi.

Jos osakas haluaa siirtyä alemmasta luokasta ylempään, sallittakoon se, jos hän rahastoon yhtäikää maksaa alemman ja ylempään luokan maksujen välisen erotuksen kaikilta niiltä vuosilta, joilta hän jo on maksun suorittanut, sekä lisäksi 25 %. Siirtyminen alempaan luokkaan niinikään sallitaan, mutta kaikki maksut, mitä jo on suoritettu yli alemman luokan maksujen, jäävät kuitenkin rahaston hyväksi.

20 §.

Osakkaan, joka haluaa kerrallaan suorittaa vuosimaksunsa ja sitten olla niistä vapaa, on, jos hän on 30-vuotias tahi nuorempi, rahastoon maksettava kahdenkymmenen vuoden yhteenlasketut maksut, mutta jos hän on 30 vuotta vanhempi, lisätään hänen yhtäaikaiseen maksuunsa yhden vuoden maksu kultakin vastamainitun iän yli menevältä vuodelta, niin että hän 35 vuoden ikäisenä suorittaa 25 vuoden maksut j. n. e.

Osakas voi myös kerrallaan suorittaa vuosimaksunsa lähinnä tulevilta viideltä vuodelta ja saa tässä tapauksessa sen huojuksen, että hänen tarvitsee suorittaa ainoastaan neljän vuoden maksut.

21 §.

Vuosimaksut on rahastoon suoritettava kesäkuun 1 päivänä vuosittain. Jos tämä laiminlyödään, voi osakas vielä vuoden kuluessa sen jälkeen suorittaa erääntyneen vuosimaksun, mutta hänen pitää sen lisäksi maksaa rahastoon sakkokorkoa kymmenen sadalta vuodessa. Jos tämäkin laiminlyödään, on osakas, paitsi 22 §:ssä mainitussa tapauksessa, menettänyt oikeutensa rahaston osallisuuteen eikä myöskään ole oikeutettu saamaan takaisin mitä hän aikaisemmin on rahastoon maksanut.

22 §.

Nuorempaan rahastoon on vastaisuudessa tämän rahaston pääomaksi siirrettävä kaikki vanhemman rahaston varat, sittenkun viimeksi mainittu rahasto on täyttänyt kaikki sillä tämän ohjesäännön II artiklan mukaan saman rahaston osakasten jälkeensä jättämiä leskiä ja lapsia kohtaan olevat velvollisuudet. Olkoon kuitenkin nuoremman rahaston osakkailla oikeus, tähän katsomatta, kolmenkymmenen vuoden kuluttua tämän ohjesäännön vahvistamisesta päättää tuollaisen siirron toimeenpanemisesta, jossa tapauksessa nuorempi rahasto on velvollinen vuosituloistaan etusijassa maksamaan ne eläkkeet ja apurahat, jotka tuohon aikaan ja ehkä myöhemminkin olisi edellä mainitun II artiklan mukaan vanhemmasta rahastosta maksettava.

23 §.

Mainittua pääomaa samaten kuin rahastoon ehkä lahjoitettuja varoja sekä pääsymaksuja ei saa käyttää eläkkeiden ja apurahain maksamiseen, vaan on nämä samoin kuin hoitokustannuksetkin suoritettava vuotenaan kertyneistä koroista ja vuosimaksuista. Mitä tästä kulloinkin vuotenaan olevan suorituksen tapahduttua jää jällelle, liitetään pääomaan ja kasvuutetaan samalla tavalla kuin se.

Muist. Jos varoja lahjoitetaan kauppiasyhdistyksen eläke- ja apulaitokselle ilman että lahjoittaja nimenomaan määrää, että niiden pitää tulla toisen tai toisen rahaston hyväksi, on ne toistaiseksi ja niin kauan kuin vanhempi rahasto on olemassa, jaettava tasan kumpaisenkin rahaston kesken.

24 §.

Eläkkeiden suuruutta määrätessä oletetaan kokemusperäiseksi säännöksi, että eläkkeensaajain summa ei voi säännöllisissä oloissa olla rahaston osakasluvun kolmattaosaa suurempi. Eläkkeen suuruus määrätään sentähden seuraavalla tavalla: Osakasluku, muunnettuna alimman eli neljännen luokan osakkaiksi jaetaan luvulla 3. Siten saadulla luvulla jaetaan sitten se summa, mikä 23 §:n mukaan ja hoitokustannukset pois luetua on rahaston vuositulojen määrä, jolloin saadaan osamääräksi sinä vuonna mainitussa luokassa maksettava eläke, s. o. $\frac{1}{4}$ eläkettä. Sitten lasketaan muiden luokkain eläkemäärät, ja ne ovat:

3 luokassa ($\frac{1}{2}$ eläkettä)	alimman luokan eläke	kahdesti
2 luokassa ($\frac{3}{4}$ eläkettä)	„ „ „	kolmasti
1 luokassa (täysi eläke)	„ „ „	neljästi

Muist. 1. Eläkkeet maksetaan täysin viisin markoin, minkätähden osamäärä, jos se ylittää tuollaisen täyden luvun, on vähennettävä lähinnä alemmaksi viisiluvuksi.

Muist. 2. Jos eläkkeensaajain luku jonakin vuonna olisi rahaston osakasluvun kolmattaosaa suurempi, tai jos avunsaajain luku on niin suuri, että noudattamalla edellä kerrottua eläkkeiden laskemisen perustetta täytyisi käyttää rahaston pääomaa, otettakoon eläkkeen- ja apurahansaajain yhteenlaskettu luku, alimmaksi luokaksi muunnettuna, jakajaksi eläkemääriä laskiessa.

25 §.

Kun osakas, joka säädetyllä tavalla on rahastoon maksanut määrätyt maksut joko kerrallaan tai vuosittain vähintään viisi vuotta, kuolemalla eroaa, saavat jälkeenaläjä puoliso ynnä alaikäiset lapset yhteisesti eläkettä sen luokan mukaan, johon mies kuului. Jos lapset eivät ole äidin hoidossa tai jos miehen edellisistä avioliitoista on turvattomia lapsia, jotka ovat erillään emintimän hoidosta, saa äiti kaksi ja kukin lapsi yhden osan eläkettä, mutta lapsipuolilla ei ole mitään oikeutta eläkkeeseen isintimänsä jälkeen.

26 §.

Jos lapseton leski on elossa tai jos osakasvainaja ei jätä jälkeensä leskeä mutta yhden tai useampia lapsia, ottakoon

edellisessä tapauksessa leski yksin ja jälkimäisessä lapset yhteisesti koko eläkkeen.

Leski saa eläkettä niin kauan kuin elää tai kunnes menee toisiin naimisiin, minkä jälkeen eläke tulee lapsille.

Eläkettä saavat osakkaan lapset vähentämättömän määrän niin kauan kuin heidän joukossaan on jokin 21 vuotta nuorempi poika tahi 25 vuotta nuorempi naimaton tytär.

27 §.

Jos osakas on kuollut, ennenkuin viiden vuoden maksut on suoritettu, pitää hänen leskensä ja lastensa, päästäkseen eläkettä nauttimaan, rahastoon suorittaa mitä viiden vuoden maksuista ehkä puuttuu. Elleivät he tätä kykene suorittamaan, saakoot ainoastaan puolet siitä eläkkeestä, johon he muutoin olisivat oikeutetut, jota vastoin toinen puoli siitä pidätetään rahastoon, kunnes tarpeellisten vuosimaksujen puuttuva osa on korvattu, minkä jälkeen leski ja lapset saavat koko eläkemäärän.

28 §.

Jos osakas, joka on suorittanut viiden vuoden maksut, köyhyyden johdosta on kykenemätön maksuja enää laitokseen suorittamaan, olkoon hänen leskellään ja lapsillaan kuitenkin eläkeoikeus, mutta näiden pitää 27 §:ssä säädetyllä tavalla suorittaa rahastoon korvaus niiltä vuosilta, mitkä osakas, sen jälkeen kun lakkasi vuosimaksua laitokseen suorittamasta, vielä oli elossa, ei kuitenkaan kahtakymmentä useammalta vuodelta.

29 §.

Toisella paikkakunnalla asuva osakas, joka ei kultakin vuodelta erittäin johtokunnalle anna sellaista selvitystä maksukyvyttömyydestään, jonka johtokunta hyväksyy, menettää osallisuutensa rahastoon.

30 §.

Apurahan saantiin rahastosta ovat oikeutetut:

1) Osakas, joka on tullut kuudenkymmenen vuoden ikään ja on rahastoon suorittanut yhteensä kahdenkymmenen vuoden yksinkertaisia maksuja vastaavan rahamäärän, jos häneltä puuttuu varoja tarpeelliseen toimeentuloon.

2) Osakas, joka kassan osakkaaksi päästyään paranemattoman taudin tahi muun tapaturman, niinkuin näön menettämisen y. m. johdosta, tulee kykenemättömäksi työllään itseään elättämään; kuitenkin on tätä tarkoittava hakemus alistettava kaikkien osakasten tutkittavaksi yleisessä kokouksessa ja ratkaistava yksinkertaisella ääntenemmistöllä.

31 §.

Edellä olevassa pykälässä mainitut apurahat, jotka eivät missään tapauksessa saa olla suuremmat eläkkeitä siinä luokassa, johon avunsaaja on suorittanut maksuja, voidaan, jos hänen varallisuusolonsa syystä tahi toisesta paranevat, jälleen lakauttaa.

32 §.

Eläkkeet ja apurahat maksetaan neljännesvuosittain tammi-, huhti-, heinä- ja lokakuun ensimmäisenä arkipäivänä lähinnä edelliseltä neljännesvuodelta ja eläke ensi kerran huhtikuun ensimmäisenä arkipäivänä lähinnä sen jälkeisenä kalenterivuonna, jona eläke myönnettiin.

Viimeistä neljännestä nostaessaan on eläkkeensaajan annettava papintodistus perheessä vuoden varrella tapahtuneista muutoksista.

33 §.

Eläke luetaan lähinnä sen jälkeiseltä neljännesvuodelta, jolloin todistus osakkaan kuolemasta on johtokunnalle annettu.

Eläkettä maksetaan täysi määrä siltä vuosineljännekseltä, jolloin eläkeoikeus täysi-ikäiseksi tulon, avioliiton, eläkkeensaajan kuoleman tai muun syyn tähden lakkaa.

34 §.

Älköön eläkkeestä tai apurahasta missään tapauksessa edeltämaksua annettako älköönkä takavarikkoa tahi pidätystä eläkkeensaajan velkain vakuudeksi siihen myönnettäkö muissa kuin marraskuun 9 päivänä 1869 annetun armollisen konkurssi-säännön mainitsemisissa tapauksissa.

35 §.

Eläkkeen- tahi apurahansaaja, joka ei kahden vuoden kuluessa eräpäivästä ole ilmoittautunut eläkettä tahi apurahaa nostamaan, menettää oikeutensa erääntyneeseen määrään.

IV Art.

Helsingin kaupungin kauppiasyhdistyksen eläke- ja apulaitoksen hoidosta.

36 §.

Laitosta hoitaa johtokunta, johon kuuluu kuusi jäsentä, joiden pitää olla laitoksen jommankumman rahaston osakkaita, kuitenkin että joka tapauksessa vähintään kolme on nuoremman rahaston osakkaita. Johtokunnan jäsenet valitsevat kumpaisenkin rahaston osakkaat yhteisesti maaliskuun kokouksessa kolmeksi vuodeksi kerrallaan ja kolmannes jäsenistä vaihtuu vuosittain. Ensimmäisenä vuonna määrätään johtokunnassa tammi-kuulla arpomalla ne kaksi jäsentä, joiden pitää erota; samaten toisena vuonna, kuitenkin vaarinottaen että arvonnasta erotetaan viimeksi valitut jäsenet. Kukaan, joka on jäseneksi valittu, ei saa, jos haluaa osakkaana pysyä, kieltäytyä tätä luottamustointia vastaanottamasta, ellei ole tullut kuudenkymmenen vuoden ikään tai esitä päteviä, osakasten hyväksymiä syitä. Eroavan jäsenen voi valita uudestaan, ollen hänellä kuitenkin oikeus kieltäytyä luottamusta vastaanottamasta kolmeksi vuodeksi, joiden kuluttua hän on velvollinen vaalin nojalla ryhtymään uudelleen toimeen.

37 §.

Johtokunnan puheenjohtajaksi valitsevat jäsenet itse keskuudestaan vuosittain, kohta kun johtokunnan jäsenten vaali on toimitettu, siihen toimeen sopivimman. Jos puheenjohtaja on jäävillinen tahi estynyt kokouksessa läsnäolemasta, valitaan puheenjohtaja siksi kerraksi. Päätökset ratkaistaan avoimella äänestyksellä; äänten käydessä tasan tulee päätökseksi se mielipide, jota puheenjohtaja kannattaa. Se, joka ilman laillista tahi muuta estettä, jonka johtokunnan muut jäsenet hyväksyvät, jää saapumatta kokoukseen, on läsnäolevain jäsenten kanssa yhteisesti vastuunalainen tehdyistä päätöksistä.

38 §.

Johtokunnan tulee ilmoituksella, joka vähintään kahdeksaa päivää ennen julkaistaan kaupungin enimmin levinneissä ruotsin- ja suomenkielisissä sanomalehdissä, kutsua laitoksen molem-

pain rahastojen osakkaat yhteiseen kokoukseen maaliskuulla valitsemaan johtokuntaan jäseniä eroavain sijaan.

Niinikään pitää johtokunnan samalla tavalla kutsua vanhemman rahaston osakkaat kokoukseen maaliskuu- ja joulukuulla, ja on, paitsi 8, 9 ja 14 §:ssä mainittuja sekä muita asioita, maaliskuun kokouksessa käsiteltävä johtokunnan tili edellisen vuoden hallinnosta, mikäli vanhempaa rahastoa koskee, sekä tähän kohdistuva tilintarkastajain lausunto ynnä kysymys tilinpäästön myöntämisestä tai niistä toimenpiteistä, joihin johtokunnan menettelyä vastaan tehtyjen muistutusten johdosta on ryhdyttävä, sekä joulukuun kokouksessa valittava tilintarkastaja tarkastamaan johtokunnan hallintoa kuluvana vuonna.

Samaten on johtokunnan kutsuttava nuoremman rahaston osakkaat varsinaisiin kokouksiin maaliskuu- ja joulukuulla, ja on, paitsi muita ehkä esiintyviä asioita, maaliskuun kokouksessa käsiteltävä johtokunnan vuosikertomus ja tilintarkastajain lausunto ynnä tilinpäästökysymys ja joulukuun kokouksessa valittava kaksi tilintarkastajaa.

Kaikissa näissä kokouksissa samoin kuin muissakin yhteisissä tahi jommankumman rahaston osakasten kokouksissa, jotka johtokunta samalla tavalla kutsuu koolle, kun tarvetta ilmaantuu tai kun vähintään kymmenen osakasta kirjallisesti ilmoitettua tarkoitusta varten sitä johtokunnalta vaatii, on kullakin läsnäolevalla osakkaalla yksi ääni, ja ratkaisee niin äänestyksissä kuin vaaleissakin yksinkertainen ääntenenemmistö sekä äänten tasan käydessä arpa. Puhetta johtaa se, jonka läsnäolevat osakkaat kerrakseen siihen valitsevat.

39 §.

Jos yksinomaan vanhemman rahaston osakkaiden kuuluttettuun kokoukseen ei ketään sellaista osakasta saavu, on kauppiasyhdistyksen valtuutetuilla julkisena laitoksena valta päättää niistä asioista, mitä laatua lienevätkin, joita vanhemman rahaston osakasten olisi ollut tuollaisissa kokouksissa käsiteltävä; ja on johtokunnan sentähden, sanotuin edellytyksin, viipymättä kauppiasyhdistyksen valtuutetuille toimitettava tieto mainituista asioista sekä kaikki niihin kuuluvat asiakirjat.

40 §.

Johtokunnalla, jonka toiminnassaan pitää tarkoin noudattaa tämän ohjesäännön määräyksiä ja osakasten kuulutetussa

kokouksessa tehtyjä päätöksiä, elleivät ne ole vastoin ohjesääntöä, on yleisenä velvollisuutena katsoa että, laitoksen käteisvarat asianmukaista vakuutta vastaan kasvuutetaan, erääntyneet korot ajallansa kertyvät, säädetyt maksut kassaan määrättyssä järjestyksessä suoritetaan sekä kaikki kassan tulot ja menot kunnollisesti ja asianmukaisten todisteiden nojalla kirjaan pannaan, niin myös tutkia saapuneita eläkehakemuksia ja päättää niiden maksettavaksi osottamisesta y. m., mitä tässä ohjesäännössä sanotaan; ja pitää johtokunnan näissä ja muissa kohdin huolta kassan säilymistä ja karttumista kaikella sillä tunnollisuudella, jota leskien ja orpojen hyväksi toimiva laitos on oikeutettu vaatimaan.

Niistä laitosta ehkä kohdanneista tappioista, joita voi syntyä johtokunnan tuottamuksesta, on johtokunta yhteisesti vastuunalainen.

41 §.

Johtokunta saa avukseen ottaa sihteerin, joka johtokunnan ja osakasten kokouksissa laatii pöytäkirjan, kirjoittaa ja varmentaa annetut eläke- ja avustuskirjat sekä muut toimituskirjat, johtokunnan toimenannosta hakee ja valvoo laitoksen saamisia ja ajaa ehkä sattuvia oikeudenkäyntejä, sekä varainhoitajan, etusijassa johtokunnan jäsenistä, joka kantaa laitoksen korot ja muut tulot, maksaa myönnettyt eläkkeet ja muut suoritettaviksi määrättyt menot sekä kaikesta tästä pitää kunnollista kirjaa, jota paitsi varainhoitajan tulee, sillä tavoin kuin johtokunta erittäin määrää, säilyttää laitoksen rahat, velkakirjat, tilikirjat ja muut tärkeät asiakirjat, ollen sekä sihteeri että varainhoitaja muutoin velvolliset virkatoiminnassaan noudattamaan mitä johtokunta siitä määrää. Nämä virkamiehet saa johtokunta kohtalaisesti palkata sekä siihen ynnä muihin laitoksen välttämättömiin menoihin laitoksen varoista tilintekovelvollisuudella käyttäen mitä niihin tarvitaan; ja on nämä kustannukset vuotuisessa tilinpäätöksessä jaettava vanhemman ja nuoremman rahaston kesken suhteellisesti niihin korko- sekä pääsy- ja vuosimaksutuloihin, mitkä kumpaisellakin rahastolla on sinä vuonna ollut.

42 §.

Tarkastamaan vuoden tilejä valitsevat joulukuun varsinaisissa kokouksissa vanhemman rahaston osakkaat yhden sekä nuoremman rahaston osakkaat kaksi tilintarkastajaa, joille johto-

kunnan on ennen helmikuun 1 päivää seuraavana vuonna annettava mainitut tilit asianmukaisesti päätettyinä. Tilintarkastus on toimitettava viimeksi mainitun kuukauden kuluessa ja tilintarkastuskertomus, jossa on erityisesti tehtävä selkoa kumpaisenkin rahaston tilasta ja hoidosta, johtokunnalle annettava ennen seuraavan maaliskuun 1 päivää sitten johtokunnan laitoksen toiminnasta ja tilasta antaman lausunnon kera sekä selityksineen tilintarkastajain ehkä tekemäin muistutusten johdosta esitettäväksi erikseen kumpaisenkin rahaston osakkaille näiden eri kokouksissa saman kuukauden kuluessa.

Elleivät tilintarkastajat tee muistutuksia tai jos johtokunta on tyydyttävästi selittänyt tahi oikaissut muistutuksenalaisen seikan, myöntävät kumpaisenkin rahaston osakkaat erikseen johtokunnalle tilinpäästön edelliseltä vuodelta.

V art.

Erinäisiä säännöksiä.

43 §.

Tämän ohjesäännön soveltaminen alkaa tammikuun 1 päivänä sen jälkeisenä vuonna, jona K. Senaatti on ohjesäännön vahvistanut.

44 §.

1—15, 22 ja 39 sekä 38 ja 42 §:n säännöksiä, sikäli kuin ne koskevat vanhempaa rahastoa, ei voi muuttaa.

Muutoksia ja lisäyksiä tämän ohjesäännön muihin pykäliin voidaan päättää nuoremman rahaston osakasten varsinaisessa kokouksessa, ellei muutos mitenkään koske vanhemman rahaston osakasten etuja, mutta kumpaisenkin rahaston osakasten yhteisessä varsinaisessa kokouksessa, kun muutos tarkoittaa sellaisia laitoksen hoitoon kohdistuvia määräyksiä, jotka myös koskevat vanhempaa rahastoa, ja vaaditaan joka tapauksessa, että muutoksikysymys on kokouskutsumuksessa mainittu, että kaksi kolmasosaa saapuvilla olevasta osakasluvusta siihen yhtyy, sekä että K. Senaatti muutosta koskevan päätöksen vahvistaa.

Järjestyssäntö Helsingin käsityö- ja tehdasyhdistykselle.

Uudenmaan läänin kuvernöörin vahvistama kesäk. 20 p:nä 1887.

1 §.

Helsingin käsityö- ja tehdasyhdistys on perustettu siinä tarkoituksessa, jonka 23:s § K. asetuksessa elinkeinoista 31 p:lta maaliskuuta v. 1879 mainitsee, sekä hyödyllisen yhteyden aikaansaantia varten eri elinkeinojen harjoittajain välillä niiden ja työntekijäin yhteisen hyvän edistämiseksi.

2 §.

Jokainen, mies, nainen tahi yhtiö, joka on ilmoittanut itsensä tahi saanut luvan ammatin harjoittamiseen Helsingissä, on jäsenenä yhdistyksessä ja pysyy siinä, siksi kuin ero ammatista on saatu siinä järjestyksessä kuin yllämainitun asetuksen 21:s § säättää.

3 §.

Yhdistys kokoontuu yleisiin kokouksiin kolme kertaa vuodessa, nimittäin ensimmäisenä arkipäivänä viidennentoista päivän jälkeen tammi-, touko- ja syyskuulla sekä sillä välillä niin usein kuin yhdistyksen valtuusmiehet sen tarpeelliseksi näkevät. Yleiseen kokoukseen kutsuu yhdistyksen puheenjohtaja ilmoituksilla, vähintäänkin kuutta päivää ennen, kaupungin enimmästi luetuissa suomen- ja ruotsinkielisissä sanomalehdissä. Tammikuulla pidettävässä varsinaisessa kokouksessa valitaan valtuusmiehet vuorossa eroavien sijaan sekä kuluneen vuoden tilien tutkijat. Toukokuulla pidettävässä varsinaisessa kokouksessa vastaan ottaa yhdistys tilintutkijoilta kertomuksen toimitetusta tarkastuksesta rahastonhoitamisesta edellisenä tilintekovuotena sekä päättää tilinpäästön antamisesta asianomaisille tilintekijöille. Muuten käytellään yleisissä kokouksissa niitä asioita, jotka valtuusmiehet katsovat tarpeelliseksi lykätä yhdistyksen ratkaistaviksi taikka yhdistyksen jäsenet sitä varten valtuusmiehille ilmoittavat.

4 §.

Yhdistyksen valtuusmiehiä on kaksitoista, joista puolet vuosittain valitaan; ja eroavat joka vuosi ne valtuusmiehet,

jotka kaksi vuotta ovat toimessaan olleet. Valtuusmiehet valitsevat keskuudestaan joka vuodeksi puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan, joiden tehtäviin myöskin kuuluu puheenjohtaminen yhdistyksen yleisissä kokouksissa. Eroavat puheenjohtajat ja jäsenet saatetaan uudestaan valita. Kaikki vaalit ovat toimitettavat suljetuilla lipuilla; ja älköön kukaan saako ilman laillista estettä kieltäytyä uskotusta toimesta, ellei hän jo ennen ole kahta vuotta siinä ollut. Jos valtuusmies vuoden kuluessa eroaa joko kuoleman tahi muun syyn tähden, valitaan uusi valtuusmies hänen sijaansa seuraavassa yleisessä varsinaiskokouksessa sille ajalle, joka on jäljellä siksi kuin hänen vuoronsa olisi tullut erota.

5 §.

Valtuusmiehet tulevat koolle varsinaisiin kokouksiin jokaisen kuukauden¹ ensimmäisenä arkipäivänä sekä sillä välin, jos tarve on, puheenjohtajan kutsumuksesta. Päätöksen tekemiseen vaaditaan, että vähintään kuusi valtuusmiestä, paitsi puheenjohtajaa, on läsnä ja päätökseen osaa ottaa. Semmoisia asioita varten, jotka mainitaan elinkeinoasetuksen 26 §:ssä, kutsutaan kokoukseen sitä paitsi kuusi sanotussa lakipykälässä säädetyistä lisävaltuusmiehistä, joista vähintäänkin neljän pitää olla tullut saapuville, että kokousta voi katsoa päätöksen voivaksi. Jos erimielten syntyessä äänät ovat tasan, tulkoon se mielipide voimaan, jota puheenjohtaja puolustaa.

6 §.

Valtuusmiehet ottakoot rahastonhoitajan, joka pitää huolen yhdistyksen varain ylöskantamisesta ja hoitamisesta sekä kirjanpidosta ja tilinteosta; sihteerin, joka suomen ja ruotsin kielellä kirjoittaa yhdistyksen pöytäkirjat, valiokuntain lausunnot ja kirjoitukset, sekä laki- ja valvomisasioissa on yhdistyksen edusmies, ollen valtuusmiehille kuitenkin sallittuna tarpeen mukaan käyttää toista asian ajajaa; niin myös vahtimestarin, joka toimittaa yhdistyksen ja sen virkamiesten asioita sekä yhdistyksen jäsenille jakelee vuosimaksuliput ja rahastonhoitajan luettelon jälkeen ylöskantaa maksut jäseniltä, jotka ilmoitettuina ylöskantopäivinä ovat jättäneet ne maksamatta.

7 §.

Rahastonhoitaja, joka valitaan vuodeksi, mutta voidaan uudelleen valita, saatetaan ottaa joko valtuusmiehistä taikka

muista. Siinä tapauksessa että rahastonhoitaja ei ole valtuusmiehiä, saa hän olla valtuusmiesten kokouksissa läsnä sekä osallisena keskusteluissa vaan ei päätösten teossa. Rahastonhoitajan valittuansa määräävät valtuusmiehet, samoin vuodeksi, erään keskuudestansa kontrollantiksi, jonka toimi selitetään 10:ssä §:ssä.

8 §.

Sihteerin ja rahastonhoitajan palkkiot sekä vahtimestarin palkan määrää, valtuusmiesten ehdotuksesta, yhdistys yleisessä kokouksessa.

9 §.

Tililaskut tehdään kalenterivuoden mukaan ja ovat ne, rahastonhoitajan täydellisesti valmistamina, annettavat tilintutkijoille ennen seuraavan helmikuun 15 p:ää, jonka jälkeen tilintutkijain kertomus tapahtuneesta tilintarkastuksesta pitää maaliskuun kuluessa jätettämän valtuusmiehille, joiden tulee toukuulla pidettävässä yhdistyksen yleisessä kokouksessa vastata niihin muistutuksiin hoidon suhteen, joita tilintutkijat ehkä ovat tehneet.

10 §.

Valtuusmiehet ovat vastuunalaisina rahaston kunnollisesta hoidosta, ja voivat he vakuudeksensa vaatia rahastonhoitajalta ylöskantotakauksen niin suuresta summasta kuin soveliaaksi nähdään. Kassakaappiin, joka on varustettu kahdella lukolla, on yksi avaimista rahastonhoitajan hallussa ja toista säilyttää valtuusmiesten valitsema vaarinpitäjä eli kontrollantti, jonka tulee olla läsnä rahoja sisään pantaessa tahi ulos otettaessa, joka jälkimäinen tapahtukoon ainoastaan valtuusmiesten kokouksissa tehtyjen päätösten mukaan annettujen maksumääräysten nojassa. Ne rahat, joita ei voida arvata vuoden ulosmaksuihin tarvittaviksi, tehdään korkoa kasvaviksi.

11 §.

Kukin yhdistyksen jäsen suorittaa yhdistyksen kassaan vuosimaksua, valtuusmiesten määräyksen mukaan, viisi, kymmenen, viisitoista tahi kaksikymmentä markkaa, kunkin harjoittaman liikkeen suuruuteen katsoen. Maksu on suoritettava siltäkin vuodelta, jona elinkeinon harjoittaminen aljetaan, viidellä

markalla tahi enemmällä, liikkeen suuruuden suhteen. Valtuusmiesten määräämästä vuosimaksusta ei saa valittaa.

12 §.

Kun joku oppilainen valtuusmiesten edessä kirjoitetaan oppiin taikka oppilaisen kanssa sovittu kontrahti valtuusmiehille esiintuodaan siinä suhteessa, kuin 27:s § asetuksessa elinkeinoista sisältää, maksetaan yhdistyksen rahastoon kaksi markkaa sisäänkirjoitusmaksuksi.

13 §.

Yhdistyksen antamasta kisällikirjeestä suoritetaan rahastoon viiden markan suuruinen maksu, siihen lukematta korvausta tähän kirjeeseen käytetystä karttapaperista.

14 §.

Niitä todistuskirjoja, joista puhutaan elinkeinoasetuksen 27:n §:n jälkimäisessä kohdassa, pidetään kisällien ja muiden ammattityöläisten saatavilla 1 markan 50 pennin hintaan kustakin kirjasta.

15 §.

Jos joku haluaa yhdistykseltä todistusta ammattitaitavuudesta, mestarin nimeä saadaksensa, annetaan tällainen sen selvityksen johdolla, jonka hän voipi esiin tuoda valtuusmiesten tahi heidän valitsemainsa asian ymmärtävien henkilöjen edessä, rahastoon suoritettavaa kymmenen markan maksua vastaan, paitsi korvausta mestarikirjeeseen käytetystä karttapaperista.

16 §.

Semmoisia järjestysohjeita yhdistykseen annettaessa, jotka mainitaan elinkeinoja koskevan asetuksen 31:ssä §:ssä, suoritetaan yhdistyksen rahastoon maksua viisi markkaa, paitsi pöytäkirjan lunastusta, jos otetta siitä vaaditaan.

17 §.

Jos valtuusmies jääpi pois oikeellisesti kuulutetusta kokouksesta, sitä ennen puheenjohtajalle estettä ilmoittamatta, ja jos kokous sentähden ei ole päätöksen voipa, maksakoon kukin tällä tavoin pois jäänyt kolme markkaa sakkoa yhdistyksen rahastoon.

18 §.

Edellä mainitut maksut yhdistyksen rahastoon ovat edeltäpäin laissa hakematta ulosoton alaisia.

19 §.

Mestari- ja kisällikirjeitten alle kirjoittavat puheenjohtaja ja kaksi valtuusmiestä nimensä, ja sihteeri vahvistaa ne nimi- kirjoituksellansa. Muut yhdistykseltä tahi sen valtuusmiehiltä menevät kirjoitukset allekirjoittaa ainoastaan puheenjohtaja ja vahvistaa sihteeri nimellensä.

20 §.

Yhdistyksen jäsenet tunnustavat itsensä velvollisiksi, kukin kohdastansa, kustantamaan kisällioikeuden saamiseksi jossakin ammatissa tarpeellista opetusta sunnuntaikoulussa tahi muussa elinkeinoja varten olevassa oppilaitoksessa kaikille heidän palvelukseensa kirjoitetuille tahi kontrahdilla otetuille oppilaisille; ja pitääkööt yhdistyksen valtuusmiehet määrättyin kontrollantein kautta tarkasti silmällä, ettei tätä velvollisuutta laiminlyödä.

21 §.

Yhdistyksen tulee huolenansa pitää, että varoja myöten matkustusapuja tahi muita soveliaita kehotuksia antamalla nuoremmille työntekijöille, jotka ovat päässeet kisälleiksi ammatissansa, nousevassa työläisten sukupolvessa herätetään ja vireillä pidetään halua oppitietojen ja työtaidon enentämiseen siinä ammatissa, johon itsekukin on ruvennut. Samassa tarkoituksessa yhdistyksen myöskin tulee aika ajoin toimeensaattaa käsityö- ja tehdasteosten näyttelyjä yhtä tahi useampaa erinäistä elinkeinoa varten ja niissä antaa diploomeja tahi muita palkintoja nuoremmille työntekijöille, josko he ovat kisälliarvon saaneet tahi ei.

22 §.

Helpoitukseksi ammatin harjoittajille semmoisten sekä suomen että ruotsin kielisten järjestysohjeitten laatimisessa, jotka elinkeinoasetuksen 31:ssä §:ssä mainitaan, valmistuttaa ja painattaa yhdistys planketteja, joissa on sellaisia yleisesti sopivia ohjeita eli sääntöjä, jotka yhdistys pitää tarkoituksen mukaisina ja käytäntöön otettaviksi suotavina, ollen tilaa jätettynä muille määräyksille, joita asianomaiset ammatin harjoittajat, kukin keinossansa, ehkä näkevät tarpeelliseksi lisätä.

23 §.

Ehdotuksia saman säännön muuttamiseen tahi lisäämiseen esiteltäköön ja ratkaistakoon ainoastaan yhdistyksen varsinaisissa kokouksissa; ja on kokouskutsumuksessa välttämättömästi ilmoitettava, että senkaltainen asia siinä tulee käyteltäväksi.

Helsingin käsityöläisseuran apu- ja eläkekassan ohjesääntö.

K. Senaatin vahvistama heinäkuun 18 p:nä 1901.

1 luku.

Kassan tarkoituksesta ja osallisuudesta siihen.

1 §.

Tarkoituksena kassalla, jonka herrat Carl Ramstedt, L. J. Källström, Herm. Silfverberg, A. F. Bergman, Robert Staudinger, R. Mellin, G. Fagerström, A. Fagerström, E. G. Granholm, A. Rautell, J. Lithonius, Joh. Fr. Galetski, J. V. Engström, C. A. Osberg, C. A. Mattsson, L. F. Graeffe ja Fred. Hamnerin perustivat huhtikuun 27 p:nä 1848, on valmistaa osakkaille eläkettä vanhuuden tahi pysyväisen työkyvyttömyyden varalle sekä antaa apua kuolleen osakkaan leskelle ja lapsille.

2 §.

Oikeutettu kassan osallisuuteen on, johtokunnan joka kerta tapahtuvan harkinnan mukaan, Helsingin kaupungissa asuva hyvämaineinen elinkeinonharjoittaja, joka harjoittaa omaa käsityö- tahi sentapaista liikettä eikä sairasta, ilmoituksen tapah- tuessa, parantumatonta tautia.

Jos osakas siirtyy toiselle toiminta-alalle tahi muuttaa pois Helsingistä, on hän kuitenkin oikeutettu edelleen pysymään kassan osakkaana; jota vastoin niin hyvin osakas kuin eläkkeennauttija, jotka langetetaan häpeällisestä rikoksesta, samoin kuin osakas, joka kolmena vuotena on laiminlyönyt säädettyjen vuosimaksujen suorittamisen, kadottavat oikeuden eläkkeeseen ja muuhun kassan osallisuuteen, ilman että mitään korvausta suoritetuista maksuista tulee kysymykseen.

2 luku.

Maksuista ja apurahoista.

3 §.

Maksujen määrään nähden jaetaan osakkaat kahteen luokkaan:

1:nen luokka, jossa suoritetaan ei ainoastaan pääsymaksuna sata markkaa tahi, johtokunnan harkitessa pyrkijän taloudellisten suhteiden oikeuttavan korkeamman määrän, kaksisataa markkaa, vaan myös kahdenkymmenen neljän markan vuosimaksu; sekä

2:nen luokka, johon on yhdistettynä samanlainen pääsymaksu kuin edellisessä luokassa ja kahdentoista markan vuosimaksu.

Jokaisen pyrkijän tulee heti jättäessään hakemuksensa ilmoittaa, kumpaanko luokkaan hän haluaa tulla.

4 §.

Osakas, joka suoritettuaan kymmenenä vuotena säädetyt maksut, sairauden tahi vanhuuden tähden ei voi itseään elättää, sekä leski ja lapset kuolleen osakkaan jälkeen, joka sanottuna aikana on tehnyt määrätyt suoritukset, olkoon oikeutettu saamaan kassasta vuotuista eläkettä: 1:ssä luokassa satakuusikymmentä markkaa ja 2:ssa luokassa kahdeksankymmentä markkaa. Jokaiselta täydeltä viideltä vuodelta, jona vuosimaksuja on yli yllämainittujen kymmenen vuoden suoritettu, nauttikoon osakas tahi, hänen kuoltuansa, hänen leskensä ja lapsensa korotusta tulevassa eläkkeessään, ensimmäisessä luokassa kahdeksankymmentä ja toisessa luokassa neljäkymmentä markkaa vuodessa. Ellei maksua ole täytenä viitenä vuotena suoritettu, ei mikään eläkkeen korotus tule kysymykseen, vaan lankeavat suoritettut maksut sanotulta ajalta eläkekassaan.

5 §.

Osakas, joka ei ole kymmentä vuotta suorittanut sanottuja maksuja, ei ole omasta, leskensä tai lastensa puolesta oikeutettu eläkkeen saamiseen, ollen viimemainituilla kuitenkin valta miehen tai isän kuoltua suorittaa puuttuva määrä, minkä jälkeen he saavat nauttia eläkettä siinä luokassa, johon he maksuihin

nähden kuuluvat. Jos mies, taikka hänen kuoltuansa, leski tai lapset eivät kykenisi suorittamaan määrättyjen kymmenen vuoden maksuja, siirretään he, jos suoritettut maksut riittävät osallisuuteen toisessa luokassa, tähän luokkaan, mutta jos suoritukset eivät riitä edes tähänkään tahi jos mitään vuosimaksua ei vielä ole suoritettu, niin riippuu johtokunnan harkinnasta mikä kassan varoihin soveltuva apuraha on sille tai niille tarvitseville annettava.

6 §.

Leski nauttikoon eläkettä niin kauan kuin hän on leskenä eikä rikoksen tai siveettömän elämän kautta ole menettänyt oikeuttaan eläkkeen saamiseen, mikä näissä tapauksissa, samoin kuin jos hän kuolee tahi menee uuteen avioliittoon, lankeaa jakamattomana lapsille, jos vähintään kaksi eläkkeen saamiseen oikeutettua lasta on olemassa. Jos ainoastaan yksi on elossa, saapi se ainoastaan kaksikolmannesta eläkkeestä, ja jälellä oleva kolmasosa lankeaa kassalle. Eläke jaetaan tasan pojalle ja tyttarelle, ja lakkaa eläkkeen saaminen edelliseltä hänen täyttäessään kahdeksantoista vuotta, sekä tyttareltä, kun tämä on täyttänyt 21 vuotta tahi sitä ennen on mennyt naimisiin. Jos osakas jättää jälkeensä lapsen, joka on rampa, mielipuoli tai kivulloinen, niin ettei se kykene itseänsä elättämään, saa sellainen lapsi, jos puuttuu muita varoja sen elättämiseen, apua elinajaksensa kassan varojen ja johtokunnan tarkan harkinnan mukaan.

7 §.

Viimeistään vuoden kuluttua miehen tahi isän kuoleman jälkeen tulee jälkeenjääneen lesken tai lasten hakea johtokunnalta eläkettä sillä uhalla että, jos tämä aika laiminlyödään, eläkettä ei myönnetä pitemmältä ajalta taaksepäin kuin sen vuoden alusta, jolloin haku tehdään.

8 §.

Eläkkeen suorittaa kassan johtokunta kahdesti vuodessa, nimittäin kesä- ja joulukuun lopussa viimeksi kuluneelta vuosipuoliskolta, jolloin se, joka eläkekirjan esittää, saa ilman muuta valtakirjaa nostaa langenneen määrän ja kuitata sen eläkekirjaan.

3 luku.

Vuosikokouksesta, hoidosta ja tilintarkastuksesta.

9 §.

Kassan osakkaat kokoontuvat varsinaiseen vuosikokoukseen kunakin vuotena huhtikuussa sekä ylimääräiseen kokoukseen niin usein kuin johtokunta katsoo sen tarpeelliseksi tahi vähintään kymmenen osakasta sitä anovat johtokunnalta.

Kutsumus kokoukseen on johtokunnan annettava ja tiedoksi saatettava ilmoituksella, joka kolme kertaa julkaistaan yleisesti levinneessä ruotsalaisessa ja suomalaisassa Helsingin sanomalehdessä ensimmäinen kerta vähintään kahta viikkoa ennen kokouksen päivää.

Kokoukseen saa kukin osakas itsekohdastaan ottaa osaa. Osakas olkoon myös oikeutettu siirtämään puhevaltansa ja äänestyoikeutensa laillisen valtakirjan kautta toiselle osakkaalle.

Kuitenkaan älköön kukaan valtakirjan nojalla puhuko tai äänestäkö useamman kuin yhden äänivaltaisen puolesta.

Sittenkun kokouksen osanottajat ovat keskuudestaan valinneet miesluvun mukaan puheenjohtajan ja määränneet pöytäkirjurin, otetaan ne asiat käsiteltäviksi, joita varten kokous on kutsuttu, ja ratkaistaan kysymykset, paitsi siinä tapauksessa, josta 17 §:ssä erittäin säädetään, yksinkertaisella äänestyksellä, jolloin luetaan yksi ääni kullekin kokouksessa edustetulle osakkaalle. Jos äänet lankeavat tasan, ratkaisee puheenjohtaja kysymyksen, paitsi vaalissa, jolloin arpa ratkaisee.

Kokouksessa pidetyn pöytäkirjan tarkastaa kokouksen puheenjohtaja ja kaksi kokouksen valitsemaa tarkastajaa.

10 §.

Varsinaisessa vuosikokouksessa käsitellään seuraavat asiat, nimittäin:

a) esitetään johtokunnan kertomus lähinnä kuluneelta vuodelta, jonka myöskin tulee sisältää ilmoituksen niistä eläkkeistä ja niistä apurahoista, jotka johtokunta on vuoden kuluessa myöntänyt;

b) luetaan kertomus tilintarkastuksesta ja päätetään vastuunvapaudesta johtokunnalle;

c) käsitellään vuosi- ja tilintarkastuskertomuksista aiheutuneet kysymykset;

d) toimitetaan johtokunnan jäsenten vaali siinä järjestyksessä kuin tämän ohjesäännön 11 § säättää;

e) valitaan kaksi tilintarkastajaa ja kaksi tilintarkastajain varamiestä tarkastamaan kassan hoitoa ja laskuja kuluvalta vuodelta;

f) käsitellään muita asioita, joita johtokunta esittää kokoukselle; ja täytyy osakkaan nostama kysymys, jotta se otettaisiin kokouksessa harkittavaksi, olla ennen edelläkyluneen maaliskuun 15 päivää johtokunnalle kirjallisesti jätettynä.

Vaalit toimitetaan suljetuin lipuin, eikä kassan osakas saa kieltäytyä rupeamasta johtokunnan jäseneksi tahi tilintarkastajaksi, ellei hän ole aikaisemmin ollut samassa luottamustoimessa.

11 §.

Kassan hallintoa hoitaa johtokunta, johon kuuluu yhdeksän jäsentä, valittu kassan osakasten keskuudesta, joka kerta kolmeksi vuodeksi ja siinä järjestyksessä, että kolme vanhinta jäsentä ovat vuosittain vuorossa erota. Johtokunta valitsee vuosittain keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

Johtokunta, jonka olinpaikka on Helsingin kaupungissa, kokoontuu niin usein kuin asiat sitä vaativat, puheenjohtajan tai, hänen ollessa estettynä, varapuheenjohtajan kutsumuksesta, ja on se päätösvaltainen, kun siihen, paitsi kokouksen puheenjohtajaa, ottaa osaa vähintään neljä jäsentä. Jos johtokunnassa syntyy eriäviä mielipiteitä, ratkaisevat aina useammat äänet, ja äänten langetessa tasan, se mielipide, johon kokouksen puheenjohtaja yhtyy.

Johtokunnan kokouksissa on pidettävä pöytäkirjaa ja on se sekä puheenjohtajan että pöytäkirjurin allekirjoitettava.

12 §.

Johtokunnan tulee hoitaa kassan asioita tämän ohjesäännön sisällyksen ja hengen mukaan sekä tunnollisesti ja huolellisesti edistää sen etua. Ja ottakoon johtokunta avuksensa tarvittavat virkamiehet ja määrätköön heidän palkkaetunsa.

Johtokunnan kaikki jäsenet vastatkoot yhteisesti kassan varoista ja siitä mitä he sen asioissa päättävät ja toimivat, ellei eriävää mielipidettä ole merkitty pöytäkirjaan.

Kassan varoja lainattakoon täyttä vakuutta vastaan ja sijoitettakoon varmoihin arvopapereihin tai pankkitalletuksiin, minkä ohessa kassan arvopaperit ovat säilytettävät pankkiholvissa, laatikossa eli kistussa, missä on kaksi lukkoa, joista toinen lukon avain on puheenjohtajalla, toinen sillä johtokunnan jäsenellä tai virkamiehellä, jonka johtokunta on siihen valinnut.

Lainoja annettaessa on silmällä pidettävä, että kassan osakkaalle, jos hän tarjoaa yhtä hyvän vakuuden ja muutoin samallaiset ehdot, kuin kassan ulkopuolella oleva henkilö, on tämän edellä myönnettävä laina.

13 §.

Kassan kirjat ja tilit päätetään kultakin kalenterivuodelta, minkä jälkeen kirjat ovat ennen seuraavan helmikuun loppua jätettävät tilintarkastajille, jotka tarkastuksen suorittuaan, ennen sitäseuraavaan maaliskuun 15 päivää jättävät ne takaisin johtokunnalle kertomuksen ohella, jossa tarkastajat johtokunnalle joko ehdottavat tahi siltä kieltävät tilinvapauden.

4 luku.

Kassan rahastoista.

14 §.

Eläkekassan pohjarahastoon, jonka tarkoituksena on turvata vastaisia eläkkeen suorittamisia, siirretään;

a) kassan nykyinen pohjarahasto ja muut varat, sellaisina kun ne ovat näitten sääntöjen astuessa voimaan, sittenkun niistä on vähennetty 10,000 markkaa, vararahaston perustamista varten:

b) sisäänpääsymaksut;

c) vuosittain kolmeneljännestä kassaan suoritetuista vuosimaksuista; sekä

d) lahjoitukset ja apurahat, joista ei ole tehty erityisiä ehtoja.

Pohjarahaston pääomaa ei saa vähentää. Jos niin kuitenkin kävisi rahaston sijoitusten kautta syntyneen tappion johdosta, on vajuus, siirtämällä varoja vararahastosta, mitä pikemmin täytettävä.

15 §.

Vararahasto muodostetaan 14 §:ssä sitä varten määrätystä

10,000 markan määrästä sekä 16 §:ssä mainituista vuosisäästöistä ja sitä saadaan käyttää:

a) sellaisen vajauksen täyttämiseen pohjarahastossa kuin 14 §:ssä mainitaan:

b) vuosimenojen suorittamiseen, jolleivät vuoden tulot siihen riittäisi.

16 §.

Kassan korkotuloista ja kertyvistä vuosimaksuista suoritetaan, sittenkun päältäpäin kolmeneljännestä kaikkien vuoden kuluessa kertyneiden vuosimaksujen yhteenlasketusta määrästä on 14 §:n mukaisesti siirretty pohjarahastoon, kassan hoitokustannukset ja jäännös käytetään eläkesuorituksiin. Jos tässä syntyy ylijäämä, siirretään se vararahastoon.

5 luku.

Yleisiä ja väliaikaisia säännöksiä.

17 §.

Ehdotus näiden sääntöjen muuttamisesta tai lisäyksen tekemisestä niihin, minkä johtokunta, tilintarkastajat tai jäsenet nostavat, on kirjallisesti tehtävä ja johtokunnan siitä lautiman lausunnon kanssa esitettävä ensimmäiselle varsinaiselle kokoukselle tahi, jos asia on kiireellinen, sitä ennen kokoonkutsutulle ylimääräiselle kokoukselle.

Päätös sellaisessa asiassa on, ollakseen pätevä, tehtävä vähintään kahdellakolmanneksella kokouksessa annetuista äänistä sekä muuttumattomana hyväksyttävä kahdessa kokouksessa ja astuu voimaan niin pian kuin se on saanut viranomaisen vahvistuksen; älköönkä päätöstä sitä ennen kassan toiminnassa noudatettako.

Kysymys kassan lakkauttamisesta nostetaan ja päätetään samassa järjestyksessä, kumminkin tulee kahden varsinaisen kokouksen muuttamatta hyväksyä tämän päätöksen, ennenkuin se jätetään viranomaisten vahvistettavaksi.

18 §.

Joka viides, viimeistään joka seitsemäs vuosi tulee johtokunnan antaa asianymmärtävälle henkilölle toimeksi tehdä perinpohjainen tutkimus kassan tilasta ja laatia ehdotus sellaiseksi muutokseksi maksuja, eläke-etuja ja rahastoja koskeviin määrä-

yksiin, johon tutkimus voi antaa aihetta. Tämän ehdotuksen tulee johtokunnan sittemmin esittää yhdistykselle ensintulevassa varsinaisessa kokouksessa tutkittavaksi.

Jolleivät kassan vuositulot riittäisi 16 §:ssä mainittuihin menoihin, vaan niiden suorittamiseksi kosketaan vararahastoon, ryhtyköön johtokunta viipymättä edellä mainittuun toimenpiteeseen.

19 §.

Jos ne varat, joita 16 §:n mukaan saadaan käyttää eläke-suorituksiksi, eivät siihen riittäisi, tulee johtokunnan alentaa eläkkeen määrät niiltä osakkailta, jotka ovat tulleet sittenkuin nämät säännöt ovat astuneet voimaan, kaikilta samassa suhteessa, siksi kunnes muihin toimiin on ennätetty ryhtyä.

20 §.

Jos huomataan ettei kassa joko 19 §:ssä mainitussa tahi jossakin muussa suhteessa voi täyttää sitoumuksiaan, on johtokunnan viipymättä kutsuttava kokoon kokous neuvottelemaan kassan asemasta. Jollei saavuteta tarpeellista yksimielisyyttä maksujen korottamisesta tai apurahojen vähentämisestä tahi kassan turvaamisesta muulla tavoin, on kassa viipymättä 17 §:n mainitsemassa järjestyksessä lakkautettava.

21 §.

Jos on tehty päätös kassan lakkauttamisesta, niin ei enää oteta vastaan uusia osakkaita, ei myöskään maksuja.

Sittenkuin päätös on viranomaisesti vahvistettu, ovat jäsenet viipymättä kutsuttavat kokoukseen valitsemaan uskottuja miehiä, joille annetaan toimeksi lakkauttamisen toimeenpanemisen, jolloin on silmällä pidettävä mitä sellaisesta tapauksesta säädetään syyskuun 2 päivänä 1897 annetussa työntekijäin apukassoja koskevassa armollisessa asetuksessa.

22 §.

Osakas, joka ennen tämän ohjesäännön astumista voimaan on voittanut oikeutta saada eläkettä itsellensä tahi apua leskelle ja lapsille tähän asti noudatetun ohjesäännön määräysten mukaisesti, pysytetään niinmuodin voitetussa oikeudessa kuin myöskin vastattavassa velvollisuudessa muuttumatta.

Ote paloviinan ja muiden poltettujen tahi tislattujen väkiviinajuomain myymisestä y. m. 9 p. kesäk. 1892 annetusta asetuksesta.

1 luku.

Paloviinan myymisestä.

1 §.

Paloviinan kauppaa saavat harjoittaa:

- 1:ksi) ne, joilla on oikeus valmistaa tahi tislata paloviinaa;
- 2:ksi) ne, jotka alempana mainitussa järjestyksessä ovat hankineet itselleen oikeuden paloviinan paljottaiskauppaan;
- 3:ksi) asianmukaisesti otetut vähittäismyyjät; sekä
- 4:ksi) ne, jotka, sen mukaan mitä tässä alempana säädetään, ovat saaneet oikeuden anniskella paloviinaa yhteydessä ruoantarjonnan kanssa.

2 §.

Paloviinan valmistaja tahi tislauslaitoksen haltija saa tehtaalla myydä puhdistettua paloviinaa vähintään viidenkymmenen litran määrin henkilöille tai yhtiöille, jotka ovat saaneet asianmukaisen luvan harjoittaa tämän tavaran kauppaa. Paloviinaa, jota ei ole niin puhdistettu, kuin 16 §:ssä määrätään, myytäköön ainoastaan paljottaiskaupassa vähintään neljänsadan litran määrin. Paloviinan valmistajan tahi tislauslaitoksen haltijan olkoon myöskin sallittu toiseen paikkakuntaan myydä tahi lähettää paloviinaa, vaariin ottaen kuitenkin jokaisen ostajan suhteen mainittua vähintä määrää. Kaupungissa voidaan lupa muussa myyntipaikassa kuin polttimolla tahi tislauslaitoksella myydä ylempänä viitatulla tavalla puhdistettua paloviinaa vähintäänkin viidenkymmenen litran erin ja ylempänä osotetulla ehdolla erinäisestä hakemuksesta myöntää paloviinan valmistajalle tahi tislauslaitoksen haltijalle siinä järjestyksessä, kuin lähinnä seuraava pykälä paljottaiskaupasta sisältää, mutta oikeutta paloviinan vähittäiskauppaan tahi anniskeluun ei ole heille myönnetty. Älkööt he myöskään olko sellaisen yhtiön osakkaina, josta 9 §:ssä puhutaan.

3 §.

1. Paloviinan paljottaiskauppaa, jossa omatekoista tahi toisen tekemää tavaraa myytäköön vähintään neljänsadan litran määrin, saa harjoittaa kaupungissa sekä Suomen kansalainen, joka on hyvämaineinen ja on tehnyt itsensä tunnetuksi rehellisestä käytöksestä, että myös yhtiö, sittenkun asianmukainen lupa elinkeinon harjoittamiseen on hankittu niinkuin lähinnä seuraavassa momentissa sanotaan. Maalla ja kauppalassa ei sitä vastoin saa semmoista paljottaiskauppaa erinäisenä elinkeinona harjoittaa.

2. Oikeutta paloviinan paljottaiskauppaan haetaan maistraatilta, joka jättää hakemuksen kaupunginvaltuutusmiesten tahi, missä niitä ei ole, raastuvankokouksen tutkittavaksi. Jos kaupunginvaltuutusmiehet tahi raastuvankokous ovat yhtä mieltä maistraatin kanssa hakemukseen suostumisesta tahi sen kieltämisestä, taikka jos kaupunginvaltuutusmiehet tahi raastuvankokous sen hylkäävät, pysyköön tämä toimi voimassaan. Jos kaupunginvaltuutusmiehet tahi raastuvanoikeus suostuvat hakemukseen, mutta maistraatti sen hylkää, jätetään asia lääninhallituksen päätettäväksi.

4 §.

1. Paloviinan vähittäiskauppaa saakoon harjoittaa sekä hyvämaineinen Suomen kansalainen, joka on tehnyt itsensä tunnetuksi rehellisestä käytöksestä ja tutkitaan muutoin liikkeen käyttämiseen soveliaaksi, että tarkoitusta varten perustettu yhtiö, sittenkuin asianomainen lupa semmoisen elinkeinon harjoittamiseen on hankittu, niinkuin 7, 8 ja 9 §:ssä säädetään. Vähittäiskaupassa saa noudettavaksi antaa ulos vähintään kaksi litraa.

2. Paloviinan anniskelua paikalla nautittavaksi, jolloin on lupa antaa kuinka pieni määrä tahansa, saadaan harjoittaa ainoastaan yhteydessä ruoanpidon kanssa, jossa lämmintä ja ravitsevaa ruokaa on tarjona pidettävä; ja ovat muuten sellaisen anniskeluoikeuden saamisesta voimassa samat ehdot, kuin tässä ylempänä paloviinan vähittäiskaupalle ovat määrättyt. Anniskeluoikeus ei tuota lupaa noudettavaksi myydä paloviinaa.

3. Maalla ja kauppalassa ei paloviinan vähittäiskauppa eikä muu paloviinan anniskelu kuin semmoinen, josta 12 §:ssä sanotaan, ole luvallinen; älköön siellä myöskään pidettävä kaupan sellaisesta väkiviinasta valmistettua lakkavernissaa tahi

polityyriä, joka ei ole ollut paloviinan valmistamisesta y. m. tänä päivänä annetun asetuksen 13 §:n 2 momentissa mainitun denaturoimisen alaisena.

4. Semmoinen paloviinan myynti, kuin 1 ja 2 momentissa sanottu on, myönnetään kaupungissa enintään kahdeksi vuodeksi erältään; ja luetaan myyntivuosi kesäkuun 1 päivästä samaan päivään seuraavana vuonna.

5 §.

Ne, jotka tänä päivänä paloviinan valmistuksesta ja tislauksesta annetun asetuksen 1 §:n 3 momentin mukaan eivät saa ryhtyä sellaiseen liiketoimeen, älkööt saako oikeutta paloviinan paljottais- tai vähittäismyyntiin eikä anniskeluun; älkööt kuitenkaan olko kielletyt rupeamasta osakkaiksi sellaiseen yhtiöön, kuin tässä alempana 9 §:ssä mainitaan.

6 §.

1. Tammikuun kuluessa joka toinen vuosi antakoon maistraatti kaupunginvaltuusmiesten tai, missä kaupunginvaltuusmiehiä ei ole, raastuvankokouksen päätettäväksi, onko väkijuomain vähittäismyynnin ja anniskelun oikeuksia lähinnä tuleviksi kahdeksi myyntivuodeksi annettava ja montako, kuin myös missä seuduin kaupunkia vähittäismyynti- ja anniskelupaikkoja ei saa olla.

2. Jos kaupunginvaltuusmiehet tai raastuvankokous päättävät, että vähittäismyyntiä tai anniskelua ei saa tapahtua, taikka jos maistraatti on kaupunginvaltuusmiesten tai raastuvankokouksen kanssa yhtä mieltä vähittäismyynnin tai anniskelun järjestämisestä, pysyköön tämä toimi voimassaan. Muussa tapauksessa jättää maistraatti asian lääninhallitukselle, jonka tulee siitä päättää; älköön kuitenkaan vähittäismyynti- tai anniskeluoikeuksien lukua määrättäkö suuremmaksi kuin kaupunginvaltuusmiehet tai raastuvankokous ovat soveliaaksi harkinneet. Kun paloviinan ja väkiviinajuomain myymistä tai anniskelemista koskevaa asiaa kaupunginvaltuusmiehistössä tai raastuvankokouksessa käytellään, älköön paloviinan myyjä, paloviinan valmistaja tai tisluslaitoksen haltija keskusteluun tai päätökseen osaa ottako; kuitenkaan älköön tämä kielto koskeko sellaisen yhtiön osakkaita, josta 9 §:ssä mainitaan.

3. Jos edellä mainitulla tavalla anniskeluoikeus on kaupungissa sallittu ja tämän §:n 1 momentissa sanotun myyntikauden kuluessa ilmaantuu sellaisia erityisiä seikkoja, että yhden tai muutaman harvan anniskeluoikeuden antaminen kaupunginvaltuusmiesten myöntämän lukumäärän lisäksi katsotaan tarpeen vaatimaksi, saattaa lääninhallitus, kuulusteltuaan maistraattia, kaupunginvaltuusmiesten tai raastuvankokouksen suostumuksella antaa semmoisen poikkeusoikeuden myyntikauden loppuun asti.

7 §.

1. Joka tahtoo itselleen hankkia vähittäismyynti- tai anniskeluoikeuden kaupungissa, hakekoon sitä kirjallisesti maistraatilta aikana, jonka maistraatti määrää, ja liittääköön hakemuskirjaan mainetodistuksen ja ilmoituksen paikasta, jossa oikeus on aiottu käytettäväksi. Maistraatti, jonka on antaminen kaupunginvaltuusmiehille tai raastuvankokoukselle sekä poliisikamarille, missä sellainen on, tilaisuus lausua mielensä hakemuksesta, tutkikoon sen jälkeen sitä, erittäin katsoen siihen, mitä tässä sekä 2, 4, 5, 6, 8 ja 18 §:ssä säädetään. Jos maistraatti näkee hyväksi hakemukseen suostua, antakoon siitä lupatodistuksen, mainiten siinä ajan, jona, ja huoneiston, jossa liikettä harjoitettakoon, kuin myös ne muut määräykset, jotka hyvän järjestyksen edistämiseksi saattavat erityisiä tapauksia varten olla tarpeen. Anniskeluoikeutta myönnettäessä pitää maistraatin päätös kolmessakymmenessä päivässä sen jälkeen lähetettämän lääninhallitukselle vahvistettavaksi ja sen veron määräämistä varten, josta 13 §:ssä tässä alempana mainitaan.

2. 6 §:n 3 momentissa mainitussa tapauksessa jätetään hakemus lääninhallitukseen.

8 §.

Yhtiö, joka hakee oikeutta paloviinan paljottais- tai vähittäiskauppaan taikka sen anniskeluun, näyttäköön julkisen viranomaisen todistuksella, ettei muita kuin niitä, jotka ovat oikeutettuja paloviinan kauppaa harjoittamaan, osakkaina kuulu yhtiöön.

9 §.

1. Yksinomaisen oikeuden kaupungissa ottaa harjoittaakseen kotimaisten ja ulkomaisten väkiviinajuomien vähittäis-

myyntiä ja anniskelua joko kokonaisuudessaan taikka ilman sitä anniskelua, joka hotelleissa, ravintoloissa ja konditoreissa tapahtuu, taikka myöskin ainoastaan kotimaisten väkiviinajuomien vähittäismyyntiä ja anniskelua äskennmainitulla poikkeuksella, voivat kaupunginvaltuusmiehet tahti, missä niitä ei ole, raastuvankokous myöntää, 6 §:n 1 momentissa määrättyksi kahden vuoden ajaksi, yhtiöille, jotka tarkoittavat sellaisen liikkeen harjoittamista juoppouden ehkäisemiseksi eikä oman edun tähden. Hakemus sellaisesta oikeudesta ynnä yhtiön säännöt jätetään maistraatille, joka lykkää hakemuksen kaupunginvaltuusmiesten tahti raastuvankokouksen tutkittavaksi ja jonka tulee, ellei ole puhe kaiken vähittäismyyntin ja anniskelun saamisesta, ehdottaa ne poikkeukset, jotka anniskeluun nähden olisivat tehtävät hotelleja, ravintoloita ja konditoreita varten. Jos kaupunginvaltuusmiehet tahti raastuvankokous ovat päättäneet jättää väkiviinatarvarain kaupan tällaiselle yhtiölle, on asiassa sitten menetteleminen niinkuin 6 ja 7 § soveltuvissa osissa määräävät.

2. Yhtiö, joka on saanut yksinomaisen oikeuden kaikkien sekä kotimaisten että ulkomaisten väkiviinatarvarain vähittäismyyntiin tahti anniskelemiseen, on oikeutettu määrättyä, yhtiölle suoritettavaa maksua vastaan hotellin, ravintolan tai konditorin haltijalle luovuttamaan osan yhtiön saamia anniskeluoikeuksia sekä niinkään yksityisille kauppiaille luovuttamaan oikeuden ulkomaisten väkiviinatarvarain vähittäismyyntiin. Hakemuksen sellaisesta luovuttamisesta jättäköön yhtiö maistraatille, joka sen johdosta menettelee niinkuin 7 §:ssä on määrätty vähittäismyynti- tahti anniskeluoikeuden hakemisesta kaupungissa.

3. Kun kaupungissa väkiviinajuomain vähittäiskauppa taikka anniskelu on, niinkuin 1 momentissa sanotaan, yhtiölle luovutettu, on se voitto, joka yhtiön liikkeestä syntyy, jaettava niinkuin 10 §:ssä säädetään. Ennenkuin jako toimitetaan, olkoon kuitenkin sallittu keräytyneistä varoista lukea pois enintään kuuden prosenttin korko yhtiön maksetusta ja yrityksessä olevasta pääomasta sekä 7 ja 13 §:ssä määrättyt maksut, kuin myös tarpeelliset liikekustannukset ja se tappio, joka ehkä on syntynyt sellaisen yhtiön tahti muun kaupunginvaltuusmiesten suostumuksella ja puheena olevilla varoilla perustaman ja ylläpitämän ravintolaliikkeen harjoittamisesta, jossa juovutusjuomain anniskelua ei saa tapahtua. Kun yhtiö puretaan, on, sittenkun sen velat ovat suoritettut ja osakkaat saaneet panoksensa takaisin,

jäännös yhtiön vararahastosta ja muusta omaisuudesta, mikäli se on syntynyt sen jälkeen, kuin tämä asetus on astunut voimaan, saaduista voittorahoista, jaettava kuten äsken on sanottu.

4. Yhtiön tointa valvoo kaupunginvaltuusmiesten tai raastuvankokouksen asettama tarkastaja, joka on oikeutettu sekä olemaan läsnä yhtiön hallituksen kokouksissa kuin myös tilintarkastuksessa ja yhtiökokouksessa ja siinä pöytäkirjaan pantaviksi tekemään ne muistutukset, joihin syytä lienee, että myöskin, niin usein kuin hän tarpeelliseksi katsoo, tarkastelemaan yhtiön tili- ja muita asiakirjoja. Tarkastajan palkan, jonka suuruuden kaupunginvaltuusmiehet tai raastuvankokous määräävät, suorittaa yhtiö.

5. Yhtiön tilien ja hallinnon tarkastuksen toimittaa joka vuosi edelliseltä vuodelta seuraavassa helmikuussa kolme tilintarkastajaa, joista yhtiö valitsee yhden, kaupunginvaltuusmiehet tai raastuvankokous toisen ja lääninhallitus kolmannen. Kertomus tilintarkastuksesta on ennen maaliskuun loppua sen jälkeen annettava maistraatille, joka jättää sen kaupunginvaltuusmiehille tai raastuvankokoukselle. Jos kaupunginvaltuusmiehet tai raastuvankokous kieltävät tilinpäästön yhtiön hallinnosta, lykätään kysymys siitä lopullisesti päätettäväksi sovintomiesten kautta, joiksi yhtiö valitsee kaksi, kaupunginvaltuusmiehet tai raastuvankokous kaksi ja lääninhallitus yhden puheenjohtajaksi.

10 §.

1. Se puhdas voitto yhtiön liikkeestä, josta 9 §:ssä mainitaan, on siten jaettava, että kolme viidettä osaa menee sille kaupungille, jossa yhtiön liikettä harjoitetaan, ja kaksi viidettä osaa kulkulaitosrahastoon.

2. Se osuus 1 momentissa mainituista rahoista, joka menee kaupunkikunnalle, maksetaan rahatoimikamariin. Se osuus taas, joka on tuleva kulkulaitosrahastolle, suoritetaan lääninrahastoon.

3. Mitä yhtiön näin tulee luovuttaa, on joka vuodelta seuraavan vuoden huhtikuussa yhtiön suoritettava asianomaiseen paikkaan.

11 §.

Kaupunkikunnalle 10 §:n mukaan tulevat varat ovat käytettävät yleishyödyllisiin tarkoituksiin, ei kuitenkaan sellaisiin, joista kunnat itse ovat velvolliset pitämään huolta jäseniään verottamalla.

12 §.

1. Semmoisella terveyslähdeellä tahi kylpypaikalla, johon lääkäri on asetettu, tahi paikalla, jossa ravintolaliike saattaa joksikin ajaksi vuotta olla asianhaaran vaatima, saakoon kaupunginvaltuusmiesten tahi kuntakokouksen suostumuksella oikeuden paloviinan anniskeluun määrääjäksi asianomaisten pyynnöstä antaa maistraatti, jos anniskelu on aiottu tapahtuvaksi kaupunginalueella, ja lääninhallitus, jos sitä on harjoitettava maalla.

2. Oikeuden paloviinan anniskelemiseen hotelleissa, jotka matkustavaisten (matkailijain) tarpeeksi on maalle perustettu, myöntäköön kuntakokousta kuulusteltuaan lääninhallitus vuodeksi tahi joksikin osaksi vuotta.

3. Oikeuden matkustajahöyrylaivalla matkustavaisille anniskella paloviinaa myöntäköön sen läänin lääninhallitus, jossa laivan isännistöllä on pääsijansa; ja määrättäköön sen ohessa myöskin ne rajoitukset, jotka nähtäneen tarpeelliseksi.

4. Leirikokouksessa tahi missä sotajoukko on useiksi päiviksi koottuna, älköön oikeutta sellaiseen anniskeluun myönnettäkö, ellei asianomainen sotilaspäällikkyyys, eikä rautatieasemalla, ellei rautatienhallitus ole sellaista oikeutta puoltanut.

13 §.

1. Vähittäismyyntiliike ei ole erityisen kruunulle maksettavan veron alainen; älköönkä kuntakaan pankko sellaiselle liikkeelle muita maksuja kuin tavalliset kunnallisverot. Sitä vastoin pantakoon anniskeluliikkeen harjoittajalle, paitsi suoritettavia kunnallisveroja, erityinen kruunulle menevä anniskeluvero, jonka määrän lääninhallitus, anniskeluoikeutta kaupungissa annettaessa, maistraatin ehdotuksesta vahvistaa. Kun anniskeluoikeus maalla tahi kauppalassa 12 §:ssä mainituissa tapauksissa myönnetään, määrää lääninhallitus myös maksun siitä.

2. Anniskeluvero, josta viinanvalmistusveron yhteydessä tili tehdään, on edeltäpäin joka vuosineljännekseltä maksettava paikkakunnassa olevalle kruunun ylöskantomiehelle ja hänen toimitettava lääninrahastoon. Ellei maksua määrättyssä ajassa suoriteta, otettakoon se heti ulos. Jos tällainen laiminlyöminen toisen kerran tapahtuu, on anniskeluoikeus menetetty, mutta maksu lähinnä seuraavalta vuosineljännekseltä on kuitenkin otettava ulos. Maksu sellaisesta satunnaisesta anniskeluoikeudesta, kuin 12 §:ssä mainitaan, on suoritettava aikana, jonka lääninhallitus joka eri tapausta varten määrää.

14 §.

1. Paljottaiskaupassa älköön, sillä poikkeuksella, jonka 2 momentti sisältää, käytettävä pienempiä kuin viidenkymmenen litran vetoisia astioita. Muussa myynnissä älköön paloviinaa annettako pienemmissä astioissa kuin sen vähimmän määrän vetoisissa, joka saadaan myydä ja joka määrä, jos ostetaan useammanlaista paloviinaa, on vaarinotettava kunkin eri lajin suhteen. Älköön myöskään myytyä viinaa useiden ostajain kesken jaettako, älköönkä, paitsi anniskelussa, nautittako myyntipaikassa.

2. Polttimon tahi tislauslaitoksen haltijalla olkoon kuitenkin lupa, noudattaen muuten edelläsanoituja määräyksiä, asianmukaisesti otetulle vähittäismyyjälle luovuttaa paloviinaa vähintäänkin kahden litran vetoisissa astioissa sillä ehdolla, että astiat, joissa tavara annetaan ulos, ovat kontrollöörin sinettittämät sekä varustetut päällekirjoituksella tavaran laadusta ja tehtailijan tahi tehtaan nimellä. Samoilla ehdoilla olkoon heidän sallittu myydä hienompia omatekoisia liköörejä pienemmissä kuin kahden litran vetoisissa astioissa.

17 §.

1. Paloviinan vähittäiskauppaa tahi anniskelua älköön harjoitettako muussa kuin sitä varten määrättyssä paikassa. Vähittäismyyntiä älköön myöskään harjoitettako huoneistossa, jossa pidetään kaupan muita tavaroita kuin miedompia väkiviinajuomia, viinejä ja mallasjuomia, tahi joka sellaisen huoneiston kanssa on välittömässä yhteydessä.

2. Myyntihuoneistossa tulee olla kappale tätä asetusta näkyvällä paikalla saatavissa.

18 §.

1. Myyntipaikan tulee olla avoimen kadun, torin tahi yleisen tien varrella, uloskäytävä sinne päin.

2. Sen huoneiston, jossa anniskelua harjoitetaan, pitää olla valoisa, ilmakas, siisteillä huonekaluilla ynnä kaikilla hyvin järjestettyyn ruoanpitoon kuuluvilla tarvekaluilla varustettu sekä liikkeen laajuuden suhteen riittävän suuri, ja on se pidettävä säännöllisessä kunnossa.

19 §.

Myyntihuoneistoa älköön käytettävä, ennenkuin maistraatti

on sen siihen tarkoitukseen hyväksynyt, sittenkun sen on katsastanut joku maistraatinjäsen, kaupunginviskaalin tahi kaupungissa, jossa on poliisikamari, tämän siihen valitseman poliisivirkamiehen läsnä ollessa.

20 §.

1. Paloviinan vähittäiskaupan tahi anniskelun oikeutta ei saa toiselle luovuttaa, ellei maistraatti 4 ja 7 §:n määräyksiä noudattaen katso häntä siihen soveliaaksi ja otolliseksi; mutta jos sellaisen myyntioikeuden haltija tahtoo erityiselle johtajalle uskoa sen käyttämistä, olkoon lupa siihen, sillä ehdolla että maistraatti tähän suostuu, saatuaan asiassa lausunnon poliisikamarilta, missä semmoinen on olemassa. Kun haltija tahi johtaja sattumalta on estettynä anniskelua itse valvomasta, tulee muun siihen sopivan vakaikäisen henkilön sillä aikaa pitää siellä valvontaa.

2. Jos se kuolee, jolla on oikeus paloviinan kauppaan tahi anniskeluun, älkööt kuolinpesän osakkaat liikettä jatkako kauemmin kuin kulumassa olevan myyntivuoden loppuun ja ainoastaan sillä ehdolla, että siitä asianmukaisesti ilmoitetaan ja että liikkeen harjoittamiseen asetetaan toinen henkilö, jonka maistraatti soveliaaksi ja muuten otolliseksi katsoo.

3. Vähittäismyynti- tahi anniskelupaikan muutto älköön tapahtuko maistraatin siihen lupaa antamatta.

21 §.

1. Huoneistoa, jossa paloviinan vähittäiskauppaa harjoitetaan, pidettäköön auki ainoastaan arkipäivänä kello yhdeksästä aamulla kello kuuteen illalla.

2. Markkinoina ja toripäivinä sekä niiden edellisenä päivänä on paloviinan vähittäiskauppa kielletty; ja olkoon lääninhallituksen asia, välittömästi tahi maistraatin, järjestysoikeuden, kaupunginvaltuusmiesten tahi raastuvankokouksen esityksestä, kieltää sellainen kauppa muissakin tiloissa, kun suurempi kansankokous sattuu.

3. Kunnnes siitä toisin määrättäneen, on lääninhallituksen asia, kuulusteltuaan asianomaisten paikallisten viranomaisten mieltä, siitä ajasta, jona anniskelu tapahtukoon hotelleissa, konditoreissa, ravintoloissa ja anniskelupaikoissa kaupungissa, sekä maalla, missä ravintolaliikettä harjoitetaan, antaa niitä tarkempia ohjeita, joita saatetaan havaita soveliaiksi kullekin paikka-

kunnalle ja ravintolapaikkain eri laatuun katsoen. Älköön kuitenkaan lääninhallitus säätäkö sellaisia toimenpiteitä, joita kaupunginvaltuusmiehet ja maistraatti ovat ilman erimielisyyttä vastustaneet.

4. Polttimosta tahi tislauslaitoksesta sekä paljottaiskaupasta myytyä paloviinaa ei saa ostajalle mitata tahi antaa sunnuntai- tahi juhlapäivänä eikä myöskään yön aikana, joka alkaa kello yhdeksästä illalla ja päättyy kello viiteen aamulla.

22 §.

Jos paikassa, jossa väkiviinajuomain vähittäiskauppaa tahi anniskelua harjoitetaan, sattuu eri tiloissa sen laatuja epäjärjestyksiä, ettei oikeuden haltijalla voida katsoa enää olevan sen käyttämiseen tarpeellisia ominaisuuksia, taikka jos jokin 12 §:n mukaan suoduista oikeuksista on osoittanut antavan aiheutta häiritseviin epäjärjestyksiin, olkoon, jos sellainen paikka on kaupungissa, maistraatin, jos maalla, lääninhallituksen, asiana, asianmukaisen ilmoituksen johdosta ja pidetyn tutkimuksen jälkeen, edellämainittua oikeutta rajoittaa, lakkauttaa taikka haltija siitä erottaa; ja älköön siten erotetulla olko oikeutta jo suoritetusta anniskeluverosta mitään takaisin saada.

24 §.

1. Paloviinaa vähittäin myytäessä tahi anniskeltaessa ei myyntihuoneen ovi saa olla salvattu.

2. Se, jolla on oikeus paloviinaa vähittäin myydä tahi anniskella, olkoon kielletty sitä antamasta ilman maksuakaan, silloin kun myyntioikeutta ei saa käyttää.

3. Väkiviinajuomaa älköön annettako ulos sille, joka on juovuksissa tahi ei ole täyttänyt viittätoista vuotta.

4. Sitä, joka anniskelupaikassa on niin juovuksissa, että on katsonnan tarpeessa, älköön jätettäkö tarpeelliset hoidot.

25 §.

Kauppiat ja muut, jotka pitävät avoimia myymäpuoteja, olkoot kielletyt niissä lahjaksi antamasta paloviinaa paikalla nautittavaksi. Älköön myöskään apteekissa paloviinaa lisäysten kanssa tahi ilman niitä anniskeltako siellä nautittavaksi.

26 §.

Paloviinaa vähittäin myytäessä tahi anniskeltaessa älköön

sitä velaksi tahi lainaksi annettako, paikalla nautittavaksi lahjoitettako taikka vaihtokaupalla tai panttia vastaan luovutettako.

27 §.

1. Paitsi niitä, jotka tämän asetuksen säännöksiensä mukaan ovat oikeutetut paloviinaa myymään tahi anniskelemaan, älköön kukaan rohjetko millään verukkeella paloviinaa isommin tahi vähemmin määrin omasta tahi toisen puolesta myydä. Paloviinan vaihtokauppa katsottakoon myymisen vertaiseksi.

2. Jos joku tahtoo lahjaksi tahi kestitykseksi muussa paikassa, kuin ylempänä 24, 25 ja 26 §:ssä mainitaan, niinkuin häissä ja muissa pidoissa, anniskella paloviinaa, älköön siitä minkään nimellistä hyvitystä tingattako, luvattako tahi vastaanotettako; muussa tapauksessa on sellainenkin anniskelu luvattomaksi myynniksi luettava.

Ote eräistä viinien ja muitten miedomprien väkijuomien kaupan rajoituksista toukok. 2 p. 1895 annetusta asetuksesta.

1 §.

Semmoisten viinien ja muitten alkoholinpitoisten juomien vähittäiskauppaa, jotka sisältävät vähintään neljä ja enintään kaksikolmatta volyymiprosenttia alkoholia + 15 asteisina Celsiuksen lämpömittarin mukaan, ei saa kaupungissa harjoittaa ilman siihen hankittua erityistä lupaa. Semmoinen lupa annettakoon niille, jotka maaliskuun 31 p:nä 1879 elinkeinoista annetun asetuksen 2 ja 3 §:n mukaan, viimeainittu pykälä semmoisena kuin se on asetuksessa joulukuun 17 p:ltä 1888, ovat oikeutetut ilmoittautumaan kaupanpitoon ja ovat tunnetut rehellisestä käytöksestään sekä harkitaan muutoin soveliaiksi sitä liikettä käyttämään.

Semmoista vähittäiskauppaa saa kuitenkin ilman erityistä lupaa harjoittaa se, jolla on oikeus vähittäin myydä paloviinaa ja sen kanssa yhdenvertaisia juomia.

Sen, jolla on oikeus poisvietäväksi myydä ensinmainittua alkoholinpitoa olevia juomia, ei silti ole lupa sallia niiden nauttimista paikalla.

2 §.

Lokakuun kuluessa joka toinen vuosi hankkikoon maistraatti kaupunginvaltuusmiesten tahi, missä niitä ei ole, raastuvankokouksen lausunnon, kuinka monet yllämainittua alkoholinpitoa olevien viinien ja muitten miedomprien väkijuomien vähittäinmyyntioikeudet on seuraaviksi kahdeksi myyntivuodeksi, jotka luetaan kesäkuun 1 päivästä alkaen, annettava sekä missä kaupungin seudussa sellaisten juomien vähittäinmyyntipaikkoja ei saa olla.

Jos maistraatti on asiasta yhtä mieltä kaupunginvaltuusmiesten tahi raastuvankokouksen kanssa, jääköön asia sen varaan. Vastakkaisessa tapauksessa toimittaa maistraatti asian kuvernöörille, jonka ratkaistava se on.

Jos myönnettyä myyntioikeutta tahdotaan saada uudistetuksi, älköön sitä kielletäkö, jollei hakija ole oikeuttaan väärinkäyttänyt, rikkonut väkiviina- tai mallasjuomien myyntiä koskevia asetuksia, tahi muuten pitänyt huonoa järjestystä myymisessä.

3 §.

Kirjallinen sellaisen myyntioikeuden hakemus kuin edellisissä pykälissä mainitaan, ynnä hakijan mainetodistus ja ilmoitus paikasta, missä tätä oikeutta aijotaan harjoittaa, annetaan maistraattiin, jonka tulee kaupunginvaltuusmiehiltä tahi raastuvankokoukselta sekä poliisikamarilta, missä sellainen on, vaatia lausunto hakemuksesta ja harkittuaan asiaa, joko hyväksyä taikka hyljätä hakemus. Jos maistraatti katsoo hyväksi hakemukseen suostua, antakoon lupatodistuksen, jossa mainitaan minkä aikaa ja missä seudussa vähittäiskauppaa saa harjoittaa, ja johon pannaan muut määräykset, mitkä hyvän järjestyksen edistämiseksi saattavat erityisiä tapauksia varten olla tarpeellisia.

Jos hakemuksen tekee yhtiö, ilmoittakoon samalla, ketä aikoo liikkeen hoitajaksi, ja todistakoon asianmukaisesti hänet hyvämaineiseksi.

4 §.

Jos se kuolee, jolla on oikeus vähittäin myydä edellämainittuja juomia, jatkakoot kuolinpesän osakkaat liikettä kuluvan myyntikauden loppuun, jos siitä asianmukaisesti ilmoittavat ja liikkeen käyttäjäksi panevat henkilön, jonka maistraatti soveliaaksi ja muuten otolliseksi katsoo.

5 §.

Kun viinien ja muitten yllämainittua alkoholinpitoa olevien miedomprien väkijuomien kauppaa koskeva asia on kaupunginvaltuustossa tahi raastuvankokouksessa käytettävänä, älköön viinien tahi väkijuomien myyjä eikä viini- tahi väkiviinatehtaan haltija olko keskustelussa tahi päätöksessä osallisena. Kuitenkaan älköön tämä kieltö koskeko sellaisen yhtiön osakkaita, joka ei oman edun tähden, vaan juoppouden ehkäisemiseksi on ottanut harjoittaaksensa puheena olevien juomien kauppaa.

6 §.

Edellä mainittuja juomia älköön myytäkö puodista, jossa pidetään kaupan muita tavaroita kuin paloviinaa tahi mallasjuomia, eikä myöskään huoneistosta, joka on välittömässä yhteydessä semmoisen puodin kanssa; älköönkä semmoisia juomia, joista nyt on puhe, vähittäin myytäkö muuta kuin avonaisessa puodissa, josta on uloskäytävä kadulle, torille tahi muulle yleiselle paikalle, eikä muulloin kuin arkipäivänä kello yhdeksästä aamulla kello kuuteen illalla.

Jos asianhaarat sitä vaativat, kieltäköön kuvernööri hankittuaan tiedokseen asianomaisen maistraatin lausunnon, sellaisen kaupan markkinoilla ja toripäivinä sekä niitten edellisenä päivänä kuin myös muissa tilaisuuksissa, jolloin paljon kansaa kokoontuu.

7 §.

Ylempänä mainittuja juomia älköön poisvietäväksi annettako vähempää määrää kuin vähittäiskaupassa kolme desilitraa ja paljottaiskaupassa viisikolmatta litraa.

8 §.

Viinejä ja muita miedompia väkijuomia, joissa on yllämainittu alkoholinpito, älköön vähittäiskaupassa panttia vastaan luovutettako, älköön myöskään annettako sille, joka on juovuksissa tahi ei ole täyttänyt viittätoista vuotta.

Ote mallasjuomain myymisestä ja anniskelemisestä huhtikuun 2 päivänä 1883 annetusta asetuksesta.

1 §.

[Mallasjuomatehdasta älköön perustettako kaupunkiin tahi maalle, jolleivät kaupungissa kaupunginvaltuusmiehet tahi, missä niitä ei ole, raastuvankokous ja maalla kuntakokous ole siihen suostumustansa antaneet.]

Tämän mom:n on kumonnut *jouluk. 28 p:nä 1907 annettu laki.*

Mallasjuomatehtaan haltijalla olkoon oikeus, ilman erityistä ilmoitusta, tehtaastansa noudettavaksi myydä mallasjuomia; älköön kuitenkaan kaupungissa olevasta tehtaasta myytäkö olutta tahi portteria vähemmissä määrin kuin neljäkolmatta suljettua koko- tahi puolipulloa, älköönkä maalla tai kauppalassa olevasta tehtaasta vähemmissä määrin kuin neljäkolmatta suljettua koko- tahi kahdeksanviidettä puolipulloa, Olutta ja portteria saata- koon tehtaasta myydä muussakin suljetussa astiassa, ei kuiten- kaan viittäkolmatta litraa vähemmissä määrin. Jos juomatehtaan haltija haluaa laajempaa myymisoikeutta, noudattakoon mitä 2 §:ssä tässä alempana ja 3 §:ssä asetuksessa 2 päivältä huhtikuuta 1883 säädetään.

Jos juomanpanoliikettä harjoittaa yhtiö, olkoon edellisessä momentissa mainittu oikeus yhtiöllä, mutta ei sen yksityisellä osakkaalla. *K. A. tammik. 24 p. 1902.*

2 §.

Kaupungissa hankkikoon maistraatti lokakuun kuluessa joka toinen vuosi kaupunginvaltuusmiesten tahi, missä niitä ei ole, raastuvankouksen lausunnon, kuinka monet oikeudet juoma- tehtaan ulkopuolella noudettavaksi myydä mallasjuomia on lähinnä seuraaviksi kahdeksi myyntivuodeksi, jotka luetaan ke- säkuun 1 päivästä, annettava, sekä missä kaupungin seuduissa sellaisia myyntipaikkoja ei saa olla.

Jos maistraatti on asiasta yhtä mieltä kaupunginvaltuus- miesten tahi raastuvankokouksen kanssa, jääköön asia sen va- raan. Muussa tapauksessa jättää maistraatti asian kuvernöörille, jonka ratkaistava se on; älköön kuitenkaan myyntipaikkojen lukua määrättäkö suuremmaksi kuin mitä kaupunginvaltuus- miehet tahi raastuvankokous ovat katsoneet sopivaksi.

Yllämainittuja myyntioikeuksia määrättäessä on kaupungissa olevan juomatehtaan omistajalle varattava erityinen oikeus saada muussa paikassa kaupunkia kuin tehtaasta noudettavaksi myydä valmistamiensa mallasjuomia.

Sellaista myyntioikeutta koskeva kirjallinen hakemus, kuin tässä §:ssä mainitaan, ynnä hakijan mainetodistus ja ilmoitus paikasta, missä tätä oikeutta aiotaan harjoittaa, annetaan maistraattiin, jonka tulee kaupunginvaltuusmiehiltä tai raastuvankokoukselta sekä poliisikamarilta, missä sellainen on, vaatia lausunto hakemuksesta ja, harkittuaan asiaa, joko hyväksyä taikka hyljätä hakemus. Jos hakemukseen suostutaan, antakoon maistraatti siitä lupatodistuksen, jossa mainitaan, minkä aikaa ja missä seudussa myyntiä saa harjoittaa, ja johon pannaan ne muut määräykset, mitkä hyvän järjestyksen edistämiseksi saattavat erityisiä tapauksia varten olla tarpeellisia.

Jos hakemuksen tekee yhtiö, ilmoittakoon samalla, ketä aikoo liikkeen hoitajaksi, ja todistakoon asianmukaisesti hänet hyvämaineiseksi.

Ilman maistraatin lupaa älköön myymälää muutettako tai toista kaupanhoitajaa otettako.

Kun kaupunginvaltuusmiehet tai raastuvankokous käsittelevät asiaa, joka koskee mallasjuomain myymistä noudettavaksi, älköön mallasjuomatehtaan omistaja tai haltija taikka, jos tehdas kuuluu osakeyhtiölle, sen hallituksen jäsen, älköönkään sellaisten juomain myyjä ottako osaa keskusteluun eikä päätökseen. *K. A. tammik. 24 p. 1902.*

5 §.

Mallasjuomain myymisen oikeutta älköön juomatehtaan haltija eikä laillisesti otettu myymämies siirtäkö toiselle, ellei kaupungissa maistraatti ja maalla kunnallislautakunta näe tätä henkilöä siihen sopivaksi; mutta jos tällaisen myyntioikeuden omistaja tahtoo erinäiselle myynninhoitajalle uskoa sen käyttämisen, olkoon siihen lupa sillä ehdolla, että maistraatti tai kunnallislautakunta katsoo hoitajan soveliaaksi ja kelpoliseksi.

Jos se, jolla on oikeus mallasjuomia myydä, kuolee, saakoot kuolinpesänsakkaat liikettä jatkaa, sillä ehdolla kuitenkin, että siitä asianmukaisesti ilmoitetaan ja että liikettä pitämään asetetaan sovelias henkilö, jonka kaupungissa maistraatti ja maalla kunnallislautakunta sitä varten hyväksyy.

6 §.

Alköön kukaan kuljettako. mallasjuomia talosta taloon kaupaksi; juomatehtaan haltija saakoon kumminkin ostajille tilattaessa lähettää tuotteitansa semmoisin määrin kuin 1 §:ssä sanotaan. *K. A. tammik. 24 p. 1902.*

8 §.

Kun olutta tahi portteria myytävänä pidetään suljetussa koko- tahi puolipullossa, tulee kokopullon sisältää vähintään kaksi kolmattaosaa litraa ja puolipullon vähintään kolmasosa litraa. Jos näitä juomia annetaan tehtaan ulkopuolella olevasta myyntipaikasta muussa astiassa kuin koko- tahi puolipullossa, alköön määrä olko kahta ja puolta litraa vähempi. *K. A. tammik. 24 p. 1902.*

9 §.

Oikeus myydä mallasjuomia muualle vietäväksi ei sisällä lupaa sallia niiden nauttimista paikalla. Oikeus mallasjuomain anniskeluun hankitaan siinä järjestyksessä, kuin 11 ja 12 §:ssä tässä alempana säädetään.

Mallasjuomain anniskeluoikeutta myönnetään kaupungissa korkeintaan kahdeksi vuodeksi erältänsä ja luetaan anniskeluvuosi kesäkuun 1 päivästä samaan päivään lähinnä seuraavana vuonna.

Se, jolla on oikeus paloviinan tahi muiden väkiviinajumain anniskeluun, saakoon myös, erinäisettä luvatta, myydä mallasjuomia paikalla nautittavaksi.

10 §.

Tammikuun kuluessa joka toisena vuonna on kaupungissa maistraatin tiedusteltava kaupunginvaltuusmiesten tahi, missä sellaisia ei ole, yleisen raastuvankokouksen lausuntoa, josko ja mihin määrään mallasjuomain anniskeluoikeuksia on myönnettävä ensituleviksi kahdeksi vuodeksi sekä missä seuduin kaupunkia kunkin anniskelupaikan tulee olla.

Jos maistraatti on yhtä mieltä asiasta kuin kaupunginvaltuusmiehet tahi raastuvankokous, noudatettakoon sitä mieltä pidettä. Muussa tapauksessa jättäköön maistraatti asian lääninhallitukselle, joka siinä saa päättää; alköön kuitenkin anniskeluoikeuksien lukua määrättäkö suuremmaksi, kuin minkä joko

maistraatti tahi kaupunginvaltuusmiehet tahi raastuvankokous on katsonut soveliaaksi.

Jos niiden kahden vuoden kuluessa, joiksi anniskelupaikkain luku edellä säädetyllä tavalla on määrätty, erityiset seikat vaativat yhden tai useampain anniskelupaikkain asettamista määrättyjen lisäksi, tahi toisessa seuduin kaupunkia, tehköön maistraatti siitä erityisen esityksen kaupunginvaltuusmiehille tai raastuvankokoukselle ja menetelköön muutoin asiassa, niin kuin yllä säädetty on.

11 §.

Se, joka haluaa saada anniskeluoikeutta kaupungissa, hakekoon sitä kirjallisesti maistraatilta ja liittäköön anomukseensa todistuksen hyvästä maineestansa sekä ilmoituksen siitä paikasta, jossa hän aikoo oikeutta käyttää. Jos maistraatti näkee hyväksi anomukseen suostua, antakoon siitä lupatodistuksen ja määrätköön siinä ajan, jonka kuluessa, ja seudun, jonka piirissä anniskelua saa pitää, sekä ne muut ohjeet, jotka hyvän järjestyksen edistämiseksi huomattaneen erityisiä tapauksia varten tarpeellisiksi.

Jos se, joka hakee anniskeluoikeutta, tahtoo erityiselle hoitajalle uskoa tämän käyttämisen, on myöskin hoitajan hyvä maine todistettava ja hänen sopivaisuutensa maistraatin tutkittava.

Anniskelupaikan muutto tahi hoitajan vaihto ei saa tapahtua ilman maistraatin siihen antamaa lupaa.

14 §.

Oluen ja portterin myymistä noudettavaksi älköön tehtaan ulkopuolella harjoitettako myymälässä, jota käytetään muiden tavarain kuin paloviinan tai viinien tai muiden miedompain väkijuomain myymiseen, eikä myöskään huoneistossa, joka on sellaisen myymälän kanssa välittömässä yhteydessä; ja sellaista kauppaa saa kaupungissa harjoittaa ainoastaan avoimessa myymälässä, josta on uloskäytävä kadulle, torille tai muulle yleiselle paikalle.

Ylimalkaan tapahtukoon oluen tahi portterin myyminen noudettavaksi sekä näiden juomain anniskeleminen ainoastaan arkipäivin kello yhdeksästä aamulla kello kuuteen illalla.

Jos asianhaarat sitä vaativat, kieltäköön kuvernööri, han-

kittuaan tiedokseen asianomaisen poliisiviranomaisen lausunnon, oluen ja portterin sekä myymisen noudettavaksi että anniskelun markkinoilla ja toripäivinä sekä niitten edellisenä päivänä kuin myös muissa tilaisuuksissa, jolloin paljon kansaa kokoontuu, kuitenkin niin, että mainittu kielto älköön rajoittako kaupungissa olevan juomatehtaan omistajan oikeutta tilattaessa ostajille kaupungissa kuljettaa tuotteitaan.

Siitä ajasta, jolloin anniskelu on luvallinen hotelleissa, konditoreissa ja muissa ravintopaikoissa kaupungissa ja maalla, joissa ravintolaliikettä harjoitetaan, olkoon voimassa mitä siitä on säädetty tahi vastedes säädettäneen. Kestiekievarissa, missä mallasjuomain anniskeleminen matkustavaisille on sallittu, olkoon semmoinen anniskeleminen kaiken vuorokautta luvallinen.
K. A. tammik. 24 p. 1902.

Ks. K. A. palovinan myymisestä kesäk. 9 p. 1892, 21 §; K. A. viinien kaupasta toukok. 2 p. 1895, 6 §; K. A. vapaaehtoisista huutokaupoista maalisk. 22 p. 1898, 3 ja 7 §.

15 §.

Mallasjuomia myydessä muualle vietäväksi tahi anniskeltaessa älköön niitä annettako velaksi tahi panttia vastaan; tämä kielto ei kuitenkaan koske välipuhetta tehtailijan ja jälleenmyyjän välillä.

Älköön myöskään se, joka on oikeutettu näitä juomia myymään ainoastaan muualle vietäväksi, antako niitä lahjaksi paikalla nautittavaksi. Jos olutta tahi portteria, joka on ostettu sellaisen myymämiehen luona, nautitaan myyntipaikan läheisyydessä sellaisella alueella, jota myymämies hallitsee, on hän, jos se tapahtuu hänen tietensä ja hänen koettamatta sitä estää, edesvastauksen alainen niinkuin sellaisten juomain laitonta anniskelua harjoittanut.

16 §.

Missä mallasjuomain anniskelua harjoitetaan, pitää olla asetettuna kyltti tahi selvä ilmoitus, joka liikkeen laatua osoittaa.

Mallasjuomain anniskelun tapahtuessa ei anniskeluhuoneen ovi saa olla salvassa.

Sinä aikana, jolloin mallasjuomain anniskelu on kielletty, on anniskeluhuone suljettuna pidettävä.

17 §.

Olutta tahi portteria älköön myynti- tahi anniskelupaikassa annettako sille, joka nähtävästi on juovuksissa, eikä sillekään, joka ei ole täyttänyt viittätoista vuotta.

Sitä, joka on juovuksissa, ei saa ajaa ulos anniskelupaikasta, jossa hän mallasjuomaa on nauttinut, eikä hoitamatta jättää.
K. A. tammik. 24 p. 1902.

23 §.

Jos myynti- tahi anniskelupaikassa on tapahtunut semmoista epäjärjestystä, että sen haltija huomataan olevan niitä ominaisuuksia vaille, joita liikkeen harjoittamiseen tarvitaan, saakoon kaupungissa maistraatti ja maalla lääninhallitus kieltää liikkeen enempiä harjoittamista.

25 §.

Mitä tässä asetuksessa on säädetty mallasjuomain myymisestä, ei koske sahtia, jota valmistetaan kotona ainoastaan oman perheen ja palkollisten avulla huoneissa, joissa on tavallinen sisustus talouden töitä varten, ja jonka juoman myymisen suhteen määräykset armollisessa asetuksessa elinkeinoista 31 päivästä maaliskuuta 1879 ovat noudatettavat. Kotona tehtyä olutta älköön kaupungissa eikä maalla kaupaksi pidettävä; jos joku rikkoo tätä vastaan, rangaistakoon niikuin 18 §:ssä säädetään.

Kaupunginvaltuuston ja maistraatin päätökset mallasjuomain myymisestä kesäk. 1 päivän 1913 ja kesäk. 1 päivän 1915 välisenä aikana.

Marraskuun 26 päivänä 1912 on kaupunginvaltuusto mallasjuomain vähittäiskaupasta yllämainittuna myyntikautena päättäneet:

että tällaisia vähittäismyyntioikeuksia on lukuaan oleva enintään 20, nihin luettuina panimoille lain mukaan kuuluvat myyntioikeudet; sekä

että mallasjuomain myyntiä ei saa harjoittaa:

a) kuudennessa, kahdeksannessa, yhdeksännessä, kymmennessä, yhdennessä-, kahdennessa-, kolmannessa-, neljännessä- ja viidennessätoista kaupunginosassa;

b) ensimmäisessä kaupunginosassa sillä alueella, jota lännessä ja etelässä rajoittavat Unionin- ja Elisabetinkatu, mutta kyllä näiden katujen varsilla;

c) sillä neljännen ja viidennen kaupunginosan alueella, joka sijaitsee länsi- ja pohjoispuolella sitä murtoviivaa, jonka muodostavat Albertinkatu, Eerikinkatu ja Fredrikinkatu Kampinkadulle asti, mutta kyllä sanottujen katujen puheena olevien osain varsilla;

d) seitsemännessä kaupunginosassa, lukuunottamatta Kasarminkadun sekä Kasarminkadun ja Saunatien välillä olevan Vuorimiehenkadun viereisiä taloja; sekä

e) sillä kaupungin alueella, jota nykyään ei ole otettu kaupunginasemakaavaan; niin myös

ettei kaupungin muissa osissa mallasjuomain vähittäiskauppaa saa harjoittaa kirkon, koulun, kasarmin, sairaalan eikä semmoisen paikan välittömässä läheisyydessä, missä väkeä runsaammin liikkuu, eikä myöskään Kauppa- ja Rautatien torin varsilla eikä Simon- ja Kaivokadun pohjoispuolella olevilla Itä ja Länsi Henrikinkadun varsilla.

Tässä yhteydessä on kaupunginvaltuusto tahtonut puolestaan lausua, että kaikki puheenalaisia laatua olevat vähittäiskaupan oikeudet, panimoille lain mukaan kuuluvia myyntioikeuksia lukuunottamatta, ensi sijassa annettaisiin Helsingin Anniskeluosakeyhtiölle, joka kaupunginvaltuustolle on ilmoittanut olevansa valmis harjoittamaan sanottua vähittäiskauppaliikettä.

Maistraatti on joulukuun 7 päivänä 1912 käsitellyt puheena olevan asian, ja samalla kun maistraatti on yhtynyt kaupunginvaltuuston edellä kerrottuun päätökseen, mikäli koskee aluetta, jonka piirissä mallasjuomain myyntiä saa harjoittaa, on maistraatti myyntioikeuksien lukuun nähden, äänestettyään, mielihyvänsä lausunut, että syytä tosin voi olla jossain määrin vähentää oikeuksien lukua, joka myyntikaudeksi 1911—1913 määrättiin 100:ksi ja josta 78 on annettu käytettäväksi, mutta että kaupunginvaltuuston päätös yhdellä kertaa vähentää oikeuksien luku 20:en liiallisessa määrässä järkyttäisi puheenalaisen elinkeinon harjoittajain elämänoloja, minkätähden maistraatti ei voinut tässä kohden olla yhtä mieltä kaupunginvaltuuston kanssa. Kun kuitenkin 2 päivänä huhtikuuta 1883 mallas-

juomain myymisestä ja anniskelemisestä annetun asetuksen 2 §:n mukaan, semmoisena kuin tämä pykälä kuuluu 24 päivänä tammikuuta 1902 annetussa asetuksessa, myyntioikeuksien lukua ei saa määrätä suuremmaksi, kuin mitä kaupunginvaltuusto on katsonut sopivaksi, eikä niinmuodoin muutosta kaupunginvaltuuston päätökseen tässä kohden ole aikaansaataavissa, on maistraatti pöytäkirjaansa kirjoittanut, että kaupunginvaltuuston päätös sekä oikeuksien lukuun että alueeseen nähden on oleva noudatettavana.

Kaupunginvaltuuston ja maistraatin päätökset:

- a) väkiviinajuomain vähittäismyynnistä ja anniskelusta;**
 - b) mallasjuomain anniskelusta; ja**
 - c) viinien ynnä muiden miedompain juovutusjuomain vähittäiskaupasta; sekä**
- valtuuston päätös, jonka kautta yksinoikeus väkijuomain vähittäismyyntiin ja anniskeluun Helsingissä on myönnetty Helsingin anniskeluosakeyhtiölle;**
- kesäk. 1 päivän 1912 ja kesäk. 1 päivän 1914 välisenä aikana.**

Tammikuun 16 p:nä 1912 on kaupunginvaltuusto edellämaituista asioista puolestaan päättänyt:

a) väkiviinajuomain vähittäiskauppaan ja anniskeluun nähden:

että vähittäismyyntioikeuksien lukumäärä vahvistetaan enintään yhdeksäksikolmatta, joista enintään neljäkolmatta oikeutta annetaan yksinomaan ulkomaisten väkiviinajuomain vähittäismyyntiin; sekä

että anniskeluoikeuksien lukumäärä vahvistetaan enintään kolmeksiseitsemättä, josta määrästä kuitenkin enintään viisi viidettä saa luovuttaa käytettäväksi ravintolaliikkeen yhteydessä;

b) mallasjuomain anniskeluun nähden:

että sellaisen anniskelun oikeuksien lukumäärä on oleva enintään kolmekymmentä, joista kaksikymmentä oikeutta määrättäneen suurenpuoleisille ruokatarjoiluille ja niiden kanssa samanarvoisille ravintoloille sekä kymmenen oikeutta luovutettaneen työväenluokkaa varten tarkoitetuille ruokapaikoille;

c) viinien ynnä muiden miedompain juovutusjuomain vähittäiskauppaan nähden:

että, paitsi sitä sellaisen kaupan oikeutta, joka lain mukaan kuuluu paloviinan ja muiden väkevämpien väkiviinajuomien vähittäismyyntioikeuden omistajalle, tällaisen vähittäismyyntin oikeuksien lukumäärä on oleva korkeintaan seitsemänviidettä; sekä

että kaupunginvaltuusto puolestaan katsoo puheena olevain oikeuksien omaavan henkilökohtaista luonnetta sekä ettei niitä siis voi toiselle siirtää;

d) kaikkiin yllämainittujen kauppain alueeseen nähden:

että vähittäismyynti- ja anniskelupaikkoja ei saa olla:

a) kuudennessa, seitsemännessä, kahdeksannessa, yhdeksännessä, kymmenennessä, yhdennessä-, kahdennessa-, kolmannessa-, neljännessä- ja viidennessätoista kaupunginosassa eikä kaupunkiin kuuluvalla, sen asemakaavaan ottamattomalla alueella;

b) ensimmäisessä kaupunginosassa Rauhankadun pohjoispuolella, mutta kyllä sanotun kadun varrella;

c) toisessa kaupunginosassa Hallituskadun pohjoispuolella, mutta kyllä sanotun kadun varrella, kuin myöskin Mikonkadun 9:ssä ja 11:ssä;

d) kolmannessa kaupunginosassa Unioninkadun varrella Kauppatorin eteläpuolella sekä Unioninkadun ja Länsi-Rannan välisissä kortteleissa;

e) neljännessä kaupunginosassa Kansakoulu- ja Simonkadun pohjoispuolella eikä sanottujen katujen varsilla; sekä

f) Freedrikinkadun länsipuolella olevassa osassa neljättä ja viidettä kaupunginosaa, mutta kyllä sanotun kadun varrella;

ettei kaupungin muissakaan osissa väkiviinajuomien vähittäismyyntiä ja anniskelua, mallasjuomain anniskelua eikä viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain vähittäiskauppaa saa harjoittaa kirkon, koulun, kasarmin, sairaalan eikä semmoisen paikan välittömässä läheisyydessä, missä väkeä runsaammin liikkuu, eikä myöskään Kauppa- ja Rautatientorien varsilla eikä Simon- ja Kaivokadun pohjoispuolella olevilla Itä ja Länsi Henrikinkadun varsilla; sekä

että poikkeuksen näistä kielloista saa väkiviinajuomain vähittäiskauppaan ja anniskeluun sekä mallasjuomain anniskeluun nähden tehdä Kauppa- ja Rautatientorin varsilla oleviin hotelleihin, Alppilaan, Kaisaniemeen, Blekholman saariin, Korkeasaareen, Liuskasaareen ja Kaivohuoneeseen sekä teattereihin ja klubeihin nähden.

Väkiviinajuomain vähittäiskaupan ja anniskelun yksinoikeuden myöntämiseen nähden on kaupunginvaltuusto päättänyt:

että Helsingin anniskeluosakeyhtiölle myönnetään yksinoikeus kaikkien sekä koti- että ulkomaisten väkiviinajuomien vähittäismyyntiin ja anniskeluun täällä edelleen 1 päivästä kesäkuuta 1912 samaan päivään 1914, ollen osakeyhtiö oikeutettu määrättyä, osakeyhtiölle suoritettavaa maksua vastaan hotellin, ravintolan taikka kahvilan omistajalle luovuttamaan osan saamistaan anniskeluoikeuksista sekä samoin yksityisille kauppiaille tai yhtiöille luovuttamaan oikeuksia sellaisten ulkomaisten väkiviinajuomien vähittäismyyntiin, joita ei anneta yleisölle huokeampaan kuin 5 markan hintaan litralta astiasta myyden, sekä 6 markkaan litralta tavaroista, jotka on tuotu maahan pulloissa tai ruuseissa;

mutta että esitettyyn myönnytykseen tehdään allaolevat ehdot:

että osakeyhtiön hallitukseen varataan sija vähintään kahdelle kaupunginvaltuuston valitsemalle jäsenelle, jotka vastaavat kölmattaosaa jäsenten luvusta;

että kaupunginvaltuusto vahvistaa niiden välikirjain kaavat, joilla vähittäismyynti- tai anniskeluoikeuksia luovutetaan;

että luokan, mihin kukin anniskelupaikka on luettava, määrää edelleen maistraatti;

että osakeyhtiö viimeistään helmikuun kuluessa ottaa rat-

kaistavaksi kysymyksen, luovuttaako se omistamiaanniskelutai vähittäismyyntioikeuksia vai ei;

että anniskeluoikeuden omistaja on oikeutettu keneltä kaupungin väkijuomakauppiaalta tahansa tilaamaan sellaisia väkiviinatarvotteita, joita näillä on oikeus pitää kaupan;

että kaupunginvaltuuston valitseman pysyvän sovintolautakunnan, johon kuuluu viisi henkilöä ja tarpeellinen määrä varajäseniä, ratkaistavaksi jätetään: a) kysymys siitä, onko vuokraaja osakeyhtiön vaatimuksesta julistettava saamansa oikeuden menettäneeksi; b) muut riidat, jotka voivat syntyä osakeyhtiön ja sen vuokraajan välillä vuokrasopimuksen sisällyksestä; sekä c) kysymys tavaravaraston lunastamisesta, kun sitä vaatii vuokraaja, jonka vuokraoikeus supistetaan, lakkautetaan tai julistetaan menetetyksi; sekä

että osakeyhtiö itse hoitaa ravintolaliikkeen kaikissa kolmannen luokan anniskelupaikoissa sekä, sikäli kuin toisen luokan anniskeluoikeuksia puheenalaisena kautena ehkä tulee avoimiksi, itse ottaa huostaansa myöskin tällaisen ravintolaliikkeen, mikäli sen jatkumista pidetään suotavana.

Vihdoin on kaupunginvaltuusto tahtonut osakeyhtiön huomioon otettaviksi sanottua yksinoikeutta käyttäessään lausua seuraavat toivomukset:

että osakeyhtiön vähittäismyyntiliike käsittäisi myöskin ulkomaisia väkiviinajuoimia;

ettei osakeyhtiö käytä hyväkseen yksinoikeutta saadaksesen liikkeestä niin suurta voittoa kuin mahdollista, vaan etupäässä saadaksesen aikaan järjestystä tässä kaupassa sekä vastustakseen väkijuomien väärinkäyttöä;

että osakeyhtiö koettaa pitää kaupaksi tarjoamiensa juomien alkoholipitoisuuden alhaisimmassa luvallisessa määrässä;

että pidetään huolta siisteydestä ja järjestyksestä ja että tarpeellinen määrä tarkastajia otetaan valvomaan järjestystä toisen ja kolmannen luokan ravintoloissa;

että luovutettujen anniskelu- tai vähittäismyyntioikeuksien myyntimaksut oikeuden mukaan määrätään; kuin myöskin

että osakeyhtiö neuvottelisi maamme muiden anniskelu-yhtiöiden kanssa, olisiko mahdollista yksinoikeutta ensi kerran uudistettaessa ottaa käytäntöön kaikille kaupungeille yhtäläiset määräykset siitä;

a) että kaikkia väkijuomakauppiaita, yhtiöt niihin luettuina,

kiellettäisiin lähettämästä väkijuomia kaupungin ulkopuolella olevaan paikkaan; sekä

b) että väkijuomakauppo-oikeuksia yksityisille myönnettäessä väkijuomain astiasta myyminen kiellettäisiin.

Tammikuun 20 p:nä 1912 asiaa käsitellessään on maistraatti yhtynyt valtuuston päätöksiin, mikäli toimenpide asiassa maistraatin puolelta on tarpeellinen; minkätähden mainittuja päätöksiä, 9 p:nä kesäkuuta 1892 annetun, muun muassa väkiviinajuomain myyntiä koskevan asetuksen 9 §:n, 2 päivänä huhtikuuta 1883 annetun, mallasjuomain myyntiä ja anniskelua koskevan asetuksen 10 §:n ja 2 p:nä toukokuuta 1895 annetun, viinien ja muiden miedompain väkijuomain kaupan rajoituksia koskevan asetuksen 2 §:n nojalla, on noudatettava.

Määräyksiä, jotka koskevat paikkojen vuokralle antimista kaupungin kaduilla, toreilla ja muilla yleisillä paikoilla kojuista, vaunuista ja pöydiltä tapahtuvaa kauppaa varten.

Kaupunginvaltuuston vahvistamat tammikuun 14 p:nä 1908.

1 §.

Keitetyn ruuan, kahvin, teen, virvokejuomien, hedelmien, makeisten sekä jäätelön ja paperossien tai muiden niihin verrattavain tavarain kauppaa, kun se tapahtuu kojuista, pöydiltä tai vaunuista, käytäköön kaupungin alueella, muualla kuin sen kauppatorilla, ainoastaan sellaisissa paikoissa, jotka rahatoimikamari sitä varten osottaa.

2 §.

Muita kiinteitä kauppakojuja kuin virvokejuomakioskeja ei saa olla kaupunginasemakaavaan otetulla alueella, paitsi viertoteiden varsilla. Kaupungin keskiosista kaukana oleviin paikkoihin, joissa paljon ruumiillisen työn tekijöitä oleskelee ja missä näiden vuoksi on toivottava, että heitä varten järjestetään ruuan, leivän, kahvin, teen tai virvokejuomien myynti,

voi rahatoimikamari, tarvetta tutkittuaan, poikkeustiloissa sallia pystyttää kiinteitä koluja vuodeksi tai lyhemmäksi ajaksi.

3 §.

Oikeuksia kolujuu pustyttämiseen myöntää rahatoimikamari vuodeksi kerrallaan enintään 75. Kuitenkin voidaan sellaisen kolujuu omistajalta lyhemmäkin ajan kuluttua peruuttaa oikeus, jos paikkaa, johon hän on kolujuu pustyttänyt, sitä ennen tarvitaan johonkin kaupungin tai muuhun tarkoitukseen, tai jos omistaja on tavattu kauppaamasta väkeviä juomia tai kolujuu on tapahtunut epäjärjestyksiä ja on syytä otaksua, että omistaja on ollut niihin syyppää. Ensinmainitussa tapauksessa suoritetaan kolujuu omistajalle takaisin niin suuri osa maksusta, kuin rahatoimikamari kohtuulliseksi katsoo.

4 §.

Kiinteän kolujuu pitämisoikeudesta suoritetaan vuotuista maksua 25 markasta 100 markkaan, rahatoimikamarin harkinnan mukaan, joka maksu suoritetaan edeltäpäin, ennenkuin kauppa kolujuu saa alottaa. Poikkeustapauksissa saakoon rahatoimikamari vapauttaa kolujuu omistajan tätä maksua suorittamasta.

5 §.

Kaikki kolujuu, joiden tulee olla rahatoimikamarin hyväksymää mallia eivätkä saa täyttää enempää kuin 12 neliömetrin alan, ovat aina pidettävät hyvin maalattuina ja siisteinä. Jos omistaja tässä kohden rikkoo, voi rahatoimikamari häneltä ottaa kolujuu pitämisoikeuden.

6 §.

Siroja, nelipyöräisiä, rahatoimikamarin hyväksymän piirustuksen tai mallin mukaan tehtyjä vaunuja asetettakoon virvokejuumien, hedelmien, jäätelön, paperossien y. m. sellaisten kauppa varten kaupungin alueelle enintään 20 rahatoimikamarin osottamiin paikkoihin.

7 §.

Vuosittain maaliskuun alkupuoliskolla tarjoo rahatoimikamari nämä paikat huutokaupalla enimmän maksavalle vuoden ajaksi, huhtikuun 1 päivästä lukien. Hinta sanotulta ajalta älköön kuitenkaan olko 25 markkaa vähempi. Maksu suorite-

taan edeltäpäin rahatoimikonttoriin, ennenkuin kaupanpitoa saa alkaa.

8 §.

Kuitiksi kojun ja vaunujen paikanvuokran suorittamisesta annetaan kortti, johon kirjoitetaan kauppiaan nimi, mitä tavaroita hän saa myydä, paikka, johon kojun tai vaunut saa asettaa, samoin kuin suoritettun paikanvuokran määrää. Tämä kortti on myyjän aina pidettävä mukanaan ja vaadittaessa näytettävä tarkastavalle poliisimiehelle.

9 §.

Paitsi edellämainittuja 20 paikkaa vaunuja varten, olkoon kaupungissa toimivilla virvokejuomatehtailla kullakin oikeus pitää kaksi vaunua yksinomaan virvokejuomien myyntiä varten. Niiden paikat määrää rahatoimikamari ja vaunuista suoritetaan edeltäpäin maksua 50 markkaa kultakin.

10 §.

Oikeuksia kaupungin puistoihin tilapäisesti asettaa pöytiä hedelmien, leivosten, virvokejuomien, paperossien ja muiden sellaisten myyntiä varten sunnuntai- ja pyhäpäivinä tai juhlatiloissa yhden tai enintään kolmen päivän ajaksi saa rahatoimikamari myöntää kahden markan maksusta kultakin päivästä, joka maksu suoritetaan edeltäpäin. Tästä annetaan kuitti, joka on laadittu samalla tavalla kuin edellä on sanottu ja johon sitä paitsi on kirjoitettu ne päivät, joiksi lupa on annettu.

11 §.

Tarkastuksen toimittamiseksi antaa rahatoimikonttori keskuspoliisille kirjallisen ilmoituksen, kohta kun joku maksun suoritettuaan on saanut oikeuden pitää kojua tai vaunuja tai on sellaisen oikeuden menettänyt.

Poliisiviranomaisen tulee huolellisesti valvoa:

että ainoastaan oikeutetut henkilöt pitävät kojua, vaunuja tai pöytää, sekä että nämät sijoitetaan ainoastaan niitä varten osotetuille paikoille;

että kojut ja vaunut aina pidetään siisteinä ja siroina;

ettei myytäväksi luvallisia tavaroita panna näytteille koon, vaunujen tai pöydän piiriä ulommaksi; sekä

ettei kojun, vaunujen tai pöydän ympärille kasata koreja, laatikoita, säkkejä, paperia tai muita tavaran kääreitä, sen uhalla että poliisi heti omistajan kustannuksella toimittaa ne pois.

Kojukauppiaiden järjestysohjeet.

Rahatoimikamarin vahvistamat toukokuun 29 p:nä 1908.

Niissä kahvin, ruokatarvaroiden, virvokejuomien y. m. myyntiä varten olevissa kojuissa, joiden asettamiseen kaupungin maalle rahatoimikamari on antanut luvan, ei millään ehdolla saa anniskella alkoholipitoisia eikä mallasjuomia, ei myöskään ruokaa, kahvia y. m. sellaista tarjota juopuneille henkilöille. Kojussa tulee vallita järjestys ja puhtaus, ja erittäinkin pitää tarjoiluastiat olla puhtaat ja hyvin pestyt.

Kojun pito-oikeuden myöntää rahatoimikamari nimitetyille henkilölle, joka älköön sitä toiselle luovuttako rahatoimikamarilta siihen lupaa hankkimatta.

Jos näitä määräyksiä rikotaan, olkoon rahatoimikamarin vallassa päättää, onko myyntioikeus menetetty.

Kasarmintorin kauppahallin järjestysohjeet.

Rahatoimikamarin vahvistamat toukokuun 29 p:nä 1908.

1) Kauppahalli pidetään avoinna joka arkipäivä k:lo 7:stä a. p. k:lo 8:aan i. p.

2) Hallin sulkeminen ilmoitetaan joka päivä kellonsoitolla neljännestunti ennen määräaikaa, ja pitää sekä yleisön että kauppiaiden olla viimeksi mainittuun aikaan hallista poistuneet.

3) Hallimyymälöissä saa tarjota kaupaksi ainoastaan semmoista tavaraa, joka vuokratessa on kutakin eri myymälää varten määrätty; ja tulee kunkin myyjän noudattaa niitä määräyksiä, joita rahatoimikamari sekä tässä kohden että järjestyksen ja siisteyden ylläpitämiseksi antaa.

4) Myymälöiden seinille saa hyllyjä, koukkuja y. m. panna

ainoastaan tarkastusmiehen osotuksen mukaan, ja pitää myyjien ylipäänsä hyvin hoitaa sisustusta sekä erittäinkin tarkoin varjella myymäpöydän laattaa iskuilta, kolauksilta y. m.; ja ovat myymälöiden haltijat vastuunalaiset kaikesta vahingosta, mikä heidän tuottamuksestaan tai huolimattomuudestaan voi myymälän sisustukselle koitua.

5) Myyjien on noudatettava hallin tarkastusmiehen heille antamia ohjeita, sen uhalla että muutoin menettävät käyttöoikeuden hallimyyhälöihinsä.

6) Tupakoiminen on hallissa kielletty.

7) Koiria ei saa halliin tuoda.

Rantatorin, Länsirannan ja Hietalahdentorin kauppahallin järjestysohjeet.

Rahatoimikamarin vahvistamat toukokuun 29 p:nä 1908.

1) Kauppahallit pidetään yleisölle avoimna toukokuun 1 p:stä lokakuun 1 p:ään joka arkipäivä k:lo 6:sta a. p. k:lo 8:aan i. p. ja pyhäpäivinä k:lo 9:ään a. p. sekä lokakuun 1 p:stä toukokuun 1 p:ään arkipäivin k:lo 7:stä a. p. k:lo 8:aan i. p. ja pyhäpäivin k:lo 9:ään a. p., paitsi Hietalahdentorin kauppahallia, joka muuten on avoimna samat ajat, mutta suljetaan arkipäivin k:lo 7 i. p. — Siivoamista varten pidetään Rantatorin kauppahalli suljettuna arkipäivin k:lo 1—2 päivällä.

2) Hallin sulkeminen ilmoitetaan joka päivä kellonsoitolla neljäntuntti ennen määräaikaa, ja tulee sekä yleisön että kauppiaiden olla viimeksi mainittuun aikaan hallista poistuneet.

3) Hallimyymälöissä saa tarjota kaupaksi ainoastaan semmoista tavaraa, joka vuokratessa on kutakin eri myymälää varten määrätty, ja tulee kunkin myyjän noudattaa niitä määräyksiä, joita rahatoimikamari sekä tässä kohden että järjestyksen ja siisteyden ylläpitämiseksi antaa.

4) Myymälöiden seinille saa hyllyjä, koukkuja y. m. panna ainoastaan tarkastusmiehen osotuksen mukaan, ja pitää myyjien ylipäänsä hyvin hoitaa sisustusta sekä erittäinkin tarkoin varjella myymäpöydän laattaa iskuilta, kolauksilta y. m.; ja ovat myymälöiden haltijat vastuunalaiset kaikesta vahingosta, mikä

heidän tuottamuksestaan tai huolimattomuudestaan voi myymälän sisustukselle koitua.

5) Myyjien on noudatettava hallin tarkastusmiehen heille antamia ohjeita, sen uhalla että muutoin menettävät käyttöoikeuden hallimyymälöihinsä.

6) Tupakoiminen on hallissa kielletty.

7) Koiria ei saa halliin tuoda.

Hallikauppiaiden järjestysohjeet.

Rahatoimikamarin vahvistamat toukokuun 29 p:nä 1908.

Myymälänhaltijain on huollettava, että heidän vuokraamissaan myymälöissä vallitsee järjestys ja puhtaus, sekä sitä varten ottaa vaarin, ettei likaisia pakkalaatikkoja, koreja y. m. säilytetä myymälöissä eikä panna säilyyn niiden katollekaan.

Jätteitä, niinkuin paperia y. m., ei saa heittää käytävälle eikä myymälän lattialle, vaan pitää panna sitä varten oleviin laatikkoihin tai säiliöihin.

Ruokatavaroiden kääreiksi käytettäköön ainoastaan siistejä, tarkoituksenmukaisia pusseja tai puhdasta käärepaperia (ei sanomalehtipaperia).

Kaikkien ruokatavarakauppiaiden pitää olla puettuina puhtaisiin, valkoisiin, pestäviin esiliinoihin ja puseroihin tai irtoshiin.

Sillä aikaa kun hallia lakaistaan ja puhdistetaan, pitää kaikki kojut olla suljetut. Yksityistä kojua lakaistessa ja puhdistessa on siinä olevat tavarat pidettävä hyvin peitettyinä.

Myyjä älköön kaupatko tavaroitaan muualla kuin hallimyymälässä, älköönkä myöskään huudoilla tai muulla tavoin häiritkö kauppa toisessa hallimyymälässä.

Tupakoiminen on myymälässä kielletty.

Hallipalvelijaston järjestysohjeet.

Rahatoimikamarin vahvistamat toukokuun 29 p:nä 1908.

Hallien tarkastusmiesten pitää tarkoin valvoa myyjiä ja yleisöä koskevien määräyksien noudattamista.

Yleisön hallien käytäville heittämät kaikellaiset jätteet, niinkuin paperi, appelsiininkuorit y. m. s., on hallipalvelijaston poistettava. Kaikki kauppahalliin kuuluvat konttorit ja huoneet on pidettävä puhtaina eikä niihin saa panna eikä niissä säilyttää muuta kuin sitä, jota varten ne on tarkoitettu. Myöskään ei kaappien ja konttorien katolla saa säilyttää muita kuin semmoisia esineitä, joita kauppahallin jokapäiväinen tarve vaatii.

Hallia lakaistessa on sen lattia tomun kiinnittämiseksi sopivalla tavalla kostutettava sekä, jos puhtaanapito niin vaatii, myöskin pestävä. Lakaisu on toimitettava kovalla harjalla eikä luudalla.

Tarkastusmiehen on annettava rahatoimikamarin toimittamalle kaavakkeelle kirjoitettu todistus siitä, että hallimyymä, jota on pyydetty vuokrata, on vuokrattavana.

Kaupungin toreilla olevista vakinaisista myyntipaikoista suoritettavat maksut.

Tammikuun 14 päivänä 1902 on kaupunginvaltuusto päättänyt, että kaupungin toreilla olevista vakinaisista myyntipaikoista on suoritettava vuosivuokraa Kauppatorilla 60 markkaa, Hietalahden- ja Rautatientorilla 5 markan sekä Hakaniementorilla 3 markan mukaan neliömetriltä, ei kuitenkaan 5 markkaa vähempää yhdestäkään paikasta.

Marraskuun 4 päivänä 1902 on kaupunginvaltuusto päättänyt:

että marjain, sienien, kuusenhavujen, luutain y. m. myyntiä varten saa vakinaisia myyntipaikkoja luovuttaa Länsirannasta pohjoisen satama-altaan viereltä 12 markan vuosimaksusta 1,5 neliömetriltä; sekä

että hedelmäin kauppaa varten saa osottaa paikkoja keisarinkarin rannasta 10 markan maksusta kahdelta kuukaudelta.

Helsingin majoituslautakunnan johtosääntö.

Kaupunginvaltuuston vahvistama tammikuun 25 päivänä 1878.

1 §.

Helsingin kaupungissa hoitaa majoituksen järjestämistä ja toimeenpanoa majoituslautakunta, jonka tulee lain ja voimassa olevan majoitusohjesäännön mukaisesti sekä alempana olevia järjestyssääntöjä ja kaupunginvaltuuston erityisissä tapauksissa antamia määräyksiä noudattaen katsoa, että kaupungissa majoitukseen oikeutetulle sotaväelle hankitaan huoneet ja muut majoitusvelvollisuuden mukaiset tarvikkeet, kuin myös että majoitusvelvollisten oikeutta ja parasta siinä valvotaan sekä rasitus, kun se suoritetaan luonnossa, jaetaan säädettyjen perusteiden ja kohtuuden mukaan.

2 §.

Majoituslautakuntaan kuuluu kolme jäsentä, jotka kaupunginvaltuusto valitsee kolmeksi vuodeksi sillä tavoin, että vuosittain yksi jäsen eroaa ja yksi valitaan sijaan. Kaupunginvaltuusto valitsee niinkään kaksi varajäsentä vuodeksi kerrallaan. Vuoden varrella valitut ryhtyvät toimeensa seuraavan vuoden alusta. — Ensi kerralla valitaan kolme jäsentä, näiksi vähintään kaksi niistä, jotka viimeksi ovat majoituskomiteaan tulleet; mainituista kahdesta jäsenestä eroaa arpomalla, joka toimitetaan kaupunginvaltuuston joulukuunkokouksessa 1878, toinen ja toinen pysyy toimessaan vieläkin vuoden.

Vaalikelpoisia ovat kunnan äänivaltaiset miehet, mutta mikä on esteenä kaupunginvaltuusmieheksi valitsemiselle, estäköön myös valitsemisen majoituslautakuntaan.

Valitulla on oikeus kieltäytyä tehtävästä, jos hän on kaupunginvaltuusmies tai rahatoimikamarin jäsen, jos hän, toimittuaan majoituslautakunnan tai rahatoimikamarin jäsenenä tai kaupunginvaltuusmiehenä kolme viime vuotta, on vuorossa sellaisesta toimesta erota, jollei hän ole kaupungissa tai siihen yhdistetyllä alueella asuva, tai jos hän on tullut kuudenkymmenen vuoden ikään tai ilmoittaa muun esteen, jonka kaupunginvaltuusto hyväksyy. Kieltäytyminen ilmoitetaan kirjallisesti kaupunginvaltuustolle tai suullisesti tai kirjallisesti majoituslautakunnalle, joka lähettää asian kaupunginvaltuustolle.

Jos jäsen tahi varajäsen eroaa hänelle määrätyn toimikauden kuluessa, valitaan viipymättä toinen siksi ajaksi, mikä eronneella olisi ollut jälellä.

3 §.

Sittenkun majoituslautakunnan vaali on toimitettu, valitsee kaupunginvaltuusto lautakunnan jäsenistä sille puheenjohtajan ensintulevaksi vuodeksi ja, jos hän vuoden varrella eroaa, toisen puheenjohtajan hänen sijaansa vuoden jälellä olevaksi ajaksi.

Kellään älköön olko oikeutta tuollaisesta toimesta kieltäytyä, ellei hän ole lähinnä edellisinä kahtena vuonna ollut samassa toimessa. Vaalin tuloksesta antaa kaupunginvaltuusto tiedon sekä maistraatille että läänin kuvernöörille ja kaupungin komentajalle.

Tilapäisen puheenjohtajan valitsee majoituslautakunta tarpeen vaatiessa.

4 §.

Majoituslautakunnan avuksi ottaa kaupunginvaltuusto lautakunnan ehdotuksesta sihteerin ja majoitusmestarin, jotka saavat näistä toimista määrätyn palkan. Jos tuollainen toimi on avoimena, määrää lautakunta sen hoitamisesta ja julistaa sen lautakunnalta haettavaksi kolmenkymmenen päivänä kuluessa.

Tarpeen vaatiessa ottaa lautakunta venäjänkielen kääntäjän sekä muuta virka-apua, maksamalla sitä varten osotetun palkkion.

Majoituslautakunta saa itse ottaa ja erottaa vahtimestarinsa.

5 §.

Niin usein kuin puheenjohtaja tarpeelliseksi harkitsee, kokoontuu majoituslautakunta aikana, josta kirjallinen ilmoitus on, mikäli mahdollista, jo päivää ennen annettava jäsenille sekä kaupunginvaltuuston puheenjohtajalle.

Kun puheenjohtaja on estynyt saapumasta ilmoitettuun kokoukseen, on siitä annettava tieto ensimmäiselle jäsenelle ja jäsenen este on ilmoitettava puheenjohtajalle tai hänen poissa ollessaan ensimmäiselle jäsenelle niin aikaisin, että varajäsen ehdittää kutsua sijaan.

Jos puheenjohtaja tai jäsen jää saapumatta ilmoitettuun kokoukseen tai varajäsen siihen kokoukseen, johon hänet on

kutsuttu, ilman että hänellä on ilmoitettua ja majoituslautakunnan hyväksymää estettä, tai jos joku heistä ilman tuollaista syytä poistuu ennen kokouksen loppua, maksakoon sakkoa kaupunginkassaan kultakin kerralta, puheenjohtaja neljä sekä jäsen ja varajäsen kaksi markkaa. Tuollaisen sakon kantaa ja tilittää lautakunnan sihteeri.

6 §.

Majoituslautakunnan asiat esittelee puheenjohtaja ja päätöksiin tulee, paitsi häntä, kahden jäsenen tahi varajäsenen ottaa osaa. Erimielisyyden ilmaantuessa ratkaistaan asia avonaisella äänestyksellä, niinkuin yleinen laki riita-asioista säättää.

Asiaan, joka voi tuottaa erinomaista hyötyä tai vahinkoa yksityisesti majoituslautakunnan jäsenelle tai jollekin, johon hän on sellaisessa sukulaisuus- tahi lankoussuhteessa, joka on tuomarin jäävi, älköön sellainen jäsen ottako osaa.

Keskusteluista laaditaan lyhyt pöytäkirja, jonka samoin kuin kaikki toimituskirjatkin puheenjohtaja lautakunnan puolesta allekirjoittaa ja sihteeri varmentaa.

Kaupunginvaltuuston ja kaupungin komentajan kanssa on lautakunta välittömässä kirjeenvaihdossa.

7 §.

Majoituslautakunnan kokoukset eivät ole julkiset, mutta niissä saa olla saapuvilla kaupunginvaltuuston puheenjohtaja tahi se jäsen, jonka valtuusto on hänen sijoansa valinnut, ja saa sellainen henkilö ottaa osaa keskusteluihin, mutta ei päätöksiin.

8 §.

1 §:ssä mainittua tehtävänsä täyttääkseen on majoituslautakunnan velvollisuus muun muassa:

a) vuosittain viimeistään helmikuun kuluessa laatia sekä kaupunginvaltuuston tarkastettavaksi ja hyväksyttäväksi antaa käypähintoihin perustuva ehdotus siksi rahakorvaukseksi, jonka majoitukseen oikeutetulle saa tarjota asunnon ja luontoisetujen sijasta lähinnä seuraavana vuokravuonna;

b) sittenkun kaupunginvaltuusto on mainitun ehdotuksen hyväksynyt, joutuisasti lähettää kaupungin komentajalle tarpeellinen ote siitä ynnä pyyntö saada hyvissä ajoin ennen ensintulevan vuokravuoden alkua kaikkien niiden henkilöiden ja

laitosten luettelo, jotka hänen tietääkseen silloin tulevat vaatimaan kaupungilta majoitusta, ja sen kera sekä hänen lausuntonsa vaatimusten oikeutuksesta että ilmoitus eri virkatointen arvosta tai luokasta, niin myös tieto niistä, jotka haluavat luontoismajoitusta, ja niistä, jotka valitsevat siitä määrätyn rahakorvauksen;

c) saatuaan mainitut luettelot ja tiedot sekä tarkoin tutkittuaan esitettyjen majoitusvaatimusten oikeudenmukaisuutta, asiasta päättää sekä sen mukaisesti vuokrauttaa ja kuntoon panettaa tarpeellinen luku voimassa olevassa majoitusohjessäänössä määrättyä laajuutta olevia huoneistoja sekä pitää huoli vahvistettujen rahakorvausten maksettavaksi osottamisesta muille majoitukseen oikeutetuille, josta päätöksestä on kohta annettava komentajalle tieto;

d) kun komentajan kautta tulee vuokravuoden kuluessa saapuvalla sotaväelle annettavain majoitusetujen tai korvausten tilaus, tutkia tilauksen oikeutusta ja sitten kirjallisesti ilmoittaa komentajalle, missä määrin vaatimus on evätty tai hyväksytty, sekä jälkimäisessä tapauksessa joko hankkia majoitus tahi aikansa osottaa rahakorvaus maksettavaksi;

e) kaupunginvaltuuston suostumuksen hankittuaan vuokrauttaa sopiva huoneisto sellaisille sotilashenkilöille, jotka tilapäisesti täällä oleskellessaan virka-asioilla ovat majoitukseen oikeutetut, sekä tilauksesta, harkinnan jälkeen, siihen sijoittaa tuollainen henkilö tai, jos huoneisto jo on käytännössä, hankkia toinen huoneisto siksi kerraksi;

f) hyvissä ajoin ennen kunkin vuosineljänneksen umpeenmenemistä laatia ja rahatoimikamariin maksumääräyksen antamista ja maksun suorittamista varten lähettää sekä majoitukseen oikeutetuille tulevain rahakorvausten ja majoitusrasituksen täyttämiseksi vuokratuista huoneistoista sovittujen vuokrain, että myös lautakunnan toiminnasta johtuvain palkkain ja palkkioiden luettelot kuluneelta vuosineljännekseltä;

g) pitää saatavana tahi hankkia luontoismajoitukseen tavallisissa oloissa tarpeelliset huonekalut, makuuvaatteet ja muut talouskalut sekä pitää luetteloa näistä kapineista ja hoitaa niitä, kun ne eivät ole käytännössä;

h) hyvissä ajoin ennen vuokravuoden alkua rahatoimikamarille oston toimittamista varten ilmoittaa vuokravuoden kuluessa majoituksen täyttämiseen tarpeelliset polttopuu- ja kynttilämäärät lautakunnan hyväksymän kirjallisen tilauksen

mukaan vuoden varrella annettaviksi ja, jos tarve vaatii, myös toimitettaviksi kaupungeissa oleviin eri huoneistoihin;

i) viivyttelämättä käsitellä kaikki lautakuntaan saapuneet asiat sekä antaa kaupunginvaltuuston vaatimat lausunnot ja, antaessaan ehdotuksen tai asian valtuuston ratkaistavaksi tai pyytäessään määräystä jostakin asiasta, samalla esittää siitä täydellinen lausunto, jonka oheen, siinä tapauksessa että lautakunnassa on ollut erimielisyyttä, on pantava äänestyspöytäkirja;

k) kultakin vuodelta vuosirahasäännössä kaupungin majoituskustannuksia varten olevain eri luokkain kohdalla pitää yhtäjaksoista luetteloa kaikista lautakunnan samana vuonna päättämistä maksunsuorituksista;

l) rahatoimikamariin vuosittain antaa:

1) ennen helmikuun 1 päivää: lähinnä edellisen vuoden menoluettelo kunnan varain yleisiin tileihin liitettäväksi ja sen yhteydessä tarkastettavaksi;

2) ennen kesäkuun umpeen menemistä: lyhyt kertomus lautakunnan toiminnasta viimeksi kuluneena vuonna pantavaksi siihen yleiseen kertomukseen, mikä rahatoimikamarin on ohjesääntönsä mukaan kaupunginvaltuustolle annettava; sekä

3) syyskuun kuluessa: erikoisluettelo lautakunnan toimintaan kuuluvista lähinnä seuraavan vuoden menoista pantavaksi niiden kirjallisten ilmoitusten ja ehdotusten oheen, mitkä rahatoimikamarin on kunnallishallituksesta kaupungissa voimassa olevan asetuksen ja rahatoimiohjesäännön mukaan annettava maistraattiin;

m) tarkoin valvoa, että lautakunnan avuksi asetetut henkilöt kunnollisesti täyttävät tehtävänsä, virheistä ja laiminlyönneistä antaa syylliselle varotus sekä, jos tämä virhettään jatkaa tahi jos raskaanlainen hairahdus tehdään, pidättää vianalainen toimestaan ja sen ohessa antaa asia lautakunnan vaatimuksen kera kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi, jonka on, sittenkun vianalaiselle on varattu tilaisuus selityksen antamiseen, ratkaistava, onko syyllinen ainiaaksi vai joksikin ajaksi toimestaan erotettava palkkionsa tai jonkin osan siitä menettämällä, ja myös, kun kaupungille on tuotettu vahinkoa, onko vahingonkorvausta vaadittava vai ei.

9 §.

Majoituslautakunnan puheenjohtaja, joka erittäin on vastuunalainen asiain esittelemisestä ja päätösten toimeenpane-

misesta ja jonka pitää päivittäin määräaikana olla tavattavana lautakunnan virkahuoneessa, saa vuotuisen palkkion, jonka kaupunginvaltuusto määrää.

Puheenjohtajan on katsottava, että lautakunnan pöytäkirjat ja vuokravälikirjat kunnollisesti laaditaan sekä sen rahatoimikamariin osottamat maksumääräykset, kirjeet ja muut toimituskirjat joutuisasti ja oikein perille annetaan tai lähetetään, että tarpeelliset huoneistot ajallansa vuokrataan ja irtisanotaan sekä, milloin niin on määrätty, kalustolla varustetaan, niin myös että majoitukseen oikeutetuille toimitetaan heille tulevat polttopuut ja kynttilät.

Puheenjohtajan tulee lisäksi, kun tilapäinen majapaikka tilataan matkustaville sotilashenkilöille aikana, jolloin lautakunta ei muutoin kokoontuu, yksin tarkastaa tilaukset ja, jos näiden oikeudenmukaisuus on epäilemätön, osotuttaa huoneita sitä varten vuokratusta huoneistosta, mutta muussa tapauksessa joutuisasti kutsua lautakunta koolle ja jättää asia sen ratkaistavaksi.

Mitä tässä on sanottu puheenjohtajasta, koskee hänen poissaollessaan satunnaista puheenjohtajaa, jos sellainen on valittu, mutta muutoin ensimmäistä jäsentä.

10 §.

Kaikesta tappiosta ja vahingosta, minkä majoituslautakunta tahallisesti tai huolimattomuudellaan tai ilmeisellä laiminlyönnillään tuottaa kunnalle, vastatkoot ne jäsenet, jotka ovat siihen olleet osallisina.

11 §.

Majoituslautakunnan sihteerin on pidettävä sen diarit ja pöytäkirja, joka viimeksi mainittu on lähinnä seuraavassa kokouksessa tarkistettavaksi julkiluettava, sekä huollettava kaikki toimituskirjat, niin päätetyt kuin muutoinkin pyydyt pöytäkirjanotteet, ja myös lähtevät kirjeet, jotka kirjekuittikirjaan merkittyä lähetetään perille lautakunnan vahtimestarilla.

Lautakunnan määräyksestä on sihteeri myös velvollinen laatimaan 8 §:n f) momentissa mainitut vuosineljänneslistat, pitämään saman pykälän k) momentissa säädettyä luetteloa sekä laatimaan l) momentissa mainitun kertomuksen ja ehdotuksen.

12 §.

Majoituslautakunnan majoitusmestarin tulee kunakin arkipäivänä vähintään yhtenä tahi kahtena lautakunnan määrää-

mänä tuntina, josta on komentajalle kirjelmällä sekä yleisölle oveen naulatulla julkipanolla ja sanomalehdissä julkaistulla kuulutuksella ilmoitettava, oleskeltava lautakunnan virkahuoneessa vastaanottaakseen saapuvia kirjelmiä ja suullisia ilmoituksia sekä joutuisasti esitelläkseen ne puheenjohtajalle, niin myös häneltä saadakseen määräyksiä majapaikkain vuokraamiseen ja osottamiseen sekä tarpeellisten tietojen hankkimiseen ynnä muuhun nähden.

Sitä paitsi on majoitusmestarin velvollisuus:

pitää kunnan majoituskapineiden luetteloja ja hoitaa niitä sekä tehdä esitys kelpaamattomaksi käyneiden tai tarpeettomien esineiden myymisestä ja toisten hankkimisesta;

niinikään pitää kaikkien majoitusta varten vuokrattujen huoneistojen luetteloja, jossa mainitaan vuokramäärät sekä milloin ja mihin tarkoitukseen ne ovat olleet käytettäviksi luovutetut; niin myös

olla saapuvilla lautakunnan kokouksissa antaakseen tietoja ja vastaanottaakseen määräyksiä.

13 §.

Koska sotilasmajoitus, voimassa olevan majoitusohjesäännön 1 §:n mukaan, on toimitettava valtion kustannuksella kruunun rakennuksissa, mutta ainoastaan siinä tapauksessa että niitä ei ole käytettävänä on välittömästi maan asukasten huollettava, on majoituslautakunnan velvollisuus, kun tuollaisia rakennuksia tai niiden osia tässä kaupungissa lautakunnan tieteen on joutilaina tai käytetään muihin tarkoituksiin, sillä aikaa kun kuntaa rasitetaan majoituksella, ilmoittaa asiasta kaupunginvaltuustolle sekä ehdottaa toimenpidettä sen oikaisemiseksi.

14 §.

Siinä majoitusohjesäännön 13 §:ssä mainitussa tapauksessa, että niin suuri sotavoima kulkee kaupungin läpi tahi majoitetaan tähän kaupunkiin, ettei säädettyä määrää huoneita eikä muita huoneistoja ja tarvikkeita voida aikaansaada tuottamatta mainittavaa hankaluutta asukkaille itselleen, pitää majoituslautakunnan, jos aika sallii, antaa asia täydellisen lausunnon ja ehdotuksen kera kaupunginvaltuuston ratkaistavaksi, mutta jos suurempaa joutuisuutta kohdassa tai toisessa on tarpeen, saa lautakunta oman harkintansa mukaan menetellä sen mukaisesti mitä mainitussa pykälässä säädetään.

15 §.

Lautakunnan ehdotuksesta ja muutoinkin päättää kaupunginvaltuusto tähän johtosääntöön tehtävistä muutoksista.

16 §.

Tämä johtosääntö on voimassa helmikuun 1 päivästä 1878, jolloin majoituskomitealle helmikuun 24 päivänä 1814 annettu johtosääntö lakkaa olemasta noudatettavana.

Asetus henkikirjoituksesta, annettu 10 p:nä huhtik. 1894.

1 luku.

Henkikirjoituksesta sekä sen toimittamisen ajasta ja paikasta.

1 §.

Henkikirjoituksen tarkoituksena on tiedon saaminen väkiluvusta ja erästen kansalaisvelvollisuuksien ja -oikeuksien perusteena oleminen.

2 §.

Jokainen Suomen kansalainen on, sillä tavoin kuin siitä säädetään armollisessa asetuksessa 13 p:ltä syyskuuta 1892, vaimonsa, lastensa ja muitten hänen huonekuntaansa oikeastaan kuuluvain henkilöjen kanssa hengille kirjoitettava siinä paikkakunnassa, jossa hänellä on asuntonsa ja kotonsa; ja ovat silloin myöskin kaikki tilat, laitokset ja muut kiinteistöt sekä kaupungissa että maalla henkikirjaan merkittävät.

Jos joku asuu yhdessä paikkakunnassa, mutta toisessa harjoittaa elinkeinoa, pitää virkaa, jota hän ei hoida, omaa kiinteistöä tahi nauttii eläke- tahi muita senlaatuksia etuja, katsotaan asuinpaikkaa oikeaksi henkikirjoituspaikaksi. Älköön sen henkikirjoituspaikkaa muutettako, joka on poissa kotopaikastaan satunnaisesti tahi semmoisen ohimenevää laatua olevan toimen johdosta, jonka täyttäminen vaatii lyhyempää aikaa. Älköön myöskään se, joka hallitukselta tahi maan valtiosäädöiltä on määrääjäksi saanut toimen, jonka täyttäminen vaatii oleskele-

maan määrättyssä paikassa, sentähden kadottako entistä koto- paikkaoikeuttaan tahi muuttako henkikirjoituspaikkaa, jos hän sen kautta menettäisi siihen asti omistamansa säätyoikeudet.

Suomen kansalainen, joka Suomen valtio- tahi julkisen viran hoitamista varten oleskelee ulkopuolella maan rajoja, on, ellei hän omista kiinteistöä muualla maassa ja siellä ole hengille pantuna, hengille kirjoitettava Helsingissä.

Vaivaishoitolainen sekä se, joka vaimoa tahi alaikäistä lasta varten nauttii pysyväistä apua, pannaan sen kunnan henki- kirjoihin, jolta apu nautitaan.

Jos jonkun oikea henkikirjoituspaikka on riidan alaisena, on hän, siksi kuin riita on ratkaistu, pantava henkikirjoihin siinä paikkakunnassa, jossa hän viimeksi oli hengille kirjoitettu.

Ks myös *K. J. elok. 4 p. 1898 muuttamisesta yhdestä seurakunnasta toiseen.* — Että Suomen kansalaisen, joka tunnustaa evankelisluterilaista uskoa, pitää kirjoituttaa itsensä ja huonekuntansa sen seurakunnan jäseniksi, jonka piirissä heidän tulee olla hengille kirjoitettuna, säättää *K. A. hengeltä maksettavista veroista helmik. 20 p. 1865, 12 §*, sellaisena kuin tämä § on *K. A:ssa syysk. 13 p. 1892*; ja että asianomaiset kruunun- ja kaupunginpalvelijat ovat virkaedevastauksen uhalla velvolliset pitämään silmällä, että muuttokirjoista ja kirkonkirjoihin kirjoittamisesta voimassa olevia määräyksiä tarkasti noudatetaan, osottaa edellä mainittu *K. J., 6 §.* — Vrt *paikkaussääntöä tammik. 30 p. 1865, 46 §.*

3 §.

Henkikirjoitusta on vuosittain maaliskuun 15 ja kesäkuun 15 päivän välillä toimittava erikseen kussakin kunnassa henki- kirjoittaja taikka, kun olot siihen aihetta antavat, kaupungissa toinen kuvernöörin määräämä henkilö.

Kuvernöörin asiana on, ehdotuksen jälkeen, joka toimitus- miehen tulee tehdä ja ennen tammikuun loppua kuvernöörille lähettää, henkikirjoituksen toimittamista varten määrätä yksi tahi useampia piirejä kussakin kunnassa ynnä toimituksen paikka sekä sen alkamisen päivä ja tunti eri piireissä ja siitä antaa kuulutus, jonka myöskin tulee sisältää tieto, mitä tämän ase- tuksen 2 §:n 1 ja 2 kohdassa sekä 6, 7, 8, 9, 10 ja 11 §:ssä kuin myös 29 §:n 3, 4, 5, 6, 7, 8 ja 9 kohdassa säädetään. Kuulutus on kaksi kertaa, ensimmäinen kerta vähintään kolme viikkoa ennen toimitusta, julkiluettava kirkoissa sekä kerran julkaistava paikkakunnan suomalaisissa ja ruotsalaisissa sanoma- lehdissä ja sen jälestä oleva saatavana ilmoitetussa paikassa kunnassa.

Kun kaksi tahi useampia päiviä määrätään toimitusta varten samassa kunnassa, pitää myöskin ne kyläkunnat tahi kaupunginosat, jotka kunakin päivänä tulevat henkikirjoihin pantaviksi, määrättämän ja kyläkunnat samasta seudusta yhtä haavaa sisäänkutsuttaman. Kunnan tulee toimitusta varten maksutta antaa sopiva huoneisto lämpimän ja valaistuksen kanssa.

2 luku.

Kirkonkirjoista sekä ilmoituksista sisäänmuuttaneista henkilöistä.

4 §.

Kunkin seurakunnan kirkonkirjain pitää vuosittain ennen henkikirjoitusta olla täydellisesti tehtyinä ja täydennettyinä kaikkien lähinnäedellisenä vuonna tapahtuneitten väenmuutosten sekä syntymysten ja kuolemankohtausten kuin myös rakennettujen avioliittojen suhteen; ja tulee kirkkoherran, saadaksensa tarpeellisia tietoja tämän täydennyksen toimittamiseksi, kyläkunnittain tahi piirittäin kutsua kokoon asianomaiset huonekunnanhoitajat.

5 §.

Jos muuttokirja, joka kirkkoherralle sisäänmuuttopaikassa jätetään vuoden henkikirjoituksen jälkeen siellä, on annettu ennen saman vuoden alkua, tulee kirkkoherran sillä tavoin sisäänmuuttaneen henkilön nimestä, ijästä, ammatista ja asuinpaikasta ennen elokuun 1 päivää antaa henkikirjoituksen toimittajalle tieto, henkikirjaan pantavaksi.

6 §.

Isännän, joka 46 §:n mukaan armollisessa palkkaussäännössä 30 p:ltä tammikuuta 1865 on velvollinen toisesta seurakunnasta pestatun palkollisen muuttokirjan neljäntoista päivän kuluessa palkollisen tulosta kirkkoherralle antamaan, pitää, jos estettä tässä kohtaisi, siitä kirkkoherralle määrätyn ajan kuluessa ilmoittaa; älköönkä ketäkään kirkonkirjaan toisen luokse kirjoitettako ilman tämän ilmoitusta taikka esiin tuotua kirjallista suostumusta siihen.

Jos kiinteän omaisuuden haltija tahi hänen sijaisensa on tilalla antanut asuntoa jollekin, joka on toisesta seurakunnasta sisäänmuuttanut, olkoon samoin kuin isäntä vastuunalainen muuttokirjan jättämisestä kirkkoherralle ylempänä säädetyn ajan kuluessa.

Ks *tammik.* 30 p. 1865 annetun *palkkaussäännön* 46 § ja *elok.* 4 p. 1898 annetun *K. J:n* 1 §.

3 luku.

Ilmoituksesta henkikirjaan.

7 §.

Itsekukin, joka omistaa tahi hallitsee maatilaa, muuta kiinteistöä tahi teollisuuslaitosta maalla, sekä talon tahi arentitontin omistaja tahi isännöitsijä kaupungissa tahi kauppalassa olkoon velvollinen, joko itse taikka asiamiehen kautta, tämän kuitenkin tarvitsematta olla erityisellä valtakirjalla varustettu, määrättyinä päivinä toimitusmiehelle antamaan kirjallisen ilmoituksen:

a) kiinteistön tahi laitoksen nimestä ja laadusta sekä, jos se kuuluu toiselle kuin ilmoituksen antajalle tahi useammille henkilöille, näittenkin nimestä ja asuinpaikasta kuin myös itsekkun osuudesta, jonka ohessa se asiakirja, johon omistus tahi hallinto-oikeus perustuu, on näytettävä siinä henkikirjoituksessa, joka toimitetaan lähinnä sen jälkeen kuin asiakirja on syntynyt;

b) kaikkien hänen perheensä kuuluvain, tilalla, talossa, laitoksessa tahi tontilla asuvain henkilöin ristimä- ja sukunimestä sekä ammatista, kuin myöskin, jos niin tapahtua saattaa, syntymävuodesta ja syntymäpäivästä, paikasta, missä jokainen viimeksi on ollut hengille kirjoitettuna, siitä ei-lutherilaisesta uskonopista, johon joku ilmoitetuista henkilöistä kuuluu, sekä onko joku ennen tullut tahi haluaako joku kuluvalta vuodelta tulla henkirahan suorittamisesta vapautetuksi ja syystä siihen; kuin myös

c) kaikista, jotka muuten paikalla asuvat hyyryläisinä, torppareina, kauppiaina, käsityöläisinä, loisina, päiväläisinä tahi mimmoisina hyvänsä, jolloin kuitenkin vain huonekunnanhoitajan nimi ja ammatti on mainittava sekä viittaus muuten tehtävään siihen luetteloon, jonka hän lähinnä seuraavan §:n mukaan on velvollinen henkikirjoitukseen antamaan.

8 §.

Jokainen lähinnäedellisen §:n c) kohdassa mainittu huonekunnanhoitaja, siihen katsottamatta onko hänen huonekuntaan ainoastaan hän yksin vai kuuluuko siihen useampia jäseniä, olkoon niinkään velvollinen, itse tahi tilanomistajan tai haltijan taikka muun asiamiehen kautta, henkikirjoitukseen antamaan sellaiset erityistiedot itsestään ja talonväestään kuin saman §:n b) kohdassa sanotaan.

9 §.

Sen, joka omistaa tahi hallitsee kiinteää omaisuutta taikka harjoittaa liikettä toisessa kunnassa kuin siinä, jossa hän on hengille kirjoitettava, pitää henkikirjoituksessa edellisessä kunnassa omaisuudestaan tahi liikkeestään ja sen palveluksessa olevista henkilöistä antaa kirjallinen ilmoitus sen mukaisesti mitä 7 §:ssä säädetään, ellei sellainen velvollisuus, saman §:n mukaan, ole jonkun toisen asiana.

10 §.

Ne yhteisestä kansasta, jotka eivät osaa kirjoittaa, antakoot henkikirjoituksessa, itse tahi toisen luotettavan henkilön kautta, ilmoituksensa suullisesti.

11 §.

Luetteloja henkikirjaan pitää paitsi sitä tehdä ja antaa:

a) asianomaisen metsänhoitajan: väestöstä kruunun puis-toissa tahi liikamailla hänen virkapiirissäänsä, sekä kunnallislautakunnan jäsenen: kaikista niistä, jotka asuvat hänen piirissään olevilla kylien-yhteismailla tahi muulla maalla, joka ei ole kruunulle tahi vissille tilalle jaettu; kuitenkin niin, ettei edellä mainituilla mailla asuvia huonekunnanhaltijoita tämän kautta vapauteta velvollisuudesta 8 §:n mukaan itse ilmoittaa talonväkensä;

b) väivaihoitohallituksen: niistä, jotka ovat sen edusmiehyden tahi isäntävallan alaisina;

c) sairashuoneen, hospitaalilin tahi vankeuslaitoksen johtajan: heidän valvontansa alaisista palvelusmiehistä, jota paitsi rangaistus- ja työvankilain sekä parantumattomain sairasmiehisten ja kriminaali-potilasten turvapaikkain johtajain tulee asianomaiselle henkikirjoittajalle antaa kunnittain tehdyt luettelot näissä laitoksissa säilytetyistä henkilöistä;

d) merimieshuoneen tahi, missä semmoista ei ole, maistraatin tahi kruununnimismiehen: kaikista heidän piireissään asuvista laivan-pääisännistä ja -isännöitsijöistä, ja merimieshuoneen erittäin: niihin sisäänkirjoitetuista henkilöistä, jotka passilla varustettuina ovat ulkomaan matkoilla, ynnä ilmoituksen kanssa, koska passi on annettu; sekä

e) laivan-pääisännän ja -isännöitsijän: niistä laivanpäälliköistä ja laivaväestä, jotka ovat palveluksessa heidän laivoillansa, ilmoituksen kanssa, ovatko nämät naimisissa ja onko kukaan heistä edellisenä vuonna kuollut ja milloinkapa se on tapahtunut.

12 §.

Yleisen työn päällikön, yhtiönjohtajan, työnantajan tahi työnjohtajan yleensä ja kunkin yksityisen henkilön pitää vuosittain semmoisista henkilöistä, joita hän ei ole laillisesti pestannut tahi jotka muuten eivät ole työpaikalla henkikirjoissa ja jotka vuoden alussa, minkälaisessa toimessa hyvänsä, ovat hänen luonansa työssä, asianomaiselle poliisikamarille, kaupunginviskaalille tahi kruununnismismiehelle ennen helmikuun 1 päivää antaa kirjalliset, kunnittain henkikirjoituspaikkain mukaan tehdyt luettelot ilmoituksen kanssa niihin kirjoitettujen henkilöitten ristimä- ja sukunimestä, syntymävuodesta ja syntymäpäivästä sekä missä heillä henkikirjoituspaikkakunnassa viimeksi on ollut asuntonsa; ja on poliisikamarin, kaupunginviskaalin ja kruununnimismiehen velvollisuus valvoa tämän määräyksen noudattamista ja vastaanotetut luettelot, niihin kirjoitetun todistuksen kanssa että ne pitävät yhtä niitten luetteloiden kanssa, joita he itse ovat pitäneet paikkakunnassa työkirjalla oleskelevista henkilöistä, kuvernöörille lähettää asianomaiselle henkikirjoittajalle saatavilla pidettäväksi.

13 §.

Suomen sotajoukon komentaja on velvollinen kunakin vuonna henkikirjoitukseen antamaan täydelliset luettelot sotajoukossa vakinaisesti palvelevista alipäälliköistä ja sotamiehistä sekä heidän perheistään ja palvelusväestään.

14 §.

Kuvernöörin tulee vuosittain asianomaiselta komendantilta, platsmajurilta, läänin sijoitetun venäläisen sotajoukon päälliköltä tahi venäläisen viraston johtajalta vaatia tieto kaikista

heidän itsensä ja heidän käskynalaistensa luona vuoden alussa palkollisina olevista Suomen kansalaisista sekä missä ja kenen luona itsekukin viimeksi on ollut hengille kirjoitettu. Näitten tietojen antamiseksi pitää kuvernöörin toimittaa mainituille sotilaspäälliköille ja viraston johtajille painetuita blanketteja venäjänkielellä. Saaduista tiedoista tulee kuvernöörin teettää otteet ja ne henkikirjoittajille lähettää.

15 §.

Pietarissa olevan Suomen passiviraston velvollisuus on vuosittain ennen helmikuun 15 päivää asianomaisille kuvernööreille lähettää luettelot, erittäin kutakin kaupunkia tai kihlakuntaa varten, kaikista niistä Suomen kansalaisista, jotka passin nojalla oleskelevat Venäjällä taikka myöskin ilmoituksen jälkeen passivirastolle tai Suomen kauppa-asiamiehelle palvelevat ulkomaiseen merenkulkuun käytetyillä Venäjän laivoilla, ynnä tiedon kanssa siitä seurakunnasta Suomessa, johon itsekukin sanotuista henkilöistä kuuluu; ja pitää kuvernöörien toimittaa asianomaiselle henkikirjoittajalle nämät luettelot, ennenkuin henkikirjoituksen toimittamisen aika kaupungissa tai kihlakunnassa sattuu.

Kuvernöörin, maistraatin ja kruununvoudin velvollisuudesta muuten valvoa erästen ulkomaan paikkakuntaan passitetujen Suomen kansalaisten henkikirjoitusta on erittäin säädetty.

16 §.

Kruunnimismies tahi muu, jonka asia on antaa todistus työn hakemista varten toisesta paikkakunnasta, olkoon velvollinen henkikirjoitukseen antamaan kylittäin tehdyn luettelon kaikista, jotka edellisen vuoden kuluessa ovat semmoisen todistuksen häneltä saaneet eivätkä jo ole kotopaikkaan palanneet, ynnä ilmoituksen kanssa, jos se on tiedossa, mihin luetteloon otetut henkilöt työnsaantia varten ovat lähteneet.

17 §.

Poliisikomissariusten ja neljänneskatsontamiesten, missä semmoisia on kaupungin palveluksessa, pitää henkikirjoitukseen antaa kaikki ne tiedot, jotka ovat saadut heidän tarkastaessaan niitä neljänneskirjoja, joita he ovat pitäneet kussakin talossa vuoden alussa asuvista henkilöistä.

4 luku.

Henkikirjan tekemisestä sekä henkikirjoituksen toimittamisen tavasta.

18 §.

Helpottaaksensa ja jouduttaaksensa henkikirjoitusta pitää toimitusmiehen toimituspaikkaan myötänsä tuoman vahvistetun kaavan mukaan tehty luettelo. Tähän luetteloon pitää oleman pantuina kaikki henkikirjoituspiirissä olevat tilat sekä tehtaat ja laitokset, ynnä niitten omistajat ja haltijat kuin myös muut ammattilaiset ja veronalaiset piirikunnassa, edellisen vuoden henkikirjan mukaan; sen jälkeen tapahtuneet ja tunnetuiksi tulleet muutokset eivät aiheuta mainitun luettelon muuttamista. Henkikirjaan kaupunkia varten pitää olla otettuina talot, kaupunginosain, korttelien ja numerojen mukaan, ja pitäjää tahi kappelia varten kylät aakkosjärjestyksessä ja jokainen eri talo tahi talonosa siihen kuuluvain torppain ja tilain kanssa talon numerojärjestyksessä kylässä maakirjan mukaan, jota paitsi talonosan nimi myöskin on merkittävä. Tehdas ja laitos pannaan sen tilan alle, jossa tehdas tahi laitos on, ja paitsi sitä, paremman silmäyksen vuoksi, viimeiseksi kylään, ulkopuolelle saraketta, viittauksen kanssa itse tilaan.

Asevelvollisuusiässä oleville nuorukaisille, joista luettelo siitä erittäin voimassa olevien säännösten mukaan on tehtävä, merkitään sanottuun luetteloon ja henkikirjaan sekä syntymävuosi ja päivä että mahdollisimman täydellisesti heidän oma kuin myös isän nimi ja ammatti.

19 §.

Henkikirjoituksessa pitää ynnä toimitusmiehen kanssa olla läsnä, kaupungissa kaupunginviskaalin, poliisikomissariusten ja neljänneskatsontamiesten, ja toimituksessa maalla piirikunnan kruununnimismiehen sekä kunnallislautakunnan ja vaivashoitohallituksen jäsenten, missä erityinen semmoinen hallitus on olemassa, kukin piiriänsä varten.

Sen tarkastamiseksi, että henkikirjoituksessa annetut ilmoitukset ovat oikeat, ovat seurakunnan kirkonkirjat toimituspaikkaan tuotavat ja pitääköön niitä siinä käsillä kirkkoherra tahi joku muu seurakunnan papeista taikka, jos näillä ei ole tilaisuutta toimituksessa läsnä olemaan, joku kirjojen käyttämiseen

täysin perehtynyt henkilö, joka kirkkoherran tulee siihen toimeen määrätä.

Sama velvollisuus on myöskin ei-lutherilaisen seurakunnan johtajalla.

Jos seurakunta kuuluu kahteen kihlakuntaan taikka kahteen tai useampaan kuntaan, antakoon kirkkoherra tai seurakunnanjohtaja toimitusmiehelle siinä paikkakunnassa, jonka henkikirjoituksessa hän tai joku hänen sijaansa määrätty henkilö ei voi olla läsnä, asianmukaisen otteen kirkonkirjoista.

Kun pidetään henkikirjoitusta semmoisessa kunnassa, jossa kreikkalaiskatolinen kirkko sijaitsee, on seurakunnan pääkirja esimiehen toimesta laitettava toimituspaikkaan, jossa sitä pitelee joku sen käsittelemiseen perehtynyt henkilö, joka on esimiehen valittava, jos hänellä ei ole tilaisuutta itse olla toimituksessa läsnä. Jos seurakuntaan kuuluu useampain kuntain jäseniä, antakoon esimies niiden muiden kuntain asianomaisille toimitusmiehille vastaavat pääkirjan otteet; ja hän saa, jos otteihin merkittyjen henkilöiden luku nousee päälle viidenkolmatta, yleisistä varoista maksua otteiden kirjoittamisesta sen mukaan kun Senaatti vastedes määrää. Jos henkikirjoituksen toimittamisen perästä tuodaan edellisen kalenterivuoden ajalla annettu muttokirja, niin seurakunnan esimies antakoon ennen elokuun 1 päivää toimitusmiehelle tiedon sen henkilön iästä, nimestä, ammatista ja asuinpaikasta, jota todistus tarkoittaa. *K. A. jouluk. 17 p. 1905, 10 §.*

20 §.

Konsepti-henkikirjaan pitää kaikkien ennen tammikuun 1 päivää sinä vuonna, jona henkikirjoitus tapahtuu, kuudentoista vuoden tahi sitä enempään ikään tulleitten henkilöin nimi, syntymävuosi ja ammatti pantaman, jota vastoin alaikäiset, jotka eivät ole kuudentoista vuoden vanhat, merkitään ainoastaan lukumäärältään, erikseen miehet ja naiset; ja ovat muuten kaikki ne erityismääräykset, jotka kaava osottaa, asianmukaiseen paikkaan kirjassa pantavat. Sisällys, mikäli se koskee sitä, joka on ilmoituksen antanut, luetaan heti hänelle julki tarkistusta varten.

Ilmoitus että joku henkilö, joka on henkikirjoihin pantava, jo olisi muussa paikassa hengille kirjoitettu, on, jos ei asianlaitaa voida käsillä olevan henkikirjan kautta selville saada, asianmukaisesti todeksi näytettävä.

21 §.

Henkikirjoituksesta kunnassa älköön ketään muuta ulos suljettako, kuin sitä, joka on lähtenyt maasta ja asettunut ulkomaan paikkaan, taikka joka enemmän kuin viisi vuotta takaperin on paennut kotopaikasta ilman että tietoa hänestä sittem-

min on tullut, taikka josta toimituksessa saadaan selville, että hän samalta vuodelta, 2 §:ssä määrättyjen perusteitten mukaan, jo on tahi olisi pitänyt olla toisessa kunnassa hengille kirjoitettuna; viimeainitussa tapauksessa pitää kuitenkin kaksoiskappale siitä henki-ilmoituksesta, jonka hän on velvollinen uudessa henkikirjoituspaikassa antamaan, jätettämän toimitusmiehelle, jonka tulee lähettää se henkikirjoittajalle vastamainitussa paikassa kontrolliksi ja ohjeeksi henkikirjoituksessa siellä. Päinvastoin älköön myöskään kunnan henkikirjaan otettako sitä, joka oikeastaan on toisessa kunnassa hengille kirjoitettava, vaikkapa hän ilmoittaakin itsensä henkikirjoitukseen edellisessä kunnassa.

22 §.

Asianomaiset henkikirjoittajat ovat velvolliset antamaan toisillensa tietoa semmoisista henkikirjoituksessa ilmi saaduista tahi muuten heidän tiedossaan olevista asiankohdista, jotka saattavat estää sitä, että joku tulee henkikirjasta ulossuljetuksi tahi useammassa kuin yhdessä paikassa samaan aikaan hengille kirjoitetuksi.

23 §.

Jos huomataan että henkilöitä, joita olisi pitänyt henkikirjoitukseen ilmoittaa, tästä ilmoituksesta on pois jätetty, on kruununnimismies tahi kaupunginviskaali tahi, heidän poissa ollessa, toimitusmies velvollinen näistä henkilöistä seurakunnittain tekemään luettelon, joka sen ohessa sisältää tiedon sekä luettelujen henkilöin olopaikasta tahi, jos sitä ei tiedetä, paikasta, jossa he viimeksi ovat henkikirjoissa olleet, että niistä isännistä tahi muista henkilöistä, joitten tämän aseuksen mukaan olisi pitänyt heitä hengille kirjoitettavaksi ilmoittaa. Semmoinen luettelo pitää, varustettuna toimitusmiehen todistuksella viimeainitusta laiminlyönnistä, kuukauden kuluessa siitä kuin henkikirjoitus on päättynyt, kuvernöörille lähettämän. Sittenkuin kuvernööri on velvoittanut niitä, joihin asia koskea saattaa, vissin määräajan kuluessa, jos tahtovat kuulustelluiksi tulla, kuvernöörille näyttämään, jos voivat, että he ovat olleet laillisesti estetyt henkikirjoitukseen saapumasta eivätkä myöskään ole saattaneet asiamiestä puolestansa asettaa, ja luettelo ynnä kuvernöörin siihen liittämän päätöksen kanssa kruununnimismiehen tahi kaupunginviskaalin huolenpidosta on

toimitettu kuulutettavaksi seurakunnan kirkoissa ja päällekirjoitetulla todistuksella kuuluttamisesta kuvernöörille takaisin lähetetty, tulee kuvernöörin tuomita ne henkilöt, jotka eivät määrätyn ajan kuluessa ole itseänsä ilmoittaneet eivätkä semmoista estettä näyttäneet, niihin sakkoihin, jotka henkikirjoitukseen annettavan ilmoituksen laiminlyömisestä 29 §:n 5 ja 6 kohdassa ovat määrättyt ja jotka sakot pitemmittä mutkitta saadaan mainituilta henkilöiltä ulosottaa. Kuvernöörin tulee myöskin, ilmoituksesta ja sittenkuin asianomaisille on jätetty tilaisuus asiasta antaa selitys, päättää saman §:n 3, 4, 7, 8 ja 9 kohdassa luetelluista hairauksista. Mutta jos asiassa, joka tässä §:ssä mainitaan, ilmoitettaisiin estettä tahi semmoisia syitä, jotka vaativat lähempää tutkimusta, taikka jos asia muuten on sitä laatua että se on yleisen lain mukaan tuomittava, on se asianomaiseen oikeuteen lykättävä.

24 §.

Kysymykset oikeasta henkikirjoituspaikasta ottaa käsiteltäväksi sen läänin kuvernööri, jossa kysymykseen pantu uusi henkikirjoituspaikka on; ja saadaan muutosta kuvernöörin päätökseen hakea Senaatin talousosastossa siinä järjestyksessä, joka valituksen tekemiselle talousasioissa on säädetty.

5 luku.

Henkikirjan päättämisestä.

25 §.

Henkikirja tehdään maalla kutakin kihlakuntaa varten, noudattamalla että kukin kihlakuntaan kuuluva seurakunta tahi seurakunnan osa erikseen siihen on otettu; mutta kaupungissa eroittamatta niitä eri seurakuntia, joita kaupungissa ehkä on.

26 §.

Sittenkuin toimitus on lopetettu, kirjoittavat henkikirjan alle nimensä toimitusmies ja ne, jotka 19 §:n mukaan ovat toimituksessa läsnä olleet, ynnä todistuksen kanssa siitä, etteiukaan, joka olisi ollut henkikirjaan pantava, heidän tietten ole siitä pois jätetty.

27 §.

Henkikirjassa toimitusmies laskee yhteen kunkin sivun erikseen, ja summat siirretään kirjan loppuun pantuun yhteenvetoon, joka osottaa pääsumman kaupungista ja, mitä maaseutuun tulee, pääsumman erikseen pitäjämästä ja kappelista ja näistä yhteensä, sekä koko kihlakunnasta.

28 §.

Henkikirjoittajan tahi sen, joka on henkikirjoituksen toimittanut, pitää ennen kuluvaan vuoden loppua, kuuden markan sakon uhalla kultakin päivältä, jona sitä kauemmin viivytetään, lääninkonttorille jättää puhtaaksi kirjoitettu henkikirja voimassa olevan kaavan mukaan, siitä kahdessa kappaleessa tehdyn yhteenvedon kanssa, ja maistraateille, missä semmoisia kihlakunnan kaupungeissa on, kullekin otteensa henkikirjasta kaupunkia varten ynnä henkikirjoitukseen siellä annettujen ilmoitusten kanssa. Nämät ilmoitukset pitää maistraatin sen jälkeen tallettaa siksi kuin vähintänsä kolme vuotta on henkikirjoituksesta kulunut, voidaksensa niistä antaa selvityksiä, jos asianomaiset semmoisia tarvitsisivat; jota vastoin henkikirjoittaja on velvollinen tallettamaan henkikirjoitusilmoitukset kihlakunnasta yhtä pitkänä aikana ja samaa tarkoitusta varten. Lääninkonttoriin jätetty henkikirja ja toinen kappale yhteenvedosta ovat todisteena liitettävät läänin tilikirjaan, kun tämä Senaattiin lähetetään.

6 luku.

Seuraamuksesta, jos laiminlyö tämän asetuksen määräysten täyttämistä.

29 §.

1. Jos se, jonka tulee toimittaa henkikirjoitus tahi muutoin viran puolesta toimituksessa läsnä olla, laiminlyö siihen saapumisen, katsottakoon sitä virkarikokseksi.

2. Niinikään pidettäköön sitä virkarikoksena, jos yleisessä palveluksessa oleva henkilö jättää antamatta tämän asetuksen 11, 12 ja 13 §:ssä mainituja luetteloja.

3. Jos muu henkilö kuin virkamies heittää täyttämättä mitä 11 ja 12 §:n mukaan on hänen velvollisuutenaan, vetäköön sakkoa kymmenen markkaa, jonka ohessa sanotuissa §§:issä

mainitut ilmoitukset kaikissa tapauksissa ovat jälestäpäin määrätyn ajan kuluessa saman uhkasakon haastolla kirjallisesti annettavat.

4. Se, jonka kunnallis- tahi vaivahoito-hallituksen jäsenenä tulee henkikirjoituksessa läsnä olla, sakotettakoon sieltä poisjäämisestä kaksikymmentä markkaa. Jos hän näytetään syypääksi siihen, että on tietänyt jostakin henkilöstä, jota henkikirjoituksessa ei ole ilmaistu, eikä silloin ole sitä ilmiantanut, vetäköön sakkoa neljäkymmentä markkaa.

5. Jos kiinteän omaisuuden omistaja tahi hoitaja laiminlyö ilmoituksen antamisen henkikirjoitukseen tämän asetuksen mukaan, sakotettakoon kymmenen markkaa.

6. Muu huonekunnanhoitaja, joksi tämän asetuksen 8 §:n mukaan luetaan se, joka ei ole yksityisen vuosipalveluksessa eikä kuulu toisen henkilön perheeseen, sakotettakoon sellaisesta laiminlyönnistä viisi markkaa.

7. Joka henkikirjoituksessa itsensä vastahakoisesti salaa, vetäköön sakkoa kaksikymmentä markkaa.

8. Väärästä tahi erehdyttävästä ilmoituksesta henkikirjoitukseen olkoon sakko kymmenen markkaa, ellei rikos ole sitä laatua, että se on yleisen lain mukaan tuomittava.

9. Palkollinen, joka ei tahdo isännälle antaa muuttokirjaa, ja isäntä, joka ei semmoisen kirjan sisäänjättämisen estettä kirkkoherralle säädetyn ajan kuluessa ilmoita, sekä kiinteistön omistaja, joka ei täytä velvollisuuttaan sisäänmuuttaneen henkilön muuttokirjaan nähden, vetäköön sakkoa kymmenen markkaa.

Ks tammik. 30 p. 1865 annetun palkkaussäännön 46 § ja elok. 4 p. 1898 annetun K. J:n 1 §.

30 §.

Tämän asetuksen mukaan tuomitut sakot ovat käytettävät ja muunnettavat sillä tavoin kuin yleisessä laissa on sakoista säädetty.

7 luku.

Erityisiä säännöksiä.

31 §.

Kuopion, Vaasan ja Oulun lääneissä olkoon asianomaisen kuvernöörin vallassa, jos olot sitä vaativat, kussakin eri tapa-

uksessa määrätä toinenkin aika henkikirjoitusta varten kuin tässä ylempänä säädetty.

32 §.

Tämän asetuksen säännökset ovat ainoastaan soveltuviissa kohdin, kuvernöörin määräyksen mukaan, noudatettavat henkikirjoituksessa Lapissa.

33 §.

Tämän asetuksen käyttäminen alkaa 1 p:nä tammikuuta 1895.

**Kaupunginvaltuuston päätös henkikirjoittajan palkka-
eduista y. m., annettu jouluk. 17 p:nä 1907.**

Asiassa tehdystä esityksestä on kaupunginvaltuusto edellä mainittuna päivänä henkikirjoittajan palkkaukseen y. m. nähden päättänyt, että sitä on tammikuun 1 päivästä 1906 lukien suoritettava markka viisikymmentä penniä kultakin asetusten mukaisesti kirjoitetulta, rahatoimikonttoriin kaupunginosittain toimitetun henkikirjanotteen arkilta, minkä ohessa henkikirjoittaja saa mainitusta päivästä lukien, kruununrästinkannon päätyttyä, kantaa 500 markan vuosipalkkion kruununveronkannon valvon-
nasta, sillä ehdolla kuitenkin, että henkilöuttelo rahatoimikonttoriin toimitetaan kolmesta ensimmäisestä kaupunginosasta ennen syyskuun 1 päivää, kuudesta sen jälkeen seuraavasta kaupunginosasta ennen lokakuun 1 päivää sekä jällellä oleva osa ynnä täydellinen yhteenveto ennen marraskuun 1 päivää, niin myös että henkikirjoittaja kunakin arkipäivänä on määräaikana yleisön tavattavana virkahuoneistossa.

Lisäys.

Kaupungin irtaimen omaisuuden katsastusmiesten johtosääntö.

Kaupunginvaltuuston vahvistama tammikuun 14 päivänä 1902.

1 §.

Kaupungin irtaimen omaisuuden katsastusmiehet, lukuaan neljä, valitsee kaupunginvaltuusto jossakin kokouksessaan lokatahi marraskuulla. Samassa tilaisuudessa valitaan myös kaksi varamiestä, jotka varsinaisen katsastusmiehen estettynä ollessa astuvat hänen sijaansa.

2 §.

Katsastusmiehet kokoontuvat joulukuulla valitsemaan keskuudestaan puheenjohtajaa ja jakamaan keskenään katsastustyön, joka, mikäli se käsittää työkalustoa ja tarveainevarastoja y. m., on toimitettava vuoden vaiheessa asianomaisten kaupungin laitosten silloin toimeenpanemain katsastusten yhteydessä.

3 §.

Kaupungin kaiken irtaimen omaisuuden vuotuinen katsastus pitää olla suoritettu ennen helmikuun umpeen menemistä, jolloin kalustoluettelot, varustettuina katsastusmiesten kirjoituksella tarkastuksen toimittamisesta, annetaan rahatoimikonttoriin pidettäväksi kaupungin muiden tilien keralla vuositilintarkastajain saatavina.

4 §.

Jos katsastuksessa on ilmaantunut syytä muistutukseen, antakoot katsastusmiehet edellisessä pykälässä mainitun ajan kuluessa tästä kirjelmän rahatoimikamariin; joka sen johdosta vaatii asianomaisten selitystä ja sitten toimittaa asiakirjat vuositilintarkastajain tiedoksi ja ehkä muutakin toimenpidettä varten.

5 §.

Katsastusmiehet saavat toimestaan kaupunginvaltuuston määräämän palkkion, jonka rahatoimikamari osottaa heille maksettavaksi, sittenkun katsastusluettelot on rahatoimikonttoriin annettu.
